ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ „АРХИВИ“

АРХИВИТЕ ГОВОРЯТ

53

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

СБОРНИК ДОКУМЕНТИ

ТОМ ПЕТИ
1948–1990 г.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ „АРХИВИ“
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

АРХИВИТЕ ГОВОРЯТ

ИЗДАТЕЛ НА ПОРЕДИЦАТА
„АРХИВИТЕ ГОВОРЯТ“:

ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ „АРХИВИ“

Председател **БОРЯНА БУЖАШКА**

Издателски съвет
ВАСИЛ ГЮЗЕЛЕВ, ГЕОРГИ МАРКОВ,
ДОЙНО ДОЙНОВ, ПЛАМЕН МИТЕВ,
СВЕТЛОЗАР ЕЛДЪРОВ, СТЕФАН АНДРЕЕВ

Отговорен редактор **ПАНТО КОЛЕВ**

ДЪРЖАВНА
АГЕНЦИЯ „АРХИВИ“

БЪЛГАРСКА
НАРОДНА БАНКА

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

СБОРНИК ДОКУМЕНТИ

ТОМ ПЕТИ

1948–1990 г.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

Посвещава се на 130-годишнината
от основаването на Българската народна банка

СОФИЯ 2009 г.

СЪСТАВИТЕЛИ

Румен Аврамов, Христо Яновски

Под общата редакция на **Румен Аврамов**

© Държавна агенция „Архиви“, 2009 г.
© Българска народна банка, 2009 г.
© Съставители: Румен Аврамов, Христо Яновски
© Предговор: Румен Аврамов

ISBN 978-954-9800-79-1

СЪДЪРЖАНИЕ

🕮 Част 1

ОПИС НА ДОКУМЕНТИТЕ
Използвани фондове
Използвани съкращения

ПРЕДГОВОР, *Румен Аврамов*

1. СТАТУТ НА БНБ И ПАРИЧНА СИСТЕМА*

2. ИНСТИТУЦИОННО РАЗВИТИЕ

2.1. УСТРОЙСТВО, БАЛАНСИ И ВЪНШНИ ВРЪЗКИ

2.2. АНАЛИЗИ И ПОЛИТИКИ

2.2.1. Годишни отчети и доклади на БНБ

2.2.2. Виждания на правителството за стабилизацията и икономическата реформа, януари – март 1990 г.

2.3. СЛУЖЕБНИ ВЪПРОСИ

2.4. БНБ В ОБЩЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧЕСКИЯ ЖИВОТ

Показалец на институциите
Именен показалец
Географски показалец
Абревиатури

🕮 Част 2

ОПИС НА ДОКУМЕНТИТЕ
Използвани фондове
Използвани съкращения

3. КРЕДИТНА ДЕЙНОСТ НА БНБ

3.1. КРЕДИТИРАНЕ

3.2. СЕЛСКОСТОПАНСКИ И КООПЕРАТИВЕН КРЕДИТ

3.3. ЛИХВИ

3.4. КОНТРОЛ НА РАБОТНАТА ЗАПЛАТА И „СИВА ИКОНОМИКА“

Показалец на институциите
Именен показалец
Географски показалец
Абревиатури

---

* *Документите, отнасящи се до статута на БНБ и паричната система след 1986 г., са поместени в раздел* 4.4. („Банкови реформи след 1986 г.“), *доколкото проблематиката за централната банка започва да се обсъжда изцяло в рамките на (и като производна на) промените в цялостната банкова система.*

Част 3

ОПИС НА ДОКУМЕНТИТЕ
Използвани фондове
Използвани съкращения

4. ЕЛЕМЕНТИ НА МОНОБАНКАТА

4.1. ДЪРЖАВНА СПЕСТОВНА КАСА
4.2. БЪЛГАРСКА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА
4.3. БАНКА ЗА СТОПАНСКИ ИНИЦИАТИВИ („МИНЕРАЛБАНК“)
4.4. БАНКОВИ РЕФОРМИ СЛЕД 1986 Г.

5. ЕМИСИОННА ДЕЙНОСТ

5.1. ПАРИЧНО ОБРАЩЕНИЕ, ДЪЛГ НА ДЪРЖАВАТА КЪМ БНБ, ЦЕНИ
5.2. ПАРИЧНИ РЕФОРМИ

Показалец на институциите
Именен показалец
Географски показалец
Абревиатури

Част 4

ОПИС НА ДОКУМЕНТИТЕ 7
Използвани фондове 28
Използвани съкращения 28

6. УПРАВЛЕНИЕ НА ВАЛУТНИТЕ РЕСУРСИ 29

6.1. ВАЛУТЕН РЕЖИМ И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА КОНВЕРТИРУЕМАТА ВАЛУТА 31
6.2. ВАЛУТНИ КУРСОВЕ 108
6.2.1. Рубла 108
6.2.2. Долар 167
6.3. УПРАВЛЕНИЕ НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ 183
6.4. РЕЗЕРВИ 287
6.4.1. Валутни резерви 287
6.4.2. Златни резерви, продажба на златния резерв (1962–1964 г.), сребро 314

7. БНБ И ВЪНШНИЯТ ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ 347

7.1. ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС 349
7.2. КРЕДИТНИ ОТНОШЕНИЯ СЪС СССР, СТРАНИТЕ ОТ СИВ И РАЗВИВАЩИТЕ СЕ ДЪРЖАВИ 454
7.3. ДЪЛГ В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА 499
7.3.1. Предвоенни дългове 499
7.3.2. Дългове към съветски, други „братски“ и западни банки 531

Показалец на институциите 654
Именен показалец 660
Географски показалец 666
Абревиатури 670

ДОКУМЕНТИ

6. Управление на валутните ресурси

6.1. Валутен режим и разпределение на конвертируемата валута

№ 624 ПИСМО ОТ БНБ ДО СТОПАНСКИЯ ОТДЕЛ НА ЦК НА БКП ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА РАЗПЛАЩАНИЯТА ПО ТЪРГОВСКИЯ ОБМЕН МЕЖДУ НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ ..... *4 ноември 1950 г.* 31

№ 625 ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ Р. ХРИСТОЗОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПРЕДАВАНЕ НА НАЛИЧНАТА ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА И ДРУГИ ЦЕННОСТИ, СЪХРАНЯВАНИ В ДИРЕКЦИЯ „ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ“, НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ..... *4 декември 1950 г.* 33

№ 626 ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА СЪСТАВА И ЗАДАЧИТЕ НА ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ ..... *24 април 1954 г.* 34

№ 627 ПИСМО ОТ БНБ ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА ЗАГУБИТЕ НА БАНКАТА ОТ ИЗВЪРШЕНИТЕ ПРЕЗ ВТОРОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 1960 Г. АРБИТРАЖНИ ОПЕРАЦИИ ЗА ПОСРЕЩАНЕ ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ И С ИСКАНЕ МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ДА ВЗЕМЕ МЕРКИ ЗА ЗАСИЛВАНЕ НА ИЗНОСА И НАМАЛЯВАНЕ НА ВНОСА КЪМ ТЕЗИ СТРАНИ ..... *23 август 1960 г.* 36

№ 628 ПИСМО ОТ БНБ ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ПРОСВЕТАТА И КУЛТУРАТА, МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ И ДЪРЖАВНА КОНЦЕРТНА ДИРЕКЦИЯ С РАЗЯСНЕНИЯ ПО ПРИЛАГАНЕТО НА ПОСТАНОВЛЕНИЕТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ НА ВАЛУТНИЯ ПЛАН НА СТРАНАТА ЗА 1961 ГОДИНА ..... *20 февруари 1961 г.* 37

№ 629 ДОКЛАД ОТ НАЧАЛНИКА НА ВАЛУТНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ НЕДЕЛЧО ДАЦКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ В ЛЕВОВЕ ОТ ВАЛУТНИТЕ ОПЕРАЦИИ НА БНБ ПРЕЗ 1960 ГОДИНА ..... *5 април 1961 г.* 38

№ 630 ЗАПИСКА ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ СТАНКО ТОДОРОВ И ЖИВКО ЖИВКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ С ПРЕДЛОЖЕНИ МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ И ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ЗАЧЕСТИЛИТЕ ВАЛУТНИ НАРУШЕНИЯ, ИЗВЪРШВАНИ ОТ БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ ..... *юли 1961 г.* 42

№ 631 РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ПУСКАНЕ В ОБРАЩЕНИЕ НА БОНОВЕ СРЕЩУ КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ЗА ПОКУПКА НА СТОКИ ОТ ДИРЕКЦИЯ „КОРЕКОМ“ *16 януари 1964 г.* 45

№ 632 ИНСТРУКЦИЯ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ И БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ЗА РАБОТА С БОНОВЕ „КОРЕКОМ“ ..... *юли 1964 г.* 46

№ 633 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ГЛАВНИЯ ДИРЕКТОР НА ДЪРЖАВНОТО СТОПАНСКО ПРЕДПРИЯТИЕ „ТЕКСИМ“ ГЕОРГИ НАЙДЕНОВ ДО ПЪРВИЯ ЗАМЕСТНИК -ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЖИВКО ЖИВКОВ С ИСКАНЕ БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ДА КУПУВА ПРЕДСТАВЕНАТА Й ОТ ДСП „ТЕКСИМ“ КОНВЕРТИРУЕМА КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ПО ОФИЦИАЛНИТЕ КУРСОВЕ ПЛЮС ОПРЕДЕЛЕНАТА ПРЕМИЯ ..... *9 февруари 1965 г.* 49

№ 634 ПИСМО ОТ СОФИЙСКИЯ ГРАДСКИ НАРОДЕН СЪВЕТ ДО ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЛЪЧЕЗАР АВРАМОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ДАВАНЕ ПРАВО НА СГНС ДА ИЗВЪРШВА ПРОДАЖБА НА ЖИЛИЩА СРЕЩУ ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА ..... *9 декември 1966 г.* 51

№ 635 ПИСМО ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ИВАН БУДИНОВ ДО ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЛЪЧЕЗАР АВРАМОВ С ОТРИЦАТЕЛНО МНЕНИЕ ПО ПРЕДЛОЖЕНИЕТО НА СОФИЙСКИЯ ГРАДСКИ НАРОДЕН СЪВЕТ ДА СЕ ДАДЕ ПРАВО НА СЪВЕТА ДА ИЗВЪРШВА ПРОДАЖБА НА ЖИЛИЩА СРЕЩУ ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА ..... *3 януари 1967 г.* 52

№ 636 ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЛЪЧЕЗАР АВРАМОВ С ОТРИЦАТЕЛНО МНЕНИЕ ПО ПРЕДЛОЖЕНИЕТО НА ДЪРЖАВНОТО СТОПАНСКО ОБЕДИНЕНИЕ „ХИДРОСТРОЙ“ ЗА ДАВАНЕ ПРАВО НА ОБЕДИНЕНИЕТО ДА ПРИДОБИВА ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА ЧРЕЗ ПОСТРОЯВАНЕ И ПРОДАЖБА НА ЖИЛИЩА НА БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ, КОИТО СА НА РАБОТА В ЧУЖБИНА ..... *18 януари 1967 г.* 53

№ 637 РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ С ПРЕДИМСТВО ОТ ИЗПЪЛНИТЕЛНИЯ КОМИТЕТ НА СОФИЙСКИЯ ГРАДСКИ НАРОДЕН СЪВЕТ НА ДЪРЖАВНО СТОПАНСКО ПРЕДПРИЯТИЕ „КОРЕКОМ“ ГОТОВИ АПАРТАМЕНТИ, МЕСТА ЗА СТРОЕЖ НА ЖИЛИЩА И ВИЛНИ МЕСТА ЗА ПРОДАЖБА СРЕЩУ ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА ..... *11 април 1967 г.* 54

№ 638 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ДИРЕКТОРА НА ДИРЕКЦИЯ „ЕМИСИОННО-КАСОВА“ ПРИ БНБ НЕЙЧО ГУГОВСКИ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ДАВАНЕ ПРАВО НА ОКРЪЖНИТЕ КЛОНОВЕ НА БНБ ДА ПРОДАВАТ КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ..... *преди 2 ноември 1967 г.* 55

№ 639 РЕШЕНИЕ НА КОМИТЕТА ЗА СТОПАНСКА КООРДИНАЦИЯ ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТИМУЛИРАЩИ ПРЕМИИ ЗА РЕАЛНО ПОСТИГНАТО НАМАЛЕНИЕ НА ВАЛУТАТА ЗА ВНОС ОТ ВТОРО НАПРАВЛЕНИЕ И ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ НА ВАЛУТНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ ОТ ИЗНОС ПО СЪЩОТО НАПРАВЛЕНИЕ ..... *6 май 1971 г.* 56

№ 640 ПРОТОКОЛ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С РЕШЕНИЕ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА АКТИВНО ТЪРГОВСКО САЛДО С НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ И ЗА ПОВИШАВАНЕ ЕФЕКТИВНОСТТА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА ..... *6 септември 1974 г.* 57

№ 641 ПРОТОКОЛ НА ПЛЕНУМА НА ЦК НА БКП НА 1 И 2 ЮЛИ 1976 Г. С ДОКЛАД НА ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ ЗА ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЧУЖДЕСТРАННАТА ВАЛУТА И ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ВАЛУТНИ ПОСТЪПЛЕНИЯ ... *1 и 2 юли 1976 г.* 58

№ 642 ВРЕМЕННИ ПРАВИЛА ЗА СТИМУЛИРАНЕ УВЕЛИЧАВАНЕТО НА ВАЛУТНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ И НАМАЛЯВАНЕ НА ВАЛУТНИТЕ РАЗХОДИ В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА .... *16 февруари 1978 г.* 63

№ 643 СПРАВКА ОТ СЪВЕТНИКА В МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ А. БАРЪМОВ ЗА ЦЕЛЕСЪОБРАЗНОСТТА ОТ ОДОБРЯВАНЕ НА ИСКАНЕТО НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ЕНЕРГЕТИКАТА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ВРЕМЕННИТЕ ПРАВИЛА ЗА СТИМУЛИРАНЕ УВЕЛИЧАВАНЕТО НА ВАЛУТНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ И НАМАЛЯВАНЕ НА ВАЛУТНИТЕ РАЗХОДИ В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ..... *17 март 1980 г.* 67

№ 644 МНЕНИЕ ОТ ОТДЕЛ „ПЛАНОВО-ИКОНОМИЧЕСКИ“ НА ЦК НА БКП ПО ПРОЕКТА ЗА ПЛАНА ЗА ВАЛУТНИТЕ РАЗХОДИ НА ВЕДОМСТВАТА И ОРГАНИЗАЦИИТЕ ЗА ЗАДГРАНИЧНИ КОМАНДИРОВКИ, СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ, ПАНАИРИ И ИЗЛОЖБИ ПРЕЗ 1981 Г. ..... *30 декември 1980 г.* 67

№ 645 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНДРЕЙ ЛУКАНОВ ДО РЪКОВОДИТЕЛЯ НА РАБОТНАТА ГРУПА ПРИ ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ГРИША ФИЛИПОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСОБЕН РЕЖИМ НА ПРИЛАГАНЕ НА ВРЕМЕННИТЕ ПРАВИЛА ЗА СТИМУЛИРАНЕ УВЕЛИЧАВАНЕТО НА ВАЛУТНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ И НАМАЛЯВАНЕТО НА ВАЛУТНИТЕ РАЗХОДИ В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ПО ОТНОШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ЕНЕРГЕТИКАТА ..... *31 март 1981 г.* 68

№ 646 МНЕНИЕ НА ЗАВЕЖДАЩИЯ ОТДЕЛ „ПЛАНОВО-ИКОНОМИЧЕСКИ“ НА ЦК НА БКП ПО ПРЕДЛОЖЕНИЕТО НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ДЪРЖАВНИЯ КОМИТЕТ ПО ТУРИЗМА ЗА СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОР С АВСТРИЙСКА ФИРМА ЗА СТРОИТЕЛСТВОТО НА БАЛНЕОЛОЖКИ КОМПЛЕКС ВГР. САНДАНСКИ ..... *2 ноември 1981 г.* 69

№ 647 РЕШЕНИЕ НА ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА ДАВАНЕ СЪГЛАСИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ КОМИТЕТ ПО ТУРИЗМА ДА СКЛЮЧИ ДОГОВОР С АВСТРИЙСКА ФИРМА ЗА СТРОИТЕЛСТВОТО НА БАЛНЕОЛОЖКИ КОМПЛЕКС В ГР. САНДАНСКИ ..... *20 ноември 1981 г.* 70

№ 648 ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ВАЛУТНИТЕ ЗАДАЧИ ПРЕЗ 1987 Г. ..... *16 януари 1987 г.* 71

№ 649 РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ВАЛУТНИТЕ ЗАДАЧИ ЗА 1987 Г. НА СТОПАНСКО ОБЕДИНЕНИЕ „РОДОПА“ И НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ..... *30 март 1987 г.* 76

№ 650 РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА НАЛАГАНЕ НА САНКЦИИ ЗА НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЪРЖАВНИ ПЛАНОВИ ЗАДАЧИ ЗА ВАЛУТНИ ПОСТЪПЛЕНИЯ ЗА 1986 Г. ..... *2 април 1987 г.* 77

№ 651 РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ВЪВЕЖДАНЕ НА РАЗРЕШИТЕЛЕН РЕЖИМ ЗА ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКИТЕ СДЕЛКИ И ДЕЙНОСТИ ..... *17 март 1989 г.* 78

№ 652 СЪОБРАЖЕНИЯ ОТ ЕКСПЕРТИ В МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ПО ПРЕДЛОЖЕНИЯ ПРОЕКТ ЗА СТИМУЛИРАНЕ УВЕЛИЧЕНИЕТО НА ВАЛУТНИТЕ ПРИХОДИ В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ..... *28 март 1989 г.* 79

№ 653 ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДАЧИТЕ ЗА ПОСТЪПЛЕНИЯ В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ЗА 1989 Г. ..... *31 март 1989 г.* 80

№ 654 РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА СЪЗДАВАНЕ И ДОПЪЛНИТЕЛНИ СТИМУЛИ ЗА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ ДА ОТКРИВАТ БАНКОВИ ВЛОГОВЕ И ДЕПОЗИТИ В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА ..... *29 май 1989 г.* 81

№ 655 ПИСМО ОТ РЪКОВОДИТЕЛЯ НА ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ „КИНЕФИКАЦИЯ“ В СИЛИСТРА ЙОРДАН КИРИЛОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ТВОРЧЕСКО-СТОПАНСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ „БЪЛГАРСКА КИНЕМАТОГРАФИЯ“ ЛЮДМИЛ СТАЙКОВ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА ЗАТРУДНЕНИЯТА В РАБОТАТА НА УПРАВЛЕНИЕТО ВЪВ ВРЪЗКА С МАСОВОТО ИЗСЕЛВАНЕ НА БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ С ТУРСКО НАРОДНОСТНО САМОСЪЗНАНИЕ ..... *Силистра, 6 юни 1989 г.* 82

№ 656 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ТВОРЧЕСКО-СТОПАНСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ „БЪЛГАРСКА КИНЕМАТОГРАФИЯ“ ЛЮДМИЛ СТАЙКОВ ДО МИНИСТЪРА НА КУЛТУРАТА, НАУКАТА И ПРОСВЕТАТА ГЕОРГИ ЙОРДАНОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОСВОБОЖДАВАНЕ НА ТСО „БЪЛГАРСКА КИНЕМАТОГРАФИЯ“ ОТ ЗАДЪЛЖЕНИЕТО ЗА ОТЧИСЛЕНИЯ КЪМ ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ ОТ ПРИХОДИТЕ ВЪВ ВАЛУТА ПО ВТОРО НАПРАВЛЕНИЕ ..... *преди 12 юни 1989 г.* 84

№ 657 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ МИНИСТЪРА НА КУЛТУРАТА, НАУКАТА И ПРОСВЕТАТА ГЕОРГИ ЙОРДАНОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ГЕОРГИ АТАНАСОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОСВОБОЖДАВАНЕ НА ТВОРЧЕСКОТО-СТОПАНСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ „БЪЛГАРСКА КИНЕМАТОГРАФИЯ“ ОТ ЗАДЪЛЖЕНИЕТО ЗА ОТЧИСЛЕНИЯ КЪМ ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ ОТ ПРИХОДИТЕ ВЪВ ВАЛУТА ПО ВТОРО НАПРАВЛЕНИЕ ..... *12 юни 1989 г.* 85

№ 658 ПИСМО ОТ ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪРА НА ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ВРЪЗКИ КРЪСТЮ ПОПОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ С ДАННИ ЗА УВЕЛИЧАВАНЕТО НА ПАСИВНОТО САЛДО НА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС С МОНГОЛСКАТА НАРОДНА РЕПУБЛИКА И С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ПРИВИЛЕГИИ ОТ БНБ НА ФИРМИТЕ, ПРОИЗВЕЖДАЩИ СТОКИ ЗА ИЗНОС В МОНГОЛИЯ, ПРИ ПОКУПКА НА КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА И ПРИ ПРЕДОСТАВЯНЕТО НА ВАЛУТНИ КРЕДИТИ ..... *30 юни 1989 г.* 86

№ 659 СПРАВКА ОТ ЕКСПЕРТИ В МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО НА МИНИСТЪРА НА КУЛТУРАТА, НАУКАТА И ПРОСВЕТАТА ГЕОРГИ ЙОРДАНОВ ЗА ОСВОБОЖДАВАНЕ НА ТВОРЧЕСКО-СТОПАНСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ „БЪЛГАРСКА КИНЕМАТОГРАФИЯ“ ОТ ЗАДЪЛЖЕНИЕТО ЗА ОТЧИСЛЕНИЯ КЪМ ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ ОТ ПРИХОДИТЕ ВЪВ ВАЛУТА ПО ВТОРО НАПРАВЛЕНИЕ ..... *юли 1989 г.* 87

№ 660 ПРОЕКТ ЗА ЗАКОН ЗА СТОПАНСКАТА СМЕТКА И В КОНВЕРТИРУЕМИ ЛЕВОВЕ .. *20 септември 1989 г.* 88

№ 661 ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА НА БАНКИТЕ ПО ВАЛУТНОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ ..... *30 март 1990 г.* 95

№ 662 ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ПЛОВДИВСКА ТЪРГОВСКА БАНКА – АД КОСТАДИН СТАМАТОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ИВАН ДРАГНЕВСКИ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА ЗАТРУДНЕНИЯТА ПО ВАЛУТНОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ И С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ТО ДА БЪДЕ ИЗВЪРШВАНО И ОТ ДРУГИТЕ ТЪРГОВСКИ БАНКИ В ПЛОВДИВ ..... *28 април 1990 г.* 96

№ 663 ИНФОРМАЦИЯ ОТ ГЛАВНИЯ СЧЕТОВОДИТЕЛ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА СТЕФАН КРЪСТЕВ ДО ПЪРВИЯ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БАНКАТА Д. АТАНАСОВ ЗА РАЗМЕРА НА ВЛОГОВЕТЕ В ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА ПРИ ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ ..... *15 август 1990 г.* 98

№ 664 ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ТЪРГОВСКА БАНКА „ВЪЗРАЖДАНЕ“ М. КОЗОВСКА ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ИВАН ДРАГНЕВСКИ С ИСКАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЕ ТЪРГОВСКА БАНКА „ВЪЗРАЖДАНЕ“ ДА ИЗВЪРШВА ДЕЙНОСТИТЕ, ПРЕДВИДЕНИ В ЧЛ. 48 ОТ ПРАВИЛНИКА ЗА БАНКИТЕ ..... *8 октомври 1990г.* 100

№ 665 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ НАЧАЛНИКА НА УПРАВЛЕНИЕ „БАНКОВ НАДЗОР“ ВЛАДИМИР ВЛАДИМИРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ИВАН ДРАГНЕВСКИ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ДАВАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЕ НА ТЪРГОВСКА БАНКА „ВЪЗРАЖДАНЕ“ ДА ИЗВЪРШВА ДЕЙНОСТИТЕ, ПРЕДВИДЕНИ В ЧЛ. 48 ОТ ПРАВИЛНИКА ЗА БАНКИТЕ ..... *31 октомври 1990 г.* 102

№ 666 ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ПРИЕМАНЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕТО НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ПО ДОГОВОРЕНОСТ С ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ И ГОТОВНОСТ ОТ ТЯХНА СТРАНА ДА СЕ ПРЕКРАТИ КОРЕСПОНДЕНТСКАТА ИМ ДЕЙНОСТ ПО ВЛОГОНАБИРАНЕТО В ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА ..... *3 декември 1990 г.* 103

№ 667 ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ВЪЗЛАГАНЕ НА НАЧАЛНИКА НА УПРАВЛЕНИЕ „БАНКОВ НАДЗОР“ ВЛАДИМИР ВЛАДИМИРОВ ДА ПРОВЕДЕ КОНСУЛТАЦИИ С ЕКСПЕРТИ НА СВЕТОВНАТА БАНКА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ УСЛОВИЯТА ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЕ ОТ ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ДЕЙНОСТ ПО РЕДА НА ЧЛ. 48 ОТ ПРАВИЛНИКА ЗА БАНКИТЕ ..... *20 декември 1990 г.* 106

6.2. Валутни курсове

6.2.1. Рубла

№ 668 ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ЖИВКО ЖИВКОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА НЕБЛАГОПРИЯТНИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОТ ЗНАЧИТЕЛНОТО НЕСЪОТВЕТСТВИЕ МЕЖДУ ВЪТРЕШНИТЕ И МЕЖДУНАРОДНИТЕ ЦЕНИ ВЪРХУ ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС И ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ, С ПРЕДЛОЖЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ОТСТРАНЯВАНЕ ..... *15 януари 1957 г.* 108

№ 669 ЗАПИСКА ОТ ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП АНТОН ЮГОВ ДО ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ ЗА СРЕЩАТА МУ С ПОСЛАНИКА НА СССР В НР БЪЛГАРИЯ Ю. ПРИХОДОВ С ПРИЛОЖЕНА ПАМЕТНА ЗАПИСКА НА ПРАВИТЕЛСТВОТО НА СССР ЗА КУРСА НА РУБЛАТА КЪМ ЧУЖДЕСТРАННИТЕ ВАЛУТИ И ЗА НЕОБХОДИМОСТТА ОТ УСТАНОВЯВАНЕ НА НАДБАВКИ КЪМ КУРСА НА ВАЛУТИТЕ ПО НЕТЪРГОВСКИТЕ РАЗПЛАЩАНИЯ МЕЖДУ СССР И НР БЪЛГАРИЯ ..... *20 март 1957 г.* 115

№ 670 ДОКЛАД ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ЗА ИЗМЕНЕНИЕТО НА КУРСА НА РУБЛАТА ОТ 1 ЯНУАРИ 1961 Г. С ПРЕДЛОЖЕНИ МЕРКИ ЗА ИЗБЯГВАНЕ НА ВЪЗМОЖНИТЕ ЗАГУБИ, СВЪРЗАНИ С ТОВА ИЗМЕНЕНИЕ ..... *10 октомври 1960 г.* 116

№ 671 ПИСМО ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ НА СССР НИКОЛАЙ ПАТОЛИЧЕВ ДО МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ НА БЪЛГАРИЯ ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ СЪС СЪОБЩЕНИЕ ЗА НЕОБХОДИМОСТТА ОТ ПРЕИЗЧИСЛЯВАНЕ НА ВЪНШНОТЪРГОВСКИТЕ ЦЕНИ В РУБЛИ ВСЛЕДСТВИЕ НА ИЗМЕНЕНИЕТО ОТ 1 ЯНУАРИ 1961 Г. НА ЗЛАТНОТО СЪДЪРЖАНИЕ И КУРСА НА РУБЛАТА ..... *11 ноември 1960 г.* 118

№ 672 ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ДЪРЖАВНАТА ПЛАНОВА КОМИСИЯ СТАНКО ТОДОРОВ, МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ, МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА НОВИЯ КУРС НА РУБЛАТА И ОТРАЖЕНИЕТО МУ В БЪЛГАРИЯ ..... *декември 1960 г.* 119

№ 673 ДОКЛАД ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ДЪРЖАВНАТА ПЛАНОВА КОМИСИЯ СТАНКО ТОДОРОВ, МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ, МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА НОВИЯ КУРС НА РУБЛАТА И ОТРАЖЕНИЕТО МУ В БЪЛГАРИЯ ..... *декември 1960 г.* 124

№ 674 ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ДЪРЖАВНАТА БАНКА НА СССР А. КОРОВУШКИН ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ С ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА ПОСТИГНАТАТА МЕЖДУ ДВЕТЕ БАНКИ ДОГОВОРЕНОСТ ЗА НОВ КУРС НА РУБЛАТА КЪМ ЛЕВА ОТ 1 ЯНУАРИ 1961 ГОДИНА ..... *Москва, декември 1960 г.* 129

№ 675 СПРАВКА ЗА ФАКТИЧЕСКИТЕ КУРСОВЕ, ПО КОИТО СЕ ДОБИВАТ РУБЛАТА И ДОЛАРА ОТ ПРЕБИВАВАНЕТО НА ЧУЖДЕНЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ ..... *2 декември 1960 г.* 129

№ 676 ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА ПОСЕЩЕНИЕТО ИМ В СЪВЕТСКИЯ СЪЮЗ ВЪВ ВРЪЗКА С УСТАНОВЯВАНЕТО НА НОВ КУРС НА ЛЕВА КЪМ РУБЛАТА ..... *11 януари 1961 г.* 131

№ 677 ПРОТОКОЛ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С РЕШЕНИЕ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА НОВ КУРС НА ЛЕВА КЪМ РУБЛАТА И ЗА ЗАПОЧВАНЕ НА ПОДГОТОВКА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ПАРИЧНА РЕФОРМА ..... *12 януари 1961 г.* 133

№ 678 ПРОТОКОЛ ОТ СРЕЩАТА В МОСКВА НА 17 МАРТ 1961 Г. НА ПЪРВИЯ ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ САВА ДЪЛБОКОВ И ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ СЪС СЪВЕТСКИЯ ФИНАНСОВ СПЕЦИАЛИСТ МИЛОВ ВЪВ ВРЪЗКА С ПОДГОТОВКАТА ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ПАРИЧНА РЕФОРМА В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 1962 ГОДИНА ..... *17 март 1961 г.* 134

№ 679 ПЛАН ЗА ДЕЙНОСТТА НА РАБОТНАТА ГРУПА ПО УТОЧНЯВАНЕ НА КУРСА НА ЛЕВА КЪМ ЧУЖДЕСТРАННИТЕ ВАЛУТИ ВЪВ ВРЪЗКА С ПОДГОТОВКАТА ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ПАРИЧНА РЕФОРМА ПРЕЗ 1962 ГОДИНА ..... *преди 1 юни 1961 г.* 139

№ 680 СПРАВКА ЗА ПОЛОЖЕНИЕТО НА ЗАПАДНОГЕРМАНСКАТА МАРКА СЛЕД РЕВАЛОРИЗИРАНЕТО Й НА 6 МАРТ 1961 Г. И ЗА ВЪЗМОЖНИТЕ МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ИЗБЯГВАНЕ НА ЗАГУБИ ПРИ НОВА НЕЙНА РЕВАЛОРИЗАЦИЯ ..... *5 юни 1961 г.* 140

№ 681 СПРАВКА ЗА ОЧАКВАНОТО НИВО НА КУРСА НА НОВИЯ ЛЕВ ВЪВ ВРЪЗКА С ПОДГОТОВКАТА ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ПАРИЧНА РЕФОРМА ПРЕЗ 1962 ГОДИНА ..... *след 25 юни, преди 8 септември 1961 г.* 143

№ 682 ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОЕ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ С ПРИЛОЖЕН ТЕКСТ НА ПРОЕКТ ЗА ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА НОВО ЗЛАТНО СЪДЪРЖАНИЕ И НОВ КУРС НА ЛЕВА КЪМ ЧУЖДЕСТРАННИТЕ ВАЛУТИ ОТ 1 ЯНУАРИ 1962 ГОДИНА ..... *27 декември 1961 г.* 144

№ 683 ПИСМО ОТ КАБИНЕТА НА ПЪРВИЯ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЖИВКО ЖИВКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ ЗАРЕВ С ПРИЛОЖЕН ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ ДИМИТЪР ПОПОВ ЗА УКРЕПВАНЕ НА СТАБИЛНОСТТА НА ЛЕВА И С ПРЕДЛОЖЕНИ МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА НЕГОВИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ ОБОСНОВАН ВАЛУТЕН КУРС И ПОСТЕПЕННОТО МУ ПРЕВРЪЩАНЕ В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА ..... *2 януари 1969 г.* 147

№ 684 ИНФОРМАЦИЯ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ВЕСЕЛИН ТОДОРОВ ЗА ИЗУЧАВАНЕ НА ВЪПРОСА ЗА УСЛОВИЯТА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ РЕАЛНОСТ НА КУРСА И ЗЛАТНОТО СЪДЪРЖАНИЕ НА КОЛЕКТИВНАТА ВАЛУТА (ПРЕВОДНАТА РУБЛА) ..... *преди 1 февруари 1972 г.* 163

6.2.2. Долар

№ 685 ПРОТОКОЛ НА ЦЕНТРАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ С ПРИЛОЖЕН ДОКЛАД И С РЕШЕНИЕ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА НОВ КУРС ЗА ШВЕЙЦАРСКИЯ ФРАНК ..... *6 май 1954 г.* 167

№ 686 ИНФОРМАЦИЯ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ВЕСЕЛИН ТОДОРОВ ЗА ВАЛУТНАТА КРИЗА В КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ..... *3 ноември 1971 г.* 169

№ 687 ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ОБРАЗУВАНЕ ЗАЕДНО С БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА НА СДРУЖЕНИЕ ЗА СЪВМЕСТНА ДЕЙНОСТ ЗА ПРОДАЖБА НА КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА С НАИМЕНОВАНИЕ СДРУЖЕНИЕ „ВАЛУТНИ ТЪРГОВЕ“ ... *20 април 1988 г.* 173

№ 688 ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ ДО КАНДИДАТ-ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП И МИНИСТЪР НА ИКОНОМИКАТА И ПЛАНИРАНЕТО СТОЯН ОВЧАРОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПРОМЯНА В НАЧИНА НА ОТРАЗЯВАНЕ НА ВАЛУТНИТЕ АКТИВИ И ПАСИВИ НА БАНКИТЕ В СЧЕТОВОДНИТЕ ИМ БАЛАНСИ ..... *15 май 1989 г.* 174

№ 689 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ МИНИСТЪРА НА ИКОНОМИКАТА И ПЛАНИРАНЕТО СТОЯН ОВЧАРОВ И МИНИСТЪРА НА ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ВРЪЗКИ АНДРЕЙ ЛУКАНОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ГЕОРГИ АТАНАСОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ВАЛУТНИТЕ ЗАДАЧИ ЗА ПОСТЪПЛЕНИЯ И ПЛАЩАНИЯ В СВОБОДНО КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА ..... *27 юли 1989 г.* 176

№ 690 ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ ВАЛУТЕН КОЕФИЦИЕНТ, ЗА ВЪВЕЖДАНЕ ЕДИННИ ВАЛУТНИ КУРСОВЕ И ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНИ МЕРКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА ..... *29 август 1989 г.* 181

6.3. Управление на външната търговия

№ 691 ПИСМО ОТ СЕКРЕТАРЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АТАНАС ВОЙНОВ ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ, БНБ И ДИРЕКЦИЯТА НА НАРОДНАТА МИЛИЦИЯ С ПРИЛОЖЕН ТЕКСТ НА ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА БНБ ДА ОТПУСНЕ 200 000 ШВЕЙЦАРСКИ ФРАНКА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО ЗА ВНОС НА ПОРОДИСТИ ЖИВОТНИ ОТ ШВЕЙЦАРИЯ ..... *след 28 април 1949 г.* 183

№ 692 ПИСМО ОТ БНБ ДО МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ С ИСКАНЕ ЗА ДАВАНЕ НА УКАЗАНИЯ ЗА ОТЧИТАНЕТО НА ИЗВЪРШЕНИЯ ОТ ДИРЕКЦИЯ „ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ“ ИЗНОС НА 50 ТОНА ЦИГАРИ ЗА БЕРЛИН ..... *13 юни 1949 г.* 183

№ 693 ПИСМО ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ДИМИТЪР ГАНЕВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ОТ ДЪРЖАВНИЯ ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ ДА СЕ ОТПУСНАТ 2 780 118 ЩАТСКИ ДОЛАРА ЗА ВНОС НА СУРОВИНИ, МАШИНИ И РЕЗЕРВНИ ЧАСТИ ЗА НУЖДИТЕ НА ПРОМИШЛЕНОСТТА ..... *10 януари 1951 г.* 184

№ 694 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ЗАВЕЖДАЩИЯ ПЛАНОВО-ФИНАНСОВО-ТЪРГОВСКИЯ ОТДЕЛ НА ЦК НА БКП Г. ГРОЗЕВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С МНЕНИЕ ЗА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО НА МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ДИМИТЪР ГАНЕВ ОТ ДЪРЖАВНИЯ ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ ДА СЕ ОТПУСНАТ 2 780 118 ЩАТСКИ ДОЛАРА ЗА ВНОС НА СУРОВИНИ, МАШИНИ И РЕЗЕРВНИ ЧАСТИ ЗА НУЖДИТЕ НА ПРОМИШЛЕНОСТТА ..... *16 януари 1951 г.* 186

№ 695 РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ДА ВНЕСЕ СУРОВИНИ И МАШИНИ НА СТОЙНОСТ 422 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА ..... *16 (29) януари 1951 г.* 187

№ 696 ЗАПИСКА ОТ ПРОМИШЛЕНО-ТРАНСПОРТНИЯ ОТДЕЛ НА ЦК НА БКП С МНЕНИЕ ЗА НЕЦЕЛЕСЪОБРАЗНОСТТА НА ВНОСА НА 300 ТОНА ЦЕЛВОЛЕ НА СТОЙНОСТ 276 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА БЕЗ ОСИГУРЯВАНЕ НА СЪЩЕВРЕМЕНЕН ИЗНОС НА СТОКИ ЗА СЪЩАТА СУМА ..... *преди 29 януари 1951 г.* 184

№ 697 ПРОТОКОЛ НА ЦУ НА БНБ С ПРИЛОЖЕН ДОКЛАД ЗА УСТАНОВЕНИТЕ ПРИ НАПРАВЕНАТА РЕВИЗИЯ НА УПРАВЛЕНИЕ „ИНОСТРАННИ ОПЕРАЦИИ“ НЕДОСТАТЪЦИ В НЕГОВАТА ДЕЙНОСТ И С РЕШЕНИЕ ЗА ЗАСИЛВАНЕ НА КОНТРОЛА ВЪРХУ ПРЕДПРИЯТИЯТА, ИЗВЪРШВАЩИ ВНОС И ИЗНОС . *30 юли 1953 г.* 188

№ 698 РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ВЪВ ВРЪЗКА С ДОПУСНАТИЯ ИЗНОС НА ЛОШОКАЧЕСТВЕНИ КОПРИНЕНИ ПЛАТОВЕ В ГЕРМАНСКАТА ДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА ..... *20 юли 1954 г.* 193

№ 699 ДОКЛАД ОТ ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА ИВАН ПЕРПЕЛИЕВ ДО ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ РАЙКО ДАМЯНОВ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ВАЛУТНИ СРЕДСТВА ЗА АВАНСОВ ВНОС НА СТОКИ ОТ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ПРЕЗ 1958 ГОДИНА ..... *20 септември 1957 г.* 194

№ 700 ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА БОРИС ТАСКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ С ПРЕДЛОЖЕН ТЕКСТ НА ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ПЛАНА ЗА ИЗНОС НА НЯКОИ СЕЛСКОСТОПАНСКИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ ПОРАДИ НАМАЛЕНИТЕ ДОБИВИ ВСЛЕДСТВИЕ НЕБЛАГОПРИЯТНИТЕ КЛИМАТИЧНИ УСЛОВИЯ ..... *25 декември 1957 г.* 196

№ 701 ОБЯСНЕНИЕ ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ МИХАИЛ ВЕЛЬОВ ДО КОМИСИЯТА ЗА ДЪРЖАВЕН КОНТРОЛ ВЪВ ВРЪЗКА С ДОКЛАДА НА КОМИСИЯТА ЗА ИЗВЪРШЕНАТА В ЦЕНТРАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ ПРОВЕРКА НА ВАЛУТНИТЕ ОПЕРАЦИИ ..... *25 март 1959 г.* 199

№ 702 ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ДЪРЖАВНАТА ПЛАНОВА КОМИСИЯ НИНКО СТЕФАНОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ ЗА ИЗВЪРШЕНАТА В ЦЕНТРАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ ПРОВЕРКА НА ВАЛУТНИТЕ ОПЕРАЦИИ ..... *21 април 1959 г.* 222

№ 703 ПИСМО ОТ СЕКРЕТАРЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АТАНАС ВОЙНОВ ДО ПЪРВИЯ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ РАЙКО ДАМЯНОВ, ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА ЗА ДЪРЖАВЕН КОНТРОЛ НИНКО СТЕФАНОВ, ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ Г. МАНЕВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВЕЛА ЛУКАНОВА С ПРИЛОЖЕНО РЕШЕНИЕ НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ИЗВЪРШЕНАТА В ЦЕНТРАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ ПРОВЕРКА НА ВАЛУТНИТЕ ОПЕРАЦИИ ..... *18 май 1959 г.* 218

№ 704 СПРАВКА ЗА ЗАТРУДНЕНИЯТА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА СТОКООБМЕНА С КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ..... *9 март 1960 г.* 219

№ 705 ПИСМО ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ГЕОРГИ ТЕРЗИЕВ ДО МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ ЗА ЗАТРУДНЕНИЯТА ПО ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ВСЛЕДСТВИЕ НЕИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА ИЗНОСА И С ИСКАНЕ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА ВНОСА ОТ ГЕРМАНСКАТА ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ПОРАДИ ОБРАЗУВАНИТЕ ЗНАЧИТЕЛНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ БАНКИ И ФИРМИ В ТАЗИ ДЪРЖАВА В РАЗМЕР НА 60 600 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА ..... *1 декември 1960 г.* 224

№ 706 ПИСМО ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ С ИСКАНЕ ЗА ПРЕКРАТЯВАНЕ НА СИСТЕМНОТО НАРУШАВАНЕ ОТ СТРАНА НА МИНИСТЕРСТВОТО И НА НЯКОИ ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ПРЕДПРИЯТИЯ НА ИНСТРУКЦИЯТА ЗА ПЛАЩАНИЯТА ПО ВЪНШНОТЪРГОВСКИТЕ ОПЕРАЦИИ С КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ..... *7 декември 1960 г.* 225

№ 707 ПАМЕТНА БЕЛЕЖКА ЗА ЗАТРУДНЕНИЯТА В ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС ВСЛЕДСТВИЕ НА СКЛЮЧВАНЕТО ОТ ВЪНШНОТЪРГОВСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ НА ДОГОВОРИ ЗА ВНОС НА СТОКИ, БЕЗ ДА Е ОСИГУРЕНА НЕОБХОДИМАТА ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА ЗА ПЛАЩАНЕ НА ТЕЗИ СТОКИ ..... *3 януари 1961 г.* 226

№ 708 ПРОТОКОЛ НА ЦУ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЕТО НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ОТ 22 ЮЛИ 1961 Г. ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА 4 000 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА ЗА ВНОС ОТ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ..... *4 август 1961 г.* 227

№ 709 ДОКЛАД ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ КИРИЛ НЕСТОРОВ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОУЧВАНЕТО НА РЕАЛИЗИРАНАТА БЮДЖЕТНА ВЪЗВРЪЩАЕМОСТ ОТ ИЗНОСА ЗА 1961 Г., И С РЕШЕНИЕ ЗА ПРИЕМАНЕ НА ДОКЛАДА ЗА СВЕДЕНИЕ ..... *10 април 1962 г.* 228

№ 710 ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ЛЪЧЕЗАР АВРАМОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОДОБРЯВАНЕ СЪЗДАВАНЕТО НА АКЦИОНЕРНИ ДРУЖЕСТВА С БЪЛГАРСКО УЧАСТИЕ В ШВЕЙЦАРИЯ И АЛЖИР ..... *преди 11 октомври 1962 г.* 237

№ 711 ПИСМО ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ИВАН БУДИНОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ С МНЕНИЕ ПО ИЗРАЗЕНАТА ОТ БАНКАТА ТРЕВОГА ЗА ОСИГУРЯВАНЕТО НА ПОГАШЕНИЯТА НА КРЕДИТНИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ПРЕЗ ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 1963 ГОДИНА ..... *1 февруари 1963 г.* 240

№ 712 ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ИВАН БУДИНОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ТОДОР ЖИВКОВ С ПРЕДЛОЖЕН ТЕКСТ НА РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА КРЕДИТИРАНЕ ОТ БНБ НА ДЪРЖАВНОТО ТЪРГОВСКО ПРЕДПРИЯТИЕ „ТЕКСИМ“ ЗА ИЗНЕСЕНОТО СПЕЦИАЛНО ИМУЩЕСТВО ПО ДОГОВОРА МУ С МИНИСТЕРСТВОТО НА НАЦИОНАЛНАТА ОТБРАНА НА АЛЖИР ..... *13 март 1963 г.* 241

№ 713 ПРОТОКОЛ НА ЦЕНТРАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ПОСРЕЩАНЕ НА Г-Н Д'АРОМА И НА ДЕЛЕГАЦИИТЕ НА ФИНАНСОВО-КРЕДИТНАТА СИСТЕМА НА СЪВЕТА ЗА ИКОНОМИЧЕСКА ВЗАИМОПОМОЩ ..... *23 април 1965 г.* 243

№ 714 БЕЛЕЖКИ НА ОТДЕЛИТЕ „ПЛАНОВО-ФИНАНСОВ“, „СТРОИТЕЛСТВО“, „ТЪРГОВИЯ И ХРАНИТЕЛНА ПРОМИШЛЕНОСТ“, „ПРОМИШЛЕН“, „СЕЛСКО СТОПАНСТВО“ И „ТРАНСПОРТ И СЪОБЩЕНИЯ“ НА ЦК НА БКП ПО ПРОЕКТОПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО ПРЕЗ 1968 Г. В ЧАСТТА МУ ЗА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ И ФИНАНСИ ..... *преди 31 декември 1967 г.* 243

№ 715 ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ХИМИЯТА И МЕАЛУРГИЯТА ГЕОРГИ ПАВЛОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИТЕТА З СТОПАНСКА КООРДИНАЦИЯ ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЖИВКО ЖИВКОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОТПУСКАНЕ ДОПЪЛНИТЕЛНО НА 4 000 000 ВАЛУТНИ ЛЕВА ЗА ВНОС НА МЕТАЛИ, БОИ И ХИМИКАЛИ ..... *преди 13 октомври 1969 г.* 245

№ 716 РЕШЕНИЕ НА КОМИТЕТА ЗА СТОПАНСКА КООРДИНАЦИЯ ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ НА ЛИМИТА НА ВАЛУТАТА ЗА ВНОС НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ХИМИЯТА И МЕТАЛУРГИЯТА С 1 500 000 ВАЛУТНИ ЛЕВА ЗА ДОСТАВКА НА ХИМИКАЛИ И МЕТАЛИ ..... *18 октомври 1969 г.* 246

№ 717 РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ ЕДИНСТВЕНО НА ПОЛИТБЮРО ПРАВОТО ЗА ИЗДАВАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЯ ЗА ИЗВЪНПЛАНОВ ВНОС ОТ ВТОРО НАПРАВЛЕНИЕ ..... *30 март 1970 г.* 247

№ 718 ДОКЛАД ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ И МИНИСТЪР НА СТРОЕЖИТЕ И АРХИТЕКТУРАТА ПЕНЧО КУБАДИНСКИ ОТНОСНО НЯКОИ НЕРЕШЕНИ ВЪПРОСИ ПРИ ПРОИЗВОДСТВОТО НА СТРОИТЕЛНИ МАТЕРИАЛИ С ИСКАНЕ ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА ИЗВЪНПЛАНОВ ВНОС ОТ ВТОРО НАПРАВЛЕНИЕ В РАЗМЕР НА 261 002 ВАЛУТНИ ЛЕВА ..... *26 юни 1970 г.* 247

№ 719 МНЕНИЕ НА ОТДЕЛ „ПРОМИШЛЕНО-СТОПАНСКИ“ НА ЦК НА БКП ЗА ДОКЛАДА НА ПЕНЧО КУБАДИНСКИ ОТНОСНО НЯКОИ НЕРЕШЕНИ ВЪПРОСИ ПРИ ПРОИЗВОДСТВОТО НА СТРОИТЕЛНИ МАТЕРИАЛИ И ЗА ЦЕЛЕСЪОБРАЗНОСТТА ДА СЕ УДОВЛЕТВОРИ ИСКАНЕТО НА МИНИСТЪРА НА СТРОЕЖИТЕ И АРХИТЕКТУРАТА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА 261 002 ВАЛУТНИ ЛЕВА ..... *7 август 1970 г.* 248

№ 720 РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА СТРОЕЖИТЕ И АРХИТЕКТУРАТА ДА ИЗВЪРШВА ИЗВЪНПЛАНОВ ВНОС НА МАШИНИ И РЕЗЕРВНИ ЧАСТИ ОТ ВТОРО НАПРАВЛЕНИЕ В РАЗМЕР НА 261 002 ВАЛУТНИ ЛЕВА ..... *11 август 1970 г.* 249

№ 721 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ИМЕТО НА ЗАВЕЖДАЩИЯ ОТДЕЛ „ПЛАНОВО-ИКОНОМИЧЕСКИ“ НА ЦК НА БКП САВА ДЪЛБОКОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С ИСКАНЕ ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА ИЗВЪНПЛАНОВ ВНОС НА МАШИНА ЗА ШИЕНЕ НА КОСА НА КУКЛИ ОТ ФРГ ЗА ОКОЛО 2800 ВАЛУТНИ ЛЕВА СРЕЩУ ИЗВЪНПЛАНОВ ИЗНОС НА КУКЛИ ПО ВТОРО НАПРАВЛЕНИЕ ..... *12 август 1970 г.* 250

№ 722 ДОКЛАДНА ЗАПИСА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ДО ВЕСЕЛИН ТОДОРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ ЗАРЕВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА МЕРКИ ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА РАЗПОРЕЖДАНЕ № 447 НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ 27 АВГУСТ 1971 Г. ЗА ОСИГУРЯВАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ВАЛУТНИЯ ПЛАН НА СТРАНАТА ..... *31 август 1971 г.* 251

№ 723 ПРОТОКОЛ НА УС НА БНБ С ПРИЛОЖЕН ДОКЛАД И С РЕШЕНИЕ ЗА УРЕЖДАНЕ НА ВЗЕМАНИЯТА НА БЪЛГАРСКИТЕ ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОРГАНИЗАЦИИ ОТ ЧУЖБИНА ..... *16 декември 1975 г.* 252

№ 724 РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ПЛАНА ЗА ИЗНОСА ЗА 1975 Г. ЗА НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ С 814 000 000 ВАЛУТНИ ЛЕВА ..... *31 декември 1975 г.* 257

№ 725 ПИСМО ОТ СОФИЙСКИЯ ГРАДСКИ КЛОН НА БНБ ДО РАЙОННИЯ КЛОН № 1 С УВЕДОМЛЕНИЕ ЗА РАЗМЕРА НА ОПРЕДЕЛЕНИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ ДОПЪЛНИТЕЛНИ ВАЛУТНИ РЕСУРСИ ЗА 1978 Г. ОТ ПРЕДПРИЯТИЯТА, КОНТРОЛИРАНИ ОТ РАЙОНЕН КЛОН № 1 ..... *21 юли 1978 г.* 258

№ 726 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ГЕНЕРАЛНИЯ ДИРЕКТОР НА ВЪНШНОТЪРГОВСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ „ХРАНЕКСПОРТ“ ДОБРИ АЛЕКСИЕВ ДО ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНДРЕЙ ЛУКАНОВ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА БОРСОВИТЕ ЦЕНИ НА ПШЕНИЦАТА И ЦАРЕВИЦАТА И С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ИЗНОС НА 100 000 ТОНА ПШЕНИЦА СРЕЩУ ВНОС НА 100 000 ТОНА ЦАРЕВИЦА, ПРИ КОЕТО ДА СЕ ПОЛУЧИ ПОЛОЖИТЕЛНА РАЗЛИКА ОТ ПРИБЛИЗИТЕЛНО 1 500 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА ..... *4 септември 1978 г.* 259

№ 727 ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ОТ ИНСПЕКТОР-ИНСТРУКТОРА В ПЛЕВЕНСКИЯ ОКРЪЖЕН КЛОН НА БНБ Ф. ФИЛИПОВ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА ИЗНОСА ЗА 1978 Г. ОТ ЗАВОД „АЛЕН МАК“, ПЛОВДИВ ..... *15 септември 1978 г.* 260

№ 728 ПРОТОКОЛ ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА РАБОТНАТА ГРУПА ПРИ ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С РЕШЕНИЕ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНИ МЕРКИ ЗА ГАРАНТИРАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ГРАФИКА ЗА ИЗНОС В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ... *8 декември 1978 г.* 261

№ 729 ПРОТОКОЛ НА РАБОТНАТА ГРУПА ПРИ ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С РЕШЕНИЕ ЗА ПОДПИСВАНЕ НА ДОГОВОР С ТЪРГОВСКАТА КЪЩА „КВЕЛЕ“ ОТ ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МАГАЗИН „КОРЕКОМ-КВЕЛЕ“ ..... *27 декември 1979 г.* 262

№ 730 РЕШЕНИЕ НА ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА ВЪНШНОТЪРГОВСКО СДРУЖЕНИЕ НА ДСО „ЗАВОДИ ЗА МЕТАЛОРЕЖЕЩИ МАШИНИ“, ДСО „МЕТАЛХИМ“, НТП „ТЕХНОЛОГИЯ НА МЕТАЛИТЕ“ И ВТО „МАШИНОЕКСПОРТ“ ДА ЗАКУПИ ОБЕДИНЕНИТЕ ФИРМИ „РАЙНИШЕ МАШИНЕНФАБРИК“ И „АЙЗЕНГИСЕРАЙ АНТОН РЬОПЕР“ ГМБХ И КО ВЪВ ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ ..... *6 януари 1982 г.* 263

№ 731 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА НАДПЛАНОВО ИЗРАЗХОДВАНЕ ПРЕЗ 1982 Г. НА 24 602 000 ВАЛУТНИ ЛЕВА В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ..... *1982 г.* 264

№ 732 РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ С УТОЧНЕНИЯ ЗА ОТЧИТАНЕТО НА ВАЛУТНИЯ ПЛАН В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ЗА 1979 Г. ..... *18 февруари 1980 г.* 265

№ 733 СПРАВКА ОТ СТАРШИ СЪВЕТНИКА В МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ Д. ФЪРТУНОВ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА ПО ПРОТОКОЛА ЗА ВЗАИМОСВЪРЗАНИТЕ ДОСТАВКИ НА СТОКИ ОТ БЪЛГАРИЯ СРЕЩУ НЕФТ ОТ СЪВЕТСКИЯ СЪЮЗ ..... *13 август 1980 г.* 266

№ 734 ПРОТОКОЛ ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ С РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА ПО ПРОТОКОЛА ЗА ВЗАИМНОСВЪРЗАНИТЕ ДОСТАВКИ НА СТОКИ ОТ БЪЛГАРИЯ СРЕЩУ НЕФТ ОТ СЪВЕТСКИЯ СЪЮЗ ..... *27 август 1980 г.* 267

№ 735 РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ДА НЕ СЕ САНКЦИОНИРАТ СТОПАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ, НЕИЗПЪЛНИЛИ ПЛАНА ЗА ВАЛУТНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ, ПОРАДИ НАСТЪПИЛИ СЪЩЕСТВЕНИ ИЗМЕНЕНИЯ В КОНЮНКТУРАТА И В УСЛОВИЯТА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СТОКИТЕ НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ПАЗАРИ ..... *6 август 1982 г.* 268

№ 736 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ХРИСТО ХРИСТОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ГРИША ФИЛИПОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ НА КОМПЛЕКСНИ ОЦЕНКИ НА СТОПАНСКИТЕ И ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОРГАНИЗАЦИИ, ДОПУСНАЛИ НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ВАЛУТНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ ..... *26 март 1984 г.* 270

№ 737 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА НА ПЪРВИЯ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БНБ И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ИВАН ДРАГНЕВСКИ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ЦЕЛЕВОТО СТИМУЛИРАНЕ И УВЕЛИЧАВАНЕ НА ВАЛУТНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ И НАМАЛЯВАНЕ НА ВАЛУТНИТЕ РАЗХОДИ ПРЕЗ 1985 Г. ЗА СМЕТКА НА ЛИХВИТЕ, КОИТО БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ПОЛУЧАВА ОТ ПРЕДПРИЯТИЯТА И ДРУГИТЕ СТОПАНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ ..... *29 ноември 1985 г.* 278

№ 738 ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НА СТИМУЛИ ЗА ПРИРАСТА НА ВАЛУТНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ ПО ПЪРВО И ВТОРО НАПРАВЛЕНИЕ В РАЗМЕР НА 38 600 000 ЛЕВА ЗА СМЕТКА НА ЛИХВИТЕ НА БАНКАТА ЗА 1985 Г. И 1986 Г. ..... *26 февруари 1986 г.* 281

№ 739 РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА СЪКРАЩАВАНЕ НА ВАЛУТНИТЕ РАЗХОДИ ПРИ ВНОС НА МАШИНИ, СЪОРЪЖЕНИЯ И ОКОМПЛЕКТОВКА ОТ РАЗВИТИТЕ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ СТРАНИ ..... *19 февруари 1987 г.* 283

№ 740 ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ СРЕЩУ ЗАПЛАЩАНЕ НА 110 000 ВАЛУТНИ ЛЕВА НА СТОПАНСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ „СОФСТРОЙ“ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА МЕРОПРИЯТИЕТО „ПЕКА-СОФСТРОЙ“ ..... *3 януари 1989 г.* 284

№ 741 ПИСМО ОТ БНБ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА СТОПАНСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ „СОФСТРОЙ“ СЛАВЧО БОЖИЛОВ С ИЗВЕСТИЕ ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИСКАНЕТО МУ ЗА ОТПУСКАНЕ НА ВАЛУТНИ СРЕДСТВА ЧРЕЗ ПРЕДОСТАВЯНЕ ЦЕЛЕВО СРЕЩУ ЗАПЛАЩАНЕ НА 240 000 ВАЛУТНИ ЛЕВА ОТ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА И СТРОИТЕЛНАТА БАНКА ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА МЕРОПРИЯТИЕТО „ПЕКА-СОФСТРОЙ“ ..... *3 януари 1989 г.* 286

6.4. Резерви

6.4.1. Валутни резерви

№ 742 ИЗЛОЖЕНИЕ ЗА ДЕВИЗНОТО ПОЛОЖЕНИЕ НА БЪЛГАРИЯ КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1948 Г. И 31 ДЕКЕМВРИ 1949 Г. И ЗА ДВИЖЕНИЕТО НА ДЕВИЗИТЕ ..... *след 1 януари 1951 г.* 287

№ 743 ПОВЕРИТЕЛНА БЕЛЕЖКА ОТ УПРАВИТЕЛЯ НА БНБ АТАНАС МЕЧКАРОВ ДО ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ РАЙКО ДАМЯНОВ С ДАННИ ЗА ВАЛУТНАТА НАЛИЧНОСТ НА БНБ В ЩАТСКИ ДОЛАРИ КЪМ 22 ЯНУАРИ 1951 Г. ..... *след 22 януари 1951 г.* 292

№ 744 СВЕДЕНИЕ ЗА АВОАРИТЕ НА БНБ В НЕКЛИРИНГОВА ВАЛУТА ПРЕЗ ПЕРИОДА 1939–1951 ГОДИНА ..... *5 януари 1952 г.* 292

№ 745 ДОКЛАД ОТ ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП РАЙКО ДАМЯНОВ ДО ЧЛЕНОВЕТЕ НА ПОЛИТБЮРО ЗА ЗАТРУДНЕНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ С ПРИЛОЖЕН ПРОЕКТ НА РЕШЕНИЕ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ ... *26 юни 1957 г.* 293

№ 746 МНЕНИЕ НА ДЪРЖАВНАТА ПЛАНОВА КОМИСИЯ ПО ВНЕСЕНИЯ ОТ РАЙКО ДАМЯНОВ ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ В ПОЛИТБЮРО ПРОЕКТ ЗА РЕШЕНИЕ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ ВЪВ ВРЪЗКА СЪС ЗАТРУДНЕНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ..... *15 юли 1957 г.* 296

№ 747 ПРОТОКОЛ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С РЕШЕНИЯ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТТА НА ПЕРСПЕКТИВНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО И ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ..... *18 юли 1957 г.* 299

№ 748 ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ ЗА ЗАТРУДНЕНИЯТА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ДА СЕ ИЗПОЛЗВА ПРАВИТЕЛСТВЕНИЯТ ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ ОТ 1 000 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА ЗА ПОСРЕЩАНЕ НА НЕОТЛОЖНИТЕ ПЛАЩАНИЯ ..... *29 август 1961 г.* 300

№ 749 РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ С РАЗЯСНЕНИЕ ЗА ВРЕМЕННО ПОЛЗВАНЕ ОТ БНБ НА ВАЛУТНИЯ ПРАВИТЕЛСТВЕН РЕЗЕРВ ..... *8 септември 1961 г.* 302

№ 750 ПРОТОКОЛ НА УС НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ВАЛУТЕН ФОНД КЪМ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ..... *8 май 1970 г.* 302

№ 751 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ДИРЕКТОРА НА ДИРЕКЦИЯ „СЧЕТОВОДНА“ ПРИ БНБ ВЛАДИМИР ДОЦЕВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ КИРИЛ ЗАРЕВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОДОБРЯВАНЕ ФОРМИРАНЕТО НА ВАЛУТНИЯ ФОНД НА БАНКАТА ДА СТАВА ЧРЕЗ ЗАДЕЛЯНЕ НА СРЕДСТВА ОТ НЕЙНИЯ ФОНД „РЕЗЕРВЕН“ ..... *6 март 1972 г.* 303

№ 752 ПРЕДЛОЖЕНИЕ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ИВАН ДРАГНЕВСКИ ДО МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ДАВАНЕ НА СЪГЛАСИЕ БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ДА ИНВЕСТИРА ЧАСТ ОТ СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ НА СТРАНАТА В ЦЕННИ КНИЖА ЧРЕЗ АНГЛИЙСКАТА ФИНАНСОВА КОМПАНИЯ „ЛОНДОН & БИШОПСГЕЙТ ИНТЕРНЕШЪНЪЛ ИНВЕСТМЪНТ МЕНИДЖМЪНТ“, СОБСТВЕНОСТ НА РОБЪРТ МАКСУЕЛ ..... *22 април 1988 г.* 304

№ 753 РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ДАВАНЕ НА СЪГЛАСИЕ БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ДА ИНВЕСТИРА ЧАСТ ОТ СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ НА СТРАНАТА В ЦЕННИ КНИЖА ЧРЕЗ АНГЛИЙСКАТА ФИНАНСОВА КОМПАНИЯ „ЛОНДОН & БИШОПСГЕЙТ ИНТЕРНЕШЪНЪЛ ИНВЕСТМЪНТ МЕНИДЖМЪНТ“, СОБСТВЕНОСТ НА РОБЪРТ МАКСУЕЛ ..... *27 април 1988 г.* 306

№ 754 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ ДО ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДЪРЖАВНИЯ СЪВЕТ ТОДОР ЖИВКОВ ЗА ДОПУСНАТОТО НАМАЛЯВАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ ЧРЕЗ ПОКРИВАНЕ С ВАЛУТНИ СРЕДСТВА ОТ НЕГО НА ЧАСТ ОТ ПАСИВА ПО ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС, БЕЗ ДА Е ПОИСКАНО СЪГЛАСИЕТО НА ТОДОР ЖИВКОВ И С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОСВОБОЖДАВАНЕ НА ИВАН ДРАГНЕВСКИ ОТ ДЛЪЖНОСТТА ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА КАТО ОТГОВОРЕН ЗА ДОПУСНАТОТО НАМАЛЯВАНЕ ..... *13 май 1988 г.* 307

№ 755 ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ОБРЪЩАНЕ ВНИМАНИЕТО НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ИВАН ДРАГНЕВСКИ ВЪРХУ ДОПУСНАТОТО НАМАЛЯВАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ ЧРЕЗ ПОКРИВАНЕ С ВАЛУТНИ СРЕДСТВА ОТ НЕГО НА ЧАСТ ОТ ПАСИВА ПО ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС, БЕЗ ДА Е ПОИСКАНО СЪГЛАСИЕТО НА ПОЛИТБЮРО, И С РЕШЕНИЕ ЗА ЗАДЪЛЖАВАНЕ НА ИВАН ДРАГНЕВСКИ ДА ОСИГУРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА УКАЗАНИЯТА НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП В СРОК ДО 31 ДЕКЕМВРИ 1989 Г. ДА БЪДЕ ВЪЗСТАНОВЕН СЪС СЪОТВЕТНИТЕ ПАЗАРНИ ЛИХВИ ЗА ЗАКЪСНЕНИЕТО ПОЛАГАЩИЯТ ПО СЧЕТОВОДНИ ДАННИ РАЗМЕР НА СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ ..... *7 юли 1988 г.* 310

№ 756 СПРАВКА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ВЕСЕЛИН РАНКОВ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВАЛУТНИЯ РЕЗЕРВ И ИЗВЪРШЕНИТЕ ПЛАЩАНИЯ ПРЕЗ ПЕРИОДА ОТ 1 ЯНУАРИ ДО 31 МАРТ 1990 Г. ..... *20 август 1990 г.* 312

6.4.2. Златни резерви, продажба на златния резерв (1962–1964 г.), сребро

№ 757 СВЕДЕНИЕ ЗА ЗЛАТНАТА НАЛИЧНОСТ НА БНБ ПРЕЗ ПЕРИОДА 1930–1951 ГОДИНА *17 декември 1951 г.* .. 314

№ 758 ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ АТАНАС МЕЧКАРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ВЪЛКО ЧЕРВЕНКОВ С ПРЕДЛОЖЕН ПРОЕКТ ЗА РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ ЦЕНАТА ЗА ПРОДАЖБА НА ЗЛАТО ОТ БНБ НА ПРЕДПРИЯТИЯ И УЧРЕЖДЕНИЯ ЗА ПРОИЗВОДСТВЕНИ НУЖДИ ..... *10 февруари 1954 г.* 315

№ 759 ЗАПИСКА ОТ ГЛАВНИЯ КОНТРОЛЬОР В МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ С МНЕНИЕ ПО ПРЕДЛОЖЕНИЯ ПРОЕКТ ЗА РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ ЦЕНАТА ЗА ПРОДАЖБА НА ЗЛАТО ОТ БНБ НА ПРЕДПРИЯТИЯ И УЧРЕЖДЕНИЯ ЗА ПРОИЗВОДСТВЕНИ НУЖДИ ..... *22 февруари 1954 г.* 316

№ 760 ПИСМО ОТ БНБ ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ С ИСКАНЕ БЪЛГАРСКИЯТ ТЪРГОВСКИ ПРЕДСТАВИТЕЛ В БЕРН ДА УГОВОРИ УСЛОВИЯТА ЗА ПРОДАЖБАТА НА ОКОЛО 5 ТОНА СРЕБРО НА ХАНДЕЛСБАНК, ЦЮРИХ, СРЕЩУ НЕКЛИРИНГОВИ ШВЕЙЦАРСКИ ФРАНКОВЕ ..... *13 януари 1955 г.* 317

№ 761 ПИСМО ОТ УПРАВЛЕНИЕ „РУДИ И МЕТАЛУРГИЯ“ В МИНИСТЕРСТВОТО НА ТЕЖКАТА ПРОМИШЛЕНОСТ ДО БНБ С ИСКАНЕ ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА ВЪПРОСА С ПРОДАЖБАТА В ЧУЖБИНА НА ДОБИТОТО В ОЛОВОДОБИВНАТА ФАБРИКА ОКОЛО 5000 КГ СРЕБРО ..... *16 март 1955 г.* 318

№ 762 ПИСМО ОТ BANQUE COMMERCIALE POUR L'EUROPE DU NORD В ПАРИЖ ДО БНБ СЪС СЪОБЩЕНИЕ ЗА ИЗВЛЕЧЕНОТО КОЛИЧЕСТВО ЗЛАТО ОТ ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ОТ БНБ ЗА ПРОДАЖБА ШЕСТ ТОНА СРЕБРО ..... *28 юни 1955 г.* 319

№ 763 ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ И ДЪРЖАВНИЯ КОНТРОЛ КИРИЛ ЛАЗАРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ ЗА ЕВАКУАЦИЯТА НА ЦЕННОСТИТЕ НА БНБ И СТРОЕЖ НА ЗАПАСЕН ТРЕЗОР ..... *август 1958 г.* 320

№ 764 ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 187 НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ 6 СЕПТЕМВРИ 1958 Г. ЗА ЕВАКУАЦИЯТА НА ЦЕННОСТИТЕ НА БНБ И СТРОЕЖ НА ЗАПАСЕН ТРЕЗОР ..... *6 септември 1958 г.* 323

№ 765 ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ АНТОН ЮГОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА СССР НИКИТА ХРУШЧОВ С МОЛБА ДЪРЖАВНАТА БАНКА НА СССР ДА ПРИЕМЕ НА ДЕПО ОКОЛО 24 ТОНА ЗЛАТО И ЗЛАТНИ МОНЕТИ *след 6 септември 1958 г.* 324

№ 766 ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ КЪМ 31 МАРТ 1960 Г. С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ДА СЕ РАЗРЕШИ НА ДЪРЖАВНАТА БАНКА НА СССР ДА ПРОДАДЕ ЗА СМЕТКА НА БНБ НАМИРАЩОТО СЕ ПРИ НЕЯ НА ХРАНЕНИЕ БЪЛГАРСКО ЗЛАТО ..... *1 април 1960 г.* 325

№ 767 ПИСМО ОТ ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ ДО ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА КПСС И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА СССР НИКИТА ХРУШЧОВ С МОЛБА ДЪРЖАВНАТА БАНКА НА СССР ДА ПРОДАДЕ ЗА СМЕТКА НА БНБ НАМИРАЩОТО СЕ НА СЪХРАНЕНИЕ В СССР ОКОЛО 22 ТОНА ЗЛАТО СРЕЩУ КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА ЗА ПОГАСЯВАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА БЪЛГАРИЯ КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ СТРАНИ ..... *след 1 април 1960 г.* 328

№ 768 ПРОТОКОЛ НА ЦУ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ПРОУЧВАНЕ НА ВЪПРОСА ЗА ИКОНОМИЧЕСКАТА ИЗГОДА ОТ ВЪЗОБНОВЯВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ЗЛАТО В МИНА „ЗЛАТА“ ОТ СЪДЪРЖАЩИТЕ ЗЛАТОНОСЕН ПЯСЪК РЕКИ И С РЕШЕНИЕ ДА СЕ ПРЕПОРЪЧА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ДА НАСОЧИ ИЗНОСА СРЕЩУ ВАЛУТИ, В КОИТО ПРЕДСТОЯТ ЗНАЧИТЕЛНИ ПЛАЩАНИЯ ..... *20 април 1961 г.* 330

№ 769 МЕМОРИАЛЕН ОРДЕР ЗА ПРЕДАДЕНОТО В ЗАЛОГ НА УНГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ЗЛАТО В КОЛИЧЕСТВО 5878 КГ НА СТОЙНОСТ 7 759 128 ЛЕВА ..... *7 юли 1962 г.* 331

№ 770 МЕМОРИАЛЕН ОРДЕР ЗА ПРОДАЖБАТА НА ДЕПОЗИРАНОТО ОТ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА НА СЪХРАНЕНИЕ В ГОСБАНК, МОСКВА, 20 153 КГ ЗЛАТО ..... *30 декември 1962 г.* 332

№ 771 ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ И ПЪРВИ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПРОДАЖБА НА ДЕПОЗИРАНОТО КАТО ЗАЛОГ В МОСКОВСКАТА НАРОДНА БАНКА, ЛОНДОН, ЗЛАТО СРЕЩУ ОТПУСНАТ КРЕДИТ ОТ 6 100 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА ..... *17 март 1964 г.* 333

№ 772 ПАМЕТНА БЕЛЕЖКА ОТ СТАРШИ СЧЕТОВОДИТЕЛЯ НА БНБ В. БЛИЗНАКОВ ЗА ДАДЕНИТЕ ОТ ЧЛЕНА НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ И НАЧАЛНИК НА ЕМИСИОННО-КАСОВОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ РОЗАЛИН ЧУБРИЕВ СВЕДЕНИЯ ЗА ПРОДАЖБАТА НА ЗАЛОЖЕНОТО ОТ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ЗЛАТО В СССР И В ЛОНДОН ..... *23 юни 1964 г.* 334

№ 773 МЕМОРИАЛЕН ОРДЕР ЗА ПРОДАЖБАТА НА ДЕПОЗИРАНОТО В МОСКОВСКАТА НАРОДНА БАНКА, ЛОНДОН, ЗЛАТО В КОЛИЧЕСТВО 6 068 КГ НА СТОЙНОСТ 7 720 806 ЛЕВА ..... *9 ноември 1964 г.* 335

№ 774 ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ТОДОР ЖИВКОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ДА БЪДАТ ИЗНЕСЕНИ ОТ СТРАНАТА И ЗАЛОЖЕНИ В ЧУЖБИНА СРЕЩУ ПОЛЗВАНЕ НА КРЕДИТИ В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА 4000 КГ ЗЛАТО ..... *31 март 1967 г.* 337

№ 775 СПРАВКА ЗА ВЪЗМОЖНОСТТА И УСЛОВИЯТА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ДА ПОЛЗВА ВАЛУТЕН КРЕДИТ ОТ БАНКАТА ЗА МЕЖДУНАРОДНИ ПЛАЩАНИЯ В БАЗЕЛ СРЕЩУ ЗАЛОГ НА ЗЛАТО ..... *8 юни 1967 г.* 338

№ 776 ПАМЕТНА БЕЛЕЖКА ЗА СРЕЩАТА И РАЗГОВОРА НА 13 ЮНИ 1967 Г. В БАЗЕЛ С ДИРЕКТОРА НА ОТДЕЛА ЗА БАНКОВИ ОПЕРАЦИИ НА БАНКАТА ЗА МЕЖДУНАРОДНИ ПЛАЩАНИЯ Х. МАНДЕЛ ЗА ВЪЗМОЖНОСТТА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ВАЛУТЕН КРЕДИТ НА БНБ СРЕЩУ ЗАЛОГ НА ЗЛАТО ..... *19 юни 1967 г.* 340

№ 777 МЕМОРИАЛЕН ОРДЕР ЗА ОДОБРЕНИЕ НА ПОЛУЧЕНИТЕ ПРЕМИИ ЗА ДЕПОЗИРАНОТО ЗЛАТО В БАНКАТА ЗА МЕЖДУНАРОДНИ РАЗПЛАЩАНИЯ, БАЗЕЛ ..... *28 април 1972 г.* 341

№ 778 МЕМОРИАЛЕН ОРДЕР ЗА ПОЛУЧЕНОТО ОТ БАНКАТА ЗА МЕЖДУНАРОДНИ РАЗПЛАЩАНИЯ, БАЗЕЛ, И ВНЕСЕНО В ТРЕЗОРА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ЗЛАТО В КОЛИЧЕСТВО 4040 КГ НА СТОЙНОСТ 5 333 335 ЛЕВА ..... *23 юни 1972 г.* 342

№ 779 МЕМОРИАЛЕН ОРДЕР ЗА ПОЛУЧЕНОТО ОТ МОСКОВСКАТА НАРОДНА БАНКА, ЛОНДОН, И ВНЕСЕНО В ТРЕЗОРА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ЗЛАТО В КОЛИЧЕСТВО 3001 КГ НА СТОЙНОСТ 3 961 355 ЛЕВА ..... *30 септември 1974 г.* 343

№ 780 ПИСМО ОТ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ТЪРГОВИЯТА И ВЪНШНОТЪРГОВСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ „РУДМЕТАЛ“ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ И ОПРЕДЕЛЯНЕ НА УСЛОВИЯТА ЗА ИЗКУПУВАНЕ НА ВНЕСЕНОТО ЗЛАТО, ПРОИЗВЕДЕНО ОТ СЪВМЕСТНОТО БЪЛГАРСКО-МОНГОЛСКО ПРЕДПРИЯТИЕ „МОНГОЛБОЛГАРМЕТАЛ“ ..... *23 август 1984 г.* 344

№ 781 ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ ЗА ДАВАНЕ СЪГЛАСИЕ СТОПАНСКА БАНКА ДА ИЗНЕСЕ ОТ СТРАНАТА И ПРОДАДЕ 400 КГ ЗЛАТО ..... *18 декември 1990 г.* 344

7. **БНБ и външния дълг**

7.1. Платежен баланс

№ 782 ДОКЛАД ОТ ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ГЕОРГИ ДАМЯНОВ ДО ЧЛЕНОВЕТЕ НА ПОЛИТБЮРО С ПРЕДЛОЖЕНИ МЕРКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИЯ ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС НА НР БЪЛГАРИЯ ЗА 1951 Г. ..... *25 ноември 1950 г.* 349

№ 783 ОТЧЕТ НА БНБ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА ОБЩИЯ ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС И ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС В НЕКЛИРИНГОВИ ВАЛУТИ ЗА 1951 ГОДИНА ..... *9 февруари 1952 г.* 352

№ 784 СПРАВКА ЗА ВАЛУТНОТО ПОЛОЖЕНИЕ НА СТРАНАТА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1954 Г. .. *25 март 1953 г.* 366

№ 785 ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ И ДЪРЖАВНИЯ КОНТРОЛ КИРИЛ ЛАЗАРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ ЗА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС НА СТРАНАТА ПРЕЗ 1956 Г. И ВАЛУТНОТО СЪСТОЯНИЕ КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1956 Г. ..... *преди 19 юни 1957 г.* 369

№ 786 БЕЛЕЖКИ КЪМ ДОКЛАДА НА КОМИСИЯТА ПО ИЗГОТВЯНЕ НА ПРОЕКТА ЗА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС ЗА 1960 Г. ДО ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ ..... *20 октомври 1959 г.* 380

№ 787 ИНФОРМАЦИЯ ОТ ЗАВЕЖДАЩИЯ ОТДЕЛ „ПЛАНОВО-ФИНАНСОВО-ТЪРГОВСКИ“ НА ЦК НА БКП СТ. ЦЕКОВА ДО СЕКРЕТАРИАТА НА ЦК НА БКП ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА РАБОТАТА ПО СЪСТАВЯНЕТО НА ВАЛУТНИЯ ПЛАН ..... *19 август 1960 г.* 382

№ 788 ИНФОРМАЦИЯ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ИЗНОСА И ВНОСА И ЗА ПРОЕКТА ЗА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС ЗА 1961 ГОДИНА ..... *30 септември 1960 г.* 384

№ 789 СПРАВКА ОТ НАЧАЛНИКА НА ВАЛУТНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ НЕДЕЛЧО ДАЦКОВ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА ВНОСА И ИЗНОСА И ЗА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС ЗА ПЕРИОДА ОТ МЕСЕЦ ЯНУАРИ ДО МЕСЕЦ СЕПТЕМВРИ 1960 ГОДИНА ..... *22 октомври 1960 г.* ... 3873

№ 790 ИНФОРМАЦИЯ ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЯ ВЪВ ВРЪЗКА СЪС СЪСТАВЯНИЯ ПРОЕКТ ЗА ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС ЗА 1961 ГОДИНА ..... *24 октомври 1960 г.* 388

№ 791 ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ОТ БНБ ПО ПРОЕКТА ЗА ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС ПРЕЗ 1961 ГОДИНА ..... *ноември 1960 г.* 385

№ 792 СВЕДЕНИЕ ЗА ПОСТЪПЛЕНИЯТА И РАЗХОДИТЕ В КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ЗА ПЕРИОДА 20–31 ОКТОМВРИ 1960 ГОДИНА ..... *1 ноември 1960 г.* 393

№ 793 БЕЛЕЖКИ ОТ НАЧАЛНИКА НА ВАЛУТНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ НЕДЕЛЧО ДАЦКОВ ПО ПРОЕКТА ЗА ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС И ПЛАНА ЗА ВНОСА И ИЗНОСА ЗА 1961 ГОДИНА ..... *8 ноември 1960 г.* 394

№ 794 БЕЛЕЖКИ НА БНБ ПО ПРОЕКТА ЗА ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ЗА 1961 ГОДИНА ..... *15 ноември 1960 г.* 397

№ 795 ПИСМО ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ С БЕЛЕЖКИ НА БНБ ПО ПРОЕКТА ЗА ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ВАЛУТНИЯ ПЛАН ПРЕЗ 1961 ГОДИНА ..... *14 декември 1960 г.* 398

№ 796 СПРАВКА ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ЗА НЕОБХОДИМИТЕ КРЕДИТИ В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА ПРЕЗ ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 1961 Г. *преди 9 януари 1961 г.* 401

№ 797 ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ НА ВАЛУТНИЯ ПЛАН НА СТРАНАТА ЗА 1961 ГОДИНА ..... *10 януари 1961 г.* 403

№ 798 ИНФОРМАЦИЯ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО СЕКРЕТАРЯ НА ЦК НА БКП БОЯН БЪЛГАРАНОВ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ДЪРЖАВНИЯ ВАЛУТЕН ПЛАН ПРЕЗ 1960 ГОДИНА ..... *преди 24 март 1961 г.* 406

№ 799 ДОКЛАД ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДЪРЖАВНАТА ПЛАНОВА КОМИСИЯ СТАНКО ТОДОРОВ, ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЖИВКО ЖИВКОВ, МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ,

МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ЗА ПРИКЛЮЧВАНЕ НА ВАЛУТНИЯ ПЛАН ЗА 1960 Г., ИЗМЕНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА ВНОСА И ИЗНОСА ЗА 1961 Г. И ОБВЪРЗВАНЕТО МУ С ВАЛУТНИЯ ПЛАН ЗА 1961 ГОДИНА .... *14 април 1961 г.* 414

№ 800 СПРАВКА ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ВАЛУТНИЯ ПЛАН ПО СТОКОВИТЕ ОПЕРАЦИИ ЗА 1961 Г. И ИЗПЪЛНЕНИЕТО МУ КЪМ 30 НОЕМВРИ 1961 ГОДИНА ..... *след 30 ноември 1961 г.* 419

№ 801 ПАМЕТНА БЕЛЕЖКА ЗА ПРОМЕНИТЕ ВЪВ ВАЛУТНИЯ ПЛАН С ПРИЛОЖЕНО СВЕДЕНИЕ ЗА ИЗДАДЕНИТЕ ПРЕЗ 1961 Г. ПОСТАНОВЛЕНИЯ И РАЗПОРЕЖДАНИЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ВНОСА И ИЗНОСА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ..... *12 декември 1961 г.* 419

№ 802 ПИСМО ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО ДЪРЖАВНАТА ПЛАНОВА КОМИСИЯ С ИСКАНЕ ЗА СВОЕВРЕМЕННО УВЕДОМЯВАНЕ НА БНБ ЗА ИЗВЪРШВАНИТЕ ИЗМЕНЕНИЯ ВЪВ ВАЛУТНИЯ ПЛАН ..... *22 декември 1961 г.* 422

№ 803 СПРАВКА ЗА ПОСТЪПЛЕНИЯТА В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА ОТ 1 ЯНУАРИ ДО 13 ЯНУАРИ 1962 Г. И ЗА ПЛАЩАНИЯТА В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА ЗА ПЕРИОДА ОТ 15 ЯНУАРИ ДО 20 ЯНУАРИ 1962 ГОДИНА ..... *15 януари 1962 г.* 423

№ 804 ПИСМО ОТ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ И МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ С ИСКАНЕ ЗА ПРЕУСТАНОВЯВАНЕ НА НЕПРАВОМЕРНАТА ПРАКТИКА НА ВЪНШНОТЪРГОВСКИТЕ ИЗНОСНИ ПРЕДПРИЯТИЯ ДА ПРИСПАДАТ КОМИСИОНИ, ГЛОБИ, РЕКЛАМАЦИИ И ДРУГИ ПРАВА ОТ ФАКТУРНАТА СТОЙНОСТ НА ИЗНЕСЕНИТЕ СТОКИ ..... *17 април 1962 г.* 424

№ 805 ИНФОРМАЦИЯ НА ВАЛУТНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ВАЛУТНИЯ ПЛАН ЗА 1962 ГОДИНА ..... *26 януари 1963 г.* 425

№ 806 ПИСМО ОТ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ДО МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ ДИМИТЪР ПОПОВ С БЕЛЕЖКИ ПО ДОКЛАДА ЗА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС ПРЕЗ 1962 ГОДИНА ..... *преди 31 май 1963 г.* 431

№ 807 РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА ВЪЗЛАГАНЕ НА ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЛЪЧЕЗАР АВРАМОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ВЕСЕЛИН ТОДОРОВ ОТГОВОРНОСТТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ВАЛУТНИТЕ БАЛАНСИ ..... *19 юни 1968 г.* 432

№ 808 ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ВАЛУТЕН ПЛАН ЗА 1969 ГОДИНА ..... *30 януари 1969 г.* 432

№ 809 РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ ДА НЕ ВЗЕМА РЕШЕНИЯ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА СВРЪХПЛАНОВИ ВАЛУТНИ РАЗХОДИ, АКО МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ И БНБ ИМАТ ВЪЗРАЖЕНИЯ ..... *5 август 1974 г.* 434

№ 810 РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА МЕРКИТЕ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ЗАТРУДНЕНИЯТА В БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА ПРЕЗ 1974 Г. И 1975 Г. ВСЛЕДСТВИЕ НА СВЕТОВНАТА ЕНЕРГИЙНА И СУРОВИННА КРИЗА, НЕИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ДЪРЖАВНИЯ ПЛАН ПО ПРОИЗВОДСТВОТО НА НЯКОИ ВАЖНИ СУРОВИНИ И МАТЕРИАЛИ И ЗАСУШАВАНЕТО В РЕДИЦА РАЙОНИ НА СТРАНАТА ..... *9 август 1974 г.* 435

№ 811 УКАЗАНИЯ ЗА РАБОТАТА НА ЗАДГРАНИЧНИТЕ ОРГАНИ И СЛУЖИТЕЛИ НА НР БЪЛГАРИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРИЕТИТЕ НАСОКИ И УТВЪРДЕНИТЕ МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ДЕЙСТВИЕ В УСЛОВИЯТА НА КРИЗАТА НА СВЕТОВНОТО КАПИТАЛИСТИЧЕСКО СТОПАНСТВО ..... *6 февруари 1975 г.* 436

№ 812 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНДРЕЙ ЛУКАНОВ ДО ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ ЗА ИЗВЪРШЕНАТА ДЕЙНОСТ ПО ПЛАНИРАНЕТО НА ВАЛУТНИТЕ ПРИХОДИ И РАЗХОДИ ПРЕЗ ПЕРИОДА 1976–1980 Г. ..... *11 ноември 1976 г.* 438

№ 813 СПРАВКА ЗА РАЗПЛАЩАНИЯТА В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ЗА ПЕРИОДА 1974–1977 ГОДИНА ..... *[10 март] 1978 г.* 440

№ 814 СПРАВКА ЗА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС НА БЪЛГАРИЯ С РАЗВИВАЩИТЕ СЕ СТРАНИ ЗА 1978 Г. И ПЪРВОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 1979 ГОДИНА ..... *31 май 1979 г.* 441

№ 815 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ ДО ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ГЕОРГИ АТАНАСОВ С ПРИЛОЖЕНА СПРАВКА ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ВАЛУТНИЯ БАЛАНС В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ПРЕЗ ПЪРВИТЕ ОСЕМ МЕСЕЦА НА 1987 ГОДИНА ..... *2 септември 1987 г.* 443

№ 816 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ВРЪЗКИ АНДРЕЙ ЛУКАНОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ГЕОРГИ АТАНАСОВ ЗА ЗАТРУДНЕНИЯТА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ВАЛУТНИТЕ ЗАДАЧИ ПРЕЗ ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ И С ПРЕДЛОЖЕНИ МЕРКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА 1989 Г. ..... *19 февруари 1989 г.* 448

№ 817 ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ ДО ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪРА НА ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ВРЪЗКИ КРЪСТЮ ПОПОВ С МНЕНИЕ ПО УВЕЛИЧАВАНЕТО НА ПАСИВНОТО САЛДО НА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС С МОНГОЛСКАТА НАРОДНА РЕПУБЛИКА И С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ТОВА САЛДО ..... *19 юли 1989 г.* 452

7.2. Кредитни отношения със СССР, страните от СИВ и развиващите се държави

№ 818 ПИСМО ОТ БНБ ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ТЪРГОВИЯТА И ПРОДОВОЛСТВИЕТО С ИСКАНЕ ЗА ДАВАНЕ НА СЪГЛАСИЕ ЗА ПРЕХВЪРЛЯНЕ НА СУМА В РАЗМЕР НА 8 700 000 ЧЕШКИ КРОНИ ОТ КЛИРИНГОВАТА СМЕТКА В ЖИВНОСТЕНСКА БАНКА, ПРАГА, ЗА ПОКРИВАНЕ НА ЧАСТ ОТ ПРЕДОСТАВЕНИЯ ОТ СЪЩАТА БАНКА КРЕДИТ ..... *5 май 1948 г.* 454

№ 819 ТЕЛЕГРАМА ОТ ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО И СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ВЪЛКО ЧЕРВЕНКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ВАСИЛ КОЛАРОВ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА СРЕЩАТА МУ В МОСКВА С ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА КПСС ЙОСИФ СТАЛИН ВЪВ ВРЪЗКА С ОТСРОЧВАНЕ НА ПЛАЩАНИЯТА ПО ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА НР БЪЛГАРИЯ КЪМ СЪВЕТСКИЯ СЪЮЗ ... *25 декември 1949 г.* 455

№ 820 ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА СКЛЮЧЕНАТА НА 27 МАРТ 1950 Г. В ПРАГА КРЕДИТНА СПОГОДБА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КРЕДИТ ОТ ЧЕХОСЛОВАШКАТА НАРОДНА БАНКА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА В РАЗМЕР НА 500 000 000 ЧЕШКИ КРОНИ ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НА ПАСИВНИТЕ САЛДА И НЕИЗПЪЛНЕНИТЕ КОНТРАКТИ ПО ТЪРГОВСКИТЕ СПОГОДБИ ОТ 1946, 1948 И 1949 ГОДИНА ..... *3 юни 1950 г.* 456

№ 821 ДОКЛАД ОТ ЧЛЕНОВЕТЕ НА МЕЖДУПРАВИТЕЛСТВЕНАТА КОМИСИЯ ПРИ СМЕСЕНАТА БЪЛГАРО-РУМЪНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „ДУНАВ-МОСТ“ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ПОДПИСАНАТА В МОСКВА НА 18 ДЕКЕМВРИ 1951 Г. СПОГОДБА МЕЖДУ ПРАВИТЕЛСТВАТА НА СССР, БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ ЗА УСЛОВИЯТА НА УЧАСТИЕТО НА СССР В СТРОИТЕЛСТВОТО НА МОСТА НА РЕКА ДУНАВ ..... *20 февруари 1952 г.* 457

№ 822 ДОКЛАД НА МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ЖИВКО ЖИВКОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С ПРЕДЛОЖЕНИЕ МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ НА НР БЪЛГАРИЯ ДА СЕ ОБЪРНЕ С ИСКАНЕ КЪМ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА СССР ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КРЕДИТ В РАЗМЕР НА 18 000 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ЗАТРУДНЕНИЯТА ПО ВНОСА В БЪЛГАРИЯ ОТ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ВСЛЕДСТВИЕ ОТРИЦАТЕЛНИЯ ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС ПРЕЗ 1956 Г. ..... *14 януари 1957 г.* 459

№ 823 ДОКЛАД ОТ ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП Р. ДАМЯНОВ ДО ЧЛЕНОВЕТЕ НА ПОЛИТБЮРО С ПРИЛОЖЕН ПРОЕКТ ЗА РЕШЕНИЕ ЗА ОТПРАВЯНЕ НА ИСКАНЕ ДО ПРАВИТЕЛСТВОТО НА СССР ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА НР БЪЛГАРИЯ НА КРЕДИТ В РАЗМЕР НА 30 000 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА ..... *25 януари 1957 г.* 461

№ 824 ПИСМО ОТ ДЪРЖАВНАТА БАНКА НА СССР ДО БНБ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА УРЕЖДАНЕ НА СМЕТНИТЕ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ДВЕТЕ БАНКИ ВЪВ ВРЪЗКА С ПОДПИСАНИЯ МЕЖДУ ПРАВИТЕЛСТВАТА НА СССР И НА БЪЛГАРИЯ ПРОТОКОЛ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ ОТ СССР НА БЪЛГАРИЯ НА КРЕДИТ В РАЗМЕР НА 46 000 000 РУБЛИ ЗА ЗАПЛАЩАНЕ НА ДОСТАВЕНОТО ОТ СССР ПРЕЗ 1957 Г. ИМУЩЕСТВО ..... *20 юни 1957 г.* 463

№ 825 ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПРИЕМАНЕ НА РАЗПОРЕЖДАНЕ ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА БНБ ДА ИЗПОЛЗВА ВАЛУТНИЯ РЕЗЕРВ ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НА ЧАСТ ОТ ПРЕДОСТАВЕНИЯ Ѝ ОТ ДЪРЖАВНАТА БАНКА НА СССР КРЕДИТ В РАЗМЕР НА 3 313 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА ..... *7 януари 1958 г.* 464

№ 826 ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВЕЛА ЛУКАНОВА ДО МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА БОРИС ТАСКОВ С ДАННИ ЗА ПРЕДСТОЯЩИТЕ ПЛАЩАНИЯ КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ВЪВ ВРЪЗКА С УСВОЕНИЯ ЛИМИТ ЗА ПОЛЗВАНЕ НА КРАТКОСРОЧНИ И СРЕДНОСРОЧНИ КРЕДИТИ ОТ БНБ И ВЪНШНОТЪРГОВСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ И С ИСКАНЕ ДА БЪДЕ ПРЕДОСТАВЕН КРЕДИТ ОТ СССР ..... *4 март 1959 г.* 466

№ 827 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ИВАН БУДИНОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ОТНОСНО МОЛБА НА ПРАВИТЕЛСТВОТО НА ДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА ВИЕТНАМ ЗА ОТПУСКАНЕ НА КРЕДИТ И С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО БЪЛГАРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО ДА ОТСРОЧИ ОТПУСНАТ НА ВИЕТНАМСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО КРЕДИТ ..... *4 или 6 януари 1964 г.* 468

№ 828 ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ТОДОР ЖИВКОВ ЗА ДЕЙНОСТТА НА МЕЖДУНАРОДНАТА БАНКА ЗА ИКОНОМИЧЕСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО В МОСКВА С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА БЪДЕЩИТЕ ДЕЙСТВИЯ НА ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА БЪЛГАРИЯ В СЪВЕТА НА ТАЗИ БАНКА ..... *26 април 1967 г.* 469

№ 829 СВЕДЕНИЕ ОТ БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ДО ДЪРЖАВНИЯ КОМИТЕТ ЗА ПЛАНИРАНЕ ЗА ПРЕДОСТАВЕНИТЕ ОТ БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА КРЕДИТИ НА ДРУГИ ДЪРЖАВИ КЪМ 31 АВГУСТ 1967 ГОДИНА ..... *6 септември 1967 г.* 483

№ 830 СВЕДЕНИЕ ОТ БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ДО ДЪРЖАВНИЯ КОМИТЕТ ЗА ПЛАНИРАНЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА ПО ПРЕДОСТАВЕНИТЕ Ѝ ДЪЛГОСРОЧНИ КРЕДИТИ ОТ ДРУГИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ СТРАНИ КЪМ 31 АВГУСТ 1967 ГОДИНА ..... *25 септември 1967 г.* 485

№ 831 СВЕДЕНИЕ ЗА ВЗЕМАНИЯТА И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ КЪМ СТРАНИТЕ – ЧЛЕНКИ НА МЕЖДУНАРОДНАТА БАНКА ЗА ИКОНОМИЧЕСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО, КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1977 ГОДИНА ..... *след 31 декември 1977 г.* 487

№ 832 СПРАВКА НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ПРЕДОСТАВЕНИТЕ НА НАРОДНОДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА ЙЕМЕН ИНВЕСТИЦИОННИ КРЕДИТИ ВЪВ ВРЪЗКА С ИСКАНЕТО ЗА ОТЛАГАНЕ НА ПЛАЩАНИЯТА ПО ТЯХ ..... *20 февруари 1981 г.* 488

№ 833 РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОТЛАГАНЕ НА ПЛАЩАНИЯТА ПО ИКОНОМИЧЕСКИТЕ КРЕДИТИ, ПРЕДОСТАВЕНИ НА НАРОДНАТА ДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА ЙЕМЕН *20 април 1981 г.* 489

№ 834 ПИСМО ОТ ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА БКП И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДЪРЖАВНИЯ СЪВЕТ ТОДОР ЖИВКОВ ДО ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА ЙЕМЕНСКАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПРЕЗИДИУМА НА ВЪРХОВНИЯ НАРОДЕН СЪВЕТ И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА НАРОДНА ДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА ЙЕМЕН АЛИ НАСЪР МОХАМЕД СЪС СЪОБЩЕНИЕ ЗА ДАВАНЕ СЪГЛАСИЕ ЗА ОТЛАГАНЕ НА ПЛАЩАНИЯТА ПО ИНВЕСТИЦИОННИТЕ КРЕДИТИ, ПРЕДОСТАВЕНИ НА НДР ЙЕМЕН ..... *април 1981 г.* 490

№ 835 ИНФОРМАЦИЯ ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ХРИСТО ХРИСТОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ИВАН ДРАГНЕВСКИ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА УСВОЯВАНЕТО НА ПРАВИТЕЛСТВЕНИТЕ КРЕДИТИ, ПРЕДОСТАВЯНИ ОТ НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НА РАЗВИВАЩИТЕ СЕ СТРАНИ И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПОГАСИТЕЛНИТЕ ПЛАНОВЕ НА ИЗНЕСЕНИТЕ КОМПЛЕКТНИ ОБЕКТИ В РАЗВИВАЩИТЕ СЕ СТРАНИ ..... *14 октомври 1982 г.* 491

№ 836 СПОРАЗУМЕНИЕ МЕЖДУ ПРАВИТЕЛСТВАТА НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И РЕПУБЛИКА НИКАРАГУА ЗА ОТСРОЧВАНЕ ЗА ПЕРИОДА 1989–1991 Г. НА ВСИЧКИ ПЛАЩАНИЯ, ДЪЛЖИМИ ОТ РЕПУБЛИКА НИКАРАГУА ПО ПРЕДОСТАВЕНИТЕ ОТ БЪЛГАРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО КРЕДИТИ ..... *27 февруари 1987 г.* 496

№ 837 РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ТЪРГОВСКО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ПРЕГОВОРИ С РЕПУБЛИКА НИКАРАГУА ..... *24 април 1987 г.* 497

7.3. Дълг в конвертируема валута

7.3.1. Предвоенни дългове

№ 838 СПОГОДБА МЕЖДУ ПРАВИТЕЛСТВОТО НА НР БЪЛГАРИЯ И ДРУЖЕСТВОТО НА НОСИТЕЛИТЕ НА ОБЛИГАЦИИ ОТ БЪЛГАРСКИТЕ ВЪНШНИ ДЪРЖАВНИ ЗАЕМИ ЗА СЛУЖБАТА ПО ТЕЗИ ЗАЕМИ И С ПРИЛОЖЕНИ ПРОЕКТИ ЗА ПИСМА И МЕМОРАНДУМИ ..... *7 декември 1948 г.* 499

№ 839 ПИСМО ОТ СЕКРЕТАРЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АТАНАС ВОЙНОВ ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ И БНБ С ПРИЛОЖЕН ТЕКСТ ЗА ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА СКЛЮЧЕНИЯ В ПАРИЖ ДОГОВОР С АНГЕЛ КУЮМДЖИЙСКИ ЗА ПОГАСЯВАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЕТО МУ КЪМ ФРАНКО-БЪЛГАРСКА БАНКА В ЛИКВИДАЦИЯ В РАЗМЕР НА 10 291 060 ЛЕВА ОТ ИЗВЪРШЕН ПРЕЗ 1971 Г. ИЗНОС НА 206 КГ РОЗОВО МАСЛО ..... *30 декември 1948 г.* 508

№ 840 ПИСМО ОТ СЕКРЕТАРЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АТАНАС ВОЙНОВ ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ С ПРИЛОЖЕН ТЕКСТ НА ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА СКЛЮЧЕНАТА В ПАРИЖ ВРЕМЕННА СПОГОДБА ЗА УРЕЖДАНЕ ОБСЛУЖВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИТЕ ВЪНШНИ ДЪРЖАВНИ ЗАЕМИ ..... *30 декември 1948 г.* 509

№ 841 СВЕДЕНИЕ ЗА ПЛАСМЕНТА НА ОБЛИГАЦИИТЕ ОТ БЪЛГАРСКИТЕ ВЪНШНИ ДЪРЖАВНИ ЗАЕМИ ПО ДЪРЖАВИ ..... *19 януари 1951 г.* 509

№ 842 ТАБЛИЦА ЗА ПЛАСМЕНТА В БЪЛГАРИЯ НА ОБЛИГАЦИИТЕ ОТ ВЪНШНИТЕ ДЪРЖАВНИ ЗАЕМИ, ПО ДЪРЖАТЕЛИ ..... *23 януари 1951 г.* 510

№ 843 ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ Д-Р М. НЕЙЧЕВ, МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ДИМИТЪР ГАНЕВ, МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ К. ЛАЗАРОВ И УПРАВИТЕЛЯ НА БНБ АТАНАС МЕЧКАРОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРИЯ ПО ВЪНШНИТЕ ДЪРЖАВНИ ЗАЕМИ И ПО НАЦИОНАЛИЗАЦИЯТА КЪМ ЧУЖДЕСТРАННИ ЛИЦА С ПРИЛОЖЕНИ СВЕДЕНИЯ, ТАБЛИЦИ И ПРЕПИСИ ОТ СПОГОДБИ, ПИСМА И МЕМОРАНДУМИ ..... *1 февруари 1951 г.* 511

№ 844 ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ АТАНАС МЕЧКАРОВ ЗА ДЕПОЗИРАНОТО ПРЕЗ 1941–1945 Г. ЗЛАТО В БАНК ДЬО ФРАНС ПО СМЕТКА НА БНБ ..... *преди 5 септември 1951 г.* 517

№ 845 ЗАПИСКА ОТ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ВЪЛКО ЧЕРВЕНКОВ С БЕЛЕЖКИ ЗА ДОКЛАДА НА МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ АТАНАС МЕЧКАРОВ ЗА ДЕПОЗИРАНОТО ПРЕЗ 1941–1945 Г. ЗЛАТО В БАНК ДЬО ФРАНС ПО СМЕТКА НА БНБ ..... *5 септември 1951 г.* 520

№ 846 ПРОТОКОЛ НА ЦЕНТРАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ С ПРИЛОЖЕН ДОКЛАД И С РЕШЕНИЕ ЗА ЛИКВИДИРАНЕ НА ДЕПОЗИТНАТА СЛУЖБА ПРИ БАНКАТА ..... *1 октомври 1963 г.* 521

№ 847 ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ ДИМИТЪР ПОПОВ ЗА БЪЛГАРСКИТЕ ВЗЕМАНИЯ ОТ ТРЕТИЯ РАЙХ КЪМ 8 МАЙ 1945 ГОДИНА ..... *след 1 януари 1964 г.* 525

№ 848 РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ НА СПОРАЗУМЕНИЕ МЕЖДУ ПРАВИТЕЛСТВОТО НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И ПРАВИТЕЛСТВОТО НА ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО ВЕЛИКОБРИТАНИЯ И СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ ЗА ОКОНЧАТЕЛНОТО ИЗКУПУВАНЕ НА ОБЛИГАЦИИ ОТ ВЪНШНИ ДЪРЖАВНИ ЗАЕМИ НА КНЯЖЕСТВО БЪЛГАРИЯ И ЦАРСТВО БЪЛГАРИЯ ..... *24 декември 1987 г.* 527

7.3.2. Дългове към съветски, други „братски“ и западни банки

№ 849 ОБЯСНИТЕЛНА БЕЛЕЖКА ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА И ВЗЕМАНИЯТА НА БНБ В ЧУЖБИНА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1951 ГОДИНА ..... *след 1 януари 1952 г.* 531

№ 850 ПРОТОКОЛ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С РЕШЕНИЕ ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА БНБ ДА ДОГОВОРИ ДОПЪЛНИТЕЛНИ КРЕДИТИ ОТ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ СТРАНИ В РАЗМЕР НА 5 000 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА ..... *26 януари 1957 г.* 534

№ 851 СПРАВКА ЗА ЗАТРУДНЕНОТО ВАЛУТНО СЪСТОЯНИЕ НА СТРАНАТА И ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ И ЗА ПОЛУЧЕНИТЕ ОТ БНБ КРЕДИТИ ..... *7 август 1958 г.* 535

№ 852 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ НАЧАЛНИКА НА ОТДЕЛ „ИНОСТРАННИ ОПЕРАЦИИ“ В БНБ ЙОРДАН НАКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВЕЛА ЛУКАНОВА ЗА ЗАТРУДНЕНОТО ПОЛОЖЕНИЕ С ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ..... *3 октомври 1958 г.* 537

№ 853 ПИСМО ОТ НАЧАЛНИКА НА ОТДЕЛ „ИНОСТРАННИ ОПЕРАЦИИ“ В БНБ ЙОРДАН НАКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВЕЛА ЛУКАНОВА СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА ЗАТРУДНЕНИЯТА ПО ПОГАСЯВАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА ..... *20 октомври 1958 г.* 540

№ 854 ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВЕЛА ЛУКАНОВА ДО МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА БОРИС ТАСКОВ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА ЗАТРУДНЕНОТО ПОЛОЖЕНИЕ С ПЛАЩАНИЯТА КЪМ АВСТРИЯ И С ИСКАНЕ МИНИСТЕРСТВОТО НА ТЪРГОВИЯТА ДА ВЗЕМЕ МЕРКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА НЕОБХОДИМАТА ВАЛУТА ПО КЛИРИНГА С АВСТРИЯ И ЗА ЕВЕНТУАЛНО НАМАЛЯВАНЕ НА ВНОСА ОТ АВСТРИЯ ..... *10 ноември 1958 г.* 541

№ 855 ПИСМО ОТ МИНИСТЕРСТВОТО НА ТЪРГОВИЯТА ДО БНБ С ИСКАНЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПЛАЩАНИЯТА В АВСТРИЯ НЕЗАВИСИМО ОТ ЗНАЧИТЕЛНИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ТАЗИ СТРАНА ..... *20 ноември 1958 г.* 543

№ 856 ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВЕЛА ЛУКАНОВА ДО МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА БОРИС ТАСКОВ И МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ С ИСКАНЕ ДА НЕ СЕ РАЗГЛЕЖДА ВНЕСЕНИЯТ В МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА ДОКЛАД ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ РАЗМЕРА НА РАЗРЕШЕНИТЕ ОТ БНБ ЗА ПОЛЗВАНЕ КРАТКОСРОЧНИ КРЕДИТИ ЗА ВНОС НА СТОКИ ОТ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ, ПОРАДИ ЗАТРУДНЕНОТО ВАЛУТНО ПОЛОЖЕНИЕ НА СТРАНАТА ..... *28 ноември 1958 г.* 544

№ 857 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВЕЛА ЛУКАНОВА ДО СЕКРЕТАРЯ НА ЦК НА БКП БОЯН БЪЛГАРАНОВ ЗА ЗАТРУДНЕНОТО ПОЛОЖЕНИЕ С ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ..... *преди 26 февруари 1959 г.* 546

№ 858 ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВЕЛА ЛУКАНОВА ДО МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА БОРИС ТАСКОВ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА ЗАТРУДНЕНОТО ВАЛУТНО ПОЛОЖЕНИЕ И ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ..... *4 март 1959 г.* 548

№ 859 ПИСМО ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ И ДЪРЖАВНИЯ КОНТРОЛ КИРИЛ ЛАЗАРОВ ДО МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА БОРИС ТАСКОВ С МНЕНИЕ ПО ПРЕДЛОЖЕНИЕТО ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ ЛИМИТА ЗА ПОЛЗВАНЕ НА КРАТКОСРОЧНИ И СРЕДНОСРОЧНИ КРЕДИТИ ОТ БНБ И ВЪНШНОТЪРГОВСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ ДО 50 000 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА ..... *10 март 1959 г.* 550

№ 860 ПРОТОКОЛ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С РЕШЕНИЕ ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ НА ЛИМИТА ЗА ПОЛЗВАНЕ НА КРАТКОСРОЧНИ И СРЕДНОСРОЧНИ КРЕДИТИ ОТ БНБ И ВЪНШНОТЪРГОВСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ ДО 50 000 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА ..... *11 март 1959 г.* 551

№ 861 ПИСМО ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ МИХАИЛ ВЕЛЬОВ ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ТЪРГОВИЯТА С ИСКАНЕ ЗА ПРЕДВАРИТЕЛНО СЪГЛАСУВАНЕ С БНБ НА ВСЯКА ДОСТАВКА НА СТОКИ ОТ ЧУЖБИНА ПОРАДИ ИЗЧЕРПВАНЕ НА ОПРЕДЕЛЕНИЯ ОТ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЛИМИТ ЗА ВНОС НА СТОКИ ..... *6 април 1959 г.* 552

№ 862 ПАМЕТНА БЕЛЕЖКА ОТ ПРОВЕДЕНОТО НА 21 МАЙ 1959 Г. В БНБ СЪВЕЩАНИЕ ЗА ПОЛИТИКАТА, КОЯТО ТРЯБВА ДА СЛЕДВА БАНКАТА ПРИ ПОЛЗВАНЕ НА КРЕДИТНИ УЛЕСНЕНИЯ В КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ..... *25 май 1959 г.* 553

№ 863 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ЗАМЕСТНИК-НАЧАЛНИКА НА ВАЛУТНОТО УПРАВЛЕНИЕ В БНБ ЙОРДАН НАКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВЕЛА ЛУКАНОВА ЗА СРОЧНИТЕ ПЛАЩАНИЯ В КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ПРЕЗ МЕСЕЦИТЕ ЮНИ И ЮЛИ 1959 Г. И ПОЛОЖЕНИЕТО НА КЛИРИНГОВИТЕ СМЕТКИ С КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ..... *4 юли 1959 г.* 555

№ 864 ИНФОРМАЦИЯ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ ЗА ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ СТРАНИ ПРЕЗ 1960 ГОДИНА ..... *28 януари 1960 г.* 559

№ 865 ИНФОРМАЦИЯ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИТЕ В КРАЯ НА ЯНУАРИ И НАЧАЛОТО НА ФЕВРУАРИ 1960 Г. СРЕЩИ И РАЗГОВОРИ НА ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БНБ С А. ДУБОНОСОВ, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МОСКОВСКАТА НАРОДНА БАНКА, ЛОНДОН ..... *Лондон, преди 6 февруари 1960 г.* 562

№ 866 СПРАВКА ЗА ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ СТРАНИ ВЪВ ВРЪЗКА С КРАТКОСРОЧНИТЕ КРЕДИТИ, ДОГОВОРЕНИ С МОСКОВСКАТА НАРОДНА БАНКА, ЛОНДОН ..... *6 февруари 1960 г.* 564

№ 867 ЗАПИСКА ЗА ПРОВЕДЕНИТЕ СРЕЩИ И РАЗГОВОРИ НА ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БНБ С ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БАНКОВИ И ФИНАНСОВИ ИНСТИТУЦИИ ВЪВ ФРАНЦИЯ, АНГЛИЯ, ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ И ИТАЛИЯ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КРАТКОСРОЧНИ КРЕДИТИ И ПРОУЧВАНЕ НА УСЛОВИЯТА ЗА СРЕДНОСРОЧНО И ДЪЛГОСРОЧНО КРЕДИТИРАНЕ НА ИЗНОСА ОТ ТЕЗИ СТРАНИ ..... *16 февруари 1960 г.* 565

№ 868 ПИСМО ОТ ЗАМЕСТНИК-НАЧАЛНИКА НА ВАЛУТНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ ЙОРДАН НАКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА ИЗВЪРШЕНИТЕ ПЛАЩАНИЯ КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ СТРАНИ ПРЕЗ ФЕВРУАРИ 1960 Г. И ЗА ПЛАЩАНИЯТА ПРЕЗ МАРТ 1960 ГОДИНА ..... *1 март 1960 г.* 574

№ 869 ПИСМО ОТ МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ ДО МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА РАЗГОВОРА НА БЪЛГАРСКИЯ ТЪРГОВСКИ ПРЕДСТАВИТЕЛ В БЕРН С ДИРЕКТОРА ЗА ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА В ЮНИОН ДЕ БАНК СЮИС ЗА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КРЕДИТИ ОТ ТАЗИ БАНКА ..... *29 март 1960 г.* 576

№ 870 ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ СРЕЩИТЕ МУ В ПРАГА, БЕРЛИН, ВАРШАВА И БУДАПЕЩА С ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ НА ЦЕНТРАЛНИТЕ БАНКИ НА ЧЕХОСЛОВАКИЯ, ГЕРМАНСКАТА ДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА, ПОЛША И УНГАРИЯ ЗА ПРОУЧВАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА КРЕДИТИ В КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА*4 април 1960 г.* 577

№ 871 ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ ЗА НАПРАВЕНИТЕ ПРОУЧВАНИЯ ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА ДЪЛГОСРОЧНИ КРЕДИТИ ОТ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ..... *6 април 1960 г.* 579

№ 872 ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ПЛАЩАНИЯТА В КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА, С ПРЕДЛОЖЕНИ МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ВАЛУТНОТО ПОЛОЖЕНИЕ И ЛИКВИДИРАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА ..... *16 май 1960 г.* 582

№ 873 ПИСМО ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МОСКОВСКАТА НАРОДНА БАНКА В ЛОНДОН А. ДУБОНОСОВ С ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА ПОСТИГНАТАТА ДОГОВОРЕНОСТ ЗА ПОГАСЯВАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БНБ КЪМ МОСКОВСКАТА НАРОДНА БАНКА ..... *4 юни 1960 г.* 584

№ 874 ПИСМО ОТ BANQUE COMMERCIALE POUR L'EUROPE DU NORD ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ С НАСТОЯТЕЛНО ИСКАНЕ ЗА ПОГАСЯВАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БНБ КЪМ ТАЗИ БАНКА ..... *17 юни 1960 г.* 585

№ 875 ДОКЛАД ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ЗА КОМАНДИРОВКАТА МУ В ЛОНДОН И ПАРИЖ ЗА УРЕЖДАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА КЪМ МОСКОВСКАТА НАРОДНА БАНКА, ЛОНДОН И ОЙРОБАНК, ПАРИЖ ..... *21 юни 1960 г.* 589

№ 876 ИНФОРМАЦИЯ ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ ЗА ВАЛУТНОТО СЪСТОЯНИЕ НА СТРАНАТА ..... *27 юли 1960 г.* 591

№ 877 ДОКЛАД ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО СЕКРЕТАРЯ НА ЦК НА БКП БОЯН БЪЛГАРАНОВ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА В КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА И ТЯХНОТО УРЕЖДАНЕ ..... *2 август 1960 г.* 597

№ 878 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ЗАМЕСТНИК-НАЧАЛНИКА НА ВАЛУТНО УПРАВЛЕНИЕ В БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ЗА ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ПРЕЗ МЕСЕЦИТЕ АВГУСТ И СЕПТЕМВРИ 1960 ГОДИНА ..... *2 септември 1960 г.* 599

№ 879 ПИСМО ОТ BANQUE COMMERCIALE POUR L'EUROPE DU NORD ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ С ИСКАНЕ ЗА ПОГАСЯВАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БНБ КЪМ ТАЗИ БАНКА ..... *22 септември 1960 г.* 602

№ 880 ИНФОРМАЦИЯ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО СЕКРЕТАРЯ НА ЦК НА БКП БОЯН БЪЛГАРАНОВ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРИЯ В КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ..... *21 октомври 1960 г.* 604

№ 881 ИНФОРМАЦИЯ ОТ НАЧАЛНИКА НА ВАЛУТНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ НЕДЕЛЧО ДАЦКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ЗА ИЗВЪРШЕНИТЕ ПЛАЩАНИЯ КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ПРЕЗ ОКТОМВРИ 1960 Г. И ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БНБ В КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ПРЕЗ НОЕМВРИ 1960 ГОДИНА ..... *8 ноември 1960 г.* 606

№ 882 ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО СЕКРЕТАРЯ НА ЦК НА БКП БОЯН БЪЛГАРАНОВ С ПРИЛОЖЕНА СПРАВКА ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БНБ ЗА ПЛАЩАНЕ КЪМ БАНКИ И ФИРМИ В КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ СТРАНИ КЪМ 31 ОКТОМВРИ 1960 ГОДИНА ..... *8 ноември 1960 г.* 609

№ 883 ИНФОРМАЦИЯ ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ГЕОРГИ ТЕРЗИЕВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ ЗА ЗАТРУДНЕНОТО ПОЛОЖЕНИЕ С ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ..... *28 декември 1960 г.* 612

№ 884 ПИСМО ОТ ТЪРГОВСКИЯ СЪВЕТНИК В ПОСОЛСТВОТО НА БЪЛГАРИЯ В ПАРИЖ ЕМИЛ РАЗЛОГОВ ДО ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЖИВКО ЖИВКОВ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА СРЕЩАТА СИ С ГИ ДЕ БОАСОН, РЪКОВОДЕН СЛУЖИТЕЛ В BANQUE COMMERCIALE POUR L'EUROPE DU NORD, ВЪВ ВРЪЗКА С ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА НОВ КРАТКОСРОЧЕН КРЕДИТ ОТ ТАЗИ БАНКА В РАЗМЕР НА 25 000 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА ..... *28 декември 1960 г.* 614

№ 885 ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ЗА ВАЛУТНОТО ПОЛОЖЕНИЕ КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1960 Г. С ПРЕДЛОЖЕНИ МЕРКИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ЗАТРУДНЕНИЯТА ПО ПОГАСЯВАНЕ НА ПОЛЗВАНИТЕ ЧУЖДЕСТРАННИ ВАЛУТНИ КРЕДИТИ ..... *31 декември 1960 г.* 615

№ 886 ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ ЗА ДОГОВОРЕНИТЕ КРЕДИТИ ОТ БАНКИ ВЪВ ФРАНЦИЯ, АНГЛИЯ, ШВЕЙЦАРИЯ И ИТАЛИЯ ..... *17 април 1961 г.* 617

№ 887 ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ДА СЕ РАЗРЕШИ НА БНБ ДА ПОКАНИ НА ПОЧИВКА В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 1961 Г. ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ НА ДЪРЖАВНАТА БАНКА НА ЧЕХОСЛОВАКИЯ, НА УНГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА БАНКА, НА BANQUE COMMERCIALE POUR L'EUROPE DU NORD, ПАРИЖ, И МОСКОВСКАТА НАРОДНА БАНКА, ЛОНДОН ..... *20 април 1961 г.* 619

№ 888 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ДА СЕ СЪГЛАСУВАТ ПРЕДВАРИТЕЛНО С МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ И ДА МУ СЕ ИЗПРАЩАТ ПРЕПИСИ ОТ ВСИЧКИ СПОГОДБИ, СКЛЮЧЕНИ ОТ БЪЛГАРСКИ ИНСТИТУЦИИ С ЧУЖБИНА, КОИТО СЪДЪРЖАТ ВАЛУТНО-ФИНАНСОВИ КЛАУЗИ И АНГАЖИРАТ СТРАНАТА С ПЛАЩАНИЯ ..... *19 май 1961 г.* 621

№ 889 ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЖИВКО ЖИВКОВ С МНЕНИЕ ПО ПРЕДЛОЖЕНИЕТО НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ЧАСТ ОТ НАБРАНАТА КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА ОТ БЪЛГАРСКИЯ ИЗНОС В СЛАБОРАЗВИТИТЕ СТРАНИ ДА СЕ ИЗПОЛЗВА ЗА ВНОС НА СТОКИ ОТ ТЕЗИ СТРАНИ .. *4 юли 1961 г.* 622

№ 890 ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЖИВКО ЖИВКОВ ЗА ЗАТРУДНЕНИЯТА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА ..... *24 септември 1962 г.* 623

№ 891 ИНФОРМАЦИЯ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА ПО ВАЛУТНИТЕ ВЪПРОСИ И ТЪРГОВСКИТЕ БАЛАНСИ ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЛЪЧЕЗАР АВРАМОВ ЗА ВЛОШАВАЩОТО СЕ ВАЛУТНО ПОЛОЖЕНИЕ НА СТРАНАТА И ЗАТРУДНЕНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ПЛАЩАНИЯТА В КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1962 ГОДИНА .. *26 януари 1963 г.* 625

№ 892 СПРАВКА ЗА ВОДЕНИТЕ ВЪВ ФРАНКФУРТ НА МАЙН НА 14 И 24 ФЕВРУАРИ И НА 11 ЮНИ 1967 Г. РАЗГОВОРИ НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ И ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ НА БНБ КРЪСТЮ ДАНОВ И НЕШО ЦАРЕВСКИ С ПРЕЗИДЕНТА НА ДОЙЧЕ БУНДЕСБАНК КАРЛ БЛЕСИНГ И ЧЛЕНОВЕ НА НЕЙНИЯ УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ ЗА ИЗРАВНЯВАНЕ НА ПАСИВНОТО САЛДО НА БЪЛГАРИЯ С ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ ..... *Франкфурт на Майн, 14 и 24 февруари и 11 юни 1967 г.* 628

№ 893 СВЕДЕНИЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1977 ГОДИНА ..... *след 31 декември 1977 г.* 630

№ 884 СВЕДЕНИЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРИЯ КЪМ ДРУГИ СТРАНИ ЗА ПЕРИОДА 1973-1977 ГОДИНА .. *10 март 1978 г.* 631

№ 895 СПРАВКА ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ КЪМ ГЕРМАНСКАТА ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА И ЗА ВЪПРОСИТЕ, КОИТО МОЖЕ ДА СЕ ПОСТАВЯТ ОТ БЪЛГАРСКА СТРАНА ПРИ РАЗГОВОРИТЕ С ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ГЕРМАНСКАТА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ ВИЛИ БРАНТ ..... *преди 7 юни 1978 г.* 631

№ 896 СВЕДЕНИЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ПО СТРАНИ И ВИДОВЕ КРЕДИТИ КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1978 ГОДИНА ..... *30 януари 1979 г.* 633

№ 897 СВЕДЕНИЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКАТА БАНКА КЪМ 30 НОЕМВРИ 1979 ГОДИНА ..... *10 декември 1979 г.* 634

№ 898 СВЕДЕНИЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА И МИНЕРАЛБАНК В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1981 ГОДИНА ..... *3 март 1982 г.* 635

№ 899 СВЕДЕНИЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА И МИНЕРАЛБАНК В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1982 ГОДИНА ..... *17 февруари 1983 г.* 636

№ 900 СВЕДЕНИЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА И МИНЕРАЛБАНК В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА КЪМ 31 ЯНУАРИ 1983 ГОДИНА ..... *9 март 1983 г.* 637

№ 901 ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ДА СЕ ПРЕДОСТАВЯТ НА ФОНД „РАЗВИТИЕ НА МАТЕРИАЛНО-ТЕХНИЧЕСКАТА БАЗА“ И ФОНД „СТОПАНСКИ РИСК“ НА БАНКАТА ОБЩО 40 000 000 ЛЕВА ЗА ПОКРИВАНЕ НА ОТРИЦАТЕЛНИТЕ КУРСОВИ РАЗЛИКИ, ПОЛУЧЕНИ ОТ ОБСЛУЖВАНЕ НА ВЪНШНИЯ ДЪЛГ НА СТРАНАТА В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ..... *25 март 1986 г.* 634

№ 902 ПИСМО ОТ ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪРА НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ ЛЮБЕН ГОЦЕВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ С ПРИЛОЖЕНА ПАМЕТНА БЕЛЕЖКА ОТ ПЪЛНОМОЩНИЯ МИНИСТЪР В ПАРИЖ МАРИН ДИКОВ ЗА СРЕЩАТА МУ С ПРЕЗИДЕНТА НА ARAC ЖОРЖ ДУСЕН И С ГЛАВНИЯ СЕКРЕТАР НА КМЕТСТВОТО НА ГР. ВИЛ ЖУИФ РОЖЕ ГОНКАЛВЕС, ПРЕДЛАГАЩИ ДА ПОСРЕДНИЧАТ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ЛИХВИТЕ ПО ВЪНШНИЯ ДЪЛГ НА БЪЛГАРИЯ ..... *14 декември 1988 г.* 639

№ 903 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ИВАН ДРАГНЕВСКИ ДО ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДЪРЖАВНИЯ СЪВЕТ ТОДОР ЖИВКОВ ЗА ЗАТРУДНЕНОТО ВАЛУТНО ПОЛОЖЕНИЕ НА СТРАНАТА И С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ИЗРАБОТВАНЕ НА НОВ РЕЗЕРВЕН ВАЛУТЕН ПЛАН ЗА 1989 ГОДИНА ..... *18 юли 1989 г.* 644

№ 904 ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ ДО КАНДИДАТ-ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП И МИНИСТЪР НА ИКОНОМИКАТА И ПЛАНИРАНЕТО СТОЯН ОВЧАРОВ С МНЕНИЕ ЗА ВЪЗМОЖНОСТТА ЗА ИЗПАДАНЕ НА БЪЛГАРИЯ В НЕПЛАТЕЖОСПОСОБНОСТ В РЕЗУЛТАТ НА ПРОЕКТИРАНИТЕ ВЪВ ВАЛУТНИЯ ПЛАН В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА ЗА 1990 Г. НОРМАТИВИ И РЕГУЛАТОРИ И С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА УСКОРЯВАНЕ НА РАБОТАТА ПО ИЗРАБОТВАНЕ И ПРИЕМАНЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ПОСТЕПЕНЕН ПРЕХОД КЪМ КОНВЕРТИРУЕМОСТ НА ЛЕВА ... *19 октомври 1989 г.* 646

№ 905 ПИСМО ОТ МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ИВАН ДРАГНЕВСКИ С ПРИЛОЖЕНИ СПРАВКИ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА И ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1989 Г. .. *22 февруари 1990 г.* 647

№ 906 ПИСМО ОТ ПОСЛАНИКА НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ В РЕПУБЛИКА ПОЛША ИВАН ГРУЕВ ДО МИНИСТЕРСТВАТА НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ, НА ФИНАНСИТЕ, НА ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ВРЪЗКИ И ДО БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА С ПРИЛОЖЕНА ИНФОРМАЦИЯ ОТ ТРЕТИЯ СЕКРЕТАР В БЪЛГАРСКОТО ПОСОЛСТВО ВЪВ ВАРШАВА ВЪЛКО ГОЧЕВ ЗА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА ПЛАНА „БРЕЙДИ“ В ПОЛША ..... *Варшава, 28 февруари 1990 г.* 649

№ 907 ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ С РЕШЕНИЕ БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ДА ВЪЗСТАНОВИ НА БНБ ЛЕВОВАТА РАВНОСТОЙНОСТ НА ВАЛУТАТА, ИЗПОЛЗВАНА ОТ СРЕДСТВАТА НА ВАЛУТНИЯ ФОНД НА БНБ, ЗА ПЛАЩАНИЯ ПО ВЪНШНИЯ ДЪЛГ НА ДЪРЖАВАТА ПРЕДИ ОБЯВЯВАНЕ НА МОРАТОРИУМА ..... *3 декември 1990 г.* 651

Използвани архивни фондове

ЦДА, ф. 1Б	Централен комитет на Българската комунистическа партия
ЦДА, ф. 117	Народно събрание (след 9.IX.1944 г.)
ЦДА, ф. 130	Държавна планова комисия/Държавен комитет по планиране
ЦДА, ф. 132	Българска народна банка (след 9.IX.1944 г.)
ЦДА, ф. 132П	Българска народна банка (след 9.IX.1944 г.) – поверителен
ЦДА, ф. 136	Министерски съвет (след 9.IX.1944 г.)
ЦДА, ф. 163	Министерство на финансите (след 9.IX.1944 г.)

Използвани съкращения

а.е.	архивна единица
л.	лист
оп.	опис
ф.	фонд
ЦДА	Централен държавен архив
АМВР	Архив на Министерството на вътрешните работи

6

Управление на валутните ресурси

6.1. ВАЛУТЕН РЕЖИМ И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА КОНВЕРТИРУЕМАТА ВАЛУТА

№ 624

ПИСМО ОТ БНБ ДО СТОПАНСКИЯ ОТДЕЛ НА ЦК НА БКП ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА РАЗПЛАЩАНИЯТА ПО ТЪРГОВСКИЯ ОБМЕН МЕЖДУ НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ

София, 4 ноември 1950 г.

Поверително

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ
Отдел .....
№ 39336

До Централния комитет на
Българската комунистическа
партия,
стопански отдел,
Т у к

Другари,

Съгласно спогодбата с Западната зона на Германия от 4.X.1947 г. беше определен плафон за плащане на открито в размер на долари 200.000, като в случай на превишение на същия, частта над него следваше да бъде погасена в брой в свободни долари. В свободни девизи трябваше да се погасяват и сумите включени в салдото по клиринговата сметка от преди 2 месеца. Плащанията в свободни девизи ставаха изискуеми 1 месец след поискването им от страната кредитор.

Предвид възможността да се изискат от нас плащания в свободни девизи, доставките ни от Западната зона на Германия бяха строго ограничавани. Така, до 31 август 1949 г., нашият внос от тази зона възлизаше само на долари 44.219.82.

На 31 август 1949 г. бе подписан допълнителен протокол към спогодбата от 1947 г., с който се уговори вноса и износа да възлезат по отделно на долари 3.300.000, като цялостното изпълнение на доставките следва да се извърши на два етапа, първоначално до размер на дол[ари] 1.500.000 и след като се установи, че от едната и другата страна тази цифра е реализирана, се пристъпи към осъществяване на останалите доставки за дол[ари] 1.800.000.-

Във връзка с прилагането на този протокол, постигнато бе съгласие с властите на Западната зона на Германия да не се прилагат постановленията на спогодбата от 4.X. [19]47 г. относно плащанията в свободни девизи докато трае изпълнението на протокола.

От тогава, доставките ни от тази зона почнаха да се извършват в ускорен темп и нашето задължение към нея започна да расте бързо. При достигането от наша страна на първата транша от дол[ари] 1.500.000, Банката с писмо от 8 май 1950 г. запита М[инистерст]вото на външната търговия дали следва да допуска преводи над тази сума и до какъв размер, като обърна вниманието върху обстоятелството, че съгласно протокола, до използването на втората транша от дол[ари] 1.800.000 следва да се пристъпи след като се установи, че първата е реализирана от двете страни. С писмо от 12 с.м. казаното Министерство ни съобщи, че следва да продължаваме да извършваме преводи по заверените от него молби за внос от Зап[адната] зона на Германия.

След реализирането от наша страна на цялата сума от дол[ари] 3.300.000, определена с протокола от 31.8.[19]49 г., Банката започна да допуска плащания по клиринговата сметка с Зап[адната] зона на Германия за належащи доставки, само ако тези доставки трябваше в противен случай да се извършат срещу плащане в неклирингови валути. Същевременно, с писмо от 25 август 1950 г. Банката обърна вниманието на М[инистерст]вото на външната търговия върху опас-

ността, която съществува за нас да ни се изискат свободни девизи, с мнение да се вземат бързи мерки за осъществяване на достатъчен износ за Зап[адната] зона на Германия.

По настояване на това Министерство и съгласно негови конкретни писмени нареждания, Банката продължи да допуска плащания за належащи нужди към Западната зона на Германия.

На 28.VII.[19]50 г. бе сключен нов допълнителен протокол към спогодбата от 1947 г., с който срока на спогодбата за плащане от същата година се продължава до 30.VI.[19]51 г. Определен е нов плафон от долари 1.000.000. Тъй като по време на подписването на протокола нашето задължение превишаваше чувствително този плафон, за погасяване на превишението уговорено е България да изнесе в повече стоки за долари 2.000.000.-.

С нови[я] протокол, обаче, не се отмениха разпорежданията, според които сумите над плафона подлежат на плащане в брой в свободни девизи, вследствие на което съществува възможност да се изиска от нас плащане в свободни девизи, още повече че нашето задължение към Зап[адната] зона на Германия далеч надвишава определения нов плафон.

За това положение Банката обърна вниманието на М[инистерст]вото на външната търговия с писмо от 8.IX.1950 г., в отговор на което същото ѝ съобщи, че докато трае изпълнението на този протокол, сумата, надвишаваща плафона, не може да бъде изискана в свободни девизи. От тогава Банката започна да допуска преводи от Зап[адната] зона на Германия по всички разрешени от М[инистерст]вото на външната търговия молби за внос на стоки, като, обаче, с писмо от 20.IX.[19]50 г., тя привлече вниманието на Комисията по валутата при Министерския съвет върху възможността да се искат от нас свободни девизи вследствие превишението на плафона и вследствие на това, че след 30.VI.[19]50 г. всички разпореждания на спогодбата за плащане от 1947 г. за плащане в свободни девизи могат да влезат в действие, поради което, при едно евентуално неизпълнение плана за българския износ към Зап[адната] зона, за погасяване на салдото може да се изиска също така плащане в свободни девизи.

По спогодбата е уговорен плафон дол[ари] 1.000.000.-. Дължим към 30.XI.[19]50 г. дол[ари] 3.397.379, който остатък трябва да покрием със стоки до 30.VI.[19]51 г.

С другарски поздрав:
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Централно управление
Подуправител: *Ив. Палийски*
Управител: *Ат. Мечкаров**

СС/ изготвено в 2 екз.
1 за адресанта
1 за архивата

[Върху документа – надписи:]
Петко [- - -]
др. Манол Пенев
7.XII.[19]50 г. [- - -]

К. Д.
22.XII.1950 г. [- - -]

ЦДА, ф. 1Б, оп. 21, а.е. 2, л. 1. Оригинал. Машинопис.

---

* **Атанас Мечкаров (9.VIII.1904 г. – неизв.)** *Роден в с. Кемаллар (днес град Исперих). Средно образование завършва в лозаро-винарското училище в Плевен. През 1925–1928 г. стажува в Държавното агрономство в родния си град. В 1926 г. участва в създаването на Съюз на завършилите средни специални земеделски училища. През 1933 г. се прехвърля на работа в Застрахователния отдел на Българската централна кооперативна банка в София. След 9 септември 1944 г. е назначен за подуправител на Българската земеделска и кооперативна банка. Участва в комисията за изготвяне на законопроект за национализация на банките и за създаване на Българска инвестиционна банка. Назначен през 1947 г. за председател на новоучредената Българска инвестиционна банка. От 13.VIII.1949 г. до 19.III.1955 г. е председател на БНБ. Под неговото ръководство емисионната и кредитната дейност на банката започва да се извър-*

шва въз основа на касови и кредитни планове, съставени в съответствие с утвърдените от Министерския съвет народностопански планове. През 1952 г. като председател на БНБ участва в провеждането на втората парична реформа, която изменя коренно паричната система в страната. През 1955−1957 г. е заместник-министър на финансите, а по-късно – директор на българския „Монетен двор“.

№ 625

ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ Р. ХРИСТОЗОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПРЕДАВАНЕ НА НАЛИЧНАТА ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА И ДРУГИ ЦЕННОСТИ, СЪХРАНЯВАНИ В ДИРЕКЦИЯ „ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ“, НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

София, 4 декември 1950 г.

Строго-поверително!

№ 6043-П/4.XII.1950 г.

ДО
ПОЛИТБЮРО НА ЦК на БКП
Т У К

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

От РУСИ ХРИСТОЗОВ, м[инистъ]р на вътрешните работи

ОТНОСНО: Предаването наличната чужда валута и други ценности, намиращи се в ДДС, на Б. Н. Б.

ДРУГАРИ,

Във връзка със събитията непосредствено след 9-ти септември 1944 година, изселническата акция на евреите и някои задгранични сделки, в ДДС се намира значително количество чужда валута, златна наличност и други ценности. До сега тези ценности са се съхранявали от специален касиер. Разходвани са били главно за нуждите на външно-политическото разузнаване при ДДС и за доставка на ценна чувствителна оперативна техника, като радиозасечници и др. За изразходването на по-големите суми от тях се е искало съгласието на Генералния секретар на ЦК на БКП.

Този начин на ведомствено държание и ползуване на извънредно ценната за страната чужда валута е неправилен. Всички тези ценности трябва незабавно да бъдат предадени с протокол на Б. Н. Банка. В бъдеще за нуждите на външно-политическото разузнаване и другите специални нужди на Вътрешно министерство от чужда валута да се разрешава такава съгласно установената вече практика за МНО – военното разузнаване.

Излагайки горното моля Политбюро да обсъди и ако одобри да вземе следното

Р Е Ш Е Н И Е:

1. Задължават се другарите Кирил Лазаров и Руси Христозов в срок от 10 дни да назначат комисия, която да приеме по протокол всичките налични ценности, намиращи се при специалния касиер на ДДС.

2. Задължава Министъра на вътрешните работи в срок от 5 дни да представи предложение за чуждата валута, необходима за нуждите на МВР и по-специално за нуждите на външно-политическото разузнаване през следващата 1951 година.

3. Разрешава на Министъра на вътрешните работи, в рамките на одобрения лимит чужда валута, да тегли и ползува за нуждите на Министерството необходимите суми в чужда валута.

4. Задължава Министъра на вътрешните работи да се отчита за извършените разходи в чужда валута в края на всяко тримесечие пред Председателя на Министерския съвет.*

МИНИСТЪР НА ВЪТР[ЕШНИТЕ] РАБОТИ-
- генерал лейтенант: *Р. Христозов*

[Върху документа – надпис:]
При големи разходи да се съгласува с М[инистър-]председ[ателя].
Лимита да се утвърждава от М[инистър-]председателя.

ЦДА, ф. 1Б, оп. 64, а.е. 118, л. 2–3.Оригинал. Машинопис.

* *Предложението е одобрено с Решение № 45[Б] на Политбюро на ЦК на БКП от 7 декември 1950 г.*

№ 626

ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА СЪСТАВА И ЗАДАЧИТЕ НА ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ

София, 24 април 1954 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 423/26.IV

от ..... 195... год.
по доклад № ... от ..... 1951 год.
На М[инистъ]ра .....
Вх. № *12-59*

За Състава и задачите на валутната комисия

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ ПОСТАНОВИ:

I. Одобрява се следния състав на създадената при Министерския съвет, като помощен орган, валутна комисия:

1. Подпредседателя на Министерския съвет др. *Р. Дамянов*
2. Минист[ъ]ра на финансите – др. Кирил Лазаров;
3. Минист[ъ]ра на външната търговия – др. Димитър Ганев;
4. Председателя на Комисията за Държавен контрол – др. Димо Дичев;
5. Председателя на Българска народна банка – др. Атанас Мечкаров;
6. Подпредседателя на Държавна планова комисия – др. Веселин Беломъжов.

II. Задачите на валутната комисия са:

1. Да проучва годишните и тримесечни планове за общия платежен баланс и плановете за неклиринговата валута и прави предложения пред Министерския съвет за вземане необходимите решения във връзка с изпълнението им.

2. Да прави предложения пред Министерския съвет за определяне на норми:

а) за изплащане заплатите на служителите при нашите представителства в чужбина;

б) за изплащане дневни пари на командированите в чужбина държавни служители;

в) за отпущане чужда валута за дребни разноски на заминаващи частни лица в чужбина;

г) за издръжка на български студенти, аспиранти и др., следващи в чужбина;

д) за издръжка на държавни и др. служители, изпратени на специализация в чужбина.

3. Да прави предложения пред Министерския съвет за отпущане валута:

а) за внос на стоки, непредвидени в годишния народостопански план, по искане на съответния Министър;

б) за плащания във връзка със службата за външните държавни и др. заеми, по искане на

Министерство на финансите;

в) за използуване авоари по сметка „местни лева“, по предложение на Българската народна банка;

г) за специални нужди на легациите, търговските и др. представителства, като покупка на здания, коли, мебели и др., по искане на съответния Министър;

д) за изплащане задължения по ж.п. и пощенски тарифи, воден транспорт, застраховки, комисионни, рекламации по сделки и др., по искане на съответния министър;

е) за преводи на спестявания на чужди поданици, за отпущане помощи, за изплащане пенсии на живущи в чужбина лица, на изселници срещу продажба на злато и др. подобни, по предложение на Българската народна банка и други ведомства.

4. Задължава се Министерството на външната търговия да изработва тримесечни оперативни планове на платежния баланс в рамките на общите годишни планове за вноса и износа както изцяло, така и срещу свободни девизи, които да представя на Министерство на финансите 15 дни преди всяко тримесечие, а Министерство на финансите да представя общите тримесечни оперативни планове 10 дни преди започването на тримесечието, за одобрение от Бюрото на Министерския съвет.

5. Българската народна банка контролира изпълнението на платежния баланс.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *В. Червенков*

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР: *Ат. Войнов*

Постановлението да се изпрати:

<u>В пълен текст</u>	<u>В извлечение</u>
1. *Подпр[едседател]на М. С. др. Р. Дамянов*	
2. *Б.Н.Банка*	/
3. *всички М[инистерст]ва*	/
4. *център[алните] ведомства*	/

София, *24.IV*.195*1* г.

Гл. секретар: *Ат. Войнов*

[Върху документа – надпис:]
До др. Червенков
За одобрение
и поставяне в бюрото на
Мин[истерския] съвет
19.4.[19]51 г. Р. Дамянов

ЦДА, ф. 136, оп. 7, а.е. 231, л. 1–2. Оригинал. Машинопис.

№ 627

ПИСМО ОТ БНБ ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА ЗАГУБИТЕ НА БАНКАТА ОТ ИЗВЪРШЕНИТЕ ПРЕЗ ВТОРОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 1960 Г. АРБИТРАЖНИ ОПЕРАЦИИ ЗА ПОСРЕЩАНЕ ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ И С ИСКАНЕ МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ДА ВЗЕМЕ МЕРКИ ЗА ЗАСИЛВАНЕ НА ИЗНОСА И НАМАЛЯВАНЕ НА ВНОСА КЪМ ТЕЗИ СТРАНИ

София, 23 август 1960 г.

Препис

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Централно управление
Валутно управление
В-3-12380

До
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ
Управление „Търговски договори“
Копие: Валутно управление
Т У К

Анализите на Банката за второто тримесечие на 1960 година показват значителни загуби от арбитражни операции за посрещане на плащанията към Франция, ГФР, Белгия, Англия, Норвегия, Швеция и други капиталистически страни.

Тази загуба за тримесечието възлиза на около 400 000 лева.

Износът за тези страни е сравнително малък и постъпленията в чуждестранна валута са недостатъчни за посрещане на падежираните задължения на поетите от Банката ангажименти. Това налага да се извършват чести арбитражни операции за набавяне на съответна валута при неизгодни за страната валутни курсове.

Молим Министерството на външната търговия да вземе необходимите мерки за засилване на износа към тези страни и съответно намаление на вноса.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Валутно управление:

Зам. н-к у-ние:	Н-к отдел:
/п/ Д. Калинов	/п/ А. Антонов
/Д. Калинов/	/Ив. Бурилков/

*Препис: К. Несторов**

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 10, л. 52. Препис. Машинопис.

* **Кирил Несторов (3.IX.1912−22.VII.1991 г.)** *Роден в Лясковец. Започва да учи в Търговската гимназия във Велико Търново, а през 1931 г. завършва Софийската търговска гимназия. През 1940 г. получава висше образование в Свободния университет в София, специалност „Финанси“. През 1934 г. постъпва в спестовно-строителна кооперация „Стопанин“ в София като книговодител, а по-късно работи и като помощник-счетоводител и счетоводител. От 1942 г. е контрольор в Ючбунарската популярна банка, а от 1944 г. − инспектор в Съюза на популярните банки. През 1947 г. е назначен за началник-отдел в Централния кооперативен съюз. В периода 1948−1949 г. е последователно съветник и директор в Българската народна банка. В 1950 г. е главен финансов инспектор в Министерския съвет, а от 1953 г. до 1959 г. − заместник-министър на финансите. Председател на БНБ от 7.XII.1959 г. до 5.I.1969 г. По време на неговото управление е осъществена паричната реформа от 1962 г. Председател на учредителното събрание, член на Съвета и заместник-секретар на Международната банка за икономическо сътрудничество (Москва) от основаването ѝ през 1963 г. до 1969 г. От 1970 г. до 1974 г. е заместник-министър на външните работи, след което до 1990 г. е заместник-председател на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП.*

№ 628

ПИСМО ОТ БНБ ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ПРОСВЕТАТА И КУЛТУРАТА, МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ И ДЪРЖАВНА КОНЦЕРТНА ДИРЕКЦИЯ С РАЗЯСНЕНИЯ ПО ПРИЛАГАНЕТО НА ПОСТАНОВЛЕНИЕТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ НА ВАЛУТНИЯ ПЛАН НА СТРАНАТА ЗА 1961 ГОДИНА*

София, 20 февруари 1961 г.

До
МИНИСТЕРСТВО НА ПРОСВЕТАТА
И КУЛТУРАТА

ВАЛУТНО УПРАВЛЕНИЕ
IV-1-2413

20 февруари 1961 год.

До
ДЪРЖАВНА КОНЦЕРТНА ДИРЕКЦИЯ
Копие: МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ
Валутно управление
Т у к

С постановление на Министерския съвет № 1 от 10 януари 1961 год., с което се одобрява държавния валутен план за 1961 год., е възложено на Министъра на просветата и културата да удържа чрез заплащане в лева до 50% от хонорарите на артисти, писатели и художници и други културни деятели, реализирани в чужда валута от гастроли, публикации, изложби и други в чужбина. Сумите да се внасят по специална сметка при Българска народна банка. Разходите от нея могат да се правят съгласувано с Министъра на финансите.

Някои допълнителни уточнения по горното нареждане, отнасящи се до Държавната концертна дирекция, са дадени с постановлението на Министерския съвет № 14 от 19 януари 1961 год.

Във връзка с приложението на горепосочените постановления, Българска народна банка ще открие партиди – една на името на Министерството на просветата и културата и друга на името на Държавна концертна дирекция. В тези партиди ще се записват всички валутни постъпления от хонорари и пр., които ще се превеждат от чужбина в полза на Министерството на просветата и културата или Държавната концертна дирекция.

Преводи, които ще се получават на името на артисти, художници, писатели и пр., няма да се записват по тези партиди.

За правилното изпълнение на горецитираните постановления смятаме за необходимо да дадем следните пояснения:

С оглед на точно отчитане на сумите, които ще бъдат на разположение на Министерството на просветата и културата и Държавна концертна дирекция, по специалните партиди, които Българска народна банка ще открие на тяхно име, ще се отчита размера на набраната валута от изплащане на определен процент от хонорара в лева. Използването на сумата за валутни разходи, съгласно посочените постановления на Министерския съвет, Българска народна банка ще отразява по разходните статии на държавния валутен план в зависимост от характера на валутния разход, само с разрешение на министъра на финансите.

В разбивката по ведомства при отчитане изпълнението на плана тези разходи ще се посочват извън редовно планираните лимити.

Във връзка с това предлагаме Министерството на просветата и културата и Държавна концертна дирекция да наредят всички валутни приходи на културните дейци в чужбина, които следва да се отчитат по партидите на Министерството и Дирекцията, да се превеждат на името на Министерството на просветата и културата и на Държавната концертна дирекция, за сметка на наредителя.

Молим за Вашето становище.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
ВАЛУТНО УПРАВЛЕНИЕ

Н-к управление: *Н. Дацков*
Зам.-н-к управление: *Д. Калинов*

[Върху документа – надпис:]

При служба „Валутен план“

Прочели: 1. [- - -] 2. [- - -] 3. [- - -] 4. [- - -] 5. [- - -]

Според сведение на др. Ст. Христов от „Валутно счетоводство“, банков представител на конференция, състояла се на 8 март [1]961 г.

1. Ще се открие само една сметка на името на М[инистерст]во на културата – Държ[авна] конц[ертна] дирекция, която ще се води деловодно.

2. Сумите, които ще се внасят в дипломатическите представителства, ще се съобщават на Банката от Мин[истерство] на финансите – Валутно управление.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 1, л. 52–53. Оригинал. Машинопис.

* *Във връзка с валутния план за 1961 г. виж също тук документ № 797.*

№ 629

ДОКЛАД ОТ НАЧАЛНИКА НА ВАЛУТНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ НЕДЕЛЧО ДАЦКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ В ЛЕВОВЕ ОТ ВАЛУТНИТЕ ОПЕРАЦИИ НА БНБ ПРЕЗ 1960 ГОДИНА

София, 5 април 1961 г.

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
другаря КИРИЛ НЕСТОРОВ
Т У К

Д О К Л А Д

от НЕДЕЛЧО ДАЦКОВ, н[ачални]к на Валутното управление.

Относно: резултата в лева от валутните операции на БНБ през 1960 година.

Другарю Председател,

Във Валутното управление е извършено проучване за резултата в лева от валутните операции на Българската народна банка през 1960 година.

Общо през годината е реализирана печалба от 9 144 943,55 лева, която произхожда от:

3 649 646,81 лева	- от прилаганите през 1960 г. премии към официалните курсове на капиталистическите валути за нетърговски плащания.
3 087 398,19 „	- вследствие разликата между цената на златото 468,1534 [?] кг, намиращо се на депо при Банк дьо Франс, Париж, на стойност 358 659,62 нови фр[енски] фр[анка] и цената, по която е отстъпено на френското правителство (5 555,55 нови фр[енски] фр[анка] за 1 кг чисто злато), за погасяване на стари задължения към Франция, съгласно финансовата спогодба между двете страни.
2 469 927,29 „	- от продажбата на около 32,5 тона сребро в капиталистическа валута по международна цена около 200 валутни лева за 1 кг, закупено от Медодобивния завод „Г. Дамянов“ по цена 140 лева за 1 кг.
950 943,66 „	- от курсовата разлика при извършването на сделки „суич“ за набавя-

не на авоари по клиринговите сметки с Австрия, Норвегия, Египет, погасяване на салдото по ликвидираните клирингови спогодби с Италия и Дания срещу конвертируеми валути и др.

893 026,73 „ - от покупката по пазарни курсове в Сирия и Швейцария банкноти – турски лири, югославски динари, египетски лири и пр. срещу конвертируеми валути за нуждите на българските представителства в Турция, Югославия, Египет и др., които банкноти са продавани по официалните курсове.

92 290,76 „ - от закриване на неизползувани акредитиви, анулирани преводи, закриване левови остатъци по акредитиви, инкаса и пр., одобрени ни лихви от италиански кореспондент по „конт естеро“ и др.

Освен това реализирана е и загуба от някои валутни операции, която се дължи на:

1 670 154,35 лева - от курсова разлика при набавяне на конвертируеми валути с висок курс (дойчемарки, френски фр[анкове], италиански лири и пр.) срещу валути с по-нисък курс (щ[атски] долари, английски лири и пр.) за посрещане на текущи плащания.

328 135,54 лева - от курсова разлика при преоценка на кореспондентски сметки на Българската народна банка вследствие изменение на курсовете на някои валути – швейцарски франка, сирийски лири, канадски долари и други в лева.

Във връзка с резултата от валутните операции за 1960 г. на мнение сме:

1. Относно печалбата от продажба на сребро

През 1960 г. Банката е реализирала печалба от 2 469 927,29 лева от продажба на около 32,5 тона сребро.

Съгласно 2594-то разпореждане на Министерския съвет от 19 август 1952 г. Банката изкупува среброто по цена 140 лева за 1 кг от производственото предприятие. Валутната цена, по която Банката реализира продажбите, възлиза обикновено от 200 до 220 вал. лева за 1 кг чисто сребро. Ако външнотърговската цена на среброто се образува по същия начин, както цените на другите износни стоки, би следвало производственото предприятие да получава приблизително 700–800 лева за 1 кг чисто сребро (при 25% възвръщаемост на износа за капиталистическите страни, тъй като продажбите на сребро се извършват срещу свободноконвертируема валута на база международните цени).

Според сведения, с които разполага Банката, производствената себестойност на 1 кг сребро е 210 до 220 лева. При това положение считаме, че би могло да се определи по-подходяща изкупна цена за среброто от производствените предприятия, с което същите да бъдат насърчени да произвеждат повече сребро.

2. Относно загубата от арбитражите за набавяне на свободно конвертируеми валути

През 1960 година Българската народна банка е извършила 118 арбитража за набавяне на свободно конвертируеми валути, от които е понесла загуба в лева в размер на 1 670 154,35 лева.

Загубата, понесена в лева, се дължи на характера на обявяваните от Банката курсове към капиталистическите валути през 1960 г., основаващи се на паритетните курсове на тези валути към щатския долар. Тъй като през миналата година Банката е арбитражирала главно щатски долари за набавяне на валути, които се котират близо или на горната интервенционна точка с щатския долар (дойчемарки, френски франка, италиански лири и пр.), отклонението от паритетния курс на тези валути спрямо щатския долар се е отразило като загуба в лева.

Независимо от това Банката е понесла загуба и във валута от курсова разлика при извършените арбитражи между курса, по който е извършен арбитражът и курса „продава“ на арбитражираната валута (в случая щатски долар) в съответната страна. Така например само при арбитра-

жите за набавяне на дойчемарки срещу щатски долари през 1960 г. е понесена валутна загуба от курсова разлика в размер на около 131 000 дойчемарки.

За посрещане на постъпващите падежи по задълженията към чуждестранните банки се налагаше през 1960 г. да се набавя често някоя валута, а след това през същото тримесечие тази валута да се арбитражира обратно в друга валута. Причината за това е, че Банката разполага с ограничени авоари по кореспондентските си сметки в свободно конвертируема валута и е принудена, за да не изпадне в просрочие, непрекъснато да маневрира със своите наличности, като в резултат на това понася загуби във валута вследствие на разликите в курсовете „купува“ и „продава“.

Най-голям брой арбитражи (40), т.е. около 1/3 от всички арбитражи през 1960 г., са извършени за набавяне на дойчемарки; 19 арбитража са направени за набавяне на нови фр[енски] фр[анкове] и т.н.

С писмо № В-3-12380 от 23.8.1960 г. Българска народна банка обърна внимание на Министерството на външната търговия, че се извършват много арбитражи за посрещане плащанията към ГФР, Франция, Белгия, Швеция и др. капиталистически страни, от които арбитражи банката понася значителна загуба. Банката посочи, че износът за тези страни е сравнително малък, а постъпленията в чуждестранна валута – незначителни и предложи на Министерството на външната търговия да вземе необходимите мерки за засилване на износа, платим във валутите на тези страни.

На мнение сме да се обърне отново внимание на Министерството на външната търговия за загубите, които се понасят от арбитражите, и се предложи вземане на съответни мерки за ограничаване на тези загуби.

3. Относно загубата от преоценката на кореспондентските сметки в сирийски лири и шв[ейцарски] франка

Вследствие влошаването на платежния баланс на Сирия и нарушаването на търсенето и предлагането на валута на сирийския свободен пазар (който на 5 февруари 1961 г. бе закрит), курсът на сирийската лира спрямо щатския долар и другите свободно конвертируеми валути започна бързо да спада от м. октомври 1960 г. и до края на годината от 3,7650 сир[ийски] лири спадна на 3,94 сир[ийски] лири за 1 щ[атски] долар.

Главната причина за влошаване на платежния баланс на Сирия е преустановяването на износа на зърнени храни през 1959 г., поради неблагоприятните атмосферни условия. През 1960 г. реколтата беше значително по-добра, но не можа да покрие дефицитите от предишните години. Това предизвика ограничаване вноса на луксозни стоки с оглед запазване валутните резерви на страната. Въпреки това обаче към края на 1960 г. тези резерви спаднаха на 129 млн. щ[атски] долара. Затрудненията в платежния баланс на Сирия все още не са преодолени, въпреки заема от 5 млн. щатски долара, който ѝ беше отпуснат от Международния валутен фонд и обещаните от САЩ доставки на кредит на зърнени храни от селскостопанските „излишъци“ в размер на 17 млн. щ[атски] долари при 4% годишна лихва. През четвъртото тримесечие на 1960 г. постъпиха значителни суми в сирийски лири от строителството в Сирия и към 31.XII.1960 г. Българската народна банка е разполагала с 3 539 395 сирийски лири. Тези лири не бяха конвертирани в друга валута, тъй като поради ниския курс на сирийската лира на свободния пазар трябваше да понесем загуба във валута.

По този повод Валутното управление настоя пред Министерството на външната търговия и ДТП „Индустриалимпорт“ да използуват срочно набраните авоари в сирийски лири за внос на памук и други стоки, като плащането се извърши по официалния курс на щатския долар, обявен от Сирийската национална банка, възлизащ понастоящем на 3,5850 сир[ийски] лири за 1 щатски долар. Такива сделки вече се сключиха, като за целта бяха открити и съответните акредитиви.

При това положение народното стопанство няма да понесе загуба от въведените в Сирия валутни ограничения.

Загубите в лева от преоценката на авоарите в швейцарски франка се дължат на постоянните колебания в курса на тази валута в течение на годината и тенденцията към спадане, която имаше швейцарският франк към края на 1960 година.

4. Относно арбитражите за набавяне на турски лири – банкноти

През 1960 г. Банката е набавила 1 803 580 турски лири – банкноти срещу отстъпването на

132 677,83 свободни щатски долари при курс средно 1 щ[атски] долар = 13,60 турски лири (при официален курс 1 щ[атски] долар = 9 турски лири). Извършен е бил и арбитраж за набавяне на 100 464 турски лири срещу 7 728 долара по българо-турския клиринг при курс 1 клирингов долар = 13 турски лири.

Тези лири се използуват главно за издръжка на представителствата и други служби на НР България в Турция и за строежа на българската легация в Анкара.

Като се вземе под внимание, че свободните долари се придобиват чрез износ на ценни девизни стоки, а в някои случаи и чрез кредити, които Банката използува при високи лихвени проценти, на мнение сме турските лири да се набавят посредством износ на стоки за Турция, платими по клиринга или в брой на българското търговско представителство, още повече че тези стоки се пласират трудно в другите страни. Освен това дизажиото по българо-турския клиринг се движи обикновено от 9 до 10%, което крие в себе си възможност за постигане на по-добра цена от международната.

Предлагам Централното управление на Банката да вземе следното

Р Е Ш Е Н И Е:

1. Приема за сведение информацията за резултата в лева от валутните операции на Българска народна банка през 1960 г.

2. Началникът на Валутното управление Неделчо Дацков и началникът на управление „Емисионно-касово“ Розалин Чубриев да проучат въпроса за изкупната цена на среброто и излязат с предложение пред Централното управление на Българската народна банка.

Срок – 30 дни.

3. Началникът на Валутното управление Неделчо Дацков да изготви писмо до Министерството на външната търговия за следното:

а) Министерството на външната търговия да насочи износа срещу такива валути, в които предстоят значителни плащания, с оглед за избягване на загуби от арбитражни операции;

б) да бъде възложено на български външнотърговски предприятия да извършват износ за Турция срещу плащане в българското търговско представителство в Цариград, с оглед за обезпечаване на необходимите средства в турски лири за посрещане разходите на българските представителства в Турция.

Срок – 15 дни.

Приложение:
1 информация.
София, 5.4.1961 г. НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ: *Н. Дацков*

[Върху доклада – надписи:]
Д. Попов
8.XII.[19]62 [г.] [- - -]
Проучване въпроса за произв[одството] на злато от реките и от мина „Злата“. Да се излезе с предложение.
Проучване на ефекта, възвръщаемостта и др.
В[алутно] у[правление], [- - -], *К[омите]т по промишлеността. Доклад на Т. Цолов – реш[ение] на П[олит]б[юро].*

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 10, л. 1–6. Оригинал. Машинопис.

№ 630

ЗАПИСКА ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ СТАНКО ТОДОРОВ И ЖИВКО ЖИВКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ С ПРЕДЛОЖЕНИ МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ И ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ЗАЧЕСТИЛИТЕ ВАЛУТНИ НАРУШЕНИЯ, ИЗВЪРШВАНИ ОТ БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ

София, юли 1961 г.

Поверително
Екз. №

ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

З А П И С К А

ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
СТАНКО ТОДОРОВ И ЖИВКО ЖИВКОВ
По доклад № ..... от .....
на .....
..... вх. № .....

Увеличението на посещенията на страната от чужденци, изпращането на наши служители и работници в чужбина, разширяването на дипломатическите и търговските връзки с капиталистическите страни и другите форми на стопански и културен обмен и особено голямото развитие на туризма, увеличиха възможностите и разнообразиха формите за извършване на спекулативни сделки с валута и български левове.

Мотивите за извършването на тези валутни нарушения са най-разнообразни, но в основата си произтичат от стремежа да се извлече лична полза, от различията в отделните страни между официалните и свободните курсове на валутите и цените на дребно на стоките.

У нас официалният курс на лева към различните валути е установен въз основа на златното съдържание в отделните парични единици. На тази база Българската народна банка купува един долар за 6,80 лева плюс 40% премия, или за 9,52 лева. При стокообмена обаче и то при износ на стоки по фабрично-заводски цени един долар ни струва около 27-28 лева. При туризма един долар се получава за около 17 лева, а при отпускане на стоки вътре в страната срещу валута чрез „Кореком“ от 13 до 25 лева. На фондовите борси на капиталистическите страни курсът на изнесените по незаконен път български левове е от 22 до 28 лева за един долар.

Между цените на дребно на стоките в отделните страни има още по-големи различия.

За намаляване на спекулата с валута и стоки у нас са установени редица ограничения. Забранен е износът на български левове и на други валутни ценности, монополизирана е търговията с валута и благородни метали, въведени са мита при вноса и износа на стоки от местни и чуждестранни лица, предвидени са наказателни санкции за нарушаване на валутните норми и др. Въпреки това има чужденци, а и наши граждани, които използуват различията в курсовете на валутите и цените на дребно на стоките, за да извлекат лична полза, а в някои случаи и за да си осигурят повече средства за пребиваването си. Валутни нарушения от български граждани се извършват и поради големите ограничения при отпускането на чуждестранна валута. Има случаи валутни нарушения да се извършват и поради незнание, тъй като нашите органи, които се занимават с тези въпроси, не извършват достатъчно разяснителна работа и нямат необходимата съгласуваност в контрола.

При очерталата се линия на непрекъснато разширяване на връзките с чужбина и на разгръщане на международния туризъм считаме, че е крайно необходимо да се вземат някои допълнителни мерки за предпазване от щетите, които се нанасят на страната чрез изнасяне на български ле-

вове, търгуване с валута и др.

Мероприятията, които предлагаме, са главно от организационен характер. Едновременно с това, за да се намалят валутните нарушения, необходимо е през следващите години да се осигурява по сметката за нестокови плащания повече социалистическа валута за продажба на гражданите, които заминават зад граница, при благоприятни за държавата условия. Неотпускането на такава валута насочва към заобикаляне на валутните разпоредби дори от добросъвестните лица.

За да се намали изнасянето на български левове в чужбина от наши граждани и чужденци считаме, че е необходимо преди всичко да се координира и внесе по-голяма целенасоченост по тези въпроси в работата на Министерството на финансите, Българската народна банка, Министерството на вътрешните работи, Министерството на външните работи, Министерството на външната и Министерството на вътрешната търговия. Органите на тези ведомства, а и органите на другите комитети, министерства и ведомства, които изпращат работници и служители в чужбина и приемат чужденци, трябва системно и грижливо да им изясняват действуващите валутни разпоредби в страната. Едновременно с това трябва да се създадат максимални улеснения за оставане на съхранение или на влог от българските граждани наличните у тях пари над допустимия размер при напускане на страната, за закупуване на сувенири и други предмети от чужденците с наличните у тях български пари при заминаването им и др. Необходимо е да се подобри и организацията за замяна на български пари срещу чужда валута в допустимите за това случаи.

Всред нашите служители и работници, намиращи се временно или за постоянно в чужбина, външнотърговските ни и други органи трябва да провеждат широка разяснителна работа за щетите на страната от изнасянето на български пари с оглед да се създаде взаимен обществен контрол за неизвършване на валутни нарушения, като търговските ни и други органи дават пример за строго съблюдаване на валутните разпоредби.

Нашите органи в чужбина трябва да следят и информират за случаите, когато на фондовите борси в капиталистическите страни се котират български левове, да проучат пътищата, по които изтичат българските пари от страната и правят предложения за вземане на подходящи мерки срещу тези нарушения.

Необходимо е също и съдебните органи да повишат изискванията към нарушителите на валутните разпоредби, тъй като в сегашната практика могат да се посочат не малко случаи на проявено неоправдано снизхождение.

Независимо от това, че взетите наскоро мерки срещу изнасянето на български левове при посещаване на съборите по българо-югославската граница дават добри резултати, целесъобразно е Министерството на финансите, Българската народна банка, Министерството на външната търговия и Министерството на вътрешната търговия да вземат допълнителни мерки за ограничаване на такива нарушения.

Поради това, че у нас зачестиха продажбите на леки коли и други превозни средства от страна на чужденци, правилно е условията при тия покупко-продажби да се строго регламентират, като се установи ред, който да осигурява тия превозни средства да се купуват при минимални цени, получените средства да се изразходват в страната, а колите да се продават от Министерството на вътрешната търговия по строго установен ред само на населението.

ДСП „Балкантурист“ трябва също в подходяща форма чрез органите си и туристическите организации, с които е в договорни отношения, да изяснява на чужденците, посещаващи страната, че е забранено да се изнасят и внасят български левове, да се търгува с валута, вещи и др.

За ограничаване на спекулата с чужда валута вътре в страната от важно значение е да се регламентира внимателно и дейността на „Кореком“. Тази кантора за представителство и търговия (сега филиал на ДСП „Булет“) е създадена по решение на Министерството на търговията и Министерството на финансите в края на 1958 година със задача да изпраща колети с типични български стоки в чужбина срещу плащане в неклирингова валута.

По-късно през 1959 и 1960 година на тази кантора се възложи задача срещу отстъпена неклирингова валута да продава на български граждани и дипломатически мисии в страната вносни и местни стоки по намалени цени, близко до експортните, а така също срещу отстъпена неклирингова валута да продава държавни жилища и недвижими имоти за лично ползуване на завръщащи се от чужбина български емигранти, за установяване в тяхна полза застрахователни пенсии и др.

За времето от 1.II.1960 година до 30.IV.1961 година чрез „Кореком“ е реализирана валута за около 608 хил. долара, в т.ч. от отстъпени преводи срещу вносни и други стоки – 455 хил. долара и за доставени хранителни и други продукти на чужди мисии – 27 хил. долара. Данни за това каква част от тези постъпления са за сметка на регулярните преводи в Българската народна банка от наши граждани в чужбина и от чужди мисии няма. И без тези данни обаче е ясно, че дейността на „Кореком“ трябва да се насочи главно към износ на местни типични стоки с колетни пратки, към отстъпване на имоти, установяване на застрахователни пенсии и др. срещу отстъпена чужда валута от нашата емиграция в чужбина, изобщо към дейности, които могат да осигурят нова чужда валута без това да засяга регулярните преводи в Банката.

За привличане на чужда валута от преводи на наши работници и служители в чужбина на свои близки, считаме, че трябва да се потърсят някои други форми, тъй като обмената чрез „Кореком“ насочва към увеличение и прикрито търгуване с валута.

Чрез „Кореком“ при сега прилаганите от него цени не може да се очаква съществено увеличение и на постъпленията на чужда валута от мисиите на капиталистическите страни срещу хранителни и други стоки. Тези мисии се снабдяват от свои капиталистически фирми с такива стоки при крайно изгодни за тях цени, а да се допусне продажба на стоки вътре в страната на база 28–30 лева за 1 долар няма да е изгодно, тъй като това може да доведе до ревизия на туристическия курс и до други усложнения. В това отношение ние се различаваме от Полша, Чехословакия и Унгария, където са разрешени такива продажби.

Поради това на този етап считаме, че ще е по-целесъобразно Министерството на външните работи настойчиво да постави въпроса пред дипломатическите представителства на капиталистическите страни, които не обменят никаква валута за издръжката си, че това засяга основни валутни норми на страната и че се налага известно регулярно отстъпване на минимална валута за издръжка дори на принципа на взаимност. Това е по-изгодно, тъй като чрез доставянето на стоки по цени 2,5 до 3 пъти по-ниски от вътрешните, без да можем да увеличим продажбите 3-4 пъти, ние безусловно ще губим.

Предвид на това, че дейността на „Кореком“ пряко засяга девизната политика на страната, предлагаме за уреждане на дейността му да се внесе отделен доклад.

В заключение трябва да подчертаем, че набелязаните мерки за ограничаване на спекулата с валутни ценности могат да дадат положителни резултати, ако ръководителите на всички ведомства подемат борбата срещу валутните нарушения съобразно със специфичните условия при тях. В това отношение ръководителите на ведущите ведомства, които всекидневно боравят с тези въпроси, на първо място министърът на финансите, председателят на Българската народна банка и министърът на външната търговия трябва да поемат инициативата и с тяхна помощ се внесе необходимата съгласуваност, единство и целенасоченост в тази борба.

Прилагаме проектопостановление.

София, юли 1961 година

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ:

Отпеч. в 20 екз.

ЦДА, ф. 132П, оп. 4, а.е. 6, л. 47–51. Оригинал. Машинопис.

№ 631

РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ПУСКАНЕ В ОБРАЩЕНИЕ НА БОНОВЕ СРЕЩУ КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ЗА ПОКУПКА НА СТОКИ ОТ ДИРЕКЦИЯ „КОРЕКОМ“

София, 16 януари 1964 г.

Протокол № 1
от 8.I.1964 г.
на Бюрото на МС

Р Е Ш Е Н И Е

№ *17*
София, *16* януари 1964 г.

ЗА пускане на бонове срещу капиталистическа валута за покупка на стоки от „Кореком“

1. Министерството на финансите да организира до 20 февруари т.г. отпечатването и пускането в обръщение на бонове срещу капиталистическа валута за покупка на стоки от дирекция „Кореком“.

Министерството на външната търговия и Българската народна банка в същия срок да издадат инструкция за реда и начина на работа с боновете.

2. Българската народна банка да организира съхраняването, пласмента, отчитането и контрола на боновете. За целта Държавният комитет за планиране да ѝ увеличи плана по труда за 1964 г. с 4 щатни бройки и 4600 лв. фонд работна заплата.

София, *16* януари 1964 г.

за ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Ж. Живков*

ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛИ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ:

Членове на бюрото на
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Л. Аврамов*

ГЛ. СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: [- - -]

Р Е Ф Е Р Е Н Т: [- - -]

РЕФЕРЕНТ-ЮРИСТ: [- - -]

Ц.М.

ЦДА, ф. 136, оп. 38, а.е. 17, л. 1. Оригинал. Бланка. Машинопис.

№ 632

ИНСТРУКЦИЯ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ И БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ЗА РАБОТА С БОНОВЕ „КОРЕКОМ“

София, юли 1964 г.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ

БЪЛГАРСКА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА

ИНСТРУКЦИЯ

за работа с бонове „Кореком“

В изпълнение на решение № 17 на Министерския съвет от 16 януари 1964 година се организира отпечатването и пускането в обръщение на бонове „Кореком“ срещу капиталистическа валута за покупка на стоки от ДСП „Кореком“.

I. Отпечатване, изпращане, получаване и съхраняване на боновете

1. Боновете „Кореком“ се отпечатват в купюри от половин, 1, 2, 5, 10, 20 и 50 лева.

Боновете „Кореком“ съдържат следните реквизити:

а) издател „Кореком“ – Държавно стопанско предприятие, София (бивша Дирекция за представителства и търговия);

б) наименование: бон „Кореком“;

в) стойност на бона – цифром и словом;

г) предназначение: бонът важи само за покупка на стоки от магазините на ДПС „Кореком“;

д) забележка, че бонът представлява ценна книга и за подправка виновните се наказват съгласно Наказателния кодекс;

е) серия и номер;

ж) месец и година на издаването;

з) валидност: бонът важи една година от издаването му, като месецът на издаването не се брои.

Боновете „Кореком“ се отпечатват в следните цветове:

– зелен – за продажба срещу конвертируема капиталистическа валута и благородни метали (с обозначение „СВ“).

– син – за продажба срещу клирингова капиталистическа валута (с обозначение „КЛ“).

2. ДСП „Кореком“ осигурява отпечатването на бонове въз основа на сведенията, които получава от Българската външнотърговска банка за наличностите и необходимостта от бонове.

3. Боновете се съхраняват в Българската външнотърговска банка, отдел „Нестокови плащания с чужбина“.

4. Българската външнотърговска банка осигурява снабдяването на клоновете на Българската народна банка с бонове. За целта определените банкови клонове правят своевременно заявки пред Българската външнотърговска банка, отдел „Нестокови плащания с чужбина“ за необходимите им количества, като посочват в брой и суми купюрите и видовете на боновете.

5. ДСП „Кореком“ се снабдява с бонове от Българската външнотърговска банка, отдел „Нестокови плащания с чужбина“ въз основа на писмено искане.

6. Приготвянето и опаковането на ценните пратки с бонове, както и отварянето и проверяването при получаването им се извършва от тричленна комисия в състав:

а) при Българската външнотърговска банка – ст. сч. контрольор, ст. касиер или касиер и броец;

б) при клоновете на Българската народна банка – управител или негов заместник, касиер и

броец (съгласно чл. 151 от Инструкцията за касовата работа при Българската народна банка);

в) при ДСП „Кореком“ – началник отдел или ст. икономист, счетоводител и касиер.

Комисиите се назначават със заповед:

– при Българска външнотърговска банка – от директора, отговарящ за отдел „Нестокови плащания с чужбина“;

– при клоновете на Българската народна банка – от управителя на клона;

– при ДСП „Кореком“ – от гл. директор;

При промяна на персонала се издава допълнителна заповед.

7. При изпращането, получаването, отварянето и проверяването на ценните пратки с боновете в Българската външнотърговска банка, клоновете на Българската народна банка и ДСП „Кореком“ се спазват разпорежданията, дадени с т. т. 154 до 161 вкл. т. 162, ал. I и т. 163 от Инструкцията за касовата работа при Българската народна банка.

8. За всяка ценна пратка се съставя акт, обр. 212, в два екземпляра, от които единият остава у изпращача, а другият се изпраща на получателя на пратката.

9. В Българската външнотърговска банка, клоновете на Българската народна банка, ДСП „Кореком“ и представителствата му в страната боновете, разпределени по купюри и видове, се съхраняват в каси.

10. За движението на боновете в Българската външнотърговска банка, клоновете на Българската народна банка, ДСП „Кореком“ и представителствата му в страната се води отделна книга по купюри и видове. Книгата предварително се прошнурова, прономерова и заверява от съответните ръководители.

II. Продажба на боновете

11. Боновете се продават само на български граждани от Българската външнотърговска банка, клоновете на Българската народна банка и ДСП „Кореком“.

Срещу конвертируема капиталистическа валута боновете се продават по курса на Българската народна банка с премия.

Срещу клирингова капиталистическа валута боновете се продават по курса на Българската народна банка с премия, намален с дизажиото за съответния клиринг.

Дизажиото се определя периодически (шестмесечно) от Министерството на външната търговия и Българската външнотърговска банка.

12. Българската външнотърговска банка и клоновете на Българската народна банка могат да продават на български граждани бонове „Кореком“ с обозначението за конвертируема капиталистическа валута и срещу злато и сребро, отстъпвани на ДИП „Златарска промишленост“ и промкомбинатите в страната.

ДИП „Златарска промишленост“ и промкомбинатите в страната закупуват златото и среброто по техните официални цени с премия, като издават съответно бордеро.

Срокът на валидност на бордерото за покупка на бонове „Кореком“ е три месеца от датата на издаването му.

Изкупеното злато и сребро, срещу които се продават бонове „Кореком“ се предава задължително на Българската народна банка.

При покупка на бонове „Кореком“ гражданите задължително предават на Българската външнотърговска банка или на клоновете на Българската народна банка бордерото, получено от ДИП „Златарска промишленост“ или промкомбинатите в страната.

При продажбата на бонове срещу бордера за продадено злато и сребро Българската външнотърговска банка и клоновете на Българската народна банка изчисляват стойността на златото въз основа на златното съдържание на щатския долар (1 долар = 0.888671 г. чисто злато), а стойността на среброто – въз основа на международната му валутна цена, като се имат предвид разходите за преработка, рафиниране и др. (1 г. чисто сребро – 0.03 щ. долара).

Получените долари се умножават по курса на щатския долар с премия и на тази база българските граждани се снабдяват с бонове „Кореком“.

Гражданите възстановяват на Българската външнотърговска банка и клоновете на Българската народна банка сумата за златото и среброто, която те са получили от ДИП „Златарска промишленост“ и промкомбинатите в страната. Разликата между върнатата сума в лева и стойността

на боновете Българската външнотърговска банка и клоновете на Българската народна банка отнасят в приход на републиканския бюджет по сметката, отчитаща премията.

Клоновете на Българската народна банка изпращат получените бордера на Българската външнотърговска банка отдел „Нестокови плащания с чужбина“ тримесечно.

13. При продажба на бонове в Българската външнотърговска банка, клоновете на Българската народна банка и ДСП „Кореком“ срещу отстъпена капиталистическа валута и благородни метали за всеки отделен клиент се съставя бордеро, обр. V-11.

Продадените бонове се описват в бордеро по купюри и изчисляват в лева цифром и словом (в кръгли суми – до половин лев) и се предават срещу подпис на получателя. Остатъците в стотинки се броят на получателя в български пари.

Бордерото се съставя в 3 екземпляра, от които единият се предава на клиента, вторият се дава на касиера за приемане на валутата и продаване на боновете, а третият екземпляр остава към кочана.

По бордерото касиерът проверява, дали приетите от него валута и благородни метали отговарят на описаните такива от съставителя и предава боновете по видове и купюри, описани в бордерото.

Пуснатите през деня бордера се описват в два отделни описа – за конвертируемите капиталистически валути и за клиринговите капиталистически валути.

За деня се съставя обща операционна бележка.

14. При продажба на бонове срещу чекове и телеграфни и писмени преводи от чуждестранни банки се съставя операционна бележка за всеки клиент.

15. Със стойността на продадените бонове се заверява сметка „Бонове Кореком“.

16. В момента на продажбата на боновете за клиентите касиерът на Българската външнотърговска банка, клоновете на БНБ или ДСП „Кореком“ задължително датира всеки продаден бон, като отбелязва месецът и годината (месецът се пише с букви – съкратено).

17. Клоновете на Българската народна банка уведомяват Българската външнотърговска банка отдел „Нестокови плащания с чужбина“ за продадените бонове „Кореком“ през изтеклия месец до 6-то число на следващия месец.

Българската външнотърговска банка, отдел „Нестокови плащания с чужбина“ уведомява ДСП „Кореком“ най-късно до 10-то число на всеки месец за стойността на продадените през изтеклия месец бонове.

18. Продадени бонове не се приемат за обратно изкупуване срещу чуждестранна валута.

19. Износът на бонове „Кореком“ вън от пределите на страната е забранен.

III. Отчитане продажбите на бонове

20. Постъпилите в магазините на ДСП „Кореком“ бонове се перфорират веднага след получаването им от касиера, който следи да не се засегне някой от реквизитите на боновете.

21. Постъпилите в магазините на ДСП „Кореком“ перфорирани бонове се отчитат и предават под опис в срок от три дни в Българската външнотърговска банка, отдел „Нестокови плащания с чужбина“ или в клоновете на Българската народна банка.

22. Бонове с изтекъл срок не се приемат.

По изключение се допуска само от ДСП „Кореком“ да се отчитат бонове до една седмица след изтичане на срока им.

23. За получените в Българската външнотърговска банка и клоновете на Българската народна банка бонове от магазините на ДСП „Кореком“ се съставя групова операционна бележка.

24. На всяко 1-во число от месеца клоновете на Българската народна банка изпращат перфорираните бонове на Българската външнотърговска банка, като в препроводителното писмо се посочват бройките и купюрите на боновете по видове и суми.

25. Българската външнотърговска банка след проверка на боновете потвърждава получаването им на съответния клон на Българската народна банка.

IV. Контрол върху движението на боновете

26. Българската външнотърговска банка и клоновете на Българската народна банка извършват периодични проверки в ДСП „Кореком“ за съхраняването, продажбата, перфорирането и от-

читането на боновете. Проверките се извършват най-малко един път тримесечно.

За констатираните нарушения се съставят актове.

27. Актовете, съставени от клоновете на Българската народна банка и ДСП „Кореком“ за установените нарушения, се изпращат на Българската външнотърговска банка, отдел „Нестокови плащания с чужбина“.

V. Унищожаване, просрочване и заменяване на боновете

28. Набраните в Българската външнотърговска банка перфорирани бонове периодично се унищожават чрез нарязване или претопяване от комисията, посочена в т. 6 на настоящата инструкция.

29. Бонове, чийто едногодишен срок е изтекъл, губят валидност.

30. Неизползуваните бонове „Кореком“, както и тези, чийто едногодишен срок е изтекъл, могат да се представят от притежателите им в Българската външнотърговска банка и клоновете на Българската народна банка, които плащат равностойността на върнатите бонове в лева или ги подменят с нови.

31. Българската външнотърговска банка и клоновете на Българската народна банка могат да заменят повредени бонове, чиито реквизити са запазени, с нови.

32. Българската външнотърговска банка, клоновете на Българската народна банка и ДСП „Кореком“ не изплащат, нито заменят изгубени, изчезнали, откраднати и унищожени бонове по какъвто и да било начин и при каквито и да било обстоятелства.

Инструкцията влиза в сила от 1 юли 1964 година.

София, юли 1964 година.

за МИНИСТЪР НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ: /п/ Вълчев
ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКАи
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА:
/п/ Н. Царевски

ЦДА, ф. 132, оп. 26, а.е. 8, л. 227–231. Копие. Машинопис.

№ 633

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ГЛАВНИЯ ДИРЕКТОР НА ДЪРЖАВНОТО СТОПАНСКО ПРЕДПРИЯТИЕ „ТЕКСИМ“ ГЕОРГИ НАЙДЕНОВ ДО ПЪРВИЯ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЖИВКО ЖИВКОВ С ИСКАНЕ БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ДА КУПУВА ПРЕДСТАВЕНАТА Ѝ ОТ ДСП „ТЕКСИМ“ КОНВЕРТИРУЕМА КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ПО ОФИЦИАЛНИТЕ КУРСОВЕ ПЛЮС ОПРЕДЕЛЕНАТА ПРЕМИЯ

София, 9 февруари 1965 г.

ДО
ДРУГАРЯ ЖИВКО ЖИВКОВ
ПЪРВИ ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от
ГЕОРГИ НАЙДЕНОВ – Главен директор на ДСП „Тексим“

Другарю Живков,

Съгласно точка 3 на Решение № 16 от 18.I.1965 год. на Министерския съвет, на ДСП „Тек-

сим“ се възложи да продаде на Българска външнотърговска банка конвертируема капиталистическа валута за 2 000 000 валутни лева, изчислени по официалния стоков курс.

Предвид на това, че ДСП „Тексим“ трябва да развива и друга стопанска дейност вътре в страната, за което са му необходими български левове, ние молим да се видоизмени алинея последна на т. 3 от посоченото решение в смисъл ДСП „Тексим“ и фирмата „Имекстраком“ да продават свободно конвертируема валута на Българска външнотърговска банка по официалния ѝ стоков курс плюс определената премия.*

При това положение ние се задължаваме да продадем свободно конвертируема валута за 2 000 000 валутни лева, изчислени по стоковия курс, т.е. 1 709 401.70 щатски долари или равностойността им в друга конвертируема валута (английски лири, френски франкове, швейцарски франкове или Дойче марки).

София, 9.II.1965 г.

Гл. директор: *Г. Найденов*

[Върху документа – надпис:]
Считаме, че не следва да се дава премия за тези операции. Валутата следва да се отстъпи по официален курс.
К. Несторов
Н. Царевски

На гърба на документа –

Мнение на Министерството на външната търговия:

В предложението на ДСП Тексим (ал. III от докладната записка) доларът се дава по 1.17 лв., т.е. по официалния курс без премия.

На мнение сме, че не следва да се дава премия върху валутата, което на практика означава дотация от държавния бюджет, а Тексим няма да дава ценови разлики на Бюджета от своята вносна дейност.

Премията противоречи на принципа на стопанската сметка. При извеждане предприятието на стопанска сметка се правиха разчети за покриване разходите на предприятието без помощ от Държавата.

Неправилно е премията да се взема от бъдещи икономии на М[инистерст]вото на външната търговия от плановата вносно-износна дейност, тъй като не е известно дали такива въобще ще бъдат реализирани. Плановите загуби имат строг разчет, а за 1965 година същите са дадени със значително занижение.

18.II.1965 г.

ЗАМ.-МИНИСТЪР:

ЦДА, ф. 136, оп. 40, а.е. 62, л. 1, 3. Оригинал. Машинопис.

** Това искане е одобрено с Решение № 63 на Министерския съвет от 20 февруари 1965 г., което гласи:*

„1. Българската външнотърговска банка да заплати продаваната ѝ от ДСП „Тексим“ съгласно 16-то решение на Министерския съвет от 18 януари 1965 г. конвертируема капиталистическа валута по официалните курсове за стокови плащания със 70% премия.

Заплатените от Българската външнотърговска банка премии да се възстановят от Министерството на външната търговия от реализираните икономии от средствата, предвидени за покриване на плановите загуби по износа през 1965 г.

2. Българската външнотърговска банка да отпуска на ДСП „Тексим“ за вътрешни нужди краткосрочни и други кредити за нова техника по реда на 33-то постановление на Министерския съвет от 28 юли 1964 г., както и заеми за развитие на производства на нови експортни ресурси по условията за кредитиране на предприятията, преминали на новата система на планиране и ръководство на народното стопанство.“

№ 634

ПИСМО ОТ СОФИЙСКИЯ ГРАДСКИ НАРОДЕН СЪВЕТ ДО ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЛЪЧЕЗАР АВРАМОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ДАВАНЕ ПРАВО НА СГНС ДА ИЗВЪРШВА ПРОДАЖБА НА ЖИЛИЩА СРЕЩУ ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА

София, 9 декември 1966 г.

СОФИЙСКИ
ГРАДСКИ НАРОДЕН СЪВЕТ
СУ „СТРОИТЕЛСТВО“
№ *1574*
*9.XII.*1966 год.
СОФИЯ

До
Заместник-председателя на
Министерския съвет
др. ЛЪЧЕЗАР АВРАМОВ
Т у к

Пред стопанско управление „Строителство“ на СГНС се отправят много искания от граждани да им бъдат продадени новопостроени апартаменти срещу заплащане с чужда валута. СУ „Строителство“ няма разрешение да извършва такива продажби. Това затруднява гражданите и те търсят всевъзможни други начини за ликвидиране на валутата си и превръщането ѝ в лева. При тези случаи е възможно използуването и на някои незаконосъобразни начини за обмяна на валутата.

За да се създаде възможност на крайно нуждаещите се от жилища граждани, притежаващи чужда валута да закупуват с нея жилище от СУ „Строителство“, както и да бъде подпомогнато частичното задоволяване нуждите на Софийския градски народен съвет от вносни съоръжения за: подобряване темпа на жилищното строителство в столицата, местната ѝ промишленост, транспорта и други комунално-битови мероприятия, молим Министерският съвет да разреши на СГНС:

1. Стопанско управление „Строителство“ при СГНС да извършва продажба на жилища и с чужда валута.

2. Столичният градски народен съвет да използува 80% от размера на чуждата валута, получена от продажбата на жилища за внос на съоръжения и др. машини, транспортни средства и др., осигуряващи условия за подобряване обслужването на населението в столицата.

3. Продажбата на жилищата срещу валута да става с предимство.

*з*ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ИК НА СГНС: [- - -]

[Върху документа – надпис:]
Др. Ив. Будинов
За мнение и предложение!
12.XII.[19]66 г. *Л. Аврамов*

ЦДА, ф. 136, оп. 45, а.е. 144, л. 10. Оригинал. Машинопис.

№ 635

ПИСМО ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ИВАН БУДИНОВ ДО ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЛЪЧЕЗАР АВРАМОВ С ОТРИЦАТЕЛНО МНЕНИЕ ПО ПРЕДЛОЖЕНИЕТО НА СОФИЙСКИЯ ГРАДСКИ НАРОДЕН СЪВЕТ ДА СЕ ДАДЕ ПРАВО НА СЪВЕТА ДА ИЗВЪРШВА ПРОДАЖБА НА ЖИЛИЩА СРЕЩУ ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА

София, 3 януари 1967 г.

НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ
№ *2500/3*

София, *3.I.*1967 г.

До
Зам.-председателя на
Министерския съвет
другаря ЛЪЧЕЗАР АВРАМОВ
Т у к

С Разпореждане № 136 на Министерския съвет от 18.IV.1964 г. на ДСП „Кореком“ се възложи единствено да продава недвижими имоти срещу валута. За същата цел Министерският съвет с решение № 454 от 16.XI.1964 г. задължи народните съвети с предимство да предоставят апартаменти на ДСП „Кореком“ за продажба срещу валута.

С писмо № 1574 от 9.XII.1966 г. СГНС внася предложение да му се даде право да извършва продажби на жилища срещу валута.

Искането на СГНС не е основателно, поради това, че жилищният въпрос е социален проблем и политически не е целесъобразно органите на властта да създават специални привилегии при раздаване на жилища. Наличието на възможност за бързо уреждане на жилищния проблем чрез чужда валута би станало достояние на гражданите и ще настрои зле общественото мнение.

Ако на СГНС се даде това право, много народни съвети ще поискат също да продават апартаменти с чужда валута, а това още повече ще дразни гражданите. Заради 200 000 долара годишно (цената на около 50 апартамента) не е необходимо народните съвети да се поставят на неоснователна критика.

Изменението на съществуващата практика би създало и редица процедурни трудности – нови служби в съветите, разширение кръга на служителите, занимаващи се с валута, заменяне боновете на Кореком с такива за съветите, объркване на взаимоотношенията на специалистите с Кореком.

Освен това, становището на редица ведомства: Министерството на финансите, Българска външнотърговска банка, Държавния комитет за планиране, Министерството на вътрешните работи и други е дейността по продажбата срещу валута в страната да се ограничи в едно предприятие, каквото е ДСП „Кореком“. Това е наложително за осъществяването на по-пълен контрол и провеждането на по-правилна търговска и ценова политика при продажбата срещу валута.

Считам обаче, за да заинтересоваме народните съвети в нашите окръзи и градове, включително и СГНС в предоставяне на повече апартаменти и вилни места за продажба във валута, 50% от валутата да се предоставя за ползване от самите народни съвети.

М И Н И С Т Ъ Р: *Ив. Будинов*

ЦДА, ф. 136, оп. 45, а.е. 144, л. 8–9. Оригинал. Машинопис.

№ 636

ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЛЪЧЕЗАР АВРАМОВ С ОТРИЦАТЕЛНО МНЕНИЕ ПО ПРЕДЛОЖЕНИЕТО НА ДЪРЖАВНОТО СТОПАНСКО ОБЕДИНЕНИЕ „ХИДРОСТРОЙ“ ЗА ДАВАНЕ ПРАВО НА ОБЕДИНЕНИЕТО ДА ПРИДОБИВА ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА ЧРЕЗ ПОСТРОЯВАНЕ И ПРОДАЖБА НА ЖИЛИЩА НА БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ, КОИТО СА НА РАБОТА В ЧУЖБИНА

София, 18 януари 1967 г.

БЪЛГАРСКА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА
№ 00349

До
Зам.-председателя на
Министерския съвет
ДР. Л. АВРАМОВ
Т у к

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от НЕШО ЦАРЕВСКИ,
Председател на Българската външнотърговска банка

Др. Аврамов,

Отнасяме се към докладната записка на ДСО „Хидрострой“ от 9.I.1967 г. за доставка на хладилни заводи срещу валута, придобита чрез постройка и продажба на жилища на български граждани, които са на работа в чужбина.

На мнение сме, че предложението на ДСО „Хидрострой“ трябва да се отклони, тъй като валутата, която обединението би получило по този начин, няма да бъде допълнителен валутен приход за страната. Постъпленията от спестяванията на нашите специалисти и служители в чужбина са заложени във валутния план на страната като приходи от дейността на „Кореком“ и не могат да се считат като извънпланов ресурс. Тази дейност вече съществува и се извършва от специализираните наши предприятия за продажба срещу валута и за строеж на жилища, следователно, може да се предположи, че тя за сега се изпълнява по-успешно, отколкото би я изпълнявало ДСО „Хидрострой“.

Освен това считаме, че не ще бъде правилно ДСО „Хидрострой“ да се отклонява от собствените си задачи, заемайки се с неприсъща за него дейност.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: *Н. Царевски*

[Върху документа – надпис:]
Др. Стр. Николов

ЦДА, ф. 136, оп. 45, а.е. 144, л. 16. Оригинал. Машинопис.

№ 637

РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ С ПРЕДИМСТВО ОТ ИЗПЪЛНИТЕЛНИЯ КОМИТЕТ НА СОФИЙСКИЯ ГРАДСКИ НАРОДЕН СЪВЕТ НА ДЪРЖАВНО СТОПАНСКО ПРЕДПРИЯТИЕ „КОРЕКОМ“ ГОТОВИ АПАРТАМЕНТИ, МЕСТА ЗА СТРОЕЖ НА ЖИЛИЩА И ВИЛНИ МЕСТА ЗА ПРОДАЖБА СРЕЩУ ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА

София, 11 април 1967 г.

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

Р Е Ш Е Н И Е № *154*

София, *11* април 1967 г.

Изпълнителният комитет на Софийския градски народен съвет да предоставя с предимство на ДСП „Кореком“ готови апартаменти, места за строеж на жилища и вилни места за продажба срещу валута.

ДСП „Кореком“ да продава предоставените му имоти (апартаменти и места) срещу валута по цени, образувани на база на левовата им стойност и съответната печалба.

ДСП „Кореком“ да заплаща на Софийския градски народен съвет предоставените недвижими имоти с 50% от съответно получената валута и останалата част в левове на база на левовата им стойност.

Софийският градски народен съвет да използува предоставената му валута за внос на машини и съоръжения за подобряване дейността по обслужване на гражданите.

По този ред ДСП „Кореком“ да заплаща предоставените му за продажба срещу валута недвижими имоти и от други народни съвети в страната.

София, април 1967 г.

за ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Ив. Михайлов*

Зам.-председатели на
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Л. Аврамов*
[- - -] *Т. Цолов* *П. Кубадински*

ЦДА, ф. 136, оп. 45, а.е. 144, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 638

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ДИРЕКТОРА НА ДИРЕКЦИЯ „ЕМИСИОННО-КАСОВА“ ПРИ БНБ НЕЙЧО ГУГОВСКИ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ДАВАНЕ ПРАВО НА ОКРЪЖНИТЕ КЛОНОВЕ НА БНБ ДА ПРОДАВАТ КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА*

София, преди 2 ноември 1967 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
другаря КИРИЛ НЕСТОРОВ
Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от Нейчо Гуговски, директор на дирекция „Емисионно-касова“ при банката.

ДРУГАРЮ ПРЕДСЕДАТЕЛ,

През м. юли тази година Министерството на вътрешните работи разреши на своите окръжни управления да издават на нашите граждани изходни визи за капиталистическите страни. Преди това задграничните паспорти и изходните визи за капиталистическите страни се издаваха от паспортния отдел на МВР в гр. София. Сега паспортният отдел в София изпраща в съответните окръзи задграничните паспорти на гражданите, които на място ги получават заедно с изходните си визи. Министерство на вътрешните работи е приело този начин на работа с цел да не се разкарват гражданите от различните краища на страната до София. Това обаче не може да се постигне докато окръжните клонове на банката не продават капиталистическа валута. Вече няколко банкови клонове поставят въпроса за даване право на окръжните клонове да продават капиталистическа валута. Паспортният отдел на МВР в гр. София също счита, че такова право следва да се даде на окръжните банкови клонове.

За да може новият начин на работа на паспортните отдели на МВР да постигне поставените му задачи – улесняване на гражданите, пътуващи за чужбина, необходимо е да се даде право на окръжните клонове на банката да продават капиталистическа валута.

Моля, др. Председател, да внесете в управителния съвет на банката за разглеждане поставения въпрос и вземане на решение.

ДИРЕКТОР: *Н. Гуговски*

[Върху документа – надписи:]
За Управит[елния] съвет
К. Несторов
21.XI.[1]967 г.

Намирам предложението за правилно [- - -]
2.11.[19]67
Съгласен съм [...]
Необходимо е да се внесе конкретно предложение за правата на директорите на окр. клонове по отпускане на валута... [...]
Не възразяваме [...] 20.XI.67
Смятаме, че трябва да се разшири и за командировани лица, както е в СССР. [...]

ЦДА, ф. 132, оп. 29, а.е. 3, л. 283, 285, 287, 291. Оригинал. Машинопис.

* *Докладната записка е приета от УС на БНБ с Протокол № 11 от 30 март 1968 г.*

№ 639

РЕШЕНИЕ НА КОМИТЕТА ЗА СТОПАНСКА КООРДИНАЦИЯ ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТИМУЛИРАЩИ ПРЕМИИ ЗА РЕАЛНО ПОСТИГНАТО НАМАЛЕНИЕ НА ВАЛУТАТА ЗА ВНОС ОТ ВТОРО НАПРАВЛЕНИЕ И ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ НА ВАЛУТНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ ОТ ИЗНОС ПО СЪЩОТО НАПРАВЛЕНИЕ

София, 6 май 1971 г.

НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

Р Е Ш Е Н И Е № *119*

НА КОМИТЕТА ЗА СТОПАНСКА КООРДИНАЦИЯ

от *6 май* 197*1* година

за стимулиращи премии за намаление на валутата за внос от второ направление и увеличаване валутните постъпления от износа по същото направление

КОМИТЕТЪТ ЗА СТОПАНСКА КООРДИНАЦИЯ

Р Е Ш И:

Възлага на Държавния комитет за планиране, Държавния комитет за наука и технически прогрес, Министерството на финансите, Министерството на труда и социалните грижи, Министерството на външната търговия и Министерството на снабдяването и държавните резерви при изготвяне на шестия петгодишен план, да приложат стимулиращи премии за реално постигнато намаление на валутата за внос от второ направление и за увеличаване на валутните постъпления от допълнителен износ по същото направление.

Посочените ведомства да утвърдят условията за прилагане на премирането.

София, *6* май 1971 г.

за ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИТЕТА
ЗА СТОПАНСКА КООРДИНАЦИЯ: *Т. Цолов*
[- - -] [- - -]
[- - -]
П. Таков

ЦДА, ф. 136, оп. 52, а.е. 171, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 640

ПРОТОКОЛ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С РЕШЕНИЕ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА АКТИВНО ТЪРГОВСКО САЛДО С НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ И ЗА ПОВИШАВАНЕ ЕФЕКТИВНОСТТА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА

София, 6 септември 1974 г.

П Р О Т О К О Л „А“ № 405

НА ЗАСЕДАНИЕТО НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП
ОТ 6.IX.1974 ГОД.

Присъствуват другарите:
Александър Лилов, Борис Велчев, Гриша Филипов, Живко Живков, Иван Михайлов, Иван попов, Пенчо Кубадински, Станко Тодоров, Тано Цолов, Тодор Живков, Тодор Павлов, Цола Драгойчева, Добри Джуров, Дража Вълчева, Кръстю Трички, Пеко Таков, Петър Младенов, Тодор Стойчев, Стоян Караджов, Иван Пръмов, Пеню Кирацов, Константин Теллалов.

В Ъ П Р О С И
НА ДНЕВНИЯ РЕД:

Р Е Ш Е Н И Я:

I. За създаване на валутен резерв за страната.

За да се осигури активно търговско салдо с несоциалистическите страни за 1975 година и се повиши ефективността на националната икономика, както и за да се създадат условия за успешно изпълнение на плана, Политбюро решава:

1. Износът на азотни торове за 1974 г. да се увеличи с 50 хиляди тона в чисто вещество, които да се вземат от разпределението по баланса за селското стопанство за тази година.

2. За 1975 г. да се предоставят на селското стопанство 340 хил. тона азотни торове и 327 хил. тона фосфорни торове, а на външната търговия за износ по второ направление да се осигурят 250 хил. тона карбамид и 100 хил. тона комбинирани торове в чисто вещество.

3. От износа на посочените количества торове и от реализирането на по-високи цени на торове и калцинирана сода да се осигурят допълнително 200 млн. долара над предвидените с внесения проектоплан за 1975 г. валутни приходи за страната, които да се оставят в резерв и да не може да се разходват без съгласието на първия секретар на ЦК на БКП.

Валутата, реализирана от износа на торове и калцинирана сода от разлика в продажните цени, изцяло да се отнася в този резерв и да не се използува за валутни фондове на стопанските организации.

Т. Живков

ЦДА, ф. 1Б, оп. 35, а.е. 4930, л. 1–2. Оригинал. Машинопис.

№ 641

ПРОТОКОЛ НА ПЛЕНУМА НА ЦК НА БКП НА 1 И 2 ЮЛИ 1976 Г. С ДОКЛАД НА ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ ЗА ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЧУЖДЕСТРАННАТА ВАЛУТА И ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ВАЛУТНИ ПОСТЪПЛЕНИЯ

София, 1 и 2 юли 1976 г.

СТЕНОГРАФСКИ ПРОТОКОЛ

НА ПЛЕНУМА НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

1 и 2 юли 1976 г. – резиденция „Бояна“

Освен членовете и кандидат-членовете на ЦК на БКП и членовете на Бюрото на ЦКРК на партията в пленума участвуват: членовете на Постоянното присъствие на БЗНС, председателите на окръжните народни съвети, секретарите на Националния съвет на ОФ, на Централния съвет на БПС и на ЦК на ДКМС, заместник-министри, генералните директори на ДСО, отговорни работници от апарата на ЦК на БКП, представители на средствата за масова информация и др.

ПЪРВО ЗАСЕДАНИЕ

София, четвъртък, 1 юли 1976 г.
(Открито в 16 ч.)

ПРЕДС. СТАНКО ТОДОРОВ:

Другари, откривам разширения пленум на Централния комитет на партията.

За дневен ред се предлага една точка:

За последователно прилагане на ленинските принципи в областта на социалната политика и осигуряване на висока ефективност и строг режим на икономии при използуването на трудовите, материалните, финансовите и валутните ресурси на страната.

Докладва др. Тодор Живков.

Има ли предложения по дневния ред? – Няма.

Моля другарите, които са съгласни с предложения дневен ред, да гласуват. Против? – Няма. Въздържали се? – Няма.

Дневният ред се приема единодушно.

Има думата др. Тодор Живков.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Уважаеми другарки и другари,

Както ви е известно от Докладната записка до Политбюро, която предварително ви беше изпратена, на сегашния пленум Централният комитет ще обсъди изключително важен въпрос на нашата социално-икономическа политика – въпроса за последователното прилагане на ленинските принципи в областта на социалната политика и осигуряване на висока ефективност и строг режим на икономии при използуването на ресурсите на страната – трудови, материални, финансови, валутни.

По своята същност и насоченост този въпрос е най-тясно свързан с практическото осъществяване на икономическата стратегия на партията, утвърдена от XI конгрес, главна характерна

черта на която е повишаването на ефективността на икономиката.

Както е известно, XI конгрес посочи, че непосредствена историческа задача пред партията и народа сега е да се завърши изграждането на развития социализъм и да се създадат материалните и духовните предпоставки за постепенен преход към комунизма.

[...]

В моето изложение аз ще се спра на някои основни мероприятия, които се осъществяват или предстои да се осъществят, за осигуряване на по-висока ефективност още през VII петилетка.

[...]

ТРЕТИЯТ ВЪПРОС, НА КОЙТО ИСКАМ ДА СЕ СПРА, СЕ ОТНАСЯ ДО ЕФЕКТИВНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВАЛУТАТА И ДО ТЪРСЕНЕТО НА ДОПЪЛНИТЕЛНИ РЕЗЕРВИ ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ НА ВАЛУТНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ.

Централният комитет неведнъж е подчертавал, че въпросът за пестеливо използване на валутата и разширяване на нашите възможности за увеличаване на валутните постъпления е голям икономически и политически въпрос. От това зависят:

– темповете на нашето развитие;

– използването на възможностите, които ни предоставя международното разделение на труда;

– международният авторитет на страната.

Значението на валутния въпрос нараства и от обстоятелството, че в капиталистическите страни непрекъснато се развива инфлацията и растат цените на редица важни суровини, машини и комплектни обекти, които ние все още сме принудени да купуваме от тях.

Сега у нас се наблюдава едно порочно увлечение: немалка част от нашите ръководители с изключителна настойчивост за щяло и нещяло предлагат, и в плана, и след това, да се внасят от капиталистическия пазар суровини, материали, техника, комплектоващи изделия, резервни части и др. При това никой не прави сметка изгодно ли е това или не, може ли да се произведе у нас или да бъде набавено от социалистическите страни. Като че ли на тези другари не са известни елементарни истини, че веднъж вържеш ли се с господа капиталистите, след това дълго време ще плащаш за резервни части, за материали и т.н. Но работата е там, че те поръчват, а плаща народното стопанство.

Кои са по-главните проблеми, които трябва да разрешим, за да сложим ред в тази област?

Често пъти в Министерския съвет, а даже и в Централния комитет на партията отговорни органи внасят предложения за доставка на оборудване от капиталистическите страни, като „доказват“, че оборудване на такова високо техническо равнище не може да се достави от социалистическия лагер, че няма проблеми за реализацията на продукцията, която ще се произвежда с него. След като се получи съгласие и валута и се започне изграждането на обекта, всичко се забравя. Нещо повече. Със завидно дебелоочие същите другари започват да доказват, че за тяхната продукция няма пласмент на капиталистическия пазар или, „в най-добрия случай“ – че конюнктурата на пазара била се изменила и за да се осигури износът, държавата трябва да им дава дотации. Получава се така, че не само загубата е за сметка на държавата, но при влошена ефективност ние дори стимулираме виновните!

В редица случаи, когато се купуват машини и съоръжения от капиталистически фирми, към тях не се поставя изискване оборудването да работи с материали и суровини, с които разполага нашата страна или страните от СИВ. Други пък изпращат за разработване на технологии и съоръжения местни суровини, като отбират най-качествени мостри, чиито запаси са ограничени, а не, както е прието, да бъдат поне по средните качествени показатели за дадената суровина. Какъв е резултатът от това? Внасяме машините и на пръв поглед даже на изгодни цени, а след това се оказва, че те не могат да преработват нашите суровини. И волю-неволю ние сме принудени да внасяме суровини и материали, за да не оставяме мощностите в бездействие.

Въпреки ясната постановка на Централния комитет – вносно оборудване от второ направление да се договаря и доставя при условие, че изплащането му ще става срещу износ на част от продукцията на съответния завод, това с малки изключения не се спазва. Последиците от такива сделки са ясни на всички.

Друга беда. Ние отделяме немалко средства за закупуване на лицензии, чужд опит и други. Даже поощряваме всячески такава дейност. Но какво се получава? Сключват се договори, с които не се гарантира получаването на пълния комплект от документация и необходимата инструментална екипировка за осигуряване производството на даденото изделие. В резултат усвояването се забавя и се заплащат нови лицензионни такси за осигуряване патентната чистота на изделието, за да се позволи продажбата му на международния пазар. От друга страна, договаряме се за лицензии, закупуваме ги, а не се мисли за организацията на производството в съответствие с клаузите на сключените договори. Забавяме производството на редица детайли и възли за окомплектовка и плащаме за техния внос от чужбина. Мисля, че във всички ви ще предизвикам чувство на досада, ако ви напомня примерите с дизеловите мотори „Перкинс“, автоматичните телефонни централи система „Кроспойнт“, производството на автобуси.

Не зная вече каква оценка да дадем на такива кадри, които договарят с капиталистическите страни комплектни доставки на даден обект до последния винт. Не се прави предварителна сметка какво може да се произведе у нас, какво може да се достави от социалистическите страни, така че от капиталистическите да купим само технологията и някои основни машини и съоръжения, без които не можем да минем. Получава се така, че за метала в най-обикновени конструкции плащаме два пъти по-скъпо и то във валута по второ направление.

Нашата страна вече е в състояние да произвежда немалко нестандартно оборудване. С ускорено изграждане на мощности за инвестиционно оборудване ние ще можем почти изцяло да произвеждаме у нас нестандартно оборудване и вместо сегашния внос на всичко, което влиза в заводите, да купуваме само основно технологическо оборудване. Така ще можем да спестим още през VII петилетка около 300-400 млн. долара.

Нека си признаем, че все още не сме се научили да търгуваме добре. Ние често сключваме договори, в които се гарантират високи технико-икономически показатели за даденото производство, плащаме съответно за това. Дотук добре. Лошото е, че не винаги достатъчно ясно се конкретизират задълженията на фирмата-доставчик за доказване в производствени условия на тези показатели. Освен това, неустойките, които трябва да плати фирмата, ако не се достигнат предвидените показатели, са минимални, така че на фирмата е по-изгодно да плати неустойки, отколкото да отстрани недостатъците. На практика капиталистът си осигурява печалба, дори и след като плати неустойки, а загубата остава у нас. Все още много наши кадри не са разбрали, че трябва да се търгува с реномирани фирми, които са доказали високата класа на продукцията си. Водени от криворазбран стремеж за „по-изгодни условия“, тези кадри отиват на неоправдан риск и сключват договори със съмнителни фирми. А такива на Запад наспорил ги господ! Красноречив пример за такива „изгодни“ сделки е част от доставеното от Запад оборудване за промишления комплекс „Девня“, цигарената фабрика в Стара Загора и други.

Народното стопанство понася значителни загуби и в случаите, за съжаление те не са редки, когато доставено оборудване с години престоява, не се монтира, а често пъти не се знае и какво е доставено. Тук губим по няколко направления – от моралното остаряване на машините; от изтичане на гаранционния срок за фирмите; от плащане на лихви за кредити, които сме получили за купуването на машините; от непроизвеждане на планирана продукция, която трябва да се осигурява от внос, а освен това не устояваме на поети международни задължения за износ. И така се попада в „омагьосан кръг“. Към 1 януари 1976 г. в промишлеността и строителството са бездействували 3571 нови машини на обща стойност около 100 млн. лева. В Металургичния комбинат „Кремиковци“ не е монтирано 3755 тона оборудване, доставено в периода 1963-1972 г. При монтажа на съоръженията за студено валцуване – стан 1200 – са били откраднати или повредени скъпи машинни части на стойност над 500 хил. франка, които след това са платени за допълнителни доставки от Франция.

Ние отиваме към разширяване на кооперирането с капиталистическите страни. Това е правилна политика. С нея ние преследваме най-малко две неща: от една страна, да издигаме техническото равнище и качеството на нашата продукция; от друга страна, като повишаваме технологическото равнище на някои производства, да участвуваме по-ефективно в социалистическата интеграция и да осигуряваме стабилни и постоянно нарастващи постъпления от валута по второ направление.

В практиката обаче не винаги се постигат тези цели. Или продукцията, за която се кооперираме, по технически параметри и условия е несъвместима с изискванията на страните-членки на СИВ, или тя не отговаря на последните достижения на научно-техническия прогрес и пазарът за нея се стеснява. В същото време доставяме срещу валута окомплектовка за изделията, платили сме за обучението на кадрите, а ефекта го няма. Един пример в това отношение е случаят с продукцията по усвоените норвежки и френски лицензи в слаботоковия завод „Кл. Ворошилов“. Потребностите на СССР за Байкало-Амурската магистрала от уплътнителни телефонни системи и радиорелейни апаратури са огромни, но усвоените с толкова трудности лицензи не отговарят на изискванията на Съветския съюз. Реализация на тази продукция няма и отново трябва време за преустройство. Но завод „Кл. Ворошилов“ е производствено предприятие с над 4000 души колектив, а не експериментална база.

Често явление е с лека ръка да се насочваме към внос на суровини, материали, машини и съоръжения от капиталистическия пазар преди да са изчерпани всички възможности за тяхната доставка от социалистически страни. Но какво значи всички възможности? Сега се договарят министър с министър или генерален директор с генерален директор. Това обаче не изчерпва възможностите. Трябва да се отиде по-нататък. Има съвместни комитети за сътрудничество. След това да се използват Министерският съвет и Централният комитет на партията. Чак когато сме изчерпили всичко и се убедим, че не можем да внесем дадена машина, съоръжение или продукт от социалистическите страни, тогава да отидем на капиталистическия пазар.

Време е, налага се да въведем нов режим на предоставяне на валута за внос, особено по второ направление. Сега валутата се дава по същество безвъзмездно. Никой няма грижата да я връща на Българската народна банка. Занапред може би ще бъде правилно валута да се отпуска на кредит, независимо дали това ще бъде за материали или за техника. Всеки, който иска валута, да представи в Банката не само обосновка за ефективност, но и план за погасяване чрез специален износ. Ако планът за погасяване не се изпълнява, да се търси лична материална отговорност от ръководните кадри и да не се разрешава валута за внос.

Посочих само някои факти, които говорят за сериозно подценяване на въпроса за ефективното използване на валутните ресурси на страната и за безгрижното отношение към увеличаване на валутните постъпления.

Това е една от причините и за голямото напрежение в нашия валутен баланс. Сами разбирате, че повече с тази практика не може да се примиряваме. Час по-скоро Министерският съвет и отделните министри трябва да сложат ред в нашата валутна политика. На безразборния и неефективен внос на материали, суровини, машини и съоръжения от капиталистическите страни трябва да се сложи край. От капиталистите следва да се купува това, от което имаме интерес, а не да изтощаваме икономиката и да увеличаваме нашите дългове към тях. Сега трябва Българската народна банка да въведе ред в изразходването на валута по второ направление и като първа мярка – да осигури съкращаване с 50 на сто на валутните разходи за тази година, докато се намери трайно разрешение на въпроса. А трайното разрешение трябва да се намери без отлагане, за да могат съответните мерки да се отразят в плана за седмата петилетка.

При осъществяването на нашата външноикономическа политика с несоциалистическите страни, редица министерства, ведомства и стопански организации не използуват докрай възможностите за разширяване на икономическото и научно-техническото сътрудничество с развиващите се страни. Този въпрос има двояко значение:

– от една страна, чрез износа на висококачествени машини и съоръжения, комплектни обекти, изграждане на съвместни предприятия за добиви и разработка на местните суровинни източници, научно-техническа помощ и др., ние ще съдействуваме за икономическото и социално развитие на тези страни;

– от друга страна, ще имаме широки възможности да решаваме нашите суровинно-енергийни проблеми.

Ние трябва да ликвидираме с примитивизма във взаимоотношенията с тези страни. Това означава да концентрираме нашите връзки върху определени географски райони със страни, които имат близка структура на националните си икономики и близки специфични изисквания към продукцията, която те внасят. Нашите взаимоотношения не трябва да носят случаен характер. Те

следва да се изграждат на дълготрайна основа и то така, че нашата страна да заеме определено място в техните програми за национално развитие и да получава максимален валутен и икономически ефект.

Необходимо е също така да се решат онези тесни места в народното стопанство, които водят до големи загуби на валута. Ние сме се прочули например с огромните суми, които плащаме за непроизводителен престой на корабите по нашите пристанища. За така наречените демюрейджи през 1972 година са платени 3 млн. валутни лева, а през миналата година – над 16 млн. лева. Само за I тримесечие на т.г. те са вече около 5 млн. валутни лева. Известни са случаи на изплатени демюрейджи, които надхвърлят стойността на товарите.

Някои ще посочат обективни причини за тези безобразия. Такива винаги има. Но да сключваме сделки за превоз на стоки с кораби, които не са пригодени за механична обработка на товарите, това „обективна причина“ ли е, или престъпление към народното стопанство?! Прилича ли на „обективна причина“ желанието на някои външнотърговски организации да получат на всяка цена премии, които експедират стоки, без да са потвърдени със заявки и плащания от клиентите? Ето ви случаят с външнотърговското предприятие „Цимент и мрамор“. В края на миналата година то е експедирало кораб с 10 000 тона цимент до чуждестранна фирма. Поради това, че последната не е осигурила плащането в продължение на четири месеца, корабът е бил пренасочван към различни страни, без да може да се „отърве“ от товара си. Накрая цементът обратно се изсипва в Бургаското пристанище. Ако той беше продаден, щяхме да получим 666 хил. щатски долара. Но освен че тази сума не е получена, платено е и навло за пътешествието на цимента по морета и океани в размер на 869 хил. щатски долара. Разбира се, върнатият цимент е вече с влошено качество.

В нашата външна търговия вече се натрупаха и много случаи на неизгодно сключени сделки и на явни мошеничества. Например във външнотърговското предприятие „Химимпорт“ от неизгодно сключени сделки и подкупи са нанесени щети на народното стопанство около 5,5 млн. валутни лева, в „Родопаимпекс“ – около 4,5 млн. валутни лева. Случаят с „Фармахим“ ви е известен с подробности от телевизията. Такива примери могат да се приведат и с „Разноизнос“, и с наши задгранични фирми и т.н.

Повишаването на ефективността на външноикономическите ни връзки с капиталистическите страни зависи от осигуряването на определена номенклатура от девизни стоки, които да намират реализация на техните пазари при висока възвращаемост. За тази цел трябва да създадем специални „валутни“ заводи, които да осигуряват такава продукция. Ние имаме и решение по този въпрос, но то се изпълнява много мудно. Съответните ръководители трябва още веднъж и незабавно да прегледат задължението си по този въпрос и да разберат, че с неизпълнението на тази задача намаляват валутните ни възможности и много от техните искания за валута ще останат без покритие.

Едновременно с това трябва да вземем мерки за издирване на допълнителни валутни постъпления, с които да се облекчат нашите валутни баланси.

Наскоро Политбюро на ЦК на партията взе решение за седмата петилетка да се разработи резервен план за издирване на допълнителни валутни източници над контролните цифри с оглед максимално да се намалят задълженията ни към капиталистическите страни. Във връзка с това сме набелязали да се изработят целеви програми, като се обърне особено внимание на резултатите:

– от новия подход при концентрацията и специализацията на производството;

– от ефективно използуване на суровините и материалите, намаляване на техния внос от второ направление и заменянето им с внос от социалистическите страни и с местно производство;

– от намаляване вноса на част от оборудването и машините, комплектация и резервни части и организиране производството им у нас;

– от по-добро използуване на възможностите ни в чужбина в проектното дело, задграничното строителство и реекспорта;

– от увеличаване износа на селскостопанска продукция и особено в преработен вид;

– от решително повишаване качеството на машините, комплектните обекти и металургичните изделия за износ, с оглед повишаването на тяхната цена;

– от намаляване на транспортните разходи и т.н.

Предварителните сметки показват, че ние имаме немалко неизползвани възможности в та-

зи област. Задачата сега е да се мобилизират тези възможности. За целта може би ще бъде целесъобразно да се определят целеви премии за всички, които ще участвуват в разкриване и реализиране на тези възможности.

Всяко министерство и стопанска организация следва да осигурят пълна мобилизация на силите за ритмично изпълнение на плана за постъпление на несоциалистическа валута.

Особено голяма отговорност за решаване на всички тези проблеми има Министерството на външната търговия, което трябва да издигне равнището на своята дейност и най-пълно да използува предоставените му права, произтичащи от държавния монопол във външната търговия. То трябва най-после да разбере, че главното в неговата работа е провеждането на разработената от партията и държавата външноикономическа стратегия. На тази задача следва да бъде подчинена цялостната негова дейност. Необходимо е министерството да конкретизира тази стратегия, да създава условия за нейното изпълнение, да насочва и да контролира работата на министерствата и стопанските организации в провеждането на ефективна външноикономическа дейност.

[...]

Благодаря за вниманието. (Продължителни ръкопляскания.)

ЦДА, ф. 1Б, оп. 65, а.е. 9, л. 1–3, 8, 24–36, 80. Оригинал. Машинопис.

№ 642

ВРЕМЕННИ ПРАВИЛА ЗА СТИМУЛИРАНЕ УВЕЛИЧАВАНЕТО НА ВАЛУТНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ И НАМАЛЯВАНЕ НА ВАЛУТНИТЕ РАЗХОДИ В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА

София, 16 февруари 1978 г.

Др. Лилов

За служебно ползуване

ВРЕМЕННИ ПРАВИЛА

ЗА СТИМУЛИРАНЕ УВЕЛИЧАВАНЕТО НА ВАЛУТНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ И НАМАЛЯВАНЕ НА ВАЛУТНИТЕ РАЗХОДИ В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА

София, 1978 г.

Тези правила се издават в съответствие с докладната записка на др. Тодор Живков за усъвършенствуване на плановото ръководство на икономиката и социалистическата организация на труда и решения № 331 от 18 август 1977 г. и № 508 от 16 декември 1977 г. на Политбюро на ЦК на БКП.

Целта на тези правила е да се създадат необходимите условия за още по-пълно разгръщане инициативата и творчеството на трудовите колективи, на предприятията, комбинатите, обединенията, външнотърговските организации, министерствата, ведомствата, окръжните народни съвети и стопанските комплекси за увеличаване производството на стоки за износ в несоциалистическите страни, за осигуряване икономии на валута, предвидена за внос от тези страни, и повишаване ефективността от цялостната външноикономическа дейност при съставянето и изпълнението на плановете, с оглед да се реализира максимален валутен ефект.

Това се обуславя от открития характер на нашата икономика и от необходимостта за все по-активното ѝ участие в международното разделение на труда. Наложително е бързо да се извърши преустройство в подхода на кадрите на всички равнища на управление при решаването на валутния проблем на страната.

За постигането на тези цели се засилва прякото материално и морално стимулиране на трудовите колективи и ръководните кадри, както следва:

I. МАТЕРИАЛНО СТИМУЛИРАНЕ В ЛЕВОВЕ

1. За стимулиране производството на стоки за износ и за подобряване на неговата структура при стопанските комплекси, министерства и други ведомства се създава фонд „Насърчаване на износа“. Средствата на фонда се набират чрез плащане на надбавки към вътрешните цени на едро на предоставените стоки за износ в несоциалистическите страни в размер на 3 на сто. Те се осигуряват от държавния бюджет. Надбавките се плащат текущо при спазване условията на договорите между външнотърговските организации и производителите за количество, асортимент, качество и срокове на доставка.

При необходимост от допълнителни разходи в процеса на производството на стоки за износ фондът може да се увеличава от Валутната комисия на Политбюро на ЦК на БКП или от Министерския съвет.

2. Средствата на фонд „Насърчаване на износа“ се изразходват текущо, съгласувано с министъра на външната търговия, за:

а) покриване на допълнителни материални и трудови разходи, отклоняващи се от планираните, свързани с производството на стоки за износ с повишени качества;

б) производство на стоки по специални и срочни поръчки на чуждестранни клиенти, осигуряващи по-висок валутен ефект;

в) целеви награди за:

стимулиране на преките изпълнители-работници, ИТР и ръководни кадри в производствените звена, включително и за изпълняващите кооперирани доставки, а така също за научните, проектантските, развойните и други поделения на стопанските комплекси, министерства и ведомства (в съответствие с техния принос);

постигане на по-високи експортни цени от плановите;

икономия на валута от пренасочване на внос от несоциалистическите към социалистическите страни, от усвояване и внедряване в производството на суровини, материали и окомплектовка, внасяни от несоциалистическите страни, и от провеждане на съвместни антиимпортни мероприятия с другите социалистически държави.

Целевите награди се изплащат извън схемата за образуване и разпределение на печалбата. Техният конкретен размер се определя от съответния пряк ръководител.

3. При рекламации на изнесена стока частта от платените надбавки, която е използувана за целево индивидуално стимулиране, се приспада от фонд „Работна заплата“ на съответните стопански организации.

4. Фонд „Насърчаване на износа“ се създава и при министъра на външната търговия в размер на 2 млн. лева годишно. Средствата за фонда се осигуряват от държавния бюджет и се използуват за целите, посочени в точка 2.

5. В края на всяка година Валутната комисия на Политбюро на ЦК на БКП на основата на реализирания валутен ефект може да дава парични награди на специалисти, научни работници, партийни и стопански ръководители на всички равнища на управлението, които са проявили голяма инициатива и са дали особен принос за подобряване платежния баланс на страната.

II. МАТЕРИАЛНО СТИМУЛИРАНЕ ВЪВ ВАЛУТА

6. С оглед увеличаване на ресурсите за износ в несоциалистическите страни да се укрепи фонд „Валутен“ на стопанските комплекси, министерства и ведомства. В него да се начислява 1 на сто от реализираните валутни постъпления по държавните задачи. С набраните средства да се оказва помощ на производителите за финансиране на програми, които осигуряват допълнителни валутни ресурси на страната. За тази цел да се използуват и средства от валутния фонд „Подпомагане изпълнението на плана за валутните постъпления“, създаден към Министерството на външната търговия с Постановление № 43 на Министерския съвет от 30 юни 1977 г. Ежегодно с утвърждаването на плана за този фонд да се отделят по 10 млн. вал. лева.

7. За стимулиране подобряването на определените валутни салда на стопанските комплек-

си, министерства и други ведомства да се начисляват 30 на сто от сумата, получена от подобряване на тези салда. Средствата да се разпределят от тях, съгласувано с министъра на външната търговия, както следва:

а) 30 на сто за стопанските комплекси, министерства и ведомства;

б) 40 на сто за преките производители на стоки за износ или на организациите, осигурили пренасочване и снемане на внос;

в) 10 на сто за външнотърговските организации за търсене на нови пазари, за пренасочване на внос и други мероприятия, утвърдени от министъра на външната търговия;

г) 10 на сто за стимулиране на научни институти, проектно-конструкторски звена, развойни бази и др.;

д) 5 на сто за съответния изпълнителен комитет на окръжния народен съвет;

е) 5 на сто в резерв за Валутната комисия на Политбюро на ЦК на БКП.

Когато министерствата, другите ведомства или организациите-потребители на вносни стоки осигуряват пренасочване или снемане на внос, с което подобряват валутните салда, разпределението на средствата по горния ред да се извършва от тях.

8. Средствата на фонд „Валутен“ се изразходват за:

а) внос на машини, съоръжения, резервни части, окомплектовка и друга техника за модернизация и реконструкция на предприятията. Тези разходи могат да се извършват над определения лимит за капитални вложения;

б) доставка на суровини и материали за производство на високоефективна продукция за износ;

в) покупка на патенти, лицензии и образци и за други цели съгласно Правилника за финансиране на стопанската дейност.

9. В края на всяка година Валутната комисия на Политбюро на ЦК на БКП може да дава награди във валута на специалисти, научни работници, партийни и стопански ръководители на министерства, ведомства, окръзи и организации за покупка на стоки от ВТО „Кореком“, които са проявили голяма инициатива и имат особен принос за подобряване платежния баланс на страната.

III. ФИНАНСИРАНЕ И КРЕДИТИРАНЕ

10. С оглед да се осигурява производството на стоки, търсени на международния пазар, дотациите по износа се дават на стопанските комплекси, министерства, ведомства и на стопанските организации по нормативи на 100 лева реализирана валута по направления – социалистически и несоциалистически страни.

За износ на търсена продукция за несоциалистическите страни, за която възвръщаемостта е в границите под 100 на сто, се определят нормативи за финансиране по отделни групи стоки.

Нормативите се определят едновременно с утвърждаване на годишния план от Министерството на финансите и Министерството на външната търговия по предложение на съответните стопански министерства и други ведомства.

При необходимост Бюрото на Министерския съвет през годината може да увеличава дотациите по износа, по предложение на съответното министерство или ведомство.

11. Стоките за износ за несоциалистическите страни да се плащат от външнотърговските организации на стопанските организации и техните поделения – производители и заготвители по определените вътрешни цени на едро.

Допълнителните разходи, които стопанските организации и техните поделения извършват за производство и заготовка на стоки за износ в резултат на несвоевременно изтегляне на продукцията от производителя, се плащат над определените ѝ вътрешни цени на едро. За целта се сключват съответни договори между външнотърговските организации и стопанските организации или поделения – производители.

12. При осигуряване на надпланов износ се увеличава съответно лимитът за издръжка в левове на външнотърговските организации.

13. При разкриване на нови ресурси и осигуряване на допълнителни валутни постъпления Българската народна банка предоставя кредити в левове на суровини, материали, готови изделия и др. над утвърдените с плана нормативи за оборотни средства.

14. Българската народна банка може да предоставя кредити за реконструкция и модерниза-

ция с оглед осигуряване на допълнителни валутни постъпления, без да изисква технико-икономически доклад, и да разрешава финансирането и плащането на тези разходи да стане по реда и за сметка на средствата за основен ремонт, без ограничаване дела на преустройството в рамките на една календарна година.

15. Българската народна банка в рамките на предоставяния ѝ ежегодно лимит за извънпланови валутни кредити отпуска кредити на стопанските комплекси или на техните поделения за внос от несоциалистическите страни на машини, съоръжения, суровини и материали срещу осигуряване извънпланов износ на продукция.

Българската народна банка организира издирване на мероприятия, които могат да бъдат кредитирани с извънпланови валутни кредити, като извършва необходимата за тази цел координационна дейност със заинтересованите органи и организации.

Българската народна банка може да разрешава извънпланови валутни кредити и по предложение на стопанските комплекси или техните поделения след съответно координиране със заинтересованите министерства и ведомства.

При искания за големи валутни кредити за сделки, които имат общонационално значение, въпросите се отнасят до Работната група на Валутната комисия на Политбюро на ЦК на БКП.

Предоставянето на валутния кредит означава и право на лимит за капитални вложения.

В тези случаи ръководителят на съответното министерство или друго ведомство носи пълна отговорност за състоянието и поддържането на основните фондове.

IV. МОРАЛНО СТИМУЛИРАНЕ

16. Валутната комисия на Политбюро на ЦК на БКП и ръководителите на стопанските комплекси, министерства, други ведомства и изпълнителните комитети на окръжните народни съвети ежегодно да предлагат за награждаване колективи и отделни лица с държавни и правителствени награди, дали особен принос за изпълнение и преизпълнение на държавните задачи за валутни постъпления.

17. При отчитане на резултатите от социалистическото съревнование един от главните критерии да бъде приносът на съответните организации за изпълнение и преизпълнение на държавните задачи за валутни постъпления.

Стопанска единица, която не е изпълнила държавната задача за износ в несоциалистически страни, не може да се класира при отчитане на съревнованието.

18. На основата на тези временни правила Работната група на Валутната комисия на Политбюро на ЦК на БКП да предложи специфични разпоредби за организациите от непроизводствената сфера, транспорта, туризма и други дейности, осигуряващи валутни постъпления на страната.

(Утвърдени от Валутната комисия на Политбюро на ЦК на БКП с протокол № 2 от 16 февруари 1978 г. и от Бюрото на Министерския съвет с протокол № 7 от 16 февруари 1978 г.)

До
Министерствата и другите ведомства
Градския комитет на БКП – София
Окръжните комитети на БКП
Изпълнителния комитет на СГНС
Изпълнителните комитети на ОНС
Държавните стопански обединения
Аграрно-промишлените и промишлено-аграрните комплекси
Научно-производствените обединения
Стопанските комбинати

ЦДА, ф. 1Б, оп. 93, а.е. 2, л. 5, с. 1–6. Оригинал. Машинопис.

№ 643

СПРАВКА ОТ СЪВЕТНИКА В МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ А. БАРЪМОВ ЗА ЦЕЛЕСЪОБРАЗНОСТТА ОТ ОДОБРЯВАНЕ НА ИСКАНЕТО НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ЕНЕРГЕТИКАТА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ВРЕМЕННИТЕ ПРАВИЛА ЗА СТИМУЛИРАНЕ УВЕЛИЧАВАНЕТО НА ВАЛУТНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ И НАМАЛЯВАНЕ НА ВАЛУТНИТЕ РАЗХОДИ В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА*

София, 17 март 1980 г.

СПРАВКА

ОТНОСНО: изменение на Временните правила за стимулиране увеличаването на валутните постъпления и намаляване на валутните разходи в несоциалистическа валута

По отношение на третирания проблем Министерството на енергетиката фактически се явява и стопанска организация, обезпечаваща „продукция“ за износ. Поради това би било целесъобразно да се удовлетвори искането на Министерството за изменения на т. 6 от Временните правила.

По т. 7 министерството е искало изменение на Временните правила и през 1978 г. Тогава със съгласие на др. Луканов е било решено 70% от полагащата се сума за подобряване на валутното салдо да се начислява на министерството и 30% – в резерв на Валутната комисия. Правилно ще бъде и сега това разпределение да се запази, като средствата, внесени в резерв на Валутната комисия, ще могат да се използуват за поощряване на други ведомства, стопански организации, научни и проектантски институти и окръзи, постигнали най-високи резултати в борбата за пестеливо разходване на енергийни ресурси.

Предлагам изменението да се оформи като Протоколно решение на Бюрото на Министерския съвет, след като се утвърди от Валутната комисия на Политбюро.

София, *17* март 1980 г.

СЪВЕТНИК: *А. Баръмов*

ЦДА, ф. 136, оп. 73, а.е. 378, л. 4. Оригинал. Машинопис.

* *Виж също документ № 645.*

№ 644

МНЕНИЕ ОТ ОТДЕЛ „ПЛАНОВО-ИКОНОМИЧЕСКИ“ НА ЦК НА БКП ПО ПРОЕКТА ЗА ПЛАНА ЗА ВАЛУТНИТЕ РАЗХОДИ НА ВЕДОМСТВАТА И ОРГАНИЗАЦИИТЕ ЗА ЗАДГРАНИЧНИ КОМАНДИРОВКИ, СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ, ПАНАИРИ И ИЗЛОЖБИ ПРЕЗ 1981 Г.

София, 30 декември 1980 г.

М Н Е Н И Е

ОТНОСНО: утвърждаване на плана за валутните разходи на ведомствата и организациите за задгранични командировки, специализации, панаири и изложби през 1981 г.

Подготвените в проектоплана за 1981 г. от Министерството на финансите и в докладната записка на отдел „Задгранични кадри“ на ЦК на БКП съображения в трите направления:

– план за валутните разходи по статия „Командировки“ за 1981 г.;

– план за валутните разходи по статия „Специализиращи“ за 1981 г.;

– план за валутните разходи по статия „Панаири и изложби“ за 1981 г., считаме за основателни. Становището разходите да останат на равнището на 1980 г. напълно поддържаме.

Прави странно впечатление, че някои министерства и ведомства предлагат изключително голямо нарастване на разходите по тези статии. Така например Министерството на външните работи предлага да се завиши лимита за капиталистическа валута 3,5 пъти, Министерството на електрониката и електротехниката 5,5 пъти, Министерството на енергетиката 6,3 пъти. Твърде голямо завишение предлагат и Държавният комитет за наука и технически прогрес, Организация за военно-техническа помощ на населението, „Интерпрограма“ и др. Това явно не е съобразено с възможностите на страната и с политиката на Централния комитет на партията за най-икономично изразходване на валутните ресурси. Целесъобразно ще бъде на тези ведомства да се обърне внимание през следващите години да предлагат реалистични проекти.

В тази връзка искането на Държавния комитет по туризма за несоциалистическа валута също е неколкократно завишено, което не може да се приеме, но правилно би било разходите да останат на равнището на 1980 г., какъвто подход е възприет за останалите министерства и ведомства.

30.XII.1980 г.

ЗАВ. ОТДЕЛ „ПЛАНОВО-ИКОНОМИЧЕСКИ“
НА ЦК НА БКП: /Ст. Бонев/

ЦДА, ф. 1[Б], оп. 93, а.е. 51, л. 1–2. Копие. Машинопис.

№ 645

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНДРЕЙ ЛУКАНОВ ДО РЪКОВОДИТЕЛЯ НА РАБОТНАТА ГРУПА ПРИ ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ГРИША ФИЛИПОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСОБЕН РЕЖИМ НА ПРИЛАГАНЕ НА ВРЕМЕННИТЕ ПРАВИЛА ЗА СТИМУЛИРАНЕ УВЕЛИЧАВАНЕТО НА ВАЛУТНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ И НАМАЛЯВАНЕТО НА ВАЛУТНИТЕ РАЗХОДИ В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ПО ОТНОШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ЕНЕРГЕТИКАТА*

София, 31 март 1981 г.

ДО
РЪКОВОДИТЕЛЯ НА РАБОТНАТА ГРУПА
ПРИ ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ НА ПОЛИТ-
БЮРО НА ЦК НА БКП
ДР. ГРИША ФИЛИПОВ

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от АНДРЕЙ ЛУКАНОВ – зам.-председател на Министерския съвет и председател на Комисията за икономическо и научно-техническо сътрудничество

ОТНОСНО: особения режим на прилагане на Временните правила за стимулиране увеличаването на валутните постъпления и намаляването на валутните разходи в несоциалистическа валута за Министерството на енергетиката

ДРУГАРЮ ФИЛИПОВ,

Износът на електрическа енергия се извършва от енергийната система на страната като цяло и не може да се свърже с определена електропроизводствена мощност. Поради тази причина целесъобразно е средствата, които се отделят за стимулиране преизпълнението на износа в несоциалистическите страни, както и за подобряване на утвърденото валутно салдо на Министерството на енергетиката да се изчисляват изцяло във фонд „Валутен“ на Министерството, без да се правят отчисления за отделни стопански организации и народни съвети. Това ще позволи на Министерството на енергетиката да използува най-целесъобразно средствата по фонда за нуждите на цялата енергийна система.

Тези съображения на Министерството на енергетиката бяха приети за правилни на заседанието на Валутната комисия при обсъждане на проекта на Временните правила, но като специфични само за едно ведомство, не бяха включени в окончателната им редакция.

Предлагам Работната група при Валутната комисия на Политбюро на ЦК на БКП да вземе следното

Р Е Ш Е Н И Е:

В т. 6 от Временните правила да се включи нов абзац със следното съдържание:

„Средствата в размер на 1 на сто от реализираните валутни постъпления от Министерството на енергетиката да се централизират изцяло във фонд „Валутен“ на Министерството на енергетиката“.

В т. 7 след II абзац да се включи нов абзац със следното съдържание:

„Средствата за Министерството на енергетиката се разпределят както следва:

95 на сто за Министерството на енергетиката

5 на сто в резерв на Валутната комисия на Политбюро на ЦК на БКП“.

София, *31* март 1980 г.

№ А 15 – 2 *А. Луканов*

[Върху документа – надпис:]
Др. Луканов
Съгласен
Г. Филипов
[- - -]

ЦДА, ф. 136, оп. 73, а.е. 378, л. 2–3. Оригинал. Машинопис.

* *Виж също документ № 643.*

№ 646

МНЕНИЕ НА ЗАВЕЖДАЩИЯ ОТДЕЛ „ПЛАНОВО-ИКОНОМИЧЕСКИ“ НА ЦК НА БКП ПО ПРЕДЛОЖЕНИЕТО НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ДЪРЖАВНИЯ КОМИТЕТ ПО ТУРИЗМА ЗА СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОР С АВСТРИЙСКА ФИРМА ЗА СТРОИТЕЛСТВОТО НА БАЛНЕОЛОЖКИ КОМПЛЕКС В ГР. САНДАНСКИ

София, 2 ноември 1981 г.

МНЕНИЕ

ОТНОСНО: строителството на балнеоложки комплекс в гр. Сандански

Председателят на Държавния комитет по туризма предлага да се разреши на комитета да сключи договор с австрийска фирма за строителството на балнеоложки комплекс в гр. Сандански, за 20 месеца при цена 390 000 хил. шилинга (24 537 хил. щатски долара или 22 893 хил. вал. лева,

изчислени по действуващите валутни курсове към 1 ноември 1981 г.) и 500 хил. лева. Иска се строителството да се финансира във валута и лева със заем от Българска народна банка за срок от 10 години. Държавният комитет по туризма съобщава, че има предварително съгласие нашата страна да участвува в строителството с доставки, услуги и специалисти, което според него ще даде възможност да се икономисат разходи във валута за над 20 на сто от общата стойност на обекта.

Отдел „Планово-икономически“ на ЦК на БКП счита, че изграждането на балнеоложкия комплекс е целесъобразно. Анализът на данните, посочени от комитета, за експлоатацията и откупуването на капиталните вложения за обекта показва, че има реална възможност показателите за тях да се подобрят, тъй като са дадени с резерви. Така например, за една година от 365 календарни дни, са разчетени само 219 туродни [трудодни]. Приходите във валута и лева също са занижени. В резултат на тези и други подобни разчети, срокът за откупуване е показан твърде голям – осем години и осем месеца. Смятаме, че има възможност този срок да се сведе до пет-шест години.

Предлагаме проект за решение на Валутната комисия на Политбюро на ЦК на БКП.

2.XI.1981 г. , ЗАВ. ОТДЕЛ „ПЛАНОВО-ИКОНОМИЧЕСКИ“
С о ф и я НА ЦК НА БКП: *[- - -]*

ЦДА, ф. 1Б, оп. 93, а.е. 21, л. 5–6. Оригинал. Машинопис.

№ 647

РЕШЕНИЕ НА ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА ДАВАНЕ СЪГЛАСИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ КОМИТЕТ ПО ТУРИЗМА ДА СКЛЮЧИ ДОГОВОР С АВСТРИЙСКА ФИРМА ЗА СТРОИТЕЛСТВОТО НА БАЛНЕОЛОЖКИ КОМПЛЕКС В ГР. САНДАНСКИ

София, 20 ноември 1981 г.

РЕШЕНИЕ № 4

НА ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ ПРИ ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП
от 20 ноември 1981 г.

1. Дава съгласие Държавният комитет по туризма да сключи договор с австрийска фирма за строителството на балнеоложки комплекс в гр. Сандански за 20 месеца, на стойност до 390 000 хил. шилинга и до 500 хил. лева. Строителството на обекта да бъде извънлимитно и да не се включва в плана.

2. Финансирането на обекта във валута и лева да се извърши със заем от Българската народна банка. Срокът за погасяване на заема да бъде 7 години с лихви при пазарни условия.

3. Държавният комитет за планиране да увеличи лимита на БНБ за предоставяне на извънпланови валутни кредити с равностойността на кредита в размер на 390 млн. австрийски шилинги и да отрази във валутното салдо на банката срока за погасяване на кредита, както и валутните постъпления от обекта, предназначени за погасяване на кредита.

4. Държавният комитет по туризма съвместно с Министерството на строителството и архитектурата да вземат конкретни мерки, за да се предоставят колкото се може повече български материали, услуги и специалисти при строителството на обекта, с оглед не по-малко от 20 на сто от валутните разходи да се изплатят на стопански организации вътре в страната.

5. Държавният комитет по туризма да набележи програма от мерки за по-ефективна експлоатация на балнеоложкия комплекс с оглед срокът на откупуване да не надвишава 5–6 години.

[Върху документа – подписи:]
Г. Филипов

Т. Живков
[---]
[---]
[---]
[---]
*В. Никифоров**

ЦДА, ф. 1Б, оп. 93, а.е. 21, л. 1–2.Оригинал. Машинопис.

* **Веселин Никифоров (род. 5.I.1927 г.)** *Роден във Вършец. Завършва висше образование във Висшия икономически институт „Карл Маркс“ в София през 1951 г., специалност „Планиране“. От 1966 г. е професор. От 1981 г. − член-кореспондент на БАН. Работи в Икономическия институт на БАН. През 1966−1974 г. е заместник-председател и първи заместник-председател на Държавния комитет за планиране. Председател на БНБ от 8.VII.1974 г. до 3.I.1984 г., като през 1975−1984 г. е същевременно и член на Министерския съвет. През 1984−1987 г. е председател на Комитета за социална информация при Министерския съвет.*

№ 648

ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ВАЛУТНИТЕ ЗАДАЧИ ПРЕЗ 1987 Г.

София, 16 януари 1987 г.

Препис

За служебно ползване!
Екз. № .....

П О С Т А Н О В Л Е Н И Е № 1
от 16 януари 1987 година

ЗА изпълнение на валутните задачи за 1987 година

Решаването на валутния проблем има изключително значение за успешното осъществяване на цялостната стратегия за социално-икономическото развитие на страната на сегашния етап, за качествено нов растеж в икономиката и в другите сфери на обществения живот. Това изисква коренен поврат в работата във валутната област на всички равнища в народното стопанство с оглед да се постигне равновесие в балансите в несоциалистическа валута още през тази година.

Главното сега е да се гарантира ускорено нарастване на износа и валутните постъпления. За целта самоуправляващите се стопански организации и асоциациите следва да конкретизират валутните задачи за 1987 г. въз основа на предметния подход по стокови ресурси, пазари и изпълнители. Досегашните средства и подходи не са в състояние да гарантират необходимите валутни ресурси. Цялостната стопанска дейност на самоуправляващите се стопански организации трябва да се подчини на адаптацията към променилите се условия на международните пазари, на задачата за създаване на високоефективни експортни ресурси, отговарящи на съвременните пазарни изисквания.

Сърцевина на преустройството на външноикономическата дейност на самоуправляващите се стопански организации следва да бъде преминаването към валутна самоиздръжка. На тази основа организациите да поемат изцяло отговорността за финансирането във валута на стопанската си дейност, да осъществяват самостоятелни инициативи на несоциалистическите пазари с оглед овладяване на нови пазарни позиции в условията на засилена конкурентна борба с водещите световни производители.

За да се осигури прилагането на новия подход във валутната област,

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ
ПОСТАНОВИ:

Чл. 1. (1) От 1 януари 1987 г. самоуправляващите се стопански организации осъществяват външноикономическата си дейност на основата на пълна валутна самоиздръжка. Те осигуряват от своята дейност необходимите валутни постъпления с оглед на гарантиране изпълнението на валутните си задължения към държавата, издължаване на ползваните валутни заеми от банките, както и покриване на валутните разходи, необходими за стопанската им дейност, в т.ч. за технологии, машини и съоръжения, суровини, материали и комплектовка, транспортни разходи, командировки, рекламни мероприятия и участие в международни панаири, издръжка на задграничен апарат и сервиз и други. Самоуправляващите се стопански организации балансират валутните си постъпления и разходи по начин, осигуряващ изпълнението на външноикономическите им задължения, технологичното обновление и развитие.

(2) За осигуряване изпълнението на стратегическите цели и задачи за структурно преустройство в стопанската и социалната сфера държавата предоставя на съответните самоуправляващи се организации право за изкупуване от банката на допълнителни валутни средства над реализираните от организацията приходи.

(3) Самоуправляващите се стопански организации, които не са в състояние през 1987 г. да преминат на пълна валутна самоиздръжка, да набележат мероприятия, осигуряващи валутното самофинансиране на дейността им през следващите години на петилетката.

(4) Банките отпускат валутни кредити на самоуправляващите се стопански организации при спазване изискванията на валутната самоиздръжка въз основа на комплексна оценка на валутната им платежоспособност, като се отчитат и валутните задължения на организациите към държавата.

(5) При разпределението на валутните си ресурси самоуправляващите се стопански организации задължително осигуряват валутни средства за изпълнение на националните програми по пробивни направления и за технологично обновление. Самоуправляващите се стопански организации предоставят информации за извършеното от тях разпределение на валутните разходи на Стопанския съвет при Министерския съвет, Държавната планова комисия, Министерството на търговията, Държавния комитет за изследвания и технологии и Българската народна банка, които при необходимост предлагат преразпределение на разходите с оглед осигуряване изпълнението на задачите за технологично обновление и структурно преустройство на производствата за износ.

(6) Българската външнотърговска банка осъществява контрол чрез валутния лев за общото валутно състояние на самоуправляващите се стопански организации. Министерството на търговията контролира целесъобразността на валутните разходи.

(7) Когато самоуправляващата се стопанска организация изпадне във валутна несъстоятелност, председателят на Стопанския съвет при Министерския съвет образува комисия от представители на компетентните държавни органи и банката, която разглежда цялостното състояние, оценява дейността на ръководството на организацията и предлага на Министерския съвет мерки за излизане от това състояние.

Чл. 2. (1) В съответствие с чл. 1 утвърждава:

1. вноски в несоциалистическа валута в абсолютна сума за държавния валутен план по стопански обединения и други организации, съгласно приложение № 1;

2. нормативи за валутни отчисления в несоциалистическа валута за държавния валутен план по стопански обединения и други организации, съгласно приложение № 2;

3. списък на стопански обединения и други организации, които извършват разходи в несоциалистическа валута в зависимост от реализираните от тях постъпления в несоциалистическа валута, съгласно приложение № 3;

4. списък на стопански обединения и други организации, на които се предоставя право за покупка на несоциалистическа валута от Българската външнотърговска банка пропорционално на реализираните от тях постъпления в несоциалистическа валута, съгласно приложение № 4;

5. валутни задачи за износ и внос по бартерни и други обвързани операции, съгласно

приложение № 5;

6. задачи за постъпления в несоциалистическа валута, които следва да се реализират през 1987 г. по държавния валутен план за сметка на неизпълнение на валутните задачи за 1986 г. по стопански обединения и други организации, съгласно приложение № 6.

(2) Държавната планова комисия предоставя на самоуправляващите се стопански организации разчетна информация за валутните приходи и разходи.

Чл. 3. (1) Въз основа на валутната самоиздръжка и на предметния подход по ресурси и пазари и с оглед да се осигури ускорено нарастване на износа самоуправляващите се стопански организации до 26 януари 1987 г. да утвърдят пазарни програми за износ и валутни постъпления за тази година и графици за тяхното изпълнение по стокови ресурси, пазари и изпълнители. При разработката и изпълнението на програмите да се приложи нов подход за пълно съобразяване на производството с възможностите за реализация и изискванията на външните пазари. За целта в пълна степен да се отчита информацията за пазарните възможности за реализация по стоки и страни, предоставена от Министерството на търговията. Програмите да гарантират нарастване на износа, изпълнение на валутните задължения към държавата и покриване на собствените валутни разходи на самоуправляващите се стопански организации.

(2) Самоуправляващите се стопански организации да осигурят изпреварващо нарастване на валутните постъпления спрямо валутните разходи и ритмична реализация на износа по тримесечия. Те извършват валутни разходи в зависимост от реализирания износ и валутни постъпления. Министерството на търговията и Българската външнотърговска банка контролират спазването на това изискване. При временен недостиг на средства по сметките на самоуправляващите се стопански организации Българската външнотърговска банка може да им предоставя краткосрочни кредити при спазване изискванията на чл. 1, ал. 4.

(3) Стопанският съвет при Министерския съвет и Министерството на търговията до 26 януари 1987 г. да актуализират списъка на валутните заводи. Самоуправляващите се стопански организации до 31 януари 1987 г. да възложат на заводите конкретни задачи за максимален износ по второ направление при пълно натоварване на мощностите на дву- и трисменен режим на работа. Комитетът по материалното стопанство да гарантира задоволяването на потребностите от материални ресурси за изпълнение на тези задачи.

(4) Българската индустриална стопанска асоциация, Стопанският съвет при Министерския съвет и Българската народна банка до 26 януари 1987 г. да утвърдят списък на малки и средни мощности и предприятия с възможности за валутен износ или за икономии чрез замяна на внос в несоциалистическа валута, които, считано от 1 януари 1987 г., да бъдат обособени на отделна валутна сметка. Съответните самоуправляващи се стопански организации да осигурят с производствените програми на тези предприятия за 1987 г. максимално възможния валутен ефект от износ или снемане на внос от второ направление. Тридесет на сто от реализираните валутни постъпления от тези предприятия да се отчисляват в полза на държавата.

(5) Стопанският съвет при Министерския съвет, Държавната планова комисия и Министерството на търговията до 26 януари 1987 г. да утвърдят поименен списък на изграждащи се обекти, които следва ускорено да се въведат в действие и още през тази година да дадат валутен ефект чрез допълнителен износ или замяна на внос. Оперативният щаб по строителството към Министерския съвет да осигури въвеждането на тези обекти в действие най-късно до края на първото полугодие на 1987 година. За всеки обект съответната самоуправляваща се стопанска организация до 31 януари 1987 г. да представи в Стопанския съвет при Министерския съвет конкретна пускова програма и разчет за валутния ефект, който ще бъде реализиран от експлоатацията му.

(6) Стопанският съвет при Министерския съвет и Министерството на търговията да утвърдят списък на приоритетните ресурси за износ по второ направление, за които с предимство да се въведе държавно приемане на продукцията, в съответствие с чл. 16, ал. 1 на Постановление № 69 на Министерския съвет от 1986 година.

(7) Държавната планова комисия, Стопанският съвет при Министерския съвет и Министерството на търговията до 15 февруари 1987 г. да утвърдят задължителни нормативи за задграничната инженерингова дейност, осигуряващи най-малко 50 на сто участие на български машини, оборудване,материали и обзавеждане в доставките за обекти, изграждани от български стопански организации в чужбина.

(8) Българската външнотърговска банка в рамките на общия обем кредитни ресурси за годината да обособи специален фонд за краткосрочно кредитиране на мероприятия за производство на стоки за износ или заменящи внос срещу конвертируема валута чрез допълнително натоварване на мощностите, със срок на реализация в рамките на една година.

(9) Стопанският съвет при Министерския съвет, Министерството на търговията, Министерството на финансите и Българската народна банка заедно със съответните асоциации и самоуправляващи се стопански организации да създават необходимите условия за максимално увеличаване износа на услуги и валутните постъпления от международния транспорт, туризма, валутната търговия, реекспорта и банковите операции.

Чл. 4. (1) Самоуправляващите се стопански организации с пазарните си програми за 1987 г. да осигурят най-икономично разходване на валутните ресурси чрез намаляване на потреблението, пренасочване на внос от второ направление към други източници, бартерни и други обменни операции и антиимпортни мероприятия, включващи усвояване у нас на производството на вносни машини, комплектовка, резервни части, съоръжения, уреди и инструменти, както и чрез максимално използване на възможностите за доставка на машини и съоръжения от втора употреба.

(2) Самоуправляващите се стопански организации да водят преговори с чуждестранни доставчици и да сключват договори за внос на технологии, машини, оборудване, комплектации и др. само при условие, че са осигурили необходимите валутни средства. Министерството на търговията и банките да контролират спазването на това изискване и да търсят строга отговорност при нарушаването му.

(3) Българската външнотърговска банка да резервира валутни разходи в рамките на разчетите за внос на съответните самоуправляващи се стопански организации в размер на 5 на сто от разчета за внос на суровини и материали и 10 на сто – за внос на машини. Резервираните суми се разходват в зависимост от цялостното валутно състояние и реализацията на валутните постъпления на самоуправляващата се стопанска организация.

(4) Министърът на търговията, съгласувано със Стопанския съвет при Министерския съвет, Държавната планова комисия и Държавния комитет за изследвания и технологии, до 23 януари 1987 г. да утвърди списък на стоките, чийто внос срещу несоциалистическа валута временно се забранява.

Чл. 5. (1) Министерството на търговията, съгласувано с Министерството на външните работи и другите заинтересувани министерства и ведомства, да разработи конкретни мероприятия, осигуряващи необходимите търговско-политически условия за успешно изпълнение на валутните задачи, заложени в пазарните програми на самоуправляващите се стопански организации.

(2) Министерството на търговията, съгласувано със Стопанския съвет при Министерския съвет и Министерството на външните работи, до 28 февруари 1987 г. да разработи мероприятия за рязко намаляване на пасивните салда с цел балансиране на двустранните разплащания с основните развити капиталистически страни-партньори.

(3) Министерството на търговията, Министерството на финансите и Българската народна банка да осигурят насочването на валутните средства за държавно кредитиране на износа на стоки и услуги към страни, в които са налице гаранции и предпоставки за погасяването им.

(4) Министърът на външните работи и министърът на търговията до 31 януари 1987 г. да утвърдят конкретни програми за работа по единни мисии за 1987 г., с които да се осигури активно участие на задграничния апарат в реализирането на пазарните програми на самоуправляващите се стопански организации за съответната страна. Събирането на дължимите в полза на страната валутни постъпления от извършен износ на стоки и услуги и ползвани държавни кредити да се счита за първостепенно задължение на съответните единни мисии и лично на техните ръководители. Изпълнението на тези задачи да бъде основен критерий за оценка на работата на задграничните кадри. До 28 февруари 1987 г. министърът на търговията и министърът на външните работи да утвърдят система за обвързване заплащането на задграничните работници и срока на задгранична работа с конкретните резултати при изпълнение на валутните задачи.

(5) За ускоряване на технологичното обновление на производството и за създаване на нови експортни ресурси самоуправляващите се стопански организации, асоциациите и търговските банки, на основата на валутна самоиздръжка, да пристъпят към образуване на консорциуми с водещи чуждестранни фирми и банки. С предимство консорциуми да се образуват в сферите на би-

отехнологическата и химическата промишленост, инвестиционното машиностроене, индустрията за човека, металургията, хранително-вкусовата промишленост и международния туризъм. В рамките на консорциумите да се създадат условия за широк трансфер на технологии и ускорено внедряване на прогресивния чужд производствено-технически и пазарен опит.

Чл. 6. (1) Стопанските обединения и другите организации заедно със съответните асоциации до 30 януари 1987 г. да утвърдят валутните задачи на предприятията и комбинатите за годината и по тримесечия и да осигурят пълна мобилизация на трудовите колективи за тяхното преизпълнение, за постигането на ускорени темпове на нарастване на износа и валутните постъпления в несоциалистическа валута.

(2) Препоръчва на окръжните валутни комисии до 30 януари 1987 г. въз основа на уточнените задачи за износ в несоциалистическа валута по предприятия и комбинати да формират валутната задача на съответния окръг и да утвърдят свои графици, гарантиращи ритмичността на износа, както и да набележат мерки за икономии в несоциалистическа валута.

Чл. 7. Председателят на Стопанския съвет при Министерския съвет и министърът на търговията да осъществяват общо ръководство и контрол по изпълнението на това постановление.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ Георги Атанасов

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ Иван Шпатов

В я р н о,
НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ
„ОБЩА КАНЦЕЛАРИЯ“: *Ив. Шолев*

До:
По списък

Приложение № 3

СПИСЪК НА СТОПАНСКИ ОБЕДИНЕНИЯ И ДРУГИ ОРГАНИЗАЦИИ, КОИТО ИЗВЪРШВАТ РАЗХОДИ В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА В ЗАВИСИМОСТ ОТ РЕАЛИЗИРАНИТЕ ОТ ТЯХ ПОСТЪПЛЕНИЯ В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА

1. СО „Металорежещи машини и роботи“
2. К „Корабостроене“
3. СО „Програмни продукти и системи“
4. ТЦ „ЦНИКА“
5. СО „Металургия“
6. СО „Химическа промишленост“
7. Кожухарски комбинат
8. СО „Руен“
9. ЦНСМ
10. ИВТ „Веда“
11. Окръжни аграрно-промишлени съюзи и СО „Агрохимическо обслужване“
12. СО „Сладководно рибовъдство“
13. СО „Десислава“

ЦДА, ф. 136, оп. 80, а.е. 1, л. 4–12. Оригинал. Машинопис.

№ 649

РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ВАЛУТНИТЕ ЗАДАЧИ ЗА 1987 Г. НА СТОПАНСКО ОБЕДИНЕНИЕ „РОДОПА“ И НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА

София, 30 март 1987 г.

За служебно ползване

Р Е Ш Е Н И Е

№ 76
НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
от 30 март 1987 година

ЗА изменение на валутни задачи по плана за 1987 година

БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
Р Е Ш И:

1. Изменя вноската в несоциалистическа валута за държавния валутен план за 1987 г. на СО „Родопа“ на 63,5 млн. вал. лева.

2. Предоставя право за покупка допълнително на несоциалистическа валута от Българската външнотърговска банка през 1987 г. на стопански обединения от асоциация „Индустрия за човека“ в размер на 10,5 млн. вал. лева. Валутните средства да се изразходват за внос на 160 тона трикотажни прежди тип вълнени, 280 тона полиуретанови смоли, 3300 тона кожи от едър рогат добитък и 2 агрегата за производство на детски обувки.

София, март 1987 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Г. Атанасов*

ПЪРВИ ЗАМ.- ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Ст. Марков* *А. Луканов*

ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛИ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Ив. Илиев* *Г. Караманев*
Г. Йорданов [- - -]

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Ив. Шпатов*
26.III.

СЪВЕТНИЦИ:

РЕДАКТОР-СТИЛИСТ: [- - -]

ЦДА, ф. 136, оп. 80, а.е. 226, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 650

РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА НАЛАГАНЕ НА САНКЦИИ ЗА НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЪРЖАВНИ ПЛАНОВИ ЗАДАЧИ ЗА ВАЛУТНИ ПОСТЪПЛЕНИЯ ЗА 1986 Г.

София, 2 април 1987 г.

Протокол № 7 от заседанието
на БМС от 16 март 1987 год.
За служебно ползване.

Р Е Ш Е Н И Е

№ 82
НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
от 2 април 1987 година

ЗА санкциониране на неизпълнение на държавни планови задачи за валутни постъпления и валутни салда за 1986 година

Стопанските и търговските организации допуснаха през 1986 г. значително неизпълнение на валутните задачи. Това се дължи главно на несвоевременно договаряне и производство на стоките за износ, недостатъчна гъвкавост на производството и търговията в съответствие с потребностите на международния пазар, незадоволително качество на продукцията и др. Наред с това за някои организации имаше и обективни трудности. Във връзка с това

БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
Р Е Ш И:

1. Налага санкции на ръководните кадри и специалистите от стопанските обединения, външнотърговските организации, министерствата и другите ведомства за неизпълнение на валутни задачи за 1986 г. съгласно приложението.

В съответствие с т. 2 от Протокол № 28 на Министерския съвет от 1986 г. на ръководителите на тези организации и на техните заместници да не се изплащат установените награди и премии за изпълнение на важни производствено-стопански задачи, за рентабилност, за качество на продукцията и услугите, когато не са изпълнени утвърдените задачи за валутни постъпления (валутно салдо) за несоциалистически страни за 1986 година. Това не се отнася за стимулиране от фонд „Насърчаване на износа“ изпълнението на отделни конкретни задачи, възложени от министъра на търговията.

Българската народна банка да упражнява контрол за строго спазване на изискванията по тази точка.

Стопанските организации, посочени в приложението по т. 1, да не внасят за 1986 г. в бюджета по 0,10 лв. за всеки валутен лев неизпълнение на валутните задачи, предвидени с чл. 187 от Правилника за икономическия механизъм.

2. Ръководителите на стопанските и външнотърговските организации да направят конкретна преценка за степента на отговорност на специалистите от съответните организации за неизпълнение на валутните задачи и да им наложат установените санкции в съответствие с Вътрешните правила за организация на работната заплата.

София, март 1987 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Г. Атанасов*

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Ив. Шпатов*
[- - -]

С Ъ В Е Т Н И Ц И:
[- - -] [- - -]

_____

РЕДАКТОР-СТИЛИСТ: [- - -]

ЦДА, ф. 136, оп. 80, а.е. 231, л. 1–2. Оригинал. Машинопис.

_____

№ 651

РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ВЪВЕЖДАНЕ НА РАЗРЕШИТЕЛЕН РЕЖИМ ЗА ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКИТЕ СДЕЛКИ И ДЕЙНОСТИ

София, 17 март 1989 г.

РЕШЕНИЕ № 39

от 17 март 1989 година

ЗА външноикономическите сделки и дейности, подлежащи на разрешение съгласно чл. 19 от Указа за стопанската дейност

М И Н И С Т Е Р С К И Я Т С Ъ В Е Т Р Е Ш И:

1. Въз основа на чл. 19 от Указа за стопанската дейност се въвежда разрешителен режим за следните външноикономически сделки и дейности:

а) износ и внос на стоки и услуги над договорените с годишните протоколи със социалистическите страни;

б) износ при условия на държавен кредит;

в) износ и внос за единични сделки на стойност над 5 млн. вал. лева;

г) износ и внос на комплектни обекти, инженерингови услуги и дейности;

д) износ, внос и реекспорт в пределите на бартерни, клирингови и други правителствени спогодби;

е) износ и внос на работна сила и техническа помощ;

ж) износ и внос на благородни метали;

з) внос при заплащане в левове.

2. Разрешенията по т. 1 се издават от Министерството на външноикономическите връзки в срок от 7 дни, а при сделки за комплектни обекти и техническа помощ – до 14 дни от датата на постъпване на съответните искания в министерството.

София, март 1989 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Г. Атанасов*

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Ив. Шпатов*

_____

С Ъ В Е Т Н И Ц И:
[- - -]

_____-

РЕДАКТОР-СТИЛИСТ: [- - -]

ЦДА, ф. 136, оп. 82, а.е. 130, л. 1–2. Оригинал. Машинопис.

№ 652

СЪОБРАЖЕНИЯ ОТ ЕКСПЕРТИ В МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ПО ПРЕДЛОЖЕНИЯ ПРОЕКТ ЗА СТИМУЛИРАНЕ УВЕЛИЧЕНИЕТО НА ВАЛУТНИТЕ ПРИХОДИ В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА*

София, 28 март 1989 г.

С Ъ О Б Р А Ж Е Н И Я

по проекта на постановление за стимулиране увеличението на валутните приходи в несоциалистическа валута

1. С предложението се правят известни отклонения от утвърдения план за 1989 година.

С плана са утвърдени валутните постъпления в несоциалистическа валута, като една част от организациите се задължават да правят валутни вноски, на втора група организации се възлагат задачи да правят валутни отчисления по нормативи, а на трета група организации са определени лимити за покупка на несоциалистическа валута.

Така утвърдените с плана валутни показатели имат за база разчетите за размера на валутните постъпления, които сега се предлагат в Приложение № 1. Общият размер на постъпленията за посочените в приложението организации е 1943 млн. вал. лева, при общи приходи в несоциалистическа валута около 3 млрд. вал. лева.

Смятаме, че независимо от отклонението в сравнение с утвърдения план, не съществуват противоречия между предложението и плана.

2. Предложението е подобрен вариант на досега прилаганата система за стимулиране на износа и валутните постъпления, която се прилагаше до излизането на Правилника за прилагане на Указа за стопанската дейност.

Тази система на целево стимулиране наред с положителните страни имаше и два недостатъка:

а) Средствата се предоставяха от държавния бюджет и не се заработваха;

б) Стимулирането беше високо и създаваше условие ръководствата на стопанските организации да пренебрегват изпълнението на качествените показатели – печалба, валутна възвращаемост, себестойност и обществена производителност на труда и др. за сметка на изпълнението на износа и на валутните постъпления.

Вторият недостатък и сега ще се проявява.

3. Съгласно чл. 104, ал. 1 от Правилника за прилагане на Указа за стопанската дейност Министерският съвет определя реда за валутно стимулиране, което всяка фирма уточнява във вътрешните си правила за работната заплата. Вместо този ред в проектопостановлението се предлагат, освен в левове, целеви награди във валута. Досега премии се даваха, както на ръководствата на стопанските организации, така и на работниците, които имат пряко участие в изпълнението на задачата. Сега има опасност средствата във валута, които са минимални, да се ползват главно от ръководството на фирмите и поделенията, а за работниците ще останат целеви награди в левове.

Това неминуемо ще създаде социални противоречия в колективите и може да има отрицателни резултати.

Считаме, че може да се обсъди въпроса да не се предвиждат награди във валута. Ако все пак останат награди във валута, да се предвиди възможност за използването им за внос на съоръжения за медицинско обслужване на колектива или за други общи потребности на целия колектив.

4. Приемането на този документ само два месеца след излизане на Правилника за прилагане на Указа за стопанската дейност създава сериозен прецедент за пробиви и за заобикаляне на приетите принципи на материално стимулиране. Подобни предложения за целеви стимули може да последват от строителството за сметка на сметната стойност на обектите, от селското стопанство за сметка на бюджета и други.

Сериозен прецедент се създава и с освобождаването на тези средства от облагане с данък, съгласно чл. 94, ал. 1 от Правилника за прилагане на Указа за стопанската дейност.

София, 28 март 1989 г.

ЦДА, ф. 136, оп. 82, а.е. 16, л. 11–13. Оригинал. Машинопис.

** Текстът на постановлението е публикуван в документ № 653.*

№ 653

ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДАЧИТЕ ЗА ПОСТЪПЛЕНИЯ В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ЗА 1989 Г.

София, 31 март 1989 г.

За служебно ползване!

П О С Т А Н О В Л Е Н И Е № 11

от 31 март 1989 година

ЗА създаване на условия за изпълнение на задачите за постъпления в несоциалистическа валута за 1989 година

М И Н И С Т Е Р С К И Я Т С Ъ В Е Т
П О С Т А Н О В И:

Чл. 1. (1) Фирмите ползват допълнително средства за работна заплата в размер на 1 лев на всеки 100 валутни лева постъпления при изпълнение на разчетите за приходите в несоциалистическа валута за 1989 г. съгласно приложение № 1 и по 3 лева на всеки 100 валутни лева преизпълнение на тези разчети.

(2) Фирмите, непосочени в приложение № 1, ползват допълнително средства за работна заплата в размер на 1 лев на всеки 100 валутни лева постъпления в несоциалистическа валута.

Чл. 2. (1) Средствата се изплащат след приключване на годината въз основа на отчетите за валутните постъпления и се използват за целево индивидуално стимулиране на членовете на колективите, допринесли за производството на експортната продукция, на колективите на поделенията на фирмите, осигуряващи кооперирани доставки, на специалистите и ръководителите от търговските фирми, оказали съдействие за реализиране на валутните постъпления.

(2) Разпределянето на средствата се извършва от управителния съвет на фирмата-производителка.

(3) Сумите по чл. 1, включени в средствата за работна заплата, не се вземат предвид при облагането с данък съгласно чл. 94, ал. 1 от Правилника за прилагане на Указа за стопанската дейност.

Чл. 3. (1) Определя целеви награди за стимулиране в несоциалистическа валута за 1989 г. съгласно приложение № 2. Целевите награди се изплащат в края на годината при изпълнение на разчетите за валутни постъпления по приложение № 1.

(2) Управителният съвет на съответната фирма разпределя стимулите за индивидуално поощряване на трудовите колективи и за задоволяване на социалните им потребности.

Чл. 4. Министерството на икономиката и планирането, съгласувано с Министерството на външноикономическите връзки, да разпредели по области разчета за приходите в несоциалистическа валута за директния износ на аграрно-промишлените комплекси.

Чл. 5. Приема мерки за изпълнение на задълженията, произтичащи от годишния протокол за стокообмен за 1989 г. между Народна република България и Китайската народна република, съгласно приложение № 3.

Заключителна разпоредба

Параграф единствен. Контролът по изпълнението на постановлението се възлага на министъра на икономиката и планирането и на министъра на външноикономическите връзки, които дават указания по прилагането му.

София, март 1989 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Г. Атанасов*

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Ив. Шпатов*

С Ъ В Е Т Н И Ц И: [- - -] [- - -]
[- - -]

НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ „ПРАВЕН“:

РЕДАКТОР-СТИЛИСТ: [- - -]

ЦДА, ф. 136, оп. 82, а.е. 16, л. 1–2. Оригинал. Машинопис.

№ 654

РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА СЪЗДАВАНЕ И ДОПЪЛНИТЕЛНИ СТИМУЛИ ЗА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ ДА ОТКРИВАТ БАНКОВИ ВЛОГОВЕ И ДЕПОЗИТИ В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА

София, 29 май 1989 г.

РАЗПОРЕЖДАНЕ № 9

от 29 май 1989 година

ЗА допълнителни стимули за българските граждани да откриват банкови влогове и депозити в конвертируема валута

М И Н И С Т Е Р С К И Я Т С Ъ В Е Т
Р А З П О Р Е Д И:

1. За да се създадат допълнителни стимули българските граждани да спестяват в конвертируема валута, местните физически лица могат да откриват влогове и да правят депозити в банките у нас и в оригинална конвертируема валута (щатски долари, марки на Федерална република Германия и друга валута, определена от Българската народна банка) без ограничения.

2. Банките могат да откриват без формалности валутни депозитни сметки на местни физически лица, както и да допускат без ограничения тегления до наличността по сметката на титуляра.

3. Министерството на икономиката и планирането до 30 юни 1989 г. да преразгледа размера на таксата „Дарение“, прилагана въз основа на Тарифата за местните такси по Закона за местните данъци и такси, както и да облекчи другите условия при извършване на дарения и получаване на наследства в конвертируема валута с оглед даренията и наследствата в

конвертируема валута да се изплащат в пълния им размер в съответната валута след заплащане на предвидените такси. При необходимост Министерството на икономиката и планирането да внесе предложение за изменение на тарифата.

София, май 1989 г.

Председател на
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Г. Атанасов*

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Ив. Шпатов*

_____

С Ъ В Е Т Н И Ц И:
[- - -] [- - -]

_____-

РЕДАКТОР-СТИЛИСТ:

Ст. Овчаров А. Луканов [- - -]

ЦДА, ф. 136, оп. 82, а.е. 76, л. 1. Оригинал. Машинопис.

_____

№ 655

ПИСМО ОТ РЪКОВОДИТЕЛЯ НА ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ „КИНЕФИКАЦИЯ“ В СИЛИСТРА ЙОРДАН КИРИЛОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ТВОРЧЕСКО-СТОПАНСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ „БЪЛГАРСКА КИНЕМАТОГРАФИЯ“ ЛЮДМИЛ СТАЙКОВ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА ЗАТРУДНЕНИЯТА В РАБОТАТА НА УПРАВЛЕНИЕТО ВЪВ ВРЪЗКА С МАСОВОТО ИЗСЕЛВАНЕ НА БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ С ТУРСКО НАРОДНОСТНО САМОСЪЗНАНИЕ*

Силистра, 6 юни 1989 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
ТСО „БЪЛГАРСКА КИНЕМАТОГРАФИЯ“
С О Ф И Я

Другарю Стайков,

Във връзка със създалата се обстановка в района след публикуването на правителственото решение за паспортния режим Ви докладвам следното:

1. Масовата психоза за заминаване в Република Турция е обхванала цялото население с възстановени имена. Голяма част от тях не работят. Посещаемостта в кината рязко с[п]адна.

2. Напуснаха и заминаха в Турция 4 киномеханика, които обслужват 9 кина с население 8233 души.

3. Подали са документите си още 12 киномеханика.

4. Подават документи всички останали колеги с възстановени имена.

5. По предварителни данни са провалени вече 215 прожекции и вероятно ще продължат да се провалят.

6. Заместници трудно се намират.

7. Поголовно се искат всички възможни отпуски.

8. Засилили сме бдителността във всички киносалони.

9. Необходима ни е подкрепа от страна на ДП „Разпространение на филми“ за оставащите по-големи кина, особено за градовете Силистра и Тутракан.

10. Заминаващите погасяват всички свои дългове, теглят целите си спестявания, членския внос от ВСК, което показва, че нямат намерение да се завръщат.

11. Създали сме организация за приемане на техниката и материалните ценности.

За по-нататъшната ни работа ще Ви информирам допълнително.

ВАШ: ЙОРДАН КИРИЛОВ

С П Р А В К А
за провалени прожекции от киномеханици, напуснали страната
и обезлюдени кина – села

Само за времето от 25 май до 5 юни 1989 год. проваленитe прожекции са както следва:

I. От напусналите 4 киномеханика, които обслужват 9 кина с население 8233 души

кина бр.	население	прожекции	зрители	приходи
9	8233	78	2285	715

II. От подалите документите си 12 киномеханика, където кината са вече обезлюдени

21	20923	137	6715	1785

Общо за времето от 25.V. до 5.VI.1989 год.

30	29156	215	9000	2500

[Върху документа – печати:]
ОКР. У-НИЕ „КИНЕФИКАЦИЯ“
при ТСО „БЪЛГ. КИНЕМАТОГРАФИЯ“
Изх. № *137*
*06.06.*1989 г.
гр. СИЛИСТРА

ТСО „Бълг. кинематография“ – София
Вх. № *465*
Получено на *08.06.*1989 г.

ЦДА, ф. 136, оп. 82 а.е. 48, л. 69–70. Оригинал. Машинопис.

* *Виж също документ № 656.*

№ 656

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ТВОРЧЕСКО-СТОПАНСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ „БЪЛГАРСКА КИНЕМАТОГРАФИЯ“ ЛЮДМИЛ СТАЙКОВ ДО МИНИСТЪРА НА КУЛТУРАТА, НАУКАТА И ПРОСВЕТАТА ГЕОРГИ ЙОРДАНОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОСВОБОЖДАВАНЕ НА ТСО „БЪЛГАРСКА КИНЕМАТОГРАФИЯ“ ОТ ЗАДЪЛЖЕНИЕТО ЗА ОТЧИСЛЕНИЯ КЪМ ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ ОТ ПРИХОДИТЕ ВЪВ ВАЛУТА ПО ВТОРО НАПРАВЛЕНИЕ

София, преди 12 юни 1989 г.

ДО
ДР. ГЕОРГИ ЙОРДАНОВ
МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА,
НАУКАТА И ПРОСВЕТАТА
Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от Людмил Стайков – Председател
на ТСО „Българска кинематография“

УВАЖАЕМИ ДРУГАРЮ ЙОРДАНОВ,

През последните 2-3 седмици започнаха да се проявяват редица неблагоприятни фактори, които доведоха до рязко влошаване в изпълнението на плана за кинообслужването. Във всички селища, където живеят и работят българи с възстановени имена, преобладаващата част от тях, подават документи за пътуване в чужбина. Най-често това е свързано с напускане на работното място. По указания на общинските съвети на профсъюзите, отсъствието на тези хора се оформя като ползване на полагаемия се платен домашен отпуск или като неплатен отпуск. Поради това много селски кина не работят, а в градски кина силно е затруднена работата, поради недостиг на персонал. Някои кина не работят по нареждане на съответните органи (напр. киното в гр. Джебел). В кината, които работят в нормален режим, рязко е намалена посещаемостта. По тези причини се очертава значително неизпълнение на плана за зрители и приходи в по-голямата част от управленията „Кинефикация“ както за II тримесечие, така и за цялата година.

Ръководството на кинематографията взима спешни мерки за ограничаване и преодоляване на неблагоприятното положение. Разработва се компенсационна програма. Освен подсилването на филмовия репертоар, пренасочването на работници от едно към друго работно място, привличането на външни лица за временна работа и по съвместителство, полагане на извънреден труд и други, вземат се мерки за започване на нови дейности, като продажба на видеокасети с игрални филми, обработка на филмови материали и оказване на услуги на граждани.

За изпълнението на компенсационната програма от решаващо значение е осигуряването на необходимите валутни средства за закупуване на филми. Както е известно, от 01.01.1989 г. ТСО „Българска кинематография“ беше изведена на пълна валутна самоиздръжка, при това със задължението да внася 25 % от придобитата несоциалистическа валута в държавния бюджет. От началото на годината при 404 х. в[алутни] лв. постъпления, 93 х. в[алутни] лв. са внесени в бюджета. Това се отразява особено негативно на доставката на филми, резервни части и други крайно необходими материали за функциониране на системата.

Ето защо моля за Вашето съдействие пред Министерство на икономиката и планирането спешно да се отмени валутната вноска от 25 % в бюджета.

С УВАЖЕНИЕ: *Л. Стайков*

ЦДА, ф. 136, оп. 82 а.е. 48, л. 67–68. Оригинал. Машинопис.

№ 657

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ МИНИСТЪРА НА КУЛТУРАТА, НАУКАТА И ПРОСВЕТАТА ГЕОРГИ ЙОРДАНОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ГЕОРГИ АТАНАСОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОСВОБОЖДАВАНЕ НА ТВОРЧЕСКОТО-СТОПАНСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ „БЪЛГАРСКА КИНЕМАТОГРАФИЯ“ ОТ ЗАДЪЛЖЕНИЕТО ЗА ОТЧИСЛЕНИЯ КЪМ ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ ОТ ПРИХОДИТЕ ВЪВ ВАЛУТА ПО ВТОРО НАПРАВЛЕНИЕ*

София, 12 юни 1989 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
ГЕОРГИ АТАНАСОВ

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА
от ГЕОРГИ ЙОРДАНОВ

ДРУГАРЮ АТАНАСОВ,

От 1 януари 1989 г. Творческо-стопанското обединение „Българска кинематография“ е на пълна валутна самоиздръжка. Известно е, че вносът на чуждестранни филми, програмата на Световната кинопанорама, техниката и обработката на филмите се осъществяват с валута по второ направление.

Новите икономически условия създадоха известно напрежение сред някои звена в кинематографията. Разработена е дългосрочна програма за решително увеличаване на приходите от валута в следващите години. Но за нейната реализация е необходимо допълнително оборудване.

Във връзка с това моля за съдействие Творческо-стопанското обединение „Българска кинематография“ да бъде освободено от отчисления към държавния бюджет от приходите във валута по второ направление.

София, 12 юни 1989 г. *Г. Йорданов*

ЦДА, ф. 136, оп. 82 а.е. 48, л. 66. Оригинал. Машинопис.

* *Във връзка с този въпрос виж също документ № 659.*

№ 658

ПИСМО ОТ ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪРА НА ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ВРЪЗКИ КРЪСТЮ ПОПОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ С ДАННИ ЗА УВЕЛИЧАВАНЕТО НА ПАСИВНОТО САЛДО НА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС С МОНГОЛСКАТА НАРОДНА РЕПУБЛИКА И С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ПРИВИЛЕГИИ ОТ БНБ НА ФИРМИТЕ, ПРОИЗВЕЖДАЩИ СТОКИ ЗА ИЗНОС В МОНГОЛИЯ, ПРИ ПОКУПКА НА КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА И ПРИ ПРЕДОСТАВЯНЕТО НА ВАЛУТНИ КРЕДИТИ*

София, 30 юни 1989 г.

Поверително!
Екз. № 1

НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ВРЪЗКИ София, *30.06.*1989 г.
№ *342*

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА
ДРУГАРЯ ВАСИЛ КОЛАРОВ**
Т У К

ДРУГАРЮ ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Пасивното салдо на платежния баланс с МНР към 30.05.1989 г. възлиза на около 7,3 млн. р[у]бл[и] (при общ обем на износа около 8 млн. рбл.). Това салдо е формирано основно от:

– Доставките на злато - 3.7 млн. рбл.

– Нетърговски плащания - 1.2 млн. рбл. (в т.ч. безвъзмездна помощ за международната геоложка експедиция - 850 хил. рбл.)

– Недоставени стоки - 1.7 млн. рбл. и други.

Към 31.12.1989 г. се очаква пасивното салдо да се увеличи поне с още 3 млн. рбл., от покупката на златото, произведено през т.г.

Министерство на външноикономическите връзки взима мерки за ликвидиране на остатъците от недоставени стоки през 1987 и 1988 г. Съгласувани и са предложени за договаряне свръх протокола за т.г. хранителни и ширпотребни стоки.

Стойността на тези стоки, обаче, не е достатъчна да покрие изцяло пасива от позициите злато и нетърговски плащания и ще останат открити общо около 5 млн. рбл.

Фирмите износителки на машиностроителна продукция и комплектни обекти срещат затруднения при износа в МНР, тъй като трябва да купуват с долари редица компоненти и материали, които не могат да се компенсират с рублевите постъпления.

Поради същата причина не желаят да експортират за МНР своите стоки и Фармахим, Електроимпекс, Изотимпекс и други.

Тъй като основният обем на формирания пасив е от доставките на злато (3.7 млн. рбл. досега и още около 3 млн. рбл., очаквани за т.г.), което се предостави изцяло на БНБ, то считам за необходимо да бъдат създадени някои стимули за българските фирми с цел да се увеличи тяхната заинтересованост от износа за МНР.

Предвид гореизложеното, предлагам:

– БНБ да предоставя привилегии при продажба на конвертируема валута на фирмите, произвеждащи стоки за износ в МНР;

– БНБ да отпуска валутен кредит с по-благоприятна лихва за покупка на окомплектовка и материали за стоки, предназначени за износ в МНР;

– Да се предоставят и други банкови стимули (при вътрешно финансиране) на фирмите за разгръщане на тяхната работа на този важен пазар.

Моля за Вашето становище и съдействие.

ЗАМ.-МИНИСТЪР: *К. Попов*

Отпечатано в 2 екз.:
Екз. № 1 – БНБ
Екз. № 2 – КД.
Изготвил: К. Филен
Написала: О. Караколева

[Върху документа – надписи:]
Др. В. Владимиров за предложение 7.7.[19]89 г. [- - -]
Др. Р. Нацева
С др. Ранков – предложете
В. Коларов

ЦДА, ф. 132П, оп. 15, а.е. 74, л. 33–34. Оригинал. Машинопис.

---

* *Писмото-отговор на председателя на БНБ Васил Коларов виж в документ № 817.*

** **Васил Коларов (род. 20.XI.1942 г.)** *Роден в Батак. Средно образование завършва в София. През 1960−1966 г. учи последователно математика в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и в Московския университет „М. Ломоносов“. В периода 1966−1975 г. работи в Изчислителния център и в Научния център по планиране към Държавния комитет за планиране. Занимава се с макроикономическо моделиране и ръководи софтуерното осигуряване. Специализира в Япония, Великобритания, Белгия, САЩ. Хоноруван преподавател в Математическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и във Висшия икономически институт „Карл Маркс“. От април 1975 г. е заместник-председател, а от август 1977 г. − първи заместник-председател на БНБ. От 3.I.1984 г. до 20.XII.1989 г. е председател на БНБ.*

№ 659

СПРАВКА ОТ ЕКСПЕРТИ В МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО НА МИНИСТЪРА НА КУЛТУРАТА, НАУКАТА И ПРОСВЕТАТА ГЕОРГИ ЙОРДАНОВ ЗА ОСВОБОЖДАВАНЕ НА ТВОРЧЕСКО-СТОПАНСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ „БЪЛГАРСКА КИНЕМАТОГРАФИЯ“ ОТ ЗАДЪЛЖЕНИЕТО ЗА ОТЧИСЛЕНИЯ КЪМ ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ ОТ ПРИХОДИТЕ ВЪВ ВАЛУТА ПО ВТОРО НАПРАВЛЕНИЕ

София, юли 1989 г.

С П Р А В К А

Другарят Георги Йорданов предлага ТСО „Българска кинематография“ да бъде освободено от задължението за отчисления за общодържавни нужди от приходите във валута по второ направление.

Предложението се мотивира със заминаването за чужбина на значителен брой киномеханици и други граждани с възстановени имена, поради което се очертава значително неизпълнение на годишните разчети за броя на кинозрителите и приходите в левове в по-голямата част от управленията „Кинефикация“. За компенсиране на очакваното неизпълнение обединението е разработило компенсационна програма, но за нейната реализация от решаващо значение е осигуряването на необходимите валутни средства за закупуване на филми, резервни части и други материали.

С приложение № 17 към Постановление № 41 от 1988 г., на ТСО „Българска кинематография“ е определен норматив за отчисления от реализираните валутни постъпления в съотношение 75 на сто за собствени нужди и 25 на сто за общодържавни нужди. С Постановление № 11 от 31 март 1989 г. е приет Разчет за приходите в несоциалистическа валута по стопански организации за 1989 г., който служи като база за нарастване на средствата за работна заплата с оглед стимулиране увеличаването на валутните постъпления. С него е разчетено ТСО „Българска кинематогра-

фия“ да реализира за цялата 1989 г. валутни постъпления в размер на 300 х. вал. лева.

До края на юни т.г. обединението е реализирало валутни приходи в размер на 500 хил. вал. лв., или годишният разчет вече е изпълнен 166,7 на сто, с което се нарежда на второ място между всички стопански организации по преизпълнението на определените с разчета валутни постъпления. В съответствие с утвърденото съотношение 75 на сто, или 375 хил. вал. лв. от тези постъпления, остават за обединението. Може да се очаква, че за оставащите шест месеца от годината преизпълнението на разчета и съответно валутните средства, оставащи за обединението, ще се увеличат в още по-голяма степен.

При това следва да се има предвид, че съгласно Постановление № 11 за изпълнението на всеки 100 вал. лв. от определения разчет обединението може да ползва допълнително по 1 лв. за работна заплата, а за преизпълнението на всеки 100 вал. лв. над разчета – по 3 лева. Следователно до края на май обединението вече си е осигурило допълнително средства за работна заплата в размер на повече от 9000 лв., които следва да се използват целево за стимулиране на специалистите и колективите, допринесли за реализиране на валутните постъпления.

Като се има предвид изложеното и състоянието на валутните приходи общо за страната, смятаме за целесъобразно предложението за освобождаване на ТСО „Българска кинематография“ от валутни отчисления за общодържавни нужди да бъде отклонено. За следващите години въпросът да се решава по съответния ред.

София, юли 1989 г.

МАТЕРИАЛЪТ Е ЗАВЕДЕН:
КАТО ДОКЛАД
КАТО ПИСМО
НА ДРУГАРЯ: П. Бъркалов
копие: др. Б. Пенева
др. К. Киряков

Оригиналът е изпратен в кабинета на др. Иван Шпатов за доклад на др. Г. Атанасов.
ПОДПИС:
Относно: ТСО „Българска кинематография“ да бъде освободено от отчисления към държавния бюджет от приходите във валута по второ направление.

ЦДА, ф. 136, оп. 82 а.е. 48, л. 63–65. Оригинал. Машинопис.

№ 660

ПРОЕКТ ЗА ЗАКОН ЗА СТОПАНСКАТА СМЕТКА И В КОНВЕРТИРУЕМИ ЛЕВОВЕ*

София, 20 септември 1989 г.

ПОВЕРИТЕЛНО
ПРОЕКТ

ЗА ЛИЧНО ПОЛЗВАНЕ
ПОДЛЕЖИ НА ВРЪЩАНЕ

ЗАКОН (УКАЗ)**

за стопанската сметка и в конвертируеми левове

I. Общи разпоредби

Чл. 1. Този закон (указ) определя реда, по който фирма и друго юридическо лице у нас в материалното производство и в извънматериалната сфера, тяхно поделение, обособено на отделен счетоводен баланс, както и фирма на граждани, която не е юридическо лице, всички наричани за

краткост по-нататък „фирма“, осъществява дейността си при условията на стопанска сметка и в конвертируеми левове.

Чл. 2 (1) Фирмите могат по установения ред без ограничения да придобиват и да съхраняват у себе си и в банките у нас конвертируеми левове, както и други оригинални конвертируеми валути, да ги обменят и да извършват с тях плащания в страната и в чужбина за текущата си дейност. Съответните юридически и физически лица носят предвидената в закона отговорност за законосъобразността на тези им действия.

(2) Плащания за текущата дейност по смисъла на ал. 1 са плащанията, които не са с цел трансфериране на капитал, и включват, освен другото:

1. всички дължими плащания, свързани с външната търговия, с друга текуща стопанска дейност, включително услуги, и с нормалните краткосрочни банкови и други кредити;

2. дължими плащания под формата на лихви по кредити и на чист доход от други инвестиции;

3. плащания в неголеми размери за погашения на кредити или за амортизации по преки инвестиции;

4. неголеми преводи за семейни разходи за издръжка.

Чл. 3 (1) Българската народна банка осигурява по ред, утвърден от нейния Управителен съвет, функционирането у нас на пазар за покупка и продажба на валута на едро, наречен първичен валутен пазар, в който могат да участвуват главните купувачи и продавачи на валута – банки, фирми – по-крупни износители и вносители, заинтересувани държавни органи.

(2) Участниците в първичния валутен пазар се определят от Българската народна банка на основата на сумата на продадената или купената конвертируема валута за цялата им дейност през предходната година. Когато участник в първичния валутен пазар наруши установения ред за функционирането на този пазар, Българската народна банка може да отнеме правото му за участие.

(3) Участниците в първичния валутен пазар на договорна основа могат да купуват и да продават на този пазар по установения ред чужда конвертируема валута срещу конвертируеми левове и обратно, както и конвертируема валута срещу левове и обратно.

Чл. 4 (1) Фирмите, които не участвуват в първичния валутен пазар, другите органи и физическите лица по ред, определен от Управителния съвет на Българската народна банка, могат да купуват и да продават на договорна основа от и на участници в първичния валутен пазар чужда конвертируема валута срещу конвертируеми левове и обратно, както и конвертируема валута срещу левове и обратно.

(2) Купувачите и продавачите на валута по ал. 1 образуват вторичния валутен пазар в страната.

Чл. 5 (1) Всички покупки и продажби у нас на конвертируема валута срещу конвертируеми левове и обратно се извършват с прилагане на публикуваните периодично от Българската народна банка курсове „купува“ и „продава“ за чуждите конвертируеми валути към конвертируемия лев. Те се определят от Българската народна банка съгласно наредба, утвърдена от Управителния ѝ съвет, съобразно уточненото начално равнище и строго отразяване на действителните промени на пазарния курс на съответната чужда конвертируема валута спрямо определена „кошница“ от основни за страната конвертируеми валути.

(2) При всички покупки и продажби на конвертируеми левове срещу левове и обратно, без тези на първичния валутен пазар, при които един от участниците в покупко-продажбата е държавата, задължително се прилага публикуваният от Българската народна банка курс на конвертируемия лев към лева, съответно „купува“ и „продава“.

(3) При всяка покупка и продажба на конвертируеми левове срещу левове и обратно на първичния и вторичния валутен пазар, освен тези по ал. 2, се прилага договорен между купувача и продавача курс.

(4) Българската народна банка по нейна преценка и съобразно възможностите си се намесва с покупки или продажби на конвертируеми левове срещу левове на първичния валутен пазар. За целта тя може да определя, без да е задължена да обявява, гранични стойности на валутните курсове „купува“ и „продава“ на конвертируемия лев към лева, при достигането на които на първичния валутен пазар започва нейната намеса.

(5) Граничните стойности на курса на конвертируемия лев към лева, при достигането на които може да започне намеса на Българската народна банка, се определят от нея като се вземат пред вид:

1. определените на основата на търсенето и предлагането на конвертируеми левове срещу левове в страната валутни курсове на първичния и вторичния валутен пазар;

2. отчетеното от Централното статистическо управление за последните дванадесет месеца общо за страната съотношение между сумарната стойност по действуващи вътрешни цени на едро в лева и по прилаганите фактически курсове на валутите, плюс другите разходи до границата, на изнесените срещу конвертируема валута стоки и услуги, и сумата на валутните постъпления от този износ, преизчислена в конвертируеми левове по средни валутни курсове;

3. оценката си за необходимостта от провеждане на определена курсова политика в съответствие с икономическата стратегия на държавата, в това число и за развитието на валутните баланси в конвертируема валута.

(6) Българската народна банка чрез намесата си по ал. 4 и чрез другите си въздействия, влияе върху валутните пазари у нас, главно с икономически средства, за провеждане на набелязаната стратегия по валутните курсове.

II. Права, задължения и отговорности на фирмите

Чл. 6 (1) Всяка фирма, осъществяваща дейността си при условията на стопанска сметка и в конвертируеми левове, съставя единен счетоводен баланс в левове, който обобщава ресурсите и вложенията ѝ както в левове, така и в конвертируеми левове. В левове се обобщават и основните отчетни показатели за икономическите резултати от дейността на фирмите, включително и статистическата отчетност. Освен традиционните показатели в левове, отчитат се и показателите, свързани със стопанската сметка в конвертируеми левове.

(2) При счетоводната отчетност на фирмите, при отчитането на доходите на гражданите, както и при покупко-продажбата на конвертируеми левове, се прилага курсът за 1 конвертируем лев в левове, по който е била извършена покупко-продажбата.

(3) В себестойността на продукцията на фирмите всички вносни продукти се отразяват само по калкулативен път на основата на действителните пълни валутни разходи по вноса и приложените валутни курсове. За вносните стоки и услуги не се прилагат цени на едро и тарифи, определени административно.

Чл. 7 (1) Фирмите всеки месец с натрупване от началото на годината образуват и разпределят общ доход в конвертируеми левове по реда на този закон (указ) и по приложената схема, наред с образуването и разпределянето на печалба във вътрешни левове от цялостната им дейност, по реда на Указа за стопанската дейност.

(2) Общите постъпления в конвертируеми левове на фирмата се формират от:

1. износ на стоки и услуги срещу конвертируема валута;

2. постъпления в конвертируеми левове от завършени и предадени строителни обекти и подобекти и друга инженерингова дейност в чужбина;

3. постъпления в конвертируеми левове от превоз на товари, пътници и от други транспортни дейности в чужбина;

4. постъпления в конвертируеми левове от търговски отстъпки, надбавки, надценки и комисионни възнаграждения;

5. постъпления в конвертируеми левове от продажба в страната на собствена продукция и услуги;

6. постъпления в конвертируеми левове, купени от фирмата срещу заплащане в левове;

7. постъпления в конвертируеми левове от лихви по валутни влогове и депозити, от притежавани от фирмата облигации в конвертируеми левове, от доходи от участия в конвертируеми левове, и от други регламентирани приходи.

(3) Фирмата задължително продава на държавата срещу левове част от общите си постъпления в конвертируеми левове, преди отчитането им по ал. 2, съгласно приложените нормативи, определени на принципите за данъчно облагане на добавената стойност в конвертируеми левове, включваща общия доход в конвертируеми левове и амортизациите за възстановяване в конвертируеми левове. Освобождава се от тези задължителни продажби само продукцията, продадена сре-

щу конвертируеми левове или други конвертируеми валути, която се изнася в чужбина.

(4) Фирмата задължително отделя част от общите си постъпления в конвертируеми левове, преди отчитането им по ал. 2, за погасяването на дължимите краткосрочни банкови кредити в конвертируема валута.

(4) Общият доход в конвертируеми левове на фирмата се формира като общите постъпления в конвертируеми левове се намалят с:

1. материалните разходи за предмети на труда и за услуги, заплатени в конвертируема валута;

2. амортизациите за възстановяване в конвертируеми левове на основните средства, които могат да бъдат възстановени или модернизирани само срещу конвертируема валута. Тези основни средства и нормативите за амортизация се определят съгласно наредба, утвърдена от Министерския съвет. Левовата равностойност на амортизациите в конвертируеми левове е съответно част от амортизациите за възстановяване в левове;

3. лихвите по всички краткосрочни, средносрочни и дългосрочни валутни кредити в конвертируема валута;

4. фактическите разходи за основен ремонт в конвертируема валута;

5. валутните разходи на представителствата на фирмите в чужбина;

6. здравно-осигурителните вноски в конвертируеми левове;

7. застрахователните вноски в конвертируема валута;

8. митата в конвертируема валута;

9. други регламентирани от Министерския съвет разходи в конвертируема валута.

(5) Когато фирма или друг орган прецени, че при продажба на продукция на фирма в чужбина или у нас срещу конвертируеми левове е осъществен дъмпинг, заинтересуваната фирма или друг орган може да възбуди предвидената в нормативните актове анти-дъмпингова процедура срещу считаната за виновна фирма.

(6) Продажба, от която се осъществяват постъпления по т. 5 на ал. 2, може да се осъществява само за обеми над договорените държавни поръчки.

Чл. 8 (1) Фирмите са длъжни винаги строго да съхраняват активи (вложения) в конвертируеми левове в размер най-малко на възстановителната стойност на съответните основни средства, както следва:

1. част – във вид на остатъчната валутна стойност на основните средства, както и евентуално – на незавършените валутни капитални вложения;

2. разликата – задължително във вид на натрупани и съхранени амортизации за възстановяване в конвертируема валута.

(2) Свободните суми на амортизациите за възстановяване в конвертируеми левове се съхраняват от фирмите като валутни влогове до поискване или срочни депозити в банките срещу пазарни лихви.

Чл. 9 (1) Фирмата отчислява част от общия си доход в конвертируеми левове, както следва:

1. за задължителна продажба срещу левове на държавата по приложените нормативи спрямо общия доход на фирмата в конвертируеми левове;

2. за погашения по средносрочни и дългосрочни валутни кредити.

(2) След отчисленията по ал. 1, от остатъчния общ доход в конвертируеми левове фирмите отчисляват средства в конвертируеми левове най-малко по приложените минимални нормативи за развитие и технологично обновяване, и за социално-битови мероприятия. Левовата равностойност на тези отчисления в конвертируеми левове е съответно част от средствата в левове, отчислена по фондовете „Развитие и технологично обновяване“ и „Социално-битови и културни мероприятия“ на фирмата.

(3) Останалият общ доход в конвертируеми левове, след като част от него, съгласно приложения норматив, фирмата задължително продаде срещу левове на Държавното обществено осигуряване, може да се използува по ред, определен с вътрешните правила за работната заплата, за стимулиране на членовете на трудовия колектив за постигнатите годишни резултати и за целеви награди. Левовата равностойност на сумите в конвертируеми левове за стимулиране и за целеви награди, включително и за продажбата за Държавното обществено осигуряване, е съответно част от средствата за работна заплата в левове на фирмата.

(4) Всеки гражданин продава задължително на държавата срещу левове част от подлежащите на получаване стимули и целеви награди в конвертируеми левове по ал. 3, както и от всички други доходи като доходи от лихви и дивиденти в конвертируеми левове, съгласно приложените нормативи за прогресивно-подоходно облагане на общия му доход в конвертируеми левове.

(5) Продажбите на конвертируеми левове на държавата от фирмата по ал. 3 на чл. 7 и по ал. 1, т. 1 на настоящия член, както и от трудещите се по ал. 4, се извършват съответно за общинския народен съвет, за областния народен съвет и за централизираните нужди на държавата, съгласно приложените нормативи.

(6) Фирма, която образува положителен общ доход в конвертируеми левове за текущата отчетна година, но при това общата сума в конвертируема валута на продадената на държавата от фирмата и от трудещите се в нея по реда на този закон (указ) конвертируема валута и на начислените от нея амортизации в конвертируеми левове, не надхвърля общата сума на продадената на държавата конвертируема валута и евентуално начислените от фирмата амортизации в конвертируеми левове през предходната отчетна година, задължително продава цялата сума на общия си доход в конвертируеми левове на държавата и не разпределя конвертируеми левове за фондовете си „Р[азвитие и] Т[ехнологично] О[бновяване]“ и „С[оциално-] Б[итови и] К[ултурни] М[ероприятия]“, както и за стимули и награди.

(7) Фирмата отнася отчисленията по ал. 2 и ал. 3 в течение на годината по отделни сметки и може да ги изразходва само на основата на схемата за образуване и разпределение на общия доход в конвертируеми левове за годината като цяло и при спазване на изискванията на ал. 6.

(8) Фирма, която за определен отчетен период не образува положителен общ доход в конвертируеми левове, но има постъпления в конвертируеми левове, по-големи от чистите ѝ материални разходи в конвертируеми левове, равни на сумата на материалните разходи в конвертируеми левове, намалена с амортизационните отчисления в конвертируеми левове, начислява амортизационни отчисления в конвертируеми левове в намален размер, равен на положителната разлика.

(9) Когато за определена година фирма не образува положителен общ доход в конвертируеми левове, но отчетеният за годината отрицателен общ доход в конвертируеми левове е по-благоприятен от този през предходната година, фирмата може да купи 50 на сто от подобрението от държавата и да го разпредели 80 на сто за фонд „РТО“ и 20 на сто – за стимули и награди на трудещите се.

Чл. 10 (1) Отчитането на бартерни сделки, в които повече от една наши и една или няколко чужди фирми си обменят продукти, които биха могли да се изнесат от, съответно внесат в, страната срещу конвертируема валута, се извършва, както следва:

1. за всеки такъв бартер в страната се определя или договаря местна фирма-координатор.

2. всички вносни ресурси по бартера се предоставят в разпореждане на фирмата-координатор.

3. фирмата-координатор без ограничения се договаря и продава у нас и в чужбина срещу оригинална конвертируема валута или конвертируеми левове внесените по бартера продукти.

(2) С получената от продажбите оригинална конвертируема валута и конвертируеми левове фирмата-координатор по бартера плаща в конвертируеми левове на фирмите-износители по бартера.

Чл. 11. Поделение на фирма може да се договори с нея да отчислява в конвертируеми левове за фирмата до 10 на сто от отчисленията си за фонд „РТО“ и фонд „СБКМ“, както и до 3 на сто от отчислението в конвертируеми левове за стимулиране на членовете на трудовия колектив за постигнатите годишни резултати и за целеви награди.

Чл. 12 (1) Когато фирма, осъществяваща дейността си на стопанска сметка и в конвертируеми лева, поради липса на достатъчно постъпления в конвертируеми левове от текущата си дейност не може да изплаща отделни задължения в конвертируема валута с настъпил падеж, тя е длъжна в срок до 60 дни да закупи от валутните пазари необходимите конвертируеми левове и да извърши дължимите плащания с лихвите и другите обезщетения.

(2) Ако фирмата не купи валутата по ал. 1, кредиторът може:

1. сам да закупи по реда на ал. 1 необходимата конвертируема валута за сметка на длъжника, като пълните разходи по покупката съберe по безакцептен ред;

2. да продаде по установения ред срещу конвертируема валута ипотекираното или заложе-

ното като обезпечение на вземанията му имущество на длъжника.

(3) Когато фирмата не може да изплати разходите по ал. 2, т. 1 в срок по чл. 66 от Указа за стопанската дейност, тя се обявява в несъстоятелност по реда на същия указ.

(4) В случаите по ал. 1 фирмата може да се договаря да получи при определени условия банков кредит или помощ от държавата и от заинтересувани фирми и органи.

III. Държавно регулиране

Чл. 13 (1) Министерството на икономиката и планирането в диалог с фирмите и с изпълнителните комитети на народните съвети разработва вариантни дългосрочни и петилетни планове за социално-икономическото развитие по окрупнени показатели, които се обсъждат и утвърждават от висшите органи.

(2) Фирмите разработват годишните си търговско-икономически планове. Министерството на икономиката и планирането, подпомагано и от другите функционални органи, получава плановете на фирмите, отразява ги разчетно в балансите и на основата на резултатите координира промените в икономическите нормативи и регулатори, с оглед да се създадат действителни интереси у фирмите в посока към равновесно развитие, на повишаването на ефективността и на тази основа към устойчиво подобряване на жизненото равнище на народа.

(3) В условията на прилагането на стопанска сметка и в конвертируеми левове се възлагат държавни поръчки за изпълнение на задълженията, поети от страната спрямо страни – членки на СИВ, както и за някои основни продукти за вътрешния пазар. Плащането на продукцията по тези държавни поръчки се извършва в левове, като държавата осигурява правото на съответните фирми да купуват от държавната конвертируема валута за внос на необходимите материали и окомплектовки, оборудване и резервни части за изпълнение на държавните поръчки.

(4) При балансирането да не се допуска повече от 2/3 от капацитета на мощностите на фирмите да се запълва с държавни поръчки.

Чл. 14. За държавно регулиране на вноса и износа в конвертируема валута Министерството на икономиката и планирането и Министерството на външноикономическите връзки предлагат на Министерския съвет да определя и гъвкаво да изменя мита по вноса и квоти за максимално допустимия износ по определени стоки, включително и да забранява износа на определени стоки.

Чл. 15 (1) Общата сума на прираста или намалението на задълженията в левове на държавния бюджет към банките, фирмите или населението се определя всяка година от Народното събрание със закона за държавния бюджет.

(2) Спазването на сумата по ал. 1 се осигурява от Министерството на икономиката и планирането и се контролира от Българската народна банка.

(3) Държавата извършва разходи в конвертируема валута до размер на:

1. получените от нея суми в конвертируеми левове от нормативните продажби от фирми и граждани по реда на чл. 7 и чл. 9;

2. купените от нея срещу левове на валутния пазар конвертируеми левове;

3. явно привлечени от нея вътре и извън от страната кредити в конвертируема валута, включително и облигационни.

(4) По предложение на Министерството на икономиката и планирането Министерският съвет може да предоставя на нормативна основа субсидии в конвертируеми левове за производството от всяка фирма на определени продукти.

Чл. 16. За нуждите на стопанската сметка в конвертируеми левове Българската народна банка организира и регулира безналичния и наличнопаричния оборот в конвертируеми левове и може да пуска в обращение съответните парични знаци.

Чл. 17 (1) Управителният съвет на Българската народна банка всяка година и всяко тримесечие в съответствие с утвърдената стратегия за развитието, в това число и с оглед на сдържане в определени рамки на инфлацията, определя по своя преценка горната и долната граница на прираста в проценти на общата за страната парична сума в левове в обращение, която включва наличностите от банкноти и пари по сметки на фирмите, банките, държавата, гражданите и другите им притежатели.

(2) Българската народна банка чрез гъвкаво изменение на всички свои лостове за въздействие, включително основния лихвен процент и нормативите за задължителните безлихвени резер-

ви на банките, осигурява отчетените прирасти на общата за страната парична сума в левове в обращение да бъдат в границите, определени по ал. 1.

(3) За да се подпомага постигането на целта по ал. 2, недействителни са нарежданията към банките на държавни и други органи и организации, когато по преценка на Българската народна банка тези нареждания могат да предизвикат необосновано излизане на прираста на парите в левове извън границите по ал. 1.

IV. Работна заплата

Чл. 18. Сумите за стимулиране, целевите награди, трудовите и другите законосъобразни доходи у нас и в чужбина, включително пенсиите и другите обезпечения от обществено осигуряване, дължими или налични в конвертируеми левове или в друга конвертируема валута, се изплащат в брой или превеждат в избрана от правоимащия гражданин банка у нас и могат без ограничения да се притежават и ползват от него и по пълномощие – от член на семейството му, за:

1. за покупки на стоки и услуги от определени магазини в страната чрез плащане по безкасов начин или в брой в конвертируеми левове и в чужда конвертируема валута;

2. теглене на оригинална конвертируема валута при пътувания в чужбина;

3. обмяна на вторичния валутен пазар на конвертируеми левове срещу други оригинални конвертируеми валути и срещу левове;

4. други цели, регламентирани от Министерския съвет.

(2) Съответните лица носят предвидената в закона отговорност за законосъобразността на действията им по ал. 1.

Чл. 19. Съответната част от пенсиите и другите обезпечения по държавното обществено осигуряване на работниците и служителите, които получават част от трудовото си възнаграждение в конвертируеми левове, да се изплаща в конвертируеми левове по ред и условия, определени с отделен нормативен акт.

V. Облигации и трудови акции

Чл. 20. Фирмите могат да привличат средства в конвертируеми левове и под формата на акции и облигации, както и да изплащат по тях доходи – дивиденти и лихви, по реда, установен за сумите в левове. Продажбата и покупката от фирми на ценни книжа – акции и облигации, издадени в конвертируеми левове, се извършва по установения ред при свободно договаряне на Софийската и другите борси за ценни книжа у нас.

VI. Взаимоотношения с банките

Чл. 21 (1) Банките у нас, включително смесените банки с чуждестранно участие и клоновете на чужди банки, в конкуренция помежду си, стимулират спестяването на конвертируеми левове и на други оригинални конвертируеми валути под формата на влогове и депозити от фирмите и от гражданите при тях, като прилагат лихвени проценти в съответствие с условията на съответните международни валутни пазари, от които се привлича конвертируема валута, с отчитане и на разходите им в конвертируема валута и на изискванията за рентабилна дейност.

(2) Банките у нас могат да се договарят да кредитират фирмите в конвертируеми левове и в оригинални конвертируеми валути краткосрочно, средносрочно и дългосрочно за ефективните им инициативи, които гарантират срочното връщане на кредита с лихвите, договорени в съответствие с условията на международните валутни пазари, от които се привлича конвертируема валута, с отчитане и на банковите разходи в конвертируема валута и на изискванията за рентабилна дейност.

(3) Средносрочните и дългосрочните банкови кредити в конвертируема валута се погасяват от амортизациите в конвертируеми левове, от остатъка на общия доход в конвертируеми левове след задължителната нормативна продажба за държавата и от фонд „Развитие и технологично обновяване“ в конвертируеми левове.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. Този закон (указ) влиза в сила от 1 януари 1990 година.

§ 2. Чл. 19 се прилага от 1 януари 1993 година.

§ 3. Поетапното започване на функционирането на първичния валутен пазар по чл. 3 се организира в София, а по-късно и в други основни градове у нас, по график, утвърден от Управителния съвет на Българската народна банка.

№ 504/20.09.1989 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 15, а.е. 10, л. 5–18. Оригинал. Машинопис.

** Този проект не е разглеждан в Народното събрание и в Държавния съвет.*

*** Авторите на проекта очевидно са предвиждали два варианта за наименование на този нормативен акт.*

№ 661

ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА НА БАНКИТЕ ПО ВАЛУТНОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ

София, 30 март 1990 г.

ПРОТОКОЛ № 19

Заседание на 30 март 1990 година

Заседават др.др. Ив. Драгневски*, Т. Чавдаров, К. Заркова и Г. Колев
Отсъствуват
Присъствуват
Заседанието се откри в на подпис

Дневен ред:

1. Предложение за подобряване дейността на банките по валутното обслужване на гражданите.

Докладва: Ив. Драгневски

Във връзка със станалите обсъждания и направените предложения на срещата на председателя на Българската народна банка с председателите на търговските банки на територията на гр. София за нормализиране дейността по валутното обслужване на гражданите, Управителният съвет взе следните

Р Е Ш Е Н И Я:

1. Препоръчва на Стопанската банка, БСИ „Минералбанк“, ТБ „Биохим“, ТБ „Електроника“, ТБ „Балканбанк“, Строителната банка, Транспортната банка и Земеделска и кооперативна банка в срок до 30 юни 1990 година да разкрият валутни служби за продажба на валута на граждани и едновременно с това обмислят откриването на звена за влогонабиране в чуждестранна валута.

Българската външнотърговска банка своевременно да окаже помощ по създаването и дейността на валутните служби в тези банки.

2. Счита за целесъобразно в бъдеще във всеки новооткрит клон на търговска банка, да се предвижда разкриването на валутни служби.

3. Предлага на търговските банки и на Държавната спестовна каса да проведат във възможно най-кратки срокове съгласувания с Банксервиз по въвеждането на електронизация във валутното обслужване на гражданите.

4. След въвеждането на електронизация при продажбата на валута, както и при ползуването на собствени средства от валутни влогове на гражданите за пътувания в чужбина, да се замени

издаваното до сега разрешително за износ на валута с документ, уточнен между БВБ и Банксервиз. Българската външнотърговска банка да уведоми митническите власти за промяната.

5. Възлага на др.др. Л. Филипов и Д. Ананиев да направят предложение за промяна на Закона за сделките с валутни ценности и за валутния контрол, с цел да отпаднат формалностите при валутното обслужване на гражданите.

Срок:

6. Предлага на Българската външнотърговска банка, съвместно с други заинтересовани търговски банки да преразгледат размера на комисионните, заплащани във валута на тези банки във връзка с валутното обслужване на гражданите.

7. Препоръчва на ръководството на Държавната спестовна каса да обсъди възможностите за разкриване на влогови служби в клоновете на ДСК.

8. За подпомагане на дейностите по валутното обслужване на гражданите, Българската народна банка да организира курс за служители на специализираните търговски банки.

Отг. П. Арсов

Срок: 15 май 1990 година

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА БНБ: *Ив. Драгневски*
СЕКРЕТАР НА УС НА БНБ: *Св. Бисова*

ЦДА, ф. 132, оп. 34, а.е. 16, л. 50–51. Оригинал. Машинопис.

* **Иван Драгневски (род. 12.X.1940 г.)** *Роден в Троян. През 1958 г. завършва средно образование в родния си град, а през 1964 г. – Висшия икономически институт в София, специалност „Икономика на външната търговия“. През същата година постъпва в Чуждестранния отдел на БНБ, а при създаването на Българската външнотърговска банка преминава на работа в нея. През 1966–1967 г. специализира банково дело във Великобритания. През 1970–1972 г. е началник на отдел „Кредитни отношения с чужбина“ в Българската външнотърговска банка. През 1973–1977 г. е неин представител в Лондон, а след завръщането си е назначен за генерален директор по операциите с чужбина. От април 1980 г. е председател на Българската външнотърговска банка и първи заместник-председател на БНБ. Председател на БНБ от 20.XII.1989 до 9.I.1991 г. В периода 1991–1992 г. е пълномощен министър и търговски представител на България в Торонто, Канада. След завръщането си ръководи частна застрахователна компания.*

№ 662

ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ПЛОВДИВСКА ТЪРГОВСКА БАНКА – АД КОСТАДИН СТАМАТОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ИВАН ДРАГНЕВСКИ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА ЗАТРУДНЕНИЯТА ПО ВАЛУТНОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ И С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ТО ДА БЪДЕ ИЗВЪРШВАНО И ОТ ДРУГИТЕ ТЪРГОВСКИ БАНКИ В ПЛОВДИВ

Пловдив, 28 април 1990 г.

ПЛОВДИВСКА ТЪРГОВСКА БАНКА – АД

№16

Пловдив, 28 април 1990 година

До др. ИВАН ДРАГНЕВСКИ – Председател
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
С О Ф И Я

УВАЖАЕМИ др. ДРАГНЕВСКИ,

Известно Ви е, че с прилагането на изменението на Закона за задгранични паспорти в сила от

1 септември м.г. броят на желаещите граждани да пътуват в чужбина нарастна извънредно много.

Така например, докато преди ние обслужвахме средно около 50–60 души на ден, а през летните месеци до 100–120 души дневно, то сега след взетите извънредни мерки за подобряване на организацията на труда и разширяването близо три пъти на работната площ във отдел „Валутен“, достигнахме до обслужване на около 550–600 души дневно.

Трябва веднага да отбележа, че желающите граждани за обслужване са много повече, особено за продажба на валута, където записването и раздаването на номера достига един месец напред до идването на ред за обслужване.

Ежедневно пред Банката ни се струпва една голяма маса от хора, която в някои дни достига до 1000 души.

Не помогна и отделянето на дейностите в отдел „Валутен“: – продажбата на валута прехвърлих в сградата на ул. „Р. Даскалов“, където е и управлението на Банката, а воденето на влоговите сметки остана в сградата на Банката на ул. „Васил Коларов“, където е разположен основно отдел „Валутен“.

Положението при обслужването на гражданите по влоговите им сметки е малко по-добро, но и там записалите се граждани да бъдат обслужени от Банката са около месец напред.

Всичко това е изнервило гражданите, както и банковите служители работещи с тях, получават се много често оплаквания за качеството и културата на банковото обслужване. Рядко има ден да не посрещаме представители на радиото, телевизията, местния печат където най-подробно обясняваме създалото се положение с настъпилата психоза в гражданите във връзка със съществуващата възможност за покачване на цената на продаваната валута. Те много добре ни разбират и за сега нямаме остри по наш адрес публикации или радио-предавания, както и излъчвания по телевизията.

Обновеното ръководство на Пловдивската търговска банка извънредно много държи да се пази завоювания авторитет от бившата Окръжна банка, чийто продължител се явява тя в трудните условия на преустройството на банковата система и при наличието на конкуренция от другите търговски банки.

Ние всички си даваме ясно сметка, че положението още повече ще ни се влоши, с настъпването на летния сезон, когато ежедневно желающите да пътуват в чужбина ще нарастнат на няколко хиляди, като имаме предвид и обслужването по влоговите сметки.

Масата граждани пред Банката ще стане не контролируема, възможни са и всякакви изненади, вследствие невъзможността да се спазва пропускателния режим независимо, че от районното управление на МВР са усилили охраната с няколко души в определени часове на деня, когато имаме работа и с граждани и с представителите на фирмите, които обслужваме. Особено опасно е положението в дните когато плащаме заплати на предприятията.

Този „панаир“ който става пред Пловдивската търговска банка, основателно учудва много граждани и съвсем справедливо ми поставят въпроса, как е възможно при наличието на още пет банки в град Пловдив – Земеделска и кооперативна банка, Балканбанк, Стопанска банка, Минералбанк, Строителна банка, валутното обслужване на гражданите да бъде поемано при тези ненормални условия само от Пловдивската търговска банка.

Наистина, въпрос който заслужава внимание, защото назрява все повече и повече възмущението от това на пловдивската общественост, което хвърля тъмно петно върху дейността на търговските банки.

Считам за свой служебен и граждански дълг да Ви уведомя за горното, независимо от това, че валутното обслужване на гражданите е влошено в цялата страна.

В интерес на истината обаче трябва да кожем, че Пловдивската търговска банка е поставена в най-неблагоприятно положение, даже и в сравнение с Банките на територията на гр. София, където няколко търговски банки обслужват гражданите.

Аз считам, че ако и другите търговски банки в гр. Пловдив, започнат да обслужват граждани положението чувствително ще се подобри. Ще намалеят и упреците към Банката (БНБ и ТБ), че не вземат мерки за подобряването на положението и както често ни се подхвърля ... „защо не видите как работят западните банки“!!!

Разбира се на този етап ние можем да изпълняваме задачите според нашите възможности,

но ако се организира цялата система от търговски банки в страната ще се обезпечи една възможност по-бърже да се справим с тези проблеми.

Правилникът за банките дава право за това на всяка търговска банка. Има и дадени писмени указания от БНБ и БВБ с писмо №10-672 от 18.XII.1989 год., които лично са подписани от Вас.

За нас е напълно ясно, че бившите специализирани търговски банки не желаят да се занимават с тези дейности, които освен че не са рентабилни, но работата по тях е непривлекателна, конфликтна ...

Определено считам, че управителният съвет на Българската народна банка следва да вземе незабавно решение, с което да се решат всички процедурни въпроси свързани с Българска външнотърговска банка (осигуряване валута за продажба на граждани пътуващи в чужбина, лихвите по влоговите сметки и др.) и специализираните търговски банки, с което да се задължат да обслужват цялостно гражданите във валутната област, заедно с другите търговски банки.

Проблемът не търпи отлагане и чака своето скорошно решаване.

С уважение:
ПРЕДСЕДАТЕЛ: *Костадин Стаматов*

ЦДА, ф. 132, оп. 34, а.е. 16, л. 68–71. Оригинал. Машинопис.

№ 663

ИНФОРМАЦИЯ ОТ ГЛАВНИЯ СЧЕТОВОДИТЕЛ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА СТЕФАН КРЪСТЕВ ДО ПЪРВИЯ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БАНКАТА Д. АТАНАСОВ ЗА РАЗМЕРА НА ВЛОГОВЕТЕ В ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА ПРИ ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ

София, 15 август 1990 г.

ДО
ПЪРВИЯ ЗАМ.ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА БЪЛГАРСКА
ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА
г-н Д. АТАНАСОВ

ИНФОРМАЦИЯ

от Стефан Кръстев – гл. счетоводител при БВБ.

Относно: размера на влоговете в чуждестранна валута при търговските банки в страната .

Общия размер на влоговете в чуждестранна валута приравнени в щ. долари, рубли и куб. песо към 30 юни т.г. са както следва: щ. долари – 272 498 397, рубли 270 523 624, куб. песо 5 277 748, от които в специализираните търговските банки съответно 20 879 172 щ. д., 5 803 640 р. и 754 885 к. песо.

За урегулиране на взаимоотношенията между Българската външнотърговска банка и другите търговски банки, предлагам на всички търговски банки да бъдат открити по баланса на БВБ кореспондентски сметки „лоро“ и да бъдат заверени със сумите на влоговите сметки, като съответните банки ни преведат левовата равностойност.

Считам за целесъобразно и покупко-продажбата на валута да бъде за сметка на всяка банка на която ѝ е разрешено такава дейност, а не за сметка на Българската външнотърговска банка. За тази цел по-целесъобразно е с наличностите на БВБ при търговските банки (които към 10.08. т.г. приравнени към щ. д. са над 67 млн.) да бъдат задължени кореспондентските им сметки при

ББВБ срещу закриване на кореспондентските сметки на ББВБ при тези банки.

Считам, че това е единственият начин за регулиране на взаимоотношенията между търговските банки, като естествено кореспондентските отношения да не се установяват задължително само при ББВБ, а по избор на съответната банка.

Приложение: опис за размера на влоговете по банки.

15.08.1990 год.

С. Кръстев

юкъм 30.06.[19]90 г.

СПРАВКА

за размера на влоговете в чуждестранна валута по банки

банка	щ. долари	рубли	куб. песо
1. Благоевград	4 270 140	7 122 681	48 745
2. Гоце Делчев	158 631	2 264 469	-
3. Петрич	1 244 562	2 533 473	-
4. Бургас	13 439 703	17 336 705	37 870
5. Варна	17 033 054	18 454 134	256 300
6. В. Търново	3 910 484	7 444 450	103 109
7. Видин	2 453 659	3 856 487	31 472
8. Враца	3 922 908	6 505 721	51 026
9. Мездра	-	481 647	-
10. Габрово	517 157	3 864 977	6 437
11. Кърджали	701 496	5 873 471	1 132
12. Кюстендил	3 691 979	4 123 028	7 119
13. Ст. Димитров	271 832	52 126	-
14. Ловеч	1 961 935	4 360 789	22 650
15. Троян	987 171	985 793	18 979
16. Михайловград	13 194 496	5 046 127	8 511
17. Пазарджик	8 832 184	18 578 589	74 897
18. Перник	3 248 993	4 779 816	31 718
19. Плевен	11 488 885	9 924 746	84 820
20. Пловдив	31 150 684	23 607 821	355 944
21. Асеновград	8 647	99	-
22. Карлово	19 298	2 239	-
23. Първомай	103 461	260	-
24. Разград	906 996	4 381 956	8 019
25. Русе	4 488 435	10 429 632	191 567
26. Силистра	699 581	7 803 985	15 576
27. Сливен	221 697	5 209 563	17 945
28. Смолян	1 110 876	3 899 453	2 736
29. Чепеларе	11 628	-	-
30. Средец	60 984 997	18 875 600	1 815 721
31. Доверие	36 713 234	12 950 644	1 000 005
32. Хемус	5 110 386	4 564 130	18 321
33. Ботевград	799 533	172 291	744
34. Ст. Загора	3 517 061	12 377 163	143 144
35. Казанлък	1 200 367	2 684 031	-

36. Толбухин	714 488	6 006 963	648
37. Търговище	1 347 647	3 354 811	12 193
38. Хасково	3 829 433	5 407 666	63 941
39. Димитровград	904 023	3 517 831	-
40. Шумен	3 491 497	5 686 045	70 715
41. Ямбол	2 955 987	10 198 572	20 886
	251 619 225	264 523 624	4 522 863
42. Електроника	19 892 797	4 702 365	754 885
43. Биохим	3 332	-	-
44. Минералбанк	11 940	788	-
45. Транспортна банка Вн.	215 453	-	-
46. Стопанска банка	755 650	1 100 487	-
	20 879 172	5 803 640	754 885

ЦДА, ф. 132, оп. 34, а.е. 17, л. 179–181. Оригинал. Машинопис.

№ 664

ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ТЪРГОВСКА БАНКА „ВЪЗРАЖДАНЕ“ М. КОЗОВСКА ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ИВАН ДРАГНЕВСКИ С ИСКАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЕ ТЪРГОВСКА БАНКА „ВЪЗРАЖДАНЕ“ ДА ИЗВЪРШВА ДЕЙНОСТИТЕ, ПРЕДВИДЕНИ В ЧЛ. 48 ОТ ПРАВИЛНИКА ЗА БАНКИТЕ*

София, 8 октомври 1990г.

Българска народна банка
ТБ „Възраждане“ – АД клон
№ 2278

ДО
ГОСПОДИН ИВАН ДРАГНЕВСКИ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

ТБ „Възраждане“ – АД прави всичко възможно да осигури комплексно банково обслужване на своите акционери и клиенти. Разплащанията с валута в момента извършваме чрез БВБ, Балканбанк и другите специализирани банки. Независимо от колегиалното отношение, финансовото състояние и организацията на работа на тези банки не позволяват да разплащаме в срок. С цел да не оскъпяваме банковото обслужване не събираме комисиона от своите клиенти, тъй като комисиона събира банката-посредник.

С писмо № 1778 от 24.07.1990 година веднъж вече поискахме да ни разрешите самостоятелно да извършваме външноикономическа дейност. Според устния отговор, че такова разрешение ще ни бъде давано при конкретен повод, Ви изпращаме подписания между банката и фирма „Лемарт“ протокол за намерение.

Също така, няколко чужди банки и финансови групи предлагат да закупят акции от банката.

Във връзка с това, моля:

1. Да разрешите ТБ „Възраждане“ – АД да извършва предвидените в член 48 от Правилника за банките дейности по принцип.

2. Да предложите на УС на БНБ да разреши ТБ „Възраждане“ да продава акции и на чужди юридически лица

ПРЕДСЕДАТЕЛ: *М. Козовска*

[Върху документа – резолюция:]
Д. Ананиев, Вл. Владимиров за предложение. Т. Чавдаров. 09.10.1990 г.

ПРОТОКОЛ ЗА НАМЕРЕНИЕ

Днес, 19 септември 1990 год. представителите на фирма „LEMART HOLDINGS INVESTMENTS LTD.“ г-н Джино Белли и г-жа Таня Мранков и представителите на Търговска банка – Възраждане България, г-жа Марина Козовска – председател и г-жа Красимира Митова юрисконсулт обсъдиха възможностите за съвместна работа и приеха:

1. Търговска банка „Възраждане“ дава на фирма „Лемарт“ неизключителен мандат в лицето на г-н Джино Белли и г-жа Таня Мранков да търси кредити, финансиране, както и да предоставят финансови съвети. Мандатът е приложение и неразделна част от този протокол.

2. Фирма „Лемарт“, която приема мандата съгласно точка първа предлага на търговска банка „Възраждане“ следните конкретни операции:

– закупуване на акции на ТБ „Възраждане“ до 20% от уставния и фонд съгласно устава на банката в щатски долари, като допълнително съвместно ще се обсъди конкретния акционер;

– осигуряване чрез италианската фирма „Бауфининвест“ кредит от 20 млн. долари, от които 5 млн. дол. в брой за банката по нейна сметка и 15 млн. дол. стоков кредит за срок от три години мораториум върху главницата и през следващите пет години изплащане на лихвите и главницата. Размерът на лихвата се договаря директно;

– осигуряване чрез италианската група „Луана фиди“, работеща с американски капитали на борсата в Ню Йорк, на кредит от 10 млн. дол. в брой с мораториум върху изплащането на главницата за пет години и по желание удължаване срока за изплащане на главницата с още пет години. Размерът на prime rate се определя според американския лихвен процент в деня на получаване на кредита. Гаранция на кредита е уставният фонд на банката;

„Луана фиди“ ще осигури до 500 млн. долара кредит за финансиране на държавни и частни фирми в страната, който ще бъде депозиран на нулев лихвен процент до използването на част от него.

Протоколът за намерение е в сила, след като ТБ „Възраждане“ осигури правно извършването на предлаганите операции чрез директни отношения с чужбина.

Г-Н ДЖИНО БЕЛЛИ: /п/ ПРЕДСЕДАТЕЛ: *М. Козовска*
Г-ЖА ТАНЯ МРАНКОВ: /п/ ЮРИСТКОНСУЛТ: *К. Митова*

ЦДА, ф. 132, оп. 34, а.е. 17, л. 57–59. Оригинал. Машинопис.

* *Виж също документ № 665.*

№ 665

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ НАЧАЛНИКА НА УПРАВЛЕНИЕ „БАНКОВ НАДЗОР“ ВЛАДИМИР ВЛАДИМИРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ИВАН ДРАГНЕВСКИ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ДАВАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЕ НА ТЪРГОВСКА БАНКА „ВЪЗРАЖДАНЕ“ ДА ИЗВЪРШВА ДЕЙНОСТИТЕ, ПРЕДВИДЕНИ В ЧЛ. 48 ОТ ПРАВИЛНИКА ЗА БАНКИТЕ*

София, 31 октомври 1990 г.

ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА
Г-н Ив. Драгневски

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

От Владимир Иванов Владимиров – началник управление „Банков надзор“

ОТНОСНО: Даване разрешение на ТБ „Възраждане“ – АД за извършване на дейност по чл. 48 от Правилника за банките

Господин ПРЕДСЕДАТЕЛ,

С писма № № 1778/24.07.1990 г., 2278/08.10.1990 г., 2315/15.10.1990 г. и 2401/15.10.1990 г. ТБ „Възраждане“ – АД отправи искане за разрешение да извършва предвидените в член 48 от Правилника за банките дейности.

Съгласно този текст от Правилника за банките разрешението се дава от председателя на Българската народна банка.

В периода от учредяването ѝ ТБ „Възраждане“ натрупа известен опит за работа с валута:

– чрез продажба на акции във валута банката разполага с над 500 000 щатски долара;

– обслужва комплексно, включително и валутно, общо 10 организации;

– от години банката извършва продажба на валута на граждани;

– установени са редица преки връзки с чужди банки и финансови групировки, които са изявили писмено желание да предоставят кредити във валута, както и да закупят акции във валута от банката;

– до момента банката е отпуснала един валутен кредит, който е върнат в срок.

Освен това:

– разпродадено е изцяло акционерното участие на БНБ;

– за втори път уставния фонд на банката се увеличава и от 13 млн. лв. при учредяването в края на годината ще бъде вече 40 млн. лева;

– при направения преглед на дейността на търговските банки към 30.09.90 г., дейността на тази банка беше оценена високо;

– по принцип банката не използва кредитен ресурс от БНБ;

– има конкретна договореност с квалифицирани кадри от състава на БВБ, за преминаване на работа в ТБ „Възраждане“

Като имам предвид посочените съображения

ПРЕДЛАГАМ:

Да дадете разрешение ТБ „Възраждане“ да извършва дейностите, посочени в чл. 48 на Правилника за банките.

София, 31 октомври 1990 г.

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ: *Вл. Владимиров*

ЦДА, ф. 132, оп. 34, а.е. 17, л. 55–56. Оригинал. Машинопис.

* *Виж също документ № 664.*

№ 666

ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ПРИЕМАНЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕТО НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ПО ДОГОВОРЕНОСТ С ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ И ГОТОВНОСТ ОТ ТЯХНА СТРАНА ДА СЕ ПРЕКРАТИ КОРЕСПОНДЕНТСКАТА ИМ ДЕЙНОСТ ПО ВЛОГОНАБИРАНЕТО В ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА

София, 3 декември 1990 г.

ПРОТОКОЛ № 83-Б

Заседание на 3 декември 1990 година

Заседават: Ив. Драгневски, Т. Чавдаров, Г. Колев, Р. Нацева, Ат. Атанасов, Д. Ананиев, Я. Калъчева, Ст. Млъзев, Л. Филипов, Вл. Владимиров, Ст. Вътев

Отсъствуват:

Присъствуват:

Заседанието се откри в 14 часа

Дневен ред:

[...]

2. Обсъждане докладна записка от В. Ранков – председател на Българската външнотърговска банка относно дейността по валутното обслужване на местните лица и фирми.

Докладва: Г. Колев

[...]

По т. 2 от дневния ред, Управителният съвет взе следното

РЕШЕНИЕ:

В съответствие с разпоредбата на чл. 23, ал. 1, т. 3 от Правилника за банките, приема предложението на Българската външнотърговска банка, по договореност с търговските банки и готовност от тяхна страна, да се прекрати кореспондентската дейност, извършвана от търговските банки по влогонабирането в чуждестранна валута.

Тази дейност да се извършва при строго спазване на изискванията за ликвидност и гарантираност на влоговете.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА БНБ: *Ив. Драгневски*
СЕКРЕТАР НА УС НА БНБ: *Св. Бисова*

[Върху писмото – бележка:]
Не съм съгласен с това решение по т. 1. за закриване на с/ка в валутния фонд [- - -]
О[собено] М[нение] т. 2. Не съм съгласен с реш. 1.1. [- - -]
Съгласен съм с реш. по т. 2 след утвърждаването на изискванията за ликвидност на влоговете [- - -]

17 ОКТ. 90 012389

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА
г-н ИВАН ДРАГНЕВСКИ

ДОКЛАД

От Веселин Ранков – председател на БВБ

Другарю Драгневски,

Във връзка с проведената реформа на банковата система и особено създаването на самостоятелни търговски банки на основата на бившите клонове на БНБ, възникват редица въпроси, свързани с обслужването на местните лица. Това са въпросите, свързани с влогонабирането в чуждестранна валута, покупката на валутата, продажбата на валутата и валутното обслужване на фирмите.

Обособяването на тези банки поражда необходимостта работата по гореизброените видове дейности да се осъществява по техните баланси и за тяхна сметка. За тази цел е необходимо:

Първо: По влогонабирането в чуждестранна валута.

В момента обслужването на местните лица по влогонабирането се извършва от над 45 търговски банки в София и страната. По-значителни суми на спестявания във валута има в банките в София, Пловдив, Варна, Бургас, Михайловград, Плевен, Пазарджик и други (подробна справка е дадена в приложение). Постъпилата валута се води по баланса на БВБ, а при съответните банки – задбалансово.

Наложително е взаимоотношенията между търговските банки и БВБ да бъдат урегулирани на основата на кореспондентски връзки. За целта е възможно БВБ да открие при себе си текущи сметки „Лоро“ в съответните валути, които да завери с наличните суми на спестяванията, като се спаднат наличностите във валута, намиращи се при търговските банки. Самите търговски банки следва да открият съответни сметки по своя баланс за осчетоводяване на бъдещите операции.

При този процес възникват два основни въпроса. Първият е свързан с необходимостта от обезпечаване на ликвидност, която да гарантира сигурността на вложителите. БНБ би могла да контролира дейността на банките в това отношение, като задължи търговските банки да депозира при нея примерно 75% от валутните спестявания. Тези депозирани средства могат да бъдат осчетоводявани по сметка на БНБ при БВБ и върху тях да бъде начислявана определена лихва.

Останалите 25% от средствата търговските банки биха могли да използуват по свое усмотрение.

Вторият важен въпрос е свързан с левовата равностойност на валутата. В момента валутата е откупена от БВБ и левовата равностойност – изплатена от търговските банки. Следователно те ще трябва да възстановяват левовете на БВБ.

Сега съществуващите кореспондентски сметки на БВБ при търговските банки следва да бъдат закрити.

Второ: По покупката на валута.

Търговските банки следва да извършват обмен на валута срещу левове за своя сметка и по своя баланс като 100 или 80% (в зависимост от решението, което бъде взето за туристическите фирми) продават незабавно на държавата чрез БВБ.

Търговските банки откупуват валутата, която фирмите, обслужвани от тези банки са задължени да продават на държавата и едновременно с това я предоставят на БВБ за изкупуване. По същия начин се процедира и с валутата от туристическите фирми и валутни магазини.

Сметните отношения на търговските банки с БВБ, както по отношение на валутата, така и на левовете, трябва да се уреждат на кореспондентски начала.

Трето: По продажбата на валута на местни лица.

При сегашните условия, когато средствата на тази цел се предоставят от държавата, търговските банки могат да продължат в съответствие със съществуващите нормативни документи продажбата на валута на местни лица, заминаващи за чужбина без да ползуват услугите на турис-

тически организации. Счетоводното отразяване обаче следва да се извършва по баланса на съответната търговска банка като валутата и левовете съответно взима и предоставя на държавата чрез сметки при БВБ.

Четвърто: Обслужване на фирмите във валутната област.

Търговските банки да могат свободно да откриват текущи или депозитни сметки в чуждестранна конвертируема валута на фирмите, които желаят да съхраняват временно свободните си средства по такива сметки. Тези сметки се водят при условия, договорени между титулярите и съответната търговска банка.

Търговските банки сами решават как да използуват акумулираните по сметките на клиентите валутни средства. От своя страна те могат да ги държат по текуща сметка или на депозит при БВБ или някоя друга търговска банка.

В дейността си по валутното обслужване на фирмите търговските банки следва задължително да се ръководят от съществуващата в страната валутна система за регулиране на постъпленията и разходите във валута, за което ще трябва да бъдат съответно текущо контролирани от Българската народна банка.

Разбира се, за преминаването към нови условия за работата по изброените по-горе дейности, търговските банки следва да обезпечат необходимите условия и квалифициран персонал.

Освен това особено важен е въпросът за създаване от страна на централната банка – Българската народна банка ефективна система за контрол върху дейността на банките и особено по взаимоотношенията с държавата.

Моля, другарю Драгневски, за Вашите разпореждания по принцип, след което ще Ви предоставим разработен и съгласуван с банките (които обслужват най-големи суми по тези видове дейности) проект за указания на Българската народна банка до търговските банки.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: *В. Ранков*

УПРАВЛЕНИЕ „СЧЕТОВОДНА ОРГАНИЗАЦИЯ И МЕТОДОЛОГИЯ“

БЕЛЕЖКИ

ПО ДОКЛАДНАТА ЗАПИСКА НА ВЕСЕЛИН РАНКОВ – ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БВБ ДО ГОСПОДИН ДРАГНЕВСКИ-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

Считаме, че докладната записка е навременна и отговаря на изискванията на търговските банки за отчитане на валутна дейност в страната и цялостно обслужване на предприятията и фирмите.

Конкретни бележки:

По влогонабирането в чуждестранна валута – Предложението 75 на сто от валутните спестявания търговските банки да депозират при Българска народна банка, а тя да ги предепонира при БВБ, с оглед обезпечаване на ликвидност на търговските банки и гарантиране сигурността на вложителите е необходимо внимателно да се обсъди от Управителния съвет на БНБ. При обсъждането да се има в предвид доколко е сигурна гаранцията на БВБ за съхраняването на тези средства, като се има предвид, че при БВБ е акумулиран външния държавен дълг и искането на търговските банки сами да разполагат с набраните при тях валутни средства.

По отношение откупуването на валутата от БВБ по левовата ѝ равностойност нашето становище е следното: Не може да става дума за реално откупуване на валутата, тъй като тя е собственост на гражданите. Действителното положение в момента е следното – валутните спестявания на гражданите се отчитат по сметките от група 07 по балансите на търговските банки и представляват техен кредитен ресурс. Валутата в налични банкноти при търговските банки се води задбалансово по сметка 984. При БВБ валутата, която е при търговските банки се води в актива на ба-

ланса на ББВ по открити кореспондентски сметки на ТБ. При това положение тя ангажира кредитен ресурс. При преминаването на отчитането на валутата при търговските банки за тяхна сметка, валутата в налични банкноти при закриване кореспондентските сметки при ББВ ще бъде за сметка на разплащателната сметка на ТБ при БНБ, при което тя ще освободи ангажирания кредитен ресурс на ББВ. Валутата ангажирана от влоговите сметки на гражданите ще бъде прехвърлена от ББВ по кореспондентски сметки „лоро“ на ТБ при ББВ, след приспадане на наличната валута в касата на търговската банка.

По покупката на валута.

По отношение на счетоводното отчитане на изкупената валута от обменните валутни бюра на фирмите и от банките и предоставянето ѝ на държавата чрез ББВ проблеми няма. С левовата равностойност на изкупената валута ТБ чрез преводната система ще задължават ББВ.

По продажбата на валутата на местни лица.

При сегашните условия, когато валутата за тази цел се предоставя от държавата, ТБ в съответствие със съществуващите нормативни документи за продажба на валута на местни лица, заминаващи за чужбина без да ползуват услугите на туристически организации, ТБ с левовата равностойност на продадената валута ще заверяват ББВ.

По обслужване на фирмите във валутната област.

Считаме, че всички въпроси поставени в докладната записка са намерили решение в издаденото ОП № 18 на БНБ.

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ: *Ст. Млъзев*

ЦДА, ф. 132, оп. 34, а.е. 17, л. 161, 173–178. Оригинал. Машинопис.

№ 667

ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ВЪЗЛАГАНЕ НА НАЧАЛНИКА НА УПРАВЛЕНИЕ „БАНКОВ НАДЗОР“ ВЛАДИМИР ВЛАДИМИРОВ ДА ПРОВЕДЕ КОНСУЛТАЦИИ С ЕКСПЕРТИ НА СВЕТОВНАТА БАНКА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ УСЛОВИЯТА ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЕ ОТ ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ДЕЙНОСТ ПО РЕДА НА ЧЛ. 48 ОТ ПРАВИЛНИКА ЗА БАНКИТЕ

София, 20 декември 1990 г.

ПРОТОКОЛ № 93

Заседание на 20 декември 1990 година

Заседават: Ив. Драгневски, Т. Чавдаров, Г. Колев, Ат. Атанасов, Д. Ананиев, Я. Калъчева, Ст. Млъзев, Вл. Владимиров, М. Маринов, Л. Иванов, Ст. Гигов, В. Пауновска, В. Василева

Отсъствуват:

Присъствуват:

Заседанието се откри в 9 часа

Дневен ред:

1. Обсъждане докладна записка от Вл. Владимиров за условията, на които следва да отговарят търговските банки, за да получат разрешение за извършване на дейност по реда на чл. 48 от Правилника за банките.

Докладва: Вл. Владимиров

[...]

По т. 1 от дневния ред, Управителният съвет взе следното

РЕШЕНИЕ:

Възлага на Вл. Владимиров, след провеждане на консултации с експерти от Световната

банка, да доработи условията, на които следва да отговарят търговските банки, за да получат разрешение за извършване на дейност по реда на чл. 48 от Правилника за банките и ги внесе отново за обсъждане в Управителния съвет на БНБ.

Срок: 27.12.1990 г.

[...]

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА БНБ: *Ив. Драгневски*
СЕКРЕТАР НА УС НА БНБ: *Св. Бисова*

ДО
УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА
Българска народна банка

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

От Владимир Владимиров – Началник управление „Банков надзор“

В изпълнение на т. 3.2 от Протокол № 74 от 2.11.1990 година на Управителния съвет на банката, правя следното предложение за условията, на които следва да отговорят търговските банки, за да получат разрешение за извършване на дейност по чл. 48 от Правилника за банките:

1. Разрешение за валутна дейност се дава на търговски банки с уставен фонд не по-малко от 30 млн. лева.

2. Да бъдат спазени утвърдените от Управителния съвет на Българската народна банка нормативи, лимити и регулатори.

3. Да е създадена организация на работа на звеното за извършване на валутна дейност при търговската банка, която да обхваща:

– разработена организационна структура, включваща кадри с необходимия ценз и квалификация за извършване на тази дейност (образование, стаж, научни разработки, реферати, препоръки, владеене на чужди езици и пр.);

– разработена програма за разрешаване на квалификацията и преквалификацията на кадрите с цел поддържането им на необходимото ниво, включително и за работа с електронно-изчислителна техника;

– съоръженост с необходимата електронно-изчислителна техника;

– разработена организация за осъществяване на ежемесечен вътрешен надзор от контролния орган на съответната търговска банка.

4. Да е извършено проучване за привличане на ресурси в чуждестранна валута и за перспективите за сключване на кредитни и кореспондентски споразумения и услуги с наши и чуждестранни банки.

5. Търговската банка да е създала условия и предпоставки за увеличаване на собствените валутни средства при минимум 100 хил. щатски долара.

Забележка: Към искането на търговските банки за извършване на дейности по чл. 48 от Правилника за банките следва да бъде приложена информация за спазване на утвърдените условия от Управителния съвет на Българска народна банка.

София, 5.12.1990 година Началник Управление: *Вл. Владимиров*

ЦДА, ф. 132, оп. 34, а.е. 17, л. 268–271. Оригинал. Машинопис.

6.2. ВАЛУТНИ КУРСОВЕ

6.2.1. Рубла

№ 668

ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ЖИВКО ЖИВКОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА НЕБЛАГОПРИЯТНИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОТ ЗНАЧИТЕЛНОТО НЕСЪОТВЕТСТВИЕ МЕЖДУ ВЪТРЕШНИТЕ И МЕЖДУНАРОДНИТЕ ЦЕНИ ВЪРХУ ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС И ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ, С ПРЕДЛОЖЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ОТСТРАНЯВАНЕ

София, 15 януари 1957 г.

Строго поверително!

ДО
ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП
Т У К

ДОКЛАД

от ЖИВКО ЖИВКОВ – Министър
на външната търговия

ОТНОСНО: някои въпроси свързани с несъответствието между международните и вътрешни цени и характера на плановите загуби, които се явяват при износа на нашите стоки.

Външната търговия на всяка страна, в това число и България, се извършва на база международни цени, без да се вземе предвид размера на вътрешните цени, както у нас, така и в другите страни. Уреждането различията между вътрешните и международните цени, независимо от това на какви причини се дължат, е вътрешна работа на всяка отделна страна.

Другите социалистически страни реализират като нас значителни загуби от износа и получават приходи от начисления върху вноса. Точни данни за размерите на тези приходи и разходи в бюджетите на тези страни нямаме. Известно е, че в Чехословакия, чийто износ обхваща главно произведения на високо развитата чехословашка промишленост, общата валутна стойност при експорта на стоките възлиза на около 46% от вътрешната им стойност. Този процент през последните години намалява, като за 1956 година е 42.5%. Това е така наречения въпрос за възвръщаемостта, който е свързан пряко с въпроса за разходите, които държавния бюджет прави при финансирането на износа.

През последните няколко години и у нас изпъкна и се наложи с особена сила въпросът за несъответствието между международните и вътрешни цени на стоките. От 1951 година това несъответствие се отразява в републиканския бюджет, под формата на дотации (загуби) от износа и начисления (печалби) от вноса.

Постъпленията и разходите в републиканския бюджет от външната търговия на страната през последните няколко години са били:

(в милиона лева)

	1953 год.	1954 год.	1955 год.	1956 год.	1957 год. (план)
Печалби от вноса	+ 2504	+ 2357	+ 2384	+ 2600	+ 3376
Загуби от износа	- 1650	- 1578	- 2135	- 2817	- 3445
Чиста загуба или печалба за бюджета	+ 954	+ 779	+ 249	- 117	- 69

В горните суми не са включени приходите от мита върху вносните стоки, които възлизат за 1953 година на 400 милиона лева, за 1954 година – 319 милиона лева, за 1955 година – 418 милиона лева, за 1956 година – 436 милиона лева и за 1957 година (план) – 547 милиона лева.

Появилото се за пръв път през 1956 година превишение на загубите от износа на нашите стоки над приходите от вносните стоки и особено увеличението на това превишение за 1957 година даде повод за оживени разисквания, различни тълкувания и доведе до някои неправилни икономически изводи.

За това допринесе и непрестанния ръст в абсолютни цифри на плановите загуби при износа: от 1,650 милиона лева през 1953 година на 3,445 милиона лева за 1957 година и особено фактът, че тези цифри се разглеждат откъснато от приходите по вноса,

[...]

При реформата на 12 май 1952 година, лева беше преоценен различно от една страна, по отношение на вътрешната му покупателна сила и от друга, неговия курс към чуждестранните валути. Реформата намали цените на стоките, заплатите и стойността на основните фондове 25 пъти, т. е. увеличи вътрешната покупателна сила на лева 25 пъти. Курса на лева спрямо другите валути бе увеличен 42 пъти (при предишен курс 71.43 стари лева за 1 рубла бе определен нов курс 1.7 нови лева за 1 рубла, т. е. увеличение 42 пъти). Новия курс е изражение на възприетата нова база – 1 лева = 0.130687 грама чисто злато.

При тези различия в преизчисленията между курса на лева към чуждестранните валути и вътрешните цени, резултата за външната търговия беше, че загубите от износа се увеличиха автоматически с 68%, което наложи специално увеличение на вноските в бюджета от вноса с 68%. Много от експортните стоки, които преди реформата се изнасяха без загуби, а някои от тях даваха и печалба, след промена курса на лева започнаха да дават загуби.

Доколкото валутния курс на лева се отклонява от неговата реална покупателна сила изчислена по вътрешни цени на едро личи от анализа на предвидените печалби и загуби от външната търговия за 1957 година. Целият внос за 1957 година по международни цени се равнява на 1,859 милиона лева. Във вътрешни цени, т. е. след като се направят съответните начисления в полза на бюджета, чрез което международните цени се довеждат до нивото на нашите вътрешни цени, същият възлиза на 5,235 милиона лева, или ще донесе 3,376 милиона лева приход – 182% печалба. Целия износ по международни цени се равнява на 2,315 милиона лева, за реализирането на които трябва да изнесем на вътрешна стойност 5,760 милиона лева, за да приведем нивото на нашите вътрешни цени към нивото на международните такива, или държавният бюджет ще понесе 3,445 милиона лева – 149% загуби.

Това отклонение показва, че нашия лев на външния и вътрешния пазар представлява различна мярка за стойността. Че това е така, личи и от сключените през тази година спогодби за уреждане нестоковите плащания със СССР, Чехословакия, Полша, Румъния и Унгария. Въз основа на един набор, включващ всички най-широко употребявани консумативни стоки у нас, се установи, че уровена на нашите цени на дребно е 4.47 пъти по-висок от уровена на международните цени на същите стоки. За другите страни се установи, че вътрешните им цени на дребно са по-високи от международните цени на същите стоки, както следва: Полша – 13.10 пъти, СССР – 8.60 пъти, Чехословакия – 5,40 пъти, Румъния – 5.40 пъти, Унгария – 4.31 пъти. Тези коефициенти трябва да се вземат като те са резултат от сравнение експортни цени на едро и вътрешни цени на дребно.

Това изчисление обаче, не е показател за нивото на живота в тези страни, тъй като нивото на живота се определя преди всичко от количеството стоки, които могат да се купят с една средна работна заплата.

Горните коефициенти обаче показват, че нивото на вътрешните цени на стоките е много по-високо от нивото на международните цени, пресметнати по официалния курс на валутите. Това несъответствие ярко проличава при външната търговия, тъй като ние купуваме и продаваме стоките по международни цени и вътрешно ги разчитаме по официалния курс, което дава в резултат една прекомерна (дължаща се на курса) загуба при износа и също така прекомерна печалба по вноса. Да вземем за пример износа на цимент (британски стандарт, включително експортна опаковка) – промишлеността го продава на външна търговия по 201 лева за тона, а на международния пазар цената на цимента е 10 долара за тона. Когато външна търговия предава в Българска народна банка 10 долара получава срещу тях 68 вътрешни лева, или в случая се показва загуба от 133

лева за един тон. Голяма част от тая загуба е фиктивна, дължаща се на действуващия сега курс. Ако ние примерно приемем, че курса на лева към долара е 15 лева за 1 долар, тогава при внасянето в Българска народна банка на 10 долара за 1 тон цимент външна търговия ще получи 150 лева, или ще остане загуба 61 лева, която би била реална загуба, дължаща се на високата себестойност на цимента или на други причини.

Всички данни говорят, че курсът на лева е завишен в сравнение с международните цени, по които реализираме нашия внос и износ около 2.5.

Резултатите от това завишение са следните:

Изкуствено нарастнаха размерите на загубите и печалбите от износа и вноса отразени в държавния бюджет. В последния се отразяват разходи и приходи от външната търговия, които не са прек резултат на нейната дейност. Основната част от загубите, които се приписват на външната търговия възникват в сферата на производството и чрез сегашния завишен курс на лева се прехвърлят в държавния бюджет като резултат от дейността на външната търговия. Този начин води до замъгляване на голямия въпрос за намаляване себестойността на нашето промишлено производство и по-специално на производството, предназначено за експорт. Себестойността на нашето промишлено производство трябва да бъде доведена до нивото на международната себестойност.

Увеличиха се рязко валутните цени на редица услуги, които предоставяме на другите страни: транзитни превози, издръжка на легации, частни преводи и други.

Значителни транзитни превози, които могат да бъдат извършени през нашата страна се отклоняват поради високите пристанищни такси и други разходи, които се изчисляват в лева и превърнати във валута струват твърде скъпо за чужденците.

Намалиха се преводите за издръжка на редица легации и представителства. Турската, израелската, египетската, италианската легации почти не получават преводи, а други получават такива в размер явно недостатъчен за издръжката им.

Намаляха също и частните преводи на валута в полза на български граждани, а от някои страни съвсем престанаха. Това е чувствителна валутна загуба за нас, тъй като в миналото сме получавали такива преводи годишно за около 500,000 долара.

Пречи се на туризма у нас, за развитието на който напоследък се предвиждат редица мероприятия. За да избегнем отрицателно влияние на сегашния курс на лева върху развитието на туризма, бяхме принудени да въведем специални намалени цени за чуждестранните туристи.

Тези намалени цени се отнасят обаче, само до заплащане на храната и квартирата, а ние сме заинтересовани чуждестранните туристи да харчат максимално в страната, което ще увеличи валутните ни постъпления.

Като резултат от това надценяване на курса са и ежегодните преговори, които се налага да водим със СССР и останалите народнодемократични страни за определяне коефициента за нестоковите плащания.

ПОГАШЕНИЯТА НА ПОЛЗУВАНИТЕ КРЕДИТИ

За индустриализацията на страната са ползувани външни кредити – главно от СССР. Известно е, че тези кредити изиграха положителна роля за развитието на народното стопанство.

За разглеждания период 1953–1957 година сме ползували следните кредити (без тези на МНО):

(в милиона лева)

	1953 г.	1954 г.	1955 г.	1956 г.	1957 г. (план)
С у м а	135	90	116	100	154

а са изплатени и ни предстоят за изплащане следните погашения (включително и доставките на МНО):

	1953 г.	1954 г.	1955 г.	1956 г.	1957 г.	1958 г.
С у м а	160	307	190	326	452	250

Отражението на ползуваните кредити и тяхните погашения в републиканския бюджет е двуяко:

При ползуването на кредитите върху внасяните стоки се правят начисления, обаче, не се правят за доставките на МНО.

Когато настъпят сроковете за погашенията, картината се изменя (сега ние сме точно в този момент).

За да наберем необходимата за погашенията валута ние трябва да изнасяме стоки носещи загуби без да имаме насрещен внос за същата година, от който внос биха постъпили приходи, които да балансират загубите от горния износ. Така например за 1957 година трябва да платим 452 милиона валутни лева погашения, която цифра е предвидена в бюджета по параграфа за погашения на кредитите. За да я заплатим обаче, трябва да изнесем стоки по вътрешна стойност 1,130 милиона лева. Разликата от 678 милиона лева ще се изплати по § 20 на бюджета „Планови загуби“, т. е. оформя се като загуба – резултат от дейността на външната търговия. В действителност същата сума би трябвало да бъде предвидена в параграфа за „Погашения на кредити“, където е нормално мястото ѝ, за да отразява истинското положение на нещата. Това между другото би позволило да се установи реалния ефект от ползуваните кредити за нашата страна.

УВЕЛИЧАВАНЕ ЧАСТТА НА ПРОМИШЛЕНАТА ПРОДУКЦИЯ В НАШИЯ ИЗНОС И НЕЙНАТА СЕБЕСТОЙНОСТ

Друг фактор, който влияе върху размера на загубите, които понася бюджета от нашия износ, е високата себестойност на нашата промишлена продукция (в случая не се вземат предвид такива елементи, като качество, амбалаж и други). Този въпрос придобива особено значение, като се вземе предвид постоянно увеличаващия се дял на промишлените произведения в нашия износ – от 3.8% в 1939 година, същия достига 49.5% за 1957 година.

Така например, при износа на инструментални машини се реализират средно 35% от вътрешната им цена: кабелите – 23%, електрически изолатори – от 11 до 39%, акумолатори – 30%, комбайни – 29%, дизелмотори – 30%, цимент – 25%, стъкло за прозорци – 20%, калцинирана сода – 26%, железни руди – 20%, антрацит – 23%, сода каустик – 24%, пеницилин – 13%, пектин – 20%, месни консерви – 23% и т.н.

Независимо от ролята, която играе курса на нашия лев в тези случаи, главната причина за високите загуби от нашата промишлена продукция трябва да се търси в общото състояние на нашата промишленост в настоящия етап: низката производителност на труда, начина на калкулиране, грамадните режийни разноски, които за повечето от най-новите заводи са 300–400% от стойността на вложения в производството труд.

Основната задача за разрешение в най-близко бъдеще следователно е бързото повишение производителността на труда. Все пак това ще бъде един продължителен процес и докато той трае, т. е. докато средното ниво на производителността на труда в нашата промишленост не достигне средното ниво на производителността на труда в напредналите индустриални страни, по която се определят международните цени, държавния бюджет ще трябва да понася известни загуби от износа на промишлени произведения. Такива загуби са понасяли всички страни при своята индустриализация. Разликата е в това, че докато напредналите капиталистически страни извършиха това отчасти за сметка на собствените си народи, отчасти за сметка на чужди народи, то СССР и ние, индустриализираме нашите страни изключително със собствени ресурси, т. е. за сметка само на нашите народи.

Въпроса е къде да бъдат отразявани загубите от износа на промишлената продукция, за да се види от къде идват те и се насочат правилно усилията за прогресивното им намаляване, докато изчезнат напълно. Логически, от това следва, че те трябва да намерят своето отражение там, където се пораждат.

НЕБЛАГОПРИЯТНОТО ЗА НАС РАЗВИТИЕ НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ЦЕНИ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ГОДИНИ

За увеличаване загубите от износа и намаляване приходите от вноса оказва[т] влияние и колебанията на цените на капиталистическия пазар през последните години. Проявяват се две противоположни тенденции в развитието на цените: от една страна повишение цените на основните

промишлени суровини (черни метали, вълна, памук, естествен каучук и други), които ние внасяме, а от друга страна падане цените на селскостопанските произведения (пшеница, царевица, яйца, грозде и други), които ние изнасяме. Така например, цената на стоманите се увеличи от 85–90 долара за тон на 125–130 долара, чугуна от 40 на 70 долара, железната ламарина от 100 на 155 долара, памука „карнак“ от 990 на 1,735 долара, вълна от 3,150 на 3,400 долара, естествен каучук от 670 на 850 долара и т.н., а цената на пшеницата от 110 долара за тон на 72 долара, на яйцата от 3.75 цента за брой на 3.20 цента, гроздето от 126 долара за тон на 85 долара и т.н.

Колебанията на цените на капиталистическия пазар оказват известно влияние и върху цените установени на социалистическия пазар. На базата на съгласуваните цени нашия лагер успешно се противопоставяше на това влияние. Напоследък обаче, натиска за ревизия на цените по които търгуваме в нашия лагер става все по-силен, особено от страна на Полша, Чехословакия, Германската демократична република и други. Ако това се реализира, нашата страна ще трябва да понесе допълнително около 200 милиона валутни лева загуба (равни на 500 милиона вътрешни лева).

ЛИПСА НА ВАЛУТЕН И СТОКОВ РЕЗЕРВ

Известен дял за размера на загубите свързани с износа и вноса има и липсата на валутен и стоков резерв. Вследствие на това, ние сме принудени да купуваме и продаваме някои стоки на капиталистическия пазар в момента, когато цените са неблагоприятни за нас. Не сме в състояние да задържаме продажбите на износните стоки или покупките на вносни стоки, докато настъпят благоприятни конюнктури в движението на цените. Тази година, за да извършим спешни доставки на метали и текстилни суровини, трябваше да продадем 20,000 тона царевица през месец декември, когато цената на същата е неблагоприятна. Ако продажбата на същата царевица беше извършена през месец март-април, бихме могли да получим около 5 долара за тон повече от сегашната цена, или общо 100,000 долара. Същото и при някои наши покупки. По липса на валута закупихме известни партиди каучук и вълна в неизгодни за нас моменти, поради което заплатихме 15–20% по-скъпо.

Липсата на стоков и валутен резерв се подсилва особено много от необвързаността на плановете за постъпленията и разходите на валута с капиталистическите страни по тримесечия.

Ежегодно през I-то тримесечие разходите превишават приходите. За 1956 година превишението на разходите за I-то тримесечие беше 28 милиона валутни лева, а за 1957 година е 95 милиона валутни лева за I-то тримесечие и 31 милиона валутни лева за II-то тримесечие, или общо за полугодието – 126 милиона валутни лева.

Въпроса за валутното кредитиране в търговията ни с СССР и социалистическите страни е разрешен със значителен размер на ползуваните технически кредити (плафони). За провеждането на една нормална търговия с капиталистическите страни е абсолютно необходимо поне едно от следните условия: или износа да предшествува вноса (а у нас обратно), или Българска народна банка да разполага поне с 20 милиона долара фонд за кредитиране на външна търговия, така, както разполага със значителни средства в лева за кредитиране на вътрешните предприятия. Такъв валутен фонд обаче, практически не съществува.

Ползуването на кредити от капиталистическите страни временно облекчаваше положението, но не можа да отстрани трайно неблагоприятното отражение на липсата на стокови и валутни резерви и да ни даде възможност да изчакваме най-благоприятните за нас моменти за извършване на покупки и продажби.

Безспорно, удачността на сделките и максималното благоприятно използуване на международната конюнктура зависи и от подготовката на външнотърговските служители. Неудачните сделки дават своето отражение върху загубите, но това е минимален процент и само с него в никой случай не би могло да се обясни целокупния проблем за тези загуби.

Разгледаните до тук въпроси хвърлят светлина върху характера на загубите и печалбите от износа и вноса. Без да се подценява нито един от гореразгледаните фактори, най-голяма роля за размерите на загубите и печалбите играят курса на лева и погашенията на кредитите. Необходимо е да се подчертае обаче, че при отстраняване на тяхното влияние ще изпъкне веднага решаващата роля на нивото на себестойността на промишлената продукция.

Промена на курса на лева би разрешила формалния въпрос за голямия размер на загубите от износа на наши стоки. В такъв случай, положително би било това, че въпроса за загубите и печалбите ще се пренесе там, където е истинското му място.

Да се промени курса на лева обаче, е голям политически и финансов въпрос. Той засяга не само нашата страна, но и другите страни-членки на СИВ и не би могъл да се решава изолирано.

При евентуална промяна на курса на лева ще изпъкнат в нова светлина някои икономически и финансови въпроси.

Промяната ще сведе до минимум сегашните приходи от вноса по § 8 „Бюджетни приходи“ и разходите от износа по § 20 „Планови загуби“. Това няма да даде никакво отражение върху нивото на вътрешните цени. Като резултат, обаче, на високата себестойност (низката производителност на труда) в някои клонове на нашата промишленост, в сравнение с по-низката себестойност (по-високата производителност на труда) на същите клонове в индустриално развитите страни, по която себестойност се определят международните цени, ще останат някои загуби от износа. Тези загуби ще бъдат в ограничени размери и ще могат лесно да се уреждат било от бюджета, било от специална сметка за финансовите резултати от външната търговия.

Промяната на курса ще стимулира постъпленията на валута от: туризъм, търговски пътувания в страната, частни преводи, транзитни превози и други.

Що се отнася до погашенията на кредитите, предвидените суми в бюджета, в резултат на промяната на курса, естествено ще получат завишено цифрово изражение. Необходимите материални ценности (стоки) за погасяване на кредитите, обаче, ще остане същото, т. е. нашата страна няма да заплати нищо повече, отколкото до сега.

При това положение, съществуват следните възможности за отстраняване сегашните финансови резултати от външната търговия върху държавния бюджет.

1. Да се промени курса на лева към другите валути, като се приведе към реалната покупателна сила на лева.

Едно такова изменение би могло да се проведе с предварително съгласие на СССР и страните от демократичния лагер, тъй като една евентуална промяна не значи откъсване на лева от рублата.

2. До решаването на въпроса за новия курс на валутите, или пък в случай, че не се извърши такава обща промяна, то да се установят определени коефициенти (например 2.7 за вноса и 2.5 за износа), които реално да отразяват различието в нивото на международните цени и вътрешните, дължащо се на курса. По тоя коефициент да се превръща валутния лев във вътрешен и обратно и да се отчитат финансовите резултати от външна търговия.

3. Да се изключат приходите и разходите от външна търговия от държавния бюджет и се създаде специална сметка за уреждане финансовите резултати от външна търговия. В такъв случай бюджета ще трябва да поеме само тези загуби от износа, които са необходими за изплащане ежегодните погашения по ползуваните външни кредити.

В случай, че се приеме финансовите резултати от външна търговия да се отчитат отделно от републиканския бюджет ще бъде необходимо или да се създаде специална банка за финансиране на външната търговия, или да се направи известна реорганизация в Българска народна банка. Една такава банка, или реорганизация, би дала възможност, освен финансовите разчети от външната търговия да се извършват и чисто външнотърговски валутни сделки, което ще подпомогне значително нашата външна търговия.

При невъзможност да се приеме нов курс на лева, или в случай, че разрешаването на този въпрос се забави твърде много, ще се наложи да се въведе специален курс на лева за нестоковите плащания.

4. Да се премине към стокообмен на първо място със СССР на база цени по себестойност или вътрешни цени на едро (отпусни цени). Това би свързало по-тясно нашето стопанство със стопанството на Съветския съюз и ще даде трайна перспектива за износа на някои селскостопански и промишлени произведения.

Една такава база ще бъде трудно приемлива, имайки предвид различното ниво на цените на едро – резултат на нееднаквата производителност на труда в различните страни. Като неизбежен резултат, в крайна сметка, ще имаме това, че всяка страна ще си прави изчисленията за изгодност-

та от този стокообмен, изхождайки пак от международните цени и ще вземе съответни мерки.

Предлагам Политбюро на ЦК на БКП да вземе следните решения:

1. Правителството на Народна република България да предложи на Съвета за икономическа взаимопомощ да бъде проучен въпроса за международните цени и курсовете на валутите на страните-членки на СИВ, както помежду им, така също и към капиталистическите страни, с цел привеждането на същите в съответствие с покупателната им сила.

2. До решението на въпроса за курса на валутите да се установи определен коефициент за вноса и износа за превръщането на валутния лев във вътрешен и обратно, в съответствие с реалното съотношение на международните и вътрешни цени на стоките.

3. Да се създаде специална сметка вън от бюджета за финансовите резултати от външната търговия.

4. Министъра на външната търговия другаря Живко Живков и Председателя на Българска народна банка другарката Вела Луканова*, да направят предложение пред Министерския съвет за създаване на отделна банка за външна търговия, или за съответна реорганизация в структурата на Българска народна банка, с цел всестранно банково обслужване на външната търговия на страната.

5. Да се установи специален курс за нестоковите плащания. Министерството на финансите, Българска народна банка и Министерството на външната търговия, на базата на точни изчисления да направят предложение в Министерския съвет за определянето на този курс.

6. Правителството на Народна република България да предложи на Правителството на Съветския съюз за някои стоки стокообменът да се извършва на база себестойността на стоките или вътрешните цени на едро. Министерския съвет на Народна република България да утвърди за кои стоки да се премине на тази ценова база.

7. Министерството на външната търговия, Държавната планова комисия и Българската народна банка да направят предложение за създаване през 1958–1960 година оперативен валутен фонд в конвертируема валута в размер на 20 милиона долара.

15.I.1957 г.

М И Н И С Т Ъ Р: *Ж. Живков*

ЦДА, ф. 1Б, оп. 21, а.е. 38, л. 5–19. Оригинал. Машинопис.

** **Вела Луканова (26.II.1905 − 19.IX.1990 г.)** *Родена в Плевен. Завършва гимназия в София. През 1924 г. заедно с родителите си емигрира в СССР, където през 1929 г. се дипломира като финансист в Московския промишлено-икономически институт „Плеханов“. От 1929 г. работи във Финансовото управление на Московска област, последователно като инспектор и началник-управление „Финансиране на народното стопанство“. След завръщането си в България през 1945−1947 г. е икономист и началник на Планов отдел в кооперативна централа „Напред“ и в Централния кооперативен съюз. През 1947−1949 г. е началник на Планов отдел в Министерството на комуналното стопанство. От октомври 1949 г. е първи заместник-министър на финансите. Председател на БНБ от 5.XII.1955 г. до 5.XII.1959 г. В периода 1960 г. − 1963 г. е постоянен представител на България в Икономическата комисия на ООН за Европа.*

№ 669

ЗАПИСКА ОТ ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП АНТОН ЮГОВ ДО ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ ЗА СРЕЩАТА МУ С ПОСЛАНИКА НА СССР В НР БЪЛГАРИЯ Ю. ПРИХОДОВ С ПРИЛОЖЕНА ПАМЕТНА ЗАПИСКА НА ПРАВИТЕЛСТВОТО НА СССР ЗА КУРСА НА РУБЛАТА КЪМ ЧУЖДЕСТРАННИТЕ ВАЛУТИ И ЗА НЕОБХОДИМОСТТА ОТ УСТАНОВЯВАНЕ НА НАДБАВКИ КЪМ КУРСА НА ВАЛУТИТЕ ПО НЕТЪРГОВСКИТЕ РАЗПЛАЩАНИЯ МЕЖДУ СССР И НР БЪЛГАРИЯ

София, 20 март 1957 г.

РЕШЕНИЕ № 74

от 22.III.1957 г. на ПБ на ЦК на БКП

Другарю Живков,

Днес сутринта идва при мен другарят Приходов и по поръчение на Съветското правителство ми връчи паметна записка по въпроса за курса на рублата към чуждестранната валута, а така също за установяване на съответствуващи надбавки към курса на валутата по нетърговските платежи между Съветския Съюз и другите наши страни.

Във връзка с това съветското правителство предлага да се срещнат експерти на Съветския Съюз и нашата страна и обсъдят тези въпроси. За датата и мястото на срещата на експертите допълнително ще се договорят съответните държавни банки.

Смятам, че ние трябва да се съгласим за такава среща, толкова повече, че по този въпрос ние сами още през 1955 г. изказахме свои съображения и мнение да бъде разгледан въпроса за курса между рублата и лева.

Предлагам, ако няма възражения, въпросът да се пусне на подпис.

20.III.1957 г. *Ант. Югов*

[Върху документа – надпис:]
ПБ
Съгласен.
Т. Живков
21.3.[19]57 г.
И. Михайлов
Г. Дамянов
[- - -]
В. Червенков
Р. Дамянов

Правительство СССР рассмотрело вопрос о курсе рубля к иностранным валютам. Установлено, что курс рубля по отношению к доллару и другим валютам капиталистических стран чрезвычайно завышен по сравнению с соотношением покупательной способности рубля и иностранных валют. Работники дипломатических представительств капиталистических стран, а также другие приезжающие из этих стран лица стремятся получить рубли не путем обмена валюты, а путем спекулятивной продажи ввозимых в СССР товаров. Такое положение не способствует также переводу валюты из капиталистических стран в СССР.

Признано, однако, не подходящим проводить прямое изменение курса рубля, так как такое мероприятие в условиях усиления напряженности международной обстановки будет широко использовано для враждебной пропаганды против нас.

Исходя из этого, решено, не изменяя золотого содержания рубля и курса к другим валютам, установить с 1 апреля с. г. для неторговых платежей надбавку к действующему официальному курсу амдоллара к рублю (4 рубля за 1 амдоллар) в размере 150%, т. е. исходя из соотношения

10 рублей за 1 амдоллар. Соответственно будут установлены надбавки для неторговых платежей к курсу валют других капиталистических стран.

Установлено также, что официальный курс рубля отклоняется и от соотношения покупательной способности рубля и валют стран народной демократии по потребительским товарам и платным услугам. Хотя связанные с таким отклонением потери отдельных стран в основном устранены путем введенного в 1956 году порядка пересчета неторговых платежей во внешнеторговые цены по коэффициентам, отклонения курсов от покупательной способности по потребительским товарам и платным услугам в отношениях между социалистическими странами имеют ряд отрицательных последствий. Эти соглашения носят конфиденциальный характер и для широкой общественности, осведомленной только об официальном курсе, положение дел выглядит иначе, чем на самом деле.

Кроме того, источником определенного недовольства может явиться еще и следующее обстоятельство. Если государство, аккумулируя все неторговые платежи и поступления на едином счете, получает по ним соответствующее возмещение потерь, то отдельные граждане – студенты, ученые, писатели и другие, при переводе денег и при прочих личного порядка операциях возмещения потерь на курсе, насколько нам известно, не получают, хотя по их операциям и происходят перерасчеты между государствами.

В связи с изложенным Правительство СССР считало бы желательным, чтобы эксперты Советского Союза и вашей страны встретились и обсудили бы вопрос об установлении соответствующей надбавки к курсу валют при взаимных платежах по неторговым расходам.

Исходными данными при этом, как мы считаем, могли бы быть те же данные, которые использовались при установлении коэффициентов длу перерасчета неторговых платежей во внешнеторговые цены.

О дате и месте встречи экспертов могли бы договориться Государственные банки наших стран.

Просим ваше правительство высказать свое отношение к этому предложению.

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 3197, л. 1–3. Оригинал. Машинопис.

№ 670

ДОКЛАД ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ЗА ИЗМЕНЕНИЕТО НА КУРСА НА РУБЛАТА ОТ 1 ЯНУАРИ 1961 Г. С ПРЕДЛОЖЕНИ МЕРКИ ЗА ИЗБЯГВАНЕ НА ВЪЗМОЖНИТЕ ЗАГУБИ, СВЪРЗАНИ С ТОВА ИЗМЕНЕНИЕ

София, 10 октомври 1960 г.

Поверително

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
другаря КИРИЛ НЕСТОРОВ
Т у к

Д О К Л А Д

от НЕШО ЦАРЕВСКИ, зам.-председател на Българска народна банка

Относно: измененията в курса на рублата.

Другарю Председател,

Съгласно решенията на съветското правителство от 1 януари 1961 г. вътрешната стойност

на рублата се повишава 10 пъти. В същото съотношение се изменят вътрешните цени, заплатите, пенсиите. Що се отнася до златното съдържание и валутния курс на новата рубла, възложено е на специална комисия да проучи въпроса и даде предложения за тяхното определяне.

От това може да се заключи, че има голяма възможност изменението на паритета и курса на рублата да не съответствува на изменението на вътрешната стойност. Трудно е да се предвиди в каква насока ще бъдат тези изменения. Възможно е в новия курс да се включи сегашната премия на рублата към конвертируемите валути, която е 150%. При официален курс 1 долар = 4 рубли, обменът за гражданите се извършва при съотношение 1 долар = 10 рубли. Ако се приеме това съотношение, курсът на рублата по нетърговските операции ще се разпростре и върху стокообмена. Новото златно съдържание на рублата ще се изравни със златното съдържание на долара (0,888 грама чисто злато), а курсът ѝ ще бъде 1 долар = 1 рубла. Твърде е възможно обаче златното съдържание на рублата да бъде увеличено повече и тогава тя ще има по-висок курс от долара.

При всички случаи изменението ще се отрази върху курса на лева към рублата и оттам на нашите външнотърговски и нестокови плащания, както и върху кредитните ни и клирингови салда както със СССР, така и с останалите социалистически страни, с които разплащанията се извършват в рубли. Съветското правителство заяви, че изменението ще бъде извършено така, че няма да ощети нито една страна.

За да се избегнат всякакви щети от изменението на курса на рублата, ще се наложат някои мероприятия в областта на външнотърговските, кредитните и нетърговски плащания на нашата страна с другите социалистически страни.

1. По отношение на външнотърговските плащания.

Ясно е, че в съответствие с изменението на паритета и курса на рублата, ще бъдат изменени и външнотърговските цени в стокообмена между социалистическите страни. В сегашния момент по външнотърговските плащания се прилага курс 1 долар = 4 рубли и затова стока, която на международния капиталистически пазар струва 100 000 долара, във външния стокообмен на социалистическите страни струва 400 000 рубли. Ако новият курс на рублата към долара бъде 1:1, новата цена на тази стока ще бъде 100 000 рубли, а ако този курс бъде 1 рубла = 2 долара, тази стока ще струва 50 000 рубли.

Това ще наложи след 1 януари 1961 г. да бъдат изменени всички цени на новодоговарянитe стоки в съответствие с новия курс на рублата. Що се отнася до договорените до тогава сделки, плащанията по които няма да бъдат уредени към датата на изменението, нашите външнотърговски предприятия могат да се договорят с външнотърговските организации на другите страни плащанията по тях да се уредят по един от следните начини: а) да се изплатят в стари рубли, като стойността им се отнася в една временна сметка, която след приключване на всички плащания по предишните операции да се преизчисли в съответствие с изменението на курса на рублата и новото салдо да се прехвърли в нова сметка, изразена в нови рубли; б) да се преизчислят цените по тези сделки автоматически пропорционално на изменението на курса на рублата и плащанията да се извършват направо в нови рубли. Освен това салдата на клиринговите ни сметки със социалистическите страни следва да се преизчислят като се намалят толкова пъти, колкото пъти се е увеличил курсът на рублата. Затова ще се наложи Българската народна банка съответно да се договаря с всяка банка на отделните социалистически страни.

2. По отношение на кредитите. Пред вид на това, че кредитите са договорени и ползувани при една ценова база, а ще се погасяват при друга, за да не бъде ощетена нито една от страните, ще се наложи да бъдат изменени сумите на предоставените и ползувани кредити. В случай, че курсът на рублата се повиши 4 пъти, сумата на непогасените кредитни остатъци, както и на предоставените, но още неизползувани кредити, ще бъде намалена също така 4 пъти. Това също ще наложи да се достигне съответна договореност между банките.

3. По отношение на нетърговските плащания. Предвид на това, че по нетърговските плащания се прилага специален курс, базиран на нивото на вътрешните цени на стоките за широко потребление в отделните страни, измененията в курса тук следва да съответствуват на изменението на вътрешната стойност на рублата. Доколкото това изменение засяга само рублата, подлежи на изменение само коефициентът за СССР. Тъй като цените на стоките и услугите в СССР се намаляват 10 пъти, то и коефициентът за СССР от 8,6 ще стане 0,86, а 1 рубла вместо 0,89 лева ще струва 8,9 лева. Коефициентите към другите страни по нетърговските плащания не ще претърпят от

това никакви изменения.

Ако златното съдържание на рублата бъде изменено не пропорционално на изменението на вътрешните цени и вътрешната стойност на рублата, ще се наложат съответни изменения в курса на българския лев и премиите към чуждите валути.

В цяло докато не ни бъде съобщен новият курс на рублата и нейното ново златно съдържание, ние не можем да предприемем никакви конкретни мерки.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Зам.-председател:
Н. В. Царевски

ЛР/Написани 2 екз.
1 за адресанта
1 за службата
№ 989/10.X.1960 г.

[Върху документа – надпис:]
др. Царевски
Да се образува при Вас папка по този въпрос.
20.X.1960 г. К. Несторов

ЦДА, ф. 132П, оп. 4, а.е. 55, л. 1–3. Оригинал. Машинопис.

№ 671

ПИСМО ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ НА СССР НИКОЛАЙ ПАТОЛИЧЕВ ДО МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ НА БЪЛГАРИЯ ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ СЪС СЪОБЩЕНИЕ ЗА НЕОБХОДИМОСТТА ОТ ПРЕИЗЧИСЛЯВАНЕ НА ВЪНШНОТЪРГОВСКИТЕ ЦЕНИ В РУБЛИ ВСЛЕДСТВИЕ НА ИЗМЕНЕНИЕТО ОТ 1 ЯНУАРИ 1961 Г. НА ЗЛАТНОТО СЪДЪРЖАНИЕ И КУРСА НА РУБЛАТА

Москва, 11 ноември 1960 г.

До
Другаря Георги Кумбилиев
Министъра на външната
търговия на Народна
република България

Поверително!
Превод

Уважаеми другарю Министър,

С настоящето имам чест да Ви съобщя, че в резултат на повишаването от 1 януари 1961 година златното съдържание на рублата и курса на рублата спрямо валутите на капиталистическите страни, възниква необходимост от съответно преизчисляване външнотърговските цени в рубли, а също така и ставките за разходите, свързани със стокообмена и туризма с цел да се обезпечи съхраняването на реалния обем на взаимните плащания между нашите страни.

В съответствие с това подлежат на преизчисляване, т.е. намаляване със 77,5%:

салдата, които ще се образуват на 1 януари 1961 година на клиринговите сметки по действуващата спогодба за стокообмена;

салдата, които ще се образуват на сметките, открити по спогодбата за многостранния клиринг;

сумите на кредитите, предвидени от спогодбите, сумите на задълженията по кредитите и по неизползуваната част на кредитите;

контрактните цени и сумите по доставките на стоки между външно-търговските организации на нашите страни в частта, неизпълнена на 1 януари 1961 година, а също така контрактните

цени по оказване услуги и по туризма, разчетите за които стават по клиринговите сметки;

изразените с рубли суми по контингентите за взаимните доставки, предвидени в действуващите спогодби за стокообмена.

Горепосоченото преизчисляване, както ние предполагаме, ще се извърши от съответните организации на нашите страни.

С уважение

Н. Патоличев
министър

ЦДА, ф. 132П, оп. 4, а.е. 55, л. 5. Оригинал. Машинопис.

№ 672

ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ДЪРЖАВНАТА ПЛАНОВА КОМИСИЯ СТАНКО ТОДОРОВ, МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ, МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА НОВИЯ КУРС НА РУБЛАТА И ОТРАЖЕНИЕТО МУ В БЪЛГАРИЯ

София, декември 1960 г.

лично строго поверително!
От особена важност!

До
ПОЛИТБЮРО НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ на БКП
Т у к

ДОКЛАД

от СТАНКО ТОДОРОВ, председател на Държавна планова комисия
КИРИЛ ЛАЗАРОВ, Министър на финансите
ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ, Министър на външната търговия и
КИРИЛ НЕСТОРОВ, председател на Българска народна банка

Относно: новия курс на рублата и отражението му у нас.

Другари,

С решение на Политбюро на Централния комитет на БКП бяхме натоварени да проучим и доложим отражението, което ще даде върху курса на българския лев и икономиката на страната изменението на мащаба на цените в СССР, както и курса и златното съдържание на съветската рубла.

Правителството на СССР реши от 1 януари 1961 година да повиши покупателната сила на рублата 10 пъти. Намаляват се също така 10 пъти цените на всички стоки, както и всички парични възнаграждения на трудещите се. От този обмен населението няма да понесе никакви щети.

Едновременно златното съдържание на рублата се увеличава от 0.222168 грама на 0.987412 грама чисто злато, т.е. 4,44 пъти. На тази база се определя нов курс на рублата към чуждите валути. Досега един долар (при златно съдържание 0.888671 гр.) се равнява на 4 рубли по официален курс. За нетърговски цели в капиталистическите валути се дава 150% премия към официалния курс, при което се получава курс – 10 рубли за долар. След 1 януари 1961 година 1 долар ще се обменя за 0,90 рубли, който курс е единен както за стокообмена, така и за нестокови плащания.

При намаление на вътрешните цени 10 пъти златното съдържание на рублата е увеличено само 4,44 пъти, което се прави с цел да се създаде един по-реален курс на рублата. Това ще даде възможност да се съпоставят международните цени с вътрешните цени на едро в СССР, да се сравняват капиталовложенията, националния доход, обема на производството и т.н. в СССР с тези на другите

страни. От друга страна въвеждането на един по-реален курс ще даде възможност да се разширяват икономическите, културни и политически връзки на СССР с капиталистическите страни и особено със слаборазвитите и неутрални страни, които се откъсват от зависимостта на империализма и търсят сътрудничеството и помощта на социалистическия лагер и главно на СССР.

С новия курс отпада и необходимостта да се дава допълнителна премия към официалния курс на капиталистическите валути. С това чужденците, които обменят капиталистическа валута за рубли, се поставят в по-неблагоприятно положение. Досега те получаваха 10 рубли за долар, докато в бъдеще ще получават за 1 долар 90 копейки, равностойни на 9 сегашни рубли.

За привеждане в съответствие курса на лева към новата съветска рубла от съветска страна се препоръчва да бъде въведен нов официален курс – 1 рубла равна на 17 лева, вместо досегашния – 1 рубла равна на 1,70 лева. На тази основа следва да бъде намалено златното съдържание на лева от 0.130687 грама на 0.058083 грама. Това означава да се намали златното съдържание на лева 2,25 пъти.

По нестоковите операции курсът на лева към рублата въз основа на решението на съветското правителство следва да бъде изменен в съответствие с изменението на вътрешните цени в СССР, т.е. вместо 0,89 лева за една сегашна рубла, 8,90 лева за една нова рубла.

Предлаганите изменения в курса на българския лев не ще дадат отражение върху икономическите резултати от външнотърговските операции, ползуването на кредити и други. Известни отражения това ще даде само върху нетърговските операции в капиталистическа валута. Освен това ще настъпят някои разместванията в отделните статии на държавния бюджет, което има само вътрешно-разчетно значение за нашата страна.

1. Отражения на новия курс на рублата и лева върху плащанията по стокообмена с чужбина

а) По стокообмена със социалистическите страни

В съответствие с новото златно съдържание на рублата цените по вноса и износа между социалистическите страни ще бъдат преизчислени в отношение 100 сегашни клирингови рубли за 22,50 нови рубли, т.е. сегашните рубли се намаляват 4,44 пъти, колкото пъти е увеличено златното съдържание на рублата. Срещу изнасяна стока, за която сега получаваме 100 рубли, в бъдеще ще получаваме 22,50 рубли, но с тях нашата страна ще купува вносни стоки, които сега струват също така сто рубли.

От друга страна изменението на курса на лева към рублата от 1,70 на 17 лева не ще даде икономическо отражение върху нашите търговски отношения със социалистическите страни, тъй като стокообменът се извършва по международни цени в рубли. Нашата страна изнася стоки за рубли, с които плаща своя внос. Курсът на рублата към лева ще повлияе само върху размера на бюджетните разлики. Така например, при средна възвръщаемост на износа за социалистическите страни за деветмесечието на 1960 година 38,5%, дадена стока ни струва 442 вътрешни лева, която ние продаваме за 100 клирингови рубли. Външнотърговското предприятие получава за реализираните рубли 170 лева от банката и 272 лева се покриват от държавния бюджет. След 1 януари 1961 година същата стока ще се продава за 22,50 рубли, срещу които външнотърговското предприятие ще получи 382,50 лева (22,50 х 17) от банката и 59,50 лева ще се покрият от бюджета. В същото време за реализираните от износа 100 рубли досега ние внасяме стока за 442 вътрешни лева, от които 170 лева се плащат на банката за откупуване на рублите и 272 лева се внасят в приход на държавния бюджет. След 1 януари 1961 година нашата страна ще купува същата вносна стока за 22,50 рубли, но външнотърговското предприятие ще откупува рублите от банката за 382,50 лева, а в държавния бюджет ще внася 59,50 лева.

При това положение нашата страна няма да понесе никакви щети от новия курс. Изменения ще настъпят само в обема на бюджетните приходи и разходи, които ще бъдат силно съкратени.

б) По стокообмена с капиталистическите страни

На базата на новото златно съдържание на лева курсът на долара у нас ще бъде 1 долар равен на 15,30 лева при досегашен официален курс 6,80 лева. Това означава обезценяване на валутния лев към долара 2,25 пъти. Новият курс на лева към долара ще бъде единен както за стокови, така и за нестокови плащания.

По отношение на нашия стокообмен с капиталистическите страни това няма да даде икономическо отражение за нашата страна. Тъй като вносът и износът на нашата страна с капиталистическите страни се извършват по международни цени в капиталистическа валута, курсът на лева към капиталистическите валути не изменя валутните резултати от стокообмена. Повишаването на курса на долара към лева ще има аналогично значение, както и по стокообмена ни със социалистическите страни за вътрешно разчитане, което води до вътрешно разместване на бюджетните приходи и разходи и намаляване на техния обем.

Така при износ на стока, която струва на вътрешния пазар у нас 29.400 лева и на световния пазар 1.000 долара, външнотърговското предприятие получава 6.800 лева от банката за отстъпените долара. Това отговаря на възвръщаемостта на износа за изтеклите 9 месеца, която е 23,1% или 1 долар струва на нашата страна 29,40 вътрешни лева. Разликата от 22.600 лева се покрива на външнотърговското предприятие с помощта от бюджета.

След 1 януари 1961 година за същата стока външнотърговското предприятие ще получава 15.300 лева от банката за отстъпените долара и 14.100 лева от бюджета. Обратно е положението при вноса. Купената за внос стока в чужбина за 1.000 долара ще се отстъпи по вътрешни цени за 29.400 лева. Външнотърговското предприятие при сегашния курс плаща на банката 6.800 лева, за да получи необходимите му за внос долари и отстъпва в приход на държавния бюджет 22.600 лева. След въвеждане на новия курс предприятието ще купува доларите от банката за 15.300 лева и ще внася в бюджета 14.100 лева.

Както се вижда и в този случай, валутните резултати не се изменят, а само се разместват постъпленията и разходите на държавния бюджет от вноса и износа и се намалява техния обем.

2. Отражение върху нестоковите плащания

а) Към социалистическите страни

Нестоковите плащания се извършват на двустранна основа извън клиринга и след съответно преизчисляване в края на годината се нанасят в клиринговите сметки. Въвеждането на новия курс от 1 януари 1961 година не ще даде отражение за нашата страна. Сега за 1.000 нестокови рубли нашата страна плаща 890 лева. При новия курс същата покупателна сила ще се съдържа в 100 нови рубли, които ще се заплащат от нас пак с 890 лева, т.е. курсът за нестоковите операции ще се измени пропорционално на изменението на вътрешните цени в СССР. Курсът за нестоковите операции – 1 рубла равна на 89 стотинки, е получен въз основа на съотношението на покупателната сила на лева и рублата, измерена в цените на определени стоки за широко потребление.

Що се отнася до евентуалното салдо, което може да остане в рубли по нестоковите операции в СССР, неговото преизчисляване ще бъде извършено с нов коефициент 3,82 вместо досегашния 8,6. Коефициентът 8,6 за преизчисляване на нестоковите рубли в стокови беше въведен през 1956 година. При съпоставянето на външнотърговските цени в рубли с вътрешните цени в СССР на стоките за широко потребление се установи, че последните са около 8,6 пъти по-високи от външнотърговските. За да се избегне икономическата неизгода за другите социалистически страни, които разходват рубли в СССР по вътрешни съветски цени, беше взето решение в края на всяка година остатъците от направените разходи в рубли за издръжка на дипломатически представителства, студенти, командировани лица и за други нестокови операции да бъдат делени на коефициент 8,6. След това те се нанасят в клиринговата сметка и се погасяват с износ на стоки по външнотърговски цени, които са 8,6 пъти по-ниски от вътрешните цени на дребно в СССР.

Новият коефициент, който ще се прилага от 1 януари 1961 година, е получен чрез преизчисляване на досегашния коефициент в съответствие с изменението на вътрешните цени в СССР и външнотърговски цени в нови рубли. Предвид намаляването на вътрешните цени в СССР 10 пъти съответно и досегашният коефициент се дели на това число (8,6 : 10). В същото време златното съдържание на рублата се увеличава 4,44 пъти и съответно се намаляват външнотърговските цени в рубли. Поради това полученият резултат следва да се умножи на 4,44 пъти. (8,6 : 10 x 4,44 равно на 3,82).

Новият коефициент с нищо не изменя досегашното положение по нестоковите плащания между нас и СССР. Така, салдо от 86.000 нестокови рубли сега се дели на коефициент 8,6, при което в клиринговата сметка се зачисляват 10.000 клирингови рубли, които се погасяват с износ на стоки. При новия курс салдо от 8,600 нови рубли, равностойни на сегашните 86.000 рубли, ще бъ-

де делено на 3,82, като в клиринговата сметка ще бъдат зачислени 2.250 нови клирингови рубли. По своето златно съдържание новите 2.250 рубли се равняват на досегашни 10.000 рубли и ще бъдат погасени със същото количество стоки, с което досега се погасяват 10.000 клирингови рубли.

б) Към капиталистическите страни

Сега Българската народна банка прилага курс за нестокови операции 6,8 лева за долар плюс 40% премия или 1 долар равен на 9,52 лева. Курсът на капиталистическите валути в лева за нестокови операции ще бъде увеличен от 1 януари 1961 година на 15,30 лева за един долар. Това ще даде известно отражение върху туризма, издръжката на легациите, преводите на частни лица и др.

За своите преводи чужденците ще получават повече лева. Това ще им даде възможност да финансират издръжката си с по-малко чужда валута. За сметка на това трябва да се очаква обаче, че ще растат разходите на чуждите представителства, туристите, гостите и др., които сега избягват да купуват наши стоки, а често се снабдяват даже и с продоволствени стоки отвън. Новият по-благоприятен курс за чуждите валути ще увеличи и преводите от чужбина.

Новият курс на капиталистическите валути към лева ще даде възможност да се облекчи и разшири работата на ДСП „Балкантурист“. Сега предприятието обслужва чужденците като към курса на долара прави отстъпка в цените на ресторантите и хотелите. Така се получава фактически курс за чужденците 1 долар равен на около 14 лева. По фактически данни за 1960 година един долар, получен чрез „Балкантурист“, струва на страната 17-18 лева без всякакви наценки и натрупвания за бюджета. При новия курс необходимостта от отстъпки в цените ще отпадне и всеки чужденец ще може да ползува услугите на „Балкантурист“ като заплаща направо с лева, получени от обмяна на чуждата валута по официален курс. Това съотношение е благоприятно за чужденците. Така стая първа класа с едно легло при такса от 15 до 50 лева на тях ще струва от 1 до 3 долара. За същата стая в Англия се плаща до 7 долара, Западна Германия, Франция и Швейцария – 4-5 долара, а в Италия – до 8 долара. Първокласна стая с две легла у нас струва от 30 до 90 лева или от 2 до 6 долара. Същата стая в Англия и Италия струва до 14-15 долара, в Западна Германия, Франция и Швейцария – до 7 долара.

Аналогично е положението и за храната в ресторантите. По данни на капиталистическите банки един обяд в Западна Германия, Италия и Швейцария струва до 2,5-3 долара, а в Англия и Франция – 4-6 долара. У нас един обяд в ресторантите на „Балкантурист“ струва 30 до 45 лева, което ще се равнява пак на 2-3 долара.

Този курс не е неблагоприятен и за нашата страна, тъй като ние ще получаваме 1 долар за 15,3 лева, докато по стокообмена през деветмесечието на 1960 година доларът ни струва 29,40 лева.

3. Отражение на новия курс върху кредитните задължения

В сегашния момент нашата страна има около 1.067 милиона рубли задължения към социалистическите страни. При преизчисляването им същите ще бъдат превърнати в 240 милиона нови рубли (1.067 : 4,44). За погасяването на тези кредити нашата страна ще изнесе същото количество стоки, колкото следваше да изнесе по сегашни външнотърговски цени в рубли. Равностойността на тези задължения в лева обаче ще се увеличи от 1.815 милиона лева (1.067 х 1,7) на 4.080 милиона лева (240 х 17), което има само вътрешно разчетно значение за нас.

Предоставените от нас на Албания и ГДР кредити възлизат на 48,1 милиона рубли, които ще се преизчислят на 10,8 милиона нови рубли, а в лева те ще се преизчислят от 81,8 милиона лева на 183,6 милиона лева.

По отношение на кредитите в капиталистическа валута няма да произлязат изменения в доларово изражение, но ще се увеличи левовата им равностойност. При общ размер на задълженията ни в капиталистическа валута около 105 милиона долара към 1 декември 1960 година, вместо в 714 милиона лева, те ще се изразяват в 1.606,5 милиона лева. Аналогично ще бъдат преизчислени и салдата по клиринговите ни сметки.

Всичко това ще измени положението на нашия разчетен баланс в лева, но с нищо не ще измени валутното положение на страната, тъй като реалният обем на нашите задължения и вземания към чужбина ще остане един и същи. Сумата на нашите кредитни задължения ще бъде погасена с едно и също количество стоки.

4. Влияние на новия курс върху платежния баланс и бюджета на държавата за 1961 година

а) Влияние върху платежния баланс

Във валутно отношение сумите на платежния баланс в капиталистическа валута остават неизменни. Приходите и разходите в рубли се намаляват в съответствие с новото златно съдържание на рублата. Настъпват значителни изменения в левовото изражение, тъй като новият валутен лев има 2,25 пъти по-ниска стойност от заложената в проектоплана. Така приходите на платежния баланс от 5.039 милиона лева нарастват на 11.338 милиона лева, а разходите – от 5.687 милиона лева на 12.796 милиона лева. Тези изменения се виждат от следните данни по проектоплатежния баланс за 1961 година:

	Общо милиони лева		В това число:						
			Социалистически страни				Капиталист. страни		
			млн. лева		млн. рубли		млн. лева		млн. долара
	сег. курс	нов курс	сег. курс	нов курс	сег. курс	нов курс	сег. курс	нов курс	
Приходи	5.039	11.338	3.867	8.701	2.275	512	1.172	2.637	172,2
Разходи	5.687	12.796	4.516	10.161	2.656	598	1.171	2.635	172,0
	- 648	- 1.458	- 649	- 1.460	- 381	- 86	+ 1	+ 2	+ 0,2

б) Влияние върху държавния бюджет

Изменението на курса на лева ще се отрази върху общия обем на приходите и разходите на държавния бюджет. В резултат на това, че курсът на рублата и долара в лева се покачва, по-голямата част от бюджетните „загуби“ от износа и „постъпления“ от вноса ще изчезнат и ще се пренесат направо във валутната цена на стоките.

Така например в общата сума на приходите по проектобюджета за 1961 година в размер на 33.156,4 милиона лева са включени 9.096,5 милиона лева приходи от външнотърговска дейност и други операции с чужбина. При преизчисляване на приходите от операциите с чужбина същите се намаляват на 4.366,4 милиона лева или с 4.730,1 милиона лева. При това положение общият приход на бюджета се намалява на 28.426,3 милиона лева.

Разходната част на проектобюджета възлиза на 32.928,5 милиона лева. В тази сума се включват разходи за операциите с чужбина 9.174,2 милиона лева, които след преизчисляването се намаляват на 4.474,1 милиона лева или с 4.700,1 милиона лева. При това положение разходната част на бюджета ще възлезе на 28.228,4 милиона лева.

Основното изменение в приходите и разходите на бюджета се дължи на това, че при новия курс на лева към рублата и долара голяма част от бюджетните разлики по вноса и плановите загуби от износа се пренасят направо във валутната стойност на стоките.

В проектобюджета разликата между приходите и разходите от операциите с чужбина възлизат на 77,7 милиона лева във вреда на бюджета. След преизчисляването тази разлика се увеличава на 107,7 милиона лева, или с 30,0 милиона лева. Това увеличение се дължи на увеличение разходите в лева за капиталистическа валута по нестоковите операции. Трябва да се очаква обаче, че част от тази сума ще се компенсира от преизпълнението на валутните нестокови постъпления от капиталистическите страни чрез косвено намаляване на плановите загуби от износа.

В заключение следва да се подчертае, че предложеното намаляване на златното съдържание и курса на лева не ще даде неблагоприятно отражение върху валутното положение на страната.

Намаляването на златното съдържание на лева и курса към чуждите валути обаче ще има и известен неблагоприятен политически ефект.

София, декември 1960 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДЪРЖАВНА ПЛАНОВА КОМИСИЯ: *Ст. Тодоров*
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ: *К. Лазаров*

, МИНИСТЪР НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ: *Л. Аврамов*
/Г. Кумбилиев/
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА: *К. Несторов*

ЦДА, ф. 1Б, оп. 64, а.е. 275, л. 2–10. Оригинал. Машинопис.

№ 673

ДОКЛАД ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ДЪРЖАВНАТА ПЛАНОВА КОМИСИЯ СТАНКО ТОДОРОВ, МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ, МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ* И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА НОВИЯ КУРС НА РУБЛАТА И ОТРАЖЕНИЕТО МУ В БЪЛГАРИЯ

София, декември 1960 г.

До
ПОЛИТБЮРО НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
на БКП
Т у к

Д О К Л А Д

от СТАНКО ТОДОРОВ, председател на Държавна планова комисия
КИРИЛ ЛАЗАРОВ, Министър на финансите
ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ, Министър на външната търговия и
КИРИЛ НЕСТОРОВ, председател на Българска народна банка

Относно: новия курс на рублата и отражението му у нас.

Другари,

С решение на Политбюро на Централния комитет на БКП бяхме натоварени да проучим и доложим отражението, което ще даде върху курса на българския лев и икономиката на страната изменението на мащаба на цените в СССР, както и курсът и златното съдържание на съветската рубла.

Правителството на СССР реши от 1 януари 1961 година да повиши покупателната сила на рублата 10 пъти. Намаляват се също така 10 пъти цените на всички стоки, както и всички парични възнаграждения на трудещите се. От този обмен населението няма да понесе никакви щети.

Едновременно златното съдържание на рублата се увеличава от 0,222168 грама на 0,987412 грама чисто злато, т.е. 4,44 пъти. На тази база се определя нов курс на рублата към чуждите валути. Досега един долар (при златно съдържание 0,888671 гр.) се равнява на 4 рубли по официален курс. За нетърговски цели в капиталистическите валути се дава 150% премия към официалния курс, при което се получава курс – 10 рубли за долар. След 1 януари 1961 година 1 долар ще се обменя за 0,90 рубли, който курс е единен както за стокообмена, така и за нестокови плащания.

При намаление на вътрешните цени 10 пъти златното съдържание на рублата е увеличено само 4,44 пъти, което се прави с цел да се създаде един по-реален курс на рублата. Това ще даде възможност да се съпоставят международните цени с вътрешните цени на едро в СССР, да се сравняват капиталовложенията, националният доход, обемът на производството и т.н. в СССР с тези на другите страни. От друга страна, въвеждането на един по-реален курс ще даде възможност да се разширят икономическите, културни и политически връзки на СССР с капиталистическите страни и особено със слаборазвитите и неутрални страни, които се откъсват от зависимостта на империализма и търсят сътрудничеството и помощта на социалистическия лагер и главно на СССР.

С новия курс отпада и необходимостта да се дава допълнителна премия към официалния

курс на капиталистическите валути. С това чужденците, които обменят капиталистическа валута за рубли, се поставят в по-неблагоприятно положение. Досега те получаваха 10 рубли за долар, докато в бъдеще ще получават за 1 долар 90 копейки, равностойни на 9 сегашни рубли.

За привеждане в съответствие курса на лева към новата съветска рубла от съветска страна се препоръчва да бъде въведен нов официален курс – 1 рубла равна на 17 лева, вместо досегашния – 1 рубла равна на 1,70 лева. На тази основа следва да бъде намалено златното съдържание на лева от 0,130687 грама на 0,058083 грама. Това означава да се намали златното съдържание на лева 2,25 пъти.

По нестоковите операции курсът на лева към рублата въз основа на решението на съветското правителство следва да бъде изменен в съответствие с изменението на вътрешните цени в СССР, т.е. вместо 0,89 лева за една сегашна рубла, 8,90 лева за една нова рубла.

Предлаганите изменения в курса на българския лев не ще дадат отражение върху икономическите резултати от външнотърговските операции, ползуването на кредити и други. Известни отражения това ще даде само върху нетърговските операции в капиталистическа валута. Освен това ще настъпят някои размествания в отделните статии на държавния бюджет, което има само вътрешноразчетно значение за нашата страна.

1. Отражения на новия курс на рублата и лева върху плащанията по стокообмена с чужбина

а) По стокообмена със социалистическите страни

В съответствие с новото златно съдържание на рублата цените по вноса и износа между социалистическите страни ще бъдат преизчислени в отношение 100 сегашни клирингови рубли за 22,50 нови рубли, т.е. сегашните рубли се намаляват 4,44 пъти, колкото пъти е увеличено златното съдържание на рублата. Срещу изнасяна стока, за която сега получаваме 100 рубли, в бъдеще ще получаваме 22,50 рубли, но с тях нашата страна ще купува вносни стоки, които сега струват също така сто рубли.

От друга страна, изменението на курса на лева към рублата от 1,70 на 17 лева не ще даде икономическо отражение върху нашите търговски отношения със социалистическите страни, тъй като стокообменът се извършва по международни цени в рубли. Нашата страна изнася стоки за рубли, с които плаща своя внос. Курсът на рублата към лева ще повлияе само върху размера на бюджетните разлики. Така например, при средна възвръщаемост на износа за социалистическите страни за деветмесечието на 1960 година 38,5%, дадена стока ни струва 442 вътрешни лева, която ние продаваме за 100 клирингови рубли. Външнотърговското предприятие получава за реализираните рубли 170 лева от банката и 272 лева се покриват от държавния бюджет. След 1 януари 1961 година същата стока ще се продава за 22,50 рубли, срещу които външнотърговското предприятие ще получи 382,50 лева (22,50 x17) от банката и 59,50 лева ще се покрият от бюджета. В същото време за реализираните от износа 100 рубли досега ние внасяме стока за 442 вътрешни лева, от които 170 лева се плащат на банката за откупуване на рублите и 272 лева се внасят в приход на държавния бюджет. След 1 януари 1961 година нашата страна ще купува същата вносна стока за 22,50 рубли, но външнотърговското предприятие ще откупува рублите от банката за 382,50 лева, а в държавния бюджет ще внася 59,50 лева.

При това положение нашата страна няма да понесе никакви щети от новия курс. Изменения ще настъпят само в обема на бюджетните приходи и разходи, които ще бъдат силно съкратени.

б) По стокообмена с капиталистическите страни

На базата на новото златно съдържание на лева курсът на долара у нас ще бъде 1 долар равен на 15,30 лева при досегашен официален курс 6,80 лева. Това означава обезценяване на валутния лев към долара 2,25 пъти. Новият курс на лева към долара ще бъде единен както за стокови, така и за нестокови плащания.

По отношение на нашия стокообмен с капиталистическите страни това няма да даде икономическо отражение за нашата страна. Тъй като вносът и износът на нашата страна с капиталистическите страни се извършват по международни цени в капиталистическа валута, курсът на лева към капиталистическите валути не изменя валутните резултати от стокообмена. Повишаването на курса на долара към лева ще има аналогично значение, както и по стокообмена ни със социалистическите страни за вътрешно разчитане, което води до вътрешно разместване на бюджетните при-

ходи и разходи и намаляване на техния обем.

Така, при износ на стока, която струва на вътрешния пазар у нас 29 400 лева и на световния пазар 1 000 долара, външнотърговското предприятие получава 6 800 лева от банката за отстъпените долари. Това отговаря на възвръщаемостта на износа за изтеклите 9 месеца, която е 23,1% или 1 долар струва на нашата страна 29,40 вътрешни лева. Разликата от 22 600 лева се покрива от външнотърговското предприятие с помощта на бюджета.

След 1 януари 1961 година за същата стока външнотърговското предприятие ще получава 15 300 лева от банката за отстъпените долари и 14 100 лева от бюджета. Обратно е положението при вноса. Купената за внос стока в чужбина за 1 000 долара ще се отстъпи по вътрешни цени за 29 400 лева. Външнотърговското предприятие при сегашния курс плаща на банката 6 800 лева, за да получи необходимите му за внос долари и отстъпва в приход на държавния бюджет 22 600 лева. След въвеждане на новия курс предприятието ще купува доларите от банката за 15 300 лева и ще внася в бюджета 14 100 лева.

Както се вижда, и в този случай валутните резултати не се изменят, а само се разместват постъпленията и разходите на държавния бюджет от вноса и износа и се намалява техният обем.

2. Отражение върху нестоковите плащания

а) Към социалистическите страни

Нестоковите плащания се извършват на двустранна основа извън клиринга и след съответно преизчисляване в края на годината се нанасят в клиринговите сметки. Въвеждането на новия курс от 1 януари 1961 година не ще даде отражение за нашата страна. Сега за 1 000 нестокови рубли нашата страна плаща 890 лева. При новия курс същата покупателна сила ще се съдържа в 100 нови рубли, които ще се заплащат от нас пак с 890 лева, т.е. курсът за нестоковите операции ще се измени пропорционално на изменението на вътрешните цени в СССР. Курсът за нестоковите операции – 1 рубла равна на 89 стотинки, е получен въз основа на съотношението на покупателната сила на лева и рублата, измерена в цените на определени стоки за широко потребление.

Що се отнася до евентуалното салдо, което може да остане в рубли по нестоковите операции в СССР, неговото преизчисляване ще бъде извършено с нов коефициент 3,82 вместо досегашния 8,6. Коефициентът 8,6 за преизчисляване на нестоковите рубли в стокови беше въведен през 1956 година. При съпоставянето на външнотърговските цени в рубли с вътрешните цени в СССР на стоките за широко потребление се установи, че последните са около 8,6 пъти по-високи от външнотърговските. За да се избегне икономическата неизгода за другите социалистически страни, които разходват рубли в СССР по вътрешни съветски цени, беше взето решение в края на всяка година остатъците от направените разходи в рубли за издръжка на дипломатически представителства, студенти, командировани лица и за други нестокови операции, да бъдат делени на коефициент 8,6. След това те се нанасят в клиринговата сметка и се погасяват с износ на стоки по външнотърговски цени, които са 8,6 пъти по-ниски от вътрешните цени на дребно в СССР.

Новият коефициент, който ще се прилага от 1 януари 1961 година, е получен чрез преизчисляване на досегашния коефициент в съответствие с изменението на вътрешните цени в СССР и външнотърговски цени в нови рубли. Предвид намаляването на вътрешните цени в СССР 10 пъти съответно и досегашният коефициент се дели на това число (8,6 : 10). В същото време златното съдържание на рублата се увеличава 4,44 пъти и съответно се намаляват външнотърговските цени в рубли. Поради това полученият резултат следва да се умножи на 4,44 пъти (8,6 : 10 х 4,44 равно 3,82).

Новият коефициент с нищо не изменя досегашното положение по нестоковите плащания между нас и СССР. Така, салдо от 86 000 нестокови рубли сега се дели на коефициент 8,6, при което в клиринговата сметка се зачисляват 10 000 клирингови рубли, които се погасяват с износ на стоки. При новия курс салдо от 8 600 нови рубли, равностойни на сегашните 86 000 рубли, ще бъде делено на 3,82, като в клиринговата сметка ще бъдат зачислени 2 250 нови клирингови рубли. По своето златно съдържание новите 2 250 рубли се равняват на досегашни 10 000 рубли и ще бъдат погасени със същото количество стоки, с което досега се погасяват 10 000 клирингови рубли.

б) Към капиталистическите страни

Сега Българската народна банка прилага курс за нестокови операции 6,8 лева за долар плюс 40% премия или 1 долар равен на 9,52 лева. Курсът на капиталистическите валути в лева за несто-

кови операции ще бъде увеличен от 1 януари 1961 година на 15,30 лева за един долар. Това ще даде известно отражение върху туризма, издръжката на легациите, преводите на частни лица и др.

За своите преводи чужденците ще получават повече лева. Това ще им даде възможност да финансират издръжката си с по-малко чужда валута. За сметка на това трябва да се очаква обаче, че ще растат разходите на чуждите представителства, туристите, гостите и др., които сега избягват да купуват наши стоки, а често се снабдяват даже и с продоволствени стоки отвън. Новият по-благоприятен курс за чуждите валути ще увеличи и преводите от чужбина.

Новият курс на капиталистическите валути към лева ще даде възможност да се облекчи и разшири работата на ДСП „Балкантурист“. Сега предприятието обслужва чужденците, като към курса на долара прави отстъпка в цените на ресторантите и хотелите. Така се получава фактически курс за чужденците 1 долар равен на около 14 лева. По фактически данни за 1960 година един долар, получен чрез „Балкантурист“, струва на страната 17–18 лева без всякакви надценки и натрупвания за бюджета. При новия курс необходимостта от отстъпки в цените ще отпадне и всеки чужденец ще може да ползува услугите на „Балкантурист“ като заплаща направо с лева, получени от обмяна на чуждата валута по официален курс. Това съотношение е благоприятно за чужденците. Така стая първа класа с едно легло при такса от 15 до 50 лева на тях ще струва от 1 до 3 долара. За същата стая в Англия се плаща до 7 долара, Западна Германия, Франция и Швейцария – 4–5 долара, а в Италия – до 8 долара. Първокласна стая с две легла у нас струва от 30 до 90 лева или от 2 до 6 долара. Същата стая в Англия и Италия струва до 14–15 долара, в Западна Германия, Франция и Швейцария – до 7 долара.

Аналогично е положението и за храната в ресторантите. По данни на капиталистическите банки един обяд в Западна Германия, Италия и Швейцария струва до 2,5–3 долара, а в Англия и Франция – 4–6 долара. У нас един обяд в ресторантите на „Балкантурист“ струва 30 до 45 лева, което ще се равнява пак на 2-3 долара.

Този курс не е неблагоприятен и за нашата страна, тъй като ние ще получаваме 1 долар за 15,3 лева, докато по стокообмена през деветмесечието на 1960 година доларът ни струва 29,40 лева.

3. Отражение на новия курс върху кредитните задължения

В сегашния момент нашата страна има около 1 067 милиона рубли задължения към социалистическите страни. При преизчисляването им същите ще бъдат превърнати в 240 милиона нови рубли (1 067 : 4,44). За погасяването на тези кредити нашата страна ще изнесе същото количество стоки, колкото следваше да изнесе по сегашни външнотърговски цени в рубли. Равностойността на тези задължения в лева обаче ще се увеличи от 1 815 милиона лева (1 067 х 1,7) на 4 080 милиона лева (240 х 17), което има само вътрешно разчетно значение за нас.

Предоставените от нас на Албания и ГДР кредити възлизат на 48,1 милиона рубли, които ще се преизчислят в 10,8 милиона нови рубли, а в лева те ще се преизчислят от 81,8 милиона лева на 183,6 милиона лева.

По отношение на кредитите в капиталистическа валута няма да произлязат изменения в доларово изражение, но ще се увеличи левовата им равностойност. При общ размер на задълженията ни в капиталистическа валута около 105 милиона долара към 1 декември 1960 година, вместо в 714 милиона лева, те ще се изразяват в 1 606,5 милиона лева. Аналогично ще бъдат преизчислени и салдата по клиринговите ни сметки.

Всичко това ще измени положението на нашия разчетен баланс в лева, но с нищо не ще измени валутното положение на страната, тъй като реалният обем на нашите задължения и вземанията към чужбина ще остане един и същи. Сумата на нашите кредитни задължения ще бъде погасена с едно и също количество стоки.

4. Влияние на новия курс върху платежния баланс и бюджета на държавата за 1961 година

а) Влияние върху платежния баланс

Във валутно отношение сумите на платежния баланс в капиталистическа валута остават неизменни. Приходите и разходите в рубли се намаляват в съответствие с новото златно съдържание на рублата. Настъпват значителни изменения в левовото изражение, тъй като новият валутен лев има 2,25 пъти по-ниска стойност от заложената в проектоплана. Така приходите на платежния ба-

ланс от 5 039 милиона лева нарастват на 11 338 милиона лева, а разходите – от 5 687 милиона лева на 12 796 милиона лева. Тези изменения се виждат от следните данни по проектоплатежния баланс за 1961 година:

	Общо милиони лева		В това число:						
			Социалистически страни				Капиталист. страни		
			млн. лева		млн. рубли		млн. лева		млн. долара
	сег. курс	нов курс	сег. курс	нов курс	сег. курс	нов курс	сег. курс	нов курс	
Приходи	5 039	11 338	3 867	8 701	2 275	512	1 172	2 637	172,2
Разходи	5 687	12 796	4 516	10 161	2 656	598	1 171	2 635	172,0
	- 648	-1 458	- 649	-1 460	- 381	- 86	+ 1	+ 2	+ 0,2

б) Влияние върху държавния бюджет

Изменението на курса на лева ще се отрази върху общия обем на приходите и разходите на държавния бюджет. В резултат на това, че курсът на рублата и долара в лева се покачва, по-голямата част от бюджетните „загуби“ от износа и „постъпления“ от вноса ще изчезнат и ще се пренесат направо във валутната цена на стоките.

Така например, в общата сума на приходите по проектобюджета за 1961 година в размер на 33 156,4 милиона лева са включени 9 096,5 милиона лева приходи от външнотърговска дейност и други операции с чужбина. При преизчисляване на приходите от операциите с чужбина същите се намаляват на 4 366,4 милиона лева или с 4 730,1 милиона лева. При това положение общият приход на бюджета се намалява на 28 426,3 милиона лева.

Разходната част на проектобюджета възлиза на 32 928,5 милиона лева. В тази сума се включват разходи за операциите с чужбина 9 174,2 милиона лева, които след преизчисляването се намаляват на 4 474,1 милиона лева или с 4 700,1 милиона лева. При това положение разходната част на бюджета ще възлезе на 28 228,4 милиона лева.

Основното изменение в приходите и разходите на бюджета се дължи на това, че при новия курс на лева към рублата и долара голяма част от бюджетните разлики по вноса и плановите загуби от износа се пренасят направо във валутната стойност на стоките.

В проектобюджета разликата между приходите и разходите от операциите с чужбина възлизат на 77,7 милиона лева във вреда на бюджета. След преизчисляването тази разлика се увеличава на 107,7 милиона лева или с 30,0 милиона лева. Това увеличение се дължи на увеличение разходите в лева за капиталистическа валута по нестоковите операции. Трябва да се очаква обаче, че част от тази сума ще се компенсира от преизпълнението на валутните нестокови постъпления от капиталистическите страни чрез косвено намаляване на плановите загуби от износа.

В заключение следва да се подчертае, че предложеното намаляване на златното съдържание и курса на лева не ще даде неблагоприятно отражение върху валутното положение на страната.

Намаляването на златното съдържание на лева и курса към чуждите валути обаче ще има и известен неблагоприятен политически ефект.

София, декември 1960 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДЪРЖАВНА ПЛАНОВА КОМИСИЯ: *Ст. Тодоров*
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ: *К. Лазаров*
,МИНИСТЪР НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ: *Л. Аврамов*
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА: *К. Несторов*

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 25, л. 10–18. Оригинал. Машинопис.

* *Докладът не е подписан от министъра на външната търговия Георги Кумбилиев, а от неговия заместник-министър Лъчезар Аврамов.*

№ 674

ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ДЪРЖАВНАТА БАНКА НА СССР А. КОРОВУШКИН ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ С ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА ПОСТИГНАТАТА МЕЖДУ ДВЕТЕ БАНКИ ДОГОВОРЕНОСТ ЗА НОВ КУРС НА РУБЛАТА КЪМ ЛЕВА ОТ 1 ЯНУАРИ 1961 ГОДИНА

Москва, декември 1960 г.

г. Москва, „ декабря 1960 г.

Уважаемый товарищ Председатель,

Настоящим имею честь подтвердить, что нами достигнута следующая договоренность:

1. Государственный банк СССР и Болгарский Народный банк с 1 января 1961 года временно будут публиковать в печати только курсы соответственно рубля и лева, применяемые для неторговых платежей.

С учетом повышения с 1 января 1961 года масштаба цен в СССР эти курсы с 1 января 1961 года будут составлять:

за 100 левов – 11 руб. 24 коп.

за 1 рубль – 8,9 лева

2. Взаимный официальный курс рубля и лева временно публиковаться не будет.

3. В соответствии с поручением Правительства СССР Министерство финансов СССР и Госбанк СССР в ближайшее время вступят в переговоры с финансово-банковскими органами Народной Республики Болгарии об официальном курсе лева к рублю и рубля к леву с тем, чтобы в желательно короткий срок по взаимной договоренности был установлен официальный курс лева к рублю и рубля к леву на основе реального соотношения покупательной силы валют обеих стран.

С уважением

А. Коровушкин
Председатель Правления
Государственного банка СССР

Товарищу К. Несторову
Председателю Болгарского Народного
банка

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 25, л. 23. Оригинал. Машинопис.

№ 675

СПРАВКА ЗА ФАКТИЧЕСКИТЕ КУРСОВЕ, ПО КОИТО СЕ ДОБИВАТ РУБЛАТА И ДОЛАРА ОТ ПРЕБИВАВАНЕТО НА ЧУЖДЕНЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ

София, 2 декември 1960 г.

С П Р А В К А

Относно: фактическите курсове, по които се добива валутата от пребиваването на чужденците у нас.

Курсовете са изведени въз основа на анализа за валутно-финансовата изгода от пребиваването на чужденците у нас, чрез ДСП „Балкантурист“ по организиран и неорганизиран път, за 1959 и 9-те месеца на 1960 година.

А. КУРС НА РУБЛАТА (по клиринга).	ГОДИНИ: 1959	1960
1. Летовници и туристи, организирани чрез ДСП „Балкантурист“.		
а) без надценки и данък оборот	2,80 лв.	2,72 лв.
При тази база възвръщаемостта за 1959 година е	60,71%	
а за 1961 [1960] год.	62,59%	
Забележка:		
При износа рублата се набавя при разхода на	4,25 лв.	4,25 лв.
При тази база възвръщаемостта е 40% за двете години.		
б) с надценки и данък оборот	4,10 лв.	4,06 лв.
2. Всичко пътници, летовници и туристи, ползвали услугите на ДСП „Балкантурист“		
а) без надценки и данък оборот	2,65 лв.	2,90 лв.
При тази база възвръщаемостта за 1959 година е	64,15%	
а за 1960 година	58,62%	
Забележка:		
При износа рублата се набавя при разхода на	4,25 лв.	4,25 лв.
или възвръщаемост 25% за двете години.		
б) с надценки и данък оборот	3,96 лв.	4,38 лв.

Б. КУРС НА ДОЛАРА	ГОДИНИ: 1959	1960
1. Летовници и туристи, организирани чрез ДСП „Балкантурист“.		
а) без надценки и данък оборот	17,26 лв.	16,76 лв.
При тази база възвръщаемостта за 1959 година е	39,38%	
а за 1960 година	40,57%	
Забележка:		
При износа доларът се набавя при разхода на	27,20 лв.	27,20 лв.
При тази база възвръщаемостта е 25% за двете години.		
б) с надценки и данък оборот	25,33 лв.	25,02 лв.
2. Всичко пътници, летовници и туристи, ползвали услугите на ДСП „Балкантурист“		
а) без надценки и данък оборот	16,29 лв.	15.88 лв.
При тази база възвръщаемостта за 1959 година е	41,74%	
а за 1960 година	38,03%	
Забележка:		
При износа доларът се набавя при разхода на	27,20 лв.	27,20 лв.
При тази база възвръщаемостта е	25%	
за двете години.		
б) с надценки и данък оборот	24,40 лв.	26,99 лв.

В. КУРС ЗА ДОЛАРА ПРИ ОБСЛУЖВАНЕ НА ЧУЖДЕНЦИТЕ С ВАУЧЕРИ.

Цена в долари според категорията	6,50	5,50	5,00	4,50	4,00	3,0
Всичко предоставени средства в лева за разходване в страната	92,00	78,00	71,00	64,00	57,00	42
в това число:						
за храна	64,0	50,0	49,0	42,0	38,0	34
за хотел	28,0	28,0	22,0	22,0	22,00	8
курс за ваучера ..... лева	14,15	14,18	14,20	14,22	14,25	14,7

София 2 декември 1960 г.

Работна група на Министерство
на финансите и Българската народна банка:
[- - -] [- - -]

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 25, л. 147–148. Оригинал. Машинопис.

№ 676

ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА ПОСЕЩЕНИЕТО ИМ В СЪВЕТСКИЯ СЪЮЗ ВЪВ ВРЪЗКА С УСТАНОВЯВАНЕТО НА НОВ КУРС НА ЛЕВА КЪМ РУБЛАТА

София, 11 януари 1961 г.

Лично строго поверително

До
ПОЛИТБЮРО НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА
БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ
Т у к

ДОКЛАД

от КИРИЛ ЛАЗАРОВ, Министър на финансите и
КИРИЛ НЕСТОРОВ, Председател на Българска народна банка

Относно: установяването на курса на лева към новата съветска рубла.

Другари,

По поръчение на Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия и Министерския съвет посетихме СССР и проведохме разговори със съветските другари във връзка с предложението за изменение курса на лева към рублата.*

Предложението се свеждаше към въвеждане на нов официален курс – 1 рубла равна на 17 лева, вместо досегашния – 1 рубла равна на 1,70 лева. На тази основа златното съдържание на лева следваше да бъде намалено от 0,130687 грама на 0,058083 грама или 2,25 пъти.

Същевременно беше предложено по нетърговските операции курсът на лева към рублата да бъде изменен в съответствие с изменението на вътрешните цени в СССР, т.е. вместо 0,89 лева за една стара рубла, 8,90 лева за една нова рубла.

От направените проучвания се установи, че новият курс на лева към рублата нямаше да окаже влияние върху икономическите позиции на страната както по линията на външнотърговските и кредитни отношения, така и по линията на нетърговските ни плащания със социалистическите страни.

В съответствие с предлаганото ново златно съдържание на лева курсът на последния към долара трябваше да бъде изменен от 6,80 лева за долар по търговските и 9,52 лева по нетърговските операции на 15,30 лева за всички операции. Този курс не изменя нашето положение по отношение на външната търговия, тъй като вносът и износът се извършват срещу капиталистическа валута, а курсът има значение само за вътрешните разплащания на външнотърговските предприятия с Българската народна банка и бюджета.

Известно отражение този курс ще даде само върху туризма, издръжката на легациите на капиталистическите страни у нас, преводите на частни лица и др., които ще получават повече лева за отстъпваната от тях капиталистическа валута.

Пред съветските другари ние изложихме, че намалението на златното съдържание на лева ще създаде за нас известни неудобства в политическо отношение, тъй като то се извършва в един

момент, когато успехите на нашето народно стопанство във всички области са безспорни. Въз основа на бързото развитие на промишлеността, селското стопанство и търговията, увеличаването на производителността на труда и снижаване себестойността на продукцията, покупателната сила на лева расте непрекъснато. Затова трудно може да се обяснят причините за намаляване на златното съдържание на лева.

Освен това ние изложихме пред съветските другари, че с намаляването на златното съдържание на лева ще се породи известно несъответствие между курса на капиталистическите валути към рублата и техният курс към лева.

Увеличението на курса на лева към капиталистическите валути се вижда от следната таблица:

Курс на капиталистическите валути в лева

Валути	Количество	Сегашен курс		Нов курс в случай на намаление на златното съдържание на лева
		Официален (за търг. операции)	С премия (за нетърг. опер.)	
Австрийски шилинга	100	26,16	36,62	58,86
Английска лира	1	19,04	26,66	42,84
Италиански лири	100	1,09	1,52	2,45
Марка на ГФР	1	1,62	2,27	3,64
Нов френски франк	1	1,38	1,93	3,10
Швейцарски франк	1	1,58	2,21	3,55
Долар на САЩ	1	6,80	9,52	15,30

От тези данни се вижда, че курсът на капиталистическите валути се увеличава значително както по търговските, така и по нетърговските операции.

В същото време 1 долар в СССР ще се обменя за 90 копейки (равняващи се на досегашни 9 рубли). Аналогично е положението и с курса на другите капиталистически валути към рублата. Фактически до сега 1 долар се обменяше за 10 рубли. От 1 януари 1961 година се увеличава курсът на капиталистическите валути към рублата само по търговските плащания, докато по нетърговските операции той фактически се намалява с 10%, изхождайки от изменението на мащаба на цените в СССР.

Изхождайки от съотношението на цените на дребно в СССР и България, ние подчертахме, че това ще постави в нееднакво положение притежателите на долари в СССР и у нас. В нашата страна те ще бъдат в много по-благоприятно положение, защото ще могат за 1 долар да купят повече стоки, отколкото в СССР.

Ние изложихме също така, че някои цени у нас са доста ниски по сравнение с международните цени. Това се отнася преди всичко за цените на хотелите, ресторантите и някои други услуги, които се ползуват от чужденците. Евентуалното увеличение на курса на капиталистическите валути в лева ще наложи изменението на цените на редица услуги и стоки за широко потребление у нас, за да бъдат съобразени те с международните цени.

Преценявайки изложените от нас мотиви, съветските другари счетоха, че нашите съображения са основателни. Затова се реши, че ще бъде правилно и за България да се приложи мярката, възприета за Чехословашката социалистическа република, Полската народна република, Унгарската народна република, Германската демократична република и Румънската народна република, а именно да се установи за сега само курс за нетърговските плащания, към който имат отношение гражданите на отделните страни.

Държейки сметка за изменението на мащаба на цените в СССР от 1 януари 1961 година, съветските другари предложиха да се възприеме нетърговски курс – 1 рубла равна на 8,90 лева или 100 лева равни на 11 рубли и 24 копейки.

По отношение на официалния курс между лева и рублата беше препоръчано Министерството на финансите и Държавната банка на СССР, от една страна и Министерството на финансите на България и Българската народна банка, от друга страна, да влезат в непосредствени преговори

в най-близко време и във възможния най-кратък срок да установят новия официален курс на лева към рублата и на рублата към лева въз основа на реалното съотношение на покупателната сила на двете валути.

Ние се съгласихме по принцип с посочените предложения, които отговарят на искането на нашата страна.

Предлагаме Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия да одобри работата на нашата делегация във връзка с установяването на нов курс на лева.

София, *11* януари 1961 година

МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ:
К. Лазаров

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА:
К. Несторов

ЦДА, ф. 1Б, оп. 64, а.е. 278, л. 3–6. Оригинал. Машинопис.

** Това поръчение е възложено с Протокол № 12Б на Политбюро на ЦК на БКП от 15.12.1960 г.*

№ 677

ПРОТОКОЛ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С РЕШЕНИЕ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА НОВ КУРС НА ЛЕВА КЪМ РУБЛАТА И ЗА ЗАПОЧВАНЕ НА ПОДГОТОВКА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ПАРИЧНА РЕФОРМА

София, 12 януари 1961 г.

ПРОТОКОЛ „Б“ № 2

НА ЗАСЕДАНИЕТО НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП
ОТ 12 ЯНУАРИ 1961 ГОДИНА.

Присъствуват другарите: Димитър Ганев, Райко Дамянов, Тодор Живков, Иван Михайлов, Енчо Стайков, Георги Цанков, Вълко Червенков, Димитър Димов, Тодор Прахов, Младен Стоянов, Митко Григоров, Пенчо Кубадински, Тано Цолов, Живко Живков, Кирил Лазаров и Кирил Несторов.

В Ъ П Р О С И
НА ДНЕВНИЯ РЕД:

I. Относно установяването на курса на лева към новата Съветска рубла.

Р Е Ш Е Н И Я:

Във връзка с установяването на ново златно съдържание на рублата и промяна на цените в Съветския съюз смята за целесъобразно:

1. Да се установи от 1 януари 1961 година курс за нетърговските плащания между Съветския Съюз и Народна република България – 1 рубла за 8.90 лева или съответно 100 лева за 11.24 рубли.

Официалния курс на лева или рублата времено да не се публикува.

2. Възлага на комисия в състав от другарите: Тодор Живков, Антон Югов, Боян Българанов, Станко Тодоров, Живко Живков, Кирил Лазаров и Кирил Несторов да извърши необходимата подготвителна работа за провеждане на парична реформа у нас. На един следващ етап към комисията да бъде привлечен и др. Руси Христозов.

В помощ на комисията се назначава работна група в състав от другарите: Сава Дълбоков, Гриша Филипов, Нешо Царевски, Димитър Баждаров, Георги Боков, Неделчо Дацков, Георги Димов, Иван Димов, Веско Тодоров и Жеко Йорданов.

Да се направят постъпки пред Съветското правителство за изпращане на двама специалисти от СССР за оказване помощ в подготовката за извършване на паричната реформа.

Т. Живков

ЦДА, ф. 1Б, оп. 64, а.е. 278, л. 1–2. Оригинал. Машинопис.

№ 678

ПРОТОКОЛ ОТ СРЕЩАТА В МОСКВА НА 17 МАРТ 1961 Г. НА ПЪРВИЯ ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ САВА ДЪЛБОКОВ И ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ СЪС СЪВЕТСКИЯ ФИНАНСОВ СПЕЦИАЛИСТ МИЛОВ ВЪВ ВРЪЗКА С ПОДГОТОВКАТА ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ПАРИЧНА РЕФОРМА В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 1962 ГОДИНА

Москва, 17 март 1961 г.

ПРОТОКОЛ

за срещата с др. Милов по въпроса за определяне покупателната сила, златното съдържание и валутния курс на 17.III.1961 г. – 14 часа.

Др. Милов обясни, че в СССР при определяне на златното съдържание и курса на рублата са изхождали от покупателната сила на рублата, сравнена с покупателната сила на долара. За целта те са работили и по отношение на българския лев, за да проконтролират своите разчети.

За база при изчисляване на покупателната сила е взет целокупният национален продукт. Но да се вземат под внимание всички стоки и продукти е невъзможно. Затова при своята работа съветските другари са разработили сравнения на покупателната сила на рублата към долара, като са взели определени представители от различните групи производства.

I група – производство на средства за производство

При разработката на сравнението на покупателната сила са взети под внимание цените в СССР и САЩ на електроенергията, каменните въглища, нефтодобиването и преработването, коксохимическата промишленост, рудодобива, черната металургия (различните ѝ продукти), цветната металургия, машиностроенето (взети предвид главно тези произведения, които се поддават на сравнение и изчисление), електропромишлеността (трансформатори, кабели, шнурове и др. по точно определени мощности и други показатели), станкостроене (точно определени станове), транспортно машиностроене, селскостопански машини, каучукова промишленост, химическа промишленост (взети много стоки, но те лесно се сравняват), производството на строителни материали (цимент, вар, тухли, пясък, стъкло и т.н.), дърводобив и дървообработка, хартиена промишленост и т.н.

При отделните групи от тези производства са взети не всички продукти, а тези, които имат най-голяма роля и които по-лесно се сравняват по своите качества и други показатели. Тези продукти, които имат незначителен дял в националния продукт, се изоставят.

За сравняване на покупателната сила са изработени специални таблици, които имат следния вид (взето е изчислението за покупателната сила на лева към рублата

Съотношение на покупателната сила на рублата към лева
по отношение на група А – средства за производство
(фабрично-заводски цени)

Продукти	Единица на измерението	Фабрично-заводски цени в СССР руб[ли]	Фабрично-заводски цени в България лв.	Съотношение на цените	Относително тегло в% към общия обем на производството на теж[ката] промишл[еност]	Произведения на относителното тегло и съотнош[ение] на цените (3х4)
		1	2	3	4	5
Каменни въглища	тон	-	-	27,81	5,37	149,39
В т.ч.:						
Коксуващи	„	12,98	360	27,80	-	-
Антрацит	„	6,40	160	25,00	-	-
Кафяви	„	2,22	68	30,63	-	-

Общо при изчислението на това съотношение при съветската структура се получава отношение на покупателните сили 1 рубла = 27,80 лева.

При разработката на тази схема не се вземат под внимание вносните материали и стоки. Всичко това са фабрично-заводски цени, където няма данък оборот освен в нефтопреработването.

Относителното тегло на всяка група (графа 4) е взето въз основа данните на ЦСУ [Централно статистическо управление]. То е измерено в% към тежката промишленост, която е взета в цяло за 100.

При това има се предвид структурата на съветското производство на средства за производство, в която например електроенергията за промишлени цели заема 4% и т.н.

При определяне относителното тегло, взето е същото за групата като цяло (примерно относителното тегло за каменните въглища), а не за отделните видове стоки (кафяви въглища и пр.). При определяне на съотношението на цените (графа 3) съотношението за отделните продукти се получава пряко от съпоставянето на цените, но средното съотношение за дадената група е получено като средна аритметична величина от съотношението на цените на отделните продукти. Така например съотношението на цените при каменните въглища е следното:

Коксуващи - 27,80
антрацит - 25,00
кафяви - 30,63

Средното съотношение за каменните въглища е получено като средноаритметическа величина между тези три числа, т.е.

$$\frac{27,80 + 25,00 + 30,63}{3} = 27,81$$

Ние смятаме, че е по-правилно да се вземе под внимание относителното тегло на отделните видове въглища в цялото производство на каменовъглената промишленост, но съветските другари обясниха, че ЦСУ [на] СССР не разполага с такива подробни данни.

По отношение на пълнотата на представителството съветските другари заявиха, че взетите от тях групи обхващат 93,4% от цялата тежка промишленост, но вътре във всяка отделна група не са взети под внимание всички продукти на отрасъла и затова в цяло взетите под внимание цени обхващат значително по-малък дял от производството на група А.

II. У с л у г и

Като се приемат всички услуги за 100 по съветската структура са изчислени цените на следните услуги, които имат посочените относителни тегла (Изчислението се прави по същата схема и таблица).

1. Квартирни и комунални услуги 9,7%
а) месечен квартирен наем
б) Такса за вода
в) Електроенергия за битови нужди
г) Каменни въглища за отопление и др.
2. Кина, театри и др. 13,65
а) цена билети за театри
б) цена билети за кино
в) цена билети за мач и др.
3. Съобщения 7,20
а) Такса за писмо
б) Такса за телеграма
в) такса за пощенска карта
г) абонамент за радио
д) разговор по телефон и др.
4. Услуги от местния транспорт 18,36
а) трамвай
б) автобус
в) тролейбус
г) такси
5. Услуги на междуградския транспорт 21,00
а) ж. п. билет (за 500 км.)
б) самолет
в) рейс
6. Битови услуги 6,40
а) Такса за хотел
б) Подстригване
в) Бръснене
г) Шиене на костюм
д) шиене на рокля
е) химическо чистене

Общо 90%

(Превозът на стоки се добавя отделно)

Общо по услугите се получава 11 = 9,26 лв.

III. Стокооборот на дребно

Изчисляването на покупателната сила по отношение на стокооборота на дребно се извършва по същата схема, но се вземат цените на дребно.

Тук стоките се делят на две основни групи – продоволствени и промишлени-потребителски. Първите заемат 55%, а вторите – 45% в стокооборота на дребно.

1) Продоволствени стоки 55%
(взети са тези, за които ЦСУ е имало относителни тегла)
а) хляб и хлебни изделия – 6%
б) брашно
в) захар
г) чай и кафе
д)
е) сол
ж) месо и птици – 3,3%

з) салам
и) месни консерви
й) риба
к) жив[отинско] масло
л) раст[ително] масло
м) мляко и продукти
н) яйца
о) картофи
п) пресни зеленчуци
р) плодове
с) ликьори, вина, бира, безалкох[олни] напитки и т.н.

Общо 52%

2) Промишлени потребителски стоки 45%

а) тъкани – памучни	л) кибрит
вълнени	м) газ за осветление
копринени	н) мебели
ленени	о) металически съдове
б) шивашки изделия	п) стъклени съдове
в) шапки и др.	р) часовници
г) трикотажни изделия	с) електроизделия
д) чорапи	т) ученически тетрадки
е) обувки – кожени	у) канцеларски материали
гумени	ф) велосипеди и мотоциклети
ж) галантерия	х) музикални стоки
з) конци	ш) шевни машини
и) сапун	щ) радио
й) парфюмерия	я) строителни материали за населението
к) тютюневи изделия	а[1]) печатни изделия

Всичко: 40%

Или общо първата група е обхванатa чрез тези представители до 52% (от 55%), а втората – до 40% (от 45%).

При изчисляването по тази група се получава съотношение 1 р. = 9,19 лева.

Съветските другари считат, че по група „Б“ – производство на средства за потребление е необходимо да се направи съпоставка още и на цените на едро, за да се види действителното съотношение на покупателната сила на двете валути. В този случай за основа ще се вземат количествата на производството, а не на стокооборота.

При изчисление на същите съотношения въз основа на българската структура ще се получи известно различие. Това е така, защото структурата винаги дава изменение и то като правило в полза на онази валута, чиято структура на производството и оборота е взета за основа. Впоследствие следва да съпоставим тези две съотношения и изберем някаква средна величина за основа на курса.

След като се направи изчисление по групи, прави се следната сравнителна таблица за получаване съотношението на покупателната сила.

	Съотношение 1 р[убла] за лева	Относително тегло в % към сбора	Произведение между относителното тегло и съотношението (1 х 2)
	1	2	3
1) Стокооборот на дребно	9,19	43,72	401,70
в т.ч. продоволствени стоки	8,18	23,87	195,26
промишл[ени] стоки	10,40	19,85	206,44
2) Платени услуги	9,26	4,67	43,24
Общо на нетърговските операции	9,20	48,39	444,94
3) Продукция на тежката промишленост	27,80	48,11	1 337,46
4) Обем на стоковите транспортни товари на ж. п.	42,80	3,50	149,80
Общо за 3 и 4	28,82	51,61	1 487,26
Всичко	19,32	100,00	1 934,20

След подработването в тази таблица ще се вмъкне и група Б по цени на едро, което ще даде съответно отражение.

При изчисляването съветските другари взели за основа първия път структурата на съветското производство, а втория път – американската структура. По съветската структура се получило съотношение 1 долар = 0,80 р., а по американската – 1 долар = 1 рубла. Паритетът е определен на средно ниво между тези две съотношения. По изчисленията на американските икономисти се получило същото съотношение – 1 дол[ар] = 0,8 = 1 рубла.

За България ще бъде по-целесъобразно да се сравни покупателната сила на лева към рублата като се вземат цените на група А, група Б и транспорта на товарите по цени на едро и оттам да се определи златното съдържание. За да се получи по-благоприятно съотношение за курса на лева, необходимо е да се избърза с изменението на фабрично-заводските цени у нас.

Сега СССР е свел до минимум разликите по вноса и износа. Сега машиностроенето даже дава печалба при износа, където 1 долар = 0,65 коп., а износителите получават по 90 копейки, но в селското стопанство все още 1 долар = 1,2 р. Дотациите във външната търговия са намалени 9–9,5 пъти.

Печалбите и загубите все пак при всички условия ще бъдат неизбежни, тъй като ние не можем да оставим развитието на външната търговия в зависимост само от печалбата, както това е при капиталистическата стихия.

Възможно е да се избегнат те абстрактно казано, ако има еднаква производителност на труда в цялото народно стопанство, но това е немислимо.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 25, л. 179–188. Оригинал. Машинопис.

№ 679

ПЛАН ЗА ДЕЙНОСТТА НА РАБОТНАТА ГРУПА ПО УТОЧНЯВАНЕ НА КУРСА НА ЛЕВА КЪМ ЧУЖДЕСТРАННИТЕ ВАЛУТИ ВЪВ ВРЪЗКА С ПОДГОТОВКАТА ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ПАРИЧНА РЕФОРМА ПРЕЗ 1962 ГОДИНА

София, преди 1 юни 1961 г.

П Л А Н

за работата по уточняване курса на лева към чуждестранните валути
м. юни 1961 год.

З А Д А Ч И	изпълнител	срок
1. Да се уточни номенклатурата на стоките, които са включени в разчета за съпоставянето на покупателната способност на лева и рублата.	Царевски Баждаров	25.VI.
2. Да се уточнят цените на дребно на стоките, включени в разчета.	Баждаров Димов	21.VI.
3. Да се вземат новите, вече прегледани цени на едро на продукцията на тежката промишленост.	Царевски Каналев	21.VI.
4. Да се представят данните за обема на продукцията на тежката промишленост.	Станев	21.VI.
5. Да се подготви уточненият разчет за съотношението на покупателната способност на лева и рублата.	Царевски	25.VI.
6. Да се подготви предварителен разчет за курса на лева към рублата и другите чуждестранни валути.	Дацков	21.VI.
7. Да се подготви предварителният разчет за новото златно съдържание на лева.	Дацков	25.VI.
8. Да се подготви записка и проектопостановление до ЦК на БКП и Министерския съвет за повишаване на златното съдържание на лева и на курса на лева към чуждестранните валути.	Дацков	25.VI.
9. Проверка на евентуалните „Загуби“ и „печалби“ по вноса и износа при новото съотношение.	В. Тодоров	25.VI.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 22, л. 38–39. Оригинал. Машинопис.

№ 680

СПРАВКА ЗА ПОЛОЖЕНИЕТО НА ЗАПАДНОГЕРМАНСКАТА МАРКА СЛЕД РЕВАЛОРИЗИРАНЕТО Ѝ НА 6 МАРТ 1961 Г. И ЗА ВЪЗМОЖНИТЕ МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ИЗБЯГВАНЕ НА ЗАГУБИ ПРИ НОВА НЕЙНА РЕВАЛОРИЗАЦИЯ

София, 5 юни 1961 г.

С П Р А В К А

Относно: състоянието на западногерманската марка и възможните мероприятия за евентуално избягване на загуби при нова реваloризация на тази валута.

На 6 март 1961 г. беше извършена реваloризация на западногерманската марка с 5%. Тази реваloризация, извършена до голяма степен в защита на икономическите интереси на САЩ и по-специално конкурентоспособността на западногерманския износ да бъде намалена, не даде очакваните резултати. В двумесечния период след реваloризацията външната търговия на Западна Германия, независимо от ценовата неизгода от 5%, която се яви вследствие на реваloризацията, остана силно активна, като само за един месец активното салдо по търговския баланс възлезе на близо 1 млрд. дойч марки. За седем седмици след реваloризацията, очаквайки ново стабилизиране на тази валута на още по-висока база, в Западна Германия нахлуха чужди капитали в размер на 2,2 млрд. дойчмарки. Валутните и златни резерви на страната не бяха съществено засегнати от реваloризацията и останаха на високо равнище.

Между банковите и външнотърговски среди на Запад веднага след реваloризацията започнаха упорито да се носят слухове за евентуална втора реваloризация на марката. Предполага се, че в такъв случай процентът на реваloризацията ще бъде между 5 и 10%. Най-важните причини за пораждането на такива слухове се свеждат в следното:

САЩ изказаха явно недоволството си от процента, в който беше извършена реваloризацията на западногерманската валута на 6 март. Техните твърдения, че процентът на повишаване курса на дойчмарката е незадоволителен и няма да даде исканите отражения, действително се сбъднаха до голяма степен. Като се има предвид заинтересоваността от една страна на САЩ да бъде направен по-неконкурентоспособен западногерманският износ в сравнение с американския на международните пазари и от друга страна упоритостта на милитаристичното западногерманско правителство да бъде въоръжен вермахтът с ядрено оръжие, може да се предполага, че ГФР ще използува възможността за извършване на нова отстъпка на САЩ с оглед постигане на политически цели.

Индексът на цените по вноса и износа на ГФР показва благоприятен резултат за тази страна през последните три години с около 12%. Ако се спаднат 5-те процента, които ГФР загуби до голяма степен с реваloризацията на марката, може да се приеме, че във външнотърговско отношение тя остава още силно конкурентоспособна или най-малко конкурентоспособна на базата на външнотърговските условия от 1959 г. Ясно е, че ГФР има възможност поради характерните особености на производителността на труда в тази страна и модерното съоръжаване на промишлеността, да извърши допълнителна реваloризация на марката, която да донесе неблагоприятен резултат в ценово отношение до около 10%.

ГФР инвестира значителни капитали зад граница, по-голямата част от които са в западногермански марки. Реваloризацията на марката от 6 март 1961 г. увеличи автоматически в други валути сумата на инвестираните капитали с 5%. Евентуалната реваloризация на марката с още 5 до 10% ще увеличи допълнително печалбите на западногерманските монополисти, които са инвестирали капитали в чужбина.

Понастоящем ГФР разполага със златни и валутни резерви от около 30 млрд. марки. Реваloризацията не можа да предизвика сериозно намаляване на тези резерви. Тази значителна сума тежи върху паричното обръщение на ГФР, защото за равностойността ѝ не противостоят стоки, пуснати на пазара в Западна Германия, а тези пари трябва да търсят пласмент в инвестиции в стра-

ната, оттичане във влогове и пр. Като се вземе предвид, че възможността за експанзия на западногерманския износ е ограничено от конкуренцията на международните пазари и от ниската платежоспособност на страните, тръгнали по пътя на икономическо развитие, може да се приеме, че нездравото развитие на паричното обръщение в ГФР вследствие на значителните златни и валутни резерви и набъбването на фиктивния капитал създават предпоставки за инфлация в тази страна. Западногерманското правителство неминуемо ще бъде принудено да вземе икономически мерки за заздравяване на паричното си обръщение, в това число евентуално и на външноикономически мерки.

От горното може да се заключи, че слуховете, които се носят в банковите и външнотърговски среди на Запад за евентуално втора реваloризация на западногерманската марка, не са лишени от основание.

Във връзка с възможността за извършване на евентуална нова реваloризация на западногерманската марка считаме за уместно да отбележим следното:

I. По сегашното състояние на плащанията между НРБ и ГФР

Нашата страна има натрупани значителни задължения в западногермански марки по ползувани банкови кредити, фирмени кредити, гаранции и акредитиви, открити в дойчмарки. Евентуалната реваloризация на западногерманската марка с 5 или 10% може да доведе до значителни загуби за страната, които ще възлизат на 5 до 10 млн. дойчмарки при общ размер на задълженията от 100 млн. дойчмарки.

Възможните мероприятия за предпазване страната от такъв риск са следните:

а) погасяване на задълженията в дойчмарки в кратки срокове. Това изисква огромни суми в конвертируема валута да бъдат използувани незабавно за покриване на задълженията, което е свързано с ресурсите на нашата страна и възможностите за плащане. На практика такава възможност за сега не съществува;

б) погасяване на задълженията в дойчмарки чрез отсрочка на плащанията по кредити в други валути и използуване на сумите, с които трябваше да бъдат платени тези отсрочки за погасяване на задълженията в дойчмарки, а така също и договаряне и ползуване на нови значителни кредити главно в долари и английски лири за погасяване на задълженията в дойчмарки. Това е целесъобразно да се извърши, ако лихвата, при която се ползуват кредитните улеснения в долари и английски лири, не превишава значително лихвата, при която се ползуват кредитните улеснения в дойчмарки, т.е. лихвеният арбитраж да не донесе някаква значителна загуба за нашата страна;

в) гарантиране срещу валутен риск от реваloризация на марката чрез сключване на срочна сделка в западногермански марки срещу щатски долари и английски лири. Такава сделка може да бъде сключена както при банките, където са ползувани кредитите, така също и непосредствено на паричните пазари в западноевропейските капиталистически страни. Ако приемем условно, че БНБанка дължи на западногермански банки сумата от 100 млн. марки, при евентуална реваloризация от 10% нашата страна ще претърпи загуба от 10 млн. марки. За да превърнат тези задължения примерно в долари, западногерманските банки вероятно ще предложат от нас да се носи курсовият риск или ние да понесем веднаж разликата между курса „купува“ и „продава“ на щ[атския] долар към западногерманската марка и освен това разликата между курса на виждане и срочния курс (примерно 3-месечен) между западногерманската марка и щ[атския] долар. При сегашните условия на валутния пазар в ГФР за такава една операция ще трябва върху сума от 100 млн. дойчмарки да се понесе курсова разлика от около 700 000 дойчмарки на тримесечие.

От изтъкнатото по-горе е ясно, че при предприемане евентуално на срочна сделка за гарантиране срещу валутния риск от реваloризацията на западногерманската марка трябва да се преценят от една страна реалните възможности и вероятности за извършване на реваloризация и размерът, в който ще бъде извършена тя, и от друга страна какво ще трябва нашата страна да заплати за гарантирането срещу риска от евентуалното извършване на такава реваloризация. Не е излишно да се добави, че срочният валутен пазар в Западна Европа е много чувствителен на вероятностите за извършване на девалвация или реваloризация с една валута и при евентуално засилване на вероятностите за извършване на реваloризация на дойчмарката, разликата между курса на виждане и срочния курс на дойчмарката към другите валути ще се увеличи допълнително. Това ще направи още по-трудно взимането на решение за извършване на срочна сделка. От друга страна, нама-

ляването на вероятността за извършване на реваloризация ще доведе естествено и до намаляване на курсовата разлика между срочните сделки и сделките на виждане с тази валута, но в такъв случай извършването на срочна сделка губи до голяма степен вече своето значение.

При сегашното състояние на плащанията между нашата страна и ГФР ние считаме за най-целесъобразни първите две мероприятия, а именно ускоряване погасяването на задълженията в западногермански марки и ползуване на кредитни улеснения в щатски долари и английски лири за погасяване на задължения в западногермански марки.

II. По бъдещите плащания между НРБ и ГФР

По отношение на бъдещите плащания между нашата страна и ГФР считаме за възможни и целесъобразни следните мероприятия:

а) Министерство на външната търговия да препоръча на външнотърговските предприятия да не договарят сделки по внос от капиталистическите страни, в това число и ГФР, при плащане в западногермански марки, а да предлагат плащания главно в щ[атски] долари и английски лири. Според проучванията на Българска народна банка за периода юни–юли 1961 г. валутите с тенденция към повишение на курса на срочните пазари са западногерманската марка, швейцарският франк, холандският флорин, ит[алианската] лира и фр[енският] франк. По тази причина е целесъобразно доколкото е възможно да се избягват договаряния на сделки по вноса – цени и плащане – в тези валути. Валути с тенденция към понижение на курса са щ[атският] долар и англ[ийската] лира, поради което е благоприятно по вносните сделки да се предлага за сега цена и плащане в тези валути.

С оглед запазване интересите на външнотърговските предприятия при експортните сделки е целесъобразно при договаряне цената и валутата на плащане да се предлагат западногермански марки, шв[ейцарски] франка, хол[андски] флорини, ит[алиански] лири и фр[енски] франка, а да се избегнат щатски долари и англ[ийски] лири;

б) Българска народна банка при договаряне на бъдещи кредитни улеснения за доставки от Западна Европа да избягва договаряне на кредитни улеснения в западногермански марки, а да се насочва към такива в щатски долари и английски лири. Освен това Българска народна банка да предложи на компетентните органи у нас доларовата част от валутния резерв в капиталистически валути да бъде превърната по пазарния курс в западногермански марки. Освен това БНБанка да използува съгласувано с Министерството на външната търговия наличните си авоари в щатски долари и английски лири за текущи доставки на стоки от Западна Европа в рамките на плана по вноса или за погасяване на задължения в дойчмарки.

3. С оглед избягване неблагоприятните резултати за в бъдеще от евентуалната реваloризация на западногерманската марка и други капиталистически валути, които може успоредно с нея да извършат реваloризация (главно ит[алианската] лира, фр[енският] франк и шв[ейцарският] франк в рамките на споразуменията за общия пазар), Държавна планова комисия да предвиди допълнителни ресурси за износ към капиталистически страни с цел погасяване задълженията в западногермански марки и при съставяне на валутния план и външнотърговския план за 1962 г. да планира достатъчно ресурси за покриване на задълженията към ГФР с оглед избягване на евентуални рискове от реваloризацията на валутата на тази страна.

[Върху документа – надпис:]
Дадено на др. Дацков на 5.VI.[19]61 г.
[- - -]

ЦДА, ф. 132П, оп. 4, а.е. 49, л. 22–26. Оригинал. Машинопис.

№ 681

СПРАВКА ЗА ОЧАКВАНОТО НИВО НА КУРСА НА НОВИЯ ЛЕВ ВЪВ ВРЪЗКА С ПОДГОТОВКАТА ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ПАРИЧНА РЕФОРМА ПРЕЗ 1962 ГОДИНА

София, след 25 юни, преди 8 септември 1961 г.

Строго поверително

С П Р А В К А

за очакваното ниво на курса на новия лев

На сегашния етап на разработка се очертава курсът на лева към рублата да бъде 1 рубла = 12,70 лв. или 1 долар = 11,40 лв. На тази основа златното съдържание на лева ще бъде 0,777,490 гр. чисто злато или 5,95 пъти повече от сегашното златно съдържание (0,130,687 гр.).

Трябва да се отбележи, че това са все още предварителни пресмятания, които подлежат на доуточнявания.

Новият курс на лева е изчислен въз основа на неговата покупателна сила към покупателната сила на рублата. За целта бяха съпоставени цените на стокооборота на дребно, заплащаните с пари услуги и производството на средства за производство – група А (по фабрично-заводски цени) в СССР и у нас.

Съотношението на покупателната сила между лева и рублата се оказа различно за отделните показатели. Така, по отношение стокооборота на дребно, съотношението е 1 рубла равна на 8,81 лв., в това число по продоволствените стоки това отношение е 7,90, а по непродоволствените – 9,58. Съотношението в цените на услугите е 7,73 лв. за 1 рубла, а в средствата за производство – 19,23. От горното се вижда, че курсът на лева се понижава преди всичко за сметка на високите фабрично-заводски цени на средствата за производство у нас.

Следва да се подчертае, че има голямо различие в съотношението на покупателната сила по различните стокови групи. За изчисляване покупателната сила по отношение на продоволствените стоки бяха взети предвид цените на 25 групи. Съотношението на покупателната сила в тези групи варира от 3,43 за пресните плодове до 10,13 за хляба и хлебните изделия. Още по-голямо е различието за непродоволствените стоки – от 6,41 за кожените обувки до 20,14 за домашните съдове. При средствата за производство най-ниско е съотношението при дървообработващата промишленост (12,88) и най-високо – при добива на черни метали (60,37). Вътре в отделните групи варирането е още по-голямо. Така например, при доматите съотношението между българската и съветската цена е 1:2, а по желязната руда 88,57, т.е. 44 пъти по-голямо.

Направените изчисления не са окончателни и подлежат на известни доуточнявания. Това се дължи преди всичко на две причини:

1) Работната група засега е твърде ограничена по състав. Тя се състои главно от икономисти и поради особено секретния характер на работата те нямат възможност да привличат широк кръг от специалисти-стоковеди, инженери, техници и др., с които биха могли да определят съпоставимостта между различните български и съветски произведения, на които се сравняват цените. Затова след публикуване на решението за парична реформа ще бъде необходимо да се образуват няколко подгрупи от специалисти по отделните видове стоки, които да прегледат още веднаж стока по стока цялата структура, за да доуточнят всички въпроси.

2) Фабрично-заводските цени на средствата за производство в сегашния момент се преразглеждат и не са още окончателно установени. Затова при изчисляването се заложиха очакваните нови цени. По някои отрасли обаче още не са готови проектните цени и затова полученото по тях съотношение беше само коригирано с процента на очакваното изменение на тези цени. Предвид на това след одобряването на новите фабрично-заводски цени ще бъде необходимо да се заложат последните такива, каквито ще бъдат установени.

Ако се приеме нов курс 1 рубла равна на 12,70 лв. или 1,27 нови лв., курсът на долара ще бъде определен на база 1 долар равен на 11,40 лв. или 1,14 нови лв. Сегашният курс на долара е 6,80 лв. по търговските операции и 9,52 лв. по нетърговските. Новият курс на долара към лева ще

бъде с 68% по-висок от сегашния му официален курс и с 20% по-висок от курса с премия. Това ще даде възможност да се премахне сегашната премия на капиталистическите валути и да се въведе единен курс за търговски и нетърговски операции. От този курс чужденците ще получат известни преимущества по нетърговските операции.

С новия курс ще се намалят значително бюджетните разлики от вноса и износа, но ще продължат да съществуват и при него.

Предвид на това, че новият курс на лева ще бъде по-нисък, отколкото би следвало да бъде, ако се вземеха предвид само цените на дребно и услугите, ще бъде необходимо да се запази и в бъдеще специален курс за нетърговските операции за плащанията ни със социалистическите страни, който се установява по договорена обща номенклатура за всички страни.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 21, л. 39–42. Оригинал. Машинопис.

№ 682

ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОЕ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ С ПРИЛОЖЕН ТЕКСТ НА ПРОЕКТ ЗА ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА НОВО ЗЛАТНО СЪДЪРЖАНИЕ И НОВ КУРС НА ЛЕВА КЪМ ЧУЖДЕСТРАННИТЕ ВАЛУТИ ОТ 1 ЯНУАРИ 1962 ГОДИНА

София, 27 декември 1961 г.

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
другаря АНТОН ЮГОВ
Т у к

Д О К Л А Д

от КИРИЛ ЛАЗАРОВ, министър на финансите и
КИРИЛ НЕСТОРОВ, председател на Българска народна банка

Относно: установяване ново златно съдържание и нов курс на лева към чуждестранните валути от 1 януари 1962 година.

Другарю Председател,

В изпълнение на П-1720 разпореждане на Министерския съвет от 8 септември 1961 година на 22 декември 1961 година в Москва министрите на финансите подписаха протокол от името на правителствата на СССР и НР България за установяване нов курс на лева спрямо рублата в съотношение 1 лев и 30 стотинки за 1 рубла.

Новият курс на лева към рублата е установен на база съотношение цените у нас и в Съюза на Съветските социалистически републики на стоките на дребно, услугите, продукцията на тежката промишленост и товарния железопътен транспорт. Този курс е определен на реална икономическа основа и отговаря на действителната покупателна сила на лева.

При курс 1,30 нови лева за 1 рубла златното съдържание на лева се равнява на 0,759548 грама чисто злато или 5,81 пъти повече от сегашното златно съдържание (0,130687 гр.).

Като се вземе предвид, че мащабът на вътрешните цени се изменя 10 пъти, а златното съдържание на лева 5,81 пъти, официалният курс на чуждите валути към лева се повишава 1,72 пъти.

При сегашен официален курс 6,80 лева за долар и 9,52 лева курс с премия за нетърговските операции новият курс ще бъде 1,17 лева за долар, равняващи се на сегашни 11,70 лева. Този курс е с 23% по-висок от сегашния курс на долара с премия. Аналогично е положението и с курса на другите капиталистически валути. При това положение необходимо е да се премахне премията

за капиталистическите валути и да се установи единен курс за стокови и нестокови операции с капиталистическите страни.

Новият курс на лева няма да измени в чужда валута резултатите от вноса и износа на стоките. Стокооборотът ни със социалистическите страни се извършва на база единни външнотърговски цени в рубли, а с капиталистическите страни – по текущи международни цени.

Задълженията в чужда валута по дългосрочните кредити остават неизменни, но във вътрешни лева се изменят в съответствие с изменението на златното съдържание на лева. При неизменни външнотърговски цени задълженията ни към чужбина ще се изплатят със същото количество стоки, както досега.

Единствено реално отражение новият курс на лева ще окаже върху нетърговските ни операции с капиталистическите страни. При откупуване на капиталистическа валута нашата страна ще предоставя с 23% по-голяма покупателна сила, отколкото досега, което ще стимулира по-големия приток на чужда валута.

По отношение на нетърговските ни операции със социалистическите страни и в бъдеще ще се запази прилагането на специален курс, изчислен въз основа на съотношението на цените на стоките на дребно и услугите. Понастоящем се прилага курс за нетърговски операции 1 рубла = 8,90 лева, а от 1 януари 1962 година – 1 рубла = 0,89 лева. В процес на съгласуване е многостранна спогодба между социалистическите страни, по силата на която новият курс за нетърговски плащания ще бъде 1 рубла = 0,78 лева. По този курс между нашата страна и Съветския съюз няма различия. Прилагането на този курс обаче може да стане само след като се подпише спогодба между социалистическите страни. Това подписване се задържа, тъй като някои въпроси между отделни страни не са още доуточнени.

Новият курс на лева спрямо курсовете на чуждестранните валути ще даде отражение и върху международния ни транспорт и съобщения. Ако преизчислим транспортните ставки в международните сточни тарифи по новите курсове, ще получим намаление на приходите в чужда валута.

Считаме, че за транзитните сточни превози трябва да се запази сегашното ниво на превозните такси, изразени в чужда валута. Това налага да се преработи българската транзитна тарифа, като се преизчисли в швейцарски франка на база сегашния курс на лева към швейцарския франк, тъй като конвенциите са сключени на база швейцарски франк.

Тарифните ставки, изразени в чужда валута при износа и вноса на стоки, да се преизчислят на база новоустановените курсове на чуждестранните валути. В случая ще получим във вътрешни лева същите превозни такси от нашите външнотърговски предприятия, без да има загуба на валута.

Необходимо е тарифите за превоз на пътници, багаж и колетни пратки в международните съобщения да се преизчислят на база новите курсове. В случая левовата стойност ще се увеличи, а приходите в чужда валута ще се запазят в сегашния си размер.

Тарифите за международните пощенски, телеграфни, телефонни услуги и радиосъобщения сега се разчитат на база златен франк, поради което се налага същите да бъдат преизчислени в съответствие с новия курс на лева. При това положение нивото на тарифите в чужда валута се запазва, но във вътрешни лева ще се получи увеличение, с колкото се увеличават курсовете на чуждите валути.

По валутния план за 1962 година за издръжка на нашите представителства, командировки, членски внос и други нестокови разходи в капиталистическите страни са предвидени 5 106 600 долара, а по бюджета – 48 615 000 лева. Същите разходи в долари ще се отразят в бюджета за 1962 година с 23% в повече или вместо 48 615 000 лева, същите ще нараснат на 59 750 000 лева или в повече с 1 114 000 нови лева.

Считаме, че не следва да се завишават в лева бюджетните кредити на ведомствата за 1962 година, а новата курсова разлика да се покрие в рамките на утвърдените им кредити.

Предвид на това, че новият курс на лева е значително по-благоприятен за капиталистическите валути, считаме за необходимо да се възложи на Министерството на финансите, Министерството на външната търговия и Българската народна банка да проучат срочно въпроса за целесъобразността от по-нататъшното запазване дейността на кантора „Кореком“ при ДСП „Булет“ и да излязат с предложение в Министерския съвет.

Налага се да се отмени буква „д“ на т. 2 от строго секретното постановление на Министерския съвет № 101 от 31 май т.г. относно изработването на банкноти и монети емисия 1962 година,

с което се предвиждаше да остане и в бъдеще в обръщение монетата от една стотинка. Оказа се, че наличните монети от 1 стотинка са в минимално количество и само ще затруднят паричния оборот.

Предлагаме Министерският съвет да приеме следното

П О С Т А Н О В Л Е Н И Е:

1. Установява от 1 януари 1962 година златно съдържание на българския лев 0,759548 грама чисто злато.

2. Определя изкупна цена на Българската народна банка за златото в размер на 1,32 лева за 1 грам чисто злато.

3. Въз основа на новото златно съдържание на лева определя от 1 януари 1962 година официален курс на лева 1 рубла = 1,30 лева и 1 долар = 1,17 лева.

Курсът на лева по отношение на капиталистическите валути се прилага за стокови и нестокови операции.

4. Възлага на Българската народна банка да установи курса на лева към другите чуждестранни валути в съответствие с новото златно съдържание на лева.

При изменение на златното съдържание или курса на чуждестранните валути Българската народна банка да определя нов курс на лева към съответната валута.

5. Българската народна банка да преизчисли към 1 януари 1962 година всички сметки и разчети по стокообмена, нестоковите плащания, кредитните и другите операции с чуждестранните държави, банки, учреждения, организации, фирми и частни лица в чужда валута и всички валутни сметки в лева въз основа на изменението на златното съдържание и курса на лева.

По същия начин да се преизчислят и всички валутни сметки на чуждестранните представителства у нас и на членовете на техния персонал.

Преизчислението да се извърши без всякакви загуби, както за нашата страна, така и за чуждестранните държави, банки, учреждения, организации и частни лица.

6. Неизплатените преводи в капиталистически валути към 1 януари 1962 година да се изплащат след тази дата по новия курс на лева.

7. Ведомствата, предприятията и организациите да преизчислят вземанията и задълженията, които се водят по сметките им в чужда валута по новите курсове, като внесат в приход на държавния бюджет разликата от завишаване курса на чуждестранните валути.

8. Възлага на Министерството на транспорта и съобщенията да преизчисли превозните такси по всички видове международен транспорт въз основа на установените курсове на лева спрямо чуждестранните валути, а таксите за международните писмовни пратки, пощенски колети, телеграми, телефонни разговори, телекс и радиосъобщенията – въз основа на курса на лева спрямо златния франк.

Транзитните ставки за нашето разстояние в международните сточни тарифи, изразени в чужда валута, остават неизменни. Министерството на транспорта и съобщенията да отмени транзитната тарифа – тарифно ръководство № 4 в лева, като същото се преизчисли в швейцарски франка.

9. Видоизменя се т. 3, ал. II от 812-то постановление на Министерския съвет от 16 юни 1958 година, както следва:

„Разрешава се на временно заминаващи български граждани за чужбина и на постоянно живущите в България чужди граждани да изнасят български банкноти на обща сума до 10 лева със задължение да ги връщат обратно в България при завръщането си. За невърнатите суми виновните се наказват съгласно чл. 240, ал. II от Наказателния кодекс“.

10. Министерството на финансите, Министерството на външната търговия и Българската народна банка да проучат въпроса за целесъобразността от по-нататъшното запазване дейността на кантора „Кореком“ при ДСП „Булет“ и да докладват в Министерския съвет до 31.I.1962 година.

11. Отменя буква „д“ на т. 2 от строго секретното постановление на Министерския съвет № 101 от 31 май 1961 година относно изработването на банкноти и монети емисия 1962 година.

12. Разрешава на председателя на Българска народна банка да информира банките на другите страни за новото златно съдържание и новия курс на лева, както и за произтичащите от това изменения в операциите с чужбина.

Изпълнението на постановлението се възлага на Министерството на финансите, Министер-

ството на външната търговия, Министерството на транспорта и Българската народна банка. Разрешава публикуването на постановлението от т. 1 до т. 6 включително.

София, 27 декември 1961 година

МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ:
К. Лазаров
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА:
К. Несторов

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 22, л. 16–21. Оригинал. Машинопис.

№ 683

ПИСМО ОТ КАБИНЕТА НА ПЪРВИЯ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЖИВКО ЖИВКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ ЗАРЕВ С ПРИЛОЖЕН ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ ДИМИТЪР ПОПОВ ЗА УКРЕПВАНЕ НА СТАБИЛНОСТТА НА ЛЕВА И С ПРЕДЛОЖЕНИ МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА НЕГОВИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ ОБОСНОВАН ВАЛУТЕН КУРС И ПОСТЕПЕННОТО МУ ПРЕВРЪЩАНЕ В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА

София, 2 януари 1969 г.

ДО
др. *Кирил Зарев**
БНБ

По указание на др. Живко Живков приложен изпращаме Ви доклада на др. Димитър Попов и мероприятията към него, които ще бъдат обсъдени на 9.I.1969 г., четвъртък от 16,30 часа при др. Живко Живков.

Приложение: съгласно текста

2.I.1969 г.

Съветник: *[- - -]*

Приложение № 1
Строго секретно
Екз. № _____

До
ПЪРВИЯ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
другаря Живко ЖИВКОВ
Т У К

Д О К Л А Д

от Димитър ПОПОВ, министър на финансите, отговорник на работната група за изготвяне мероприятия за по-нататъшно укрепване стабилността на лева**

Другарю Живков,

Юлският пленум на партията от тази година реши:
„ПРАВИТЕЛСТВОТО ДА ПОДГОТВИ СПЕЦИАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПО-НАТАТЪШ-

НО УКРЕПВАНЕ СТАБИЛНОСТТА НА ЛЕВА И ПОСТЕПЕННОТО МУ ПРЕВРЪЩАНЕ В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА, КАТО СЕ ДЪРЖИ СМЕТКА ЗА МЕРОПРИЯТИЯТА, КОИТО СЕ НАБЕЛЯЗВАТ В ТАЗИ ОБЛАСТ И ОТ ДРУГИТЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ СТРАНИ“.

За изпълнение на поставената задача предлагаме да се имат пред вид следните основни положения и постепенно да се решават стоящите във връзка с това народностопански проблеми, като се провеждат конкретни мероприятия в определени периоди.

Един от основните проблеми е съотношението между съвкупния обществен продукт, материалните разходи и националния доход. Въпреки абсолютното нарастване на националния доход, неговият относителен дял в общата стойност на съвкупния обществен продукт непрекъснато намалява. Едновременно с това систематически се увеличава относителният дял на материалните разходи, видно от следните данни:

(По текущи цени)

Години	Обществен продукт	Материални разходи		Произведен нац[ионален] доход	
	млн. лева	млн. лева	%	млн. лева	%
1948	2 431	854	35,1	1 577	64,9
1952	4 945	2 364	47,8	2 581	52,2
1953	5 403	2 623	48,5	2 780	51,5
1954	5 529	2 821	51,0	2 708	49,0
1955	5 834	3 014	51,7	2 820	48,3
1956	6 020	3 275	54,4	2 745	45,6
1957	6 823	3 614	53,0	3 209	47,0
1958	7 807	4 321	55,3	3 486	44,7
1959	9 327	5 107	54,8	4 220	45,2
1960	10 310	5 821	56,5	4 489	43,5
1961	10 967	6 251	57,0	4 716	43,0
1962	12 010	6 852	57,0	5 153	43,0
1963	13 165	7 489	56,9	5 676	43,1
1964	14 486	8 282	57,2	8 204	42,8
1965	15 976	9 340	58,5	6 636	41,5
1966	17 725	10 451	59,0	7 274	41,0

Както се вижда, през 1966 година 59% от обществения продукт представляват материални разходи, а само 41% е произведен национален доход. Естествено е с нарастването на обществения продукт да се увеличават абсолютно и относително материалните разходи. Обаче обезпокояващо е, че относителният им дял е прекомерно голям. С оглед да се премахне неоправданото нарастване на материалните разходи, необходимо е да се реши въпросът за правилното им планиране, като се създават реални структурни показатели въз основа на рационални норми за разход на материали на единица продукция за всички видове производства и се води строг режим на икономии. За сега у нас въпросът за създаване на рационални норми за разход на материали все още не е цялостно решен. Нужно е да се подобри материално-техническото снабдяване, за да може във всички случаи предвидените норми за разход на материали да се спазват.

Друг важен проблем за укрепване стабилността на лева е съотношението между произведения и разпределен национален доход.

През последните години твърде неблагоприятно се осъществява това съотношение, като разпределеният национален доход чувствително превишава произведения. Това се вижда от следните данни:

(в млн. лева)

	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967
1. Произведен национален доход	4 716	5 158	5 676	6 204	6 636	7 274	7 853
2. Разпределен национален доход	4 610	5 187	5 895	6 469	6 745	7 710	8 381
Разлика:	- 106	+ 29	+ 219	+ 265	+ 109	+ 436	+ 528

\+ разпределено в повече
– разпределено в по-малко

Данните показват, че от 1962 г. до 1967 г. включително ежегодно е разпределян национален доход повече, отколкото е произведен, като общата сума на разпределения в повече национален доход през този период възлиза на 1586 милиона лева. Това превишение е резултат главно на ползуваните кредити от чужбина. Очевидно, ние и в бъдеще ще ползуваме такива кредити, но в плана би следвало да се предвижда по-правилно съотношение между произведения и разпределян национален доход.

Правилното установяване на пропорцията между фонд „Натрупване“ и фонд „Потребление“ в националния доход, който се разпределя, също има голямо значение за стабилността на лева. В това отношение трябва да отбележим, че в икономиката на страната съществува напрежение поради големия относителен дял на фонд „Натрупване“. През последните години този относителен дял надхвърля вече 30%, като за 1966 г. е бил 33,4%, през 1967 г. е 33,1%, а по плана за 1968 г. е заложено 31,8%. Този въпрос заслужава специално проучване от компетентни органи с оглед научно да се обоснове оптималното съотношение между фонд „Потребление“ и фонд „Натрупване“ съобразно с настоящия етап от нашето икономическо развитие.

Размерът, направлението и структурата на капиталните вложения дават също така пряко отражение върху състоянието на паричното обръщение.

С оглед да се поддържа стабилно парично обръщение, необходимо е да се повиши ефективността от капиталните вложения чрез осъществяване на по-голяма концентрация, насочването им към рентабилни отрасли и производства, срочното завършване и въвеждане в действие на строящите се обекти, своевременното и пълно усвояване на проектните производствени мощности, максимално ограничаване на оскъпяванията и намаляване обема на преходното строителство.

През 1967 г. капиталните вложения само в промишлеността и строителството бяха разпръснати в 18 249 обекта. Ако ние продължаваме и в бъдеще да строим по този начин, напрежението в икономиката на страната ще се увеличава, тъй като на хилядите строителни обекти се разпръсват и не се използуват ефективно работна сила, материали и парични средства. Поради това определените срокове за пускане на обектите в действие не се спазват, строителството се удължава и се забавя въвеждането в действие на нови основни фондове.

Важно условие за стабилността на лева е общият размер на стокооборота на дребно да бъде обезпечен с необходимите стокови фондове както по обем, така и по структура, съобразно потребителското търсене на населението.

Около 70% от пуснатите в обръщение налични пари се възвръщат чрез стокооборота на дребно, около 8% – посредством платените комунално-битови, транспортни и други услуги, около 5% – чрез влогонабирането и около 17% – чрез доброволните и задължителни нестокови плащания (данъци, такси, погасяване на заеми и др.). Следователно, главният канал за възвръщането на парите в касите на емисионната банка и за поддържането на стабилността на лева е стокооборотът на дребно.

През последните години съотношението между нарастването на паричните доходи на населението и на стоковите фондове не съответствува на изискванията за поддържане стабилността на паричното обръщение.

От 1953 г. до 1966 г. паричните доходи на населението са нараснали с 282%, стокооборотът на дребно – с 218%, а наличните стокови запаси в търговията – само с 46%. В резултат на това в Държавната спестовна каса се натрупаха голям размер влогове, които също така трябва да се имат пред вид при оценката на стоковото обезпечение на лева. Към 30 септември тази година в Държавната спестовна каса се намират 2734 милиона лева спестявания на населението, които представляват потенциално потребителско търсене, част от което в даден момент може да бъде реално предявено и да даде смущения на пазара, тъй като стоковите фондове са недостатъчни.

От 1960 година до 1968 година съотношението между влоговете и стоковите запаси в търговията към края на всяка година е следното:

Години	Отчет	Влогове в млн. лева	Налични стокови запаси в търговията в млн. лв.	Процент на стоковото обезпечение на влоговете
1	2	3	4	5
1960	Отчет	838	806	96
1961	„	1 004	748	75
1962	„	1 121	826	74
1963	„	1 340	981	73
1964	„	1 521	1 081	71
1965	„	1 756	1 130	64
1966	„	2 068	1 194	58
1967	„	2 493	1 234	50
1968	план	2 861	1 365	48

Ако към влоговете се прибави и размерът на наличните пари у населението, стоковото обезпечение относително ще се окаже още по-малко.

Считаме, че заслужава да бъде проучен въпросът за стоковите запаси в страната, като се имат пред вид и влоговете на населението.

Основната част от стоковите фондове за потребление се произвежда от промишлеността. Естествено е производството на група „А“ да нараства с предимство пред група „Б“. Обаче с оглед на подобряване стоковото обезпечение на лева, необходимо е темповете между двете производства да се сближават във възможната степен.

Важна предпоставка за увеличаване на производството на промишлени предмети за потребление, необходими за поддържане стабилността на лева, е обновяването и модернизирането на основните фондове на група „Б“. За сега нашата лека промишленост, а също и хранителната промишленост, не са обезпечени с достатъчно основни фондове, съобразно с нарасналите потребности на населението от стоки за потребление. Така от 1948 г. до 1966 г. основните фондове в група „А“ са нараснали от 283 млн. лева на 5 185 млн. лева или повече от 18 пъти, а основните фондове в група „Б“ – от 343 млн. лева на 1 195 млн. лева – само 3,5 пъти. В края на 1966 г. от общия размер на основните фондове в промишлеността само 18,7% са в група „Б“. С тези основни фондове група „Б“ е произвела 47,4% от промишлената продукция.

Недостатъчни са капиталните вложения в група „Б“, видно от следните данни:

(в млн. лева)

Години	Общо	Група „А“	Група „Б“	% на група „Б“
1949	114,7	90,2	24,5	21,4
1950	129,6	112,8	16,8	13,0
1952	191,6	161,5	30,1	15,7
1955	262,8	235,6	27,2	10,4
1956	239,8	216,6	23,2	9,7
1957	240,7	199,7	41,0	17,0
1958	273,5	213,7	59,8	21,9
1959	394,6	291,5	103,1	26,1
1960	466,3	370,9	95,4	20,5
1961	519,4	450,6	68,8	13,2
1962	610,4	535,8	74,6	12,2
1963	726,2	636,4	89,8	12,4
1964	811,8	687,3	124,5	15,3
1965	888,1	758,5	129,6	14,6
1966	1 071,8	898,8	173,0	16,1
Всичко:	6 941,3	5 859,9	1 081,4	15,6

Непрекъснатото нарастване на покупателната способност на населението от една страна и недостатъчните капитални вложения в леката промишленост – от друга, доведоха през последните години до остра дефицитност на редица търсени от населението промишлени стоки за дълготрайна употреба и с висока стойност като: мебели, телевизори, хладилници, перални, метални кревати, електрически и комбинирани печки и др. През деветмесечието на 1968 г. в сравнение с 31.XII.1967 г. в търговията на едро са намалени стоковите наличности не само от такива стоки, но дори и от най-обикновени търсени промишлени стоки:

захар	с	53	%
захарни изделия	с	34	%
ориз	с	3	%
вълнени платове	с	2	%
метални кревати	с	14	%
телевизори	с	35	%
шевни машини	с	78	%
и други.			

Нужно е допълнителни капитални вложения в леката промишленост да се насочат към производството на тези и други стоки, за които се чувствува остър дефицит на пазара.

Производството на леката и хранителна промишленост трябва да се насочи към новите изисквания на потребителското търсене по вид, асортимент и качество, като в случаите, където се налага, да се извършва необходимото техническо преустройство. За тази цел следва да се организира системно и задълбочено изучаване на потребителското търсене.

Решаваща роля за стабилността на лева има правилното съотношение между нарастването на производителността на труда и средната работна заплата.

Указанията на партията и правителството за преимуществено нарастване на производителността на труда пред средната работна заплата все още не се изпълняват в някои отрасли, подотрасли, обединения и предприятия. През 1967 г. в сравнение с 1966 г. нарастването на средната работна заплата в цели ведущи отрасли и подотрасли на народното стопанство и в отделни обединения значително изпревари нарастването на производителността на труда.

ОТРАСЛИ И ПОДОТРАСЛИ	Процент на нарастване	
	Средна работна заплата	Производителност на труда
Промишленост – общо за страната	108,6	108,1
В това число:		
Полиграфическа промишленост	115,2	106,9
ДСО „Нефтохим“	112,3	92,6
ДСО „Стара планина“	108,3	103,0
ДСО „Строителна керамика и ефективни материали“	112,6	108,3
Търговия на дребно	117,0	106,2
В това число:		
Предприятия на Министерството на вътрешната търговия	115,9	107,4
Предприятия на народните съвети	114,8	106,2
ДСО „Турист“ – нова система		
Търговия на дребно	119,4	99,0

По-големият растеж на средната работна заплата от растежа на производителността на труда означава във всички случаи пускане на пари в обръщение, без да е създадена необходимата продукция.

Важна роля за укрепване и по-нататъшно повишаване стабилността на лева играят цените на стоките и услугите.

Подготвена е реформа на фабрично-заводските цени на промишлената продукция, които

ще влязат в сила от 1 януари 1969 година. Главното направление на реформата е фабрично-заводските цени да се приближават до международните цени. По този начин новите фабрично-заводски цени относително по-реално ще отразяват ефективността на производството по отрасли и групи стоки. Новите цени чрез своите съотношения ще отразяват по-добре изискванията на техническия прогрес, качеството на стоките, съотношенията между търсенето и предлагането. Те ще способстват за укрепване на стопанската сметка на предприятията, за засилване ролята на печалбата и рентабилността на производството, чрез съчетаване на интересите на предприятията с интересите на народното стопанство. При новите цени целият възпроизводствен процес се обвързва така, че реализацията на продукцията придобива решаващо значение за стопанските резултати на предприятията.

Увеличаването на цените на дребно на стоките и услугите намалява покупателната сила на лева, а от снижаването на тези цени нараства покупателната сила, следователно укрепва неговата стабилност.

Изменението на равнището на цените на дребно се вижда от следните данни:

(1957 = 100)

Години	Общо	Хранителни стоки	Нехранителни стоки
1958	99,8	100,0	99,6
1959	98,2	100,0	96,8
1960	97,8	100,9	95,3
1961	98,7	102,7	95,4
1962	101,7	107,3	97,1
1963	104,1	112,2	97,7
1964	104,4	112,5	97,9
1965	103,9	112,1	97,4
1966	103,7	111,7	97,3
1967	103,8	112,0	97,2
1968 (предварителни данни)	109,2	123,8	98,2

Равнището на цените на дребно, което е създадено, по отрасли, подотрасли и групи стоки покрива пълните производствени разходи (включително и дотациите) и осигурява известно натрупване. От това гледище не възниква проблем за по-нататъшно увеличаване цените на дребно. В процеса на по-нататъшното развитие на народното стопанство обаче ще възникват проблеми за подобряване на някои съотношения на цените на дребно.

Съответствието между стоковите фондове и платежоспособното търсене създава условия за поддържане на временно по-високи цени на някои групи стоки, за да се поддържа равновесие между търсенето и предлагането. Необходимо е да се полагат усилия за стабилизиране и поддържане на равнището на цените и да се разкриват възможности за тяхното намаление в съответствие с намаляване на производствените разходи и развитието на потребителското търсене.

Нужно е все по-последователно да се прилага принципът за приближаване на цените на дребно на стоките и услугите към обществено необходимите разходи на труд, като здрава основа за по-нататъшно укрепване стабилността на лева. Да се въведе строг ред и контрол при определяне на цените на дребно на новите видове и асортименти стоки, както и на вносните стоки, като по-висока цена се допуска само при доказана по-висока потребителска стойност.

Досега една от причините за увеличаване цените на дребно на някои стоки беше непрекъснатото повишаване на изкупните цени на селскостопанските произведения. От 1959 г. до 1967 г. при база 1958 г. = 100, нивото на изкупните цени е било следното:

Години	Общо	Растениевъдство	Животновъдство
1959	110,8	112,9	107,9
1960	114,0	114,3	113,6
1961	124,5	122,6	127,3
1962	132,6	134,4	130,2

1963	136,3	138,3	133,5
1964	137,4	138,2	136,2
1965	146,0	149,0	142,3
1966	150,9	146,9	158,0
1967	156,7	150,1	167,9

След Априлския пленум на ЦК на БКП беше проведена политика на засилване ролята на изкупните цени на селскостопанските произведения. Това се изразява както в увеличение равнището на изкупните цени, така и в изменение на техните съотношения.

Налага се да се вземат решителни мерки за повишаване производителността на труда в селското стопанство и преустройство на производствения процес при използуване на промишлени методи в производството. Поради значителния дял на износа на селскостопански произведения, при фактическите разходи по производството, е огромна сумата на дотациите, давани на селското стопанство.

Достигнатата обща рентабилност в селското стопанство осигурява неговото развитие, поради което не бива да се пристъпва към по-нататъшно увеличение на равнището на изкупните цени. Увеличаването на рентабилността трябва да бъде резултат главно на намалението на производствените разходи. Ето защо трябва да се създадат условия за стабилност на изкупните цени, като се осъществяват само частични мероприятия за подобряване на техните съотношения.

Качеството на стоките е също едно от важните условия за осигуряване стабилността на лева. То трябва да отговаря не само на порасналите изисквания на вътрешния пазар, но и на изискванията на международния пазар. На базата на високо качество и на ниска себестойност нашите стоки трябва да станат конкурентноспособни на външния пазар, което ще осигури висока валутна възвръщаемост.

При съществуващите единни и трайни цени на стоките трябва да се осигури единство и трайност и в качеството на същите на базата на утвърдените държавни стандарти. Необходимо е да се засили контролът за строго спазване на утвърдените стандарти и рецептури за производство на стоките за народно потребление, като се създадат още по-чувствителни икономически стимули за спазване на стандартите и за повишаване качеството на стоките. Необходимо е решително да се пресекат пътищата за скрито увеличаване на цените чрез влошаване на качеството им и неспазване на рецептурите, стандартите и правителствените разпореждания по цените.

В последно време някои предприятия се насочват към увеличено производство на стоки със сравнително по-високи цени и по-висока рентабилност, а намаляват производството на евтини, но търсени от населението стоки. Това подрива стабилността на лева.

В редица случаи недостатъчни са количествата на пазара и на най-обикновени селскостопански продукти. Характерно е да се отбележи, че всичко това се допуска при положение, че в повечето случаи съответната селскостопанска продукция е налице в страната, която не навреме се прибира и не напълно се изкупува. В това отношение нужно е да се вземат необходимите мерки.

Външната търговия оказва влияние върху обема и структурата на стоковите фондове за потребление. За сега ние изнасяме големи количества стоки за потребление, а внасяме твърде малко такива стоки. Това се отразява неблагоприятно върху стоковите фондове, обезпечаващи стабилността на лева. В същото време ние внасяме близо два пъти повече средства за производство, отколкото изнасяме. Така например през 1966 г. вносът на средства за производство възлиза на 1550 милиона валутни лева, а износът – на 865 млн. валутни лева. През същата година вносът на предмети за потребление възлиза на 179 млн. валутни лева, а износът – на 662 млн. валутни лева. В общата сума на износа предметите за потребление представляват 43%, а в общата сума на вноса те са само 10%. Почти подобно е положението и в предшествуващите години.

При сегашното състояние на икономиката на страната би следвало да се търси в по-голяма степен набирането на валута от износ на средства за производство, като се използуват създадените допълнителни възможности за по-голям внос на предмети за потребление.

Наред със стоковото обезпечение, което безспорно има решаващо значение, въпросът за стабилността на лева се решава и със златната наличност и валутните резерви на страната. На практика златното покритие добива форма на стоково, като в случай на нужда част от златните запаси могат да се използуват за увеличаване на стоковите наличности в страната чрез вноса.

Във връзка с това сериозно стои задачата да се полагат грижи и се следи за непрекъснато увеличаване на златно-валутните резерви на страната чрез активен търговски и платежен баланс.

За укрепване на стабилността на лева важно значение има и разгръщането на комунално-битовите услуги на населението, оказвани от обществения сектор. В тази област има още големи резерви за задоволяване на нарасналите нужди на населението и за своевременно възвръщане на наличните пари в касите на емисионната банка. Както посочихме, за сега чрез услугите се възвръщат само около 8% от пуснатите в обръщение налични пари. Това е твърде малко, като се има пред вид, че с нарастването на материалното благосъстояние растат и културно-битовите нужди на населението.

Считаме, че е необходимо да се състави подробен разширен план за развитие на услугите в страната с конкретни задължения за съответните министерства, ведомства и предприятия, извършващи услуги на населението. За тази цел до 1970 година да се предвидят най-малко 100 милиона лева капитални вложения. Това няма да затрудни развитието на икономиката, тъй като представлява едва 3-4% от сегашния размер на капиталните вложения.

Върху състоянието на паричното обръщение и стабилността на лева непосредствено отражение дават кредитните операции на банката, правилното съставяне на баланса на паричните доходи и разходи на населението и касовият план. От особена важност е в народностопанските планове да се отразяват пълно проблемите, свързани с кредитирането, емисията, покупателния фонд, стоковите фондове и пр. При решаването на въпроси, засягащи емисията, би следвало да се обсъжда влиянието, което ще оказват върху стабилността на лева.

За по-нататъшно укрепване стабилността на лева предлагаме да се внесе в Министерския съвет за утвърждаване следната

ПРОГРАМА

1. При съставянето на перспективните и на текущите годишни народностопански планове да се определя икономически научнообоснована пропорция между обществения продукт, материални разходи и национален доход с оглед да се премахне неоправданото нарастване на материалните разходи в общия размер на обществения продукт.

2. В народностопанските планове да се предвижда по-правилно съотношение между произведения и разпределян национален доход, с оглед да не се допуска разпределяне на национален доход в повече, отколкото е произведен.

3. Държавният комитет за планиране, Министерството на финансите и Българската народна банка да извършат специални проучвания с оглед научно да се обоснове оптималното съотношение между фонд „Потребление“ и фонд „Натрупване“ съобразно с достигнатия етап на нашето икономическо развитие.

4. Да се повиши ефективността на капиталните вложения чрез осъществяване на по-голяма концентрация, насочването им към рентабилни отрасли и производства, срочното завършване и въвеждане на строящите се обекти, своевременно завършване и пълно усвояване на проектните мощности, максимално ограничаване на оскъпяванията и намаляване обема на преходното строителство.

5. С оглед реално да се обезпечава стокооборотът с необходимите стокови фондове и се постави в съответствие с покупателния фонд на населението, министерствата на леката и хранителната промишленост и другите министерства и ведомства-производители на стоки за широко потребление, да насочват производството си към новите изисквания на потребителското търсене по вид, асортимент и качество. За преодоляване дефицитността на някои търсени от населението стоки, да насочват допълнителни капитални вложения за производството на такива стоки.

6. Министерството на финансите, Държавният комитет за планиране, Министерството на вътрешната търговия и Българската народна банка да проучат въпроса и да излязат със становище за съотношението между влоговете на населението и стоковите запаси в търговията.

7. Министерствата, ведомствата и окръжните народни съвети да вземат решителни мерки за осигуряване във всички отрасли, подотрасли и предприятия преимуществено нарастване на производителността на труда пред средната работна заплата.

8. При усъвършенстване на цените на дребно на стоките и услугите Комисията по цените и другите органи по цените да осигуряват последователно прилагане на принципа за приближа-

ване на цените на стоките и услугите към обществено необходимите разходи на труд, като здрава основа за по-нататъшно укрепване стабилността на лева.

Да се въведе по-голяма стабилност на изкупните цени на селскостопанските произведения. Измененията да се извършват предимно за подобряване на вътрешните им съотношения при доказана нужда.

Да се вземат решителни мерки за повишаване производителността на труда в селското стопанство и преустрояването на производствения процес на основата на промишлени методи в производството.

Да се полагат усилия за стабилизиране и поддържане на равнището на цените на дребно на стоките и услугите и се разкриват възможности за тяхното намаляване. Подобряването на съотношението в цените на дребно да се извършва с оглед да не се намалява общата покупателна сила на лева.

Да се въведе строг ред и контрол при определяне цените на дребно на новите видове и асортименти стоки, в това число и на вносните, като по-висока цена се допуска само при доказана по-висока потребителна стойност.

Да се въведе по-голяма координация при изменението на цените, заплатите, обществените фондове за потребление и данъчното облагане с оглед да се поддържа стабилността на лева.

9. Министерството на земеделието, Министерството на вътрешната търговия и Централният кооперативен съюз да вземат необходимите мерки за прибирането и изкупуването на цялата селскостопанска продукция, предназначена за вътрешния пазар и за износ.

10. С оглед да се задоволяват по-пълно нуждите на вътрешния пазар от стоки за широко потребление, при съставянето на плановете за вноса и износа да се предвижда по-голям износ на средства за производство, за да се осигурява допълнителна валута за по-голям внос на предмети за потребление.

11. Председателят на Държавния комитет за планиране, министърът на финансите, министърът на външната търговия и председателят на Българската народна банка да вземат мерки ежегодно с валутния план да се увеличават златно-валутните резерви на страната чрез активен търговски и платежен баланс.

12. Председателят на Държавния комитет за планиране, председателят на Централния съюз на трудово-производителните кооперации и председателите на окръжните народни съвети да съставят подробен разширен план за развитие на услугите за населението с конкретни задължения за съответните министерства, ведомства и предприятия, извършващи услуги, съобразно с нуждите и нарастващите парични доходи на населението.

13. При съставянето на народностопанските планове да се отразяват по-пълно проблемите, свързани с кредитирането, емисията, покупателния фонд на населението, стоковите фондове и други.

При решаването на въпроси, засягащи емисията, да се обсъжда влиянието им, което ще оказват върху състоянието на паричното обръщение и стабилността на лева.

МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ: *Д. Попов*

Отпечатано в 5 екз.
№ 00832/*16*.XI.1968 г.

Приложение № 2

II РАЗДЕЛ

МЕРОПРИЯТИЯ ПО ОПРЕДЕЛЯНЕТО НА ИКОНОМИЧЕСКИ ОБОСНОВАН КУРС НА ЛЕВА

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИ ОБОСНОВАН ВАЛУТЕН КУРС НА ЛЕВА

Нарастващото участие на НРБ в международните отношения придава особено важно значение на изясняването на проблемите, свързани с определянето на икономически обоснован валутен курс на лева. Правилното определяне на валутния курс на лева е една от основните предпоставки за превръщането на нашата валута в конвертируема. Това изисква разработването на методология за определяне курса на лева към останалите валути.

В условията на стоково-паричните отношения, съществуващи на световния пазар, в икономическите връзки на всяка страна с другите страни главно практическо значение имат паричните стойностни измерители. Тази форма на стойностни измерители позволява да се реши проблемът, който възниква от паралелно съществуващия национален пазар със световните пазари. На всеки национален пазар има само една обществено необходима стойност на стоките, която се определя от равнището на развитието на производителните сили на дадена страна и съществуващата единна цена. В рамките на световното стопанство едновременно има множество обществено необходими стойности и цени на една и съща стока. Съпоставянето в парична форма позволява да се намери единна мярка за различните национални стойности, това дава възможност на страните с различна производителност на труда да участвуват в международното разделение на труда, като икономисват национален труд посредством външната търговия. Посредством външната търговия страните получават от международния пазар стоки, производството на които в дадена страна изисква по-голям разход на труд, отколкото производството на експортираните стоки.

Поради различни фактори в социалистическите страни, цените на дребно, включително и в нашата страна, се отклоняват силно от цените, по които ние реализираме нашата експортна продукция на международните пазари. Валутният курс на българския лев и на валутите на останалите социалистически страни, като стойностна категория почти няма своето практическо приложение. Той остана да служи като спомагателно средство вътре в страните – да отчита разликата между цените, реализирани при външния стокообмен и цените на дребно чрез бюджета. Социалистическите страни, отначало на двустранна основа, а от февруари 1963 година на многостранна основа, установиха отклоненията от официалните курсове (с надбавки и намаления към тях) и установиха помежду си нетърговски курсове, които да обслужват извънтърговските плащания. Тези нетърговски курсове не могат да обслужват плащанията по стокообмена, защото са изградени на базата на ограничен набор от стоки от промишлен и продоволствен характер и услуги. За разплащанията по стокообмена между социалистическите страни-членки на СИВ се използува преводната рубла. Курсът на преводната рубла, установен на база на целия обществен продукт на СССР, не отразява реалните стойности на стоките – обект на взаимния стокообмен – нито между страните-членки на СИВ, нито пък на социалистическия лагер като цяло спрямо тези на капиталистическия пазар.

Следователно нито националните курсове на валутите, нито курсът на преводната рубла могат да обслужват интеграционните процеси на нашите страни. Налага се да се изработят нови валутни курсове както на националните валути, така и на общата разплащателна единица между социалистическите страни.

Разбира се, до съществуването на това двойно равнище на цените на дребно и цените, по които се извършва стокообменът между страните – трябва да се запазят двойните курсове – търговски и нетърговски.

Естествено е също така, докато съществува разлика в ценовото равнище на двата световни пазара, да съществува разлика (нееднакво паритетно съотношение) между курса на националната валута по отношение на рублата и на долара.

Единният валутен курс на националните валути е въпрос на бъдещето, когато производителността на труда в нашите страни се доближи до средната производителност на труда в световен мащаб, оттук следва доближаването на двете равнища на цените в нашите страни. Ние считаме, че за такъв единен валутен курс може да се говори след 1975 г.

На настоящия етап, до въвеждането на единен валутен курс, ние бихме могли да установим курс (коефициент) на лева към валутите на останалите социалистически страни и капиталистически страни на базата на експорта и услугите, които са обект на нашите икономически отношения. Ползата от такъв курс (коефициент) ще бъде тая, че реално ще можем да съпоставим цените, по които ние търгуваме в нашите страни и отражението на тези цени в бюджета на държавата. По този начин ще се получи една по-непосредствена връзка между резултатите от външната търговия и вътрешните стопански и финансови показатели в страната.

Перспективите на социалистическата интеграция и постепенното превръщане на лева в конвертируема валута предполагат установяване на единен валутен курс по отношение на чуждестранните валути, тъй като в тези условия не само външнотърговската дейност, но и редица други

икономически дейности (инвестиции, съвместни предприятия, социални мероприятия, разгръщане на международния туризъм и т.н.) ще характеризират икономическите взаимоотношения между страните. Следователно единен критерий, единно съотношение за съпоставяне икономическите резултати от тези различни дейности не може да бъде друго, освен единен валутен курс. При тези условия не ще бъде възможно да се съпоставят и оценяват резултатите от международните икономически отношения въз основа на няколко и различни курсове (коефициенти), изчислени на базата на ограничен кръг от стоки с непостоянна структура.

За установяването на икономически обоснован валутен курс на лева, като необходимо условие за превръщането на нашата валута в конвертируема, трябва да бъдат осъществени следните мероприятия:

1. Министерството на финансите, Министерството на външната търговия, Българската народна банка, Българската външнотърговска банка и Комисията по цените съвместно да разработят методология за определяне на икономически обоснован валутен курс на лева за търговски плащания към преводната рубла и щатския долар. Срок 30 юни 1969 г.

2. Министерството на финансите, Българската народна банка, Централното статистическо управление, Министерството на външната търговия и Комисията по цените да установят набор от стоки и услуги, обхващащ не по-малко от 90% от обществения продукт на страната, за определяне курса на лева и да посочат цените им на едро у нас в лева и на двата пазара в чужбина в рубли и в щатски долари. Срок 30 декември 1969 г.

3. Министерството на финансите, Министерството на външната търговия, Българската народна банка и Българската външнотърговска банка да установят въз основа на данните по точка 2 провизорно златното съдържание на лева и официалния курс към рублата и долара. Срок 30 юни 1970 г.

4. Министерството на финансите, Държавният комитет за планиране, Министерството на външната търговия, Централното статистическо управление, Българска народна банка, Българска външнотърговска банка да установят методологията и да определят структурата на нашия износ, въз основа на който ще се определи официалния курс на лева към рублата и долара и да посочат фобните цени в лева у нас и на двата пазара в чужбина в рубли и долари. Срок 30 декември 1969 г.

5. Министерството на финансите, Министерството на външната търговия, Българската народна банка и Българската външнотърговска банка да установят окончателно златното съдържание и официален курс към рублата и долара и да внесат документ в Министерския съвет за утвърждаването им. Срок края на 1973 г.

6. Да бъдат осъществени мероприятия, насочени към постепенното премахване на съществените различия между цените на дребно и цените на едро в нашата страна с цел да се създаде предпоставка за въвеждането на единен валутен курс на лева към другите валути. За целта Комисията по цените, Министерството на финансите и Министерството на вътрешната търговия да подготвят разгърната програма от мероприятия. Срок края на 1976 г.

Приложение № 3

III РАЗДЕЛ
МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ПОСТЕПЕННОТО ПРЕВРЪЩАНЕ НА ЛЕВА В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА

Юлският пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия взе решение за постепенно превръщане на лева в конвертируема валута.

В доклада на Първия секретар на партията и Председател на Министерския съвет др. Тодор Живков се подчертава, че за решаването на тази задача е нужна определена материална база и затвърдяване стабилността на лева.

Най-същественото условие за стабилността на лева, като неотложна предпоставка за конвертирането му, е създаване в нашата страна на високо развито национално стопанство с голям икономически потенциал, способно да произвежда достатъчно количество конкурентноспособни стоки, които лесно могат да се реализират на международните пазари.

Тази задача нашата страна не може да реши само със свои усилия. Необходими са съвмес-

тните усилия на страните – членки на СИВ за създаване на обща икономическа база, на основа на която би могло да се осъществи и конвертируемостта на националните им валути.

Независимо от това, всяка страна по отделно ще трябва да проведе редица икономически мероприятия, създаващи условия за постепенното превръщане на националните валути в конвертируеми.

Това налага до края на 1969 година да се подработи цялостна програма за по-нататъшното развитие на страната ни за по-дълъг период – 10–15 години, в което да се заложат основните предпоставки за решаване въпроса за по-нататъшното укрепване стабилността на лева като основа за постепенното му превръщане в конвертируема валута. В случая основните предпоставки са следните:

– производителността на труда да се доведе до равнището или близко до равнището на страните с най-висока производителност на труда.

– висока икономическа ефективност на капиталните вложения като основа за поддържане стабилността на лева.

– въвеждането на нови производствени фондове, които да съдействуват максимално за повишаване производителността на труда и за поддържане високи и стабилни темпове на прираста на националния доход.

– от гледна точка на конвертируемостта особено важно е производствените мощности да бъдат на съвременен уровен снабдени с машини, агрегати и съоръжения, годни за един непрекъснат процес на производство на стоки, търсени на международните пазари.

– при съставянето на плана за шестата петилетка 1971–1975 г. да се заложи тенденцията за реконструкция и модернизиране на производствените мощности на съвременно техническо ниво.

– необходимо е при съставяне плана на шестата петилетка 1971–1975 г. да не се допускат капиталовложения, които не отговарят на посочените изисквания.

– да се набележат конкретни мероприятия за преимуществено развитие на онези отрасли и производства, по които страната на международна основа е поела задълженията да се специализират и по които е достигнала относително висока степен на валутна ефективност.

– налага се особено задълбочено да се проучи въпроса за привличане на чужди капитали у нас предимно от Съветския съюз и някои други социалистически страни за кооперириане в областта на производства, за които има най-благоприятни условия в нашата страна.

– като постоянна първостепенна задача трябва да бъде непрекъснатото повишаване техническото равнище на националното производство, бързо внедряване на достиженията на техническата революция, развитието на най-прогресивните отрасли, имащи първостепенно значение за повишаване средната национална производителност на труда, развитието и усъвършенствуването на разделението на труда в страната, внедряване на научната организация на труда и пр.

– националното производство трябва да бъде винаги в състояние да осигурява превес на стоките за износ, с оглед да се покриват нуждите за внос на стоки и за създаване на национален резерв.

– тези мероприятия трябва да бъдат подчинени на основната задача националното производство на страната ни да бъде в състояние да осигурява достатъчно количество конкурентноспособни, с висока валутна ефективност стоки, чиято реализация е напълно обезпечена на международните пазари по цени, обезпечаващи пълно възвръщане на вложения национален труд и реализиране на една нормална рентабилност.

– паралелно с решаване задачите, свързани с производството, трябва да се реши и въпроса за реализацията на производството зад граница, да се осигури външния пазар. Това налага да се разработи в перспектива структурата на износа съобразно с нуждите и изискванията както на капиталистическия, така и на социалистическия пазар. Структурата на износа трябва да бъде обвързана със самото производство и с по-дълготрайна прогноза за конюнктурата на външните пазари.

– тъй като конвертируемостта на нашата национална парична единица има първостепенно значение за развитието на международния туризъм в нашата страна, необходимо е да се създадат условия за решително повишаване рентабилността на международния туризъм и увеличаване значението му за платежния баланс на страната.

За изпълнение на горните предпоставки, съобразени със задълженията, поети от нашата

страна по международното социалистическо разделение на труда и на база прогноза за някои перспективни производства, е необходимо да се възложи на Държавния комитет за планиране, съответните министерства, комитети, ведомства и съответните научно-икономически институти до края на м. юни 1969 година да представят за утвърждение от Правителството насоките и пропорциите за развитието на отделните отрасли на производството, отговарящи на посочените предпоставки при нашите конкурентни условия.

Тези насоки и пропорции да се заложат в плана на шестата петилетка 1971–1975 г. Успоредно с изложените мероприятия, свързани с конвертируемостта на лева, следва да се решат и въпросите за платежния баланс. Тези въпроси, поради специфичния им характер, са разработени отделно.

Въпросите за конвертируемостта на лева следва да се решават в рамките на нашето национално стопанство по пътя на постепенното решаване на изброените до тук предпоставки и проблеми. Заедно с това следва да се решат съвместно с останалите социалистически страни редица проблеми на нашите международни икономически и валутно-финансови отношения.

Мероприятията, които следва да се проведат съвместно с останалите страни-членки на СИВ за въвеждане зонална конвертируемост на преводната рубла и за постепенното превръщане на националните валути в конвертируеми, са следните:

1. РЕШАВАНЕ НА ВЪПРОСА ЗА ПОСТЕПЕННОТО ВЪВЕЖДАНЕ НА МНОГОСТРАННО БАЛАНСИРАНЕ НА СТОКООБМЕНА МЕЖДУ СТРАНИТЕ-ЧЛЕНКИ НА СИВ

Главно условие за превръщане на преводната рубла в зонално-конвертируема, в рамките на страните-членки на СИВ, е да бъдат обезпечени условията за многостранното балансиране на взаимния им стокообмен. Това означава, че с реализираното от дадена страна активно салдо същата да има възможност да закупува стоки от която и да било друга страна-членка на СИВ. Такава беше целта на Съглашението за многостранното разплащане в преводни рубли и организиране на Международната банка за икономическо сътрудничество.

Продължаващото двустранно балансиране на стокообмена се дължи на дефицитността и ниското качество на редица стоки в нашия лагер, поради което страните още при планирането и договарянето на стокообмена си се стремят на двустранна основа да си набавят необходимите им дефицитни стоки.

За да се отстрани тази пречка и да се създадат условия за балансиране на стокообмена на многостранна основа по наше мнение е необходимо страните-членки на СИВ да решат следните въпроси:

– координирането на народностопанските планове на страните-членки на СИВ е едно от основните средства за разширяване на икономическото сътрудничество между тях. Във връзка с това, необходимо е занапред както на двустранна, така и на многостранна основа да се извършва ефикасна дългосрочна (10–15 години) координация на народностопанските планове. На тази основа да се създадат трайни икономически връзки между отделните страни.

– да се усвои и разшири производството на такива стоки, които засега са дефицитни в нашите страни.

– да се ускори специализацията и кооперирането на производството и се създадат условия за концентрация на производителните сили и осъществяване на рационално, крупно-серийно и ефективно производство, което да задоволява нуждите на социалистическите страни.

– за обезпечаване изпълнението на поетите задължения по специализацията и кооперирането, целесъобразно ще бъде още през 1969 година да се сключат съглашения между правителствата на заинтересованите страни. В тези съглашения следва да залегнат основните принципни положения на специализацията и кооперирането, като се уточнят основните групи и видове изделия, по които ще се провежда специализацията и кооперирането за един по-продължителен период от време.

– паралелно с това на база на перспективните планове на страните следва да се уточнят капиталните вложения за производството на специализирана продукция като едновременно се изгради и обща инвестиционна политика на страните-членки на СИВ.

– на база междуправителствените съглашения да се подпишат конкретни договори, между предприятията на заинтересованите страни, за обектите на специализацията и кооперирането, срок

на изпълнението и санкции за нарушаване на договорите. Тези договори трябва да имат задължителен характер, като се повиши отговорността на производителите относно качеството на специализираната продукция, съблюдаване на сроковете, снижаване на производствените разходи и на тази основа да се създадат устойчиви, дългосрочни производствено-пазарни връзки в областта на специализацията и кооперирането, включващи в себе си както производството, така и пласмента на стоките.

– едновременно с това да се създадат международни тръстове и други обединения на заинтересованите страни-членки на СИВ, с цел бързото развитие производителните сили в отделните страни, повишаване производителността на труда, задоволяване потребностите на страните от необходимите им стоки в достатъчен асортимент и качество, както и за износ. В резултат на това ще се създадат условия за постепенното изравняване икономическото развитие на отделните страни.

– да се въведат нови по-ефективни форми на външната търговия, като се премине към либерализиране на стокообмена между страните-членки на СИВ чрез въвеждане безконтингентна търговия за някои групи стоки.

– процесът на либерализация на стокообмена обаче трябва да се осъществява постепенно, за да могат отделните страни да приспособят своята икономика към степента на либерализацията. Преждевременното въвеждане на либерализацията би довело до сериозни усложнения в платежните баланси на отделните (преди всичко по-слабо развити в икономическо отношение) страни. На настоящия етап би могло да се пристъпи към безконтингентна търговия между страните-членки на СИВ за някои по-второстепенни стоки, главно стоки за широко потребление от промишлен характер. За тази цел следва при провеждане на търговските преговори доставките на тези стоки да се договарят в глобални стойностни контингенти, без подробна натурално-веществена спецификация, като конкретното специфициране на доставките се извършва от външнотърговските организации или производствените предприятия, оторизирани да извършват външнотърговска дейност. Що се касае до останалите стоки, имащи първостепенно значение за народното стопанство на социалистическите страни, целесъобразно би било и в бъдеще да се запази досегашния порядък на договаряне на подробни стокови контингенти.

– за в бъдеще основната част от взаимния стокообмен между социалистическите страни и другите видове икономически отношения следва да се извършват на база дългосрочно съгласувана програма за развитието на социалистическата интеграция.

Считаме, че процесът на либерализацията би могъл да започне от 1970 година, като ежегодно делът на безконтингентната търговия се увеличава с оглед през 1975 година да достигне 40-50% от общия обем на групата промишлени стоки за широко потребление.

С изпълнението на посочените до тук мероприятия ще се създадат предпоставки за по-пълно задоволяване нуждите на страните-членки на СИВ от необходимите им стоки, което е главно условие за постепенно въвеждане на многостранно балансиране в търговията и разплащанията между страните-членки на СИВ.

2. МЕРОПРИЯТИЯ В ОБЛАСТТА НА ЦЕНИТЕ

Цените, по които се осъществява стокообменът между страните-членки на СИВ, са един от главните фактори за развитието и задълбочаването на икономическото сътрудничество.

Ценовата база, на основата на която се осъществява стокообменът, би трябвало да отразява достигнатото равнище на производителността на труда в нашия лагер и да съдействува за създаване условия за еквивалентност в търговията, провеждана на многостранна основа.

Във връзка с това е необходимо:

– да се усъвършенствува системата на контрактните цени, като същите бъдат съгласувани на многостранна основа до 1971 година.

– да се проведат мероприятия за сближаване вътрешните цени на страните-членки на СИВ чрез постепенното унифициране на принципите на вътрешното ценообразуване в отделните страни. Унифицирането следва да се извърши главно чрез унифициране отделните елементи на цените и съгласуване размера на някои от тях. По този начин ще се създадат условия за съпоставимост на стоковите цени и за постепенно изравняване структурата на цените в отделните страни.

– мероприятията по сближаване вътрешните цени на страните-членки на СИВ чрез унификацията на принципите на вътрешното ценообразуване в отделните страни по наше мнение след-

ва да започнат да се провеждат още през 1970 година и да завършат през 1975 година.

– след 1975 година да се проведат мероприятия за уеднаквяване цените, по които се извършва стокообменът между страните-членки на СИВ и международните цени, с оглед до 1980 година тази задача да бъде изпълнена и на тази основа да се мине към пълна конвертируемост на националните валути на страните-членки на СИВ.

3. ПРЕВРЪЩАНЕ НА МЕЖДУНАРОДНАТА БАНКА ЗА ИКОНОМИЧЕСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО ОТ РАЗЧЕТЕН ЦЕНТЪР В ИСТИНСКИ МЕЖДУНАРОДЕН БАНКОВ ИНСТИТУТ

Въвеждането на многостранността в разплащанията между страните-членки на СИВ налага да се усъвършенствува системата за многостранните разплащания в преводни рубли. За целта е необходимо:

– да се създадат при Международната банка за икономическо сътрудничество специални фондове в преводни рубли и свободно конвертируема валута, които да служат за средносрочно и дългосрочно кредитиране. Тези фондове да се използуват за: мероприятия за по-нататъшно развитие на специализацията и кооперирането на производството; строителството между заинтересованите страни на съвместни обекти с цел разширяване производството на дефицитни стоки и суровини; за доставка на стоки по строителството на комплексни обекти и др.;

– Международната банка да започне да привлича от капиталистическите страни средносрочни и дългосрочни финансови кредити в свободно конвертируема валута и да предоставя тези средства на страните-членки на МБИС.

– да се увеличи уставният капитал на Международната банка за икономическо сътрудничество в свободно конвертируема валута; за целта от 1970 година до 1975 година ежегодно същият да нараства с 34 милиона с оглед капиталът в свободно конвертируема валута през 1975 година да възлезе на 200 милиона в преводни рубли.

– до 1975 година да се внесе напълно определения в Съглашението за образуването на МБИС уставен капитал в размер на 300 милиона преводни рубли. Това ще даде възможност значително да се увеличи печалбата на МБИС от операциите в преводни рубли и по този начин да увеличат фондовете на Банката за развитие на кредитната ѝ дейност.

Да се създаде гъвкава кредитна система при МБИС, като се повиши въздействието ѝ върху системата за многостранното разплащане в преводни рубли. За целта, след като се проучи опита от диференцираните лихвени ставки, въведени от 1 януари 1968 година, да се увеличат лихвените проценти с 1-1,5% по кредитите и съответно да се увеличат лихвените проценти по пасивните операции на банката. При това положение лихвените проценти по кредитите на МБИС ще възлезат на 4-4,5%.

– от 1970 година до 1975 година постепенно да бъде премахнат безлихвеният кредит.

– след 1975 година да се пристъпи към създаването на Международен фонд на социалистическите страни. Средствата на фонда да се използуват за оказване помощ за краткосрочно регулиране на платежните баланси на социалистическите страни и поддържане валутните курсове на тези страни. Този фонд ще спомогне за преминаване след 1980 година към пълна конвертируемост на националните валути на страните-членки на СИВ.

4. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИ ОСНОВАНИ ВАЛУТНИ КУРСОВЕ НА НАЦИОНАЛНИТЕ ВАЛУТИ И ПРЕВОДНАТА РУБЛА И ПРЕМИНАВАНЕ КЪМ КОНВЕРТИРУЕМОСТ НА ВАЛУТИТЕ

За да се осъществи задачата за зонална конвертируемост на преводната рубла след 1975 година и пълна конвертируемост на националните валути на страните-членки на СИВ към 1980 година, освен посочените до тук мероприятия, следва да се решат и следните въпроси:

– на основа на усъвършенствуване на контрактните цени по стокообмена между страните-членки на СИВ до 1971 година да се определят икономически обосновани курсове на националните валути на страните, както помежду им, така и към преводната рубла. За целта още през 1969 година да се установи методология за определяне на покупателната сила и курсовете на националните валути.

– през периода 1969–1970 година да бъдат определени курсове за нестоковите плащания,

които да отчитат настъпилите изменения, както в цените на дребно в отделните страни-членки на СИВ, така и в структурата на потреблението.

– въз основа на мероприятията, предвидени в първите два раздела, които ще обезпечат балансирането на многостранна основа на плащанията от стокообмена, сближаването на цените на дребно и контрактните цени, както и сближаване цените на дребно в отделните страни, към 1975 година да се определят единни валутни курсове за стокови и нестокови плащания и нов курс на преводната рубла към капиталистическите валути.

– на база на така определените реални валутни курсове след 1975 година да се премине към частична обмяна на реализираните пасивни салда в преводни рубли при МБИС от взаимния стокообмен между страните срещу злато и свободно конвертируема валута.

С провеждането на всички изложени до тук мероприятия ще бъдат на лице необходимите предпоставки от 1975 година фактически да се въведе зонална конвертируемост на преводната рубла и на националните валути.

С въвеждането зонална конвертируемост на преводната рубла и националните валути ще се създадат условия за осъществяване интеграцията между страните-членки на СИВ, свободно движение в рамките на лагера на националните валути, ще се разшири сферата на приложение на преводната рубла и със страните-членки на МБИС.

Зоналната конвертируемост ще създаде и предпоставки за по-свободни пазарни отношения в социалистическия лагер.

През периода на зоналната конвертируемост (1975–1980 г.) на база на постигнатата интеграция в нашия лагер, висока производителност на труда и производство на висококачествени, конкурентноспособни стоки на световно равнище, постепенно ще се сближат цените на социалистическия пазар с тези на капиталистическия пазар и ще се създадат реални предпоставки след 1980 година за пълна конвертируемост на националните валути.

По наше мнение и при пълна конвертируемост на националните валути ще бъде необходимо определянето на една резервна социалистическа валута, която ще служи като главно средство за разплащане между страните. Като се има предвид, че резервна валута може да бъде само валутата на страна с висок икономически потенциал, то безспорно е, че функциите на резервна валута може да се изпълняват само от съветската рубла.

София, септември 1968 год.

МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ: *Д. Попов*
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА:

ЦДА, ф. 132П, оп. 8, а.е. 21, л. 24–62. Оригинал. Машинопис.

---

* **Кирил Зарев (6.III.1926 г.– 19.II.2000 г**.*) Роден в с. Мало село, Дупнишка околия. През 1945 г. завършва мъжката гимназия в Дупница, а през 1953 г. – висше образование в Икономико-статистическия институт в Москва. Започва работа в Централното статистическо управление като началник на отдел. По-късно е заместник-началник и началник на управление в Държавния комитет за планиране, а от 1962 г. до 1969 г. – заместник-председател и първи заместник-председател на комитета. Председател на БНБ през периода 5.I.1969–7.VII.1974 г. След напускането на банката е министър на труда и социалните грижи, а през 1976–1982 г., 1986–1987 г. и 1989–1990 г. – заместник-председател на Министерския съвет. През 1976–1982 г. е председател на Държавния комитет за планиране, а през 1989–1990 г. – министър на икономиката и планирането.*

** *Докладът е обсъден в кабинета на Ж. Живков на 9.01.1969 г.*

№ 684

ИНФОРМАЦИЯ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ВЕСЕЛИН ТОДОРОВ ЗА ИЗУЧАВАНЕ НА ВЪПРОСА ЗА УСЛОВИЯТА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ РЕАЛНОСТ НА КУРСА И ЗЛАТНОТО СЪДЪРЖАНИЕ НА КОЛЕКТИВНАТА ВАЛУТА (ПРЕВОДНАТА РУБЛА)

София, преди 1 февруари 1972 г.

ДО
Председателя на Българска народна банка
др. Кирил Зарев
Т У К

И Н Ф О Р М А Ц И Я

От Веселин Тодоров, председател на Българска външнотърговска банка

ОТНОСНО: изучаване на въпроса за условията за осигуряване реалност на курса и златното съдържание на колективната валута (преводната рубла)

Другарю Председател,

Страните-членки на СИВ, използуват във външнотърговските си и други икономически отношения като колективна валута преводната рубла.

Преводната рубла, като колективна валута, изпълняваща основните функции на парите и обслужваща взаимния стокообмен на страните-членки на СИВ, е важна предпоставка за укрепване на социалистическата валутна система, за активно включване на тези страни в процеса на социалистическата интеграция.

Един от важните въпроси, свързани с използуването на преводната рубла като колективна валута на страните-членки на СИВ, е проблемът за осигуряването на нейния реален курс и златно съдържание.

На XVII заседание на ПК по валутно-финансовите въпроси – 13–14 април 1970 г. в Москва бе одобрена методология за определяне на реален курс и съответно златно съдържание на колективната валута.

За установяване на съотношението на покупателната сила на колективната валута (преводната рубла) и долара, с цел използуване при определянето на реален курс и съответно златно съдържание бе решено да се съпоставят средно претеглените нива на контрактните цени в търговията между страните-членки на СИВ. Съгласно решението на XVII заседание всяка страна-членка на СИВ, извърши разчетите си по структурата на вноса и износа на взаимната търговия с другите страни-членки на СИВ, за 1969 г.

При оценката на вноса и износа във взаимната търговия на страните-членки на СИВ, бе прието да се използуват действащите контрактни цени.

При избора на световния капиталистически пазар бе прието за целесъобразно да се извършват разчетите по два варианта:

– по цени на основните капиталистически пазари, определени в съответствие с принципите на IX Сесия на СИВ;

– по цени на фактическите продажби и покупки в свободно конвертируеми валути, по отношение на тези видове стоки, които страните-членки на СИВ продават и купуват на капиталистическия пазар, а за останалите стоки – по цени, по които съответните стоки биха могли да бъдат купени или продадени в свободно конвертируема валута при отчитане на конюнктурата на световния капиталистически пазар през 1969 г.

Проведеното от страните-членки на СИВ, през 1970 г. проучване на реалността на курса и златното съдържание на колективната валута (преводната рубла) на основата на съгласуваната ме-

тодология показа, че курсът на преводната рубла и нейното златно съдържание изразяват реалното съотношение между покупателната способност на основните конвертируеми валути, използувани за плащания в световната външна търговия. Средните равнища на стоковите цени на световния социалистически пазар и на основните световни капиталистически пазари през 1969 г. нямаха съществени различия. Това бе установено на XIX заседание на ПК по валутно-финансовите въпроси на 24–27 ноември 1970 г. Прага.

Отчитайки противоположните тенденции на динамиката на външнотърговските цени на стоките на световните пазари (на социалистическия световен пазар в последните години цените имат тенденция към намаляване, която през следващите години ще се засилва или ще се проявява в същото направление, а на капиталистическия пазар цените имат тенденция към повишаване, свързана със засилване на инфлационните процеси в самите империалистически държави и със задълбочаване кризата на капиталистическата валутна система) – може да се направи извод, че както сега, така и през близките години златното съдържание и съответно курсът на колективната валута (преводната рубла са реални и са устойчиви за по-дълга перспектива. В тези условия може да възникне необходимост от изменение на курса на преводната рубла, но при запазване на златното ѝ съдържание (0,987412 гр. чисто злато) само в случай на съществени изменения на златните паритети на основните капиталистически валути в резултат на тяхната девалвация или реваоризация в резултат на по-нататъшно задълбочаване на кризата на световната валутно-финансова система на капитализма. Така например, при последната девалвация златното съдържание на долара бе намалено от 0,888671 гр. на 0,818513 гр. чисто злато, в резултат на което курсът на долара в преводни рубли се понижи от 0,90 на 0,829 преводни рубли за 1 долар. Следователно, в самата система на социализма, на световния пазар на страните на социалистическата общност, който се обслужва от колективната валута (преводната рубла), не възниква необходимостта от изменението на действуващото в дадения момент златно съдържание на преводната рубла.

Основното преимущество на колективната валута (преводната рубла) в сравнение с капиталистическите валути, е това, че тя има устойчиво реално покритие, основано на планомерното развитие на производството на стоки в страните на социалистическата общност, предназначени за износ, а така също на планово-организирания взаимен стокообмен, осъществяван по стабилни външнотърговски контрактни цени, установени на базата на световните цени, но не текущи, а средни за редица години и очистени от вредните спекулативни и конюнктурни фактори на капиталистическия пазар, което осигурява стабилността на курса и златното съдържание на тази валута за по-продължителен период.

За изучаването на въпроса за условията на осигуряването на реалността на курса и златното съдържание на колективната валута (преводната рубла) бе предвидено делегациите на страните в комисията да изпратят един на друг и на валутно-финансовия отдел при Секретариата на СИВ, материали и предложения по този въпрос, през декември 1971 г. Освен това Комплексната програма за развитие на социалистическата икономическа интеграция предвижда страните-членки на СИВ, периодически да разглеждат въпроса за осигуряване реалността на курса и златното съдържание на колективната валута (преводната рубла). За тази цел до края на 1973 г. те ще изследват условията, осигуряващи реалността на курса на колективната валута и златното съдържание (т. 7, раздел 7 от Програмата).

Изхождайки от същността на колективната валута (преводната рубла), като валута прилагана при взимания стокообмен на страните-членки на СИВ, и обслужваща изключително взаимните им икономически отношения считам, че условията за поддържане на реален курс и съответното златно съдържание на преводната рубла се определят от развитието на икономиките на страните-членки и на взаимния им стокообмен през следващия период.

Основните направления за създаване на условия, осигуряващи стабилност на курса и златното съдържание на преводната рубла са:

1. Планомерната организация на взаимните икономически връзки между страните-членки на СИВ, която ще създаде реални условия за осигуряване стабилност на курса и златното съдържание на колективната валута (преводната рубла) за продължителен период от време. За това ще способствуват предвидените от Комплексната програма мероприятия за:

– развитието на специализацията и кооперирането на производството;

– увеличаването на обема на износа и повишаване качеството на износните стоки;

– създаването на валутни и стокови резерви;

– задоволяването на вътрешния пазар на страните-членки на СИВ, със стоки;

– усъвършенстването в съответствие с решенията XXIII (специална) сесия на СИВ на външнотърговските цени и формите на търговията между страните-членки на СИВ, (т.6, раздел 7 от Програмата). При това се има предвид, че страните-членки на СИВ ще изхождат от действуващите принципи за определяне на цените във взаимната търговия, което значи, че ще се определят на базата на световните цени, като се очистват от вредното влияние на конюнктурните фактори от капиталистическия пазар.

2. Развитието на националните икономики и поетапното осъществяване на Комплексната програма за социалистическата икономическа интеграция, което ще осигурява значително увеличаване производството на стоки и подобряване на техното качество. Този процес ще се съпровожда с намаляване на разходите на материали и на труд, пресметнати на единица изделие, явяващи се основа за намаляване на вътрешните и външнотърговските цени, което в следващите години ще се осъществява в много по-големи размери. Общото намаляване на вътрешните цени ще окаже въздействие за засилване на тенденцията за снижаване на външнотърговските цени, за което ще способствува и разширяването на международната специализация и кооперране на производството. В тези условия покупателната способност на колективната валута (преводната рубла) и на националните валути, ще се повиши, но вероятно не в еднаква степен. Обаче, независимо от пропорциите на изменението на вътрешните и външнотърговските цени, златното съдържание на преводната рубла и равнището на нейния курс трябва да бъдат запазени без изменения. Това е необходимо за измерване на ценовите съотношения и динамиката на цените на световните пазари, отразяващи всеобщото международно разделение на труда, а също така за усъвършенствуване курсовете на националните валути по отношение на преводната рубла и помежду им.

От изложеното следва, че в близка перспектива не е необходимо да се изменени установеното златно съдържание на колективната валута (преводната рубла). Страните-членки на СИВ и за напред ще осигуряват устойчива покупателна способност на преводната рубла. Този извод се базира на това, че през 1971–1975 г. обемът на производството в страните-членки на СИВ ще нарасне средно 1,5 пъти, още в по-големи размери ще нарасне планово-организационния стокообмен, осъществяван по стабилни цени. През 1976–1980 г. още по-бързо ще растат обемът на производството и взаимната търговия. Ако се предположи, че взаимната търговия на страните-членки на СИВ, ще се развива и през 1976–1980 г. със същите темпове, както през 1971–1975 г., то през 1980 г. обемът на взаимния стокообмен ще превиши равнището на 1970 г. приблизително с 2,2 пъти. Външнотърговските цени през посочения период, с отчитане на извършените усъвършенствувания на външнотърговските цени, прилагани в търговията между страните-членки на СИВ), няма да претърпят съществени изменения в средното им равнище, достигнато в настоящия момент. Процесът на усъвършенствуването на тези цени ще се съпровожда с известно намаляване на тяхното общо равнище в сравнение с цените, действуващи на световния капиталистически пазар, което ще осигурява не само реалността на златното съдържание на преводната рубла, но също така и повишаване на покупателната ѝ способност.

Осигуряването на реален курс и съответно златното съдържание на преводната рубла на всеки етап от по-нататъшното развитие на социалистическата икономическа интеграция между страните-членки на СИВ, според нас трябва да служи за достигане на следните цели:

– да служи за даване на икономически обоснована оценка на резултатите от взаимния стокообмен между страните-членки на СИВ;

– да осигурява реална база при осъществяване на мероприятия по обвързването на фабрично-заводските с външнотърговските цени;

– да осигурява сравнимост при оценката на ефективността на износа по I и II направления;

– да осигурява реално съпоставяне на преводната рубла и националните валути с оглед на взаимната им обратимост;

– да стане основа за провеждане на разплащания по стокообмена на страните-членки на СИВ, с трети страни;

– да се превърне в крайна сметка във валута, изпълняваща всички функции на парите, конвертируема както срещу националните валути на страните-членки, така и срещу свободно конвертируеми валути.

Някои страни-членки на СИВ считат, че реалният курс и съответното златно съдържание на колективната валута (преводната рубла) ще бъдат основа за въвеждането на частичната обратимост на салдата по сметките в МБИС срещу конвертируема валута, с оглед постепенно да се достигне до пълната им обратимост. Те считат, че по този начин ще бъдат подготвени условията за въвеждане на пълна обратимост на преводната рубла. Нашата страна заедно с МНР заявиха незаинтересованост от въвеждането на частична обратимост. Съществува възможност и други страни да се присъединят към нас и по този начин частичната обратимост на салдата да не се приложи.

Считам, че при представяне на материали по този въпрос в ПК на СИВ, по валутно-финансовите въпроси би следвало да изхождаме от настоящите постановки.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: *В. Тодоров*

ЦДА, ф. 132, оп. 31, а.е. 4, л. 248–301. Оригинал. Машинопис.

6.2.2. Долар

№ 685

ПРОТОКОЛ НА ЦЕНТРАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ С ПРИЛОЖЕН ДОКЛАД И С РЕШЕНИЕ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА НОВ КУРС ЗА ШВЕЙЦАРСКИЯ ФРАНК

София, 6 май 1954 г.

ПРОТОКОЛ № 44

Заседание на 6 май 1954 година

Заседават: АТАНАС МЕЧКАРОВ, ГЕОРГИ ТЕРЗИЕВ, МИХАИЛ ВЕЛЬОВ, АНГЕЛ ГЕОРГИЕВ, ПЕТЪР ПОПОВ, ЛЮБЕН ТОДОРИНОВ

Отсъствуват: ДИМИТЪР АЛАДЖОВ

Присъствуват: -

Заседанието се откри на 14 часа

Дневен ред:

[...]

5. Установяване нов курс за швейцарския франк. Докладва М. Вельов.

[...]

По точка 5. Установяване нов курс за швейцарския франк. Докладва М. Вельов.

След като се взеха предвид мотивите и данните в приложения доклад, се взе следното

РЕШЕНИЕ:

1. От 6 май 1954 година да се прилага при преводите в швейцарски франка курс

100 шв. франка = 158,59 лева.

Този курс да се обнародва във в. „Работническо дело“ и притурката към „Известия на Президиума на Народното събрание“.

[...]

1. Отклонява се предложената структура и разпределение на работата в Секретариата.

2. Секретарят на Централното управление да организира работата си така, че да не се занимава с техническа работа, а да си обезпечи извършването на ръководство и контрол над поверените му служби.

3. Зам. председателят Г. Терзиев да укаже помощ на Секретаря на Централното управление за попълването на Секретариата с подходящи служители.

По точка 9. Информация за състоянието на работата по изготвяне постоянните инструкции, наредби и правилници на Банката към 5 май 1954 година. Докладва В. Христов.

След като се взе предвид устната информация на Секретаря на Централното управление В. Христов, относно състоянието на работата по изготвяне постоянните инструкции, наредби и правилници на Банката към 5 май 1954 г. и направените изказвания, се взе следното

РЕШЕНИЕ:

1. Приема се информацията за състоянието на работата по изготвяне постоянните инструкции, наредби и правилници на Банката към 5 май 1954 година.

[...]

София, 6 май 1954 година

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ЦУ НА БНБ: *Ат. Мечкаров*

СЕКРЕТАР НА ЦУ НА БНБ: *В. Христов*

ПРИЛОЖЕНИЕ: по т. т. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8 – по един доклад.

ДО ДРУГАРЯ ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА
АТАНАС МЕЧКАРОВ

ДОКЛАД

от МИХАИЛ ВЕЛЬОВ,
заместник председател на Българската народна банка

Относно: установяване нов курс за швейцарския франк.

Другарю Председател,

От 1 май 1954 год. Госбанк, Москва, е изменила курса на швейцарския франк от 93.27 рубли за 100 швейцарски франка на 93.29 рубли за 100 швейцарски франка.

Понеже официалните курсове на Банката се основават върху курсовете на Госбанк, необходимо е и ние да изменим официалния курс за швейцарския франк (преводи), като го увеличим съответно от 158.55 лева за 100 шв. франка на

158.59 лева за 100 швейцарски франка.

Този курс е изчислен въз основа на горния нов курс на Госбанк за шв. франк и съотношението 100 рубли = 170 лева, определено с постановлението на Министерския съвет и ЦК на БКП от 10 май 1952 год. за паричната реформа.

Моля, Другарю Председател, да внесете за одобрение от Централното управление на Банката следното

РЕШЕНИЕ:

„От 6 май 1954 год. да се прилага при преводите в швейцарски франка курс

100 шв. франка = 158,59 лева

Този курс да се обнародва във в. „Работническо дело“ и притурката към „Известия на Президиума на Народното събрание“.

София, 5 май 1954 год.

ЗАМЕСТНИК ПРЕДСЕДАТЕЛ: /Михаил Вельов/

[Върху документа – надпис:]
Допълнителна точка към дневен ред на 6.V.1954 г.
[Подпис:]
[- - -]
5.V.1954 г.

ЦДА, ф. 132, оп. 17, а.е. 26[а], л. 1–3, 14. Оригинал. Машинопис.

№ 686

ИНФОРМАЦИЯ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ВЕСЕЛИН ТОДОРОВ ЗА ВАЛУТНАТА КРИЗА В КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ*

София, 3 ноември 1971 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА
др. КИРИЛ ЗАРЕВ
ТУК

ИНФОРМАЦИЯ

от ВЕСЕЛИН ТОДОРОВ – ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА

Относно: валутната криза на Запад и положението на основните капиталистически валути

Другарю Председател,

Обусловена от две основни причини – инфлацията и неуравновесеността на платежните баланси на капиталистическите страни – хроническата криза на международната валутна система ту затихва, ту избухва с нова сила. Неравномерното протичане в отделните страни на процесите, които я пораждат, създава несъответствие между паритетните съотношения на отделните национални валути. Най-острото и непосредствено проявление на валутната криза – ревалоризацията и девалвацията – в условията на инфлационните процеси, органически присъщи на икономиката и паричната система на капиталистическите страни, са закономерна форма на приспособяване на валутните паритети и курсове към реалната международна ценност на парите.

Процесът на относителна стабилизация на международната валутна система, който започна след девалвацията на френския франк и ревалоризацията на западногерманската марка в 1969 г., бе краткотраен и през настоящата година на два пъти прекъсван. Особено изостряне на кризата бе отбелязано след 15 август, когато правителството на Никсън, без предварителна консултация с останалите страни, обяви новата икономическа програма, предвиждаща въвеждане на допълнително 10%-но мито върху вноса и прекратяване конвертируемостта на долара в злато. С тази програма бе нанесен чувствителен и, може би, решителен удар върху устоите на съвременната капиталистическа валутна система и бе създаден пълен хаос в международните плащания.

Предприетите опити за спасяване на валутния ред, поради невъзможността да се преодолеят съществуващите между партньорите противоречия, не можаха да разрешат предизвиканата криза. Както и в други подобни случаи, надеждите отново бяха отправени към ежегодното събрание на Международния валутен фонд (МВФ). Очакванията за решения, които биха довели до радикални изменения в сегашната система на международни плащания, и този път останаха напразни.

Годишната сесия на Международния валутен фонд, състояла се в последните дни на септември т.г., завърши без конкретни резултати. Задачата за намиране изход от кризата, която се възлагаше на участниците, след като на конференцията на „групата на десетте“ в Лондон и състоялите се двустранни преговори становищата не само че не бяха сближени, но даже се появиха нови различия, не бе изпълнена.

Във Вашингтон очерталите се противоречия между САЩ, от една страна, и европейските страни и Япония – от друга, получиха ново потвърждение. Докато Западна Европа и Япония настояваха за по-скорошно премахване на допълнителното 10%-но мито върху неконтингентираните стоки, представляващо фактическа девалвация на долара и противоречащо на международните правила на търговия, САЩ поставяха всяко решение в подобно направление в зависимост от из-

пълнението на редица предварителни условия; към тях се отнасят ревалоризациите на валутите на някои страни, премахването на нетарифните бариери, насочени срещу американския износ, както и частичното поемане от партньорите на някои международни финансови задължения на САЩ (преди всичко военните разходи и „помощта“ за развиващите се страни).

Все пак бе набелязано известно сближение в оценките на съществуващото положение и в търсенето на някаква бъдеща формула на валутния механизъм. Практически почти не съществуват страни, които не желаят връщане към системата на твърдите валутни паритети. Подобно връщане (в това отношение съществува единодушие) обаче трябва да бъде осъществено и съпроводено от създаването на нова структура на валутните паритети или на официалните курсове. Наложителността да бъдат решени тези взаимосвързани проблеми произтича по необходимост от факта, че продължаващата практика на „плаващи“ курсове не е достатъчно солидна основа за излизане от сегашната криза, защото новото фиксиране на валутните курсове се предоставя не на свободното действие на пазара, а в известна степен се формира изкуствено чрез официални интервенции и все по-засилващи се валутни и кредитни ограничения.

При разрешаването на най-близките валутнополитически проблеми след установяването на нови валутни паритети като почти сигурно може да се очаква възприемането на една по-гъвкава система на валутните курсове, т.е. разширяване границите на колебание до ±3%.

Не бе постигнато споразумение между САЩ и партньорите (въпреки упражнения натиск) по въпроса за момента и размера на ревалоризацията на техните валути. Разрешаването на този проблем бе обременено с редица предусловия, поставяни от двете страни – кой да поеме инициативата – МВФ или една нова конференция от типа на тази в Бретън Уудс, на ревалоризацията по възможност да се придаде по-широк характер, да се извърши на реципрочна основа при едновременна девалвация на долара и т.н.

В дългосрочен план при реформата на Бретънуудската валутна система бе очертана известна определена тенденция. Особено внимание бе отделено на проблема на резервните средства. Доларът, чиято златна гаранция е вече само фикция и следователно не може да изпълнява без опасността от валутни рискове ролята на международно платежно средство, трябва да бъде постепенно освободен от функциите му на такава.

Особено оживени дискусии се развиват на Запад относно ролята на златото в бъдещата международна валутна система. САЩ упражняват силен натиск върху другите страни за постепенно „елиминиране“ на златото в международните плащания. Обаче въпреки усилията на САЩ за ликвидиране регулиращите функции на златото в международния платежен оборот, златото засега не може да бъде изместено в неговата роля на световни пари. То остава единственото средство за крайното уреждане на салдата в платежните баланси и в съвременните условия не може да бъде заменено в тази си функция от никакво друго платежно средство.

Въпросът за цената на златото, който е най-важният в обстановката на сегашната валутна криза, чака своето разрешение. След речта на президента Никсън от 15 август 1971 г. и изостряне кризата на долара този проблем стана предмет на още по-големи противоречия в капиталистическия свят. Натискът на другите страни върху САЩ за повишаване доларовата цена на златото (т.е. за девалвация на долара) стана през последните седмици твърде силен и настоятелен. Повишаването на доларовата цена на златото намира поддръжници вече и в самите САЩ. За „умерена“ девалвация на долара се изказаха в началото на октомври т.г. редица членове на американския конгрес, видни сенатори, председателят на Федералната резервна система на САЩ Бърнс и други. Председателят на подкомисията по валутните въпроси при конгреса Хенри Ройс, критикувайки държането на министъра на финансите на САЩ Конъли на събранието на „десетте“ в Лондон през септември, заяви: „Вместо да отхвърляме предложенията на другите девет страни, ние трябва да ги възприемем и да започнем да ги обсъждаме. Не е моментът нито да се проявява фалшива национална гордост, нито да се правят лъжливи твърдения, че няма да девалвираме долара, когато целият свят знае, че девалвацията е на път да стане факт“.

В търсенето на изход от валутната криза редица американски икономисти, като професор Трифин от Йелския университет (САЩ), бившият министър на финансите Фаулър, бившият президент на Федералната резервна система Мартин, професор Бернщайн и други излязоха в началото на октомври т.г. с декларация, в която се настоява да се извърши реформа на международната

валутна система посредством трансфера на сегашните национални валутни резерви в един централен емисионен институт. Този институт ще емитира на основата на валутните резерви нова разчетна единица, приемлива за всички. „Системата на специалните права на тираж (СПТ) – се казва в декларацията, – трябва да бъде засилена и подобрена и ролята им на централен резерв следва да се установи колкото е възможно по-бързо и по-твърдо. Необходимо е резервите на страните – членки на МВФ да се прехвърлят в един централен орган, срещу които да се извършва емисията на новите резервни средства“.

Въвеждането на СПТ като основно резервно средство среща растяща съпротива от страна на редица западноевропейски икономисти. Виден представител на противниците на СПТ е френският валутен специалист академик Жак Рюеф, който, посочвайки опасността от засилване на световната инфлация, изтъква, че със СПТ се създават „нови валутни средства от нищо“. Той счита, че емисията на нови пари (СПТ) в полза на страната длъжник ще увеличи паричното обръщение на страната-кредитор и ще даде неблагоприятни отражения върху икономическото и валутно-финансовото положение на страната. Други икономисти подчертават „счетоводния характер“ на СПТ, чиято стойност е „твърде съмнителна“; според тях „със СПТ светът би получил една валутна система от напълно политически характер“.

На Запад все повече си пробива път становището, че повишаването доларовата цена на златото е само въпрос на време. Счита се, че по силата на икономическите закони ще стане неизбежно нейното увеличаване, с което златното съдържание на долара ще бъде намалено в съответствие с неговата реална покупателна сила. Повишаването на цената на златото ще допринесе за укрепване позициите на златото в международните разплащания. Независимо от това, дали в бъдещата международна валутна система на капитализма резервните валути – доларът и английската лира – ще бъдат заменени със специалните права на тираж или с друга международна разчетна единица, общо е становището, че тези нови резервни средства трябва да имат определена стойност в злато или златно съдържание.

На годишното събрание на МВФ не бе обърнато необходимото внимание на въпроса за ролята на спекулативните краткосрочни капитали в изостряне на валутната криза. Както е известно, пазарът на евровалутите според данни на Банката за международни плащания в Базел нарасна от 19 млрд. долара в края на 1967 г. на 57 млрд. долара в края на 1970 г. Този неконтролиран евровалутен пазар се оказа в центъра на развихрилата се валутна криза, тъй като през последните години той стана основния източник на спекулативните капитали, движещи се от една страна в друга в очакване на печалби от валутни манипулации (девалвации или реваloризации на някои валути) или към пазара на златото, търсейки сигурно убежище.

След речта на Никсън от 15 август като последица от установените митнически и други ограничения в международната търговия и въвеждането на „плаващи“ курсове на редица западноевропейски валути, бе отбелязано известно отслабване на напрежението на паричните и капиталовите пазари и тенденция към снижение на лихвените проценти. В края на август т.г. бе намален сконтовият процент в Англия от 6 на 5%, последвана от Швеция и Белгия през септември – от 6 на 5,5%, от Холандия – от 5,5% на 5%, от ГФР и Италия през октомври – от 5 на 4,5%, от Канада – от 5,25 на 4,75%.

Валутно-финансовите кръгове на Запад очакват тенденцията към снижение на лихвеното равнище да продължава, тъй като опасността от рецесия става все по-голяма. В Комисията при Общия пазар обсъждат общи мерки срещу спадането на стопанската дейност.

В САЩ също се отбелязва известно спадане на лихвеното равнище. На 20 октомври т.г. президентът Никсън внесе в Конгреса проектозакон за упълномощаване правителството да упражнява контрол върху лихвените проценти. Същия ден една от най-големите американски банки „Морган гаранти тръст Ко“ съобщи, че намалява своя „прайм рейт“ от 6 на 5,75%. Нейният пример бе последван от редица големи американски банки – Банк ъв Америка, Чейз Манхатън банк, Нешънъл сити банк, Банк ъв Калифорния и др. Това решение на банките бе квалифицирано от правителството като „положителна и конструктивна мярка“.

Едновременно със снижението на основния лихвен процент бе съобщено, че сред банковите кръгове на САЩ все повече си пробива път и становището за въвеждане на „плаващ“ „прайм рейт“, който да се определя от условията на паричния пазар. На 24 октомври втората по големина

банка в САЩ „Фърст нешънъл сити банк“ обяви решението си за въвеждане на „плаващ“ лихвен процент за кредитите, отпускани на най-добрите банкови клиенти. Този процент бе установен на 5,75% и ще се преразглежда всяка седмица в зависимост от пазарните условия. Според западните специалисти въвеждането на „плаващ“ „прайм рейт“ изразява желанието на банковите среди да се „изплъзнат“ от контрола върху лихвените проценти, който правителството на Никсън възнамерява да установи в борбата срещу инфлацията.

На годишната сесия на МВФ във Вашингтон единствената „конструктивна“ мярка бе решението да се възложи на „групата на десетте“ да продължи обсъждането на проблема за реформа на международната валутна система. На заседанието на тази група обаче, състояло се на 21 октомври, не е било постигнато съществено сближаване на становищата относно ревалоризацията на валутите спрямо долара и въвеждането на фиксирани валутни курсове при разширени граници на колебание (до 3% под и над паритета). Изготвеният поверителен доклад щял да бъде разгледан отново на заседание на министрите на финансите на „десетте“, което ще се състои през ноември т.г.

***

На международните валутни пазари след бурните дни през август и септември, когато бе наблюдавано премествания на огромни капиталови маси и динамична политика на отделните страни за защита от валутните спекулации, е установено относително спокойствие, намиращо израз и в стабилизирането на щатския долар. След зафиксирания в края на септември среден процент на ревалоризация на валутите на 15 развити страни спрямо долара в размер на 4,3% наблюдава се тенденция на леко повишаване на неговия курс, която обаче не е потвърдена. Идеята за девалвация на долара все още не е снета от дневния ред на актуалните валутни проблеми, но както и преди нейното юридическо оформяне се разглежда като чисто теоретическа възможност. Неблагоприятното структурно развитие на американския платежен баланс не е прекъснато и продължава да създава неувереност сред партньорите.

Курсът на английската лира показва възходяща тенденция с леки отклонения в рамките на 2,4895/2,4905 долара за 1 лира. За третото тримесечие бе зарегистриран средномесечен актив на външнотърговския баланс в размер на 58 млн. лири. В резултат на това активизиране превишението на външнотърговския баланс достигна 178 млн. лири. Процентът на ревалоризация на английската лира към долара се движи между 3 – 3,5%.

Западногерманската марка варира между 3,3175/3,3240 марки за 1 долар, процентът на ревалоризация се движи между 10,3 – 10,9%, зафиксиран за един доста продължителен период на „плаване“ на марката, което определя и размера на една бъдеща „де юре“ ревалоризация, ако бъде взето колективно решение за това.

Продължително време след официалната ревалоризация на швейцарския франк неговите котировки са над паритета, изменяйки се в границите на 3,9765/3,9730 франка за 1 долар и процент на фактическа ревалоризация около 10,6%.

Френският франк и италианската лира също се котират с отклонение над официалните паритети, което при франка на пазара за търговските операции е минимално – 0,4%–0,5% и по-значително на пазара на финансовия франк, достигащо 2,6%–4%; за италианската лира то се движи около 2%.

Японската банка като бе ли проявява известна склонност към фиксирането на нов паритет на йената, ако за това може да се съди от факта, че за пръв път след въвеждането на „плаващ“ курс доларът не бе подкрепен при спадането на неговия курс на повече от 8%. Евентуална ревалоризация на йената би могло да бъде извършена на два етапа: през първия по всяка вероятност в размер на 10%, а през втория – 2%–5%, при съгласие за ревалоризация от страна и на ГФР, както и премахването на американската свръхтакса върху вноса.

На свободния пазар на златото, който след 1968 г. пое отново функциите на валутнополитически барометър, цената на златото превиши 44 долара за тройунция. Относителното нормализиране на валутните пазари даде отражение и върху цената на златото. През октомври се наблюдава затишие – умерени сделки и стабилни цени, изменящи се в рамките на 42,50 – 42,70 долара за тройунция. Очевидно сред спекулантите цари дезориентация, поради което от тяхна страна не се упражнява натиск върху формирането на цената.

***

Бъдещото развитие на капиталистическия валутен механизъм по всяка вероятност ще тръгне по нови пътища, доколкото сегашната система (доларовият стандарт) показа своята несъстоятелност и се разпадна. Разрушени са нейните основни принципи – обратимостта на долара в злато – обвързаността на останалите валути към долара и по такъв, косвен, начин със златото, системата на фиксираните паритети все повече се заменя с практиката на „плаващите“ валутни курсове. Необходимостта от коренно преустройство на капиталистическата валутна система е все по-очевидна и всяко отлагане крие в себе си опасността от неизбежно връщане и засилване на търговския и валутен протекционизъм, изостряне на конкурентната борба на международните пазари.

Като възможна алтернатива на съвременната капиталистическа валутна система би се явило премахването на всички досегашни привилегии за долара и английската лира в качеството им на резервни валути, т.е. отказ от практиката да бъдат използувани националните валути като международно платежно средство и създаването на действителни международни пари, основаващи се на златото. Реконструкцията на капиталистическата валутна система може да бъде извършена само при предварителното решаване на проблема за американските доларови задължения (чрез евентуалното им консолидиране) и ликвидиране дефицита на американския платежен баланс.

София, 3.XI.1971 г. ПРЕДСЕДАТЕЛ: *В. Тодоров*

ЦДА, ф. 132, оп. 31, а.е. 3, л. 216–217, 227–234. Оригинал. Машинопис.

* *Информацията е приета от УС на БНБ с Протокол № 23 от 11 ноември 1971 г.*

№ 687

ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ОБРАЗУВАНЕ ЗАЕДНО С БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА НА СДРУЖЕНИЕ ЗА СЪВМЕСТНА ДЕЙНОСТ ЗА ПРОДАЖБА НА КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА С НАИМЕНОВАНИЕ СДРУЖЕНИЕ „ВАЛУТНИ ТЪРГОВЕ“

София, 20 април 1988 г.

ПРОТОКОЛ № 7-А

Заседание на 20 април 1988 година

Заседават др.др. В. Коларов, Т. Чавдаров, Ив. Драгневски, К. Заркова, Г. Колев, Н. Величков, Д. Ананиев, П. Василева и Вл. Владимиров

Отсъствуват

Присъствуват

Заседанието се откри в 10 часа

Дневен ред:

1. Предложение за създаване на сдружение за съвместна дейност с Българската външнотърговска банка.

Докладва: В. Коларов

По т. 1 от дневния ред, Управителният съвет взе следното

Р Е Ш Е Н И Е:

1.1. Дава съгласие Българската народна банка да образува заедно с Българската външнотърговска банка сдружение за съвместна дейност, което да осъществява продажба на конвертируема валута по реда на Наредба № 9 на Министерството на икономиката и планирането и Българската народна банка от 4 април 1988 година под наименованието Сдружение „Валутни търгове“.

1.2. Упълномощава председателя на Българската народна банка да подпише съответен договор с председателя на Българската външнотърговска банка.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА БНБ: *В. Коларов*
СЕКРЕТАР НА УС НА БНБ: *Св. Бисова*

[- - -]

ЦДА, ф. 132, оп. 34, а.е. 6, л. 108. Оригинал. Машинопис.

№ 688

ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ ДО КАНДИДАТ-ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП И МИНИСТЪР НА ИКОНОМИКАТА И ПЛАНИРАНЕТО СТОЯН ОВЧАРОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПРОМЯНА В НАЧИНА НА ОТРАЗЯВАНЕ НА ВАЛУТНИТЕ АКТИВИ И ПАСИВИ НА БАНКИТЕ В СЧЕТОВОДНИТЕ ИМ БАЛАНСИ

София, 15 май 1989 г.

СТРОГО ПОВЕРИТЕЛНО
ОТ ОСОБЕНА ВАЖНОСТ

ДО
КАНДИДАТ-ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО
НА ЦК НА БКП И
МИНИСТЪР НА ИКОНОМИКАТА И
ПЛАНИРАНЕТО
другаря СТОЯН ОВЧАРОВ

ДРУГАРЮ ОВЧАРОВ,

Както е известно, в счетоводните баланси на Българската народна банка и Българската външнотърговска банка, които всяка година се внасят в Министерския съвет, а всеки месец се изпращат на Министерството на икономиката и планирането, валутните сметки се отразяват в левове все още по официалния курс на чуждестранните валути към лева. Известно е, също така, че с Постановление № 64 на Министерския съвет от 18.XII.1987 год., чл. 7 и с Постановление № 2 на Министерския съвет от 15.II.1989 год. за прилагане на Указ № 56 за стопанската дейност, чл. 2, ал. 1, т. 6, бе въведен курс на чуждестранните валути към лева, който трябва да се използува за всички операции, свързани с външноикономическата дейност. Понастоящем този курс е формиран на базата на официалния курс на чуждестранната валута към лева, коригиран с валутен коефициент 1,00 валутен лев несоциалистическа валута равен на 2,00 вътрешни лева, а за социалистическата валута – 1,00 преводна рубла, равна на 1,05 вътрешни лева.

Това налага от дата, която уточним с Вас, предлагаме от 1 юли 1989 год., и банките да използуват този курс при преизчисляването в левове на валутните си сметки, отчитани в балансите им.

В досегашната практика, за разликата между коефициентния и официалния курс на чуждестранните валути в лева, Българската външнотърговска банка се разчиташе с бюджета. Например, като илюстрация, когато БВБ продава на предприятие 100 щатски долара, за да извърши то внос, по баланса на БВБ валутните източници намаляват с 84,80 валутни лева, равни на 84,80 вътрешни лева (т.е. валутен коефициент 1,00 валутен лев равен на 1,00 вътрешен лев) и тъй като предприятието плаща реално на БВБ 169,60 вътрешни лева (т.е. при валутен коефициент 1,00 валутен лев равен на 2,00 вътрешни лева), то разликата, равна на 84,80 вътрешни лева (169,60 – 84,80), се внася от БВБ в бюджета на държавата.

При реализирането на активно салдо в несоциалистическа валута формираната разлика между официалния и коефициентния курс се предоставяше на Българската външнотърговска бан-

ка от бюджета, а при реализирането на пасивно салдо, което е характерно за последните години, Българската външнотърговска банка внасяше в полза на бюджета сумата на съответната разлика.

В бъдеще, при отразяването на левовия еквивалент на чуждестранните валути по валутния курс за всички външноикономически дейности и от БНБ и БВБ, няма да възникват посочените по-горе взаимоотношения с бюджета с изключение на промяна на валутния коефициент. В случай, че валутният коефициент бъде намален, банката би трябвало да внесе в бюджета съответното намаление на левовата равностойност на дълга на страната към датата на промяната. В противен случай, т.е. ако валутният коефициент бъде увеличен, което е най-вероятно, бюджетът следва да предостави на банката припадащото се увеличение на левовата равностойност на дълга на страната към чужбина, към датата на промяната.

На базата на счетоводните данни на Българската външнотърговска банка към 31 март 1989 год. преминаването към този начин на отразяване в съответните баланси на банките на левовата равностойност на валутите, което трябва да се извърши в изпълнение на споменатите в началото разпоредби на нормативните актове, в резултат на порастналия през последните години външен дълг и на увеличаванията на валутния коефициент, означава, че бюджетът трябва да върне на Българската външнотърговска банка 6 046,3 млн. лева за осигуряване на пълния левов еквивалент на валутите при погасяването на получените от чужбина кредити. Едната част от тази сума представлява с натрупване компенсираният резултат между получените от Българската външнотърговска банка от бюджета и внесените от Българската външнотърговска банка в бюджета разлики между официалния курс и валутния коефициент на чуждестранните валути към лева – общо 3 092,1 млн. вал. лв. за времето от 1 януари 1971 год. до 31 март 1989 год., а останалата разлика от 2 954,2 млн. вал. лв., е резултат на промените в посока увеличение на коефициентите, върху сумата на дълга, който ще се изплаща през следващите години.

За сведение, ще отбележим, че единен валутен курс по всички външноикономически операции, активи и пасиви прилагат по наша информация повечето братски социалистически страни, в т.ч. от 1 януари 1989 год. и ЧССР.

Във връзка с всичко изложено, предлагам:

1. Считано от 1 юли 1989 година, банките да отразяват в счетоводните си баланси валутните активи и пасиви по курса, който се прилага за всички външноикономически дейности.

2. Сумата от коефициентните разлики, която подобно на споменатата по-горе, ще се формира на 30 юни 1989 год. по счетоводния баланс на Българската външнотърговска банка, да се отнесе по отделна сметка, като М[инистерство на] И[кономиката и] П[ланирането], БНБ и БВБ уточнят графика за нейното изплащане на Българската външнотърговска банка от бюджета през следващите години, съобразно погашенията по външния дълг.

Отбелязвам, че тази сума е извън сумите по оформеното между Вас и председателя на Българската народна банка, и утвърдено от члена на Политбюро на ЦК на БКП и председател на Министерския съвет др. Георги Атанасов през март т.г. споразумение за държавния дълг към банките.

С уважение,
ПРЕДСЕДАТЕЛ: *В. Коларов*

№ 286/15.V.[19]89 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 15, а.е. 10, л. 35–37. Оригинал. Машинопис.

№ 689

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ МИНИСТЪРА НА ИКОНОМИКАТА И ПЛАНИРАНЕТО СТОЯН ОВЧАРОВ И МИНИСТЪРА НА ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ВРЪЗКИ АНДРЕЙ ЛУКАНОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ГЕОРГИ АТАНАСОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ВАЛУТНИТЕ ЗАДАЧИ ЗА ПОСТЪПЛЕНИЯ И ПЛАЩАНИЯ В СВОБОДНО КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА

София, 27 юли 1989 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
Другаря ГЕОРГИ АТАНАСОВ
Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от СТОЯН ОВЧАРОВ – министър
на икономиката и планирането
и АНДРЕЙ ЛУКАНОВ – министър
на външноикономическите връзки

ОТНОСНО: икономическите условия за изпълнение на валутните задачи за постъпления и плащания в свободно конвертируема валута

ДРУГАРЮ АТАНАСОВ,

В съответствие с т. 2 на Протокол № В-1 от заседанието на Групата по валутните въпроси при Министерския съвет от 13.07.1989 г. сме задължени да внесем предложение за икономическите условия за изпълнение на валутните задачи, включително и за целевите премии.

Отчитайки състоянието и перспективите за развитие на платежния баланс на страната, намираме, че необходимото равновесие следва да се търси преди всичко на интензивна основа, т. е. чрез увеличаване на валутните постъпления и оптимизиране на валутните плащания.

Ето защо е целесъобразно временно да се концентрира и увеличи икономическото стимулиране на фирмите с разнообразни средства, което да засегне както производствената, така и външноикономическата дейност.

Важна роля в икономическото стимулиране на стопанската дейност играе валутният коефициент за долара: той служи като единен измерител за всички стокопроизводители и дейности; чрез реалния му размер се създават необходимите икономически условия и стимули на износителите за увеличаване на валутните постъпления и подобряване на структурата на износа; обезпечава реална оценка на валутните разходи по вноса във вътрешни лева и създава икономическа принуда за ограничаване на нерационалния внос. Наличието на единен и реален валутен курс е едно от основните условия за встъпването на НР България в ГАТТ.

През последните 4-5 години се прилагаха различни размери на валутния коефициент за долара с обща тенденция към непрекъснато повишаване и постепенно доближаване до реализирания среднопретеглен експортен курс по износа в несоциалистическите страни.

Крайните резултати са:

Години	Официален валутен курс	Валутен коефициент (за 1 в. лев)	Коефициентен курс (за 1 долар)	Реализиран експортен курс
1985	1,03	1,15	1,18	1,71
1986	0,93	1,47*	1,37	2,12
1987	0,86	1,50	1,29	1,96
1988	0,83	2,00	1,66	1,93

* средно претеглен от: 1,30 лв. от 1.01 до 31.03 и
1,50 лв. от 1.04 до 31.12.1986 г.

Поради снижаване официалния курс на долара, износителите чрез валутния коефициент получават по-малка вътрешна стойност от номинално определената, която покрива реалните разходи за около 35% от стоките при износа. За преобладаващата част от българския износ (приблизително 65% на база отчет за 1988 г.) при действуващия сега размер на коефициента за долара, левовата равностойност на валутните приходи не е в състояние да покрие вътрешните разходи за производството на експортната продукция, което обуславя необходимостта от предоставянето на дотации от бюджета в размер над 760 млн. лева. На загуба в несоциалистическите страни се изнасят редица важни, от стратегическо значение за страната стоки.

Важна причина, поради която валутният коефициент не бе в състояние да изпълнява ефективно своето икономическо въздействие, бе характерът на вътрешното ценообразуване по вноса. За голяма част от вносните стоки досега действуваха определени ценоразписни цени (най-често средно претеглени между доставните цени от I-во и II-ро направление), които нямат пряка връзка с реалните валутни разходи за тяхната доставка и не зависят от настъпващите изменения. За такива вносни стоки през 1988 година са изплатени от държавния бюджет дотации в размер около 510 млн. лева. Това по същество поевтинява вноса на съответните стоки, като засилва интереса на производителите от него. Освен това, вносните стоки се влагат в себестойността по нереални цени, което деформира получените резултати, включително и при реализиране на част от продукцията на външните пазари.

Всичко това показва, че в областта на валутните отношения не сме успели да създадем икономически интерес от увеличаване износа в конвертируема валута, така и икономическа принуда и отговорност при нарастване на вноса в такава валута, което се отразява отрицателно на валутното самофинансиране на фирмите и другите стопански организации и на платежния баланс и валутното състояние на страната.

За преодоляване на досегашните неблагоприятни тенденции във външноикономическите отношения с несоциалистическите страни, активно стимулиране на износа и създаване на предпоставки за ограничаване на нерационалния внос, считаме за необходимо приемането на комплекс от целенасочени мероприятия, които да включват следното.

1. Установяване на нов валутен коефициент за валутния лев в размер на 2,50 лв., което води до подобряване на финансовия резултат от износа и до съкращаване на размера на дотациите. Допълнително около 35,0% от стоките по износа стават печеливши, или общо с положителни финансови резултати ще бъде примерно 70% от гражданския износ на страната.

Съгласно действуващия механизъм, допълнителната печалба от износа ще остане в разпореждане на фирмите и ще се включи в обобщените резултати от цялостната им стопанска дейност, от където чрез механизма на данъчното облагане минимум 60% ще се възстановят на бюджета под формата на данък върху печалбата.

И при новия валутен коефициент на долара, за останалите 30% от стоките при износа левовата равностойност на реализираните валутни постъпления няма да бъде достатъчна, за да покрие вътрешните разходи за производството. Това са предимно произведения на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост, леката и горската промишленост и отделни изделия от машиностроенето и електрониката. За тази част от износа държавата и за в бъдеще би следвало да изплаща дотации, макар и в значително по-малка степен, но те ще бъдат по-точно адресирани.

Съгласно уточненията, внесени с реформата на цените на едро, през 1989 година значително се разширява кръгът на вносните стоки, вътрешните цени на едро на които ще се образуват на

база калкулация. Според изчисленията, относителното тегло на тези стоки нараства на 76% от общия внос. Ценоразписни цени на едро се запазват за черните и цветни метали, нефт и нефтопродукти, целулоза, някои основни химикали, възлизащи по стойност на около 24% от общата стойност на вноса.

Всичко това подобрява възможностите митническата политика да изпълнява по-действено ролята си на икономически инструмент за регулиране на вноса на страната и да се привежда тя в съответствие с изискванията на ГАТТ и другите международни организации. В тези условия държавата ще може да оказва засилващо се икономическо въздействие върху обема и структурата на вноса и по-гъвкаво да го регулира в съответствие с конкретните условия и интересите на националната икономика.

При новия валутен коефициент компенсираният финансов резултат от износа по плана за 1989 година се подобрява със 702,9 млн. лева, а дотациите се намаляват от 515,9 млн. лева на 249,1 млн. лева. Съответно се влошават компенсираните финансови резултати по вноса – загубата от 150,0 млн. лева нараства на 1,152,0 млн. лева.

Нарастването на вътрешната стойност на вносните стоки води до увеличаване на себестойността и капиталните вложения – за 1989 година с 964,5 млн. лева.

Тъй като обемът на вноса е по-голям от размера на износа, при преизчисляване на планирания външнотърговски стокообмен за 1989 година остава непокрита отрицателна разлика от 424,1 млн. лева. Като се отразят всички очаквани изменения върху държавния бюджет, размерът на непокритата отрицателна разлика остава 164,3 млн. лева.

Разработен е вариант при валутен коефициент за долара в размер на 3,00 лева. Получените резултати показаха нецелесъобразността от приемане на подобно решение: стимулиращият ефект при износа не е особено голям (печелившите стоки нарастват допълнително само с 6%); рязко се увеличават отрицателните резултати при вноса, водещи до нарастване на себестойността на продукцията и засилване на инфлационния натиск върху икономиката; размерът на валутния коефициент значително се отклонява от фактически реализираните експортни курсове, което има съществени отрицателни последствия.

При размер на валутния коефициент за долара от 2,50 лева се постига оптимално съчетание между стимулирането на износа и ограничаването на вноса, с крайни отрицателни резултати, които могат да бъдат понесени на този етап.

3. За текущата година Министерството на икономиката и планирането и Министерството на външноикономическите връзки определиха временни нормативи за премии по групи стоки при износа за социалистическите и за несоциалистическите страни, които са валидни до края на първото полугодие. Предназначението на нормативите е да изравни условията на реализация на съответните стоки на външния пазар с тези, които производителите биха получили при продажбата им на вътрешния пазар.

Тъй като през течение на полугодието не са настъпили съществени изменения в условията за формиране на вътрешните цени на износните стоки и в цените на външната им реализация, е основателно да се продължи действието на нормативите до края на годината.

Освен това, някои фирми предлагат да се преразгледа и доуточни размерът на нормативите за отделни стоки, поради настъпили структурни и други обективни обстоятелства. Правилно ще бъде Министерството на икономиката и планирането и Министерството на външноикономическите връзки да извършат съответния преглед на нормативите в непродължителен срок.

4. При преизчислението на плановите задачи за валутни постъпления и плащания по новообразуваните фирми се налага временно да определим като показатели размер на валутните постъпления, валутните плащания и валутно салдо. Това изисква съответно приспособяване и на валутното стимулиране. Правилно ще бъде фирмите, които имат разчетено валутно салдо, да получат за свое ползуване 75% от сумата на подобряването на валутното салдо, произтичащо от преизпълнение на валутните постъпления и 25% от сумата на намалените валутни разходи.

Фирмите, които нямат разчетено валутно салдо, получават за собствено ползуване 25% от размера на реализираните валутни постъпления.

5. Отчитайки приоритетния характер на задачата за балансиране на плащанията и постъпленията в свободно конвертируема валута, намираме за основателно на фирмите, които преизпълняват валутните приходи, да се предоставят някои данъчни облекчения и да се приложат някои

санкции, които са разрешени във връзка с производството на стоки за вътрешния пазар – чл. 2 от Постановление № 20 на Министерския съвет от 24.05.1989 г. и чл. 3 от Постановление № 13 на Министерския съвет от 1.04.1989 година.

Така, при преизпълнение на планираните приходи в конвертируема валута на фирмите би следвало да се отстъпва 50% от данъка върху печалбата над съответните разчети, които суми да се отнасят във фонд „Развитие и технологично обновяване“. Това ще бъде особено силен стимул за фирмите, изнасящи печеливша продукция срещу свободно конвертируема валута, от което е заинтересувана и държавата.

При неизпълнение на разчетените валутни постъпления основните заплати на ръководителите да се намаляват пропорционално на неизпълнението, но с не повече от 20 на сто, като тези ръководители се лишават от правото да получават целеви награди, независимо от източника на средствата.

6. В условията на съществуващите трудности по реализацията на валутните постъпления и необходимостта от създаване на конкретни икономически предпоставки за увеличаване обема и ритмичността на валутните приходи, ускоряване срока на тяхното инкасиране, намаляване на валутните разходи, подобряване на стоковия фонд и други, считаме за целесъобразно да се възстанови практиката за определяне и изплащане на текущи целеви награди и се възобнови дейността на фонд „Насърчаване на износа“ при Министерството на външноикономическите връзки.

Фонд „Насърчаване на износа“ съществуваше и преди. Неговите средства се използуваха за стимулиране на непосредствените производители и търговски работници за изпълнение на валутните задачи и решаване на някои търговско-политически цели на страната. От началото на 1988 г. с излизането на новите нормативни документи, дейността на фонда бе преустановена.

От средствата на фонда могат да се предоставят целеви награди на работници, специалисти и ръководители предимно от производствени предприятия за:

– изпълнение на графиците за производство на конкретно определени натури и износ за определени страни и пазари, с цел да се осигури ритмично изпълнение на годишните валутни задачи;

– срочно изпълнение на крупни държавни поръчки за износ в съответствие с изискванията на купувачите;

– изпълнение на задълженията за износ и внос по взаимообвързаните доставки със социалистическите страни, в т.ч. със СССР, осигуряване вноса на суровинно-енергийни ресурси от социалистическите страни, предвиден с годишните протоколи за стокообмен и плащания, осигуряване надконтингентен внос на стоки за народно потребление от социалистическите страни;

– провеждане на срочни антиимпортни мероприятия с определен валутен ефект;

– изпълнение на валутните приходи от специфична външнотърговска дейност;

– други задачи, осигуряващи ефективността на външноикономическите отношения (постигане на благоприятни експортни цени, ускоряване на постъпленията от износ на държавен кредит през минали години, ускоряване обработката и превоза на вносно-износните товари).

Има се предвид основната част от средствата да бъдат предоставяни на непосредствените производители за конкретни реализирани задачи във валутната област. На външнотърговски, транспортни и други организации, средства от фонда ще се предоставят по изключение и при доказан техен принос за изпълнение валутните задачи на стокопроизводителите.

Тези стимули ще се прилагат временно, до преодоляване на съществуващите трудности по балансиране на валутните плащания и постъпления. С тяхното прилагане се допълват стимулите, предвидени с чл. 1, ал.ал. 1 и 2 на 11-то Постановление на Министерския съвет от 31.03.1989 г. В този смисъл временното стимулиране на фирмите и другите стопански организации за успешно решаване на текущите валутни задачи не противоречи на нормативните документи за действуващия икономически механизъм.

7. Необходимо е да се внесат някои уточнения по прилагането на стимулите в лева и валута за износа, определени с 11-то Постановление на Министерския съвет от 31.03.1989 г. Тези стимули би следвало да се приложат и по отношение на валутните приходи от специфични външнотърговски операции. Основания за това има достатъчно, тъй като се касае за чисти валутни постъпления, без да се ангажират национални стокови ресурси, които са предвидени като планова задача на Министерство на външноикономическите връзки. Ето защо е необходимо във възможно най-кратък срок Министерство на външноикономическите връзки и Министерство на икономика-

та и планирането да дадат съответни писмени разяснения на фирмите и другите стопански организации.

Другарю Атанасов,

Във връзка с гореизложеното и с дадените от Вас указания, предлагаме Министерският съвет да вземе следното

Р Е Ш Е Н И Е:

1. От 1.01.1990 година при вътрешните разплащания за външноикономическата дейност и ценообразуването да се прилага валутен коефициент 2,50 лева за един валутен лев конвертируема валута.

2. Валутният коефициент по т. 1-ва временно да се прилага при инвестиционното сътрудничество с чуждестранните фирми, развиващи стопанска дейност в страната в съответствие с Указ № 56.

3. При подобряване на валутното салдо за конвертируема валута за 1989 година, фирмите и другите стопански организации да ползуват за собствени нужди:

– 75% от сумите, произтичащи от преизпълнение на разчетените валутни постъпления;

– 25% от сумите, дължащи се на реално намаляване на предвидените валутни разходи при изпълнени натурални показатели и производствени програми.

Министърът на икономиката и планирането и министърът на външноикономическите връзки да утвърдят указания за ползуване на валутните средства.

4. При преизпълнение на приходите в конвертируема валута, на фирмите се отстъпва 50 на сто от данъка върху печалбата, резултат на преизпълнение на валутните постъпления, като средствата се отнасят във фонд „Развитие и технологично обновяване“.

5. При неизпълнение на разчетените постъпления в конвертируема валута, основните заплати на ръководителите на фирмите и другите стопански организации да се намаляват пропорционално, но с не повече от 20 на сто, като тези ръководители се лишават от правото да получават целеви награди, независимо от източника на средствата.

6. Предоставя на Министерство на външноикономическите връзки от държавния бюджет 3,0 млн. лв. за целево стимулиране изпълнението на валутните задачи през 1989 година по фонд „Насърчаване на износа“.

Министърът на външноикономическите връзки и министърът на икономиката и планирането да утвърдят правила за изразходването на средствата по фонд „Насърчаване на износа“ към Министерството на външноикономическите връзки.

7. Министърът на външноикономическите връзки и министърът на икономиката и планирането:

– в седемдневен срок да издадат писмено тълкуване за прилагане на стимулите в лева и валута, предвидени с 11-то Постановление на Министерския съвет от 31.03.1989 г. по отношение на фирмите и други стопански организации, които реализират приходи от специфични външнотърговски операции;

– да продължат действието на нормативите за премии при износа за социалистическите и несоциалистическите страни до края на годината, като разгледат допълнителните искания на фирмите и при необходимост внесат уточнения в размера на нормативите за отделни стоки. *

27.07.1989 г.

Ст. Овчаров /- - -/
А. Луканов /- - -/

ЦДА, ф. 136, оп. 82 а.е. 48, л. 11–22. Оригинал. Машинопис.

---

* *Някои от предложенията в този проект за Решение са приети с известни изменения от Министерския съвет и са влезли в Постановление № 43 от 29 август 1989 г., което е публикувано в документ № 690.*

№ 690

ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ ВАЛУТЕН КОЕФИЦИЕНТ, ЗА ВЪВЕЖДАНЕ ЕДИННИ ВАЛУТНИ КУРСОВЕ И ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНИ МЕРКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА*

София, 29 август 1989 г.

Протокол № 18 на МС
от 22 август 1989 г.
~~Поверително!~~
Екз. № .....

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 43

от 29 август 1989 година

за допълнителни мерки за изпълнението
на плана в конвертируема валута

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ
ПОСТАНОВИ:

Чл. 1. (1) Утвърждава валутен коефициент 2,50 лв. за 1 валутен лев конвертируема валута, който да се прилага от 1 септември 1989 г. при външноикономическата дейност и ценообразуването. Същият валутен коефициент да се прилага и при стопанската дейност на чуждестранни лица в страната, организирана в съответствие с Указ № 56 за стопанската дейност.

(2) От 1 януари 1990 г. да се въведат единни валутни курсове за конвертируемите валути към лева на база на официалните курсове на 31 декември 1989 г. и валутния коефициент по предходната алинея.

Чл. 2. (1) Разходът на конвертируема валута за 1989 г. за внос на стоки да се ограничи до 1800 млн. вал. лева. Министерството на икономиката и планирането, Министерството на външноикономическите връзки и Комитетът по материалното стопанство до 8 септември 1989 г. да уточнят вноса до края на годината по количество и стойност на суровини, материали, комплектовка и други стоки, осигуряващи изпълнението на стопанските и валутните задачи и задоволяването на вътрешния пазар.

(2) Министерството на икономиката и планирането и Министерството на външноикономическите връзки съвместно с асоциациите до 8 септември 1989 г. да разпределят по фирми и други стопански организации уточнените валутни разходи до края на годината.

(3) В рамките на оставащите средства за изразходване Министерството на външноикономическите връзки да преценява и да разрешава отделни плащания за внос с оглед да се осигури изпълнението на задачите за постъпления в конвертируема валута и да се предотвратява възникването на дефицити по основни стоки на вътрешния пазар.

Чл. 3. (1) Утвърждава задачи за валутни постъпления, валутни разходи и валутни салда в конвертируема валута по фирми, стопански и други организации съгласно приложението.

(2) Фирмите и другите стопански организации, които реализират преизпълнение на възложените им задачи за валутни постъпления в конвертируема валута за годината, ползват за собствени нужди 50 на сто от преизпълнението и им се отстъпва 50 на сто от данъка върху съответната печалба при условие, че спазват утвърдените им валутни салда.

Чл. 4. Премии, целеви награди и допълнителни възнаграждения, освен тези по Кодекса на труда, независимо от източниците на финансиране и от изпълнението на други стопански задачи да се изплащат в края на годината. При неизпълнение на задачите за валутни постъпления и валутни салда в конвертируема валута банките да не допускат изплащане на тези възнаграждения на ръководителите на фирмите и другите стопански организации и на техните заместници и на външно-

търговските организации.

Чл. 5. (1) От 1 септември 1989 г. левовата равностойност на валутните заплати на задграничния персонал на фирмите да се включва в средствата за работна заплата на съответните фирми. Останалите валутни средства за издръжка на задграничните представителства на фирмите, в т.ч. и за командировки, да се включват в издръжката на фирмите. Разходите могат да бъдат само за сметка на собствената валута на фирмите.

(2) От 1 октомври 1989 г. Българската външнотърговска банка да преустанови превеждането на валутни средства на представителствата в чужбина на фирмите, които не спазват реда по предходната алинея и не разполагат със собствена валута, насочена от тях целево за финансиране издръжката и работната заплата на външнотърговските организации.

Чл. 6. Износът и вносът за и от Китайската народна република да се отчитат като приходи и разходи в конвертируема валута, считано от 1 септември 1989 година.

Чл. 7. Предоставя на Министерството на външноикономическите връзки 3 млн. лв. от държавния бюджет за 1989 година. Средствата да се използват за целево стимулиране на фирмите, другите стопански организации и ръководства на изпълнителните комитети на народните съвети за осигуряване изпълнението на задачите за валутни постъпления и постигане на допълнителния валутен ефект през 1989 г. от износ на стоки и услуги, икономии на валутни разходи и други задачи със съществен валутен ефект.

Чл. 8. Българската народна банка от 1 септември 1989 г. при продажба на валута на физически лица по установения ред да прилага курса на купуване на валута от чуждестранни и местни лица с 2 на сто завишение.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. Разплащанията в левове на чуждестранни лица, фирми, филиали и представителства и дружества с чуждестранно участие да се извършват само в съответствие с т. 7 от Разпореждане № 7 на Министерския съвет от 1988 година. Банките да преустановят плащанията извън този ред.

§ 2. Министерството на икономиката и планирането и Министерството на външноикономическите връзки до 8 септември 1989 г. да съобразят разчетите и целевите награди по приложения № 1 и № 2 към Постановление № 11 на Министерския съвет от 1989 г. със структурните изменения и утвърдените валутни задачи, като предвидят стимулиране в левове и валута и за фирмите и организациите, които реализират приходи от специфични външнотърговски операции.

§ 3. Отменя:

1. Точка 5 на чл. 1 от Постановление № 41 на Министерския съвет от 1988 година.

2. Буква „а“ на т. 6 на ал. 1 на чл. 2 от Постановление № 2 на Министерския съвет от 1989 г. (ДВ, бр. 15 от 1989 година).

3. Член 5 от Постановление № 11 на Министерския съвет от 1989 година.

§ 4. Точки 2 и 3 на § 3 влизат в сила от 1 септември 1989 година.

§ 5. Изпълнението на постановлението се възлага на министъра на икономиката и планирането и министъра на външноикономическите връзки, които дават указания по прилагането му.

София, август 1989 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Г. Атанасов*

, ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: [- - -]

ЦДА, ф. 136, оп. 86, а.е. 1077, л. 8–10. Оригинал. Машинопис.

* *Постановлението е прието във връзка с докладна записка от министъра на икономиката и планирането Стоян Овчаров и министъра на външноикономическите връзки Андрей Луканов, която е публикувана в документ № 689.*

6.3. УПРАВЛЕНИЕ НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ

№ 691

ПИСМО ОТ СЕКРЕТАРЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АТАНАС ВОЙНОВ ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ, БНБ И ДИРЕКЦИЯТА НА НАРОДНАТА МИЛИЦИЯ С ПРИЛОЖЕН ТЕКСТ НА ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА БНБ ДА ОТПУСНЕ 200 000 ШВЕЙЦАРСКИ ФРАНКА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО ЗА ВНОС НА ПОРОДИСТИ ЖИВОТНИ ОТ ШВЕЙЦАРИЯ

София, след 28 април 1949 г.

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

На № Г-IV-8050/28.IV.[19]49 г.

ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ

КОПИЕ: Б. Н. Банка
Дирекция на нар[одната] милиция

26- постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 4 май 1949 година, протокол № 51.

Одобрява се Българската народна банка да отпусне 200,000 свободни шв[ейцарски] франка, възстановими по клиринга ни с Швейцария, на Министерството на земеделието за закупуване на монтафонски и симменталски бици и крави и саански пръча и кози и за командировка на комисия, която да извърши доставката.

ОТГОВОРЕН СЕКРЕТАР: *Ат. Войнов*

ИЦ.

ЦДА, ф. 136, оп. 3, а.е. 226, л. 209. Оригинал. Машинопис.

№ 692

ПИСМО ОТ БНБ ДО МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ С ИСКАНЕ ЗА ДАВАНЕ НА УКАЗАНИЯ ЗА ОТЧИТАНЕТО НА ИЗВЪРШЕНИЯ ОТ ДИРЕКЦИЯ „ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ“ ИЗНОС НА 50 ТОНА ЦИГАРИ ЗА БЕРЛИН

София, 13 юни 1949 г.

ПОВЕРИТЕЛНО!

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ
Отделение „ИЗНОС“
№ 1815

София, 13-й ю н и й 1949 г.

До другаря

П. Д. П.

МИНИСТЪР на ФИНАНСИТЕ
Т у к.-

ДРУГАРЮ МИНИСТРЕ,

На Дирекция на държавната сигурност, София, сме заверили декларация обр. 11 под № 1509 от 4.XI.1948 година за износ на 50 000.- кгр. експортни цигари за Берлин – Германия.

Износът е разрешен, съгласно писма № Г-II-2985/3400 от 3.XI.1948 год. на Министерство на външната търговия и № 43012 от 3.XI.1948 година на Дирекция на приходите, въз основа на X постановление на Министерския съвет от 15.X.1948 год., протокол № 145.

Износът още не е отчетен, въпреки нашите настоявания.

Др. ПАНАЙОТОВ от Държавната сигурност ни заяви по телефона, че на Вас бил известен въпросът по износа на тези 50 000.- кгр. експортни цигари.

Отнесохме въпроса до М[инистерст]во на външната търговия, което с писмото си под № Г-II/С/1580/3400 от 3.VI.1949 година ни уведомява, че според обясненията на др. СОТИРОВ от Министерския съвет, в постановлението не било упоменато износът да се извърши без отчитане на валута, поради което, по отношение отчитането на износа, трябва да постъпим съгласно законите на страната.

Молим да ни съобщите Вашето решение.-

С почитание:
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Централно управление
Директор: *Я. Алеков*
Подуправител: *А. Касабов*

[Върху документа – надпис:]
Упр[авителят на] БНБ
Износът е направен за специални доставки и не подлежи на отчитане.
15.VI.[19]49 г. [- - -]

ЦДА, ф. 132, оп. 4, а.е. 177, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 693

ПИСМО ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ДИМИТЪР ГАНЕВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ОТ ДЪРЖАВНИЯ ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ ДА СЕ ОТПУСНАТ 2 780 118 ЩАТСКИ ДОЛАРА ЗА ВНОС НА СУРОВИНИ, МАШИНИ И РЕЗЕРВНИ ЧАСТИ ЗА НУЖДИТЕ НА ПРОМИШЛЕНОСТТА

София, 10 януари 1951 г.

Поверително

Н. Р. Б.
МИНИСТЕРСТВО
на
ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ
СОФИЯ
№ *113*

СОФИЯ, *10* януари 1951 г.

До ПОЛИТБЮРО НА ЦК на БКП
Т У К

В плана за внос за 1951 год. са включени такива машини, съоръжения и суровини, доставката на които може да се извърши изключително от капиталистическите страни срещу неклирингова валута. Тези стоки биха могли да се групират така:

1. Стоки, които не се произвеждат в СССР и другите народнодемократични страни и могат

да се доставят само от капиталистическите страни срещу неклирингова валута, като например, вълна, игли за текстилната индустрия, някои резервни части за трактори и др.

2. Стоки, които ни се предлагат от СССР или другите народнодемократични страни, обаче, в недостатъчен размер за задоволяване нашите нужди, поради което се налага внос на известни количества от капиталистическите страни срещу неклирингова валута, като напр. естествен каучук, активни и полуактивни сажди, креозот, бяло тенеке, медикаменти и други.

Сроковете на доставката за поменатите стоки са обикновено твърде дълги от 2-3 месеца, поради което, за да се осигури навременното доставяне и обезпечаването на промишлеността и строителството с необходимите материали, абсолютно необходимо е поръчките да се направят своевременно без всякакво забавяне.

Има сключени сделки през миналата година за доставка на стоки, при които са извършени значителни предплащания и остава да се дозаплатят още известни суми в неклирингова валута, за да се реализира доставката. Въпреки многократните напомняния от страна на фирмите доставчици, ние сме отлагали плащането. Такъв е случаят за лено-предачната инсталация от Англия, за която са предплатени вече около 80.000 анг[лийски] лири и остава да се изплати последната вноска от 14.999 анг[лийски] лири, за да се достави последната част от машините и съоръженията, необходими за докомплектуване и пущане в действие на поменатата инсталация. Подобни са случаите с тежките пресуквачни машини от Швейцария, за които трябва да се заплатят още 113.895 шв[ейцарски] фр[анка] за фрез-хобел машина от Италия и др.

Изтъквайки горните съображения за необходимостта от доставката на някои машини, съоръжения и суровини от капиталистическите страни, представям Ви списък на стоките, за покупката на които следва да се отпусне веднага необходимата неклирингова валута:

		Годишен план за внос		Необходимо да се закупи веднага		
1. Естествен каучук	т.	1.460	400	т.	550.000	дол.
2. Сажди	„	1.350	800	„	250.000	„
3. Креозот	„	8.000	3.500	„	175.000	„
4. Резервни части за трактори		180.000			10.000	„
5. Игли					23.000	„
6. Кнорови спирачки	ам.д.	233.118			233.118	„
7. Вълна	т.	200	130		910.000	„
8. Целволе	„	726	300		276.000	„
9. Калай	„	130	10		33.000	„
10. Бяло тенеке	„	1.950	500		250.000	„
11. Основни медикаменти	х.лв.	420			25.000	„
12. Лено-предачна инсталация					45.000	„
					2.780.118	д.

Книровите спирачки от З. О. З. Германия могат да бъдат отказани, ако за това даде своето съгласие М[инистерст]вото на транспорта. Освен това поради закъснение на доставката може да се стигне до отказване на спирачките от страна на властите на З. О. З. Германия, вследствие забрана на износа им за народно-демократичните страни.

През I-то тримесечие на настоящата година се предвижда износ на следните стоки срещу неклирингова валута:

1. Шперплат	700	куб.м.	х	100	=	70.000	дол.
2. Цимент	25.000	т.	х	12	=	300.000	„
3. Бичета	900	бр.			=	105.000	„
4. Четина	5.000	кгр.	х	8	=	40.000	„
5. Тютюн	3				=	35.000	„

6. Розово масло	60	кгр.	х	1200	=	72.000	„
7. Тиквено семе	100	т.	х	200	=	20.000	„
8. Бубено семе	200	кгр.			=	17.000	„
9. Цигари						50.000	„
						———	———
				Всичко:		709.000	дол.

Понастоящем в Министерството се изработва подробно годишен план и план за I-то тримесечие за постъплението и използуването на неклирингова валута, който ще бъде представен за одобрение от Министерския съвет.

Исканите по-горе суми за някои стоки превишават определените за внос по плана за I-то тримесечие количества, обаче, това се отнася за такива стоки, наличните запаси от които в страната са напълно изчерпани и от друга страна с оглед на международната конюнктура, тяхното закупуване в исканите размери е напълно целесъобразно и оправдано.

Дължа също така да съобщя, че Министерството прави всичко възможно за максимално ограничаване вноса на стоки от капиталистическите страни срещу неклирингова валута и ако междувременно се удаде възможност за доставка на някои от посочените стоки по клиринговите ни спогодби с другите страни, то отпуснатата неклирингова валута няма да бъде използувана.

Предвид на това, че нуждите от горните стоки са твърде остри и закупуването на същите трябва да стане без отлагане, предлагам необходимите за тази цел суми да се вземат от държавния резерв, тъй като постъплението на неклирингова валута от нашия износ ще се реализира през течение на целия първи квартал и ние не можем да изчакаме набирането на авоари.

Впоследствие държавния резерв да бъде възстановен от реализираните авоари от продажбата на наши стоки срещу неклирингова валута.

МИНИСТЪР: *Д. Ганев*

Написано в 2 екз.
1 адресанта
1 к/д АВ/МП

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 1230, л. 7–9. Оригинал. Машинопис.

№ 694

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ЗАВЕЖДАЩИЯ ПЛАНОВО-ФИНАНСОВО-ТЪРГОВСКИЯ ОТДЕЛ НА ЦК НА БКП Г. ГРОЗЕВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С МНЕНИЕ ЗА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО НА МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ДИМИТЪР ГАНЕВ ОТ ДЪРЖАВНИЯ ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ ДА СЕ ОТПУСНАТ 2 780 118 ЩАТСКИ ДОЛАРА ЗА ВНОС НА СУРОВИНИ, МАШИНИ И РЕЗЕРВНИ ЧАСТИ ЗА НУЖДИТЕ НА ПРОМИШЛЕНОСТТА

София, 16 януари 1951 г.

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

Относно: разрешаване на неклирингова валута за внос на стоки.

Др. ДИМИТЪР ГАНЕВ, министър на външната търговия, прави предложение да бъдат отпуснати от държавния валутен резерв сумата от 2,780,118 щатски долара за внос на суровини за индустрията и някои машини и резервни части, които не можем да внесем от СССР и другите народно-демократични страни по редовните търговски спогодби.

За въ[з]становяването на горната сума от държавния валутен резерв, другаря Ганев съоб-

щава, че през първото тримесечие ще има възможност да се изнесат стоки срещу не клирингова валута на сума само за 709,000 долари.

За правилното разрешаване на поставения от др. Ганев въпрос, отдела влезе във връзка с ръководителите на Министерството на външната търговия, промишлеността, транспорта, БНБанка и ДПКомисия.

Установи се, че някои стоки, като калай, бяло тенеке, креозот и други, могат да бъдат доставени от СССР, други могат да бъдат отложени за доставка по-късно и да се направи отново опит за контрактуването им от някои народно-демократични страни, като кноровите спирачки, целволе, медикаменти и др., а от някои стоки, които са крайно необходими, да бъдат внесени значително по-малки количества от първоначално предвидените такива.

При това положение и след повторно съгласуване с Министерството на външната търговия и Българска народна банка, Планово-финансово-търговския отдел при ЦК на БКП предлага Политбюро на ЦК на БКП, ако одобри, да вземе следното решение.

София, 16.I.1951 година

ЗАВ. ПЛАНОВО-ФИНАНСОВО-ТЪРГОВСКИ ОТДЕЛ: *Г. Грозев*

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 1230, л. 4. Оригинал. Машинопис.

№ 695

РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ДА ВНЕСЕ СУРОВИНИ И МАШИНИ НА СТОЙНОСТ 422 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА

София, 16 (29) януари 1951 г.

РЕШЕНИЕ „А“ № 35

НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ОТ 29.I.1951 година

1. Разрешава се на др. ДИМИТЪР ГАНЕВ, министър на външната търговия, да внесе за нуждите на народното стопанство, срещу не клирингова валута, следните материали и машини:

150 тона активни сажди за каучуковата индустрия на сума	50,000	долари
75 тона естествен каучук на сума	100,000	„
110 тона целволе, тип вълна, за вълнената индустрия, на сума	100,000	„
100 тона бяло тенеке за консервната индустрия на сума	50,000	„
да се доплатят и внесат останалите части от ленено-предачната инсталация, на сума	42,000	„
за кнорови спирачки да се дадат	80,000	„

или общо за 422,000 щатски долара.

2. Разрешава се на др. Атанас Мечкаров, управител на БНБанка да отпусне сумата 422,000 щатски долара от държавния валутен резерв, за вноса на горните суровини и машини.

3. Задължава се Министерството на външната търговия, лично др. Димитър Ганев, да въ[з]станови изтеглените суми от валутния резерв до края на първото тримесечие на 1951 година, като бъдат изнесени срещу девизи наши промишлени стоки.

16.I. [19]51 г. *Р. Дамянов*
В. Червенков

[- - -] *Г. Чанков*
[- - -]
Ант. Югов
В. Поптомов

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 1230, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 696

ЗАПИСКА ОТ ПРОМИШЛЕНО-ТРАНСПОРТНИЯ ОТДЕЛ НА ЦК НА БКП С МНЕНИЕ ЗА НЕЦЕЛЕСЪОБРАЗНОСТТА НА ВНОСА НА 300 ТОНА ЦЕЛВОЛЕ НА СТОЙНОСТ 276 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА БЕЗ ОСИГУРЯВАНЕ НА СЪЩЕВРЕМЕНЕН ИЗНОС НА СТОКИ ЗА СЪЩАТА СУМА

София, преди 29 януари 1951 г.

1. Промишлено-транспортния отдел при ЦК смята, че изнасянето 276,000 д[олара] за покупка 300 т. целволе тип вълна, без да се обезпечи износа на определено количество стоки е не правилно.

2. Министерството на външната търговия и М[иностерст]вото на промишлеността да излезат с предложение пред Политбюро на ЦК на БКП с какви стоки ще се покрие износа на 276,000 д[олара], взети от резерва на БНБ за внасяне 300 тона целволе за нашата промишленост.

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 1230, л. 3. Оригинал. Машинопис.

№ 697

ПРОТОКОЛ НА ЦУ НА БНБ С ПРИЛОЖЕН ДОКЛАД ЗА УСТАНОВЕНИТЕ ПРИ НАПРАВЕНАТА РЕВИЗИЯ НА УПРАВЛЕНИЕ „ИНОСТРАННИ ОПЕРАЦИИ“ НЕДОСТАТЪЦИ В НЕГОВАТА ДЕЙНОСТ И С РЕШЕНИЕ ЗА ЗАСИЛВАНЕ НА КОНТРОЛА ВЪРХУ ПРЕДПРИЯТИЯТА, ИЗВЪРШВАЩИ ВНОС И ИЗНОС

София, 30 юли 1953 г.

ПРОТОКОЛ № 57

Заседание на 30 юли 1953 година

Заседават: АТАНАС МЕЧКАРОВ, ГЕОРГИ ТЕРЗИЕВ, ИВАН ПАЛИЙСКИ, РОЗАЛИН ЧУБРИЕВ, МИХАИЛ ВЕЛЬОВ, ПЕТЪР Г. ПОПОВ, ЛЮБЕН ТОДОРИНОВ

Присъствуват: по т.1.: Йордан Наков и Любомир Манолов

Отсъствуват: АНГЕЛ ГЕОРГИЕВ

Заседанието се откри на 10 часа

Дневен ред:

1.Разглеждане ревизията на сектор „Заеми и разчетни сметки“ при управление „Иностранни операции“. Докладва Г. Терзиев.

[...]

По точка 1. След като се взеха пред вид констатациите на извършената документална ревизия на сектор „Заеми и разчетни сметки“ при управление „Иностранни операции“ към 14 март 1953 г., подробно изложени в ревизионния акт и приложения доклад на Главния ревизор, обясненията на другарите Наков и Манолов и направените изказвания, че работатата в този сектор е била на много низко ниво, се взе следното

РЕШЕНИЕ:

1. Обръща се внимание на др. Йордан Наков да вземе всички мерки за осъществяване истински контрол във вносно-износните предприятия.

[...]

София, 30 юли 1953 година

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ЦУ НА БНБ: *Ат. Мечкаров*
ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛИ: *Г. Терзиев*
Ив. Палийски
Р. Чубриев
М. Вельов
НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ ПЛАНОВО-ИКОНОМИЧЕСКО: *П. Г. Попов*
ГЛАВЕН СЧЕТОВОДИТЕЛ: *Г. Тодоринов*
СЕКРЕТАР НА ЦУ НА БНБ: *В. Христов*

ПРИЛОЖЕНИЕ: по т. 1 – един доклад

ДО ДРУГАРЯ ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Т У К

Д О К Л А Д

от Ангел Георгиев – Главен ревизор при същата банка

Другарю Председател,

Във връзка с извършената документална ревизия на сектор „Заеми и разчетни сметки“ при Управление иностранни операции от ст.ревизорите Христо Георгиев и Иван Славов, към 14 март н.г. донасям Ви следното:

Проверката обхваща кредитирането на вносно износните предприятия и операциите им отразени в съответните балансови сметки по оборотната ведомост към 14.III.1953 год., от когато същите са били прехвърлени счетоводно към баланса на Централното управление, съгласно окр. № 69/1953 год.

До 10 декември 1952 год. предприятията са се числили в кредитно отношение към управление „Търговски кредит“, а след това към управление „Иностр[анни] операции“.

Кредитирането на тези предприятия е било извършвано без спрямо тях да е прилагано напълно 218-то постановление. Заемите на същите не са били преоформени своевременно, кредитирани са без наличие на собствени оборотни средства, не им е било изисквано сведение обр[азец] 835 и др. Постановлението е прилагано цялостно само по отношение на кредитните санкции.

1. От извършените проверки се установява, че само заемите на ДП „Българска роза“ са били разрешавани от нач[алник-]управление „Търговски кредит“ др. Л. Манолов, а заемите на останалите предприятия от зав[еждащ] сектори при оперативното управление – Никола Нейчев, Никола Готуранов или Климент Петров, а в нито един случай от началника на същото управление Петър Йош. Петков.

Характерно е да се отбележи, че зав.сектори не са разрешавали заемите чрез предварително проучване и преценка върху справките и мнението на кредитните инспектори, а само оформяли отпуснатите вече заеми.

В много случаи са разрешавани само от инспекторите по кредита Христо Тишинов и Иван Киров, като единия от тях подписвал за инспектор по кредита, а другия за нач. управление. Има и случаи, когато реализирането на заемите е ставало по заявления – искания, без какъвто и да е подпис от страна на банков орган. Такива случаи с „Хранекспорт“, „Металимпорт“, „Българска роза“

и „Булгарплодекспорт“ и то за значителни суми.

Реализирани са заеми без заявления искания, като последните са били представяни в последствие – след няколко дни, но без да има решение и подпис на началници управления. Такъв е случая с „Булгарплодекспорт“ по оп.б.599 от 3.I.1952 год. за 75 мил. лева и др. След завръщане на др. Г. Петров от отпуск същия лично е разрешавал заемите. Това е вършено и от сегашния нач. управление др. Наков.

2. Допускани са и превишения на спуснатите лимити. На ДТП „Металимпорт“ на 28.VI.1952 год. с 439.096,29 лв., което е имало отделно просрочени заеми; на същото предприятие на 31.I.н.г. с 17.682.832 лв. включително просрочените заеми; „Булгарплодекспорт“ на 31.I. т.г. 24.398.000 лв. и др.

Превишението на лимитите за м.януари т.г. се държи на това, че след спускане на по-малки лимити от тези за IV-то тримесечие на м.г., разрешени са след това нови заеми в рамките на старите лимити, вместо да се вземат необходимите мерки и пристъпи към снижаване на заемите в размер на новите лимити.

Тези превишения са допуснати от инспекторите по кредита Иван Киров и Христо Тишинов, които са разрешили и новите заеми.

Все поради това, че не е прилагано цялостно 218-то постановление, допускано е кредитиране на предприятия въпреки наличието на просрочени заеми. Такива са случаите с ДТП „Металимпорт“, което е имало просрочени заеми за 7.881.943 лв., а в същото време му са отпуснати два нови заема; ДТП „Хранекспорт“ при наличие на 15.575.000 лв. просрочени заеми, е разрешен нов заем за 66.000.000 лв.

3. Неправилно е работено при определяне сроковете за плащане, като сроковете на срочните задължителни не били съобразявани с представения план за движението на стоките, в които се предвижда снижаване на запасите. Не е изисквано срочно задължително с определен срок, а на предявление. Това е допускано поради неразбиване на плановете по месеци и поради разсрочване на дълга след като се представят документи за продадената и изнесена стока, в какъвто случай инициативата за сроковете е в предприятието, а не в банката. Такъв е случая с ДП „Българска роза“. С това е нарушена т. 5, приложение II-ро на 218-то постановление.

Неправилно са определяни сроковете и по всички заеми за вносни стоки на ДТП „Индустриалимпорт“, което съгласно 912-то Мин[истерско] постановление от 1951 год. има общо средна обръщаемост 17 дни, когато фактическата такава на петролните продукти е много по-голяма и средствата се възвръщат по-рано от 17 дни. Това дори самото предприятие в отчета си, където пише за ползуваните средства, признава, че определените му нормативи за кредит са били достатъчни и в най-чести случаи не напълно използувани, което кредитния инспектор Киров не е забелязал и прави погрешния извод в записката си към схема № 1, че неизползуваните лимити за м.януари т.г. от горното предприятие се е дължало на ползуваните от предприятието средства на чуждестранните вносители, каквото нещо не е допустимо, тъй като с пристигането на вносните документи плащането се извършва.

Обратен на този е случая с „Химимпорт“, където стоките имат малка обръщаемост и средствата не се възвръщат в определения срок.

Следователно необходимо е било да се излезе с предложение за коригиране на нормативните дни.

4. Много от предприятията – „Булгарплодекспорт“, „Рудметал“, „Хранекспорт“ и др. имат залежали, негодни или полугодни стоки за значителни суми. ДТП „Рудметал“ например съобщава с писмо № 398 от 10 март т.г., че има залежали стоки за 43.720.000 лв. и др. Към тези централи няма взети мерки за ликвидиране със залежалите стоки. Не е приложена и т. 41, бук. „е“ на 218-то постановление.

5. Според представените от предприятията баланси, подържана е и голяма дебиторска задлъжнялост почти при всички, като в липси и начети посочва само „Хранекспорт“. Най-голяма е дебиторската задлъжнялост при „Индустриалимпорт“, която се обяснява с това, че предприятието, както се помена по горе, поради по-голямата обръщаемост на оборотните средства, всякога е имало на разположение такива, следствие на което не е чувствувало нужда и съответно не е вземало енергични мерки за ликвидирането им. Управление търговски кредит не е приложило санкциите

по т. 41, ал. 2-ра на бук. „л“ от 218-то постановление на Мин[истерския] съвет.

Значителни оборотни средства имат отклонени предприятията в извънпланови загуби – 28.694.981 лв.

Съгласно 950-то постановление на Мин. съвет от 11 декември 1952 год. кредитирането на предприятията продължава, независимо от реализираните извънпланови загуби.

6. Не е провеждан контрол по месечните и тримесечни баланси и отчетни книжа на предприятията и не е изисквано сведение обр.835 за наличните стоково-материални ценности, следствие на което са допуснати и толкова големи отклонения на оборотни средства, за които се помена по горе.

Сведението обр. 935 е изисквано само при отпущане на всеки нов заем, въпреки някой предприятия да имат стоки на склад. Така представеното сведение има напълно формален характер, тъй като се отнася само за стоково-материални ценности, които се кредитират в момента. Такова сведение не е представено и от ДП „Българска роза“ седмично по време на изкупуването, въпреки отправеното му предупредително писмо.

Отчетността в предприятията не е била изискана. Болшинството от същите са представяли балансите си със закъснение. Късното представяне на балансите продължава и сега, въпреки отправените предупредителни писма до Министерството на външната търговия, че ще се спре кредитирането, ако в 10 дневен срок не представят балансите за м.декември 1952 год. Спряно е кредитирането на „Рудметал“ за 1 ден.

Постъпилите в банката баланси и отчети не са били подлагани на анализ и не е вземано отношение по тях, което ако е било извършено щяха да се открият редица несъобразности. На първо място балансите не отразявали реалното имуществено състояние на предприятията. Има също така неточнени различия в сметни отношения, спорни вземания, липси, начети и пр., които не са изразени правилно в съответната бал[ансова] сметка.

Така:

ДТП „Индустриалимпорт“ не е изравнило сметките си с банката, Деспред, Петрол и ДТП „Металимпорт“.

В балансовата сметка „други дебитори“ на същото предприятие са фигурирали различни суми-неточнени остатъци, неправилно тарифирани стоки от митниците и пр., които се очертават да останат като загуба за предприятието. Не са заприходявани своевременно доставените стоки и др.

ДП „Българска роза“ също не е изравнило разчетната си сметка с банката от 1951 год. Заемите на същото предприятие не се равняват с банката към 31.XII.1952 год. за голяма сума. В балансова сметка „други дебитори“ фигурират суми, които са посочвани и в предшествующите тримесечия, което показва, че не е работено за ликвидирането им. В бал. сметка „подотчетни лица“ стоят също така значителни суми за събиране от разни лица, без съответно да е известно от кога датират.

Въобще, всички вносно износни предприятия имат не добра отчетност, което е изнесено подробно в ревизионния доклад.

7. До излизане на окр. № 192 от 9.VI.1952 год. контролът по договорната дисциплина не е упражняван относно сключените договори от предприят[ията] с доставчиците и купувачите им. Такива договори не са били представени и до 31 март н.г.

8. Кредитните санкции, които банката е наложила на предприятията се изразяват в това, че е спирано кредитирането поради просрочени заеми; поради непредставяне финансови планове и поради реализирани извънпланови загуби.

Причините за честото изпадане на редица предприятия в просрочие са били преди всички големите отклонения на оборотни средства. Друга съществена причина е било и късното спускане на дотациите от Министерството на финансиите за покриване на извънплановите загуби, което в повечето случаи се е дължало на това, че министерството е извършвало предварително проверки, тъй като предприятията всякога са представяли по-големи искания.

9. Слаб контрол е упражнен и напълно формален по отношение ползуването на средства за основен ремонт, какъвто е случая с ДП „Българска роза“. Това предприятие е отчело една част само от набраните амортизационни отчисления – 139.390,33 лв., между които има и такива с инвес-

тиционно предназначение. Останалата сума от 186.000 лв., която е била изразходвана за основен ремонт не е отчетена.

10. Значителните местни плащания, които са имали вносно износните предприятия, влизащи в обсега на наредбата за плащане, са извършвани вместо по вирментната форма това е ставало извън наредбата, като кредитните инспектори Христо Тишинов и Иван Киров, са допуснали по непредставените платежни нареждания в срока по окр. 271/1951 год. да не събират глоби. По този начин са допринесли предприятията да не извършват плащанията си с платежно нареждане обр.142 в предвидения дву дневен срок, а с това са избягвани санкциите по т.28 на 218-то постановление и вместо да съдействува банката за ускоряване на разчетите, спомогнала е за напластяване на дебиторската задлъжнялост.

Във връзка с приложение на 982-то постановление на Мин. съвет и окр. № 5 от т.г. на банката, ликвидирани са разчетни документи на вносно износните предприятия за 91.520.000 лв. и след 1 месец – към датата на ревизията последните са достигнали на ново до 57 мил. лева.

11. Контролът по фонда работна заплата е провеждан – текущия от контрольорите на бригади, а последующия от планово ревизионната служба при бившето оперативно управление, а от 14 март на сетне от кредитните инспектори.

Допусканото е било да се изплатят заплати на „Рудметал“ за I, II и III-то тримесечия на 1952 год. без да са били попълнени номерата на писмата на М-то на външната търговия за снетия фонд; на „Булгартабак“ са изплатени заплати за м. декември над утвърдения фонд, като допълнително е представено писмо за увеличението му.

Последующия контрол не е бил ефикасен, постоянен и навременен. Някой от предприятията за цяла година са проверени по 2 пъти.

Наред с проверките по фонда работна заплата, извършвани са такива и по касовата дисциплина. Установено е било, че не е спазвана наредбата за подотчетните лица, че е допускано превишение на касовата норма, не са представяли сведения по касовия план и др.

12. Счетоводството в сектора не е било в ред. Липсвало е равенство на балансови сметки № № 201 и 202 с наличните залогови и срочни задължителни.

След сливането на бившето оперативно управление със Сталинския районен банков клон е настъпило известно объркване на сметките, което е достигнало до това, че някой от предприятията неоснователно са изпаднали в просрочие и са обременени с излишни лихви и глоби, но това вече е преодоляно. През време на ревизията допуснатите различия по тези сметки са били издирени.

От изложеното до тук се вижда, че Началника на управление търговски кредити др. Л. Манолов е предоставил цялостната работа по кредитирането на вносно износните предприятия върху двамата кредитни инспектори, следствие на което се е стигнало до напълно формално разрешаване на кредити; до кредитиране над определения лимит; отпускане на заеми въпреки наличието на просрочени такива и пр.

Не е провеждал контрол върху работата на кредитните инспектори, които са изоставили напълно анализа на представените от предприятията баланси и отчети, следствие на което се е напластила голяма взаимна задължнялост на предприятията.

Търпяна е и лоша счетоводна отчетност, а от там и нереални баланси; водени са на лице стоки, които са безспорни липси; неоточнен амбалаж; неоточнени и неизравнени сметни отношения с Банката от 1951 год.; неосчетоводени основни ремонти; получени неосчетоводени стоки и др.

Не е работено за ускоряване обръщаемостта на оборотните средства и не са правени системни наблюдения за дните, в които се реализира вноса и износа. По този начин не е въздействувано за бързото разпращане на стоките от вносните бази.

София, 31 май 1953 год.

Главен ревизор: *Анг. Георгиев*

ЦДА, ф. 132, оп. 17, а.е. 21а, л. 494–498. Оригинал. Машинопис.

№ 698

РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ВЪВ ВРЪЗКА С ДОПУСНАТИЯ ИЗНОС НА ЛОШОКАЧЕСТВЕНИ КОПРИНЕНИ ПЛАТОВЕ В ГЕРМАНСКАТА ДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА

София, 20 юли 1954 г.
Препис от препис в 1 екз.

екз. № 6 ПОВЕРИТЕЛНО

РАЗПОРЕЖДАНЕ № ...

от 20 юли 1954 год.

ОТНОСНО: износа на лошокачествени копринени тъкани в Германската демократична република.

На № 30/1059 от 12.VII.1954 година.

ДО
М-ВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ
М-ВОТО НА ЛЕКАТА И ХРАНИТЕЛНАТА ПРОМИШЛЕНОСТ
ГЛАВНИЯ ПРОКУРОР НА Н. Р. Б.
М-ВОТО НА ВЪТРЕШНАТА ТЪРГОВИЯ
ЦЕНТРАЛНИЯ КООПЕРАТИВЕН СЪЮЗ
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ РАЗПОРЕДИ:

1. За допуснатата небрежност при производството и окачествяването на копринени тъкани за износ и за изнесени некачествени копринени тъкани в Германската демократична република, което е компрометирало нашата страна на международния пазар, наказва със „строго мъмрене“ Васил Кирев Деков – началник на Управление „Коленко“ и Спас Грозданов Велков – главен директор на Държавното търговско предприятие „Индустриалимпорт“.

2. Главният прокурор на Народната република България да подведе под наказателна отговорност виновните длъжностни лица във връзка с производството и износа на лошокачествената коприна в Германската демократична република.

Министърът на леката и хранителната промишленост и Министърът на външната търговия да предоставят на Главния прокурор на Народната република България необходимите му материали.

3. Обръща внимание на Министъра на външната търговия за това, че е допуснал да бъдат изнесени лошокачествени стоки в Германската демократична република.

4. Министерството на леката и хранителната промишленост, съответно Управлението „Коленко“, да приеме обратно върнатите от Германската демократична република 248.884.2 метра копринени тъкани, които да бъдат дообработени и предадени на Министерството на вътрешната търговия и Централния кооперативен съюз за нуждите на вътрешния пазар.

5. Българската народна банка да отпусне необходимите кредити на Министерството на леката и хранителната промишленост за периода на дообработването на върнатите копринени тъкани и на Министерството на вътрешната търговия и Централния кооперативен съюз за пласмента им.

6. Министърът на леката и хранителната промишленост да проведе мероприятия за осигуряване качествен греж и качествени копринени платове за износ.

Изпълнението на разпореждането се възлага на Министъра на външната търговия, Минис-

търа на леката и хранителната промишленост, Министъра на вътрешната търговия, Председателя на Централния кооперативен съюз и Председателя на Българската народна банка.

София, 17 юли 1954 година.

ЗА ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ А. Югов
ГЛАВЕН СЕКРЕТАР: /п/ Ат. Войнов

В Я Р Н О,
Н-К ОТДЕЛ ПРОТОКОЛИ И РЕШЕНИЯ: /п/ Ст. Цонев

Вярно,
Зав[еждащ] Повер[ителна] служба при БНБ
Й. Спирков
сверил: [- - -]

[Върху документа – надписи:]
№ П-1315
Др.др. Василев и Нанов
За изпълнение
23.VII.[19]54 г. /п/ М. Вельов
вх. № 257
от 21.VII.1954 г.
[...] [...]
Дончев 23.7.1954 г.

ЦДА, ф. 132, оп. 14, а.е. 26, л. 168–169. Оригинал. Препис. Машинопис.

№ 699

ДОКЛАД ОТ ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА ИВАН ПЕРПЕЛИЕВ ДО ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ РАЙКО ДАМЯНОВ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ВАЛУТНИ СРЕДСТВА ЗА АВАНСОВ ВНОС НА СТОКИ ОТ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ПРЕЗ 1958 ГОДИНА

София, 20 септември 1957 г.

Препис

ДО
Н. Р. Б.
МИНИСТЕРСТВО
на ТЪРГОВИЯТА
№ 1059/118
*20.IX.*1957 г.

ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
Др. РАЙКО ДАМЯНОВ

Т У К

ДОКЛАД

От ИВАН ПЕРПЕЛИЕВ – Зам.-министър на търговията

ОТНОСНО: авансов внос на стоки от капиталистическите страни за 1958 година.

Практиката от последните години показва, че не е възможно да се изпълни планът за вноса от капиталистическите страни през първото тримесечие и да се осигури нормално и ритмично снабдяване на народното стопанство с редица суровини и материали, ако поръчките и плащания-

та не се извършват още през четвъртото тримесечие на предшествуващата година. Освен това, за някои важни суровини като вълната и памука, поради сезонния им характер и благоприятните конюнктурни условия, налага се основните количества да бъдат закупени през четвъртото тримесечие, въпреки че нуждата от тях ще настъпи по-късно. До това положение се дойде поради пълното изчерпване на суровинния резерв, необходим за нашата промишленост.

Изхождайки от проекто-плана и заявките за 1958 година, от очертаващите се срокове на доставки, както и от досегашния опит, Министерството на търговията изработи приложения списък № 1 на стоките, които следва да бъдат внесени авансово от капиталистическите страни или предплатени през четвъртото тримесечие на 1957 година, на обща стойност 14,6 млн. долара. На първо място стои въпросът за обезпечаване вноса на достатъчно количество метали до края на н.г. поради относително дългите срокове на доставки и затрудняването на транспорта им през зимните месеци. Не по-малко сериозен е и въпросът за набавянето на текстилни суровини, като египетски памук, вълна, целволе, вълнени парцали, прежди, технически тъкани и др., а също така целулоза, дървесна маса, някои химикали, резервни части за машини и др.

Размерът на полезните краткосрочни кредити от капиталистическите страни в момента възлиза на 14,5 млн. долара, без да се смятат ползваните технически кредити по клиринговите спогодби в размер на 3,8 млн. долара. За текущ внос по плана за 1957 година предстоят плащания на сума 8,3 млн. долара. С очакваните постъпления от износа в капиталистическите страни до края на н.г. при най-благоприятни условия ще могат едва да се осигурят предстоящите плащания по текущия внос и да се погасят краткосрочните кредити. Плафоните по клиринговите сметки ще останат напълно изчерпани, така че не може да се разчита на постъпленията от редовния износ и на плафоните за плащане на авансовия внос.

За обезпечаване валута за плащане на авансовия внос за 1958 година, необходимо е на Министерството на търговията още през четвъртия квартал на н.г. да бъдат предоставени авансово за продажба в капиталистическите страни стоките, посочени в приложения списък № 2.

Количествата на стоките от списък № 2 са предвидени в проекто-плана за 1958 година с изключение на 2 000 тона трици, 5.000 тона ръж, 10.000 тона слънчогледово семе и 1.000 тона меласов спирт на обща стойност 1.496.000 долара. Проучванията, доколкото можа да направи Министерството на търговията, говорят, че стоките могат да се заделят. Без това ние не ще можем да наберем необходимата валута.

Тъй като постъпленията от авансовия износ ще се реализират не изведнаж, а към края на четвъртото тримесечие на н.г. и в началото на първото тримесечие 1958 година, а плащанията за авансовия внос ще трябва да се извършат още в началото на четвъртото тримесечие, ще е необходимо да се ползват краткосрочни кредити, извън ползуваните в момента 14,5 млн. долара. Това налага да се увеличи на 25 млн. долара определеният на Българска народна банка лимит за ползуване на краткосрочни кредити в капиталистическите страни така, както беше и до сега.

За извозване на стоките, които ще бъдат внесени и изнесени авансово, необходимо е Министерство на транспорта и съобщенията да обезпечи през четвъртото тримесечие допълнително ж. п. и воден транспорт извън редовния план за 1957 година.

Необходимо е също така Българска народна банка да кредитира външнотърговските предприятия за заплащане в лева равностойността на вносните и износните авансови стоки, както и ведомствата-потребители за получените от тях стоки.

Министерството на финансите и държавния контрол ще следва да изплаща загубите от авансовия износ на стоки за сметка на плана за 1958 година.

Моля Министерският съвет да приеме следното

П О С Т А Н О В Л Е Н И Е:

1. Разрешава се на Министерство на търговията да извърши в капиталистическите страни през четвъртото тримесечие на 1957 година авансов внос и износ на стоките, посочени в приложените списъци № № 1 и 2, за сметка на плана за 1958 година.

2. Задължават се Министерство на доставките, Министерство на тежката промишленост, Министерство на хранителната промишленост и Централния кооперативен съюз да заготвят и предоставят на Министерство на търговията съответните стоки за авансов износ по приложения

списък № 2.

3. Българска народна банка при нужда да ползва през 1957/1958 г. възобновяемо краткосрочни кредити в капиталистическите страни до размер на 25.000.000 долара.

4. Българска народна банка да отпусне краткосрочни кредити на външнотърговските предприятия за внесените и изнесените авансово стоки по приложените списъци №№ 1 и 2, както и на ведомствата-потребители за доставените им стоки.

5. Министерство на транспорта и съобщенията да обезпечи извънпланово допълнителни транспортни средства по представени от ДСП „Деспред“ заявки за извозване на стоките по приложените списъци №№ 1 и 2.

6. Министерство на финансите и държавния контрол да изплаща на външнотърговските предприятия загубите, които ще се реализират от износа на стоките по приложения списък № 2.

ЗАМ.-МИНИСТЪР: /п/ Ив. Перпелиев/

Верно,
/ТД
[Върху документа – надпис:]
За съвещание при др. Р. Дамянов на 24.IV.1957 г. – 8.30 ч.

ЦДА, ф. 132П, оп. 2, а.е. 82, л. 4–5. Оригинал. Машинопис.

№ 700

ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА БОРИС ТАСКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ С ПРЕДЛОЖЕН ТЕКСТ НА ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ПЛАНА ЗА ИЗНОС НА НЯКОИ СЕЛСКОСТОПАНСКИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ ПОРАДИ НАМАЛЕНИТЕ ДОБИВИ ВСЛЕДСТВИЕ НЕБЛАГОПРИЯТНИТЕ КЛИМАТИЧНИ УСЛОВИЯ

София, 25 декември 1957 г.

Н. Р. Б.
МИНИСТЕРСТВО
на ТЪРГОВИЯТА
№ *1059/165*
*24.XII.*1957 г.
С О Ф И Я

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
другаря АНТОН ЮГОВ
Т у к

Д О К Л А Д

От БОРИС ТАСКОВ – Министър
на търговията

ОТНОСНО: намаление планът за износа за някои селско-стопански произведения поради компроментиране на реколтата.

ДРУГАРЮ ЮГОВ,

През настоящата година реколтата на редица селскостопански произведения, поради неблагоприятни климатични условия, беше компроментирана. Това се отнася главно до голяма част от плодовете, а също и за някои зеленчуци, фуражи и др.

От плодовете сериозно бяха засегнати ябълките, крушите, прасковите, кайсиите, орехите, гроздето, фъстъците. Вследствие на появилото се загниване по кромидия лук, реколтата от него също беше компроментирана.

Не се изпълни планът по изкупуването на фия и арпаджика, поради получените ниски добиви, както и планът за изкупуването на синаповото семе, тъй като количествата в резултат на борбата, която се води срещу плевелите, намаляват. Синапът е също плевел в зърнените храни.

Закъсня прибирането реколтата на царевицата, а освен това голяма част от количествата, които следваше да бъдат изкупени, бяха отчетени от стопанствата със свинско месо и постъпленията в държавните складове са значително по-малки от предвидените.

Лошата реколта на посочените селскостопански произведения доведе до неизпълнение на плана по изкупуването, а следователно и на плана за износа.

От справката (приложение № 1) за плана по износа и очакваното неизпълнение се вижда, че няма да се получат и няма да се изнесат: 8.500 тона кромид лук, 13.000 тона ябълки, 13.500 тона грозде, 2.330 тона сушени плодове, 6.410 тона ябълков пулп, 2.720 тона ягодов пулп, 4.740 тона фий, около 25.000 тона царевица, 1.000 тона арпаджик и други стоки, подробно посочени в справката. В стойностно изражение неизпълнението от тия стоки възлиза по планови цени на 74.260 хил. вал. лева, в т.ч. само за демократичните страни 50.896 хил. вал. лева.

Съгласно валидните общи условия за доставка на стоки между страните-членки на СИВ, при неизпълнение на доставките от страна на продавача се заплаща неустойка до 8%. От 1955 година народно-демократичните страни, главно Чехословакия и ГДР, започнаха да се придържат стриктно към тая клауза на общите условия и не само, че предявиха редица искания за неустойки към нашите износни предприятия, но за една част от тях заведоха и арбитражни дела. Част от тези дела са решени, а други са в ход пред външнотърговската арбитражна комисия при Търговската палата. Исканията за неустойки са предявени за неизпълнение на доставки още от 1953 година. Претенциите са насочени основно към ДТП „Булгарплодекспорт“ и ДТП „Хранекспорт“, стоките на които са най-изложени на климатичните влияния.

Общо до сега към тия предприятия са предявени искания за доброволно заплащане на неустойки за 5.445.164 вал. лева, от тях са заведени дела за 3.107.303 вал. лева, от които са приключени с решение за заплащане на неустойки за 303.425 вал. лева. Предстои да се решат други дела и да се заведат нови такива за сумите, за които до сега са предявени само искания за доброволно плащане.

В общите условия на СИВ е дадена възможност за освобождаване от санкции (неустойки) при обективна невъзможност за изпълнение – форсмажор. За обективна невъзможност е прието да се счита и акта на Правителството, с който се намалява плана, особено когато той се основава на такива обективни причини, като неурожай. Усилията на предприятията да докажат по свой път, чрез документи от разни органи, че е компроментирана реколтата, в повечето случаи остават без резултат, тъй като обикновено официалните статистически данни за общата (валова) продукция са далеч по-големи почти във всички случаи, отколкото е било неизпълнението на плана за износа. Въпреки че се знае, че не всичко е било годно за износ, особено за плодовете и зеленчуците, страните, предявили претенции, се позовават на тия статистически данни и арбитражът трудно може да ги преодолее. Смята се, че ако действително е имало лоша реколта или пък Правителството е дало друго направление на стоката, за това е следвало да се издаде съответен акт.

Ако се вземе предвид само очертаващото се неизпълнение за настоящата година за демократичните страни на посочените две предприятия, което възлиза на 50.896 хил. вал. лева, ще се види, че за него биха се заплатили около 4.000 хил. вал. лева неустойки.

Очевидно е, че това сериозно неизпълнение на стоките за износ може да стане средство за изтичане на значителна валута за неустойки, въпреки че причините за него лежат вън от възможностите за изпълнение на външнотърговските предприятия.

За да се избегне заплащането на такива големи неустойки, налага се да бъде намален планът за износа съгласно приложената таблица № 1 и по тоя начин се даде възможност на предприятията да отхвърлят изцяло или в по-голямата част неустойките, които биха се предявили към тях. Освен това да се възложи на Министерството на търговията, на основата на решението на Правителството, да направи постъпки пред съответните министерства в демократичните страни за осво-

бождаване от неустойки за стоките, за които планът е намален поради неблагоприятна реколта.

Докладът е съгласуван със засегнатите министерства и ведомства.

Държавната планова комисия и Министерството на финансите и държавния контрол са съгласни с нашето предложение и нямат бележки по доклада. Министерството на хранителната промишленост и Централният кооперативен съюз също подкрепят доклада, но правят някои допълнения и уточнения на видовете стоки и количествата. Допълненията на Министерството на хранителната промишленост се взеха предвид, като по отношение на сушените плодове, вместо посоченото от тях общо количество 1850 тона, ние взехме предвид 1650 тона, тъй като не включваме шипките, които са изпълнени. От допълненията на Централния кооперативен съюз взехме предвид само ягодите и краставиците. Не можем да се съгласим с намалението на другите позиции: метлен клас, просо, тиквено семе и тръстика, тъй като причините за тяхното неизпълнение са главно в изкупуването.

В количествата, посочени като очаквано изпълнение, са включени и преходните остатъци от 1956 година.

Предлагам Министерският съвет да приеме следното

П О С Т А Н О В Л Е Н И Е:

1. Възлага на Министерството на търговията да направи постъпки пред съответните министерства на народнодемократичните страни да не предявяват искания за неустойки за стоките, посочени в приложение № 1, неизпълнението на които се дължи на неблагоприятната реколта през 1957 година, вследствие лошите климатични условия.

2. Намалява се плана за износа и плана за реализацията на съответните ведомства-заготвители, съгласно приложение № 1.

Държавната планова комисия да направи произтичащите от настоящето изменения в плана.

Изпълнението на постановлението се възлага на Министерството на търговията, Държавната планова комисия, Министерството на хранителната промишленост и Централния кооперативен съюз.*

МИНИСТЪР: *Б. Тасков*

ЦДА, ф. 136, оп. 24, а.е. 261, л. 28–31. Оригинал. Машинопис.

---

* *Предложеният текст е одобрен и е влязъл с незначителни изменения в Постановление № 291 на Министерския съвет от 30 декември 1957 г.*

№ 701

ОБЯСНЕНИЕ ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ МИХАИЛ ВЕЛЬОВ ДО КОМИСИЯТА ЗА ДЪРЖАВЕН КОНТРОЛ ВЪВ ВРЪЗКА С ДОКЛАДА НА КОМИСИЯТА ЗА ИЗВЪРШЕНАТА В ЦЕНТРАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ ПРОВЕРКА НА ВАЛУТНИТЕ ОПЕРАЦИИ

София, 25 март 1959 г.

До
КОМИСИЯТА ЗА ДЪРЖАВЕН КОНТРОЛ
Т у к

ОБЯСНЕНИЕ

от МИХАИЛ ВЕЛЬОВ, заместник-председател на Българска народна банка, по доклада за проверката в отдел „Иностранни операции“ при банката, извършена от органи на Държавния контрол.

Предаден ми е докладът за извършената проверка в отдел „Иностранни операции“ при банката от органи на Държавния контрол, за да дам обяснение по него. В доклада наред с констатациите, които поначало са правилни, има редица констатации, които – по мое мнение – са неправилни, а с някои основни констатации и изводи се допуска произволно разбиране на задачите и задълженията на Отдела, в противоречие със законоустановения ред за извършване на операциите с чужбина.

Поради това за удобство при разглеждане на въпросите, давам обяснения не по реда на изложението им в доклада, а според техния характер.

I Основни въпроси, по които констатациите и изводите не са в съответствие със задачите и задълженията на Отдела и с установения в нашата страна ред на операциите с чужбина

Ще се спра само на следните главни въпроси върху неправилното отношение към които е построена основната част от доклада, включително и повечето от конкретните примери:

1. „... в много случаи по нареждане на външнотърговските предприятия са откривани от БНБ акредитиви за внос на стоки от капиталистическите страни, преди да са били уговорени всички условия по сделките“. (стр. 3)

2. Банката е откривала акредитиви без да е изисквала от предприятието „да подсигури срочното и качествено изпълнение на сделките със съответни банкови гаранции, поради което от фирмата-доставчик впоследствие не е потърсена неустойка“. (стр. 3)

3. „... по нареждане на някои външнотърговски предприятия са откривани по няколко акредитиви за внос в полза на една и съща чуждестранна фирма, без да е сигнализирано пред Министерството на търговията, че фирмите не са изпълнили задълженията си по някои от акредитивите с изтекли срокове и без да е държано сметка, че по този начин продължително време е била заангажирана и неизползувана ценна чужда валута“. (стр. 2)

По-нататък в доклада БНБ се обвинява в това, че е откривала акредитиви, без да е проверявала обезпечена ли е доставката на стоките от чужбина с предварително издадено износно разрешение от властите в съответните капиталистически страни. (стр. 4)

Тия констатации фактически се отнасят към един основен въпрос – въпросът за цялостния оперативен предварителен контрол върху външнотърговските операции. Известно е, че за да се провери преди откриване на акредитива дали са налице всички условия за изпълнение на сделката и дали са налице всички гаранции, трябва да се извърши предварителна проверка поне на догово-

рите по отделните сделки. Затова да се говори за липса на предварителен контрол по гарантиране интересите на нашите предприятия във връзка с плащанията и контрол за наличието на условия за изпълнението на сделките преди откриване на акредитивите, като същевременно се избягва конкретния и решаващ въпрос – на кого е възложен предварителният контрол върху условията на сделките и договорите на външнотърговските предприятия – това на практика означава дезинформиране и подхвърляне на основни обвинения, без да се доказват тези обвинения и без да се има представа за позитивното решение на въпроса – т.е. как трябва да бъде. Предварителният контрол за съществото на договорите и сделките на външнотърговските предприятия у нас се осъществява от Министерството на търговията, а не от БНБ. Контролът на банката в дадения случай е съвършено друг – той се отнася до съответствието на отделните сделки с плановете за вноса и износа, до условията, които се съдържат в самите акредитиви, частични проверки на някои сделки и даване препоръки и сигнали във връзка с констатираните недостатъци в работата на външнотърговските предприятия и т.н. Що се отнася до предварителната преценка на изгодността на условията и гарантиране изпълнението на сделката и договорите – това се извършва от Министерството на търговията.

Този въпрос в нашата страна е решен съвсем определено и ясно не само от практиката, но и със законодателни и правителствени документи. Както е известно, предварителният контрол върху сделките и договорите по външната търговия в миналото се осъществяваше от БНБ. Контролът на БНБ и тогава обаче не обхващаше цялостно търговските условия на сделките с чужбина, а се свеждаше главно до следене валутните условия на сделките, дали стоката е предвидена в контингентите за съответното предприятие или фирма, срочното постъпление на чуждата валута и др. През 1950 г., обаче, въз основа на съветския опит, с Постановление на Министерския съвет № П-1583 от 7 юни 1950 г., службите за контрола по вноса и износа бяха прехвърлени към Министерството на външната търговия, като съответно на това Министерство бяха възложени функциите, които тези служби извършваха при банката. За тези проверки изрично се казва, че ще се извършват от Министерството на търговията. Освен изричните разпореждания на това постановление, не е излишно да спомена и Постановление № П-150 на Министерския съвет от 21 март 1953 г., с което се утвърждава, че банката открива акредитиви и гаранции само след разрешение на Министерството на търговията, а Министерството на търговията издава разрешения „само след като сделките са окончателно оформени и се налага превеждането на валутата в чужбина“. За какъв предварителен контрол от страна на Банката върху условията на сделката остава място, щом като в нея документите идват след проверката на Министерството на търговията и след като всичко по сделката е вече окончателно.

Този ред е утвърден и с 986-то Постановление на Министерския съвет от 22 декември 1952 г. (т. 23)

Не само, че няма да бъде в съответствие с установения ред, но е и съвършено нецелесъобразно предварителният контрол по договорите и сделките на външнотърговските предприятия да се провежда от БНБ. Министерството на търговията има специално създаден за тази цел апарат. Това министерство отговаря за изпълнението на своите планове, то отговаря и за отделните сделки и договори. Ако освен предварителния контрол върху договорите и сделките, извършван от Министерството на търговията, се въведе и предварителен такъв контрол от банката, това ще усложни и затрудни извънредно много работата на външнотърговските предприятия и на Министерството на търговията, като същевременно ще внесе обезличка по въпроса за задълженията и отговорностите във връзка с условията по външнотърговските сделки. Вменяването на едно такова задължение на БНБ неминуемо ще отслаби отговорността на външнотърговските предприятия и Министерството на търговията. То ще ги демобилизира и те ще престанат да следят както за търговските, така и за валутните условия на сделките щом друг, а не те трябва да отговарят за тези условия. Това ще доведе до неизбежни и големи щети за народното стопанство. Нека се има предвид при това, че в миналото БНБ е изпълнявала само част от операциите по предварителния контрол в условията, когато нашата външна търговия с капиталистическите страни беше незначителна по своя обем. Такъв един контрол, ако се упражнява от банката, ще бъде свързан също с огромна техническа работа не само за банката, но и за външнотърговските предприятия, със значително забавяне, а в редица случаи направо ще доведе до провалянето но сделки, до загуби от фрактовани

параходи и т.н. Защото, ако върху банката тежи задължението за предварителния контрол по сделките и договорите, тя ще трябва да изисква всички необходими книжа, материали, целите преписки по сделките, за да ги проверява, анализира, да спори с предприятията, тъй като се касае за въпрос на преценка и отговорност за изгодност или неизгодност, да влиза подробно в хода на всяка една сделка и операция с отделните страни, защото няма стандартни и валидни за всички случаи условия и гаранции за изпълнение, а тези условия зависят от конкретната сделка, от конкретните договорни клаузи, от конкретната фирма, с която се работи и пр. Дълбокото ми убеждение е, че такъв дублиращ се предварителен контрол върху външнотърговските операции – от Министерството на търговията и от банката, не само, че няма да е изгоден и полезен за народното стопанство, но направо ще бъде вреден, ще води до големи загуби за народното стопанство, независимо че в някои отделни случаи ще се предотвратят неблагоприятни сделки.

Поради това посочените по-горе констатации в доклада, които пронизват почти целия доклад и са неговото основно съдържание, трябва да се отхвърлят като неправилни.

Неправилността на тия констатации, както се каза по-горе, е двуяка:

а) те не отговарят на въведения у нас сега ред – на законно установена практика;

б) от такива констатации следва изводът, че трябва да се измени сегашният ред, като се възложи на БНБ предварителния оперативен контрол върху сделките и договорите на външнотърговските предприятия.

Ако се счита от някого, че досегашният ред не е правилен, то това не може да се вмени във вина на банката, защото този ред не е установен от банката, а направо трябва да се предложи да се въведе нов порядък – да се възложи въпросният контрол на БНБ. Ние считаме, че това не е целесъобразно, но ако Държавният контрол остави своите констатации такива, каквито са в доклада, елементарната логика изисква да се отговори на въпроса – а как да бъде в бъдеще, т.е. да се дадат предложения за изменение на установения ред и да се каже без такова завоалиране, каквото има в доклада: БНБ ли е задължена да осъществява предварителния контрол върху договорите и сделките на външнотърговските предприятия и ако до сега не е била задължена, трябва ли да бъде задължена за в бъдеще да извършва това. Ако трябва да бъде задължена, очевидно въпросът трябва да се съгласува с Министерството на търговията и да се реши от Министерския съвет, защото банката не може да поема върху себе си права и задължения, за които тя съвършено основателно ще бъде обвинена, че пречи на търговията, вмесва се в нейната оперативна работа и нарушава установения ред за предварителния контрол на сделките и договорите на външнотърговските предприятия.

Що се отнася до това, че банката не е сигнализирала, когато се откриват последователно по няколко акредитиви в полза на една и съща фирма, въпреки че тя не е изпълнила задълженията си по предшествуващия акредитив с изтекъл срок, трябва да се има предвид и следното: за да сигнализира за такива неща, банката трябва при всяко представяне на нов акредитив да извършва проверка на всички акредитивни преписки в банката, за да види дали няма за същата фирма открит друг акредитив, който не е още изпълнен. Това означава по десетките акредитиви, представяни в банката ежедневно, да се проверяват стотици акредитивни преписки. Това е огромна техническа работа, за която очевидно авторите на доклада не си дават никаква сметка. Това в банката не се върши и не би могло да се върши, защото ще представлява абсолютно излишно разпиляване на големи количества труд и средства. Изглежда ми съвсем ясно, че е несравнимо по-лесно и е по-правилно за това да се следи от отделните външнотърговски предприятия и от Министерството на търговията, тъй като отделните предприятия имат служби по видове стоки и страни и по даден вид стока работят с определен брой фирми, които познават, следят акредитивите, откривани в тяхна полза, знаят кога и какви акредитиви има открити и неизпълнени от някоя фирма.

Изобщо в доклада е прокарана линия във връзка с отделни неудачи във външнотърговските предприятия да се намери начин да се хвърлят тези неудачи върху работата на банката, като не се държи сметка, че това води до коренно изменяне облика, задачите и правата на БНБ във връзка с външната търговия, а така също задачите, правата и отговорностите на Министерството на търговията и външнотърговските предприятия. Не считам, че е целесъобразно и правилно за всеки отделен пропуск във външнотърговските предприятия да се търси възлагането на съответна отговорност на банката, което би довело логически до необходимостта банката да поема върху себе си нови функции, за да може действително да отговаря за всички недостатъци в работата на вън-

шнотърговските предприятия – т.е. фактически да се превърне в орган, който оперативно да се вмесва в работата на външнотърговските предприятия, да бъде техен опекун и да не могат външнотърговските предприятия нищо да предприемат, да не могат да сключват никакви сделки и договори без проверката и съгласието на банката, защото тя отговаря.

От това, че предварителният контрол върху условията на сделките и договорите на външнотърговските предприятия се осъществява не от банката, а от Министерството на търговията, не следва, че банката не се интересува и не се е интересувала от тия условия и че тя не провежда и не трябва да провежда контрол и борба за непрекъснато подобряване на валутно-финансовите условия по външнотърговските сделки. Такъв контрол и такава борба банката трябва да провежда и тя все по-усилено провежда. Ако се разгледат документите, каквито има в изобилие, банката в последните години непрекъснато е водила борба и са достигнати значителни успехи по подобряване на валутно-финансовите условия по външнотърговските сделки. Това засяга начините на плащане, гаранциите по вноса и по износа, кредитните условия по сделките, валутите, в които се сключват сделките, валутната дисциплина във външнотърговските предприятия и др. Все по-често отделни сделки и договори се подлагат в банката на анализ, обобщават се недостатъците по отделни сделки или по серия от сделки на външнотърговските предприятия и се сигнализира пред Министерството на търговията и предприятията с препоръки; сигнализира се в Министерството на търговията и в предприятията, а в редица случаи и в други органи, за допускане неизгодни сделки и условия при стокообмена с капиталистическите страни и др. Достатъчно е в това отношение да посочим например следните писма само от 1958 г.: №№ 1492 от 4.II.; 46828 от 19.III.; 4502, 4504 от 8.IV.; 4518, 4517 и 4520 от 9.IV.; 4645 от 10.IV.; 6713, 6711 и 6615 от м. май 1958 г.; 6872, 7299, 7306, 7423, 56888 от м. юни; 9120 от 23.VII.; 72184 от 27.VII.; 9429 от 30.VII.; 98346 от 19.IX.; 92291 от 6.X.; 98764 от 13.X.; 12441 от 20.X.; 90209 от 21.X.; 13662 от 10.XI.; 14068 от 20.XI.; 14320 от 27.XI.; 131283 от 6.XII и много други.

В резултат на направените постъпки и настоявания на Банката пред Министерството на търговията и външнотърговските предприятия за подобряване на валутно-финансовите условия на сделките с чужбина, само през 1958 г. Министерството на търговията е издало за подобряване на работата на тези предприятия заповед № 127 от 22 март 1958 г. и циркулярни нареждания до главните директори №№ 2500/41 от 3 януари 1958 г. и 8000/8481 от 22 юли 1958 г.

А от този род писма със сигнали, с предложения и пр. има в банката достатъчно много, за да се документира значителното подобряване на работата на банката по линия на контрола по същество върху работата на външнотърговските предприятия и борбата за подобряване валутно-финансовите условия по търговията с чужбина. Следва освен това да отбележим, че все по-широко си пробива път практиката външнотърговските предприятия още преди поемането на твърди ангажименти, да се консултират със службите в банката, да обсъждат заедно редица въпроси по договорите и сделките.

Този контрол върху валутно-финансовите условия по сделките на външнотърговските предприятия и тази борба на банката за по-изгодни условия по сделките е недопустимо да се смесва с предварителния оперативен контрол за условията на сделките и договорите. В случая банката взема по своя преценка отделни случаи – в някои случаи, когато това е възможно, предварително, а когато не е възможно предварително – след като вече те са в ход и ги анализира, с оглед да обърне внимание и да предяви изисквания към външнотърговските предприятия и Министерството на търговията да не се допускат в бъдеще такива условия. Тя не проверява предварително всички договори, следователно тя не може в случая да носи отговорност, ако се открие акредитив или се извърши плащане по някоя сделка, условията по която не са благоприятни за страната. Разбира се, колкото повече се задълбочава икономическата работа на банката, колкото по-голям брой сделки се подлагат предварително или последващо на анализ в банката и се правят изводи от тях с препоръки и изисквания към външнотърговските предприятия, толкова са по-големи възможностите да се окаже помощ и въздействие върху външнотърговските предприятия за подобряване условията по външнотърговските сделки. В тая насока през 1958 г. има значителен напредък в работата на банката и той ще трябва да се увеличава.

Тия въпроси са принципни и те трябва много сериозно да се разгледат, защото по повод на всяка констатация за недостатъци в работата на банката ще трябва съответно да се вземат мерки

за отстраняване на тия недостатъци, а когато констатациите и изводите са неправилни, по тях или няма нищо да може да се предприеме, или могат да наведат към някои неправилни действия в бъдеще, с оглед на „застраховка“ от бъдещи подобни неправилни констатации.

II. Неправилни и неточни констатации

Освен посочените в първия раздел констатации, имащи принципиален характер, докладът има и някои констатации, които са неправилни или неточни поради погрешно, по наше мнение, тълкуване, или поради игнориране на някои факти.

Такива са следните констатации:

1. На стр. 5 е отбелязано, че се допускат чести продължавания на сроковете на акредитивите от страна на външнотърговските предприятия. ДТП „Рудметал“ систематически е продължавало сроковете на акредитивите, а банката се е примирявала с тази практика без да извършва проучвания на място и без да сигнализира пред съответните институти.

Вярно е, че външнотърговските предприятия в много случаи продължават сроковете на откритите акредитиви и че това е особено характерно за ДТП „Рудметал“. Обаче не е вярно, че банката се е примирявала с това, че не е проверявала и че не е сигнализирала пред съответните органи. Документи, доказващи това, има много, въпреки че не всичко направено е документирано. Достатъчно е само да спомена писмо № 15259 от 15.XI.1957 г.; № 04589 от 9.IV.1958 г.; № 04645 от 10.IV.1958 г., специално писмо лично до Министъра на търговията № 484 от 15.X.1957 г. и много други, които са на разположение на интересуващите се, включително и документи до Правителството.

2. На стр. 6 е направена силната констатация, че „непрецизността и повърхностното проверяване на документите по откриването на акредитивите и плащанията по тях са били чести явления в работата на органите на отдел „Иностранни операции“.

Въпреки огромната претрупаност в работата и допусканото във връзка с това забавяне в откриването на акредитивите трябва да се отбележи, че акредитивите като правило се откриват много прецизно. Поради това, въпреки много големия им брой и сложност, почти няма случаи на неблагополучия по тая линия. В доклада силната констатация е подкрепена с три примера – един за техническа грешка при преписване на сумата на акредитива, другият – пропускане на една дума от текста и третият – за неправилно определени курсове на италианската лирета по отношение на долара.

Първите два случая и частично третият са по начало верни, но не дават основания за такава силна констатация, която е в разрез с истината специално по откриване на акредитивите. Случаят с италианските лирети не е даден напълно правилно. Съгласно световната практика, а и съгласно теорията, когато има валутна клауза, контрагентите са, които определят на каква база ще стане преизчисление от едната валута в другата – по курса в деня на плащането, по курса в деня на откриване акредитива или по друг курс, като се укаже и коя борса се има предвид. Поради това, когато в документите на предприятието е фиксиран курсът, банката не може да го изменя произволно и не носи отговорност. Договореният между контрагентите курс е задължителен по дадената сделка. Поради това констатацията в частта си, която засяга случаите на курсове, посочени от предприятието, но оказали се неизгодни, е неправилна.

В някои случаи обаче, предприятията допускат недостатъци в работата си, като не договарят начина, по който ще стане превръщането на едната валута в друга по сделката. В такива случаи службата в Отдела трябва да определи курса, като изхожда от интересите на страната и международната практика. В конкретния случай с италианските лирети службата действително неправилно е определила курса, но действителната щета възлиза общо на 11.459 лирети или 124,90 лева, а не както е посочено в доклада.

Тъй като в посочения смисъл – само за втората част – констатацията е вярна, ще вземем необходимите мерки да се осигури правилно определяне на курса в случаите, когато предприятията пропускат да го договорят.

3. На стр. 7 се изнася, че „поради недостатъчно прецизен анализ на данните за авоарите на БНБ при френската банка Банк комерсиал – Париж и предстоящите плащания към същата банка и поради това, че не са били взети предвид очакваните постъпления по откритите акредитиви по на-

шия износ“, са били използувани кредити във френски франки, вместо да се използуват наличните авоари, като авоарите впоследствие са оформени в срочен депозит. В резултат на това „са били платени 6.881.335 френски франки лихва, равняващи се на 105.420 валутни лева, които банката е отнесла в тяжест на съответните външнотърговски предприятия, а получените лихви от влоговете са отнесени изцяло като печалба на банката“.

В проверката на Държавния контрол този въпрос има история. В началото се считаше, че в случая е допуснато едно неправилно действие, което е допринесло големи загуби за България. После тази теза отпадна, но очевидно другарите не са се решили да отидат до край и затова, макар в смекчен вид, оставят този въпрос в доклада, като го свеждат към това, че: а) анализът не е бил правилен и б) предприятията са плащали лихва по кредитите, а същевременно лихвите от авоарите ги е получила банката.

Понеже за нас въпросът е съвършено ясен и всякаква експертиза ще докаже, че в случая България не само, че не е ощетена, а е реализирала значителна печалба, ние не бихме се спирали изобщо на този въпрос, ако той не съдържаше някои елементи от принципен характер, а те са следните:

а) Когато преценяваме възможностите ни да поемем едни или други твърди задължения, ние сме изхождали само от това, на което твърдо разчитаме. При поемане на твърди ангажименти ние не вземаме под внимание цялата сума на откритите в наша полза акредитиви, тъй като постъпленията по тия акредитиви може да се реализират, а може и да не се реализират. Вярно е, че и плащанията по откритите от нас акредитиви може да се реализират не в пълния размер, обаче ангажиментът ни е твърд и ние трябва да сме готови за пълно плащане. Това се допълва с още един въпрос – в случая се касае за клирингова валута и банката няма възможност по друг начин да плати срочно своите задължения, освен като постепенно набира и задържа като свои авоари постъпленията от износа. Поради тази причина банката в своята практика често задържа текущите постъпления, с оглед посрещане на бъдещи падежи, а текущия внос извършва чрез ползуване на нови кредити. Важно е да се знае, че тези кредити са само стокови, следователно няма възможност един кредит да се погасява чрез използуването на друг кредит. Това особено пък важи за случая, тъй като се касае до клирингова валута. Благодарение на тази политика, към която твърдо сме се придържали досега, страната ни, въпреки огромните трудности, е устоявала на всички падежи. Ако пък се разгледат конкретните цифри за Франция през този период, когато е правена преценката, ще се види, че не са били налице значителни авоари във френски франка. Тези авоари са образувани през месеците април, май, в един сравнително кратък период и веднага след като бяха образувани, банката взе необходимите мерки да се оползотворят тия авоари. При това тя имаше предвид специфичното положение във Франция, а именно относително високия лихвен процент, който се начислява върху авоарите по сметки. Този процент е в редица случаи по-голям от лихвения процент по ползуваните кредити. Във връзка с това банката извърши една изключително удачна операция – тя не само че използува в интерес на страната разликата между лихвения процент по авоарите във Франция и лихвения процент по кредитите във френски франка, но беше получавана лихва и по средствата, принадлежащи на Франция от предоставения ни безлихвен технически кредит (плафон) по клиринга.

Ние считаме, че в случая е абсолютно неуместно каквото и да било обвинение за „недостатъчно прецизен анализ“, а това е една политика, която е правилна и която трябва и в бъдеще да се следва много твърдо, за да не докараме страната до положение на неплатежоспособност или да предизвикаме непрекъснато загуби от конвертиране на валута, когато това изобщо е възможно. Тази практика съвършено основателно продължава и в момента.

б) Когато преценяваме едни или други условия по операциите с чужбина, ние сме се ръководили винаги от това, дали условията са изгодни за българската държава, а не за едно или друго звено в нашия апарат. Поради това абсолютно необоснован е всякакъв опит да се търси някаква нередност при посочените по-горе операции с Франция в това, че външнотърговските предприятия са утежнени с лихви по кредитите, а лихвата от авоарите е отишла в печалба на банката. В случая е важно дали от тази операция общо държавата е спечелила или изгубила – нещо, което по непонятни причини не е изнесено в доклада.

в) Въпросът за понесените от външнотърговските предприятия лихви по кредитите в посо-

чения случай е само една незначителна част от един общ въпрос, а именно от въпроса правилно ли е с лихвите по систематически ползуваните краткосрочни кредити да се утежняват външнотърговските предприятия-вносители, когато не по тяхна вина държавата се прибягва до ползуване на кредитите за внос. Този въпрос е повдигнат от банката (писмо № 7370 от 13.VI.1958 г. до Министъра на търговията и Министъра на финансите) и не по нейна вина още не е уреден. Може би предложенията на банката да не са най-правилните по този въпрос, но никой никакви други предложения не е направил, поради което се практикува системата на утежняване на външнотърговските предприятия-вносители с лихвите по кредитите.

Ние считаме, че въпросите, свързани с констатацията по операциите с Франция, са много важни и по тях трябва сериозно да се помисли, преди да се пише в такъв важен документ, защото тук не се касае само до някаква единична преценка или опущение, а се касае до политика в разплащанията с чужбина – правилна ли е, или неправилна. При това да се има предвид, че и след проверките на Държавния контрол банката по същия начин продължава да работи, както е работила и досега, що се отнася до този род операции и тя не може да работи по друг начин дотогава, докогато върху нея тежи отговорност за срочно изплащане на поетите задължения към чужбина или докогато това не бъде наредено по съответен ред.

4. В констатациите и изводите по случая с маслините, които заемат видно място в доклада (стр. 7–10), има редица неоснователни твърдения, които са свързани с посочените по-горе неправилни становища по задълженията на банката.

Вярно е, че от страна на органите на БНБ са допуснати съществени слабости във връзка с тази операция. Тия слабости са главно в следното: по един от акредитивите е извършено плащане въз основа на нареждане от предприятието, неподписано от правоимащите лица; редица обстоятелства във връзка със сделката е можело да обърнат внимание на служителите на банката, за да се осъществи проверка по същество и да се пресече своевременно по-нататъшното понасяне на загуби – това е въпрос на контрола по същество, на икономическата работа, която трябва да се върши в Отдела и която не е била на необходимата висота в случая. Не може обаче да се приписва на банката вина в това, че тя е извършила плащане за маслините, когато са били налице изрични нареждания от страна на предприятието, подписани от правоимащите лица да се извърши плащането, като същевременно са посочвани фирите, които трябва да се удържат. Известно е, че съгласно договора с Карагунис, от сумата на документите може да се удържат само фири, а фирите се установяват само и единствено с констативни актове. Следователно, щом като ръководителите на предприятието съобщават в банката да се изплатят маслините, като се удържи точно фиксирана сума за фири, това означава, като се имат предвид условията на договора, че маслините са получени и че има констативен акт, в който са установени фирите, тъй като съгласно договора, по друг никакъв начин фирите не могат да бъдат установени. Неоснователно се обвинява Отдела и в това, че не е изисквал актовете за приемане на маслините. Действително в условията на акредитива се предвижда плащането да се извърши 50% при представяне на документите в гръцката банка и 50% – 10 дни след пристигане на стоката в България при нейното приемане въз основа на актове. Клаузата за плащане 10 дена след пристигането и приемането на маслините е в полза на българското предприятие, което в дадения случай се явява наредител – т.е. то получава маслините, на него се издава акт и след като има налице тия документи – дава нареждане на банката да се извърши плащането. Съгласно съществуващата практика банката не изисква документи за получаване на стоката, както и други документи във връзка със стоките – сертификати, спесификация и пр. – когато нареждането се дава от страна на нашето предприятие. Такива документи банката изисква, когато нареждането е от чуждестранна фирма или чуждестранна банка, с оглед да се защитят интересите на нашето предприятие. Ако се възприеме тезата, че и при нареждане от нашите външнотърговски предприятия за плащане трябва да изискваме документите във връзка с пристигането, окачествяването и пр. на стоката, това ще означава банката да проверява всяко нареждане на външнотърговските предприятия по същество, което очевидно не е нито необходимо, нито възможно. Независимо от това, такава една практика би била свързана с много сложна техническа работа по представяне на документите в банката, а понеже се касае за оригинални документи, които не могат да се движат по разни ведомства, би се наложило непрекъснато да се правят преписи на документи. Излиза, че общо взето такива документи не трябва да се изискват, но в случая с маслините

е трябвало да се изискат, защото се е стигнало до неблагополучие. Но откъде може да се знае предварително по коя сделка именно ще стане такова неблагополучие, за да се изискват документи само по нея. Практиката не може да бъде пригаждана към всеки отделен конкретен случай и въз основа на това, че един престъпник е използувал недостатъчната бдителност и лошата отчетност в предприятието, а също недостатъчния контрол в банката, за да извърши престъпление, да се въвеждат някакви специални нови форми и нови задължения, които да обременят техниката на работа както в банката, така и във външнотърговските предприятия, без това да се диктува от някаква необходимост.

При това, не е без значение фактът, че банката сериозно е сигнализирала пред Министерството на търговията за неблагоприятните платежни условия по сделките с Гърция още преди случая с маслините.

И по редица други въпроси във връзка с констатациите за маслините са допуснати неоснователни твърдения. Такова е, например, обвинението срещу банката, че не е разкрила кои товарителници за кои маслини и по кои акредитиви се отнасят (нещо, което не е задължение на банката и не е възможно да се извърши в банката); обвинението, че е допуснала „съществено нарушение“, като изменила едно от нарежданията на предприятието (такова изменение фактически няма и предаденият текст от банката има същото съдържание, същото правно значение и същия смисъл по същество, както нареждането на предприятието).

Подробно върху другите неправилни констатации не считам за необходимо да се спирам, тъй като въпросът за маслините се намира в прокуратурата и съдът ще установи чия вина докъде се простира. Независимо от това, случаят Карагунис беше един повод за сериозно преглеждане работата в отдела и за набелязване редица мероприятия по подобряване както формалния контрол, така и контрола по същество върху работата на външнотърговските предприятия.

Понеже в доклада има позоваване на взетите от Централното управление на банката на 13.XII.1958 г. решения по повод случая с маслините, важно е да се има предвид следното: тези решения имат за цел да се вземат временно мерки, докато се изготви упътване (инструкция), в която да се определи точно редът на разплащанията, а не отразяват окончателно становище по тези въпроси. Становище е взето по същество в подписаното вече упътване, за което стана дума и в което липсват много от временните мерки, взети по решението от 13.XII.1958 г.

5. На стр. 10 и 11 се прави констатация, че по акредитивите без покритие банката не е извършила плащане на външнотърговските предприятия веднага след представяне на документите от тяхна страна, а след получаване на съответната сума от чуждестранния купувач, като се прави изводът, че в резултат на това предприятията са били финансово затруднявани, а в някои случаи са изпадали в просрочие.

Първо, по извода – финансовото затруднение при външнотърговското предприятие намира израз в просрочието, тъй като цялата тяхна търговска дейност се осъществява само с банков кредит. От подробния и конкретен анализ, който направихме, се оказа, че нито едно предприятие не е изпаднало в просрочие по такива именно причини. Второ, практиката да се плаща по акредитивите без покритие след получаване на покритието не съществува само у нас и тя има своето оправдание – когато банката получи по акредитива сумата, тогава и ще плати на доставчика. Аз съм съгласен, че може да се въведе при нашите условия системата да се плаща веднага на външнотърговското предприятие, което в известна степен ще внесе опростяване в този род операции, но досегашната практика в никой случай не може да се третира като някакво нарушение. В случая службите в Отдела са работили точно по инструкцията, на която при по-предните констатации има позоваване в доклада. Очевидно инструкцията не може да се зачита в едни случаи, а да не се зачита в други.

По същество обаче, съм съгласен, че е целесъобразно да се промени сегашната практика, а съответно и инструкцията.

6. На стр. 11 има констатация във връзка с износа на коне, магарета, живи свине и мас в Австрия през 1955 година и се твърди, че банката не е сигнализирала за непостъпването на суми по изпратените инкасови документи, с оглед да се спре по-нататъшната експедиция. Преди всичко възниква интересният въпрос, защо само в този единствен случай се прави екскурзия към 1955 г., когато обект на ревизията е дейността през 1958 и 1959 година, както това е отбелязано в докла-

да. Но този въпрос не е по същество. Същността е следното: вярно е, че банката не е сигнализирала писмено за непостъпването на суми по инкасовите документи. Може обаче да бъде доказано както с документи, така и със свидетели, които са работили тогава в предприятието и в Министерството на търговията, че на предприятието е било известно обстоятелството, че не се извършва плащане по инкасовите документи и въпреки това е давано нареждане да се експедира стоката по съображения на самото предприятие. Това е било известно на предприятието независимо от сигнала по телефона, който е даден от страна на банковите служители и независимо от документално установения факт, съобщен на предприятието, че Австрийската банка не дава гаранция за инкасирането на документите. Този случай за износ в Австрия навремето беше обследван и отговорностите по него бяха установени.

7. На стр. 12 се прави констатация във връзка с това, че началникът на Отдела не е разрешавал компенсиране на вземания на наши предприятия от чужди фирми с насрещни задължения, което довело до забавяне на разплащанията по някои сделки. Началникът на Отдела е постъпил правилно, като не е разрешил тези компенсации, тъй като това не е от негова компетентност. Поначало тези компенсации са забранени по съображения на контрол и отчетност. Това, че ръководството на банката (в дадения случай аз), е разрешило някои такива компенсации, не означава, че отказването им от началника на отдела е някакво нарушение от негова страна. Трябва да се има предвид, че и сега въпросът за тези компенсации стои по същия начин – поначало те не се допускат и само в изключителни случаи компетентните длъжности лица в банката могат да разрешават.

Констатацията при проверката обаче, може да послужи за повод да се обсъди отново този въпрос и евентуално да се разширят правата по разрешаване такива констатации.

8. На стр. 12 се констатира следното: „Ръководството на банката и неговите сътрудници са разрешавали някои въпроси по разплащанията с чужбина, без да са си давали сметка какво е тяхното отражение за бюджета на държавата“. Тази силна фраза е абсолютно произволна и неподкрепена с нищо. Единственият пример, който е даден в „подкрепа“, е съвършено неудачен и говори не за някакъв напредък в работата на банката, а напротив – за правилното провеждане на работата, касае се за случая с турските лири-банкноти (стр. 12–13), които са купувани по нисък курс, а впоследствие са продадени за издръжка на легации по официалния курс, в резултат на което, след спадане премията, банката е реализирала печалба за сметка на бюджета на държавата в размер на 1.484.506 лева.

В случая фактът е верен, обаче неговото третиране е съвършено неправилно.

Преди всичко произволно е твърдението, че тук има стремеж за увеличаване на брутната печалба. Въпросът за курса на лева спрямо другите валути в никакъв случай и никога не е разглеждан от гледна точка на печалбата на банката, а единствено от икономическите интереси на страната. Ако някой докаже, че тая операция е била в разрез с икономическите интереси на страната – това е друг въпрос. Курсовата разлика действително е отишла в печалба на банката съгласно даденото ѝ монополно право за покупко-продажба на чужда валута и определяне на нейния курс. Това е напълно законно и друго законно решение на въпроса няма. На законно основание е извършено и определянето на курсовете на турската лира, за което става дума – това право е дадено на БНБ изрично с Разпореждане № 2726 на Министерския съвет от 6.II.1952 г., разпореждане от 14.IX.1956 г., относно курсовете за покупка на чуждестранни банкноти, Разпореждане № П-794 от 13.VII.1957 г.

Що се отнася до същността на въпроса, то и по същество действията на банката в този случай са съвършено правилни. Банката е заплащала на външнотърговските предприятия, респ[ективно] на други учреждения, банкнотите турски лири по такъв курс, който прави равностойността в лева равна на равностойността, която те биха получили, ако продадеха стоката или извършеха услугата не срещу обезценени турски лири-банкноти, а срещу клирингови долари или други относително стабилни валути. Така че абсолютно невярно е твърдението, че са ощетявани външнотърговските предприятия. Напротив, банката в случая е предотвратявала получаването на неследуеми им се суми, тъй като това би ги поощрило да продават срещу турски лири-банкноти, вместо срещу твърда валута, което строго се регулираше съобразно с реалните потребности от банкноти турски лири. Банката продаваше същите банкноти по официалния курс не само защото това е установено с разпореждане на Министерския съвет от 14.IX.1956 г., но и поради това, че валута-

та, която има да купуват ведомствата, е залегнала в техните планове и бюджета, именно по официалния курс и ако те я купуват по по-нисък курс, ще се създадат условия за извършване на по-големи валутни разходи във вреда на държавата.

Тази практика е била правилна. Тя се прилага и сега и трябва да се прилага и в бъдеще. Във връзка с това не може да се приеме за правилно и предложението по т. 3 на доклада.

III. Констатации и изводи, които поначало са правилни

Следните констатации намираме, че поначало са верни и правилни:

1. Отделът „... е допускал някои акредитиви за внос на стоки от капиталистическите страни да се откриват със закъснение, без да е имало за това валутни причини“. (стр. 2)

2. „Особено незадоволителна е работата на органите на отдел „Иностранни операции“ във връзка със своевременното закриване на неизползуваните остатъци по откритите акредитиви за внос на стоки от капиталистическите страни, в резултат на което продължително време страната ни е била лишавана от възможност да използува заангажираната валута“. (стр. 5)

3. „Също така незадоволителна е била работата на банката и по своевременното събиране на чужда валута за извършвания от външнотърговските предприятия износ на стоки в капиталистически страни. В много случаи органите на банката са се задоволявали само да приемат и препращат по установения ред получените документи за инкасо без да са следили за тяхното срочно инкасиране“. (стр. 11)

Посочените недостатъци в работата на Отдела се дължат главно на следните причини:

1. През последните години работата в Отдел „Иностранни операции“ рязко нарастна. Подробни данни за това са дадени в обясненията на началника на Отдела, както и в редица писма на банката до Министерството на финансите. Увеличаването на обема на работата налагаше, наред с проведените значителни мероприятия по опростяване на работата, да се увеличи и персоналът в Отдела, а така също да се преустрои отделът в управление, за да се обезпечи ръководство и контрол на голямата и разнообразна работа в службите. Този въпрос е стоял и пред отдела, и пред ръководството на банката вече години наред. Понеже щатът на отдела е включен в щата на Централното управление, а съгласно постановления на Министерския съвет от 19.I.1957 г. и 14.X.1957 г. в щата на Централното управление се провежда съкращението от 30%, нямаше абсолютно никаква друга възможност да се задоволи елементарната нужда на Отдела от допълнителен персонал в размер на около 30-40 бройки, освен ако се признае, че намалението на персонала в Централното управление на банката с 30% не трябва да засяга оперативните служби, нямащи административно-управленчески характер. Това би дало възможност чрез преразпределение на персонала в Централното управление – за сметка на други служби – да се подсилят значително службите в отдел „Иностранни операции“, за да се справят с нарастналата работа. Такова предложение Централното управление на банката нееднократно и настойчиво прави пред Министерството на финансите през последните две години. Министерството на финансите обаче не разреши въпроса. Въпреки частичното подпомагане на Отдела със служители от други служби, нямаше възможност да се задоволи макар и в минимален размер нуждата му от още служители. Едва в последно време, във връзка с произтичащите от преустройството на държавното и стопанско ръководство изменения в някои от службите на банката, се подсили по-значително персонала в отдел „Иностранни операции“. Въпреки това обаче той и сега не е достатъчен и не се справя с възложената му огромна техническа и друга работа. И сега откриването на акредитивите се забавя, и сега не е напълно осигурено срочното инкасиране на сумите по документите и редовното следене за възстановяване на неизползувани акредитивни суми, въпреки че в сравнение с 1958 г. персоналът е увеличен с около 20 души.

Няма съмнение, че наред с крайно недостатъчния персонал, който въпреки систематическото полагане на извънреден труд, включително в събота и неделя, не може да отправя срочно работата, за посочените слабости е допринесъл и недостатъчният контрол върху работата на оперативните служби. Че този контрол е недостатъчен, на нас ни беше известно. На нас ни беше съвършено ясно, че при извънредно нарастналия обем на работата само един началник на отдел, без какъвто и да бил ръководен персонал, не може да осъществява необходимия контрол върху работата на службите. Началникът на отдела е затрупан с преписки и решаването на оперативни въпроси, което не му дава възможност да надниква в службите. Това ни най-малко не означава, че в стила и

метода на работата на самия началник на отдела не е имало недостатъци, но обективната трудност следва да се отчете, за да не се направи едностранчива преценка. Отчитайки необходимостта от подобряване контрола върху работата на службите и тяхното ръководство, Централното управление на банката неколкократно предлагаше в Министерството на финансите, което досега имаше тия права по отношение на банката, да разреши преустрояването на отдел „Иностранни операции“ в управление, за да може да се комплектува необходимият кадър от началник управление, заместник-началник, главен счетоводител (тъй като счетоводната работа в отдела е много по-голяма от счетоводната работа в банковите клонове), началници на вътрешни отдели, които да възглавят непосредствено по-важните сектори на работата – разплащания по търговията, нетърговски операции, кредитни и други валутни операции, икономически проучвания и пр. Това наше предложение от година на година беше отлагано и досега въпросът не е уреден. Едва сега с предложението, което е внесено в Министерския съвет за преустрояване на отдел „Иностранни операции“ във Валутно управление с необходимия ръководен кадър и с увеличаване щата му на 140 души, ще се създадат елементарно необходимите условия за редовно и правилно отправяне на работата.

Няма съмнение, че за тези недостатъци в отправянето на техническата работа в Отдела е допринесло и това, че като заместник-председател, отговарящ за този отдел, съм обръщал главно внимание върху правилното провеждане на валутната политика на страната, върху обезпечаването на необходимите средства за плащане към чужбина и правилното маневриране с тях, за успешното и изгодно за страната извършване на честите валутни операции по арбитражни, тристранни операции и т.н., по осигуряването на кредити при изгодни условия и пр., а недостатъчно внимание съм отделял на чисто техническата работа. Въпреки че ми беше известно това състояние на техническата работа в отдела, задоволих се само с писмата, които бяха отправяни до Министерството на финансите с искания да се уреди въпроса с преустройството на отдела и увеличаване на щата му, а не настоях, след като от Министерството на финансите не се получи разрешение, въпросът с цялата му острота да бъде отнесен в Министерския съвет или в ЦК на Партията, за да се разреши.

IV. По предложенията в доклада

1. С предложението по т. 1 съм съгласен. Междувременно е изготвено упътване за разплащанията с чужбина, което е подписано от Министъра на търговията и Председателя на банката. Това упътване ще бъде преразгледано и евентуално преустроено в инструкция, като съответно се допълни с някои нови положения, които ще се намерят за целесъобразни.

Трябва обаче да се има предвид, че и в това упътване не се предвижда банката да провежда такъв контрол, за какъвто е обвинявана тя в доклада, че не провежда. Оперативният предварителен контрол върху условията на сделките и договорите на външнотърговските предприятия е възложен на Министерството на търговията с правителствени актове и той не може да бъде изменян и да бъде прехвърлян на банката с инструкция. Ако органите на Държавния контрол поддържат своите констатации, а това означава да се измени сегашният ред и да се въведе нов ред в това отношение, следва да се постави въпросът на обсъждане с ръководството на Министерството на търговията и други органи, да се вземе становище и да се внесе в Министерския съвет за разрешение.

2. С предложението по т. 2 съм съгласен.

3. Предложението по т. 3 следва да отпадне по посочените в обясненията съображения. Въпросната курсова разлика на законни основания и правилно по същество е отнесена в печалба на банката. Никой не може да докаже, че бюджетът в случая е понесъл някакъв ущърб, защото такъв ущърб действително не е понесен. Тия операции по същия начин щяха да се отразят в балансите на външнотърговските предприятия и на разчетите им с бюджета, както и ако продажбите бяха извършени не срещу обезценени турски лири, а срещу стабилна валута. Същата практика ще продължава и в бъдеще, освен ако Правителството измени установения от него ред, което едва ли ще да е целесъобразно, като се има предвид, че банката не само печели от курсовата разлика, но тя и губи от курсова разлика, независимо от това, че печалбата е по-голяма, отколкото загубата.

При това абсурдно е предложението да се издирят и сторнират всички подобни операции, тъй като такива операции са извършвани почти ежедневно, те са хиляди на брой в цялата 10-годишна архива на банката по иностранните операции. За да се издирят, ще е необходимо с години да се ровят старите архиви, за да се види къде има такива операции. Това е само техническата страна на работата, от която държавата ще има голяма загуба в труд и средства, независимо от то-

ва, че предложението е незаконно и неправилно.

4. Предложението по т. 4 да отпадне, тъй като такива постъпки вече са направени.

5. С предложението по т. 5 не съм съгласен.

Преди всичко абсолютно не съм съгласен с оценката на работата на Отдела в смисъл, че има „неблагополучия в работата на този отдел и допуснати слабости и нарушения, в резултат на които са причинени щети и загуби на народното стопанство“. От изложеното по-горе се вижда от каква погрешна основа е направена тази произволна преценка за работата на Отдела. Разбира се, при такъв род оценка, която не може да се премери на везни, винаги има място за субективизъм. В дадения случай обаче основата, върху която се гради оценката, е абсолютно неправилна. Що се отнася до недостатъците и слабостите в работата, неоснователността на основните обвинения беше разкрита. Тук е необходимо да се подчертае обаче и това, че при оценката не трябва да се взема едната страна от работата на Отдела и да се изпуска от вниманието положителното, което е достигнато в Отдела през последните години, а именно: правилно провеждане на валутната политика на страната, успешно маневриране с валутните ресурси, достигане на такива условия по кредитните и други операции, на които много други страни могат да ни завидят, изгодно за страната извършване на тристранните арбитражни и други валутни операции, засилването на контрола по същество върху работата на външнотърговските предприятия и систематически изнасяне на разкритите съществени слабости и недостатъци в тях с предложения за тяхното отстраняване и т.н. По тия въпроси органите за държавен контрол не са намерили за необходимо да отбележат нищо в доклада, а при преценката изобщо не ги вземат под внимание. Тая преценка те градят само върху неправилните си констатации по някои принципни въпроси и върху действителните недостатъци по отношение отправянето на техническата работа на Отдела, предизвикани по изтъкнатите погоре причини.

Като се има предвид всичко това, особено е необосновано и неоправдано да се обръща „сериозно внимание“, и то на Председателя на банката. Внимание на Председателя на банката, по мое мнение, може да се обръща, когато действително в работата на Отдела има неблагополучия и съществени слабости и недостатъци в осъществяване основните задачи, които са поставени пред банката при осъществяване на валутните операции, в неправилно и неудачно провеждане валутната политика на страната при осъществяване на разплащанията. И понеже такова нещо няма, едва ли е наложително да се предлага обръщане на внимание на председателя на банката, тъй като вниманието на председателя на банката без друго непрекъснато е насочено към правилното осъществяване на функциите и задачите на банката по разплащанията с чужбина.

В заключение, аз считам, че ако Комисията за държавен контрол има по-други разбирания по някои въпроси по разплащанията с чужбина, тия въпроси биха могли да се поставят, но не като констатации за нарушения и неблагополучия, а като проблеми за обсъждане. В такъв случай ще бъде целесъобразно преди да се вземе решение по въпроса, да се предаде докладът заедно с обясненията на ръководните органи в Министерството на търговията, за да вземат становище по принципните въпроси, а след това, ако е необходимо, да се проведе и съвещание по тия въпроси с участие на Министерството на търговията, Министерството на финансите и Държавната планова комисия, за да се изяснят окончателно тези въпроси и да се вземе такова решение, което действително да дава линия за подобряване на работата на банката и на външнотърговските предприятия по операциите им с чужбина.

Независимо от възраженията по някои съществени констатации, считам, че проверката от органите на Държавния контрол ще спомогне много за по-нататъшното подобряване работата на валутните служби в банката, в която насока вече се проведоха някои мероприятия и предстои още да се проведат. Ползата от проверката ще бъде още по-голяма, ако се решат правилно повдигнатите в доклада спорни въпроси.

София, *25* март 1959 година

ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА:
М. Вельов

ЦДА, ф. 136, оп. 28, а.е. 380, л. 28–50. Оригинал. Машинопис.

№ 702

ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ДЪРЖАВНАТА ПЛАНОВА КОМИСИЯ НИНКО СТЕФАНОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ ЗА ИЗВЪРШЕНАТА В ЦЕНТРАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ ПРОВЕРКА НА ВАЛУТНИТЕ ОПЕРАЦИИ*

София, 21 април 1959 г.

К О М И С И Я
за
ДЪРЖАВЕН КОНТРОЛ
№ *55*
*21.IV.*1959 г.
С О Ф И Я

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ
СЪВЕТ – другаря АНТОН ЮГОВ
Т У К

Доклад

от КИРИЛ ЛАЗАРОВ – Министър на финансите
и НИНКО СТЕФАНОВ – Председател на Комисията за държавен контрол

ОТНОСНО: проверката в Централното управление на Българска народна банка по валутните операции.

ДРУГАРЮ ПРЕДСЕДАТЕЛ,

През януари и февруари 1959 година органи на Министерството на финансите и държавния контрол извършиха проверка в отдел „Иностранни операции“ при Централното управление на Българска народна банка относно състоянието и организацията на работата по валутните операции през 1958 и 1959 година.

При проверката е установено, че в работата на банката по стоковите и нестокови разплащания с чужбина са осъществени известни постижения.

Наред с това обаче, в работата на Централното управление на БНБ и по-специално на отдел „Иностранни операции“ все още се допускат редица сериозни слабости и нарушения. В резултат на това въздействието на контрола чрез лева, упражняван от банката върху дейността на външно-търговските предприятия, в някои случаи е било намалявано, а в други случаи не са били предотвратявани известни щети на народното стопанство.

Проверката показа, че председателят на банката др. Вела Луканова и зам.-председателят Михаил Вельов, отговарящ за работата на отдел „Иностранни операции“ с началник Йордан Наков Димитров, недостатъчно са контролирали работата на органите на този отдел, поради което в редица случаи действуващи правителствени разпореждания и банкови наредби са били нарушавани.

През проверявания период същият началник отдел, въпреки изричните разпореждания на Инструкцията за документарните акредитиви, е допускал някои акредитиви за внос на стоки от капиталистическите страни да се откриват със закъснение, без да е имало затова валутни причини. Това закъснение в много случаи е довеждало до несвоевременното изпълнение на плана по вноса от външно-търговските предприятия или до продължаване валидността на някои от акредитивите.

От проверените 134, от всичко 2420 открити акредитиви по вноса през 1958 година, 44 от тях за 5.447.538 валутни лева са издадени от 6 до 10 дни след постъпване на нареждания на предприятията в банката, вместо на следващия ден от постъпването им, както е предвидено по същата инструкция.

По нареждане на някои външно-търговски предприятия са откривани по няколко акредитива за внос в полза на една и съща чуждестранна фирма, без да е сигнализирано пред Министерството на търговията, че фирмите не са изпълнили задълженията си по някои от акредитивите с изтекли срокове и без да е държано сметка, че по този начин продължително време е била заангажирана и неизползувана ценна чужда валута.

Така, през 1958 година, по нареждане на ДТП „Химимпорт“ Българска народна банка е открила на различни дати 4 акредитиви за 105.125 кл[ирингови] долари с покритие, равняващи се на 714.853 валутни лева, в полза на предприятието „Хемпро“ – Югославия, за внос на индустриални сажди. Последните три акредитиви банката е открила последователно, без да е обръщала внимание на ДТП „Химимпорт“, че фирмата-доставчик не е изпълнила поетите задължения още по първия акредитив, в резултат на което от горната сума 36.236 кл[ирингови] долари, равняващи се на 246.405 валутни лева, са били замразени и неизползувани от 136 до 221 дни след откриването на акредитивите и от 38 до 115 дни след изтичане срока на валидността им. Един от горните акредитиви за 12.587 кл[ирингови] долари, въпреки че първоначалният му срок е бил продължен с още 52 дни, е анулиран изцяло след 136 дни от откриването му и 38 дни след изтичане на последния му срок.

По нареждане на ДТП „Хранекспорт“ банката е открила други 3 акредитиви за внос на риба от Турция за 92.750 кл[ирингови] долари с покритие. При откриване на втория и третия акредитив банковите органи не са сигнализирали пред предприятието и пред Министерството на търговията, че фирмата-доставчик не е изпълнила задълженията си още по първия акредитив. В резултат на това по тези три акредитива е допуснато 65.116 кл[ирингови] долари, равняващи се на 442.794 валутни лева, да се замразят от 116 до 195 дни след откриването им и от 90 до 132 дни след изтичане на срока им. Един от тези акредитиви за 32.500 кл[ирингови] долари, равняващи се на 221.000 валутни лева, е бил изцяло анулиран – 88 дни след изтичане на срока му, поради това, че фирмата не е била в състояние да достави уговореното количество риба. По същите причини по другите 2 акредитива са анулирани съответно 12.770 и 19.846 кл[ирингови] долари. Тези акредитиви са били открити от банката, без да са били изискани преди това от предприятието да подсигури срочното и качествено изпълнение на сделките, със съответни банкови гаранции, поради което от фирмата-доставчик впоследствие не е потърсена неустойка.

При проверката е установено, че в много случаи по нареждане на външно-търговските предприятия са откривани от БНБ акредитиви за внос на стоки от капиталистическите страни, преди да са били уговорени всички условия по сделките. Поради недостатъчния контрол на банковите органи, това явление в работата на предприятията не е било прекъснато своевременно. Вследствие на това, някои от откритите акредитиви впоследствие са били анулирани, след като по тях продължително време е била замразена ценна за народното ни стопанство чужда валута. По същите причини сроковете на други акредитиви са били продължавани по няколко пъти.

Анализът на 11 акредитиви за внос на стоки за 2.073.023 валутни лева показа, че поради горните причини един от тях за 21.687 лв. е анулиран на 12 ден след откриването му, друг за 352.335 лв. е анулиран в деня на изтичане срока му – 60 дни след откриването му, а останалите 9 акредитива за 1.679.143 лева, които са били със срокове от 25 до 135 дни, са анулирани от 3 до 149 дни след изтичане на валидността им. От горните 11 акредитиви, 6 – за 1.719.540 лева са били с покритие по клиринг и останалите за 353.483 лева по ползуваните от БНБ кредити.

Така акредитив № 90 за 65.000 кл[ирингови] долари с покритие, равняващи се на 442.000 валутни лева, за внос на валонекс от Турция е анулиран 129 дни след откриването му и 39 дни след изтичане на срока му, поради това, че фирмата-доставчик е предлагала неприемлива мостра, която не е била изискана и уточнена преди откриването му; акредитив № 356 за 202.422 хол[андски] фл[орини] с покритие, равняващи се на 362.214 валутни лева, за внос на изкуствена коприна от Западна Германия чрез Холандия е анулиран 60 дни след откриването му, поради това, че фирмата-доставчик не е получила разрешение от холандските девизни власти за закупуването на копринатa от Западна Германия.

Други 3 акредитиви за 23.920.000 фр[енски] фр[анка] за внос на разни стоки от Франция, открити по краткосрочния кредит при Ойробанк – Париж, са били анулирани от 42 до 71 дни след откриването им, също поради неполучаване разрешения от девизните власти, което банковите органи не са разкрили и при упражнявания от тях последващ контрол.

По акредитив № 181/21.VIII.1958 година за 106.590 кл[ирингови] долари с покритие, равняващи се на 724.812 валутни лева, открит по нареждане на ДТП „Рудметал“ за внос на поцинкована ламарина от Югославия, доставката не е била изпълнена в предвидения по акредитива първоначален срок 21.X.1958 година. Предприятието с писмо от 22.X.1958 година е поискало от БНБ да продължи срока до 15.XII.1958 година, поради това, че фирмата-доставчик също не е била получила от югославянските власти разрешение за износ. Освен това, със същото писмо предприятието е уведомило банката, че държи да се осъществи вноса по този акредитив, тъй като сделката е била договорена срещу износ на 1.140 каси захар в Югославия от ДТП „Хранекспорт“ по акредитив № 11144/12.X.1958 год. за 106.590 кл[ирингови] долари със срок 31.X.1958 година. Банковите органи са се примирили с изнесеното в писмото и са продължили срока на акредитива до 15.XII.1958 година, без да са установили, че тези акредитиви нямат нищо общо помежду си, както и че последната пратка захар към 11.X.1958 година е била изнесена и платена. Към 14.I.1959 година – 146 дни след откриването и 30 дни след изтичането на последния срок, доставката по акредитива все още не е осъществена. По време на проверката по искане на предприятието банката отново е продължила срока по акредитива до 10.II.1959 година. До този момент обаче, доставката на ламарината не е извършена, а валутата по акредитива в размер на 106.590 кл[ирингови] долари повече от 173 дни стои замразена и неизползувана.

По други 19 акредитиви за внос за 4.929.245 валутни лева, от които 3.127.573 лева са били по кредита и 1.801.672 лева с покритие, срока на валидността им е продължаван по искане на външно-търговските предприятия от 1 до 3 пъти с 15 до 155 дни. От продължените акредитиви, 11 за 2.659.953 валутни лева са открити по нареждане на ДТП „Рудметал“. Въпреки че това предприятие систематически е прибягвало до продължаване сроковете по акредитивите, банката се е примирявала с това положение, без да е извършвала проверки на място относно разкриване на причините за това, нито пък е сигнализирала пред съответните институти.

Особено незадоволителна е работата на органите на отдел „Иностранни операции“ във връзка със своевременното закриване на неизползуваните остатъци по откритите акредитиви за внос на стоки от капиталистическите страни, в резултат на което продължително време страната ни е била лишена от възможността да използува заангажираната валута.

Анализът на 29 акредитива, открити в края на 1957 година и през 1958 година с неизползувани остатъци за 956.271 валутни лева, от които 223.149 лева са били по кредитите и 733.122 лева с покритие, показа, че същите са били закрити от 15 до 168 дни след изтичане на валидността им, поради това, че не са следени сроковете по акредитивите и не са запитвани своевременно предприятията за закриването им. По 16 от тези акредитиви банката е отправила по едно и по две напомнителни писма до външно-търговските предприятия относно закриването на неизползуваните остатъци от 17 до 84 дни след изтичане на валидността им. До кореспондентите си в чужбина банката е правила от 1 до 5 напомняния относно възстановяването на неизползуваните остатъци, като по 9 от горните 29 акредитиви тези напомнителни писма са отправени от 22 до 91 дни след първоначално дадените нареждания за закриването на неизползуваните остатъци.

Наред с горното при проверката е установено, че началникът на отдела Йордан Наков Димитров и неговите сътрудници не са следили за своевременното възстановяване на покритието от чуждестранните капиталистически банки по някои анулирани акредитиви по вноса и неизползувани по тях остатъци.

В резултат на това покритието по анулирания акредитив за 65.000 кл[ирингови] долари е възстановено от Турската централна банка едва на 15.XI.1958 година – 37 дни след даване нареждане за анулирането му. През това време БНБ не е отправяла напомнителни писма до Турската централна банка за своевременното възстановяване на покритието.

Неизползуваният остатък по друг акредитив в размер на 19.846 кл[ирингови] долари е възстановен от Турската централна банка на 8.X.1958 година – докато нареждането за възстановяването му е дадено от БНБ на 10.VI.1958 година, или след 120 дни. До кореспондента си в Турция БНБ е отправила напомнителни писма едва на 16.VIII. и 7.X.1958 година, или 67 и 119 дни след даване нареждане за възстановяването на остатъка. Подобни случаи са констатирани и с други чуждестранни банки.

Непрецизността и повърхностното проверяване на документите по откриването на акреди-

тивите и плащанията по тях са били чести явления в работата на органите на отдел „Иностранни операции“.

Поради това допуснато е един акредитив за внос на риба от Турция да се открие и преведе покритие по него в повече с 249.750 кл[ирингови] долари, равняващи се на 1.698.300 валутни лева, което е било разкрито едва от Турската банка при получаване на покритие по същия.

Освен това, други 16 акредитиви за внос на стоки от Италия, по които цените на стоките са били уговорени в щатски долари, а плащанията да се извършат в италиански лири, са открити при по-висок курс на италианската лира спрямо долара, вместо по курса в деня, предшествуващ датата на откриването им, който е бил по-нисък и за който банката е разполагала с данни. В резултат на това италианските доставчици са получили в повече 606.796 лири, равняващи се на 6.614 валутни лева, с която сума фактически е ощетено народното стопанство.

По акредитив № 9499 пък за износ на вино в Швейцария, плащането на чуждата валута по две пратки чувствително е било забавено, поради това, че във фактурата на предприятието не е било вписано вида на виното „Гъмза“ съгласно условията по акредитива, което банката не е разкрила при приемането на документите и др.

В други случаи поради недостатъчно прецизен анализ на данните за авоарите на БНБ при френската Банк Комерсиал – Париж и предстоящите плащания към същата банка и поради това, че не са били взети предвид очакваните постъпления по откритите акредитиви по нашия износ, на различни дати през 1958 година са били открити по кредита, в полза на френски фирми, 28 акредитива за 374,482,180 фр[енски] фр[анка] при 4.70% годишна лихва, вместо срещу наличните авоари. Впоследствие от набраните авоари при тази банка, вследствие на осъществения наш износ на стоки във Франция, 750.000.000 фр[енски] фр[анка] са били трансформирани в 2 и 3-месечен срочен влог с 5.5% за първия и 5.75% за втория годишна лихва. В резултат на това по горните акредитиви от БНБ са платени общо 6.881.335 фр[енски] фр[анка] лихви, равняващи се на 105.420 валутни лева, които банката е отнесла в тяжест на съответните външно-търговски предприятия, а получените лихви от влоговете са отнесени изцяло като печалба на банката.

Проверката е установила, че ръководството на Българската народна банка и особено началникът на отдел „Иностранни операции“ и неговите сътрудници сериозно са подценили въпроса за предварителния и последващ контрол, както и разпоредбите на т. 21 от Указа за държавните предприятия.

В резултат на това допуснато е да се изпълняват нареждания за плащания по откритите акредитиви за внос, които са били подписани от лица, нямащи право да ангажират предприятията с подписите си, както и да не се съблюдават условията, залегнали в акредитивите.

Този начин на работа е довел до неправилното изменение на условията за някои акредитиви за внос на маслини от Гърция, както и до плащането на останалите 50% от стойността им, без да са били налице условията за това.

Така по откритите през 1958 година по нареждане на ДТП „Хранекспорт“ при 3 гръцки банки в полза на фирмата Братя Карагунис 4 акредитиви с покритие, за внос на 540 т. маслини за 194.290 кл[ирингови] долари, равняващи се на 1.321.172 валутни лева до 15.II.1959 година, по 3 от тях стойността на 269 т. маслини е изплатена напълно, без до този момент маслините да са получени. Освен това към тази дата не са получени и други 100 т. маслини, стойността на които в размер на 35.208 кл[ирингови] долари е била платена по инкасов път на 11.VIII.1958 година или общо са платени и неполучени досега 369 т. маслини за 135.748 кл[ирингови] долари, равняващи се на 923.086 валутни лева.

За неправилното плащане на горните 369 т. маслини, наред с причините, стоящи в самото предприятие, сериозна вина носят за това и органите на отдел „Иностранни операции“, които поради незадълбоченост в своята работа, несъблюдаване условията по акредитивите и особено на това, че са допуснали да се извършат плащания по нареждания, подписани от лица, нямащи право да задължават предприятието с подписите си. Такива нареждания банката е изпълнявала, въпреки че в писмо № 2100/23.I.1957 година, получено своевременно в банката, предприятието изрично е посочило лицата, които имат право да го задължават и подписват кореспонденцията до същата.

По акредитив № 213 от 2.VII.1958 година за внос на 170 т. маслини за 60.520 кл[ирингови] долари, БНБ в разрез с разпорежданията на т. 21 от Указа за държавните предприятия и посоче-

ното писмо на ДТП „Хранекспорт“, с телеграма от 8.VIII.1958 година е дала нареждане на кореспондента си в Гърция да изплати останалите 50% от стойността на маслините в размер на 29.047 кл[ирингови] долари, равняващи се на 197.520 валутни лева. Това нареждане за плащане банката е дала въз основа на писмо, подписано от лица, нямащи право да заангажират с подписа си предприятието. Наред с това, банката не е изискала от предприятието да представи акт за приемане на маслините по количество и качество от стоковия контрол при Търговската палата – София, въпреки че съгласно условията по акредитива, плащането на втората половина от стойността следва да стане 10 дни след получаването и приемането на маслините в България въз основа на акт за експертиза.

По други 2 акредитива за внос на 200 т. маслини за 73.250 кл[ирингови] долари, открити в полза на същата гръцка фирма, органите на БНБ, при предаване нареждането на предприятието във връзка с измененията на т. 5 от условията по тези акредитиви, са допуснали друго съществено нарушение, като вместо да предадат нареждането на предприятието: „Товаренето с параход виа Деде Агач позволено“ или да поискат от ръководителите на предприятието коригирането му, са добавили допълнително: „пълен комплект чисти на борд коносаменти с навло, предплатено до Свиленград“. Това допълнение е направено въз основа на вписания текст с молив със същото съдържание върху нареждането на предприятието от ст[арши] контрольора при банката Георги Наков. Под този текст е положен подпис от Славчо Петров, ст[арши] стоковед при предприятието, който няма право да ангажирва предприятието с подписа си. В резултат на това изменение гръцката банка е платила 50% от стойността на маслините само срещу представяне на коносаменти, без да е изискала от доставчика дубликати от ж.п. товарителници, което БНБ е приела за правилно. Вторите 50% от стойността на маслините в размер на 18.636 кл[ирингови] долари БНБ е наредила да се изплатят, без да е изискала представянето на актове за приемането на маслините по количество и качество, с което грубо е нарушила условията за плащането, залегнали в акредитивите. Вследствие на това неправилното плащане не е било предотвратено.

Поради незадълбоченост в работата си, банковите органи не са разкрили, че представените два коносаменти от фирмата Братя Карагунис по акредитив № 222 за 99.998 кг. маслини, с изключение на датите, имат същите номера на представените преди това други 2 коносаменти по акредитиви №№ 204 и 205, както и че са били за еднакво количество маслини, което явно говори, че фирмата-доставчик си е послужила два пъти с едни и същи документи.

Все поради горната причина по инкасо № 5008059 на 11.VIII.1958 година банката е изплатила чрез кореспондента си в Гърция на същата фирма 35.208 кл[ирингови] долари, представляващи стойността на 100 т. маслини, без да е било разкрито, че това количество е било вече платено по акредитив № 205, видно от представения към него акт за експертиза от 12.VII.1958 година на стоковия контрол при Търговската палата – София.

Наред с горното БНБ, макар че е разполагала с данни за финансовото състояние на фирмата Братя Карагунис, които са били известни и на ДТП „Хранекспорт“, в разстояние на 4 месеца е приела да се открият в нейна полза 5 акредитива на обща сума 254.810 кл[ирингови] долари с покритие, равняващи се на 1.732.708 валутни лева, докато тя е имала оборотен капитал само 409.320 лева или за изпълнението на възложените ѝ задачи във връзка с доставката на договореното количество маслини е следвало да осъществи една обръщаемост на капитала си повече от 4 пъти. Въпреки наличието на тези данни банката не е сигнализирала пред предприятието, нито пък пред Министерството на търговията, с оглед вземането на предохранителни мерки.

Основната причина за неправилното плащане на гръцката фирма „Братя Карагунис“ на 369 т. маслини за 135.748 кл[ирингови] долари, равняващи се на 923.086 валутни лева, се състои в това, че банката неправилно е извършила плащания по нареждания, подписани от лица, нямащи право да подписват предприятието, както и че не са били изисквани актове за приемането на маслините по количество и качество, установяващи по безспорен начин пристигането им в България. За отстраняване на подобни слабости в работата на банката, Централното управление на БНБ в заседанието си от 13.XII.1958 година, ръководено от председателя на същата др. Вела Луканова, е взело решение при окончателното плащане на вносните стоки да се изисква представянето на такива актове.

Извършваните проверки от банковите органи във външно-търговските предприятия, в това число и в ДТП „Хранекспорт“, освен че са били недостатъчни на брой, в повечето случаи са били

формални и незадълбочени, поради което не са били разкрити допуснатите слабости в тяхната работа.

За горното е допринесла и недостатъчната съгласуваност в работата на инспекторите по кредита и секторите „акредитиви“ и „заеми“.

Проверката е установила, че освен по акредитивите по вноса, банковите органи са допуснали съществени слабости и нарушения и по разплащанията с чужбина, свързани с нашия износ.

По откритите акредитиви без покритие, за износ на стоки е предвидено плащанията на външно-търговските предприятия да се извършват веднага след представяне на документите в банката. За този начин на плащане чуждестранните банки са одобрявали на БНБ комисионна от 3 до 3.75%. Проверката на 19 акредитива установи, че въпреки уведомлението за предварително плащане на извършения през 1958 година износ от някои предприятия в размер на 918.830 валутни лева, банката е заверявала сметките им със съответните суми от 8 до 28 дни след представяне на документите. В резултат на това предприятията са били финансово затруднявани, а някои са изпадали и в просрочие.

Също така незадоволителна е била работата на банката и по своевременното събиране на чуждата валута за извършения от външно-търговските предприятия износ на стоки в капиталистическите страни. В много случаи органите на банката са се задоволявали само да приемат и препращат по установения ред получените документи за инкасо, без да са следили за тяхното срочно инкасиране.

За времето от 8.X. до 5.XI.1955 година ДТП „Хранекспорт“ е представило в банката 60 инкаса за 152.357 кл[ирингови] долари, равняващи се на 1.046.027 валутни лева за износ на свинска мас, живи свине, коне и магарета. При представянето на всяко инкасо предприятието, съгласно постигнатото споразумение с фирмата-купувач, е нареждало на БНБ да телеграфира на кореспондента си в Австрия за изплащането им, преди получаване на документите при него. Банковите органи са продължили да приемат последователно горните инкаса и въпреки че по първите от тях не са станали плащания, те са се примирявали с това положение и не са сигнализирали пред предприятието и висшестоящата му организация за евентуалното преустановяване изпращането на повече стоки. До този момент горната сума не е събрана и вземането на предприятието е станало несъбираемо.

Практиката да се приемат и препращат документи за инкасо, без да се следи след това за тяхното изплащане от чуждестранните банки, продължава и досега.

Проверката на 100 инкаса за 3.253.613 валутни лева за осъществен износ от българските външно-търговски предприятия през 1958 година в капиталистическите страни показа, че само по 30 от тях за 509.324 лева – 16%, сумите са инкасирани до 10 дни след получаването на документите при кореспондентите на банката в чужбина. Останалите 70 инкаса за 2.744.289 лева са инкасирани от 11 до 120 и повече дни след получаването на документите при кореспондентите, в това число 18 инкаса за 595.083 лева – 18%, са инкасирани след повече от 120 дни и др.

Само по 26 от горните 100 инкаса банката е отправила напомнителни писма за своевременното им инкасиране и то от 28 до 105 дни след изпращането на документите за инкасо.

Несвоевременното инкасиране на някои от горните инкаса се дължи и на това, че началникът на отдела Йордан Наков, без да е докладвал на ръководството на банката, дълго време се е противопоставял на исканията на някои предприятия да се прихванат от вземанията им известни техни задължения към чужбина. Впоследствие, след като е била разменена дълга и излишна кореспонденция, такова съгласие е било дадено от банката. Така по инкасото на ДТП „Химимпорт“ от 4.I.1958 година за 14.280.000 фр[енски] фр[анка] банката първоначално си е дала съгласието да се прихване задължението на предприятието за доставения му още през 1957 година 2.700 кг. анетол в размер на 4.860.000 фр[енски] фр[анка]. На 6.II.1958 година същият началник, без знанието на ръководството на банката, е уведомил с писмо предприятието, че банката не е съгласна да се извърши прихващането. По-късно ръководството на банката е дало такова съгласие, но валутата от 9.420.000 фр[енски] фр[анка] е била инкасирана на 4.IV.1958 година. По други 6 инкаса на ДТП „Индустриалимпорт“ от 9.I.1958 година за 139.920 ДМ, банката също е отказала да се прихване дължимата комисионна от предприятието в размер на 11.111 щ[атски] долари, а по-късно също се е съгласила, поради което валутата по тях е била инкасирана едва на 4.VII.1958 година и др.

Проверката на други 110 инкаса за 2.689.044 валутни лева, които към 10.I.1959 година не са били инкасирани, е установила, че документите по 34 от тях са изпратени за инкасо на кореспондентите в чужбина от 3 до 18 дни след получаването им в банката, поради което е забавено получаването на чуждата валута.

Ръководството на банката и неговите сътрудници са разрешавали някои въпроси по разплащанията с чужбина, без да са си давали сметка какво е тяхното отражение за бюджета на държавата.

Така през 1956, 1957 и 1958 години банката, стремейки се към увеличаването на брутната си печалба, въпреки възраженията на външно-търговските предприятия, е откупувала от същите и някои бюджетни и други учреждения реализираните от продажба на стоки и извършени услуги на разни турски фирми 1.471.585 турски лири банкноти по курс 0.60, 0.65 и 1 лв. за 1 лира общо за 1.103.952 лева. Тези турски лири банкноти впоследствие са продадени на някои от горните външно-търговски предприятия и министерствата на външните работи и търговията за нуждите на легацията и търговските представителства в Турция по официалния курс на турската лира 2.4286 лева общо за 3.573.891 лева. От покупко-продажбата на тези лири, след спадане на отрицателната премия, банката е реализирала печалба за сметка на бюджета на държавата в размер на 1.484.506 лева.

ДРУГАРЮ ПРЕДСЕДАТЕЛ,

За отстраняване на констатираните слабости и нарушения и за подобряване на бъдещата работа, предлагаме да се задължи председателя на Българска народна банка да проведе следните мероприятия:

1. В едномесечен срок да се издаде подробна Инструкция, в която да се уредят всички права и задължения на банката във връзка с упражнявания контрол върху дейността на външно-търговските предприятия по стоковите разплащания с чужбина. Същата инструкция да се съгласува с Министерството на финансите и Министерството на търговията.

2. Да вземе бързи мерки за укрепване ръководството на отдел „Иностранни операции“ и за решително подобряване на методите на работата му с външно-търговските предприятия. За тази цел да се разгледат констатираните слабости и нарушения от органите на държавния контрол и се набележат мероприятия за тяхното ликвидиране и недопущането им в бъдещата работа на отдела.

3. В месечен срок да се внесе в приход на държавния бюджет сумата 1.484.506 лева – реализирана от продажба на откупените турски лири банкноти от някои външно-търговски предприятия, неправилно отчетени като курсова разлика.

Да нареди извършването на проверка за други такива сделки и разпореди внасянето на реализираната разлика в бюджета на държавата. Също така и в бъдеще такива суми да се внасят своевременно в бюджета на държавата.

4. Тъй като неправилното изплащане на стойността на неполучените маслини от гръцката фирма „Братя Карагунис“ е ставало по приети от гръцките банки подправени и с неверно съдържание документи, да се направят постъпки пред същите банки за възстановяването на изплатените суми на тази фирма.

5. Да се обърне сериозно внимание на председателя на Българска народна банка другарката Вела Луканова и зам.-председателя Михаил Вельов, отговарящ за работата на отдел „Иностранни операции“, за неблагополучието в работата на този отдел и за допуснатите слабости и нарушения, в резултат на което са причинени щети и загуби на народното стопанство.

М И Н И С Т Ъ Р: *К. Лазаров*
П Р Е Д С Е Д А Т Е Л: *Н. Стефанов*

/СР
[Върху документа – надпис и печат:]
Доклада да се разгледа в бюрото на Мин[истерския] съвет.
9.5.[19]59 г. Ант. Югов

ЦДА, ф. 136, оп. 28, а.е. 380, л. 14–27. Оригинал. Машинопис.

* *Виж също документ № 703.*

№ 703

ПИСМО ОТ СЕКРЕТАРЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АТАНАС ВОЙНОВ ДО ПЪРВИЯ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ РАЙКО ДАМЯНОВ, ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА ЗА ДЪРЖАВЕН КОНТРОЛ НИНКО СТЕФАНОВ, ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ Г. МАНЕВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВЕЛА ЛУКАНОВА С ПРИЛОЖЕНО РЕШЕНИЕ НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ИЗВЪРШЕНАТА В ЦЕНТРАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ ПРОВЕРКА НА ВАЛУТНИТЕ ОПЕРАЦИИ*

София, 18 май 1959 г.

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ
№ *реш. 88*
18 май 1959 г.
СОФИЯ

ДО
ПЪРВИЯ ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ –
др. Р. ДАМЯНОВ

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА ЗА ДЪРЖАВЕН КОНТРОЛ
др. Н. СТЕФАНОВ

Извлечение от протокол
№ 20 на заседанието на
Бюрото на Мин. съвет на
15 май 1959 година

ЗАМ.-МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ
др. Г. МАНЕВ

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА–
др. В. ЛУКАНОВА

Бюрото на Министерския съвет на заседанието си от 15 май 1959 година разгледа доклад № 53 от 21 април 1959 г. на министъра на финансите и председателя на Комисията за държавен контрол във връзка с извършената проверка в Централното управление на Българската народна банка по валутните въпроси и

Р Е Ш И:

Докладът на министъра на финансите и председателя на Комисията за държавен контрол да се разгледа още веднаж от ръководството на Българската народна банка с оглед да се вземат решителни мерки за подобряване работата на банката и специално работата на нейното валутно управление.

Обръща внимание на ръководството на банката да засили контрола по откриване на акредитивите.

Възлага на др.др. Р. Дамянов, Н. Стефанов, Г. Манев и В. Луканова да разгледат предложеното с доклада проекторешение и обсъдят как то следва да бъде уточнено, следва ли да се издава нова инструкция от банката и в каква насока и да излезат със съответно предложение пред Министерския съвет в срок от 7 дни.

СЕКРЕТАР НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Ат. Войнов*

МА.

ЦДА, ф. 136, оп. 28, а.е. 380, л. 1. Оригинал. Машинопис.

* *Виж също документ № 702.*

№ 704

СПРАВКА ЗА ЗАТРУДНЕНИЯТА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА СТОКООБМЕНА С КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ

София, 9 март 1960 г.

С П Р А В К А

Относно някои слабости по изпълнението на плана за стокообмена с капиталистическите страни

Сумата на ползуваните кредити от капиталистическите страни през последните години се увеличават непрекъснато.

Докато към 31 декември 1954 г. капиталистическите страни са ни дължали 2,2 млн. долара, в края на следващата 1955 г. ние дължим към тези страни по ползувани кредити 0,5 млн. долара, към 31 декември 1956 г. 12,3 млн. долара, на 31 декември 1957 г. 14,7 млн. долара и на 31 декември 1958 г. 20,8 млн. долара, а в края на 1959 г. 115 млн. долара.

Главните причини за неблагоприятното приключване на платежните баланси с капиталистическите страни се свеждат към следното:

1. Министерството на търговията и външнотърговските предприятия недостатъчно правилно обвързват плана по стокообмена с чужбина и не водят достатъчно борбата за изпълнението му.

Вносно-износният план за 1959 г. беше съставен нереално за редица стоки. За да се обвърже планът за внос със съответни ресурси, бяха заложени за износ редица стоки в доста големи количества, за които не се поде борба още от началото на 1959 г. за тяхното изкупуване от вътрешния пазар. Така например, бяха заложени за износ 310 млн. броя яйца, а изнесени само 123 млн. броя, домати – 50 хиляди тона, а изнесени 20 хиляди тона, тютюн – 30 хиляди тона, а изнесени само 7 хиляди тона, грозде – 150 хиляди тона, а изнесени 89 хиляди тона и т.н.

ДТП „Булгарплодекспорт“ не създаде здрав график на изнасяните от него плодове и зеленчуци в Австрия и Западна Германия. В резултат на недостатъчното следене на пазарите и използуване на конюнктурата се струпваха големи количества в един и същ момент на един пазар, което снижаваше цените, а на други пазари не се осигуряваха достатъчни количества от същите стоки.

Така например, по време на кампанията на доматите на 29 юли 1959 г. на Мюнхенския пазар са събрани непродадени 106 вагона – 900 000 кг домати, които са били продадени по цени от 7 до 12 щ[атски] долара за тон франко-българска граница, докато преди натрупванията на големи количества домати, същите се продавали по цени от 15 до 25 щ[атски] долара за тон.

Докато Мюнхенският и Виенският пазари са били преситени с домати и същите са продавани на безценица, като с продажната цена са покривани транспортните разходи, амбалажа и само малка част от стойността на доматите, в същото време към Чехословашката република не са изпълнявани договорните задължения, където цената на доматите е била изгодна и твърда 260 рубли за тон, равностойни на 65 щ[атски] долара.

Не се предприеха мерки, въпреки добрата реколта на кайсиите и ягодите, да се заготвят по-големи количества ягодов и кайсиев пулп за износ.

От друга страна, за внос от демократичните страни се включват стоки, които не са обвързани с подписаните спогодби за внос от тези страни, поради което няколко месеца след одобряването на плана тези стоки се контрактуват и купуват от капиталистическите страни.

Така например, през 1956 и 1957 г. се внесоха от капиталистическите страни памук, чугун, син камък, метали, кабели, карбид и др., които бяха предвидени за внос от социалистическите страни.

През същите години, при крайно затруднение на плащанията с капиталистическите страни се извърши внос на инвестиционни обекти и др., без да бъдат включени във валутния план и без да са осигурени допълнителни източници за тяхното плащане, като например корабите „Балкан“, „В.

Левски“ и др.

Валутният план през съответните години предвиждаше балансиране на плащанията с капиталистическите страни чрез износ на трудно пласируеми стоки, главно машини, които от скоро се произвеждат у нас и с които за първи път излизаме на международния пазар.

Разбира се, че в плана трябва да се включват и такива стоки, но платежният баланс трябва да бъде напълно обвързан със сигурни източници на валута. Стойността на стоките, продажбата на които не е сигурна, е целесъобразно да фигурира за износа в отделен раздел, като източник за образуване на валутен резерв.

Посочените слабости по планирането на платежния баланс се отразиха особено тежко през 1959 г.

В плана за внос от социалистическите страни бяха включени около 482,0 млн. валутни лева за внос на машини, съоръжения, сурови и други материали, които не бяха предвидени в подписаните спогодби.

По тази причина значителна част от тези стоки, като кокс, метали, тежкотоварни коли, машини и др., още в началото на 1959 г. се доставиха от капиталистическия пазар, без да бяха предвидени необходимите валутни източници.

За чувствителното увеличаване на текущите задължения на страната към капиталистическите страни през 1959 г. допринесе в значителна степен и неизпълнението на плана за износа към капиталистическите страни.

Общо през 1959 г. планът за износ към капиталистическите страни е изпълнен 54,6%, а планът за внос – 92,7%.

С 273-то постановление на Министерския съвет от 30 декември 1959 г. се даде право на вътрешните купувачи да изменят спесификациите на заявените от тях за внос метали.

Тъй като значителната част от металите бяха вече договорени и внесени по първоначалните заявки, с промяната на спесификациите отпадат от производствената програма около 24 000 тона метали, за които Българска народна банка е предоставила необходимата валута.

По тази причина се наложи Министерството на външната търговия, респ. ДТП „Рудметал“ да достави по новите спесификации допълнителни количества метали и да търси пласмент в капиталистическа валута на вече доставените ненужни метали.

По сведение на Банката има опасност тези метали да залежат и да не могат да се продадат от ДТП „Рудметал“.

2. Министерството на външната търговия не осигури балансиране на плащанията със страните, с които стокообменът се извършва по двустранни клирингови спогодби, което наложи вносът от тези страни, включително и консумативни стоки – риба и др., да се заплащат извън клиринга с конвертируема валута. Такива са случаите с Австрия, Норвегия, Франция, Дания, Холандия, Швеция и др., за подхранване на клиринговите сметки в тези страни Българска народна банка е разходвала през 1959 г. до м. март 1960 г. 3 760 000 свободни долара.

3. Министерството на външната търговия и външнотърговските предприятия при разбиването на плана не осигуряват равновесието между вноса и износа по тримесечия. Основната част от износа се залага в края на годината, а от вноса – в началото на годината. От приложение № 1 се вижда при това, че докато нашият внос и износ се разбива в цяло по-равномерно по тримесечия, то вносът и износът за капиталистическите страни се разбива рязко неравномерно. В цяло за 1959 г. 40% от износа бяха заложени за IV-то тримесечие, в това число за капиталистическите страни са заложени 55% от износа през IV-то тримесечие. По отношение на вноса през I-то тримесечие бяха заложени 26% от целия план, а за капиталистическите страни – 40%. Такова е положението и за 1960 г. Едва ли би могло да се обясни това с различната структура на нашата търговия към социалистическите и капиталистическите страни.

Залагайки основната част от износа през IV-то тримесечие, външнотърговските организации не само че усилват нашите валутни трудности през годината, но и демобилизират силите си, не водят борба за изпълнението на плана през I-то, II-то и III-то тримесечия и едва в края на годината изпъкна ясно положението, че планът за износа не ще се изпълни.

По наше мнение, необходимо е да се прави по-реална и мобилизираща разбивка на плана за внос и износ. Би могло още тази година да се изнесат напред някои позиции от износа и да се за-

бави вносът на онези стоки, които не са необходими за момента.

4. Министерството на външната търговия и външнотърговските предприятия не водеха достатъчно упорито борбата за подобряване на качеството, асортимента и външния вид на нашите износни стоки. Лошото качество на редица български стоки пречи да си пробият път и да се утвърдят на външните пазари. Не са редки случаите, когато такива стоки се отказват или рекламират, което принуждава нашите външнотърговски предприятия да снижават техните цени.

Така например, редица предприятия, като ДИП „Георги Димитров“ – София, „Марица“ – Пловдив, „В. Коларов“ – Габрово, „Ст. Димитров“ – Мездра, „В. Пискова“ – Русе, „Първи май“ – Варна и т.н. дават некачествени тъкани за износ, които се продават в чужбина при известно снижение на цените. Тези тъкани са тежки по грамаж, груби, без гладка и чиста повърхност. Хасетата за износ имат тъкачни дефекти, липсва им необходимата снежна белота и пълнеж. Не е достатъчно добра разцветката на нашите басми. Например, на ДИП „Дунавска коприна“ – Русе, са върнати от чужбина 10 930 метра копринени тъкани, а на ДИП „Малчика“ – София – 8 740 метра, поради разнотоние и нетрайност на боите.

На ДИП „Ст. Димитров“ – Мездра е рекламирано от Норвегия 15 000 метра лошокачествено хасе.

Не се обръща достатъчно внимание на подбирането и външния вид на плодовете и зеленчуците за износ. Заготвителните организации слагат в щайгите наред с хубавите плодове и некачествени, дребни и нестандартни плодове, което компрометира нашия износ в чужбина и носи валутни загуби за страната. ДТП „Булгарплодекспорт“ и досега не е осигурило достатъчен контрол на заготовката и приемането на плодовете и зеленчуците за износ, който да отстрани тези слабости.

Така например, ОТП в Петрич натовари 39 вагона меки и презрели домати за износ, които бяха върнати като негодни. На 18 юни 1959 г. са пристигнали в Мюнхен (Западна Германия) 4 хладилни вагона с ягоди, които са били обезценени до 40% поради неправилно охлаждане.

Само ДТП „Булгарплодекспорт“ към 31 декември 1959 г. е отнесло в загуба само от домати, ягоди и кайсии 1 700 000 валутни лева, равностойни на 250 000 щ[атски] долара, рекламации от чуждестранни фирми в Англия, Швейцария, Швеция, Дания и др.

5. Външнотърговските предприятия не полагат достатъчно усилия за срочно представяне на редовни документи, поради което се забавя постъплението на валутата. Това отежнява валутното състояние на страната и ние се принуждаваме да ползуваме кредити, по които заплащаме лихва на капиталистическите банки.

Така например, ДТП „Индустриалимпорт“ е извършило на 19 ноември 1959 г. износ в ГФР на 100 063 метра американ, а е представило документите на Българска народна банка едва на 5 декември 1959 г., ДТП „Разноизнос“ е изнесло бук, стъклария и др. за Сирия, Йордания и др., като е представило документи в Българска народна банка от 20–30 дни след експедиране на стоките.

Има случаи, когато документи за износа се представят след изтичане срока на акредитивите. По този начин отпада задължението на чуждестранния купувач да плати в срок по акредитива и събирането на сумата по износа зависи от неговото желание.

Такива случаи са допуснати от ДТП „Разноизнос“ по износ на бук за Йордания, което е представило документи след срока на акредитива, поради което валутата е постъпила в Българска народна банка с около 45 дни закъснение. Същото предприятие по износ на стъкла за Турция е представило документи 40 дни след срока на акредитива.

От ДТП „Индустриалимпорт“ за износ на памучни тъкани за Йордания по акредитив № 13103 за 4 376 щ[атски] долара документите са представени 12 дни след срока и чуждестранният купувач е отказал получаването на стоката.

От ДТП „Хранекспорт“ по банкова гаранция 117 за износ на свинско месо за ГФР за 170 238 Д[ойче]М[арки], документите са представени след срока и изпратени за инкасо, като банковият кореспондент в ГФР е изплатил сумата под резерва, която е била вдигната след повече от месец. Това лиши Българска народна банка от възможността да разполага с тази валута в продължение на един месец.

6. Често се представят от износните предприятия нередовни и грубо поправени документи, които не могат да послужат като основание за плащане на сумата по извършения износ. Това влече след себе си закъснения на постъпване на валутата, рекламации и откази за плащане.

Поради небрежно оформяване на документите ДТП „Булгарплодекспорт“ е допуснало в товарителницата да не се нанесе теглото на вагоните, натоварени с пулп за Австрия по акредитив № 13771/827729, въпреки че в акредитива е залегнало задължението за ж. п. претегляне. Това е дало възможност на австрийската фирма „Хойслер“ да рекламира 4 560 кг кайсиев и 12 225 кг ягодов пулп. Шест месеца след износа въпросът още не е уреден.

Откриват се акредитиви или гаранции за износ в капиталистическите страни, които остават неизползувани от нашите външнотърговски предприятия.

Такива са случаите с откритите акредитиви за износ на кашкавал в Сирия 15 400 долара по акредитив № 14873, за износ на кашкавал и сирене за Ливан по акредитив № 14632 за 61 019 долара, доматено пюре за ГФР за 93 225 долара по акредитив № 15053, свини за Австрия, ГФР и Италия и пр. При тези случаи не само, че не се получава очакваната валута, но се губи доверие във външнотърговските предприятия. Това се отразява неблагоприятно на износа ни в капиталистическите страни.

7. Със 150-то постановление на Министерския съвет от 22 март 1953 г. външнотърговските предприятия и Министерството на външната търговия са задължени да откриват акредитиви по вноса, след като сделките са окончателно договорени.

Много чести са случаите, при които външнотърговските предприятия, след като са открили акредитивите или учредените гаранции, изискват неколкократно продължение на сроковете и изменение на условията, което говори, че исканията за откриване на акредитивите се правят преди окончателното договаряне на сделката. При тези случаи се замразява местна и чужда валута за продължителен период и се извършват непроизводителни разходи в чужда валута. Има случаи, при които акредитивите са продължени неколкократно общо до 9 месеца и фактически планът за вноса за текущата година се извършва през следващата календарна година.

Най-очебийни случаи в това отношение допуска ДТП „Рудметал“.

Акредитив № 2394 за 50 034 долара, открит на 27 юни 1959 г. за внос на студен валцован чембер от Италия, е продължаван до 30 януари 1960 г. и стоката е пристигнала вместо през 1959 г., в първото тримесечие на 1960 г.

За доставка на сортови железа същото предприятие е открило акредитив № 2285 за 39 046 английски лири със срок на доставка 22 май 1959 г. Срокът на акредитива е бил продължаван 6 пъти до 31 януари 1960 г. По друг акредитив № 2405 за внос на сортови железа на стойност 149 530 щатски долара срокът е бил продължаван 6 пъти – от 9 юли 1959 г. до 1 март 1960 г.

Всичко това замразява наши валутни средства и лишава Българска народна банка от възможността да извърши други плащания с тях. Наред с горното, не се осигурява навременният внос на ценни стоки и суровини за изпълнението на производствената програма.

8. Министерството на външната търговия и външнотърговските предприятия заобикалят валутните разпоредби, като в някои случаи не отстъпват на Българска народна банка своевременно придобитата валута от износ и я отклоняват за доставки извън плана, като например, доставки на леки коли от ГФР и др.

9. Реална загуба във валута носи и неправилното договаряне на валутните курсове при вноса от капиталистическите страни.

Такива са случаите при договаряне на вноса от сортова пшеница от Италия, вноса от метали от ДТП „Рудметал“ от ГФР и др. ДТП „Рудметал“ само по 7 акредитива №№ 2017, 2030, 2045, 2056, 2081, 2082 и 2145 за внос на метали от ГФР през 1959 г. е нанесло загуба на страната от курсова разлика в размер на 16 178 Д[ойче]М[арки].

10. Вносът на стоки от капиталистическите страни не се съобразява с капацитета на българските пристанища, поради което нашата страна извършва непроизводителни разходи във валута за контрасталии и др.

През 1959 г. са заплатени за контрасталии (неустойки за ненавременно разтоварване и натоварване на корабите) в пристанищата Варна и Бургас 704 098 валутни лева, равностойни на 103,5 хиляди долара. Освен тази сума има неуточнени контрасталии за около 100 000 валутни лева.

11. В някои случаи не се полагат достатъчно грижи за точно изпълнение на условията по договорите, което предизвиква плащания на големи суми за неустойки.

ДТП „Хранекспорт“ през 1959 г. е изнесло за Израел слама за 35 270 долара, а е платило на израелския купувач неустойка за неизпълнение условията по договора 30 000 долара.

12. Представители на бившето Министерство на търговията и външнотърговските предприятия в някои случаи договарят фирмени и даже банкови кредити без знанието на Българска народна банка. В резултат на това се приемат неблагоприятни лихвени и други условия и се поставя Българска народна банка пред свършен факт.

Така например, през октомври 1959 г. бившият заместник-министър на търговията др. Емил Разлогов договори 5 млн. долара финансов кредит при 6% годишна лихва. В същия момент Българска народна банка не се нуждаеше от такъв и имаше договорен кредит при 5% годишна лихва. От тази операция се реализира загуба от предварителна лихва 12 075 Д[ойче]М[арки], не считайки разликата от 5% – 6%, която за три месеца възлиза на 50 000 Д[ойче]М[арки].

ВГ/

Приложение № 2

С В Е Д Е Н И Е

за тримесечните постъпления и плащания от износ и внос на стоки за 1955–1959 г. в капиталистически валути

(в хиляди лева)

Година	Обща сума	I-во тримесечие	%	II-ро тримесечие	%	III-то тримесечие	%	IV-то тримесечие	%
1955									
Постъпления	171 888,3	51 903,3	30,2	47 974,5	27,9	26 920,3	15,7	45 090,2	26,2
Плащания	172 972,7	53 010,1	30,6	33 653,3	19,5	33 400,6	19,3	52 908,7	30,6
1956									
Постъпления	242 947,1	54 970,2	22,6	75 106,2	30,9	49 361,0	20,3	63 509,7	26,2
Плащания	319 247,3	65 299,2	20,5	76 887,9	24,1	62 468,3	19,6	114 591,9	35,8
1957									
Постъпления	321 382,9	95 720,0	29,8	81 374,8	25,3	66 081,2	20,6	78 206,9	24,3
Плащания	335 006,0	156 875,0	46,8	70 609,1	21,1	58 722,5	17,5	48 799,4	14,6
1958									
Постъпления	351 267,9	86 352,2	24,6	103 557,1	29,5	64 735,4	18,4	96 623,2	27,5
Плащания	426 064,1	149 100,9	35,0	80 774,2	19,0	66 158,1	15,5	130 030,9	30,5
1959									
Постъпления	447 903,5	98 520,2	22,0	92 300,0	20,6	82 605,9	18,4	174 477,4	39,0
Плащания	968 639,4	240 875,1	24,8	230 104,2	23,8	213 693,8	22,1	283 966,3	29,3

София, 9 март 1960 година
ВГ/

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 15, л. 12–20, 22. Оригинал. Машинопис.

№ 705

ПИСМО ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ГЕОРГИ ТЕРЗИЕВ ДО МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ ЗА ЗАТРУДНЕНИЯТА ПО ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ВСЛЕДСТВИЕ НЕИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА ИЗНОСА И С ИСКАНЕ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА ВНОСА ОТ ГЕРМАНСКАТА ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ПОРАДИ ОБРАЗУВАНИТЕ ЗНАЧИТЕЛНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ БАНКИ И ФИРМИ В ТАЗИ ДЪРЖАВА В РАЗМЕР НА 60 600 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА

София, 1 декември 1960 г.

Поверително

Валутно управление
10 – 2787
1 декември 1960 г.

До
МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ
другаря ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ
Т у к

Другарю Министър,

С 2033-то разпореждане на Министерския съвет от 22.XI.1960 г. Министерството на външната търговия е задължено да договори през 1960 г. с капиталистическите страни авансов внос за сметка на плана за 1961 г. в размер на 102 635 000 валутни лева.

Българска народна банка до днес е отпуснала валута за авансов внос по плана за 1961 г. общо около 1,5 милиона долара, равностойни на 10,2 милиона валутни лева, от които за внос на сурови кожи 2,7 милиона валутни лева и за внос на метали и др. 7,5 милиона валутни лева.

С посоченото разпореждане на Министерския съвет, Министерството на външната търговия и Българска народна банка са задължени за реализиране на авансовия внос да използуват краткосрочни кредити в размер до 50 милиона валутни лева, равностойни на 7,4 милиона долара.

Българска народна банка е усвоила от капиталистически банки всички договорени кредитни улеснения. Основната част от договорените кредити са възобновяеми и могат да се ползуват наново, след като бъдат погасени на падежите. От тези условия Българската народна банка обаче сега не може да се ползува, тъй като не постъпват средства за погасяване на ползуваните кредити и освобождаване на кредитни лимити. Това се дължи на неизпълнението на плана за износа към капиталистическите страни.

По данни на Българска народна банка, събрани от външнотърговските предприятия, износът към капиталистическите страни до 20 ноември 1960 г. е изпълнен с 50,16%, а само за м. ноември с 21%. Няма съмнение, че при това положение Българска народна банка се поставя в голямо затруднение по отношение обезпечаване на кредитни лимити за авансовия внос.

По тази причина Българска народна банка ще може да отпуска валута за авансов внос в рамките на обезпечената валута чрез износ по клиринговите сметки и в конвертируема валута в кръга на освободените лимити след погасяване на падежите.

Тези възможности обаче сега са ограничени. Като източник за осигуряване на авансовия внос от капиталистическите страни може да послужи договарянето на фирмени кредити, което е указано и в разпореждането на Министерския съвет.

Договарянето обаче на фирмени кредити от вносните предприятия следва да става във всички случаи след съгласуване на условията с Българската народна банка. Фирмените кредити не трябва да бъдат с по-малък срок от една година и лихва по-висока от тази, която плаща Българската народна банка по банковите кредити. Наред с това, ако за обезпечаване на фирмените кредити трябва да се учредяват банкови гаранции, издадени от Българската народна банка, следва да се приемат преки гаранции, издадени пред фирмите, без потвърждение на трета банка в капиталистическите страни.

Наред с това искаме да спрем Вашето внимание за вноса от ГФР. За внос на стоки от тази страна ние сме образували задължение в размер на 60,6 милиона долара, равностойни на 252,7 ми-

лиона дойче марки. Това е една значителна сума, надвишаваща многократно нашите възможности за плащане чрез износ в ГФР. Плащането на образуваните задължения в дойче марки е свързано със значителни курсови разлики в наша вреда и при евентуална реваloризация на дойче марката с голяма загуба във валута.

Според нас това налага да се вземат мерки за балансиране плащанията с ГФР, в това число като се ограничи и ползуването на краткосрочни кредити от банки и фирми от чужбина за внос от ГФР. Основание за това е и т. 3 от 2033-то разпореждане на Министерския съвет от 22 ноември 1960 година.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
за Председател: *Г. Терзиев*
/К. Несторов/

ЛР/Написани 2 екз.
1 за адресанта
1 за службата
№ 1206/1.XII.1960 г.

[Върху документа – резолюция:]
След извеждане да се приложи в преписката „Валутно положение 1961 г.“. Й. Наков

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 13, л. 31–32. Оригинал. Машинопис.

№ 706

ПИСМО ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ С ИСКАНЕ ЗА ПРЕКРАТЯВАНЕ НА СИСТЕМНОТО НАРУШАВАНЕ ОТ СТРАНА НА МИНИСТЕРСТВОТО И НА НЯКОИ ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ПРЕДПРИЯТИЯ НА ИНСТРУКЦИЯТА ЗА ПЛАЩАНИЯТА ПО ВЪНШНОТЪРГОВСКИТЕ ОПЕРАЦИИ С КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ

София, 7 декември 1960 г.

Поверително

До
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ
първия зам.-министър
другаря ЛЪЧЕЗАР АВРАМОВ
Т у к

Валутно управление
10 - 2922
7 декември 1960 г.

Копие: ГЛАВНИЯ ДИРЕКТОР НА ДТП „МАШИНОИМПЕКС“; „ИНДУСТРИАЛИМПОРТ“; „ХИМИМПОРТ“; „РУДМЕТАЛ“; „БУЛГАРПЛОДЕКСПОРТ“; „ХРАНЕКСПОРТ“; „РАЗНОИЗНОС“; У-НИЕ „БУЛГАРТАБАК“; ДСП „БУЛЕТ“; ДТП „ТЕХНОИМПОРТ“; „ЕЛЕКТРОИМПЕКС“; „ТЕХНОЕКСПОРТ“.

Съгласно заповед № 127 от 22 март 1958 г. на Министъра на външната търговия и т. 7 от приложението към Инструкцията за плащанията по външнотърговските операции с капиталистическите страни, Министерството на външната търговия следва да дава ход на исканията на вносните предприятия за внос от капиталистическите страни срещу инкасо на документи само след предварително съгласуване на плащането с Българската народна банка.

Това условие за вноса от капиталистическите страни срещу инкасо на документи системно се нарушава от Министерството на външната търговия и някои външнотърговски предприятия. Не са малко случаите банки в капиталистическите страни да ни изпращат за инкасиране документи за вече извършен внос, плащането на които не е съгласувано с Българската народна банка и не е

обезпечена за това необходимата валута.

Отлагане плащането на извършения внос срещу инкасо на документи създава големи неприятности за нашата страна, уронва престижа на външнотърговските предприятия и Българската народна банка. Освен това несвоевременното плащане на извършения внос срещу инкасо на документи не остава незабелязано за банките и търговските среди в капиталистическите страни и те при следващите сделки предлагат неблагоприятни за нашата страна валутнофинансови условия.

Предвид на съществуващите трудности Българската народна банка ще използува всички постъпления от износа само за погасяване на настъпващи падежи по вече ползувани кредити, а новият внос ще бъде извършван на кредит. Налична валута за плащане на инкаса Българската народна банка ще заделя само при особени случаи, които предварително са съгласувани с нея.

По тези причини в бъдеще трябва най-строго да се спазва установения порядък за внос срещу инкасо на документи. На нарушителите от Министерството на външната търговия и вносните предприятия Българската народна банка ще налага най-строги санкции съгласно Указа за правата и пр. на Българската народна банка и няма да урежда внос срещу инкасо на документи, плащанията на който не е съгласувано предварително с нея.

ЛР/Написани 14 екз
13 за адресантите
1 за службата
№ 1229/7.XII.1960 г.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Зам.-председател: *Н. В. Царевски*

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 13, л. 28. Оригинал. Машинопис.

№ 707

ПАМЕТНА БЕЛЕЖКА ЗА ЗАТРУДНЕНИЯТА В ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС ВСЛЕДСТВИЕ НА СКЛЮЧВАНЕТО ОТ ВЪНШНОТЪРГОВСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ НА ДОГОВОРИ ЗА ВНОС НА СТОКИ, БЕЗ ДА Е ОСИГУРЕНА НЕОБХОДИМАТА ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА ЗА ПЛАЩАНЕ НА ТЕЗИ СТОКИ

София, 3 януари 1961 г.

ПАМЕТНА БЕЛЕЖКА

На външнотърговските предприятия е дадено задание от Министерството на външната търговия да контрактуват предвидения внос по плана за първото тримесечие на 1961 г. Само ДТП „Рудметал“ е договорило внос от капиталистическите страни и то главно от ГФР за около 12 млн. долара, без да е обезпечена валута за плащане на договорените стоки. Фирмите от ГФР и другите страни заплашват предприятията поради това, че те са заготвили стоките, а българските предприятия не откриват акредитиви. Има реална опасност някои фирми да отнесат въпроса и до международния съд в Хага.

Същевременно вносните предприятия са получили задание от Министерството на външната търговия да търсят кредити за плащане на тези доставки. Получава се така, че българските предприятия, всеки референт в съответните предприятия, за стоките, за които отговаря, моли за кредити капиталистическите фирми, а последните от своя страна интервенират пред банките в чужбина.

Доколкото са получени кредити за внос от ГФР за ДТП „Рудметал“ и ДТП „Индустриалимпорт“, тези кредити са за минимални суми в рамките на лимитите на Българска народна банка при съответни банки. По начало фирмени кредити не са получени.

Масовото търсене на кредити в чужбина, чрез фирми и банки, не остава незабелязано в чужбина. Тази акция ще има неблагоприятен резултат за авторитета на нашата страна и Българска народна банка, цените на стоките и валутно-финансовите условия на операциите с чужбина.

София, 2 януари 1961 г.

[Върху документа – резолюция:]
Съгласен съм с бележката. По този въпрос говорихме на др. Ж. Живков да се преустанови тази практика и той се съгласи. Доложено е и на др. Антон Югов.
3.I.[1]961 г. *К. Несторов*

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 13, л. 16. Оригинал. Машинопис.

№ 708

ПРОТОКОЛ НА ЦУ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЕТО НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ОТ 22 ЮЛИ 1961 Г. ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА 4 000 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА ЗА ВНОС ОТ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ

София, 4 август 1961 г.

ПРОТОКОЛ № 54

Заседание на 4 август 1961 година

Заседават: КИРИЛ НЕСТОРОВ, НЕШО ЦАРЕВСКИ, ГЕОРГИ ДИМОВ, РОЗАЛИН ЧУБРИЕВ, АНГЕЛ ГЕОРГИЕВ
Отсъствуват: ГЕОРГИ ТЕРЗИЕВ, НЕДЕЛЧО ДАЦКОВ
Присъствуват:
Заседанието се откри в

Дневен ред:

[...]
2. Докладна записка относно изпълнение решението на Политбюро на ЦК на БКП от 22 юли 1961 год. за отпускане от БНБ на 4 милиона долара за внос от капиталистическите страни.
Докладва: Йордан Наков

[...]
По т. 2
Централното управление взе следното

РЕШЕНИЕ:

Да се открият акредитиви по представения списък от Министерството на външната търговия от 27 юли 1961 година в размер на 3 505.000 долара както следва:
1. За внос от ГФР да се открият акредитиви за 1.655.000 долара при западногермански банки, от които за около 500 000 долара да се използват кредитни улеснения със срок 270 дни, а за останалата сума да се открият акредитиви по кредитни улеснения за 180 дни.
2. Да се поиска от „Кредито италиано“, Милано, да увеличат кредитния лимит от 1 000.000 на 1.500.000 долара. След получаването на съгласие да се открият акредитиви в рамките на увеличения размер.
3. Да се открият акредитиви за внос от Австрия по клиринга в размер на 433.872 долара.
4. Да се открият акредитиви за внос от Франция по клиринга без покритие за 214.352 долара.
5. Да се открият акредитиви за внос от Англия на бяло тенеке за 102.835 долара и винтове за дърво за 54.242 долара при заплащане с налична валута.
6. Да се открие акредитив за внос на стоманени въжета от Белгия за 190.000 долара по представения от ДТП „Рудметал“ фирмен кредит със срок 6 месеца.
7. Да се открие акредитив за внос от Норвегия за 22.197 долара по клиринга.
8. Да се открие акредитив за внос от Люксембург при заплащане с налична валута за 5.730 долара.

9. Да се открие акредитив за внос на каучук от Малая в размер на 616 000 долара при Московска народна банка, Лондон, при заплащане в налична валута.

10. Плащането на 17 500 долара към Полската народна република да се извърши с налична валута.

11. Да се преустанови откриването на акредитиви за внос от Югославия, а така също да не се издават гаранции към Югославия, докато Министерството на външната търговия не осигури чрез износ достатъчно средства за посрещане на поетите до сега от Българска народна банка задължения и плащането на вноса по новите искания.

12. За останалата сума в размер на 495.000 долара за внос от Швеция, Белгия и Англия, акредитивите да се открият в случай, че Българската народна банка разполага със свободни остатъци в конвертируема валута, след като бъдат погасени на падежите поетите от Българската народна банка ангажименти в капиталистическа валута.

[...]

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ЦУ НА БНБ: *К. Несторов*
СЕКРЕТАР НА ЦУ НА БНБ: *А. Хараланов*
Н. Царевски
Г. Димов
Р. Чубриев
А. Георгиев

[Върху протокола – надпис:]
На управление „Валутно“ предаден препис-извлечение от протоколното решение

ЦДА, ф. 132, оп. 23, а.е. 3, л. 295–298. Оригинал. Машинопис.

№ 709

ДОКЛАД ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ КИРИЛ НЕСТОРОВ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОУЧВАНЕТО НА РЕАЛИЗИРАНАТА БЮДЖЕТНА ВЪЗВРЪЩАЕМОСТ ОТ ИЗНОСА ЗА 1961 Г., И С РЕШЕНИЕ ЗА ПРИЕМАНЕ НА ДОКЛАДА ЗА СВЕДЕНИЕ*

София, 10 април 1962 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА
Другаря КИРИЛ НЕСТОРОВ
Т У К

ДОКЛАД

От НЕШО ЦАРЕВСКИ, зам. председател на Българската народна банка

Относно: резултатите от проучването за реализираната бюджетна възвръщаемост от българския износ през 1961 година.

Другарю Председател,

Основните показатели, по които се изчисляват резултатите от външната търговия и по-специално резултатите от износа у нас, са бюджетната възвръщаемост и валутната възвръщаемост.

Бюджетната възвръщаемост от износа е показател, който се получава от съпоставянето на реализираната международна цена, превърната в лева по курсовете на БНБ, с изкупните цени у нас. При анализа изкупните цени у нас се вземат такива, по каквито българските външнотърговски предприятия изкупуват продукцията от заготвителните предприятия за износ, т.е. цените на ед-

ро без данък оборот + *транспорт*.

Този показател наричаме „бюджетна възвръщаемост“ поради това, че резултатите от проучването ни позволяват да следим размера на дотациите от бюджета, за покриване на разноските по реализирания от външнотърговските предприятия износ.

Освен това обаче, резултатите от проучването на реализираната бюджетна възвръщаемост ни позволяват да следим причините за намаляването или увеличаването на възвръщаемостта от износа, в зависимост от въздействието на редица фактори за това увеличение или намаление.

Факторите, които оказват непосредствено влияние за повишаване или намаляване на бюджетната възвръщаемост са:

а) нивото на международните цени, по които се реализира българският износ. При спадане на международните цени обикновено бюджетната възвръщаемост от износа се намалява и оттам следователно се увеличава размера на дотациите по износа и обратно;

б) нивото на вътрешните изкупни цени. При намаляване на вътрешните изкупни цени (и запазено равнище на международните цени) възвръщаемостта от износа се увеличава и обратно;

в) направлението на българския износ. Както е известно равнището на цените на двата основни пазара – социалистическия и капиталистическия не е еднакво, поради което реализираната бюджетна възвръщаемост от износа към двата пазара е различна – по-висока от износа към социалистическите страни, поради стабилните взаимно договорени цени и по-ниска от износа към капиталистическите страни, поради стихийните колебания на цените в зависимост от търсенето и предлагането и действието на редица други фактори;

г) сезонът, през който се извършва определен износ. Това особено важи за износа на селскостопанските стоки. Ако износът на селскостопанските стоки се извършва тогава, когато предлагането е най-голямо, реализираните цени във всички случаи са по-ниски, което е и причина за снижаването на възвръщаемостта от износа;

д) качеството на износната продукция. Колкото по-високо е качеството на износната продукция, толкова по-високи международни цени се реализират, а оттам и по-висока бюджетната възвръщаемост от износа;

е) равнището на валутния курс на българския лев към чуждестранните валути. За да се изчисли бюджетната възвръщаемост от износа на определена стока, произведението в чужда валута от износа се превръща в лева по курсовете лева спрямо чуждестранните валути. Изменението на валутните курсове у нас ще доведе до изменение на бюджетната възвръщаемост от износа. Такъв е именно случая с изменението на златното съдържание и въвеждането на новите валутни курсове на чуждестранните валути към българския лев, начиная от 1 януари 1962 г.

Според отчетните данни на външнотърговските предприятия за извършения износ до 31 декември 1961 г., по мащаба на цените до 31 декември 1961 г. и по валутните курсове валидни също до тази дата, реализираната бюджетна възвръщаемост от българския износ през 1961 г. възлиза на 35,1% общо за страна[та], на 39,0% от износа към социалистическите страни и 23,6% от износа към капиталистическите страни.

Ако към тези данни приложим новите курсове на чуждестранните валути към българския лев, начиная от 1 януари 1962 г. ще получим следните резултати:

Бюджетна възвръщаемост от износа на страната общо 60,3%, от износа към социалистическите страни 66,9% и от износа към капиталистическите страни – 40,6%.

Проучването за реализираната бюджетна възвръщаемост има за цел да покаже резултата от износа на страната, по години, в зависимост от ценовите условия на международните пазари и вътре в страната. Освен това то показва резултатите от износа на отделните видове стоки през различните години и сезони. Проучването за бюджетната възвръщаемост освен това разкрива размера на разходите в лева за набавянето на единица чужда валута или съотношението на вътрешния лев към валутния лев. Така например, ако от износа на една стока, за която е заплатено на заготвителното предприятие 100 лева е получена валута в размер на 40 лева, за набавянето на един валутен лев са разходвани 2,5 вътрешни лева.

Резултатите от проучването дават представа за работата на външнотърговските предприятия по достигане на по-благоприятни международни цени, а също така и за маневроспособността на външнотърговските предприятия по отношение различните пазари и сезоните. Показателни са резултатите от проучването и по отношение качеството на износната продукция, поради което в

това отношение резултатите от проучването биха могли да насочват Банката чрез контрола с лева и непосредствено чрез кредитирането на заготвителните предприятия по места от клоновете на Българската народна банка, да въздействува пряко за подобряване качеството на стоките за износ, за внедряването на нови модели и асортименти на износната продукция.

От проучването за бюджетната възвръщаемост обаче не можем да правим окончателни изводи относно това коя стока е по-изгодно да изнасяме, поради редица причини: на първо място поради особеностите на ценовата политика у нас, цените на отделните стоки в по-голям или по-малък размер се отклоняват от тяхната стойност. Цените на стоките от друга страна, в които значителен дял заемат вносните суровини (каквито са главно машините и съоръженията), са поради това със значително занижени изкупни цени, което увеличава изкуствено бюджетната възвръщаемост от техния износ.

В последните няколко години се положиха значителни усилия за намиране най-правилната методология за изчисления на резултатите от външната търговия както у нас, така и в другите социалистически страни. Усилията са насочени преди всичко към това да се намери способ за определянето изгодността от износа на определени стоки пред други с оглед на това да се определи износната политика на държавата. За тези цели засега у нас се използува изчисляването на показателя „валутна възвръщаемост“, която за разлика от бюджетната възвръщаемост съпоставя достигнатите експортни цени със себестойността на износните стоки, като елиминира влиянието на вносните стоки и начисленията у нас. Формулата за изчислението на валутната възвръщаемост има следния вид (нарича се още народностопанска рентабилност на износа):

$$\text{Нр. Изн.} = \frac{\text{ДЕЦ} - \text{ВМ мц} - \text{Трз}}{\text{С} - \text{ВМ вц} - \text{Н} + \text{Амб (с} - \text{н)} + \text{И из.}} = 100, \text{ където:}$$

Нр. Изн. – народностопанска рентабилност на износа
ДЕЦ – достигната експортна цена
ВМ мц – вносни материали по международни цени
Трз – задгранични транспортни разноски и застраховки
С – себестойност
Вм вц – вносни материали по вътрешни цени
Н – начисления
И из – издръжка на износа
Амб (с-н) – амбалаж по себестойност без начисленията.

По този начин се получава чистият резултат във валута от износа на стоки.

И този показател обаче не може да даде окончателна преценка за изгодността от износа на определена стока пред друга, поради това, че във формулата не могат да намерят много още съображения от икономически, политически и друг характер. Поради това напоследък все по-често се насочват търсенията към система от показатели, посредством което се обхващат и сравняват много повече показатели.

Въпросите по методологията за изчисление рентабилността на външната търговия са обект на редица дискусии както у нас, така и в другите социалистически страни. Особено големи трудности се срещат във връзка с ценообразуването, проблемите на което са почти същите във всички социалистически страни. У нас все още не е на достатъчно ниво работата по изчисление на себестойността и цените на селскостопанските стоки, които са главно наше износно перо към капиталистическите страни.

Извършеното проучване за реализираната бюджетна възвръщаемост от българския износ през 1961 г. показа следните резултати:

През изминалата 1961 г. по отчетни данни от външнотърговските предприятия износът от нашата страна към страните от социалистическия лагер и към капиталистическите страни възлезе на 12.031 млн. лв.[x] на база на вътрешни изкупни цени, което представлява едно увеличение от 13,3% в сравнение с 1960 г., а на база реализираната стойност от износа – с 14,3%.

[x] В проучването всички изкупни цени са по мащаба на цените от 1961 г., а реализираните продажни цени – на база на стария курс на лева към чуждестранните валути.

Срещу този износ, общо за страната е реализирана 35,1% бюджетна възвръщаемост, срещу 34,8% през 1960 г. или по направления съответно към социалистическите страни – 39,0% (срещу 38,4%) и към капиталистическите страни 23,6% (срещу 23,3% през 1960 г.).

От получените резултати се наблюдава едно незначително увеличение на реализираната бюджетна възвръщаемост от българския износ, общо за страната с 0,3% и по направления съответно към социалистически страни – с 0,6% и към капиталистически страни с 0,3%.

Ето и резултатите от възвръщаемостта на нашия износ по години, начиная от 1958 г., от когато в БНБ се извършват проучвания за реализираната бюджетна възвръщаемост от износа; общо за страната и по направления, както и данните за равнището на цените по нашия износ към социалистическите и капиталистически страни:

Таблица № 1

Години	Реализирана възвръщаемост за страната	Бюджетна възвръщаемост по направление към соц. и кап. страни	Процент на занижение на цените на капиталистически пазар спрямо тези на социалистически пазар
1958	37,8	соц. страни 39,7 кап. страни 29,3	26,2
1959	36,7	соц. страни 39,4 кап. страни 25,3	35,8
1960	34,8	соц. страни 38,4 кап. страни 23,3	39,4
1961	35,1	соц. страни 39,0 кап. страни 23,6	39,5

Както се вижда от горната таблица, през миналите години както общата възвръщаемост от нашия износ, така и възвръщаемостта по направления се е намалявала непрекъснато в сравнение с 1958 г. През 1961 г. това намаление е спряло, но получените резултати за реализираната бюджетна възвръщаемост, особено от износа към капиталистическите страни са все пак далече по-ниски, отколкото през 1958 г.

Получените резултати ни дават основание да направим извода, че в ценово отношение, нашият износ през 1961 г. се е развивал при почти същите условия, както през 1960 г.

Разликата, която се наблюдава, а именно известно увеличение на възвръщаемостта от българския износ през 1961 г. можем да обясним със структурни изменения в направлението на нашия стокообмен. По наши данни, получени при проучванията за бюджетната възвръщаемост, разпределението на нашия износ по направление към социалистически и капиталистически страни по текущи цени от 1958 г. е следното:

Таблица № 2

Направления	1958 г.	1959 г.	1960 г.	1961 г.
Соц. страни	82	81	76	75
Кап. страни	18	19	24	25
	100	100	100	100

От таблицата се вижда, непрекъснатото увеличение на относителния дял на нашия износ към капиталистическите страни, което можем да приемем като една от причините за общото намаление на реализираната бюджетна възвръщаемост от износа от 1958 г., насам, поради общо ниските цени реализирани на капиталистическите пазари. От друга страна от таблицата е видно едно значително увеличение на относителния дял на капиталистическите страни в нашия износ

през 1960 г. с 5% (докато през останалите години нормалното годишно увеличение е 1%). Това можем да отдадем на решителното увеличение на нашия стокообмен и по-специално на нашия износ към слаборазвитите в икономическо отношение страни за периода след 1959 г. Известно е, че до 1959 г. българският износ към капиталистическите страни в основната си част се насочваше към западноевропейските страни и до известна степен – към страните от Близкия изток, където нашата страна изнасяше главно селскостопански стоки и суровини. Разликата между цените на селскостопанските стоки и суровини и промишлените стоки (т.н. „ножица на цените“ между тези стоки) от това време насам непрекъснато се е увеличавала, за да стигне през 1961 г. средно отклонение от около 5 пункта (ако индексът на цените на промишлените стоки приемем за 100 – този на селскостопанските стоки ще бъде – 95 [x]). Това може да се приеме като основна причина за намалението на бюджетната възвръщаемост от износа ни към капиталистическите страни от 1958 г. насам. След 1959 г. обаче, все по-голям дял в българския износ заемат слаборазвитите страни, (през 1962 г. е предвидено нашият стокообмен с тези страни да възлезе на 35% от общия стокообмен с капиталистическите страни), а в структурно отношение машините и индустриалните съоръжения и строителството са основната част от българския износ към тези страни.

За една година само, в сравнение с 1960 г., българският износ на машини и индустриални съоръжения е нараснал с 33,3% и основната част от това увеличение се пада на слаборазвитите в икономическо отношение страни.

На това изменение на нашия износ в структурно отношение се дължи и спирането на тенденцията за намаление на реализираната бюджетна възвръщаемост, а именно – на увеличението на относителния дял на износа на машини и съоръжения, поради по-добрата ценова тенденция на тази група стоки, както изтъкнахме по-горе. Все още обаче основната част от нашия износ към развитите капиталистически страни представляват селскостопанските стоки и суровини (стоките по износната номенклатура само на ДТП „Хранекспорт“, ДТП „Булгарплодекспорт“ и ДТП „Булгартабак“ към капиталистическите страни представляват 61,6% от целия български износ към капиталистическите страни), на което се дължи от една страна – значителната разлика в равнището на цените, реализирани от нашия износ към капиталистическите и социалистическите страни; за изтеклата 1961 г. разликата в нивото на цените, реализирани на двата пазара е 39,5%, което значи, че на капиталистическите пазари нашите стоки са получили средно 39,5% по-ниски цени, отколкото тези, изнесени в социалистическите страни.

Аналогични изводи може да се направят и по отношение резултатите от реализираната бюджетна възвръщаемост, които също са в тясна връзка с териториалната насоченост и структурата на българския износ.

Освен нивото на реализираната бюджетна възвръщаемост по направления и общо за страната, друг важен резултат, който следва непосредствено от данните по проучването е коефициентът за съотношението между вътрешния лев и валутния лев, който също е различен в зависимост от направлението на износа. Коефициентите за съотношението на вътрешния лев и валутния лев отразяват нивото на разходите във вътрешни лева за набавяне на един валутен лев за страната. Това ниво зависи от равнището на вътрешните изкупни цени у нас (без данък върху оборота) и по същество е показател за съотношението на международните цени на двата световни пазара – социалистическия и капиталистическия и вътрешните изкупни цени. Известно е, че у нас вътрешните изкупни цени обикновено се отклоняват от стойността на стоките, в смисъл че една част от продукта за обществото в стойността на средствата за производство, се реализира чрез цените на предметите за потребление поради съображения на нашата ценова политика на този етап от обществено-икономическото развитие на страната ни. Изравняването в мащаб на страната се извършва посредством преразпределение на средствата в различните отрасли от народното стопанство чрез финансовите планове на предприятията.

От друга страна, в основата на международните цени на стоките лежи тяхната стойност. На капиталистическите пазари цените на стоките се отклоняват повече или по-малко от такива фактори като съотношението на търсенето и предлагането, ролята на монополите при производството и пласмента на определена стока, сезона на продажбите и др.

---

[x] По данни от проучвания на Банката за международни плащания – Базел.

Следователно, коефициентите за съотношението на вътрешния лев към валутния лев ще отразяват нивото на разходите на държавата за набавянето на един валутен лев чрез износа. Величината на тези коефициенти също така е и в тясна зависимост от валутния курс на нашия лев, тъй като произведението от износа в чужда валута е превърнато в лева по официалния курс на лева към чуждестранните валути.

В поместената по-долу таблица са отразени величините на коефициентите за съотношението на вътрешния лев към валутния лев от 1958 г. до 1961 г. по направления и общо за страната.

Таблица № 3 (във вътр. лева за 1 вал. лв.)

Направление	1958 г.	1959 г.	1960 г.	1961 г.
Социалистически страни	2,52	2,54	2,60	2,57
Капиталистически страни	3,41	3,95	4,29	4,24
Общо за страната:	2,65	2,72	2,87	2,85

Както се вижда от таблицата, величината на коефициентите е обратно пропорционална на реализираната бюджетна възвръщаемост и намалението на бюджетната възвръщаемост по години е предизвикало увеличението на величината на коефициентите за съотношението между вътрешния лев и валутния лев. От тези коефициенти, чрез умножение с официалния курс се получава фактическата стойност (курс) на чуждестранни валути към лева, на база износа.

x x x

Реализираната бюджетна възвръщаемост, особено що се отнася до основните български износни стоки в повечето случаи отбелязва известно увеличение, или се е запазила на равнището от 1960 г., на което се дължи и общата тенденция на възвръщаемостта, отбелязана в проучването.

Това важи за един от основните артикули на българския износ тютюна. Бюджетната възвръщаемост от износа към социалистическите страни е почти на същото ниво, както през 1960 г. (38,3 през 1961 г. за ориенталските тютюни, срещу 38,8 през 1960 г.). Отбелязва се увеличение на възвръщаемостта обаче от износа към капиталистическите страни с около 3%, което се дължи преди всичко на благоприятната конюнктура на цените на тютюните. В това отношение обаче възможностите не са били използувани докрай, тъй като по сведения от ДТП „Булгартабак“ международните цени през 1961 г. са били средно със 7–10% по-високи отколкото през 1960 г. Главната причина да не се получи едно по-значително увеличение на бюджетната възвръщаемост е фактът, че през 1961 г. са изнесени преди всичко средни и долни класи тютюни, чийто международни цени са далеч по-ниски от тези на горните класи. Ето примерно каква е разликата в цените – срещу износа на 250 тона горни класи са реализирани по 2.000 долара за тон, срещу износа на 10 хил. тона средни класи, по 950–1.075 долара за тон, срещу 2.000 тона долни класи по 450 долара за тон и т.н.

Изкупните цени у нас са били на нивото на 1960 г. (когато имаше известно увеличение на вътрешните цени). С постановление на ЦК на БКП и Министерския съвет на НРБ от средата на м. февруари т.г. е предвидено ново увеличение на изкупните цени на тютюните у нас, поради което можем да очакваме, че при същата конюнктура на международните цени, възвръщаемостта от износа ще се намали, а ако международните цени спаднат, намалението на възвръщаемостта от износа ще бъде по-значителна.

Изключително добрата в качествено отношение гроздова реколта през 1961 г. позволи на капиталистическите пазари да се получат значително по-високи продажни цени, поради което и повишението на възвръщаемостта от износа към капиталистическите страни възлиза на 4,7%. При това в количествено отношение на капиталистическия пазар е изнесено 26,8 х[ил]. тона грозде преди всичко от сорта „Болгар“ срещу 10,8 х[ил]. тона през 1960 г., което още повече допринесе за подобряване на валутния резултат от износа на грозде в капиталистическа валута. Към социалистическите страни, предвидените количества от сорта „Болгар“ не са изнесени, а са изнесени по-големи количества грозде от сорта „Димят“ и някои други сортове с по-ниски продажни цени, от където и известно намаление на възвръщаемостта от износа към тези страни (*тъй като вътреш[ните] изкупни цени не дават такава разлика*).

Значително повишение показва бюджетната възвръщаемост от износа и на гроздовите ви-

на през 1961 г. (средно с около 10%) благодарение на създалата се благоприятна конюнктура – поголямо търсене и оттам повишение на международните цени. В това отношение благоприятно влияние е оказало и териториалното преориентиране на износа – през 1960 г. – главен купувач на гроздовите вина е била Зап[адна] Германия, а през 1961 г. – Австрия, на който пазар са постигнати почти същите продажни цени както в Зап. Германия, само че от по-долнокачествени гроздови вина (със съответно по-ниски изкупни цени у нас).

Освен това към социалистическите страни са изнесени значителни количества вина – бутилирани у нас, които при 2 пъти по-високи изкупни цени у нас, са получили средно 4 пъти по-високи международни цени, което е от съществено значение за повишаване на бюджетната възвръщаемост от износа към социалистическите старани.

През настоящата година ще бъдат повишени изкупните цени на гроздето, което би могло да има аналогични последици, както и при износа на тютюните.

Друг основен наш износен артикул напоследък са яйцата. В европейския износ на пресни яйца, България заема четвърто място след Холандия, Полша и Дания. Срещу изнесените през 1961 г. 530 млн. броя яйца е реализирана средна възвръщаемост от износа към социалистически страни 32,0% и към капиталистически – 22,0%, като спадането на възвръщаемостта от износа и към двата пазара в сравнение с 1960 г. възлиза средно на около 1%.

Намалението на възвръщаемостта на яйцата се дължи главно на два фактора – известно снижение на международните цени, от една страна, и от друга – износа на некачествена стока. Така например от изнесените 530 млн. яйца, 65 млн. броя са били окаляни, което представлява 12,3% от целия износ и 60 млн. или 11,3% маломерни. С други думи около една четвърт от целия български износ на яйца е бил некачествен, поради което страната реално е загубила ценна валута за покриване на нуждите на вноса.

За премахване на допуснатите слабости очевидно е необходимо по-добро организиране на събирането на яйцата в стопанствата и по-гъвкава търговска политика. Например допуска се износа на такъв голям брой маломерни яйца, когато те биха могли да се пласират на вътрешния пазар у нас (съдържанието им в качествено отношение е едно и също с това на редовните яйца).

Както за почти всички селскостопански стоки, така и за доматите, нивото на бюджетната възвръщаемост силно се влияе от сезона, през който са изнесени основните количества от дадената стока. През 1961 г. специално износът на доматите е закъснял и на западните пазари българските домати се появиха в сезон на най-силна конкуренция от другите европейски страни – производителки, поради което са реализирани и по-ниски продажни цени, а оттам и по-ниска възвръщаемост от износа към капиталистическите страни.

Тук може да се отбележи, че както върху износа на доматите, така и върху износа на другите наши селскостопански стоки, които се пласират на пазарите в Западна Европа, за в бъдеще все повече ще чувствуват неблагоприятните последици от образуването на т.н. общ пазар (неотдавна бе приета и програма за обща селскостопанска политика на страните-членки на Общия пазар) на пазара в тези страни българските селскостопански стоки трябва да издържат конкуренцията на съответните стоки на страните-членки на Общия пазар, които се ползуват с допълнителни превилегии.

На пазара на социалистическите страни от износа на домати е реализирана с 2,3% по-висока възвръщаемост (*в сравнение с 1960 г.*), което се дължи на изнесените по-големи количества ранни домати.

Разкриването на резерви и прилагането на новите методи при производството на стоки за износ, конкретно е намерило израз чрез повишаването на бюджетната възвръщаемост от износа на определени стоки. Това важи например за износа на конфекция за социалистическите страни, която заема в последните години значителен дял в износа на страната.

При изработването на новите модели костюми за износ е реализирано 15 см икономия на плат при разкрояването на моделите, при което е снижена вътрешната изкупна цена и при все че на пазара на социалистическите страни (главно в СССР) сме получили същите цени, възвръщаемостта от износа се е увеличила с 2%. Същото може да се каже и за износа на обувки, където имаме увеличение от около 3% на възвръщаемостта от износа към социалистическите страни, поради подобряване моделите и качеството на изнасяните обувки. В това отношение обаче (модели и качество) произвежданите у нас обувки биха могли да се подобрят още.

През 1961 г. са изнесени някои стоки с по-лоши качествени показатели, отколкото през 1960 г., което е причина за спадането на възвръщаемостта от износа им. Това важи например за износа на парен бук за капиталистическите страни където спадането е от 4% и стомана на блокове, също за капиталистическите страни, със спадане от около 2%.

В някои случаи спадането на възвръщаемостта се дължи на намаление на международните цени, какъвто е случая с износа на олово на блокове (цената е спаднала с повече от 10% за тон), калцинирана сода, която заема значително място в българския износ към латиноамериканските страни, също поради спадане на цените на тези пазари.

В проучванията за реализираната бюджетна възвръщаемост още от 1959 г. отбелязахме непрекъснатата тенденция към спадане на международните цени на един от най-старите български износни артикули – розовото масло. Особено ярко е очертана тази тенденция на капиталистическите пазари, където се реализира приблизително ¾ от целия български износ на розово масло. За един период от 4 години (1958–1962 г.) възвръщаемостта от износа на розово масло към капиталистическите страни е спаднала с 11,2% . Причините за тези ценови тенденции на пазара на капиталистическите страни е ограничения пазар на розовото масло, от една страна, и от друга – страните – производителки на розово масло се увеличиха, а оттам и конкуренцията на международните пазари се увеличи.

Прави впечатление, че в износната номенклатура на нашите външнотърговски предприятия се срещат стоки с много ниска възвръщаемост, като например – пеницилин с 10,3% възвръщаемост към капиталистическите страни (което е обяснимо като се има предвид колко много нови антибиотици се прилагат напоследък в медицината), колофон, към социалистическите страни с 15,4% възвръщаемост, минерална вода (капиталистически страни) – с 11,5%, просо (капиталистически страни) – 14%, захар (кап. страни) – 13%, различни видове семена за кап. страни, с под 10% възвръщаемост, птичи консерви (кап. страни) – с 14% възвръщаемост и др.

Такива са в основни линии резултатите от проучването на реализираната бюджетна възвръщаемост по отделни видове стоки, обект на нашия износ. В проучването са разгледани основните български износни стоки, тъй като резултатите от техния износ влияят най-много от [на] общите резултати от българския износ.

Какви основни изводи следват от всичко казано до тук?

1. През 1961 г. продължава тенденцията към увеличаване относителния дял на нашия износ за капиталистическите страни, установена през предшестващите три години. Това увеличение е резултат главно на разширяване на икономическите ни връзки с новоосвободените и слаборазвити в стопанско отношение страни.

2. Измененията в структурата на нашия износ продължават, като през 1961 г. нарастването на относителния дял на промишлените произведения в износа ни е по-чувствително, отколкото през предшествуващите години. Това се дължи, от една страна, на все по-значителната индустриализация на нашето стопанство и, от друга страна, на горепосоченото разширяване на външнотърговските ни отношения със слаборазвитите страни, които представляват добър пазар за промишлените стоки.

3. Непрекъснатото влошаване на бюджетната възвръщаемост от 1958 до 1960 г. (средно с 1,5% годишно) е преустановено. През 1961 г. е на лице стабилизиране на бюджетната възвръщаемост, но на ниско равнище. Това се отнася както за общата бюджетна възвръщаемост, така и за възвръщаемостта от износа към социалистическите и капиталистическите страни поотделно.

4. Все още ниското равнище на възвръщаемостта от нашия износ се дължи на по-нататъшното спадане на цените на селскостопанските произведения на световните пазари, които продължават да имат преобладаващ дял в нашия износ. Действието на този фактор беше неутрализирано от изменение на структурата на нашия износ. Без увеличаване дела на промишлените произведения в нашия износ възвръщаемостта очевидно би продължила да спада.

5. Големият дял на нашия износ към социалистическите страни също така представлява известна защита срещу постоянно спадане на цените на селскостопанските произведения. Голямата част от цените на социалистическия световен пазар са определени няколко години след края на войната, когато продоволствените стоки още имаха високи цени и досега, въпреки редицата промени в цените, нашият износ на селскостопански произведения към социалистическите страни е по-изгоден, отколкото към капиталистическите страни.

От изложеното по-горе следва изводът, че от гледна точка на възвръщаемостта най-изгоден е износът ни за социалистическите страни и за слаборазвитите капиталистически страни, като за социалистическите страни се изнасят предимно селскостопански произведения, а за слаборазвитите страни – промишлени произведения. За развитите капиталистически страни, напротив, износът и на двете групи стоки от гледище на възвръщаемостта е по-малко изгоден. Допълнителна причина за тази по-ниска изгода е все по-пълното отделяне на страните от „Общия пазар“ от останалите страни с митнически бариери и тенденциите за разширяване на тази групировка.

Разбира се направените тук изводи относно насоките и разпределението на износа следват единствено от гледище на бюджетната възвръщаемост, но за определянето на търговската политика на страната би трябвало да се вземат предвид и още редица съображения от народностопански и политически характер.

Пътищата за решително подобряване на бюджетната възвръщаемост от износа са преди всичко в сферата на производството и на външната търговия.

В областта на производството въпроса за повишаването на бюджетната възвръщаемост е свързан непосредствено с по-нататъшното повишаване на производителността на труда, намаляване себестойността на износните стоки, решително подобряване на качеството на износните стоки, асортимента и нагаждане към условията и изискванията на чуждестранните пазари.

Задачите на външната търговия по повишение на възвръщаемостта на износните стоки се състоят преди всичко в правилната политика на продажби на нашите износни стоки – на пазари с по-високи цени, в сезони, когато цените на стоките се повишават, т.е. в най-правилното използуване на конюнктурата на световните пазари.

В тази връзка стоят и въпросите за включване на такива търговски и валутно-финансови клаузи в договорите, които ще обезпечат получаването на най-високи цени на международните пазари. Съществено значение има ролята на външната търговия за внедряване на новостите и последните усъвършенствувания при производството на стоките предлагани на международните пазари.

От всичко казано до тук следва, че Българската народна банка също би могла да съдействува за повишение на възвръщаемостта от износа. Въздействието от страна на Българската народна банка за повишаване на възвръщаемостта от износа би могло да бъде както чрез клоновете на БНБ върху предприятията – заготвители на стоки за износ, така и чрез Валутното управление на БНБ върху външнотърговските предприятия.

При провеждане на контрола чрез лева посредством системата на кредитиране, Българската народна банка следва да съдействува чрез клоновете си в провинцията на заготвителните предприятия за повишаване качеството на стоките, за спазването на сроковете за заготовка и експедиция. Със средствата от кредитите по малката механизация биха могли да се внесат подобрения и усъвършенствувания при някои технологически процеси при изработването на стоките за износ, да се построят или укрепят складовите помещения, където се пазят стоките за износ, т.е. със сравнително по-малки средства да се съдействува в крайна сметка за подобряване на качеството на стоките за износ.

От друга страна трябва да се засили контролът, който се упражнява чрез Валутното управление върху работата на външнотърговските предприятия, за избягването на неблагоприятни валутни финансови условия по износните операции.

Следователно Българската народна банка би могла да допринесе за повишаването на възвръщаемостта от износа като насочи работата си по следните направления:

1. Кредитните управления и Планово-икономическото управление на банката в работата си по кредитиране на промишлеността и селското стопанство да използуват и изводите и резултатите от проучването за бюджетната възвръщаемост от износа.

2. Началниците на управление в банката и управителите на окръжните банкови клонове следва да насочат вниманието си и засилят контрола за своевременно и качествено заготвяне на износните стоки, правилното сортиране и срочното им експедиране, като спазват издадените за тази цел банкови окръжни № 77 от 1959 г., № № 31, 48, 57 и 63 от 1960 г. и № 34 от 1962 г. и циркулярните писма № № 1629, 4064, 16875 от 1960 г. и № 12 от 1961 г., както и заповед № 492 от 1 април 1961 г.

3. Началникът на Валутното управление да следи за изпълнението на решението на Министерския съвет за повишение на възвръщаемостта с 1% и периодически да информира за резултатите.

4. При отпускане на кредити по линията на малката механизация да се дава предпочитание на предприятията изработващи стоки за износ.

София, 10 април 1962 година ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ: /Н. Царевски/

ЦДА, ф. 132, оп. 24, а.е. 2, л. 113–127. Оригинал. Машинопис.

* *Докладът е приет за сведение от УС на БНБ с Протокол № 21 от 26 април 1962 г.*

№ 710

ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ЛЪЧЕЗАР АВРАМОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОДОБРЯВАНЕ СЪЗДАВАНЕТО НА АКЦИОНЕРНИ ДРУЖЕСТВА С БЪЛГАРСКО УЧАСТИЕ В ШВЕЙЦАРИЯ И АЛЖИР

София, преди 11 октомври 1962 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
другаря АНТОН ЮГОВ
Т У К

Д О К Л А Д

от ЛЪЧЕЗАР АВРАМОВ – Министър на външната търговия

ДРУГАРЮ ПРЕДСЕДАТЕЛ,

В усилията си за разширяване на търговските връзки и за сключване на повече изгодни сделки по износа и вноса с някои капиталистически страни използвайки конюнктурата, Министерството на външната търговия през последно време се натъкна на редица трудности и пречки от страна на капиталистическите фирми. Тези трудности произтичат на първо място от ограничителните мерки и политиката на дискриминация, възприета от страните влизащи в Общия пазар, от съществуването на картелни цени и ограничени контингенти за някои стоки за търговия с нашите страни и други.

Поради същите ограничения, нашите външнотърговски предприятия чрез преки сделки не винаги могат да се възползуват напълно от поощрителните премии, които някои капиталистически страни дават за поощряване на техния износ, не могат да получат фирмени и други кредити при по-благоприятни лихвени проценти и други условия, при които такива кредити се отпускат на капиталистически фирми.

За да можем да преодолеем макар и част от тези трудности и пречки и да се възползуваме по-пълно от конюнктурата на капиталистическия пазар за сключване на възможно най-благоприятни сделки, през м. август т.г. постигнахме споразумение с швейцарската фирма „Андре и С-ие“ в Лозана и образувахме с нея смесено дружество под наименование „Сикомин“ – акционерно дружество със седалище Лозана. Участник и акционер в дружеството е ДТП „Тексим“. От негово име е сключен и договора с фирмата „Андре“.

Основният капитал на дружеството е в размер на 100,000 шв[ейцарски] франка, разделен на 100 акции по 1,000 франка всяка една. „Тексим“ участвува в капитала със 70 %, т.е. със 70,000

шв[ейцарски] франка, а „Андре“ с 30 %, т.е. с 30,000 шв[ейцарски] франка. Основният капитал е напълно внесен. Внесените от „Тексим“ 70,000 шв[ейцарски] франка за основен капитал на дружеството са взети от печалбите на фирмата „Имекстраком“ в Лихтенщайн. Съществува възможност да се изтегли изцяло или отчасти внесения капитал.

Разпределението на печалбите и загубите на дружеството между „Тексим“ и „Андре“ ще става съобразно участието им в основния капитал.

Дружеството ще осъществява своята дейност съобразно утвърдения от учредителите устав, съставен съобразно швейцарските закони за дружествата. Отношенията между „Тексим“ и „Андре“ са уредени в подписания между тях договор от 9 август 1962 година.

Дружеството е регистрирано напълно като швейцарска фирма и се подчинява напълно на швейцарските закони. Участието на „Тексим“ в дружеството е анонимно и трябва да се пази в строга тайна в интерес на работата.

Управителният съвет на дружеството ще се състои от двама души, които ще посочи фирмата „Андре“.

За сега няма възможност наш представител да участвува в Управителния съвет на дружеството или като прокурист или пълномощник с право на подпис, тъй като според швейцарските закони, той трябва да има постоянно местожителство в Швейцария и разрешение за работа, което поне за сега се получава много трудно, даже невъзможно.

При това положение, за да се гарантират нашите интереси в дружеството, в договора е предвидено, че Управителния съвет ще представя на „Тексим“ тримесечно и всеки път при поискване извлечение от сметките на дружеството и ще отчита своята дейност. Освен това, всяка сделка на дружеството трябва предварително да бъде одобрена от „Тексим“ и фирмата „Андре“. Представител на „Тексим“ ще може по всяко време да контролира работата на дружеството в канцеларията му и да оказва съдействие при третирането на различни сделки.

Фирмата „Андре“ гарантира също така в договора заплащането на всички щети, които „Тексим“ може да претърпи поради неправилни действия и превишаване пълномощията на членовете на Управителния съвет.

Чрез това дружество могат да се реализират: различни сделки по нашия внос и износ, които външнотърговските предприятия директно не могат да осъществяват или които чрез дружеството ще се реализират при по-изгодни условия;

– различни тристранни сделки, але-ретур, суич операции и други;

– фирмени и други кредити, доколкото това е възможно със съдействието на фирмата „Андре“.

Смята, че създаването на това дружество е целесъобразно и ако се използуват умело всички възможности, които то ни предоставя, ние ще можем да подобрим още повече работата си с капиталистическите фирми, като увеличим икономическия ефект от търговията ни с тях, ще използуваме по-успешно конюнктурата на капиталистическите пазари и ще преодолеем някои от трудностите и пречките, които срещаме в търговията ни с капиталистическите страни.

При посещението у нас на Алжирската икономическа делегация на добра воля, водачът на същата д-р Сергини направи предложение да бъде създадено в Алжир акционерно дружество за търговия с 50 % участие на алжирската страна и 50 % скрито участие на ДТП „Тексим“. Това участие на ДТП „Тексим“ може да се осъществи, като се ползува част от печалбите на нашата фирма „Имекстраком“ – Вадуц Лихтенщайн.

Своето предложение д-р Сергини обоснова твърде убедително. Съгласно Евианските споразумения, в продължение на три години, в икономическия живот на Алжир ще участвуват френските банки и дружества, без право да бъдат национализирани или да се ограничава официално тяхната дейност. Ръководството на Алжирската република и по-специално Министър-председателят Бен Бела и Министърът на отбраната Бумедиен смятат обаче, че още сега трябва да се вземат мерки срещу експлоатацията на френския капитал. Те лично са дали указания още сега да се създават алжирски дружества с ръководители – активни участници в революцията, за да могат да се постигнат следните цели:

а) Да противодействат на експлоатацията на френския капитал.

б) Да пречат на нахлуването на други паразитни частни капитали.

в) Да ограничават търговската дейност на западни капиталистически фирми в Алжир, като в същото време се въведе за местните алжирски арабски фирми режим на облагодетелствуване и протежиране особено при издаване на вносни и износни разрешения, предприемачеството и други.

г) да се обучат през този период местни алжирски икономически кадри, с каквито сега Алжир почти не разполага.

Създаването на алжирско дружество със скрито от широката общественост наше участие, според д-р Сергини, ще позволи незабавно да отпочне взаимен стокообмен, да се участвува в проектантски работи и т.н.

Ние от своя страна смятаме, че създаването на такова дружество в Алжир е напълно оправдано и своевременно. Това дружество ще има възможност да създаде без да се влагат големи капитали добри условия за стокообмен с Алжир, а така също и за провеждане на операции по вкарване български стоки в други капиталистически страни и изкарване от там на стоки, които са особено нужни за нас, включително и ембаргирани такива. За нашето участие в дружеството, на първо време могат да се заделят 25,000 долара от печалбите на другите две фирми на ДТП „Тексим“ в Швейцария, т.е. без да е необходимо да се заделя валута от нашата страна.

Затова предлагам Министерският съвет да приеме следното

Р А З П О Р Е Ж Д А Н Е:

1. Одобрява създаването в Швейцария – Лозана на акционерно дружество „Сикомин“ с участието на ДТП „Тексим“ – София и швейцарската фирма „Андре и с-ие“ – в Лозана, съгласно Устава на същото дружество.

2. Разрешава на ДТП „Тексим“ да участвува в създаването на алжирско-българско дружество в Алжир. Размерът на участието да бъде най-малко 50 % от основния уставен капитал на дружеството, като средствата се обезпечават за сметка на реализирани печалби от фирмата „Имекстраком“ – Вадуц – Лихтенщайн.

3. Разрешава на Министъра на външната търговия да изпраща служители в дружества, създадени в капиталистически страни с българско участие.

Възнагражденията на служителите, изпратени на работа в тези дружества, да се изплащат за сметка на съответните дружества и фирми в съответната валута, а в лева в нашата страна, съгласно разпоредбите на Постановление на Министерски съвет № 90 от 11 април 1960 година и Разпореждане на Министерски съвет № 1860 от 22 октомври 1960 година.

Възлага на Министъра на външната търговия, съгласувано с Министъра на финансите ежегодно да предвижда резерв от бройки и съответния фонд работна заплата по щата за службите в чужбина, по който ще се назначават изпратените служители.

Изпълнението на настоящето разпореждане се възлага на Министъра на външната търговия.*

За М И Н И С Т Ъ Р: *[- - -]*

ЦДА, ф. 136, оп. 86, а.е. 577, л. 5–9. Оригинал. Машинопис.

* *Предложеният текст е одобрен и е влязъл без изменения в Разпореждане № 1671 на Министерския съвет от 12 октомври 1962 г.*

№ 711

ПИСМО ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ИВАН БУДИНОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ С МНЕНИЕ ПО ИЗРАЗЕНАТА ОТ БАНКАТА ТРЕВОГА ЗА ОСИГУРЯВАНЕТО НА ПОГАШЕНИЯТА НА КРЕДИТНИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ПРЕЗ ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 1963 ГОДИНА

София, 1 февруари 1963 г.

НРБ
МИНИСТЕРСТВО
на
ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ
№ 36

Поверително!

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА
другаря КИРИЛ НЕСТОРОВ
Т у к

ДРУГАРЮ ПРЕДСЕДАТЕЛ,

С Вашето писмо 10220 от 19 януари 1963 година се изразява тревога относно погашенията на кредитните задължения към капиталистическите страни през първото полугодие на настоящата година.

Недоумяваме, кое Ви дава основание да сигнализирате тревога по въпроси, които са добре известни както на Министерството на външната търговия и банката, така и на Правителството. Още при утвърждаването на валутния план за 1963 година беше ясно, че предвидените постъпления в конвертируема валута от износ на стоки през първото полугодие – 32 млн. лева, не ще бъдат достатъчни да покрият погашенията на кредитните задължения – 46 млн. лева. За преодоляване на тези затрудненияКомисията по валутните въпроси и търговските баланси при Министерския съвет в заседанието си от 19 декември 1962 година реши да се продадат авансово някои стоки, с оглед да се осигурят предварително постъпления в конвертируема валута в размер на 15 млн. долара.

Трябва да Ви съобщим, обаче, че усилията, които Министерството на външната търговия прави повече от месец за осъществяване на авансови продажби, се натъкват на големи трудности преди всичко от страна на Българска народна банка, която поставя невъзможни за реализиране условия по отношение на лихвения процент и други условия на кредитирането. От 20 януари т.г. в банката лежи гаранция за 2,5 млн. свободни швейцарски франка, аванс срещу износ на царевица, по която банката още не може да вземе становище. По същия начин стои нерешен въпросът за 500 хил. английски лири. Известно е, че тези, по същество чисто финансови операции, не могат да се сравняват с лихвените условия на стоковите целеви кредити. За външнотърговските предприятия е още по-неизгодно да сключват от сега сделки за доставки след 10-12 месеци при пълна неизвестност за бъдещите цени и други условия. Ако Българска народна банка счита, че в момента нуждата от конвертируема валута не е така належаща, следва външнотърговските предприятия да се освободят от тази неблагодарна задача.

Не разбираме също така, какви налични стоки, неизнесени от плана за 1962 година, предлагате да се установят. Известно Ви е, че стоките, които не можаха да се изнесат през 1962 година, бяха установени още преди утвърждаването на валутния план за 1963 година и с тяхната стойност се увеличи планът за износа в капиталистическите страни от 186 на 190 млн. лева. Следователно, това са планови стоки, за износа на които Министерството на външната търговия има грижата, както за всичките стоки, предвидени в плана за 1963 година.

Що се отнася до получените аванси от капиталистически фирми през м. декември 1962 година на сума 10 млн. долари, сигурно Ви е известно, че за по-голямата част от тази сума стоките са вече изнесени и документите – представени в Българска народна банка. Остават стоки за 4,7 млн. долари, които ще бъдат изнесени през февруари и март, съгласно договорността с фирмите.

Съвсем неуместен е тука примерът с получения през м. юли м.г. аванс срещу износ на царевица. Би трябвало да Ви е известно, че сумата 1.025.000 долара, която се ползува като финансов кредит в продължение на шест месеца, бе върната на австрийската фирма през м. декември, след като същата царевица бе продадена в Италия и от нея постъпиха 1.060.000 долара или с 35.000 долара в повече.

Съобщаваме Ви за сведение, че Министерството на външната търговия е вземало и взема всички необходими мерки за осигуряване на валутата, предвидена да постъпи от износ на стоки съгласно утвърдения план. Ако някои служители на Българска народна банка считат, че трябва да се упражнява непосредствен контрол върху работата на външна търговия, молим да бъдат предложени за назначаване директори на външнотърговски предприятия.

М И Н И С Т Ъ Р: *Ив. Будинов*

[Върху документа – надпис:]
Докладвано на др. Царевски
[- - -]
4.II.[19]63 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 4, а.е. 60, л. 129–131. Оригинал. Машинопис.

№ 712

ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ИВАН БУДИНОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ТОДОР ЖИВКОВ С ПРЕДЛОЖЕН ТЕКСТ НА РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА КРЕДИТИРАНЕ ОТ БНБ НА ДЪРЖАВНОТО ТЪРГОВСКО ПРЕДПРИЯТИЕ „ТЕКСИМ“ ЗА ИЗНЕСЕНОТО СПЕЦИАЛНО ИМУЩЕСТВО ПО ДОГОВОРА МУ С МИНИСТЕРСТВОТО НА НАЦИОНАЛНАТА ОТБРАНА НА АЛЖИР

София, 13 март 1963 г.

Н. Р. Б
МИНИСТЕРСТВО
на ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ
№ 1059/43
13.III.1963 г.
С О Ф И Я

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
Другаря ТОДОР ЖИВКОВ
Т у к

Д О К Л А Д

от ИВАН БУДИНОВ – Министър на външната търговия

ОТНОСНО: кредитиране на ДТП „Тексим“

ДРУГАРЮ ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Държавното търговско предприятие „Тексим“ търгува със специално и интендантско имущество със слаборазвитите и други страни.

Страните клиенти, които купуват от нас специално и интендантско имущество, поставят като условие това да се запази в пълна тайна.

Често пъти това налага предприятието да извършва износ на имущество, за което няма открити акредитиви, банкови гаранции, нито предплата.

Така например, съгласно сключен договор между Министерството на националната отбрана на Алжирската демократична народна република и ДТП „Тексим“, нашата страна пое задължението да извърши доставка на интендантско имущество в Алжир. Изпълнението на доставките върви добре. По взаимно договаряне на страните, плащането няма да се извърши чрез откриване

на акредитив или даване на банкова гаранция пред Българска народна банка. То ще стане в брой на три разсрочки и ще приключи до 30 юни 1963 година. Българска народна банка не ще може да получи редовно валутно заверение в полза на ДТП „Тексим“ и предупреждава предприятието, че стоките за Алжир, след като напуснат границата на Народна република България, ще се снемат от кредитиране и ползуваните за тази цел заеми ще се отнасят в просрочие.

До сега ДТП „Тексим“ е ползувало около 7.500.000 лева банков кредит по износа и продължава да ползува такъв. Срещу износа на стоки за Алжир, в Българска народна банка са постъпили 1.500.000 лева валутни. От авоарите на ДТП „Тексим“ сега се закупуват стоки за внос в България за около 155.000 лева валутни. Други суми се очаква да постъпят по сметката на Българска народна банка през м. март 1963 година.

Въпроса за кредитиране на ДТП „Тексим“ отнесохме до Комисията по валутни въпроси и търговски баланси при Министерския съвет. Същата с протоколно решение № 6 от 11.I.1963 година реши да се внесе проекто-разпореждане в Министерския съвет.

Настоящият доклад е съгласуван с Министерство на финансите, Държавен комитет по планиране и Българска народна банка.

Министерството на финансите и Държавният комитет за планиране не възразяват да се разреши на Българска народна банка да кредитира ДТП „Тексим“ за договорената вече доставка за Алжир на специално имущество без откриване на акредитив или учредяване на банкова гаранция, но считат, че това разрешение не трябва да важи за бъдещата експортна дейност на „Тексим“. Държавният комитет за планиране предлага при такива сделки в бъдеще да се уведомява Министерския съвет и да се иска разрешение за кредитиране на износа конкретно за всеки случай.

Българска народна банка, като обръща внимание, че исканият начин на кредитиране не отговаря на изискванията на устава на банката, все пак предлага кредитирането да се извършва въз основа само на справки-декларации от ДТП „Тексим“, заверени от Министерството на външната търговия, за стойността на изнесените стоки и датата на изнасянето им.

Предлагам Министерският съвет да приеме следното

Р А З П О Р Е Ж Д А Н Е :

Българска народна банка да кредитира до 30 юни 1963 година ДТП „Тексим“ за изнесеното специално имущество по договора му с алжирското министерство на националната отбрана въз основа само на справка-декларация за стойността на стоките и датата на изнасянето, заверена от Министерството на външната търговия, без да се изисква откриване на акредитив или учредяване на банкова гаранция, обезпечаващи плащането.

При бъдещи сделки на ДТП „Тексим“ от този род да се иска предварително от Комисията по валутните въпроси и търговските баланси при Министерския съвет разрешение за кредитиране.*

М И Н И С Т Ъ Р: *Ив. Будинов*

ЦДА, ф. 136, оп. 37, а.е. 184, л. 3–5. Оригинал. Машинопис.

* *Предложеният текст е влязъл без изменения в Разпореждане № 204 на Министерския съвет от 21 март 1963 г.*

№ 713

ПРОТОКОЛ НА ЦЕНТРАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ПОСРЕЩАНЕ НА Г-Н Д'АРОМА И НА ДЕЛЕГАЦИИТЕ НА ФИНАНСОВО-КРЕДИТНАТА СИСТЕМА НА СЪВЕТА ЗА ИКОНОМИЧЕСКА ВЗАИМОПОМОЩ

София, 23 април 1965 г.

ПРОТОКОЛ № 25

Заседание на 23 април 1965 година
Заседават: Кирил НЕСТОРОВ, Нешо ЦАРЕВСКИ, Георги ДИМОВ, проф. Лазар РАЛЧЕВ, Александър ВЕЛКОВ, Кръстьо ПОПОВ
Отсъствуват: проф. Тотьо ТОТЕВ, Кръстьо БАКАЛОВ
Присъствуват: П. Г. Попов, Ж. Проданов, А. Чикичев, А. Вескова, Ст. Друмев, д-р К. Попов, инж. В. Цанков
Заседанието се откри в

Дневен ред:

1. Обсъждане въпроса за посрещането на делегациите на финансово-кредитната система по линията на СИВ и г-н Д'Арома.

[...]

По точка 1. Др. Несторов постави задачи във връзка с пристигането на г-н Д'Арома и за посрещането на делегациите на финансово-кредитната система по линията на СИВ. Изготви се план и определиха другарите, които ще се занимават с този въпрос.

[...]

София, 23 април 1965 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ЦУ НА БНБ: *К. Несторов*
СЕКРЕТАР НА ЦУ НА БНБ: *Л. Момекова*

ЦДА, ф. 132, оп. 27, а.е. 1, л. 191. Оригинал. Машинопис.

№ 714

БЕЛЕЖКИ НА ОТДЕЛИТЕ „ПЛАНОВО-ФИНАНСОВ", „СТРОИТЕЛСТВО", „ТЪРГОВИЯ И ХРАНИТЕЛНА ПРОМИШЛЕНОСТ", „ПРОМИШЛЕН", „СЕЛСКО СТОПАНСТВО" И „ТРАНСПОРТ И СЪОБЩЕНИЯ" НА ЦК НА БКП ПО ПРОЕКТОПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО ПРЕЗ 1968 Г. В ЧАСТТА МУ ЗА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ И ФИНАНСИ

София, преди 31 декември 1967 г.

Поверително!

Б Е Л Е Ж К И

по проектоплана за развитие на народното стопанство през 1968 година

Проектопланът за развитие на страната през 1968 година е разработен в съответствие с основните задачи, поставени с Директивите на Деветия конгрес на Българската комунистическа партия. С него се предвиждат ускорени темпове в развитие на общественото производство, по-нататъшно изграждане на материално-техническата база и нарастване жизненото равнище на народа. При решаване на въпросите за развитие на страната през 1968 година е взета под внимание и от-

разена в народностопанския план задачата за засилване на интензификацията и повишаване ефективността на народното стопанство.

[...]

ПО ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ

На основата на по-нататъшното разширяване на сътрудничеството особено със социалистическите страни, с проекта се предвижда външнотърговският ни стокообмен да се увеличи през 1968 г. с 9.6% спрямо 1967 г., като обемът му надхвърля предвидения по петилетката със 151 млн. лв.

Характерна особеност на проектоплана за външната търговия през 1968 г. е и тази, че за първи път се предвиди превишение на износа (над вноса) по второ направление със 130 млн. валутни лева. Тази възможност се създава от въвеждането на мощности за производство на метали в МК – Кремиковци, изкуствени влакна в завода в Ямбол, нефтопродукти от нефтопреработвателния завод гр. Бургас и др.

За да се осъществи това превишение, е необходимо да се вземат изключителни мерки за осигуряване предвидения износ по второ направление – 450 млн. вал. лв. Това се налага още повече, като се има предвид, че разчетът на Държавния комитет за планиране за износа по второ направление се очаква да не се изпълни с около 50 млн. вал. лв.

Освен това трябва да не се допуска през 1968 г. да се извършва допълнителен внос по второ направление. Въпреки че са давани такива указания, само през 1967 г. са взети допълнителни решения за внос по второ направление в размер на 24 млн. в. лв.

Заедно с това трябва да се отбележат и някои слабости на проекта.

Не се задоволяват изцяло задълженията ни по дългосрочните спогодби. Трябва да се има предвид, че в основни линии сега провежданите годишни преговори със социалистическите страни се водят с тенденция за увеличаване на предвидените контингенти с дългосрочните спогодби.

С проектоплана обаче по някои позиции се предвижда по-малко износ от дългосрочните спогодби, като: мотокари – 640 бр., електротелфери – 2000 бр., авточасти за 4 млн. лв., зъбопочистващи машини – 15 бр., лагери – 1160 х. бр., микродвигатели – 85 х. бр., комплект трансформаторни подстанции 530 бр., нисковолтова апаратура за 1 млн. лв., калцинирана сода 36 х. т. и др. С това не се решава изцяло въпросът за поетата специализация. Това може да принуди някои социалистически страни да започнат производството на отделни изделия, за които съгласно решенията на СИВ е предоставена специализация на нашата страна.

Смятаме също така, че би могло да се потърсят възможности за допълнително увеличение на износа на машиностроителна продукция по второ направление и особено за развиващите се страни.

С проекта не са предвидени средства в размер на около 5 млн. вал. лева за някои договорени вече комплектни обекти и около 5,5 млн. вал. лв. за част от предплатата за Химкомбинат – Свищов, цеха за студено валцуване в МК – Кремиковци и Комбината за минерални торове – Варна.

Много сериозно стои въпроса по обвръзката на плана за някои машиностроителни изделия, с окомплектовка от внос по второ направление за около 1800 х. в. лв.

Като се има предвид, че по-голямата част от тази продукция е предназначена предимно за износ, а другата се предвижда по лиценз, целесъобразно ще бъде този въпрос да се разгледа още един път и се намери най-правилно решение.

Все още не е осигурен вносът от Съветския съюз на 600 х. тона мазут, 170 х. тона дизелово гориво, 130 х. т. автомобилен бензин, 150 х. т. чугун, 60 х. т. прокат, 155 х. $м^3$ дървен материал, 48 700 т. хартия и др.

С проекта се предвижда значителен внос на машини и съоръжения – 922 млн. вал. лв., в т. ч. от второ направление 104 млн. вал. лева, а с петилетката е предвидено 858 млн. лв., в т. ч. от второ направление 110 млн. лв.

Ние смятаме, че през последните години в страната се внесоха много машини и би могло още веднаж да се прегледа този внос с оглед евентуалното намаляване.

ПО ФИНАНСОВАТА ОБВРЪЗКА НА ПЛАНА

Проекто-финансовият план за 1968 г. в основни линии осигурява необходимото финансиране и кредитиране на мероприятията в народностопанския план. Предвижда се приходите на фи-

нансовата система да нараснат от 5384 млн. лева очаквано изпълнение за 1967 г. на 5955 млн. лева за 1968 г., или с 11%, а разходите съответно от 5378 млн. лева на 5947 млн. лева, или с 11%. С проекта се предвижда превишение на приходите над разходите с 8 млн. лв. и резерв на правителството – 20 млн. лева.

Трябва да се каже, че обвръзката на финансовия план е извършена при много сериозно напрежение във всички приходни източници на народното стопанство и са направени максимални съкращения на непроизводствените разходи. При това, както и през 1967 г., през 1968 г. се предвижда използване на целия прираст на спестовните влогове от ДСК за кредитиране на капитални вложения с по-малък срок на откупуване и други мероприятия по плана за 1968 година.

Освен това, разходната част е намалена с 92 млн. лева, които би следвало по досегашните нормативни документи да бъдат изплатени на селското стопанство. Това означава, че трябва да се намалят премиите за някои селскостопански произведения, да се увеличат цените на минералните торове, да се увеличи данък общ доход на ТКЗС и др. Държавният комитет за планиране и Министерството на финансите не са уточнили формите, а правителството не е взело решение за конкретните източници, от които ще се осигури сумата от 92 млн. лв.

Обвръзката на финансовия план е направена също така при ползване на около 20% от амортизационните отчисления за основен ремонт.

[...]

ОТДЕЛ „ПЛАНОВО-ФИНАНСОВ“ НА ЦК НА БКП
ОТДЕЛ „СТРОИТЕЛСТВО“ НА ЦК НА БКП
ОТДЕЛ „ТЪРГОВИЯ И ХРАНИТЕЛНА ПРОМИШЛЕНОСТ“ НА ЦК НА БКП
ОТДЕЛ „ПРОМИШЛЕН“ НА ЦК НА БКП
ОТДЕЛ „СЕЛСКО СТОПАНСТВО“ НА ЦК НА БКП
ОТДЕЛ „ТРАНСПОРТ И СЪОБЩЕНИЯ“ НА ЦК НА БКП

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 6964, л. 2, 21–24, 35. Оригинал. Машинопис.

№ 715

ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ХИМИЯТА И МЕТАЛУРГИЯТА ГЕОРГИ ПАВЛОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИТЕТА ЗА СТОПАНСКА КООРДИНАЦИЯ ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЖИВКО ЖИВКОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОТПУСКАНЕ ДОПЪЛНИТЕЛНО НА 4 000 000 ВАЛУТНИ ЛЕВА ЗА ВНОС НА МЕТАЛИ, БОИ И ХИМИКАЛИ

София, преди 13 октомври 1969 г.

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИТЕТА
ЗА СТОПАНСКА КООРДИНАЦИЯ –
другаря ЖИВКО ЖИВКОВ

Д О К Л А Д

от ГЕОРГИ ПАВЛОВ – министър на химията и металургията

ОТНОСНО: валута за внос

ДРУГАРЮ ЖИВКОВ,

За обезпечаване на страната и преди всичко на отраслите на машиностроенето, леката промишленост, горите и горската промишленост с недостигащите им метали, бои и химикали, разгледахме най-внимателно какво трябва да се достави, за да може до края на годината да се изпълни продукцията по плана за износа, да се помогне в изпълнението на производствените планове на тези ведомства и да се осигурят стоките за вътрешното потребление.

В тази връзка предлагам да се отпуснат допълнително за четвъртото тримесечия 2000 хил. лв. кап[италистическа] валута за ДТП „Химимпорт“ и 2000 хил. лв. кап[италистическа] валута за ДСО „Рудметал“ за доставяне на най-дефицитни суровини, по приложените списъци № 1 и № 2.

М И Н И С Т Ъ Р: *Г. Павлов*

[Върху документа – печат:]
министерски съвет
Вх. № 15-121
21.X.1969 г.

ЦДА, ф. 136, оп. 49, а.е. 314, л. 2. Оригинал. Машинопис.

№ 716

РЕШЕНИЕ НА КОМИТЕТА ЗА СТОПАНСКА КООРДИНАЦИЯ ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ НА ЛИМИТА НА ВАЛУТАТА ЗА ВНОС НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ХИМИЯТА И МЕТАЛУРГИЯТА С 1 500 000 ВАЛУТНИ ЛЕВА ЗА ДОСТАВКА НА ХИМИКАЛИ И МЕТАЛИ

София, 18 октомври 1969 г.

НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
М И Н И С Т Е Р С К И С Ъ В Е Т

Р Е Ш Е Н И Е № *321*

НА КОМИТЕТА ЗА СТОПАНСКА КООРДИНАЦИЯ

от *18 октомври* 19*69* година

за отпускане валута за внос на химикали и метали

КОМИТЕТЪТ ЗА СТОПАНСКА КООРДИНАЦИЯ
Р Е Ш И:

1. Увеличава лимита на валутата за внос по второ направление на Министерството на химията и металургията за 1969 г. с 1500 хил. вал. лв. за доставка на химикали и метали.
2. Министърът на снабдяването и държавните резерви да определя целевото разходване на тази валута.

София, *13* октомври 1969 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИТЕТА
ЗА СТОПАНСКА КООРДИНАЦИЯ: *Ж. Живков*
П. Таков
[- - -] [- - -] [- - -]
[- - -]

СЕКРЕТАР НА КОМИТЕТА ЗА
СТОПАНСКА КООРДИНАЦИЯ: [- - -] *Бонев*
НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ: [- - -]
СЪВЕТНИК-ЮРИСТ: [- - -] *Танчев*

ЦДА, ф. 136, оп. 49, а.е. 314, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 717

РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ ЕДИНСТВЕНО НА ПОЛИТБЮРО ПРАВОТО ЗА ИЗДАВАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЯ ЗА ИЗВЪНПЛАНОВ ВНОС ОТ ВТОРО НАПРАВЛЕНИЕ

София, 30 март 1970 г.

РЕШЕНИЕ „А“ № *187*

НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ОТ *30-III*-1970 г.

В бъдеще разрешения за извънпланов внос от второ направление по изключение може да дава само Политбюро на ЦК на БКП. Комитетът за стопанска координация при Министерския съвет и Държавния комитет за планиране занапред не могат да вземат решения за внос, с които се надхвърля утвърдения валутен план по второ направление.

Т. Живков
[- - -]
Б. Българанов
Ив. Михайлов
[- - -]

ЦДА, ф. 1Б, оп. 35, а.е. 1292, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 718

ДОКЛАД ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ И МИНИСТЪР НА СТРОЕЖИТЕ И АРХИТЕКТУРАТА ПЕНЧО КУБАДИНСКИ ОТНОСНО НЯКОИ НЕРЕШЕНИ ВЪПРОСИ ПРИ ПРОИЗВОДСТВОТО НА СТРОИТЕЛНИ МАТЕРИАЛИ С ИСКАНЕ ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА ИЗВЪНПЛАНОВ ВНОС ОТ ВТОРО НАПРАВЛЕНИЕ В РАЗМЕР НА 261 002 ВАЛУТНИ ЛЕВА

София, 26 юни 1970 г.

МИНИСТЕРСТВО на СТРОЕЖИТЕ
И АРХИТЕКТУРАТА
№ *551*
*26.VI.*19*70* г.
С О Ф И Я

ДО
ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП -
Т У К

Д О К Л А Д

от ПЕНЧО КУБАДИНСКИ – зам.-председател на
Министерския съвет и министър на строежите и архитектурата

ОТНОСНО: някои нерешени въпроси за промишлеността за строителни материали в системата на Министерството на строежите и архитектурата

ДРУГАРИ,

Производствената програма на предприятията за производство на строителни материали в системата на Министерство на строежите и архитектурата за 1970 година не е обезпечена с някои

решаващи и спомагателни материали. Това поставя сериозни затруднения пред производствените колективи по осигуряване на ритмична работа и по изпълнението на годишните задачи.

Най-тежко е състоянието по доставката на:

1. Филци за формовачните машини при производството на азбестоциментови изделия.

Поради недостиг на филци, предприятията за азбестоциментови тръби и плочи ще могат да работят само 6 месеца. През 1969 година са доставяни 15.1 тона за 146 хил. валутни лева по второ направление, а са изразходвани 15.4 тона.

[...] Австрия, че в продължение на един месец от сключването на договора могат да доставят въпросните сита и специалните гумени резервни части.

За спешното решаване на повдигнатите въпроси, чиято необходимост се вижда от изложените съображения

П Р Е Д Л А Г А М:

Политбюро на ЦК на БКП да даде съгласие Министерския съвет да разреши изразходването на валута от второ направление на Министерство на строежите и архитектурата, за:

1. Доставка на 7.8 тона филци за формовачните машини при производството на азбестоциментови изделия – 80.000 валутни лева.

2. Доставка резервни части за поддържане керамичните заводи в нормална експлоатация – 160.000 валутни лева.

3. Доставка, шефмонтаж и обучение на наши специалисти по ускоряване пуска на инсталация за хидратна вар – гара Черепиш – 6.962 валутни лева.

4. Доставка на 2 броя сита – система „Биндер“ от Австрия за кариера „Братя Кунчеви“ – Стара Загора – 14.040 валутни лева.

Общо валутни лева – 261.002

М И Н И С Т Ъ Р: *П. Кубадински*

Инж. МТ

ЦДА, ф. 1Б, оп. 35, а.е. 1590, л. 3, 7. Оригинал. Машинопис.

№ 719

МНЕНИЕ НА ОТДЕЛ „ПРОМИШЛЕНО-СТОПАНСКИ“ НА ЦК НА БКП ЗА ДОКЛАДА НА ПЕНЧО КУБАДИНСКИ ОТНОСНО НЯКОИ НЕРЕШЕНИ ВЪПРОСИ ПРИ ПРОИЗВОДСТВОТО НА СТРОИТЕЛНИ МАТЕРИАЛИ И ЗА ЦЕЛЕСЪОБРАЗНОСТТА ДА СЕ УДОВЛЕТВОРИ ИСКАНЕТО НА МИНИСТЪРА НА СТРОЕЖИТЕ И АРХИТЕКТУРАТА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА 261 002 ВАЛУТНИ ЛЕВА

София, 7 август 1970 г.

М Н Е Н И Е

на

отдел „Промишлено-стопански“

ОТНОСНО: доклада на др. П. Кубадински за някои нерешени въпроси за промишлеността за строителни материали в системата на Министерството на строежите и архитектурата.

Отдел „Промишлено-стопански“ при ЦК на БКП счита, че е целесъобразно да се удовлетворят исканията на министъра на строежите и архитектурата за отпускане на 261 002 вал. лева.

Освен това предлагаме да се обърне внимание на Министерството на строежите и архитектурата и Министерството на машиностроенето за ускоряване работата по усвояване производст-

вото на повече видове резервни части за нуждите на промишлеността за строителни материали.

ЗАВ. ОТДЕЛ „ПРОМИШЛЕНО-СТОПАНСКИ“
на ЦК на БКП: *М. Грашнов*

С о ф и я
7.VIII.1970 г.

ЦДА, ф. 1Б, оп. 35, а.е. 1590, л. 2. Оригинал. Машинопис.

№ 720

РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА СТРОЕЖИТЕ И АРХИТЕКТУРАТА ДА ИЗВЪРШВА ИЗВЪНПЛАНОВ ВНОС НА МАШИНИ И РЕЗЕРВНИ ЧАСТИ ОТ ВТОРО НАПРАВЛЕНИЕ В РАЗМЕР НА 261 002 ВАЛУТНИ ЛЕВА

София, 11 август 1970 г.

РЕШЕНИЕ „А“ № *483*

НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ОТ *11-VIII*-1970 ГОДИНА

Счита за целесъобразно за нуждите на промишлеността за строителни материали в системата на Министерството на строежите и архитектурата да се разреши допълнителен внос на машини и резервни части и валута за шефмонтаж на обща сума 261 002 валутни лева по второ направление.

Министерството на строежите и архитектурата и Министерството на машиностроенето да ускорят работите по усвояване производството на по-широка номенклатура резервни части за нуждите на промишлеността за строителни материали.

Възлага на др. Пенчо Кубадински да внесе съответно предложение в Министерския съвет.

С. Тодоров
[- - -]
[- - -]
Б. Българанов

ЦДА, ф. 1Б, оп. 35, а.е. 1590, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 721

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ИМЕТО НА ЗАВЕЖДАЩИЯ ОТДЕЛ „ПЛАНОВО-ИКОНОМИЧЕСКИ“ НА ЦК НА БКП САВА ДЪЛБОКОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С ИСКАНЕ ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА ИЗВЪНПЛАНОВ ВНОС НА МАШИНА ЗА ШИЕНЕ НА КОСА НА КУКЛИ ОТ ФРГ ЗА ОКОЛО 2800 ВАЛУТНИ ЛЕВА СРЕЩУ ИЗВЪНПЛАНОВ ИЗНОС НА КУКЛИ ПО ВТОРО НАПРАВЛЕНИЕ

София, 12 август 1970 г.

ДО
ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: внос на машина за шиене на коса на кукли.

В Политбюро на ЦК на БКП е внесена записка от ръководството на Държавното промишлено предприятие „Детска радост“ към Столичния градски народен съвет с предложение да се разреши извънпланов внос на една машина за шиене коса на кукли марка „Протос“ тип 1604 от Германската федерална република за около 2800 валутни лева срещу извънпланов износ на детски играчки за същата стойност.

ДПП „Детска радост“ е специализирано предприятие за производство на детски играчки. То произвежда годишно 200 000 броя полиетиленови кукли за около 1 милион лева. В това производство са заети около 200 работнички предимно жени.

В момента по определената технология косата се залепва на главата на куклата, поради което куклата не може да се къпе и реши. Косата бързо се отлепва и децата се разочароват. В някои социалистически и развити капиталистически страни се използуват машини за шиене косата на куклите. Куклите, на които косата е зашита с машина, могат да се къпят и решат и външният им вид е много привлекателен за децата. Освен това трайността на куклите се увеличава няколко пъти. Трябва да се отбележи също, че производителността на труда се увеличава и се прави икономия на коса около 50 %. От икономията на косата, която се внася от Япония за една година могат да се реализират средства за закупуване на две машини.

Инструктор на отдел „Планово-икономически“ на ЦК на БКП посети цеха за кукли на ДПП „Детска радост“ и проведе разговор с ръководството на предприятието. Действително с вноса на една машина за шиене коса на куклите ще може рязко да се повиши качеството на куклите и производителността на труда. Това ще даде възможност на предприятието да увеличи производството на красиви и трайни кукли, както за вътрешния, така също и за международния пазар.

По мнение на отдел „Планово-икономически“ на ЦК на БКП ще бъде целесъобразно да се разреши вноса на една машина за шиене коса на кукли марка „Протос“, тип 1604 от ГФР за около 2800 валутни лева за нуждите на ДПП „Детска радост“ при СГНС срещу извънпланов износ на кукли по второ направление. Износът и вносът следва да се извърши от компетентните външнотърговски предприятия „Коопимпекс“ и „Машиноекспорт“.*

В съответствие с гореизложеното прилагаме и проекторешение.

София, 12 август 1970 г.

, ЗАВ.ОТДЕЛ „ПЛАНОВО-ИКОНОМИЧЕСКИ“
НА ЦК НА БКП: [- - -] *Вълчев*
/Сава Дълбоков/

ЦДА, ф. 1Б, оп. 35, а.е. 1605, л. 2–3. Оригинал. Машинопис.

* *Предложението на отдел „Планово-икономически“ е одобрено и утвърдено с Решение № 498А на Политбюро на ЦК на БКП от 17 август 1970 г.*

№ 722

ДОКЛАДНА ЗАПИСА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ДО ВЕСЕЛИН ТОДОРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ ЗАРЕВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА МЕРКИ ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА РАЗПОРЕЖДАНЕ № 447 НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ 27 АВГУСТ 1971 Г. ЗА ОСИГУРЯВАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ВАЛУТНИЯ ПЛАН НА СТРАНАТА*

София, 31 август 1971 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА
др. КИРИЛ ЗАРЕВ
ТУК

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от ВЕСЕЛИН ТОДОРОВ, председател на Българска външнотърговска банка

ОТНОСНО: Изпълнение на Разпореждане № 447 от 27.VIII.1971 г. на МС за преодоляване някои затруднения на страната във връзка с валутната криза в кап[италистическите] страни

Министерският съвет с Разпореждане № 447/27.VIII.1971 г. поставя пред банковата система нови и отговорни задачи във връзка с изпълнение на валутния план на страната. За своевременното и стриктно изпълнение предлагам Управителният съвет на Българска народна банка да вземе следните

РЕШЕНИЯ:

1. В изпълнение на т. 1-ва от Разпореждането, Българска външнотърговска банка да не открива акредитиви по вноса за IV-то тримесечие на т.г., докато Държавният комитет за планиране, М[инистерст]вото на снабдяването и държавните резерви и М-вото на външната търговия не представят за снемане от плана за вноса стоки в размер на 25 млн. вал. лева над предвидените с 415 Разпореждане на МС от 1971 год.

отг.: Ив. МАРКОВ
Д. КАЙРАКОВ

2. Българска външнотърговска банка, чрез Министерство на външната търговия да изиска от външнотърговските организации да представят нуждите си за откриване на акредитиви за предрочен внос на суровини и материали за 1972 год. по страни и валути.

Въз основа на тези заявки, Българска външнотърговска банка да разработи и представи на Българска народна банка за утвърждаване кредитен план за ползуване на банкови и фирмени кредити за осигуряване плащанията по този внос.

Предсрочният внос на суровини и материали не може да бъде по-голям от реализирания авансов внос за 1970 год. и трябва да бъде в рамките на плана за вноса за месеците януари и февруари 1972 год.

Срок за получаване заявките от ВТП 15.IX.1971 г.
Срок за изготвяне заявките за кредита 20.IX.1971 г.
Отг.: Д. КАЙРАКОВ
Цв. ПЕТКОВ

3. Във връзка с изпълнение на т. 6-та от Разпореждането, Българска външнотърговска банка да изисква от Министерството на външната търговия в срок до 10-то число на първия месец на всяко тримесечие да представя месечни лимити за откриване акредитиви и плащания срещу инкасо на документи по вноса по външнотърговски организации, по страни и видове валути, които да са съобразени с месечните графици за разпределението на вноса, сроковете на доставка и валидността на акредитивите.

На основата на тези лимити, в срок до 15-то число на първия месец на всяко тримесечие, Българска външнотърговска банка да разработва и представя за утвърждаване от Българска народна банка кредитните планове за осигуряване банкови и фирмени кредити за посрещане плащанията по вноса през тримесечието.

До 5-то число на всеки месец Българска външнотърговска банка да уведомява писмено Министерството на външната търговия, М-то на снабдяването и държавните резерви за размера на неизпълнението на плана по вноса за изтеклия месец в капиталистическа валута.

До 10-то число на всеки месец Българска външнотърговска банка да изисква от Министерството на външната търговия да коригира квотите за откриване на акредитиви по вноса по външнотърговски организации за текущия месец със сумата на неизпълнението на плана за износа през изтеклия месец.

Отг.: Д. КАЙРАКОВ
Ц. ЦВЕТКОВ

4. Българска външнотърговска банка да не открива акредитиви за внос от капиталистическите страни по плана за текущата година със срок на валидност след 31 декември на същата година.

Сроковете на акредитивите открити по плана на текущата година могат да бъдат продължавани след 31 декември само при условие, че съответния внос е презапланиран за следващата година.

отг.: Ив. МАРКОВ
Д. КАЙРАКОВ

[...]

31.VIII.1971 година
г. София

ПРЕДСЕДАТЕЛ: *В. Тодоров*

[В края на докладната записка – бележка:]

1. Отсрочване на 100 м. дъл. през 1972 г.

2. Информация за работа с отделни валути съобразно перспективите. [...] *до края на септември т.г.*

ЦДА, ф. 132, оп. 31, а.е. 3, л. 91–94, 110–113. Оригинал. Машинопис.

* *Докладната записка е приета от УС на БНБ с Протокол № 18 от 1 септември 1971 г.*

№ 723

ПРОТОКОЛ НА УС НА БНБ С ПРИЛОЖЕН ДОКЛАД И С РЕШЕНИЕ ЗА УРЕЖДАНЕ НА ВЗЕМАНИЯТА НА БЪЛГАРСКИТЕ ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОРГАНИЗАЦИИ ОТ ЧУЖБИНА

София, 16 декември 1975 г.

ПРОТОКОЛ № 20

Заседание на 16 декември 1975 година

Заседават: проф. Веселин НИКИФОРОВ, Димитър ВРАЖАЛСКИ, Васил КОЛАРОВ, Димитър КАЛИНОВ, Драгомир ГРОЗЕВ, Крум КОЛЕВ, Недю ИВАНОВ, Иван МАНДАДЖИЕВ, Розалин ЧУБРИЕВ, Георги ПАНКОВ

Отсъствуват

Присъствуват Христо ХАРАЛАМБОВ, Г. БАНОВ, Ал. КРЪСТЕВ, Тр. АЛЕКСИЕВ, В. НАЦЕВА, Ив. СТАМЕНОВ, К. КОЛАРОВ, К. ЙОСИФОВ, Кр. ЯНЕВ, П. ЙОВЧЕВА, проф. Д. ПОРЯЗОВ (ЦК на БКП), Н. ПЕТРОВ (МС), Ас. ДОБРЕВ (МТСГ), Т. Теофилова (ЦК на ПС)

Заседанието се откри в 15 часа

Дневен ред:

[...]

4. Доклад за вземанията на външнотърговски организации от чужбина.

Докладва: Д. Калинов

[...]

По точка 4 Управителният съвет взе следното

РЕШЕНИЕ:

4.1. Българската външнотърговска банка да изготвя шестмесечно информации за вземанията на външнотърговските организации от чужбина, които да представя на Министерството на външната търговия и Комитета за външноикономически връзки.

На основата на тези информации банката да изисква Министерството на външната търговия и Комитетът за външноикономически връзки да набелязват мерки за намаляване на вземанията на външнотърговските организации от чужбина и за ликвидиране на просрочените такива.

4.2. Българската външнотърговска банка, в случаите на допускане системно просрочени плащания от определени фирми, да сигнализира пред Министерството на външната търговия и Комитета за външноикономически връзки и предлага на последните да не издават нови разрешения за износ за такива фирми до ликвидиране на просрочията.

4.3. Българската външнотърговска банка, при наличие на просрочени вземания от определени фирми, за които е сигнализирала пред Министерството на външната търговия и Комитета за външноикономически връзки, при нов износ за същите фирми да отнася в просрочие равностойността на представените документи, без да съблюдава обезпечителните срокове за отделните географски райони.

4.4. Предлага на Министерството на външната търговия и Комитета за външноикономически връзки да повишат изискванията към външнотърговските организации и да засилят контрола по прилагането на Разпореждане № 87 от 27.IV.1973 г. на Министерския съвет, като дават разрешение за износ на негарантиран фирмен кредит на машиностроителна продукция само за фирми с предварително проучено добро финансово състояние и търговско-морални качества, а също така на обикновено инкасо и свободен превод.

4.5. Предлага на Министерството на външната търговия и Комитета за външноикономически връзки да не издават разрешения за износ, предвиждащи едновременно различни форми на плащане. Във всяко разрешение формата на плащане да бъде строго конкретизирана, с оглед избягване замяната от външнотърговските организации на акредитивната форма с инкасова или свободен превод.

4.6. Възлага на председателя на Българската външнотърговска банка да подготви писмо до Министерството на външната търговия, Министерството на финансите и Комитета за външноикономически връзки, с което да бъдат уведомени за решенията на Управителния съвет на БНБ по т.т. 4.1 до 4.5, вкл.

Срок 19.XII.1975 г.

[...]

София, 16 декември 1975 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА БНБ: *проф. В. Никифоров*
за СЕКРЕТАР НА УС НА БНБ: *В. Бойчев*

ДОКЛАД

за вземанията на външнотърговските организации от чужбина

Бързото развитие на външноикономическите връзки на Н.Р.България предизвиква и съответно нарастване на разплащанията на страната с чужбина.

Във връзка с новите изисквания за повишаване ефективността от външнотърговската дейност, особена важност придобива въпросът за своевременното реализиране на валутните постъпления от извършения износ на стоки, строителство и оказана техническа помощ. Съществена ро-

ля за ускоряване постъпленията от чужбина оказват прилаганите от външнотърговските организации начини и форми на разплащания. Те влияят пряко върху намаляването или увеличаването на разликата във време между момента на износа на стоките или извършване на услугите и този на реализиране на валутните постъпления и на тази основа върху увеличаването или намаляването на вземанията на външнотърговските организации от чужбина.

Размерът и динамиката на тези вземания са показателни за ефективността от работата на отделните външнотърговски организации и за цялата външнотърговска дейност.

Вземанията на външнотърговските организации от чужбина показват тенденция на ускорено нарастване особено през последните години, което се вижда от следните данни:

Дата	Сума на вземанията от чужбина в хил. лева
31.XII.1971 год.	105.564
31.XII.1972 год.	135.084
31.XII.1973 год.	167.683
30.IX.1974 год.	167.433
31.XII.1974 год.	211.759
30.IX.1975 год.	314.222

Неблагоприятна е тенденцията, че ръстът на вземанията на външнотърговските организации от чужбина изпреварва този на реализирания стокооборот. Така например към 30.IX.1975 год. ръстът на вземанията от чужбина е 87,7% спрямо 30.IX.1974 год., докато ръстът на стокообмена по доставна стойност за същия период е 22,4%.

Преобладаващата част от вземанията от чужбина са от несоциалистическите страни. Така към 30.IX.1975 год. от общо 314.222 хил.лева вземания от чужбина 237.852 хил.лева са от износа по II-ро направление (75,7%), въпреки, че износът в несоциалистическа валута представлява 1/5 от общия износ на страната.

Основен фактор за нарастване размера на вземанията в несоциалистическа валута е непрекъснатото разширяване на износа на обикновено инкасо или плащане с последващ превод.

От друга страна голям е и относителният дял на износа на фирмен кредит, от който около 1/3 не е обезпечен по банков път.

Всичко това създава условия за несвоевременното реализиране на валутните постъпления или за тяхното просрочване, а в отделни случаи – за превръщането им в несъбираеми вземания от чужбина.

Структурата на вземанията от износ по II-ро направление към 30.IX.1975 год., в зависимост от условията на плащания, е следната:

		(в хил. лева)
– гарантиран кредит и акредитиви платими в чужбина	- 71.990	- 30,3%
– негарантиран кредит	- 19.669	- 8,3%
– инкасо и свободни преводи	- 146.193	- 61,4%

Към 30.IX.1975 год. размерът на вземанията от социалистическите страни възлиза на 76.370 хил. лева. Сравнително високият размер на тези вземания се дължи предимно на забавяне от страна на външнотърговските организации представянето в банката на документите по незабавното инкасо, както и на получени откази чрез М[еждународната] Б[анка за] И[кономическо] С[ътрудничество], поради неправилно оформяни документи, непоръчани или лошокачествени стоки и други. Показателна в това отношение е дейността на ВТО „Изотимпекс“ и „Булгарконсерв“, които към 30.IX.1975 год. имат вземания съответно 15.522 хил. лв. и 11.125 хил. лв., които представляват 35% от общия размер на вземанията по I-во направление.

По-съществени причини за нарастване на вземанията от чужбина на външнотърговските организации са следните:

– В банката не се представят своевременно или се представят неправилно оформени товаро-разпоредителните документи, което особено се чувствува в края на отчетните периоди.

– Не се усвояват своевременно вече откритите акредитиви, в резултат на което сроковете на същите изтичат и документите се изпращат на инкасо.

– Извършват се експедиции за фирми, чиито делови и морални качества не са предварително проучени.

– Извършва се износ на негарантиран кредит за фирми, които имат вече просрочени плащания към българските износители.

– На задгранични дружества с българско участие се експедират стоки в значителни количества, без да са съобразени с реалните възможности за пласмент.

– Използуват се по-неблагоприятни условия за плащания от тези, разрешени от Министерството на външната търговия и предвидени в търговските договори.

– Издават се разрешения за износ с предвиждащи едновременно различни форми на плащане (акредитиви, инкасо, превод), което не стимулира износителите да се стремят да договарят акредитивната форма на плащане.

Влияние за по-нататъшно нарастване на вземанията на външнотърговските организации от чужбина оказва и Разпореждане № 87 от 27.IV.1973 год. на Министерския съвет. С това Разпореждане, с оглед насърчаване на износа и завоюване на пазари, се разреши машиностроителната продукция да се изнася на негарантиран кредит. Българската външнотърговска банка се задължи да кредитира със завишен лихвен процент (5%) вземанията по този кредит със срок до 3 години. Практиката по прилагането на Разпореждането паказа, че голяма част от вземанията не се реализират в определените срокове и минават в просрочие. Налице е стремежът на някои външнотърговски организации-износители на немашиностроителна продукция да получат разрешение за износ по режима на горепосоченото Разпореждане.

Независимо от големия размер на вземанията от чужбина към 30.IX.1975 год. анализът показва, че в преобладаващата си част те имат предимно текущ характер и сравнително добра ликвидност. От общият размер на вземанията (314.222 хил. лв.) 83% или 261.173 хил. лв. са с произход от 1975 год., 10,8% или 34.140 хил. лв. – с произход от 1974 год. и 6,2% или 18.909 хил. лева са в резултат от износ извършен до 1973 год.

Следва да се отбележи, че докато общият размер на вземанията от чужбина показва тенденция на непрекъснато нарастване, просрочените вземания намаляват както относително, така и в абсолютен размер. Към 30.IX.1974 год. относителният дял на просрочените вземания към общият размер на вземанията от чужбина е 13,96% или 23.381 хил. лв., към 31.XII.1974 год. спадат на 10,32% или 21.854 хил. лв., а към 30.IX.1975 год. – на 6,73% или 21.153 хил. лева.

Намаляването на общия и относителния размер на просрочените вземания от чужбина към 30.IX.1975 год. е постигнат в резултат на това, че е подобрена работата в някои външнотърговски организации по събирането на просрочените вземания, като „Балканкаримпекс“, „Машиноекспорт“, „Лесоимпекс“, „Индустриалимпорт“, „Рудметал“, „Интеркомерс“ и др. Подобри се също общото състояние и работата на някои задгранични смесени дружества, чрез които се реализира голяма част от износа на фирмен кредит, като „Сибикар“ – Италия, „Растем“ – Холандия, „Софбим“ – Франция, „Булсинг“ – Сингапур и други.

Засиленият банков контрол при обработката на стоково-разпоредителните и кредитни документи също спомогна за намаляване на просрочените вземания.

Влияние за намаляване на просрочените вземания оказа и нововъведеният начин за санкциониране на външнотърговските организации за отклонени оборотни средства в замразени взимания от чужбина, независимо от размера на дълга към банката по заемните сметки.

Налаганите санкции се отразяват в дохода на външнотърговските организации, което ги подтиква да вземат мерки за намаляване на просрочените вземания.

В тази насока действува и предприетата мярка от Министерството на външната търговия за спиране на премиите на ръководния персонал и специалистите на външнотърговските организации, в случай на нарастване на просрочените вземания, спрямо предшествуващите периоди.

Въпреки достигнатото намаляване на общия относителен размер на просрочените вземания на външнотърговските организации от чужбина, необходимо е да се вземат мерки за свеждането им до минимум. В това отношение нови възможности създава и последователното прилагане на

решението на Българската външнотърговска банка, в изпълнение на Решението на Секретариата на ЦК на БКП от 10.V. т.г. и окръжни № № 66 и 78 на Българската народна банка – за налагане санкции на ръководния персонал на външнотърговските организации до 20% от основната заплата за допуснати просрочени вземания от чужбина.

В приложените 4 справки са отразени вземанията на външнотърговските организации, в това число и просрочените, към 30.IX.1975 год. по направления, по условия на плащане и по години на възникване.

От тези справки се вижда, че по-голямата част от вземанията, в това число и просрочените, са концентрирани в няколко външнотърговски организации, а именно:

ОРГАНИЗАЦИЯ	ВЗЕМАНИЯ	% към общия размер	В т.ч. просрочени	% към общия размер
1. ДТП „Рудметал“	30.923	9,80	531	2,50
2. ВТО „Балканкаримпекс“	28.370	9,04	2.921	13,80
3. ВТО „Корабоимпекс“	24.292	7,74	71	0,30
4. ВТО „Химимпорт“	21.962	6,99	1.089	5,15
5. ДСО „Техноекспорт“	18.861	6,00	1.469	6,94
6. ВТП „Електроимпекс“	17.360	5,63	4.191	19,80
7. ВТП „Изотимпекс“	17.363	5,52	986	4,66
8. ВТП „Машиноекспорт“	16.501	5,26	1.485	7,02
	175.932	55,99	12.743	60,17

Четири от споменатите по-горе външнотърговски организации – „Рудметал“, „Изотимпекс“, „Корабоимпекс“ и „Техноекспорт“, чиито вземания от чужбина към 30.IX.1975 год. представляват 29,0% от общия размер на вземанията на всички външнотърговски организации, са допуснали нарастване на същите спрямо 30.IX.1974 год. с 271% или в абсолютни суми съответно от 33.697 хил. лв. на 91.239 хил. лева.

От изложеното до тук могат да се направят следните по-важни изводи:

– Външнотърговските организации отклоняват голяма част от оборотните средства под формата на редовни и просрочени вземания от чужбина. Техният ръст изпреварва този на стокообмена, с което се забавя обръщаемостта на оборотните средства, влошава се ефективността от външнотърговската дейност, не се изпълнява плана за валутните постъпления и страната се лишава от валутни ресурси.

– Износът на негарантиран кредит расте по-бързо от износа на гарантиран кредит. Нараства рязко износът на обикновено инкасо. Това води до увеличаване на търговския риск и до влошаване ликвидността на вземанията.

– Износът на продукция, неотговаряща във всички случаи на изискванията на международния пазар, допуснатите слабости и грешки при подготовката и обработката на товаро-разпоредителните и кредитни документи, недостатъчната информация за моралните и делови качества на чуждестранните клиенти са причина за чести рекламации, откази от плащания, съдебни дела, за увеличаване на вземанията от чужбина и все още високия размер на просрочените такива, както и за превръщането на някои от тях в несъбираеми.

– Неритмичността и форсирането на износа в края на отчетните периоди допринасят за рязкото увеличаване размера на вземанията от чужбина, поради невъзможност външнотърговските организации своевременно да подготвят и представят експортните документи в банката.

През месеците юни и юли т.г. Комитетът за държавен и народен контрол извърши проверка по дейността на Българската външнотърговска банка за своевременното събиране на вземанията от чужбина и кредитирането на износни стоки, оставени на отговорно пазене при доставчиците в страната.

Констатирани бяха някои недостатъци в дейността на външнотърговските организации, Министерството на външната търговия, Комитета за външноикономически връзки и Българската външнотърговска банка, за преодоляването на които бяха набелязани мерки, насочени към подоб-

ряване на вътрешната организация на работата и за засилване на банковия контрол.

Наред с това и с оглед подобряване на съвместната ни работа предлагаме Съветът на Българската външнотърговска банка да приеме следните

РЕШЕНИЯ:

1. Българската външнотърговска банка да изготвя шестмесечно информации за вземанията на външнотърговските организации от чужбина, които да представя на Министерство на външната търговия и Комитета за външноикономически връзки.

На основата на тези информации банката да предлага Министерството на външната търговия и Комитетът за външноикономически връзки да набелязват мерки за намаляване на вземанията на външнотърговските организации от чужбина и за ликвидиране на просрочените такива.

2. Българската външнотърговска банка, в случаите на допускане системно просрочени плащания от определени фирми, да сигнализира пред Министерството на външната търговия и Комитета за външноикономически връзки и предлага на последните да не издават нови разрешения за износ за такива фирми до ликвидиране на просрочията.

3. Българската външнотърговска банка, при наличие на просрочени вземания от определени фирми, за които е сигнализирала пред Министерството на външната търговия и Комитета за външноикономически връзки, при нов износ за същите фирми да отнася в просрочие равностойността на представените документи, без да съблюдава обезпечителните срокове за отделните географски райони.

4. Предлага на Министерството на външната търговия и Комитета за външноикономически връзки да обсъдят целесъобразността от прилагането на Разпореждане № 87 от 27.IV.1973 год. на Министерския съвет и ограничат издаването на разрешения за износ на негарантиран кредит, на обикновено инкасо и свободен превод.

5. Предлага на Министерството на външната търговия и Комитета за външноикономически връзки да не издават разрешения за износ, предвиждащи едновременно различни форми на плащане. Във всяко разрешение формата на плащане да бъде строго конкретизирана, с оглед избягване замяната от външнотърговските организации на акредитивната форма с инкасова или свободен превод.

ЦДА, 132, оп. 32, а.е. 23, л. 4–7, 44–50. Оригинал. Машинопис.

№ 724

РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ПЛАНА ЗА ИЗНОСА ЗА 1975 Г. ЗА НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ С 814 000 000 ВАЛУТНИ ЛЕВА

София, 31 декември 1975 г.

НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

Р А З П О Р Е Ж Д А Н Е № 428

НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

от 31 декември 1975 година

За изменение на плана по износа за несоциалистическите страни през 1975 г.

БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
Р А З П О Р Е Д И:

1. Планът по износа за несоциалистическите страни за 1975 г. се намалява на 814 млн. вал. лева. В този обем се включва и износа по специалната сметка в размер на 40 млн. вал. лева.

2. Изкупените и продадени стоки в размер на 16 млн. вал. лева съгласно приложението да останат като наличности в материалните баланси.

3. За министерствата, другите ведомства и стопанските и външнотърговските организации, плановете за износа на които се намаляват в резултат на корекциите по това разпореждане, да не се начисляват премии и валутен фонд и да не се налагат санкции за неизпълнение на натуралните показатели и валутните постъпления.

4. Министърът на външната търговия в рамките на средствата по неговите фондове да награди отделни колективи и лица, отличили се при изпълнението на задачите през 1975 г. по износа и по намаляване на вноса от несоциалистическите страни.

София, декември 1975 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Ст. Тодоров*

Членове на бюрото на
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ:
[- - -] [- - -] [- - -] [- - -]
[- - -] Ж. Живков

Гл. секретар на
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *[- - -]*

С Ъ В Е Т Н И К: *[- - -]*

СЪВЕТНИК-ЮРИСТ: *[- - -]*

Секретар на
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *[- - -]*

ЦДА, ф. 136, оп. 60, а.е. 554, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 725

ПИСМО ОТ СОФИЙСКИЯ ГРАДСКИ КЛОН НА БНБ ДО РАЙОННИЯ КЛОН № 1 С УВЕДОМЛЕНИЕ ЗА РАЗМЕРА НА ОПРЕДЕЛЕНИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ ДОПЪЛНИТЕЛНИ ВАЛУТНИ РЕСУРСИ ЗА 1978 Г. ОТ ПРЕДПРИЯТИЯТА, КОНТРОЛИРАНИ ОТ РАЙОНЕН КЛОН № 1

София, 21 юли 1978 г.

Д. 131

Поверително
Екз. 2

Софийски градски клон

юли 1978 г.

До
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Районен клон № 1
Т у к

Уведомяваме Ви, че от ГК на БКП, съгласувано с БНБ и МВТ и съответните министерства, е разработена целева програма за осигуряване на допълнителни валутни ресурси по второ направление за 1978 г.

За предприятията, контролирани от клона Ви, допълнителните валутни ресурси са в след-

ните размери:

1. ЗЕПЕ – 3029 х. вал. лв.
2. Ф-ка „Л. Димитрова“ – 436 х. вал. лв.
3. Завод „Спортпром“ – 400 х. вал. лв.

Вземете мерки, посочените предприятия да осигурят изпълнението на програмата.

Гл. директор: *к.и.н. Тр. Алексиев*

Р. № 1184/21.VII.[19]78 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 11, а.е. 88, л. 7. Оригинал. Машинопис.

№ 726

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ГЕНЕРАЛНИЯ ДИРЕКТОР НА ВЪНШНОТЪРГОВСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ „ХРАНЕКСПОРТ“ ДОБРИ АЛЕКСИЕВ ДО ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНДРЕЙ ЛУКАНОВ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА БОРСОВИТЕ ЦЕНИ НА ПШЕНИЦАТА И ЦАРЕВИЦАТА И С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ИЗНОС НА 100 000 ТОНА ПШЕНИЦА СРЕЩУ ВНОС НА 100 000 ТОНА ЦАРЕВИЦА, ПРИ КОЕТО ДА СЕ ПОЛУЧИ ПОЛОЖИТЕЛНА РАЗЛИКА ОТ ПРИБЛИЗИТЕЛНО 1 500 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА

София, 4 септември 1978 г.

ДО
ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
ДРУГАРЯ АНДРЕЙ ЛУКАНОВ
Т у к

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от ДОБРИ АЛЕКСИЕВ – генерален директор на ВТО „Хранекспорт“

ДРУГАРЮ ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ,

В момента международният пазар на зърнените храни се характеризира със стабилност за пшеницата и низходяща тенденция за царевицата. Докато в последните няколко дни цената на царевицата достигна може би най-ниското си ниво от 83,16 дол[ара] за тон ФОБ Чикаго, то пшеницата се движи в порядъка на 122–124 дол[ара] за тон, също ФОБ Чикаго. Това дава възможност да се реализира една разлика в цената от около 15 дол[ара] за тон чиста печалба в полза на пшеницата.

Имайки предвид горното, предлагам в случай, че се наложи да ползуваме наша пшеница за фуражни цели, да ни бъдат предоставени 100 000 тона, които да изнесем, в замяна на които да внесем 100 000 тона царевица и реализираме една печалба от около 1 500 000 долара. Отрицателната разлика, която се явява в левове поради по-високата цена на пшеницата от тази на вносната царевица, следва да бъде поета от М[инистерст]во на земеделието и хранителната промишленост или М[инистерст]во на финансите.

Молим, др. Зам.-председател, за Вашите разпореждания по този въпрос, който следва да бъде решен бързо, тъй като е възможно бързо да настъпи промяна в цените на международния пазар и реализирането на тази операция [да] стане неизгодно.

ПРИЛОЖЕНИЕ: валутно-финансова сметка

ГЕНЕРАЛЕН ДИРЕКТОР: *Д. Алексиев*

[Върху документа – надпис:]
Мн[ого] бързо!
Др. Хр. Петков

Докладвано и одобрено от оперативката при условие, че двата договора се сключат едновременно при посочения валутен ефект – потвърдете писмено на МЗХП, МВТ, БВБ.
2. Финансовите проблеми да се решат в рамките на плана на МЗХП и обединението.
Андрей Луканов 4.IX.[19]78 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 11, а.е. 55, л. 98. Оригинал. Машинопис.

№ 727

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ОТ ИНСПЕКТОР-ИНСТРУКТОРА В ПЛЕВЕНСКИЯ ОКРЪЖЕН КЛОН НА БНБ Ф. ФИЛИПОВ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА ИЗНОСА ЗА 1978 Г. ОТ ЗАВОД „АЛЕН МАК“, ПЛОВДИВ

Пловдив, 15 септември 1978 г.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Пловдивски окръжен клон

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА

(по раздел I-ви т. 2 на окр. 26/78 год.)

ОТНОСНО: Изпълнението на плана за износа от предприятието
Завод „АЛЕН МАК“, Пловдив, поделение на ДСО „ФАРМАХИМ“, София.

От данните на двете информации става видно, че плана за износа по I-во направление се изпълнява и се очаква едно преизпълнение както за 9-месечието, така и да 1978 година.

Остава въпроса открит за II-о направление.

От данните в информациите става видно, че при план за I-то тримесечие на 1978 година в размер на 40 х. в. лева заводът е изпълнил 24 х. лева, а при план за 9-месечието от 60 х. в. лева изпълнението ще бъде 38 х. в. лева, колкото в същност е изпълнено към днес. Изводът е, че се изостава с 22 х. в. лева. Това неизпълнение се дължи на обстоятелството, че заводът има спесификация за производството, предназначено за II-о направление, но му липсват дадени направления до краен получател от страна на ВТП [Външнотърговско предприятие] „Фармахим“, София, а същите се получават дори и в малки стойности. Ръководството на завод „Ален мак“, Пловдив, е поставило този въпрос пред ръководството на ДСО „Фармахим“, София, с оглед изпълнението на валутния план от завода за 1978 година.

За IV-то трим[есечие] на 1978 година заводът има още 40 х. в. лева за изпълнение или в същност общо за годината един план по II-о направление от 100 х. в. лева, а до момента годишният план се изпълнява в посочения размер 38 х. в. лева.

Както се каза, ръководството на завода настоява пред ДСО за оказване съдействие пред ВТП с оглед даване направления за изпълнение ритмично на този валутен план.

При тази постановка въпросът е сведен до това, кога и в какъв размер ВТП ще даде на завода направление, което обстоятелство в крайна сметка води до положение и на възможно предсрочно изпълнение на годишния валутен план или едва в края на текущата година.

Предвид на това, съответните колони са попълнени в информацията в духа на изнесеното.

Инсп. инструктор: *Ф. Филипов*

ЦДА, ф. 132П, оп. 11, а.е. 90, л. 112. Оригинал. Машинопис.

№ 728

ПРОТОКОЛ ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА РАБОТНАТА ГРУПА ПРИ ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С РЕШЕНИЕ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНИ МЕРКИ ЗА ГАРАНТИРАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ГРАФИКА ЗА ИЗНОС В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ

София, 8 декември 1978 г.

Копие!
Лично строго секретно!
№ 1137/12.XII.1978 г.

ПРОТОКОЛ № 9

НА РАБОТНАТА ГРУПА ПРИ ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ОТ 8.XII.1978 Г.

Присъствуват: Г. Филипов, Т. Божинов, Хр. Христов, В. Никифоров, Ст. Бонев, Ст. Кьосев, К. Иванов.

Поканени: Ст. Жулев, Ил. Харалампиев, Ф. Ишпеков.

ВЪПРОСИ НА ДНЕВНИЯ РЕД:

Информация за извършения износ за несоциалистическите страни през м. ноември и мерките за изпълнението на графика за м. декември т.г.

Докл[адва] Хр. Христов – министър на външната търговия

РЕШЕНИЯ:

1. Всички стопански министерства да вземат допълнителни мерки за гарантиране изпълнението на приетия на съвместното заседание на Секретариата на ЦК на БКП и МС от 13.X. т.г. график за износ в несоциалистическите страни.

Особени усилия следва да се положат от М[инистерство на] З[емеделието и] Х[ранителновкусовата] П[ромишленост], М[инистерство на] Л[еката] П[ромишленост, М[инистерство на] В[ътрешната] Т[ърговия и] У[слугите] и М[инистерство на] Г[орите и] Г[орската] П[ромишленост], където е застрашено изпълнението на годишните задачи по износа.

Въпросът за количествата зърно и слънчогледово масло, които следва да се предоставят за износ, да се внесе за разглеждане и решаване във Валутната комисия на Политбюро на ЦК на БКП.

Предоставените ресурси за износ, които по обективни причини не ще може да се изнесат до края на т.г., да се изкупят от външнотърговските организации и се държат на отговорно пазене до момента на техния износ. Валутният приход от тези ресурси, да се отчита свръхплана за първото тримесечие на 1979 г.

Предлага зам.-председателят на МС др. А. Луканов да утвърди съответна наредба, с която да се регламентира решаването на този въпрос.

2. Да се активизира още повече работата на оперативния щаб по износа за несоциалистическите страни при Министерство на външната търговия с оглед бързото решаване на възникващите проблеми в процеса на осъществяването на износа. Намира за целесъобразно до края на годината щабът да се ръководи лично от министъра на външната търговия др. Хр. Христов.

3. Министерството на външната търговия да приеме мероприятия за увеличаване до края на т.г. обема на реекспортните операции с оглед да се осигурят повече валутни постъпления.

4. Да се използуват по-широко възможностите за продажба на български стоки чрез системата на ВТО „Кореком“, като МЛП, М[инистерство на] Е[лектрониката и] Е[лектротехниката], МЗХП и др. предоставят повече търсени стоки за продажба срещу чуждестранна валута.

Незабавно да се проведе среща при др. Христо Христов с участието на др. др. Г. Евтимов, Д. Ждраков и зам.-министри на посочените министерства за уточняване на ресурсите, които ще се

продават чрез ВТО „Кореком“.

5. Да се активизира работата на оперативния щаб при Министерство на транспорта за бързо решаване на проблемите по извозването на експортната продукция. Предлага на др. Кр. Тричков да следи още по-отблизо дейността на този щаб, като му окаже необходимата помощ, включително и чрез използуване на народната армия.

6. БНБ да активизира своята дейност по своевременното откриване на акредитиви и облекчаване дейността по осъществяване на износа за несоциалистическите страни. Др. Веселин Никифоров, заедно с другите министри ежедневно да разглежда и решава поставените проблеми.

7. Да се въведе по-гъвкаво използуване на предоставените средства за целеви премии с оглед да се осигури производството на повече продукция за износ.

Предлага на Централния съвет на Българските професионални съюзи да даде съгласие за полагане на извънреден труд до края на настоящата година от комбинатите и предприятията, които изостават в изпълнението на износа за несоциалистическите страни.

8. Да се предложи на Валутната комисия на Политбюро на ЦК на БКП по определен график членовете на Валутната комисия, на правителството и на Държавния съвет да проведат срещи с окръжните валутни комисии за набелязване на допълнителни мероприятия и мобилизация [на] силите на колективите за изпълнение плана за износ в несоциалистическите страни.

РЪКОВОДИТЕЛ НА РАБОТНАТА ГРУПА: *Гр. Филипов*

ЦДА, ф. 1[Б], оп. 93, а.е. 31, л. 1–4. Копие. Машинопис.

№ 729

ПРОТОКОЛ НА РАБОТНАТА ГРУПА ПРИ ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С РЕШЕНИЕ ЗА ПОДПИСВАНЕ НА ДОГОВОР С ТЪРГОВСКАТА КЪЩА „КВЕЛЕ“ ОТ ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МАГАЗИН „КОРЕКОМ-КВЕЛЕ“

София, 27 декември 1979 г.

Препис-извлечение

РАБОТНА ГРУПА ПРИ ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП

ПРОТОКОЛ № 19

от 26 декември 1979 г.

ВЪПРОСИ НА ДНЕВНИЯ РЕД:

1. Предложение за подписване на договор с търговската фирма „Квеле“ – ФРГ

Р Е Ш Е Н И Я:

1. Дава съгласие ВТО „Кореком“ и ТК „Маршрутни хотели“ в сътрудничество с търговската къща „Квеле“ – ФРГ за изградят в района на гр. Харманли с фирмен кредит магазин „Кореком-Квеле“ за пряка и каталожна продажба на стоки.

С подписания договор да се осигури пълна гаранция на интересите на българската страна. Преди окончателното подписване на договора същият да се съгласува с Българска народна банка.

2. Препоръчва на БНБ да отпусне кредит в левове и чуждестранна валута, който да се погаси в срок до 2 години от печалбата, реализирана от продажбите чрез магазина.

При целесъобразност Българската народна банка да ползува кредит, предложен от фирмата „Квеле“.

3. Конструкциите, инсталациите и другото оборудване за магазина, внесени от фирмата „Квеле“, да не се обмитяват. Същото да важи и за стоките, които се внасят за продажба чрез ма-

газина.

4. Строително-монтажните работи да се извършат от местна строителна организация в срокове и по начин съгласно договора с „Квеле“, без да се прилага задължителното изискване на Правилника за капиталното строителство. В процеса на строителството да се осигури максимално използуване на строителни и монтажни материали, инсталации и обзавеждане – българско производство, като за целта се предвиди съответна клауза в договора с „Квеле“.

5. Държавният комитет по туризма в сътрудничество с „Квеле“ и при участието на Министерство на леката промишленост, Министерство на вътрешната търговия и услугите и други министерства и ведомства да осигури постоянно нарастване на обема и номенклатурата на български стоки за продажба както в магазина, така и чрез постепенно навлизане в системата от магазини на фирмата „Квеле“.

ЦДА, ф. 1[Б], оп. 93, а.е. 37, л. 2–3. Копие. Машинопис.

№ 730

РЕШЕНИЕ НА ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА ВЪНШНОТЪРГОВСКО СДРУЖЕНИЕ НА ДСО „ЗАВОДИ ЗА МЕТАЛОРЕЖЕЩИ МАШИНИ“, ДСО „МЕТАЛХИМ“, НТП „ТЕХНОЛОГИЯ НА МЕТАЛИТЕ“ И ВТО „МАШИНОЕКСПОРТ“ ДА ЗАКУПИ ОБЕДИНЕНИТЕ ФИРМИ „РАЙНИШЕ МАШИНЕНФАБРИК“ И „АЙЗЕНГИСЕРАЙ АНТОН РЬОПЕР“ ГМБХ И КО ВЪВ ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ

София, 6 януари 1982 г.

РЕШЕНИЕ № 1

София, 6 януари 1982 г.

1. Относно закупуването на двете западногермански обединени фирми „Райнише Машиненфабрик“ и „Айзенгисерай Антон Рьопер“ ГмБХ и КО.

Не възразява външнотърговско сдружение на ДСО „Заводи за металорежещи машини“, ДСО „Металхим“, НТП „Технология на металите“ и ВТО „Машиноекспорт“ да закупи западногерманските обединени фирми „Райнише Машиненфабрик“ и „Айзенгисерай Антон Рьопер“ ГмБХ и КО.

С оглед разгръщане на икономическата дейност на двете фирми дава съгласие да се отпусне валутен кредит на сдружението в размер до 8 млн. вал. лв. при годишна лихва 5 на сто и срок на погасяване 5 години. Валутният кредит на сдружението да бъде осигурен за сметка на резерва на Валутната комисия на Политбюро на ЦК на БКП.

От тези средства сдружението да заплати всички данъци, такси, посреднически комисиони, адвокатски хонорари и други разходи, свързани със закупуването на фирмите.

Сдружението да предоставя на двете дъщерни фирми средства под формата на лихвени заеми при необходимост и под контрола на Българската външнотърговска банка, която да открие специална сметка за тази цел. На първо време заемът да бъде в размер на 6,6 млн. ДМ. Лихвеният процент да е с 2,5 пункта над сконтовия процент на „Дойче Бундесбанк“ – ФРГ.

В съответствие с договора за сдружение, за координатор от негова страна по осъществяване непосредственото ръководство на дейността на закупените фирми се определя ВТО „Машиноекспорт“. Координаторът да се разпорежда със средствата по валутната сметка на сдружението при Българска външнотърговска банка.

София, януари 1982 г.
[Върху документа – подписи:]
Т. Живков
[---]
Г. Филипов
[---] *Т. Божинов*
[---]

ЦДА, ф. 1Б, оп. 93, а.е. 22, л. 1–2. Оригинал. Машинопис.

№ 731

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА НАДПЛАНОВО ИЗРАЗХОДВАНЕ ПРЕЗ 1982 Г. НА 24 602 000 ВАЛУТНИ ЛЕВА В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА

София, ... 1982 г.

Секретно
Екз. №

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
ВАЛУТНАТА КОМИСИЯ
Др. ТОДОР ЖИВКОВ

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ЗА разрешаване изразходването през 1982 г. на
24 602 000 вал. лв. несоциалистическа валута
над плана

ДРУГАРЮ ЖИВКОВ,

За осигуряване допълнителни валутни постъпления от несоциалистическа валута за осмата петилетка бе разработена програма за производство и износ над държавния план на специална продукция от ДСО „Металхим“, ДСО „Електрон“ и управление „Военно-ремонтни бази и заводи“ на стойност 931 947 000 вал. лв. по години, както следва:

1982 г. – 132 306 000 вал. лв.
1983 г. – 215 919 000 вал. лв.
1984 г. – 275 125 000 вал. лв.
1985 г. – 308 597 000 вал. лв.

Програмата се изпълнява успешно. За първото тримесечие на настоящата година над плана се реализираха постъпления над 42 000 000 вал. лв.

За да се създадат условия стопанските организации да реализират набелязания износ на

специална продукция над плана както през 1982 г., така и през следващите години на петилетката, е необходимо още тази година да се закупят някои машини и материали от несоциалистически страни. За целта е необходимо да се разреши да се изразходва несоциалистическа валута в следния размер:

За ДСО „Металхим“			
– за закупуване на машини	-	17 835 000	вал. лв.
– за закупуване на лагери	-	500 000	вал. лв.
За ДСО „Електрон“			
– за закупуване на машини	-	3 000 000	вал. лв.
– за закупуване на комплектовки и материали	-	1 000 000	вал. лв.
За ДСО „Респром“			
– за закупуване на машини	-	243 000	вал. лв.
– за закупуване на материали	-	24 000	вал. лв.
За Управление „Военно-ремонтни бази и заводи“			
– за закупуване на машини	-	2 500 000	вал. лв.

Предлагаме Валутната комисия да приеме съответно решение.*

ПЪРВИ ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Т. Божинов*

ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: [- - -]

ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: [- - -]

ЦДА, ф. 1Б, оп. 93, а.е. 26, л. 3–4.Оригинал. Машинопис.

* *Предложението е одобрено с Протокол № 5 на Валутната комисия от 14 май 1982 г.*

№ 732

РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ С УТОЧНЕНИЯ ЗА ОТЧИТАНЕТО НА ВАЛУТНИЯ ПЛАН В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ЗА 1979 Г.

София, 18 февруари 1980 г.

За служебно ползуване

Р А З П О Р Е Ж Д А Н Е № 8

НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

от 18 февруари 1980 година

ЗА някои уточнения в отчитането на валутния план в несоциалистическа валута за 1979 година

БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
Р А З П О Р Е Д И:

1. Министерствата и другите ведомства до 29 февруари 1980 г. да реализират валутните

постъпления съгласно приложение 1, които се явяват като разлика между физическия износ по отчет към 31 декември 1979 г. и реализираните валутни постъпления към същата дата и да ги отчетат по плана за 1979 г.

2. Държавният комитет за планиране да осигури средства в несоциалистическа валута за изплащането на машини, съоръжения и резервни части за Министерството на химическата промишленост, които са договорени по плана за 1979 г., но не са изплатени.

3. Извършеният по плана за 1979 г. внос на машини, съоръжения, суровини, материали и други стоки от второ направление, които не са платени на чуждестранните доставчици до 31 декември 1979 г., да се изплатят в рамките на валутните салда за 1980 г. на съответните министерства и други ведомства и стопански организации, получили внесените стоки.

Отменя се алинея втора на т. 18 от протокол № 36 на Министерския съвет от 22 декември 1979 г.

4. Стопанските министерства и други ведомства съвместно с външнотърговските и пласментно-снабдителните организации до 20 февруари 1980 г. да уточнят и разпределят ангажиранite през 1979 г. лимити за внос по плана за 1980 г., съгласно приложение 2, по планови стокови групи, по стойност и по стопански организации-потребители.

Разпределението да се съобщи в същия срок на Българската народна банка и на Министерството на външната търговия.

София, февруари 1980 г.

, ЗА ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: [- - -]
ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: [- - -]
ЧЛЕНОВЕ НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: [- - -]
[- - -] [- - -] [- - -]
ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: ИВ. ШПАТОВ
_____ [- - -]
СЪВЕТНИК-ЮРИСТ: [- - -]
РЪКОВОДИТЕЛ НА ГРУПА: [- - -]

СЯ
[Върху документа – надпис:]
В точ[ка] 2 да се допълни М[инистерст]во на тран[спорта] има внесени рез[ервни] части не платени.

ЦДА, ф. 136, оп. 73, а.е. 93, л. 1–2. Оригинал. Машинопис.

№ 733

СПРАВКА ОТ СТАРШИ СЪВЕТНИКА В МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ Д. ФЪРТУНОВ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА ПО ПРОТОКОЛА ЗА ВЗАИМОСВЪРЗАНИТЕ ДОСТАВКИ НА СТОКИ ОТ БЪЛГАРИЯ СРЕЩУ НЕФТ ОТ СЪВЕТСКИЯ СЪЮЗ

София, 13 август 1980 г.

По т. 4 от дневния ред на заседанието на БМС на 27.08.1980 г.

С П Р А В К А

21-35 от 13.08.1980 г.

Министърът на външната търговия др. Хр. Христов е внесъл докладна записка за хода на изпълнението на задълженията на страната ни към СССР по Протокола за взаимнообвързаните

доставки срещу нефт.

В изпълнение на заповед № 36 на Министерския съвет от 18.02.1980 г. са взети редица мерки за ускоряване и приключване на контрактацията на съответните стоки за износ в СССР. До сега е контрактуван износ за 156,3 млн. рубли от предвидените 160,7 млн. рубли за 1980 г. Все още остават за договаряне стоки за около 4,4 млн. рубли. Това са: комплектни разпределителни устройства КРУ-750 клетки за около 2250 хил. рубли (поради големи ценови различия); електронноизчислителна техника за 255 хил. рубли (несъгласувана спецификация на резервни части); разни машини, оборудване и материали за 1,6 млн. рубли (предлагаме автоматични телефонни станции „Кроспойнт“ – 500 номера, трансформаторна подстанция 35/6 кв, електрокарни батерии – 1500 бр.).

През изтеклите 7 месеца на 1980 г. задълженията ни за предоставяне на работна сила за 8,3 млн. рубли се изпълняват ритмично.

Износът на стоки за първото полугодие по стойност е преизпълнен почти от всички отраслови министерства, като при задължения 61,8 млн. рубли са отчетени доставки за 67,0 млн. р[убли]. За 7-те месеца износът възлиза 69,9 млн. р[убли] от контрактуваните 99,3 млн. р[убли] за 9-месечието.

В натура има преизпълнение на трифазните асинхронни електродвигатели до 100 квт, комплектните трансформаторни подстанции 160 ква, осветителните табла ТАП, автоматичните прекъсвачи АТ-00, шлангови кабели, автоматичните телефонни станции „Кроспойнт“, електрокарите и мотокарите, стенните и покривни панели, линолеуми и др.

Износът на редица други стоки се осъществява в съответствие с графиците.

Наред с това има сериозно изоставане с доставките на топлообменните апарати, парните котли, радиорелейната линия № 8 и др. Застрашено е изпълнението на доставките за годината на оборудването за химводоочистка, на някои металорежещи машини и ковашкопресово оборудване, на комплектните ремонтни работилници, оборудването и апаратурата за кабелната линия за свръзка № 15 и др.

От 22,0 млн. рубли задължения, останали от 1979 г., към 31 юли т.г. са изнесени стоки за 16,7 млн. рубли. По-голямо изоставане от графика има Министерството на машиностроенето с износа на топлообменни апарати, оборудването за химводоочистка и тежките преси.

Като се вземе пред вид всичко това, предлагам Бюрото на Министерския съвет да приеме приложеното проекторешение.

София, август 1980 г.

СТ. СЪВЕТНИК: /Д. Фъртунов/

ЦДА, ф. 136, оп. 73, а.е. 390, л. 27–28. Оригинал. Машинопис.

№ 734

ПРОТОКОЛ ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ С РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА ПО ПРОТОКОЛА ЗА ВЗАИМНОСВЪРЗАНИТЕ ДОСТАВКИ НА СТОКИ ОТ БЪЛГАРИЯ СРЕЩУ НЕФТ ОТ СЪВЕТСКИЯ СЪЮЗ

София, 27 август 1980 г.

ПРОТОКОЛ № 24
НА ЗАСЕДАНИЕТО НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
от 27 август 1980 г.

ВЪПРОСИ НА ДНЕВНИЯ РЕД:

4. Информация за изпълнението на протокола за взаимносвързаните доставки на стоки от НР България срещу нефт от Съветския съюз.

Р Е Ш Е Н И Я:

1. Приема информацията.
2. Министърът на външната търговия, министърът на електрониката и електротехниката и министърът на машиностроенето да вземат

допълнителни мерки за приключване на контрактуването и за изпълнение на годишните задължения.
3. Министерството на външната търговия да осигури внос от Съветския съюз на необходимия брой лекотоварни коли УАЗ-452 за оборудване на подвижните дефектоскопични лаборатории.
4. Министерството на металургията и минералните ресурси в рамките на плана на Министерството на строителството и строителните материали да осигури необходимата ламарина с пластмасово покритие и поцинкована ламарина, съгласно спецификацията, за производството на конструкциите за халета.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ Ст. Тодоров
СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ П. Бъркалов

Вярно,
НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ
ОБЩА КАНЦЕЛАРИЯ: *Ив. Шолев*

До
М[инистерст]вото на външната търговия
М[инистерст]вото на електрониката и електротехниката
М[инистерст]вото на машиностроенето
М[инистерст]вото на металургията и минералните ресурси
М[инистерст]вото на строителството и строителните материали

ЦДА, ф. 136, оп. 73, а.е. 390, л. 26[а]. Оригинал. Машинопис.

№ 735

РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ДА НЕ СЕ САНКЦИОНИРАТ СТОПАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ, НЕИЗПЪЛНИЛИ ПЛАНА ЗА ВАЛУТНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ, ПОРАДИ НАСТЪПИЛИ СЪЩЕСТВЕНИ ИЗМЕНЕНИЯ В КОНЮНКТУРАТА И В УСЛОВИЯТА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СТОКИТЕ НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ПАЗАРИ

София, 6 август 1982 г.
За служебно ползуване

Р Е Ш Е Н И Е
№ 129
НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
от 6 август 1982 година

ЗА оневиняване на някои стопански организации при неизпълнение на плана за валутните постъпления в несоциалистическа валута през първото полугодие на 1982 г.

БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
Р Е Ш И:

1. Дава съгласие по изключение поради настъпили съществени изменения в конюнктурата и условията за реализация на стоките на международните пазари да не се санкционират съгласно нормативните документи стопанските организации, ръководните кадри и изпълнителските длъжностни лица за неизпълнение на валутните постъпления през първото полугодие на 1982 г., както следва:

а) стопански организации, изпълнили разчета за физическия износ, но недостигнали държавната задача за валутните постъпления:

[...]

б) стопански организации, неизпълнили плана за валутните постъпления, но реализирали икономия спрямо разчетените валутни разходи най-малко с размера на неизпълнението:

[...]

в) стопански организации, неизпълнили плана за валутни постъпления поради пазарни затруднения:

[...]

2. Намаляват се с 50 на сто санкциите по чл. 187 от Правилника за икономическия механизъм и по указанията за материалните санкции при неизпълнение на задачите по валутните постъпления от несоциалистическите страни, утвърдени с решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет от 1979 г., за колективите на:

[...]

При изпълнение на деветмесечния план за валутните постъпления Българската народна банка да възстанови на стопанските организации по предходната алинея сумите по наложените санкции съгласно чл. 187 от Правилника за икономическия механизъм.

3. Българската народна банка да възстанови удържаните суми за санкции за неизпълнението на плана за валутните постъпления през първото полугодие на 1982 г. на посочените в т. 1 стопански организации. Тези организации нямат право да искат възстановяване на понесените други вреди и загуби във връзка със санкции от Българската народна банка.

София, юли 1982 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ Гриша Филипов

ЗАМ.- ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: [- - -]

ЧЛЕНОВЕ НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ:
[- - -] [- - -]

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Ив. Шпатов 3.VIII*

С Ъ В Е Т Н И Ц И: [- - -] [- - -]

,РЪКОВОДИТЕЛ НА ГРУПА: [- - -]

РЕДАКТОР-СТИЛИСТ: [- - -]

ЦДА, ф. 136, оп. 75, а.е. 213, л. 1–3. Оригинал. Машинопис.

№ 736

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ХРИСТО ХРИСТОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ГРИША ФИЛИПОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ НА КОМПЛЕКСНИ ОЦЕНКИ НА СТОПАНСКИТЕ И ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОРГАНИЗАЦИИ, ДОПУСНАЛИ НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ВАЛУТНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ

София, 26 март 1984 г.

За служебно ползуване!
Екз. № 1

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
Другаря ГРИША ФИЛИПОВ
Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от ХРИСТО ХРИСТОВ – председател
на Междуведомствения координационен
съвет по износа и вноса,
Министър на външната търговия

ОТНОСНО: Утвърждаване комплексни оценки на някои стопански и външнотърговски организации, допуснали неизпълнение на плана за валутните постъпления от несоциалистическите страни и на задачата за валутни постъпления по стокообмена със Съветския съюз за 1983 година

ДРУГАРЮ ФИЛИПОВ,

Планът по износа през 1983 година се изпълняваше в сложна международна обстановка. Конюнктурата на международния пазар продължи да бъде неблагоприятна. Капиталистическите страни прилагаха явни и скрити дискриминационни мерки към социалистическите страни, в това число и към НР България. Поради валутни затруднения, редица развиващи страни, наши основни купувачи и традиционни партньори рязко ограничиха покупките си от нашата страна.

Наред с това редица стопански организации не можаха бързо да се адаптират към повишените изисквания на пазара. Поради производствени затруднения бяха отказани някои поръчки или се изпълниха след договорените срокове. Продължи производството на изделия с чувствително по-ниски технически параметри от тези на ведущите страни и фирми, което създаде сериозни затруднения при реализацията им.

Във връзка с това редица стопански организации и производствени предприятия не достигнаха валутната си задача за несоциалистическите страни, а някои задължения към СССР останаха неизпълнени.

Получиха се предложения от 28 стопански и външнотърговски организации за освобождаване от санкциите, предвидени по чл. 187 от Правилника за икономическия механизъм, решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и решение № 31 на Бюрото на Министерския съвет. Подготвени бяха комплексни оценки за тези стопански и външнотърговски организации, които бяха обсъдени на заседание на Междуведомствения координационен съвет по износа и вноса.

Съгласно оценките се предвижда да бъдат санкционирани с намален размер 17 стопански и

външнотърговски организации. Отчитайки обективните затруднения при изпълнението на валутните задачи, предлага се пет организации да бъдат освободени от санкции по Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет, осем организации по Решение № 31 на Бюрото на Министерския съвет от 17.03.1983 година и колективите на 13 стопански организации – от санкции по чл. 187 на ПИМ.

Моля, другарю Филипов, Бюрото на Министерския съвет да утвърди по изключение приложените комплексни оценки на стопанските и външнотърговски организации, неизпълнили валутните задачи през 1983 година. *

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МЕЖДУВЕДОМСТВЕНИЯ
КООРДИНАЦИОНЕН СЪВЕТ
М И Н И С Т Ъ Р: *Хр. Христов*

За служебно ползуване!
Екз. № .....

КОМПЛЕКСНИ ОЦЕНКИ

на стопански и външнотърговски организации, допуснали неизпълнение на плана за валутните постъпления от несоциалистическите страни и на задачата за валутните постъпления по стокообмена със СССР за 1983 година

1. ДСО „ЗММ“

Първоначалният план за 1984 година за износ в СССР бе увеличен с Протокол № 31/26 и 27.10.1983 г. на Бюрото на Министерския съвет с около 19 млн. вал. лева.

Завишените обеми в края на миналата година не можаха да бъдат договорени изцяло. Поради липса на контингенти, съветската страна отказа по-голямата част от предложените ѝ натури.

Имайки предвид, че първоначалният план е изпълнен 101,9% и че не са изпълнени само допълнително възложените обеми в края на годината, ДСО „ЗММ“ да бъде освободено от санкции по Решение № 31 на Бюрото на Министерския съвет от 17.03.1983 г.

2. ВТИД „МАШИНОЕКСПОРТ“

По посочените по-горе причини и ВТИД „Машиноекспорт“ да бъде освободено от санкции по Решение № 31/17.03.1983 година на Бюрото на Министерския съвет.

3. ДСО „БИТОВА ТЕХНИКА“

С протокол № 31/26 и 27.X.1983 г. плана на обединението за СССР бе увеличен с 1400 х. в[алутни] лв. Завишеният план не бе изпълнен само със 144 х. в[алутни] лв.

Всички подписани договори със СССР са изпълнени. Разчетеният обем не беше достигнат единствено поради отказа на съветската страна да приеме всички допълнително предложени стоки.

Във връзка с горното, ДСО „Битова техника“ да бъде освободено от санкции по Решение № 31 от 17.03.1983 година на Бюрото на Министерския съвет.

4. ДСО „Хранмаш“

Първоначалната планова задача на обединението за износ в социалистическите страни, в т.ч. и за СССР, в течение на годината на два пъти бе увеличавана с общо 16,810 х. в[алутни] лв. Изпълнението на плана за СССР достигна 90%.

Основно увеличението на плана се базираше на завишените заявки от страна на СССР и другите социалистически страни, без да е съобразено изцяло с капацитетните възможности на обединението.

Производствената програма е изпълнена на 100,7%. Реализираният през 1983 година износ за социалистическите страни превишава първоначалната задача по петилетния план със 124%.

В тази връзка ДСО „Хранмаш“ да бъде освободено от санкции по Решение № 31/

17.03.1983 година на Бюрото на Министерския съвет.

5. ДСО „Приборостроене и автоматизация“

Планът по износа за СССР за 1984 година е изпълнен на 83%.

Неизпълнението се формира от следните основни фактори:

– липса на контингенти

– ценови различия

– липса на потребности

Независимо от някои обективни причини, трябва да се отбележи, че за неизпълнението на плана определена вина имат и стопанската организация и нейните поделения.

Бавно се усвояват нови изделия, които да формират експортната листа на обединението. В по-голямата си част предлаганата номенклатура е остаряла. В резултат на това през последните три години износът за СССР е намалял.

Една значителна част от недоговорените изделия по ценови различия се дължи на нереално високите лимитни цени, които обединението предлага. Преговорите се протакат дълго, с години, през който период често пъти съветската страна сама си усвоява изделията.

Поради липса на образци изпитанията се забавят.

Във връзка с гореизложеното на ДСО „Приборостроене и автоматизация“ да се наложат санкции в размер на 50% от полагаемите им се съгласно Решение № 31 от 17.03.1983 година на Бюрото на Министерския съвет.

6. ВТО „Изотимпекс“

Планът за валутните постъпления за 1983 година е бил изпълнен на 100,84%.

От обединенията, които външнотърговската организация обслужва, единствено ДСО „Изот“ не е изпълнило физическия и валутния си план по износа. Това неизпълнение външнотърговската организация компенсира с изнесени надпланово и извънпланово стоки от други стопански организации.

За разширението на ЗПД – Пазарджик, ДСО „Изот“ е ползувало заем от БВТБ. Поради закъсняване на строителството, предвидените производствени мощности не са влезли в действие и не е произведена продукция, разчетена за износ. В края на 1983 година, за погасяване на заема, БВТБ е удържала 1606 х. в[алутни] лв. от валутните постъпления на ДСО „Изот“ по редовния износ. Съгласно нормативните документи, сумата е била удържана и от сметката по износа на ВТО „Изотимпекс“. Това е довело до неизпълнение на плана за валутните постъпления.

Имайки предвид, че външнотърговската организация няма вина за неизпълнението на плана за валутните постъпления, ВТО „Изотимпекс“ да бъде освободено от санкции съгласно Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет.

7. СК „ВЕНТИЛАЦИОННА И ПРЕЧИСТВАТЕЛНА ТЕХНИКА – БУРГАС“

За годината са изпълнени всички задължения по дългосрочната спогодба и годишния протокол за стокообмен. Разчетените за 1983 г. контингенти за СССР са договорени и изпълнени изцяло. Освен това са били произведени и експедирани допълнително 1000 броя вентилатори и 100 броя автоматични нафтови горелки.

Независимо от това, планът към СССР бе изпълнен на 80%, тъй като в плана на комбината бяха включени 7,230 х. в[алутни] лв. неспесифицирани обеми, непокрити с контингенти. Въпреки многократно провежданите преговори, съветската страна не прояви интерес към направените допълнителни предложения.

Във връзка с гореизложеното, СК „Вентилационна и пречиствателна техника“ – Бургас да бъде освободено от санкции по Решение № 31 от 17.03.1983 година на Бюрото на Министерския съвет.

8. ДСО „ЦИМЕНТ И ВАРОДОБИВ“

Планът по износа за несоц[иалистическите] страни за 1983 година е изпълнен 56,5%, а плана в натура 69%.

Неизпълнението се дължи основно на крайно неблагоприятната конюнктура на международния пазар – ограничаване на строителното производство, силната конкуренция, рязко снижаване на цените и други.

Не бе достигната плановата цена, в резултат на което за изнесените количества бяха полу-

чени в по-малко валутни постъпления за 1,748 х. в[алутни] лв.

Същевременно трябва да се отбележи, че по производствени причини, ДСО „Цимент и вародобив“ създаде сериозни затруднения, както за износа, така и за снабдяването на вътрешния пазар, което наложи Бюрото на Министерския съвет с Протокол № 31 от 26 и 27 октомври 1983 година да ограничи износа до нивото на извършените продажби, с оглед задоволяване на вътрешните потребности.

Отчитайки обективните трудности, на ръководните кадри на ДСО „Цимент и вародобив“ да се наложи минимален размер санкции – 25% от полагаемите им се по Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет, а обединението, като цяло да бъде освободено от санкции по чл. 187 от ПИМ.

9. ДСО „Строителна керамика и ефективни материали“

Поради крайно неблагоприятната конюнктура на международния пазар, изразяваща се в рязко ограничаване на продажбите, спадане на цените и силната конкуренция от страна на основните производители и износители на фаянсови, подови и декоративни плочки и художествена керамика, планът по износа за несоциалистическите страни бе изпълнен едва на 17,2%.

Решаващо значение имаше обстоятелството, че поради валутни затруднения, рязко намаляха покупките от страна на нашите основни купувачи Ирак, Иран, Либия и други.

С оглед да се осигури реализацията на готовата продукция, част от нея беше пренасочена за износ по първо направление, в резултат на което се осигури преизпълнение на плана за социалистическите страни с 1,1 млн. в[алутни] лв., в т.ч. за СССР със 120 х. в[алутни] лв.

Вземайки под внимание обективните затруднения и факта, че преизпълнението по първо направление е чувствително по-голямо от неизпълнението по второ направление, ДСО „СКЕМ“ да бъде освободено от санкции по Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет, както и по чл. 187 на ПИМ.

10. СК „МЕТАЛНИ КОНСТРУКЦИИ“

Планираният стоков износ за несоциалистическите страни е изпълнен на 45,6%.

Кризата, довела до всеобщо намаление на разходите за капитални вложения в строителството, е основният фактор за ограниченото търсене на промишлено-складови халета.

Единственият договор за износ на халета чрез „Транскомплект“ за Никарагуа е изпълнен.

Трябва да се отбележи, че комбинатът преизпълни плана си за задгранично строителство с 316 х. в[алутни] лв., но не можа да компенсира недостига по стоковия износ.

Реализирал е и 25% икономия по плана за внос.

Имайки предвид гореизложеното, СК „Метални конструкции“ да бъде освободен от санкции по чл. 187 на ПИМ, както и по Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет.

11. ДСО „ПРОМИШЛЕНО СТРОИТЕЛСТВО“

Подписаният договор между обединението и ДТП „Кинтекс“ за износ на метални складове за Сирия е изпълнен. Неговата реализация обезпечаваше изпълнението на плана на обединението.

Продукцията е приета на отговорно пазене и платена в лева от ДТП „Кинтекс“.

Неизпълнението на плана за валутните постъпления се дължи изключително на неоткриването на акредитив от страна на сирийския клиент.

В тази връзка, ДСО „Промишлено строителство“ да бъде освободено от санкции по чл. 187 на ПИМ и по Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет.

12. ДСО „ХИДРОСТРОЙ“

През 1983 година не са реализирани никакви валутни постъпления от задгранично строителство.

Обединението участвуваше като съизпълнител на ИСО „Агрокомплект“ при строителството в Либия на язовирите „Уади Зарат“ и „Уади Либда“, изграждането на които приключи в края на 1982 година. Поради забавяне плащанията и окончателното приемане на обектите от либийската страна, ИСО „Агрокомплект“ се оказа в невъзможност да изплати дължимите суми на ДСО „Хидрострой“.

Независимо от това обаче, постъпленията, които ДСО „Хидрострой“ очакваше да получи от язовирите, не можеха да покрият цялата сума по плана му за валутните постъпления за 1983 година. Една част от този план следваше да се изпълни с приходи от изпълнение на други договори.

За периода от получаването право на външнотърговска инженерингова дейност – м. юни 1981 г. досега, ДСО „Хидрострой“ не сключи нито един договор, което създаде големи затруднения при изпълнението на плана му за валутни постъпления. Организацията не прояви достатъчно активност и през 1983 година по проучването и търсенето на пазари, оферирането и договарянето на нови обекти, а така също не е подготвила и осъществила целенасочена програма за популяризиране името и възможностите за изграждане на различни хидротехнически обекти в чужбина.

Във връзка с гореизложеното на ДСО „Хидрострой“:

– да се наложат 50% от полагаемите им се санкции съгласно Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет и да бъде освободено от санкции по чл. 187 на ПИМ.

13. ВТО „Стройимпекс“

Планът за валутните постъпления е изпълнен на 56%.

Неизпълнението се дължи на ограничаване на строителното производство и рязко снижаване на цените.

Поради недостигане на плановата цена за изнесените количества бяха получени в по-малко валутни постъпления за 1748 х. в[алутни] лв.

Освен това, във връзка със затрудненията на вътрешния пазар, с Протокол № 31 от 26 и 27.10.1983 година на Бюрото на Министерския съвет, износът на цимент беше ограничен до нивото на извършените продажби.

Във връзка с горното на ръководните кадри на ВТО „Стройимпекс“ да се наложи минимален размер санкции – 25% от полагаемите им се по Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет.

14. ИД „БУЛГАРКОНСУЛТ“

Реализираните валутни постъпления от задгранична дейност представляват 20% от годишния му план.

Независимо от това, трябва да се отбележи, че през 1982 и 1983 години дружеството прояви голяма активност за популяризиране дейността си в много страни на Азия и Африка.

През 1983 година дружеството е изготвило и връчило оферти за проучвателно-проектантски работи на обща стойност 55,2 млн. в[алутни] лв. Подписало е договори за 3170 х. в[алутни] лв., които ще се изпълняват през н[астоящата] г[одина].

Освен това, през 1983 година ИД „Булгарконсулт“ е изпълнило проучвателно-проектантски работи на стойност 1553 х. в[алутни] лв., но тъй като по-голямата част е била извършена през II-то полугодие, постъпленията от тях се очакват през 1984 година.

Предвид специфичния характер на работата на дружеството и изложените по-горе съображения, на ръководните кадри на ИД „Булгарконсулт“ да бъдат наложени минимален размер санкции – 25% от полагаемите им се по Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет.

15. ДСО „РОДОПА“

Планът за валутните постъпления за 1983 година е изпълнен на 90%.

Около половината от неизпълнението се дължи на реализирани по-ниски цени от плановите.

Наред с това трябва да се отбележи, че не бяха предоставени 2681 тона месо в кл[анично] тегло от възложените им за износ 4100 т месо с ПМС № 20/1983 година.

Задълженията към СССР в натура са изпълнени, но поради извършени по-големи транспортни разходи – използуване на автомобилен превоз, не са достигнати разчетените валутни постъпления с 200 х. в[алутни] лв.

Имайки предвид гореизложеното, ДСО „Родопа“ да не се санкционира по чл. 187 на ПИМ и по Решение № 31 на БМС от 17.03.1983 година. Във връзка с Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет, на ДСО „Родопа“ да се наложат 50% от полагаемите им се санкции, а неговите поделения, изпълнили плана в натура, да бъдат освободени от санкции по това решение.

16. ДСО „БУЛГАРПЛОД“

Планът за валутните постъпления за 1983 година е изпълнен на 62%.

До голяма степен неизпълнението се дължи на лошата реколта, вследствие на неблагопри-

ятните климатични условия през 1983 г. Произведени бяха в по-малко от разчетените по плана значителни количества пресни и преработени плодове и зеленчуци.

Същевременно трябва да се отбележи, че не бяха положени достатъчни усилия за компенсиране на неизпълнението чрез осигуряване на допълнителни ресурси за износ от други натури.

В резултат на занижения контрол върху качеството на експортната продукция бе допуснато връщането на големи количества от границата, а освен това бяха получени сериозни рекламации, особено от страна на СССР.

В тази връзка на ДСО „Булгарплод“ да се наложат 50% от полагаемите им се санкции по Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет, като бъде освободено от санкции по чл. 187 на ПИМ.

17. АПК „ИСПЕРИХ“

Изпълнението на плана за валутните постъпления възлезе едва на 20,1%.

Независимо от неблагоприятните климатични условия, комплексът не прояви достатъчна активност за компенсиране неизпълнението с осигуряване на други натури.

На АПК „Исперих“ да не се налагат санкции по чл. 187 на ПИМ, а на ръководните кадри да се наложат 50% от полагаемите им се санкции по Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет.

18. ОАПС – Русе

Планът за износа за СССР е изпълнен на 94%, а за несоц[иалистическите] страни на 75%.

Минималното неизпълнение за СССР се дължи на спадането на водата на р. Дунав в края на 1983 година. Що се отнася до несоц[иалистическите] страни, влияние оказаха и неблагоприятните климатични условия през миналата година.

Отчитайки някои обективни затруднения за изпълнението на плана, ОАПС – Русе да бъде освободен от санкции по чл. 187 на ПИМ и по Решение № 31 на БМС от 17.III.1983 година и бъде санкциониран с намален размер – 50% от полагаемите му се санкции по Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет.

19. ВТО „РОДОПАИМПЕКС“

Основната причина за неизпълнението на плана за валутните постъпления за 1984 година е неблагоприятната конюнктура на международния пазар за износ на месо.

От разликата между плановите и постигнатите експортни цени бяха реализирани в по-малко 6,0 млн. в[алутни] лв.

Освен това на външнотърговската организация не бяха предоставени за износ 2100 тона месо, което представлява около 4000 х. в[алутни] лв.

Имайки предвид обективните затруднения за изпълнението на плана, на ръководните кадри на ВТО „Родопаимпекс“ да се наложи минимален размер санкция – 25% от полагаемите им се съгласно Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет.

20. ВТО „БУЛГАРПЛОДЕКСПОРТ“

Основно неизпълнението на плана за валутните постъпления се дължи на неосигурени ресурси за износ поради неблагоприятната реколта през 1983 година.

Не бяха предадени за износ 38 х. т. небелени домати, 11 х. т. белени домати, 13 х. т. доматено пюре, 10 х. т. грах, 1,6 х. т. замразени зеленчуци, 3 х. т. компоти и други. Изнесени бяха значителни количества стоки за погасяване на валутни заеми на АПК и други организации.

Наред с това бе проявена принизена взискателност по отношение заготовката на стоките за износ, в резултат на което бяха допуснати редица рекламации и особено при износа за СССР.

Във връзка с горното на ДСО „Булгарплодекспорт“ да се наложат минимални санкции – 25% от полагаемите се по Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет.

21. ВТО „ЛЕСОИМПЕКС“

Планът по износа за несоциалистическите страни бе изпълнен на 93,8%.

Основните причини за неизпълнението са:

– крайно неблагоприятната конюнктура, отнасяща се преди всичко за мебелите. В резултат на рязкото намаляване на жилищното строителство и снижаване на покупателната способност на населението, търсенето на мебели в почти всички страни в Западна Европа намаля. Цените спад-

наха чувствително;

– поради липса на достатъчни, подходящи материали, като дъб, бор и други, редица поръчки бяха отказани;

– загубата от курсови разлики във валутите възлиза на 569 х. в[алутни] лв.

Във връзка с гореизложеното на ръководните кадри на ВТО „Лесоимпекс“ да бъдат наложени минимален размер санкции – 25% от полагаемите им се по Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет.

22. СО „КВАРЦ“

Изпълнението на плана за валутните постъпления възлезе на 34,8%.

До голяма степен неизпълнението се дължи на тежката конюнктура, силната конкуренция и рязкото спадане на цените.

Наред с това обаче, трябва да се отбележи, че качеството на нашите фаянсови плочки, санитарен порцелан, обикновено, армирано и орнаментно стъкло и домакинска стъклария е по-ниско от това на конкурентните фирми. Поради високата себестойност, определените лимитни експортни цени са неконкурентноспособни. По тези причини се допусна да бъдем изместени от нашите традиционни пазари в развиващите се страни от други западноевропейски фирми, които предлагат същите стоки при по-ниски цени и по-добро качество.

В тази връзка на СО „Кварц“ да се наложат намален размер – 50% от полагаемите им се санкции по Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет и да бъде освободено от санкции по чл. 187 на ПИМ.

23. ВТД „ИНДУСТРИАЛИМПОРТ“

Външнотърговската организация като цяло е преизпълнила плана си за валутните постъпления за несоциалистическите страни.

Три от неговите звена, които са на самостоятелна стопанска сметка, не изпълниха валутните си задачи, а именно:

– 3-то звено за износ на домакински порцелан и стъклария;

– 4-то звено за износ на строителни материали и

– 41-во звено „Валутни магазини“.

Определено трябва да се каже, че неблагоприятната конюнктура на международния пазар, ниските цени и крайно ограниченото търсене бе основната причина за неизпълнението на плана на първите две звена.

Поради валутни затруднения рязко ограничиха покупките си редица наши традиционни партньори от Либия, Алжир, Сирия, Египет и други. Военният конфликт се отрази най-неблагоприятно върху основните ни купувачи Ирак и Иран, където се реализираха 70% от плоското стъкло, 90% от санитарния порцелан, 60% от домакинския порцелан и други. Кризата най-силно засегна строителството. Практически износът на строителни материали за тези две страни се прекрати.

През 1983 година поради валутни ограничения в Югославия, Гърция и други, намаля притокът на чуждестранни туристи у нас. Особено рязко намаляха посещенията на югославски и гръцки граждани, които бяха основните купувачи в нашите валутни магазини.

Освен това с ПМС № 39/5.IX.1982 г. на ВТД „Индустриалимпорт“ бе забранено да купува стоки от несоциалистическите страни, в т.ч. спиртни напитки и цигари, които са едни от стоките с най-голям оборот.

Имайки предвид обективните затруднения за изпълнението на плана, на 3-то, 4-то и 41-во звено във ВТД „Индустриалимпорт“, както и на служителите, работещи във валутните магазини към дружеството, да бъдат наложени минимален размер санкции – 25% от полагаемите им се по Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет.

24. НПО „Технология на металите“

За 1983 година са реализирани 32% от планираните валутни постъпления.

Планът е бил формиран от три позиции, от които основната е алуминиени отливки.

През годината обединението многократно е сигнализирало, че не разполага с лимит от алуминий на блок за производството на алуминиеви джанти.

Министерството на машиностроенето следваше да съдействува за планово обезпечение на обединението с алуминий, необходим за производството на джанти за износ по второ направле-

ние.

Въпреки положените усилия, лимит за алуминий не е бил обезпечен, което е довело до неизпълнение на плана.

В тази връзка, НПО „Технология на металите“ да бъде освободено от санкции по чл. 187 на ПИМ и по Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет.

25. ДСО „Металолеене“

По плана за 1983 година бе разчетено да се изнесат за СССР 400 броя блок-картери.

Същевременно в протокола да стокообмен между НРБ и СССР, по настояване на съветската страна бе определен контингент 210 броя. За това количество бе подписан договор със съветската В/О „Автоекспорт“.

Договорените натури бяха изпълнени изцяло. Изнесени бяха 210 броя.

Въпреки многократните постъпки от страна на ВТИД „Машиноекспорт“ през течение на годината, съветската страна отказа категорично да договори допълнителни количества над контингента.

Имайки предвид, че поетите ангажименти по годишния протокол и договора към СССР за 1983 година са изпълнени изцяло, ДСО „Металолеене“ да бъде освободено от санкции по Решение № 31 от 17.III.1983 година на Бюрото на Министерския съвет.

26. НПТО „Балканкар“

Разчетените по плана за несоциалистическите страни валутни постъпления са изпълнени 78,8%.

Необходимо е да се отбележи, че за неизпълнението през 1983 година има редица обективни причини.

Поради неосигурен транспорт не бяха експедирани произведените 74 броя автобуси и резервни части за Никарагуа на обща стойност – 3,240 х. в[алутни] лв., а така също и кари и резервни части за тях за 1120 х. в[алутни] лв.

Във връзка с валутните затруднения на Нигерия, с Решение на Междуведомствения координационен съвет от 15.09.1983 година беше отложено плащането на извършен износ през минали години за 3,707 х. в[алутни] лв.

През 1983 година са реализирани с 29,2% в повече валутни постъпления спрямо отчета за 1982 година.

Трябва да се вземе под внимание и факта, че НПТО, който е един от най-крупните износители по първо направление в системата на Министерството на машиностроенето, изпълни плана си по износа за социалистическите страни 100,5%, в т.ч. за СССР – 101,2%.

Наред с това трябва да се посочи, че работата по осигуряване на други пазари, освен основния – Иран, не даде необходимия ефект за подобряване на реализацията по II-ро направление.

Във връзка с горното, на ръководните кадри на НПТО „Балканкар“ и бившето ВТО „Балканкаримпекс“ да бъдат наложени намален размер санкции – 50% от полагаемите им се по Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет, а НПТО „Балканкар“ да бъде освободено от санкции по чл. 187 на ПИМ.

27. ДСО „Изот“

За 1983 година обединението е реализирало износ и е осигурило валутни постъпления – 81,5% спрямо плана. В края на годината за предоставен заем, БВТБ му е удържала от сметката по редовния износ сумата 1,655 х. в[алутни] лв., така че окончателното изпълнение е възлязло на 61,5%. Около 19% от неизпълнението се дължи на предоставени фирмени кредити и незаплатени падежирани трати.

Въпреки неблагоприятната конюнктура на международния пазар реализираният износ през 1983 година за несоциалистическите страни е почти два пъти по-голям от този през 1982 година.

ДСО „Изот“ е второто крупно обединение в системата на Министерството на машиностроенето с най-голям относителен дял на износа по първо направление.

Планът по износа за социалистическите страни е изпълнен на 102,2%, а този за СССР – 101,7%.

Независимо от това, трябва да се отбележи, че работата на обединението по осигуряване производството на изделия, отговарящи на изискванията на пазарите в несоциалистическите стра-

ни, е все още недостатъчна. На практика, малко са изделията, които са конкурентноспособни на международния пазар.

Във връзка с горното, ДСО „Изот“ да бъде освободено от санкции по чл. 187 на ПИМ, а на ръководните кадри да бъдат наложени намален размер санкции – 50% от полагаемите им се съгласно Решение № 30 на Секретариата на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет.

24.04.1984 година

ЦДА, ф. 136, оп. 77, а.е. 172, л. 6–25. Оригинал. Машинопис.

** Предложените комплексни оценки са одобрени с Решение № 74 на Министерския съвет от 12 юни 1984 г.*

№ 737

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА НА ПЪРВИЯ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БНБ И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ИВАН ДРАГНЕВСКИ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ЦЕЛЕВОТО СТИМУЛИРАНЕ И УВЕЛИЧАВАНЕ НА ВАЛУТНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ И НАМАЛЯВАНЕ НА ВАЛУТНИТЕ РАЗХОДИ ПРЕЗ 1985 Г. ЗА СМЕТКА НА ЛИХВИТЕ, КОИТО БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ПОЛУЧАВА ОТ ПРЕДПРИЯТИЯТА И ДРУГИТЕ СТОПАНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ

София, 29 ноември 1985 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА
Другаря ВАСИЛ КОЛАРОВ

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

От ИВАН ДРАГНЕВСКИ – първи зам.-председател на Българската народна банка и председател на Българска външнотърговска банка

ОТНОСНО: Усъвършенствуване на целевото стимулиране и увеличаване на валутните постъпления и намаляване на валутните разходи през 1985 година, за сметка на лихвите, които Българската народна банка получава от предприятията и другите стопански организации

Другарю КОЛАРОВ,

През 1984 г. в съответствие с Указанията за усилване на целевото стимулиране за увеличаване на валутните постъпления и намаляване на валутните разходи за 1984 г., утвърдени от Българската народна банка и Министерството на външната търговия на основание протокол № 15 на Министерския съвет от 1984 г., Българската народна банка предостави на предприятията, другите стопански организации, министерствата и ведомствата стимули за подобрените валутни резултати по утвърдените държавни планови задачи, съответно за валутните постъпления по първо направление – 16 605 хил. лева и за валутното салдо по второ направление – 7 613 хил. лв. Обобщени данни за предоставените стимули за 1984 г. по министерства, ведомства и общо за страната са посочени в приложените към докладната записка таблици.

Макар и за кратък период, резултатите от прилагането на стимулите при преизпълнение на задачите за валутните постъпления, показаха, че установения начин за определяне и разпределе-

ние на стимулите не действуваше в еднаква степен стимулиращо, особено в случаите, когато държавните планови задачи за валутните постъпления са неравномерно разпределени по периоди на годината. На практика стимулирани бяха предприятията и стопанските организации, които към полугодието имаха държавни планови задачи за валутните постъпления, съставляващи около 30 на сто от годишните им задачи.

Както е известно, съгласно § 4 от Заключителните разпоредби на постановление № 65 на Министерския съвет от 1984 г., Указанията за последователно и комплексно прилагане на икономическия механизъм в отделни отрасли, утвърдени с протокол № 15 на Министерския съвет от 1984 г., остават в сила и през 1985 г.

С оглед да се създадат условия за стимулиране на производителите – предприятия и други стопански организации, налага се Указанията за усилване на целевото стимулиране за увеличаване на валутните постъпления да се усъвършенстват. Във връзка с това предлагам:

1. През 1985 г. Българската народна банка да стимулира предприятията и другите стопански организации за приръста на валутните постъпления съответно от социалистически страни и от несоциалистически страни, спрямо съответния период на предходната година.

При настъпили организационно-структурни промени в състава на министерствата, другите ведомства и стопански организации, извършени по установения ред (сливане, разделяне, отделяне и други) отчетените базисни показатели – валутни постъпления съответно по направления от социалистически страни и от несоциалистически страни да се привеждат в съпоставим вид с текущата година. Влиянието на всеки отделен фактор да се установява посредством подробни разчети.

Изменението на базисните показатели за валутни постъпления по направления от несоциалистическите страни от предходната година, поради организационно-структурни промени да се извършва: за министерствата – от Българската външнотърговска банка по предложение на съответното отраслово министерство; за стопанските организации – от отрасловото министерство или друго ведомство.

2. Приръстът на валутните постъпления по направления спрямо съответния период на предходната година да се установява на основата на действителните валутни постъпления. При установяване приръста на действителните валутни постъпления да се включват получените постъпления от износ на държавен кредит в несоциалистическа валута съответно през предходната или текущата година и да не се включва сумата от износ в несоциалистическа валута на държавен кредит.

3. На базата на установения приръст на валутните постъпления по направления да се изчисляват стимулите, като се запази определения в Указанията норматив, а именно:

а) за всеки валутен лев от приръста на валутните постъпления по първо направление – да се предостави стимул в размер на 0,03 лева;

б) за всеки валутен лев от приръста на валутните постъпления от несоциалистическите страни – да се предоставя стимул в размер на 0,15 лева.

4. През 1985 г. Българската народна банка да стимулира специализираните пласментно-снабдителни организации за реализирани икономии по утвърдения им разчет за валутни разходи в несоциалистическа валута от Министерския съвет. На база установената икономия за годината, да се изчисляват стимулите по норматив в размер на 0,01 лева за реализирана икономия за всеки валутен лев.

5. Да се измени начина за определяне на стимулите, а именно:

а) определянето на стимулите да се извършва от банката по валутни заводи (утвърдени от Министерския съвет) и стопански организации на основата на приръста от валутните постъпления по направления по данни на Българската външнотърговска банка, тримесечно, с натрупване от началото на годината, като съответно се приспадат платените стимули от предходните отчетни периоди;

б) отрасловите дирекции в Централното управление на банката съобщават на обслужващата банка приръста на валутните постъпления по направления и полагащите се стимули;

в) когато в системата на стопанската организация има предприятия, които не са включени в списъка на валутните заводи, в тези случаи съответната отраслова дирекция в Централното управление на банката съобщава на обслужващата банка общата сума на приръста на валутните постъпления по направления и общия размер на стимулите за съответната стопанска организация и изисква разпределение по предприятия.

6. Стимулирането на министерствата и стопанските организации с предприятия да се извършва за приръста на валутните постъпления по направления общо за системата на министерството, съответно за системата на стопанските организации с предприятия.

Във връзка с това изменение, размерът на стимулите по министерства, стопански организации и предприятия да се изчислява както следва:

	на министерството/ ведомството	на стопанската организация	на предприятията и валутните заводи
– за приръста на валутни постъпления от социалистически страни	0,003	0,003	0,024
– за приръста на валутни постъпления от несоциалистически страни	0,015	0,015	0,120

7. Предоставянето на средствата за валутно стимулиране за приръст да се извършва от обслужващите банки на министерството, ведомството, стопанската организация и предприятието, на базата на съобщената им от съответната банка сума за стимулиране, определена по реда на предходната точка. С размера на определените стимули да се задължава сметка № 740 „Лихви“, аналитичен номер 213 и да се заверява сметка № 163 фонд „Работна заплата“ на съответните валутни заводи, предприятия и стопански организации.

Считаме, че този подход следва да се приложи и при възстановяване на предоставените стимули през предходни отчетни периоди, когато не е отчетен приръст или отчетеният приръст е по-малък в сравнение с предходния отчетен период. Възстановяването на стимулите да се извършва за сметка на резултативния фонд „Работна заплата“, така както е предвидено в Указанията.

8. Предприятията и другите стопански организации да отнасят получените от банката стимули пряко в партида „Персонални награди за изпълнение на важни задачи“ на фонд „Работна заплата“.

Другарю КОЛАРОВ,

Моля за Вашите разпореждания.

София, 28 февруари 1985 г.

ПЪРВИ ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА
И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
БЪЛГАРСКА ВЪНШНОТЪРГОВСКА
БАНКА: *Ив. Драгневски*

[Върху документа – резолюция:]
Съгласен. Членовете на Упр. съвет на подпис. В. Коларов
[- - -]

ЦДА, ф. 132, оп. 33, а.е. 15, л. 30–35. Оригинал. Машинопис.

№ 738

ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НА СТИМУЛИ ЗА ПРИРАСТА НА ВАЛУТНИТЕ ПОСТЪПЛЕНИЯ ПО ПЪРВО И ВТОРО НАПРАВЛЕНИЕ В РАЗМЕР НА 38 600 000 ЛЕВА ЗА СМЕТКА НА ЛИХВИТЕ НА БАНКАТА ЗА 1985 Г. И 1986 Г.

София, 26 февруари 1986 г.

ПРОТОКОЛ № 5

Заседание на 26 февруари 1986 година

Заседават: др. др. В. Коларов, Т. Чавдаров, Ив. Драгневски, Цв. Петков, Г. Карамфилов, К. Заркова, Г. Колев, Ас. Владимиров, Д. Ананиев.

Отсъствуват др. др. Р. Георгиев, П. Василева

Присъствуват др. др. Р. Трифонова, В. Ранков, Я. Калъчева

Заседанието се откри в 9 часа

Дневен ред:

1. Обсъждане резултатите от прилагането през 1985 г. на Указанията за материално стимулиране на приръста на валутните постъпления спрямо предходната година.

Докладват: К. Заркова
Г. Колев

Отчетните данни показват, че редица предприятия, стопански организации, министерства и ведомства са постигнали значителен приръст на валутните постъпления по първо направление – 796 683 хил.лв. и по второ направрение – 105 783 хил. лв. Конкретните данни общо за страната, по министерства и ведомства и по стопански организации са посочени в приложението към настоящия протокол.

В същото време, Международната банка за икономическо сътрудничество уведоми, че през 1985 година са направени 1 604 броя откази от акцепт на обща сума 53,4 млн. пр. рубли по първо направление, главно по следните причини: за доставени непоръчани стоки, за доставени стоки преди или след договорения срок, за допуснати аритметични грешки и за други неспазени договорни условия. Разпределението на направените откази от акцепт по министерства и ведомства се съдържа в приложените справки.

Като взе предвид изказванията и направените предложения по резултатите от прилагането през 1985 г. на указанията за материално стимулиране за приръста на валутните постъпления спрямо предходната година и по данните на Международната банка за икономическо сътрудничество за направените откази от акцепт през 1985 г. по първо направление, Управителният съвет взе следните

Р Е Ш Е Н И Я:

1. Да се изплатят стимули за приръста на валутните постъпления по първо и по второ направление общо в размер на 38,6 млн. лв., в т.ч. за сметка на лихвите на банката за 1985 г. – 20 млн. лв. и за сметка на лихвите на банката за 1986 г. – 18,6 млн. лв.

2. Сумата на стимулите за служителите от министерствата и ведомствата и за служителите от стопанските организации да се определят при спазване на следните условия:

а) да не се превишава определената сума на стимулите по отчет;

б) когато съответното министерство, ведомство или стопанска организация има регистрирани откази от акцепт чрез Международната банка за икономическо сътрудничество, максималният размер на стимулите не може да превишава сума, съответстваща на произведението на средносписъчната численост на персонала и средната месечна щатна заплата;

в) размерът на индивидуалните стимули на едно лице от централното управление на министерствата, ведомствата и стопанските организации да не превишава три месечни щатни заплати,

като сумата се определя в зависимост от конкретния принос на съответното лице;

3. Средствата за стимулиране на приръста на валутните постъпления във валутните заводи, предприятията и другите стопански организации да се разпределят при спазване на установения с Указанията ред между преките участници – отделни работници и бригади, с определен и доказан принос. За ръководните кадри и специалистите от управлението, максималната сума да не превишава определената част от общата сума на стимулите, равняваща се в процент на относителния дял на фонд „Работна заплата“ за ръководните кадри и специалистите от управлението, в общия фонд „Работна заплата“ през предходната година по отчет, при положение, че няма регистрирани откази от акцепт чрез Международната банка за икономическо сътрудничество.

Ако има регистрирани откази от акцепт чрез Международната банка за икономическо сътрудничество, за ръководните кадри и специалистите от управлението максималният размер на стимулите не може да превишава сума, съответстваща на произведението от числеността на този персонал и тяхната средна месечна щатна заплата.

Размерът на индивидуалните стимули на един служител да не превишава три месечни щатни заплати.

4. Наличието на откази от акцепт в Международната банка за икономическо сътрудничество се установява на основата на съобщените от тази банка данни, конкретизирани от Българската външнотърговска банка.

5. Разликата между определените в съответствие с Указанията валутни стимули и следващия се максимален размер, определен по т. 2 букви „а“ и „б“ и т. 3, да се отнесе по сметката на фонд „Технически прогрес и инвестиции“ на съответните министерства и ведомства, а за стопанските организации и предприятията – по фонд „РТУ“.

6. Българската външнотърговска банка да уточни окончателния размер на приръста на валутните постъпления за 1985 г. спрямо предходната 1984 г. след привеждането на базите в съпоставим вид.

7. Възлага на др. др. Ив. Драгневски, Цв. Петков и К. Заркова на база резултатите от прилагането на Указанията за материалното стимулиране за приръста на валутните постъпления през 1985 г., да разработят предложение за усъвършенствуване на Указанията.

Срок: 15.04.1986 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА БНБ: *В. Коларов*
СЕКРЕТАР НА УС НА БНБ: *Св. Бисова*

Членове на УС на БНБ:
др. Цв. Петков
„ Ив. Драгневски
„ Т. Чавдаров
„ Г. Карамфилов
„ К. Заркова
„ Г. Колев
„ Ас. Владимиров
„ Д. Ананиев

ЦДА, ф. 132, оп. 34, а.е. 1, л. 8–9. Оригинал. Машинопис.

№ 739

РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА СЪКРАЩАВАНЕ НА ВАЛУТНИТЕ РАЗХОДИ ПРИ ВНОС НА МАШИНИ, СЪОРЪЖЕНИЯ И ОКОМПЛЕКТОВКА ОТ РАЗВИТИТЕ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ СТРАНИ

София, 19 февруари 1987 г.

За служебно ползуване
Екз. № .....

Р А З П О Р Е Ж Д А Н Е № 17
НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
от 19 февруари 1987 година

ЗА съкращаване на валутните разходи при вноса на машини, съоръжения и комплектовка от развитите капиталистически страни

За по-икономично използване на валутните ресурси, предназначени за внос на машини, съоръжения и комплектовка от развитите капиталистически страни, и с оглед използване на съществуващите условия за изгодно закупуване на употребявани, но с висока потребителска стойност инвестиционни стоки от тези пазари, и за увеличаване на валутните постъпления

БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
Р А З П О Р Е Д И:

1. Дава съгласие консорциуми от заинтересувани български банки, стопански организации, търговски дружества и сдружения да проучват възможностите и да договарят с фирми и банки от несоциалистическите страни създаване на дружества в несоциалистическите страни като самостоятелни юридически лица с предмет на дейност: търговия с инвестиционни стоки, производствени инвестиции в НР България и в чужбина, лизингова дейност, реекспорт, компенсационни операции и насрещни продажби на български стоки.

Разрешение за всяко отделно дружество ще се дава от Министерския съвет по реда за създаване на задгранични дружества с българско участие.

2. Стопанският съвет при Министерския съвет и Министерството на търговията да упражняват контрол и съдействуват вносът от второ направление на комплектни обекти, единични линии, машини, съоръжения и комплектовка да се ориентира приоритетно към такива от втора употреба при доказана целесъобразност от създадените за целта задгранични дружества и самоуправляващите се стопански организации.

Препоръчва на Българската индустриална стопанска асоциация да подпомага стопанските организации при изпълнението на тази задача.

3. Министерството на търговията и Българската индустриална стопанска асоциация чрез своите поделения в страната и чужбина и задграничните дружества с българско участие да организират система за срочно набиране и разпространение на информация за предлагано употребявано оборудване, машини и комплектовка и възможности за ефективни производствени инвестиции в чужбина.

4. За по-голяма оперативност при изпълнение на посочените дейности да се формира целеви валутен фонд в размер на 10 млн. вал. лв. на разпореждане на Стопанския съвет при Министерския съвет и Министерството на търговията. Заемите от този фонд се предоставят краткосрочно и се възстановяват от средствата, предвидени за внос от съответните стопански организации. Източници за увеличение на фонда да бъдат отчисления върху реализирания внос, лихви от предоставени заеми и други постъпления.

5. Председателят на Стопанския съвет при Министерския съвет и министърът на търговията да определят постоянно действуваща комисия за методическо и оперативно ръководство на дейността по настоящото разпореждане.

Министърът на търговията да обособи самостоятелно звено в рамките на щата на Министерството на търговията за съдействие и контрол по изпълнение на задачите от стопанските организации, търговските дружества и сдружения.

София, януари 1987 г.

,ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: [- - -]

ПЪРВИ ЗАМ.- ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ:

ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛИ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *О. Дойнов*
[- - -]
[- - -] [- - -] [- - -]

СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: [- - -]
18.II.

_____

С Ъ В Е Т Н И Ц И:
[- - -] [- - -]

_____

РЕДАКТОР-СТИЛИСТ: [- - -]

ЛТ/ИК

ЦДА, ф. 136, оп. 80, а.е. 116, л. 1–2. Оригинал. Машинопис.

_____

№ 740

ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ СРЕЩУ ЗАПЛАЩАНЕ НА 110 000 ВАЛУТНИ ЛЕВА НА СТОПАНСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ „СОФСТРОЙ“ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА МЕРОПРИЯТИЕТО „ПЕКА-СОФСТРОЙ“*

София, 3 януари 1989 г.

ПРОТОКОЛ № 2

Заседание на 3 януари 1989 година

Заседават др.др. В. Коларов, Т. Чавдаров, К. Заркова, Г. Колев, Н. Величков, Д. Ананиев и Вл. Владимиров

Отсъствуват

Присъстуват

Заседанието се откри в

Дневен ред:

1. Предложение за предоставяне на средства на СО „Софстрой“ за реализиране на мероприятието „ПЕКА-СОФСТРОЙ“.

Докладва: В. Коларов

Като се има пред вид остротата на жилищния проблем в столицата и ръководен от желание практически да подпомогне усилията на партийното и държавното ръководство за решаване на въпроса, Управителният съвет взе следното

Р Е Ш Е Н И Е:

Във връзка с реализиране на мероприятието „ПЕКА-СОФСТРОЙ“, Българската народна банка предоставя от фонд „Валутен“ целево, срещу заплащане 110 хил. вал. лв. на СО „Софстрой“ – сметка 665 070-9 при Българска външнотърговска банка.

Левовата равностойност да се инкасира от сметка 421 160 239 001 на СО „Софстрой“.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА БНБ: *В. Коларов*
СЕКРЕТАР НА УС НА БНБ: *Св. Бисова*

№ *I-1-1940*, София, *15.05.89* г.

ДО
ДР. ВАСИЛ КОЛАРОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БНБ

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от Славчо Божилов, Председател на СО „Софстрой“

ДРУГАРЮ КОЛАРОВ,

СО „Софстрой“ пое и изпълнява спешно строителството на обект БНБ – клон 3. Навярно имате информация за това, че на обекта работи една от най-добрите кофражистки бригади в Обединението, която успя да изпълни почти изцяло укрепителните работи, направи галерията на I етаж и кофрира плочата над трети етаж. Монтираният кулокран по нашето предложение ускори работата и елиминира изискването за събарянето на допълнителни къщи към бул. „Ал. Стамболийски“.

Амбицията на Обединението е обектът да се завърши в максимално къси срокове и е необходимо инвеститорът да инвентаризира и проработи своите ангажименти досежно проекти, доставки на оборудване, квоти за специални материали, внос, асансьори и т.н. за последното тримесечие на 1989 г. и за 1990 г.

Др. Коларов,

С БНБ-3 амбициите на СО „Софстрой“ не се изчерпват – за разнообразяване на фасадите в жилищното и културно-битово строителство ние въведохме в експлоатация цех за тухлопанели, чието производство заменя успешно фугираната тухлена зидария по фасади и икономисва тежък физически труд.

За съжаление, подаваните ни от Завод „Бъдеще“ – Бутово тухли тип „козлодуйки“ са некачествени поради амортизирано оборудване, от което произлиза и особено важния им дефект – нееднаквост в размерите.

По тази причина автоматиката в цеха „бракува“ 50% от подаваните тухли, а направените панели не са най-естетични.

За да се реши радикално въпросът и нашето производство на тухлопанели да стигне най-високо качествено ниво е необходимо да се гарантират от завода в Бутово висококачествени тухли. Това може да стане със смяна на остарялото и износено оборудване с ново от фирмата „Келер“ във ФРГ, която е готова да го достави, но са необходими 250 х. вал. лв.

Др. Коларов,

Моля БНБ да отпусне 250 х. вал. лв. на Завод „Бъдеще“ – Бутово срещу заплащане по нормален курс за закупуване на въпросното оборудване (договорни и спецификации са подготвени), което ще му позволи да осигурява на „Софстрой“ качествени тухли 6,5/6,5/29 см. – тип „козлодуйки“, а ние от своя страна ще допринесем изключително много за фасадното разнообразие в София.

Ползувам се от случая да Ви изразя дълбокото си уважение.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: *инж. Сл. Божилов*

[Върху документа – резолюция:]
Др. Т. Чавдаров, др. Н. Величков – за предложение. В. Коларов

ЦДА, ф. 132, оп. 34, а.е. 9, л. 57–58. Оригинал. Машинопис.

* *Виж също документ № 743.*

№ 741

ПИСМО ОТ БНБ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА СТОПАНСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ „СОФСТРОЙ“ СЛАВЧО БОЖИЛОВ С ИЗВЕСТИЕ ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИСКАНЕТО МУ ЗА ОТПУСКАНЕ НА ВАЛУТНИ СРЕДСТВА ЧРЕЗ ПРЕДОСТАВЯНЕ ЦЕЛЕВО СРЕЩУ ЗАПЛАЩАНЕ НА 240 000 ВАЛУТНИ ЛЕВА ОТ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА И СТРОИТЕЛНАТА БАНКА ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА МЕРОПРИЯТИЕТО „ПЕКА-СОФСТРОЙ“*

София, 3 януари 1989 г.

3.I.[19]89 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
СО „СОФСТРОЙ“
Другаря Славчо БОЖИЛОВ

Другарю Божилов,

Във връзка с Ваше искане от 20 декември 1988 г. за предоставяне на валутни средства Ви информираме, че Българската народна банка, Българската външнотърговска банка и Строителната банка Ви предоставят целево, срещу заплащане несоциалистическа валута в размер на 240 000 вал. лева за реализиране на мероприятието „ПЕКА-СОФСТРОЙ“.

При даване на нареждане за извършване на разхода към чужбина се позовете на настоящото наше писмо.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: *В. Коларов*

ЦДА, ф. 132, оп. 34, а.е. 9, л. 56. Оригинал. Машинопис.

* *Виж също документ № 740.*

6.4. РЕЗЕРВИ

6.4.1. Валутни резерви

№ 742

ИЗЛОЖЕНИЕ ЗА ДЕВИЗНОТО ПОЛОЖЕНИЕ НА БЪЛГАРИЯ КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1948 Г. И 31 ДЕКЕМВРИ 1949 Г. И ЗА ДВИЖЕНИЕТО НА ДЕВИЗИТЕ

София, след 1 януари 1951 г.

Строго поверително

ИЗЛОЖЕНИЕ ЗА ДЕВИЗНОТО ПОЛОЖЕНИЕ НА БЪЛГАРИЯ КЪМ 31.XII.[19]48 Г. И 31.XII.1949 Г. И ЗА ДВИЖЕНИЕТО НА ДЕВИЗИТЕ

ЗА ВРЕМЕТО ОТ 1.I. до 31.XII.1949 Г.

I. ДЕВИЗНОТО ПОЛОЖЕНИЕ НА БЪЛГАРИЯ КЪМ 31.XII.1948 Г.

1. Авоари на Българската народна банка[1] :

(всички цифри гласят в хиляди долари)

а) свободни девизи[2] :

наши вземания по сметки в чужбина . . . . . $ 2.311.2[3]

Тези авоари са набрани предимно от продажби на злато.

От такива продажби са получени през 1948 г. 2 133.2.

б) блокирани девизи[2]: . . . . . $ 2.361.0

В тази сума се включват и блокираните ни през време на войната авоари в щатски долари, възлизащи на 2 212.8 хил. $.

в) чуждестранни банкноти в касата на Б. н. б. . . . . $ 61.8

всичко авоари . . . . . $ 4.734.0

2. Задължения на Българската народна банка:

а) клирингови девизи[2]: . . . . . $ 13.209.6[4]

Това салдо се е дължало главно на задълженията ни по клиринговите спогодби със следните държави:

СССР 5 497.7

Чехословакия 2 906.8

Румъния 1 984.7

В задължението ни към СССР фигурира и изцяло използваният 5-милионен доларов кредит, погасим в течение на 4 години, начиная от 1949 г.

б) девизи за вътрешни плащания[5]: ..... $ 993.7

В това салдо най-значително участие е имало задължението на банката ни спрямо СССР на една специална сметка при Внешторгбанк ($ 1 021.0 хил.), по която се изплащаха преводите ни за издръжка на българското посолство и др. официални български представителства в СССР, както и за студенти, офицери, командировани и други.

общо задължение $ 14.203.3

Като съпоставим горните авоари и задължения към 31.XII.1948 г., излиза, че към тази дата сме били задължени към чужбина с 9.469.3 хил. $.

Всъщност, като се има предвид, че блокираните авоари не са били използваеми, реалното

ни задължение в чужд[естранни] валути към 31.XII.[19]48 г. към чужбина е било $ 11.830.3 хил.

Забележка: във вземанията ни не включваме вземането в райхсмарски по стария клиринг с Германия.

От друга страна, от авоарите ни не са приспаднати задълженията на банката ни в чужд[естранна] валута към местни учреждения и фирми и към някои легации. Тези задължения фигурират при банката ни по сметка „кредиторни сметки в чужда валута".

Те възлизат на 1.507.7 хил. $, от които 1.128.1 хил. $ представляват задължения на банката ни към разни учреждения и фирми в райхсмарки.

Не са взети също така под внимание вземанията в лева на чуждестранните банки у нас (71.2 мил. лв. = 246.9 хил. $).

II. ДЕВИЗНОТО ПОЛОЖЕНИЕ КЪМ 31 ДЕК[ЕМВРИ] И ДВИЖЕНИЕТО НА ДЕВИЗИТЕ ЗА ВРЕМЕТО ОТ 1.I.[19]49 Г. ДО 31.XII. [19]49 Г.

1. Авоари на Българската народна банка:

а) авоари в свободни девизи:

към 31.XII.[19]48 г.		$ 2.311.2
намаление	$ 492.9[6]	
авоари към 31.XII.1949 г.	$ 1.818.3	

През 1949 г. са постъпили свободни девизи:

от износ $ 2.842.9		
от продажба на злато $ 5.334.2		
от нест. източници и вирменти и арбитр.	$ 5.099.5[7]	$ 13.276.6

а са разходвани:

за внос	$ 8.598.9	
за нестокови цели	$ 1.227.1	
вирменти и арбитражи	$ 3.763.2	$ 13.589.2

Въпреки значителните приходи в свободни девизи през 1949 г. от продажба на злато ($ 5.334.2), авоарите ни в свободни девизи през същата година показват намаление поради значителния превес ($ 5.756.0 хил.) на вноса ни срещу свободни девизи над износа ни срещу такива девизи.

Постъпления в своб. девизи от износ на стоки.

Стоките, срещу които сме получили свободни девизи, са главно:

доматено пюре . .	372.4	кожи	161.8
тютюн	286.9	захар	161.2
яйца	280.3	фий	157.7
добитък	223.8	цигари	138.5
кашкавал и сирене	204.6	памучно семе	122.0
варен бук	175.6	шперплат	117.9

Постъпления в своб. девизи от нестоков характер.

По-важните приходи в своб. девизи от нестоков характер произхождат от преводи за морски и речни навла 517.4 хил. $, издръжка чужд[естранни] легации 319.9 хил. $, от емигранти 277.5 хил. $, разни услуги 151.0 хил. $, чужд[естранни] пътници 49.6 хил. $, пощенски трафик 39.6 хил. $, пристан[ищни] такси 34.5 хил. $ и др.

Разходи в свободни девизи за внос на стоки.

Разходите ни в свободни девизи са извършени за заплащане внос предимно от Великобритания 3.853.6 хил. $, Белгия 1.179.6 хил. $, Италия 617.7 хил. $, Швейцария 525.3 хил. $, Зап[адна] зона на Германия

416.0 хил. $, Аржентина 367.6 хил. $, Холандия 331.8 хил. $, С[ъединени] Щати 264.2 хил. $, Швеция 262.4 хил. $ и др.

По-важните стокови плащания в свободни девизи са извършени за:

инструм. машини 1.659.7
вълна 1.217.7
разни химикали 764.6
електроцентрали 603.6
креозот 528.8
бетонно желязо 510.7
суров естествен каучук 497.0
бяло тенеке 421.1
медикаменти 407.7
кораб 332.5
кожи 294.9

Разходи в свободни девизи за нестокови плащания. Нестоковите ни разходи в свободни девизи са извършени главно за: издръжка диплом. ни представ[ителства] в чужбина 269.4 хил. $, погашение външни държ[авни] заеми 189,5 хил. $, сточни навла 169,0 хил. $, продадени чужд[естранни] девизи с[реш]у злато 145,4 хил. $, разни услуги (ком., хонорари и др.) 126.9 хил. $, пощенски трафик 90.3 хил. $, помощи от чужд[естранни] лица и организ[ации] . . . . . 55.8 хил. $.

б) авоари в блокирани девизи:
към 31.XII.1948 г. $ 2.361.0
увеличение $ 326.1[8]
към 31.XII.1949 г. $ 2.687.1

Това увеличение се дължи на прехвърлени ни блокирани девизи от Кредитна банка и бившата Банка Български кредит.

в) авоари в чуждестранни банкноти:
към 31.XII.1948 г. . . . . $ 61.8
намаление . . . . . $ 2.0
към 31.XII.1949 г. . . . . $ 59.8

2. Задължения на Българската народна банка:
а) в клирингови девизи:
към 31.XII.1948 г. . . . . $ 13.209.6
увеличение на задълженията . . . . $ 39.838.3[9]
към 31.XII.1949 г. . . . . $ 53.047.9
Приходите ни в клирингови девизи за времето от 1.I. до 31.XII.1949 г. са били:
от износ на стоки . . . . . $ 89.744.0
от друг произход . . . . . $ 3.213.0
общо$ 92.957.0
а разходите:
за внос $ 122.520.4
за други цели $ 10.274.8
общо $ 132.795.2

Следователно, увеличението в клиринговите ни задължения през 1949 г. се дължи на дефицита в търговския ни баланс със страните, с които имаме клирингови спогодби, в размер на $ 32.776.4 хил., и на превишението на плащанията ни за нестокови цели и др. над приходите ни от нестоков характер с долари 7.061.8 хил.

Дефицитът на търговския ни баланс с клирингови страни ($ 122.520.4 - $ 89.744.0 = $ 32.776.4 хил. $) през 1949 г. се явява главно спрямо следните страни:

СССР	19.861.8
Чехословакия	6.872.8
Полша	3.862.1
Унгария	2.651.7
Демокр. Реп. Германия	766.0
Австрия	1.207.5
Аржентина	802.7

Постъпления в клирингови девизи от износ на стоки. Постъпленията ни в клирингови девизи от износ през същото време, възлизащи на 89 744.0 хил. $, произхождат главно от износ на следните български произведения:

тютюн	40.128.2
полезни изкопаеми	10.022.2
храни (зърнени)	5.720.6
плодове пресни	4.687.6
спиртни напитки и преработвания	3.863.0
пулпове	3.257.6
яйца и птици	3.077.1
розово масло	1.902.0
свинско месо	1.867.8
кожи	1.850.0
растителни масла	1.489.4
зеленчуци пресни	1.157.4
цимент	1.071.6
маслодайни семена	871.0
свинска мас	845.9

Разходи в клирингови девизи за внос на стоки. Плащанията по клиринговите сметки за внос на стоки през този период, възлизащи на $ 122.520.4 хил., са извършени предимно за:

черни метали	27.151.1
памук и памучни произвед.	11.398.1
транспортни средства	10.405.2
химикали	9.002.8
др. машини и съоръжения	8.466.8
машини и съоръж. за електр.	8.273.1
петролни произведения	7.662.3
земеделски машини и инв.	7.119.0
хартия и целулоза	5.917.5
цветни метали	4.257.4
инструм. машини и съоръж.	3.109.7
индустр. машини и съоръж.	2.972.2
медикаменти, медиц. инстр.	1.823.8
строит. машини и съоръж	1.732.6

Нестокови приходи и разходи в кли- По-главните нестокови клирингови приходи и разходи през разглеждания период са били,

рингови девизи. . . . . както следва:

Приходи: сточни навла 734.1
градинари и работници 455.0
комис., хонорари, пат. и др. 496.9
издр. чуждестр. лег. 305.8
чуждестранни студенти 61.9
ликвид. дипломат. клиринг с Полша 57.7
погашение стари вземания 38.3
чуждестранни пътници 27.5
пристанищни такси 22.7
пощенски трафик 22.2
Разходи: сточни навла 2.900.1
техническа помощ 1.632.6
застрахователни дружества 564.0
комисиони, хонорари, патенти и др. 401.2
лихви по клир. с/ки и сток. кредити 276.1
легации и консулства 206.2
студенти 188.9
изкупуване акции от бивши
герм. предприятия 188.3
външни държавни заеми 181.4
ишлеме Югославия 92.9
пътнически билети 73.7
помощи и чл. вноски в между-
народни организации 73.4

б) задължения в девизи за вътрешни плащания:
салдо към 31.XII.1948 г. $ 993.7
увеличение $ 1.703.2[10]
салдо към 31.XII.1949 г. $ 2.696.9

Това увеличение се дължи главно на увеличението на задълженията ни към Чехословакия във връзка с изплащане част от акциите на национализираната захарна фабрика в Горна Оряховица и на изплащането на югосл[авските] държ[авни] железници по финансовата ни сметка в динари при Югосл[авската] народна банка на сточни и пътнически навла.

---

[1] За сравняемост, всички чуждестранни валути са изчислени в $.

[2] Обясненията на това понятие виж на отделен лист, приложен към изложението.

[3] В изложението, отнасящо се за първото тримесечие на 1949 г., като авоари в своб[одни] девизи към 31.XII.[19]48 г. е посочена сумата от 1 887.7 хил. Разликата от 423.5 хил. $ се дължи на включването в с[мет]ките в своб[одни] девизи на една сметка (№ 588 в шв[ейцарски] фр[анкове]), която първоначално е била взета като клирингова.

[4] в сравнение с клиринг[овото] задължение, посочено в изложението, отнасящо се до първото тримесечие, тази цифра е увеличена с 425.5 хил. $, от които 423.5 хил. $ се дължат на прехвърленото дебиторно салдо по сметка 588 в шв[ейцарски] фр[анкове] в групата „своб[одни] девизи“ и 2.1 хил. $ на салдото по клир[ингова] с[мет]ка с Зап[адната] зона на Германия, което първоначално не беше взето под внимание, поради незначителния му размер.

[5] Обясненията на това понятие виж на отделен лист, приложен към изданието.

[6] В тази цифра е включена и сумата 71.0 хил. $, представляваща преоценката на авоарите ни в свободни девизи, извършена във връзка с девалвацията на западноевропейските валути спрямо долара през м. септември 1949 г.

[7] В тази сума са включени и вирментите и арбитражите, извършени през първото тримесечие на годината и възлизащи на около 170 хил. $. В изложението, отнасящо се за казаното тримесечие, тази цифра не беше взета под внимание.

[8] Тази сума е намалена с $ 87.1 хил., представляващи преоценката на блок[ираните] ни авоари, извършена след девалвацията на западноевропейските валути спрямо долара през м. септември 1949 г.

[9] В тази сума е включено едно намаление от $ 127.7 хил., представляващо намалението на нашите клирингови задължения спрямо някои държави вследствие девалвацията на западноевропейските валути спрямо долара през м.

септември 1949 г.

[10] В тази сума е включено едно увеличение от $ 17.2 хил., представляващо увеличението на нашите задължения в девизи за вътрешни плащания вследствие девалвацията на западноевропейските валути през м. септември 1949 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 4, л. 25–30. Оригинал. Машинопис.

№ 743

ПОВЕРИТЕЛНА БЕЛЕЖКА ОТ УПРАВИТЕЛЯ НА БНБ АТАНАС МЕЧКАРОВ ДО ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ РАЙКО ДАМЯНОВ С ДАННИ ЗА ВАЛУТНАТА НАЛИЧНОСТ НА БНБ В ЩАТСКИ ДОЛАРИ КЪМ 22 ЯНУАРИ 1951 Г.

София, след 22 януари 1951 г.

До Другаря Подпредседател на
Министерския съвет
Райко Дамянов.

ПОВЕРИТЕЛНА БЕЛЕЖКА

Другарю Министре,

На 22 т.м. освен неприкосновения резерв, Банката разполага с 90.000 щатски долари.

При положение, че Политбюро ще разреши на М[инистерство]то на външната търговия да ползува от неприкосновения резерв 300.000 долара и от текущия резерв още 40.000 долара, то за кнорови спирачки могат да се дадат 80.000 долара, само ако М[инистерство]то на външната търговия поеме задължението да не прави друг внос с неклирингови девизи без да е доставила такива на банката.

Управител на Българската
народна банка: *Ат. Мечкаров*

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 1230, л. 2. Оригинал. Машинопис.

№ 744

СВЕДЕНИЕ ЗА АВОАРИТЕ НА БНБ В НЕКЛИРИНГОВА ВАЛУТА ПРЕЗ ПЕРИОДА 1939–1951 ГОДИНА

София, 5 януари 1952 г.

ЛИЧНО СТРОГО ПОВЕРИТЕЛНО

С В Е Д Е Н И Е

За авоарите на Българска Народна Банка в неклирингови валути в милиони лева

видове валута			към 31.XII. 1939 г.	към 31.XII. 1944 г.	към 31.XII. 1947 г.		към 31.XII. 1948 г.		към 31.XII. 1949 г.		към 31.XII. 1950 г.	към 31.XII. 1951 г.
Шв. франка		- „ -		68		41		18 29	162	6		
Долари САЩ	121	- „ -	8	128	451	192	49					
Анг. лири	15	- „ -	62	9	1	- „ -	38					

ЕБ/3 екз.
1 за др. М[инистъ]р на финансите
1 за др. председател на Б.Н.Б.
1 за архивата

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Председател:
Ат. Мечкаров

София, 5 януари 1952 год.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 38, л. 109. Оригинал. Машинопис.

№ 745

ДОКЛАД ОТ ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП РАЙКО ДАМЯНОВ ДО ЧЛЕНОВЕТЕ НА ПОЛИТБЮРО ЗА ЗАТРУДНЕНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ С ПРИЛОЖЕН ПРОЕКТ НА РЕШЕНИЕ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ

София, 26 юни 1957 г.

ДО
ЧЛЕНОВЕТЕ НА ПОЛИТБЮРО
НА ЦК НА БКП
Т У К

Другари,

Състоянието на плащанията ни към капиталистическите страни е много тежко.

I. На 31 май 1957 година задълженията ни към тези страни възлизат на 27 милиона долара, от които 22.9 милиона долара са за използвани краткосрочни кредити при разни капиталистически банки и фирми и 4.1 милиона долара са задължения от използване на техническите кредити по търговските спогодби.

Разходите през изтеклите пет месеца на тази година възлизат на 49.1 милиона долара, от които 29.3 милиона долара за внос на стоки, предвидени по плана за първото полугодие, 6 милиона долара за предплащане на стоки, предвидени за внос по плана за второто полугодие, 11.3 милиона долара за покриване на пасивното салдо от 1956 година и 2.5 милиона долара за нестокови плащания.

За същия период от износ на стоки са постъпили 18.3 милиона долара, при план 23.9 милиона долара, или с 5.6 милиона долара в по-малко от предвиденото по плана. За посрещане на някои от плащанията са използвани и 3.8 милиона долара от отпуснатия ни от СССР кредит. При това положение срещу разходите от 49.1 милиона долара са постъпили приходи от 22.1 милиона долара и остават непокрити задължения от 27 милиона долара към 31 май 1957 година.

По утвърдения от Правителството баланс за плащанията ни в капиталистическите страни се предвиждаше за първото полугодие разрив от 16.2 милиона долара. Увеличението на разрива до 27 милиона долара към 31 май тази година се дължи главно на увеличението на пасивното салдо от 1956 година и неизпълнението на предвидения по плана износ.

Изостава изпълнението на плана за износа на: тютюн за 2.5 милиона долара, яйца – 35 милиона броя за 1 милион долара, фасул – 11.500 тона за 1.2 милиона долара, стоманени блокове – 3.000 тона за 300.000 долара, месингова лента – 500 тона за 500.000 долара, парен бук – 1.700 кубически метра, шперплат – 1.000 кубически метра и др. За някои стоки, като например тютюна за Франция, имаме забавяне в изпълнението на договорени вече продажби, но те ще се извършат в най-скоро време. Износът на останалите стоки не ще може да се осъществи и до края на полугодието, поради липса на достатъчно количество от тях, неподходящо за износ качество на стоките или невъзможност да се извършат продажби.

II. За до края на годината към задължението от 27 милиона долара следва да добавим и плащанията, които трябва да направим за предвидения по плана внос в размер на 16.1 милиона долара и за нестокови разходи 3.5 милиона долара. Или общо размерът на задълженията ни към капи-

талистическите страни до края на годината ще нарастне на 46.6 милиона долара. Срещу тези задължения от износ на стоки се очаква да постъпят около 32.5 милиона долара. Остават необезпечени плащания за 14.1 милиона долара. След като се използва остатъка от съветския кредит – 6.2 милиона долара, ще приключим годината с разрив от 7.9 милиона долара. Този очакван годишен разрив в платежния ни баланс с капиталистическите страни, въпреки получения от СССР кредит от 10 милиона долара, се дължи на следните причини:

1. Пасивното салдо от 1956 година се оказа 11.3 милиона долара, а не 5.4 милиона долара, както се предвиждаше в утвърдения баланс. С това разходите за 1957 година се увеличават с 5.9 милиона долара.

2. От СССР и народнодемократичните страни до сега ни се отказва доставката на стоки за около 10 милиона долара. Министерството на търговията прави отново усилия някои от тези стоки да ни се доставят от демократичните страни или да се прехвърлят за внос през 1958 година. Но за някои от недоставените стоки е ясно, че не ще можем да ги набавим от демократичния лагер и се налага те да се закупят от капиталистическите страни. Тези стоки са: 13.585 тона метали, кабели за далекопроводи, 2.000 тона екстракционен бензин, 136 тона авиационно масло, 10 тона греж, 700 тона разни специални хартии и др. Със стойността на тези стоки от около 3.5 милиона долара ще се увеличи вноса ни от капиталистическите страни при условие, че се приеме от СССР и народнодемократичните страни доставката на останалите стоки за около 6.5 милиона долара.

3. Изпълнението на плана по износа за капиталистическите страни до сега е изостанало с 5.6 милиона долара. След една внимателна преценка на позициите по износния план се очаква до края на годината размерът на това неизпълнение да достигне 8.5 милиона долара. От тях около 5 милиона долара представляват износът, който ще се извърши към края на годината, но валутата ще постъпи след 31.XII. т.г. Предвидените стоки за останалите 3.5 милиона долара от сега е ясно, че не ще могат да се продадат по следните причини: за едни от тези стоки заготвителните организации не могат да предоставят достатъчно количества (това са 35 милиона броя яйца, 2 милиона броя фаянсови плочки, 2.000 квадратни метра персийски килими, 250 тона сурови свински кожи и др.), качеството на други не отговаря на изискванията на капиталистическите пазари (каквито са: 500 тона месингова лента, 2.000 кв дцм свински лицеви кожи, 500 тона ленено влакно и дреб и др.), а за някои от стоките липсват пазари (3.000 кубически метра парен бук, 1.500 кубически метра шперплат, 2 милиона броя керемиди, 1.000 тона флуорит, 85 килограма биомицин и др.).

Тези изчисления са направени без да се взема под внимание за сега, че реколтата на ягодите, прасковите и ябълките е компрометирана и очакваният износ за капиталистическите страни не ще може да се изпълни.

Когато балансираме по отделни държави, положението се усложнява. Докато към някои страни като Турция, Гърция, Израел и др. се очертават известни активни за нас салда, то към западноевропейските страни, от където купуваме най-важни вносни стоки, задълженията ни са значителни. До 31 декември 1957 година ние трябва да изплатим на Германската федерална република 13 милиона долара, на Англия – 8 милиона долара, на Австрия – 5 милиона долара, на Франция – 3 милиона долара, на Белгия – 2 милиона долара и т.н. Известно е, че тези страни купуват от нас определени стоки, като: Германската федерална република – маслодайни семена, царевица, яйца, руди и др., Франция – розово масло, кожи, тютюн и др., Белгия – фий, зърнени храни, маслодайни семена и др., от които при сегашната структура на нашия износ не разполагаме с необходимото количество.

Нашият платежен баланс ще се влоши още повече през четвъртото тримесечие, когато ще трябва да извършим плащания в размер поне на 18 милиона долара за най-важните вносни стоки, които да обезпечат редовната работа на предприятията веднага след 1 януари 1958 година. В плана за 1957 година не се предвиждат плащания за този авансов внос, а известно е, че за да получим навреме суровини, материали и други стоки от капиталистическите страни, ние трябва да ги поръчаме и платим поне три месеца предварително.

Авансовото заплащане на част от вноса ще продължава у нас дотогава, докато редица клонове на нашата промишленост работят на базата на вносни материали (вълна, памук, метали и др.) и преходните остатъци от тези материали в страната са намалени до минимум или въобще ги няма.

Авансовите плащания към капиталистическите страни в края на всяка година за вноса ни през първото тримесечие на следващата година непрекъснато растат: през 1954 година те са били 3.3 милиона долара, през 1956 година – 14 милиона долара, а през 1957 година се очертават към 18 милиона долара.

С плащанията за авансовия внос за 1958 година общата ни задълженост към капиталистическите страни в края на настоящата година ще достигне 25.9 милиона долара.

Това ненормално положение се създава, защото страната ни не разполага с необходимите валутни и материални резерви. Известно е, че Българската народна банка не разполага с валутен резерв, с който да кредитира нашите външно-търговски предприятия, а сама изчаква да постъпи валутата от износа, за да я отпусне за заплащане стоките по вноса. Това ни принуждава винаги да купуваме стоките от капиталистическите страни под напора на неотложните нужди и да продаваме колкото се може по-бързо, за да наберем необходимата ни валута за вноса. И всичко това става при много неизгодни за нас условия.

Известно е също така, че у нас много се намалиха наличностите на метали и други вносни суровини, които по-рано имаше в държавния резерв.

Необходимо е да направим усилия през следващата година да създадем валутен резерв в размер поне на 30 милиона долара, а така също главно през 1958 година и отчасти през 1959 година да създадем и по-голям материален резерв от основни вносни суровини и материали.

Постоянното увеличение на задълженията ни към капиталистическите страни е резултат на две противоположни тенденции в нашата търговия с тези страни.

От една страна постоянно се увеличава вносът на важни суровини от капиталистическите страни. Стойността на металите, памука и целволето, които са внесени от тези страни през 1952 година, е била 7.6 милиона долара, през 1956 година е достигнала 24 милиона долара1 а за 1957 година се предвижда да възлезе на 28 милиона долара. Вносът на метали от 7.600 тона за 1.5 милиона долара през 1952 година нараства на 45 хиляди тона за 7.4 милиона долара през 1956 година, а за 1957 година се предвижда да достигне 60.000 тона за 15 милиона долара. Вносът на памук от 900 тона през 1952 година нараства на 6.300 тона през 1956 година. Вносът на целволе от 1.300 тона през 1952 година се увеличи на 2.480 тона през 1956 година, а за 1957 година се предвижда 8.100 тона. Наложи се също така да внасяме от капиталистическите страни даже грев и сурови кожи.

Това е ненормално явление, което прави нашата индустрия твърде много зависима от капиталистическия пазар. Същевременно големият внос на суровини от капиталистическите страни ограничава възможностите ни за доставка на най-необходими и най-модерни машини и съоръжения от тези страни, които не можем да доставим от социалистическите страни, но които биха ни позволили да намалим себестойността и подобрим качеството на някои произведения на нашата промишленост.

От друга страна намалява се износът на стоки, които се търсят от западноевропейските страни, а се увеличава износът на промишлените произведения, които не могат да се продадат в тези страни. Износът на маслодайните семена се намали от 25 хиляди тона през 1954 година на 11 хиляди тона през 1956 година, а за 1957 година не се предвиждат никакви количества за износ в капиталистическите страни. Също е положението и с растителните масла, износът на които през 1955 година е възлизал на 9.517 тона, а за 1957 година не са предвидени никакви количества за износ в капиталистическите страни. Износът на зърнените храни от 169.000 тона през 1955 година и 151.000 тона през 1954 година се намали на 83.000 тона през 1957 година и то само царевица, тъй като нямаме възможност да изнасяме пшеница.

Посочените цифри показват, че в плановете по износа за капиталистическите страни не се предвиждат необходимите експортни ресурси успоредно със силно увеличения внос от тези страни.

Независимо от платежните затруднения, които това положение създава в търговията ни с капиталистическите страни, сериозно се подрива и престижа на нашата страна, тъй като много често ние не можем да изпълним нашите задължения по износа към тези страни в договорените срокове или изобщо не можем да ги изпълним за редица стоки.

За да се ликвидира голямата ни задълженост към капиталистическите страни, да не се до-

пускат сериозни смущения, строителството и селското стопанство от нередовно снабдяване с дефицитни материали, които се внасят от тези страни, да се избегне и най-малката зависимост на нашето народно стопанство от капиталистическия пазар, както и за да се създадат условия за изгодни покупки и продажби на капиталистическите пазари, предлагам Политбюро да одобри приложеното проекто-решение.

26. юни 1957 година *Р. Дамянов*

Проект.

РЕШЕНИЕ „А“, № . . .
НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП от ..... 1957 г.

1. За да се осигурят редовни постъпления на валута за своевременно посрещане на плащанията ни по вноса от западноевропейските страни, в плана за 1958 година да се предвидят за износ в тези страни тютюн, царевица, фий, слънчогледово семе и растителни масла на обща стойност не по-малко от 30 милиона долара.

2. За да се обезпечи авансовия внос на някои основни суровини и материали, които внасяме от капиталистическите страни, да се създаде възможност за балансиране плащанията ни към тези страни по тримесечия, особено през първото полугодие, и да се извършват покупки и продажби на капиталистическите пазари тогава, когато цените са най-изгодни, да се предвиди по плана за 1958 година валутен резерв в размер на не по-малко от 30 милиона долара.

3. За да се ликвидира практиката на покупки на суровини и материали от капиталистическите страни при крайно неблагоприятни цени и други условия на доставка, да се създаде главно през 1958 година и отчасти през 1959 година материален резерв от най-необходимите дефицитни суровини и материали, които внасяме от капиталистическите страни (вълна, памук, целволе, метали, естествен каучук и др.) в размер на половината от годишния им внос от тези страни.

Материалният резерв от суровини, които се внасят от Съветския Съюз и страните с народна демокрация, да бъде в размер на вноса за едно тримесечие.

4. До създаването на валутен и материален резерв Министерството на търговията да ползва краткосрочни кредити от капиталистическите страни в размер до 25 милиона долара за авансов внос и за балансиране плащанията ни към капиталистическите страни по тримесечия.

5. За да се поощри производството и заготовката на стоки за износ в капиталистическите страни, Министерството на търговията да предостави на предприятията и организациите, които дават извънпланова продукция за износ в капиталистическите страни, до 50 % от реализираната валута от извънплановия износ за покупка на материали и съоръжения от чужбина за техни собствени нужди.

6. С цел да се облекчат нашите плащания в капиталистическите страни, възлага се на Държавната планова комисия, Министерството на търговията и съответните ведомства да не допускат внос на суровини, материали, машини и съоръжения, които могат да се произведат в страната или да бъдат доставени от страните на социалистическия лагер.

7. За да се разходва най-пестеливо чужда валута за внос от капиталистическите страни, откриването на акредитиви за доставки в тези страни да става само с разрешение на Минист[ъ]ра на търговията и Председателя на Българската народна банка.

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 3326, л. 10, 11, 17–23. Оригинал. Машинопис.

№ 746

МНЕНИЕ НА ДЪРЖАВНАТА ПЛАНОВА КОМИСИЯ ПО ВНЕСЕНИЯ ОТ РАЙКО ДАМЯНОВ ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ В ПОЛИТБЮРО ПРОЕКТ ЗА РЕШЕНИЕ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ ВЪВ ВРЪЗКА СЪС ЗАТРУДНЕНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ

София, 15 юли 1957 г.

ДЪРЖАВНА ПЛАНОВА КОМИСИЯ
№ 3495
*15.VII.*1957 г.
С О Ф И Я

ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
ДРУГАРЯ АНТОН ЮГОВ

М Н Е Н И Е

на Държавната планова комисия по проекто-решението на Политбюро на ЦК на БКП във връзка със задълженията ни към капиталистическите страни, предложено от др. Райко Дамянов

1. По точка първа

С точка първа на проекто-решението се предлага да се предвидят в плана за износа през 1958 г. в капиталистическите страни тютюн, царевица, фий, слънчогледово семе и растителни масла на обща стойност не по-малко от 30 млн. долара.

Предложението е правилно. В проектоплана за износа за 1958 г., разработен от Държавната планова комисия, се предвиждат за износ в капиталистическите страни от тези стоки следните количества:

Тютюн	15	х. т.
Царевица	80	х. т.
Слънчогледово семе	15	х. т.
Фий	4	х. т.
Ечемик	5	х. т.
Шрот	8	х. т.
Яйца	195	м. бр.
Захар	9	х. т.

С тези търсени на капиталистическия пазар стоки за първото полугодие на 1958 г. се осигуряват около 31 млн. долара, с които ще могат да се внесат някои най-важни стоки от капиталистическите страни.

Необходимо е да се подчертае, че заделянето за износ на такива количества царевица, слънчогледово семе, ечемик и шрот ще създаде през 1958 г. голямо напрежение в задоволяването на вътрешните потребности на страната от тези артикули, като за царевицата вероятно ще се наложи да се намалят някои норми за поощренията и заменките при издължаването на царевица с месо.

2. По точка втора:

С проекторешението се предлага с плана за 1958 г. да се осигури валутен резерв в размер най-малко от 30 млн. долара.

Необходимостта от такъв резерв е очевидна и безспорна. Но възможностите на страната не позволяват такъв резерв да се натрупа само за една година – през 1958 г. Това може да стане за не по-малко от 2-3 години.

По проекто-плана на Държавната планова комисия целият внос от капиталистическите страни през 1958 г. ще възлиза на около 52 мил. долара, т. е. предлаганият за набиране валутен ре-

зерв ще съставлява повече от половината на целия наш внос от капиталистическите страни. По разработения от Държавната планова комисия проектоплан за 1958 г. се предвижда валутен резерв в размер на около 2 мил. долара. Правилно е да се потърсят възможности този резерв да се увеличи на 3-4 мил. долара.

По-голяма сума за 1958 г. не е възможно да се осигури, защото трябва да се покрива пасивно салдо с капиталистическите страни от 1957 г. в размер на около 75-80 мил. лв. Ако то се намали, тогава резервът ще се увеличи. Според нас има възможност пасивното салдо от 1957 г. да се намали под горната сума. Министерството на търговията например очаква да не продаде в капиталистическите страни само яйца за около 1 млн. долара, а вноса на метали от капиталистическите страни да достигне 60 х. т. срещу план 40 х. т. Според нас яйцата трябва да се изнесат, па макар и за сметка на количествата за социалистическите страни, а вносът на метали да не надвишава предвиденото по плана количество, като разликата от плана и предложението на Министерството на търговията се потърсят за внос от социалистическите страни.

Друга възможност за увеличение на резерва и за преодоляване на затрудненията в плащанията ни с капиталистическите страни през 1958 г. е да се отиде на значително намаление на вноса от тези страни.

Нужно е Министерството на търговията да полага повече усилия и да използува в максимална степен възможностите за задоволяване на нашите нужди с внос от социалистическите страни. По наше мнение в това отношение не се прави достатъчно. Потвърждение на това е факта че през 1957 г., макар че има договорени контингенти в социалистическите страни, Министерството очаква да внесе големи количества метали от капиталистическите страни.

3. По точка трета:

С точка 3 на проекто-решението се предлага създаването още през 1958 г. и отчасти през 1959 г. на материален резерв от най-дефицитните суровини и материали, които внасяме от капиталистическите страни в размер на половината от годишния им внос от тези страни.

На 1.I.1957 г. запасите в доставчиците и потребителите от тези стоки са в състояние да обезпечат нуждите на страната, както следва:

Прокат от черни метали – 108 дни; чугун – 62 дни; бело тенеке – 50 дни; електролитна мед – 91 дни; памук – 60 дни; целволе – 36 дни; вълна – 12 дни; естествен каучук – 15 дни; дизелово гориво – 33 дни; автомобилен бензин – 25 дни. Освен това от тези материали има заделени количества и в държавния резерв.

Вижда се, че само за вълната и естествения каучук, положението е твърде неблагоприятно. Въпреки това правилно е да се стремим да увеличим запасите от тези стоки. Това трябва да се направи през 1958-1960 год. Въпроса за размера на запасите от отделните стоки да се решава конкретно. Очевидно, нема да бъде целесъобразно, запасите от всички стоки, които внасяме от капиталистическите страни, да бъдат за 6 месеца, а за всички стоки, които внасяме от социалистическите страни – за 3 месеца.

4. Една от причините за възникване на затруднения в плащанията ни с капиталистическите страни са някои слабости, които Министерството на търговията допуска в своята работа, като:

а) Допуска се износ на дефицитни стоки в социалистическия лагер, които по народностопанските планове са предвидени за износ в капиталистическите страни. Така, през 1956 година Министерството на търговията отклони около 10 х. т. царевица, 4200 т. слънчогледово семе, над 67 х. т. цимент, над 3 х. м.^{3} парен бук, 497 т. птиче месо, 455 т. краве масло, които възлизат на повече от 21 млн. валутни лева. Такива отклонения бяха допуснати и през 1957 година, от които заслужава да се отбележат: 2000 т. прокат от черни метали; 150 т. млечни масла, 100 т. сирене, 250 т. птиче месо, яйца за над 2.5 млн. валутни лева, 500 т. захар, 1000 м^3 шперплат, 25 х. т. цимент, 1000 м^2 килими и други.

б) Не се реализират предвидените по плана постъпления на валута от капиталистическите страни от реекспортна търговия. Така например, за 1956 година бе предвидено да постъпят от тази търговия 3 млн. валутни лева. През годината обаче, за реекспортната търговия са закупени от социалистическия лагер и изнесени в капиталистическите страни стоки за 7 млн. валутни лева, а от капиталистическите страни са закупени и изнесени в социалистическите страни стоки за около 9 млн. валутни лева. Само от това плащанията ни към капиталистическите страни са отежнени с около 5 млн. валутни лева.

в) През 1956 година Министерството на търговията внесе от капиталистическите страни стоки за народно потребление за над 2 млн. валутни лева в повече от предвидените по плана, без да са предоставени и изнесени в тези страни съответните количества стоки от стоковия фонд.

Във връзка с това, предлагаме в проекто-решението да се включат и следните точки:

а) Министерството на търговията да не отклонява в социалистическите страни стоки, предназначени за износ в капиталистическите страни. Ако такова отклонение се наложи при воденето на търговските преговори, то Министерството да осигури компенсирането им с други стоки, предоставени му по плана за износа, които да са продаваеми в капиталистическите страни.

б) Да не допуска извънпланов внос на стоки за народното потребление от капиталистическите страни, без да е осигурен съответен износ на стоки за тези страни за сметка на стоковия фонд.

в) Да не допуска реекспорт на стоки от капиталистическите в социалистическите страни, когато тези стоки се купуват със свободна валута или срещу износ на стоки, продаваеми на капиталистическия пазар.

г) След утвърждаване на плана от Министерския съвет, да не се приемат предложения на министерствата и ведомствата за увеличение на вноса, без съответно увеличение на износа. Предложението за увеличение на износа да се прави от самите министерства и ведомства, които искат увеличение на вноса.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДЪРЖАВНАТА ПЛАНОВА КОМИСИЯ: *Р. Христозов*

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 3326, л. 12–15. Оригинал. Машинопис.

№ 747

ПРОТОКОЛ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С РЕШЕНИЯ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТТА НА ПЕРСПЕКТИВНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО И ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ

София, 18 юли 1957 г.

ПРОТОКОЛ „А“ № *200*

НА ЗАСЕДАНИЕТО НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП
ОТ 18 ЮЛИ 1957 ГОДИНА

Присъствували другарите:
Боян Българанов, Димитър Ганев, Иван Михайлов, Борис Тасков, Антон Югов, Тодор Прахов, Димитър Димов, Младен Стоянов и Станко Тодоров.

Присъствували също и другарите:
по точка 2 – Руси Христозов
по точка 3 – Иван Бъчваров
по точка 5 – Карло Луканов
по точка 9 – Руси Христозов, Иван Пръмов и Стоян Сюлемезов.

В Ъ П Р О С И НА ДНЕВНИЯ РЕД:	Р Е Ш Е Н И Я:
I. Уточняване колкогодишен да бъде следващият перспективен план	Следващият перспективен план за развитие на народното стопанство да бъде петгодишен. Възлага на Държавната планова комисия, респ. на управление „Перспективно планиране“ да разработи за

за развитие на народното стопанство. Докладва др. А. Югов	някои основни отрасли перспективен план за по-дълъг срок.
II. Относно плащанията ни към капиталистическите страни. Докладва др. Р. Дамянов	1. Не възразява за период от 2-3 години да се създаде валутен резерв, за да може да се осигури внасянето на някои суровини и материали от капиталистическите страни в случаите, когато такива не могат да се доставят от социалистическия лагер. Възлага на комисия в състав от другарите Борис Тасков, Кирил Лазаров, Руси Христозов и Вела Луканова, която да подработи конкретно предложение за осъществяване натрупването на тоя резерв. 2. Обръща внимание на Държавната планова комисия, че трябва да направи максимални усилия машини и съоръжения за нашата страна да се доставят преди всичко от социалистическия лагер, като към капиталистическия пазар се прибягва само по изключение.
[...]	Изпълнението на настоящето решение възлага на др. Георги Дамянов. *Ант. Югов*

18.7.1957 г.

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 3326, л. 1, 2, 9. Оригинал. Машинопис.

№ 748

ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ ЗА ЗАТРУДНЕНИЯТА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ДА СЕ ИЗПОЛЗВА ПРАВИТЕЛСТВЕНИЯТ ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ ОТ 1 000 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА ЗА ПОСРЕЩАНЕ НА НЕОТЛОЖНИТЕ ПЛАЩАНИЯ

София, 29 август 1961 г.

Лично строго поверително

Изх. № 10-2386

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
другаря АНТОН ЮГОВ
Т у к

Д О К Л А Д

от КИРИЛ НЕСТОРОВ, председател на Българска народна банка

Другарю Председател,

От краткосрочните кредити в капиталистическа валута, задълженията с падежи през м. септември 1961 г. възлизат на 13,6 милиона долара.

Получихме съгласие от Унгарската национална банка и Московска народна банка – Лондон за отсрочване с три месеца плащането на 0,8 млн. долара. Направихме постъпки пред същите две банки да отсрочат с три месеца още 5,4 млн. долара. При съгласие за отсрочване и на тази сума, през м. септември 1961 г. трябва да платим към банки и фирми в капиталистическите страни 7,4 млн. долара.

Постъпленията от износ на стоки в капиталистическите страни са незначителни и недостатъчни за покриване на текущите плащания. Така например, на 28 август 1961 г. от износ на стоки са постъпили 260 000 долара, от които само 57 000 долара в конвертируема капиталистическа валута.

Българска народна банка, след като с получения краткосрочен финансов кредит от западногерманската банка Дойче банк – Франкфурт на Майн покрие падежите до края на м. август, ще остане без разполагаем остатък в капиталистическа валута за погасяване на плащанията с падежи през м. септември 1961 г. През първите пет дни на м. септември 1961 г. трябва да погасим 3,5 млн. долара, от които на 1 и 2 септември около 1 млн. долара към капиталистически банки в Лондон. Българска народна банка следва да плати на всяка цена задълженията към капиталистическите банки с падежи м. септември. Противното означава да подбием авторитета на страната и да загубим напълно възможностите за получаване на нови кредити.

Чехословашката социалистическа банка отклони нашето искане да ни предостави временно на депозит капиталистическа валута. Изчерпани са възможностите за получаване на финансови кредити от други банки в социалистическите и капиталистически страни.

При това положение налага се за посрещане плащанията в първите няколко дни на м. септември, временно до набиране на валута, да се използува правителствения валутен резерв от 1,0 млн. долара. Същевременно обаче трябва да се вземат бързи мерки за обезпечаване на необходимата валута чрез износ на стоки или предоставяне на други източници извън валутния план, за да може Българска народна банка срочно да погаси останалите задължения с падежи през м. септември и следващите месеци до края на 1961 г. В противен случай, от началото на м. септември 1961 г. Българската народна банка ще бъде поставена в пълна неплатежоспособност.

Предлагаме Министерският съвет да вземе следното

Р А З П О Р Е Ж Д А Н Е:

1. Разрешава се на Българска народна банка да използува правителствения резерв от 1,0 млн. долара, които да възстанови до 31 декември 1961 г. от постъпленията от износ на стоки в капиталистическите страни.

София, *5.IX.*1961 година
29.8.1961
[- - -]

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
, Председател: *Н. В. Царевски*
/К. Несторов/

ЛР/Написани 2 екз.
1 за адресанта
1 за службата
№ 971/29.VIII.1961 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 4, а.е. 6, л. 29–30. Оригинал. Машинопис.

№ 749

РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ С РАЗЯСНЕНИЕ ЗА ВРЕМЕННО ПОЛЗВАНЕ ОТ БНБ НА ВАЛУТНИЯ ПРАВИТЕЛСТВЕН РЕЗЕРВ

София, 8 септември 1961 г.

ПРЕПИС

ЛИЧНО СТРОГО
ПОВЕРИТЕЛНО!

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ
Екз. № *1*

РАЗПОРЕЖДАНЕ № П-1721
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
от 8 септември 1961 год.

ОТНОСНО: временно използуване на валутния правителствен резерв

На № 10-2386/5.IX.1961 година

ДО БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ РАЗПОРЕДИ:

Разрешава на Българската народна банка да използува правителствения резерв от 1.0 млн. долара, които да възстанови до 31 декември 1961 година от постъпленията от износ на стоки в капиталистическите страни.

Изпълнението на разпореждането се възлага на председателя на Българската народна банка.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ А. Югов
ГЛ. СЕКРЕТАР НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ Н. Манолов

ВЯРНО,
Зам.- Н-К ОТДЕЛ ОБЩА КАНЦЕЛАРИЯ: *В. Стефанов*
/Ст. Цонев/

Отпечатано в 3 екз.
Екз. № 1 – на адресанта
Екз. № 2 и 3 – към оригинала

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 1, л. 92. Препис. Машинопис.

№ 750

ПРОТОКОЛ НА УС НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ВАЛУТЕН ФОНД КЪМ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

София, 8 май 1970 г.

ПРОТОКОЛ № 9

Заседание на 8 май 1970 година

Заседават: Кирил ЗАРЕВ, Кръстю ДАНОВ, Георги ДИМОВ, проф. Тотьо ТОТЕВ, Веско

ТОДОРОВ, Драган ИЛИЕВ, Розалин ЧУБРИЕВ, Димитър ВРАЖАЛСКИ, Никола ЛАЗАРОВ, Владимир ДОЦЕВ

Отсъствуват: Тодор ГАНЧЕВ

Присъствуват: Крум Колев, Гаро Арамов, Желяз Проданов, Антон Тропчев от ЦК на БКП

Заседанието се откри в 14 часа

Дневен ред:

[...]

4. Предложение за създаване на валутен фонд при Българска народна банка. Докладва К. Зарев.

[...]

По точка 4. Управителният съвет взе следното

РЕШЕНИЕ:

1. Създава се към Българската народна банка валутен фонд.

Задължават се председателят на Българската външнотърговска банка др. В. Тодоров и др. Владимир Доцев, директор на дирекция „Счетоводна“ при Българската народна банка да организират и уточнят въпросите, свързани с откриването на сметките на фонда и отчетността.

[...]

София, 8 май 1970 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА БНБ: *К. Зарев*

за СЕКРЕТАР НА УС НА БНБ: *В. Дилчева*

ЦДА, ф. 132, оп. 31, а.е. 1, л. 208–209. Оригинал. Машинопис.

№ 751

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ДИРЕКТОРА НА ДИРЕКЦИЯ „СЧЕТОВОДНА“ ПРИ БНБ ВЛАДИМИР ДОЦЕВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ КИРИЛ ЗАРЕВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОДОБРЯВАНЕ ФОРМИРАНЕТО НА ВАЛУТНИЯ ФОНД НА БАНКАТА ДА СТАВА ЧРЕЗ ЗАДЕЛЯНЕ НА СРЕДСТВА ОТ НЕЙНИЯ ФОНД „РЕЗЕРВЕН“*

София, 6 март 1972 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

От ВЛАДИМИР ДОЦЕВ, директор на дирекция Счетоводна

ОТНОСНО: формиране на валутния фонд с отделяне на средства от Резервния фонд

ДРУГАРЮ ПРЕДСЕДАТЕЛ,

През 1971 г. валутният фонд при банката е формиран чрез задължение на временна дебиторна сметка с равностойността в лева на набраната валута в долари по официалния курс на долара 1.08 лв. Разликата до курса с премия 1.85 лв. е отнасяна по втора временна дебиторна сметка. По този начин чрез първата временна дебиторна сметка е поддържано равенството със сметката за валутния фонд, която е водена също по официалния курс, а чрез втората е отчитана курсовата разлика. Към 31 декември 1971 г. по първата сметка има дебитно салдо 21.966.160.75 лв., а по втора-

та – 8.388.998.66 лв. или всичко 30.355.159.41 лв.

Предлагаме валутният фонд да се формира с отделяне на средства от Резервния фонд на банката, включително за покриване на курсовата разлика.

Предлагаме също така валутният фонд – сметката в долари и в бъдеще да се води по официалния курс на долара, тъй като всички валутни сметки при БВБ се водят по официалните курсове. От това следва, че част от Резервния фонд ще бъде трансформиран във валутен фонд, а с друга част ще се покрива курсовата разлика.

Валутният фонд да се прехвърли от подсметка 015 ДРУГИ ФОНДОВЕ, където е воден до сега, към подсметка 011 РЕЗЕРВЕН ФОНД, към която да се открият три аналитични сметки:

Резервен фонд

Валутен фонд в преводни рубли

Валутен фонд в щатски долари.

Считаме за необходимо да поставим на вниманието ви и въпроса за ръководството и контрола на записванията по валутния фонд. Към 31 декември 1971 г. се установиха известни пропуски и грешки, които се издирват сега и ще бъдат отстранени. Има от друга страна отпуснати суми от фонда, по които главният счетоводител на клона не е на ясно, а не са известни и на дирекцията.

Предлагаме всички документи за записванията по валутния фонд да се контролират и парафират от специално натоварен служител, одобрен за работа с поверителни материали при счетоводната или друга дирекция.

Моля за разпорежданията Ви.

София, 6 март 1972 г.

ДИРЕКТОР: *Вл. Доцев*

ЦДА, ф. 132, оп. 31, а.е. 5, л. 8–9, 11, 19–20. Оригинал. Машинопис.

* *Докладната записка е приета от УС на БНБ с Протокол № 8 от 10 април 1972 г.*

№ 752

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ИВАН ДРАГНЕВСКИ ДО МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ДАВАНЕ НА СЪГЛАСИЕ БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ДА ИНВЕСТИРА ЧАСТ ОТ СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ НА СТРАНАТА В ЦЕННИ КНИЖА ЧРЕЗ АНГЛИЙСКАТА ФИНАНСОВА КОМПАНИЯ „ЛОНДОН & БИШОПСГЕЙТ ИНТЕРНЕШЪНЪЛ ИНВЕСТМЪНТ МЕНИДЖМЪНТ“, СОБСТВЕНОСТ НА РОБЪРТ МАКСУЕЛ

София, 22 април 1988 г.

Поверително

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

от: Васил Коларов – председател на Българската народна банка и
Иван Драгневски – председател на Българската външнотърговска банка

ОТНОСНО: даване на съгласие БВБ да инвестира част от стратегическия валутен резерв на страната в ценни книжа чрез английска финансова компания

През последните години на международните парични и кредитни пазари влагането на валута в ценни книжа, вместо традиционното ѝ депозиране в банки срещу пазарна лихва, придоби голямо значение. Основна причина за това е принципната възможност да се получи по-голям доход от инвестирането на валутата, за сметка на определено увеличаване на степента на риска.

В съображенията на другаря ТОДОР ЖИВКОВ относно основните принципи за преуст-

ройството на банковата система, приети от Политбюро на ЦК на БКП, е заложена, наред с другото, и постановката нашата банкова система активно да се насочи и към някои нетрадиционни сфери и форми на банкова дейност, които се прилагат от водещите банки в света през последните години. Допълнително банките получиха партийни указания много по-активно и гъвкаво да маневрират с валутните средства, в това число и чрез влагането им на международните парични и кредитни пазари в ценни книжа, с оглед осигуряване на по-големи доходи във валута.

За да се ограничат до минимум рисковете ни в началния етап от осъществяването на подобни операции на международните парично-кредитни пазари, за които обикновено се предполага изключително висока квалификация, наличието на голям опит, познаване на пазара и до голяма степен влагането и на творчество и дори изкуство, и нашите банки, подобно на повечето чуждестранни банки и фирми, се опират на определени банки и финансови компании – посредници.

От юли 1986 година Българската външнотърговска банка започна провеждането на подобни операции по инвестиране на определена сума собствена валута в ценни книжа като за посредник бе избрана финансова компания на една от основните търговски банки на ФРГ и първокласен кореспондент на БВБ „Байерише ферайнсбанк“ – Мюнхен. От началото на тази година инвестирането в ценни книжа се извършва от БВБ и чрез друг неин първокласен кореспондент от Австрия – търговската банка „Ди ерсте йостеррайхише шпааркассе банк“ – Виена. И в двата случая първите резултати са насърчаващи – получаваният доход от ценните книжа, макар и с малко, е по-голям от пазарните лихви, които биха се получили от традиционното влагане на валутата като парични депозити в банки.

На 21 и 22 април БВБ проведе преговори за евентуално инвестиране в ценни книжа на по-голяма сума валута, от стратегическия валутен резерв на страната, чрез посредничеството на финансовата компания „Ландън енд Бишопсгейт Интернешънъл Инвестмънт Менъджмънт Пи Ел Си“ от Великобритания. Основен неин акционер е известният английски бизнесмен г-н Роберт Максуел. БВБ не е имала други делови контакти с тази финансова компания, която е създадена неотдавна. Това естествено наложи в процеса на преговорите да се отдели особено внимание на гарантирането на вложените средства и постигането на доход, който да бъде по-голям от пазарните лихвени проценти. Представителите на икономическата групировка на Максуел, които участвуваха в преговорите, проявиха конструктивност и се стигна до взаимно съгласуван договор, който, ако бъде одобрен от висшите органи у нас, би могъл да бъде подписан.

Основните моменти в съгласувания договор, които си струва да се отбележат, са следните:

– за гарантиране на основната сума валута (главницата), която ще се инвестира в ценни книжа, а така също и на пазарната лихва върху нея, която БВБ би получавала при влагане на същата сума под формата на парични депозити в банки, се предвиждат по избор на БВБ като алтернативи два вида гаранции. Първата възможна гаранция е предоставянето на разпореждане на БВБ от страна на английския ни партньор на залог във вид на приемливи за БВБ високо-ликвидни ценни книжа на стойност не по-малка от сумата на първоначално инвестираната главница плюс пазарната лихва върху нея. Втората възможност за гарантиране предвижда издаването на банкова гаранция в полза на БВБ на сума, покриваща сумата на първоначално инвестираната главница плюс пазарната лихва върху нея. Тази гаранция ще бъде издадена от първокласния кореспондент на БВБ в Англия „Нешънъл Уестминстър Банк“ или от друга банка, приемлива за БВБ. Текстът на банковата гаранция предварително следва да бъде одобрен от БВБ. При всички случаи се предвижда получаването на гаранциите от страна на БВБ да предшествува предоставянето на валутата от БВБ на партньора ни за инвестиране в ценни книжа;

– в съгласувания договор е уточнен определен механизъм, който създава заинтересованост и у двете страни за получаване на евентуален допълнителен доход, над пазарната лихва, от влагането на средствата в ценни книжа;

– за работата си по ежедневното насочване и управление на предоставените от БВБ валутни средства в различни ценни книжа на международния парично-кредитен пазар, английската финансова компания ще получава комисиона в размер на ¼ на сто годишно. Тази комисиона е четири пъти по-малка от първоначално предлаганата от партньора, и което е по-важно, съответствува на обичайната комисиона при подобни операции. Сравнена с комисионите, които БВБ плаща по сключените от нея по-рано подобни договори – 0,1 на сто, тази комисиона е по-висока, но това е приемливо за нас, като се има предвид, че за първи път в случая се постигна съгласие от пар-

тньора ни при подобни операции за гарантиране на главницата и на пазарната лихва;

– в съгласувания договор не е записана конкретната сума на влаганите от БВБ валутни средства. Партньорите ни устно изразиха желание тя да бъде 100 млн. щатски долара. Предлагаме да се обсъди решение сумата да бъде до 200 млн. щатски долара, като БВБ подпише договора за сума 50 млн. щатски долара и при получаване на положителен резултат, без да се налага да се взема ново решение, да може сумата да се увеличава до 200 млн. щатски долара.

Като се има предвид всичко изложено, както и обстоятелството, че единствен възможен източник за осигуряване на въпросната валута може да бъде стратегическият валутен резерв на страната, предлагаме Министерският съвет да даде съгласие Българската външнотърговска банка да инвестира до двеста милиона щатски долара от стратегическия валутен резерв на страната в английската финансова компания „Ландън енд Бишопсгейт Интернешънъл Инвестмънт Менъджмънт Пи Ел Си“, с оглед участието на страната в покупко-продажби на ценни книжа на международния паричен пазар. При договарянето на операцията БВБ да осигури гарантиране на основната сума и доход в размер най-малко съответстващ на пазарния лихвен процент. БВБ да отговаря за ефективното използуване на валутата, вложена в ценни книжа.

София, 22 април 1988 година

Председател на
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА:
В. Коларов

Председател на
БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА:
Ив. Драгневски

ЦДА, ф. 136, оп. 86, а.е. 1066, л. 4–9. Оригинал. Машинопис.

№ 753

РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ДАВАНЕ НА СЪГЛАСИЕ БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ДА ИНВЕСТИРА ЧАСТ ОТ СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ НА СТРАНАТА В ЦЕННИ КНИЖА ЧРЕЗ АНГЛИЙСКАТА ФИНАНСОВА КОМПАНИЯ „ЛОНДОН & БИШОПСГЕЙТ ИНТЕРНЕШЪНЪЛ ИНВЕСТМЪНТ МЕНИДЖМЪНТ“, СОБСТВЕНОСТ НА РОБЪРТ МАКСУЕЛ

София, 27 април 1988 г.

Поверително

Р Е Ш Е Н И Е № 63

от 27.04.1988 г.

ЗА инвестиране на част от стратегическия валутен резерв на страната в ценни книжа чрез английска финансова компания

М И Н И С Т Е Р С К И Я Т С Ъ В Е Т
Р Е Ш И:

1. Дава съгласие Българската външнотърговска банка да инвестира до двеста милиона щатски долара* от стратегическия валутен резерв на страната в английската финансова компания „Ландън енд Бишопсгейт Интернешънъл Инвестмънт Менъджмънт Пи Ел Си“ с оглед участието

на страната в покупко-продажби на ценни книжа на международния паричен пазар.

2. При договарянето на операцията Българската външнотърговска банка да осигури гарантиране на основната сума и доход в размер, най-малко съответстващ на пазарния лихвен процент.

3. Българската външнотърговска банка да осигури ефективното използване на валутата, вложена в ценни книжа.

София,

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Г. Атанасов*

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Ив. Шпатов*

СЪВЕТНИЦИ: [- - -] [- - -]

РЕДАКТОР-СТИЛИСТ: [- - -]

ЦДА, ф. 136, оп. 86, а.е. 1066, л. 1–2. Оригинал. Машинопис.

* *Реално предоставените суми са по-малки.*

№ 754

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ ДО ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДЪРЖАВНИЯ СЪВЕТ ТОДОР ЖИВКОВ ЗА ДОПУСНАТОТО НАМАЛЯВАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ ЧРЕЗ ПОКРИВАНЕ С ВАЛУТНИ СРЕДСТВА ОТ НЕГО НА ЧАСТ ОТ ПАСИВА ПО ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС, БЕЗ ДА Е ПОИСКАНО СЪГЛАСИЕТО НА ТОДОР ЖИВКОВ И С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОСВОБОЖДАВАНЕ НА ИВАН ДРАГНЕВСКИ ОТ ДЛЪЖНОСТТА ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА КАТО ОТГОВОРЕН ЗА ДОПУСНАТОТО НАМАЛЯВАНЕ*

София, 13 май 1988 г.

СТРОГО ПОВЕРИТЕЛНО
ОТ ОСОБЕНА ВАЖНОСТ

ДО ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА
ЦК НА БКП И
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ДЪРЖАВНИЯ СЪВЕТ
ДРУГАРЯ **ТОДОР ЖИВКОВ**

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от Васил Коларов – председател на Българската народна банка

УВАЖАЕМИ ДРУГАРЮ **ЖИВКОВ**,

На 8 януари т.г. Ви докладвах предварителните резултати във валутната област за 1987 година. Както винаги, Ви съобщих между другото и размера на Стратегическия валутен резерв. На

основата на данните, които обичайно всеки месец ми предоставя председателят на Българската външнотърговска банка др. Иван Драгневски, тогава Ви уведомих, че на 31 декември 1987 год. Стратегическият валутен резерв е възлизал на 1 млрд. и 171 млн. вал. лева.

Още когато се подготвях, за да Ви докладвам, бях разбрал, че Българската външнотърговска банка е покрила не малка част от дефицита по платежния баланс на страната за 1987 год. не по обичайния път – чрез привличането на необходимите за целта допълнителни кредити от чужбина, а като са били ползувани средства от Стратегическия валутен резерв на страната, без за това да е искано и получено предварително разрешение от Вас. Тъй като не бях проверил подробно този факт, прецених в доклада си пред Вас тогава да не споменавам за него.

Незабавно след това извиках при мен: др. Иван Драгневски, който в качеството си на председател на Българската външнотърговска банка е и първи заместник-председател на Българската народна банка; др. Веселин Ранков, първият заместник-председател на Българската външнотърговска банка; и др. Димитър Белчев, директорът в Българската външнотърговска банка, който от дълги години непосредствено борави с валутните средства на страната в чуждите банки. На тази среща и по-късно се установи следното:

– въпреки многократните ми поръчения към др. Иван Драгневски, в БВБ не е било извършено ясно разграничаване при съхраняването в чуждите банки, от една страна, на сумите по Стратегическия валутен резерв, и, от друга страна, на оперативните валутни резерви на самата БВБ. Вероятно най-вече това обстоятелство, както и естествените трудности за БВБ през 1987 год. да осигури необходимите нови външни кредити, за да бъде финансиран извънредно големият дефицит по платежния баланс на страната за същата година (в размер на 1 млрд. и 457 млн. вал. лева, или все същото 1 млрд. и 767 млн. щатски долара), са довели до това, че след изчерпване на оперативните валутни резерви, се е посегнало и на Стратегическия валутен резерв. Това е станало по указание на др. Иван Драгневски;

– на 31 декември 1987 год. общата сума на валутните резерви (авоари) на страната в несоциалистическа валута, в която се включва и Стратегическият валутен резерв, реално е възлизала на 700,8 млн. вал. лева. По официалния курс на БНБ на същата дата това се равнява на 850,0 млн. щатски долара.

Ако приемем, че на тази дата целият размер на валутните резерви на страната представлява Стратегическия валутен резерв, което в случая е естествено, то тогава той е по-малък в сравнение с 31 декември 1986 год. с 365,2 млн. вал. лева или с 332,3 млн. щатски долара.

При положение, че Българската външнотърговска банка не беше ползувала средства от Стратегическия валутен резерв за покриване на част от текущия дефицит за 1987 год., то неговият размер на 31 декември 1987 год., формиран по установения ред, трябваше да бъде 1 171,2 млн. вал. лева или 1 420,6 млн. щатски долара. Това е с 470,4 млн. вал. лева или с 570,6 млн. щатски долара повече от споменатия по-горе фактически размер на валутните резерви.

На срещата при мен още веднаж най-строго предупредих др. Иван Драгневски, че никой няма право да ползува за каквито и да е цели средства от Стратегическия валутен резерв, освен ако предварително е било получено изричното Ви съгласие. Иван Драгневски ме помоли, преди да Ви уведомя, да му дам възможност Българската външнотърговска банка да възстанови валутата по Стратегическия валутен резерв най-късно до 31 март 1988 година, което, поради дефицитността на валутния ни баланс в несоциалистическа валута, може да стане само чрез привличане на необходимите допълнителни кредити от чужбина. Приех това.

След приключването на счетоводните отчети към 31 март т.г. другаря Иван Драгневски по един или друг повод отлагаше да ми докладва за възстановяването на средствата по Стратегическия валутен резерв. Принуден бях да поискам данните от Веселин Ранков и от Димитър Белчев. Оказа се, че и на 31 март, и на 30 април т.г. сумите все още не са възстановени.

Нещо повече, особено през април, валутните резерви на страната в несоциалистическа валута са намалели допълнително. Размерът им на 30 април 1988 год. възлиза на 660,6 млн. вал. лева, което представлява по официалния курс на БНБ 803,6 млн. щатски долара.

Задълженията на страната в несоциалистическа валута на същата дата са 6 537,3 млн. вал. лева или 7 952,9 млн. щатски долара. Като се приспадне от тези брутни задължения споменатата сума на брутните резерви, то се установява, че чистият (нетният) дълг възлиза на 5 876,7 млн. вал.

лева, което прави 7 149,3 млн. щатски долара.

Изрично искам да отбележа, че не се касае за някакво изчезване или злоупотреба с недостигащата сума по Стратегическия валутен резерв. БВБ изцяло я е използувала за покриване на част от дефицита по платежния баланс, вместо да се привличат допълнително кредити. Това се вижда от следното. Пасивът по платежния баланс на страната в несоциалистическа валута за 1987 год. възлиза на 1 456,9 млн. вал. лева. В същото време брутните задължения на страната на 31 декември 1987 год. са по-големи в сравнение със същата дата на 1986 год. с 1 134,2 млн. вал. лева. Останалата част от дефицита по платежния баланс е била финансирана не чрез увеличаване на брутните задължения, а чрез съответното намаляване на брутните резерви. Или, казано с други думи, БВБ си е позволила да вземе кредит не от банки в чужбина, а от Стратегическия валутен резерв.

Ако се направи по-подробен анализ на извършеното, може да се констатира следното. Допуснато е много сериозно нарушение като БВБ е ползувала суми от Стратегическия валутен резерв без да се получи предварително разрешение от Вас. Освен другото, трябва да отбележа, че в случая БВБ е взела пари на заем от Стратегическия валутен резерв, но без да е уточнено, както това задължително се прави при договарянето на всеки кредит, в какъв срок ще се възстанови той. Естествено, не е бил изяснен и основният въпрос при всеки подобен кредит – каква лихва ще заплаща БВБ на Стратегическия валутен резерв. Правилно е БВБ да възстановява сумите заедно с пазарната лихва за действителния период на отклоняването на средствата.

В резултат от действието на БВБ има и други, на пръв поглед по-далечни последици. Бюджетът на държавата е заплатил от текущите си разходи за 1987 год. на БВБ по-малка сума на левовата равностойност на лихвите по валутния дълг на държавата. За съжаление, обаче, това е направено за сметка на съответно фактическо неотчисляване на лихви във валута по Стратегическия валутен резерв, поради споменатото намаляване на главницата му.

Известно е, че БВБ изпраща на съвсем ограничен кръг членове на партийното и държавно ръководство всеки месец данни за равнището на брутния дълг на страната в несоциалистическа валута. Нашите данни за брутните ни валутни резерви не се съобщават, освен на Вас. Това, което е направила БВБ, има и следния резултат. БВБ е изпращала сведенията за брутния дълг, който не е нараствал толкова бързо, колкото би следвало да нараства, ако не се ползуваха средствата от Стратегическия валутен резерв, а се привличаха необходимите допълнителни кредити. В същото време, поради това, че данните за брутния авоар не се пращат на същите другари, те не са могли да оценят докрай колко бързо нараства чистият дълг на страната, поради бързото намаляване на брутните валутни резерви.

Струва ми се, особено значение, обаче, има фактът, че др. Иван Драгневски пое изрично пред колегите си и пред мен ангажимент най-късно до 31 март т.г. сумите да бъдат възстановени по Стратегическия валутен резерв, но този ангажимент не бе изпълнен. За това не може да има оправдания. Верно е, че Българската външнотърговска банка би трябвало да привлече в кратък период допълнително кредити, което би могло да доведе и до определено ограничаване на достъпа на страната до нови кредити, както и до известно поскъпване на целия ни дълг. Верно е и това, че салдото по платежния баланс в несоциалистическа валута и за първите четири месеца на 1988 година е също дефицит от 743,5 млн. вал. лева, което е с 207,2 млн. вал. лева по-неблагоприятно от същия период на миналата година. Но, независимо от всичко, др. Иван Драгневски именно в тази обстановка пое задължение БВБ да възстанови сумите и не го спази.

Ще спомена и това, че от гледна точка на партньорите ни от чужбина, това, което е направено от Българската външнотърговска банка, практически няма съществено значение, тъй като там се интересуват главно от размера на чистия (нетния) дълг. А той остава един и същ, и когато брутният дълг се увеличи при запазване на валутните резерви, и когато брутният авоар се намали със същата сума при запазване на брутния дълг.

УВАЖАЕМИ ДРУГАРЮ **ЖИВКОВ**,

По възстановяването на средствата от Стратегическия валутен резерв предлагам да се избере един от следните два подхода. При първия, да се възложи на Българската външнотърговска банка незабавно по график да започне да привлича необходимите допълнителни кредити, с оглед

примерно най-късно до 31 декември 1988 година да възстанови със съответните пазарни лихви дължимите суми по Стратегическия валутен резерв.

При втория подход, като се отчитат все още продължаващите сериозни затруднения на страната във валутната област, по изключение Политбюро на ЦК на БКП би могло да прецени и да даде съгласие ползуваните заемообразно суми от Стратегическия валутен резерв да се възстановят от Българската външнотърговска банка заедно с пазарните лихви с пълно предимство по график през 1989 и 1990 година, за сметка на предвиждания с плановете за тези години актив по платежния баланс в несоциалистическа валута, вместо да се увеличава дългът.

Като имам пред вид всичко изложено, предлагам да се даде съгласие др. Иван Драгневски да бъде освободен от заеманите сега длъжности в банките. Предлагам за първи заместник-председател на Българската народна банка и председател на Българската външнотърговска банка с ранг на първи заместник-министър да бъде издигнат другарят Веселин Ранков, дълги години първи заместник-председател на Българската външнотърговска банка. Прилагам кадрова справка за него.

Като съзнавам изцяло и своята вина за това, че съм допуснал да се предоверя по толкова принципен въпрос на първия си заместник Иван Драгневски, оставям Вие да решите каква отговорност трябва да понеса лично.

София, 13 май 1988 година
Изх. № 382

С ДРУГАРСКИ ПОЗДРАВ: *В. Коларов*

ЦДА, ф. 132П, оп. 15, а.е. 13, л. 1–8. Оригинал. Машинопис.

* *По този въпрос виж и документ № 755.*

№ 755

ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ОБРЪЩАНЕ ВНИМАНИЕТО НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ИВАН ДРАГНЕВСКИ ВЪРХУ ДОПУСНАТОТО НАМАЛЯВАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ ЧРЕЗ ПОКРИВАНЕ С ВАЛУТНИ СРЕДСТВА ОТ НЕГО НА ЧАСТ ОТ ПАСИВА ПО ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС, БЕЗ ДА Е ПОИСКАНО СЪГЛАСИЕТО НА ПОЛИТБЮРО, И С РЕШЕНИЕ ЗА ЗАДЪЛЖАВАНЕ НА ИВАН ДРАГНЕВСКИ ДА ОСИГУРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА УКАЗАНИЯТА НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП В СРОК ДО 31 ДЕКЕМВРИ 1989 Г. ДА БЪДЕ ВЪЗСТАНОВЕН СЪС СЪОТВЕТНИТЕ ПАЗАРНИ ЛИХВИ ЗА ЗАКЪСНЕНИЕТО ПОЛАГАЩИЯТ ПО СЧЕТОВОДНИ ДАННИ РАЗМЕР НА СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ВАЛУТЕН РЕЗЕРВ*

София, 7 юли 1988 г.

Строго поверително
от особена важност

ПРОТОКОЛ № 15

Заседание на 7 юли 1988 година

Заседават др[угарите] В. Коларов, Т. Чавдаров, Ив. Драгневски, Г. Карамфилов, К. Заркова, Н. Величков, Д. Ананиев и Вл. Владимиров

Отсъствуват

Присъствуват др[угарите] В. Ранков и Д. Белчев

Заседанието се откри в 11 часа

Дневен ред:

1. По някои проблеми, свързани със стопанисването на Стратегическия валутен резерв от Българската външнотърговска банка.

Докладва: В. Коларов

На 20 май т.г. при другаря Тодор Живков с участието на другаря Георги Атанасов бяха повикани председателят на БНБ и председателят на БВБ. Другарят Тодор Живков отправи остра критика към др. Иван Драгневски за това, че въпреки категоричните указания на Политбюро да се пази номиналната и реалната стойност на Стратегическия валутен резерв в несоциалистическа валута, и нещо повече, този резерв да се умножава чрез доходите от пласирането му от БВБ по оптимален начин, през 1987 година БВБ е допуснала с валутни средства от Стратегическия валутен резерв да се покрива част от пасива по платежния баланс. Това е било направено без да се вземе предварително разрешение от Политбюро. На 31 декември 1987 година недостигът на валута спрямо полагащата се по счетоводни данни стойност на Стратегическия валутен резерв е бил 470,4 млн. вал. лева, или 570,5 млн. щатски долара.

През месец януари т.г., когато това е било констатирано, другарят Иван Драгневски на среща при Васил Коларов с участието на Веселин Ранков и Димитър Белчев е поел ангажимент до 29 февруари т.г. БВБ да възстанови валутните средства на Стратегическия валутен резерв. Този ангажимент не е бил изпълнен. На 30 април т.г. недостигът на валута по Стратегическия валутен резерв е бил увеличен на 519,2 млн. вал. лева или 631,7 млн. щатски долара.

Другарят Тодор Живков и другарят Георги Атанасов най-строго обърнаха внимание занапред под никаква форма БВБ да не допуска да се намалява стойността на Стратегическия валутен резерв и определиха краен срок за възстановяване на средствата 31 декември 1989 година.

Другарят Тодор Живков отправи остра критика и към председателя на БНБ затова, че не е упражнил достатъчен контрол и се е предоверил по този въпрос на др. Иван Драгневски.

На 31 май т.г. недостигът на валута по Стратегическия валутен резерв е увеличен допълнително и възлиза на 704,8 млн. вал. лева или 856,4 млн. щатски долара. Общата сума на валутата по депозитните и кореспондентски сметки на БВБ на същата дата в чужди банки е възлизала едва на 475,9 млн. вал. лева или 578,3 млн. щатски долара.

На 30 юни 1988 година недостигът на валута по Стратегическия валутен резерв е спаднал на 575,1 млн. вал. лева или 688,4 млн. щатски долара, но си остава по-голям от този на 30 април 1988 година с 55,9 млн. вал. лева или с 56,7 млн. щатски долара.

Ако се вземат предвид допълнително на всички отчетни дати, като известно подсилване на Стратегическия валутен резерв, още и сумите, вложени от БВБ в ценни книжа и в банкноти, то недостигът на валута спрямо полагащия се размер би бил съответно: на 31 декември 1987 година 396,0 млн. вал. лева или 480,3 млн. щатски долара; на 30 април 1988 година – 427,3 млн. вал. лева или 519,8 млн. щатски долара; на 31 май т.г. – 619,5 млн. вал. лева или 752,7 млн. щатски долара и на 30 юни т.г. – 491,0 млн. вал. лева или 587,7 млн. щатски долара. Това означава, че недостигът на 30 юни т.г. е вече по-малък от този на 31 май със 128,5 млн. вал. лева или със 165,0 млн. щатски долара, но въпреки това е по-голям от този на 30 април 1988 година с 63,7 млн. вал. лева или с 67,9 млн. щатски долара.

Като има предвид всичко изложено, Управителният съвет взе следното

Р Е Ш Е Н И Е:

1. Привлича вниманието на др. Иван Драгневски затова, че въпреки критиката на Политбюро на 20 май т.г., е допуснал до края на месец юни част от пасива по платежния баланс да бъде покрита не за сметка на привличане от БВБ на допълнителни кредити, а като отново без съгласие на Политбюро са били използувани валутни средства от Стратегическия валутен резерв.

2. Задължава др. Иван Драгневски да предприеме необходимите мерки занапред БВБ:

– да не допуска повече намаляване на Стратегическия валутен резерв;

– да осигури съхраняването на неговата номинална и реална стойност, както и умножаването му за сметка на оптимално пласиране;

– да гарантира изпълнението на поръченията на Политбюро най-късно до 31 декември 1989 година да бъде възстановен, със съответните пазарни лихви за периода на закъснението, полага-

щият се по счетоводни данни на БНБ и БВБ размер на Стратегическия валутен резерв.

При това БВБ да вземе необходимите мерки за безпрепятствено осигуряване на всички плащания на страната чрез ограничаване на валутните разходи на стопанските обединения в съответствие с валутните им постъпления и привличане на необходимите допълнителни валутни кредити от чужбина.

3. За да не се допусне при ограничаването на валутните разходи по т. 2 да се намали динамиката на развитието на страната и да се влошава жизненото равнище на народа, БВБ много по-активно да се бори за определянето на по-реални валутни задачи на обединенията, за определянето на по-реални валутни коефициенти, както и да изисква от стопанските асоциации и обединения задължително правилно да степенуват по важност извършваните валутни разходи.

4. Привлича вниманието на другарите Ганчо Колев и Костадин Йосифов да извършват всеки месец съпоставка на данните от счетоводните баланси на БНБ и БВБ и своевременно да уведомяват ръководството на БНБ за евентуалните различия между полагащата се стойност на Стратегическия валутен резерв и реалните валутни средства по сметките на БВБ в чужбина.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА БНБ: *В. Коларов*
СЕКРЕТАР НА УС НА БНБ: *Св. Бисова*

Изх. № 515/8.07.[19]88 г.

[Върху документа – подписи:]
[- - -], К. Заркова, [- - -]

ЦДА, ф. 132П, оп. 15, а.е. 1, л. 22–25. Оригинал. Машинопис.

* *По този въпрос виж също тук документ № 754.*

№ 756

СПРАВКА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ВЕСЕЛИН РАНКОВ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВАЛУТНИЯ РЕЗЕРВ И ИЗВЪРШЕНИТЕ ПЛАЩАНИЯ ПРЕЗ ПЕРИОДА ОТ 1 ЯНУАРИ ДО 31 МАРТ 1990 Г.

София, 20 август 1990 г.

СПРАВКА

за използуването на валутния резерв и извършените плащания
през периода 1 януари 1990 – 31 март 1990 година

На 31 декември 1989 година валутният резерв на страната възлизаше 1 012, 8 млн. щ. долара. През следващите три месеца той намаля значително като на 31 март 1990 г. достигна 138,3 млн. щ. долара или 874,5 млн. щ. долара. По отделни месеци на тримесечието неговото движение е както следва:

– на 31 януари 1990 г. 629,8 млн. щ. долара, намаление – 383,0 млн. щ. долара;

– на 28 февруари 1990 г. – 355,5 млн. щ. долара, намаление спрямо м. януари с 274,3 млн. щ. долара;

– на 31 март 1990 г. – 138,3 млн. щ. долара, намаление спрямо м. февруари с 217,3 млн. щ. долара.

През първото тримесечие на 1990 г. следваше да се изплатят падежи по ползувани кредити в размер на 1 360,5 млн. щ. долара в т.ч. краткосрочни депозити – 543,4 млн. щ. долара.

Извън тези разходи, през същото тримесечие бяха извършени разходи във валута по вноса и другите плащания в размер на 1 159,4 млн. щ. долара в т.ч. за внос на стоки 831,0 млн. щ. до-

лара и за лихви по кредитите – 207,4 млн. щ. долара.

На търговските банки бяха преведени 111,0 млн. щ. долара за погасяване на кредити от страна на фирмите и за тегления по сметките им при Българската външнотърговска банка.

За покриване на тези ангажименти във валута в размер на 2 630,9 млн. щ. долара (1 360,5 + 1 159,4 + 111,0) бяха използувани следните източници:

1. От валутния резерв 874,5 млн. щ. долара
2. Нови краткосрочни финансови кредити (депозити) – 408,0 млн. щ. долара;
3. Нови финасови средносрочни кредити – 17,0 млн. щ. долара;
4. Приходи във валута от износа и другите дейности 710,0 млн. щ. долара;
5. Отсрочиха се финансови кредити за следващите периоди за 182,0 млн. щ. долара;
6. Използуваха се нови стокови кредити по вноса на стоки в размер на 439,4 млн. щ. долара или общо: 2 630,9 млн. щ. долара.

През първото тримесечие на 1990 г, задълженията на страната във валута, водени по сметките само във Българската външнотърговска банка се движеха както следва:

1. На 31 март 1990 г. общите задължения във валута намаляха спрямо 31 януари 1989 г. с 287,2 млн. щ. долара (8 690,4 – 8 434,9 = 255,5).
2. Само задълженията с определени падежи намаляха със 155,5 млн. щ. долара (8 520,4 – 8 364,9 = 155,5)
3. Задълженията с определени падежи през 1990 г. намаляха в резултат на извършените погашения с 620,7 млн. щ. долара (3 986,8 – 3 366,1 = 620,7).

Основно, намалението на валутния резерв с 874,5 млн. щ. долара е използувано за посрещане на плащанията по настъпващите падежи на кредитите през 1990 г. в резултат на което те намаляват с 620,7 млн. щ. долара, за покриване плащанията към търговските банки в размер на 111,0 млн. щ. долара, а останалата част за покриване на плащанията по вноса, реализиран в брой и за други нетърговски плащания.

Гр. София, 20 август 1990 г. ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА БЪЛГАРСКАТА
ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА: *В. Ранков*

ЦДА, ф. 132, оп. 34, а.е. 17, л. 170–172. Оригинал. Машинопис.

6.4.2. Златни резерви, продажба на златния резерв (1962–1964 г.), сребро

№ 757

СВЕДЕНИЕ ЗА ЗЛАТНАТА НАЛИЧНОСТ НА БНБ ПРЕЗ ПЕРИОДА 1930–1951 ГОДИНА

София, 17 декември 1951 г.

С В Е Д Е Н И Е

за златната наличност на Б. н. банка, отразена по баланса на Банката

година / валута	Отразено по сметка злато в монети и не в монети		Отразено по сметка № 10 Странни кореспонденти – Емисионни банки с златна
	грамове	л е в а	лева
1.I.1930 г.	-	1 388 526 479	-
1.I.1935 г.	-	1 546 675 120	-
1.I.1938 г.	-	1 994 354 370	-
1.I.1939 г.	-	2 006 253 412	-
1.I.1944 г.	-	2 557 816 765	536 678 975
1.I.1945 г.	22 236 766[12]	2 557 816 765	536 678 975
1.I.1946 г.	22 288 398[71]	2 563 165 852	526 503 302
1.I.1947 г.	22 302 579[62]	2 564 805 052	526 503 302
31.I.1948 г.	22 344 466[18]	2 569 613 518	
		530 865 719	-
31.I.1949 г.	25 794 593[45]	2 966 378 234	-
1.I.1950 г.	22 371 693[01]	2 572 744 526	-
1.I.1951 г.	22 794 999[54]	2 621 424 784	-
30.XI.1951 г.	22 867 773[03]	2 629 793 528	

София, 17.XII.1951 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 38, л. 101. Оригинал. Машинопис.

№ 758

ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ АТАНАС МЕЧКАРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ВЪЛКО ЧЕРВЕНКОВ С ПРЕДЛОЖЕН ПРОЕКТ ЗА РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ ЦЕНАТА ЗА ПРОДАЖБА НА ЗЛАТО ОТ БНБ НА ПРЕДПРИЯТИЯ И УЧРЕЖДЕНИЯ ЗА ПРОИЗВОДСТВЕНИ НУЖДИ

София, 10 февруари 1954 г.

МИНИСТЕРСТВО
на
Ф И Н А Н С И Т Е
У-ние „Държавни приходи“
№ УП-1198
от 10.II.1954 год.
Българска народна банка
Централно управление
№ 1502
от 10.II.1954 год.
С о ф и я

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ
СЪВЕТ – другаря
ВЪЛКО ЧЕРВЕНКОВ

Т У К

Д О К Л А Д

от КИРИЛ ЛАЗАРОВ, Министър на финансите
и АТАНАС МЕЧКАРОВ, Председател на Българската народна банка

ДРУГАРЮ ПРЕДСЕДАТЕЛ,

С П-1625-то разпореждане на Министерския съвет от 19.VI.1952 година се одобри, Българската народна банка да купува злато на цена 7.55 лева за 1 гр. чисто злато. С това разпореждане, обаче, не беше определена цената, по която Българската народна банка да продава злато на предприятия и учреждения в страната за производствени и други цели, по разпореждания на Министерския съвет.

За продажна цена предлагаме 8 лева за 1 гр. чисто злато. Разликата между покупната и предлаганата продажна цена покрива разноските на Банката за манипулацията, транспорта и други дребни разходи по златото, а така също и минималната комисионна. За изравняване продажната цена с тази на ДТП „Народен магазин“ е необходимо, предприятията и учрежденията, които купуват злато от Б. Н. Б., да внасят отделно ценова разлика от 30,40 лева за 1 гр. в приход по § 4 от бюджета на държавата.

Молим, другарю Председател, Министерският съвет, ако одобри, да приеме следното

Р А З П О Р Е Ж Д А Н Е

Одобрява се, Българската народна банка да продава по разпореждане на Министерския съвет, на учреждения, предприятия и други в страната по цена 38,40 лева за 1 грам чисто злато, от които 8 лева представляват отпускната цена за Българската народна банка, а разликата от 30,40 лева – ценова разлика, която Банката внася в приход по § 4 от бюджета на държавата при реализацията на златото.

София, февруари 1954 год.

МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ: /п/ К. Лазаров
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БНБ: /п/ Ат. Мечкаров

[Върху документа – надпис:]
Въпроса е решен с 62-ро постановление на МС от 11.II.1954 г. – Изв. бр. 15-/[19]54 г. [- - -]

ЦДА, ф. 163, оп. 77, а.е. 33, л. 2. Оригинал. Машинопис

№ 759

ЗАПИСКА ОТ ГЛАВНИЯ КОНТРОЛЬОР В МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ С МНЕНИЕ ПО ПРЕДЛОЖЕНИЯ ПРОЕКТ ЗА РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ ЦЕНАТА ЗА ПРОДАЖБА НА ЗЛАТО ОТ БНБ НА ПРЕДПРИЯТИЯ И УЧРЕЖДЕНИЯ ЗА ПРОИЗВОДСТВЕНИ НУЖДИ

София, 22 февруари 1954 г.

ЗАПИСКА

С алинея II-ра т. 5 от 62-то постановление на Министерския съвет от 11.II.1954 год. се нарежда в случаите, когато БНБанка продава злато на производствени предприятия, да го продава по цените на златото, определени за влагане в производството, а именно по 38.40 лв. на 1 гр. чисто злато. При това положение онази част от предложеното проекто-разпореждане, с която се определя продажната цена на златото от Б. Н. Банка, трябва да отпадне, тъй като този въпрос е вече разрешен с горното постановление.

Поради това, че Б. Н. Банка изкупува златото по 7.55 лв. грама, проекто-разпореждането трябва да уреди само въпроса за разликата между покупната и продажна цена на златото от Б. Н. Банка.

В доклада е предложено за разноски на банката по претопяването и егализирането на златото (което става в чужбина), за пощенски разноски, разноски по съхранението и др. да се признае по 0.45 лв. на 1 гр. злато, или да се определи отпускна цена за БНБанка на 1 гр. чисто злато 8 лв., като разликата между тази цена и продажната цена 38.40 лв. на 1 гр. чисто злато Б. Н. Банка да внася, като ценова разлика по § 4 в приход на бюджета на държавата.

При това положение предлагам разпореждането да получи следната редакция:

„Определя се отпускна цена на златото, продавано от Б. Н. Банка за производствени нужди, по 8 лв. на 1 гр. чисто злато.

Задължава се Б. Н. Банка да внася в приход по § 4 от бюджета на държавата разликата между отпускната цена 8 лв. и продажната цена 38.40 лв. по – 30.40 лв. на 1 гр. чисто злато, продадено за нуждите на производствените предприятия.

София, 22.II.1954 год. ГЛАВЕН КОНТРОЛЬОР: [- - -]

ЦДА, ф. 163, оп. 77, а.е. 33, л. 1. Оригинал. Машинопис

№ 760

ПИСМО ОТ БНБ ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ С ИСКАНЕ БЪЛГАРСКИЯТ ТЪРГОВСКИ ПРЕДСТАВИТЕЛ В БЕРН ДА УГОВОРИ УСЛОВИЯТА ЗА ПРОДАЖБАТА НА ОКОЛО 5 ТОНА СРЕБРО НА ХАНДЕЛСБАНК, ЦЮРИХ, СРЕЩУ НЕКЛИРИНГОВИ ШВЕЙЦАРСКИ ФРАНКОВЕ

София, 13 януари 1955 г.

Управление иностранни операции
408

До
Министерство на външната търговия
Управление търговски договори
Т у к

Относно: продажба на сребро.

Като отпадък от преработката на медни руди са получени 5 тона сребро. Това сребро се намира понастоящем в страната ни. В съгласие с министерството ви Банката направи проучване за продажбата на среброто. Най-благоприятно предложение се получи от швейцарската банка Ханделсбанк (бивша Валорбанк) в Цюрих, при следните условия:

незабавна доставка сиф Цюрих 5 тона сребро български произход, проба 970-990/1000 в кюлчета от 12 – 15 кг., цена 113,20 швейцарски франка за 1 кгр. чисто сребро, плащане по българо-швейцарския клиринг.

Банката счита, че тези условия са изгодни с изключение на плащането – по клиринговата сметка.

Тъй като съгласно валутните разпоредби в Швейцария в случая не се допуска извънклирингово плащане, за да получим неклирингови швейцарски франка от продажбата на среброто, молим Министерството ви да предприеме следното:

1. Да възложи на Българския търговски представител в Берн да се свърже с Ханделсбанк в Цюрих и да уговори плащането в неклирингови швейцарски франка по начин, приемлив и за двете страни. Ако това не може да се осъществи

2. Да се свърже с Албанския търговски представител в София и му предложи, сделката да бъде сключена от името на албанското външно-търговско предприятие по износа „Експортал“ с швейцарската банка при плащане срещу неклирингови швейцарски франка. Това е възможно, тъй като Албания не е сключила клирингова спогодба с Швейцария. Въпросът за прехвърлянето на неклиринговите швейцарски франка от Албанската народна банка на Българската народна банка ще бъде уреден от нас.

За резултата молим да бъдем уведомени.

Българска народна банка
Управление иностранни операции
Нач. управление: *Й. Наков*
Зав. сектор: *А. Антонов*

ЦДА, ф. 132, оп. 15, а.е. 29, л. 89. Оригинал. Машинопис.

№ 761

ПИСМО ОТ УПРАВЛЕНИЕ „РУДИ И МЕТАЛУРГИЯ“ В МИНИСТЕРСТВОТО НА ТЕЖКАТА ПРОМИШЛЕНОСТ ДО БНБ С ИСКАНЕ ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА ВЪПРОСА С ПРОДАЖБАТА В ЧУЖБИНА НА ДОБИТОТО В ОЛОВОДОБИВНАТА ФАБРИКА ОКОЛО 5000 КГ СРЕБРО

София, 16 март 1955 г.

М-ВО НА ТЕЖКАТА ПРОМИШЛЕНОСТ
УПРАВЛЕНИЕ
„РУДИ И МЕТАЛУРГИЯ“
Пласмента
№ 73-9-12/485

София, 16-III-1955 г.

До Б. Н. Б. – ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ
Управление -Иностранни операции-
Т у к

Копие: МИНИСТЕРСТВО НА ТЕЖКАТА ПРОМИШЛЕНОСТ
Т у к

На № 15-4157 и към № П-5540/1954 година

С писмо № 5540/11.XII.1954 година Министерството на тежката промишленост даде съгласието си, намиращото се в наличност сребро около 5000 кгр. в Оловодобивната фабрика да бъде предадено на Министерството на външната търговия чрез Вас. Със същото писмо Министерството Ви моли да изкупите среброто до 20.XII.1954 година по установените цени, но Вие и до днес не благоволихте да направите това. И до днес не сте дори предвижили въпроса със среброто.

Вие много добре знаете, че наличните количества сребро задържат големи оборотни средства и с това се затруднява финансовото положение на предприятието, което дойде до такова състояние, че не можа да набере средства за изплащания заплатите на работниците.

С настоящето ние Ви молим да уведомите управлението ни, какво смятате да правите по въпроса със среброто. В състояние ли сте, и имате ли желание да се ликвидира с тази километрична преписка със среброто или нямате доброто намерение за това, като имате предвид, че Министерството на външната търговия е съгласно и готово да изземе в чужбина цялото количество сребро.

Молим уведомете ни по спешност, тъй като въпросът не търпи отлагане и за да можем да се обърнем към по-горна инстанция за разрешението на въпроса със среброто.

,НАЧАЛНИК ОТДЕЛ: *Г. Стайков* ЗАМ. НАЧ. УПРАВЛЕНИЕ: *А. Огнянов*
/А. Хардалиев/

написал: Паспалева
контролен № 440

[Върху документа – надпис:]
др. Хаджиев,
да се отговори, че Банката не само, че има желание, но е направила големи усилия да продаде среброто. Не е извършена продажбата по причина на това, че предлаганата цена в чужбина за 1 кгр. сребро е ниска.
17.3.1955 г. [- - -]

ЦДА, ф. 132, оп. 15, а.е. 29, л. 86. Бланка. Машинопис.

№ 762

ПИСМО ОТ BANQUE COMMERCIALE POUR L'EUROPE DU NORD В ПАРИЖ ДО БНБ СЪС СЪОБЩЕНИЕ ЗА ИЗВЛЕЧЕНОТО КОЛИЧЕСТВО ЗЛАТО ОТ ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ОТ БНБ ЗА ПРОДАЖБА ШЕСТ ТОНА СРЕБРО

Париж, 28 юни 1955 г.

Превод

БАНК КОМЕРСИАЛ ПУР Л,ЮРОП ДЮ НОР

Българска народна банка
СОФИЯ

На вниманието на Камбиалната служба

Господа,

Позоваваме се на телеграмата ни от 20 май относно нашата продажба, за ваша сметка, от:
около -6 тона сребро на кюлчета

Според телеграмата ви вие сте имали сведение, според което среброто съдържало известно количество злато.

Загрижени за интересите ви, ние следихме, при рафинирането на кюлчетата, да бъде извлечено максимално количество злато.

Тази работа продължи известно време и едва днес ние сме в състояние да заверим сметката ви [в] САЩ долари с равностойността от:

– 1.310,67 грама, отговарящи на 42,139 унции чисто злато
по цена от САЩ$ 35 за унция, или:
– САЩ $ 1.474,85

съгласно приложеното авизо.

Като оставаме на разположението ви за всичките ви нареждания, ние ви молим да приемете, Господа, отличните ни почитания.

БАНК КОМЕРСИАЛ ПУР Л'ЮРОП ДЮ НОР

Превела: Е. Карагьозова
Проверил: А. Крежов

ЦДА, ф. 132, оп. 15, а.е. 29, л. 5. Оригинал. Машинопис.

№ 763

ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ И ДЪРЖАВНИЯ КОНТРОЛ КИРИЛ ЛАЗАРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ ЗА ЕВАКУАЦИЯТА НА ЦЕННОСТИТЕ НА БНБ И СТРОЕЖ НА ЗАПАСЕН ТРЕЗОР*

София, 28 август 1958 г.

ПОВЕРИТЕЛНО ОТ ОСОБЕНА ВАЖНОСТ

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ
Вх. № П-*6-15*
*2.IX.*195*8* г.

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ
другаря АНТОН ЮГОВ
ТУК.

Д О К Л А Д

от КИРИЛ ЛАЗАРОВ, министър на финансите и държавния контрол.

Относно: евакуацията на ценностите на Българската народна банка и строеж на запасен трезор

Другарю Председател,

Златната наличност и резерва от парична наличност (банкноти и монети) се пазят в трезора на Централното управление на Българската народна банка.

Във връзка с усложненията в международното положение възникна с особена острота въпросът за опазването на ценностите (злато и налични пари), които се пазят в трезора на банката.

При решаването на този въпрос се имаше пред вид заключението на специалисти от министерството на вътрешните работи относно сградата на Централното управление на Българската народна банка, че тя не може да издържи „пряко попадение на фугасна авиобомба от 250 килограма, а така също и срещу ударна вълна на въздушен атомен взрив близо до сградата“.

Ние считаме, че по отношение на златото и наличните пари трябва да се вземат мерки не в момента, когато започне общата евакуация, а много по-рано, за да може да се осигури спокойното им транспортиране, настаняване и опазване на новите места.

По отношение на златото, което е един от елементите осигуряващи нашата национална валута и с което по тази причина не се правят текущи операции, най-целесъобразно е извозването му на депо в Госбанк.

Независимо от хода на международните събития ние бихме могли да вземем много по-отрано тези предохранителни мерки, които с нищо не биха увреждали на нашата работа нито по регулиране на паричното обръщение нито по международните плащания.

Ако Правителството би решило при някои обстоятелства да черпи от златните резерви, то и тогава очевидно местонахождението на златото в СССР не би попречило, тъй като СССР е един от крупните износители на злато, без мнението на който не би трябвало да се предприемат операции от такъв род.

За да се пренесе златото на депо в Госбанк очевидно ще е необходимо съгласието на Съветското правителство.

Резервът от налични пари (банкноти и монети) ще е необходим на страната при усложнения на международната обстановка в пълен обем.

Ние преценяваме, че не е необходимо целият резерв в размер около 3,5 милиарда лева да се пази в сградата на банката в София.

Целесъобразно е част от резерва още преди настъпване условията за евакуация да бъде дислокиран в разни места из страната, които ще бъдат много по-малко уязвими от въздушни нападения отколкото столицата. Вярно е, че никъде в страната няма трезори по подобие на този в София, но затова пък предполага се, че в набелязаните градове, които все пак имат подходящи малки хранилища, ще се запазят значителна част от паричните резерви.

Ние преценяваме, че около две трети от резерва на сума 2 милиарда и 200 милиона лева могат да бъдат прехвърлени за пазене в банковите клонове Плевен, Червен бряг, Свищов, Търново и Толбухин.

За превоза на банкнотите и монетите и за тяхното разпределение предлагаме следния план:

в	Плевен	27,540 килограма, необходими 8 камиона
в	Червен бряг	9,106 килограма, необходими 3 камиона
в	Свищов	9,390 килограма, необходими 3 камиона
в	Търново	37,675 килограма, необходими 11 камиона
в	Толбухин	10,195 килограма, необходими 3 камиона
	всичко	93,906 килограма, необходими 28 камиона

Операцията по пренасянето на паричната наличност предлагаме да се извърши от Министерството на вътрешните работи. Въпросът точно кога трябва да се извърши пренасянето на резерва от парична наличност да се определи от Министъра на народната отбрана, Министъра на вътрешните работи и Председателя на Българската народна банка.

Във връзка с разместването на паричната наличност възниква въпросът за допълнителен щат от касови работници и охрана. Намирам, че е целесъобразно охраната при посочените банкови клонове да се извършва от особена милиция, а не от постове въоръжена охрана, каквато има при тези клонове сега. За целта е необходимо да се разреши по принцип на Председателя на Българската народна банка, ако пренасянето на резерва от парична наличност се извърши преди края на годината да назначи допълнително 5 старши касиери и да поиска от Министъра на вътрешните работи да назначи допълнително 10 милиционери, както и да трансформира в особена милиция 10 бройки въоръжена постова охрана при посочените банкови клонове.

Председателят на Държавната планова комисия да нареди вписването в плана по труда за 1958 година на Българската народна банка увеличението в щатни бройки и фонд работна заплата.

Министърът на вътрешните работи да уреди въпроса по назначаването на допълнителните бройки особена милиция и трансформирането бройките въоръжена постова охрана в особена милиция.

Останалата част от резерва на паричната наличност може да остане и в случай на евакуация в трезора на Централното управление на банката. От този резерв ще се посрещат нуждите от парична наличност момента и в хода на евакуацията, а остатъкът след това ще бъде законсервиран и в последствие по възможност изнесен.

С направеното предложение за разместване на резерва от парична наличност не считаме, че въпросът за опазването на ценностите на Българската народна банка е разрешен. Децентрализирането на паричната наличност затруднява опазването ѝ. Считаме, че е необходимо незабавно да се вземат мерки за построяване на запасен трезор за съхраняването на около 300 тона ценности на Българската народна банка. В него ще може да се пазят и други ценности и документи от особено важен характер за нашата страна. Мястото, където трябва да се построи запасния трезор не посочваме. Това, както и въпросът за неговата издръжливост и вместимост трябва да се решат допълнително от съответните органи. Държавната планова комисия трябва по народностопанския план за 1959 година да предвиди необходимите кредити и материали. Строежът считаме, че трябва да започне още в началото на 1959 година и завърши възможно в най-къс срок, за да може да се постави в него за пазене както частта от наличния резерв от парична наличност на Българската народна банка, така и банкнотите по допълнителната поръчка в размер на 3 милиарда лева, които ще се получат от СССР през 1959 година.

Поради особено поверителния характер на въпроса докладът не е съгласуван с заинтересуваните министерства.

Молим Министерския съвет да одобри следното:

П О С Т А Н О В Л Е Н И Е

1. Приема се предложението на Министъра на финансите и държавния контрол златната наличност да бъде пренесена на депо в Госбанк Москва, а паричната наличност да бъде децентрализирана, за пазене в хранилищата на банковите клонове в Плевен, Червен бряг, Свищов, Търново и Толбухин.

2. Възлага се на Министъра на вътрешните работи съгласувано с Министъра на финансите и държавния контрол и Председателя на Българската народна банка да организира и извърши операцията по пренасянето на златната наличност и резерва от паричната наличност.

Пренасянето на златната наличност да се извърши веднага след получаване съгласието на Съветското правителство.

Срокът точно кога трябва да се извърши пренасянето на резерва от парична наличност да се определи от Министъра на народната отбрана, Министъра на вътрешните работи и Председателя на Българската народна банка.

3. Разрешава се на Председателя на Българската народна банка веднага след пренасяне на резерва от паричната наличност да назначи допълнително 5 старши касиери при банковите клонове Плевен, Червен бряг, Свищов, Търново и Толбухин, да поиска от Министъра на вътрешните работи назначаването допълнително на 10 милиционери и трансформирането в особена милиция 10 бройки въоръжена постова охрана при тези банкови клонове.

Председателят на Държавната планова комисия да нареди вписването в плана по труда за 1958 година на Българската народна банка увеличението от 5 щатни бройки старши касиери, 10 милиционери и необходимият фонд работна заплата.

Министърът нз вътрешните работи да уреди въпроса по назначаването на допълнителните бройки особена милиция и трансформирането на бройките въоръжена постова охрана в особена милиция.

4. Задължават се Председателят на Държавната планова комисия и Министърът на финансите и държавния контрол да предвидят по плана за 1959 годена необходимите парични средства и материали за построяване на запасен трезор на Българската народна банка, като мястото на строежа се съгласува с Министъра на народната отбрана и Министъра на вътрешните работи.

Изпълнението на постановлението се възлага на Председателя на Държавната планова комисия, Министъра на финансите и държавния контрол, Министъра на вътрешните работи и Председателя на Българската народна банка.

Написано в 3 екземпляра.

София, август 1958 година

Министерство на финансите и държавния контрол
Министър: *К. Лазаров*

[Върху доклада – резолюция:]
Лично. Др. Хр. Николов – за подготовка.
28.8.58 г. Антон Югов

** Оригиналът на доклада не беше намерен в архивните фондове на Централния държавен архив, поради което съдържанието му се публикува в съответствие със запазеното копие в Българската народна банка.*

№ 764

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 187 НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ 6 СЕПТЕМВРИ 1958 Г. ЗА ЕВАКУАЦИЯТА НА ЦЕННОСТИТЕ НА БНБ И СТРОЕЖ НА ЗАПАСЕН ТРЕЗОР*

София, 6 септември 1958 г.

СТРОГО ПОВЕРИТЕЛНО
ОТ ОСОБЕНА ВАЖНОСТ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 187
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
от 6 септември 1958 г.

Протокол № 35 от 5.IX.1958 г. на Бюрото на МС

ЗА: евакуацията на ценностите на Българската народна банка и строеж на запасен трезор

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ ПОСТАНОВИ:

1. Приема се предложението иа Министъра на финансите и държавния контрол златната наличност да бъде пренесена на депо в Госбанк, Москва, а паричната наличност да бъде децентрализирана за пазене в хранилищата на банковите клонове Плевен, Червен бряг, Свищов, Търново и Толбухин.

Възлага на Министъра на финансите и държавния контрол да направи обръщение до Съветското правителство от името на нашето правителство за получаване на съгласието му Държавната банка на СССР да приеме на депо златната ни наличност.

2. Министърът на вътрешните работи съгласувано с Министъра на финансите и държавния контрол и Председателя на Българската народна банка да организира и извърши операцията по пренасянето на златната наличност и резерва от паричната наличност.

Пренасянето на златната наличност да се извърши веднага след получаване съгласието на Съветското правителство.

Срокът за пренасянето на резерва от парична наличност да се определи от Министъра на народната отбрана, Министъра на вътрешните работи и Председателя на Българската народна банка.

3. Председателят на Българската народна банка след пренасяне на резерва от паричната наличност да назначи допълнително 5 старши касиери при банковите клонове Плевен, Червен бряг, Свищов, Търново и Толбухин, да поиска от Министъра на вътрешните работи назначаването допълнително на 10 милиционери и трансформирането в особена милиция 10 бройки въоръжена постова охрана при тези банкови клонове.

Председателят на Държавната планова комисия да нареди вписването в плана по труда за 1958 година на Българската народна банка увеличението от 5 щатни бройки старши касиери, 10 милиционери и необходимият фонд работна заплата.

Министърът на вътрешните работи да уреди въпроса по назначаването на допълнителните бройки особена милиция и трансформирането на бройките въоръжена постова охрана в особена милиция.

4. Председателят на Държавната планова комисия и Министърът на финансите и държавния контрол да предвидят по плана за 1959 година необходимите парични средства и материали за построяване на запасен трезор на Българската народна банка, като мястото на строежа се съгласува с Министъра на народната отбрана и Министъра на вътрешните работи.

Изпълнението на постановлението се възлага на Министъра на финансите и държавния контрол, Председателя на Държавната планова комисия, Министъра на вътрешните работи, Министъра на народната отбрана и Председателя на Българската народна банка.

София, 1958 година

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Антон Югов*

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ:

СЕКРЕТАР НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: [- - -]

РЪКОВОДИТЕЛ НА ГРУПА: [- - -]

** Оригиналът на постановлението не беше намерен в архивните фондове на Централния държавен архив, поради което съдържанието му се публикува в съответствие със запазеното копие в Българската народна банка.*

№ 765

ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ АНТОН ЮГОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА СССР НИКИТА ХРУШЧОВ С МОЛБА ДЪРЖАВНАТА БАНКА НА СССР ДА ПРИЕМЕ НА ДЕПО ОКОЛО 24 ТОНА ЗЛАТО И ЗЛАТНИ МОНЕТИ*

София, след 6 септември 1958 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
НА СЪЮЗА НА СЪВЕТСКИТЕ
СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕПУБЛИКИ
другаря НИКИТА СЕРГЕЕВИЧ ХРУШЧОВ
М О С К В А

Уважаеми Другарю Председател,

От името на Правителството на Народна Република България се обръщам към Вас с молба Правителството на Съюза на Съветските Социалистически Републики да даде съгласието си Държавната банка на СССР да приеме на депо около 24 тона злато и златни монети. Тъй като това злато представлява резерв, по който не се извършват текущи операции считаме, че е целесъобразно във връзка с усложненията в международното положение да бъде осигурено запазването му в случай на война по начин, който ние нямаме възможност да осигурим в нашата страна.

Ако Правителството на Съветския съюз даде съгласието си, условията за приемане и пазене златото и златните монети ще се уговорят между Държавната банка на СССР и Българската народна банка.

Правителството на Народна Република България ще бъде особено благодарно, ако Правителството на СССР намери за възможно да удовлетвори молбата му.

София, август 1958 година

С уважение:
Председател на Министерския съвет
на Народна Република България
/Антон Югов/

** Оригиналът на писмото не беше намерен в архивните фондове на Централния държавен архив, поради което съдържанието му се публикува в съответствие със запазеното копие в Българската народна банка.*

№ 766

ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ КЪМ 31 МАРТ 1960 Г. С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ДА СЕ РАЗРЕШИ НА ДЪРЖАВНАТА БАНКА НА СССР ДА ПРОДАДЕ ЗА СМЕТКА НА БНБ НАМИРАЩОТО СЕ ПРИ НЕЯ НА ХРАНЕНИЕ БЪЛГАРСКО ЗЛАТО*

София, 1 април 1960 г.

Строго поверително

До
ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА
БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ
Т у к

ДОКЛАД

от КИРИЛ НЕСТОРОВ, председател на Българската народна банка

Относно: състоянието на плащанията ни към капиталистическите страни.

Задълженията на страната в капиталистическа валута от 115 милиона долара в началото на годината достигнаха 134 милиона долара в края на месец март, включително дадените гаранции и поетите ангажименти. От тях подлежат на погасяване през II-то тримесечие 46 милиона долара, III-то тримесечие 36 милиона долара, IV-то тримесечие 25 милиона долара. В същото време от износ следва да постъпи капиталистическа валута 17 милиона долара за II-то тримесечие, 20 милиона долара през III-то тримесечие и 57 милиона долара през IV-то тримесечие. При положение че министерството на външната търговия осигури стопроцентно изпълнение на плана по износа и своевременното постъпване на валутата за посрещане на нашите задължения не ни достигат 29 милиона долара през II-то тримесечие и 16 милиона долара през III-то тримесечие.

Като се вземе пред вид, че част от постъпленията ще бъдат реализирани по клиринговите сметки общият недостиг на валута за посрещане на падежите през II-то и III-то тримесечия ще надхвърли 50 милиона долара.

Еиробанк, Париж и Московска народна банка, Лондон ни уведомиха, че те не са в състояние да ни предоставят нови търговски кредити докато не намалим сумата на ползуваните досега такива. Те отложиха за кратко време само една част от падежите и настояват срочното погасяване на останалите наши задължения. Всяко неплащане може да изложи на риск двете приятелски банки, както и Държавната банка на СССР.

От срещите с ръководителите на държавните банки на Чехословакия, Полша, ГДР и Унгария стана ясно, че те също така не са в състояние да ни окажат значителна помощ в капиталистическа валута. Максимално те биха могли да ни предоставят 8–10 милиона долара, част от която ние вече получихме и използувахме. Тези банки ни оказват помощ от своите оперативни резерви при максимален срок до 3 месеца. Затова тези кредитни помощи въобще не решават въпроса, а само временно облекчават нашето положение. Тук е особено важно да осигурим средства за погасяване в срок получените кредити за да не злепоставим приятелските нам банки.

Българската народна банка направи усилия и получи от някои банки в ГФР финансови кредити на сума 2 милиона долара при тримесечен срок. Други финансови кредити от капиталистически банки не се очертават.

Пред вид на изложеното считаме за необходимо да се приемат сериозни мерки за генерал-

но разрешение на въпроса за нашите плащания в капиталистическа валута.

Особено внимание следва да се обърне на Министерство на външната търговия, Държавната планова комисия и другите министерства и ведомства за силно съкращаване на вноса и увеличаване на износа срещу капиталистическа валута. С цел да се облекчи положението през II-то и III-то тримесечие Банката счита, че е възможно да се преразгледа разбивката на вноса и износа за капиталистическите страни по тримесечия, като се осигури по-голям износ за тези тримесечия и се отсрочи вноса на някои стоки за по-късни дати.

Така например през 1959 година 55% от износа за капиталистическите страни бяха заложени в IV-то тримесечие, а 45% в останалите три тримесечия. Фактичеоки през последното тримесечие бяха осъществени 44% от износа. В същото време 90% от вноса за 1959 година бяха заложени в първите 9 месеца и само 10% в последното тримесечие. Фактически вноса беше осъществен приблизително равномерно през всички тримесечия.

В плана за 1960 година в IV-то тримеоечие са заложени 53% от износа и само 10% от вноса от капиталистическите страни. С такава разбивка външнотърговските предприятия си осигуряват спокойствие през първите 9 месеца, демобилизират силите си, прикриват недостатъците в своята работа и не водят достатъчно упорито борба за изпълнението на плана по месеци и тримесечия. Едва в края на годината става ясно, че плана за износа не се изпълнява, но вече е късно да се предприемат радикални мерки.

Наред с горното необходимо е да се усили контрола над външнотърговските предприятия за да се отстрани поемането на ангажименти в капиталистическа валута без да са осигурени източници за плащане. Не са редки случаите, когато външнотърговските предприятия сключват договори с чуждестранни фирми, приемат стоката и поемат ангажименти за плащане на големи суми без да съгласуват с Българска народна банка възможностите за плащане, вида на валутата и т.н. Това създава известна стихийност и често пъти изправя страната пред сериозни изпитания. Нашата практика, както и опита на другите социалистически страни показват, че е необходим строг банков контрол над вноса и нзноса. Необходимо е външнотърговските предприятия да не поемат никакви ангажименти в капиталистическа валута без предварително да съгласуват с Българската народна банка възможностите за плащане, вида на валутата, срока на плащането и т.н.

Банката счита, че известни валутни ресурси биха могли да се реализират също така и по нетърговските плащания в капиталистическа валута. За такава цел е необходим жесток режим на икономии по отношение на разходите в капиталистическа валута – командировки, пътувания, заплати и други. Има възможности да се задържа част от заплатите на задграничните служители в страната във вид на спестявания, да се снабдяват посолствата и служителите им с инвентар, облекло, обувки и други продукти от България,

Някои социалистически страни са открили специални магазини за продажба на промишлени и продоволствени стоки срещу капиталическа валута по международни цени. Считаме, че откриването на такива магазини в София, Варна и някоя други големи градове ще даде положителен резултат.

Изброените мероприятия ще дадат значителен резултат, но те не са в състояние да решат изцяло въпроса за плащанията ни с капиталистическите страни през тази година и особенно през II и III тримесечия. Поради това Българска народна банка не намира друг изход от положението освен използуването на златните резерви, които се намират на хранение в Държавната банка на СССР.

От продажбата на намиращото се в Държавната банка на СССР злато ние ще реализираме около 24,0 милиона долара.

Освен това от продажба на сребро през 1960 г. могат да бъдат реализирани около 1.0 милион долара.

Тези средства не са достатъчни за да погасят нашите задължения. Затова е необходимо да се направят постъпки пред Съветското правителство за отсрочване на част от нашите задължения към Ейробанк – Париж и Московска народна банка – Лондон, поне за две години.

В същото време следва да се набележат мероприятия за видиране на нашите задължения в капиталистическа валута в течение на 2–3 години, за възстановяване на златните резерви и образуване на валутен резерв.

Считаме за целесъобразно да се обсъдят следните мероприятия за подобряване на нашето валутно положение:

1. Да се задължи Държавната планова комисия, Министерството на външната търговия, Министерството на финансите и Българска народна банка да осигурят значително съкращаване на вноса и да издирят нови ресурси за износ в капиталистическите страни, с което да бъде корегиран плана по вноса и износа за 1960 година.

2. Същите ведомства да осигурят при разработката на плана за вноса и износа за 1961 година, активно салдо в капиталистическа валута в размер на минимум 50 милиона долара.

3. Държавната планова комисия, Министерството на външната търговия, Министерството на финансите и Българска народна банка да вземат мерки да не се увеличава повече сумата на нашите задължения в капиталистическа валута и в двумесечен срок набележат мероприятия за погасяване на ползуваните до сега кредити, възстановяване на 20 тона златен резерв и образуването ва 10 милиона долара валутен резерв до края на 1962 година.

4. Председателят на Държавната планова комисия, Министърът на финансите, Министърът на външната търговия и Председателя на Българска народна банка да разгледат допуснатите слабости по планиране на платежния баланс и в срок до 1 месец да излязат с предложение до Министерския съвет.

5. Министерството на външната търговия и Българската народна банка да провеждат най-строг режим при разходването ва капиталистическа валута. Министерството на външната търговия и външнотърговските предприятия да не поемат никакви ангажименти към чужбина без предварителното съгласуване с Българска народна банка относно възможностите и срока на плащане, вида на валутата, която се разходва или получава и т.н.

6. Да се задължат Председателя наДържавната планова комисия, Министъра на финансите, Министъра на външната търговия и Председателя на Българска народна банка да проучат опита на някои социалистически банки по контрола върху вноса и износа и в срок от два месеца излезат с предложение пред Министерския съвет.

7. Министерството на финансите и Българска народна банка да въведат жесток режим на икономии на капиталистическа валута при нетърговските плащания.

8. Министерството на външната търговия да открие в София, Варна и други центрове специални магазини за продажба на промишлени и продоволствени стоки за капиталистическа валута по международни цени.

9. Правителството на НР България да се обърне към Правителството на СССР с молба:

а) Да разреши на Държавната банка на СССР да продаде за сметка на Българска народна банка намиращото се при нея на хранение наше злато в размер на 21 тона срещу капиталистическа валута.

б) Да укаже съдействие за отсрочване падежите на 30 мил. долара задължения към Еробанк-Париж и 10 милиона долара към Московска банка – Лондон до края на 1962 година.

в) Да разреши на съответното съветско предприятие да закупи от нашата страна 50 тона сребро до края на 1960 година срещу конвертируема валута.

10. Държавната планова комисия, Министерството на вътрешната търговия и Министерството на финансите да разгледат въпроса за рязко намаляване на вноса на потребителни стоки срещу капиталистическа валута. Да се вземат мерки за усилване на риболова у нас и за внос от социалистическите страни за да се прекрати вноса на риба от капиталистическите страни.

София, 1 април 1960 г.

Написано в 3 ек. . Българока народна банка
1 за Политбюро ПРЕДСЕДАТЕЛ:
2 за Председателя на БНБанка /Кирил Несторов/

---

* *Оригиналът на доклада не беше намерен в архивните фондове на Централния държавен архив, поради което съдържанието му се публикува в съответствие със запазеното копие в Българската народна банка.*

№ 767

ПИСМО ОТ ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ ДО ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА КПСС И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА СССР НИКИТА ХРУШЧОВ С МОЛБА ДЪРЖАВНАТА БАНКА НА СССР ДА ПРОДАДЕ ЗА СМЕТКА НА БНБ НАМИРАЩОТО СЕ НА СЪХРАНЕНИЕ В СССР ОКОЛО 22 ТОНА ЗЛАТО СРЕЩУ КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА ЗА ПОГАСЯВАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА БЪЛГАРИЯ КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ СТРАНИ*

София, след 1 април 1960 г.

ДО
ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР на ЦК на КПСС и
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
на СССР
другаря Н. С. ХРУШЧОВ
МОСКВА

Скъпи другарю Хрушчов,

През 1959 година нашата страна постигна значителни икономически успехи. Промишленото производство нарастна в сравнение с 1958 година с 24,9%, а селскостопанското с около 18%. Националният доход се увеличи с 20%. Тези успехи бяха постигнати благодарение усилията на нашия народ и братската помощ оказана преди всичко от Съветския съюз.

За осъществяване на нашите производствени планове бяха внесени от чужбина значителни количества метали, суровини, химикали, полуфабрикати и други. Въпреки че основното количество стоки ние внасяме от социалистическите страни, за удовлетворяване на нашите нужди с някои дефицитни в социалистическия лагер суровини ние сме принудени да купуваме такива от капиталистическия пазар. Така през 1959 година се наложи да внесем от капиталистическите страни значителни количества прокат от черни метали, целволе, памук, вълна, каучук, химически торове, машини и резервни части и други.

Ние разчитахме да покрием вноса с насрещен износ, но неблагоприятната реколта на някои селскостопански произведения намали определените ресурси за износ на царевица, слънчогледово семе, животински произведения, яйца, грозде и други селскостопански стоки. Освен това, поради неблагоприятни климатически условия през 1959 година бе снижено качеството на някои експортни селскостопански продукти. Така например износа на ранни домати се забави с 10–20 дни, което доведе до силно понижаване на тяхната цена в западните страни. В началото на месец октомври се получи непознато от десетилетия измръзване на гроздето, което понижи качеството и осуети износа на големи количества. Планът за износа в капиталистическите страни през 1959 година беше изпълнен само 54,6%. Това доведе до сериозен разрив в платежния ни баланс с капиталистическите страни. В края на 1959 година общата сума на нашите задължения в капиталистическа валута достигна 115 милиона долара.

Тъй като в износа на Н.Р.България преобладават селскостопански произведения, които в основната си част се реализира през есента, а вноса на суровини и други материали, необходими за изпълнение на производствената програма, се осъществява предимно през първото полугодие, за нашата страна е характерен сериозен сезонен разрив между плащанията по вноса и постъпленията от износа. Това ни заставя да ползуваме краткосрочни кредити от чуждестранни банки и фирми. Поради тези причини и липсата на валутен резерв нашите задължения в капиталистическа валута в края на първото тримесечие на 1960 година достигнаха 129 милиона долара, от които 40 милиона долара подлежат на погасяване през второто тримесечие и 35 милиона долара през третото тримесечие на тази година.

Тези наши задължения се разпределят, както следва: 6 милиона долара към Банк Комерсиал Пур Л'ероп дю Норд, Париж; 20 милиона долара към Московска народна банка, Лондон; 18

милиона долара към западногермански банки; 6 милиона долара към италиански банки и 25 милиона долара фирмени кредити, гаранции и други в различни валути.

Ние си даваме пълна сметка за сериозното положение на нашите плащания в капиталистическа валута, възникнало не само в резултат на обективни причини, но и поради съществени слабости в нашата търговия и особено поради грешките, допуснати в търговията ни със страните, с които плащанията се извършват в конвертируема валута, където вноса на стоки не е бил строго обвързан с гарантиран износ на български стоки.

Отчитайки появилите се сериозни валутни затруднения, Правителството на Н.Р.България предприе мерки за значително съкращаване на вноса от капиталистическите страни и за увеличаване на износа. Така в началото на месец април т.г. се взе решение за съкращаване на вноса от капиталистическите страни за 1960 година с 14 милиона долара и увеличаване на износа с 13,5 милиона долара. Въведен е строг режим по разходването на капиталистическа валута. Поставена е задача в течение на две-три години напълно да се ликвидират задълженията ни в капиталистическа валута, да се преустанови ползуването на краткосрочни кредити извън рамките на сезонния разрив и да се образува свободен валутен резерв при Българската народна банка.

Нашата страна има реални условия да ликвидира тези задължения в близките години. Гаранция за това е здравината на нашата социалистическа икономика, която създава база за увеличаване на експортните възможности на страната. Още през настоящата година, особено през четвъртото тримесечие ще бъде реализиран значителен износ, постъпленията от който ще покрият вноса през годината и намалят частично сумата на нашите задължения. Новосъздаденото Министерство на външната търговия подготвя нови мероприятия за развитие на нашия експорт и за подобряване качеството на износните стоки. През първото тримесечие на 1960 година плана за износ в капиталистическите страни е изпълнен със 110%.

Ние обаче не сме в състояние да посрещнем срочните погашения в капиталистическа валута през второто и третото тримесечие на тази година. Особено затруднение предизвика решението на Банк комерсиал Пур Л'ероп дю Норд, Париж и Московска народна банка, Лондон да преустановят предоставянето на Н.Р.България на нови търговски кредити за внос от капиталистическите страни. Тази мярка ни лиши от възможността да внесем някои крайно необходими за нашето стопанство стоки, без които не можем да минем.

С цел да се осигури погасяването на предстоящите падеж през второто и третото тримесечия на 1960 година, Политбюро на ЦК на БКП и Правителството на Н.Р.България се обръщат с молба до Президиума на ЦК на КПСС и Правителството на СССР за следното:

1. Да разрешат на Държавната банка на СССР да продаде за сметка на Българска народна банка намиращото се при нея на хранение българско злато в размер на около 22 тона срещу капиталистическа валута, която да послужи за погасяване на част от задълженията ни.

2. Да разреши на съответните съветски организации да закупят през 1960 г. от Българска народна банка 50 тона сребро срещу конвертируема валута.

3. Да окаже съдействие за отсрочване падежите на 40 милиона долара наши задължения към Банк Комерсиал Пур Л'ероп дю Норд, Париж и 10 милиона долара към Московска народна банка, Лондон за двегодишен срок.

София, ... април 1960 г.

С дълбоко уважение:
ПЪРВИ СЕКРЕТАР НА ЦК на БКП:
/Тодор Живков/
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
на Н. Р. БЪЛГАРИЯ:
/Антон Югов/

---

* *Оригиналът на писмото не беше намерен в архивните фондове на Централния държавен архив, поради което съдържанието му се публикува в съответствие със запазеното копие в Българската народна банка.*

№ 768

ПРОТОКОЛ НА ЦУ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ЗА ПРОУЧВАНЕ НА ВЪПРОСА ЗА ИКОНОМИЧЕСКАТА ИЗГОДА ОТ ВЪЗОБНОВЯВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ЗЛАТО В МИНА „ЗЛАТА“ ОТ СЪДЪРЖАЩИТЕ ЗЛАТОНОСЕН ПЯСЪК РЕКИ И С РЕШЕНИЕ ДА СЕ ПРЕПОРЪЧА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ДА НАСОЧИ ИЗНОСА СРЕЩУ ВАЛУТИ, В КОИТО ПРЕДСТОЯТ ЗНАЧИТЕЛНИ ПЛАЩАНИЯ

София, 20 април 1961 г.

ПРОТОКОЛ № 32

Заседание на 20 април 1961 година

Заседават: КИРИЛ НЕСТОРОВ, ГЕОРГИ ТЕРЗИЕВ, НЕШО ЦАРЕВСКИ, ГЕОРГИ ДИМОВ, РОЗАЛИН ЧУБРИЕВ и АНГЕЛ ГЕОРГИЕВ

Отсъствуват: НЕДЕЛЧО ДАЦКОВ

Присъствуват: Нейчо Гуговски – ЦК на Партията, Андрей Таканяцов, Желяз Проданов, др К. Попов, Петър Попов, Йордан Наков, Димитър Калинов, Димитър Димиев, Надежда Попкочева, Коста Янков

Заседанието се откри в 9,00 часа

Дневен ред:

[...]

6. Доклад относно резултатите в лева от валутните операции на БНБ през 1960 година.

[...]

ПО ТОЧКА 6

След разглеждане доклада относно резултатите в лева от валутните операции на Българската народна банка през 1960 година, Централното управление взе следните

Р Е Ш Е Н И Я:

1. Възлага се на началника на управлиние „Валутно“ и началника на управление „Емисионно-касово“ да проучат основно въпроса относно икономическата изгода за народното стопанство от възобновяване производството на злато в мина „Злата“ и от реките съдържащи златоносен пясък и до 10 май т.г. да излязат с предложения по този въпрос. При преценка себестойността на златото, което ще се произведе, да се вземе под внимание възвръщаемостта му ако бъде изнесено и възвръщаемостта на някои други видове стоки.

2. Възлага се на началника на управление „Валутно“ и началника на управление „Емисионно-касово“ да проучат въпроса за изкупната цена на среброто и излязат с предложение пред Централното управление на Б.Н.банка.

Срок 30 дни.

3. Началникът на управление „Валутно“ да изготви писмо до Министерството на външната търговия за следното:

а) Министерството на външната търговия да насочи износа срещу такива валути, в които предстоят значителни плащания, с оглед избягване на загуби от арбитражни операции.

б) Да бъде възложено на български външнотърговски предприятия да извършват износ за Турция срещу плащане в българското търговско представителство в Цариград, с оглед обезпечаване на необходимите средства в турски лири за посрещане разходите на българските представителства в Турция.

[...]

София, 24 април 1961 година

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА Ц.У. НА БНБ: */К. Несторов/*
СЕКРЕТАР НА Ц.У. НА БНБ: */Ан. Хараланов/*

[Върху протокола – надписи:]
Изменението е отразено в новоиздадената инструкция
Въпросът е придвижен. Получени са справки от б.клон Димитров [- - -] (25.IV) б. клон Трън (27.IV)
Емисионно-касово у-ние представи две справки от 8.V и 15.V
Всички материали са залегнали в проекто-постановление вх. А8-47 от 13.VI.1961 г., което се разгледа на заседание на Мин. съвет на 16.VI.1961 г. и 17. Мина „Злата“ работи с около 100 души работници
Писано е писмо, не можаха да намерят черновата, за да се отбележи номера
Отправено е писмо № IV-2-6035 от 27.IV.1961 г.

ЦДА, ф. 132, оп. 23, а.е. 1, л. 457–460. Оригинал. Машинопис.

№ 769

МЕМОРИАЛЕН ОРДЕР ЗА ПРЕДАДЕНОТО В ЗАЛОГ НА УНГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ЗЛАТО В КОЛИЧЕСТВО 5878 КГ НА СТОЙНОСТ 7 759 128 ЛЕВА*

София, 7 юли 1962 г.

№ 1098/7.07.1962 г.
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА–151 ЕКУ
Контролен № *1098/7* юли 19*62* г.

Д Е Б И Т		К Р Е Д И Т
Скъпоценни метали № 14 (бал. с/ка)		Скъпоценни метали № 14 (бал. с/ка)
	За предаденото в залог злато на Унгарската народна банка от комисия в състав др. др. Н. Царевски, Р. Чубриев и Д. Белчев.	
	Задължава се парт. № 24 – „Злато на кюлчета и монети – депозирани на хранение при Унгарската народна банка“. бруто 6.100.578,12 грама и	
7.759.128,37	нето 5.878.127,55 грама за предадените сандъци от №№ 334 до 460 включително, съгласно приемателно-предавателен акт от 19 юни 1962 год. или общо 127 сандъка	
	Заверява се парт. № 22 – „Златни монети в трезора“ бруто 2.264.199.79 грама нето 2.042.274,31 грама	2.695.802.09
	или общо 47 сандъка	
	парт. № 23 – „Злато на кюлчета в трезора“ бруто 3.836.378,33 грама и нето 3.835.853,24 грама	5.063.326,28
	или общо 80 сандъка. Равностойността изчислена по 1,32 лева	

за грам чисто злато.

7.759.128,37

Горната операция се взема и в съгласие с образуваната преписка по предаването на въпросното злато, която преписка е поставена в клетка № 2 на трезора.

Ст. счетоводител: *Е. Близнаков* Гл. касиер: *Н. Николов*

---

* *Съдържанието на мемориалния ордер се публикува в съответствие със запазеното копие в Българската народна банка.*

№ 770

МЕМОРИАЛЕН ОРДЕР ЗА ПРОДАЖБАТА НА ДЕПОЗИРАНОТО ОТ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА НА СЪХРАНЕНИЕ В ГОСБАНК, МОСКВА, 20 153 КГ ЗЛАТО *

София, 30 декември 1962 г.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА – 151 ЕКУ

Д Е Б И Т
С/ка № 115/150 – Теглени преводи управление „Валутно“

К Р Е Д И Т
С/ка № 14 – Скъпоценни метали

26.577.797,70

Съгласно устното нареждане на др. зам. председател Н. Царевски задължава се сметка 18/2975к – Държавна банка на СССР, Москва с двадесет и шест милиона петстотин седемдесет и седем хиляди седемстотин деветдесет седем лева и седемдесет стотинки. Настоящата операция се взема за закриване на партида 14/21 при управление „Емисионно касово“.

ДРУГИ РАЗХОДИ – 189
„Разни извънбюджетни разходи“ – 4
24.854,44 (двадесет четири хиляди осемстотин петдесет четири лева и четиридесет четири стотинки)

Заверява се
парт. № 21 – „Злато на кюлче и монети депозирани на хранение“

бруто 21.846.989,20
нето 20.153.524,35 26.602.652,14
по 1,32 лева за грам чисто злато.

С оп. б. № 729 от 30 април 1960 г. бе заделено в специална сметка 14/21 предаденото на хранение злато, съгласно спесификации от № 1 до 7 вкл. и п/мо № 4039 сс от 22 май 1959 г. на Госбанк.
С преписка ... се съобщава, че депозираното на хранение злато, е продадено на Госбанк.

Преписката третираща въпроса по продажбата
на златото се съхранява при др. зам. председател
Н. Царевски.

26.602.652,14.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

Контрольор: Съставил: *Е. Близнаков* Касиер:

* *Съдържанието на мемориалния ордер се публикува в съответствие със запазеното копие в Българската народна банка.*

№ 771

ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ И ПЪРВИ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПРОДАЖБА НА ДЕПОЗИРАНОТО КАТО ЗАЛОГ В МОСКОВСКАТА НАРОДНА БАНКА, ЛОНДОН, ЗЛАТО СРЕЩУ ОТПУСНАТ КРЕДИТ ОТ 6 100 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА

София, 17 март 1964 г.

Строго поверително

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ И
ПЪРВИ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП
другаря Тодор ЖИВКОВ
Т у к

Д О К Л А Д

от Кирил НЕСТОРОВ, председател на Българската народна банка

Относно: продажба на злато
в Лондон.

Другарю Председател,

През 1963 г. на Банката бе разрешено да депозира при Московската народна банка – Лондон злато на кюлчета и монети, както следва:

злато на кюлчета	3 835,85	кг	за	5 063 326	лева
златни монети (чуждестр[анни])	2 013,26	кг	за	2 657 503	лева
златни монети (български)	29,01	кг	за	38 299	лева

Срещу горния депозит на Банката бе отпуснат кредит на сума 6 100 000 долара.

Част от депозираните чуждестранни монети бяха продадени на Лондонския пазар, като с равностойността им бе закупено злато на кюлчета. Тъй като златото в монети има по-висока цена от златото на кюлчета, в резултат на тези покупко-продажби, нашият депозит в злато се увеличи с около 362 кг.

Състоянието на платежния баланс на страната в капиталистическа валута показва, че няма изгледи в близките няколко години да се погаси ползуваният кредит и да се освободят депозираните количества злато. По ползувания кредит ние плащаме лихва в размер на 4,5% годишно, което значи, че за 4–5 години лихвата ще възлезе на около 1 372 500 долара. Това показва, че за нас е

по-изгодно да продадем депозираното злато на Лондонския пазар и с реализираната сума да погасим задълженията си по горния кредит, вместо да плащаме лихва. Когато валутното положение на страната се подобри, ние винаги бихме могли да закупим обратно необходимите ни количества злато.

Продажбата на златото би била неизгодна в случай на близка девалвация на американския долар, когато срещу наличното количество злато ние бихме могли да погасим задължения на по-голяма сума. Девалвация на американския долар за сега обаче не се очаква.

По въпроса за продажбата на депозираното злато ние се посъветвахме с председателя на Московската народна банка др. А. И. Дубоносов, който напълно споделя нашите съображения и ни съветва да пристъпим към продажба на депозита.

Ние считаме, че следва да пристъпим към продажба само на златото на кюлчета и чуждестранните златни монети. Що се касае до българските златни монети, целесъобразно е същите да бъдат задържани за сега. Те са в малко количество, а при това имат висока цена, тъй като се търсят за нумизматични цели.

Моля, другарю Председател, Бюрото на Министерския съвет да приеме следното

Р Е Ш Е Н И Е:

Разрешава на Българската народна банка да продаде депозираното при Московската народна банка – Лондон 3 835,85 кг злато на кюлчета и 2 013,26 кг злато в чуждестранни монети и с получената сума погаси кредита към същата банка, получен срещу депозит на злато.

София, 17 март 1964 г. ПРЕДСЕДАТЕЛ: *К. Несторов*

ВГ/Написани 2 екз.
1 за адресанта
1 за службата
№ 359/17.III.1964 г.
Р. Чубриев, Н. В. Царевски

[Върху документа – надпис:]
Др. Несторов лично го занесе на ръка.

ЦДА, ф. 132П, оп. 7, а.е. 21, л. 3–4. Оригинал. Машинопис.

№ 772

ПАМЕТНА БЕЛЕЖКА ОТ СТАРШИ СЧЕТОВОДИТЕЛЯ НА БНБ В. БЛИЗНАКОВ ЗА ДАДЕНИТЕ ОТ ЧЛЕНА НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ И НАЧАЛНИК НА ЕМИСИОННО-КАСОВОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ РОЗАЛИН ЧУБРИЕВ СВЕДЕНИЯ ЗА ПРОДАЖБАТА НА ЗАЛОЖЕНОТО ОТ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ЗЛАТО В СССР И В ЛОНДОН*

София, 23 юни 1964 г.

ПАМЕТНА БЕЛЕЖКА

С доклад от 19 март 1964 год. вх. № 10-475 от 20 март 1964 год. на Председателя др. Кирил Несторов е изнесен въпроса за продажбата на златния залог в СССР пред Председателя на Мин. съвет др. Тодор Живков.

Върху първия екземпляр на този доклад др. Т. Живков е поставил резолюция с която се оформява продажбата на залога.

Екземплярът от резолюцията на др. Т. Живков се съхранява при др. К. Несторов.

С доклад пък от 17 март 1964 год. вх. № II-2-969 от 3 април 1964 год. на др. Председател К. Несторов е изнесен въпроса за продажбата на златния залог в Лондон, пред Председателя на

Мин. съвет др. Т. Живков.

Върху първия екземпляр на този доклад др. Т. Живков е поставил резолюция с която се разрешава продажбата на залога.

Екземплярът с резолюцията на др. Т. Живков се съхранява също при др. К. Несторов.

Тези данни ми се дадоха устно от др. Розалин Чубриев преди неговото заминаване за Москва.

Е. Близнаков

София, 23 юни 1964 г.

** Оригиналът на паметната бележка не беше намерен, поради което съдържанието му се публикува в съответствие със запазеното копие в Българската народна банка.*

№ 773

МЕМОРИАЛЕН ОРДЕР ЗА ПРОДАЖБАТА НА ДЕПОЗИРАНОТО В МОСКОВСКАТА НАРОДНА БАНКА, ЛОНДОН, ЗЛАТО В КОЛИЧЕСТВО 6 068 КГ НА СТОЙНОСТ 7 720 806 ЛЕВА*

София, 9 ноември 1964 г.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА – 151
Главна каса

К. № *1254*/9 ноември 1964 г.

ДЕБИТ		КРЕДИТ
116 – Получени преводи		14 – Скъпоценни камъни
7.720.806,53	(Седем милиона седемстотин двадесет хиляди осемстотин шест лева и петдесет три стотинки)	

Одобрени с платежно нареждане № *38548/2.XI.*1964 г. и кредитно авизо № *36296/2.XI.*1964 г. на Софийски градски клон от Българска външнотърговска банка, София за закриване на част от сметката по депозираното злато при Московска народна банка, Лондон, което злато е продадено за уреждане задължението към Московска народна банка, Лондон.

Заверява се парт. 28 – „Злато на кюлчета и монети депозирани на хранение при Московска народна банка, Лондон

бруто 6.068.320,67 нето 5.849.095,85 7.720.806,53

С разликата от частта между дългът и получената сума в долари Българска народна банка ще бъде заверена по сметка в долари при Българска външнотърговска банка, София.

От въпросното депо са останали непродадени само българските златни монети описани в наша спесификация № 1/26.II.1963 г. както следва: 5000 броя бруто 32.238.05 нето 29014,24 към което количество следва да се добавят намерените между другите златни монети, предвидени за продажба, 3 1/2 броя български златни монети, които са заделени за не продажба и остават на депо, съгласно писмо от 5 октомври 1964 год. на Московска народна банка, Лондон.

Съгласно същото писмо остатъкът на българските

златни монети възлиза на 5003 1/2 броя на 1037,100 бруто унции или 933,390 чисти унции = 29.031,70 г.

14 – Скъпоценни метали Задължава се парт.: № 28 – „Злато на кюлчета и монети депозирани на хранение при Московска народна банка, Лондон.“

23,05 3 1/2 броя бруто 19,40 нето 17,46

Заверява се парт. № 28 – „Злато на кюлчета и монети депозирани на хранение при Московска народна банка, Лондон.“

3 1/2 броя бруто 19,40 нето 17,46 23,05

Заприходени за изравняване на остатъка.

7.720.829,58 М.О. 7.720.829,58

Горната операция се взема и в съгласие с преписката по депозирането и продажбата на златото при Московска народна банка, Лондон както и съгласно докладна записка от 17 март 1964 год. вх. № II-2-969 от 3 април 1964 год. на Председателя на банката др. Кирил Несторов, върху която записка е отбелязана резолюцията на др. Тодор Живков с която се дава съгласието за продажбата на въпросното злато.

Главен касиер: *Н. Николов*

Ст. счетоводител – к: *Е. Близнаков*

„Получени преводи“ – 116
640.772,40

105 – „Разни дебитори и кредитори“ Парт. № 22 – Равностойността в лева на предадените от банката на БВТБ долари, получени при продажбата на злато от Московска народна банка, Лондон.

За изравняване на частта от одобрената ни сума от БВТБ, София. 640.772,40

8.361.601,98 8.361.601,98

Н. В. Царевски

[Върху документа – надпис:]
Разликата да се мине по с/ка 105 „Разни дебитори и кредитори“. [- - -]

---

* *Съдържанието на мемориалния ордер се публикува в съответствие със запазеното копие в Българската народна банка.*

№ 774

ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ТОДОР ЖИВКОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ДА БЪДАТ ИЗНЕСЕНИ ОТ СТРАНАТА И ЗАЛОЖЕНИ В ЧУЖБИНА СРЕЩУ ПОЛЗВАНЕ НА КРЕДИТИ В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА 4000 КГ ЗЛАТО*

София, 31 март 1967 г.

До
ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР на ЦК на БКП и
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
другаря ТОДОР ЖИВКОВ
Т у к

Д О К Л А Д

от КИРИЛ НЕСТОРОВ, председател на Българска народна банка

Другарю Живков,

Българската народна банка е член-акционер на Банката за международни плащания в Базел, чиято уставна цел е да съдейства за сътрудничеството между централните банки на отделните страни, да предоставя финансови кредити и да посредничи в международните плащания. Поради неблагоприятната политическа обстановка и недружелюбното отношение на Банката за международни плащания, до 1960 година Българската народна банка не можеше да ползува кредитни улеснения при нея. На всички запитвания от наша страна за ползуване на известни кредити в конвертируема валута Банката отговаряше положително, но само при условие, че депозираме злато в Швейцария в размер на една значителна част от сумата на исканията кредит.

Начало на по-оживени делови отношения с Банката за международни плащания бе сложено през 1961 година, когато тя ни предостави финансов кредит и без залог на злато в размер на 4 млн. шв[ейцарски] франка при сравнително благоприятни лихвени условия.

През следващите години размерът на ползуваните кредити от тази банка се увеличи и понастоящем ползуваме 12 128 205 долара, от които 10 млн. долара представляват постоянен кредитен лимит.

Няколкократно на официални срещи от страна на Банката за международни плащания е било изтъквано, че възможностите им за предоставяне на кредити са ограничени и че с нашата страна могат да бъдат разширени само ако и Българската народна банка предостави от своя страна краткосрочни кредити на Банката за международни плащания или ако бъде заложено злато. Досега сме предоставили депозити в размер на 3 120 000 долара за твърде кратки срокове и поради ограничените валутни възможности на страната не може да се разчита на увеличение на операциите по този начин.

По отношение искането за залог на злато от наша страна нееднократно е било изтъквано, че валутното законодателство на страната не разрешава златните резерви да се съхраняват в чужбина. Пояснихме, че Българска народна банка разполага с известни количества злато, невлизащо в златните резерви, което би могло да се използува за залог срещу отпускане на депозити в конвертируема валута. Изхождайки от практиката на Банката за международни плащания, считаме, че при осъществяване на подобна операция отпуснатият кредит по стойност може да бъде два пъти по-голям от заложеното злато.

Като имаме пред вид размера на плащанията за настоящата година и несигурността на кредитните пазари и от друга страна, че златото, съхранявано в трезорите на Българска народна банка, е неолихвяемо, считаме за целесъобразно да се изнесе известно количество от него за депозиране в чужбина с оглед увеличаване на кредитните лимити, ползувани при Банката за международни плащания в Базел. От гледище на транспортни и други разноски по изпращане и депозиране на

златото по-изгодно за нас ще бъде пратката да се оформи от 3 000 до 5 000 кг.

Молим, другарю Живков, за Вашето разрешение да бъде изнесено и заложено от Българска народна банка 4 000 кг злато в чужбина, срещу което да ползуваме финансови кредити в конвертируема валута.

София, *31* март 1967 година

ПРЕДСЕДАТЕЛ: *К. Несторов*

ЛР/Написани 2 екз.
1 за адресанта
1 за службата
№ 85/23.III.1967 г.

[Върху документа – резолюция:]
Съгласен.
Т. Живков

ЦДА, ф. 132П, оп. 7, а.е. 21, л. 6–7. Оригинал. Машинопис.

* *Виж и документи № 775 и 776.*

№ 775

СПРАВКА ЗА ВЪЗМОЖНОСТТА И УСЛОВИЯТА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ДА ПОЛЗВА ВАЛУТЕН КРЕДИТ ОТ БАНКАТА ЗА МЕЖДУНАРОДНИ ПЛАЩАНИЯ В БАЗЕЛ СРЕЩУ ЗАЛОГ НА ЗЛАТО*

София, 8 юни 1967 г.

Поверително

С П Р А В К А

за депозитни операции срещу залог на злато при Банката за международни плащания Базел.

На последните срещи между представители на Банката за международни плащания, Базел и др. др. К. Несторов и Н. Царевски са били третирани въпроси за операциите на БМП със злато.

Така например, на 19.XII.1966 год. при проведената среща в Базел г-н Мандел, директор на управлението банкови операции, е пояснил, че Банката за международни плащания, Базел купува и продава злато на база „локо“, като работи главно с най-големите златни пазари в Европа – Лондон, Париж, Берн. БМП е добре специализирана в тези операции и можела да поеме уреждането на разходите и транспорта и застраховката за сметка на БНБ за улеснение при желание от наша страна. Г-н Мандел обеща да проучи и съобщи писмено на БНБ размера на транспортните разходи и застраховката от София до Берн и Цюрих – Берн, което бе направено.

Обърнато ни бе внимание, че златните кюлчета следва да бъдат от международен стандарт „гут деливъри“, подпечатани от специални фирми.

Др. Царевски обяснил, че нашите кюлчета са произведени от наши заводи и са с максимална чистота, но нямат печат. Г-н Мандел е отговорил, че независимо от чистотата на златото, кюлчетата трябва да имат необходимия печат и че подпечатването им в Берн може да бъде лесно подсигурено чрез БМП. Той е пояснил, че тази процедура се налага във връзка с това, че заложеното злато се обезличава, т.е., че БМП ще върне равностойно по количество и качество злато на предаденото, но не същите кюлчета. Сделките, които сключвала БМП, давала за изпълнение на централните банки на съответните страни, тъй като тя не разполага със собствени хранилища. В случай, че сключим сделка „локо“ Берн, БМП ще уреди приемането на златото от Швейцарската

Нац[ионална] банка за минаване по сметка на БМП. След отнасянето на златото по нейна сметка, БМП може да предостави депозит в конвертируема валута. На въпроса какъв би бил размерът на депозита в съотношение със заложеното злато, г-н Мандел е отговорил тогава, че съотношението е 1:1. По настояване на др. Царевски за увеличаване на съотношението, г-н Мандел е заявил, че би могло да се помисли евентуално за двойно по-голям депозит във валута в сравнение със заложеното злато. Той многократно е подчертал, че фактическото съотношение е много по-голямо, тъй като лимитът, ползуван от БНБ при БМП, е без покритие.

При това положение ние си представяме, че сделката ще протече по следния начин:

1) Българска народна банка за своя сметка осигурява превоза на златото до Цюрих, за което уведомява 2–3 дни предварително БМП, Базел за експедирането на пратката, времето на нейното изпращане и номера на самолета, с който ще пристигне.

2) БМП, Базел осигурява получаването на златото и приемането му със специално превозно средство и придружител от страна на БМП. От наша страна също следва да има придружител представител на БНБ и евентуално и на БВБ и ДСП „Деспред“.

3. Документарното оформяне на предаването и приемането следва да се оформи с гаранция или разписка за приетото злато под формата на депозит, като в документа се посочи точното количество, качество и златно съдържание, както и неотменяемия ангажимент на БМП, Базел да съхранява депозираното от нея злато съгласно инструкциите на БНБ.

На предстоящата среща с представители на БМП, Базел следва да се уточнят някои въпроси, а именно:

1) Съотношението между стойността на златото и размера на депозита в конвертируема валута;

Нашето желание е размерът на депозита да бъде двойно по-голям от стойността на депозираното злато. Преди извършването на сделката това трябва да ни бъде изрично потвърдено с ангажимент от БМП, Базел.

2) Каква лихва в злато ще бъде заплащана на БНБ за депозираното от нея злато. (На една от срещите на 13 юни 1966 г. г-н Мандел е изтъкнал, че БМП била заинтересована да получи като депозит злато, като за него ще се заплаща лихва също в злато: за 3 и 6 месеца 1/8, за 9 и 12 месеца – 3/8%).

Предлагаме депозита на злато да бъде договорен за срок от 1 година с право на продължение.

3) Какви разноски ще възникнат за БНБ по пренасянето и приемането на златото.

4) Застраховката да бъде поета от БНБ чрез ДСП „Булстрад“ от склад до склад.

5) При какви лихвени проценти ще ни бъдат предоставени депозитите срещу залога на златото.

6) Какви разноски ще възникнат за подпечатването на кюлчета, които не са признати за „гут деливъри“.

София, юни 1967 г.

НБ/Написани 3 екз.
1 за председателя на БНБ
2 за - „ - „ БВБ
3 за службата
№ 452/8.VI.1967 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 7, а.е. 21, л. 10–12. Оригинал. Машинопис.

* *Виж и документи № 774 и 776.*

№ 776

ПАМЕТНА БЕЛЕЖКА ЗА СРЕЩАТА И РАЗГОВОРА НА 13 ЮНИ 1967 Г. В БАЗЕЛ С ДИРЕКТОРА НА ОТДЕЛА ЗА БАНКОВИ ОПЕРАЦИИ НА БАНКАТА ЗА МЕЖДУНАРОДНИ ПЛАЩАНИЯ Х. МАНДЕЛ ЗА ВЪЗМОЖНОСТТА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ВАЛУТЕН КРЕДИТ НА БНБ СРЕЩУ ЗАЛОГ НА ЗЛАТО*

София, 19 юни 1967 г.

Поверително

ПАМЕТНА БЕЛЕЖКА

за срещата с г-н Х. Мандел, директор на Отдела
за банкови операции при Банката за международни
плащания в Базел на 13.VI.1967 г.

На 13 юни т.г. в Базел се срещнах с директора на отдела за банкови операции на Банката за международни плащания г-н Х. Мандел. Беше разискван въпроса за техническото осъществяване на евентуална операция за залог на злато срещу депозит на валута. Бяха разгледани следните въпроси:

1) Възможно ли е ползуването на депозит във валута при съотношение към златото 2 : 1. Беше изяснено, че се касае за злато извън нашите резерви за количество от около 5 до 8 тона.

Г-н Мандел отговори, че по принцип банката предоставя такива депозити в съотношение 1 : 1, но в редица случаи на подобни операции, както с централни банки на западноевропейските страни, така и с банки от социалистическите страни са предоставени депозити при съотношение 1 : 2. В нашия случай г-н Мандел счита, че Банката може да ни предостави депозит в двоен размер, но следва за тази цел да се съгласува въпроса и с Управлението на Банката.

2) Какъв ще бъде лихвения процент, който ние ще плащаме за ползуване депозит във валута и процента, който ще получаваме за заложеното злато.

На въпроса бе отговорено, че БВБ ще плаща лихвен процент по депозита, какъвто е в момента на паричния пазар за определена валута. От момента на ползване на насрещния депозит Банката за международни плащания ще намали с около 3/8% от пазарния лихвен процент по депозита т.н. „комисионна за откриване“.

Освен това при изчисляване на стойността на депозита следва да се приспаднат и лихвите, които ние ще получим за заложеното злато, които възлизат на:

за 1 месец	за 3 месеца	за 6 месеца	за 1 година
1/16% годишно	1/8% годишно	3/16% годишно	1/4 годишно

Тези проценти ние можем да получим или в конвертируема валута, или в злато [по] наш избор.

3) Какви са транспортните и застрахователните разходи по операцията със златото?

(Въпросът бе обсъждан с г-н Кюнц, зав[еждащ] сектор „Сделки с благородни метали“ в банката).

Отговорено беше, че понастоящем тези разходи са:

транспорт (с швейцарски самолет)

София – Цюрих – 5 тона; – 0,68‰

8 тона; – 0,42‰

Цюрих – Берн (с блиндирани камиони) – 0,04‰ и за двете количества

Разходи по приемането на златото от Швейцарската национална банка в Берн – 0,03‰

Застраховка – 0,75‰ за двете количества.

Тези проценти се отнасят до сделка, при което транспорта на златото до Цюрих се осигурява от наша страна и приемо-предаването му се извършва в Цюрих. По-нататък транспортирането му и обработката му се поема от Банката за международни плащания Базел.

В случай, че златото, което доставяме, не е в количества и от качество и с печат, приети в

международната търговия със злато (стандарти на Лондонския златен пазар, кюлчета от около 12,5 кг с минимална чистота 995/1000), ще възникнат допълнителни разходи, които възлизат на:

– претопяването на златото по 1,80 швейц[арски] фр[анка] на килограм (ако количеството злато бъде в Берн преди 23 юли, претопяването ще се извърши до края на ноември т.г. – в случай на количество до 10 тона).

– разноски по контрол и анализ – по 13 швейц[арски] фр[анка] на кюлче.

София, юни 1967 г. /Ас. Златанов/

ВП/Написани 4 екз.
1 [за] предс[едателя] на БНБ
1 [за] предс[едателя] на БВБ
1 за др. Златанов
1 за др. Владимиров
№ 476/19.VI.1967 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 7, а.е. 21, л. 8–9. Оригинал. Машинопис.

* *Виж и документи № 774 и 775.*

№ 777

МЕМОРИАЛЕН ОРДЕР ЗА ОДОБРЕНИЕ НА ПОЛУЧЕНИТЕ ПРЕМИИ ЗА ДЕПОЗИРАНОТО ЗЛАТО В БАНКАТА ЗА МЕЖДУНАРОДНИ РАЗПЛАЩАНИЯ, БАЗЕЛ*

София, 28 април 1972 г.

№ 741/28.04.1972 г.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА – 151 ЕКУ
София, *28* април 19*72* г. К. № 00741

С/ка 05 Задължихме Ви лева ст.		С/ка 76 Заверихме Ви лева ст.
	Дебитира се сметка № 050020 – „Злато на кюлче предадено на депозит в Банк де Регълман Интернасионо, Базел	
	бруто 15.677,73	
20.694,60	нето 15.677,73	
	за *одобрение на* премии за времето от депозирането на златото до 16 март 1972 год., съгласно изпратените ни извлечения, които се съхраняват в специална папка при Главния касиер др. Н. Николов	
	Равностойността на горното злато е осчетоводена по 1,32 лева за грам чисто злато.	
	Двадесет хиляди шестотин деветдесет четири лева и 60 стотинки.	20.694,60

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Счетоводител: Проверил: Касиер:
Е. Близнаков [- - -] *Н. Николов*

* *Съдържанието на мемориалния ордер се публикува в съответствие със запазеното копие в Българската народна банка.*

№ 778

МЕМОРИАЛЕН ОРДЕР ЗА ПОЛУЧЕНОТО ОТ БАНКАТА ЗА МЕЖДУНАРОДНИ РАЗПЛАЩАНИЯ, БАЗЕЛ, И ВНЕСЕНО В ТРЕЗОРА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ЗЛАТО В КОЛИЧЕСТВО 4040 КГ НА СТОЙНОСТ 5 333 335 ЛЕВА*

София, 23 юни 1972 г.

№ 1062/23.06.1972 г.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА 3201
София, *23.VI.*1972

с/ка № 05		с/ка № 05
Задължихме Ви		Заверихме Ви
лева ст.		лева ст.
	За оформеното в сандъци злато от комисия в състав: Розалин Чубриев, Начо Николов, Емил Близнаков, Николай Сотиров и Борис Марков по списификации №№ 652 до 732 включително и внесени в трезора на банката в присъствието на Зам. председателя професор Т. Тотев. Дебитира се сметка № 050016 – „Злато на кюлче в трезора“ с пет милиона триста тридесет три хиляди двеста петдесет четири лева и 75 стотинки. бруто 4.054.484,60	
5.333.254,75	нето 4.040.344,61	
с/ка № 76		
	За отнасяне на резултатна сметка явилата се разлика между полученото количество чисто злато от Банк де Регелман Интернасионо, Базел по тяхните спесификации за 4.040.405,54 грама и установеното на нашите везни количество 4.040.344,51 грама чисто злато или в по-малко 61,03 грама чисто злато.	
80,56	Осемдесет лева и 56 стотинки	
	Кредитира се сметка № 050020 – „Злато на кюлче предадено на депозит в Банк де Регелман Интернасионо, Базел“ с пет милиона триста тридесет три хиляди триста тридесет пет лева и 31 стотинки. бруто 4.054.545,80 грама	
	нето 4.040.405,54 грама	5.333.335,31
	за изписване на върнатото ни депо. Равностойността на горното злато е осчетоводена по 1,32 лева за грам чисто злато. Преписката по депото се съхранява в специална папка при Главния касиер др. Н. Николов.	
5.333.335,31	Приложение: 81 спесификации	

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Счетоводител: *Е. Близнаков* Проверил: Касиер: *Н. Николов*

* *Съдържанието на мемориалния ордер се публикува в съответствие със запазеното копие в Българската народна банка.*

№ 779

МЕМОРИАЛЕН ОРДЕР ЗА ПОЛУЧЕНОТО ОТ МОСКОВСКАТА НАРОДНА БАНКА, ЛОНДОН, И ВНЕСЕНО В ТРЕЗОРА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ЗЛАТО В КОЛИЧЕСТВО 3001 КГ НА СТОЙНОСТ 3 961 355 ЛЕВА*

София, 30 септември 1974 г.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА 3201
№ 1633/30.09.1974 г.

С/ка 05 Задължихме Ви лева ст.		С/ка 05 Заверихме Ви лева ст.
3.961.355,10		3.961.355,10

(три милиона деветстотин шестдесет една хиляди триста петдесет пет лева и 10 ст.)

За оформеното в сандъци злато (получено от Лондонската банка**), от комисия Розалин Чубриев – директор, Начо Николов – гл. касиер, Николай Сотиров – гл. специалист и Борис Марков – вал. касиер по спесификации от № 776 до № 835 вкл. и внесено в трезора на банката в присъствието на зам. председателя на БНБ др. проф. Тотю Тотев:

Дебитира се с/ка 050016 „Злато на кюлче в трезора“ с три милиона деветстотин шестдесет една хиляди триста петдесет пет лева и 10 ст.

Бруто 3.010.180,38 г
нето 3.001.026,59 г

Кредитира се с/ка 050014 „Злато на кюлче“ с три милиона деветстотин шестдесет една хиляди триста петдесет пет лева и 10 ст.

Приложение: 60 спесификации

Предал: *Н. Сотиров*

Счетоводител: [- - -] Проверил: [- - -] Касиер: *Н. Николов* Приел:

* *Съдържанието на мемориалния ордер се публикува в съответствие със запазеното копие в Българската народна банка.*

** *В случая става дума за Московската народна банка, Лондон.*

№ 780

ПИСМО ОТ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ТЪРГОВИЯТА И ВЪНШНОТЪРГОВСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ „РУДМЕТАЛ“ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ И ОПРЕДЕЛЯНЕ НА УСЛОВИЯТА ЗА ИЗКУПУВАНЕ НА ВНЕСЕНОТО ЗЛАТО, ПРОИЗВЕДЕНО ОТ СЪВМЕСТНОТО БЪЛГАРСКО-МОНГОЛСКО ПРЕДПРИЯТИЕ „МОНГОЛБОЛГАРМЕТАЛ“

София, 23 август 1984 г.

ДО
МИНИСТЕРСТВОТО НА
ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ
КОПИЕ: ВТО „РУДМЕТАЛ“

На № 982 от 27.07.1984 год.

Българската народна банка има готовност да изкупи внесеното злато от ВТО „Рудметал“, произведено от съвместното предприятие „Монголболгарметал“ при следните условия:

Златото да се произведе в стандартен вид, съгласно международните норми, във вид на кюлче или лента с чистота на златото от 999,7 до 999,9 на 1000; да бъде придружено със сертификат за качество; при внасянето в страната да бъде проверено от компетентните контролни органи в НРБ.

Българската народна банка може да закупи златото по цена, определена от компетентните органи в преводни рубли.

Измерването на златото ще се извърши на банковата прецизна везна и ще се заплати в момента на приемането.

Написано в 3 екземпляра
Екз. № 3 – за БНБ – ЦУ
№ *605/23.8.*1984 г. ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ: *Г. Колев*

ЦДА, ф. 132П, оп. 13, а.е. 23, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 781

ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ ЗА ДАВАНЕ СЪГЛАСИЕ СТОПАНСКА БАНКА ДА ИЗНЕСЕ ОТ СТРАНАТА И ПРОДАДЕ 400 КГ ЗЛАТО

София, 18 декември 1990 г.

ПРОТОКОЛ № 92

Заседание на 18 декември 1990 година

Заседават: Ив. Драгневски, Т. Чавдаров, Г. Колев, Г. Петков, Р. Нацева, Ат. Атанасов, Д. Ананиев, Я. Калъчева, Ст. Млъзев, Л. Филипов, Вл. Владимиров

Отсъствуват:

Присъствуват:

Заседанието се откри в ... на подпис

Дневен ред:

1. Обсъждане писмо № 001474 от 27.11.1990 г. на Стопанската банка за физически износ и продажба на 400 кг. злато

Докладва: Р. Нацева

По т. 1 от дневния ред, Управителният съвет взе следните

РЕШЕНИЯ:

1. Българската народна банка не възразява при наличието на условията, предвидени в т. 2 от Решение № 151 от 19 юли 1990 г. на Министерския съвет и писмо № П-70-00-0104 на Министерството на финансите, да бъде изнесено по съответния ред и продадено злато в размер на 400 кг.

2. Да се уведоми Стопанската банка, че за осигуряване на производствените нужди на страната, фирма „Полимет“ трябва да достави до 20.12.1990 г. в Главна каса на Българската народна банка още 220 кг злато на лента.

Отг.: Р. Нацева

, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА БНБ: *Т. Чавдаров*
СЕКРЕТАР НА УС НА БНБ: *Св. Бисова*

[Върху документа – надпис:]
Фотокопие от протокол № 92/18.12.90 г. получен от: Вл. Владимиров.

THE ECONOMIC BANK
Sofia, Slavianska str. 8
Telex 23910 ECBAN
TELEPHONE 88-55-26

001474 27.11.1990

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

С решение № 151 от 19 юли 1990 г. на Министерски съвет на НРБ, т. 2 се предлага на Стопанска банка да осигури валутен кредит за доставка на материали, оборудване и техническа помощ във връзка с изпълнение на задачите от програмите за опазване на въздуха, водите и почвата от арсен и други замърсители от производствената дейност на Технологичния металургичен комбинат „Г. Дамянов“ – Средногорие. В същото решение е предвидено погасяването на кредита да се извършва чрез износ на благородни метали, мед и друга продукция на фирмата „Полимет“.

На основание горецитираното Решение на МС, Фирма „Поломет“ представи в Стопанска банка искане за ползване на валутен кредит. За съжаление реален източник за издължаване на кредита не съществува, но е налице произведено над разчета по баланса за 1990 г. количество злато в размер на 408,451 кг., което ръководството на фирмата предлага да служи за източник за финансиране на реализирането на горепосочената програма.

С писмо от 09.09.1990 г. Министерство на финансите „разрешава да бъде изнесено и продадено злато в размер до 408,451 кг., което злато е предоставено на Стопанската банка за обезпечаване на валутния кредит, ако няма друга възможност за ползуване на такъв кредит“.

Стопанска банка ще приеме златото за обезпечение на валутния кредит при договорни условия, но поради това, че няма реална възможност за издължаване на кредита се налага физическия износ на златото.

В горецитираното писмо на Министерство на финансите има условие за съгласуване на износа с БНБ, като се реализира най-благоприятен валутен резултат.

Моля, Господин Председател за Вашето съгласие, Стопанска банка да организира с посредничеството на българска търговска организация физическия износ и продажба на 408,451 кг. злато по пазарни условия. Средствата от продажбата ще служат за възстановяване на валутния кре-

дит на фирма „Полимет“.

Прилагам: Решение № 151/1990 г. на МС на НРБ;
Писмо на МФ от 09.09.1990 г.

С уважение,
ПРЕДСЕДАТЕЛ: *Цв. Петков*

СТАНОВИЩЕ

на управление „Емисионно“ при БНБ
във връзка с писмо № 001474 от 27.11.1990 г.
на Стопанска банка за физически износ и продажба на 400 кг злато

Съгласно чл. 6, ал. 11 и чл. 17 от Закона за сделките с валутни ценности и за валутния контрол, както и на основание чл. 4 от Наредбата за добиване и преработване на злато, сребро и платина и сделките с тези метали е необходимо съгласие на Българската народна банка за извършване на сделки и действия с благородни метали, като при даване на необходимото съгласие Българската народна банка може да постави условия, които трябва да се спазват.

На основание на гореизложеното и в съответствие с Решение № 151 от 19.07.1990 год. на Министерския съвет и Писмо № П- 70-00-0104 от 09.09.1990 год. на Министерството на финансите, управление „Емисионно“ изразява следното становище:

Българската народна банка следва да даде съгласие за физическия износ на злато и при осъществяването на сделки с него като бъдат спазени следните условия:

1. Стопанската банка и фирма „Полимет“ да преценят още веднъж дали комбинатът е използвал всички възможности за износ на продукти от производствената листа с оглед златото да остане в страната.

2. За осигуряване на производствените нужди на страната е необходимо фирма „Полимет“ да достави до 20.12.1990 год. в Главна каса на Българската народна банка още 220 кг. злато на лента.

3. Съгласно Решение № 151 на Министерския съвет и Писмо № П-70-00-0104

На Министерството на финансите от 09.09.1990 год., след изпълнение на горното изискване на Българската народна банка не възразява да бъдат изнесени, но не повече от 400 кг. злато. Следователно, количеството от 8,451 кг, което е над разрешеното за износ, следва да бъде предадено в Главна каса на Българската народна банка срещу заплащане в лева по установения ред. Това практически може да стане чрез замяна на стандартни ключета от наличните в Българската народна банка с по-малко от 12,5 кг тегло.

4. При продажбата на златото да бъде реализиран най-благоприятен валутен резултат, който да се документира и обоснове пред Българската народна банка.

Началник управление: *Р. Нацева*

ЦДА, ф. 132, оп. 34, а.е. 17, л. 258–261. Оригинал. Машинопис.

7

БНБ и външният държавен дълг

7.1. ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

№ 782

ДОКЛАД ОТ ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ГЕОРГИ ДАМЯНОВ ДО ЧЛЕНОВЕТЕ НА ПОЛИТБЮРО С ПРЕДЛОЖЕНИ МЕРКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИЯ ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС НА НР БЪЛГАРИЯ ЗА 1951 Г.

София, 25 ноември 1950 г.

строго поверително

ДО ПОЛИТБЮРОТО НА
БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА
ПАРТИЯ
Т У К

ДОКЛАД

от Георги Дамянов, председател на
Комисията по съставяне на платежния
баланс (нестоковата му част) за 1951 година.

Другари,

От данните, с които разполага Българската народна банка се вижда, че изпълнението на общия платежен баланс за 1950 година ще се изрази в следните приблизителни цифри:

1. Приходи в чужда валута:

предвидено всичко	49.152 млн. лв.	– от тях нестокови	1.984.-млн. лв.
реализирано всичко (вкл. предвижданията за IV-то тримесечие)	44.472 млн. лв.	– „ –	1.405.6 млн. лв.
реализирано в по-малко	4.680 млн. лв.	– от тях нестокови	578.4 млн. лв.

2. Разходи в чужда валута:

предвидено всичко	52.263 млн. лв.	– от тях нестокови	4.316.-млн. лв.
извършени всичко (вкл. предвижданията за IV-то тримесечие)	42.731.2 – „ –	– „ –	5.968.8 – „ –
разходвано в по-малко	9.531.8 – „ –	– „ –	
		разходвано в повече	1.652.8 – „ –

Резултатът от досегашното изпълнение на разходната част на платежния баланс, в нестоковата му част, се изразява, следователно, в преразход от 1.652.8 млн. лв., което се дължи главно на следните пера:

	предвиждания	изпълнено	преразход
		в милиони лева	
1) Разходи за студенти, специализиращи и стипендианти	663.-	1.079.-	416.-
2) Преводи на печалби на съветски предпр[иятия] в България, лихви по търговски спогодби и др. и пр.	164.-	1.463.1	1.299.1

За съставянето на плана за общия платежен баланс на страната за 1951 година министерствата и отделните ведомства са представили искания за разходи в чужда валута, които далеч надвишават реално изразходваните суми през 1950 година. Така например:

	очаквано изпълнение за 1950 г.	искания на ведомствата за 1951 г.	проектоплан на комисията
		в милиони лева	
1) За застраховки на кораби, стоки и вътрешни обекти	222.9	652.1	329.9
2) За техническа помощ	328.4	1.566.-	1.409.9
3) За легации и консулства в чужбина	440.5	711.1	360.-
4) За търговски представителства	95.-	391.3	100.-
5) За студенти, стипендианти и специализиращи	1.079.-	2.479.2	795.-
6) За държавни и други командировки	84.2	365.6	45.-
7) За участие в панаири и в международни организации	108.8	290.7	50.-
и т.н.			

Комисията по преглеждане исканията на ведомствата, като взе предвид положението на нашата външна търговия и решението на Министерския съвет да се направи икономия в чуждата валута между 500 и 700 мил. лв. (в сравнение с 1950 год.), извърши чувствителни намаления на отделни пера, както това се вижда от горната таблица. По този начин исканията по нестоковите статии III, IV, V и VI, възлизащи на 4.269.9 мил. лв., бяха сведени на 1.380 мил. лв., като по този начин е реализирана една икономия, в сравнение с 1950 год., от 457 мил. лв. Колкото се отнася, обаче, до указанията на Министерския съвет да се намалят разходите, в сравнение с 1950 год., с 500 до 700 мил. лв., трябва да се отбележи, че това е постигнато, като се има предвид и проекта за увеличаване на приходите по отделните статии. Така по горните статии имаме:

п р и х о д – очаквани постъпления за 1950 г. 727.4 млн. лв.
проекто-план за 1951 г. ..... 982.2 – „ –
в повече ..... 254.8 – „ –

р а з х о д – очаквано изпълнение за 1950 г. 1.837.- млн. лв.
проекто-план за 1951 г. ..... 1.380.- – „ –
в по-малко ..... 457.- – „ –

или икономия 711.8 мил. лв., която се получава като към сумата 254.8 мил. лв. прибавим 457 мил. лв., съгласно горната табличка (като не е взето, обаче, под внимание перото за техническа помощ).

В показаните приходи и разходи не са включени статиите за приходите и разходите от капиталовложения, тъй като още не са нанесени в баланса предвижданията за сумите, които съветските предприятия у нас ще преведат на централите си в СССР.

При това положение предлагам да се приеме приложеният проект за общ платежен баланс на България за 1951 год., като за реализиране на изпълнението му се вземат следните мерки:

1) Държавният застрахователен институт да презастрахова в чужбина само корабите и стоките, които внасяме с тях, а не и местните обекти.

2) Министерствата на външните работи и на външната търговия да вземат и следните мерки с оглед да се получи по-чувствително съкращение на разходите за нашите политически и търговски представителства в странство:

а) да съкратят персонала при тези представителства;

б) извън приравняването на всички заплати към коефициента от последната категория, да се ревизират заплатите и по големина в такива страни като Франция, Дем[ократична] реп[ублика] Германия, Чехословакия и пр., където условията на живота са по-добри в сравнение с други страни;

в) да се приложи еднакъв коефициент при валоризиране на заплатите на дипломатическия и търговския кадър в чужбина;

г) да се намалят веществените разходи, като за целта се прибегне и до събиране в една сграда на легацията и търговското представителство в даден град и там, гдето е възможно, и на представителствата на държавните търговски централи. С това ще се икономисат наеми, отопление, осветление, помощен персонал и пр.

д) 20% от заплатите на служителите при легациите и търговските представителства да се внасят по левова сметка при Българска народна банка.

Да се задължат Министерствата на финансите и на външните работи да представят до 5.XII. т.г. проект по точка втора.

3) Министерството на външната търговия да съкрати участието на България в международните панаири, като това участие става не ежегодно, а на 2 години. От друга страна, разходите по участието в панаири да се вземат от приходите, които се получават от продажба на мостри и пр., т.е. това участие във валутно отношение да става на базата на самоиздръжка.

4) Българска народна банка да проучи въпроса защо някои параходни представителства у нас заплащат пристанищните и др. такси в лева, като се вземат мерки да спазват търговските и други споразумения на България с отделните страни.

5) Министерството на външните работи да уреди въпроса с чуждестранните легации, които за своята издръжка не отстъпват чужда валута на Банката, а вършат незаконни сделки за снабдяването си с лева.

6) Министерство на финансите да оточни в кои международни организации може да членуват отделните министерства, ведомства и организации, с оглед на съкращения в разходите на чуждата валута.

7) К. Н. И. К. да вземе необходимите мерки за съкращение с 150 души следващите в СССР български студенти. Стипендията да се намали от 250 на 200 рубли на лице.

8) Министерството на народната отбрана да намали с 15% издръжката на следващите в СССР военнослужащи. 20% от издръжката да се внася в Българска народна банка по влогова сметка на името на отделния стипендиант или специализиращ. В СССР да се изпращат за следване само по дисциплини, незастъпени в нашата Военна академия.

9) К. Н. И. К. да направи потребното, щото във висшите учебни заведения в народно-демократичните страни да останат да следват само лицата, които завършват окончателно образованието си през 1951 год., както и тези студенти, които следват по дисциплини, незастъпени в нашите висши учебни заведения. Завръщането в България на всички останали студенти да стане непосредствено след завършване на I-и семестър от настоящата учебна година.

В бъдеще да се изпращат в чужбина само аспиранти, а не и студенти.

10) Предвидената сума за техническа помощ от 1.409.9 млн. лв. е голяма. Поради това да се задължат Министерствата на електрификацията и на промишлеността да направят основна ревизия на представените от тях данни за необходимата им валута за техническа помощ, като направят максимални съкращения в първоначалните искания и в срок до 5.XII. т.г. да представят на Министерския съвет окончателни предложения за нуждите си от техническа помощ за 1951 год., които нужди, по тяхна преценка, трябва да бъдат задоволени на всяка цена. Проектите да съдържат подробни и точни данни за обектите, които се нуждаят от техн[ическа] помощ, от кои страни ще се

получи, в какво се изразява таз помощ – монтьори, специалисти, технически планове и пр.

Министерството на финансите да се задължи да прави основна проверка за всяко отделно искане за превод в чужда валута за изплащане техническа помощ. Да се забрани на Българската народна банка да извършва такива преводи без Министерството на финансите да ги е предварително разрешило.

София, 25 ноември 1950 год.

ЦДА, ф. 1Б, оп. 64, а.е. 123, л. 5–8. Оригинал. Машинопис.

№ 783

ОТЧЕТ НА БНБ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА ОБЩИЯ ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС И ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС В НЕКЛИРИНГОВИ ВАЛУТИ ЗА 1951 ГОДИНА

София, 9 февруари 1952 г.

лично строго поверително

О Т Ч Е Т

за изпълнението на плана на общия платежен баланс и платежния баланс в неклирингови валути за 1951 г.

С безкористната братска помощ на великия СССР и в сътрудничество с другите народнодемократични държави, нашата страна успешно изгражда основите на социализма. Новите заводи, внедряването на мощна техника в земеделието, обхващалото трудещите се социалистическо съревнование, борбата не само за по-голямо количество, но и за по-високо качество на производството, а също и за снижение на себестойността, допринасят за бързия развой на нашето стопанство. Икономическият подем на НР България намира израз в платежния баланс.

Изпълнението на плана на общия платежен баланс е, както следва:

	план	изпълнение	%
	л е в а		
Приход	45.393.800.000	41.060.400.000	90
Разход	47.013.300.000	35.542.300.000	76
Пасивно салдо	1.619.500.000		
Активно салдо		5.518.100.000	
от тях:			
1. СТОКОВИ:			
Приход	42.125.000.000	35.487.600.000	84
Разход	34.684.000.000	26.880.000.000	77
Активно салдо	7.441.000.000	8.607.600.000	
2. НЕСТОКОВИ:			
Приход	3.268.800.000	5.572.800.000	170
Разход	11.162.400.000	6.575.700.000	59
Пасивно салдо	7.893.600.000	1.002.900.000	
3. КРЕДИТНИ:			
Приход	-	-	-
Разход	1.166.900.000	2.086.600.000	179
Пасивно салдо	1.166.900.000	2.086.600.000	

Вместо запланираното пасивно салдо от 1.619.500.000 лева, реализирано е активно салдо 5.518.100.000 лева, вследствие на по-голямото процентно изпълнение на плана за износа, в сравнение с плана на вноса, както и на преизпълнението на плана за нестоковите приходи и извършването на икономии в нестоковите разходи.

Докато по платежния баланс за 1950 г. приходите възлизат на 31.481.400.000 лева, през 1951 г. същите нарастват на 41.060.400.000 лева. Разходите нарастват слабо – от 35.075.800.000 лева през 1950 г. на 35.542.300.000 лева през 1951 г.

В платежния баланс не са отразени постъпленията и плащанията по компенсационните и реципрочни сделки. Не са включени и изнесените и внесени стоки, съоръжения, начислени лихви и оказана техническа помощ на кредит по инвестиционни, кредитни и други спогодби.

През 1950 г. страната ни е отпуснала кредит на НР Албания за 459.100.000 лева, а е получила, главно от СССР, за 8.566.800.000 лева. През 1951 г. вземанията ни от кредити са се увеличили само от лихви на кредита за Албания – 10.700.000 лева, а ни е отпуснат кредит от СССР, Чехословакия и Унгария за 11.091.800.000 лева. През 1951 г. сме направили плащания срещу наши задължения 2.086.600.000 лева (от които за лихви 156.300.000 лева).

Въпреки показания напредък през 1951 г., а именно активното салдо на платежния баланс, има и значителни слабости при изпълнението на баланса.

Министерството на външната търговия не е изпълнило плана за износа и вноса на стоки.

Планът на постъпленията от износ на стоки е изпълнен само 84%. Някои причини за това са следните:

1. Централите и другите организации, които изготвят износни стоки, предпочитат да работят на местния пазар, тъй като от чужбина искали по-доброкачествена обработка на артикулите и по-добра опаковка, а цените били еднакви, следователно имат по-голяма печалба от местния пазар.

2. Поради недостатъчно вагони, някои стоки останали неизнесени през 1951 г. и ще се изнесат през 1952 г. Имало трудности и при намирането на параходи за морския превоз.

3. Износът на някои стоки – руди и др. – е извършен през последните дни на декември 1951 г. Плащанията на значителна част от тях ще се извършат през януари 1952 г.

Докато през 1950 г. постъпленията от износ на стоки възлизат на 29.969.000.000 лева, през 1951 г. се покачват на 35.487.600.000 лева, което се дължи на увеличеното производство и по-добрата реколта през 1951 г.

Планът на плащанията за внос на стоки е изпълнен само 77%. Някои причини за това, освен намиращите се в недостатъчно задоволителната работа на Министерството на външната търговия и търговските централи, са следните:

1. Някои доставки са забавени от чужбина и, вместо през декември, са били изпълнени през януари 1952 г., следователно плащанията са станали през 1952 г.

2. Вносът на някои стоки е извършен през последните дни на декември 1951 г., а вносните централи са извършили плащанията в началото на януари 1952 г.

Докато през 1950 г. плащанията за внос на стоки възлизат на 28.971.000.000 лева, през 1951 г. спадат на 26.880.000.000 лева.

В плана на платежния баланс за 1951 г. от стоковите постъпления и плащания се предвижда активно салдо от 7.441.000.000 лева, а е реализирано активно салдо 8.607.600.000 лева, вследствие на по-голямото процентно изпълнение на плана за износа, в сравнение с изпълнението на плана за вноса.

Планът на нестоковите приходи е преизпълнен – 170% от предвиденото, а за разходите не е изпълнен – 59% от предвиденото. Вместо запланираното пасивно салдо от 9.060.500.000 лева, реализирано е пасивно салдо само 1.002.900.000 лева.

Докато през 1950 г. нестоковите приходи възлизат на лева 1.512.300.000, през 1951 г. нарастват на 5.572.800.000 лева, главно поради големите постъпления по статиите „вноски по основен капитал“ на Управлението на съветските имущества и „търговски представителства“ – главно търговското представителство на СССР.

Нестоковите разходи през 1950 г. възлизат на 6.111.500.000 лева, а през 1951 г. нарастват на 6.575.700.000 лева, главно поради увеличените разходи за техническа помощ.

През 1951 г. по повечето нестокови статии постъпленията са по-големи от предвиждания-

та. Сравнително по-голямо преизпълнение имат следните статии:

		план	изпълнение	%
		л е в а		
1.	пристанищни и аеродрумни такси От СССР – дентуба на параходи; за гориво и др. на чехословашки аероплани, спиращи на наши аеропристанища и др.	2.300.000	49.400.000	2148
2.	техническа помощ Поправка на чуждестранни танкери от Кораловаг – Сталин и оказана техническа помощ на Албания от Бълг. кинематография.	-	88.900.000	-
3.	търговски представителства Главно търг. представителство на СССР и други съветски представителства.	900.000.000	1.753.500.000	195
4.	вноски по основен капитал От Управл. на съв. имущества.	567.000.000	1.710.000.000	302

Значително по-малки са постъпленията, в сравнение с предвижданията, по следните статии:

		план	изпълнение	%
		л е в а		
1.	застраховки ДЗИ в презастрахователната си дейност се ориентирал към СССР и отчасти към нар. демокр. страни. Понеже малко обекти презастраховали към други държави, то и при ДЗИ са били презастраховани малко обекти от чужбина, следователно малко премии им били преведени от чужбина.	80.200.000	6.300.000	8
2.	пътници, летовници Предвижданията са на Балкантурист. Балкантурист не е развил достатъчно задоволителна дейност и не е можал да сключи договор с Унгария и др. Друга причина е, че летовниците от Чехословакия са използували лева 36.000.000 по сметката на Чехосл. културен магазин в София.	150.200.000	34.600.000	23
3.	лихви, продажби на ценни книжа и др. Предвижданията са главно на ДЗИ от продажба на ценни книжа. Значителна част от ценните книжа още не са успели да се продадат. Постъпили са лихви от кореспонденти на Б.н.б.; постъпили са и суми от продажбата на зданието на бившата Пражка банка.	65.900.000	54.700.000	83
4.	стари вземания Постъпили са главно стари гради-	238.600.000	188.800.000	79

нарски спестявания от Чехословакия и стари вземания на Министерството на транспорта от СССР за навла. Не са постъпили някои частно-правни вземания от Чехословакия, а старите вземания на М-вото на пощите, които са били преведени от странство заедно с нови вземания, са минали по статията „пощенски такси“, вместо по статия „стари вземания“.

Преразход се явява само по статия „пристанищни и аеродрумни такси“ – при план 105.200.000 лева, изразходвани са 109.000.000 лева, или изпълнението е 104%, понеже с писмо № 1745/17.IX.1951 г. Министерството на финансите разреши на М[инистерст]вото на транспорта, срещу направените икономии по статията „навла“, да направи разходи за пристанищни такси за лева 10.500.000, извън лимита на пристанищни такси.

Съгласно нареждания на Министерството на финансите, както и съгласно разпореждания на Министерския съвет, извършени са незапланирани разходи или са превишени лимитите, от следните ведомства:

	план	изпълнение
	л е в а	
Изплатено е от разни ведомства за техническа помощ от СССР за минало време, извън плана	-	485.340.000
По-значителни суми са преведени от М-во нар. отбрана 204.280.000 лв., М-во финансите 190.570.000 лв., М-во вътр. работи 48.320.000 лв. и др.		
М-во на външната търговия - навла	9.000.000	39.100.000
лихви за внесена ръж от Полша	1.700.000	2.750.000
М-во на транспорта – прист. такси	100.600.000	105.220.000
специализиращи	700.000	4.140.000
М-во нар. отбрана – командировки	-	1.250.000
М-во нар. здраве - „ -	-	550.000
М-во вътр. търговия - „ -	-	500.000
М-во вътр. работи – командировки	-	4.310.000
помощи и др.	-	630.000
Корбсо – командировки	-	2.950.000
Центр. кооп. съюз - „ -	-	150.000
Горубсо - специализиращи	-	18.380.000
Държ. планова комисия – командировки	-	530.000
Дир. изповеданията - - „ -	-	80.000
Б. н. банка - - „ -	100.000	210.000
М-во промишлеността - - „ -	1.500.000	3.580.000
Центр. дом на журнал. - - „ -	-	70.000
Министерски съвет - - „ -	-	4.580.000
Министерство на правосъдието – „ -	-	60.000
Разни - - „ -	3.600.000	5.240.000
Обществени организации - командировки	17.400.000	20.480.000
непредвидени (за ЦК на БКП)	-	760.000
Държ. инст. за общ. ос. - специализиращи	-	580.000
Унгаро-съветско парах. д-во – лихви и др.	-	70.000

Планът на кредитните пера предвижда само разходи. Този план е превишен – 179% от предвиденото, вследствие на по-големите плащания по статията „погашения по кредитни, инвестиционни и други спогодби“. Вместо пасивно салдо от кредитните пера от 1.166.900.000 лева, реализирано е пасивно салдо 2.086.600.000 лева. През 1950 г. сме имали плащания по кредитните пера само 3.200.000 лева – плащания по външни държавни заеми към капиталистическите страни.

Кредитните пера обхващат следните статии:

1. „плащания в аванс (капара)“, по която е предвиден разход от 537.900.000 лева, който не е реализиран, тъй като стокообменът ни се извършва в грамадната си част с демократичните страни, с които имаме главно инкасовия начин на плащане, който не предвижда аванси (капара).

2. „плащания по инвестиционни, кредитни и други спогодби“, по която е предвиден разход 629.000.000 лева, а е изразходвано лева 2.086.600.000, или 332%. Заплануването на тези плащания е извършено въз основа на задълженията към края на 1950 г. С протокола от 14.III.1951 г. между СССР и НР България относно плащанията по кредитите е установено точно какви плащания ще се извършат, като е взето предвид каква част от съответните кредити ще бъде използувана през 1951 г. Плащанията са извършени съгласно този протокол.

През различните тримесечия на 1951 г. постъпленията и плащанията не са се движили равномерно. Постъпленията през I тримесечие съставят 21% от годишните постъпления, през II тримесечие – 16%, през III тримесечие – 23% и през IV тримесечие – 40%, вследствие на по-големия износ през последните месеци на годината.

Плащанията през I тримесечие съставят 18% от годишните плащания, през II тримесечие – 27%, през III тримесечие – 26% и през IV тримесечие – 29%.

Общо всички постъпления и плащания на края на I тримесечие дават активно салдо 2.204.400.000 лева, на края на I полугодие салдото става пасивно – 684.800.000 лева, на края на първите девет месеца пасивното салдо спада на 159.800.000 лева, а на края на годината е реализирано активно салдо 5.518.100.000 лева.

През различните тримесечия стоковите постъпления и плащания не са се движили равномерно. Постъпленията през I тримесечие съставят 22% от годишните постъпления, през II тримесечие – 14%, през III тримесечие – 23% и през IV тримесечие – 41%.

Плащанията за внос на стоки през I тримесечие съставят 18% от годишните плащания, през II тримесечие – 28%, през III тримесечие – 27% и през IV тримесечие – 26%.

На края на I тримесечие е реализирано по стокооборота активно салдо от 2.902.504.000 лева, на края на I полугодие активното салдо спада на 20.932.000 лева, на края на първите девет месеца е реализирано активно салдо 938.232.000 лева, а на края на годината – активно салдо от 8.607.600.000 лева.

През различните тримесечия нестоковите постъпления и плащания също не са [се] движили редовно. Постъпленията през I тримесечие съставят 16% от годишните постъпления, през II тримесечие – 31%, през III тримесечие – 27% и през IV тримесечие – 26%.

Нестоковите плащания през I тримесечие съставят 24% от годишните плащания, през II тримесечие – 24%, през III тримесечие – 20% и през IV тримесечие – 32%, вследствие на по-големите плащания през последните месеци на техническа помощ за минало време.

По нестоковите операции на края на I тримесечие е реализирано пасивно салдо от 683.589.000 лева, на края на I полугодие – пасивно салдо 516.445.000 лева, на края на първите девет месеца – пасивно салдо 320.345.000 лева, а на края на годината – пасивно салдо 1.002.900.000 лева.

Плащанията по кредитните пера през различните тримесечия също не са се движили равномерно. През I тримесечие те съставят около 1% от годишните плащания, през II тримесечие – 8%, през III тримесечие – 28% и през IV тримесечие – 63%.

Пасивното салдо по кредитните пера през I тримесечие е било 14.500.000 лева, на края на I полугодие – 189.200.000 лева, на края на първите девет месеца – 781.200.000 лева и на края на годината – лева 2.086.600.000.

При анализа на взаимоотношенията ни с отделните държави, следва да се отбележи следното:

Разплащанията ни с всички народно-демократични страни са се развивали нормално в дух на приятелство и сътрудничество.

Трябва особено да се подчертае, че тесните ни стопански връзки с братския Съветски съюз през 1951 г., в сравнение с 1950 г., се развиха още повече. Постъпленията от 16.847.600.000 лева (от които лева 16.519.200.000 стокови и лева 328.400.000 нестокови) през 1950 г., се увеличиха на 25.013.700.000 лева (от които 20.967.100.000 стокови и 4.046.600.000 лева нестокови) през 1951 г.

Плащанията от 20.009.900.000 лева (от които 15.982.100.000 лв. стокови и 4.027.800.000 лева нестокови) през 1950 г., се увеличиха на 22.940.200.000 лева (от които 16.650.100.000 лева стокови, 4.560.400.000 лева нестокови и 1.729.700.000 лева кредитни). Приходите са увеличени много повече в сравнение с разходите.

Постъпленията от СССР през 1950 г. са съставяли 54% от всички постъпления, а през 1951 г. съставят 61%. Плащанията към СССР през 1950 г. са съставяли 57% от всички плащания, а през 1951 г. съставят 65%.

Докато през 1950 г. със СССР имаме пасивно салдо от лева 3.162.300.000, през 1951 г. имаме активно салдо 2.073.500.000 лева.

Постъпленията общо от всички демократични страни от лева 29.453.400.000 (от които 28.351.600.000 лева стокови и 1.101.800.000 лева нестокови) през 1950 г., се увеличиха на 38.690.300.000 лева (от които 33.501.400.000 лева стокови и 5.138.900.000 лева нестокови) през 1951 г.

Плащанията към същите страни от 31.331.000.000 лева през 1950 г. (от които 25.874.200.000 лева стокови и 5.456.800.000 лева нестокови), се увеличиха на 33.910.600.000 лева (от които 25.676.000.000 лева стокови, 6.148.000.000 лева нестокови и 2.086.600.000 лева кредитни) през 1951 г.

Постъпленията от всички демократични страни през 1950 г. са съставяли 94% от всички постъпления; през 1951 г. съставят също 94%. Плащанията към всички демократични страни през 1950 г. са съставяли 89% от всички плащания, а през 1951 г. съставят 95%.

При демократичните страни – докато през 1950 г. имаме активно салдо само с Унгария, Румъния, ДР Германия, НР Китай (само нестокови плащания) и НР Албания, а пасивно салдо със СССР, Чехословакия и Полша, или общо пасивно салдо от 1.877.600.000 лева, през 1951 г. имаме активно салдо с всички демократични страни, общо от 4.479.700.000 лева.

Понеже разполагахме със свободни средства по клиринговата ни сметка с Унгария, погасихме предсрочно стоковия кредит, отпуснат ни от същата страна със спогодбата от 22 март 1949.г., възлизащ на лева 353.438.000.

От 1951 г. разплащанията между всички демократични страни се извършват в рубли.

Разплащанията ни с капиталистическите държави са се движили сравнително слабо и нередовно.

Постъпленията от същите страни през 1950 г. са съставяли 6% от всички постъпления; през 1951 г. съставят също 6%. Плащанията към тия страни през 1950 г. са съставяли 11% от всички плащания, а през 1951 г. съставят само 5%.

Една от важните причини за слабия ни стокообмен с капиталистическите страни е, че Министерството на външната търговия е запланирало да се изнесат за същите страни сравнително незначителни стоки, каквито не се търсят на техните пазари. Също трябва да се изтъкне и дискриминационната политика, провеждана от правителствата на капиталистическите държави, под диктовката на САЩ, по отношение на нашата страна.

Постъпленията от всички капиталистически държави през 1950 г. са възлизали на 2.027.900.000 лева (от които 1.617.500.000 лева стокови и 410.400.000 лева нестокови), а през 1951 г. се увеличават на лева 2.370.100.000 (от които 2.041.000.000 лева стокови и 329.100.000 лева нестокови).

Плащанията към същите страни през 1950 г. са възлизали на 3.744.700.000 лева (от които 3.316.700.000 лева стокови, 424.800.000 лева нестокови и 3.200.000 лева кредитни), а през 1951 г. спадат на лева 1.631.500.000 (от които 1.206.100.000 стокови и 425.400.000 лева нестокови).

Докато през 1950 г. по платежния баланс с капиталистическите страни е реализирано пасивно салдо от 1.716.800.000 лева, а през 1951 г. е реализирано активно салдо от 738.600.000 лева, поради сравнително увеличения износ за тези държави (с една част от които е намалена задлъжнялостта ни по някои клирингови спогодби – с Австрия, Аржентина и др.), а от друга страна

на намаления през 1951 г. внос от тези страни.

Както през 1950 г., така и през 1951 г., постъпленията са главно от Австрия, Англия ЗОЗ Германия, Швейцария и др., а плащанията главно към Австрия, Англия, ЗОЗ Германия, Италия, Швейцария и др.

Изпълнението на плана на платежния баланс в неклирингови валути е, както следва:

	план	изпълнение	%
	л е в а		
Приход	3.080.500.000	1.092.500.000	35
Разход	3.334.400.000	1.393.600.000	42
Пасивно салдо	253.900.000	301.100.000	
от тях:			
1. СТОКОВИ			
Приход	2.838.500.000	792.200.000	28
Разход	2.781.200.000	1.054.500.000	38
Активно салдо	57.300.000		
Пасивно салдо		262.300.000	
2. НЕСТОКОВИ:			
Приход	242.000.000	300.300.000	124
Разход	553.200.000	339.100.000	61
Пасивно салдо	311.200.000	38.800.000	

Вместо запланираното пасивно салдо от 253.900.000 лева, реализирано е пасивно салдо 301.100.000 лева, вследствие на по-слабото процентно изпълнение на плана за износа в сравнение на плана за вноса.

Докато по платежния баланс за 1950 г. приходите възлизат на 1.183.900.000 лева, през 1951 г. същите намаляват на 1.092.500.000 лева. Разходите остават на същото ниво – от 1.391.400.000 лева през 1950 г. на 1.393.600.000 лева през 1951 г.

При изпълнението на плана на платежния баланс в неклирингови валути са показани сериозни слабости.

Министерството на външната търговия не е изпълнило плана за вноса и износа на стоки.

Планът за постъпленията от износ на стоки е изпълнен само 28%. Освен причините, важещи за неизпълнението на плана на общия ни износ, цитирани при анализа на общия платежен баланс, трябва да се подчертае, че Министерството на външната търговия е запланирало да се изнесат за капиталистическите страни сравнително незначителни стоки, каквито не се търсят на техните пазари.

Докато през 1950 г. постъпленията от износ на стоки възлизат на 855.600.000 лева, през 1951 г. спадат на 792.200.000 лева.

Планът на плащанията за внос на стоки е изпълнен само 38%. Освен причините, важещи за неизпълнението на плана на общия ни внос, цитирани при анализа на общия платежен баланс, трябва да се подчертаят пречките, които правителствата на капиталистическите страни правят на външната ни търговия.

Докато през 1950 г. плащанията за внос на стоки възлизат на 1.178.100.000 лева, през 1951 г. спадат на 1.054.500.000 лева.

В плана на платежния баланс за 1951 г. от стоковите постъпления и плащания се предвижда активно салдо от 57.300.000 лева, а е реализирано пасивно салдо 262.300.000 лева, вследствие на по-слабото процентно изпълнение на плана за износа, в сравнение с плана за вноса. Министерството на външната търговия и търговските централи са допуснали вместо запланираното активно салдо от стокообмена ни срещу неклирингови валути, да се реализира пасивно салдо.

Планът на нестоковите приходи е преизпълнен – 124% от предвиденото, а за разходите не е изпълнен – 61% от предвиденото. Вместо запланираното пасивно салдо от 311.200.000 лева, реализирано е пасивно салдо само 38.800.000 лева.

Докато през 1950 г. нестоковите приходи възлизат на лева 327.300.000, през 1951 г. спадат на 300.300.000 лева, тъй като през 1951 г. нямаме постъпления за Пловдивския панаир.

Нестоковите разходи през 1950 г. възлизат на 213.300.000 лева, а през 1951 г. нарастват на 339.100.000 лева, главно поради увеличените разходи за пристанищни такси и навла.

По-големи са постъпленията, в сравнение с предвижданията, по следните статии:

		план	изпълнение	%
			л е в а	
1.	посолства, легации От Англия, Югославия, Италия и др.	98.500.000	101.900.000	103
2.	търговски представителства От САЩ – представ. на сметачни и пишещи машини.	-	1.100.000	-
3.	пътници, летовници, болни От Англия, Швейцария, САЩ и др.	4.600.000	5.500.000	120
4.	командировки От НР Китай и др.	-	1.100.000	-
5.	помощи, участие в межд. орг. Главно помощи за издръжка на частни лица – от САЩ и др.	3.000.000	18.600.000	620
6.	емигранти – главно от САЩ	46.000.000	69.400.000	151
7.	непредвидени – прод. на сребро	-	12.100.000	-

По-малки са постъпленията, в сравнение с предвижданията, по следните статии:

		план	изпълнение	%
			л е в а	
1.	пощенски такси Вземанията от Австрия и Унгария са били предвидени в неклирингови валути, а впоследствие са били изплатени по клиринговите с/ки, съгласно спогодбите.	5.100.000	700.000	14
2.	застраховки Тъй като ДЗИ в презастрахователната си дейност се ориентирал към демокр. страни, при него били презастраховани малко обекти от капитал. държави и следователно малко премии му са били преведени.	27.600.000	3.400.000	12
3.	комисиони, наем на филми и др. Запланирани са главно акредитивни комисиони на Б.н.б., на представители и др. Не са реализирани поради неизпълнението на плана на стокообмена ни с капиталистическите страни.	7.700.000	3.500.000	45
4.	лихви, прод. на ценни книжа и др. Предвижданията са главно на ДЗИ от продажба на ценни книжа. Значителна част от същите още не са успели да се продадат. Постъпили са и наследства от САЩ на частни лица.	29.100.000	21.500.000	74
5.	стари вземания Вземания от 1950 г. и по-рано на М-вото на транспорта и на М-вото на пощите	2.400.000	300.000	12

Съгласно нареждане на Министерството на финансите, извършен е преразход по статията „навла“ – запланувано 57.700.000 лева, а е изразходвано 159.600.000 лева, или 277%, от Министерството на външната търговия и „Деспред“, главно за морски навла за изнесен за Аржентина цимент и др., както и по статиите „градинари, работници“ и „непредвидени“, по които няма запланирани суми, а по първата е изразходвано 400.000 лева, а по втората 700.000 лева от ЦК на БКП.

Съгласно нареждания на Министерството на финансите, както и съгласно разпореждания на Министерския съвет, извършени са незапланирани разходи или са превишени лимитите от следните ведомства:

	план	изпълнение
	л е в а	
М-во външната търговия - навла Главно за морски навла за изнесен за Аржентина цимент и др.	7.800.000	38.190.000
Деспред – навла Главно морски навла.	43.180.000	121.240.000
Министерски съвет – техническа помощ	-	200.000
М-во на пощите – командировки	-	300.000
М-во на нар. здраве - - „ -	-	70.000
М-во на вътр. работи - командировки	-	3.500.000
помощи и др.	-	160.000
Разни – градинари, работници, чиновници	-	400.000
Обществени организации - непредвидени от ЦК на БКП	-	760.000

През различните тримесечия на 1951 г. постъпленията и плащанията в неклирингови валути не са се движили равномерно. Постъпленията през I тримесечие съставят 25% от годишните постъпления, през II тримесечие – 30%, през III тримесечие – 21% и през IV тримесечие – 24%.

Плащанията през I тримесечие съставят 21% от годишните плащания, през II тримесечие – 27%, през III тримесечие – 13% и през IV тримесечие – 39%.

Общо всички постъпления и плащания в неклирингови валути на края на I тримесечие дават пасивно салдо 25.200.000 лева, на края на I полугодие пасивното салдо се увеличава на 75.400.000 лева, на края на първите девет месеца пасивното салдо спада на 21.700.000 лева, а на края на годината пасивното салдо скача на 301.100.000 лв.

През различните тримесечия стоковите постъпления и плащания не са [се] движили равномерно. Постъпленията през I тримесечие съставят 20% от годишните постъпления, през II тримесечие – 34%, през III тримесечие – 21% и през IV тримесечие – 25%.

Плащанията за внос на стоки през I тримесечие съставят 24% от годишните плащания, през II тримесечие – 30%, през III тримесечие – 7% и през IV тримесечие – 39%.

На края на I тримесечие от стокообмена срещу неклирингови валути е реализирано пасивно салдо 94.300.000 лева, на края на I полугодие пасивното салдо се увеличава на 145.600.000 лева, на края на първите девет месеца пасивното салдо спада на 47.800.000 лева, а на края на годината пасивното салдо скача на 262.300.000 лева.

През различните тримесечия нестоковите постъпления и плащания в неклирингови валути също не са се движили равномерно. Постъпленията през I тримесечие съставят 36% от годишните постъпления, през II тримесечие – 22%, през III тримесечие – 21% и през IV тримесечие – 21%.

Нестоковите плащания през I тримесечие съставят 12% от годишните плащания, през II тримесечие – 19%, през III тримесечие – 31% и през IV тримесечие – 38%.

На края на I тримесечие от нестоковите постъпления и плащания в неклирингови валути е реализирано активно салдо 69.100.000 лева, на края на I полугодие активното салдо се увеличава на 70.200.000 лева, на края на първите девет месеца активното салдо спада на 26.100.000 лева, а в края на годината е реализирано пасивно салдо 38.800.000 лева.

При анализа на взаимоотношенията ни с отделните държави, следва да отбележим следното:

Разплащанията в неклирингови валути се извършват почти изключително между страната ни и капиталистическите държави.

Постъпленията в неклирингови валути общо от всички демократични страни възлизат на 66.300.000 лева, от които 57.300.000 лева стокови (57.000.000 лева от изнесени цигари за ДР Германия от бюрото на Металимпорт в Берлин, което вече е ликвидирано, и 300.000 лева от изнесени филтри за Ромъния) и нестокови 9.000.000 лева – главно от НР Китай, с която страна нямаме клирингова спогодба.

Плащанията към същите страни възлизат на 29.900.000 лева, само нестокови, главно към СССР за застраховки, към Чехословакия за членски внос в международни организации, разход за посолството в НР Китай и др.

Постъпленията от демократичните страни съставят 6% от всички постъпления в неклирингови валути, а плащанията – 2% от всички плащания.

Постъпленията в неклирингови валути са главно от Англия, Швейцария, САЩ (главно нестокови), Турция и др.

Плащанията в неклирингови валути са главно към Англия, Швейцария, Италия, ЗОЗ Германия и др.

Планът за плащанията за внос на стоки, както по клиринговите спогодби, така и още по-подчертано срещу неклирингови валути, не е изпълнен. Причината е, че Министерството на външната търговия не е изпълнило плана си за вноса. Други причини са забавянето от чужбина на някои поръчки, които вместо в края на 1951 г. ще бъдат изпълнени в началото на 1952 г. и че известна част от вноса през последните дни на декември е била платена през януари 1952 г.

Планът за постъпленията от износ на стоки също не е изпълнен. Причината е, че Министерството на външната търговия не е изпълнило плана си за износа. Други причини са транспортните трудности, както при ж.п.превоз – недостатъчно вагони, така и при морския превоз – трудно намиране на параходи, а също и че известна част от износа през последните дни на декември 1951 г. е била платена в първите дни на януари 1952 г.

Министерството на външната търговия е запланирало за 1951 г. за капиталистическите държави износ на стоки, които мъчно се пласират.

Трябва да се отбележи и дискриминационната политика, провеждана от правителствата на капиталистическите държави, под диктовката на САЩ, по отношение на нашата страна.

Министерството на външната търговия трябва да подобри работата си по планирането на вноса и износа и да усили контрола както върху централите и организациите, които изготвят износните стоки, с оглед на спазване на сроковете и на качеството на артикулите, така и върху вносните централи – своевременно да доставят запланираните стоки.

Министерството на външната търговия да се грижи своевременно да се правят исканията за вагони пред Министерството на транспорта, което министерство да направи всичко възможно за осигуряването на превоза на износните стоки през 1952 г.

Българската народна банка е провеждала режим на строги икономии на неклиринговите валути, но въпреки това в известни периоди се е чувствувала липса на неклирингови валути, вследствие несъгласуваността на приходите и разходите, а особено на постъпленията от износа и плащанията за вноса.

За да се преодолее кризата за неклирингови валути, необходими са месечни заявки от Министерството на външната търговия и другите ведомства за необходимата им валута, а също и за очакваните от тях постъпления, за да може своевременно да им се обезпечи валутата. Да се обърне особено внимание на съгласуваността на вноса с износа в неклирингови валути, като Министерството на външната търговия осигури активно салдо от външнотърговския ни оборот.

Някои ведомства, цитирани в отчета, не са реализирали известни запланирани от тях приходи. Необходимо е през 1952 г. ведомствата да положат всички усилия за осъществяването на запланираните от тях приходи. Да се извършват само неотложните нестокови разходи.

Планът за 1951 г., както на общия платежен баланс, така и на платежния баланс в неклирингови валути, не обхваща изцяло нестоковите приходи и разходи. Постъпили са значителни незапланирани приходи и са извършени също незапланирани разходи.

През 1952 г., в кварталните планове на общия платежен баланс и на платежния баланс в

неклирингови валути, Министерството на финансите трябва да обхване по възможност по-пълно нестоковите приходи и разходи.

Приложение: 7 таблици.

София, 9 февруари 1952 г.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
централно управление
Зам. Председател: *Ив. Палийски*
Председател: *Ат. Мечкаров*

5 екземпляра
1 за др. Председател на МС
1 за др. Министър на финанс.
1 за др. Председател на Б.н.б.
1 за др. Предс. на Д.пл.ком.

ЛИЧНО СТРОГО ПОВЕРИТЕЛНО

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЩИЯ ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС ЗА 1951 г. ПО ДЪРЖАВИ

(млн. лева)

ДЪРЖАВИ	ОБЩО		СТОКОВИ		ВСИЧКО НЕСТОКОВИ	
	приход	разход	приход	разход	приход	разход
1. С.С.С.Р.	25013.7	22940.1	20967.1	16650.1	4046.6	6290
2. Чехословакия	4996	3877.6	4402.9	3396.8	593.1	480.8
3. Полша	3010.3	2599.9	2908.9	2412.2	101.4	187.7
4. Унгария	1482.6	1292.9	1240	816.5	242.6	476.4
5. Румъния	1022.1	980.2	940.8	330.6	81.3	649.6
6. Д.Р. Германия	2832.4	2105.3	2764.1	1979.1	68.3	126.2
7. Н.Р. Китай	22.2	14.5			22.2	14.5
8. Албания	311	100	277.6	90.7	33.4	9.3
Всичко за демократичните страни	38690.3	33910.5	33501.4	25676	5188.9	8234.5
9. Австрия	392.5	180	384.7	146.4	7.8	33.6
10. Англия	205.8	446.4	147.8	395.1	58	51.3
11. Аржентина	155.4	59.4	142.6	0	12.8	59.4
12. Белгия	23.3	14.6	15	8.9	8.3	5.7
13. З.О.З. Германия	542.6	89	538.7	86.6	3.9	2.4
14. Египет	35.3	88.4	31.9	25.1	3.4	13.3
15. Италия	17.5	171.3	4.7	117.6	12.8	53.7
16. Израел	24.7	0.3	23.1		1.6	0.3
17. С.А.С.Щати	131.2	12.1	49.7	0.5	81.5	11.6
18. Турция	119.4	52	101.2	2	18.2	50
19. Финландия	68.2	65.8	63.3	65.6	4.9	0.2
20. Франция	108.2	127.9	88.8	82.4	19.4	45.5
21. Холандия	50.2	43.1	32.6	41.3	17.6	1.8
22. Швейцария	242.1	209.2	208.2	180.4	33.9	28.8
23. Швеция	20.7	89.2	9.9	51.2	10.8	38
24. Югославия	20.6	11.7			20.6	11.7
25. Други държави	212.4	21.3	198.8	3	13.6	18.3
ВСИЧКО за кап. страни	2370.1	1631.7	2041	1206.1	329.1	425.6

ОБЩ	41060.4	35542.2	35542.4	26882.1	5518	8660.1

[продължава]

[продължение]

ДЪРЖАВИ	НЕСТОКОВИ ПОСТЪПЛЕНИЯ И ПЛАЩАНИЯ по СТАТИИ									
	НАВЛА		П.Т.Т. ТАКСИ		ПРИСТА-НИЩНИ и АЕРО-ДРУМНИ ТАКСИ		ЗАСТРА-ХОВКИ		ТЕХНИ-ЧЕСКА ПОМОЩ	
	приход	разход	приход	разход	приход	разход	приход	разход	приход	разход
1. С.С.С.Р.	219.9	355.4	15.8	13	31.3	60.5	0.1	290.2	87.5	1582.8
2. Чехословакия	175	220.4		4.4	14					36
3. Полша	13.3	132.1	3.7							
4. Унгария	120.9	40.2		1.1		6.5				3.6
5. Румъния	4.7	263.9		9.5	3	17.5				13.3
6. Д.Р. Германия	7.2	31.6	0.4	0.3						12.1
7. Н.Р. Китай										
8. Албания	8.4		4.5	0.1		1.5	0.1	0.2	1.3	
Всичко за демократичните страни	549.4	1043.6	24.4	28.4	48.3	86	0.2	290.4	88.8	1647.8
9. Австрия	2.2	10.3								0.3
10. Англия	2.2	37	0.1	1			1.4			
11. Аржентина		45.3								
12. Белгия	0.5						0.1	0.7		
13. З.О.З. Германия	0.7	1.3	0.6							
14. Египет						8.5				
15. Италия	1.7	23.2		1.2						4.1
16. Израел										
17. С.А.С.Щати	0.8			0.4				0.5		
18. Турция	12.9	0.2		1.7		7.5				0.1
19. Финландия		0.1								
20. Франция	11.7	13.4	0.4				2.8	0.4		0.9
21. Холандия	0.3	1.3		0.1			0.4	0.2		
22. Швейцария	1.2	0.4	2.1	4.1			1.2	3.1		2.4
23. Швеция	3.3	27		1	1.1					0.2
24. Югославия						0.3				
25. Други държави	0.1					6.7	0.2			
ВСИЧКО за кап. страни	37.6	159.5	3.2	9.5	1.1	23	6.1	4.9		8
ОБЩ	687	1203.1	27.6	37.9	49.4	109	6.3	295.3	88.8	1655.8

[продължава]

[продължение]

ДЪРЖАВИ	НЕСТОКОВИ ПОСТЪПЛЕНИЯ И ПЛАЩАНИЯ по СТАТИИ									
	КОМИСИОННИ, ХОНОРАРИ, НАЕМ ФИЛМИ и др.		ПОСОЛСТВА, ЛЕГАЦИИ и КОНСУЛСТВА		ТЪРГОВСКИ ПРЕДСТАВИТЕЛСТВА		УЧИЛИЩА, ЧЕРКВИ, БОЛНИЦИ и пр.		ПЪТНИЦИ, ТУРИСТИ, ЛЕТОВНИЦИ	
	приход	разход	приход	разход	приход	разход	приход	разход	приход	разход
1. С.С.С.Р.	38	120.6	81.3	63.1	1707.5	31.7	2.1		0.5	2.2
2. Чехословакия	26.5	14.2	82.6	17.1	18.8	16.6	1.1	6.5	4.5	2.4
3. Полша	26.2	6.8	23.1	17.1	7.4	10.3			11.6	
4. Унгария	10.1	4.8	25.4	7.8	14.9	4.1		3.2	5.8	0.8
5. Румъния	27	79.4	32.4	11.2	3.5	5.1	1.2	2.2		
6. Д.Р. Германия	14.2	1.5	39	14.4		23.2		19.7	1.5	
7. Н.Р. Китай			20.9	12.2					0.6	
8. Албания			9.3	6.6			0.2		0.3	6.4
Всичко за демократичните страни	142	227.3	314	149.5	1752.1	91	4.6	31.6	24.8	5.4
9. Австрия	4.2	0.1	0.6	8.7	0.2	8.9			0.1	0.7
10. Англия	1.8	0.5	49.5	11.6					0.2	
11. Аржентина	0.7	0.5	5	5.4		1.1				
12. Белгия	0.9	0.3	2.2	3.6		0.7			0.2	
13. З.О.З. Германия	2.5	0.1				0.5				
14. Египет	0.1	0.6	3	2.3		1.8				
15. Италия	0.5	0.7	10.3	17.9		5.6			0.1	
16. Израел	1.4	0.1				0.2				
17. С.А.С.Щати	0.2	2.4	0.1		1.2				4.3	0.1
18. Турция		0.1	0.9	23.5		3.2	0.1	13	4	
19. Финландия	4.7	0.1	0.1							
20. Франция	2.4	1.4	0.4	22.6		1.9			0.2	
21. Холандия	0.5	0.2	4.1							
22. Швейцария	2.8	2.1	6.2	8		2.6			0.4	
23. Швеция	1.3	0.2	5	4.7		1.3				
24. Югославия			18.9	11.2					0.3	
25. Други държави	0.2	0.7		1.8		2.2				
ВСИЧКО за кап. страни	24.2	10.1	106.3	121.3	1.4	30	0.1	13	9.8	0.8
ОБЩ	166.2	237.4	420.3	270.8	1753.5	121	4.7	44.6	34.6	6.2

[продължава]

[продължение]

	НЕСТОКОВИ ПОСТЪПЛЕНИЯ И ПЛАЩАНИЯ по СТАТИИ									
	КОМАНДИРОВКИ		СТУДЕНТИ, СПЕЦИАЛИЗИРАЩИ и ОФИЦЕРИ		ПОМОЩИ, УЧАСТИЕ в МЕЖДУНАРОДНИ ОРГАНИЗ. и пр.		ЕМИГРАНТИ и ИМИГРАНТИ		РАБОТНИЦИ ЧИНОВНИЦИ ГРАДИНАРИ	
	приход	разход	приход	разход	приход	разход	приход	разход	приход	разход
1. С.С.С.Р.		662.3	66.3	30.5	1.9	25.8			0.9	
2. Чехословакия		36.8	10	7.1	3.8	8.2	0.2		127.7	
3. Полша	0.4	3.2	8.2	8.2	1.2	2.3			3.9	
4. Унгария	0.7	7.1	14.6	4.9	0.1	0.5			49.3	

5. Румъния	0.7	3.9	3.4	6.9	3.1	19		2.3	
6. Д.Р. Германия			6	17.4		3.1			
7. Н.Р. Китай		0.3	0.7			2			
8. Албания			1	0.7	1.5			0.4	0.1
Всичко за демократичните страни	8.2	713.6	110.2	75.7	11.6	60.9	0.2	184.5	0.1
9. Австрия		1.6	0.2	1.6	0.3	1			
10. Англия			0.1	0.1	1.4	0.7	1.3		0.4
11. Аржентина					0.7		0.4		
12. Белгия				0.1	0.1	0.3			
13. З.О.З. Германия			0.1	0.5					
14. Египет				0.1	0.2		0.1		
15. Италия				0.4				0.1	
16. Израел					0.2				
17. С.А.С.Щати					4.5		67.3		
18. Турция				0.4		0.2	0.1		
19. Финландия			0.1						
20. Франция		0.5	0.3	0.6	0.7	3.7	0.1		0.1
21. Холандия			0.1						
22. Швейцария		0.3		1	1.3	0.9	0.2		
23. Швеция			0.1	0.5		3.1			
24. Югославия					0.2	0.2	0.2	1	
25. Други държави			0.3	5.4	11.1	0.8	0.6		
ВСИЧКО за кап. страни		2.4	1.3	10.7	20.7	10.9	70.3	1.1	0.5
ОБЩ	8.2	716							

[продължава]

[продължение]

	НЕСТОКОВИ ПОСТЪПЛЕНИЯ И ПЛАЩАНИЯ по СТАТИИ									
	ЛИХВИ, ДИВИ-ДЕНТИ и пр.		ВНОСКИ по ОСНОВЕН КАПИТАЛ		СТАРИ ВЗЕМАНИЯ и ПЛАЩАНИЯ		ПОГАШЕНИЯ ПО СТОКОВИ и ИНВЕСТИЦ. КРЕДИТИ		НЕПРЕД-ВИДЕНИ	
	приход	разход	приход	разход	приход	разход	приход	разход	приход	разход
1. С.С.С.Р.	0.8	1059.8	1710		82.7	262.4		1729.7		
2. Чехословакия	23.2	57.3			105.7	53.8				
3. Полша	2.4	2.8				4.9				
4. Унгария	0.5	15.1			0.1	23.3		353.4	0.2	
5. Румъния						217.7				
6. Д.Р. Германия						2.9				
7. Н.Р. Китай										
8. Албания										
Всичко за демократичните страни	26.9	1135	1710		188.5	565.1		2083.1	0.2	
9. Австрия						0.4				
10. Англия										
11. Аржентина	0.3	7.1							5.7	
12. Белгия	4.3									
13. З.О.З. Германия										
14. Египет										
15. Италия	0.1					0.6				
16. Израел										

17. С.А.С.Щати	3.1			8.2			
18. Турция	0.2			0.1			
19. Финландия							
20. Франция	0.4						
21. Холандия	0.1					12.1	
22. Швейцария	18.5			0.4	3.5		
23. Швеция							
24. Югославия							
25. Други държави	0.8		0.3				0.7
ВСИЧКО за кап. страни	27.8	7.1	0.3	9.7	3.5	17.8	0.7
ОБЩ							

София, 4 февруари 1952 г.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
централно управление
Зам. Председател: *Ив. Палийски*
Председател: *Ат. Мечкаров*

АД/5 екземпляра
1 за др. Председател на Мин. Съвет
1 за др. Министър на финансите
1 за др. Председател на Държ. план. Комисия
1 за др. Председател на БНБ
1 за службата

ЦДА, ф. 132П, оп. 2, а.е. 9, л. 120–133. Оригинал. Машинопис.

№ 784

СПРАВКА ЗА ВАЛУТНОТО ПОЛОЖЕНИЕ НА СТРАНАТА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1954 ГОДИНА

София, 25 март 1953 г.

ВАЛУТНИ ОПЕРАЦИИ

[...]

От таблицата се вижда, че платежният баланс на страната за 1954 г. не е благоприятен. Основната част от погашенията по отпуснатите на страната ни кредити са извършени фактически за сметка на нови кредити. Въпреки това, платежният баланс приключи с пасивно салдо от 36,3 млн. лева, което се отрази върху състоянието на клиринговите сметки на нашата страна с чужбина. От *187,8 млн. лева* на 31 декември 1953 г., пасивното салдо по нашите клирингови сметки с чужбина нарастна към 31 декември 1954 г. *на 226,5 млн. лв.*

Постъпленията и плащанията на нашата страна с чужбина от нестоков характер обикновено дават пасивно салдо. Поради това стоковите постъпления трябваше да бъдат достатъчно големи, за да покрият нуждите на вноса, пасивно салдо по нестоковите операции и плащанията по кредитните спогодби. Фактически, обаче, салдото по стоковите операции е пасивно, поради което и общото салдо по платежния баланс е пасивно.

При общо пасивно салдо по платежния баланс 36,3 млн. лева, с демократичните страни имаме пасивно салдо 72,1 млн. лева, а с капиталистическите страни активно салдо 35,8 млн. лева. Постъпленията в неклирингова валута възлизат общо на 38,2 млн. лева, а плащанията – 35,8 млн. лева. Реализирано е активно салдо 2,4 млн. лева в неклирингова валута.

На 31 декември 1954 г. състоянието на сметните ни отношения с другите страни се вижда от следните данни:

Остатъци по сметките на Българска народна банка с чужбина към 31 декември 1954 год.

в милиони лева

с т р а н и	Остатъци по сметките в наша полза + в тяхна полза -			
	всичко	от тях		
		клирингови	кредитни	свободни
СССР	- 1 189,3	- 136,0	- 1 057,0	+ 3,7
Чехословакия	- 256,5	- 58,8	- 197,7	-
Полша	- 98,2	+ 0,7	- 98,9	-
Унгария	- 40,6	- 7,9	- 32,7	-
Ромъния	- 14,8	- 14,8	-	-
Китай	+ 2,3	+ 2,3	-	-
ДР Германия	- 25,9	- 25,9	-	-
Албания	+ 45,0	+ 10,0	+ 35,0	-
Всичко за демократ. страни	- 1 578,0	- 230,4	- 1 351,3	+ 3,7
Австрия	+ 9,9	+ 9,9	-	-
Аржентина	- 4,9	- 5,0	-	+ 0,1
Англия	+ 4,7	-	-	+ 4,7
Зап. Германия	- 10,3	- 10,3	-	-
Белгия	- 2,6	- 2,6	-	-
Гърция	- 1,0	- 1,0	-	-
Дания	- 0,7	- 0,7	-	-
Египет	+ 0,2	+ 0,2	-	-
Италия	+ 0,3	+ 0,2	-	+ 0,1
Франция	+ 2,8	+ 1,1	-	+ 1,7
Финландия	+ 1,2	+ 1,2	-	-
Холандия	- 0,4	- 0,4	-	-
Швейцария	+ 5,8	+ 2,8	-	+ 3,0
САЩ	+ 1,2	-	-	+ 1,2
Разни	+ 8,5	+ 8,5	-	-
Всичко за капитал. страни	+ 14,7	+ 3,9	-	+ 10,8
Общо	- 1 563,3	- 226,5	- 1 351,3	+ 14,5

За отбелязване е, че от 1950 г. до края на отчетната година платежният баланс на нашата страна по текущите операции почти ежегодно приключва с пасивно салдо, поради което нашите задължения към чужбина непрекъснато възрастват.

Това се вижда от следната таблица:

Изменение валутното положение на страната по сметките при Българска Народна Банка през последните пет години.

Милиони лева

Г О Д И Н И	Салда по текущите стокови и нестокови операции	Салдо по кредитните сметки	Общо изменение на остатъците по сметките
1950	- 87,3	- 287,9	- 375,2
1951	+ 81,5	- 270,3	- 188,8
1952	- 159,3	- 286,4	- 445,7
1953	- 26,3	- 111,7	- 138,0
1954	- 36,3	+ 27,5	- 8,8
Всичко за 5 години	- 227,7	- 928,8	- 1 156,5

Задълженията на страната с чужбина, възлизащи към 31 декември 1954 година на 1563,3 млн. лева, ще поставят пред сериозни изпитания нашата външна търговия през следващите години. За пълното погасяване на клиринговите задължения и за съответно погасяване на задълженията и лихвите по кредитните спогодби през следващите три години следва средногодишно да се изплащат около 350.000.000 лева. С такава сума, следователно, нашият износ следва да превишава вноса.

Ако се приеме, че задълженията, подлежащи на уреждане през следващите 3 години, включително 1955 г., ще бъдат изплащани чрез реализиране на активно салдо по стоковите операции, това би дало неблагоприятно отражение общо върху народното стопанство, в това число и върху паричното обращение. Необходимо е да се обсъди въпросът за евентуално отсрочване на част от нашите задължения или получаването на нови такива. При това трябва да се вземат решителни мерки и за съобразяване на вноса с възможностите на нашата страна за износ, за да се тръгне по пътя на постепенното уреждане на нашите външни задължения.

За да се подобри валутното положение на страната, необходимо е също да се усили режимът на икономии, на пестеливо разходване на валута за нестокови цели.

През последните години някои видове нестокови разходи бележат непрекъснато и резко повишаване.

Това се вижда от следната таблица:

ТАБЛИЦА

за някои видове плащания в чужда валута през последните години

(в хиляди лева)

Обяснение	1950	1951	1952	1953	1954	1954 към 1950 г. в %
Командировки	1 751,6	2 109,6	2 370,6	1 939,6	4 344,2	+ 248%
Студенти и специализиращи	27 002,1	17 086,6	15 621,5	10 420,4	22 481,9	+ 120%
Комисионни, прокат за филми и др.	3 398,2	5 665,3	5 680,7	8 365,3	8 470,8	+ 249%
Издръжка представителства в чужбина	11 151,6	9 349,9	11 242,4	14 974,7	20 452,0	+ 183%
Транспортни операции	31 004,1	32 216,4	31 526,8	36 255,0	64 992,5	+ 210%
Панаири и изложби	-	-	398,3	708,3	2 323,3	-

В сравнение с миналите години разходите за командировки бележат увеличение, въпреки че от 1953 год. значителна част от разходите за командировки, по силата на сключените културни спогодби, на базата на взаимност, се поемат от приемащата страна.

Най-големите разходи за командировки извършва Министерството на външната търговия. Същото министерство през отчетната година е изразходвало 62,5% повече средства в сравнение с 1953 г.

Комитетът за приятелство и културни връзки с чужбина е изразходвал 254% повече, а ВКФС 39% повече, отколкото през 1953 г.

Една от причините за увеличението на разходите за командировки е, че някои ведомства и организации изпращат в чужбина по-голям брой лица от необходими за целта на командировката. Така, Министерството на външната търговия командирова в чужбина лица по въпроси, чието уреждане може да се възложи на търговските представители. Върховният комитет за физическа култура и спорт изпраща голям брой наблюдатели, анализатори, помощници и водачи и технически лица, нямащи никаква връзка със състезаващите се спортисти.

Извънредно много зачестиха командировките в чужбина на научни работници, артисти и други хора на науката и културата. По най-различни поводи започнаха да се канят на гости лица от другите страни и се изпращат наши делегации на гости в тези страни. Във всички случаи това

е безусловно наложително за укрепването на културните и други отношения между народите.

Разходите за комисионни и хонорари са предимно изплатени комисионни във връзка с търговските операции на вносно-износните предприятия и прокатни отчисления от прожектирани филми.

В действителност платените комисионни са значително по-големи, понеже някои от тях не се отчитат отделно от стойността на стоките, а се включват в доставната стойност на вносните стоки или се спадат от реализираната стойност на износните стоки.

През последните две години чувствително са увеличени и разходите за издръжка на дипломатически и търговски представителства.

През 1954 г. в контролната работа на банката при извършването на валутните операции не се отбелязва съществено подобрение. Контролът за стоковите разходи е почти формален. Не се води борба да се внасят в страната само материали и стоки, от които има действително неотложима потребност. Недостатъчно се подлагат на анализ валутните условия по вносните и износни сделки с капиталистическите страни; почти не се обръща внимание по какви цени купуват и продават външно-търговските предприятия с капиталистическите страни. Отделните случаи на внимателно анализиране от страна на банката условията на сделките в капиталистическите страни показа, че в това отношение външно-търговските предприятия допускат често пъти груби слабости, увреждащи интересите на нашата страна.

Много редко са вземани от страна на банката мерки за своевременно и пълно реализиране на валутните постъпления, запланирани за отделните ведомства. В резултат на това приходната част на валутния план се е изпълнявала почти на самотек. Същевременно банката не е водила достатъчно твърда и непримирима борба да не се допускат необосновани и неоправдани нестокови валутни разходи, като не са задълбочено проучвани отделните искания на ведомствата.

Наложително е да се отстраняват тези недостатъци в контролната работа на банката при извършването на валутните операции, за да допринесе този контрол за по-пълно мобилизиране на валутните ресурси на страната, за по-пестеливо и целесъобразно разходване на валутните средства.

ЦДА, ф. 132П, оп. 2, а.е. 73, л. 233–238. Копие. Машинопис.

№ 785

ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ И ДЪРЖАВНИЯ КОНТРОЛ КИРИЛ ЛАЗАРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ ЗА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС НА СТРАНАТА ПРЕЗ 1956 Г. И ВАЛУТНОТО СЪСТОЯНИЕ КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1956 Г.

София, преди 19 юни 1957 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
Строго поверително

ДОКЛАД

от КИРИЛ ЛАЗАРОВ – Министър на финансите и държавния контрол

ОТНОСНО: платежния баланс на Н. Р. България за 1956 година и валутното състояние на страната към 31.XII.1956 г.

Другарю Председател,

Платежният баланс на Н. Р. България за 1956 година, който отразява реализираните през отчетната година постъпления и плащания с чужбина, включително кредитните операции показва:

постъпления	3.183.252.3 хил. лева
плащания	2.945.034.4 хил. лева
или активно салдо	238.217.9 хил. лева

Това салдо е резултат на следните постъпления и плащания през годината:

(в хил. лева)

	Постъпления	Плащания	Салдо
I. ТЕКУЩИ ОПЕРАЦИИ			
1. С т о к и			
а) срещу вал. постъпления и плащания	1.776.795.9	1.519.403.4	+ 257.392.5
б) на кредит	394.001.8	294.036.4	+ 99.965.4
Всичко	2.170.797.7	1.813.439.8	+ 357.357.9
2. Нестокови операции			
а) във валута	226.160.7	245.335.3	- 19.174.6
б) дълг по дял[ово] участ[ие]	-	492.257.5	- 492.257.2
Всичко	226.160.7	737.592.8	- 511.432.1
А всичко тек[ущи] операции	2.396.958.4	2.551.032.6	- 154.074.2
II. КРЕДИТНИ ОПЕРАЦИИ			
а) ползувани и предоставени кредити	294.036.4	394.001.8	- 99.965.4
б) дялово участие	492.257.5	-	+ 492.257.5
Всичко кред[итни] операции	786.293.9	394.001.8	+ 392.292.1
Общо изменение валутното състояние	3.183.252.3	2.945.034.4	+ 238.217.9

Данните показват, че през 1956 година по текущи операции нашата страна приключва платежния баланс с пасивно салдо в размер на 154.074.2 хиляди лева, а като се вземат предвид ползуваните и погасени кредити, валутните отношения на страната ни с чужбина приключват с активно салдо от 238.217.9 хиляди лева.

По държави постъпленията и плащанията през годината се разпределят така:

(млн. лева)

О б я с н е н и е	Постъпления	Плащания	Салдо
I. Нар[одно]демокр[атични] държави			
А. Текущи операции			
1. Стоки – вкл. кредити	1.927.9	1.494.2	+ 433.7
2. Нестокови разчети	202.1	683.4	- 481.3
Всичко тек[ущи] операции	2.130.0	2.177.6	- 47.6
Б. Кредитни операции	652.7	343.9	+ 308.8
А всичко	2.782.7	2.521.5	+ 261.2
II. Капиталистически държави			
А. Текущи операции			
1. Стоки – вкл. кредити	242.9	319.2	- 76.3
2. Нестокови разчети	24.1	54.2	- 30.1
Всичко тек[ущи] операции	267.0	373.4	- 106.4
Б. Кредитни операции	133.5	50.1	+ 83.4
А всичко	400.5	423.5	- 23.0

Пасивното салдо по текущите операции с народнодемократични страни към 31.XII.1956 година се дължи на откупените през годината съветски имущества на сума 492.257.500 лева. Задълженията обаче на страната ни по клиринговите сметки с тези държави са намалени. Активното салдо по кредитните операции идва от поетите задължения по откупеното дялово участие в бившите българо-съветски предприятия. Задълженията на страната по стокови, инвестиционни и специални кредити са намалени.

Пасивното салдо по текущите операции с капиталистическите държави е увеличило задължеността ни към тези страни, а активното салдо по кредитните операции е увеличило задълженията на страната ни по краткосрочните кредити.

Анализът на сумите по отделните раздели на платежния баланс показва следното:

I. ТЪРГОВСКИ ОПЕРАЦИИ

През последните няколко години постъпленията и плащанията във връзка със стокообмена с чужбина са осъществени, както следва:

	постъпления	плащания	салдо
1952 година	1.159	1.080	+ 79
1953 година	1.381	1.304	+ 77
1954 година	1.531	1.274	+ 257
1955 година	1.713	1.899	- 186
1956 година	2.171	1.814	+ 357

Относителният дял на нашата външна търговия в общия обем на постъпленията и плащанията ни с чужбина се вижда от следните данни:

(в млн. лева)

години	1952	1953	1954	1955	1956
1. Приходи общо	1.292	1.632	1.769	2.647	3.183
От тях:					
от стоки	1.159	1.381	1.531	1.713	2.171
проценти	90%	85%	86%	65%	68%
2. Разходи общо	1.435	1.659	1.810	2.668	2.945
От тях:					
за стоки	1.080	1.304	1.274	1.899	1.813
проценти	75%	78%	70%	71%	62%

Таблицата показва, че значителна част – средно годишно над 9% - от стойността на нашия износ отива за покриване на нестокови разходи, главно за погашения и лихви по ползуваните кредити от чужбина.

Данните показват също, че плащанията на нашата страна към чужбина непрестанно растат и постъпленията не са в състояние да посрещат нуждите на вноса и разрива по нестоковите операции, поради което години наред платежният баланс на страната, ведно с ползуваните кредити, приключва с пасивни салда, а именно:

(в млн. лева)

години	1951	1952	1953	1954	1955
	189	446	138	9	401

В резултат на тези пасивни салда и ползуването на стокови, инвестиционни и специални кредити задължеността на страната ни към чужбина, отразена по сметките на Българската народна банка, непрекъснато расте, което се вижда от следната таблица:

(в млн. лева)

години	1951	1952	1953	1954	1955	1956
	971	1.417	1.555	1.563	1.971	2.210

Наред с това ежегодно растат и необходимите суми за погашение по ползуваните от страната ни стокови, инвестиционни и специални кредити. Докато за периода 1951-1955 година по плана трябваше да се погасят 858 милиона лева, то за периода 1956-1960 година трябва да се погасят 1.403 милиона лева. Тук трябва да се има предвид и обстоятелството, че фактическото изплащане на погашенията по кредитите изостава. Така през 1956 година при план за погашенията по кредитите от 326 милиона лева фактически са погасени 317 милиона лева, през 1955 година при план 272 милиона лева са погасени 172 милиона лева и т.н.

Затрудненията по платежния баланс на страната към чужбина за 1956 година се дължат на следните по-важни причини:

1. Неравномерно бе разпределен през годината вноса и износа по тримесечия, при което плащанията за внос на стоки не бяха обвързани с постъпленията от износа. В резултат на това се срещаха затруднения при плащанията за запланирания внос особено големи при доставките от капиталистическите страни.

Поради това салдото от стокообмена и другите операции през 11-те месеца на 1956 година бе рязко пасивно. Едва през месец декември, поради усиления износ в края на годината, бе постигнато уравновесяване и активизиране на платежния баланс на страната.

Това се вижда от следните данни за движението на салдото по тримесечия съгласно плана:

(в млн. лева)

	I 3/мес.	II 3/мес.	III 3/мес.	IV 3/мес.
Приходи	382	436	535	721
Разходи	462	649	381	503
Салдо за 3/м.	- 80	- 213	+ 154	+ 218
Салдо с преливане	- 80	- 293	- 139	+ 79

1. Затрудненията в платежите с капиталистическите страни се дължат главно на следното:

а) при планирането на вноса и износа с капиталистическите страни през последните няколко години се увеличава вноса на материали и суровини за нашата промишленост, а се намалява износа на стоките, които се търсят на капиталистическите пазари, поради което планът крие в себе си нереално сбалансиране.

По данни на Министерството на търговията вноса на металите, памука и целволето се е увеличил от 7.6 млн. долари за 1952 година на 24 млн. долари през 1956 година, докато износа на търсените на капиталистическия пазар маслодайни семена се е намалил от 25.000 тона през 1954 година на 11.000 тона през 1956 година, а за 1957 година въобще не се предвиждат за износ; зърнените храни са намалени от 170.000 тона за 1953 година на 73.000 тона през 1956 година и други;

б) страната ни не разполага с резерв в конвертируема валута, който в търговията с капиталистическите страни е крайно необходим. Това не ни дава възможност да реализираме най-изгодните цени, както за нашия износ, така и за нашия внос с капиталистическите страни, чрез изчакване на удобните моменти за извършване доставките и продажбите.

В същото направление действува и голямото намаление на резервите в страната на редица важни суровини за промишлеността и други стоки, поради което за поддържане производството нашите предприятия са принудени да внасят авансово някои суровини и горива.

Така например, съгласно данни на Министерството на търговията, резерва от черни метали от 70.000 тона през 1952 година е намалял на няколко хиляди тона през 1956 год.; резерва от каучук стига само за две седмици, а от бензин – за няколко дни и др. През 1956 година са внесени авансово по плана за 1957 година тракторна газ 6.400 тона, авто-бензин 6.000 тона, газьол 10.200 тона и др.

За преодоляване на трудностите във връзка с пасивността на платежния баланс на страната, Министерският съвет разреши на Българската народна банка да ползува краткосрочни кредити от банки в капиталистическите държави и учредява гаранции в полза на капиталистически фирми в размер на 5 милиона долари, който размер бе увеличен на два пъти и стигна до 15 милиона долари.

Краткосрочните кредити, независимо от крайно неизгодните им условия за нашата страна – от 7 до 7.5% лихва, не допринасят съществено за преодоляване платежните затруднения. Големият им размер и кратките срокове за погасяване – от 3 до 6 месеци – принуждават Българската народна банка да иска продължаване на сроковете или да плаща в конвертируема валута задължения, които могат да бъдат изплатени по клиринга.

Получи се така, че българските вносни предприятия непрекъснато правеха предложения на капиталистически фирми за покупки на кредит, което ограничаваше тяхните възможности за избиране на най-изгодни условия при доставките, за използуване в своя изгода конюнктурата на капиталистическия пазар и конкуренцията между фирмите. Стигало се е дори до там, че наши външнотърговски предприятия да дават съгласие на чуждестранни доставчици част от лихвата да бъде включена в цената на доставената стока с цел да се покаже по-нисък лихвен процент. Така например ДТП „Рудметал“ е дало съгласие 2.5% от лихвата по доставката на ламарина от Австрия да се включи в цената, а отделно да се заплати 6% годишна лихва, което общо прави 8.5%.

2. При сключването на търговските спогодби, а често и през течение на годината, с оглед изпълнението плана за вноса или за извършване на допълнителен внос, се подписват споразумения за стокови кредити в размер по-голям от запланирания. Така през 1955 година не е запланиран внос на кредит, а е осъществен такъв за 341.5 милиона лева, през 1956 година при план 44 милиона лева е използуван кредит по вноса за 166.9 милиона лева.

3. Външнотърговските предприятия недостатъчно добре преценяват нуждата от внос на стоки, което е причина за създаване излишно напрежение на платежния баланс, неоправдано залежаване на вносни стоки и замразяване на оборотни средства.

Така, към 31 декември 1956 година предприятията в системата на Министерството на търговията са имали следните залежали вносни стоки: ДТП „Металимпорт“ за 2.288 хил. лева, в това число и вносни стоки от 1952, 1953 и 1954 година; ДТП „Индустриалимпорт“ – за 346 хил. лева; ДТП „Рудметал“ – 4.359 хил. лева; ДТП „Разноизнос“ – 371 хил. лева и др.

4. Възвръщаемостта на валутните средства от нашия износ е много ниска. Това се дължи на структурните промени в нашия износ, в който все повече се увеличава относителния дял на промишлените стоки за сметка на селско-стопанските произведения.

През последните няколко години валутната възвръщаемост на нашия износ е била следната:

през 1953 година	по	отчетни	данни	...	46.78%
през 1954 година		„	„	...	43.52%
през 1955 година		„	„	...	41.36%
през 1956 година		„	„	...	42.-%
през 1957 година	по	план		...	38.-%

5. Външнотърговските предприятия допускат недобро подработване и слабости във валутно-финансовите условия на сделките с чужбина, които стават причина за заплащане повече денгуби, неустойки и неоправдано замразяване средства, както и лишаване народното стопанство от валута, забавяне на нейното получаване или неудачи в цените на капиталистическите пазари, каквито случаи има почти във всички външнотърговски предприятия.

Така например ДТП „Хранекспорт“ е сключило сделки за износ на яйца в Италия и Гърция по цени по-ниски от цените на други пазари. Същото предприятие изнесе шротовете през второто тримесечие на 1956 година, когато цените на международния пазар на този артикул започват значително да спадат.

ДТП „Булгарплодекспорт“, не разполагайки с достатъчни сведения за състоянието на реколтата на ягодите в страните-производителки на ягодов пулп, започна продажби в Англия по цени, които се оказаха сравнително ниски.

ДТП „Химимпорт“ е изнесло за Франция розово масло за 11.100 хил. фр[енски] франка с плащане по акредитив. Френският купувач е открил акредитива, но „Химимпорт“ вместо да представи документите в Българската народна банка за инкасиране на сумата, изпраща същите за плащане по инкасов път.

Поради тази причина сумата не е получена на време и то в момент, когато Българската народна банка ползува краткосрочен кредит от френска банка, по който плаща висока лихва.

През 1956 година ДСП „Деспред“ е изплатило във валута контрасталий в размер на 2.575 англ[ийски] лири, равностойни на 49.028 лева.

Допускан е също така и износ на лошокачествени стоки за чужбина. Така ДТП „Хранекспорт“ изнесе лошо заготвени птици за Италия и некачествени яйца за Зап[адна] Германия и Швейцария, ДТП „Булгарплодекспорт“ допусна износ на некачествен ягодов пулп за Англия и др.

В резултат на тези и други слабости по сделките с чужбина значителни средства се замразяват във вземания на нашите външнотърговски предприятия по рекламации. Към 31.XII.1956 година нашите вносно-износни предприятия са имали общо вземания по рекламации от чужбина в размер на 6.960.996 лева, които в сравнение с 1955 година са се увеличили с 2.166.740 лева.

2. НЕСТОКОВИ ОПЕРАЦИИ

Извършените през последните няколко години разходи от нестоков характер и тяхния относителен дял в общия обем на разходите по платежния баланс се виждат от следната таблица:

(в милиони лева)

години	1952	1953	1954	1955	1956
Разходи общо	1.435	1.659	1.810	2.668	2.945
От тях:					
Нестокови	169	184	228	493	738
Проценти	14%	11%	13%	18.5%	25%

Нетърговските разходи за 1956 година представляват значителен процент от общата сума на разходите по платежния баланс на нашата страна.

Ръстът както на общия обем на разходите, така и на нестоковите разходи в относителни числа е показан в следната таблица:

години	1952	1953	1954	1955	1956
Разходи общо	100	116	126	186	205
От тях:					
Нестокови	100	109	135	292	437

По-важните нестокови разходи, извършени през последните няколко години, включително и уредените чрез прихващане, са следните:

(в млн. лева)

години	1952	1953	1954	1955	1956
Нестокови общо	169	184	228	493	738
От тях:					
1. Командировки	2.4	1.9	4.3	6.8	6.0
2. Издръжка на представит[елства]	11.2	15.0	20.5	26.6	32.1
3. Трансп[ортни] опер[ации]	31.5	36.3	64.9	64.7	76.7
4. Студенти и специалисти	15.6	10.4	22.5	28.9	24.4

Тенденцията в ръста на тези разходи през посочения период личи от следната таблица в относителни числа:

г о д и н и	1952	1953	1954	1955	1956
Нестокови разходи общо	100	109	135	292	437
От тях:					
1. Командировки	100	82	183	219	253
2. Издръжка на представит[елства]	100	133	182	236	286
3. Трансп[ортни] опер[ации]	100	116	206	205	243
4. Студенти и специалисти	100	67	144	185	154

Като се изключат разходите по откупуване дяловото участие в смесените българо-съветски предприятия, особено голямо увеличение показват разходите за командировки и издръжка на наши дипломатически и търговски представителства в чужбина – съответно 2.53 и 2.86 пъти през 1956 спрямо 1952 година.

Това несъразмерно увеличение на разходите за командировки и издръжка на нашите представителства в чужбина не може да се обясни и с увеличението на обема на нашата външна търговия за посочения период, с която е свързано извършването на по-голямата част от тези разходи. За това време увеличението на нашата външна търговия е само 1.68 пъти.

На лице е следователно едно неоправдано завишение на тези разходи, особено силно подчертано за периода 1954-1956 година.

В сравнение с 1953 година разходите за командировки през 1956 година са се увеличили повече от 3 пъти, а тези за издръжка на представителствата в чужбина повече от 2 пъти.

Явно е, че през следващите години трябва да се премине към чувствително намаление на нестоковите разходи, особено на разходите за командировки.

През 1956 година някои ръководители на министерства и ведомства са разрешили или са предложили за разрешение от Министерския съвет командировки, които не са били наложителни, командировали са за дадена задача повече лица и за по-дълъг срок, отколкото е било необходимо, допуснали са дублиране на командировки за една и съща цел, при командирането на ансамбли, колективи, екипи и др. за чужбина не са били проучвани достатъчно добре условията за гостуванията в съответните страни, поради което фактическите разходи в много случаи значително са надвишавали очакванията и др.

Така не напълно оправдани и целесъобразни са следните командировки:

1. Със заповед № 253/10.IV.1956 година на Министъра на външната търговия са командировани двама души по за 20 дни във Франция, Швейцария и Италия във връзка с осигуряването вноса на модели от електрически уреди и апарати за внедряване в нашето производство.

Наред с това за същата цел, със заповед № 304/25.IV.1956 година е било командировано отделно лице във Франция, когато проучването на този въпрос би могло да се извърши чрез нашите търговски представителства в чужбина, от групите, които са били командировани на чуждестранните панаири и изложби и от изложените такива уреди и апарати на Пловдивския мострен панаир.

2. По предложение на Комитета за приятелство и културни връзки с чужбина като техническо лице към българската делегация на 9-тата сесия на ЮНЕСКО в Индия бе командирован служител от Комитета Владимир Цонев Ганев.

При положение, че в българската делегация участвува подпредседателя на Комитета др. Чудомир Петров и че за преводчик може да се използува служител от търговското представителство в Индия, командирането на друг служител от Комитета е неоправдано.

3. По предложение на Комитета за приятелство и културни връзки с чужбина през м. април 1956 година се изпрати в Италия държавният ансамбъл за песни и танци.

Само за дневни пари на състава на ансамбъла от 100 души бяха изразходвани 153.000 лева.

По предварителни изчисления разходите по гастролирането на ансамбъла трябваше да се

покрият от приходите от концертите, даже се предвиждаше да остане и чист валутен приход.

Поради недостатъчно добро проучване на условията и клаузите на договора, липсата на клауза за неустойка, италианския импресарио не изпълни задълженията си по договора, концертите бяха слабо посетени, вследствие на което издръжката на ансамбъла остана изцяло в тяжест на бюджета.

По-важните нестокови приходи, реализирани през последните години в абсолютни и относителни числа, са следните:

(в млн. лева)

години	1952	1953	1954	1955	1956
Нестокови приходи общо	133	256	191	189	226
в отн[осителни] числа	100	177	143	217	170
От тях:					
Командировки	7.6	14.5	18.8	20.3	17.4
в отн[осителни] числа	100	231	248	268	229
Издръжка на представит[елства]	80.6	91.6	83.8	32.4	29.4
в отн[осителни] числа	100	114	104	39	37
Транспортни операции	20.7	19.2	20.8	47.6	64.0
в отн[осителни] числа	100	92	100	230	309
Студенти	0.2	0.2	0.1	0.1	0.2

В посочените приходи от „Издръжка на представителства“ за 1952, 1953 и 1954 година са включени и преводи в полза на Търговското представителство на СССР – дотации за смесеното Българо-съветско минно дружество в размер съответно: 47.9 млн., 46.4 млн. и 41.2 млн. лева.

Намалението на тези приходи за 1955 и 1956 година се дължи на използването на левовите сметки за издръжка на чуждестранните представителства в нашата страна от Швейцария и Швеция, съгласно сключените спогодби с тези държави.

Увеличението на постъпленията по „Транспортни операции“ през 1955 и 1956 година се обяснява с увеличението тонажа на нашите кораби и приходите от корабостроителния и кораборемонтен завод „Георги Димитров“ – Варна.

Планът по отношение на нестоковите приходи, свързани със стокообмена с чужбина за 1956 година, е изпълнен на 116% - план 48.8 млн. изпълнение 49.6 млн. лева. Това преизпълнение на плана идва главно от транспортните операции и по-специално от дейността на ДСП „Деспред“. Въпреки липсата на достатъчно вагони през 1956 година бяха реализирани от транзитна дейност кръгло 6.5 млн. лева, вместо запланираните 3.8 млн. лева. За това спомогна прилагането на комбиниран транзит море-железница-Дунав, при който събираме претоварни такси във Варна и Русе и използуваме дунавския флот.

Тук следва да се отбележи, че в противовес на нарастващия транзит през нашата страна и исканията на средноевропейските страни да поемаме тяхните стоки, нашите технически възможности изостават по отношение на нуждите. Едва след влизането на кораба „Хр. Ботев“ в експлоатация през тази година, нашия морски флот ще достигне 34.000 бруто регистър това, което е недостатъчно.

В последно време по линията Черно море – Близкия Изток се настанява Югославия, а нашата стана може да поддържа по тази линия само 1-2 рейса месечно. При план през 1956 година за извозване на чужди транзитни стоки от 40.000 тона са извозени 24.400 тона, като не се вземат под внимание извозените стоки от кораба „Балкан“, тъй като те са возени между чужди пристанища, без да минават през страната.

Явно е следователно, че поради географското положение на нашата страна, транзита на чужди стоки, в това число и морския транзит, се очертава като един важен ресурс за валутни приходи с твърде благоприятна перспектива за развитие. За това е необходимо при изграждане структурата на вноса, с оглед реалните възможности за плащания, да се увеличи тонажа на нашия корабен парк и се вземат мерки за осъществяване на подобрения в нашите пристанища с оглед те да бъдат в състояние да приемат по-големи кораби.

Приходите от туристи бележат също така увеличение. При план за 1956 година от 4 млн. лева са реализирани приходи в размер на 5.4 млн. лева. За 1957 година е предвидено тези приходи да се очетворят. Това именно показва, че и тук е на лице един значителен източник на валута за нашата страна, който следва да се развие.

3. КРЕДИТНИ ОПЕРАЦИИ

Извършените разходи по кредитни операции и тяхната значимост в общия обем на разходите през последните години се вижда от следната таблица:

(в млн. лева)

години	1952	1953	1954	1955	1956
Разходи общо	1435	1659	1810	2668	2945
От тях:					
По кредитни операции	148.1	165.5	301.2	333.5	394.0
Проценти	11%	11%	17%	12.5%	13.4%

Увеличението на тези разходи за периода 1952–1956 година личи от следната таблица в относителни числа:

години	1952	1953	1954	1955	1956
Разходи общо	100	116	126	186	205
От тях:					
1. По кредитни операции	100	112	203	225	266

На лице е едно непрестанно увеличение на разходите по кредитни операции. При все това остатъкът – дълг по ползуваните от нашата страна дългосрочни и краткосрочни кредити ежегодно растат, а именно:

През 1952 година	980.8	млн.	лева
През 1953 година	1.267.2	„	„
През 1953 година	1.378.9	„	„
През 1954 година	1.351.3	„	„
През 1955 година	1.732.1	„	„
През 1956 година	2.247.3	„	„

Това се получава вследствие на ежегодното изоставане на погасяването на дълга по отношение на плана, докато ползуването на кредити се реализирва винаги в по-големи от предварителните размери.

Така например през 1956 година, при план по дългосрочните кредити в размер на 44 млн. лева, сме ползували 166.9 млн. лева, а по краткосрочни, без да е имало план, сме използували 123.3 млн. лева. През 1955 година, без да е имало предвидено по плана, сме използували дългосрочни кредити в размер на 341 млн. лева.

За 1955 и 1956 година размерът на задълженията ни по кредитни операции е увеличен и с откупеното дялово участие в българо-съветските предприятия, възлизащо за 1955 година на 216 млн. лева, а за 1956 година на 492 млн. лева.

Необходимо е през следващите години да се премине към постепенно снижаване на задълженията на страната ни от този характер чрез ограничаване на поемането на нови такива задължения.

*

* *

ВАЛУТНО СЪСТОЯНИЕ НА СТРАНАТА КЪМ 31.XII.1956 Г.

В резултат на постъпленията и плащанията, извършени през 1956 година, и ползуването, погасяването и пред[о]ставянето на кредити състоянието на вземанията и задълженията на нашата страна с чужбина се е изменило, както следва:

(в млн. лева)

Обяснение	към 31.12.1955	към 31.12.1956	Изменение /+ –/
I. Нар[одно] демокр[атични] страни			
1. По клирингови и др. сметки	– 231.2	+ 31.7	+ 262.9
2. По кредитни спогодби	– 1.729.0	– 2.057.7	– 328.7
3. Конвертируеми валути по сметки и банкноти	+ 1.8	–	– 1.8
Задължения към нар[одно] демокр[атични] страни	– 1.958.4	– 2.026.0	– 67.6
II. Капиталистически страни			
1. По клирингови и др. сметки	– 21.1	– 38.6	– 17.5
2. По дългосрочни кредити	–	– 10.2	– 10.2
3. По краткосрочни кредити, гаранции и акредитиви	3.1	– 82.4	– 79.3
4. По финансови спогодби	62.5	– 59.1	+ 3.4
5. Конвертируеми валути по сметки и банкноти	+ 11.8	+ 6.4	– 5.4
Задължения към капиталистически страни	74.9	– 183.9	– 109.0
Общо задължения	– 2.046.9	– 2.248.0	– 201.1
Общо вземания	+ 13.6	+ 38.1	+ 24.5
Или чисто задължение към чужбина	– 2.033.3	– 2.209.9	– 176.6

Отделно трябва да се посочи текущата задълженост на страната към 31.XII.1956 година, която съгласно данните на Българската народна банка е следната:

(в млн. лева)

1. Салда по клиринговите сметки със СССР и народнодемократичните страни	+ 70.8
2. Салда по клирингови сметки с капит[алистическите] страни	- 35.2
3. Задължения към капиталистически страни по краткосрочни кредити	- 82.4
Крайно салдо по текущата задълженост към 31.XII.1956 година	- 46.8

През отчетната година е постигнато голямо намаление на задълженията на страната ни по клиринговите и други сметки с народнодемократичните страни – от 231.2 млн. лева в тяхна полза към 31.XII.1955 година, в края на 1956 година салдото възлиза на 31.7 млн. лева в наша полза. Това благоприятно салдо от платежните ни отношения с народнодемократичните страни обаче е само привидно, тъй като то е постигнато за сметка на увеличението на задълженията ни по кредитните операции, които са се увеличили с 328.7 млн. лева – от 1.729 млн. лева в края на 1955 година, на 2.057.7 млн. лева към 31.XII.1956 година.

Още по-неблагоприятно са се развили платежните ни отношения с капиталистическите страни, задълженията ни към които по клирингови и други сметки са се увеличили от 21.1 млн. лева на 38.6 млн. лева, а авоарите на нашата страна в конвертируеми валути по сметки и банкноти са се намалили с 5.4 млн. лева. Задълженията ни пък по кредитни операции към тези страни в края на

1956 година възлизат на 92.6 млн лева и показват увеличение в сравнение с 1955 година от 89.5 млн. лева.

Още в началото на годината се очерта значителен разрив в платежите с капиталистическите държави, който в резултат на извършените изменения в плана за вноса и износа се увеличи още повече и придоби характер на разрив за цялата година.

Почти през цялата 1956 година техническите кредити по клиринговите сметки с тези страни бяха напълно използувани, поради което значителни задължения по използуваните краткосрочни кредити и учредени гаранции бяха изплатени в конвертируема валута.

Докладът е съгласуван с Министерството на търговията и Българската народна банка.

Министерството на търговията прави бележки по констативната и разпоредителната част на доклада, някои от които бяха взети под внимание.

Мнението на Министерството на търговията се прилага.

С оглед да се подобри общото валутно състояние на страната ни и да се заздравят платежните ни възможности към капиталистическите държави, предлагам Министерският съвет да приеме следното

Р А З П О Р Е Ж Д А Н Е:

1. Приема за сведение платежния баланс на Народната република България за 1956 година.

2. Възлага на Министъра на търговията и Председателя на Държавната планова комисия да разпоредят:

а) при планирането на вноса и износа с капиталистическите страни да не се допускат планови разриви по отделните тримесечия, като не се предвиждат стоки за износ само за балансиране на плана при явна невъзможност за пласирането им.

б) за в бъдеще в редовния план да се включват такива стоки, които ще могат да се продадат в капиталистическите държави и с това да се образува валутен резерв за внос на стоки през IV-то тримесечие, които ще бъдат необходими за осигуряване производството през I-то тримесечие на следната година.

3. При извършването на разходите в чужда валута ръководителите на ведомствата и организациите още по-настойчиво да прилагат изключително строг режим на икономии, особено по отношение на разходите за командировки в чужбина, за което са задължени с П-3-то постановление на Министерския съвет от 14.I.1957 година относно утвърждаването на валутните планове за 1957 година.

ПРИЛОЖЕНИЕ: 1 общ пл. баланс и 29 пл. баланси по държави
1 мнение

М И Н И С Т Ъ Р: *К. Лазаров*

[Върху документа – надпис:]
Др. Войнов
Да се подготви за Мин[истерския] съвет материала.
Да се раздаде като строго поверителен.
Ант. Югов
19.6.[19]57 г.

ЦДА, ф. 136, оп. 86, а.е. 403, л. 10–24, 30.Оригинал. Машинопис.

№ 786

БЕЛЕЖКИ КЪМ ДОКЛАДА НА КОМИСИЯТА ПО ИЗГОТВЯНЕ НА ПРОЕКТА ЗА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС ЗА 1960 Г. ДО ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ

София, 20 октомври 1959 г.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

Към доклада на комисията по
проектоплатежния баланс за
1960 г. до др. Тодор Живков

I. Бележки във връзка с размера на салдото по баланса

1. По проектоплатежния баланс на ДПК се предвиждаше пасивно салдо 1 132 млн. лева, в това число за кап[италистическите] страни 750 млн. лв. Фактически обаче по този проект пасивното салдо за кап[италистическите] страни беше към 1 071 млн. лв., тъй като редица материали и суровини бяха вписани за внос от социалистическия лагер в повече от обезпеченото и реалното. С предложенията на комисията пасивното салдо с кап[италистическите] страни се намалява от 1 071 млн. лв. на 630 млн. лева, а общото салдо по проектоплатежния баланс – от 1 132 млн. лева на 745 млн. лева. Трябва да се отбележи, че така съставеният проект за платежен баланс фактически не съдържа резерви, които да покрият евентуално неизпълнение по отделни позиции. За такива резерви може да се говори само дотолкова, доколкото в материалните баланси е предвидено относително намаляване на стоковата продукция по някои селскостопански култури като резерв за евентуално неизпълнение на плановите добиви.

2. При положение, че по годишния план ще има пасивно салдо с кап[италистическите] страни в размер на около 100 млн. долара и като се вземе под внимание сезонността на нашата външна търговия, фактически до края на III-то тримесечие [на] 1960 г. ще има сезонен разрив, не помалък от 60–70 млн. долара. Това значи, че текущите задължения почти през цялата 1960 г. ще се наложи да бъдат в размер 160–170 млн. долара. Поемането на задължения в такъв размер изглежда непосилно за нашата страна, особено като се има предвид краткосрочният характер на кредитите и липсата на твърди перспективи за решително подобряване на баланса до края на 1960 година и през следващите няколко години. Освен това съществуват много сериозни опасения, че нашата страна няма да може да получи от кап[италистическите] страни кредити в такъв размер при елементарно-приемливи условия.

Сега е трудно да се посочат пътища за едно по-добро сбалансирване. Но даже и да се състави планът на тази основа, би следвало работата по търсенето на възможностите за подобряване на баланса през 1960 г. да продължи, като след разкриването на допълнителни възможности ще се наложи да се внесат и съответни изменения в плана. Не се ли открият такива възможности, страната може да се окаже в даден момент в изключително тежко положение, тъй като вече сме поели големи кредитни задължения, а конюнктурата на паричния пазар на Запад се влошава. В случай, че се затегне режимът с кредитите на Запад, ние не само че няма да можем да извършим запланирания внос на суровини, но няма да можем и да погасяваме поетите задължения, защото засега основната част от задълженията погасяваме с ползуването на нови кредити.

3. През последните няколко месеца се наблюдава тенденция към изменение на конюнктурата на паричния пазар на Запад. Изглежда, че кризисното състояние от 1959 година постепенно преминава в известно оживление. Търсят се капитали. Парите поскъпват. При това положение не само, че се създава опасност да не можем да получим кредити в достатъчен размер, но особено се затруднява получаването на дългосрочни кредити и се повишават лихвите. По някои кредити лихвата вече беше повишена частично. Сега средно плащаме по 4,5–5%. Съществува вероятност средният процент да се увеличи до 6,5%. При това, ако през течение на 1960 година ползуваме кредити в размер средно 150 милиона долара, както произтича от предлагания баланс, ще трябва да платим на капиталистите за лихви около 8–9 млн. долара.

II. Бележки по някои от причините за затрудненията в платежния баланс

1. За 1959 г., а в по-голяма степен и за 1960 г., общият размер на натрупванията и на потреблението в страната са по-големи от националния доход. Този разрив намира израз и в пасива по платежния баланс.

Безспорно особено намаление в натрупванията е нецелесъобразно, защото ще се намалят темповете сега и за в следващите години. Абсолютният размер на потреблението също не може да бъде намален. Това означава, че трябва да се търсят други пътища за отстраняване на несъответствието.

Изглежда, че един основен фактор за казаното несъответствие е това, че не се използуват правилно трудовите ресурси, като се образуват парични доходи без да е положен реално съответствуващият на тези парични доходи труд, без да е създаден необходимият чист продукт.

Касае се например за това, че има нереално ниски норми в ТКЗС, че се отчитат трудодни, без да е положен необходимото количество и качество труд и без да е осигурена продукция, която да съответствува на заплащането на трудоденя. Затова в много случаи нарастването на трудоденя се гони в значителна степен за сметка на непрекъснатия натиск за увеличаване на цените на селскостопанските произведения, както и по линията на други нередни пътища – отклоняване на стокова продукция и пр.

Подобно явление има и в промишлеността, където се разходва труд (а и материали) за производство на стоки, които трудно се реализират като национален доход, за изплащане на заплати, несъответствуващи по размер на произведената продукция и пр.

Ликвидирането на тези съществени недостатъци, които в значителна степен носят субективен характер, ще има голямо значение за обвързване на всички баланси, без да се засягат темповете.

Успоредно с това, ще трябва темповете на нарастване на потреблението относително да се намалят и техният растеж да се постави в по-строга зависимост от отстраняването на посочените по-горе недостатъци.

2. Има основания да се каже, че известна част от нашите, и без това недостатъчни, валутни ресурси не се оползотворява, както трябва. Пилее се много метал, особено за продукция, която се отчита на тон; няма строга дисциплина и ред в разходването и отчитането на скъпи вносни материали, като например цветни метали, бяло тенеке и др.; внасят се неща, без които може да мине или се внасят суровини, от които се произвежда залежаваща продукция (напр. в обувната промишленост, в производството на електрически материали и др.).

Може би отстраняването на тия недостатъци в използуването на валутните ресурси само по себе си няма да реши въпроса за баланса, но наред с другите фактори изглежда, че тук има резерв, който се подценява на практика.

3. Губят се значителни валутни ресурси от недоброто изпълнение на задълженията по износа. Това е известно, по него има изобилие от факти, има и решения, но все още се губи много както от непредадено количество, така и от ниски цени във връзка с качеството, от рекламации и др. Очевидно, ще трябва да се вземат много сериозни мерки особено по линията на дисциплината, а може да се помисли и за повишаване материалната заинтересованост в това отношение.

4. По отношение на платежния баланс с кап[италистическите] страни досега не е мислено много сериозно с перспектива. Със соц[иалистическите] страни този въпрос в значителна степен се урежда с дългосрочните спогодби. С кап[италистическите] страни даже и да има дългосрочни спогодби, те не могат да бъдат инструмент за уреждане на този въпрос, тъй като нямат твърди контингенти и задължения.

Сега се оказва, че не само за 1960 г., но и в перспектива за следващите няколко години не се разрешава въпросът с балансирането на плащанията с кап[италистическите] страни. Напротив, ако не се проведат някои сериозни мероприятия, за 1961 г. се очертава пасивното салдо с кап[италистическите] страни още по-рязко да възрастне – до недопустими и невъзможни размери.

Разривът с кап[италистическите] страни не може да се ликвидира в течение на година. През 1960 г. даже няма да може да се стабилизира, а ще продължава да расте. За да се спре тази тенденция, а после и да се измени в положителна насока, наред с посочените по-горе мерки, още сега трябва да се изучат и постепенно да се проведат някои изменения в структурата на отделните от-

расли. Това важи както за селското стопанство, където трябва да се осигури по-бърз темп на развитие на животновъдството и на добивите от него и особено внимание да се обърне за по-съществено увеличаване площите на царевицата и слънчогледа и някои други култури (площите на царевицата и слънчогледа би следвало да се увеличат още през 1960 г.), така и за промишлеността, където съществуват условия за относително по-голямо увеличаване на някои отрасли, работещи предимно на местни суровини – хранително-вкусова промишленост, стъкларска и порцеланова промишленост (която трябва да осигури необходимия стъклен амбалаж за консервната промишленост), химическата промишленост и др.

За тая цел е необходимо да се направят навреме сериозни проучвания, което би било и задача на предлаганата в доклада комисия, и да се направят пред Партията предложения за постепенно и решително провеждане на мероприятия в тази насока.

София, 20 октомври 1959 г.

[Върху документа – надписи:]

Доклада на Комисията обсъден у др. Б. Българанов на 29.X.[19]59 г. Присъств[ували:] М[инистерст]во на търгов[ията] – Р. Дамянов, Д. Алексиев

М[инистерст]во на финансите – К. Лазаров, К. Несторов

М[инистерст]во [на] земед[елието] – Пръмов

ЦК на БКП:

Секретари – Б. Българанов, Ст. Тодоров, Ст. Бъчваров, К. Динев, Гр. Филипов, Ст. Цекова, Вергиев

Р. Дамянов:

За селскостоп[анския] отд[ел] – трябва с изв[естен] резерв да планираме, а не да се оказваме пред свършен факт. Да се обсъди въпроса за вагоните за Чехия – 20 000 t метали. Да се заменят някои металоемки пр[оизводст]ва с други. Въпроса за транспорта – получи се диспропорция за изкупуването – трябва да не се изпуска нито за един миг. Да се намали колкото може вноса от капиталист[ическите страни]. Ако се внася – по-добре машини, а не суровини.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 15, л. 142–146. Оригинал. Машинопис.

№ 787

ИНФОРМАЦИЯ ОТ ЗАВЕЖДАЩИЯ ОТДЕЛ „ПЛАНОВО-ФИНАНСОВО-ТЪРГОВСКИ“ НА ЦК НА БКП СТ. ЦЕКОВА ДО СЕКРЕТАРИАТА НА ЦК НА БКП ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА РАБОТАТА ПО СЪСТАВЯНЕТО НА ВАЛУТНИЯ ПЛАН

София, 19 август 1960 г.

Препис

До
СЕКРЕТАРИАТА НА ЦК НА БКП

ИНФОРМАЦИЯ

Относно: състоянието на работата по съставянето на валутния план на страната.

През последните години нашата страна разшири значително много търговските си връзки със социалистическите страни и с голям брой капиталистически страни.

Разширяването на стокообмена обаче изисква подобряване на валутното планиране, провеждане строг режим на икономии при изразходването на валутата и засилване контрола над всички постъпления и плащания на валутни средства.

Изхождайки от това, Планово-финансово-търговският отдел на ЦК на БКП извърши про-

учване на състоянието на валутното планиране в нашата страна. Проучванията показаха следното:

1. Общият валутен план на страната се съставя в Министерството на финансите. За тази цел Министерството на външната търговия разработва търговската част на плана, а Българска народна банка дава данните за кредитните отношения с чужбина. Министерството на финансите обобщава тези материали, включително и данните за нестоковите плащания с чужбина и съставя валутния план на страната, който представя за утвърждаване в Министерския съвет като се състави и утвърди народностопанският план. Така например за 1959 г. народностопанският план се утвърди на 30.I.1959 г., а валутният план – на 27.II.1959 г.; за 1960 г. – народностопанският план се утвърди на 10.XII.1959 г., а валутният план – на 31.XII.1959 г.

Този начин на работа не дава възможност за правилно и вярно обвързване на плана по вноса и износа с плащанията към чужбина и превръща валутния план на страната в пасивен документ. Известно е, че валутният план на страната трябва не само да отразява постъпленията и плащанията към чужбина, които се извършват през плановия годишен период, произтичащи от показателите на народностопанския план, но и активно да въздействува за разкриване на нови източници за увеличаване на валутата и за правилното разпределение и изразходване на валутните средства. Поради това се налага валутният план на страната да се съставя и утвърждава заедно със съставянето на народностопанския план и плана за вноса и износа.

2. При съставянето на валутния план се допускат някои методологически грешки, които в известна степен правят валутния план нереален. Съществена слабост при съставянето на валутния план е тази, че движението на стоките по вноса и износа се отразяват в плана като движение и на плащанията, което на практика е недопустимо. Известно е, че плащанията по вноса предшествуват пристигането на стоките с няколко месеца, а постъпленията по износа постъпват средно около един месец след експедицията на стоките.

Редица стоки, предвидени по плана, се изнасят или внасят към края на годината, а плащането на същите се извършва през следващата година. При други случаи, обикновено към края на годината, когато изпълнението на плана изостава, продажбите на редица стоки се извършва през началните месеци на следващата година. Със стойността обаче на тези продажби не се коригира валутният план за текущата година. Постъпилата валута неправилно се отчита като изпълнение на плана за I-то тримесечие на следващата година.

Правилно би било да се извършват корекции в това отношение, за да може да се отчете реално изпълнение на плана и да се осигурят постъпления на валутни средства за посрещане на вноса.

Също е положението и с авансовия внос. През последните години у нас към края на годината системно се извършва авансов внос на суровини, материали, съоръжения и др. за сметка на следващата година. В плана обаче не се предвижда авансов внос и не се предвиждат средства във валутния план за плащане на този внос. Според нас, целесъобразно ще бъде авансовият внос да се включва по спецификация в плана за вноса за IV-то тримесечие, като едновременно с това се предвижда съответна валута за плащане на същия. Или въобще да не се говори за авансов внос, а да се предвиждат по-големи преходни остатъци на необходимите на промишлеността през първия месец на следващата година суровини, метали, съоръжения и др.

3. Валутният план по някои позиции често се изгражда формално, без да се прави задълбочен икономически анализ, балансира се с явно неосъществими валутни източници.

Не са редки случаите, когато се извършва внос на машини и съоръжения, даже комплектни доставки, за които има спогодби за доставката им, но не са включени в плана за вноса и за тях не е осигурена валута за заплащането им. От друга страна, ежегодно по плана се предвижда внос на стоки от социалистическите страни, необезпечени с търговски спогодби.

По някои позиции в плана за износ се предвиждат стоки с по-големи количества, пазарите за които не са разработени. Така например, за 1960 г. са предвидени за износ в капиталистическите страни 1 млн. метра копринени тъкани за 8 млн. валутни лева; невалин – 9 млн. ампули за 16 млн. валутни лева, в т.ч. за капиталистическите страни 3 млн. ампули за 12 млн. валутни лева; промишлени шевни машини – 1 000 броя за 900 хил. валутни лева и др. За тези стоки пазари не са подсигурени и изгледите за износ на същите в заложените количества са малки.

Често балансирането на валутния план се извършва чрез включване за износ на някои стоки, производството на които още не е масово внедрено у нас и пазарът не е осигурен. Това особе-

но важи за проектирания износ на редица машини и съоръжения, като например въздушни чукове, електрокари, кранова апаратура и др.

Вследствие на тези недостатъци при планирането на вноса и износа, у нас се съставя нереален валутен план, чието неизпълнение се очертава още в самото начало на годината.

Предвид на това, че предстои да се разработи валутният проектоплан на страната за 1961 г., предлагаме да се задължат Министерството на финансите, Държавна планова комисия и Министерство на външната търговия основно да прегледат съществуващата методика по съставянето на валутния план на страната, с оглед този документ да бъде съставен реално и да се повиши неговата активна роля при разработката и изпълнението на народностопанския план. Едновременно с това предлагаме да се задължат Министерството на финансите и Държавна планова комисия да подготвят и внесат в Министерския съвет валутния план за 1961 г. заедно с народностопанския план и бюджета на страната.

Констатациите и предложенията по валутното планиране са съгласувани с Държавна планова комисия, Министерство на финансите, Министерство на външната търговия и Българска народна банка, които не правят възражения.

ЗАВ. ОТДЕЛ „ПЛАНОВО-ФИНАНСОВО-
ТЪРГОВСКИ“ на ЦК на БКП: /п/ Ст. Цекова

София, 19.VIII.1960 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 1, л. 110–111. Препис. Машинопис.

№ 788

ИНФОРМАЦИЯ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ИЗНОСА И ВНОСА И ЗА ПРОЕКТА ЗА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС ЗА 1961 ГОДИНА

София, 30 септември 1960 г.

Поверително

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
другаря АНТОН ЮГОВ
Т у к

№ 10 – 2240

И Н Ф О Р М А Ц И Я

от КИРИЛ НЕСТОРОВ, председател на Българска народна банка

Относно: изпълнението на плана за износа и вноса и проекто-платежния баланс за 1961 г.

Другарю Югов,

По данни на Министерството на външната търговия нормално върви изпълнението на плана за вноса както от капиталистическите, така и от социалистическите страни. Планът за вноса за деветтях месеца на 1960 година към 31 август 1960 година е изпълнен с 92,9%, в това число за капиталистическите страни с 94,1%. Регулярно се изпълнява планът за вноса и отделно за третото тримесечие 1960 година, като по някои позиции вносът от капиталистическите страни е преизпълнен. Това се отнася до вноса от капиталистическите страни на прокат от черни метали, чембер, катанка, дебела желязна ламарина, стоманена ламарина, пластмаси, азбест, автогуми тежки, хартия за писане и печат и вълнени парцали.

Не е благоприятно обаче положението с изпълнението на плана за износа, особено за тре-

тото тримесечие 1960 година. По данни на Министерството на външната търговия планът за износа за третото тримесечие 1960 година е изпълнен за м. м. юли и август с 48,9%, в това число за капиталистическите страни с 41,1%.

Изостава чувствително износът на селскостопански произведения и промишлени стоки, които по количество и стойност заемат основно място в плана за износа за капиталистическите страни и представляват главен източник за посрещане на текущите плащания към тези страни.

Така например за третото тримесечие на 1960 година не е изпълнен планът за износа на памучни тъкани с 50%, конфекция със 100%, памучен трикотаж със 100%, копринени тъкани с 98%, кайсии и праскови с 63%, гроздови вина с 58%, стерилизирани зеленчукови консерви с 99%, пулпове с 56%, доматено пюре с 98%, компоти със 70%, птиче месо със 78%, млечни масла с 97%, яйца с 54%, кашкавал с 89%, пиперки с 90%, фасул с 99%, живи коне със 73%, живи свине с 66%, билки с 58%, розово масло с 84%, паркет с 15%, шперплат с 84%, парен бук с 43%, цинк на блокове с 89%, стомана на блокове с 41%, суров нефт със 75%, оловен концентрат с 52%, машини и съоръжения с 51% и други.

Изоставането на плана за износа е резултат не само на недоговорени продажби от външнотърговските предприятия, но и на незаготвени и непроизведени стоки за износ.

Така например ДИП „Партизанин“, Първомай произвежда зеленчукови консерви от небелени домати, вместо белени, а от изнесените в СССР белени домати, произведени от същото предприятие, са се оказали негодни 3 628 буркана.

Консервната промишленост при годишен план 42 хиляди тона доматено пюре е произвела до края на месец август само около 8 тона, в бурета при съдържание на сол – 8–10%, когато на капиталистическия пазар се търси доматено пюре в кутии по 5 кг със съдържание на сол от 2–3%.

От консервната промишленост са произведени компоти от белени праскови 5 тона при годишен план 5 000 тона.

Не са предадени за износ планираните количества стомана на блокове от Завод „Ленин“ в гр. Димитрово, олово на блокове от Оловнодобивния завод в гара Курило, на металорежещи машини от Завода за металорежещи машини в гр. София, електромотори от СТЗ „В. Коларов“ – София, живи свине от „Месоцентрала“ – София и пр. Произведените изолатори от електропорцелановия завод в с. Николаево, Казанлъшко и металорежещи машини от Завода за металорежещи машини в София не отговарят на изискванията на чуждестранния пазар.

По тези причини постъпленията от износа изостават спрямо текущите плащания и се създават затруднения за плащанията към чужбина, като задлъжнялостта на нашата страна бележи увеличение. Особено е увеличено задължението на нашата страна по клиринговите сметки с някои социалистически страни. Към Съветския съюз по клиринговата сметка дължим 152,8 милиона рубли, към Чехословашката република 136,8 милиона рубли, ГДР – 28,3 милиона рубли, Румъния – 37,2 милиона рубли, Унгария – 14,6 милиона рубли, Полша – 16,9 милиона рубли, Китай – 18,5 милиона рубли.

Текущите краткосрочни задължения към капиталистическите страни от няколко месеца стоят на около 109 милиона долара. Освен тях по клиринговите сметки с капиталистическите страни имаме задължения на обща сума 7 милиона долара. Плащанията на падежите се извършват главно с валутата, получена от Държавната банка на СССР, която е към привършване. До края на годината единственият източник за срочно посрещане на плащанията на падежите и текущия внос е износът. Поради това е необходимо да се вземат сериозни мерки за стопроцентово изпълнение на плана за износа. В случай, че не бъде изпълнен планът за износа по количество и стойност, има реална опасност Българската народна банка да не може да си изпълни задължението да сведе до края на 1960 година краткосрочните задължения към капиталистическите страни на 71 милиона долара. Освен това неизпълнението на плана за износа сериозно ще се отрази и върху вноса. Българската народна банка няма да има възможност да отпуска валута за текущия планов внос, защото постъпленията от износа са все още недостатъчни за погасяване на кредитите.

Голямо внимание заслужава въпросът за плащанията ни през 1961 година с капиталистическите страни.

Вносът от капиталистическите страни през първото полугодие на 1961 година не трябва да надвишава износа. В плана за износа за 1961 година следва да се предвидят реални източници, които да покрият напълно предвидения внос от капиталистическите страни и задълженията към бан-

ки и фирми в ГФР и Италия. Що се отнася до второто полугодие на 1961 година, износът следва да покрие поетото задължение да погасим 30 милиона долара към Московска народна банка, Лондон и Еиробанк, Париж и текущия внос.

През 1961 година нашата страна няма откъде да търси нови кредити. От 1 януари до днес плащанията с капиталистическите страни бяха балансирани с 22,7 милиона долара, получени от Държавната банка на СССР, отсрочване на част от задълженията към Московска народна банка, Лондон и Еиробанк, Париж, получаване на временна краткосрочна помощ в капиталистическа валута от Китайската и Чехословашката банки в Лондон, държавните банки на Чехословакия и Унгария. През следващата 1961 година ние не можем да очакваме никакви нови кредитни източници. Не съществуват възможности за ползуване на нови финансови и стокови кредити и от капиталистическите банки. Към западногерманските и италианските банки сме използували договорените кредити. Пред Московска банка, Лондон и Еиробанк, Париж сме поели твърд ангажимент да погасим през 1961 година 30,0 милиона долара и незначителни са възможностите за ползуване на нови кредити от тези две банки.

При тези обстоятелства, ако търговският валутен план с капиталистическите страни през първото полугодие не е най-малкото балансиран, а през второто полугодие активен, за да покрие текущия внос и срочните задължения, нашата страна няма да бъде в състояние да извършва планирания внос и да посреща предстоящите погашения.

По този повод Банката направи справка в Държавната планова комисия за работата по подготовка на платежния баланс за 1961 година.

Проектоплатежният баланс за капиталистическите страни не е разбит по тримесечия, по държави за страните, с които плащанията се извършват по клиринг и общо за държавите, с които се разчитаме в конвертируема валута. Не са включени и плащанията, които ще се извършват през 1961 година за авансовия внос за 1962 година и постъпленията и плащанията, които ще се отразят като преходни активи и пасиви в плана за 1961 година.

Съставеният платежен баланс на тази база и при стопроцентово изпълнение на износа, предвиден в плана за 1960 година, предвижда пасивно салдо 1 215 милиона валутни лева, от които 306 милиона валутни лева пасивно салдо за капиталистическите страни, равностойни на около 45 милиона долара.

Дефицитът, с който се предвижда да приключи платежният баланс с капиталистическите страни през 1961 година, се образува главно от пасивното салдо от нестоковите плащания – 53 милиона валутни лева, погасяване на 35 милиона долара от поетите задължения през 1960 година, 5 милиона долара за лихви по краткосрочните кредити и погашения по финансовите спогодби с капиталистическите страни при внос 625 милиона валутни лева и износ 702 милиона валутни лева.

В проектоплана за 1961 година се предвижда за износ в капиталистическите страни някои стоки в количества, които значително превишават възможностите за продажби. Това се отнася за износа на машини и съоръжения, домати, доматено пюре, розово масло, тютюни и др.

Ясно е, че от така съставения платежен баланс не се вижда как ще бъдат разрешени острите проблеми на плащанията с капиталистическите страни особено през първото полугодие и с какви източници ще бъде покрит показаният дефицит.

През последните години плащанията по вноса за първото полугодие превишаваха значително постъпленията от износа от капиталистическите страни.

През първото полугодие на 1958 година при 189,9 милиона валутни лева постъпления от износ в капиталистическите страни бяха извършени плащания за внос за 229,8 милиона валутни лева. За същото време през 1959 година постъпиха 190,8 милиона валутни лева, а се извършиха плащания за 470,9 милиона валутни лева и през първото полугодие на 1960 година са платени за внос от капиталистическите страни 304,2 милиона валутни лева, а са постъпили 249,2 милиона валутни лева.

По тези причини страната беше поставена пред много тежко валутно положение. В случай, че за първото полугодие на 1961 година не се балансират вносът и износът с капиталистическите страни и не се предвидят реални източници за това, положението с плащанията в капиталистическа валута ще бъде неудържимо.

По наше мнение, за да бъдат разрешени проблемите за плащанията с капиталистическите

страни, платежният баланс с капиталистическите страни следва да се балансира напълно, като за тази цел вносът от тези страни през 1961 година не трябва да надвишава 320 милиона валутни лева, равностойни на около 47 милиона долара. Това съкращение на вноса от капиталистическите страни ще даде възможност предварително да се дадат указания за направлението и размера на производствената програма и се избегне през 1961 година коригирането на плана на труда, намаляване на производствената програма и пр. В противен случай страната ще бъде изправена през 1961 година пред още по-тежко валутно положение, пред невъзможност да плащаме, внасяме и получаваме при нужда на кредит от капиталистическите страни.

Моля, другарю председател, за Вашите разпореждания.

София, *30* септември 1960 година

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Председател: *К. Несторов*

ЛР/Написани 2 екз.
1 за адресанта
1 за службата
№ 889/16.IX.1960 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 13, л. 117–122. Оригинал. Машинопис.

№ 789

СПРАВКА ОТ НАЧАЛНИКА НА ВАЛУТНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ НЕДЕЛЧО ДАЦКОВ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА ВНОСА И ИЗНОСА И ЗА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС ЗА ПЕРИОДА ОТ МЕСЕЦ ЯНУАРИ ДО МЕСЕЦ СЕПТЕМВРИ 1960 ГОДИНА

София, 22 октомври 1960 г.

Поверително

СПРАВКА

По данни на Министерството на външната търговия планът по вноса за деветтях месеца на 1960 година е изпълнен с 104%, в това число за капиталистическите страни с 98,5%. Очевидно е, че до края на 1960 година ще се извърши предвиденият внос от социалистическите и капиталистическите страни.

Изпълнението на износа обаче изостава от плана. Планът за износа по данни на Министерството на външната търговия за третото тримесечие 1960 година е изпълнен общо със 79,6%, в това число за капиталистическите страни с 69,9%. При това сериозно изостава планът за износа и през четвъртото тримесечие, особено за капиталистическите страни. Така докато в Банката през четвъртото тримесечие трябва да постъпват от износ за капиталистическите страни ежедневно повече от 750 000 долара, досега през м. октомври постъпват среднодневно само около 200 000 долара. Поради това, текущите задължения на нашата страна към чужбина се увеличават. Така, задълженията ни по клиринговите сметки със социалистическите страни са увеличени до размер, който не е достиган досега. Към Съветския съюз задължението ни по клиринговата сметка е 163,8 млн. рубли, към Чехословашката република – 132,4 млн. рубли, Румънската народна република – 39,1 млн. рубли, ГДР – 29,0 млн. рубли, Унгарската народна република – 18,0 млн. рубли, Китайската народна република – 21,7 млн. рубли и пр.

Краткосрочните задължения на страната към капиталистическите страни от м. юли 1960 г. вместо да намаляват в резултат на постъпленията от износа, се увеличават, поради незначителните постъпления от износа и нуждата от внос за производствените и строителни предприятия.

Така, задълженията на Българска народна банка към капиталистически банки и фирми въз-

лизат на около 109 млн. долара. През текущата седмица до 22 октомври 1960 г., за да не се наруши производствената програма на някои предприятия, се наложи БНБ да даде ход за внос на стоки от капиталистическите страни, като ползува кредитни улеснения със срок 6–9 месеца, за около 6 млн. долара. Не са обезпечени средства за текущия внос по плана за 1960 г. от капиталистическите страни за още около 12 млн. долара.

По решение на Политбюро на ЦК на БКП, Българска народна банка следва да сведе до края на 1960 г. краткосрочните задължения към капиталистическите страни на 71 млн. долара. При положение, че Министерството на външната търговия изпълнява плана за износа в капиталистическите страни през четвъртото тримесечие, който възлиза на около 65 млн. долара, така както през третото тримесечие на тази година, неизпълнението на плана за износа за капиталистическите страни ще възлезе на около 240 млн. валутни лева, равностойни на около 35 млн. долара.

При такова положение, Българска народна банка няма да бъде в състояние да намали краткосрочните кредити към капиталистическите страни до определения размер 71 млн. долара и тези задължения към 31 декември 1960 г. ще достигнат до около 100–105 млн. долара.

Освен това, трябва да се има предвид, че Министерството на външната търговия предлага да се внесат авансово през т.г. за сметка на 1961 г. от капиталистическите страни материали и суровини за около 122 млн. валутни лева, равностойни на около 18 милиона долара. За този внос страната не разполага с възможности за плащане.

ЛР/Написани 2 екз.
№ 1068/22.X.1960 г.

НАЧАЛНИК ВАЛУТНО УПРАВЛЕНИЕ: *Н. Дацков*

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 1, л. 171–172. Оригинал. Машинопис.

№ 790

ИНФОРМАЦИЯ ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЯ ВЪВ ВРЪЗКА СЪС СЪСТАВЯНИЯ ПРОЕКТ ЗА ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС ЗА 1961 ГОДИНА

София, 24 октомври 1960 г.

Поверително

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА Б. Н. БАНКА
другаря КИРИЛ НЕСТОРОВ
Т у к

ИНФОРМАЦИЯ

от НЕШО ЦАРЕВСКИ, зам.-председател
на Българска народна банка

Другарю Председател,

В настоящия момент се подработва платежният баланс на страната за 1961 година в Държавната планова комисия. Смятам за необходимо да Ви информирам за някои проблеми, които възникват от съставения проект на платежния баланс, тъй като те ще породят сериозни трудности за Българската народна банка.

[...]

Предвид на очерталото се положение, считаме за крайно необходимо да се настоява:

1. Да се намали вносът от капиталистическите страни минимум с 30–35 милиона долара.

Това ще облекчи до известна степен въпроса и ще ни освободи от трудностите, които поражда непрекъснатото преразглеждане на вноса през годината, след като стоките са вече поръчани в чужбина и заложени в производствената програма.

2. Да се задължи Държавната планова комисия да предвиди допълнителни ценни стоки за износ, срещу които може да се получи конвертируема валута.

3. Да не се залага ползуването на дългосрочен кредит, което е нереално.

4. Да се възложи на Министерството на външната търговия, Държавната планова комисия, Министерството на финансите и Българската народна банка в тридневен срок да разгледат всички позиции по износа в капиталистическите страни и да дадат точна оценка какво е очакваното изпълнение на плана по износа до края на годината. Това следва да се извърши срочно, за да се даде възможност да се вземат мерки за намиране нови ресурси за износ и от друга страна – да се заложи реална цифра на нашите задължения към края на годината.

София, 24 октомври 1960 година

ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ: /Н. Царевски/

ЛП/Написани 2 екз.
1 за адресанта
1 за службата
№ 1073/24.X.1960 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 1, л. 173–175. Оригинал. Машинопис.

№ 791

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА ОТ БНБ ПО ПРОЕКТА ЗА ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС ПРЕЗ 1961 ГОДИНА

София, ноември 1960 г.

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА

към платежния баланс 1961 година

П Р И ХО Д И.

1. От износ на стоки.

а) Включена е като постъпление цялата стойност на планирания износ в капиталистическите страни. Фактически винаги една част от валутата по плана за текущата година постъпва в първото тримесечие на следващата година и с нея не може да се разполага. Същевременно всички постъпления от износ за 1960 г. са предвидени за погашения през същата година и са отразени в очакваното салдо към 31 декември 1960 г.

б) Разбивката в конвертируема и клирингова валута е направена въз основа на фактическото изпълнение на плана за 1959 и 1960 г.

Постъпления през 1959 и 1960 г.

(в процент)

	Конвертируема валута	Клирингова валута
1959 г.	57	43
1960 г. (9 месеца)	66	34

През 1960 г. близо 2/3 от постъпленията са реализирани в конвертируема валута и 1/3 в клирингова. Такова съотношение между конвертируемата и клирингова валута е заложена и в плана за 1961 г.

в) Разбивката на постъпленията от износа по тримесечия съответствува на предварителни-

те данни, които даде Валутното управление при Министерството на външната търговия и на разбивката, която е направена по плана за 1960 г. Тъй като структурата на нашия износ не ще претърпи особени изменения през 1961 г., ние залагаме същата разбивка по тримесечия, с малко по-голямо напрежение за третото тримесечие.

Разбивка на плана по износа за 1960 и 1961 г.

(в процент)

	I трим.	II трим.	III трим.	IV трим.
1960 г.	12,0	16,3	17,3	54,4
1961 г. (по нашия проект)	12,8	16,3	21,6	49,3

Смятаме обаче, че е необходимо да се разбие планът по тримесечия така, че да се увеличи още повече износът през първото полугодие, в което да се изнесе по-голямата част от промишлената продукция. Това ще подобри нашето валутно положение.

2. Нестоковите приходи съответствуват на проектоплатежния баланс на Министерството на финансите.

Р А З Х О Д И

1. За внос на стоки.

а) Разбивката на конвертируемата и клирингова валута е направена въз основа на фактическите данни за 1959 и 1960 г., като е усилено напрежението за клиринговата валута с около 50%, т.е. Министерството на външната търговия трябва през 1961 г. да реализира по-голяма част от вноса по клиринга, отколкото това се прави досега.

Разходи за внос в конвертируема и клирингова валута:

(в процент)

	Конвертируема валута	Клирингова валута
1959 г.	80	20
1960 г. (9 месеца)	79	21
1961 г. (план)	67	33

Заложено е да се осъществи 1/3 от вноса по клиринг, при 1/5 от досегашния внос. Ние смятаме, че това е недостатъчно и следва да се препоръча на Министерството на външната търговия да увеличи още повече вноса срещу клирингова валута, за да се достигне по-голямо активно салдо в конвертируема валута, което да осигури погасяването на досега ползуваните кредити.

б) Разбивката на разходите за внос по тримесечия е направена въз основа на предварителните данни на Валутното управление на Министерството на външната търговия и въз основа на разбивката, която е извършена на плана за 1960 г.

Разбивка на плана по вноса по тримесечия за 1960 и 1961 г.

(в процент)

	I	II	III	IV
1960 г.	41,0	30,0	19,1	9,9
1961 г.	41,2	24,8	19,6	14,4

При тази разбивка Българската народна банка намали предложения внос за първото тримесечие и увеличи вноса за четвъртото тримесечие, за да се постигне по-голяма равномерност. Тук не е взето също така предвид обстоятелството, че плащанията по вноса се извършват преди самия внос, което ще затрудни нашето валутно положение по тримесечия още повече.

2. Нестоковите плащания съответствуват на проектоплана на Министерството на финансите.

3. Предвидени са 2 милиона долара за плащания на стари задължения по финансовите спогодби с редица капиталистически страни.

4. За плащане на лихви се предвиждат 6 милиона долара, които по всяка вероятност ще бъдат недостатъчни, тъй като лихвата се движи вече между 6 и 7,5%, а ние имаме 110 милиона долара задължения, която сума не ще се намали през по-голямата част от годината.

П О Г А Ш Е Н И Я

а) Сумата на погашенията е заложена въз основа на поетите от нас ангажименти към чужбина и очакваното изпълнение на плана по износа.

Съгласно поетите от нас задължения сумата на нашите кредити в края на 1961 г. трябва да бъде сведена до 30 милиона долара. Следователно, разликата между салдото на задълженията към 31 декември 1960 г. и тази сума трябва да бъде погасена през 1961 година. При това 30 милиона долара през 1961 г. са погашения към двете приятелски банки – Ойробанк, Париж и Московска народна банка, Лондон.

Очакваното салдо към 31 декември 1960 г. е разработено в два варианта:

Първи вариант	млн. долара
а) Очакван износ до края на годината по проверени данни на място във външнотърговските предприятия	38,6
б) От него в конвертируема валута (наша преценка)	25,0
в) Необходима конвертируема валута за внос, панаирен контингент, нестокови плащания, плащания на инкаса по вече извършен внос, лихви и др.	8,0
г) Очаквано активно салдо в конвертируема валута до 31.XII.1960 г. (25-8)	17,0
д) Обща сума на нашите задължения в момента	111,0
е) Очакван дълг към 31.XII.1960 г. (111-17)	94,0
ж) Възможно салдо на 31.XII.1961 г.	30,0
з) Подлежат за погасяване през 1961 г. (94-30)	64,0

Вторият вариант е разработен въз основа на предположението, че планът по износа ще бъде изпълнен изцяло, при което сумата на нашите задължения на 31.XII.1960 г. ще бъде сведена до 71 милиона долара, както е предвидено в плана.

При това положение през 1961 г. ние следва да погасим само 41 милиона долара, за да сведем салдото на 31.XII.1961 г. на 30 милиона долара.

б) В тримесечните разбивки за погашения през първото полугодие на 1961 г. не са предвидени никакви суми за Ойробанк, Париж и Московска народна банка, Лондон, за които ние сме поели твърдо задължение да погасим през същата година 30 милиона долара. Ръководителите на двете банки настояват да започнем погашенията още от м. януари 1961 г. Особено държи на това Ойробанк, представител на което пристига сега в България именно по този въпрос. Ние проектираме да погасяваме техните задължения само през второто полугодие. Това ни поставя пред риск ще успее ли нашата външна търговия да даде такъв голям актив в конвертируема валута само за няколко месеца.

в) Разбивката на погашенията по тримесечия за 1961 г. съответствува на падежите с изключение на първото тримесечие, за което сумата на падежите (16,3 милиона долара) е намалена с 2,5 милиона долара очакван излишък от постъпленията над плащанията до края на 1960 г.

Салдото на платежния баланс приключва при първия вариант с пасивно салдо от 26,4 милиона долара, а в конвертируема валута – 40,4 милиона долара. Най-голям е пасивът през първото тримесечие, когато сумата на погашенията е по-голяма от целия износ.

Даже при цялостно изпълнение на износа и свеждане на задълженията до 71 милиона долара в края на 1960 година, платежният баланс за 1961 година е необвързан с 3,4 милиона долара, в т.ч. в конвертируема валута със 17,4 милиона долара. През първото тримесечие на 1961 г. недостигът е 24,4 милиона долара в конвертируема валута.

Предложения по платежния баланс за 1961 г.

За да се осигурят плащанията през първото и второто тримесечие на 1961 г., необходимо е:

1. Да се съкрати вносът от капиталистическите страни значително с оглед да се покрие разривът в конвертируема валута.

По-нататъшното ползуване на кредити означава неминуемо да се насочим към западногер-

мански, италиански и други капиталистически банки и към капиталистически фирми. При положение, че страната не разполага с валутни резерви и че размерът на нашите задължения надхвърля обема на целия ни годишен износ, увеличаването на задълженията към капиталистическите банки и фирми крие сериозни опасности. Всяко несвоевременно погасяване на нашите задължения може да подкопае доверието към нашата страна и да предизвика спирането на кредитите, които ни се отпускат. Това ще изправи страната пред неплатежоспособност.

От друга страна, капиталистическите кредити струват на нашата страна 7–8% годишно, което снижава икономическия ефект от вноса. Годишно нашата страна плаща по 6–7 милиона долара само лихви.

Предвид на изложените обстоятелства смятаме, че страната следва да разчита преди всичко на своите собствени ресурси и на помощта, която може да се получи от братските социалистически страни. От това гледище не е целесъобразно да се отива на ново увеличаване на задълженията към капиталистически банки и фирми. При това този източник е крайно нестабилен. Тези кредити имат съвсем малки срокове и в никой случай не може и не бива да се поставя въпрос за тяхното отсрочване.

2. Въпреки корекциите в нашия проект, очертава се през 1961 г. страната да реализира активно салдо по клиринговите сметки и пасивно салдо в конвертируеми валути. При това положение за нас произтичат:

а) Страната ни да кредитира редица капиталистически страни по клиринговите сметки и то безлихвено, а в същото време да търси кредити в конвертируема валута и да плаща за тях високи лихви.

б) Да бъдем принудени да внасяме от някои страни по клиринга не най-необходими за народното стопанство стоки, за да използуваме активното салдо, вместо да внесем срещу нашия износ ценни суровини, машини и др.

Отделните външнотърговски предприятия обикновено не следят насоката на износа по валути, а често даже се стремят да изнасят в страни, с които търгуваме по клиринг заради по-високите цени, с които се отчитат формално. В същото време те насочват покупките си главно в конвертируема валута, тъй като там най-лесно се купува и цените обикновено в конвертируема валута са по-ниски. Това не е в интерес на страната. В резултат на това 1/3 от износа се насочва по клиринги, а само 1/5 от вноса се реализира в клирингова валута.

Затова е необходимо да се задължи Министерството на външната търговия да разбие така плана за внос и износ през 1961 година, че не по-малко от 35% от вноса да бъде осъществен по клиринг. В същото време трябва да се увеличи относителният дял на износа срещу конвертируема валута до 75%. При това съотношение ще се получи едно по-задоволително балансиране на приходите и разходите по клиринговите сметки и ще се гарантира повече конвертируема валута. Тази разбивка трябва да бъде задължителна за Министерството на външната търговия и изпълнението на плана да се отчита поотделно в конвертируема и в клирингова валута.

3. Разбивката на плана за внос и износ по тримесечия трябва да бъде извършена така, че да се засили износът и се намали вносът през първото и второто тримесечия. При тази разбивка е необходимо да се доведе износът през първото полугодие до 40%, а вносът да се сведе до 50–55%. Това ще облекчи нашето валутно положение през първото полугодие.

Ние смятаме, че следва да се постави изпълнението на плана по вноса в зависимост от изпълнението на плана по износа. В противен случай ще се изпълни изцяло планът по вноса и всяко неизпълнение на износа ще увеличава разрива на платежния баланс.

Тази зависимост може да се следи, като се допуска откриване на нови акредитиви по вноса в зависимост от реализираната валута от износа.

4. В случай, че се прецени за необходимо да се ползуват нови кредити, въпреки неблагоприятното им отражение, от страна на Българската народна банка и Министерството на външната търговия следва да се предприемат мерки за намиране на нови търговски и фирмени кредити и то с по-продължителен срок.

Максималните възможности за търсене на нови търговски кредити засега са следните:

а) От западногермански, италиански, австрийски, френски, белгийски, холандски, шведски, швейцарски и др. банки – до 7–8 милиона долара търговски и 2–3 милиона долара финансови кредити.

б) От банките на Китай, Чехословакия, Полша, Румъния, Унгария – 5–6 милиона долара максимум и то за срокове, не по-големи от един до три месеца. Те могат да се използуват само за временни нужди.

в) Фирмени кредити – 7–8 милиона долара.

В цяло считаме, че без предварителна реална обвръзка на платежния баланс по видове валути и по тримесечия, същият не следва да се приема.

София, ноември 1960 година

ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС 1961 г.
към капиталистическите страни

В милиони долара

	ОБЩО	Конвертируема валута					Клирингова валута				
		Всичко	По тримесечия				Всичко	По тримесечия			
			I	II	III	IV		I	II	III	IV
I. ПРИХОДИ											
1. От износ	148,0	98,0	12,0	16,0	22,0	48,0	50,0	7,0	8,0	10,0	25,0
2. От нестокови операции	9,6	3,6	0,7	0,7	1,3	0,9	6,0	1,0	1,0	2,0	2,0
Всичко:	157,6	101,6	12,7	16,7	23,3	48,9	56,0	8,0	9,0	12,0	27,0
II.РАЗХОДИ											
1. За внос	97,0	65,0	27,0	15,0	13,0	10,0	32,0	13,0	9,0	6,0	4,0
2. За нестокови операции	15,0	5,0	1,1	1,5	1,3	1,1	10,0	2,0	3,0	2,5	2,5
3. Финансови спогодби	2,0	2,0	0,5	0,5	0,5	0,5	-	-	-	-	-
4. Лихви	6,0	6,0	1,5	1,5	1,5	1,5	-	-	-	-	-
5. Погашения	64,0	64,0	13,8	8,4	16,8	25,0	-	-	-	-	-
Всичко:	184,0	142,0	43,9	26,9	33,1	38,1	42,0	15,0	12,0	8,5	6,5
Салдо	-26,4	-40,4	-31,2	-10,2	-9,8	+10,8	+14,0	-7,0	-3,0	+3,5	+20,5
Ползувани стокови кредити	-	-	10,0	5,0	-	-	-	-	-	-	-
Недостиг	-	-	-21,2	-5,2	-	-	-	-	-	-	-

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 1, л. 190–197. Оригинал. Машинопис.

№ 792

СВЕДЕНИЕ ЗА ПОСТЪПЛЕНИЯТА И РАЗХОДИТЕ В КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ЗА ПЕРИОДА 20–31 ОКТОМВРИ 1960 ГОДИНА

София, 1 ноември 1960 г.

Поверително

№ В – 2546/1.IX.60 г.

До
ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ на БКП
Отдел „Планово-финансово-търговски“
Т у к

С В Е Д Е Н И Е

за постъпленията и разходите в капиталистическа валута
за периода от 20 – 31 октомври 1960 година

Разходи за внос на стоки:	(в долара)
а) конвертируема валута	938 595
б) клирингова валута	735 553
	1 674 148
Погашения по ползувани краткосрочни кредити:	
а) конвертируема валута	2 775 000
б) клирингова валута	-
Всичко разходи:	4 449 148
Постъпления от износ:	
а) конвертируема валута	1 056 138
б) клирингова валута	1 530 848
	2 586 986
Разрив:	1 862 162

= = = = = =

Очаквани постъпления от вече извършен износ по постъпили документи:

а) конвертируема валута	276 205
б) клирингова валута	1 276 205

София, *1* ноември 1960 година

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Зам.-председател: *Н. В. Царевски*

ЛР/Написани 4 екз.
1 за адресанта
1 за М-во на финансите
1 за Държавна планова комисия
1 за службата
№ 1097/1.XI.1960 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 13, л. 71. Оригинал. Машинопис.

№ 793

БЕЛЕЖКИ ОТ НАЧАЛНИКА НА ВАЛУТНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ НЕДЕЛЧО ДАЦКОВ ПО ПРОЕКТА ЗА ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС И ПЛАНА ЗА ВНОСА И ИЗНОСА ЗА 1961 ГОДИНА

София, 8 ноември 1960 г.

Поверително

Б Е Л Е Ж К И

по проектоплатежния баланс и плана за вноса и износа за 1961 година.

Държавната планова комисия предвижда платежният баланс за 1960 година да приключи с пасивно салдо 545 милиона валутни лева, в това число за капиталистическите страни 95 милиона валутни лева. Тези пасивни салда са включени като преходни остатъци в платежния баланс за 1961 година.

Считаме, че очакваното пасивно салдо по платежния баланс за капиталистическите страни

за 1960 година е значително занижено, тъй като се изхожда от нереално изпълнение на плана за износа за капиталистическите страни.

Така, при план за износа в капиталистическите страни 829 милиона валутни лева, Държавната планова комисия предвижда очаквано изпълнение 771 милиона валутни лева. Фактически обаче за 10 месеца са постъпили от износ (включително преходните остатъци от 1959 година = 28,6 милиона валутни лева) 417 милиона валутни лева. За да се достигне предвиденото очаквано изпълнение от Държавната планова комисия, за останалите само два месеца трябва да се изнесат стоки за 359 милиона валутни лева или 83% от извършения досега износ.

По наша преценка за останалите два месеца ще постъпят от износ в капиталистическите страни не повече от 200–210 милиона валутни лева. При това положение очакваното изпълнение на износа в капиталистическите страни ще бъде около 620 милиона валутни лева.

В резултат на това, следва да се увеличи очакваното пасивно салдо към капиталистическите страни със 151 милиона валутни лева или от 95 милиона валутни лева същото да възлезе на 246 милиона валутни лева. Тази сума следва да се предвиди като преходен остатък за погасяване в платежния баланс за 1961 година.

2. Държавната планова комисия предвижда през 1961 година да бъдат погасени краткосрочни кредити към капиталистическите страни 49 милиона долара = 333 милиона валутни лева и извършват плащания за лихви и погашения по финансовите спогодби 44 милиона валутни лева. Общата сума на тези разходи 377 милиона валутни лева са изразени в платежния баланс като погашения по кредити 282 милиона валутни лева и преходен остатък от 1960 година 95 милиона валутни лева.

При очаквано изпълнение на плана за износа към капиталистическите страни за 1960 година – 620 милиона валутни лева, се очертава краткосрочните кредити към 31 декември 1960 година с падежи през 1961 година да възлязат на 68 милиона долара = 462,4 милиона валутни лева, не считайки 30 милиона долара, които подлежат на погасяване през 1962 година.

При такава постановка, разходната част в платежния баланс за 1961 година за погашения на кредити и преходен остатък от 1960 година трябва да възлиза на 506,4 милиона валутни лева, а не 377 милиона валутни лева, както е в проектоплатежния баланс за 1961 година.

3. Платежният баланс за капиталистическите страни за 1961 година е обвързан с износ за 956 милиона валутни лева, при очаквано изпълнение за 1960 година по данни на Държавната планова комисия – 771 милиона валутни лева, а по мнение на Българската народна банка 620 милиона валутни лева. Това означава през 1961 година да се извърши износ на капиталистическия пазар с около 54% в повече от очакваното изпълнение за 1960 година – 620 милиона валутни лева.

В плана за износа редица стоки по количество и стойност значително са завишени в сравнение с фактически извършения износ през последните години. Това се отнася за износа на машини и съоръжения, домати, грозде, парен бук, шперплат, ориз, яйца, птиче [?], консерви, стерилизирани зеленчукови консерви, памучни и копринени тъкани, мебели, обувки и др. За някои от тези стоки прилагаме отделна справка.

Трябва да се има предвид, че настаняването на капиталистическия пазар се определя от стоковите контингенти, предвидени в спогодбите с тях и трудно може да се разчита на допълнителни увеличения. За ограничаване износа в капиталистическите страни трябва да се има предвид и влиянието, което ще окажат образуваните две икономически групировки на европейските капиталистически страни.

По тези съображения необходимо е вместо да се намалява планът по износа за капиталистическите страни, една значителна част от около 140 милиона валутни лева, да не се взема предвид за обвързване на плащанията ни с тези страни, а да се предвиди като валутен резерв.

Това още повече се налага с оглед изпълнение на решението на Политбюро на ЦК на БКП за образуване на валутен резерв.

При това положение, за да се обвърже платежният баланс, необходимо е да се преразгледа планът за вноса от капиталистическите страни, с оглед да се намали с около 290–300 милиона валутни лева.

4. Платежният баланс с капиталистическите страни през 1961 година е балансиран с ползуване на дългосрочни кредити за внос на кораби и танкери за 46 милиона валутни лева. Възмож-

ности за получаване на дългосрочни кредити от капиталистическите страни няма. Московска банка – Лондон, други английски банки и банки в Швейцария отказват да потвърдят наши гаранции за дълъг срок без покритие.

Очевидно е, че сумата за ползуване на дългосрочни кредити от капиталистическите страни трябва да отпадне.

Считаме, че вносът на кораби може да остане в плана само при условие, че Министерството на външната търговия поеме задължение да осигури дългосрочни кредити от фирмите-доставчици и то с такива срокове, които няма да обременяват нашия платежен баланс с предплати и погашения през 1961 и 1962 година.

5. Завишени са приходите и по нестоковите операции. Предвидено е през 1961 година да постъпят от капиталистическите страни 64 милиона валутни лева при очаквано изпълнение на Държавната планова комисия 42 милиона валутни лева, което е също завишено. Особено са завишени приходите от туризма.

6. С буква „б“, т. 6 от постановлението на Централния комитет на Българската комунистическа партия и Министерския съвет относно по-нататъшното развитие на социалистическата търговия и пр. ресурсите за износ следва да се планират по тримесечия, така че да се избягва натрупването им главно през второто полугодие и особено през четвъртото тримесечие.

Планът за вноса и износа и съставеният платежен баланс, по който са завишени някои приходи и занижени някои разходи към капиталистическите страни, не е разбит по тримесечия.

За да се открои положението на плащанията с капиталистическите страни и той да служи за изпълнение, ръководство и контрол, необходимо е планът по вноса и износа да бъде разбит по тримесечия и по държави за страните, с които плащанията се извършват в клирингова валута и общо – за всички държави, плащанията с които се извършват в конвертируема валута.

На база очакваното изпълнение от Държавна планова комисия на плана за вноса и износа за 1960 година и проектоплана за 1961 година, Българска народна банка, Министерството на външната търговия, Министерството на финансите, с участието на представител на Държавната планова комисия, направиха разбивка на плащанията по тримесечия и се установи, че плащанията с капиталистическите страни през 1961 година ще протекат:

С разрив в конвертируема валута:

I-во тримесечие	–	27,4 млн. валутни лева
II-ро тримесечие	–	14,8 млн. валутни лева
III-то тримесечие	–	11,8 млн. валутни лева
IV-то тримесечие	–	10,6 млн. валутни лева.

С разрив в клирингова валута:

I-во тримесечие	–	13,1 млн. валутни лева
II-ро тримесечие	–	5,1 млн. валутни лева
III-то тримесечие	+	5,4 млн. валутни лева
IV-то тримесечие	+	27,3 млн. валутни лева.

Тези изчисления са направени при положение, че приходите от капиталистическите страни през 1961 година ще бъдат 54% в конвертируема валута и 46% в клирингова валута, при 20% в клирингова и 80% в конвертируема валута през 9 месеца на 1960 година.

Ясно е, че платежният баланс за 1961 година крие големи разриви към капиталистическите страни през трите тримесечия на 1961 година, за покриването на които Българска народна банка не разполага със средства.

7. Министерството на външната търговия, въпреки че търговският баланс с капиталистическите страни е активен по план, през третото и четвъртото тримесечие 1960 година не обезпечава необходимата валута за текущия внос и погасяване на падежите на поетите задължения.

Необходимо е в мероприятията за изпълнение на плана да се предвидят задължения за Министерството на външната търговия да контрактува и да предявява искания за поемане задължения пред Българската народна банка за плащане по внос от капиталистическите страни само в размер на осигурената валута чрез износ и да обезпечава валута за срочното погасяване на поетите задължения от капиталистическите страни по валути и страни.

8. Докато в проектоплана за внос за 1961 година е предвидена валута за доставка на маши-

ни и съоръжения от ДТП „Техноимпорт“ за 229,5 милиона валутни лева, това предприятие договаря внос за 535,7 милиона валутни лева. Следователно, не са обезпечени средства в плана в размер на 306,2 милиона валутни лева. Следва да се има предвид, че значителна част от тези машини са вече контрактувани. При това положение, в процеса на изпълнението на плана през 1961 година ще възникне нужда от допълнителни валутни средства за тези машини и съоръжения, предимно от социалистическите страни.

Освен това за тези машини и съоръжения в плана за капиталовложенията са предвидени само 527,8 милиона валутни лева, докато общият размер на капиталните вложения за тези машини би трябвало да бъде 1 232,2 милиона лева. Или не са обезпечени средства в размер на 704,4 милиона лева.

По въпроса прилагаме списък.

София, 8 ноември 1960 година *Н. Дацков*

ЛР/Написани 3 екз.
1 за председателя на БНБ
1 за зам.-председателя др. Н. Царевски
1 за службата
№ 1129/8.XI.1960 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 1, л. 163–167. Оригинал. Машинопис.

№ 794

БЕЛЕЖКИ НА БНБ ПО ПРОЕКТА ЗА ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ЗА 1961 ГОДИНА

София, 15 ноември 1960 г.

Поверително

БЕЛЕЖКИ

на Българска народна банка по проектоплатежния баланс
към капиталистическите страни за 1961 година.

Проектоплатежният баланс на страната в капиталистическа валута крие сериозни опасности за платежоспособността на нашата страна през 1961 година.

Предвижда се приход от износ на стоки в размер на 140 милиона долара и 9,6 милиона долара от нетърговски операции или общо приходи 149,6 милиона долара. Трябва да отбележим, че обемът на заложения износ е много голям и по редица позиции неговото изпълнение може да бъде поставено под въпрос. Срещу така заложения износ обаче ние планираме внос и погашения на вече използувани кредити. Всяко минимално неизпълнение на плана по износа ще постави страната ни пред неплатежоспособност.

В разходната част е предвиден внос на стоки за 87 милиона долара. Освен това ние ще имаме около 15 милиона долара нестокови разходи (главно навла), 68 милиона долара погашения на кредити, 2 милиона долара погашения по финансови спогодби и 6 милиона долара за лихви или общо 178 милиона долара разходи. При това положение пасивното салдо на платежния ни баланс в капиталистическа валута за 1961 година ще възлезе на 28,4 милиона долара.

Фактическото положение е още по-тежко, защото балансът на конвертируемата валута ще приключи с пасивно салдо от около 34 милиона долара. При това следва да отбележим, че през 1959 г. и 1960 г. близо 80% от вноса е осъществен срещу конвертируема валута, докато за 1961 г. Министерството на външната търговия залага над 40% от вноса по клиринг, което едва ли ще се осъществи.

Изключително тежко е валутното ни положение през I полугодие на 1961 г. в резултат на

сезонността на нашия износ.

Пасивът на платежния баланс в конвертируема валута за първото тримесечие възлиза на 26,4 милиона долара, а през второто – на 12,8 милиона долара.

Източници за посрещане на този разрив няма. През 1960 г. Българската народна банка изразходва 22 милиона долара от своя валутен резерв, който е вече изчерпан. В сегашния момент Българска народна банка разполага само с 2 милиона долара резерв при предстоящи неотложни погашения само за месец ноември т.г. от 8 милиона долара.

За да се излезе от това положение, ние смятаме, че следва да се сведе вносът от капиталистическите страни до максимум 50 милиона долара, като се насочи същият предимно към страните, с които имаме сключени клирингови спогодби. Освен това необходимо е тримесечната разбивка да бъде направена така, че вносът да се балансира с износа през първото полугодие, което би позволило на Българската народна банка да маневрира с неотложните погашения до третото тримесечие, когато ще се усилят нашите постъпления.

Българската народна банка счита също така, че вече е твърде късно да се правят нереални преценки за очакваното изпълнение на износа за 1960 година и на тази основа да се прави нереален план за 1961 година.

София, 15 ноември 1960 година.

ЛР/Написани 3 екз.
№ 1166/15.XI.1960 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 1, л. 133–134. Оригинал. Машинопис.

№ 795

ПИСМО ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ С БЕЛЕЖКИ НА БНБ ПО ПРОЕКТА ЗА ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ВАЛУТНИЯ ПЛАН ПРЕЗ 1961 ГОДИНА

София, 14 декември 1960 г.

Поверително

До
МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ
другаря КИРИЛ ЛАЗАРОВ
Т у к

Валутно управление
В – 2947
14.XII.60 г.

На № XI – 309/9.XII.1960 г.

Другарю Министър,

По доклада и проектопостановлението, относно валутния план за 1961 година, Българската народна банка прави следните бележки:

1. В проектовалутния план за 1961 година в раздела за приходите е включена общата валутна стойност на износа, без да се взема предвид периода, през който ще бъде реализирана валутата. Фактически се получава, че във валутния план за годината се включват валутни постъпления от износ на стоки и други приходи, които ще постъпят през следващата година, а не се включват разходи за авансов внос и др., които ще се извършат през 1961 година за сметка на следващата година.

Считаме, че това не само методологически не е правилно, но ще създаде големи трудности при плащанията с чужбина и значително отклонение между планираните и фактическите валутни постъпления.

2. При планиран износ в капиталистическите страни за 1960 година – 829 милиона валутни лева, в проектоплана се предвиждат очаквани постъпления от износ до края на настоящата годи-

на – 771 милиона валутни лева. От 1 януари до 30 ноември 1960 година, без преходните остатъци от 1959 година, от износ в капиталистическите страни са постъпили 450,4 милиона валутни лева. За да бъде изпълнено предвиденото в проектоплана очаквано изпълнение, следва да постъпят от износ в капиталистическите страни до края на годината – 320,6 милиона валутни лева, равностойни на 47 милиона долара. По данни на Министерството на външната търговия през месец декември 1960 година ще постъпят от износ в капиталистическите страни около 28,0 милиона долара = 170,4 милиона валутни лева. От 1 до 10 декември 1960 година обаче са постъпили само 3,5 милиона долара, равностойни на 23,8 милиона валутни лева. Очевидно е, че очакваното изпълнение от износ в капиталистическите страни няма да бъде реализирано и трябва да се очаква, че платежният баланс за 1960 година с капиталистическите страни ще приключи с пасивно салдо с около 245 милиона валутни лева, вместо с планираното пасивно салдо 95 милиона валутни лева.

Неизпълнението на плана за износа през 1960 година до планираното очаквано изпълнение няма да даде възможност на Българска народна банка да погаси ползуваните кредити в размер, предвиден в проектоплана. Към 1 декември 1960 г. краткосрочните задължения в капиталистическа валута възлизат на 107,5 милиона долара, равностойни на 731 милиона валутни лева. Даже и да се реализират до края на годината очакваните постъпления от Министерството на външната търговия от износ, което е малко вероятно, ще останат през 1961 година без източници за погашение около 20 милиона долара, равностойни на 136 милиона валутни лева.

3. Проектовалутният план за 1961 година се балансира с ползуване на 75 милиона валутни лева за внос на кораби и танкери срещу ползуване на дългосрочни кредити от банки и фирми в капиталистическите страни. При вноса на кораби и танкери на дългосрочен кредит Българска народна банка следва да учредява гаранции, потвърдени от банки в капиталистическите страни.

От направените постъпки пред банки в Англия, Швейцария, Норвегия и Италия за потвърждаване гаранциите на Българската народна банка по покупката на два танкера само една италианска банка по изключение и то за незначителна сума се съгласи да даде потвърждение без покритие.

При това положение е малко вероятно през 1961 г. да се доставят кораби и танкери чрез ползуване на дългосрочни кредити. Поради това вносът на кораби и танкери не трябва да се обвързва с такъв нереален източник.

4. В доклада на стр. 5 не е направен икономически анализ за причините, които водят до увеличаване на загубите от износа.

До голяма степен увеличението на загубите от износа, особено към капиталистическите страни се дължи на износа на стоки с малка възвръщаемост. Така например нашата страна извършва износ в капиталистическите страни при възвръщаемост – 7,4% за бергманови тръби, 8% за пеницилин, 8,6% за свинска мас, 10,5% за чипровски килими, 11,2% за млечни масла, 12,6% за кухата стъклария, 15,6% за памучния трикотаж, 15,9% за памучните тъкани, 17,7% за метали и пр.

Направление за производство на стоки за износ следва да се дава само за тези стоки, за които се получава добра възвръщаемост в перспектива. В интерес на народното стопанство би било, ако Държавната планова комисия направи анализ за икономическия ефект на внедрените производства за износ, като в бъдеще не се внедряват нови производства с ниска възвръщаемост. По такъв начин се изпълнява и точка 5 от постановлението на Централния комитет на БКП и Министерския съвет от 26 юли 1960 година относно по-нататъшното развитие на социалистическата търговия, като се заменя производството на едни стоки с други или се спира производството на стоки, чийто износ е станал неизгоден за страната.

Наред с това за намаляване възвръщаемостта и увеличаване на загубите от износа оказва влияние и обстоятелството, че нашата страна се явява на капиталистическия пазар за продажба на някои стоки, когато предлагането е голямо и цените са ниски. Значителни разлики във валута и лева, във вреда на народното стопанство ще се явят през тази година от продажбата на слънчогледово семе, царевица и др. стоки, тъй като износът на тези стоки се извършва във време, когато конюнктурата на капиталистическия пазар е неблагоприятна. Това би могло да се избегне в бъдеще като се създаде стоков фонд и валутен резерв.

5. В доклада на стр. 7 се изтъква, че данните за ръста на износа и тези на вноса показват подчертана тенденция за стабилизиране на валутния план чрез ограничаване на вноса.

Фактически обаче вносът от капиталистическите страни при очаквано изпълнение за 1960

година – 644 милиона валутни лева е увеличен на 696 милиона валутни лева за 1961 година. Наред с това от направената разбивка на платежния баланс по тримесечия от Министерството на външната търговия се вижда, че през първото полугодие на 1961 година плащанията към капиталистическите страни превишават постъпленията с 54,6 милиона долара, от които в конвертируема валута 28,7 милиона долара и в клирингова валута 25,9 милиона долара. За покриване на тези разриви не са обезпечени източници.

Наред с това следва да се подчертае, че в тази разбивка на платежния баланс за 1961 г. от целия внос от капиталистическите страни в размер на 102,3 милиона долара се предвижда внос в клирингова валута за 47,7 милиона долара или 46,7%. През 1959 и 1960 г. само около 20% от вноса беше осъществен в клирингова валута и 80% в конвертируема валута. Това ще доведе до много голям разрив между постъпленията и плащанията в конвертируема валута.

За осигуряване на реално обвързване на плана, необходимо е проектовалутният план да се внесе в Министерския съвет с разбивка по тримесечия и по видове валути.

6. В доклада на стр. 14 в раздела кредитни операции е отбелязано, че валутният план за 1961 г. се очертава да приключи с пасивно салдо 648 милиона валутни лева, което следва да се покрие с допълнителни кредити от социалистическите и капиталистически страни.

Покриването на разривите в платежния баланс в бъдеще не следва да се извършва с краткосрочни кредити, тъй като това би довело Българската народна банка до неплатежоспособност и невъзможност да бъде реализиран планираният внос. За да се избегне това, следва да се балансират плащанията с капиталистическите страни, като Българска народна банка отпуска валута за внос от тези страни в рамките на плафоните по клирингови сметки и в конвертируема валута в кръга на разполагаемите остатъци, след като се погасят срочните задължения.

Независимо от това, ползуването на кредити в капиталистическа валута е свързано с плащане на високи лихви, които отежняват и бюджета. През 1960 г. нашата страна ще плати за лихви по ползуваните кредити около 7 милиона долара, равностойни на 47,6 милиона валутни лева. За добиване на тази валута трябва да бъдат изнесени по вътрешни цени стоки за около 206,1 милиона лева. Разходи за лихви в такъв размер са твърде големи за нашето народно стопанство, поради което и по тази причина трябва да се ограничава ползуването на нови кредити.

7. Считаме, че ще бъде целесъобразно и през 1961 година командировките за социалистическите страни да се разрешават от министрите и ръководителите на ведомства, съгласно т. 24 от постановлението на Министерския съвет за разширяване правата на министрите и пр.

8. Намираме за нецелесъобразно да се заделят в специална сметка при Българската народна банка премиите от застраховките на износа СИФ, от които да се покриват рисковете по тези застраховки.

Също така от гледна точка на валутния план не следва да се отделят суми от хонорари в специална сметка при Българска народна банка за издръжка в чужбина на артисти, дейци на културата и пр.

За постигане на единство, централизиране на валутните средства и тяхното икономическо разходване, правилно е валутните приходи и разходи да се извършват в рамките на валутния план.

9. За посрещане през годината на непредвидени валутни разходи наложително е да се предвиди във валутния план за 1961 година валутен резерв.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА: /К. Несторов/
Зам.-Председател: *Н. В. Царевски*

ЛР/Написани 2 екз.
1 за адресанта
1 за службата
№ 1255/13.XII.1960 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 1, л. 105–109. Оригинал. Машинопис.

№ 796

СПРАВКА ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ЗА НЕОБХОДИМИТЕ КРЕДИТИ В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА ПРЕЗ ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 1961 ГОДИНА

София, преди 9 януари 1961 г.

Поверително

СПРАВКА

Относно: необходимите кредити в конвертируема капиталистическа валута през първото полугодие на 1961 година.

В настоящия момент проектовалутният план за 1961 година не е още окончателно разбит по тримесечия. Това създава големи трудности за Българската народна банка при планирането на необходимите ни търговски и финансови кредити. Предвид на това, че въпросът за осигуряване на кредити не търпи повече отлагане, направихме предварително ориентировъчно разбиване на валутния план по тримесечия и по видове валута – конвертируема и клирингова.

Въз основа на така направените изчисления се вижда, че платежният баланс в конвертируема валута ще приключи с пасивно салдо от 26 милиона долара през първото тримесечие и 11 милиона долара през второто тримесечие или общо 37 милиона долара за полугодието.

За да може Българската народна банка да разполага с всички постъпления от износа за погасяване на падежите, необходимо е целият внос в конвертируема валута да бъде осъществен на кредит. Фактически една част от вноса не може да бъде извършена на кредит, тъй като не е целесъобразно да се иска такъв за редица малки суми. Обикновено плащания в размер до 3–4–5 хиляди долара ние извършваме в налични, за да не злепоставяме страната пред чуждите банки и фирми. Освен това, поради ценови и други съображения, някои стоки се внасят от страни като Япония, САЩ, Холандия, Белгия и др., където не сме в състояние да осигурим кредити. Това също така налага да извършваме плащане в брой.

От общата сума на очаквания внос през първото полугодие срещу конвертируема валута в размер на около 40 милиона долара (23 милиона долара през първото тримесечие и 17 милиона долара през второто) предвиждаме 5 милиона долара да се извършат в налични и 35 милиона долара на кредит.

От погашенията на досега ползувани кредити ще се освободят кредитни лимити в размер на 11 милиона долара (5 милиона долара през първото и 6 милиона долара през второто тримесечие), които могат да бъдат отново използувани.

При това положение е необходимо да се търсят нови около 25 милиона долара търговски кредити в конвертируема валута за осигуряване на вноса през първото полугодие, от които 18 милиона долара за първото тримесечие и 7 милиона долара за второто тримесечие.

Освен това значителни трудности ще срещнем в осигуряване на плащанията по клиринга с Франция, Египет и отчасти Австрия.

За осигуряване на вноса от Франция само през първото тримесечие са необходими около 2 милиона долара (10 милиона фр[енски] фр[анка]) кредит, тъй като се предвижда внос за 2,3 милиона долара, а износ само за 0,3 милиона долара. През второто тримесечие ще бъде необходим кредит в размер на не по-малко от 1 милион долара (5 млн. фр[енски] фр[анка]).

За осигуряване на редовни плащания с Австрия ще бъде необходим кредит от минимум 1 милион долара, какъвто трудно може да бъде осигурен.

Общо за да се осигури регулярният внос през полугодието, необходимо е да се договорят около 30 милиона долара търговски кредити в конвертируема и клирингова валута, от които минимум 20 милиона долара за първото тримесечие. От тази сума не по-малко от 50% следва да бъдат в западногермански марки.

За договаряне на тези кредити бихме могли да се обърнем към следните банки:

1. Към Ойробанк, Париж, ползуване на около 6 милиона долара нови търговски кредити за

сметка на извършените погашения в размер на определения лимит от 45 милиона долара. Такова искане е вече направено и очакваме положителен отговор.

2. Към Ойробанк, Париж и Московска банка, Лондон, за нов кредит в различни валути за около 15 милиона долара.

3. Към други френски банки за кредит във фр[енски] фр[анкове] до 2 милиона долара. Такъв кредит може да се получи, но неговият срок не може да бъде по-голям от 6 месеца и затова следва да се приеме само в краен случай, ако не можем да осигурим такъв от Ойробанк.

4. Известна сума търговски кредит в англ[ийски] лири бихме могли да поискаме от банките на приятелските страни (Чехословакия, Китай и Полша) в Лондон. Има вероятност да се намери такъв кредит до 1 милион англ[ийски] лири максимум. Този кредит ще бъде със срок от 4 до 6 месеца и следва да се приеме от нас само при крайна нужда.

5. От западногерманските банки нашата страна вече е получила доста кредити. Възможността за договаряне на нови кредити е малка, но биха могли да се договорят някои подобрения на условията – удължаване на сроковете, намаляване на лихви и т.н.

Поради значителните ни връзки с тези банки и големия обем на стокообмена с ГФР има вероятност да се осигурят поне още 15–20 милиона марки (4–5 милиона долара). За осигуряване на тези кредити ще бъде необходима помощта и на Министерството на външната търговия, тъй като много от банките там се вслушват в ходатайствата на фирмите.

Ползуването на кредити в Западна Германия е целесъобразно предвид на по-големия срок, който може да се договори (до 12 месеца), но следва да се прецени доколко можем да увеличаваме нашите задължения в тази страна с оглед възможностите ни за погасяване.

6. Към италианските банки биха могли да се направят постъпки за около 2–3 милиона долара нови търговски кредити.

7. В Австрия следва да се направят постъпки за 3–4 милиона долара кредити в конвертируема валута, от които половината финансов кредит. Този кредит би могъл да се потърси от фирмата Стил-Мил. Тук ще бъде необходимо съдействието и на Министерството на външната търговия.

Изброените вероятни източници дават около 32–35 милиона долара.

Освен това нашата страна не е осигурена през първото полугодие и с финансови източници за посрещане на плащанията в брой. Това се дължи главно на неизпълнението на плана по износа, което ни лиши от постъпления в размер на повече от 20 милиона долара.

По приблизителни наши изчисления през първото полугодие нашата страна ще има налични плащания в конвертируема валута в размер на минимум 36 милиона долара, от които 21 милиона долара през първото тримесечие и 15 милиона долара през второто.

Максималният размер на постъпленията в конвертируема валута през първото полугодие ще достигне 28 милиона долара, от които 11 милиона долара през първото тримесечие и 17 милиона долара през второто.

По такъв начин платежният ни баланс в конвертируема валута ще приключи с пасивно салдо от 10 милиона долара през първото тримесечие и 2 милиона долара през второто тримесечие или общо за полугодието – 12 милиона долара.

За посрещане на тези плащания е необходимо да се потърсят финансови кредити в размер поне на 10 милиона долара, като 2 милиона долара биха могли да се покрият с банкови наличности. За такива ние бихме могли да се обърнем към следните страни.

1. Австрия – фирмата Стил-Мил с искане за 2–3 милиона долара финансов кредит.
2. Към банките в Италия и Швейцария – за около 2 милиона долара.
3. Към банки на приятелските страни в Лондон и Париж – за 2–3 милиона долара.
4. Към Унгарската и Румънската народни банки – за 3–4 милиона долара.

Трудно е да се прецени доколко може да се разчита на тези източници. Затова в цяло осигуряването на финансови кредити е проблематично.

Н. В. Царевски

[Върху документа – резолюция:]
Др. Царевски, Съгласихме [се] със справката. Да се стягаме да търсим краткосрочни кредити.
К. Несторов 9.I[?].1961 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 1, л. 120–123. Оригинал. Машинопис.

№ 797

ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ НА ВАЛУТНИЯ ПЛАН НА СТРАНАТА ЗА 1961 ГОДИНА

София, 10 януари 1961 г.

П Р Е П И С
ЛИЧНО СТРОГО ПОВЕРИТЕЛНО

М И Н И С Т Е Р С К И С Ъ В Е Т

Изх. № 3

П О С Т А Н О В Л Е Н И Е № 1

от 10 януари 1961 год.

ЗА: валутния план на страната за 1961 година

На № XI – 316 от 16.XII.1960 год.

ДО
МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ
ДЪРЖАВНАТА ПЛАНОВА КОМИСИЯ
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА
МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ ПОСТАНОВИ:

1. Утвърждава валутния план на Народна република България за 1961 година, както следва:

(в млн. лева)

	Обща валутна стойност	Клирингова валута със социалистически страни	Клирингова и конвертируема валута с капит. страни	Общо клирингова и конвертируема валута (2+3)
А. ПРИХОДИ				
I. Търговски операции				
От износ на стоки	4.393	3.419	974,0	4.393
От реекспорт	6,0	1,0	5,0	6,0
II. Нетърговски операции	267,9	123,8	61	184,8
III. Кредитни операции				
От ползуване на стокови и специални кредити	821	746	75,0	821
Всичко приходи:	5.487,9	4.289,8	1.115,0	5.404,8
Б. РАЗХОДИ				
I. Търговски операции				
За внос на стоки	4.416	3.753,0	663,0	4.416,0
II. Нетърговски операции	270,8	137,2	89,4	226,6
III. Кредитни операции				
Погашения на кредити	618,5	314,2	282,0	596,2
Предоставени кредити	15,0	15,0	-	15,0
Преходни салда	448,0	368,0	80,0	448,0
Всичко разходи:	5.768,3	4.587,4	1.114,4	5.701,8

Разходите по раздела „Търговски операции“ и услугите, свързани с тях – навла, стоков надзор, комисионни, техническа и научно-техническа помощ, кораборемонт, туризъм и командировките на служителите от системата на Министерството на външната търговия да се извършват от Българската народна банка по нареждане на министъра на външната търговия.

Останалите разходи по раздела „Нетърговски операции“, без комисионните по операциите на Българската народна банка, да се извършват по нареждане на ръководителите на съответните ведомства, с разрешение на Министерството на финансите.

Министърът на финансите може да разрешава извършването на разходите от едно тримесечие в друго, в рамките на одобрените от Министерския съвет годишни лимити.

2. Министърът на външната търговия да направи информация пред Министерския съвет през I-то тримесечие на 1961 година относно взетите мерки за обезпечаване приходите по плана от пребиваване на чуждите летовници и туристи.

3. При осъществяване на вноса от капиталистическите страни Министерството на външната търговия да се ръководи от следните задължителни изисквания:

а) на всяко вносно предприятие да бъде определена точно квотата за внос от ГФР, като общо вносът от тази страна да не надвишава възможностите на нашия износ. Стоките за внос над предвидения за ГФР лимит да се разсейват за покупки от други капиталистически страни;

б) да провежда линия на максимално използуване възможностите за внос от капиталистическите страни, с които имаме клирингови спогодби, като се използуват включително и плафоните (техническите кредити), предвидени по тези спогодби. Да се стреми чрез фирми от тези страни да извършва покупка на някои стоки от Западна Германия, като плащанията се извършват по клиринга със съответната страна;

в) суровините, които се произвеждат от слаборазвитите страни като вълна, кожи, суров каучук, какао, кафе и други да се купуват предимно от тези страни и се намали до възможния минимум вносът им чрез западноевропейските капиталистически страни;

г) Министерството на външната търговия и Българската народна банка да положат усилия покупката на някои от крупните стоки по нашия внос да се извърши с фирмени или стокови кредити, като се намалят финансовите кредити с оглед да се облекчи голямото напрежение на плащанията през годината и особено през първото шестмесечие;

д) Министерството на външната търговия да упражнява строг контрол при осъществяване на вноса от капиталистическите страни от външнотърговските предприятия и го насочва там, където имаме по-добри платежни възможности, т.е. сделките по вноса да бъдат свързани с тези по износа.

4. Ръководителите на министерствата, ведомствата и предприятията да не внасят в Министерския съвет предложения за извънпланов внос без да посочват реални и допълнителни източници за плащане.

5. Разрешава на председателя на Българския съюз за физическа култура и спорт, съгласувано с Министерството на финансите, да използува до 70% от приходите, след спадане на всички разходи във валута, получени от участие на наши отбори в международни срещи в чужбина, които да се употребят за изплащане на възнаграждения във валута на чуждестранни отбори и съдии при провеждане на международни срещи у нас.

6. Възлага на министъра на просветата и културата да удържа чрез заплащане в лева до 50% от хонорарите на артисти, писатели, художници и други културни деятели, реализирани в чужда валута от гастроли, публикации, изложби и други в чужбина. Сумите да се внасят по специална сметка при Българската народна банка. Разходите от нея могат да се правят съгласувано с министъра на финансите.

7. Разрешава на Българската народна банка да допуска обратни преводи във валута на дипломатически и други чуждестранни представителства и на частни лица у нас, получили валута от чужбина. Българската народна банка да разрешава, по одобрения ѝ лимит в размер на 500 000 лева, в това число 70 000 лева капиталистическа валута, при пътувания за чужбина и други нужди на частни лица до 50 лева капиталистическа валута, а за социалистическите страни – до размер на чуждестранните банкноти, които българските граждани имат право да изнасят зад граница, съгласно със сключените спогодби между държавните банки на тези страни за размяната на банкноти.

8. Възлага на министъра на външната търговия да отделя застрахователни суми от реализацията на валутата по сключени сделки сиф [c.i.f.] при износа на наши стоки и ги внася по специална сметка в полза на Държавния застрахователен институт при Българската народна банка, които да послужат за погасяване на възникнали задължения по поетите рискове. Разходването на сумите по тази сметка да става в съгласие с министъра на финансите.

9. Тримесечните планове за нестокови валутни приходи и разходи да се одобряват от министъра на финансите, в съгласие със съответните министри и ръководители на ведомства и организации.

10. Министърът на просветата и културата да приеме за учебната 1961/1962 година студенти на държавна стипендия, когато месечният доход на семейството, към което се числят, разпределен между членовете, не надвишава 500 лева за всеки член на семейството.

11. Забранява на министерствата, ведомствата, организациите и окръжните народни съвети да изпращат в чужбина работници и служители със служебни поръчения чрез ДСП „Балкантурист“.

12. Министерството на финансите, съгласувано с Държавната планова комисия, да отрази в държавния бюджет за 1961 година промените в приходите и разходите, произтичащи от отпуснатия ни допълнителен кредит от СССР.

13. Председателят на Държавната планова комисия, зам.-председателят на Министерския съвет др. Ж. Живков, министърът на финансите, министърът на външната търговия и председателят на Българската народна банка до 15 февруари 1961 година да уточнят изпълнението на плана за износа към капиталистическите страни за 1960 година и да излязат с предложение пред Министерския съвет за налагащите се изменения във валутния план за 1961 година с оглед да се осигури покриването на пасивното салдо.

14. Министърът на външните работи, министърът на външната търговия и ръководителите на другите заинтересовани министерства и ведомства да вземат необходимите мерки за снабдяване на работниците, служителите и представителствата в чужбина с някои стоки за България, които им са необходими за лично потребление или за обзавеждане на представителствата.

За социалистическите страни това следва да става от пазарния фонд, а за капиталистическите страни чрез кантората „Кореком“.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ А. Югов
СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ Ат. Войнов

В я р н о,
Н-К ОТДЕЛ ОБЩА КАНЦЕЛАРИЯ: *Ст. Цонев*

Отпечатано в 8 екз.
№ 1-4 – адресантите
№ 5 – ЦК на БКП
№ 6, 7, 8 – към оргинала
НП

[Върху постановлението – 3 резолюции:]

Др. Царевски,

Проучете добре постановлението и издайте съответните разпореждания за неговото най-прецизно изпълнение. Разпореждания дайте за всяка точка поотделно с назначение на отговорници. Организирайте проверки поне един път в тримесечие как се изпълняват тези разпореждания. По т. 7 разрешение може да дава само председателят и зам.-председателят Царевски. Следете най-стриктно за изпълнение на т. 3.

10.I.[1]961 г. *К. Несторов*

Др. Наков

Да се изготви подробна записка за изпълнението на постановлението от Вал. у-ние. Ела да се договорим конкретно.

12.I.[19]61 *Н. В. Царевски*

Др. Калинов
Да се изготви записка до отделите в духа на устните разпореждания на др. Царевски.
14.I.1961 г. [- - -]

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 1, л. 47–51. Препис. Машинопис.

№ 798

ИНФОРМАЦИЯ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО СЕКРЕТАРЯ НА ЦК НА БКП БОЯН БЪЛГАРАНОВ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ДЪРЖАВНИЯ ВАЛУТЕН ПЛАН ПРЕЗ 1960 ГОДИНА

София, преди 24 март 1961 г.

Поверително

До
СЕКРЕТАРЯ на ЦК на БКП
другаря БОЯН БЪЛГАРАНОВ
Т у к

IV-2-1252
15.XI.1961 г.[1]

ИНФОРМАЦИЯ

от КИРИЛ НЕСТОРОВ, председател на Българска народна банка

Относно: изпълнението на държавния валутен план през 1960 г.

През 1960 година изпълнението на държавния валутен план общо по текущите операции приключи с пасивно салдо 366 079,0 хиляди валутни лева.

Салдото беше покрито с ползуване на кредити и увеличение на задълженията по клиринговите сметки, като бяха използувани предвидените технически кредити до пълния им размер.

Кредитните операции приключиха с активно салдо 148 361,8 хиляди лева, т.е. с тази сума използуваните кредити превишават сумата на извършените погашения.

При това положение изпълнението на държавния валутен план за 1960 година приключи неблагоприятно.

Текущите операции в капиталистическа валута приключиха с пасивно салдо 6 761,3 хиляди лева при планирано активно салдо 87 486,7 хиляди лева. Поради това неблагоприятно изпълнение, разплащанията в капиталистическа валута през 1960 година протекоха при голямо напрежение.

Капиталистическа валута за внос на стоки се отпускаше след преценка на възможностите за плащане и съгласно решението на специалната комисия по вноса, назначена от зам.-председателя на Министерския съвет, другаря Живко Живков, а плащанията на задълженията по използуваните краткосрочни кредити се извършваха предимно при невъзможност за продължаване на сроковете им.

Въпреки затрудненията на плащанията в капиталистическа валута, може да се отчете като положителен резултат обстоятелството, че макар и с големи затруднения, Българската народна банка успя да обезпечи заплащането на вносните суровини, машини, съоръжения и други стоки. Извършиха се и всички преводи за нестокови плащания, като заплати на нашите дипломатически и други представителства в чужбина, навла, командировки и пр. Освен това не се допусна просрочие на настъпилите падежи срещу задълженията по използуваните краткосрочни кредити в капиталистическа валута.

* * *

Изпълнението на валутния план през 1960 година общо и в капиталистическа валута по основните раздели се вижда от следната таблица:

(в хиляди лева)

Обяснение	Общо			От тях в капиталист. валута		
	План	Изпълнение	%	План	Изпълнение	%
Текущи операции						
Стоки: (вкл. по кред.						
Постъпления	3 908 853,0	3 867 031,0	99	834 000,0	608 533,2	73
Плащания	4 199 152,5	4 096 823,3	98	649 977,5	527 198,4	81
Активно салдо	-	-		184 022,5	81 334,8	
Пасивно салдо	290 299,5	229 792,3		-	-	
Нестокови						
Постъпления	261 302,6	238 301,3	91	46 685,0	40 364,5	86
Плащания	434 472,7	374 588,0	86	143 220,8	128 460,6	90
Активно салдо	-	-		-	-	
Пасивно салдо	173 170,1	136 286,7		96 535,8	88 096,1	
Всичко текущи операции						
Постъпления	4 170 155,6	4 105 332,3	91	880 685,0	648 897,7	74
Плащания	4 633 625,2	4 471 411,3	96	793 198,3	655 659,0	83
Активно салдо	-	-		87 486,7	-	
Пасивно салдо	463 469,6	366 079,0		-	6 761,3	
Кредитни операции						
Използувани кредити	1 314 000,0	1 111 699,4	85	603 000,0	668 128,8	111
Платени и предостав.	298 275,0	963 337,6	323	15 000,0	654 051,5	
Активно салдо	1 015 725,0	148 361,8		588 000,0	14 077,3	
Пасивно салдо	-	-		-	-	
ОБЩО (раздел I+II)						
Постъпления	5 484 155,6	5 217 031,7	95	1 483 685,0	1 317 026,5	89
Плащания	4 931 900,2	5 434 748,9	110	808 198,3	1 309 710,5	162
Активно салдо	552 255,4	-		675 486,7	7 316,0	
Пасивно салдо	-	217 717,2		-	-	

В сумите на капиталистическите валути са включени и конвертируеми валути, реализирани по операциите със социалистическите страни, възлизащи за постъпленията на 253 346,5 хиляди лева, от които по кредитните операции – 238 650,9 хиляди лева, а за плащанията – 80 432,2 хиляди лева, от които 72 848,6 хиляди лева – по кредитите.

Стоковите постъпления и плащания, включително износът и вносът по кредитните спогодби през 1960 година в сравнение с тези на 1959 година, общо и разпределени по държави, са:

(в хиляди лева)

	1959 година			1960 година		
	План	Изпълнение	%	План	Изпълнение	%
Общо:						
Приходи	3 818 000,0	3 288 639,2	86	3 908 853,0	3 867 031,0	99
Разходи	3 898 000,4	4 102 425,2	105	4 199 152,5	4 096 823,3	98
Активно салдо	-	-		-	-	
Пасивно салдо	80 000,0	813 786,0		290 299,5	229 792,3	
Социалист. държави						
Приходи	2 991 000,0	2 848 791,3	95	3 074 853,0	3 271 599,0	106
Разходи	3 132 000,0	3 136 455,9	100	3 549 175,0	3 571 290,7	101

Активно салдо	-	-		-	-	
Пасивно салдо	141 000,0	287 664,6		474 322,0	299 691,7	
Капиталист. държави						
Приходи	827 000,0	439 847,9	53	834 000,0	595 432,0	71
Разходи	766 000,0	965 969,3	126	649 977,5	525 532,6	81
Активно салдо	61 000,0	-		184 022,5	69 899,4	
Пасивно салдо	-	526 121,4		-		

В началото на 1960 година при одобрение на държавния валутен план за постъпленията и плащанията по стоковите операции се предвиждаше разрив 368 000,0 хиляди лева, от които със социалистическите страни 387 000,0 хиляди лева, при 19 000 хиляди лева активно салдо в капиталистическа валута.

През течение на годината се направиха няколко корекции, в резултат на които планът за стоковите операции, видно от горната таблица, към края на 1960 година предвиждаше значително активно салдо в капиталистическа валута срещу увеличено пасивно салдо със социалистическите страни.

Към края на 9-те месеци на годината планът за плащанията срещу внос на стоки беше изпълнен в размер на 9-месечната разбивка, докато постъпленията от износ на стоки сериозно изостваха. Така например, към 30 септември 1960 година стоковите постъпления и плащания общо приключиха с пасивно салдо 729 783,6 хиляди лева, от които в капиталистическа валута – пасивно салдо 38 523,4 хиляди лева.

Разплащанията в капиталистическа валута по стоковите операции протекоха при голямо напрежение и затруднение поради неизпълнението на плана за износа в капиталистическите държави.

Едва към края на годината пасивното салдо по стоковите операции в капиталистическа валута беше покрито и годината приключва с активно салдо.

Въпреки това изпълнението на плана за стоковите операции в капиталистическа валута е неблагоприятно. Активното салдо е резултат на:

а) поради валутните затруднения не бе изпълнен планът за вноса, т.е. не се извършиха планираните плащания за внос на стоки от капиталистическите държави;

б) в сумата на постъпленията в капиталистическа валута от износ на стоки са включени 28 621,8 хиляди лева – стойността на стоки, изнесени през 1959 година, плащането на които е реализирано в първите дни на 1960 година, и 13 102,2 хиляди лева конвертируеми валути от стоки, изнесени в социалистическите държави.

Следователно планът за постъпленията от износ на стоки в капиталистическа валута приключва годината с голямо неизпълнение.

Основната причина за това неизпълнение е, че държавните външнотърговски предприятия не изпълниха плановете си за износ на стоки в капиталистическите държави. Вина имат и заготвителните и други предприятия, изготвящи и доставящи стоки за износ.

През 1960 година не е изпълнен планът за износ на следните стоки:

Живи свини,	общо неизпълнение	41,8%,	за капиталист. държави	59,8%
Доматено пюре	- „ -	32 %		
Розово масло	- „ -	56,4%	- „ -	62,6%
Фасул	- „ -	29 %	- „ -	41 %
Тютюн ориенталски	- „ -	8,3%	- „ -	30,5%
Млечни масла	- „ -	36%	- „ -	45 %
Компоти			- „ -	72 %
и пр.				

Неизпълнение на плана за износа на стоки е допуснато от следните външнотърговски предприятия:

„Булгарплодекспорт“ –	общо неизпълн.	8,2% -	за капитал. държави	64,7%

„Булгартабак“	- „ -	16,4%	- „ -	40,6%
„Машинимпекс“			- „ -	59,6%
„Електроимпекс“			- „ -	37,1%
„Химимпорт“			- „ -	15,3%
„Хранекспорт“	- „ -	15,6%	- „ -	27,1%

През 1960 година стоките, внесени от капиталистическите държави срещу ползувани краткосрочни кредити, са чувствително намалени и възлизат на 283 849,8 хиляди лева, срещу 701 843,2 хиляди лева през 1959 година.

Поради неизпълнението на плана за постъпленията в капиталистическа валута от износ на стоки, през 1960 година за стоковите операции с капиталистическите страни се отделяше изключително внимание. Установено беше тясно сътрудничество между Банката и Министерството на външната търговия както за правилното и целесъобразно разпределение на валутата, постъпила от износа, така и за ускоряване износа на някои стоки и търсене на допълнителни валутни източници.

С цел да не се ангажират валутни средства, през годината широко се използуваха кореспондентските връзки на Банката в капиталистическите държави за откриване на акредитиви без покритие, като плащането се извършваше след получаване на документите. По същите съображения големи доставки на стоки се договориха срещу банкови гаранции. Сумите на акредитивите без покритие и гаранциите за внос на стоки от капиталистическите държави към 31 декември 1960 година възлизат на 111 130,2 хиляди лева и същите не са включени в сумите на стоковите операции в отчитането на валутния план.

В постъпленията и плащанията в капиталистическа валута по стоковите операции не са включени също така и плащанията по реекспорта. През 1960 година по реекспортните сделки са постъпили 86 985,9 хиляди лева, а са платени 81 258,2 хиляди лева.

* * *

Нестоковите постъпления и плащания през 1960 година в сравнение със същите през 1959 година, разпределени по държави, са:

(в хиляди лева)

	1959 година			1960 година		
	П л а н	Изпълнение	%	П л а н	Изпълнение	%
Общо:						
Приходи	214 462,0	221 778,8	103	261 302,6	238 301,3	91
Разходи	290 843,0	309 011,6	106	434 472,7	374 588,0	86
Активно салдо	-	-		-	-	
Пасивно салдо	76 381,0	87 232,8		173 170,1	136 286,7	
От тях към:						
Социалист. държави						
Приходи	184 278,0	201 263,2	109	214 617,6	199 531,2	93
Разходи	204 682,0	212 318,5	104	291 251,9	252 045,2	87
Активно салдо	-	-		-	-	
Пасивно салдо	20 404,0	11 055,3		76 634,3	52 514,0	
Капиталист. държави						
Приходи	30 184,0	20 515,6	68	46 685,0	38 770,1	83
Разходи	86 161,0	96 693,1	112	143 220,8	122 542,8	86
Активно салдо	-	-		-	-	
Пасивно салдо	55 977,0	76 177,5		96 535,8	83 772,7	

Въпреки че нестоковите операции общо взето представляват незначителен процент спрямо общите постъпления и плащания в чуждестранна валута, през 1960 година за тях беше отделяно голямо внимание.

Първоначално определените разходни лимити по нестоковите операции в капиталистичес-

ка валута предимно за командировки, туристи, хонорари и пр. още в началото на годината бяха чувствително намалени по решение на Министерския съвет. Впоследствие през годината се извършиха още корекции, изразени в увеличение на приходите, за сметка на ново намаление на планираните разходи. Независимо от това за реализирането на нестоковите разходи се дадоха нареждания за провеждане на строг режим на икономии.

През четвъртото тримесечие на годината обаче голяма част от определените разходни лимити за нестокови цели, между които и лимитите по тези статии, които бяха намалени, се оказаха недостатъчни и с разрешение на Министерство на финансите бяха увеличени за сметка на неизползуваните лимити от други статии, като специализиращи, техническа помощ, панаири и изложби, хонорари, лихви и пр. Най-голямо увеличение по този начин получиха разходните лимити за командировки, членски внос и отчасти болници и училища.

Първоначално определените лимити на Министерство на външната търговия за плащанията по статии „Транспортни операции“ и „Търговски операции“ в капиталистическа валута се оказаха също така недостатъчни и бяха увеличени на няколко пъти.

По статия „Транспортни операции“ в капиталистическа валута на Министерство на външната търговия беше дадено увеличение в размер на 9 000 хиляди лева, тъй като трябваше да се извършат неотложни плащания за навла във връзка с износа на стоки в капиталистическите страни. Увеличението обаче не се използува само за тази цел.

Към края на годината Министерство на финансите с писмо № XI-5736 от 30.XI. и № 6008/15.XII. прехвърли от „Транспортни операции“ на Министерство на външната търговия сумата 880,0 хиляди лева за увеличение на лимитите на същото министерство по статии „Търговски операции“ със 100,0 хиляди лева капиталистическа валута, „Командировки“ – с 280,0 хиляди лева социалистическа валута и „Туристи и летовници“ – с 500,0 хиляди лева социалистическа валута.

През втората половина на месец декември 1960 година и през последните дни на годината особено много зачестиха прехвърлянията на неизползувани лимити за нестокови разходи от една статия в друга. Рязко се увеличи и броят на валутните разрешения, издавани от Министерство на финансите, за отпускане на валута за нестокови цели, предимно за командировки, специализиращи и др.

Масовият характер на тези случаи дава основание да се смята, че исканията за отпускане на валута в края на годината се извършват изключително, за да се използува очертаващата се по тези статии икономия във валутния план за 1960 година.

Така например, към края на годината такива разрешения получиха Българската академия на науките и Министерството на просветата и културата на сума 622 434 лева за отпускане на валута за командировани лица в социалистическите страни. От предоставените в Банката документи се виждаше, че командировките ще бъдат извършени през 1961 година и че времетраенето им е за периоди от 3 до 12 месеци, което говори, че валутата ще се използува през 1961 година. Банката сигнализира, но безрезултатно.

През 1960 година постъпленията и плащанията по някои по-значителни нестокови статии са:

По статия „Транспортни операции“ при годишен план за постъпленията 45 600,0 хиляди лева са постъпили 50 768,3 хиляди лева, от които в капиталистическа валута при годишен план 18 390,0 хиляди лева постъпленията възлизат на 13 861,0 хиляди лева.

Разходите по статия „Транспортни операции“ възлизат общо на 145 981,5 хиляди лева при годишен план 151 309,0 хиляди лева, от които в капиталистическа валута 50 559,3 хиляди лева при план 55 936,0 хиляди лева.

По статия „Търговски операции“ при план 10 000,0 хиляди лева постъпленията възлизат на 5 384,2 хиляди лева, от които в капиталистическа валута 1 468,0 хиляди лева при план 5 500,0 хиляди лева. Плащанията по същата статия възлизат на 4 722,2 хиляди лева при годишен план 5 000,0 хиляди лева, от които в капиталистическа валута 2 844,6 хиляди лева при план 2 900,0 хиляди лева.

Разходите по статия „Командировки“ при годишен план 10 029,0 хиляди лева, възлязоха на 8 692,3 хиляди лева, от които капиталистическа валута 3 210,4 хиляди лева, при план 4 026,7 хиляди лева.

През 1960 година нестоковите постъпления и плащания със социалистическите страни по

спогодбите за нетърговски разчети са отчетени в изпълнението на плана така, както са реализирани по курса за нетърговските плащания. Същите ще бъдат преоценени през 1961 година.

Преоценките на нетърговските разчети със социалистическите страни се отчитат като коректив на платежния баланс по статия „Разлики по нестокови плащания". По тази статия през отчетната година от преоценка на нестоковите операции от 1959 година са постъпили 1 583,8 хиляди лева при план 43 757,6 хиляди лева, а са платени 29 068,1 хиляди лева при план 41 712,2 хиляди лева или пасивно салдо 27 484,3 хиляди лева – загуба за държавния бюджет.

През 1960 година по нестоковите операции с капиталистическите страни се начисляваше премия до 40%.

В изпълнението на валутния план постъпленията и плащанията за тези нестокови операции са отчетени без начислената премия, а само в равностойността им в лева по официалния курс на деня.

* * *

„Кредитните операции" през 1960 година в сравнение с 1959 година са били:

	1959 година			1960 година		
	П л а н	Изпълнение	%	П л а н	Изпълнение	%
Общо:						
Използувани кредити	520 000,0	1 293 657,5	249	1 314 000,0	1 111 699,4	85
Платени и предоставени	414 956,2	572 062,0	138	298 275,0	963 337,6	323
Активно салдо	105 043,8	721 595,5		1 015 725,0	148 361,8	
Пасивно салдо	-	-		-	-	
От тях към:						
Социалист. държави						
Ползувани кредити	400 000,0	413 234,2	103	711 000,0	682 221,5	96
Платени и предоставени	393 000,0	338 028,9	86	283 275,0	382 134,7	135
Активно салдо	7 000,0	75 205,3		427 725,0	300 086,8	
Пасивно салдо	-	-		-	-	
Капиталист. държави						
Използувани кредити	120 000,0	880 423,3		603 000,0	429 477,9	71
Платени и предоставени	21 956,2	234 033,1		15 000,0	581 202,9	
Активно салдо	98 043,8	646 390,2		588 000,0	-	
Пасивно салдо	-	-		-	151 725,0	

През 1960 година операциите по кредитите заемат голям дял в разчетите с чужбина.

Големи количества машини, съоръжения, метали, суровини и други стоки бяха доставени от социалистическите и капиталистически страни срещу използувани дългосрочни и краткосрочни кредити.

Поради постоянна остра нужда от конвертируеми валути, на кредитните операции се отдаваше особено значение и грижи. Обвързването на платежния баланс през 1960 година се постигна в голяма степен благодарение на използуваните дългосрочни и краткосрочни кредити.

Характерно за кредитните операции в капиталистическа валута е, че през 1960 година има значително увеличение на използуваните финансови кредити в конвертируеми валути при държавните банки на социалистическите страни за сметка на намалението на използуваните кредити при банки и фирми в капиталистическите страни за внос на стоки.

Голяма част от задълженията в капиталистическа валута срещу използуваните краткосрочни кредити се издължиха със средства, добити от краткосрочни финансови кредити при банки на социалистическите страни.

Така, докато през 1959 година бяха използувани финансови кредити общо за 199 176,4 хиляди лева, през 1960 година размерът им нарастна на 368 474,6 хиляди лева, в това число 238 650,9 хиляди лева, използувани при държавните банки на социалистическите страни, срещу 21 565,0 хиляди лева през 1959 година.

По вид и характер кредитните операции се разпределят, както следва:

(в хиляди лева)

Обяснение	1959 г.		1960 г.	
	използвани	платени	използвани	платени
1. Дългосрочни кредити	389 521,0	209 660,2	434 950,0	217 176,2
2. Краткосрочни кредити	901 983,4	251 862,5	666 505,4	643 601,1
3. Финансови спогодби	-	8 576,6	48,2	10 450,4
4. Капиталово участие	-	93 993,2	-	79 848,9
Всичко:	1 291 504,4	564 092,5	1 101 503,6	951 076,6
	платени	предоставени	платени	предоставени
5. Предоставени кредити	2 153,1	7 969,5	10 195,8	12 261,0

Със СССР и страните от социалистическия лагер кредитните операции се извършваха без затруднение и срещу дългосрочни стокови кредити бяха доставени машини и съоръжения за новостроящите се заводи, фабрики и пр. През годината благодарение на тези кредити бяха завършени и пуснати в редовна експлоатация много обекти, между които циментовият завод край Враца, ТЕЦ „Марица-изток“, акумулаторният завод и пр. Редовно пристигат машини и съоръжения и в усилен строеж са целулозният завод в с. Букьовци, откритият медодобивен рудник „Медет“ и много други мини и заводи.

Нашата страна предостави дългосрочни кредити на НР Албания и ГДР, а постъпленията от предоставените кредити представляват издължение на предоставения през миналите години кредит на НР Унгария.

Плащанията срещу задълженията от откупено капиталово участие са извършени към СССР. Тези плащания не са във валутни лева, а по левовата сметка на Госбанк при нас.

През 1960 година при банки и фирми в капиталистическите страни бяха използувани краткосрочни кредити предимно за внос на стоки.

През годината при някои капиталистически банки, като Еробанк, Париж, Народни [банк], Лондон бяха използувани и финансови краткосрочни кредити. Такива кредити бяха използувани и от ДТП „Рудметал“ при капиталистическата фирма „Стил-Мил“ – Лихтенщайн.

Общо през 1960 година при банки и фирми в капиталистическите страни бяха използувани краткосрочни финансови кредити за 129 823,7 хиляди лева срещу 177 611,4 хиляди лева през 1959 година.

За лихви срещу използуваните краткосрочни кредити са платени 38 997,3 хиляди лева в капиталистическа валута.

* * *

Валутното състояние на страната по сметките на чуждестранните кореспонденти при Българска народна банка към 31 декември 1960 година се е изменило, както следва:

(в хиляди лева)

Вид на сметките	Остатъци към 31.XII.1959 г.		Остатъци към 31.XII.1960 г.		Изменено: + в наша полза - в полза на чужбина
	вземания	задължения	вземания	задължения	
Общо – задължения	-	2 968 426,1	-	3 272 243,0	- 303 816,9
От тях към:					
Социалист. държави					
Клирингови сметки	115 587,7	204 959,1	38 528,1	339 684,7	- 211 785,2
Конвертируеми	54,2	-	29,9	-	- 24,3
Левови сметки	70 409,8	51 102,4	86 574,0	-	+ 67 266,6
Други сметки и банкн.	1 973,1	48 997,4	3 440,7	90 156,6	- 39 691,6
Кредитни сметки	89 684,9	2 069 291,3	91 750,1	2 378 641,7	- 307 285,2

Чисто задължения:	-	2 096 640,5	-	2 588 160,2	- 491 519,7
Капиталист. държави					
Клирингови сметки	8 008,7	24 250,0	16 168,3	21 391,5	+ 11 018,1
Конвертируеми	48 999,4	104,1	38 947,4	177,7	- 10 125,6
Други сметки и банкн.	17 021,8	183,2	19 063,4	303,3	+ 1 921,5
Кредитни сметки	-	921 278,2	-	736 389,4	+ 184 888,8
	-	871 785,6	-	684 082,8	+ 187 702,8

Пасивното салдо, с което приключва валутният план през 1960 година, е намалило остатъците по сметките, които са били в наша полза и е увеличило остатъците по сметките на нашите задължения. Общо по клиринговите спогодби остатъците по сметките са в полза на чужбина, като по някои сметки техническите кредити бяха използувани напълно.

През второто полугодие на годината, в резултат на засиления износ на стоки, с остатъци в наша полза са някои сметки, като тези по клиринговите спогодби с Швейцария, Куба, Гвинея, Мароко и др. През цялата година с остатъци в наша полза са били сметките по клиринговите спогодби с Албания и Виетнам.

Конвертируемите валути по сметки и банкноти, с които разполагаме към края на отчетната година, представляват неизразходвани суми, добити от използуваните краткосрочни финансови кредити и са по-малко с около 10 милиона лева в сравнение с тези към края на 1959 година.

Към 31 декември 1960 година в сравнение с края на 1959 година нарастнаха задълженията по кредитните сметки със социалистическите страни. Това се дължи, както посочихме в раздела за „кредитните операции“, на внесените срещу дългосрочни кредити машини, съоръжения и стоки, необходими за социалистическото строителство, за изпълнението на петилетката в съкратени срокове и ускореното икономическо развитие на страната. Увеличението на задълженията по кредитните сметки със социалистическите страни се дължи и на използуваните при държавните банки на тези страни краткосрочни финансови кредити в конвертируеми валути.

Така например, към края на 1959 година задълженията към държавните банки на социалистическите страни срещу използуваните през 1959 година краткосрочни финансови кредити в конвертируема валута бяха напълно издължени, а към края на 1960 година задълженията от този род кредити възлизат на 165 802,3 хиляди лева.

В сравнение с 1959 година към края на 1960 година е отбелязано намаление на задълженията по кредитните сметки към банки и фирми в капиталистическите страни.

В действителност задълженията в капиталистическа валута по кредитните сметки към края на 1960 година в сравнение с 1959 година са увеличени, тъй като използуваните кредити през 1960 година са повече от извършените плащания.

Отбелязаното намаление към края на годината на задълженията по кредитните сметки при банки и фирми в капиталистическите страни се дължи на увеличението на задълженията в капиталистическа валута към държавните банки на социалистическите страни, поради използуваните по-големи финансови кредити при тези банки и дължимия срещу тях остатък към края на 1960 година.

Задълженията по кредитните сметки към края на 1960 година в сравнение с 1959 година по вид и характер се разпределят така:

(в хиляди лева)

О б я с н е н и я	Салдо към 31.XII.1959		Салдо към 31.XII.1960	
	задължения	вземания	задължения	вземания
Дългосрочни кредити	2 069 160,3	89 684,9	2 212 655,1	91 750,1
Краткосрочни кредити	745 969,2	-	747 329,1	-
Финансови спогодби	30 878,8	-	20 432,3	-
Гаранции за внос	35 185,6	-	78 322,9	-
Други гаранции	49 918,3	-	23 484,4	-
Акредитиви без покритие	59 457,3	-	32 807,3	-
Всичко:	2 990 569,5	89 684,9	3 115 031,1	91 750,1
Чисто задължения	2 900 884,6		3 023 280,3	

Задълженията по сметките на финансовите спогодби представляват старите довоенни дългове, уредени със сключените за тази цел спогодби с някои капиталистически държави.

Към края на отчетната година по тези спогодби са останали неиздължени задължения към Франция, Швейцария и Англия, от които по-значително по размер е задължението към Франция, възлизащо на 14 493,8 хиляди лева.

През цялата 1960 година и към края на годината валутното състояние на страната по сметките на Банката е тежко, следователно през 1960 година възможностите на Банката за плащания в капиталистическа валута бяха ограничени и същите се извършиха при затруднение.

За набиране на необходимата капиталистическа валута Банката често прибягваше към арбитражни и вирментни операции, използувайки предимно разполагаемите конвертируеми валути, добити по пътя на краткосрочните финансови кредити. В много случаи, като например в плащанията с Франция и Швеция, Банката беше принудена да арбитражира конвертируеми валути за набавяне на авоари по клиринговите сметки с тези държави.

Основната причина за тежкото валутно състояние на страната се дължи от една страна на валутното планиране и от друга на слабите постъпления в капиталистическа валута, поради неизпълнението на плана за износ на стоки в капиталистическите страни и на непрекъснатото подновяване на краткосрочно изискуемите задължения в капиталистическа валута, тъй като през 1960 година не се постигна намаление на тези задължения или преоформяването им в дългосрочни кредити.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Председател:
/К. Несторов/

София, март 1961 година

№ 353

[Върху информацията – резолюция:]
Др. Дацков
Трите екз[емпляра] да се запазят и по нареждане на др. Несторов да не се изпращат.
24.III.[19]61 [2] *Н. В. Царевски*

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 14, л. 96–109. Оригинал. Машинопис.

[1,2] *Сравняването на изходящия деловоден номер на информацията с датата на резолюцията на Нешо Царевски показва, че изпращането на информацията на адресата ѝ е било отложено (поради някаква неустановена засега причина) с около 8 месеца.*

№ 799

ДОКЛАД ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДЪРЖАВНАТА ПЛАНОВА КОМИСИЯ СТАНКО ТОДОРОВ, ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЖИВКО ЖИВКОВ, МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ, МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ЗА ПРИКЛЮЧВАНЕ НА ВАЛУТНИЯ ПЛАН ЗА 1960 Г., ИЗМЕНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА ВНОСА И ИЗНОСА ЗА 1961 Г. И ОБВЪРЗВАНЕТО МУ С ВАЛУТНИЯ ПЛАН ЗА 1961 ГОДИНА

София, 14 април 1961 г.

ДЪРЖАВНА ПЛАНОВА КОМИСИЯ
НА МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ
ПОВЕРИТЕЛНА СЛУЖБА
Изх. № *VIII-81*
14.IV.1961 г.
С О Ф И Я

Строго поверително

ДО
ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП

ДОКЛАД

от Станко ТОДОРОВ – зам.-председател на Министерския съвет и председател на Държавната планова комисия
Живко ЖИВКОВ – зам.-председател на Министерския съвет
Кирил ЛАЗАРОВ – министър на финансите
Георги КУМБИЛИЕВ – министър на външната търговия
Кирил НЕСТОРОВ – председател на Българската народна банка

ОТНОСНО: приключване на валутния план за 1960 година, изменението на плана за вноса и износа за 1961 година във връзка с подписаните търговски протоколи със социалистическите страни и обвързването на валутния план за 1961 година

ДРУГАРИ,

С постановление от 10.I. т.г. Министерският съвет ни възложи да уточним изпълнението на плана за вноса за 1960 година и да излезем с предложение за обвързване на валутния план за 1961 година.

За решаване на задачата за обвързване на валутния план за 1961 година се наложи да се прегледат остатъците по балансите в края на миналата година и резултатите от проведените търговски преговори със социалистическите страни. За тази цел назначихме съвместна комисия с представители на Държавната планова комисия, Министерството на външната търговия, Министерството на финансите и Българската народна банка, която работи в продължение на повече от един месец.

Съгласно с последните уточнявания през миналата година са изнесени стоки, включително и чрез реекспорт, за 8,852 млн. вал. лева при план 8,870 млн. вал. лева, или изпълнение 98,5%. За капиталистическите страни е реализиран износ за 632 млн. вал. лева при план 801 млн. вал. лева, или 78,9%. В сравнение с 1959 година през миналата година са изнесени в повече стоки за около 700 млн. вал. лева, или 22%, а за капиталистически страни – за 220 млн. вал. лева, или 53%.

От предвидените за износ стоки по плана за 1960 година промишлеността и селското стопанство не осигуриха стоки за около 300 млн. вал. лева, от които 150 млн. вал. лева за капиталистически страни. По-важни от тези стоки са: 9 420 т прокат от черни метали, в т.ч. 6 480 т за капиталистически страни; 4 700 $м^3$ парен бук, в т.ч. 1 000 $м^3$ за капиталистически страни; 114 т ментово масло, в т.ч. 20 т за капиталистически страни; 8 354 т тютюн, в т.ч. 4 582 т за капиталистически страни; 74 000 свине – всички за капиталистически страни; 3 789 т свинско месо – за социалистически страни; 3 117 т птиче месо, в т.ч. 2 785 т за капиталистически страни; 1 618 т люцерново семе, в т.ч. 270 т за капиталистически страни; 1 336 т червен пипер, в т.ч. 529 т за капиталистически страни; 28 500 т стерилизирани зеленчукови консерви, в т.ч. 9 400 т за капиталистически страни; 16 400 т доматено пюре, в т.ч. 9 200 т за капиталистически страни; 10 000 т сушени плодове, в т.ч. 5 800 т за капиталистически страни; 3 197 т сушен кромид лук, в т.ч. 2 057 т за капиталистически страни; 83 000 т грозде, в т.ч. 29 500 т за капиталистически страни и др.

През миналата година бяха изнесени извънпланови стоки за 330 млн. вал. лева, от които машини и съоръжения за 40 млн. вал. лева, конфенция за 62 млн. вал. лева, мебели за 29 млн. вал. лева, 23 500 т картофи, 4 200 т месно-зеленчукови консерви и др. С този допълнителен износ обаче не можа да се компенсира неизпълнението на плана за капиталистическите страни.

Значително неизпълнение на плана за износа за капиталистическите страни идва и от това, че Министерството на външната търговия не успя да продаде предоставени му стоки за тези страни за около 140 млн. вал. лева, като например: 11 000 т боб, 4 582 т тютюн, 689 кг розово масло, 400 х. м копринени тъкани, някои машини и съоръжения и др. Част от стоките бяха дадени за износ едва в края на годината и не се изнесоха главно поради транспортни затруднения. По тези причини в началото на тази година във външнотърговските предприятия имаше изкупени, неизне-

сени от миналата година, стоки за 68 млн. вал. лева, от които за капиталистически страни за около 43 млн. вал. лева. Съгласно с разпореждане на Министерския съвет от 1960 година тези стоки се изнасят през тази година и се отчитат по отделна сметка.

Планът за вноса за 1960 година общо беше изпълнен 101,2%, а за капиталистическите страни – 100,8%.

В резултат на неизпълнението на плана за износа за капиталистическите страни и на преизпълнението на плана за вноса пасивното салдо по валутния план от 1960 година за 1961 година се увеличи в сравнение с очакваното изпълнение общо с 96 млн. вал. лева, а за капиталистическите страни – със 150 млн. вал. лева.

Както е известно, по плана за 1961 година се предвижда внос на машини, суровини, материали и др. за 4 416 000 000 в лева и износ на някои стоки за 4 393 000 000 в лева. На тая основа в края на миналата година и началото на тази година се водиха преговори и подписаха протоколи за стокообмен и плащания за 1961 година с всички социалистически страни. Още не е подписан такъв протокол с Народна република Албания. Нашите братски страни устояха на поетите задължения по сключените дългосрочни спогодби, като от някои стоки дадоха по-големи количества. Осигурени са в повече 35 000 т мартенова руда, 3 000 т чугун, 1 000 т азбест, 55 000 т мазут, 3 500 леки и товарни коли и др.

Въпреки това не бяха осигурени по вносния план стоки от социалистическите страни общо за около 367 млн. вал. лева, от които машини и съоръжения за 202 млн. лева, и суровини, материали, хранителни стоки и др. за 165 млн. лева. Останаха необезпечени: 41 багера, 49 струга, 11 бормашини, 92 шлайфмашини, 88 фрезмашини, 177 помпи, 24 автокрана, 345 леки коли, 28 000 т черни метали, 44 000 т петролни продукти, 6 000 компл[екта] автомобилни гуми, 3 500 т хартия, 2 500 т памук, 1 850 т естествен каучук, 1 200 т препарати за растителна защита, 8 млн. м памучни тъкани, 5 800 т месо, 6 350 т ориз и др.

Необезпечението на черните метали се увеличава с още около 15 000 т и поради това, че част от договорените контингенти не могат да се използуват по спецификации.

Неосигуряването на памука, ориза, хартиите, автомобилните гуми и др. се дължи на значителното намаляване на вноса ни от Китай. За тази година вносът ни от Китайската народна република в сравнение с 1960 година е намален общо с около 50%. От предвидените за внос количества месо досега са договорени само 1 200 т от Монголската народна република. Предвидената по плана целулоза е договорена, но по асортимент не се обезпечават 4 200 т белена целулоза.

При подписването на протоколите за стокообмен и плащания със социалистическите страни не можахме да устоим на поетите ангажименти по дългосрочните спогодби за оловото, цинка, калцираната сода, тютюна, ментовото масло, хранителните масла и др. Наложи се да бъдат договорени в повече от предвидените по плана за тази година стоки за около 280 млн. вал. лева, от които по-важни са следните: 47 000 т грозде, 8 700 т тютюн, 29 000 т суров нефт, 1 500 т фасул, 13 млн. яйца, 600 т сирене, 300 т кашкавал, 300 т месни консерви и др.

От друга страна, с подписаните протоколи не се осигури пласмент на предвидени за износ в социалистическите страни наши стоки за около 130 млн. вал. лева, като например: машини и съоръжения за около 40 млн. вал. лева, 10 000 т пиритна руда, 2 500 т шамотни материали, 300 х. чифта гумени обувки, 700 т цигари, 4 500 т компоти, 10 500 т конфитюри и желета, 1 860 хил. ампули нивалин и др.

Освен това нашите търговски делегации по време на преговорите за стокообмен през 1961 година не успяха да сторнират недоставените стоки през 1960 година за около 42 млн. вал. лева. По-важни от тези стоки са: 17 млн. яйца, 13 000 т цинков концентрат, 1 775 т олово, 1 177 т гроздов мед, 187 електротелфера, 1 393 т сирене, 757 т хранителни масла, 125 т ментово масло, 690 т калциев карбид и др.

За обвързване на валутния план за 1961 година и за осигуряване на поетите ангажименти по протоколите за стокообмен със социалистическите страни бяха издирени стоки за допълнителен износ за около 156 млн. вал. лева, в т.ч. за кап[италистически] страни за 86 млн. вал. лева съгласно с приложение № 1. По-важни от тях са: 2 500 т сярна киселина, 3 000 т калцинирана сода, билки и диворастящи плодове за 12,5 млн. вал. лева, 18 млн. яйца, кабели, машини и други. Тези стоки ще се предоставят за износ от увеличение и преизпълнение на производствената програма, от преизпълнение на плана за изкупуването на селскостопанските произведения и от оказали се

по-големи наличности към 1.I.1961 година.

С предлагания допълнителен износ не се изпълняват ангажиментите ни по подписаните протоколи за 1961 година със социал[истическите] страни общо за 125 млн. вал. лева (8 800 т ориенталски тютюн, 15 т ментово масло, 300 т кашкавал, 162 т кабели, 200 т млечни масла, 32 000 т грозде, 600 т сирене и др.). За Югославия не е осигурен износът на 30 000 живи свине, 4 000 т слънчогледово семе, 700 т млечни масла, 1 млн. м памучни тъкани и др.

При преглеждане на отделните позиции по плана се установи, че някои от предвидените за износ стоки не могат да се произведат през тази година, за други не може да се осигури пазар в чужбина, а за трети е по-изгодно да се заменят с други стоки. Във връзка с това общо планът за износа трябва да се намали с 34 млн. вал. лева, от които 10 млн. вал. лева за капиталистическите страни (приложение № 2).

За осигуряване на необходимите, но необезпечени със спогодбите за 1961 година от социалистическите страни суровини и материали и за подобряване на валутния план се налага да се направят някои разместванията по направления и заменяне вноса на едни стоки с други. Във връзка с това е целесъобразно:

– да се увеличи вносът на някои суровини и материали, наличностите на които се оказаха по-малки от предвидените в края на миналата година (тънка ламарина, динамо и трансформаторна ламарина, стоманена ламарина, смазочни масла и др.);

– да се увеличи вносът на стоманените ленти, динамо и трансформаторната ламарина, агнешките кожи, азбеста и др. с оглед да се осигури производството на кабели, електромотори и др. стоки за допълнителен износ;

– да се внесат от капиталистическите страни допълнително стоки за 9 млн. вал. лева, за да не се затрудни производството и снабдяването на народното стопанство с някои суровини и материали, неосигурени от социалистическите страни (9 200 т черни метали, 500 т хартия, 1 650 т естествен каучук, 2 500 т ориз и др.);

– да се намали вносът на някои стоки, наличностите на които в края на годината са се оказали по-големи от очакваните (някои черни метали, петролни продукти, дървесна маса, естествен и изкуствен каучук и др.);

– да се намали вносният план със 190 млн. вал. лева, в т.ч. от капиталистическите страни с 18 млн. вал. лева, съгласно с 2039-то разпореждане на Министерския съвет от 22.XI.1960 г. относно авансовия внос.

Всички тези промени са отразени в приложение № 3.

Целесъобразно е също така да се намали вносът на някои недоговорени машини и съоръжения за около 80 млн. вал. лева, съгласно с приложение № 4, без да се намалява обемът на предвидения по плана внос на машини за 1961 година, като за сметка на тях се внесат машини и съоръжения, договорени, но невключени в плана за вноса за тази година.

За да не се създаде смущение в снабдяването на населението с месо поради неосигуряване вноса на 5 800 т месо от социалистическите страни, предлагаме да се намали съответно износът и вносът с по 3 800 т.

Като се вземат предвид всички тези предложения, валутният план за 1961 година ще се измени, както следва:

Показатели	Било		Става	
	Общо	В т.ч. капит. страни	Общо	В т.ч. капит. страни
I. ПРИХОДИ – ВСИЧКО	5 214	1 115	5 409	1 240
В т.ч. износ на стоки	4 393	974	4 585	1 096
Реекспорт	6	5	9	8
II. РАЗХОДИ – ВСИЧКО	5 529	1 265	5 457	1 258
В т.ч. внос на стоки	4 416	663	4 344	656
III. САЛДО	- 315	- 149	- 48	- 18

Увеличаването на стокообмена с капиталистическите страни се обяснява с разширяване търговията със слаборазвитите икономически страни и Куба. Освен това се предвиждат по-големи ресурси за износ за покриване задълженията ни към капиталистическите страни.

Предлаганите изменения на плана за вноса и износа не водят до намаляване на производствените програми. По отделни производства се увеличава програмата за някои изделия, като: 5 000 косачки, 5 000 перални, 100 струга и др. Увеличава се също така и производството на суров нефт с 14 000 т.

Оказа се, че към 1.I.1961 година действителните наличности от дебела желязна ламарина са с 6 000 т по-малко от очакваните по плана. Тези количества се предвижда да се набавят от допълнително увеличение на производствената програма на МЗ „Ленин“ и 2 500 т от изрезки, както е решението на комисията при ЦК на БКП.

При разчитане на материалите сме следвали линията да се осигури нормално снабдяване на промишлеността и строителството до края на м. август т.г. Остават редица стоки, които не са осигурени по годишния план. С допълнителни преговори, които ще се водят за разширяване на стокообмена през тази година със социалистическите страни, Министерството на външната търговия трябва да положи усилия за осигуряване на доставката им.

Предлаганите изменения по плана за 1961 година са обсъдени с Министерството на вътрешната търговия и Комитета по промишлеността, които главно засяга.

Комитетът по промишлеността има някои възражения по предложенията, които ще бъдат обсъдени при разглеждане на въпроса от Министерския съвет.

Предлагаме Политбюро на ЦК на БКП да вземе следните решения:

1. Дава съгласие Министерският съвет, въз основа на изпълнението на валутния план за 1960 година, на резултатите от проведените преговори за стокообмен за 1961 година и на оказалите се наличности по материалните баланси към 1.I.1961 година, да направи съответните промени в плана.

2. Възлага на Министерството на външната търговия да проведе допълнителни преговори със социалистическите страни за разширяване на стокообмена и осигуряване вноса, предвиден по плана за 1961 година.

3. Задължава другарите Ст. Тодоров, Ж. Живков, К. Лазаров, Г. Кумбилиев и Кир. Несторов във връзка с очертаването на реколтата и предложенията, които се правят от ведомствата и окръзите по доклада на др. Тодор Живков, за разкриване на допълнителни резерви, да направят до края на първото полугодие предложение за цялостно обвързване на валутния план за 1961 година.

София, април 1961 година

ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ И
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДПК:
/п/ Ст. Тодоров/
ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ:
/п/ Ж. Живков/
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ:
/п/ К. Лазаров/
МИНИСТЪР НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ:
/п/ Г. Кумбилиев/
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БНБ:
/п/ К. Несторов/

В я р н о,
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ „ВЪНШНА ТЪРГОВИЯ“ [- - -]

Отпечатано в 6 екз.
НП

От № 1 до 5 за адресантите
№ 6 КД
Изх. № 62/14.IV.1961 г.
Изпълнител: Б. Бобев

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 1, л. 58–65. Копие. Машинопис.

№ 800

СПРАВКА ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ВАЛУТНИЯ ПЛАН ПО СТОКОВИТЕ ОПЕРАЦИИ ЗА 1961 Г. И ИЗПЪЛНЕНИЕТО МУ КЪМ 30 НОЕМВРИ 1961 ГОДИНА

София, след 30 ноември 1961 г.

Състояние на валутния план за 1961 г. по стоковите операции и изпълнението му към 30.XI.1961 г.

в хиляди лева

Обяснение	Общо		В т. число капит. валута	
	постъпл.	плащания	постъпл.	плащания
План към 1.I.1961 г.	4.399.000	4.416.000	979.000	663.000
			= $ 143.971	97.500
Съгласно горните постановления, разпореждания и писма до края на м. ноември			= $ 6.580	2.511
1961 г. планът се изменя така	-93.158	-282.330	-44.750	+17.078
План към 30.XI.1961 г.	4.305.842	4.133.670	934.250	680.078
			= $ 137.390	100.011
Изпълнение „ „ „ „	3.478.864	3.951.873	494.837	597.283
			= $ 72.770	87.836

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 1, л. 94. Оригинал. Машинопис.

№ 801

ПАМЕТНА БЕЛЕЖКА ЗА ПРОМЕНИТЕ ВЪВ ВАЛУТНИЯ ПЛАН С ПРИЛОЖЕНО СВЕДЕНИЕ ЗА ИЗДАДЕНИТЕ ПРЕЗ 1961 Г. ПОСТАНОВЛЕНИЯ И РАЗПОРЕЖДАНИЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ВНОСА И ИЗНОСА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ

София, 12 декември 1961 г.

Паметна бележка

Относно: промените в плана за износа и вноса и следващите от това корекции на валутния план.

При изпълнението на валутния план се констатира, че през течение на плановия период се допуска слабост във връзка с корекциите и промените, които се правят във валутния план по отношение на размерите на постъпленията и плащанията по стоковите операции.

През миналите години Министерството на външната търговия и Българската народна бан-

ка сами за себе си и поотделно извършват промени в плана за износа и вноса, респективно във валутния план въз основа издаваните през годината постановления и разпореждания на Министерския съвет.

В редица постановления и разпореждания, издадени във връзка с измененията на плана за износа и вноса, се посочва само количествено изражение на стоките, в други се правят промени в този план, без да са дадени конкретни указания за промени във валутния план и пр.

Поради това при отчитане изпълнението на валутния [план] между това министерство и Банката се явяват значителни различия по отношение на плана.

Понастоящем, като се има предвид, че все още размерите по плана за износа и вноса на Министерството на външната търговия се залагат във валутния план като показатели за плана на постъпления и плащания по стоковите операции и за да се избегнат тези различия, служба „Валутен план“ възприе през 1961 год. да използва данните на М[инистерство на] В[ъншната] Т[ърговия], за да отчита по валутния план постъпленията и плащанията на плана за стоковите операции.

Имаме доста указания да считаме, че така съгласуваните размери на плана, заимствувани от плана за износа и вноса на М. В. Т. не във всички случаи отразяват правилно измененията на плана за постъпленията и плащанията по стоковите операции на валутния план. В резултат на тази практика не е изключено да се яви превишение на валутния план, без фактически да има реализирани в повече плащания или обратно – без да са постъпили непланирани суми от износ и пр.

Понеже предстои отчитане на валутния план за 1961 год., необходимо е да се уточни правилна ли е практиката на служба „Валутен план“ и на същата да се дадат указания в това отношение.

Освен това считаме, че следва да се направи и следното:

1. Да се пише писмо на Държавната планова комисия, като планиращ орган в нашата страна, в което да се изложи по принцип нашето становище, което не се възприе в проектопостановлението за валутния план през 1962 год. в смисъл:

„Задължава се Държавната планова комисия през течение на плановия период да съобщава на Българската народна банка и на Министерството на финансите всички корекции на валутния план за стоковите постъпления и плащания, които се явяват в резултат на извършените промени в плана за износа и вноса“.

В същото писмо да поискаме да потвърдят, че поради състоянието на планирането в сегашния етап у нас, Банката може да използва промените в плана за износа и вноса, като съответни корекции и на валутния план.

Приложение:
Сведение за издадените постановления и разпореждания,
изменящи плана за износа и вноса и проект за писмо до ДПК. [- - -]
София, 12 декември 1961 год.

[Върху документа – надпис:]
По нареждане на др. Дацков писано писмо до ДПК и МВТ по този въпрос [- - -]

С В Е Д Е Н И Е

За издадените постановления и разпореждания от Министерския съвет през 1961 г., с които се правят промени в плана за износа и вноса на Министерство на външната търговия за 1961 година

в хиляди лева: (+) увел., (-) намал.

Основание за издадени пост[ановления] разп[ореждания]	Извършени промени в плана за износа и вноса					Посочено ли е, че следва да се коригира и валутния план
		О б щ о		в т.ч. кап. вал.		
	№	приход	разход	приход	разход	
Р	178		-263			Не. За изп. МФ, ДПК
П	27	-2 264				Не. За изп. МФ, ДПК
Р	448	-280		-160		Не. За изп. МФ, ДПК
П	54	+10 709	+9 345	+5 380	+4 800	Не. За изп. МФ, ДПК
Р	469	-14 000	-15 400			Не. За изп. МФ, ДПК
писмо	2476	-3 884				Не. За изп. МФ, ДПК
Р	854	+15 241	+6 963			Не. Строго пов. Инж. у-ние
П	110	+32 266	-241 156	+21 355	-13 264	Поверит. Измен. във вал. план
Р	1152		+1 182		+1 182	Да. За изп. МФ, ДПК, БНБ
Р	1093	+372				Не. За изп. МФ, ДПК
Р	1310					
Р	1102					
Р	1352	-37 906		-15 930		Не. За изп. МФ, ДПК
Р	1390					
Р	1499					
Р	913	-2 726		-2 776		Да. Допълн. на П-110/6.VI.
Р	1462		-24 249		+28 186	Поверит. измен. във вал. план
П	163		-994			Не. Компенсиране
Р	1407				+1 825	Не. За изп. МФ, ДПК
П	174	-23 392	-11 494	-7 100		Не. За изп. МФ, ДПК
П	153		-500			Не. За изп. МФ, ДПК
Р	1705		+1 450		+1 450	Не. Измен.плана на окр. нар.съвет – Хасково
Р	1781		+2 450		+1 360	Не. Компенс. с допълн. износ
Р	1919		-1 700			Не. За изп. МФ, ДПК
Р	1781		-1 462		-1 462	Не. За изп. МФ, ДПК
п-мо ДПК	11031		-3 080			Не. Мазут. Компенсация с допълн. износ
Р	458				-4 500	Не. МВТ. Право на м-ра да изменя плана за изн. и вноса
Р	2228		-3 500		-3 500	Машини. Компенс. с доп. износ

п-мо ДПК – „ -	8281 350	-2 448				Не. За изп. МФ, ДПК
Р Р	1855 1888	-13526				Не. Измен. плана ОНС – Ямбол
Р Р	1705 1725	-20 489				Не. Измен. плана ОНС – Димитровград
Р	1838			-22 812		Не. Измен. плана износа
Р п-мо ДПК	1781 8377	-2 700		-2 700		Не. За изп. МФ, ДПК
Р п-мо ДПК	1899 7313	-11 200				Не. За изп. МФ, ДПК
Р	2228	-8 120		-8 120		Не. Компенсация
Р п-мо ДПК	1899 10239	-3 686		-3 686		Не. Измен. плана ОНС–Коларовгр.
писма и ..... до 30.XI.61		-5 125 -93 158	+78 -282 330	-8 201 -44 750	+1 001 +17 078	

ЗАБЕЛЕЖКИ: 1. При съставяне на горното сведение данните са взети от М-во на външната търговия, респективно от отделните разчети за плана по износа и вноса и от преписките на постановленията и разпорежданията на Министерския съвет.

2. От горните постановления и разпореждания едно незначително число са изпратени и на Б. н. банка.

3. В по-голямата част от тези постановления и разпореждания изпълнението се възлага само на М-во на външната търговия, М-во на финансите и Държавна планова комисия.

4. При получаването на всяко едно постановление, разпореждане и писмо на ДПК, Министерството на външната търговия прави записка за следващите се корекции по плана за износа и вноса, които се съгласуват с Държавната планова комисия.

5. Държавна планова комисия получава едно копие от записката, посочена в т. 4 и при нужда използува данните на М-во на външната търговия.

С о ф и я, 12.XII.1961 г. [- - -]

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 1, л. 93–94, 104. Оригинал. Машинопис.

№ 802

ПИСМО ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО ДЪРЖАВНАТА ПЛАНОВА КОМИСИЯ С ИСКАНЕ ЗА СВОЕВРЕМЕННО УВЕДОМЯВАНЕ НА БНБ ЗА ИЗВЪРШВАНИТЕ ИЗМЕНЕНИЯ ВЪВ ВАЛУТНИЯ ПЛАН

София, 22 декември 1961 г.

Валутно управление
16262
22 декември 1961 г.

До
ДЪРЖАВНАТА ПЛАНОВА КОМИСИЯ
Т У К

През течение на годината се извършиха значителни корекции и промени в планираните постъпления и плащания по стоковите операции на валутния план за 1961 г.

В редица постановления и разпореждания на Министерския съвет, издадени във връзка с измененията на плана за износа и вноса, се посочва само количественото изражение на стоките, в други се правят промени в този план, без да са дадени конкретни указания за съответни промени на валутния план и пр.

Поради това Банката не е в състояние сама да извършва необходимите корекции и проме-

ни във валутния план и при отчитане на плана за планираните постъпления и плащания по стоковите операции ползува данните на Министерството на външната търговия. Считаме обаче, че така съгласуваните размери, заимствувани от плана за износа и вноса на Министерството на външната търговия, не във всички случаи могат да отразят правилно измененията в постъпленията и плащанията на валутния план.

Българската народна банка е на мнение, че промените в плана за износа и вноса, които налагат съответно коригиране на плана за постъпленията и плащанията по стоковите операции, следва да се съгласуват с Държавната планова комисия, която да съобщава на Банката новоустановения размер на плана.

За нуждите на месечната ни отчетност и за вярното отчитане на стоковите постъпления и плащания по валутния план за 1961 г., молим да ни се съобщи размерът на плана за стоковите постъпления и плащания към 31 декември т.г. общо и в това число в капиталистическа валута.

За в бъдеще молим тези размери да ни се съобщават ежемесечно, тъй като в противен случай ще се затрудни провеждането на валутния контрол.

ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ: *Н. В. Царевски*

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 1, л.103. Оригинал. Машинопис.

№ 803

СПРАВКА ЗА ПОСТЪПЛЕНИЯТА В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА ОТ 1 ЯНУАРИ ДО 13 ЯНУАРИ 1962 Г. И ЗА ПЛАЩАНИЯТА В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА ЗА ПЕРИОДА ОТ 15 ЯНУАРИ ДО 20 ЯНУАРИ 1962 ГОДИНА

София, 15 януари 1962 г.

ЕЖЕДНЕВНО СВЕДЕНИЕ

I. Постъпления в капиталистическа валута от 1.1. до 13.1.1962 г.

(в хил. долари)

№ по ред	СЪДЪРЖАНИЕ	В конверт. валута	В клир. валута	Всичко
1.	От 1.I. до 12.I.1962 г.	2.536	2.885	5.421
2.	На 13.I.1962 г.	47	145	192
	Всичко от 1.I. до 13.I.1962 г.	2.583	3.030	5.613

II. Погашения в конвертируема валута от 15.I. до 20.I.1962 г.

1. На 15.I.1962 г. 211
2. От 16.I. до 20.I.1962 г. ..... 1.309 хил. дол.

Всичко: 1.520 хил. дол.

III. Очаквани постъпления от вече извършен износ в конвертируема валута:

1. По акредитиви без покритие ..... 757 хил. дол.
2. По износ с/у инкасо на документи ..... 5.535 хил. дол.

Всичко: 6.292 хил. дол.

IV. Открити акредитиви за износ с/у кап. валута със срок м. март 1962 г.

1. Конверт. валута ..... 10.281 хил. дол.
2. Клиринг. валута ..... 3.444 хил. дол.

София, 15.I.1962 г. [- - -]

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 1, л. 101. Оригинал. Машинопис.

№ 804

ПИСМО ОТ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ И МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ С ИСКАНЕ ЗА ПРЕУСТАНОВЯВАНЕ НА НЕПРАВОМЕРНАТА ПРАКТИКА НА ВЪНШНОТЪРГОВСКИТЕ ИЗНОСНИ ПРЕДПРИЯТИЯ ДА ПРИСПАДАТ КОМИСИОНИ, ГЛОБИ, РЕКЛАМАЦИИ И ДРУГИ ПРАВА ОТ ФАКТУРНАТА СТОЙНОСТ НА ИЗНЕСЕНИТЕ СТОКИ

София, 17 април 1962 г.

Валутно управление
35800

До
МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ
Управления „Валутно“ и „Износ“
Копие: МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ
Валутно управление
Т У К

На № 2500/5402 от 11 април [1]962 г.

Във валутния план на страната по статия „Търговски операции“ са планирани средства за изплащане на комисиони по търговските сделки с чужбина. С одобрения по тази статия лимит на Министерството на външната търговия е определен размера, до който през плановия период може да се извършват разходи в чужда валута за изплащане на комисиони и други права на чуждестранните посредници.

Установената от външнотърговските износни предприятия практика плащането на посредническата комисиона да се извършва от купувача на стоката, като същата се приспадне от стойността ѝ, е неправилна.

По този начин се нарушава плановата дисциплина, тъй като значителни нестокови разходи се отклоняват от валутния план и вместо изплащането им да се извърши в кръга на определените по плана лимити, те се прикриват чрез приспадане от стоковите постъпления.

Компенсирането на комисионите и други разходи чрез намаляване валутната стойност на извършения износ има за последица нереално отразяване на фактическите постъпления от износа и действително извършените разходи за комисиони в чужбина. Това дава отрицателно отражение при икономическата преценка за ефекта от външната търговия и мерките, които трябва да се вземат за подобряване възвръщаемостта от износа и плащането на комисиони на чуждестранните посредници.

При тази практика на външнотърговските износни предприятия се ограничава, а в някои случаи се изключва, валутният и планов контрол на Министерството на външната търговия, а контролът на Министерството на финансите и на Българска народна банка изобщо се елиминира.

По същия начин през 1962 г., по разрешение на Министерството на външната търговия, от износа се приспадат разни рекламации, неустойки и др., с което се прикриват допускани слабости от външнотърговските предприятия и се създава възможност за нереално отчитане и анализ на фактически извършения износ в чужбина, постъпленията от износа и действително извършените плащания по неустойки, рекламации и други.

Българската народна банка потвърждава становището си, че спадане на комисиони, глоби, рекламации и други права от фактурната стойност на износните стоки е неправилно и трябва да се преустанови. Всички нестокови разходи следва да се разрешават от Министерството на външната търговия по установения ред и да се отразяват във валутния план по фактическия им размер и характер.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
п. Н. Дацков п. Й. Наков

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 9, л. 197. Оригинал. Машинопис.

№ 805

ИНФОРМАЦИЯ НА ВАЛУТНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ВАЛУТНИЯ ПЛАН ЗА 1962 ГОДИНА

София, 26 януари 1963 г.

.....
..... *IV-2-180*
26.I.1963 г.

Поверително

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Валутно управление

И Н Ф О Р М А Ц И Я

Относно: изпълнението на валутния план за 1962 г.

Изпълнението на валутния план през 1962 г. по коригирани лимити и в размерите на плана към края на годината е:

(в милиони лева)

С Т А Т И И	О Б Щ О			От тях в капиталистическа валута				
	План	Изпълнение		План	Изпълнение		В това число:	
		Сума	%		Сума	%	Кон-верти-руеми	Кли-рин-гови
ПРИХОДИ:								
стоки по плана 1961 г.	-	41,4	-	-	25,9	-	12,4	13,5
стоки извън плана	-	5,9	-	-	2,4	-	1,3	1,1
стоки по плана 1962 г.	865,4	838,6	97	188,3	149,3	79	85,0	64,3
стоки по плана 1963 г.	-	2,5	-	-	0,8	-	0,8	-
От стоки – всичко:	865,4	888,4	103	188,3	178,4	95	99,5	78,9
Реекспорт	1,9	19,4	-	1,7	18,7	-	8,8	9,9
Нестокови	59,9	52,8	88	23,1	18,3	79	13,3	5,0
Всичко приходи:	927,2	960,6	104	213,1	215,4	101	121,6	93,8
РАЗХОДИ:								
стоки по плана 1961 г.	-	6,6	-	-	7,0	-	3,7	3,3
стоки извън плана	-	6,5	-	-	6,2	-	5,1	1,1
стоки по плана 1962 г.	830,7	916,1	110	167,1	152,4	91	94,1	58,3
стоки аванс плана [1]963 г.	-	19,6	-	-	19,6	-	15,8	3,8
За стоки – всичко:	830,7	948,8	113	167,1	185,2	111	118,7	66,5
Реекспорт	-	20,6	-	-	20,5	-	7,7	12,8
Нестокови	89,0	83,9	94	34,9	38,2	109	27,2	11,0
Всичко разходи:	919,7	1 053,3	115	202,0	243,9	121	153,6	90,3
Салдо по текущите операции	+ 7,5	- 92,7	-	+ 11,1	- 28,5	-	- 32,0	+ 3,5
Използувани кредити и салдо от 1961 г.	157,1	271,5	173	24,1	142,9	-	131,4	11,5
Погашения, вкл. планираните суми за преходните остатъци и предоставени кредити	170,7	180,2	127	55,6	113,9	205	100,2	13,7
САЛДО – по кредитите	- 13,6	+ 91,3	-	- 31,5	+ 29,0	-	+ 31,2	- 2,2
САЛДО – платежен баланс	- 6,1	- 1,4	-	- 20,4	+ 0,5	-	- 0,8	+ 1,3

От таблицата се вижда, че след направените корекции през 1962 г. на стоковите и нестокови показатели по валутния план, към края на годината изпълнението по „Текущите операции“ общо приключва с пасивно салдо в размер на 92,7 млн. лева, при план – активно салдо 7,5 млн. лева.

В капиталистическа валута изпълнението приключва с пасивно салдо 28,5 млн. лева при план – активно салдо 11,1 млн. лв.

Характерно за резултата от изпълнението на валутния план е съществуващата от години наред практика, особено по плана за стоковите операции на Министерството на външната търговия, да се внасят предложения за увеличаване на вноса, за извънпланов внос, за намаление на износа и др., а към края на годината размерът на плана да се коригира и съобразява с действителното изпълнение.

Ако се вземат първоначално одобрените размери на плана, без направените корекции, то общо по текущите операции изпълнението приключва с пасивно салдо 92,7 млн. лева, при първоначално предвиждано активно салдо 40,1 млн. лева. За капиталистическата валута изпълнението приключва 1962 г. с пасивно салдо 28,5 млн. лева, при първоначално планирано активно салдо 56,6 млн. лева.

При това положение и с корекциите, и без корекциите, изпълнението на валутния план за 1962 г., общо и в капиталистическа валута е неблагоприятно.

Неблагоприятно приключва изпълнението на валутния план в капиталистическа валута, в резултат на което през 1962 г. разплащанията с капиталистическите страни, а най-вече тези с конвертируема валута, протекоха при голямо напрежение и затруднение.

През годината Българската народна банка, в тясно сътрудничество с Министерството на външната търговия, отделяше изключително внимание и грижи за намиране на валутни източници, като ускоряваше износа на някои стоки, получаване аванси срещу бъдещ износ на стоки, използуване на кредитни възможности и други мерки, за да обезпечи плащането на настъпилите падежи срещу задълженията по кредитите, за заплащане на текущия внос и другите нестокови разходи в капиталистическа валута.

Неблагоприятното изпълнение на валутния план в капиталистическа валута и свързаните с това затруднения в плащанията с капиталистическите страни, се дължат на следните основни причини:

1. Усвоиха се напълно планираните плащания за внос на стоки, а не е изпълнен планът за постъпленията от износ на стоки в капиталистическа валута.

2. През 1962 г. се реализираха и доставки на стоки извън валутния план, без за заплащането им да се предвидиха допълнителни валутни средства, въпреки ограниченията по силата на т. т. 6 и 7 от 234-то постановление на Министерския съвет от 5 декември 1961 г.

3. За неблагоприятния резултат, с който приключи през 1962 г. валутният план в капиталистическа валута, оказа влияние и авансовият внос, който се реализира към края на 1962 г. в поголямата си част на кредит срещу използувани краткосрочни кредити и пр.

Във валутния план за 1962 г. показателите по стоковите операции бяха заложени в размерите на външнотърговския стоков план на Министерството на външната търговия.

За да се преведат до действителните постъпления и плащания според предвижданията на външнотърговския валутен план, тези показатели в капиталистическа валута бяха коригирани и заедно с другите показатели в капиталистическа валута по валутния план за 1962 г. се разпределиха по видове валута и по тримесечия в разбивка, извършена от Министерството на външната търговия.

Плановите показатели по тази разбивка останаха непроменени почти до края на годината и спрямо тях се контролираше и отчиташе изпълнението на валутния план в капиталистическа валута.

Към края на 1962 г. показателите за постъпленията от износ на стоки в капиталистическа валута по тази разбивка бяха рязко намалени общо и в това число в конвертируема валута.

Тъй като през 1962 г. всички плащания в капиталистическа валута и в това число конвертируема валута по валутния план за 1962 г. бяха обвързани с постъпления по първоначално одобрения план за приходите от износ на стоки и през цялата година изпълнението се реализираше по тях, то правилно е изпълнението да се отчете спрямо първоначалната разбивка на плана.

От следната таблица с план за постъпленията от износ преди намалението му се виждат разчетите в капиталистическа валута по тримесечия и видове валута, независимо от това дали са реализирани в изпълнението на плана, извън плана, преходни пера и пр.

(в млн. лева)

	Конвертируеми валути						Клирингови валути					
	Всичко		По тримесечия				Всичко		По тримесечия			
	План	Изпълнение	I	II	III	IV	План	Изпълнение	I	II	III	IV
ПРИХОДИ:												
От износ на стоки	127,4	99,5	17,0	18,1	18,5	45,9	87,1	78,9	20,6	16,6	20,1	21,6
Нестокови	9,9	13,3	1,4	3,0	3,6	5,3	5,4	5,0	0,2	1,4	1,3	2,1
Реекспорт	1,7	8,8	0,4	2,3	3,6	2,5	-	9,9	2,9	1,9	1,7	3,4
Всичко приходи:	139,0	121,6	18,8	23,4	25,7	53,7	92,5	93,8	23,7	19,9	23,1	27,1
РАЗХОДИ:												
За внос на стоки	95,9	118,7	36,0	29,0	18,1	35,6	73,7	66,5	12,5	29,8	14,4	9,8
Нестокови	20,5	27,2	4,9	5,3	7,8	9,2	7,8	11,0	2,0	3,7	1,7	3,6
Реекспорт	-	7,7	1,8	1,3	2,2	2,4	-	12,8	2,8	3,3	2,9	3,8
Всичко разходи:	116,4	153,6	42,7	35,6	28,1	47,2	81,5	90,3	17,3	36,8	19,0	17,2
Салдо по текущи операции	+22,6	-32,0	-23,9	-12,2	-2,4	+6,5	+11,0	+3,5	+6,4	-16,9	+4,1	+9,9

Спрямо некоригирания план за износа в капиталистическите страни постъпленията от износ на стоки в конвертируема валута приключват със значително неизпълнение на плана. При това през течение на годината редица капиталистически страни преминаха към разплащане с конвертируема валута и Банката непрекъснато чувствуваше остра нужда от такава валута.

Особено тежко беше положението с разплащанията в конвертируема валута през първото полугодие на 1962 г., когато постъпленията от износ на стоки бяха съвсем недостатъчни да покрият текущите плащания за внос, нестокови операции и погашенията срещу задълженията от използуваните кредити в конвертируема валута.

Така, само по текущите операции без погашенията, разплащанията в конвертируема валута през първото полугодие на 1962 г. приключиха с пасивно салдо в размер на 36,1 млн. лева, при предвидено според разбивката пасивно салдо 24,9 млн. лева.

При това трябва да се има предвид, че през първото тримесечие на 1962 г. постъпиха около 20 млн. лева от стоки по плана за 1961 г., изнесени до 31 декември 1961 г. и неплатени до края на 1961 г., а към края на 1962 г. и аванси в конвертируеми валути за около 14,2 млн. лева срещу стоки по плана за 1962 и 1963 г., по-голямата част от които не бяха изнесени до края на отчетната година, а ще се изнесат през м. м. януари и март 1963 г.

Ако тези постъпления се отнесат към съответните планове и се спаднат от размера на приходите в капиталистическа валута, то пасивното салдо по валутния план за 1962 г. ще бъде значително по-голямо.

От износ на стоки в капиталистическите страни с плащане в клирингова валута, постъпленията са значително по-големи от плащанията. Голяма част от тези постъпления обаче са от износ в слаборазвитите страни и по силата на сключени споразумения трябва да се използуват за внос на стоки от същите страни. От друга страна, с тези страни е възприета линия на подпомагане и се очерта тенденция активното салдо по клиринговите сметки да се оформява в кредити. Така, през отчетната година се преоформи в кредит активното салдо от 1961 г. по клиринговите сметки с Гвинея и Мали.

* * *

Стоковите постъпления и плащания през 1962 г., реализирани в изпълнение на плана, извън плана, от преходни пера и пр. са:

Общо в социалистическа и капиталистическа валута са постъпили 888,4 млн. лева, а са платени 948,8 млн. лева, или приключват годината с пасивно салдо 60,4 млн. лева.

От тях в капиталистическа валута са постъпили 178,4 млн. лева, срещу 185,2 млн. лева плащания, или стоковите постъпления и плащания в капиталистическа валута приключват към края на 1962 г. с пасивно салдо в размер на 6,8 млн. лева.

През 1962 г. планът за стоковите операции само за 1962 г., в сравнение с този за 1961 г., е изпълнен, както следва:

(в милиони лева)

Обяснение	Социалистически страни, вкл. авансовият внос за 1963 г.						Капиталистически страни					
	1961 г.			1962 г.			1961 г.			1962 г.		
	План	Изп.	%	План	Изп.	%	План	Изп.	%	План	Изп.	%
Приходи	574,7	619,9	108	677,1	689,3	102	157,4	105,5	67	188,3	149,3	79
Разходи	604,6	650,3	108	663,6	763,7	115	117,0	110,7	95	167,1	152,4	91
Салдо	-29,9	-30,4	-	+13,5	-74,4	+-	+40,4	-5,2	-	+21,2	-3,1	-

От таблицата се вижда, че през 1962 г. по коригираните към края на годината лимити за износ и внос на стоки, стоковите операции с капиталистическите страни по плана за 1962 г. приключват с пасивно салдо 3,1 млн. лева, срещу планирано за годината активно салдо 21,2 млн. лева.

Ако се вземе планът за 1962 г. за вноса и износа в капиталистическа валута по първоначално одобрените размери, без направените корекции, изпълнението е още по-неблагоприятно.

Така например, планът за постъпленията от износ спрямо първоначално одобрените размери не е изпълнен с 29%, а планът за вноса е преизпълнен с 8%.

Очевидно е, че както спрямо първоначалния план, така и спрямо коригирания такъв, изпълнението на стоковите операции в капиталистическа валута през 1962 г. приключва неблагоприятно.

А би трябвало резултатът да бъде по-благоприятен, поради следните причини:

1. Срещу реализираните през 1962 г. постъпления в капиталистическа валута от износ на стоки, Министерството на външната търговия отчита, че през 1962 г. в капиталистическите страни са изнесени стоки за 180,3 млн. лева, или външнотърговският стоков план за 1962 г. с капиталистическите страни е изпълнен 103%.

2. По силата на 225-то постановление на Министерския съвет от 1961 г. предвидените по плана за 1961 г. стоки за износ, които не бяха изнесени до 31 декември 1961 г., се блокираха за износ през 1962 г. и за тях се установи отделно наблюдение и отчет. По данни на Министерството на външната търговия блокираните за износ през 1962 г. стоки за капиталистическите страни от плана за 1961 г. възлизат на около 19,9 млн. лева.

Съгласно 58-то постановление на Министерския съвет от 23 април 1962 г. и решение на Министерството на външната търговия, 4,6 млн. л[ева] постъпления в капиталистическа валута от блокираните стоки се включиха в размера на постъпленията по плана за износа 1961 г., а постъпленията от останалите блокирани за износ стоки се отчетоха по плана за износа 1962 г.

3. В сумата на постъпленията от износ на стоки в капиталистическите страни по плана за 1962 г. са включени около 10,0 млн. лева получени аванси в конвертируема валута срещу стоки, по-голямата част от които не бяха изнесени през 1962 г. и ще се изнесат до края на първото тримесечие на 1963 г.

4. В изпълнението на плана за внос на стоки от капиталистическите страни не са включени поетите ангажименти за доставки на стоки срещу акредитиви без покритие, тъй като по тях плащането не е реализирано. Към 31 декември 1962 г. размерът на откритите акредитиви без покритие възлиза на 12,8 млн. лева.

5. Не са включени в размера на вноса и поетите ангажименти за внос на стоки срещу учредени банкови гаранции. Към края на 1962 г. размерът на откритите гаранции възлиза на 29,7 млн. лева.

6. В постъпленията от износ на стоки в капиталистическа валута през 1962 г. са отчетени също така и всички приходи за времето от 1.I. до 8.I.1963 г., реализирани от изнесени стоки в капиталистическите страни по плана за износа за 1962 г., въпреки че съгласно с текущите операции на Българска народна банка такива постъпления следваше да се посочат като постъпления по ва-

лутния план за 1963 г.

Българска народна банка установи по изключение този начин на осчетоводяване на част от операциите си, ръководима от съображение да се подобри изпълнението на постъпленията от износ на стоки в капиталистическа валута по валутния план за 1962 г.

През 1962 г. от направени рекламации Банката е отбелязала следните по-значителни слабости, допуснати от външнотърговските предприятия при стоковите им сделки с капиталистическите страни:

Д[ържавно] Т[ърговско] П[редприятие] „Хранекспорт“

На 17.I.1962 г. са преведени по клиринга с Гърция 17.565 валутни лева за изнесено лошокачествено сирене в Гърция.

На 10.II. от изнесено в ГФР лошокачествено масло са върнати обратно 254 каси за З[ападно]Г[ермански] М[арки] 11 565.

На 28.V. превежда лири английски 3.205 за присъдена сума по арбитражно дело за вреди и загуби по неизпълнена в срок доставка на захар 1960 г. и пр., пр., независимо от рекламации по нередовни сделки със социалистическите страни.

ДТП „Индустриалимпорт“

На 21.II.1962 г. плаща 23.468 валутни лева в италиански лирети за смесване на суров нефт с мазут при износ на нефт за Италия.

На 18.IV. превежда на фирмата „Бунго“ 6.530 долара за неустойка по вноса на египетски памук и пр.

ДСП „Булет“

На 21.II. превежда в Швейцария 20.000 долара, а на 4 август още 13.152 долара за разноски по арбитражно дело № 410 от 9.III.1961 г.

ДТП „Булгарплодекспорт“

На 25.II.1962 г. превежда 1.244 З[ападно]Г[ермански] М[арки] като рекламация за свръхдоговорна фира за изнесени в ГФР кайсиеви ядки.

На 7.II. е платило 1.500 лири английски за стокова рекламация по изнесен в Англия нестандартен пулп.

На 12.II. са платени 2.796 лири английски и 2.705 лева в хол[андски] флорини за изнесен в Холандия лошокачествен пулп и пр.

ДТП „Химимпорт“

На 22 септември 1962 г. плаща 3.000 валутни лева към САЩ за неустойка поради недоставено количество анасон в САЩ.

ДТП „Разноизнос“

На 23.III.1962 г. плаща 13.700 лева в резултат на рекламация за изнесени във Франция лошокачествени плочки, а на 19 юни на „Текстил“ Берлин 682 рубли глоби за недоставени килими.

ДТП „Булгарконсерв“

На 7.II.1962 г. е платило 661 долара за изнесен в САЩ неотговарящ на договора червен пипер и 7.058 зап[адно]г[ермански] марки за бомбирани кутии и паднали етикети по изнесени в ГФР консерви.

На 8.II. са преведени 2.399 З[ападно]Г[ермански] М[арки] за глоби за закъснение при товаренето на консерви, а на 5.III. 5.417 З[ападно]Г[ермански] М[арки] за ненавременно доставени в ГФР сухи сливи.

На 6.III. са преведени 22.945 З[ападно]Г[ермански] М[арки] за лошокачествени и за ненавреме доставени в ГФР консерви, а на 13.III. 33 577 З[ападно]Г[ермански] М[арки] за недоброкачествено доматено пюре, изнесено в ГФР.

На 26 май 1962 г. плаща стокова рекламация в Лондон за 4.285 английски лири за лошокачествени домати. Кирил Мишев в Лондон е давал на всеки 12 каси по една гратис.

На 30.V.1962 г. са платени 1.930 валутни лева за озахарени сушени сливи, изнесени в Холандия и пр. пр.

През 1962 г. от размерите на общите постъпления от износ на стоки в капиталистическа валута са спаднати за анулации, рекламации и други нередности 3,4 млн. лева, от които 0,8 млн. лева в конвертируема валута.

Нестоковите разходи в капиталистическа валута по валутния план за 1962 г., спрямо първоначално одобрените в началото на годината лимити, са реализирани с 35% превишение на плана.

Очевидно е, че нестоковите операции не се планират реално. Това се потвърждава от многократните корекции на плана, които се направиха през течение на годината, особено за разходите по статиите „транспортни операции“, „търговски операции“, „командировки“ и пр.

Но даже и да се вземат предвид корекциите, направени през 1962 г. за постъпленията и плащанията по плана за нестоковите операции, изпълнението през 1962 г. приключва неблагоприятно, което се вижда от долната таблица за нестоковите приходи и разходи по коригирани размери на плана.

(в млн. лева)

Обяснение	Социалистически страни						Капиталистически страни					
	1961 г.			1962 г.			1961 г.			1962 г.		
	План	Изп.	%	План	Изп.	%	План	Изп.	%	План	Изп.	%
Приходи	43,7	36,3	83	36,8	34,5	94	14,6	12,7	87	23,1	18,3	79
Разходи	61,3	52,5	86	54,1	45,7	84	27,4	26,8	98	34,9	38,2	109
Салдо	-17,6	-16,2		-17,3	-11,2		-12,8	-14,1		-11,8	-19,9	

До голяма степен за неизпълнението на плана за постъпленията от нестоков характер, както и за превишение на планираните нестокови разходи в капиталистическа валута, допринасят валутните фондове и сметки. Такива сметки имат някои ведомства и предприятия за реализиране на нестокови разходи извън определените им по валутния план лимити, разходи за сметка на приходи и пр.

Към края на 1962 г. в движение са 6 сметки за нестокови разходи извън лимитите по валутния план и то предимно в капиталистическа валута, а именно: на Министерството на външната търговия за разширение и подобрение на рекламата в чужбина, на ДСП „Балкантурист“ за издръжка на представителства и пропаганда на туризма в капиталистическите страни, на ДАП „Международни превози“ за използуване спестяванията на шофьорите при международните автомобилни превози и пр.

През 1962 г. изпълнението на някои от по-значимите статии за нестокови цели по коригирани планове е:

По статия „Транспортни операции“ при годишен план за приходите 20,2 млн. лева са постъпили 14,8 млн. лева, от които в капиталистическа валута 10,5 млн. лева, при план 13,3 млн. лева. В постъпленията по тази статия в капиталистическа валута са включени 8,3 млн. лева за навлата „СИФ“ от износа на стоки в капиталистическите страни.

Значително е неизпълнението на плана за приходите от навла в капиталистическа валута. Това неизпълнение се дължи на допълнително разрешените разходи за навла в капиталистическа валута в размер на 4.200 хиляди лева, срещу увеличение на приходите от навла със същата сума, по 1922-то разпореждане на Министерския съвет от 6 декември 1962 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 9, л. 5–14. Оригинал. Машинопис.

№ 806

ПИСМО ОТ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ДО МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ ДИМИТЪР ПОПОВ С БЕЛЕЖКИ ПО ДОКЛАДА ЗА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС ПРЕЗ 1962 ГОДИНА

София, преди 31 май 1963 г.

До
МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ
другаря Димитър ПОПОВ
Т У К

Другарю Министър,

По доклада относно платежния баланс на НР България за 1962 г. Българската народна банка има следните бележки:

Считаме, че постъпленията и плащанията за реекспорта трябва да се отделят от постъпленията и плащанията по стоковите операции и да се посочат отделно, като за тях се дадат повече данни и сведения за ефекта от тези операции и отражението им върху платежния баланс на страната.

В доклада за изпълнението на плана за стоковите операции се посочва, че превишението над плана се дължи предимно на извършен надпланов и извънпланов износ на стоки, реализирани продажни цени, по-високи от плановите и други.

От отчетните данни на Банката за изпълнението на валутния план за 1962 г. се вижда, че реализираните постъпления от износ на стоки в повече от плана за 1962 г. се дължат преди всичко на постъпленията от преходните пера, т.е. постъпления от стоки по плана за 1961 година.

На мнение сме в доклада да се отдели повече място и се направят изводи за ефективността от износа на някои стоки и изобщо данни и изводи за възвръщаемостта от износа, особено в капиталистическите страни.

В разходите за нестоковите операции по платежния баланс на страната значително място заемат плащанията за „навла“. През последните няколко години се разреши закупуване на кораби, като изплащането им се извърши от икономиите за плащаните морски навла в капиталистическа валута. През 1962 г. се платиха значителни суми в капиталистическа валута за контрасталии, поради нередности в морския транспорт, което е реална загуба за народното стопанство и пр.

Поради това намираме, че в доклада би следвало да се отдели повече място за изясняване на този проблем и се направят изводи във връзка с това.

Намираме предпоследната алинея на доклада като недостатъчна за отчитане и изясняване валутното положение на страната към края на 1962 година.

Считаме, че едновременно с представения платежен баланс би трябвало да се изготви и разчетен баланс към края на 1962 г. и в него се направи и разчет за положението на отпуснатите и получени кредити по страни и години за погасяване задължение, което е залегнало и в 74-то постановление на Министерския съвет от 14 май 1962 година.

Намираме, че в доклада би трябвало да се предвиди разпоредителна част, в която да се направят предложения за решения във връзка с изпълнението на валутния план за 1962 г. и мероприятия за подобряване на валутното планиране и валутното положение на страната, които да се имат предвид при изпълнението на плана за 1963 г. и предстоящото съставяне на валутния проектоплан за 1964 година.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

[Върху писмото – надпис:]
Др. Капитанов
К[ъм] д[ело] – докладвах на др. Царевски. При положение, че БНБ предаде на ръка на М[инистерството на] ф[инансите] справка, покриваща напълно съдържанието на писмото, не е необходимо да изпращаме и писмо.
31.V.1963 г. Й. Наков

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 9, л. 2. Оригинал. Машинопис.

№ 807

РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА ВЪЗЛАГАНЕ НА ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЛЪЧЕЗАР АВРАМОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ВЕСЕЛИН ТОДОРОВ ОТГОВОРНОСТТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ВАЛУТНИТЕ БАЛАНСИ

София, 19 юни 1968 г.

РЕШЕНИЕ „*Б*“ № 6

НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ОТ 19.VI.1968 год.

С оглед да се внесе по-голяма дисциплина и стабилност във валутния баланс на страната възлага на др. Лъчезар Аврамов и на председателя на Българската външнотърговска банка др. Веселин Тодоров отговорността за реализирането на валутните баланси и тяхното разходване в рамките на годишните планове.

Изменения могат да стават само с изричното съгласие на др. Тодор Живков или с решение на Политбюро на ЦК на БКП.

Т. Живков

[- - -]
Ж. Живков [- - -]
[- - -]
[- - -] [- - -]
[- - -] *Тано Цолов*
Б. Българанов

ЦДА, ф. 1Б, оп. 64, а.е. 374, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 808

ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ВАЛУТЕН ПЛАН ЗА 1969 ГОДИНА

София, 30 януари 1969 г.

Препис от препис!
Лично строго поверително!
Екз. № 3

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 4

на Министерския съвет
от 30 януари 1969 година
За утвърждаване Държавния валутен
план за 1969 год.
По доклад № от 196 год.

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ ПОСТАНОВИ:

1. Утвърждава Държавния валутен план за 1969 г.

Изпълнението на Държавния валутен план се възлага на министъра на външната търговия.

2. Министерството на външната търговия, Министерството на финансите и Българската външнотърговска банка съгласувано с отрасловите министерства да направят разпределение на валутния план за 1969 г. по тримесечия и по ведомства, като се осигури обвръзка на приходите и разходите.

3. Изпълнението на плана по износа да се счита за първостепенна държавна задача.

Министерството на външната търговия да следи отблизо работата на министерствата и ведомствата с външнотърговска дейност по изпълнението на плана по направления и тримесечия.

Задължава министерствата и ведомствата да изпълняват нарежданията на Министерството на външната търговия по отношение на външнотърговската им дейност.

Министрите, ръководителите на ведомствата и генералните директори на обединенията ежемесечно да отчитат изпълнението на плана за износа пред министъра на външната търговия.

Министърът на външната търговия прави предложения пред Комитета за стопанска координация за търсене на строга отговорност при неизпълнението на валутните планове и при допускане преразход на валутни средства.

4. Забранява внасянето на предложения в Министерския съвет за допълнителен внос по II направление, както и за извънпланов внос срещу допълнителен износ, освен с разрешение на председателя на Министерския съвет.

Балансирани сделки за внос и износ от III направление (развиващите се страни, включително и Югославия) може да се извършва само с разрешение на Комитета за стопанска координация, без да се нарушава салдото за свободно конвертируема валута, която трябва да постъпи в Българската външнотърговска банка по същото направление.

5. Забранява на министерствата и ведомствата, потребители на вносни машини и съоръжения, да влизат сами във връзка със задгранични фирми и да водят преговори за доставки без съгласието на Министерството на външната търговия.

6. Задължава Държавния комитет за наука и технически прогрес, Министерството на машиностроението и другите ведомства да набележат мероприятия за намаляване доставките от капиталистическите страни на окомплектовка и резервни части в размер на не по-малко от 10%.

7. Задължава всички министерства и ведомства да провеждат строг режим на икономии при изразходване на валутни средства. Министерството на външните работи и Министерството на външната търговия да внесат предложение в Министерския съвет за преразглеждане броя и състава на дипломатическите, търговските и други представителства с оглед да се намалят валутните разходи.

8. Министерството на външната търговия, съвместно с министерствата и ведомствата, които имат външнотърговска дейност, да набележат мероприятия за укрепване на външнотърговските организации при държавните стопански обединения.

9. Министерството на външната търговия да направи пред съветската страна постъпки неизползуваният кредит по спогодбите от 24.I.1964 г. за внос на риболовни траулери и от 4.VII.1964 г. за нефтодобив и нефтопроучване да се прехвърлят към спогодбата от 4.VII.1964 г. за внос на комплектни обекти, по която кредитът е изчерпан през 1968 година.

10. Утвърждава крайни валутни и финансови резултати на ИГ „Български търговски флот“ за 1969 г., както следва:

1. Валута за преотстъпване:

а) от ИГ „Български търговски флот“, без ДСО „Корабостроене“	- 52 млн. вал. лв.
в т.ч. капиталистическа валута	- 17 млн. вал. лв.
б) от ДСО „Корабостроене“	- 24 млн. вал. лв.
в) в т.ч. капиталистическа валута	- 870 хил. вал. лв.

2. Финансов резултат:

а) от ИГ „Български търговски флот“, без ДСО „Корабостроене“, вноска в бюджета	- 25 500 хил. лв.
б) ДСО „Корабостроене“ получава от бюджета	- 31 196 хил. лв.

В салдото не са включени ценовите разлики от вноса, осъществяван от ДСП „Балкант-

ранс“, които се внасят отделно в бюджета при реализацията им.

11. Видоизменя т. 16 от постановление № 13 на Министерския съвет от 5.III.1968 г., както следва:

„Разрешава на ДСО „Тексим“ да изразходва за своя сметка необходимите средства за изграждане и пускане в производство експерименталните бази в Ботевград и София за Антибиотикум Булгарикум, без да се изменя валутното салдо на ИГ „Български търговски флот“ за 1969 г.“.

12. Министерството на външната търговия, съвместно с отрасловите министерства и ведомства, да набележат мероприятия за осигуряване ритмичното изпълнение на плана в промишлените предприятия, произвеждащи стоки за износ по второ направление.

Министерството на снабдяването и държавните резерви да снабдява с предимство с дефицитни суровини и материали тези предприятия.

13. Министерството на външната търговия:

да използува всички възможности за пренасочване към развиващите се страни вноса на суровини и материали от второ направление;

да вземе мерки за осигуряване вноса на онези стоки, които не са включени в търговските протоколи със социалистическите страни.

14. Задължава органите на Министерството на вътрешните работи да намалят до минимум издаването на паспорти за частни пътувания в капиталистическите страни и в Югославия.

София, януари 1969 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ *Т. Живков*

ВИ. нап. 1 екз.
1 за др. Дюлгеров
№ 101/17.II.1969 г.
Изпълнител:

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 11, л. 24–27. Препис. Машинопис.

№ 809

РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ ДА НЕ ВЗЕМА РЕШЕНИЯ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА СВРЪХПЛАНОВИ ВАЛУТНИ РАЗХОДИ, АКО МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ И БНБ ИМАТ ВЪЗРАЖЕНИЯ

София, 5 август 1974 г.

РЕШЕНИЕ „Б“ № 11

НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ОТ 5.VIII.1974 год.

За да се внесе по-голяма стабилност в платежния баланс и валутния план на страната, Политбюро на ЦК на БКП смята за целесъобразно:

Министерският съвет да не взема решения за извършване на свръхпланови валутни разходи, когато Министерството на финансите и Българската народна банка имат възражения.

В такива случаи предложенията за свръхпланови валутни разходи да се внасят за разглеждане и решаване в Политбюро на ЦК на БКП.

Т. Живков
Георги [Гриша] *Филипов*
[- - -] [- - -]
[- - -] *Т. Цолов*

ЦДА, ф. 1Б, оп. 64, а.е. 445, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 810

РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА МЕРКИТЕ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ЗАТРУДНЕНИЯТА В БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА ПРЕЗ 1974 Г. И 1975 Г. ВСЛЕДСТВИЕ НА СВЕТОВНАТА ЕНЕРГИЙНА И СУРОВИННА КРИЗА, НЕИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ДЪРЖАВНИЯ ПЛАН ПО ПРОИЗВОДСТВОТО НА НЯКОИ ВАЖНИ СУРОВИНИ И МАТЕРИАЛИ И ЗАСУШАВАНЕТО В РЕДИЦА РАЙОНИ НА СТРАНАТА

София, 9 август 1974 г.

РЕШЕНИЕ „А“ № *357*

НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ОТ *9-VIII*-1974 г.

Във връзка с преодоляване на трудностите през 1974 и 1975 година, създавани от световната енергийна и суровинна криза, от неизпълнението на държавния план по производството на някои важни суровини и материали и от засушаването в редица райони на страната, Политбюро смята за целесъобразно:

1. Министерският съвет да разглежда проблемите на изпълнението на плана за тази година и уточнението за 1975 година като единно цяло. На тази основа да се осигури най-рационално използване на ресурсите, с които разполага страната.

В тази връзка, специално внимание да се обърне върху следното:

– да се направи оценка на състоянието на залежалите материали в страната, които възлизат на около 300 млн. лева и да се утвърди план за тяхното използване още през тази година, в размер на около 100 млн. лева и включването на останалите количества, на стойност около 150 млн. лева, в балансите за следващата година;

– да се подобри състоянието на външноплатежния баланс за 1974 година, спрямо уточнения план, с около 190 млн. валутни лева, в т. ч. капиталистическа валута с около 150 млн. лева, като се намали вноса за сметка на използването на залежали и икономисани материали и на увеличението на износа на допълнителна продукция;

– да се намалят капиталните вложения през тази година с около 100-130 млн. лева. Намалението да бъде за сметка на нередовни обекти и други, които не са свързани с производството на суровини и стоки за народно потребление;

– да се вземат бързи мерки за монтиране и използване на доставеното от чужбина оборудване в размер на около 100 млн. лв.;

– занапред да се търси административна отговорност на организациите, които допускат залежаване на вносно оборудване;

– да се изработи конкретна програма за рязко намаляване на незавършеното строителство, като още през 1975 година неговият размер се сведе на 85-90 на сто към обема на капиталните вложения. В тази връзка да се проведе концентрация на средствата, строителната техника и се осигурят необходимите работници и временно използвани в строителството служители, ученици и студенти, с оглед изпълнението на плана за завършване на пускови обекти през 1974 година;

– да се прегледат всички съществуващи предприятия, цехове и други за производството на суровини и материали, където не е достигната проектната мощност и се приемат пообектно конкретни програми за достигане и надхвърляне на проектните им мощности до края на 1974 година и началото на 1975 година.

Да се вземат срочни мерки за достигане през 1975 година на проектната мощност на обектите, които ще влязат в експлоатация през тази година.

Бързо да се организира производството на суровини и изделия, за които има условия, и които по-рано са произвеждани, а сега се внасят от капиталистическите страни.

Да се забрани спирането на производството на суровини и материали и осигуряването им чрез внос без разрешение на Министерския съвет.

2. С оглед да се засили материалната заинтересованост, отговорност и маневреност за бързо преустройство на производството, на модернизацията и реконструкцията на предприятията, повишаване степента на концентрацията и специализацията и развитието на интеграционните процеси и международното кооперирание, да се приведат от 1.I.1975 година на валутна сметка стопанските обединения, предприятия и комплекси.

За целта Съветът по управление при Държавния съвет да подготви предложение на съответен механизъм.

[Върху документа – подписи:]
Т. Живков
Ив. Михайлов
[- - -]
[- - -]
[- - -]
Ж. Живков
Т. Павлов
[- - -]
[- - -]

ЦДА, ф. 1Б, оп. 35, а.е. 4882, л. 1–3. Оригинал. Машинопис.

№ 811

УКАЗАНИЯ ЗА РАБОТАТА НА ЗАДГРАНИЧНИТЕ ОРГАНИ И СЛУЖИТЕЛИ НА НР БЪЛГАРИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРИЕТИТЕ НАСОКИ И УТВЪРДЕНИТЕ МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ДЕЙСТВИЕ В УСЛОВИЯТА НА КРИЗАТА НА СВЕТОВНОТО КАПИТАЛИСТИЧЕСКО СТОПАНСТВО

София, 6 февруари 1975 г.

Строго поверително!
Екз. № *3*

78[в]

Проект

У К А З А Н И Я *

за работата на съответните задгранични органи и служители на НР България в изпълнение на приетите насоки и утвърдените мероприятия за действие в условията на кризата на световното капиталистическо стопанство.

1. Настоящите указания са адресирани лично до посланиците на НР България, които пряко отговарят за тяхното изпълнение и за съблюдаването на необходимата строга секретност.

2. Указанията се основават на приетите с Решение № ... от ... 1975 година на ПБ на ЦК на БКП Насоки за действията на компетентните органи на НР България в условията на кризата на световното капиталистическо стопанство и на разработените и утвърдени съгласно тях конкретни мероприятия за осъществяването им.

В посочените документи се отбелязват породените от кризата на световното капиталистическо стопанство благоприятни условия за осъществяването на изгодни за нашата страна икономически действия по отношение на капиталистическите страни. Предвижда се тези действия да се осъществяват в следните основни насоки:

а) Сътрудничество с крупните капиталистически фирми. Тези фирми, изправени пред икономическите трудности, породени от кризата, биха могли да приемат изгодни за нашата страна условия. Такова сътрудничество би могло да приеме следните форми:

– сключване на обвързани вносно-износни дългосрочни сделки, при които срещу покупката на определен обем продукция от наша страна, западната фирма би се задължила да поеме наши насрещни доставки и да приеме някои допълнителни изгодни за нас условия;

– пренасяне на предприятия, които да се изплащат с част от бъдещата им продукция;

– развитие на използуваните сега форми на промишлено кооперииране.

б) Активно сътрудничество със средните и малки фирми, които са особено силно засегнати от кризата на капиталистическото стопанство, а от друга страна често притежават ценни икономически характеристики. С тези фирми биха могли да се използуват следните форми на сътрудничество:

– широко промишлено кооперииране;

– при благоприятни условия в отделни случаи е възможно и участието с наши капитали в отделни неголеми фирми, представляващи особен интерес за нашата страна от гледна точка на промишлената и пазарната ѝ стратегия;

– пренасяне на предприятия в нашата страна;

– изгодни за нас доставки на оборудване и съоръжения.

в) Многостранно сътрудничество със страните-износителки на нефт, с цел ползуването на огромните финансови средства, които се съсредоточават у тях. Сътрудничеството с тях би могло да се осъществява в следните форми:

– привличане на средства за съвместно изграждане на промишлени обекти у нас, чиято продукция да задоволява общите нужди на страните;

– участие в съвместни промишлени обекти в страните-износителки на нефт и в трети страни, при които нашата страна би доставяла техническа документация и оборудване;

– наше участие в модернизацията на селското стопанство на страните-износителки на нефт и в развитието на промишлени отрасли въз основа на него;

– финансиране на обекти за развитие на инфраструктурата у нас, когато те са от интерес и за някои страни-износителки на нефт;

– двустранно междудържавно кредитиране и привличане у нас на средства от страните-износителки на нефт във вид на депозити.

3. За осъществяването на конкретни мероприятия в набелязаните области е необходимо широко разгръщане на информационно-аналитичната работа на съответните органи и служби на нашата страна. В пълна сила това важи и за нашите задгранични служби и отделни служители, натоварени с изпълнението на информационно-аналитични функции.

Във връзка с горното е наложително в дейността по събиране и анализиране на информация от нашите задгранични органи да бъде възприет коренно нов подход. Необходимо е тази дейност не само значително да се активизира, но и да бъде пряко насочена към осъществяването на набелязаните задачи. Събираните данни следва да дават максимално вярна и всестранна картина за действителното състояние на отделни икономически сектори и видове производства и на конкретни фирми, което да служи като основа за вземане на съответните решения и организиране на мероприятията за изпълнението им. Наред с това нужно е натрупваната оперативна информация да бъде подлагана на първоначален анализ, въз основа на който да се правят предварителни предложения за съответни целесъобразни действия от икономически интерес за нашата страна.

4. В тази връзка, под личното ръководство на посланика да се организира събирането на всестранна оперативна информация от посочения по-горе вид за отделни стопански сектори и фирми. Такава информация да се събира съгласно утвърдения списък от конкретни области и теми, представляващи особен интерес за нашата страна. Наред с това информационната работа да бъде съобразена със специфичните условия в отделните страни.

Крайно наложително е при осъществяването на информационно-аналитичната работа да бъде спазена строга секретност. Да не се провеждат открити обсъждания на конкретните задачи по планирането, изпълнението и отчитането на тази работа. В поверителен порядък да се разглеждат само отделни конкретни въпроси.

Изпълнението на задачите в разглежданата област се разпределя съобразно възможностите и компетенциите на отделните служби и служители.

5. При осъществяването на конкретната дейност по събиране на информацията от изисква-

ния вид могат да се използуват следните средства:

а) лични контакти с лица, имащи достъп до желания вид данни, като е целесъобразно максимално да бъдат използувани евентуално съществуващите добри връзки с подобни лица;

б) използуването на редовни посещения у отделни фирми и учреждения за събиране на конкретни оперативни данни;

в) набавянето на вътрешна полуофициална информация от банкови или други центрове, разполагащи с ценни оперативни данни;

г) При необходимост е възможно използуването на финансови суми, след съгласуване със съответното ведомство.

6. Събираната информация, по възможност след предварителен анализ, се изпраща в България съгласно указанията, давани от вътрешните информационно-аналитични центрове на задграничните им органи и служители.

7. Настоящият документ подлежи на унищожаване в едноседмичен срок след получаването му от съответните задгранични служби.

6.II.1975 г.

Написано в 1 екз. на 6 страници
Екз. № 1 и 2 в Държавния съвет
Екз. № 3 – в Министерство на външната търговия

ЦДА, ф. 1Б, оп. 61, а.е. 6, л. 67–72. Оригинал. Машинопис.

* *Указанията са съставени в съответствие с точка V от Протокол № 1 от заседанието на Централната комисия по въпросите на производственото кооперирание с капиталистическите страни (3.III.1975 г.)*

№ 812

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНДРЕЙ ЛУКАНОВ ДО ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ ЗА ИЗВЪРШЕНАТА ДЕЙНОСТ ПО ПЛАНИРАНЕТО НА ВАЛУТНИТЕ ПРИХОДИ И РАЗХОДИ ПРЕЗ ПЕРИОДА 1976–1980 Г.

София, 11 ноември 1976 г.

ДО
ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА
ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП
И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ПРОИЗВОДСТВЕНО-ТЕХНИЧЕСКО И
ПАЗАРНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

ДР. ТОДОР ЖИВКОВ

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от АНДРЕЙ ЛУКАНОВ – зам.-председател на Министерския съвет

ДРУГАРЮ ЖИВКОВ,

Създадените в съответствие с решение № 159 на Политбюро на ЦК на БКП от 13 май 1976 г. работни групи изготвиха целеви програми за намаляване на валутните плащания и увели-

чаване на валутните постъпления от несоциалистическите страни за периода 1976–1980 г. Целевите програми бяха разгледани и одобрени по принцип от Централната комисия по производственотехническо и пазарно сътрудничество с несоциалистическите страни.

Същевременно бе извършено подробно повторно разглеждане и окончателно уточняване на задачите и мероприятията, залегнали в целевите програми, при най-непосредствено участие на Държавния комитет за планиране. Целта бе да се постигне обвръзка на тези задачи и мероприятия от гледна точка на основните баланси и включването им като неразделна част от народностопанския план за седмата петилетка. При това бяха отстранени останалите след пре[д]ходните разглеждания несъответствия и повторения. Уточнените програми бяха обсъдени на две заседания на Министерския съвет и бяха приети съответни решения за уточняване на цялостния валутен ефект от тях.

Впоследствие в Държавния комитет за планиране валутният ефект бе разпределен по министерства и ведомства. В този заключителен етап от работата по целевите програми те бяха обединени с валутните раздели от резервните планове по мултипликационния подход на Министерството на машиностроенето и металургията и Министерството на електрониката и електротехниката. Това доведе до съществено увеличаване на разходите за внос на машини, съоръжения, окомплектовка и материали от второ направление. В крайна сметка общият положителен валутен ефект (подобряването на платежния баланс за петилетката) спрямо контролните числа възлиза на този етап на 1 613 млн. вал. лв.

За настоящата година се очертава разходите за внос от второ направление да бъдат съкратени с около 200 млн. вал. лв. спрямо плана за годината. Това показва, че още първите мерки в изпълнение на постановките на Юлския пленум започват да оказват съществено положително въздействие при формирането на платежния баланс на страната.

В посочената по-горе цифра на крайния положителен валутен ефект не е включен ефекта от програмата за проектно-конструкторската дейност, тъй като би могъл да се реализира само след договаряне за внос от социалистическите страни на залаганите в проектите машини и съоръжения или след осигуряване изработването им в страната. Работата за реализиране на ефекта от тази програма ще продължи.

В целевата програма по банковите операции към предложения от работната група валутен ефект – 40 млн. вал. лева са добавени 210 млн. вал. лв., които се очаква да се реализират от намаляване размера на лихвите вследствие на подобряване на платежния баланс.

Посоченият по-горе чист валутен ефект се формира след отчитане и допълнителните валутни разходи по транспорта, свързани с увеличаването на физическия обем на износа и вноса.

По Ваше указание работата по издирване на допълнителни източници за валутни постъпления и валутни икономии ще продължи. Това е необходимо както с оглед да се търси по-нататъшно подобряване на платежния баланс за петилетката, така също и за да се компенсират някои корекции в програмите, които могат да се наложат след провеждане на преговорите със социалистическите страни за пренасочване на вноса от второ към първо направление и след установяване на възможностите за качествено и своевременно усвояване на производството на редица машини и полуфабрикати у нас.

ДРУГАРЮ ЖИВКОВ,

Предлагам Централната комисия да вземе следното решение:

1. Дава положителна оценка на извършената работа от ръководителите, пълномощниците на ЦК и правителството и членовете на работните групи по разработването на целевите програми за допълнителни валутни постъпления през седмата петилетка.

2. Залегналите в петилетния план задания, произтичащи от целевите програми, да бъдат адресирани по министерства и ведомства. Същите да отчетат мероприятията от целевите програми в своите разработки по организиране изпълнението на петилетния план в частта за валутните приходи и разходи.

3. Наред с ръководителите на министерствата и ведомствата, лична отговорност за изпълнението на плана за валутните приходи и разходи носят и специалните пълномощници на ЦК и правителството, посочени в приложения списък.

4. Председателят на Комисията за икономическо и научно-техническо сътрудничество на Министерския съвет и министърът на финансите да осигурят средства за премиране на пълномощниците и членовете на работните групи, проявили най-голяма активност и творчески подход при разработването на програмите. Списъкът на тези лица и размерът на премирането да се уточнят съвместно с ръководителите на групите до 30 ноември 1976 година.

София, 11 ноември 1976 г.

А. Луканов

ЦДА, ф. 1Б, оп. 61, а.е. 10, л. 148–152. Оригинал. Машинопис.

№ 813

СПРАВКА ЗА РАЗПЛАЩАНИЯТА В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ЗА ПЕРИОДА 1974–1977 ГОДИНА

София, [10 март] 1978 г.

Строго поверително
от особена важност
Екз. № 1

СПРАВКА

за разплащанията в несоциалистическа валута
за периода 1974–1977 г.

дълг 1973 г.
1481

(в млн. вал. лева)

	1974 г.	1975 г.	1976 г.	1977 г.
Приходи	978,5	1 066,3	1 191,2	1 245,5
В т[ова] число:				
1. Стокови операции	780,9	828,0	948,7	964,3
2. Нестокови операции	195,1	233,5	237,3	275,8
3. Лихви	2,5	4,8	5,2	5,4
Разходи	1 718,7	1 867,5	1 534,2	1 566,8
В т[ова] число:				
1. Стокови операции	1 388,4	1 436,6	1 125,2	1 155,3
2. Нестокови операции	177,7	196,3	184,0	176,1
3. Лихви	152,6	234,6	225,0	235,4
С а л д о	- 740,2	- 801,2	- 343,0	- 321,3
Салдо от други операции	+ 6,2	- 267,8	- 186,0	- 331,4
Дълг към 31.XII. – падежирани задължения	2 215,0	3 284,0	3 813,0	4 465,7
Общ дълг към 31.XII. – включително непадежирани задължения	2 620,1	3 382,7	4 132,2	4 687,2
Изменение на дълга за годината	+ 1 003,8	+ 762,6	+ 739,5	+ 555,0

Забележки: 1. В статията салдо други операции са включени активните клирингови салда, ползуваните финансови кредити за газопровода „Оренбург“, разплащането между българските организации във валута, извънпланови валутни кредити и измененията във валутната наличност.

2. Дългът на падежираните задължения към 31.XII.1975 г. е увеличен с отчетените деловодно във вал[утния] план за същата година разходи, които са осъществени фактически през 1976 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 11, а.е. 1, л. 6. Оригинал. Машинопис.

№ 814

СПРАВКА ЗА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС НА БЪЛГАРИЯ С РАЗВИВАЩИТЕ СЕ СТРАНИ ЗА 1978 Г. И ПЪРВОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 1979 ГОДИНА

София, 31 май 1979 г.

Строго поверително
Екз. №

СПРАВКА

относно платежния баланс с развиващите се страни

[хиляди валутни лева]

Държава	1978 г.			I-во трим. 1979 г.		
	Приход	Разход	Салдо	Приход	Разход	Салдо
1	2	3	4	5	6	7
Гърция	62 669	50 601	+ 12 068	19 300	26 113	- 6 813
Алжир	87 082	62 727	+ 24 355	24 793	17 701	+ 7 092
Либия	132 116	37 242	+ 94 874	66 677	22 742	+ 43 935
Ливан	77 919	17 640	+ 60 279	7 690	1 792	+ 5 898
Мароко	11 904	9 651	+ 2 253	2 711	962	+ 1 749
О А Р	22 336	15 045	+ 7 291	5 885	1 765	+ 4 120
Судан	537	127	+ 410	129	17	+ 112
Тунис	6 820	2 060	+ 4 760	770	649	+ 121
Ирак	659 232	537 468	+ 121 764	143 885	117 151	+ 26 734
Йемен	20 090	3 178	+ 16 912	602	9 718	- 9 116
Йордания	15 838	1 196	+ 14 642	4 040	85	+ 3 955
Кувейт	12 876	487	+ 12 389	869	180	+ 689
Сауд. Арабия	11 449	400	+ 11 049	4 395	68	+ 4 327
Сирия	32 248	10 919	+ 21 329	6 486	1 465	+ 5 021
Бахрейн	18	-	+ 18	-	-	-
Кипър	4 281	907	+ 3 374	1 040	109	+ 931
Турция	19 525	14 220	+ 5 305	6 647	1 262	+ 5 385
Бряг на сл[оновата] кост	- 1 134	-	- 1 134	-	88	- 88
Бурунди	-	1	- 1	-	-	-
Габон	-	-	-	-	-	-
Гана	1 823	290	+ 1 533	274	3	+ 271
Гвинея	227	1 038	- 811	34	12	+ 22
Дахомей	-	-	-	-	-	-
Етиопия	1 582	1 328	+ 254	2 204	76	+ 2 128
Кения	69	28	+ 41	-	2	- 2
Конго-Бразавил	96	395	- 299	28	-	+ 28
Конго-Киншаса	-	1	- 1	-	-	-
Либерия	103	2	+ 101	6	-	+ 6
Мавритания	1	-	1	-	-	-
Мадагаскар	1	1	-	-	-	-
Нигерия	22 012	305	21 707	3 698	84	3 614
Руанда	-	24	- 24	-	-	-
Сомалия	1 306	1 207	99	278	3	275
Танзания	3 811	1 707	2 104	10 937	1 812	9 125
Того	739	62	677	306	5	301
Уганда	-	1	- 1	-	-	-
Мозамбик	671	106	565	322	19	303
Ангола	13 026	6 297	6 792	10 385	2 723	7 662

Афганистан	10 028	1 028	9 000	708	143	565
Израел	804	1 380	- 576	448	282	166
Индия	18 315	12 096	6 219	5 138	826	4 312
Индонезия	423	622	- 199	303	218	85
Иран	104 079	132 884	- 28 805	1 509	3 440	- 1 931
Лаос	103	18	85	- 2	2	-
Малайзия	8 964	11 140	- 2 176	20	97	- 77
Пакистан	6 656	6 152	504	2 203	1 041	1 162
Сингапур	11 310	18 816	- 7 506	348	7 350	- 7 002
Тайланд	779	28	751	254	27	227
Филипините	12	2	10	-	-	-
Цейлон	23	144	- 121	-	3	- 3
Южен Йемен	7	137	- 130	-	11	- 11
Бангладеш	6 866	4 089	2 777	865	702	163
Аржентина	257	712	- 455	489	548	- 59
Боливия	-	-	-	-	1	- 1
Бразилия	9 490	9 627	- 137	3 652	3 434	218
Венецуела	415	482	- 67	28	14	14
Салвадор	+ 69	+ 223	- 54	+ 5	+ 343	- 338
Колумбия	+ 398	+ 293	+ 105	+ 84	+ 306	- 222
Коста Рика	+ 4	+ 9	- 5	-	-	-
Мексико	+ 255	+ 200	+ 55	+ 27	+ 28	- 1
Панама	+ 18	+ 22	- 4	-	-	-
Парагвай	-	-	-	-	-	-
Перу	+ 5 707	+ 5 788	- 81	+ 111	+ 400	- 289
Уругвай	+ 262	+ 26	+ 236	+ 56	+ 2	+ 54
Хаити	+ 93	+ 2	+ 91	+ 12	-	+ 12
Хондурас	+ 1	-	+ 1	-	-	-
Чили	+ 1 403	+ 5	+ 1 398	-	+ 1	- 1
Ямайка	+ 4	-	+ 4	-	-	-
Мали	-	-	-	+ 40	-	+ 40
ОБЩО:	1 408 018	982 586	+ 425 432	340 689	225 825	114 864

ПЪРВИ ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ: *Цв. Петков*

ОТ/Написано в 4 екз.
Екз. № 1 – за др. Гр. Филипов
Екз. № 2 – за др. проф. Никифоров
Екз. № 3 – ЦК на БКП
Екз. № 4 – к. д.
№ 1131/31.V.1979 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 11, а.е. 112, л. 58–60. Оригинал. Машинопис.

№ 815

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ ДО ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ГЕОРГИ АТАНАСОВ С ПРИЛОЖЕНА СПРАВКА ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ВАЛУТНИЯ БАЛАНС В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ПРЕЗ ПЪРВИТЕ ОСЕМ МЕСЕЦА НА 1987 ГОДИНА

София, 2 септември 1987 г.

Строго поверително
от особена важност

ДО
ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО НА
Ц К НА Б К П И
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
другаря ГЕОРГИ АТАНАСОВ

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от Васил Коларов – председател на Българската народна банка

Другарю АТАНАСОВ,

Приложено предлагам на Вашето внимание справка на БНБ за състоянието на валутния баланс в несоциалистическа валута през първите осем месеца на 1987 година. Като имам пред вид справедливата и много остра критика към мен на другаря ТОДОР ЖИВКОВ по време на срещата му през януари т.г. с членовете на Валутната комисия при Министерския съвет, считам, че е необходимо с тази справка да се запознае лично другарят ТОДОР ЖИВКОВ.

Моля Ви, ако имате някакви съображения, да ме посъветвате. Моля Ви, също така, Вие да прецените как справката да се прати на другаря ТОДОР ЖИВКОВ.

София, 2 септември 1987 година
изх. № 617

С УВАЖЕНИЕ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ: *В. Коларов*

Строго поверително от
особена важност

Б Ъ Л Г А Р С К А Н А Р О Д Н А Б А Н К А

СПРАВКА

за състоянието на валутния баланс
в несоциалистическа валута през първите осем месеца
на 1987 година

1. Първоначално утвърденият за 1987 год. валутен план в несоциалистическа валута (в най-пълния му обхват) предвиждаше да се реализира активно салдо, т.е. превишение на приходите над разходите, в размер на 5,0 млн. вал. лева, или, което е все също, нетните (чистите) задължения на страната в несоциалистическа валута да се намалят в края на 1987 год. с 5,0 млн. вал. лева. До този резултат трябваше да се стигне като през годината:

а) в страната постъпи от износ на стоки и по всички други канали несоциалистическа валута на обща сума 3 706,3 млн. вал. лева, т.е. тази сума, при равни други условия, би следвало да намалява чистите задължения на страната;

б) страната извърши разходи в несоциалистическа валута за внос на стоки и за всички други цели на обща сума 3 701,3 млн. вал. лева, които, при равни други условия, съответно увеличават чистите задължения на страната.

2. Ако в първоначално утвърдения валутен план за 1987 год. се отразят взетите допълнителни решения и извършените уточнения, по плана трябва чистите задължения на страната да се увеличат в края на годината с 184,0 млн. вал. лева, т.е. крайното валутно салдо да бъде пасивно, т.е. да има превишение на разходите над приходите, в споменатия размер. До този краен резултат трябва да се достигне като страната осъществи валутни постъпления в размер общо на 3 788,8 млн. вал. лева и валутни разходи на сума 3 972,8 млн. вал. лева.

3. Отчетът на валутния план (в най-пълния му обхват) за първите осем месеца на 1987 год. сочи пасивно крайно салдо, т.е. превишение на разходите над приходите, в размер на 968,2 млн. вал. лева. Това салдо е резултат от валутни постъпления на сума 1 437,1 млн. вал. лева (37,9 на сто от годишния план) и валутни разходи за 2 405,3 млн. вал. лева (69,5 на сто от годишния план).

4. В сравнение със същия период на миналата година отчетеното валутно салдо е по-добро с 398,9 млн. вал. лева. Това се дължи, от една страна, на повече валутни постъпления в размер на 210,4 млн. вал. лева и, от друга страна, на по-малко валутни разходи за 188,5 млн. вал. лева.

Ако това сравнение с миналата година се направи на съпоставима основа, би трябвало допълнително да се отчетат поне следните съображения. Както е известно, през цялата първа половина на миналата 1986 год. страната ни осъществяваше извънреден внос на зърно, за да не се допусне голямо намаляване на стадата в животновъдството след изключително неблагоприятната 1985 година. В началото на миналата година трябваше да се направят и по-големи разходи в несоциалистическа валута за участието ни в строителството в СССР на газопровода от Ямбург. Общо за тези две цели през осемте месеца на миналата 1986 год. са извършени в повече валутни разходи в несоциалистическа валута, отколкото през първите осем месеца на 1987 год., на сума 102,9 млн. вал. лева. Следователно, на съпоставима основа, осъществените в по-малко през изминалия период на тази година валутни разходи в сравнение със същия период на миналата година са само 85,6 млн. вал. лева, а не 188,5 млн. вал. лева (като се приспаднат за съпоставимост споменатите 102,9 млн. вал. лева, които нямат регулярен характер).

Аналогично, би следвало да се има пред вид, че за първи път от редица години, при отчитането на валутния план за 1986 год. Министерският съвет не допусна да се включи в отчета непостъпилата до 31 декември 1986 год. несоциалистическа валута по реализирания до тази дата физически износ. С това естествено се въведе по-здрав ред при отчитането, съответно се влоши в сравнение с предишната неправилна практика крайното валутно салдо за 1986 год., но, което има значение за нас в случая, създадоха се условия въпросната валута (неплатената „опашка“ от извършен износ през 1986 година) да подобрява валутните резултати през настоящата 1987 година. При съпоставки за текущи периоди на 1987 год. (без тези за годината като цяло) с миналата 1986 год., би следвало да се приспаднат въпросните допълнителни валутни постъпления, тъй като те не са резултат от по-добра работа на икономиката, а отразяват само едно решение на компетентните органи за уточняване на методиката на отчитане.

Данните на Българската външнотърговска банка в това отношение показват, че през 1987 год. е трябвало да постъпят около 302 млн. вал. лева от физически износ през предходната година, докато през 1986 год. в отчета за текущата година са включени около 195 млн. вал. лева валутни постъпления от физически износ през 1985 година. Следователно, за да бъде съпоставимо сравнението на валутните постъпления през първите осем месеца на тази година с постъпленията през същия период на миналата година, би трябвало да се приспадне разликата в повече на неплатената „опашка“ от миналата година, т.е. 302 минус 195, равно на 107 млн. вал. лева. И така, на съпоставима основа валутните постъпления през осемте месеца на тази година са повече от постъпленията през същия период на миналата година с около 103 млн. вал. лева, а не с 210 млн. вал. лева.

Ако обобщим, на съпоставима база валутното салдо през първите седем месеца на 1987 год. е по-добро с около 189 млн. вал. лева (103 млн. вал. лева повече валутни постъпления плюс 86 млн. вал. лева по-малко валутни разходи).

Като се отчете, обаче, че през тази година валутният план изисква да се подобри валутното салдо в сравнение с миналата година с близо 1 500 (!) млн. вал. лева (от пасив 1 651 млн. вал.

лева на пасив 184 млн. вал. лева), то става ясно колко недостатъчно е постигнатото досега подобрение (на съпоставима основа) от около 189 млн. вал. лева.

5. Само през месец август на тази година валутното салдо на страната се влоши допълнително с около 75 млн. вал. лева.

6. Може да се направи предварителна оценка на очакваното изпълнение на валутния план за 1987 година. Разбира се, тъй като се касае до информация за бъдещето, то възможни са различни оценки. Според Българската народна банка най-правдоподобна е следната.

Вече няколко месеца подред устойчиво се отчиташе, че салдото по валутния план в пълния му обхват е с около 500–550 млн. вал. лева по-добро от отчета за същия период на миналата година (без да се прецизира съпоставимостта на отчетите). За съжаление, с отчета за месец август с натрупване от началото на годината, подобрението спрямо същия период на миналата година бе намалено на около 399 млн. вал. лева. Ако до края на годината нещата се развиват примерно, както през същите месеци на миналата година, то и в края на годината ще се запази същото подобрение от около 400 млн. вал. лева спрямо отчетеното в края на миналата година валутно салдо. Но това валутно салдо е добре известно – то бе пасив 1 651 млн. вал. лева. Следователно, очакваното валутно салдо в края на 1987 год. е пасив около 1 250 млн. вал. лева (получава се като пасивът от миналата година 1 651 млн. вал. лева се намали с подобрението спрямо миналата година от около 400 млн. вал. лева).

7. Очертаващото се значително неизпълнение на валутния план в несоциалистическа валута произтича главно от неизпълнението на адресираните от Министерския съвет задачи за валутната самоиздръжка на С[амоуправляващите се] С[топански] О[рганизации]. Общо, адресираните на ССО задачи, включително задачите по държавния кредит и реекспорта, предвиждат за годината да се постигне активно салдо (превишение на приходите над разходите в този обхват на плана) в размер на 361,8 млн. вал. лева. То трябва да се получи от валутни постъпления в размер на 3 117,3 млн. вал. лева и от валутни разходи за 2 755,5 млн. вал. лева.

От активното салдо по адресираните на ССО валутни задачи трябва да се покрие отрицателното валутно салдо на останалите – общодържавните дейности на страната като плащането на лихвите по задълженията на страната, извършването на планираните разходи на нематериалната сфера, и т.н., и в крайна сметка да се гарантира изпълнението на планираното крайно валутно салдо по пълния обхват на валутния план. В този смисъл адресираните на ССО валутни задачи са ядрото, гръбнакът на валутния план.

Отчетът за изпълнението през първите осем месеца на тази година на адресираните на ССО валутни задачи е следният. Валутното салдо е пасивно в размер 488,1 млн. вал. лева. Това означава, че в оставащите до края на годината четири месеца трябва, веднаж, да се ликвидира този пасив от 488,1 млн. вал. лева и, освен това, да се формира определеният по плана актив в размер 361,8 млн. вал. лева. С други думи, до края на годината салдото по обхвата на адресираните на ССО валутни задачи трябва да се подобри общо с 849,9 млн. вал. лева.

Отчетените валутни постъпления в този обхват на валутния план са 1 283,7 млн. вал. лева или едва 41,2 на сто от годишния план при изтичане на 66,7 на сто от времето на годината. Валутните разходи са 1 771,8 млн. вал. лева, което е 64,3 на сто от годишния план. Най-много не са изпълнили валутните си задачи 37 на брой ССО, които съгласно утвърдените от Министерския съвет адресирани задачи по валутната самоиздръжка трябва да осигурят определени вноски на валута в абсолютна сума за общодържавни нужди. Тези ССО трябва да внесат за държавата общо 1 243,6 млн. вал. лева, а през отчетния период са внесли само 498,1 млн. вал. лева (изпълнение едва 40,1 на сто) или остава да внесат още 745,5 млн. вал. лева. Не са внесли до сега нито цент СО „Балканкар“, СО „Строителна техника“, СО „Елпром“, СК „Краностроене“, СО „Металургия“, СО „Булгарплод“, СК „Дограма“, СК „Монтажи“. Застрашително изостават основните валутоносни ССО: СО „Воден транспорт“ – внесло едва 29,6 на сто от 90,0 млн. вал. лева; СО „Металхим“ – 31,1 на сто от 506 млн. вал. лева; СО „Техноекспортстрой“ – 39,5 на сто от 64,1 млн. вал. лева; СО „Селскостопанско строителство и хидромелиорации“ – 8,9 на сто от 19,2 млн. вал. лева; СО „Булгаргеомин“ – 25,0 на сто от 16,0 млн. вал. лева.

8. Според банката, основна съдържателна причина за лошите резултати по валутния баланс в несоциалистическа валута през миналата и тази година, като се има пред вид рязкото влошаване

на платежоспособността на развиващите се страни, си остава отрицателният търговски баланс (превишението на вноса над износа) на страната ни с най-развитите капиталистически страни. Според статистическите данни на организацията на 24-те най-развити капиталистически страни (ОИСР) през 1986 год. търговският баланс на различните европейски социалистически страни със страните на тази организация е бил, както следва:

НРБ	пасив от	1 380	млн. щ. дол.;
ЧССР	актив от	348	млн. щ. дол.;
ГДР	актив от	277	млн. щ. дол.;
УНР	пасив от	456	млн. щ. дол.;
ПНР	актив от	780	млн. щ. дол.;
СРР	актив от	1 896	млн. щ. дол.;
СССР	пасив от	432	млн. щ. дол.;
СФРЮ	пасив от	1 356	млн. щ. дол.

Тези данни не се нуждаят от коментар. Очевидно е, че нашите ССО повече не могат да разчитат на внос предимно или дори само от развитите капиталистически страни, докато изнасят само или предимно в развиващи се страни, които като правило вече са неплатежоспособни.

Може да се помисли, че по-добрите резултати в това отношение на редица други братски страни се дължат главно на преки инвестиции на развитите капиталистически страни. Но общият размер на преките инвестиции на развитите капиталистически страни в ПНР е едва 30,3 млн. щ[атски] дол[ара], а в СРР – едва около 40 млн. щ[атски] долара (източник: „Външнотърговска информация“ на Министерството на търговията, № 2.169 от 13 август 1987 година).

9. Има и още една съществена причина за неблагоприятните резултати във валутната област през миналата и тази година. Валутният план е толкова напрегнат, дори нереален, че предварително е обречен на огромно неизпълнение. За това говори например фактът, че във валутния план за 1987 год. е предвидено в страната да постъпи в повече валута, отколкото е отчетът за 1986 год., на сума 1 440,6 млн. вал. лева, или 61,3 на сто.

10. При тези резултати не може да не се направи извод, че липсват необходимите икономически стимули и принуди за ССО да се постигнат валутните задачи. На пръв поглед, в Правилника за стопанската дейност и в други нормативни актове, утвърдени от Министерския съвет, се предвидиха сериозни икономически стимули за всеки валутен лев постъпления в несоциалистическа валута, както и значителни, също икономически, ограничители на вноса. Внимателният анализ показва, обаче, че за 1987 година по същество тези стимули и ограничители не действуват.

При оценка на назначената целева междуведомствена група, че един щатски долар се спечелва от икономиката ни средно с цената на около 2 лева вътрешни разходи (по цени на едро плюс другите разходи франко нашата граница), през 1987 година предприятията-износители получават реално за един щатски долар около 1,30 вътрешни лева (1 щатски долар по официалния курс равен на около 0,88 вал. лева и по утвърдения валутен коефициент 1,50 равен на около 1,30 вътрешни лева).

Съгласно преходния механизъм за 1987 год., определената премия от 1,50 лева за всеки валутен лев, може да служи само, за да „замести“ предоставяната и по-рано от Министерството на финансите дотация за износа, или, ако в краен случай остане нещо в повече, то може да отиде във фонд „РТУ“, но при никакви обстоятелства не може да даде право дори и за 1 стотинка повече фонд „Работна заплата“.

Валутните такси от 1,50 лева за всеки валутен лев внос не се прилагат за вноса на суровини и материали (т.е. за преобладаващата част от вноса в несоциалистическа валута през 1987 година). Постепенно през годината с отделни указания бе решено тези такси да не се прилагат още и за вноса на машини, съоръжения и окомплектовка за отбранителната промишленост, после за всички органи на бюджетна издръжка, и т.н.

11. Ако споменатото по-горе очаквано изпълнение на валутния план – пасив от около 1 250 млн. вал. лева, се реализира, в края на тази година чистите задължения на страната в несоциалистическа валута, при равни други условия, ще се увеличат с още около 1 250 млн. вал. лева. Като се отчете, че преобладаващата част от разходите на страната през тази година са за внос на суровини, материали и окомплектовка, за които разходи могат да се осигурят външни банкови кредити

предимно от стоков характер, които от своя страна обикновено са със срок до 1,5–2 години, то може да се заключи, че само от тазгодишното увеличение на чистите задължения, страната ни ще трябва през всяка от следващите две години да погаси допълнително по около 550 млн. вал. лева само главница (основен дълг).

Отделно, което е много по-важно, сумата на годишните лихви във валута, които плаща страната, ще се увеличи с още поне около 80 млн. вал. лева и ще достигне общо около 360 млн. вал. лева годишно (ежегоден внос на около 3,6 млн. тона зърно или на колко технологии и машини!). И това е при положение, че все още страната ни успява да получава кредити при най-благоприятните условия за братските социалистически страни; условия, от които по-добри са като правило само тези на СССР.

По щастливо стечение на обстоятелствата, рязкото увеличение на чистите задължения на страната ни съвпада с период, в който средното лихвено равнище на световните кредитни пазари е възможно най-ниско, примерно, около 8 на сто за щатските долари. Ако, както предвиждат някои изтъкнати западни икономисти, в САЩ и в други капиталистически страни отново се увеличи рязко инфлацията и пазарните лихвени проценти отново скочат, както през 1980–1981 година, до 20–22 на сто за доларите, то сумата на годишните лихви най-малко ще се удвои.

12. Вземанията на страната в несоциалистическа валута на 31 юли тази година възлизат общо на 1 280,4 млн. вал. лева главница и 66,0 млн. вал. лева лихви. От тази обща сума просрочени са вземания за 105,9 млн. вал. лева главница и за 23,9 млн. вал. лева лихви. По страни просрочените вземания са от: Алжир – 15,3 млн. вал. лева главница и 7,1 млн. вал. лева лихви; Либия – съответно 36,0 млн. вал. лева и 5,4 млн. вал. лева; Ирак – 20,1 и 6,5 млн. вал. лева; Сирия – 21,0 и 2,5 млн. вал. лева; Танзания – 7,9 и 1,4 млн. вал. лева; и т.н.

13. Резултатите повдигат много сериозни проблеми. При тази валутоемкост на производството у нас, получава се така, че всяко ограничаване на вноса в несоциалистическа валута води веднага до забавяне на темповете на растежа и до забавяне или задържане на подобряването на жизненото равнище на народа. Вероятно затова Министерският съвет беше принуден да дава указания на банката вносът на суровини, материали, окомплектовки и резервни части по същество да не се ограничава. Но в същото време не може да не виждаме, че новото влошаване на платежния баланс ще влоши допълнително още утре платежоспособността на страната, веднаж поради необходимостта да се осигуряват допълнително погашенията на основния дълг или главницата, и, втори път, поради потребността допълнително да се плащат още големи суми лихви, които са чиста загуба на национален доход, чиста загуба на най-ценна част от съвкупния обществен продукт, която може да бъде изнесена срещу несоциалистическа валута. Натрупването на чистите задължения на страната вече започва неудържимо да набъбва като снежна лавина, която, както добре се знае, от известно място нататък не може да бъде спряна.

Какви мерки се налага да се предприемат допълнително? Както вече се спомена, и през миналата година, и досега през тази година, практически мерки за ограничаване на планирания внос бяха възможни само с високата цена на забавяне или дори спиране на и без това недостатъчно бързия и до известна степен крехък растеж на икономиката. Затова главното според банката сега си остава изведнаж, без повече колебания и отлагане, незабавно да се създадат истински условия ССО да бъдат икономически принудени да намаляват високата валутоемкост на своята продукция, както и да станат действително заинтересовани да увеличават износа си, особено при условията на плащане в брой, а не на кредит или срещу нефт.

Възможни са най-малко два подхода. При по-традиционния трябва най-сетне да се определи реален курс или поне реален валутен коефициент за всеки валутен лев, който обаче да стане единен и задължителен за всяка операция и при вноса, и при износа, за абсолютно всички ССО и други организации у нас.

При втория подход може да се въведе и у нас своеобразен валутен пазар в банката, т.е. ежедневно продаване на търг само на реално спечелената от страната през предишния ден валута, естествено по действителната цена, която ще се формира на този своеобразен валутен аукцион.

И в двата случая всяко ССО, всяка друга организация трябва реално да калкулира разходите си по вноса по тази по-висока цена, и съответно да получава левове по нея, когато продава валута било на държавата по норматива за общодържавни нужди, било на банката, когато валутата

не е необходима на ССО. Само така реално ще се ограничат разходите във валута и ще се насърчи износа.

Вярно е, че по-високата реална цена на всеки валутен лев ще създаде страшно много проблеми на ССО и на другите организации, които трябва да се адаптират към новите условия и да намалят валутоемкостта на продукцията си. Но друг път няма. Щом страната като цяло трябва да се адаптира във валутната област, то трябва да се адаптират всички ССО, всички други органи и организации. Всеки пропуснат ден увеличава цената и рисковете на тази адаптация.

София, 2 септември 1987 година

изх. № 618
[...]

ЦДА, ф. 132П, оп. 15, а.е. 11, л. 1–16. Оригинал. Машинопис.

№ 816

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ВРЪЗКИ АНДРЕЙ ЛУКАНОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ГЕОРГИ АТАНАСОВ ЗА ЗАТРУДНЕНИЯТА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ВАЛУТНИТЕ ЗАДАЧИ ПРЕЗ ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ И С ПРЕДЛОЖЕНИ МЕРКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА 1989 Г.

София, 19 февруари 1989 г.

ДО
ДРУГАРЯ ГЕОРГИ АТАНАСОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от АНДРЕЙ ЛУКАНОВ,
МИНИСТЪР НА ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ВРЪЗКИ

ОТНОСНО: изпълнението на валутните задачи през първото полугодие и мерки за изпълнението на плана за 1989 г.

ДРУГАРЮ АТАНАСОВ,

През първото полугодие износът за социалистическите страни възлезе на 5672.6 млн. в[алутни] лв., в т.ч. от стокова дейност 5429 млн. в[алутни] лв. В сравнение с годишната задача, реализираният износ представлява съответно 50.4 и 51.4 на сто.

Спрямо същия период за 1988 г. са постъпили в повече 88.0 млн. в[алутни] лв., в т.ч. от стоков износ 60.7 млн. в[алутни] лв.

За СССР постъпленията възлизат на 4269.6 млн. в[алутни] лв. – 51.4 % от годишния разчет и са със 187.0 млн. в[алутни] лв. повече спрямо първото полугодие на 1988 година.

Най-голям принос за постигнатите резултати – над 50% от годишната задача имат фирмите и стопанските организации към асоциациите: „Биотехнологическа и химическа промишленост“ – 56.6%, „Електроника“ – 52.4%, „Тежко машиностроене“ – 52.3% и „Транспортна, селскостопанска и строителна техника“ – 51.5%.

Независимо от постигнатите добри крайни резултати, изоставаме в доставките на стоки по определени натури. Мерките за увеличение на износа и балансиране салдата със СРР, УНР, ГДР и ЧССР не дадоха желания резултат.

Специално внимание искам да отделя на резултатите от износа за несоциалистическите страни.

Към 30.06. са реализирани приходи за 854.4 млн. в[алутни] лв., в т.ч. от стоков износ 634.4 млн. в[алутни] лв. В сравнение с миналата година са получени по-малко 274 млн. в[алутни] лв. Дори и като се отчитат различията в сумите, ползвани за държавни кредити, постъпленията от стоковия износ за полугодието са с 60 млн. в[алутни] лв. по-малко от тези през същия период на 1988 година.

Извършените разходи през първото полугодие за стокова дейност възлизат на 1301.2 млн. в[алутни] лв. – 60,2% от предвидения разход за годината. Спрямо същия период на 1988 г. разходите са нараснали с 60.0 млн. в[алутни] лв.

Формирано е отрицателно валутно салдо общо 537.6 млн. в[алутни] лв., а само от стокова дейност – 666.8 млн. в[алутни] лв. Налице е влошаване на салдото в сравнение с първото полугодие на 1988 година общо със 125.6 млн. в[алутни] лв.

Наблюдава се и крайно неритмично изпълнение на валутните приходи. При необходимо средномесечно изпълнение 8.3%, през първите 6 месеца износът е варирал, както следва:

месец:	I	II	III	IV	V	VI
%	1.9	4.4	11.0	2.4	5.2	9.1

Крайно незадоволителните резултати, които отчитаме, се дължат основно на слабото изпълнение, допуснато от асоциациите в машиностроителния комплекс: „Тежко машиностроене“ – 11.1%, „Транспортна, селскостопанска и строителна техника“ – 20.3% и „Електроника“ – 19.9%. Шестнадесет фирми от комплекса не са реализирали постъпления. Редица основни фирми, като Балканкар, ДЗУ, КАТП, ИНКОМС, Металхим и други са под средното изпълнение за съответната асоциация.

Същевременно трябва да се отбележат добрите резултати, които постигнаха като цяло фирмите от асоциациите „Биотехнологическа и химическа промишленост“ – 51.0% от годишната задача, „Металургия и минерални суровини“ – 50.9%, „Индустрия за човека“ – 44.8% и „Горско стопанство и горска промишленост“ – 57.2%.

Постъпленията през I-то полугодие от други дейности възлизат на 172.6 млн. в[алутни] лв. или 37.3% от годишната задача, в т.ч. транспортни услуги – 49.2%, БАТО – 26.4%, Задгранично строителство – 42.9% и Реекспорт – 22.0%.

Кои са основните изводи и констатации, които можем да направим за изтеклото полугодие?

Преди всичко трябва да отбележим, че през този период стопанските комплекси работиха в нови условия в резултат на излизането на Указ 56, който създаде необходимите предпоставки за преминаване към фирмена организация, за съчетаване на държавните с фирмените интереси, за изграждане на взаимоотношенията на договорна основа за по-голяма свобода, инициативност и собствени приходи на фирмите при провеждането на своята пазарна политика.

Постигнатите резултати обаче показват, че тези възможности и условия не бяха използувани в достатъчна степен от фирмите и стопанските организации.

Условията за работа през настоящата година в никакъв случай не бяха по-лоши от тези за същия период на миналата година.

Още в началото на годината направеният анализ от Министерство на външноикономическите връзки и външнотърговските организации показа, че има допълнителни пласментни възможности за износ за около 300 млн. в[алутни] лв., от които 50 млн. в[алутни] лв. машини, над разчетените ресурси за износ.

Осигурен бе достатъчен авансов внос на суровини и материали, гарантиращ изпълнението на задачите за несоциалистическите страни.

Конюнктурата бе добра. Независимо от създадените предпоставки не бяха изпълнени задачите, поставени от правителството във валутната област.

Очертаха се някои неблагоприятни тенденции:

– стремеж в редица фирми и организации за пренасочване на планови ресурси за извънпланов износ, бартерни и други операции;

– неизпълнение на възложени поръчки;

– нелоялна конкуренция при износа, както по отношение на външни, така и на вътрешни контрагенти;

– стремеж за осъществяване на външнотърговски сделки с чужди ресурси;

– стремеж за износ по условията на държавен кредит;

– потребителски и консумативен подход при вноса за сметка на държавата;

– стремеж към внос на машини и съоръжения от несоциалистическите страни за сметка на националното производство, с което се засилва импортната зависимост на страната. До голяма степен този процес се дължи на несъгласуваност между банките, което създава предпоставки за отслабен контрол;

– нарастват неефективните обменни операции, при които за сметка на суровини и материали, главно метали, химикали, вторични суровини и други, се внасят готови изделия, при което се търси преди всичко не задоволяване потребителското търсене, а реализирането на финансов резултат в рамките на отделната фирма.

Посочените слабости показват, че не е създадена достатъчна организация и мобилизация, която да отговаря на новите изисквания.

Не може да не се отбележат и някои фактори от обективен характер.

Не бе създадена в достатъчна степен необходимата икономическа заинтересованост при износа за несоциалистическите страни, за съчетаване на държавните с фирмените интереси:

– не е решен въпросът с коефициента на лева към долара, което не стимулира износителите;

– неизясненост на режима за стимулиране;

– неприлагането на митата допълнително стимулира вносителите и други.

Известни трудности при изпълнението на валутните задачи създаде и намалението на работната ръка в някои области на страната.

За изпълнение на задачите по износа през I-то полугодие бяха предприети редица мерки.

Преди всичко с ПМС № 41/1988 г. и ПМС № 11/1989 г. бяха уточнени задачите и показателите във валутната област, както и условията за стимулиране.

Въведе се нов облекчен режим на регистрация на външнотърговските сделки.

В Министерството на външноикономическите връзки бяха създадени междуведомствени работни групи за подпомагане дейността на 58 валутни заводи.

Изградени бяха и групи по области и асоциации.

С Оперативните мерки на Министерския съвет, утвърдени на 22 май т.г., бе сформирана работна група за оперативно решаване на въпросите по износа и вноса.

На 8 юли беше проведено заседание на Координационния съвет по износа и вноса при Министерство на външноикономическите връзки. Бяха взети редица оперативни решения, които са отразени в приложения протокол.

ДРУГАРЮ АТАНАСОВ,

От казаното дотук, категорично се налага изводът, че резултатите от първото полугодие не са просто незадоволителни. Създава се реална опасност от прекъсване на валутните плащания и възникване на кризисна ситуация във валутната област. Това предполага, наред с необходимостта от рязко подобряване на дисциплината, личната отговорност и организацията на работата, да се пристъпи в близко време и към по-смели мерки от икономически характер, които биха променили коренно обстановката и биха ориентирали дейността на фирмите в насока, отговаряща на сериозността на ситуацията и общонационалните интереси.

В тази връзка, в допълнение към вече предприетите мерки, предлагам да се приемат следните решения:

1. В срок до 20.7.1989 г. Министерство на икономиката и планирането и Министерство на външноикономическите връзки да уточнят новите разчети за валутни приходи, разходи и салда по фирми за 1989 година и да ги предоставят на асоциациите и държавните фирми. До 30.7.1989 г., на база на тези разчети държавните фирми с участието на областните и общински валутни комисии да разпределят валутните задачи по предприятията – конкретни изпълнители.

2. Министерство на икономиката и планирането, Комитетът по материално стопанство и Министерство на външноикономическите връзки в срок до 30.7.1989 г. да докладват в Министерския съвет възможностите за централизирано преразпределение на някои ресурси, с цел предоста-

вянето на част от тях за износ в несоциалистическите страни в изпълнение на решението за достигане на допълнителен валутен ефект от един милиард валутни лева през 1989 година. Основно внимание да се обърне на горивата, торовете, пластмасите, металите, строителните материали и селскостопанските произведения.

Постъпленията от износа на тези допълнителни ресурси да се отнесат по специална банкова сметка, като валутен резерв на Правителството.

3. В срок до 20.7.1989 г. комисиите към асоциациите да представят в Бюрото за стопанска координация конкретни предложения за увеличаване на износа и реализиране икономии по вноса от несоциалистическите страни. При анализа на тези възможности асоциациите да ползуват получената от Министерство на външноикономическите връзки информация за нереализирани и допълнителни пласментни възможности за продажби на несоциалистическите пазари.

4. Министерство на икономиката и планирането и Комитетът по материално стопанство, въз основа на информацията, получена на Координационния съвет, да предприемат допълнителни мерки за задоволяване дефицитните потребности на валутните заводи по утвърдения от МИП и МВВ списък.

5. Едновременно с утвърждаването на актуализираните валутни задачи по държавни фирми по предложение на Министерство на икономиката и планирането и Министерство на външноикономическите връзки Министерският съвет до 30.7.1989 г. да утвърди комплекс от икономически мерки в следните направления:

а) Установяване не по-късно от 1.10.1989 г. на валутен курс от 2.50 лева за 1 валутен лев;

б) Реално прилагане на митата;

в) Въвеждане на данъчни стимули за държавните фирми, реализиращи износ в конвертируема валута при заплащане в брой;

г) Отнасяне на част от валутните постъпления по специализирани фондове на предприятията-износители на стоки и услуги и изпълнителите на реекспортната задача за колективно и индивидуално стимулиране на работниците и служителите.

6. Министерство на външните работи и Министерство на външноикономическите връзки, съгласувано с Министерство на икономиката и планирането до 30.7.1989 г. да определят и съобщят конкретни външноикономически задачи на Единните задгранични мисии, произтичащи от решенията на ЦК на БКП и Министерския съвет за изпълнение и преизпълнение на валутния план, като приемат схема за обвързване на заплащането, стимулирането и санкционирането на задграничните кадри с личния им принос за тяхното изпълнение.

11.7.1989 г.

С УВАЖЕНИЕ: *А. Луканов*

[Върху документа – надпис:]
1. Да се включи изоставането от нач[алото] на год[ината].
2. Да се добави 1 млд. в[алутни] лв. и за VI 1990 г.

ЦДА, ф. 136, оп. 82, а.е. 374, л. 7–13. Оригинал. Машинопис.

№ 817

ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ ДО ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪРА НА ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ВРЪЗКИ КРЪСТЮ ПОПОВ С МНЕНИЕ ПО УВЕЛИЧАВАНЕТО НА ПАСИВНОТО САЛДО НА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС С МОНГОЛСКАТА НАРОДНА РЕПУБЛИКА И С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ТОВА САЛДО*

София, 19 юли 1989 г.

Д-39

ПОВЕРИТЕЛНО!

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Централно управление
№

София,

ДО
ЗАМ.-МИНИСТЪРА НА
ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ВРЪЗКИ
другаря КРЪСТЮ ПОПОВ

Другарю Попов,

Във връзка с поставените въпроси с Ваше писмо № 342 от 30.06.1989 година относно увеличаването на пасивното салдо на платежния баланс с Монголската народна република в резултат от покупката на произвежданото от предприятие „Монголболгарметал“ злато, Българската народна банка изразява следното становище:

Както е известно, добиваното количество благороден метал от съвместното българо-монголско предприятие се разчита като ресурс в баланса за потребление на злато в нашата страна. По тази причина Българската народна банка купува това злато по нареждане и в съответствие с определените лимити от Министерството на икономиката и планирането и го предоставя в течение на годината за производствени нужди на фирмите от отраслите електроника, машиностроене, за медицински цели и т.н.

Получаваното от Монголската народна република злато не се натрупва в банката и банките не оперират с него, следователно не получават никакви доходи нито в лева, нито във валута.

Все в тази връзка бихме искали да посочим, че в изпълнение на Решение № 128 на Министерския съвет Българската народна банка ежегодно премира Д[ържавната] Ф[ирма] „Булгаргеомин“ за всеки предаден грам чист метал в размер на разликата между доставната стойност и поощрителната цена в левове, по която се изкупува чистият метал от вътрешните производители. По този ред за 1986 година са изплатени 62 508 лева; за 1987 година – 168 977 лева и за 1988 година – 93 765 лева.

Отчитайки растящите потребности на страната от благородни метали и с оглед стимулиране дейността на предприятието за увеличаване на добива на метал, от 1988 година Българската народна банка изплаща и целева премия във валута на ДФ „Булгаргеомин“ за всеки грам прираст на благороден метал, предаден на Българската народна банка, като за предаденото за 1988 година 42 кг злато в повече от 1987 година Българската народна банка е заплатила на ДФ „Булгаргеомин“ 498 858 щатски долари.

Предвид на изложеното, проблемът за намаляване на пасивното салдо в платежния баланс на страната с Монголската народна република следва да се решава с плана от балансьора и разпоредителя с благородните метали – Министерството на икономиката и планирането.

Едновременно с това, като споделяме загрижеността на Министерството на външноикономическите връзки за състоянието на платежния баланс на страната с Монголската народна република, и като подкрепяме предприетите мерки за ликвидиране на остатъците от недоставени стоки през 1987 и 1988 година и усилията за договаряне на стоки за доставка в Монголската народна република свръх протокола, както и с оглед да не се намалява ефективността от вноса на добивания метал от съвместното предприятие „Монголболгарметал“, предлагаме да се разработят и осъщес-

твят други мероприятия, които не са свързани с допълнителен разход на конвертируема валута, а именно:

1. Да се използуват възможностите, които създава многостранната система за разплащания в преводни рубли за трансфериране на годишните активни салда на НРБ със СССР или други страни-членки на СИВ за уреждане на пасивното салдо с МНР, като за целта Министерството на външноикономическите връзки проведе преговори със съответните социалистически страни.

2. Да се потърсят възможности за доставка в МНР на комплектни обекти или отделни стоки, които са от интерес за монголската страна, но не са свързани с разход на конвертируема валута за тяхното производство.

3. Да се потърсят възможности за внос на стоки от МНР, подлежащи на реекспорт срещу конвертируема валута, която да послужи като източник за заплащане на окомплектовките, предлагани във Вашето писмо.

4. С оглед да се избегне възникването на дебаланси с МНР при закупуването на метала и в бъдеще, да се прецени целесъобразността и се препоръча на ДФ „Булгаргеомин“ да договори доставяните на „Монголболгарметал“ машини и съоръжения да се заплащат от предприятието в преводни рубли, вместо завишаване на дяловото ни участие, а така също и част от дяловия капитал и печалбата от дейността на предприятието да се изплаща на НРБ в злато, без това обаче да се отразява върху правото на НРБ за покупка на метал.

В случай на необходимост и при положение, че предложените по-горе мероприятия не допринесат за пълното балансиране на търговските взаимоотношения на страната с МНР, като изключение, Банката е готова да разгледа и следните възможности за стимулиране на българските фирми с цел да увеличи тяхната заинтересованост от износа в тази страна:

1. Приоритетно откриване на акредитиви за извършване на плащанията и поемане на банкови ангажименти за доставка на компоненти и материали, влагани в заготовката на машиностроителна продукция и комплектни обекти, предназначени за износ в МНР в случай, че държавата, респективно МИП, е разчело такива средства на фирмите.

2. Осигуряване своевременно разплащане с фирмите-доставчици и изпълнители, като за целта се предоставят валутни кредити при наличие на валутен източник за вносните доставки на компоненти и материали в конвертируема валута.

3. Отпускане на валутни кредити при наличие на условия за това при по-благоприятни условия, които предоставят Наредбата за лихвите от 1988 година и Тарифата за комисионните, таксите и разноските, които Банката прилага по операциите си.

В заключение, като изразяваме готовност за обсъждане и приемане и на други мерки за подобряване на пасивното салдо по платежния баланс с МНР, считаме, че въпросът за предоставяне на привилегии при продажба на конвертируема валута на фирмите, произвеждащи стоки за износ за МНР, е от компетентност на Министерството на икономиката и планирането.

С УВАЖЕНИЕ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА: *В. Коларов*

№ 389/19.VII.1989 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 15, а.е. 74, л. 29–32. Оригинал. Машинопис.

* *Писмото на заместник-министър Кръстю Попов виж ток, документ № 658.*

7.2. КРЕДИТНИ ОТНОШЕНИЯ СЪС СССР, СТРАНИТЕ ОТ СИВ И РАЗВИВАЩИТЕ СЕ ДЪРЖАВИ

№ 818

ПИСМО ОТ БНБ ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ТЪРГОВИЯТА И ПРОДОВОЛСТВИЕТО С ИСКАНЕ ЗА ДАВАНЕ НА СЪГЛАСИЕ ЗА ПРЕХВЪРЛЯНЕ НА СУМА В РАЗМЕР НА 8 700 000 ЧЕШКИ КРОНИ ОТ КЛИРИНГОВАТА СМЕТКА В ЖИВНОСТЕНСКА БАНКА, ПРАГА, ЗА ПОКРИВАНЕ НА ЧАСТ ОТ ПРЕДОСТАВЕНИЯ ОТ СЪЩАТА БАНКА КРЕДИТ

София, 5 май 1948 г.

6849

До
Министерство на търговията и
продоволствието
Централно управление
Дирекция външна търговия
Т у к

отд. „Клиринги“

През 1945 г. на банката ни бе открит при бившата Пражка кредитна банка, сега Живностенска банка, Прага, един кредит в размер на 1,000,000 чехски крони. Този кредит бе предназначен за покриване разходите на българските представителства в Чехословакия, за пътници, студенти, командировани и др. плащания от нестоков характер, както и за изплащане стойността на спешни доставки от тази страна, които, по липса на авоари по „стоковата сметка“, не можеха да бъдат платени навреме.

Първоначалният размер на кредита се оказа недостатъчен и банката ни се принуди да го увеличава на няколко пъти, за да достигне към м. април 1947 год. сумата от 50 милиона ч[ешки] крони. Сегашният остатък по съответната ни сметка при Живностенска банка, Прага, възлиза на 8,754,600,- ч[ешки] крони, със срок за погашение 30.VI. т.г., при 5% год[ишна] лихва.

С оглед на определения, съгласно спогодбата ни от 7 април 1948 год. размер на плафона и новата сметка в чех[чешки] крони, по която ще се извършват всички плащания от стоков и нестоков характер, както и за да се спестят на стопанството ни близо 500,000 крони за лихви, която сума може да се използува по-целесъобразно, банката ни е на мнение да се прехвърлят от новата клирингова сметка 8,700,000 чехски крони за покриване голямата част от задължението ѝ по въпросния кредит. За сега не считаме за необходимо кредитът да бъде изцяло погасен.

Като имате предвид изложеното по-горе, молим да дадете съгласието си за извършването на тази операция.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Централно управление

Директор: *Я. Алеков*
Подуправител: *А. Касабов*

ЦДА, ф. 132, оп. 3, а.е. 386, л. 3. Оригинал. Машинопис.

№ 819

ТЕЛЕГРАМА ОТ ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО И СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ВЪЛКО ЧЕРВЕНКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ВАСИЛ КОЛАРОВ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА СРЕЩАТА МУ В МОСКВА С ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА КПСС ЙОСИФ СТАЛИН ВЪВ ВРЪЗКА С ОТСРОЧВАНЕ НА ПЛАЩАНИЯТА ПО ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА НР БЪЛГАРИЯ КЪМ СЪВЕТСКИЯ СЪЮЗ

София, 25 декември 1949 г.

СТРОГО ПОВЕРИТЕЛНО!

ШИФРОВАНА РАДИОТЕЛЕГРАМА

Приета от РС на ЦК на БКП на 25.XII.[19]49. в 09.17 ч. вх. № 638/192

Изпратена от др. ЧЕРВЕНКОВ на 25.XII. в 08.45 ч. изх. № 33

Екземпляр № 2.

ТОВ. КОЛАРОВУ.

БЫЛИ У ТОВ. СТАЛИНА. НАША ПРОСЬБА ОБ ОТСРОЧКЕ ПЛАТЕЖЕЙ ПОЗАДОЛЖНОСТИ НА 4 ГОДА ПОЛНОСТЬЮ УДОВЛЕТВОРЕНА.

НЕОБХОДИМО ПОДПИСАТЬ ДЛЯ ЭТОГО СОГЛАШЕНИЕ. ТОВ. СТАЛИН ПОСОВЕТОВАЛ СДЕЛАТЬ ЭТО ПОКА МЫ СДЕСЬ. ВОТ ПОЧЕМУ НЕОБХОДИМО ТЕЛЕГРАФИЧЕСКИ ПРИСЛАТЬ ПОЛНОМОЧИЯ МНЕ И ТОВ. ГАНЕВУ ДЛЯ ПОДПИСАНИЯ СОГЛАШЕНИЯ. УЕХАТЬ УДАСТЬСЯ ТОЛЬКО В ПОНЕДЕЛЬНИК. ВВИДУ ПЛОХОЙ ПОГОДЫ ВОЗМОЖНО ПОЕЗДОМ.

ЧЕРВЕНКОВ.

Дешифрирана от А на 25.XII.[19]49. в 10.00 ч.

Екземплярът № 1 е връчен на
др. КОЛЧЕВ на 25.XII. в 11.15 ч.
получен обратно на .....

Вх. № ..... получен от
др. ..... на .....

Екземплярът № 1 е връчен на
др. ..... на ..... в ..... ч.
получен обратно на .....

Вх. № ..... получен от
др. ..... на .....

ЦДА, ф. 1Б, оп. 7, а.е. 1437, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 820

ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА СКЛЮЧЕНАТА НА 27 МАРТ 1950 Г. В ПРАГА КРЕДИТНА СПОГОДБА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КРЕДИТ ОТ ЧЕХОСЛОВАШКАТА НАРОДНА БАНКА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА В РАЗМЕР НА 500 000 000 ЧЕШКИ КРОНИ ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НА ПАСИВНИТЕ САЛДА И НЕИЗПЪЛНЕНИТЕ КОНТРАКТИ ПО ТЪРГОВСКИТЕ СПОГОДБИ ОТ 1946, 1948 И 1949 ГОДИНА

София, 3 юни 1950 г.

Поверително

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № *П-1516/Пр. 39*
от *3 юни* 195*0* год.
по доклад № 1001 от .....1950 год.
на м[инистъ]ра на външната търговия
Вх. № П-12-791
за одобряване сключената кредитна спогодба
между Чехословашката народна банка и БН банка

МИН[ИСТЕРСКИЯТ] СЪВЕТ ПОСТАНОВИ:

Одобрява се сключената на 27 март 1950 г. в Прага кредитна спогодба за предоставяне кредит от Чехословашката народна банка на Българската народна банка в размер на 500 милиона чешки крони, служащ за изплащане на пасивните салда и неизпълнените контракти по търговските спогодби от 1946, 1948 и 1949 години.

Одобрява се погасяването на кредита, ведно с 3% годишна лихва да се извърши в срок от 5 години, начиная от 1951 г., с равни годишни погашения, предвидени в стоки в съответните търговски спогодби.

Уговорената 3% годишна лихва да се одобри на Българската народна банка от Изравнителния фонд на цените.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *[- - -]*
ГЛ. СЕКРЕТАР НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *[- - -]*

ЦДА, ф. 132П, оп. 5, а.е. 1488, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 821

ДОКЛАД ОТ ЧЛЕНОВЕТЕ НА МЕЖДУПРАВИТЕЛСТВЕНАТА КОМИСИЯ ПРИ СМЕСЕНАТА БЪЛГАРО-РУМЪНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „ДУНАВ-МОСТ“ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ПОДПИСАНАТА В МОСКВА НА 18 ДЕКЕМВРИ 1951 Г. СПОГОДБА МЕЖДУ ПРАВИТЕЛСТВАТА НА СССР, БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ ЗА УСЛОВИЯТА НА УЧАСТИЕТО НА СССР В СТРОИТЕЛСТВОТО НА МОСТА НА РЕКА ДУНАВ

София, 20 февруари 1952 г.

Препис
Поверително!
Екз. № _

СМЕСЕНА БЪЛГАРО-РУМЪНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ
„Д У Н А В – М О С Т“
МЕЖДУПРАВИТЕЛСТВЕНА КОМИСИЯ
Д. П-57
20.II.1952 г.

До Другаря
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
Т У К

Д О К Л А Д

от членовете на Междуправителствената комисия при
Смесената българо-румънска организация „Дунав-мост“

ДРУГАРЮ ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На 18 декември 1951 година в Москва бе подписана спогодба между Правителството на СССР от една страна и правителствата на Народна република България и Румънската народна република от друга страна за условията на участието на СССР в постройката на моста на р. Дунав.

Спогодбата бе сключена въз основа на протокола от 9 август 1950 година и този от 31 юли 1951 година, подписани в Москва от всички страни участници в строителството на моста.

Въз основа на тази спогодба на 20 декември 1951 година бе подписан в Москва договор между строителя – Министерството на пътните съобщения на СССР и инвеститора – Смесената българо-румънска организация „Дунав-мост“, за възлагане постройката на моста на р. Дунав.

Спогодбата предвижда следните основни положения:

1. Календарният график за извършване строителните работи ще бъде съгласуван между строителя и инвеститора в първия квартал на 1952 година, като окончателното завършване на моста се извърши до края на 1954 година.

2. Строителят ще създаде на мястото на строежа своя строителна организация, като изпрати комплектуван инженеро-технически персонал, квалифицирани работници и служащи, както и необходимите строителни и монтажни оборудвания и инвентар съгласно приложената към спогодбата ведомост.

3. Размерът на заплатите и други условия, свързани с възнаграждението на предоставения от строителя инженеро-технически персонал, работници и служащи, ще се определят съгласно протокола от 26.IX.1950 г., подписан между Правителството на СССР и Правителството на Народната Република България.

4. Извършените от строителя разходи, като амортизация на оборудванията и инвентара, командировъчни пари за съветските работници и други разходи, с изключение на тези, заплатени в

лева и леи, след акцептирането им от инвеститора, респективно Главното управление „Дунавмост“, ще бъдат ежемесечно заплащани от Държавната банка на СССР за сметка на кредита, предоставен от Правителството на СССР на правителствата на България и Румъния в размер 12,5% от стойността на строителството на моста.

В случай, че поменатият кредит бъде изчерпан, плащанията на разходите, извършени от строителя, ще се извършват чрез превеждане на суми по клиринговите сметки между СССР и една от страните участници в строителството на моста.

5. Кредитът ще носи 2 процента годишна лихва и ще се погаси в течение на 15 години след завършване строителството на моста, по равно от страна на Народната република България и Румънската Народна Република чрез доставки на стоки, уговорени между страните или със злато, или свободно конвертируема валута.

За привеждане в изпълнение на кредита, Държавната банка на СССР ще установи съвместно с Българската народна банка и Държавната банка на Румънската народна република надлежния технически ред.

Като Ви докладваме горното, молим, Другарю Председател, да занимаете почитаемия Министерски Съвет с въпроса, който, ако одобри да приеме следното

П О С Т А Н О В Л Е Н И Е:

1. Одобрява се подписаната в Москва на 18 декември 1951 година Спогодба между Правителството на Съюза на съветските социалистически републики, Правителството на Народната република България и Правителството на Румънската народна република за условията на участието на СССР в строителството на моста на р. Дунав.

2. Възлага се на Българската народна банка, съвместно с Държавната банка на Румънската народна република и Държавната банка на СССР, да установи техническия ред за изпълнение кредита, предоставен от Правителството на СССР на правителствата на Народната република България и Румънската народна република за строителството на моста в размер 12,5% от стойността на това строителство.

ПОДПРЕДСЕДАТЕЛ НА МЕЖДУПРАВИТЕЛСТВЕНАТА КОМИСИЯ
МИНИСТЪР НА ТРАНСПОРТА: /п/ Д. Димитров
Членове: 1. МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ: /п/ К. Лазаров
2. МИНИСТЪР НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ: /п/ Д. Ганев

[Върху документа – надпис:]
Др. Бурилков
За мнение.
7.III.[1]952 г. [- - -]

ЦДА, ф. 132П, оп. 3, а.е. 37, л. 32–33. Оригинал. Машинопис.

№ 822

ДОКЛАД НА МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ЖИВКО ЖИВКОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С ПРЕДЛОЖЕНИЕ МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ НА НР БЪЛГАРИЯ ДА СЕ ОБЪРНЕ С ИСКАНЕ КЪМ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА СССР ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КРЕДИТ В РАЗМЕР НА 18 000 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ЗАТРУДНЕНИЯТА ПО ВНОСА В БЪЛГАРИЯ ОТ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ВСЛЕДСТВИЕ ОТРИЦАТЕЛНИЯ ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС ПРЕЗ 1956 Г.

София, 14 януари 1957 г.

ДО
ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП
Т у к

ДОКЛАД

от ЖИВКО ЖИВКОВ – Министър на външната търговия.

ОТНОСНО: обезпечаване вноса на стоки от капиталистическите страни през I-то полугодие на 1957 година и предложение за ползуване от СССР кредит в долари.

ДРУГАРИ,

За навременното обезпечаване вноса на необходимите суровини за I-то тримесечие на 1957 година от капиталистическия пазар, както всяка година, трябваше да започнем договарянето и плащането на тези стоки още през IV-то тримесечие на миналата година. За тази цел Министерството на външната търговия внесе през м. октомври миналата година в Министерския съвет доклад, с който поиска да му бъдат предоставени стоки за авансов износ към капиталистическите страни на стойност около 16 милиона долара. Пред вид големия разрив в платежния баланс на страната за 1956 година, стоки за авансов износ не ни бяха предоставени, а бе предвидено въпросът да се разгледа наново при подработката на плана за 1957 година.

С удобрения план за приходите и разходите от търговски и нетърговски плащания с капиталистическите страни през 1957 година не можаха да се осигурят необходимите постъпления на валута за плащане на вноса от капиталистическите страни през I-то полугодие на 1957 година, което произтича преди всичко от сезонния характер на нашия износ.

Постъпленията и разходите с капиталистическите страни за 1957 година са:

(в милиона валутни лева)

	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	Общо за 1957 г.
Постъпления	83	95	80	149	407
Разходи	178	126	58	42	404
С а л д о:	- 95	- 31	+ 22	+ 107	+ 3

Общо за I-то полугодие разходите превишават приходите с 126 милиона валутни лева, равни на 18.5 милиона долара.

Този разрив фактически е значително по-голям защото валутата от нашия износ ще постъпва в течение на цялото полугодие, а основната част от вносните стоки за I-то тримесечие, като: метали, памук, целволе, суперфосфат и други важни стоки, от които зависи непрекъснатата работа на нашата промишленост и своевременното извършване на селскостопанските работи трябва да бъдат платени и внесени още през м. януари и началото на м. февруари. Също вносните стоки за II-то тримесечие трябва да бъдат платени през м. февруари и март, за да постъпват ритмично. По-

ради това, в началото на годината се създава извънредно голямо напрежение в плащанията към капиталистическите страни.

Трудностите по плащанията ни към капиталистическите страни не могат да се преодолеят напълно с даденото разрешение от Министерския съвет за ползуване кредит в капиталистическите страни от 15 милиона долара. Досега Българска народна банка е договорила такива кредити по изгодни условия за 8.5 милиона долара, а вносните предприятия са използували допълнително фирмени кредити за 4.2 милиона долара или общо 12.7 милиона долара. За остатъка от 2.3 милиона долара правим усилия да получим кредити, но вече се срещат затруднения – Българска народна банка не може да получи изгодни кредити в главните страни, от където трябва да внасяме стоки – Германската федерална република, Италия, Англия и други, а и частните фирми при сегашното международно положение се въздържат да отпускат кредити на нашите вносни предприятия. Напоследък трудно се намират 6 и 9 месечни кредити, каквито са ни необходими. При това положение ние ще се стремим да намерим при изгодни условия кредити в размер до разрешения ни лимит от 15 милиона долара, обаче, не бива по-нататък да надхвърляме тази сума, особено като се има пред вид, че освен тези кредити сме ползували още 6 милиона долара безлихвени технически кредити (плафони) по търговските спогодби.

Ако приемем, че използуваме напълно разрешените ни 15 милиона долара кредити, все пак в резултат главно на по-късните постъпления от износа (към края на тримесечието) ще останат необезпечени с плащания през м. януари и февруари доставки по плана за I-то тримесечие за около 11 милиона долара, по-важни са: метали 7.000 тона за 2.500 хиляди долара; памук 1.900 тона за 3.040 хиляди долара; вълна 422 тона за 1.433 хиляди долара; целволе 1.550 тона за 940 хиляди долара; греж 20 тона за 507 хиляди долара; сурови кожи 300 тона за 330 хиляди долара; ленено масло 500 тона за 177 хиляди долара; какао на зърна 100 тона за 75 хиляди долара; дъбилни екстракти 380 тона за 88 хиляди долара; анилинови бои 25 тона за 170 хиляди долара; суперфосфат 5.000 тона за 130 хиляди долара; син камък 2.000 тона за 506 хиляди долара.

Към сумата от 11 милиона долара трябва да се прибавят и 7 милиона долара за плащанията, които трябва да извършим в м. февруари и март за внос на най-важните стоки за II-то тримесечие, като: метали за 2.500 хиляди долара; памук 1.500 тона за 2.500 хиляди долара; вълна 200 тона за 700 хиляди долара; целволе за 1.200 хиляди долара; греж за 200 хиляди долара; суперфосфат за 400 хиляди долара и други, или за осигуряване нормален внос от капиталистическите страни за I-то полугодие са необходими още 18 милиона долара.

Тази сума ще можем да наберем от нашия износ към капиталистическите страни едва през IV-то тримесечие, тъй като предвиденото минимално превишение на приходите над разходите през III-то тримесечие от 3.5 милиона долара ще постъпи в края на III-то тримесечие, а самото то е съвсем недостатъчно за покриване големия разрив от първите две тримесечия.

През IV-то тримесечие, когато би трябвало да се изравнят постъпленията и разходите ще се яви нова нужда – авансовите плащания за внос на най-важните суровини през I-то тримесечие на 1958 година. За тази цел не са предвидени никакви суми в плана за 1957 година, въпреки че от няколкогодишната практика е известно, че за осигуряване нормалния внос за I-то тримесечие за следващата година са необходими около 15 милиона долара авансови плащания през IV-то тримесечие на предната година.

За да можем да осигурим нормалното протичане на вноса от капиталистическите страни през I-то полугодие на 1957 година и да заплатим през IV-то тримесечие авансовия внос по плана за 1958 година, трябва срочно да се осигурят през месец януари, или най-късно през първата половина на м. февруари кредити от 18 милиона долара. При невъзможността и неизгодността в настоящия момент да ползуваме нови кредити от капиталистическите страни, най-благоприятно е да поискаме такъв кредит от Правителството на СССР при заплащане на съответни лихви.

Предлагаме Политбюро да вземе следното

Р Е Ш Е Н И Е:

Политбюро на ЦК на БКП не възразява Правителството на Народна република България да се обърне към Правителството на СССР с молба за отпускане в началото на 1957 година на краткосрочен заем в конвертируема валута, в размер на 18 милиона долара, които ще бъдат върна-

ти: 10 милиона долара в едногодишен срок и 8 милиона долара в двугодишен срок.

София, 14 януари 1957 година

М И Н И С Т Ъ Р: *Ж. Живков*

ЦДА, ф. 1Б, оп. 21, а.е. 38, л. 1–4. Оригинал. Машинопис.

№ 823

ДОКЛАД ОТ ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП Р. ДАМЯНОВ ДО ЧЛЕНОВЕТЕ НА ПОЛИТБЮРО С ПРИЛОЖЕН ПРОЕКТ ЗА РЕШЕНИЕ ЗА ОТПРАВЯНЕ НА ИСКАНЕ ДО ПРАВИТЕЛСТВОТО НА СССР ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА НР БЪЛГАРИЯ НА КРЕДИТ В РАЗМЕР НА 30 000 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА

София, 25 януари 1957 г.

ДО ЧЛЕНОВЕТЕ НА
ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП
Т У К

Другари,

Вносът от капиталистическите страни за първото полугодие на 1957 година не е обезпечен и не може да се обезпечи при сега съществуващите възможности за плащания, въпреки че годишният баланс за вноса и износа е обвързан. Разривът за първото полугодие по плана възлиза на 18.5 мил. долара.

Правителството разреши Българската народна банка да ползва кредити от капиталистическите страни в размер до 15 милиона долара. Въпреки това, вносът от капиталистическите страни за първото полугодие не може да се обезпечи. Част от този кредит – 3 мил. долара – е използвана за внос на стоки за 1956 година, без да е погасена до края на годината, тъй като предвидените за това стоки не са били изнесени поради събитията в Египет и в Унгария. Такива са случаите с тютюна за Западна Германия и Италия, царевицата – за Италия и др. Другата част от кредита е използвана за внос на вълна – 1.8 мил. долара, на памук – 3.1 мил. долара, на метали – 3.5 мил. долара, на целволе – 480 хиляди долара, на суперфосфат – 270 хиляди долара и други стоки по плана за първото полугодие на 1957 година.

При разрешаването на този кредит обстановката на капиталистическия пазар беше по-благоприятна и се считаше, че той ще бъде достатъчен, за да се осигурят най-главните вносни стоки, предвидени за доставка от капиталистическите страни. Сега положението вече чувствително се измени. При приемане на поръчките за доставка капиталистическите фирми определят по-дълги срокове и изискват предварително откриване на акредитиви. За да получим навреме необходимите ни стоки, налага се да правим поръчките си значително по-рано, да ангажираме изведнъж големи средства и за по-дълго време. Това именно наложи тези 15 милиона долара да се ангажират още в началото, без да може част от тях да се използва няколкократно, което е възможно само при по-къси срокове на доставка. Чувствително удължаване на сроковете за доставка идва и от затрудненията в морския транспорт, особено със затварянето на Суецкия канал. Това забавя не само вноса на някои стоки, но и износа на наши стоки, а от там и постъпленията на валута от тях. Сега ние разполагаме с 30 хиляди тона цимент, предназначен за продажба в Индия, Пакистан и други страни на Средния Изток, но не можем да го изнесем до откриването на Суецкия канал.

От извършените до сега продажби на стоки в капиталистическите страни за 6.607.000 долара са постъпили само 1.218.000 долара. Останалата част от валутата за продадените стоки се очаква да постъпи до края на тримесечието.

Трудностите се увеличават и от това, че още в началото на годината някои стоки за износ срещу валута, като царевица, фий и др., не се предоставят на външната търговия в предвидените количества поради липса на постъпления.

По тези причини в настоящия момент не са обезпечени 22.8 милиона долара за покупка на

стоки от капиталистическите страни за първото полугодие, посочени в приложената таблица. Към тях следва да се прибавят и някои стоки, които, въпреки нашите настоятелни молби, не можахме да получим от социалистическите страни, като: 8.200 тона конструктивна стомана, 2.400 тона метални изделия, 2.500 тона тръби, 1.200 тона стоманено-алуминиеви проводници и др.

Ако сега ние не обезпечим средства, за да закупим веднага някои стоки, като: вълна, памук, изкуствена коприна, целволе, метали и др., ще настъпят много сериозни затруднения в производството, вътрешния пазар и износа. Ако се забави още вносът на вълна, в най-добрия случай ние няма да можем да осигурим необходимия асортимент от вълнени тъкани за вътрешния пазар, което крие опасност за смущения в стокооборота и от там – в постъпленията по бюджета на държавата, ще се затрудни и производството на вълнени тъкани и конфекция за износ. Такова отражение ще даде и забавянето на доставката на памука и другите текстилни суровини. Ако ние не внесем незабавно необходимите метали, съществува опасност нашите машиностроителни и металообработващи предприятия да не могат да произведат предвидените по плана машини за вътрешни нужди и за износ, резервни части за ремонт и поддържане на селско-стопанските и други машини и съоръжения и др.

Липсата на резерви от някои основни суровини и материали и забавянето на вноса им от капиталистическите страни създават реална опасност някои предприятия дори да спрат работа.

Смятам, че е крайно неизгодно за нас да продължим да искаме кредити от капиталистическите страни. За тези кредити ние не само че плащаме големи разноски – 7–7.5%, но те ни поставят и в крайно неблагоприятни условия за търгуване – капиталистическите фирми, като виждат, че сме затруднени, ни продават стоки на по-високи цени и ни поставят в положение да продаваме нашите износни стоки на по-ниски цени. Освен това, във връзка с последните събития някои капиталистически банки, като Белгийската национална банка, Банко ди Рома и др., вече отказват да ни дават кредити или съкращават сроковете на тяхното ползване.

Единствена най-изгодна за нас възможност да излезем от това положение е, според мен, да помолим Съветското Правителство да ни отпусне веднага кредит от 30 милиона свободни долара със срок на погасяване 5 години, начиная от 1958 година. Този кредит ще ни даде възможност своевременно да доставим необходимите ни стоки от капиталистическия пазар при по-благоприятни условия и да осигурим нормалното снабдяване на народното стопанство с важни суровини и материали. Освен това, кредитът ще ни даде възможност да преодолеем трудностите, произтичащи от сезонния характер на нашия износ, да не излагаме народното стопанство и бюджета на държавата на такива рискове и затруднения, както тази година, и да създадем един минимален резерв от дефицитни вносни материали и суровини.

Въпросът се съгласува с другарите Кирил Лазаров, Руси Христозов и Вела Луканова. Те са съгласни с размера на кредита. Само по срока на погасяването др. Луканова предлага той да бъде 3 години, като ежегодно в платежния баланс се предвижда и валутен резерв от 3 до 5 милиона долара, а др. Христозов – 6 години, като също ежегодно се заделя валутен резерв от 5 милиона долара.

Предлагам Политбюро да обсъди въпроса и приеме приложеното проекто-решение.

25.I.1957 г. *Р. Дамянов*

Проект.

Р Е Ш Е Н И Е „А“ , № .....

НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ОТ ..... 1957 Г.

Политбюро реши:

1. Да се помоли Съветското Правителство да ни отпусне кредит от 30 милиона свободни долара със срок на погасяване 5 години, начиная от 1958 година.

2. Министерството на външната търговия, Министерството на финансите и Държавната планова комисия ежегодно, начиная от 1958 година, да предвиждат в платежния баланс валутен резерв от 3 до 5 милиона долара.

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 3152, л. 112–116. Оригинал. Машинопис.

№ 824

ПИСМО ОТ ДЪРЖАВНАТА БАНКА НА СССР ДО БНБ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА УРЕЖДАНЕ НА СМЕТНИТЕ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ДВЕТЕ БАНКИ ВЪВ ВРЪЗКА С ПОДПИСАНИЯ МЕЖДУ ПРАВИТЕЛСТВАТА НА СССР И НА БЪЛГАРИЯ ПРОТОКОЛ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ ОТ СССР НА БЪЛГАРИЯ НА КРЕДИТ В РАЗМЕР НА 46 000 000 РУБЛИ ЗА ЗАПЛАЩАНЕ НА ДОСТАВЕНОТО ОТ СССР ПРЕЗ 1957 Г. ИМУЩЕСТВО

Москва, 20 юни 1957 г.

0-975
20.VI....7

Сов. секретно
Экз. № *1*

БОЛГАРСКОМУ НАРОДНОМУ БАНКУ

г. София

Протоколом между Правительством Союза ССР и Правительством Народной Республики Болгарии от 10 мая 1957 года предусмотрено предоставление Союзом ССР Народной Республике Болгарии кредита в сумме 46 000 000 рублей для оплаты имущества, поставляемого Союзом ССР в 1957 году.

В соответствии со статьей 5 упомянутого Протокола Госбанк СССР вносит на Ваше рассмотрение следующее предложение о порядке расчетов по данному кредиту:

I.

Госбанк СССР и Болгарский Народный Банк открывают у себя следующие счета в рублях:

„Счет № 2/224 кредита, предоставленного Союзом ССР Народной Республике Болгарии по Протоколу от 10 мая 1957 года“.

„Счет № 4/224 процентов по кредиту, предоставленному Союзом ССР Народной Республике Болгарии по Протоколу от 10 мая 1957 года“.

II.

Расчеты за поставляемое Союзом ССР в счет кредита имущество производятся на основании счетов советских внешнеторговых организаций.

Госбанк СССР по получении счетов записывает их сумму в дебет счета № 2/224 и высылает Болгарскому Народному Банку дебитовое авизо этого счета с приложением одного экземпляра счетов советских внешнеторговых организаций.

Болгарский Народный банк на основании дебитового авизо Госбанка СССР записывает сумму счетов советских внешнеторговых организаций в кредит счета № 2/224.

В случае возникновения рекламаций по произведенным в счет кредита поставкам, такие рекламации будут регулироваться в соответствии с § 37 „Общих условий поставок из Союза ССР в Народную Республику Болгарии и из Народной Республики Болгарии в Союз ССР“ от 16 июня 1952 года в редакции, принятой 9 марта 1955 года.

III.

31 декабря каждого года и при окончательном погашении кредита Госбанк СССР начисляет 2 процента годовых по счету № 2/224 и записывает сумму начисленных процентов в дебет счета № 4/224.

Датами валютирования для начисления процентов при использовании кредита считаются:

а) при поставках товара по железной дороге – дата перехода грузом советско-румынской границы;

б) при поставках товара морским путем – дата коносамента;

в) при сдаче товара по приемо-сдаточному акту – дата приемо-сдаточного акта.

IV.

В соответствии со статьей 3 Протокола от 10 мая 1957 года погашение кредита будет производиться Правительством Народной Республики Болгарии равными ежегодными долями в течение десяти лет, начиная с 1 января 1958 года, поставками в Союз ССР болгарских товаров. Первый платеж производится не позднее 31 декабря 1958 года, а последний не позднее 31 декабря 1967 года.

Проценты по кредиту будут уплачиваться ежегодно в первом квартале каждого года за истекший год. Первый платеж процентов должен быть произведен в первом квартале 1958 года, а последний не позднее 31 декабря 1967 года также поставками в СССР болгарских товаров.

V.

Госбанк СССР высылает Болгарскому Народному Банку выписки счетов №№ 2/224 и 4/224 по мере совершения записей по счетам.

На 1 января и 1 июля каждого года Госбанк СССР сообщает Болгарскому Народному Банку суммы остатков по счетам №№ 2/224 и 4/224.

Болгарский Народный Банк подтверждает суммы остатков или сообщает свои замечания.

VI.

Выполнение операций по кредиту производится банками без взимания комиссии и почтово-телеграфных расходов.

Вся переписка и документы, относящиеся к данному кредиту, направляются в совершенно секретном порядке через Торговое Представительство СССР в Софии.

Если с Вашей стороны не будет возражений с предлагаемым порядком расчетов по кредиту, просим подтвердить Ваше согласие или сообщить замечания.

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ БАНК СССР
М. Свешников *К. Миросченко*

ЦДА, ф. 132П, оп. 2, а.е. 111, л. 179–181. Оригинал. Машинопис.

№ 825

ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПРИЕМАНЕ НА РАЗПОРЕЖДАНЕ ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА БНБ ДА ИЗПОЛЗВА ВАЛУТНИЯ РЕЗЕРВ ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НА ЧАСТ ОТ ПРЕДОСТАВЕНИЯ Й ОТ ДЪРЖАВНАТА БАНКА НА СССР КРЕДИТ В РАЗМЕР НА 3 313 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА

София, 7 януари 1958 г.

Поверително

РЕШЕНИЕ № 25
НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП
ОТ 10.I.1958 г.

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
другаря АНТОН ЮГОВ
Т у к

№ I-2

Д О К Л А Д

от КИРИЛ ЛАЗАРОВ, Министър на финансите и държавния контрол

Другарю Председател,

Предоставения на Българска народна банка временен кредит в конвертируема валута от Държавната банка на СССР подлежи на плащане:

на 11 януари 1958 г.	1.510.000	щ. долара
на 15 януари 1958 г.	1.280.000	„ „
на 6 февруари 1958 г.	523.000	„ „

Българската народна банка разполага с момента с 669.000 долара, от които 396.000 долара по кореспондентски сметки в чужбина и около 273.800 долара, които ще постъпят в близко бъдеще от извършен вече износ.

На мнение съм, че трябва на всяка цена да платим в срок поетите задължения към Държавната банка на Съветския съюз, за да можем да разчитаме и в бъдеще на временни кредитни улеснения от тази банка.

При отпускане на временния краткосрочен кредит в конвертируема валута от Държавната банка на СССР е заявено вежливо на представителите на Българската народна банка, кредитите да бъдат изплатени на договорените срокове, тъй като те разчитат на предоставената валута за посрещане на техни срочни задължения.

Положението на валутната каса е такова, че даже и да се използува напълно валутния резерв, не могат да бъдат изплатени двете задължения към Държавната банка на СССР, със срокове на 11 и 15 януари 1958 година.

Поради това предлагаме да се разреши на Българска народна банка да използува валутния резерв на страната за изплащане напълно на задължението към Госбанк – Москва, с падеж – 11 януари 1958 година.

След изплащане на това задължение, Българска народна банка да помоли Държавната банка на СССР да отсрочи плащането на 1.280.000 долара с падеж 15 януари 1958 година или да ѝ предостави нов кредит за покриване на това задължение.

Срок за възстановяване на валутния резерв не може да се определи, тъй като предстоят големи плащания към капиталистическите страни, за които също не е обезпечена необходимата валута.

Предлагам, Министерският съвет да приеме следното

Р А З П О Р Е Ж Д А Н Е:

1. Разрешава се на Българската народна банка да използува валутния резерв на страната за изплащане на задължението от 1.510.000 долара към Държавната банка на СССР с падеж 11 януари 1958 година.

2. Българска народна банка да помоли Държавната банка на СССР да отсрочи плащането на 1.280.000 долара с падеж 15 януари 1958 година или да ѝ предостави нов кредит в конвертируема валута, с която да бъде погасено това задължение.

София, *7* януари 1958 година

МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ И
ДЪРЖАВНИЯ КОНТРОЛ:
К. Лазаров

ЛР/Написани 3 екз.
1 за др. Председател на МС
1 за др. М-р на финансите и ДК
1 за БНБ

[Върху документа – печат и надпис:]
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ
ВХ. № П.-*6-1*
*8.I.*195*8* г.

Членовете на Политбюро

Следва да дадем съгласие.
8.I.[19]58 г. Ант. Югов
Р. Дамянов
Енчо Стайков
Г. Цанков
Ив. Михайлов
В. Червенков
Т. Живков
Д. Димов
Боян Българанов

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 3510, л. 1–2. Оригинал. Машинопис.

№ 826

ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВЕЛА ЛУКАНОВА ДО МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА БОРИС ТАСКОВ С ДАННИ ЗА ПРЕДСТОЯЩИТЕ ПЛАЩАНИЯ КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ВЪВ ВРЪЗКА С УСВОЕНИЯ ЛИМИТ ЗА ПОЛЗВАНЕ НА КРАТКОСРОЧНИ И СРЕДНОСРОЧНИ КРЕДИТИ ОТ БНБ И ВЪНШНОТЪРГОВСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ И С ИСКАНЕ ДА БЪДЕ ПРЕДОСТАВЕН КРЕДИТ ОТ СССР

София, 4 март 1959 г.

Препис

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Централно управление
Отдел „Иностранни операции“
№ 10-208

До
МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА
другаря БОРИС ТАСКОВ
Т у к

На № 2500/В от 3 март 1959 г.

Другарю Министър,

Към 3 март 1959 г. Българска народна банка е усвоила лимита от 30.000 хиляди долара, в рамките на които съгласно 151-то разпореждане на Министерския съвет от 1958 г. може да ползва кредити за внос на стоки от капиталистическите страни.

Сроковете за плащане на ползуваните 30.000 хиляди долара ще настъпят както следва:

През	м. март	1959 г.	2.750,1	хил. долара
През	II-то тримесечие	1959 г.	5.872,2	хил. долара
През	III-то „	„	9.957,2	„ „
„	IV-то „	„	8.443,1	„ „
„	I-то „	1960 г.	2.917,0	„ „
	Или всичко:		29.939,6	хил. долари

Като се вземат предвид и другите плащания, които следва да се извършат към капиталистическите страни през 1959 г., разривът през отделните тримесечия ще бъде както следва:

(в хиляди долара)

№ по ред	Съдържание	През месец март	1959 г. Тримесечия II	III	IV	1960 г. I трим.
I.	ПРИХОДИ					
1	Износ	4.000	18.000	23.000	65.000	
2	Нестокови плащания	300	2.000	1.000	2.000	
	Всичко приходи	4.300	20.000	24.000	67.000	
II.	РАЗХОДИ					
1	Внос	13.000	34.000	23.000	15.000	
2	Нестокови плащания	700	3.000	4.000	4.000	
3	Погашения по кр. кредити	2.750	5.870	9.957	8.443	2.917
	Всичко разходи	16.450	42.872	36.957	27.443	
III.	РАЗРИВ	12.150	22.872	12.957	+ 39.557	

От горните данни се вижда, че разривът между постъпленията и плащанията през м. март и II-то тримесечие 1959 г. възлиза на 35.022 хиляди долара, което означава, че и при увеличаване на кредитите до размер на 50.000 хил. долара няма да може да се реализира запланираният внос за този период и този лимит ще се окаже недостатъчен още през II-то тримесечие на 1959 г.

Така се очертават плащанията с капиталистическите страни, ако запланираният износ действително се реализира по време със сроковете на плащанията на поетите от Българска народна банка краткосрочни задължения и запланирания внос от социалистическите страни, невключен в сключените спогодби за внос от тези страни за около 200.000 хил. валутни лева бъде извършен от СССР и другите народнодемократични страни.

В противен случай положението с плащанията с капиталистическите страни ще бъде още по-неблагоприятно и Българска народна банка през II-то и III-то тримесечие 1959 г. ще срещне големи трудности за срочното плащане на поетите задължения в капиталистическа валута, които могат да се окажат и непреодолими.

Безспорно, че трябва да се направят всички усилия за своевременно внасяне на машините, суровините и другите стоки, свързани с производствената програма на производствените, строителни и други предприятия за 1959 г.

При положение, обаче, че кредитите, които могат да се ползуват за този внос са от 9–12 месеца, сроковете за тяхното плащане ще настъпят през м. януари–март 1960 г., когато по начало платежният баланс с капиталистическите страни е пасивен и ще бъдат необходими валутни средства за текущия внос за 1960 г.

Следователно ако Българска народна банка учреди гаранции и ползува кредити през м. март, II-то и III-то тримесечие 1959 г. за реализиране на текущия внос от капиталистическите страни, към края на 1959 г. задълженията на банката в капиталистическа валута ще възлязат не помалко на 30.000 хил. долара, със срок на плащане I-то тримесечие 1960 г.

Според нас плащането на такава голяма сума през I-то тримесечие на 1960 г. не е по силите на нашата страна, тъй като не може да бъде платена с текущ износ.

Ние считаме, че така, както се развиват плащанията с капиталистическите страни, ако не се вземат своевременно необходимите мерки, ще се дойде до такова положение, че нашата страна няма да може да плати с износ поетите краткосрочни кредити.

Очевидно е, че при такова положение единствената страна към която можем да се обърнем за помощ това е Съветския съюз.

За да не поставим обаче СССР пред свършен факт, считаме, че е необходимо своевременно да се информира Съветския съюз за трудностите, които ще срещнем при плащанията на нашите задължения към капиталистическите страни и се направят постъпки още от сега, да ни отпусне при нужда кредит в размер 20 милиона долара, платими във валута, в която ще ни бъде отпуснат

кредита или по споразумение в друга конвертируема валута, със срок на плащане 2 години.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Председател:
/п/ В. Луканова

Верно с оригинала,

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 3853, л. 9–11. Оригинал. Машинопис.

№ 827

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ИВАН БУДИНОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ОТНОСНО МОЛБА НА ПРАВИТЕЛСТВОТО НА ДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА ВИЕТНАМ ЗА ОТПУСКАНЕ НА КРЕДИТ И С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО БЪЛГАРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО ДА ОТСРОЧИ ОТПУСНАТ НА ВИЕТНАМСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО КРЕДИТ

София, 4 или 6 януари 1964 г.

Н. Р. Б.
МИНИСТЕРСТВО
на ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ
№ *1059/5*
*6.I.*1964 г.
С О Ф И Я

До
Политбюро на ЦК на БКП
Т у к

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от ИВАН БУДИНОВ – Министър
на външната търговия

ДРУГАРИ,

На 2 декември 1960 година Правителството на Демократична република Виетнам се обърна с молба към Правителството на Народна република България за отпускане на кредит в размер на 30 млн. стари рубли, който да бъде използуван за внос от Народна република България на 1000 клм. кабел за високо напрежение, известно количество трансформатори, 3 водноелектрически централи от по 240, 750 и 850 кв., два комбината за царевично брашно, две фабрики за замразени консерви, оборудване за една картонена фабрика и една фабрика за бонбони.

След направените тогава проучвания установихме, че нашата страна няма възможност да достави исканото количество кабел за високо напрежение, оборудването за картонена фабрика и трансформаторите. Производството на кабел за високо напрежение не е усвоено от нашата промишленост, а съоръженията за картонената фабрика са по-специални и ако поемем ангажимент за комплектна доставка, ще трябва да се внасят редица съоръжения от капиталистическите страни. Също така, не е целесъобразно да се доставят на кредит и трансформаторите, тъй като редица материали за производството им ще купуваме от капиталистическите страни.

Оборудването за останалите обекти, искани от виетнамската страна, можем да доставим и по ориентировачни данни стойността на същите ще възлезе на около 10 млн. стари рубли.

По повод искането на виетнамското Правителство Политбюро взе следното решение под № 20/24.I.1961 год.

„Не възразява Правителството на Народна република България да отпусне на Правителството на Демократична република Виетнам кредит от 10 млн. стари рубли в съоръжения и строителство, начиная от 1963 година“.

Министерският съвет с разпореждане № 1940 от 11.XII.1962 година взе следното решение:

„Отпуска на Правителството на Демократична република Виетнам кредит от 10 млн. стари

рубли (2250 хил. нови рубли) за периода 1963–1965 години за доставка на съоръжения и комплектни обекти.“

През 1963 година виетнамската страна поиска в рамките на отпуснатия кредит да ѝ бъдат доставени 20.000 тона амониев сулфат, 1500 тона сода каустик и други стоки, което искане нашата страна нямаше възможност да удовлетвори.

По сведения от нашия търговски представител в Ханой, виетнамската страна не е използвала голяма част от отпуснатите ѝ кредити и от другите социалистически страни, мотивирайки се с трудности в икономиката си.

Понастоящем у нас пребивава Виетнамска правителствена търговска делегация, която води преговори за подписване на протокол за стокообмен с нашата страна за 1964 година. Председателят на делегацията др. Нгием Ба Дук – зам[естник-]министър на външната търговия, помоли за отсрочване използуването на отпуснатия от нашата страна кредит в размер на 2250 хил. рубли за периода 1966–1970 години, тъй като имат икономически трудности и не могат да използват кредита до 1965 година.

Като изхождам от нашите възможности и от молбата на виетнамската страна, считам, че е целесъобразно да се отсрочи ползуването на кредита.

Предлагам Политбюро на ЦК на БКП да приеме следното

Р Е Ш Е Н И Е

Не възразява Правителството на Народна република България да отсрочи отпуснатия на Правителството на Демократична република Виетнам кредит в размер на 2250 хил. рубли за 1963–1965 години за ползуване през периода 1966–1970 години.*

4.I.1964 г. *Ив. Будинов*

[Върху документа – надпис:]
Др. Д. Алексиев
Да се подготви решение на ПБ
7.I.[19]64 г. *Л. Аврамов*

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 5364, л. 4–6. Оригинал. Машинопис.

** С Решение № 15А от 14 януари 1964 г. Политбюро на ЦК на БКП дава съгласие за отсрочване на кредита.*

№ 828

ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ТОДОР ЖИВКОВ ЗА ДЕЙНОСТТА НА МЕЖДУНАРОДНАТА БАНКА ЗА ИКОНОМИЧЕСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО В МОСКВА С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА БЪДЕЩИТЕ ДЕЙСТВИЯ НА ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА БЪЛГАРИЯ В СЪВЕТА НА ТАЗИ БАНКА

София, 26 април 1967 г.

№ 100-753
26.IV.1967 г.

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
другаря ТОДОР ЖИВКОВ
Т у к

Д О К Л А Д

от КИРИЛ НЕСТОРОВ, председател на Българска народна банка

Относно: някои въпроси от дейността на Международната банка за икономическо сътрудничество.

Другарю Председател,

Считам за необходимо, в качеството си на ръководител на българската делегация в Съвета на Международната банка за икономическо сътрудничество, да Ви информирам за досегашната дейност на Банката и да изложа пред Вас някои съображения относно работата на Съвета на МБИС, какви по-важни въпроси са били решени до сега от него и какви въпроси предстоят да бъдат решени в близко бъдеще.

Причината, за да се обърна към Вас, е и обстоятелството, че в дневния ред на предстоящето XV-то заседание на Съвета, което ще се състои в Москва от 11 до 13 април т.г., са включени за разглеждане и решаване важни въпроси относно изменението на прилаганата понастоящем от МБИС кредитна система, намаляване размера на безлихвения кредит и увеличаване лихвените проценти по активните и пасивни операции на МБИС, което засяга интересите на нашата страна.

Освен това от доста отдавна при разглеждането и решаването от Съвета на МБИС на различни въпроси, свързани с дейността на Банката, в някои делегации се забелязват редица тенденции, които, ако продължат, могат да доведат до задържане в работата и миниране развитието на МБИС, като крупен банков институт на страните-членки на СИВ.

I. РАЗГЛЕДАНИ И РЕШЕНИ от СЪВЕТА на МБИС ПО-ВАЖНИ ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С ДЕЙНОСТТА НА БАНКАТА

Както е известно, МБИС започна дейността си от 1 януари 1964 година въз основа на решението на първите секретари на комунистическите партии и ръководителите на правителствата на страните-членки на СИВ от м. юли 1962 г. и Съглашението за многостранните разплащания в преводни рубли и организиране на Международната банка за икономическо сътрудничество от м. октомври 1963 г.

Със създаването на МБИС, страните-членки на СИВ преминаха от двустранната клирингова система към многостранна система на разплащане в преводни рубли. Изтеклият период от дейността на банката показа, че МБИС се справя добре с функциите си като разплащателен център на страните-членки на СИВ. Многостранната система на разплащане обезпечава своевременното и непрекъснато извършване на всички плащания в преводни рубли между упълномощените банки.

Друга важна задача на МБИС е да кредитира външнотърговските и други операции, като за целта отпуска краткосрочни кредити на страните членки за осигуряване на плащанията помежду им. С тази задача МБИС също се справя много добре.

Освен разплащанията по стокообмена и отпускането на кредити в преводни рубли, МБИС има за задача да приема и съхранява свободните средства на страните членки в преводни рубли, като заплаща по текущите и влоговите сметки на същите лихвени проценти, определени от Съвета.

Доста голям дял от дейността на банката заемат извършваните от нея операции в свободно конвертируема валута. МБИС приема влогове в свободно конвертируема валута от страните членки и от други страни и извършва операции с тези средства в пределите на вложените суми. Страните-членки предоставят временно свободните си средства в свободно конвертируема валута и имат възможност да получават от МБИС краткосрочни кредити в свободно конвертируема валута за покриване на своите временни нужди. МБИС извършва операции в свободно конвертируема валута и на капиталистическия пазар. За тази цел банката поддържа делови връзки с редица крупни банки в капиталистическите страни, броят на които ежегодно се увеличава.

На своето Единадесето заседание (м. април 1966 г.) Съветът на банката реши да се образува част от уставния капитал на МБИС в злато и свободно конвертируема валута. Този капитал възлезе на 30 млн. преводни рубли, т.е. 10% от уставния капитал на банката. Деловата вноска на нашата страна в капитала на МБИС в злато и свободно конвертируема валута бе определена на 1

700 000 прев[одни] рубли. Същата беше внесена до края на 1966 година.

В рамките на направените от страните вноски в уставния капитал на Банката в злато и свободно конвертируема валута, МБИС предоставя на упълномощените банки краткосрочни кредити по тяхно искане без мотивировка при благоприятни лихвени проценти за срок до една година. Благоприятните лихвени проценти върху кредитите, предоставяни срещу вноските в уставния капитал в злато и свободно конвертируема валута, се определят от Управлението на МБИС на равнището на най-благоприятните лихвени проценти на основните парични пазари, действуващи в деня на предоставянето на кредита. Тези лихвени проценти по кредитите за срок до 3 месеца се намаляват с 0,50%, а за кредитите със срок от 3 до 12 месеца – с 0,25%. Посочените благоприятни лихви по кредитите са определени като временни за периода 1966–1967 г.

Образуването на част от уставния капитал на МБИС в злато и свободно конвертируема валута повиши авторитета на Банката и спомогна за привличането на чужди средства в свободно конвертируема валута.

Общият обем на извършените от МБИС депозитни операции в свободно конвертируема валута от година на година се увеличава. През 1964 година извършените от Банката депозитни операции в свободно конвертируема валута възлизат на 305 млн. преводни рубли, 1965 г. – 649 млн. прев[одни] рубли и през 1966 г. – 1 027 млн. прев[одни] рубли.

Увеличил се е делът на приетите в МБИС депозити от капиталистическите банки от 20,5% през 1964 г. на 34% през 1965 г. и 43,3% през 1966 г.

По-голямата част от депозитите на капиталистическите банки в МБИС се предоставят на страните членки на банката. Успешно се развиват операциите на МБИС по текущи сметки в свободно конвертируема валута, които са нараснали през 1966 г. с 25% в сравнение с 1965 г.

Рентабилността от операциите на МБИС в свободно конвертируема валута през 1966 г. значително се повиши. Печалбата на банката от тези операции се увеличи от 33 хил. прев[одни] рубли през 1964 година на 91 хил. прев[одни] рубли през 1965 година и достигна 814 хил. прев[одни] рубли през 1966 година.

За развитието на операциите в свободно конвертируема валута, освен образуването на част от капитала в злато и свободно конвертируема валута, благоприятно влияние е оказало и по-нататъшното развитие на деловите отношения на МБИС с банките кореспонденти. Така напр., през 1966 година депозитни операции са извършвани с 10 банки на социалистическите страни и с 34 банки на капиталистическите страни (1965 г. – 21 банки).

На XI-то заседание на Съвета бе взето решение да се разреши на Управлението да приема от банки на страни не членки на МБИС краткосрочни финансови кредити в свободно конвертируема валута и да предоставя тези кредити на банките на страните членки. Лимитът, до който МБИС може да получава такива кредити, бе определен от Съвета в размер на 10 млн. преводни рубли.

Нашата страна ползува от МБИС депозити в свободно конвертируема валута в значителен размер. Така например, през 1965 г. ние сме ползували депозити в размер на 34 472 000 долара, а през 1966 г. – 55 628 000 долара. Ползуването на депозити в свободно конвертируема валута от МБИС е много изгодно за нашата страна, защото когато сме в затруднено положение, ние не сме принудени да търсим кредити от паричния кредитен пазар, а можем да се обърнем към МБИС, от която получаваме краткосрочни кредити в св[ободно] конвертируема валута при благоприятни условия.

Тъй като за сега МБИС не участвува в разплащанията, свързани със стокообмена между страните членки на Банката и капиталистическите страни, кредитни операции, свързани с търговията, не се извършват. Няма обаче никакви причини МБИС да не започне да извършва и такива операции.

При разглеждане от Съвета на МБИС на въпросите, свързани с дейността на Банката в свободно конвертируема валута, нашата делегация винаги е поддържала становището тази дейност да се разширява все повече и сме правили предложения в тази насока. По наше мнение, МБИС като авторитетен банков институт трябва все повече да развива своите кореспондентски и делови връзки както с банките на социалистическите страни, така и с банките на развитите и други капиталистически страни. Това ще даде възможност на МБИС да набира значителни средства в свободно конвертируема валута, част от които би могла да предоставя на страните членки под форма-

та на средносрочни и дългосрочни кредити. По този начин МБИС би изпълнила още по-добре своето задължение да съдействува за икономическото сътрудничество и развитие на народното стопанство на страните членки на Банката. Делегациите на всички страни членки на СИВ, с изключение на румънската, считат, че трябва да бъде изучен и решен въпросът за привличането чрез МБИС на парични средства както в преводни рубли, така и в свободно конвертируема валута и използуването на същите за отпускане на средносрочни и дългосрочни кредити на страните членки с цел ускоряване икономическото развитие на заинтересованите страни и задълбочаване на международното социалистическо разделение на труда. На изучаването и решаването на този въпрос обаче се противопоставя румънската делегация, позовавайки се на обстоятелството, че предоставянето на средносрочни и дългосрочни кредити не е предвидено в Устава на МБИС и излиза извън рамките на Съглашението за многостранните разплащания в преводни рубли чрез МБИС.

Друг важен въпрос, който Съветът на МБИС реши на своето IX-то заседание (октомври 1965 г.), е въпросът за разширяване на сферата на приложение на преводната рубла, като в системата на разплащане в преводни рубли се включат и страни не членки на МБИС.

Възможността чрез МБИС да се извършват разплащания в преводни рубли със страни не членки на Банката, е предвидено в чл. 9 от Спогодбата за многостранни разплащания в преводни рубли и създаване на МБИС от 22.X.1963 г. Редът и условията на разплащанията в преводни рубли със страни не членки на МБИС се определят от Съвета на Банката по договореност със заинтересованите страни.

В изпълнение препоръките на Шестото заседание на Постоянната комисия на СИВ по валутно-финансовите въпроси, Съветът на МБИС разгледа въпроса за разширение сферата на приложение на преводните рубли и реши, че социалистическите страни не членки на МБИС, които осъществяват планово развитие на стопанството, прилагат еднакво равнище за външнотърговските цени и извършват разплащанията си в рубли, при тяхно желание могат да се включат напълно или частично в системата на разплащане в преводни рубли чрез МБИС. Предвижда се да се извършват разплащания в преводни рубли и с развиващите се и някои други капиталистически страни.

Във връзка с това Съветът възложи на Управлението да установи съответни контакти с националните банки на социалистическите страни не членки на МБИС, както и с банките на развиващите се и някои други капиталистически страни. При това се има пред вид, че МБИС ще установи тези контакти след като съответни контакти с тези банки бъдат установени от компетентните органи на страните членки на МБИС и след като предварително бъде постигната договореност с банковите, външнотърговски и други компетентни органи на заинтересованите страни за извършване на взаимни разплащания в преводни рубли чрез МБИС.

Въпреки решението на Съвета обаче и създадената възможност да се разшири сферата на приложение на преводната рубла, тази възможност за сега все още не е използувана.

Съветът на МБИС на своето XII-то заседание разгледа информация на Управлението относно провеждане мероприятия по разширението сферата на приложение на преводната рубла със страни не членки на МБИС. В информацията се отбелязва, че въпреки проведените мероприятия досега все още нито една страна не членка на МБИС не е изявила желание да извършва разплащания в преводни рубли със страните членки на МБИС.

Въпросът за провежданите мероприятия, насочени към разширение сферата на приложение на преводната рубла, ще бъде разгледан на Десетото заседание на Постоянната комисия на СИВ по валутно-финансовите въпроси, което ще се състои през м. май т.г. във Варшава.

Предвидено е също Съветът на МБИС на своето XVI-то заседание (м. юли т.г.) отново да обсъди въпроса за изпълнение на решението относно разширяване на сферата на приложение на преводната рубла.

Разгледани са и решени от Съвета и редица други въпроси, свързани с подобряване на работата на МБИС, утвърждаване годишните и тримесечни кредитни планове и текущата дейност на Банката, на които не считам за необходимо да се спирам.

Прави впечатление обаче, че при обсъждането на отделните въпроси в Съвета на МБИС не се създава творческа обстановка. Не у всички делегации е на лице стремежът да съдействуват за развитието на всестранната дейност на Банката. Така например, румънската делегация по почти всички по-важни въпроси не споделя мнението на останалите делегации. При обсъждането на по-

сочените до тук въпроси се е налагало да се провеждат дълги дискусии, създавана е нервна обстановка и решенията, които все пак в края на краищата са взети, са плод на големи усилия на останалите делегации. Не всякога обаче тези усилия се увенчават с успех, тъй като по някои въпроси румънската делегация упорито защитава своето мнение. Така например, при обсъждането на въпроса за общото направление на дейността на МБИС по установяване на делови връзки и контакти с международните финансови организации, всички делегации с изключение на румънската подкрепиха предложеното проектопостановление, което предвиждаше да се даде по-голяма свобода на Управлението при установяване на подобни контакти, с което би се повишила оперативността на банката. Поради несъгласието на румънската делегация, Съветът бе принуден да се съгласи с вземането на решение, което предвижда за всеки отделен случай при установяване на контакти с международни финансови организации, Управлението да иска разрешение от Съвета. Подобно бе поведението на румънската делегация и на заседанията на Постоянната комисия на СИВ по валутно-финансовите въпроси. Създава се впечатлението, че румънската делегация, създавайки трудности в работата на Съвета, като че ли се стреми да задържа развитието на Банката.

На последното си (XIV-то) заседание Съветът разгледа предложението на Управлението на банката относно трансформирането в отдел на сега съществуващата група за операции в капиталистическа валута. Почти всички делегации, като имаха предвид разширяването на дейността на МБИС по операциите в свободно конвертируема валута, се съгласиха с това предложение. Унгарската делегация обаче се обяви против него, въпреки че за създаването на предлаганията отдел се предвиждаше да бъдат прехвърлени служители от други отдели и не се искаха допълнителни щатни бройки. Поради несъгласието на унгарската делегация, която беше подкрепена от делегациите на ЧССР и ПНР, този въпрос не можа да бъде решен.

II. ТЕМПОВЕ НА УВЕЛИЧЕНИЕ СТОКООБМЕНА МЕЖДУ СТРАНИТЕ ЧЛЕНКИ на МБИС

Една от най-важните задачи на Международната банка за икономическо сътрудничество е активно да съдействува за всестранното разширяване на икономическите отношения и задълбочаване на икономическото сътрудничество и взаимопомощ между страните членки на МБИС, за понататъшното развитие на международното социалистическо разделение на труда по пътя на специализацията и кооперирането.

Във връзка с това буди безпокойство фактът, че през последните години и особено през 1966 година темпът на увеличение на стокообмена между страните членки на МБИС намалява. Намалява също процентът на изпълнение на поетите от страните членки взаимни задължения по стокообмена, който за 1964 година е 101%, за 1965 – 97,2% и за 1966 г. – 96,1%.

Данните за стокообмена на страните членки на МБИС както помежду им, така и със социалистическите страни не членки на СИВ и с капиталистическите страни са посочени в следната таблица:

(в млн. прев[одни] рубли)

	Общ обем на стокообмена на страните членки на МБИС (включ. и с капит. страни)		В това число стокообмен на страните членки на МБИС помежду им		Структура на външната търговия на страните членки на МБИС		
	сума	проц. увел. в сравнение с предшеств. год.	сума	проц. увел. в сравнение с предшеств. год.	помежду им %	с другите социалистич. страни	с капит. страни
1964 г.	33 608	10 %	21 622	8 %	64,3	6,7	29
1965 г.	35 758	6,3%	22 580	4,4%	63,2	6,9	29,9
1966 г.	37 700	5,5%	22 900	1,2%	60,6	7,2	32,2

От таблицата се вижда, че темпът на нарастване на стокообмена на страните членки на МБИС помежду им е по-малък от темпа на нарастване на общия стокообмен. Така например, докато през 1964 година страните членки са увеличили търговията помежду си с 8% в сравнение с 1963 година, а за 1965 година с 4,4%, то през 1966 година това увеличение е само с 1,2%. През 1966 година увеличението на общия обем на търговията е 5,5%. Това увеличение се дължи главно на разширяване на стокообмена на страните членки на МБИС с другите социалистически страни и капиталистическите страни.

На лице е намаляване на дела на стокообмена на страните членки помежду им и увеличение на дела на стокообмена им с социалистическите страни не членки на СИВ и капиталистическите страни. Така стокообменът помежду им от 64,3% от общия стокообмен през 1964 година се намалява на 60,6% през 1966 година, докато стокообменът с капиталистическите страни от 29% през 1964 година се увеличава на 32,2% през 1966 година, а стокообменът със социалистическите страни не членки на СИВ се увеличава от 6,7% на 7,2% за същия период.

Стокообменът на нашата страна със страните членки на МБИС през 1966 година е в размер на 68,8% от общия обем на стокообмена, срещу 75,5% за 1964 година.

Данните за дела, който заема стокообменът на страните членки на СИВ помежду им в сравнение с общия им стокообмен за периода от 1964 – 1966 година, са посочени в следната таблица:

в проценти към общия стокообмен

Страна	1964	1965	1966
НРБ	75,0	73,7	68,4
УНР	65,8	65,3	63,2
ГДР	72,3	69,4	68,1
МНР	95,9	93,6	95,7
ПНР	59,6	60,5	58,2
СРР	64,9	60,7	54,4
СССР	59,3	58,0	56,0
ЧССР	68,4	68,1	64,2
Общо	64,3	63,1	60,6

От таблицата се вижда, че делът на стокообмена на нашата страна със страните членки на СИВ също намалява за сметка на увеличение на стокообмена със социалистическите страни не членки на СИВ и капиталистическите страни, като от 75,0 през 1964 година от общия стокообмен, намалява на 68,4% през 1966, но е значително по-висок от средния процент, който е 60,6%.

През 1966 година обемът на плащанията, извършен от страните членки в преводни рубли чрез МБИС във връзка с взаимния им стокообмен, е останал на почти същото ниво, както през 1965 година. Докато през 1965 година плащанията възлизат на 11 277 млн. прев[одни] рубли, то през 1966 година те са 11 308 млн. преводни рубли или само с 0,3% увеличение, срещу 6,2% през 1965 година.

Данните за извършените чрез МБИС плащания, свързани с търговските операции на страните членки помежду им, за периода от 1964 г. до 1966 г., са посочени в следната таблица:

в млн. преводни рубли

Страни членки на МБИС	1964 г.	1965 г.	1966 г.	1966 г. в% към 1965 г.	1966 г. в % към 1964 г.
ИЗНОС					
Н Р Б	690,0	802,4	826,7	103,0	119,8
У Н Р	813,7	874,4	921,4	105,4	113,2
Г Д Р	1 946,3	1 983,2	2 051,0	103,4	105,4
М Н Р	58,7	71,4	68,9	96,5	117,4
П Н Р	1 220,9	1 330,1	1 243,6	93,5	116,6

С Р Р	605,6	631,5	577,5	91,4	95,4
С С С Р	3 780,9	3 956,4	4 026,9	101,8	106,5
Ч С С Р	1 507,6	1 627,7	1 592,2	97,8	105,6
Всичко износ:	10 623,7	11 277,1	11 308,2	100,3	106,4
ВНОС					
Н Р Б	633,7	657,8	814,3	123,8	128,5
У Н Р	796,4	854,3	839,1	98,2	105,4
Г Д Р	1 920,6	1 993,8	1 999,0	100,3	104,1
М Н Р	84,5	94,7	98,1	103,6	116,1
П Н Р	1 017,8	1 215,3	1 260,5	103,7	123,8
С Р Р	550,7	521,0	534,7	102,6	97,1
С С С Р	4 056,5	4 277,2	4 204,1	98,3	103,6
Ч С С Р	1 563,5	1 663,0	1 558,4	93,7	99,7
Всичко внос:	10 623,7	11 277,1	11 308,2	100,3	106,4

От таблицата се вижда, че някои страни членки на МБИС през 1966 година са намалили стокообмена си с другите страни членки в сравнение с 1965 година, а СРР и ЧССР през 1966 година са намалили стокообмена си както в сравнение с 1965 година, така и в сравнение с 1964 година. Така например, износът на СРР към страните членки на МБИС от 605 млн. преводни рубли през 1964 година е намалял на 577,5 млн. преводни рубли през 1966 година, а вносът от 550 млн. преводни рубли през 1964 година е намален на 534,7 млн. преводни рубли през 1966 година.

Нашата страна и през трите години от дейността на МБИС има най-голям ръст на стокообмена със страните членки на Банката.

Особено много се е увеличил вносът през 1966 година. Темпът на износа обаче през 1966 година се е намалил значително в сравнение с този през 1965 година. Така например, през 1965 година износът към страните членки се е увеличил с 16%, а вносът с 4%. Това позволи нашата страна да изплати всички свои задължения към МБИС и да завърши 1965 година с активно салдо в размер на 30,8 млн. преводни рубли. През 1966 година обаче износът се е увеличил с 4%, а увеличението на вноса с 23,8%. Поради тази причина нашата страна завърши 1966 година с пасивно салдо в МБИС в размер на 56,6 млн. преводни рубли.

III. ПРЕДСТОЯЩИ ВЪПРОСИ ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ ОТ СЪВЕТА на МБИС

По-важните въпроси, които предстоят да бъдат разгледани и решени от Съвета, са следните:

Въпросът за по-нататъшното усъвършенстване на многостранната система на разплащане в преводни рубли между страните членки на СИВ. Този въпрос е разглеждан както от Съвета на МБИС, така и от Постоянната комисия на СИВ по валутно-финансовите въпроси, но все още не е решен. Безспорни са преимуществата на многостранната система на разплащане чрез МБИС, в сравнение с действуващата до основаването на Банката двустранна клирингова система на разплащане. Многостранната система на разплащане в преводни рубли създаде необходимите условия за балансирането на взаимната търговия и плащанията между страните членки на МБИС на многостранна основа, като всяка страна участник в многостранните разплащания в преводни рубли може да балансира своите плащания за календарна година общо с всички страни членки.

Тригодишната дейност на МБИС обаче показа, че и след преминаването към многостранната система на разплащане, балансирането на взаимната търговия и взаимните плащания, в огромната си част, все още се извършва фактически на двустранна основа. Така например на многостранна основа от страните членки са балансирани през 1964 година само 1,1% от взаимните плащания, през 1965 година – 1,2% и през 1966 година – 1,5%. Нашата страна е балансирала на многостранна основа през 1964 година 0,6% от постъпленията и плащанията, срещу 0,5% за 1965 година и 1,1% за 1966 година. Плащанията чрез МБИС са предопределени от балансирането на взаимните доставки и услуги между страните членки на двустранна основа при тяхното планиране и договаряне. Това показва, че за сега не се използуват в достатъчна степен възможностите, които създава многостранната система на разплащане в преводни рубли за увеличаване на взаимната търговия между страните членки на СИВ.

Във връзка с въпроса за по-нататъшното усъвършенстване на многостранната система на разплащане в преводни рубли, Постоянната комисия на СИВ по валутно-финансовите въпроси е разработила план за изучаване съвместно с МБИС на редица въпроси, решаването на които би допринесло за увеличаване дела на разплащанията, балансирани на многостранна основа. Предвижда се този въпрос да бъде разгледан през 1968 година.

Друг въпрос, който предстои да се разгледа от Съвета на МБИС, е въпросът за осъществяването от МБИС на операции по обмената на преводната рубла срещу злато и свободно конвертируема валута. В Съглашението за многостранните разплащания в преводни рубли и организиране на МБИС е предвидено този въпрос да бъде поставен за изучаване след изтичане на първата година от дейността на Банката. Във връзка с това на Осмото заседание на Постоянната комисия на СИВ по валутно-финансовите въпроси се взема решение да се възложи на Валутно-финансовия отдел на СИВ в сътрудничество с МБИС да разработи програма за изучаване на въпроса за възможностите МБИС да извършва операции по обмената на преводните рубли срещу злато и свободно конвертируема валута.

Тази програма беше обсъдена и утвърдена от IX-то заседание на Постоянната комисия на СИВ по валутно-финансовите въпроси през м. октомври 1966 година.

Съветът на МБИС на своето XIII-то заседание разгледа информацията на Управлението за извършената работа по изучаване на въпроса и възложи на Управлението да продължи изучаването в съответствие с програмата, утвърдена от Постоянната комисия на СИВ по валутно-финансовите въпроси.

Тази програма предвижда да бъдат изучени следните по-важни въпроси:

а) Икономическите и организационни предпоставки за извършване на обмената на преводните рубли срещу злато и свободно конвертируема валута между страните участнички в системата на многостранните разплащания в преводни рубли.

б) Възможни положителни и отрицателни последици от обмената на преводната рубла срещу злато и свободно конвертируема валута за развитието на стокообмена, спазване на платежната дисциплина и др.

в) Определяне на взаимовръзката между въпроса за обмената на преводните рубли срещу злато и свободно конвертируема валута и въпроса за по-нататъшното разширение и усъвършенстване на системата за многостранни разплащания в преводни рубли, а така също с въпроса за разширение стокообмена както между страните членки на СИВ, така и с другите страни.

Съветът на МБИС възложи на Управлението да представи своите предложения по въпроса за обмената на преводните рубли срещу злато и свободно конвертируема валута за разглеждане от Съвета през 1968 година.

В дневния ред на предстоящето Петнадесето заседание на Съвета, което ще се проведе от 11 до 13 април в Москва, е предвидено да бъде разгледан въпросът за усъвършенстването на плащането, предоставянето и погасяването на кредитите в преводни рубли, размера на безлихвения кредит и обезпечаване рентабилността на Банката. Този въпрос е бил обсъждан от Съвета на МБИС много пъти (от общо 14 заседания, проведени до сега, въпросът е обсъждан на 7 заседания), провеждани са оживени дискусии, но поради различните становища на делегациите на страните членки на МБИС, все още не е постигнато съгласувано решение. Причината за това са противоречивите интереси на страните, които се проявяват при разглеждане на този въпрос. Така например, страните, в това число и нашата, които имат сезонност на своя износ и се налага да ползуват кредити от МБИС, считат, че не трябва да се намалява размерът на предоставените от МБИС безлихвен и разчетен кредити, както и да не се увеличават лихвените проценти по получаваните от страните кредити. Страните обаче, които не ползуват кредити от МБИС или ползуват такива в незначителен размер и за кратък срок, считат, че размерът на безлихвения кредит, който страните ползуват от МБИС, е голям и предлагат да бъде намален. Заедно с това те предлагат да бъдат увеличени лихвените проценти, които МБИС плаща по влоговите сметки. За да може МБИС да набира необходимите средства за заплащане увеличените лихвени проценти по влоговете, се предлага да бъдат увеличени значително лихвените проценти и на кредитите, които МБИС предоставя на страните членки, като размерът на лихвените проценти да бъде в зависимост от срока на ползуване на кредитите.

Понастоящем МБИС отпуска следните видове кредити, които са предвидени в т. 6 от Споразумението за многостранните разплащания в преводни рубли:

1. Разчетен кредит, който се отпуска за обезпечаване плащанията по стокообмена при кратковременно превишение на плащанията над постъпленията. Той се отпуска, когато страната платец не разполага със средства по текущата си сметка. Размерът, до който страните членки на МБИС могат да ползуват разчетен кредит, се определя от Съвета всяка година. Досега същият е бил определян в размер на 2,5% от стокообмена на всяка страна членка с всички останали страни членки на МБИС. За нашата страна разчетният кредит през 1966 година беше определен на 36,5 млн. преводни рубли. Лихвата, която се плаща по този кредит, е 2%.

2. За покриване на превишението на плащанията над постъпленията, предизвикано от сезонни или други условия на производство и реализация на стоките, страните ползуват сезонен кредит. Този кредит се предоставя за срок до края на годината при лихва 1,5%.

3. За операциите, свързани с разширението на стокообмена свръх съгласуваните между страните членки стокови контингенти, МБИС предоставя кредит за разширение на стокообмена. Този кредит се предоставя със срок до края на следващата година, при лихва 1,5%.

4. За покриване на плащанията при временни затруднения в стокообмена на отделните страни, МБИС отпуска кредит за уравновесяване на платежния баланс. Срокът на погашение на този кредит, както и лихвеният процент, се определят от Съвета. Лихвата, която досега са плащали страните членки, е била 2%.

Освен тези видове кредити, в Споразумението за многостранни разплащания в преводни рубли е предвидено МБИС да предоставя и кредит за съвместно строителство, както и извънпланов кредит. Тези кредити до сега не са ползувани от страните членки.

Лихвените проценти, които плащат страните членки на МБИС по ползуваните кредити, досега не бяха в зависимост от срока на ползуване на кредитите.

В Споразумението за многостранни разплащания в преводни рубли е предвидено, че по решение на Съвета на банката разчетният и сезонен кредити могат да се предоставят от МБИС без начисляване на лихви, като общият размер на безлихвените кредити не може да превишава 3% от стокообмена на съответната страна с всички останали страни членки на МБИС.

Във връзка с това Съветът на МБИС всяка година определя размера на безлихвения кредит. От основаването на МБИС до сега страните членки са ползували безлихвен кредит в размер на 2,5% от стокообмена. Разчетният кредит също до сега е определян от Съвета в размер на 2,5% от стокообмена и съвпада с размера на безлихвения кредит, поради тази причина разчетният кредит досега е бил практически безлихвен.

Трябва да се отбележи обаче, че винаги, когато е определян размерът на безлихвения и разчетния кредити, на заседанията на Съвета са ставали оживени дискусии. Още на Третото заседание на Съвета в началото на 1964 година делегациите на ЧССР, ГДР и СССР настояваха безлихвеният кредит да бъде не повече от 0,5% от стокообмена. Само благодарение на това, че останалите страни членки на МБИС не се съгласяваха с намаляването размера на безлихвения кредит, като се мотивираха с обстоятелството, че не трябва да се влошават условията на кредитиране, съществували при двустранната клирингова система на разплащане, размерът на безлихвения кредит всяка година се определяше на 2,5% от стокообмена.

Лимитът на безлихвения кредит на нашата страна беше определен за 1964 година в размер на 31,1 млн. преводни рубли, за 1965 година – 33,1 млн. и за 1966 година – 36,5 млн. прев[одни] рубли.

Нашата страна е една от страните, които най-пълно ползуват безлихвения кредит. Така например, през 1964 година ние сме използували средногодишно 81% от полагаемия ни се лимит, през 1965 година – 81% и през 1966 година – 64%. По-малкият размер на използуване на безлихвения кредит през 1966 година се дължи на обстоятелството, че в началото на годината имахме активно салдо в МБИС и кредити започнахме да ползуваме през месец април.

При двустранната клирингова система на разплащане през 1963 година безлихвените кредити (плафони), които ползувахме в разплащанията ни със страните членки на СИВ, възлизаха на 43,5 млн. прев[одни] рубли. Въпреки че определеният лимит на безлихвения кредит от Съвета на МБИС е по-малък от безлихвения кредит, ползуван при двустраната система на разплащане, пора-

ди съществуващата възможност за компенсиране на салдата на страните членки чрез МБИС, условията на кредитиране при преминаване към многостранната система на разплащане се запазиха. Така например, ако през 1965 година разплащанията между страните членки на СИВ бяха извършени не чрез МБИС, а при условията на двустранната клирингова система, нашата страна щеше да плати около 42 хил. преводни рубли по-малко, а през 1966 година около 33 хил. прев[одни] рубли повече, отколкото са фактически платените на МБИС.

През 1964 и 1965 година МБИС беше в състояние да отпуска безлихвени кредити на страните членки в размер на 2,5% от техния стокообмен, като при това реализира приходи, които напълно покриваха разходите на Банката за издръжка и за заплащане на лихвите по влоговите сметки. През 1964 година МБИС реализира печалба в размер на 605 хил. преводни рубли, а през 1965 година – 250 хил. пр [еводни] рубли.

През първото полугодие на 1966 година обаче МБИС реализира загуба от 397 хил. преводни рубли. Данните за очакваните приходи и разходи показваха, че ако се запази същият размер на безлихвения кредит през 1966 година, Банката ще реализира загуба в размер на 822 хил. преводни рубли. Причината за това бе, че настъпиха промени в структурата на ползуваните кредити от отделните страни, като по-пълно се използува от страните безлихвеният кредит, поради което рязко намаляха приходите на Банката от получените лихви за предоставените кредити на страните членки. Така например, през 1964 година от общо отпуснати средногодишно кредити на страните членки в размер на 252 млн. преводни рубли, 150 млн. преводни рубли са били лихвени, от които МБИС е получила приходи в размер на 2 039 хил. преводни рубли. През 1965 година от общо отпуснати кредити в размер на 262 млн. преводни рубли, 120 млн. са лихвени, приходите от които възлизат на 1 690 хил. преводни рубли.

За да се осигури рентабилността на МБИС, Съветът на своето XII-то заседание през м. юли 1966 година взе решение, по изключение за 1966 година безлихвеният кредит да бъде определен в размер на 50% от фактическата задлъжнялост на всяка банка по разчетния и сезонен кредити и не повече от 2,5% от стокообмена на всяка страна с всички други страни членки на МБИС. Ние се съгласихме с този начин на начисляване на лихвите, защото той за нашата страна в сравнително най-малка степен влошава условията на кредитиране. По този начин се премахва възможността за страните членки, когато имат големи безлихвени лимити, да ползуват кредити от МБИС в значителен размер, без да заплащат лихви, а страните членки, в това число и нашата, които ползуват кредити, размерът на които е два пъти по-голям от лимита на безлихвения кредит, могат да ползуват пълния размер на безлихвения кредит. Вследствие приложението на този начин на начисляване на лихвените проценти по разчетния и сезонния кредити, нашата страна е платила на МБИС лихви с 63 000 повече. Като се има предвид обаче, че ако не беше взето това решение от Съвета, Банката би реализирала загуба, за покриването на която нашата страна следваше да плати около 56 хил. преводни рубли и от друга страна, като се вземе под внимание дела в реализираната от МБИС печалба от операциите в преводни рубли, то може да се каже, че нашата страна не е ощетена от прилагането на решението на XII-то заседание на МБИС, относно обезпечаване рентабилността на МБИС. Чистата печалба на МБИС за 1966 година е в размер на 1 265,3 хил. преводни рубли, от които от операции в преводни рубли 450,8 хил. рубли и от операции в свободно конвертируема валута 814,5 хил. прреводни рубли.

На XIV-то заседание на Съвета, което се състоя през м. януари т.г. в гр. Букурещ, беше отново поставен на обсъждане въпросът за усъвършенствуване на кредитната система, размера на безлихвения кредит и обезпечаване рентабилността на Банката. Управлението на МБИС предложи за обсъждане два варианта. Ние подкрепихме втория вариант, който предвиждаше да се запази и през 1967 година размерът на лихвените проценти по активните и пасивни операции и безлихвеният кредит, който страните ползуват от МБИС. Същото мнение изразиха и делегациите на МНР и СРР. Всички останали делегации обаче не се съгласиха с това предложение. Те считат, че сегашната система на кредитиране има редица недостатъци, тъй като не се използуват в достатъчна степен икономическите стимули, каквито представляват лихвените проценти. Те предлагат МБИС да започне да прилага в своята дейност истински банкови принципи, като под това понятие имат предвид значителното увеличение на лихвените проценти както по кредитите, които предоставя МБИС, така и по влоговете на страните членки. Те считат, че размерът на лихвените процен-

ти трябва да бъде в зависимост от срока на ползуване на кредитите. Предлага се също намаляването и дори премахването на безлихвения кредит.

Поради голямото различие в становищата на отделните делегации, въпросът за усъвършенстването на кредитната система на МБИС не можа да бъде решен и на XIV-то заседание на Съвета. След оживени дискусии бе решено този въпрос да бъде отново отложен за разглеждане от предстоящето XV-то заседание, като сега съществуващата система на кредитиране се прилага само през първото тримесечие на 1967 година. Съветът възложи на Управлението на банката, като вземе предвид препоръките и съображенията, изложени от делегациите на страните членки на XIV-то заседание, да разработи и представи за разглеждане от XV-то заседание на Съвета предложения за по-нататъшното усъвършенстване на плащането, предоставянето и погашението на кредитите, размера на лихвените проценти по активните и пасивни операции в преводни рубли и обезпечаване рентабилността на Банката. Във връзка с това всички делегации поеха задължение в срок до края на месец февруари т.г. да представят на Управлението своите предложения по този въпрос, като едновременно изпратят същите и на всички страни членки на МБИС.

В предложението, което ние изпратихме до Управлението на МБИС и до страните членки, ние отново застъпваме нашето досегашно становище, че прилаганата понастоящем система на кредитиране в преводни рубли обезпечава непрекъснатост на разплащанията между страните членки и съответствува на настоящия етап на развитие на Банката. В подкрепа на това наше становище ние посочваме редица аргументи.

От предложенията, които получихме от делегациите на другите страни обаче се вижда, че нашето становище се поддържа само от делегациите на СРР и МНР.

От останалите страни членки се правят фактически две предложения. Първото е на делегацията на УНР, към което се присъединяват и делегациите на ГДР, ЧССР и ПНР и второто – на делегацията на СССР.

И двете предложения предвиждат да се увеличат лихвените проценти както по кредитите, така и по влоговете на страните членки в преводни рубли, като размерът на лихвените проценти се поставя в зависимост от срока на ползуване на кредитите.

Унгарското предложение се състои в следното: Съветът на банката да установява за упълномощените банки лимити по отделните кредити. В пределите на тези лимити упълномощените банки могат да ползуват кредити за различен срок. Лимитът на разчетния кредит да бъде 5% от стокообмена за предната година. Лимитите на другите видове кредити – сезонен кредит, кредит за разширение на стокообмена и кредити за уравновесяване на платежния баланс, да се определят от Съвета периодически въз основа на кредитните заявки на упълномощените банки. Предлага се лихвените проценти, които се начисляват по кредитите, да се диференцират не по видове кредити (както е понастоящем), а в зависимост от срока на тяхното използуване. За ползуван кредит до 30 дни се предвижда да се плаща лихва в размер на 2%, като същата се увеличава в зависимост от срока на ползуване на кредита и достига 3,5% за ползуван кредит със срок от 180 до 360 дни и 4% – над 360 дни. За ползуваните кредити свръх определените от Съвета лимити, а така също по просрочени кредити, се плаща лихва 5%.

Лимитът на безлихвения кредит за 1967 година се запазва в размера, определен за 1966 година. Предвижда се обаче от 1968 г. същият да започне постепенно да се намалява, като през 1972 година се премахне напълно.

Предлага се лихвените проценти, които МБИС заплаща върху влоговете на страните членки, също да бъдат увеличени в зависимост от срока до 4% (понастоящем максималният размер е 1,5%).

Предложението на съветската делегация е следното:

Запазва се лимитът и действуващата практика по предоставянето на разчетния кредит, обаче вместо досегашния лихвен процент 2% лихвата се увеличава от 2 до 3,5% в зависимост от срока на ползуване на кредита.

Сезонният кредит да се предоставя само на банките на тези страни, които имат превишение на плащанията над постъпленията, предизвикано от сезонни и други условия на производството и реализациите на стоките. Предвижда се лихвата за срок до 6 месеца да бъде 2% и над 6 месеца 2,5%.

По извънплановия кредит се предлага лихва 4%.

По принцип съветската делегация счита, че безлихвеният кредит трябва да бъде ликвидиран, но, отчитайки мнението на някои страни, счита за възможно същият да се запази, но размерът му да бъде намален от 2,5% на 1,5% от стокообмена на отделните страни.

Предлага се също да се увеличат лихвите, които МБИС плаща върху влоговете в размер до 3,5% в зависимост от срока.

Трябва да се каже, че както унгарското, така и съветското предложение влошават чувствително условията за кредитиране за страните, ползуващи кредити от МБИС, а подобряват условията за страните, притежаващи влогове.

Приемането особено на унгарското предложение, което е насочено към ликвидиране на безлихвения и на сезонния кредити, би влошило в сравнително най-голяма степен условията на кредитиране за нашата страна, защото ние сме една от страните, които ползуват в най-голяма степен сезонен и безлихвен кредити, а ползуваните от нас кредити заемат най-голям дял от общия обем на отпуснатите от МБИС кредити. Така например, през 1964 година нашата страна е ползувала 32% от общия обем на кредитите, отпуснати от МБИС на всички страни, за 1965 година този процент е 25,6% и за 1966 година – 25,6%. През 1964 година 36,9% от общия обем на плащанията на нашата страна са извършени за сметка на получени от МБИС кредити, при среден процент за всички страни 11,8%. През 1965 година тези проценти са съответно 23,1% и 12,7%, а за 1966 година – 25,7% и 11,7%.

Така например, ако през 1966 година беше приложено унгарското предложение, МБИС би получила от лихви срещу предоставените кредити 2 302 хил. преводни рубли, вместо 1 477 хил. преводни рубли, колкото са фактически получените за 1966 година, или с 825 хил. преводни рубли повече. Нашата страна вместо 370 хил. преводни рубли, колкото са фактически платените лихви за 1966 година, би платила 753 хил. преводни рубли, или с 383 хил. преводни рубли повече. От общия размер на лихвите, които МБИС би получила в повече при прилагането на унгарското предложение, на нашата страна се пада да плати 46%, а на всички останали страни 54%. Причината за това освен сравнително големият размер на ползуваните кредити, е и продължителният срок на тяхното ползуване.

Ако през 1966 година беше приложено предложението на делегацията на СССР, нашата страна би платила в повече лихви в размер на 348 хил. преводни рубли.

Ако предложенията на УНР и СССР бяха приложени през 1964 и 1965 г., нашата страна би била ощетена с по-големи суми в сравнение с 1966 година, защото тогава сме ползували повече кредити. Така например, през 1966 година сме ползували средногодишно кредити в размер на 47,7 млн. преводни рубли срещу 67 млн. през 1965 година и 81,5 млн. преводни рубли през 1964 година.

Както вече посочихме, досега при разглеждане на въпроса за усъвършенствуване кредитната система на МБИС, нашата делегация винаги е изхождала от принципа да не се влошават условията на кредитиране за страните, ползуващи кредити и е защитавала схващането, че на настоящия етап от развитието на банката не е необходимо да се изменя прилаганата понастоящем кредитна система. Като се има пред вид обаче, че напоследък по-голямата част от страните членки все по-настойчиво поставят въпроса за усъвършенствуване кредитната система на МБИС, то може да се направи извода, че вече трудно ще можем да защитаваме досегашната наша позиция. Може би ще е целесъобразно и от наша страна да бъде направен някакъв компромис.

За да стигне до това заключение, нашата делегация има предвид следните съображения:

1. Някои от делегациите, като например на УНР и ПНР, които до неотдавна подкрепяха нашата позиция, вече преминаха на страната на делегациите, които считат, че трябва да се усъвършенствува кредитната система.

2. Като се има предвид, че МНР по изключение се ползува от облекчаващи лихвени условия по ползуваните от МБИС кредити, въпреки че засега споделя нашето становище, би могло да се очаква, че тя ще се съгласи и с всяко друго предложение, ако се запазят за нея сега съществуващите условия на кредитиране, а такова запазване специално за МНР се предвижда в предложенията на делегацията на СССР. При това положение ще остане само нашата делегация и делегацията на СРР, които, ако не направят известна отстъпка по този въпрос, могат да станат причина за още по-голямо влошаване на обстановката в Съвета, изостряне на противоречията и затрудняване

дейността на Банката. Нашата страна обаче е заинтересована не да затруднява, а да съдействува за всестранното развитие и разширяване дейността на МБИС.

3. За някои видове кредити и по-специално за разчетния кредит, би следвало лихвеният процент да бъде в зависимост от срока на ползуване на кредита. В Съглашението за многостранната система на разплащане е предвидено този кредит да се ползува за кратко време, за обезпечение на своевременните разплащания по стокообмена, при кратковременно превишение на плащанията над постъпленията. Досегашната практика обаче показа, че този кредит се ползува от много страни, включително и от нашата не по предназначение, а за дълъг срок от време. Поради това правилно би било размерът на лихвите да се постави в зависимост от срока на ползуване.

Имайки предвид изложените до тук съображения, българската делегация счита, че би било целесъобразно да се направи известен компромис с цел да се постигне най-сетне решение на въпроса за усъвършенстване на кредитната система на МБИС, който до голяма степен е главната причина за изостряне на противоречията в Съвета. Това, разбира се, не означава да се съгласим с предложенията, които влошават значително кредитните условия за нашата страна. Не би могло обаче да се намери такъв способ, който да задоволява исканията на страните кредиторки за увеличаване на лихвените проценти по активните и пасивни операции на МБИС и същевременно да не влошава условията на кредитиране за страните членки, ползуващи кредити.

Във връзка с това ние подработихме едно предложение, което считаме, че е целесъобразно да бъде внесено за разглеждане от предстоящето XV-то заседание на Съвета, в случай, че не се приеме вторият вариант от предложението на управлението, който ние ще поддържаме. Нашето предложение до известна степен държи сметка за предложенията на останалите делегации и същевременно в сравнително най-малка степен би влошило кредитните условия за нашата страна. За база на нашето предложение е взето предложението на съветската делегация, но се предвижда увеличението на лихвените проценти по активните и пасивни операции, както и намалението на безлихвения кредит, да бъде в по-малък размер в сравнение със съветското предложение.

Нашето мнение по въпроса за кредитната дейност на МБИС е следното:

Разчетен кредит: Да се запази за сега действуващата практика на предоставяне на кредита при кратковременно превишение на плащанията над постъпленията. Да се запази лимита на разчетния кредит в размер на 2,5% от стокообмена на съответната страна със страните членки на МБИС. Лихвата да се определя в зависимост от срока на ползуване на кредита, като за срок до 3 месеца лихвата е 2% (колкото е досега), за срок от 3 до 6 месеца – 2,5% и над 6 месеца 3% (съветското предлож[ение] – 3,5%).

Сезонен кредит: Да се предоставя от МБИС само на банките на тези страни, разчетите на които в течение на редица години се характеризират със сезонно превишение на плащанията над постъпленията, предизвикано от сезонни и други условия на производство и реализация на стоките. Тъй като ползуването на сезонен кредит се налага поради независещи от страната, която го ползува, причини, да се запази сегашният размер на лихвения процент (1,5%) и също да не се поставя в зависимост от срока (съветското предложение до 3 месеца – лихва 2% и след 3 месеца – 2,5%).

Кредит за разширение на стокообмена: Да се предоставя при сегашните условия (1,5% лихва).

Извънпланов кредит: В съответствие със Съглашението от 23 октомври 1963 г. да се предоставя по решение на Съвета на МБИС, за покриване на временно превишение на плащанията над постъпленията, предизвикано от неизпълнение на доставките на стоките в установения срок. Лихвата по този кредит да бъде в зависимост от срока на ползуване на същия, като за срок до 6 месеца същата се определи на 3% и над 6 месеца – 3,5% (съветското предложение – 4%, независимо от срока).

Лимит на безлихвения кредит: Да се намали размерът на безлихвения кредит от 2,5% (колкото е бил досега) на 2% от стокообмена на страните членки (съветското предложение 1,5%). С цел да се обезпечи рентабилността от операциите на МБИС, по изключение за 1967 и 1968 г. лихвите да се начисляват върху 50% от фактически ползуваните сезонен и разчетен кредит.

Размер на лихвените проценти по влоговете на страните членки в МБИС: По текущите сметки на страните членки да се заплаща лихва в размер на 0,25%, колкото е била досега.

Да се увеличат в сравнение с досега плащаните от МБИС лихвени проценти по влоговете, както следва: влог за срок 1 месец – 0,75% (СССР предл. – 1,5%), за 3 месеца 1,25% (СССР – 2%), за 6 месеца – 2% (СССР – 2,5%), за 9 месеца – 2,5% (СССР – 3%), за 1 година 3%. Понастоящем по влоговете МБИС плаща най-много 1,5% лихва. Увеличението на лихвените проценти по влоговете да се приема при условие, че се установи минимален размер от средствата на банките по влоговите сметки в МБИС, до който да не се начислява лихва. Възможността за определяне на неолихвяема част по влоговете на страните членки е предвидено в чл. V от Съглашението от м. октомври 1963 година за многостранните разплащания в преводни рубли и основаването на МБИС. Във връзка с това Постоянната комисия на СИВ по валутно-финансовите въпроси препоръча да бъде определен такъв лимит. В предложението на СССР се казва, че би могло да се определи лимит, до който влоговете да не се олихвяват, но не се предлага в какъв размер да бъде същият. Считаме, че е целесъобразно да предложим този лимит да бъде определен в размер на 1% от стокообмена на страните членки помежду им за предшествуващата година.

Ако изложеният до тук вариант, който ние считаме за целесъобразно да предложим за обсъждане на XV-то заседание на Съвета на МБИС, беше приложен през 1966 година, нашата страна щеше да плати около 120 хил. преводни рубли повече в сравнение с фактически платените.

Другарю Живков,

Нашата страна е особено заинтересована от по-нататъшното развитие на дейността на Международната банка за икономическо сътрудничество по следните основни причини:

1. Международната банка за икономическо сътрудничество предоставя на нашата страна значителни кредити за уреждане на плащанията през годината. Тези кредити се предоставят по изключително благоприятни за нашата страна лихвени условия. Даже ако се допусне известно повишаване на сега действуващите лихви за кредитите в преводни рубли, то и при тези условия кредитите ще бъдат много по-изгодни за нас, отколкото кредитите, получавани от капиталистическите страни в свободно конвертируема валута, за която ние плащаме лихви от 6–8% годишно и повече проценти.

2. Чрез Международната банка за икономическо сътрудничество нашата страна ползува значителни депозити и кредити в конвертируема капиталистическа валута при много по-благоприятни лихвени условия от тези на капиталистическите кредитни пазари. Така например, през 1966 година ние използувахме 55 628 000 долара кредити от Международната банка за икономическо сътрудничество за срок от 3–6 месеца. И в настоящия момент Международната банка за икономическо сътрудничество ни е предоставила 45 841 000 долара кредити в конвертируема валута.

Като изхождаме от необходимостта да се разширява дейността на МБИС, ние считаме за целесъобразно при известни условия да приемем едно не голямо увеличение на лихвите по някои от кредитите в преводни рубли с цел да се постигне единство в позициите на отделните страни. Трябва да отбележим при това, че България е главната страна, която сега води борба за ниски лихвени проценти по кредитите, предоставяни от МБИС в преводни рубли. В редица моменти тази борба се подкрепя от Румъния.

Монголия, която подкрепя по принцип нашите позиции за по-ниски лихви при кредитите в преводни рубли по начало не е проявявала заинтересованост по този въпрос, тъй като тя получава тези кредити от МБИС по изключение при по-благоприятни лихвени условия.

Останалите социалистически страни-членки на МБИС поддържат мнението, че лихвите на кредитите в преводни рубли трябва да бъдат повишени. При това известно неудобство се явява за нашата делегация при всички заседания да води борба срещу позициите на всички останали делегации, включително СССР.

Различните варианти на страните членки на МБИС биха довели до влошаване на условията по ползуваните кредити в преводни рубли, при което нашата страна би заплатила лихви в повече от 300–500 хил. преводни рубли годишно.

Изгодата на нашата страна от дейността на МБИС при получаване на кредити в преводни рубли и в конвертируема капиталистическа валута е много голяма и не заслужава да минираме работата на МБИС и да се опълчваме почти винаги срещу предложенията на СССР.

Ето защо предлагаме, другарю Живков, да бъде упълномощена нашата делегация, като проучи отделните предложения на страните, които ще бъдат направени на настоящето заседание и съ-

ответно интересите на нашата страна, да направи известни малки отстъпки от досегашните си позиции, с цел да се постигне единно разрешение за лихвената тарифа на Международната банка за икономическо сътрудничество.

Това са, другарю Председател, въпросите, които счетох за необходимо да изложа пред Вас.

София, 1967 година

ПРЕДСЕДАТЕЛ: /К. Несторов/

ЛР/Написани 4 екз.
1 за адресанта
2 за М[инистерст]во на финансите
3 за .....
4 за службата
№ 90/28.III.1967 г.

[Върху документа – надпис:]
На 1.VI. с.г. др. Несторов е дал оригин[ален] екзем[пляр] на др. Т. Цолов. [- - -]

ЦДА, ф. 132П, оп. 7, а.е. 6, л. 65–89. Копие. Машинопис.

№ 829

СВЕДЕНИЕ ОТ БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ДО ДЪРЖАВНИЯ КОМИТЕТ ЗА ПЛАНИРАНЕ ЗА ПРЕДОСТАВЕНИТЕ ОТ БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА КРЕДИТИ НА ДРУГИ ДЪРЖАВИ КЪМ 31 АВГУСТ 1967 ГОДИНА

София, 6 септември 1967 г.

БЪЛГАРСКА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА Поверително
изх. № 50-588/6.IX.1967 г.

До
ДЪРЖАВНИЯ КОМИТЕТ ЗА ПЛАНИРАНЕ
Т у к

С В Е Д Е Н И Е

за предоставените от държавата кредити към 30 [31] август 1967 г.

Д ъ р ж а в а	Валута	Размер на кредита	Дълг към 31.VIII.1967
А Л Б А Н И Я			
Спогодба 22.IV.1952 г.	рубли	5 805 000	4 360 839,75
29.I.1957 г.	- „ -	4 610 000	3 439 734,13
Г Д Р			
Кредит 1959/65 г.	- „ -	3 044 000	733 538,75
М О Н Г О Л И Я			
Кредит 1966-70 г.	- „ -	5 000 000	115 502,55
" 1966-70 г.	- „ -	5 000 000	665 891,38
В И Е Т Н А М			
Спогодба 17.IX.1966 г.	- „ -	4 300 000	1 687 229,06
Кредитна спогодба 12.I.1966 г.	- „ -	2 250 000	1 831 149,-

С С С Р			
Спогодба 25.IV.1963 г.	- „ -	9 660 000	8 330 000
К У Б А			
Специален кредит 1962-67 г.	долари	1 500 000	300 000
Кредит 1962-65 г.	- „ -	5 000 000	2 724 442,62
Специален кредит 1963-67 г.	- „ -	5 300 000	1 001 836,08
Кредит 1963-78 г.	- „ -	1 500 000	1 525 000
„ 1968-72 г.	- „ -	2 500 000	2 500 000,-
„ 1967-76 г.	- „ -	5 500 000	5 444 451,70
Ю Г О С Л А В И Я			
Спогодба 25.VII.1962 г.	- „ -	3 000 000	1 509 004,70
„ 16.VII.1964 г.	- „ -	200 000	200 000,-
М А Л И			
Спогодба 26.I.1962 г.	- „ -	2 000 000	412 003,60
А Л Ж И Р			
Спогодба 11.IV.1964 г.	долари	5 375 000	3 030 937,82
Кредит 1963-65 г.			315 750,79
Г В И Н Е Я			
Спогодба 2.III.1962 г.	„	1 230 000	768 523,30
27.VI.1961 г.			484 940,28
Е Т И О П И Я			
Спогодба 1965 г.			36 000,-
И Н Д О Н Е З И Я			
Спогодба 1965 г.	„	5 600 000	516 605,83
Г А Н А			
Кредит 1962-66 г.	г. седи	2 000 000	1 267 006,40
С И Р И Я			
Спогодба 11.VII.1966 г.	долари	12 000 000	60 546,16
Е Г И П Е Т			
Фирмен кредит			1 188 327,63
Т У Н И С			
Спогодба 12.VIII.1964 г.	тун. динари	762 500	693 488,184

Гл. счетоводител:
П. Стефанов

Контрольор:
Ст. Павурджиева

ЛР/Написани 2 екз.
1 за адресанта
1 за службата
№ 691/5.IX.1967 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 7, а.е. 38, л. 166–167. Оригинал. Машинопис.

№ 830

СВЕДЕНИЕ ОТ БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ДО ДЪРЖАВНИЯ КОМИТЕТ ЗА ПЛАНИРАНЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА ПО ПРЕДОСТАВЕНИТЕ Й ДЪЛГОСРОЧНИ КРЕДИТИ ОТ ДРУГИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ СТРАНИ КЪМ 31 АВГУСТ 1967 ГОДИНА

София, 25 септември 1967 г.

Поверително

изх. № 50-814

До
ДЪРЖАВНИЯ КОМИТЕТ ЗА ПЛАНИРАНЕ
Т У К

С В Е Д Е Н И Е

в хиляди рубли

на нашата задлъжнялост по предоставените
ни дългосрочни кредити от соц[иалистическите] страни
към 31.VIII.1967 г.

държави	валута	договорен размер	остатък към 31.VIII.67 г.
СССР			
сп[огодба] 18/12.51 г. Д.м.	рубли	1 078	144
инв[естиционен] кред[ит] 3.2.56 г.	„	83 250	19 345
инв. кред. 20.2.57 г.	„	45 000	13 645
сп. 8.8.57 ред м.	„	6 450	-
инв. кред. 8.8.57 г.	„	7 602	5 030
инв. кред. 19.7.58 г.	„	9 000	3 550
инв. кред. 26.12.58 г.	„	29 250	16 919
инв. кред. 31.12.60 – кр.	„	146 250	122 949
сп. 24.I.64 г.	„	65 000	8 149
сп. 19.2.64 г.	„	300 000	141 959
сп. 4.7.64 г.	„	45 000	11 641
сп. 4.7.64 г.	„	30 000	6 205
сп. 4.7.64 г.	„	90 000	66 660
			416 196
сп. кр. 27.7.63 г.		334 629	115 146
			531 342
Полша			
17.4.52 г. Д[унав-] мост	рубли	1 249	249
			249
Унгария			
10.4.52 г. – Д. мост	„	1 467	293
1.8.64 г.	„	4 426	2 655
1.8.64 г.	„	6 200	20
			2 968

		_____	_____
Чехия			
2.8.52 г. Д. мост	„	1 639	327
14.11.59 г. Медет	„	13 000	9 578
28.I.61 г.	„	10 125	5 062
Ширпотреба 2.6.64 г.	„	3 000	732
		_____	_____
			15 699
		_____	_____
Г. Д. Р.			
сп. 22.8.55 Целулоза	„	9 135	2 466
Ширпотреба – 11.8.1964 г.	„	5 000	2 650
		_____	_____
			5 116
		_____	_____
Румъния			
1.9.1961 г.	„	8 000	5 494
		_____	_____
			5 494
		_____	_____

ГЛ. СЧЕТОВОДИТЕЛ: *П. Стефанов*
КОНТРОЛЬОР: *[- - -]*

ВИ. нап. 2 екз.
1 за адресанта
1 за службата
№ 735/25.IX.1967 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 7, а.е. 38, л. 170–171. Оригинал. Машинопис.

№ 831

СВЕДЕНИЕ ЗА ВЗЕМАНИЯТА И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ КЪМ СТРАНИТЕ – ЧЛЕНКИ НА МЕЖДУНАРОДНАТА БАНКА ЗА ИКОНОМИЧЕСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО, КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1977 ГОДИНА

София, след 31 декември 1977 г.

Строго поверително
Екз. № 1

СВЕДЕНИЕ

за вземанията и задълженията на НРБ към страните – членки на МБИС към 31.XII.1977 г.

(в хил. прев. рубли)

СТРАНА	Вземания				Задължения						Салдо
	активно салдо по тек. двустр. сметки	от предоставени държавни кредити		Общо	пасивно салдо по тек. двустр. сметки	по получени държ. кредити		банкови кредити		Общо	към 31.12.1977 г.
		главница	лихви			главница	лихви	главница	лихви		
УНР	-	-	-	-	8 609	7 599	368	-	-	16 576	- 16 576
ГДР	-	-	-	-	4 076	-	-	-	-	4 076	- 4 076
МНР	-	10 035	913	10 948	138	-	-	-	-	138	+ 10 810
ПНР	24 484	-	-	24 484	-	10 529	421	-	-	10 950	+ 13 534
СРР	-	-	-	-	20 922	-	-	-	-	20 922	- 20 922
СССР	-	13 800	1 240	15 040	392 676 2/	441 208	33 617	175 000	4 800	1 047 301 2/	- 1 032 261 2/
ЧССР	3 038	-	-	3 038	-	-	-	-	-	-	+ 3 038
Куба	-	24 660	6 417	31 077	13 116	-	-	-	-	13 116	+ 17 961
Всичко:	27 522	48 495	8 570	84 587	439 537	459 336	34 406	175 000	4 800	1 113 079	- 1 028 492

Забележки: 1) Дългът на НРБ е образуван въз основа на счетоводните данни на БВБ, потвърдените салда по държавните кредити с банките на соц[иалистическите] страни и са включени дължимите лихви по кредитните остатъци.

2) В пасивното салдо към СССР са включени суми в размер на 84 923 хил. преводни рубли, платени за разходите по нашия участък на газопровода „Съюз“, покрити с кредит от М[еждународната] И[нвестиционна] Б[анка]. Тази сума не е включена във вземанията от СССР, тъй като дългът на СССР към НРБ съгласно Генералната спогодба ще се оформи след приключването строителството на газопровода.

ЦДА, ф. 132П, оп. 11, а.е. 1, л. 5. Оригинал. Машинопис.

№ 832

СПРАВКА НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ПРЕДОСТАВЕНИТЕ НА НАРОДНОДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА ЙЕМЕН ИНВЕСТИЦИОННИ КРЕДИТИ ВЪВ ВРЪЗКА С ИСКАНЕТО ЗА ОТЛАГАНЕ НА ПЛАЩАНИЯТА ПО ТЯХ

София, 20 февруари 1981 г.

С П Р А В К А

С писмо от 6 декември 1980 г. генералният секретар на ЦК на Йеменската социалистическа партия, председател на Президиума на Върховния народен съвет и председател на Министерския съвет на НДР Йемен, Али Насър Мохамед се е обърнал към първия секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков с молба да бъдат отложени плащанията по предоставените икономически кредити, чийто срок е настъпил.

Освен това, чрез нашия посланик в Аден др. Мохамед се е обърнал към нашето ръководство с молба да бъдат направени известни облекчения в условията на кредита за специално имущество, който съгласно решенията на Политбюро на ЦК на БКП и на Министерския съвет, нашата страна е предложила на НДР Йемен.

С оглед развитието на българо-йеменските икономически отношения Народна република България е предоставила през 1974, 1979 и 1980 г. 3 инвестиционни кредита с общ размер 35,5 млн. валутни лева. От тези кредити са оползотворени 14 млн. вал. лева и предстои подписването на конкретни договори през настоящата година за няколко обекта, с което ще се оползотвори останалата част от кредитите.

През 1976, 1979 и 1980 г. са предоставени 3 стокови кредита с общ размер 18,5 млн. вал. лева, от които са оползотворени 16,7 млн. вал. лева.

Предоставени са и кредити за доставка на специално имущество.

Освен това е оказвана безвъзмездна помощ чрез доставка на хранителни стоки, машини и промишлени изделия в размер на около 10 млн. валутни лева.

Както се вижда, въпреки нашите вътрешни икономически проблеми, неблагоприятните климатични условия през последните няколко години и трудностите, свързани със състоянието на международните пазари, ние сме предоставили значителни за нашите мащаби кредити и помощи при изключително благоприятни за йеменската страна условия. С оглед да се отиде насреща на молбата на НДР Йемен, би могло да се предложат следните облекчения:

1. Да се отложи с 3 години погасяването на главницата по инвестиционните кредити, без да се удължава крайният срок за изплащане, установен с погасителните планове. През този 3-годишен срок йеменската страна би трябвало да изплаща само дължимите лихви. По този начин по същество се удължава с 3 години гратисният период на кредитите. При такова решение ще се отложи изплащането на около 1,5 млн. вал. лева, които съответно ще се изплащат през 1991, 1992 и 1993 г.

Считаме за нецелесъобразно отлагането на плащанията по стоковите кредити, тъй като и в писмото на др. Али Насър Мохамед се говори за „икономически“ кредити.

2. По въпроса за условията на кредита за доставка на специално имущество, по който спогодбата все още не е подписана, би могло да се предоставят следните допълнителни улеснения спрямо досегашните ни предложения:

– лихвеният процент да се намали от 3,5 на 3 %;

– авансовите плащания да се намалят от 25 на 15 %;

– гратисният период да се удължи от 12 на 24 месеца.

По другите въпроси (обем 10 млн. вал. лева и срок на плащането 8 години) между двете страни няма различия.

Кредитът да се използува само за въоръжения, боеприпаси и съобщителна техника.

Облеклото и другото интендантско имущество, които са специфицирани от йеменската страна за доставка по този кредит, се произвеждат почти изцяло с материали, внесени срещу кон-

вертируема валута. Те биха могли да се доставят извън въпросния кредит при условия, отразяващи тази особеност.

3. Горните предложения се правят след предварителни консултации с някои ведомства.

София, 20 февруари 1981 г.

ЦДА, ф. 136, оп. 74, а.е. 167, л. 4–6. Оригинал. Машинопис.

№ 833

РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОТЛАГАНЕ НА ПЛАЩАНИЯТА ПО ИКОНОМИЧЕСКИТЕ КРЕДИТИ, ПРЕДОСТАВЕНИ НА НАРОДНАТА ДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА ЙЕМЕН

София, 20 април 1981 г.

За служебно ползуване!

Р Е Ш Е Н И Е

№ 70
НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
от 20 април 1981 година

ЗА отлагане плащанията по икономическите кредити, предоставени на НДР Йемен през 1974 и 1979 г.

БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
Р Е Ш И:

1. Дава съгласие да се отложи с 3 години (1981, 1982 и 1983 г.) погасяването на главницата на икономическите кредити с инвестиционно предназначение, предоставени на Народна демократична република Йемен със Спогодбата за икономическо сътрудничество от 12 юли 1974 г. И с Протокола за разширяване на икономическото и научно-техническото сътрудничество от 17 април 1979 г., без да се удължава крайният срок за погасяване на кредитите и без да се отлага плащането на лихвите. Изплащането на отложените вноски да се извърши през последните три години на погасяването на кредитите (1991, 1992 и 1993 г.).

2. Министерството на външната търговия да проведе преговори с йеменската страна за съгласуване на предвиденото в т. 1 отлагане на плащанията по икономическите кредити, предоставени на Народна демократична република Йемен.

София, април 1981 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *С. Тодоров*

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Ив. Шпатов*

С Ъ В Е Т Н И К: [- - -]

СЪВЕТНИК-ЮРИСТ: [- - -]

ПОСТОЯНЕН СЕКРЕТАР НА КОМИСИЯТА ЗА ИКОНОМИЧЕСКО И НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: [- - -]

ЦДА, ф. 136, оп. 74, а.е. 167, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 834

ПИСМО ОТ ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА БКП И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДЪРЖАВНИЯ СЪВЕТ ТОДОР ЖИВКОВ ДО ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА ЙЕМЕНСКАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПРЕЗИДИУМА НА ВЪРХОВНИЯ НАРОДЕН СЪВЕТ И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА НАРОДНА ДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА ЙЕМЕН АЛИ НАСЪР МОХАМЕД СЪС СЪОБЩЕНИЕ ЗА ДАВАНЕ СЪГЛАСИЕ ЗА ОТЛАГАНЕ НА ПЛАЩАНИЯТА ПО ИНВЕСТИЦИОННИТЕ КРЕДИТИ, ПРЕДОСТАВЕНИ НА НДР ЙЕМЕН

София, април 1981 г.

ДО
ДРУГАРЯ АЛИ НАСЪР МОХАМЕД
ГЕНЕРАЛЕН СЕКРЕТАР НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА ЙЕМЕНСКАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПРЕЗИДИУМА НА ВЪРХОВНИЯ НАРОДЕН СЪВЕТ И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

УВАЖАЕМИ ДРУГАРЮ МОХАМЕД,

В потвърждение на нашите ползотворни приятелски разговори в Москва по време на XXVI конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз и в потвърждение на писмото Ви от 6 декември 1980 г. имам удоволствието да Ви съобщя, че партийното и държавно ръководство на нашата страна още веднаж разгледа най-внимателно искането Ви за отлагане настъпилите плащания по икономическите кредити, предоставени Ви от Народна република България.

Като взе пред вид отношенията на братско сътрудничество и бойна солидарност между нашите страни и народи и с оглед по-нататъшното развитие на българо-йеменските отношения, партийното и държавното ръководство на нашата страна се съгласи да бъде отложено с 3 години – 1981, 1982 и 1983 г. – погасяването по главницата на предоставените на Народна демократична република Йемен икономически кредити с инвестиционно предназначение със спогодбите, подписани на 12 юли 1974 г. и на 17 април 1979 г., като погасяването на отложените падежи се извърши съответно през 1991, 1992 и 1993 г.

Като потвърждавам още веднаж готовността на нашата стана за по-нататъшно активизиране и разширяване на българо-йеменското сътрудничество, моля да приемете моите най-сърдечни другарски поздрави и пожелания за здраве, щастие и успехи във високоотговорната Ви мисия и за преуспяването на братския Народнодемократичен Йемен.

ТОДОР ЖИВКОВ
ГЕНЕРАЛЕН СЕКРЕТАР НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДЪРЖАВНИЯ СЪВЕТ НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ЦДА, ф. 136, оп. 74, а.е. 167, л. 2–3. Оригинал. Машинопис.

№ 835

ИНФОРМАЦИЯ ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ХРИСТО ХРИСТОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ИВАН ДРАГНЕВСКИ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА УСВОЯВАНЕТО НА ПРАВИТЕЛСТВЕНИТЕ КРЕДИТИ, ПРЕДОСТАВЯНИ ОТ НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НА РАЗВИВАЩИТЕ СЕ СТРАНИ И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПОГАСИТЕЛНИТЕ ПЛАНОВЕ НА ИЗНЕСЕНИТЕ КОМПЛЕКТНИ ОБЕКТИ В РАЗВИВАЩИТЕ СЕ СТРАНИ

София, 14 октомври 1982 г.

П. 3-802/19.X.1982 г.

Поверително!
екз. № 1

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: усвояване на правителствените кредити, предоставяни от НР България на развиващите се страни и изпълнение на погасителните планове на изнесените комплектни обекти за развиващите се страни

I. Предоставени правителствени кредити

Към 30 юни 1982 г. НР България е предоставила правителствени кредити на 31 развиващи се държави по повече от 60 кредитни спогодби. Към същата дата общият лимит на кредитите, предоставени от НР България, съставлява над 1,2 млрд. щ[атски] д[олара] (виж табл. 1). В съответствие със съществуващите на международни кредитни пазари условия и провежданата от страната ни кредитна политика, нашата страна е предоставила през осемдесетте години следните нови междуправителствени кредити:

Страна кредито-получател	Обем (млн. щ. д.)	срок	лихва	предназначение на кредита	Година на предоставяне
Мозамбик	1,0	3 г.	6%	стоки за ширпотреба	1980
НДР Йемен	1,5	10 г.	няма	стоки за ширпотреба	1980
НДР Йемен	5,5	15 г.	2,5%	инвестиционни	1980
Никарагуа	20,0	10 г.	3,5%	инвестиционни стоки	1981
Никарагуа	10,5	2 г.	7%	стоки за ширпотреба	1981
Мозамбик	4,6	1 г.	няма	машини, материали и НТ помощ	1981
Алжир	250,0	10 г.	5,75%	специално оборудване	1980
Ангола	няма	8 г.	6,5%	инвестиционни стоки	1981
Танзания	10,0	12 г.	2,5%	инвестиционни стоки	1981
ОБЩО: над	300	млн. щ[атски] д[олара]			

Към 30.06.1982 г. от общо предоставения на развиващите се страни лимит над 1,2 млрд. щ[атски] д[олара] са използвани 596 млн. щ[атски] д[олара], което означава, че тъй нареченият показател „използваемост“* на кредитите е нараснал до 49,4%. Сравнителният анализ на този показател през последните 12 години (виж табл. 2) показва ясно тенденция към подобряването му, отговаряща на поставените пред кредитната ни политика задачи. Само през първите 6 месеца на настоящата 1982 г. размерът на използваните средства по предоставените правителствени кредити е нараснал с нови 40 млн. щ[атски] д[олара] при общо усвоени през миналата 1981 г. 73 млн. щ[ат-

ски] д[олара].

В настоящия период значително число кредитни спогодби се намират в различен стадий на обсъждане (от първоначални проучвания до окончателно съгласувани за подписване текстове). По-важните от тези кредити са следните:

№ по ред	Страна кредитополучател	Обем на договаряния кредит (млн. щ. дол.)	Предназначение
1.	Зимбабве	30	спец. доставки
2.	Зимбабве	20	инвестиционен (фирмен)
3.	Алжир	300	спец. доставки
4.	Тунис	50	геоложки проучвания и инвестиционни
5.	Гана	10	инвестиционен
6.	Гана	3	стоков
7.	Нигерия	50	инвестиционен (фирмен)
8.	Афганистан	32	инвестиционен и услуги
9.	Лесото	5	инвестиционен
10.	Бенин	5	инвестиционен
	ОБЩО:	505	млн. щ[атски] д[олара]

Както досега, така и в бъдеще, преобладаваща част от кредитите са предназначени за доставка на специални имущества (главно за Алжир). Понастоящем около 70% от общо използваните кредити се падат на кредитите за специални доставки, а останалите 30% се разпределят по следния начин: – 25% за кредитиране на инвестиционни доставки и оказване на услуги и 5% за кредитиране на стоки за ширпотреба.

Степента на усвояване на различните кредити се колебае в зависимост главно от тяхното предназначение и като цяло се характеризира със следното:

– за ширпотребните доставки – 100%
– за специалните доставки – 70%
– за инвестиционните доставки – 20%

По своето географско разпределение преобладаващата част от вече предоставените и сега предоставяните кредити са насочени традиционно към африканския континент (70–80% от общия обем) и то най-вече в арабските страни.

Направлението на предоставяните от нашата страна инвестиционни кредити се характеризира със следните приблизителни структурни показатели:

– геоложки и селскостопански проучвания и строителство, несвързани с доставка на българско оборудване - 35%
– производствени обекти (всички видове) - 40%
– други (единични машини и т.н.) - 25%

100%

По действащите понастоящем междуправителствени кредитни спогодби (без тези за специално имущество) българските външнотърговски организации изнасят в следните несоциалистически развиващи се страни: НДР Йемен, Конго, Мозамбик, Ангола, Никарагуа, Етиопия, Танзания, Сирия, Гренада и т.н. Съществуват възможности към списъка на получаващите кредити да бъдат включени такива страни като Гана, Тунис и Афганистан.

В съответствие с провежданата от страната ни кредитна политика по-широко приложение през последните години получиха сключваните на междуправителствено ниво „Общи условия“ за доставки на фирмен кредит. Подобни спогодби има подписани с Мозамбик, Замбия, Никарагуа и

други страни. В момента се проучват възможностите за сключването им със Зимбабве, Нигерия и т.н. Подобни „Общи условия“, предназначени за доставката на комплектни обекти и единични машини, предвиждат срок на кредитиране 5–8 години при лихва 6-8%, която е близка до лихвата на междуправителствените кредити и е значително (около 2 пъти) по-ниска от пазарните лихви и лихвите по аналогични кредити, предлагани от развитите капиталистически страни.

II. Изпълнение на погасителните планове на изнесените комплектни обекти за развиващите се страни

Съществуващото на международния кредитен пазар в началото на 80-те години напрежение оказва своето неблагоприятно отражение върху нашата страна при събиране на вземанията от развиващите се страни. Така например това намира проявление в нарастването размера на просрочените към нас задължения на развиващите се страни, чиято динамика е следната:

към 31.12.1980 г.	-	3,3 млн. щ[атски] д[олара]
31.12.1981 г.	-	7,4 млн. щ[атски] д[олара]
31.06.1982 г.	-	9,1 млн. щ[атски] д[олара]

В тази сума не са включени просрочията по плащанията на СФРЮ в размер на 7,5 млн. щ[атски] д[олара], загубите от които за страната ни се изчисляват на 0,5 млн. щ[атски] д[олара].

В рамките на междуправителствените инвестиционни кредитни спогодби с развиващите се страни към 30.06.1982 г. са в сила 141 договора, от които 63 договора за износ на машини и оборудване за комплектни обекти и 78 договора за извършване на геоложки проучвания, проектантски, проучвателни и други работи, изготвяне на ТИД за комплектни обекти и др.

По-голямата част от тези договори са изпълнени и по тях се извършват погашения. Към 30.06.1982 г. от 137,4 млн. щ[атски] дол[ара], представляващи кредитен лимит по договорите за комплектни обекти, са използувани 117,1 млн. щ[атски] долара и са погасени 36,2 млн. щ[атски] долара.

Просрочените плащания възлизат общо на 7,2 млн. щ[атски] долара, от които 5,3 млн. щ[атски] долара главница и 1,9 млн. щ[атски] долара лихви (виж табл. 3).

Главните причини за просрочване на плащанията и забавянията при събирането на вземанията са:

1. Неизпълнение на договорните задължения от страна на българските организации

Неизпълнението на договорните задължения от страна на нашите организации е пречка за своевременното изготвяне на погасителните планове, от една страна, а от друга – за тяхното потвърждаване в съответната страна, ползувала кредита. В тази връзка най-типични примери са обектите „Два птицекомбината“ на ИСО „Агрокомплект“ по спогодбата с Египет от 5.03.1972 г. на обща стойност 7,4 млн. щ[атски] долара, по които все още не са изготвени погасителни планове; по шестте обекта на ИСО „Техноекспортстрой“ в Пакистан по спогодбата от 21.10.1969 г. са изготвени погасителни планове, от които са погасени само два (по които пакистанската страна де факто отсрочва плащанията с пет години), а потвърждаването по останалите се бави поради неуредени спорни въпроси с пакистанските си контрагенти. Формално няма просрочия (табл. 3), тъй като няма изготвени погасителни планове или те не са потвърдени. На практика обаче се забавя своевременното събиране на значителни средства, което намалява ефективността от цялостната кредитна дейност на страната.

2. Утежнено валутно-финансово състояние на страните кредито-получателки

Загриженост предизвиква платежното състояние на някои развиващи се страни, явяващи се наши най-големи длъжници в просрочие. Така например дългът към нас на Танзания към 31.12.1980 г. е бил 54 х[иляди] щ[атски] дол[ара], нараства за една година до 1,2 млн. щ[атски] дол[ара] и възлиза шест месеца по-късно на 2,7 млн. (към 30.06.1982 г.). Лимитът на нашите правителствени кредити за тази страна на обща стойност 38 млн. щ[атски] д[олара] представлява значителна част от общо предоставените ѝ от социалистическите страни кредити. В същото време продължават заявките и сключването на договори от нашите ВТО за изграждането на кредит в тази страна на нови обекти.

Просрочените задължения, които имат към нашата страна и някои други развиващи се страни, са следните (към 31.06.1982 г.): Конго (1 млн. щ[атски] д[олара]); Ангола (1 млн. щ[атски]

д[олара]); Сомалия (0,5 млн. щ[атски] д[олара]); Етиопия (0,4 млн. щ[атски] д[олара]); Мозамбик (0,3 млн. щ[атски] д[олара]) и други.

Нараства броят на развиващите се страни, в отношенията си с които срещаме този проблем. През последната година за пръв път в списъка на просрочващите плащанията се наредиха Ангола, Мозамбик, Етиопия и други. Тенденцията е сумите на просрочваните дългове на тези страни да нарастват.

В тази връзка е необходимо да се търсят възможности за алтернативни решения, едно от които е предоставянето на възможност от страните кредито-получателки да извършват погашенията по кредитите, както и плащането на авансите по договори за инвестиционни обекти, с техни традиционни експортни стоки. Това бе договорено по кредитите с Танзания по време на последната сесия на смесената комисия за икономическо и научно-техническо сътрудничество през м. август т.г., като предоставянето на стоките ще става по последния бартерен протокол. Предстои провеждането на подобни преговори и с НР Ангола.

Необходимо е също така да се посочи, че с решение № 70 на БМС от 20.04.1981 г. се дава съгласие за отсрочване на плащанията с 3 години по инвестиционните кредити, предоставени на НДР Йемен. Просрочията по двете кредитни спогодби (от 12.07.1974 г. и 17.04.1979 г.) възлизат на 1,8 млн. щ[атски] долара главница и лихви. По информация на ТИС Аден Йеменската страна настоява за отлагане на плащанията по всички кредити. С оглед уточняване на въпросите е необходимо да се проведат и преговори за постигане на съответна договореност. Своевременното провеждане на преговори е необходимо с оглед и на това, че от м. март 1981 г. йеменската страна е преустановила плащанията на главници и лихви както по инвестиционните, така и по стоковите кредити.

Казаното до тук дава основание да направим извода, че анализът и препоръките относно провежданата от страната ни кредитна политика, направени във внесения от Министерството на външната търговия в КИНТС на МС материал „Основни насоки на кредитната политика на НР България по износа през 8-та петилетка“ продължават да бъдат актуални. Необходимо е последователното им провеждане в практиката с оглед постигане на набелязаните в тях цели.

Въз основа на направения анализ се налагат някои основни изводи и заключения:

ПЪРВО. Трябва да се отчете като положителен факт чувствителното подобряване на условията на предоставените правителствени кредити. В резултат на изменения подход лихвените проценти по кредитите, предоставяни от 1980 г. насам бяха повишени до 5-7% (при равнище 2-2,5% по спогодбите от 70-те години) и съкращаване на сроковете за погасяване, при което тенденцията е те да бъдат 5–7 години и максимум до 10 г. за обекти с голям обем и значение за нашата страна.

ВТОРО. Очевидна е тенденцията по отношение на използваемостта на кредитите, която за две години е нараснала с почти 10 пункта. Това е пряк резултат от наложилия се целеви подход при предоставянето на кредитите. Необходимо е този подход да се прилага и в идущите години и да се утвърди като основен принцип в кредитната ни дейност. Успоредно с това трябва да се държи сметка за факта, че ръстът на усвояемост на кредитите е предимно за сметка на специалните кредити, което налага да се обърне по-голямо внимание на инвестиционните кредити с цел рязко подобряване на тяхната използваемост.

ТРЕТО. В съответствие с изискванията на Програмата за осигуряване на страната със суровини, при ориентирането и насочването на правителственото кредитиране все повече внимание се отделя на обекти, свързани със суровинната база. Конкретен пример в това отношение е изграждането на миннообогатителни предприятия в Тунис, с които ще се осигури снабдяването на страната ни с оловно-цинкови концентрати на дългосрочна основа.

ЧЕТВЪРТО. Все още не е преодоляна практиката на ангажиране на кредитните лимити за непроизводителни разходи и други услуги, несвързани с изграждане на производствени обекти. Това понижава ефективността на предоставените средства и не позволява да се постигне целта на инвестиционните кредити, а именно – изграждане на реални производствени мощности в развиващите се страни. Необходимо е да се провежда твърда линия на недопускане кредитирането на услуги, които не са свързани с конкретен обект.

ПЕТО. Налице е тенденция към поемане на ангажименти за правителствени кредити, които превишават предвидените за петилетката обеми и не съответстват на реалните икономически

възможности на страната.

Към 30.06.1982 г. са поети ангажименти за над 300 млн. долара, като за още над 500 млн. се водят или предстои да започнат преговори. Това означава, че при лимит за петилетката 551 млн. вал. лева съществува реална възможност да се подпишат спогодби за над 800 млн.

Налага се изводът, че за останалите години на петилетката подходът при предоставянето на правителствени кредити следва да се основава на принципите на внимателен подбор на партньорите, точна преценка на икономическата целесъобразност на инвестициите, съответствие на ангажиментите с изискванията на целевия подход, осигуряването на националното ни стопанство със суровини и енергоизточници и не на последно място – действителните икономически възможности на страната ни.

Успоредно с това следва да се поощрява износа на фирмен кредит вместо на правителствен, като вниманието се насочи към увеличаване на дела на комплектните обекти и инвестиционни стоки. В тази насока е целесъобразно да се продължи практиката на договаряне на правителствено равнище на общи условия за предоставяне на фирмени кредити.

ШЕСТО. През последните две години се наблюдава влошаване на общото икономическо състояние и платежните възможности на редица развиващи се страни, с които поддържаме кредитни отношения. В резултат на това просрочените задължения на тези страни към НРБ за изминалите две години са се увеличили почти три пъти.

Тази тенденция налага да се преразгледа подхода при кредитирането на дейности в страни с влошено платежно състояние, като кредитите се отпускат след внимателна преценка на обектите от гледна точка на възможностите за погасяване с продукция от самия обект.

Конкретна помощ за подобряване на платежното състояние на тези страни може да се окаже чрез увеличаване на покупките на техни стоки за НРБ. По този начин ще се подпомогне и намаляването на дебаланса в търговията с тези страни, който от 1976 г. насам се е увеличил повече от пет пъти в полза на НР България.

По този проблем е внесен отделен доклад в Министерския съвет.

СЕДМО. С оглед създаване на условия за своевременно изпълнение на договорните задължения от страна на нашите стопански организации и привеждане на тяхната дейност по междуправителствените кредитни спогодби в съответствие с изискванията на икономическия механизъм да се прилагат разпоредбите на Решение К-26/1977 г. на КИНТС на МС. С това ще се преодолее една от сериозните причини за забавяне събирането на вземанията по договорите за доставка на оборудване и на комплектни обекти за развиващите се страни.

ПРИЛОЖЕНИЕ: съгласно текста таблици № № 1, 2 и 3 на 4 л. поверително

МИНИСТЪР НА
ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ: *Хр. Христов*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
БЪЛГАРСКА ВЪНШНОТЪРГОВСКА
БАНКА: *Иван Драгневски*

Отпечатано в 2 екз.
№ 1 – КИНТС на МС
№ 2 – КД
Изпълнител: Парушев
Написала: Бецова
№ *1057*/*14.X*.1982 г.

* Отношението между лимита на предоставените кредити и обема на използваната от тях част към определена дата.

ЦДА, ф. 136, оп. 86, а.е. 980, л. 9–20. Оригинал. Машинопис.

№ 836

СПОРАЗУМЕНИЕ МЕЖДУ ПРАВИТЕЛСТВАТА НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И РЕПУБЛИКА НИКАРАГУА ЗА ОТСРОЧВАНЕ ЗА ПЕРИОДА 1989–1991 Г. НА ВСИЧКИ ПЛАЩАНИЯ, ДЪЛЖИМИ ОТ РЕПУБЛИКА НИКАРАГУА ПО ПРЕДОСТАВЕНИТЕ ОТ БЪЛГАРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО КРЕДИТИ

Манагуа, 27 февруари 1987 г.

С П О Р А З У М Е Н И Е

между правителството на Народна република
България и правителството на Република Никарагуа

В резултат на проведените преговори между делегации на правителството на Народна република България и правителството на Република Никарагуа за развитие на финансовото сътрудничество двете страни се споразумяха за следното:

Ч Л Е Н 1

Отсрочват се за периода 1989–1991 г. всички плащания на главниците и лихвите, дължими от Република Никарагуа до 31.12.1988 г. по Кредитната спогодба за доставка на комплектни обекти от 27.01.1981 г., Спогодбата за общите условия на търговските кредити за доставка на единични машини от 27.01.1981 г., Спогодбата за предоставяне на стоков кредит от 27.01.1981 г., Спогодбата за предоставяне на кредит за доставка на специално имущество от 24.07.1984 г., по предоставения допълнителен стоков кредит съгласно Протокола от 11.12.1984 г. Чл. 1, буква „б“, както и салдата по протоколите за стокообмен за 1985 и 1986 г. съгласно Протокола от III-та Сесия на Смесената българо-никарагуанска комисия за икономическо и научно-техническо сътрудничество, подписана на 07.02.1986 г. (Раздел II, т. 1).

Ч Л Е Н 2

Изплащането на дължимите главници и лихви, посочени в Член 1, ще бъде извършено от никарагуанската страна, както следва:

– 20 % от всички дължими суми ще бъдат изплатени до 30 юни 1989 г.
– 25 % от всички дължими суми ще бъдат изплатени до 30 юни 1990 г.
– 55 % от всички дължими суми ще бъдат изплатени до 30 юни 1991 г.

Ч Л Е Н 3

Върху отсрочените задължения по главниците съгласно настоящето споразумение, произтичащи от изпълнението на Кредитната спогодба за доставка на комплектни обекти от 27.01.1981 г. и Спогодбата за предоставяне на кредит за доставка на специално имущество от 24.07.1984 г., ще се начислява проста годишна лихва в размер на 3,5 %: за тези, произтичащи от изпълнението на Спогодбата за общите условия на търговски кредити за доставка на единични машини от 27.01.1981 г., ще се начислява проста годишна лихва от 6 %; за тези, произтичащи от изпълнението на Спогодбата за предоставяне на стоков кредит от 27.01.1981 г., ще се начислява проста годишна лихва от 7 % и за тези, произтичащи от изпълнението на Протокола от 11.12.1984 г., Член 1, буква „б“, и от Протокола от III-та Сесия на Смесената българо-никарагуанска комисия за икономическо и научно-техническо сътрудничество от 07.02.1986 г. (Раздел II, т. 1), ще се начислява проста годишна лихва от 6,5 %.

Лихвите ще се начисляват за целия период на отлагане и ще бъдат свободни от данъци и такси в Република Никарагуа.

Всички начислени лихви, както и тези, които ще се начислява върху отсрочените суми, ще бъдат платими на рати и в пропорции съгласно член 2 на настоящето споразумение. Лихвите ня-

ма да се капитализират.

ЧЛЕН 4

В срок от 45 дни от подписването на настоящето споразумение Българската външнотърговска банка и Централната банка на Никарагуа ще договорят банково-техническия ред за изпълнението му.

Изготвено и подписано в Манагуа на 27 февруари 1987 година в два оригинални екземпляра на български и испански език, като и двата текста имат еднаква сила.

ЗА ПРАВИТЕЛСТВОТО НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ:
[- - -]

ЗА ПРАВИТЕЛСТВОТО НА РЕПУБЛИКА НИКАРАГУА:
[- - -]

ЦДА, ф. 136, оп. 80, а.е. 251, л. 13–15. Оригинал. Машинопис.

№ 837

РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ТЪРГОВСКО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ПРЕГОВОРИ С РЕПУБЛИКА НИКАРАГУА

София, 24 април 1987 г.

За служебно ползване!

Р Е Ш Е Н И Е

№ 103
НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
от 24 април 1987 година

ЗА утвърждаване на резултатите от търговско-икономическите преговори с Република Никарагуа

БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
Р Е Ш И:

1. Утвърждава подписаните на 27 февруари 1987 г.:

а) Протокол между правителството на НР България и правителството на Република Никарагуа за развитие на стокообмена през 1987 и 1988 година;

б) Споразумение между правителството на НР България и правителството на Република Никарагуа за отлагане за периода 1989–1991 г. на всички плащания, дължими към 31 декември 1988 г., по предоставените правителствени кредити;

в) Споразумение между правителството на НР България и правителството на Република Никарагуа за увеличение с 20 млн. долара на кредитната спогодба за доставка на специално имущество от 24 юли 1984 година.

2. Доставките на стоки за Република Никарагуа, произтичащи от Протокола за стокообмен за 1987 и 1988 г., да се включат в плана като държавни поръчки по износа.

3. Транспортните разходи до Република Никарагуа за машини и резервни части, изнасяни съгласно Спогодбата за общите условия на търговски кредити за доставка на единични машини, да се заплащат през 1987 и 1988 г. по изключение със средства от предоставения правителствен кредит за доставка на комплектни обекти, когато се превозват с български кораби.

София, април 1987 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Г. Атанасов*

ПЪРВИ ЗАМ.- ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *А. Луканов*

ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛИ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Г. Йорданов*
[- - -] *Г. Караманев* К. Зарев
[- - -] *Ив. Илиев*

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Ив. Шпатов*
21.IV.
_____
С Ъ В Е Т Н И Ц И:
[- - -] [- - -]

_____
РЕДАКТОР-СТИЛИСТ: [- - -]

ЦДА, ф. 136, оп. 80, а.е. 251, л. 1–2. Оригинал. Машинопис.

7.3. ДЪЛГ В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА

7.3.1. Предвоенни дългове

№ 838

СПОГОДБА МЕЖДУ ПРАВИТЕЛСТВОТО НА НР БЪЛГАРИЯ И ДРУЖЕСТВОТО НА НОСИТЕЛИТЕ НА ОБЛИГАЦИИ ОТ БЪЛГАРСКИТЕ ВЪНШНИ ДЪРЖАВНИ ЗАЕМИ ЗА СЛУЖБАТА ПО ТЕЗИ ЗАЕМИ И С ПРИЛОЖЕНИ ПРОЕКТИ ЗА ПИСМА И МЕМОРАНДУМИ

София, 7 декември 1948 г.

Написано в 16 екз.
ПЩ/МП

[Приложение]

С П О Г О Д Б А

за службата по външните държавни заеми
от 7.XII.1948 год.

БЪЛГАРСКИ ЗАЕМИ

Правителството на българската Народна Република, представлявана от г. Цоню Ст. Цончев*, Управител на Българската народна банка и г. д-р Тодор Калинов, Директор на държавните дългове;

от една страна
означените по-долу сдружения;

Белгия: Белгийско сдружение за защита на държателите на обществени фондове, представлявано от г. Франсоа Ван Роа, Председател,

Франция: Национално сдружение на френските носители на движими ценности, представлявано от г. Пол Готие, Подпредседател и г. Леон Мартен, Директор,

Великобритания: Council of Foreign Bondholders, представляван от г. С. И. Н. Уайт, Помощник Секретар, League Loans Committee, представляван от г. Пийк, действуващ по пълномощно от г. Р. Ш. Райт,

Холандия: Vereeniging voor den Effectenhandel, представлявано от г. д-р Ю. Ж. Н. де Грааф, Главен секретар,

Швейцария: Швейцарско сдружение на банкерите, представлявано от г. д-р Ежен Роол, Секретар,

от друга страна,

се споразумеха да вземат, временно, следните разпоредби относно службата по външните български заеми.

I. Текущи лихви.

Шестмесечната лихва, платима на единичен купон, е фиксирана както следва за периода от 1 януари 1949 година до 31 декември 1949 година:

1.75 швейцарски франка, за заемите 6% 1892, 5% 1896 и 4 1/2% 1909;

2.20 швейцарски франка за заемите 5% 1902, 5% 1904 и 4 1/2% 1907;

2.80 швейцарски франка за частта „франка“ от заема 7 1/2% 1928;

£ 0.11.3 за частите „лири стерлинги“ от заемите 7% 1926 и 7 1/2% 1928;

U. S. $ 2.80 за частите „долари“ от заемите 7% 1926 и 7 1/2% 1928.

II. Погашения.

Договорните погашения ще останат преустановени през периода, предвиден в параграф 1.

III. Закъснели лихви.

а) Лихви с изтекли падежи до 15 май 1940 година
включително и непросрочени на 1 септември 1939 година.

Българското правителство потвърждава нарежданията, отправени от него до гише-плащачите относно започване изплащането на тези лихви, на базите, прилагани по-рано, представени било чрез неплатени купони, било чрез щемпелувани и перфорирани купони вследствие на частично плащане, или пък чрез разписки от частични купони. То определя, че прескрипционните срокове ще започнат да текат в дадена страна само от деня, в който гише-плащачите ще разполагат, в тази страна, свободно с необходимите провизии.

б) Лихви с изтекли падежи от 16 май 1940 година включително до 31 декември 1948 година включително.

Доколкото те не са били инкасирани до сега от носителите, шестмесечните лихви, изтекли през този период, ще бъдат плащани, за единичен купон, по:

1.50 швейцарски франка на купон за заемите, емитирани преди 1914 година;

£ 0.8.0 на купон за частите „лири стерлинги“ от заемите 7% 1926 и 7 1/2% 1928 г.;

U. S. $ 2 на купон за частите „долари“ от заемите 7% 1926 и 7 1/2% 1928 г.

2 швейцарски франка на купон за частта „франка“ от заема 7 1/2% 1928 г.

IV. Образуване на провизии в лева.

Българското правителство се задължава:

а) да допълни, преди 1 януари 1949 година, съществуващите провизии в лева и предназначени за службата по външните заеми, до 31 декември 1948 година в необходимия размер, за да се осигурят, на базата на официалния курс, увеличен с премията, плащанията, предвидени с настоящата спогодба относно ариеретата;

б) да впише в бюджета на упражнението за 1949 година, необходимите кредити в лева, за да се осигурят, на базата на официалния курс, увеличен с премията, плащанията, предвидени с настоящата спогодба по текущата служба;

в) да допълни провизиите, визирани в точка а) и кредитите, визирани в точка б) в случай, че едно изменение на официалния курс и на премията биха направили това необходимо.

V. Превеждане на провизиите.

Изискуемите провизии за плащане на текущите лихви и на ариеретата, както и комисионните иа агент-плащачите и разноските на тези агенти, такива, каквито ще бъдат определени в съгласие с Българското правителство, ще бъдат превеждани в легалните монети на съответните местоплащания посредством суми в девизи, поставени на разположение на Българската народна банка за службата по външните заеми, а именно в изпълнение на търговските и платежни спогодби, сключени, или които ще бъдат сключени, между България и заинтересованите държави.

Българското правителство се задължава да включи в тези търговски и платежни спогодби една клауза, отнасяща най-малко 20% от сбора на българския износ във всяка от страните, където службата по българските заеми трябва да бъде осигурена в съгласие с емисионните договори, за образуване на изискуемите провизии за финансовите плащания и главно за тази служба. Сдруженията се задължават да препоръчат на съответните си правителства включването на такава клауза.

В случай, че разполагаемите възможности, произтичащи от нормалното изпълнение на търговските и платежни спогодби не биха позволили пълното превеждане на необходимите провизии в една от заинтересованите страни, Българското правителство ще допълни тези провизии като пристъпи към добавъчен износ на стоки към тази страна.

Освен това, Българското правителство се задължава да отнесе, ако е необходимо, за плащанията, които ще бъдат направени във Великобритания, разполагаемите суми в лири стерлинги, произлизащи от търговската обмяна на България с другите страни.

Във всеки случай, установява се, че за всички носители, закъснелите лихви ще бъдат изплатени на съответните местоплащания на датите, предвидени в параграф VI.

VI. Започване изплащането на купоните.

Доколкото то не е било извършвано до сега, започване изплащането на лихвите, изтекли до 15 май 1940 година включително, ще стане най-късно на 1 януари 1949 година.

Изтеклите лихви от 16 май 1940 година до 31 декември 1948 година ще бъдат поставени в плащане, за всички носители:

а) на 1 октомври 1949 година най-късно, колкото се отнася до лихвите, изтекли през 1940 година, 1941, 1942, 1943 година;

б) на 1 октомври 1950 година най-късно, колкото се отнася до лихвите, изтекли през 1944, 1945 и 1946 години;

в) на 1 октомври 1951 година най-късно, колкото се отнася до лихвите, изтекли през 1947 и 1948 години.

Изплащането на лихвите, изтекли от 16 май 1940 година до 31 декември 1948 година, ще бъде ускорено доколкото съответните заинтересовани правителства ще се съгласят да използуват за тази цел една част, която ще бъде определена, от разполагаемите суми, предназначени за финансовите плащания по силата на търговските и платежни спогодби, сключени, или които ще бъдат сключени с тях.

Купоните, чиито падежи ще настъпят след 1 януари 1949 година включително, ще бъдат поставени в плащане едновременно, на падежа, в различните заинтересовани страни.

Провизиите в девизи за купони, изтекли от 16 май 1940 година и в купони, които ще настъпят, ще бъдат предадени на учрежденията-плащачи един месец най-късно преди започване на изплащането.

Купоните ще бъдат плащани в съответната легална монета на местоплащането. В случай, че тази легална монета би била различна от монетите – швейцарски франк, лира стерлинг, долар – предвидени по-горе в параграфи I и Ш, плащането ще стане на базата на равностойността на споменатите в тези параграфи стойности, като стойности на шестмесечните купони.

Тази равностойност ще бъде пресмятана върху базата на официалния курс, прилаган в деня на плащането, по отношение на финансовите преводи между респективно Швейцария, Великобритания и Американските Съединени Щати, от една страна и местоплащането, от друга страна.

Решено е, обаче, че плащанията на купони, във Франция, ще се извършват на базата на средния официален курс приложим, в деня на плащането, към монетите, в които тези купони са пресметнати съгласно горните параграфи I и III .

VII. Облигации 4 1/2% 1909 на Българската народна банка и облигации 4 1/2% 1910 гр. София.

Разпоредбите, предвидени с настоящата спогодба относно облигациите по заемите 6% 1892, 5% 1896 и 4 1/2% 1909 са приложими към облигациите 4 1/2% 1909 на Българската народна банка и към облигациите 4 1/2 % 1910 на гр. София, гарантирани от Българската държава.

VIII. Делегатство на носителите на облигации по заемите 5% 1902, 5% 1904, 4 1/2% 1907.

Сдруженията на носителите заявяват, че са съгласни с определянето от Банк де Пари е де Пеи Ба, с действие от 1 януари 1949 година на Българската народна банка като делегат на носителите на облигации по заемите 5% 1902, 5% 1904, 4 1/2% 1907, като:

а) Българската народна банка ще упражнява функциите си толкова време, колкото службата по заемите ще бъде редовно осигурена при условията, предвидени с настоящата спогодба, или по-нататъшните спогодби, които ще бъдат сключени със сдруженията на носителите;

б) Българската народна банка ще предава на Банк де Пари е де Пеи Ба всичките сведения относно образуването на провизиите в лева или в девизи по заемите 5% 1902, 5% 1904, 4 1/2% 1907, по процедурата, следвана до сега от делегата на носителите на облигации по тези заеми;

в) Българската народна банка ще предава също така на тръстовете по заемите 7% 1926 и 7 1/2% 1928, всичките сведения относно образуването на провизии в лева и девизи по тези два заеми, по процедурата, следвана до 1940 година от Комисаря на Обществото на народите.

IX. Дата на бъдещите преговори.

Под резерва, че ще бъдат изпълнявани редовно разпоредбите на настоящата спогодба, нови преговори ще бъдат започнати в Париж най-късно на 1 ноември 1949 година, с оглед да се определят условията, приложими в службата по външните заеми от 1 януари 1950 година, а именно,

да се потърси, в духа на взаимно разбирателство, сключването на една окончателна спогодба, която да определи реорганизирането на службата за лихвите и погашението по външните български заеми.

Тази реорганизация ще се извърши, като се държи сметка за всички елементи на преценка, позволяващи да се определи стойността в главница на външните заеми в легалните монети, респективно установени в настоящата спогодба.

X. Отомански дълг.

Българското правителство се задължава да впише, от 1 януари 1949 година във външния български дълг частта на България в отоманския дълг. Тази част ще бъде третирана съгласно общите разпоредби, които ще бъдат възприети след преговорите относно окончателното уреждане на външния български дълг.

Париж, 7 декември 1948 година

ЗА БЪЛГАРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО
/п./ Ц. Цончев
Управител
на Българската народна банка
/п./ Д-р Калинов
Директор
на държавните дългове
ЗА БЕЛГИЙСКОТО СДРУЖЕНИЕ ЗА ЗАЩИТА
НА ПРИТЕЖАТЕЛИТЕ НА ОБЩЕСТВЕНИ ФОНДОВЕ
/п./ Ван Роа
Председател
ЗА НАЦИОНАЛНОТО СДРУЖЕНИЕ НА ФРЕНСКИТЕ
НОСИТЕЛИ НА ДВИЖИМИ ЦЕННОСТИ
/п./ П. Готие
Подпредседател
/п./ Л. Мартен
Директор
ЗА СЪВЕТ НА ВЪНШНИТЕ НОСИТЕЛИ:
/п./ Уайт
Помощник-секретар
ЗА КОМИТЕТА НА СДРУЖЕНИЕТО ЗА ЗАЕМИТЕ:
/п./ Р. Ш. Райт
/п./ А. Пийк
ЗА СДРУЖЕНИЕТО НА НОСИТЕЛИТЕ НА ЦЕННОСТИ:
/п./ П. Готие
ЗА Г. де Грааф и по делегация
ЗА ШВЕЙЦАРСКОТО СДРУЖЕНИЕ НА БАНКЕРИТЕ:
/п./ Росл
Секретар.

[Приложение]

7 декември 1948 година

ПРОЕКТО-писмо за адресиране на г. Минист[ъ]ра на финансите на
НАРОДНАТА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ.

- - - - - - - - - - - - - -

Господин Министре,

От няколко години насам и специално в течение на преговорите, които се състояха между Сдруженията на носителите и Българското правителство, последното повдигна въпроса за евентуално премахване на Делегатството на носителите на облигации по българските заеми 5% 1902, 5% 1904 и 4 1/2% 1907 година, учредено чрез договорите по тези заеми за упражняване правата на носителите на облигации.

Ние трябваше да Ви потвърдим, че гореказаното Делегатство не може да бъде премахнато без съгласието на носителите, в полза на които тази гаранция е била създадена и които единствени имат качество да дадат каквото и да е одобрение относно изменението на контрола, който Деле[га]та на носителите трябва да упражнява.

Ние не отричаме, че събитията, настъпили от създаване на Делегатството и особенно в течение на последните години, намалиха значително неговите възможности за действие: така, то е било доведено до положение, на няколко пъти, да направи по-гъвкави правилата на функционирането си, относно отпечатването, избора на хартиите, връчването на марките и на бандеролите. Едностранни мерки бяха вземани в това отношение, по които ние трябваше да Ви изкажем резервите си.

От друга страна, изглежда, че проблемът за службата е понастоящем в зависимост от преводните възможности на Българската народна банка, която се намира доведена, поради премахване на свободния девизен пазар, да играе все по-активна роля в службата на казаните заеми.

Ние проучихме, прочее, в съгласие с Вашето мнение, възможността да се повери делегатството на носителите на това учреждение, което е било вече натоварено от Обществото на народите, през м. май 1940 година, да упражнява функциите на комисаря на тази организация в София относно заемите 1926 и 1928 години.

По случай преговорите, които току-що се състояха между Вашето правителство и Делегацията на носителите за определянето на един временен режим на българските държавни дългове, френските и чуждестранни сдружения на носителите се обявиха съгласни да пристъпим към това назначение с действие от 1 януари 1949 година, като БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ще упражнява тези функции толкова време, колкото службата по заемите ще бъде редовно осигурявана при условията, предвидени с спогодбите, сключени през тези преговори или по-нататъшните спогодби, които ще се сключат със сдруженията на носителите. В обратния случай, делегатството, поверено на Българската народна банка, ще престане на общо основание и заместването на това учреждение ще бъде осигурено съгласно постановленията на договора.

Българската народна банка ще трябва от друга страна да предава на учреждението ни всички сведения, засягащи образуването на провизии в лева или в девизи за заемите 1902, 1904 и 1907 години, според следваната до сега процедура от делегата на носителите на облигации по тези заеми.

При горните резерви, ние Ви потвърждаваме намерението ни да натоварим БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА със службата на делегатството и Ви връчваме, тук приложено писмо, предназначено за това учреждение, оточнявайки условията, при които то ще действува.

Благоволете да приемете, Господин Министре, и пр.

[Приложение]

7 декември 1948 година

ПРОЕКТО-ПИСМО
за адресиране до г. Управителя на Българската народна банка.

Господин Управителю,

Позовавайки се на писмото ни, което адресирахме днес на г. Минист[ъ]ра на финансите на Народната Република България, както и на спогодбата, подписана от сдруженията на чуждестранните носители по българските държавни дългове, с дата 7 декември 1948 година, ние Ви потвърждаваме, че от 1 януари 1949 година, Вашето Учреждение ще бъде натоварено с функциите на делегатството на носителите, учредено с договорите по българските заеми 5% 1902, 5% 1904 и 4 1/2% 1907 години.

Вашите служби ще благоволят, в упражняването на тези функции, да се придържат към разпоредбите на гореказаните договори, както и към общите нареждания, които са били давани няколкократно на делегатството на носителите за изпълнение на неговия мандат и чието съдържание сегашният делегат ще трябва да Ви съобщи.

Тези нареждания включват именно връчването на марки и на бандероли на българската администрация срещу заплащане стойността на така предадените документи, както на полумесечията по заема 1907 година и специализацията на получените по този начин суми в сметки, открити на името на делегатството. Ще Ви предстои да съобщавате на учреждението ни, съгласно сегашната

практика на делегатството, така дадените кредити и да предавате евентуално на Българското правителство исканията и възраженията, които бихме имали нужда да предявим по този повод, като съблюдавате упътванията на учреждението ни.

Ние Ви припомняме, че така определените суми трябва да бъдат употребявани за закупуване на необходимите девизи за службата по българските заеми 1902, 1904 и 1907 в разните страни и следователно, свободните остатъци трябва да бъдат предавани на разположение на Българското правителство само в размер на сумите, останали неизползувани след редовното образуване на провизиите, за които са били предназначени.

Тъй като бе необходимо да се направят известни смегчения във функционирането в сметките на делегатството на носителите, Вашите служби ще бъдат поставени от г. Утие в течение на счетоводните разпоредби, които бяха взети за уреждане плащането на купоните, извършвано посредством междуправителствени спогодби по закупуване на тютюни, мерки, които ще трябва да бъдат разширени по изплащане на ариеретата (изтеклите лихви б.п.), чието уреждане е предвидено със спогодбите, сключени между Българското правителство и сдруженията на чуждестранните носители с дата 7 декември 1948 година.

От друга страна, както е и процедирано до сега от делегатството на носителите, бихме Ви били задължени да благоволите да ни изпращате тримесечен рапорт върху икономическото и финансово положение на България, позволяващ да уведомяваме във всяко време носителите и техните квалифицирани представители върху положението и платежноспособността на Народната Република България. Ще благоволите, също така, да ни държите в течение на законодателните и бюджетни мерки, които ще бъдат вземани от Българското правителство, специално относно данъчната база и постъпленията, гарантиращи гореказаните заеми.

Тъй като възнаграждението за службата по делегатството трябва да бъде осигурено от Българското правителство, оставяме Ви грижата да се съгласувате с последното по всички въпроси, отнасящи се до възнаграждението за услугите, които ще извършвате по този повод.

Както бе уговорено в спогодбите, сключени между Българското правителство и Сдруженията на чуждестранните носители, Вашето учреждение ще упражнява функциите на делегат толкова време, колкото службата по заемите ще бъде редовно осигурявана при условията, предвидени с тези спогодби, или по-нататъшните спогодби, които ще бъдат сключени със сдруженията на носителите. В обратния случай, Делегатството, поверено на Вашето учреждение, ще престане с пълно право.

Бихме Ви били задължени да благоволите да дадете съгласието си по това писмо и Ви молим да приемете и пр. ...

[Приложение]

7 декември 1948 година

Господа,

Имаме чест да Ви уведомим по-долу за разпоредбите, които Българското правителство се задължава да вземе относно службата по лихвата и погашението на облигациите 6 1/2% 1923 година на Българската държава:

а) изтеклите купони до 15 май 1940 година включително остават платими, до изтичане на прескрипционните продължения, съответно предвидени, по стойностите, по които са били плащани по-преди;

б) до колкото те не са били плащани до сега, купоните, изтекли от 1 ноември 1940 година включително до 15 ноември 1945 година включително остават платими на базата 6.50 френски франка за купон от единична облигация;

в) купоните, изтекли от 15 май 1946 година включително до 15 ноември 1948 година включително, ще бъдат поставени за плащане на 2 януари 1949 година на базата 6.50 френски франка за купони от единична облигация;

г) купоните, които ще изтекат на 15 май 1949 година, на 15 ноември 1949 година и на 15 май 1950 година, ще бъдат поставени за плащане на падежа, на базата на номиналната им стойност във френски франка, или 16.25 френски франка на купон от единична облигация;

д) плащанията, които ще станат във Франция, както на изостаналите купони, така и на купоните, които ще настъпят до 15 май 1950 година включително, ще се извършват посредством Банк де Пари е де Пеи Ба, Париж, съгласно следваната до сега процедура за изплащане на купоните, изтекли до 15 ноември 1945 година, т. е. чрез използуване на разполагаемите суми по сметка „Финансови плащания на българската държава“, открити по книгите на това учреждение на името на Българската народна банка;

е) плащанията в Белгия, както на изостаналите купони, така и на купоните, които ще настъпят до 15 май 1950 година включително, ще се извършват посредством Банк де Пари е де Пеи Ба, Брюксел, съгласно процедурата, предвидена в спогодбата, постигната на днешна дата между Българското правителство и сдруженията на носителите за превеждане в Белгия на провизиите, отнасящи се към службата по външните български заеми;

ж) облигациите в обръщение, с изключение на облигациите на Погасителната каса, за които са издадени „скриптове“ на правоимеющите, ще бъдат платими изцело от 15 май 1950 година на базата на номиналната им стойност във френски франка, или по 500 френски франка за единична облигация. Така приети за изплащане, облигациите ще престанат да произвеждат лихва от 15 май 1950 година.

Облигациите на Погасителната каса ще бъдат приети за изплащане на 15 май 1951 година на базата на номиналната им стойност във френски франка, или 500 френски франка на единична облигация. Тези облигации ще бъдат анулирвани постепенно с предаване на съответните „скриптове“ от носителите срещу инкасиране цената на изплащането.

Начините за превеждане на платимия капитал на носителите на облигации или на „скриптовете“, живеещи в Белгия, ще бъдат определени по време на преговорите, които ще се състоят през месец ноември 1949 година между Българското правителство и сдруженията на носителите;

з) прескрипционните срокове, от 5 години за купоните и 15 години за платимия капитал, ще текат от съответната дата на поставяне за плащане на купоните или на капитала, в Париж или в Брюксел;

и) Българското правителство ще изплати на Гражданското дружество на 31 декември 1948 година най-късно, сумата от банкови разноски и комисионни, авансирани от него, която възлизаше на 28 ноември 1947 година, на 107.102 френски франка. То ще изплати също така, срещу отчитане, представено от гражданското дружество, сумата от банкови разноски и комисионни, които гражданското дружество е авансирало от 28 ноември 1947 година или която то ще авансира за в бъдеще.

Благоволете да приемете, Господа, израза на отличните ни чувства.

[Приложение]

Париж, 7 декември 1948 година

Господа,

Подписали спогодбата с днешна дата, имаме честта да Ви потвърдим устната ни декларация, че крайната фраза на точка IX от спогодбата, именно: „Тази реорганизация ще се направи като се държи сметка за всичките елементи на преценка, позволяващи да се определи сумата в главница на външните заеми в легалните монети респективно установени в настоящата спогодба“, ще бъде неразделна част от текста на спогодбата само при условие на одобрение от Българското правителство и, в противния случай, тази същата фраза ще бъде считана като без значение и несъществуваща.

Благоволете да ни потвърдите писмено съдържанието на това писмо.

Благоволете да приемете, Господа, израза на отличните ни чувства.

/п./ Ц. Цончев
/п./ Д-р Калинов

До представителите на
сдруженията на носителите на
външните български заеми,
подписали спогодбата с днешна дата

[Приложение]

Париж, 7 декември 1948 година

Господа,

Имаме чест да потвърдим получаването на писмото Ви с днешна дата със следното съдържание:

„Подписали спогодбата с днешна дата, имаме честта да
„Ви потвърдим устната ни декларация, че крайната фраза
„на точка IX от спогодбата, именно: „Тази реорганизация
„ще се направи като се държи сметка за всичките елементи
„на преценка, позволяващи да се определи сумата в главница
„на външните заеми в легалните монети респективно
„установени в настоящата спогодба“, ще бъде неразделна
„част от текста на спогодбата само при условие на одобрение
„от Българското правителство и, в противния случай,
„тази същата фраза ще бъде считана като без значение
„и несъществуваща.
„Благоволете да ни потвърдите писмено съдържанието на
„това писмо.“

Ние Ви потвърждаваме съгласието си с това писмо.

Благоволете да приемете, Господа, израза на отличните ни чувства.

Господа членовете на
Българската финансова делегация /п./ Пол Готие
/п./ Л. Мартен
за Господин Ван Роа и за Господин де Грааф
по делегация /п./ Пол Готие
по пълномощно /п./ А. Пийк
/п./ Росл

[Приложение]

М Е М О Р А Н Д У М

.....

Тъй като Делегатството в София на носителите на облигации по българските заеми 1902, 1904 и 1907 години трябва да бъде поверено, по силата на спогодбата от 7 декември 1948 година, постигната между Българското правителство и сдруженията на носителите, на БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА от 1 януари 1949 година, уговори се, че една сума от швейцарски франка 90.000 ще бъде поставена на разположение на Банк де Пари е де Пеи-Ба, с оглед да бъде отнесена от нея по уреждане на Компенсативните обезщетения и по уволнение, дължими на разни членове на делегатството, които ще се обявят задоволени с изплащането на тази сума на долу-посочените падежи:

– една трета преди 1 март 1949 година
– една трета преди 1 юли 1949 година
– една трета преди 1 октомври 1949 година.

Тази сума ще бъде платена в швейцарски франка на клона на Банк де Пари е де Пеи Ба в Женева.

Париж, 7 декември 1948 година.

[Приложение]

Господа,

Имаме чест да Ви потвърдим, че Българското правителство ще одобри, на 1 март 1949 година най-късно, една обща и еднократна сума от 35.000 швейцарски франка, предназначена да покрие разноските, посочени до 31 декември 1948 година от сдруженията на носителите, подписали спогодбата с днешна дата.

Молим Ви, да ни посочите разпределението на тази сума между разните сдружения, както и швейцарските банки, при които тези сдружения желаят да бъдат кредитирани респективно с припадащата им се част.

Благоволете да приемете, Господа, израза на отличните ни чувства.

/п./ Ц. Цончев
/п./ Д-р Калинов

Господа ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ
НА СДРУЖЕНИЯТА НА НОСИТЕЛИТЕ.

[Приложение]
(От английски)

М Е М О Р А Н Д У М

Париж, 7 декември 1948 година

Съвета на чуждестранните носители и Комитета за заемите, емитирани под покровителството на О. Н., биха желали присътствуващите да вземат бележка, че подписвайки спогодбата с днешна дата относно българските външни заеми, нашето разбиране е, че фразата в параграф IX от спогодбата „определяйки стойността им в капитал“, се отнася до необходимостта да се определи тази стойност на златния франк, в която са изразени някои от заемите.**

ЦДА, ф. 132[С], оп. 1, а.е. 38, л. 150–164. Препис. Машинопис.

---

* **Цоню Цончев (1898–1967 г.)** *През 1923 г. завършва Висшето търговско училище във Варна. В периода 1935−1940 г. работи като сътрудник в Статистическия институт за стопански проучвания при Софийския държавен университет, като междувременно през 1938−1939 г. специализира в Харвардския университет в САЩ. От 1940 г. до 1945 г. е на ръководна длъжност в Главна дирекция на статистиката. През юли − октомври 1946 г. е подуправител на БНБ, а от 10.X.1946 до 13.VIII.1949 г. − неин управител. При неговото управление през март 1947 г. се провеждат парична реформа и национализация на банките. БНБ започва да се преобразува в монобанка на централизираната планова икономика. След 1949 г. работи в Икономическия институт към Българската академия на науките.*

** *Този меморандум липсва сред документите от ф. 132[С], оп. 1, а.е. 38, но тъй като представлява неразделна част от преписката във връзка със спогодбата, се публикува тук по неговия препис, който се намира в ЦДА, ф. 1[Б], а.е. 1237, оп. 6, а.е. 1237, л. 66–67.*

№ 839

ПИСМО ОТ СЕКРЕТАРЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АТАНАС ВОЙНОВ ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ И БНБ С ПРИЛОЖЕН ТЕКСТ ЗА ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА СКЛЮЧЕНИЯ В ПАРИЖ ДОГОВОР С АНГЕЛ КУЮМДЖИЙСКИ ЗА ПОГАСЯВАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЕТО МУ КЪМ ФРАНКО-БЪЛГАРСКА БАНКА В ЛИКВИДАЦИЯ В РАЗМЕР НА 10 291 060 ЛЕВА ОТ ИЗВЪРШЕН ПРЕЗ 1971 Г. ИЗНОС НА 206 КГ РОЗОВО МАСЛО

София, 30 декември 1948 г.

Ф И Н А Н С И Т Е
Копие: Българска народна банка

12-22.XII.[19]48 г.

2
30.XII.[194]8 г.
178

Одобрява се сключения на 26 ноември 1948 година в Париж – Франция, договор между Пълномощния министър на България в Париж, др. Тодор Владигеров, и Управителя на Българската народна банка, др. Цоню Цончев, от една страна, и от друга – Ангел Куюмджийски, живущ в гр. Ню-Йорк, Съединените щати на Америка, със следното съдържание:

„1. Погасява се вземането на Франко-българска банка в ликвидация – София, ликвидатор Българската народна банка, от Ангел Куюмджийски от Ню-Йорк, в размер на 10.291.060 лева, включително лихвите до 30 декември 1948 година, произходяще от извършен износ на 206 кгр. розово масло през 1941 година от Стефан Душев – Пловдив за Ангел Куюмджийски в Ню-Йорк, изразено по счетоводните ѝ книги по сметка „Стефан Душев – Ангел Куюмджийски“.

2. Българската народна банка освобождава Ангел Куюмджийски, респективно Стефан Душев от Пловдив, от задължението за отчитане продажбата на въпросното розово масло и продаване на Българската народна банка девизите, получени от същите.

3. Българската народна банка дава необходимото разрешение на Ирвинг тръст къмпани – Ню-Йорк, за прехвърляне на Американската легация в София за посрещане на вътрешни плащания в България, сумата 15.234.620 лева, произходящи от кредитното салдо на Ирвинг тръст къмпани при Българската народна банка в София, и от суми в лева, които Банк де Пари е де Пеи Ба, Париж, Хамброс банк лимитед, Лондон и Юнион дьо банк сюис – Цюрих, имат да поставят на разположение на Ирвинг тръст къмпани при Българската народна банка в София.

4. Ангел Куюмджийски се счита за удовлетворен по отношение всички права и претенции, които той има или които би могъл да има, до датата на договора от 26 ноември 1948 година, по силата на Мирния договор с България.

Ангел Куюмджийски се задължава да оттегли всяка представена от него рекламация пред меродавните власти в Съединените североамерикански щати, по силата на гореказания мирен договор.

Ангел Куюмджийски дарява вилата си, находяща се в град Варна, на учреждение, което ще бъде посочено от Българското правителство, при условие, че този имот ще се използува като преванториум за деца, предразположени към туберкулоза, като това дарение бъде облечено в законна форма от органите на Българската държава“.

Съобразно с гореказания договор, Министерството на финансите се задължава да разпореди за издължаването на дълга на Ангел Куюмджийски към Франко-българската банка в ликвидация – София, в размер на 10.291.060 лева, от средствата на държавния бюджет.

ОТГОВОРЕН СЕКРЕТАР: *Ат. Войнов*

Пост[ановлението] не подлежи на обнародване в Държавен вестник.
7 бр./МД

ЦДА, ф. 136, оп. 3, а.е. 149, л. 5. Оригинал. Машинопис.

№ 840

ПИСМО ОТ СЕКРЕТАРЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АТАНАС ВОЙНОВ ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ С ПРИЛОЖЕН ТЕКСТ НА ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА СКЛЮЧЕНАТА В ПАРИЖ ВРЕМЕННА СПОГОДБА ЗА УРЕЖДАНЕ ОБСЛУЖВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИТЕ ВЪНШНИ ДЪРЖАВНИ ЗАЕМИ

София, 30 декември 1948 г.

ПОВЕРИТЕЛНО!

Ф И Н А Н С И Т Е

13-22.XII.[19]48 г.

3

30.XII.[194]8 г.

178

Одобрява се Временната спогодба за уреждане службата на Българските външни държавни заеми, сключена в Париж на 7 декември 1948 година, заедно с приложенията към нея:

1. Наше писмо за уреждане плащанията по 6 1/2 заем от 1923 година.
2. Проекто-писмо от Банк де Пари е де Пеи Ба до Минист[ъ]ра на финансите.
3. Проекто-писмо от Банк де Пари е де Пеи Ба до Българската народна банка.
4. Меморандум за плащане 90.000 шв[ейцарски] франка за обезщетение на бившите чиновници на делегатството.
5. Писмо за плащане 35.000 шв[ейцарски] франка за разноски на асоциациите.
6. Меморандум от английските асоциации.

Спогодбата подлежи на ратифициране от Президиума на Великото народно събрание, съгласно чл. 35, т. 9 от Конституцията.

ОТГОВОРЕН СЕКРЕТАР: *Ат. Войнов*

7 бр./МД

ЦДА, ф. 136, оп. 3, а.е. 149, л. 6. Оригинал. Машинопис.

№ 841

СВЕДЕНИЕ ЗА ПЛАСМЕНТА НА ОБЛИГАЦИИТЕ ОТ БЪЛГАРСКИТЕ ВЪНШНИ ДЪРЖАВНИ ЗАЕМИ ПО ДЪРЖАВИ

София, 19 януари 1951 г.

С В Е Д Е Н И Е

за пласмента на облигациите по външните държавни заеми по държави

Англия	ном.фр.	14 364 000	=	1 342 746 720		
	анг.лири	1 706 100	=	1 387 059 300	2 729 806 020	лв.
С. А. Щ.	долари	4 310 000	=	.....	1 249 900 000	„
Франция	ном.фр.	111 114 500	=	10 386 983 460		
	фр.фр.1928 г.	100 000 000	=	1 921 500 000		
	фр.фр. текущи	35 689 000	=	29 621 870	12 335 105 330	„

Холандия	ном.фр.	101 690 000	=	9 505 981 200		
	анг.лири	611 400	=	497 068 200	10 003 049 400	„
Швейцария	ном.фр.	11 526 000	=	1 077 450 480		
	анг.лири	26 300	=	21 381 900		
	фр.фр.1928 г.	42 500	=	816 638		
	долари	1 243 600	=	360 644 000	1 460 283 018	
Белгия	ном.фр.	7 375 000	=	689 415 000		
	долари	257 000	=	74 530 000	763 945 000	
Италия	анг.лири	140 000	=	113 820 000		
	долари	500 000	=	145 000 000	258 820 000	
Чехия	ном.фр.	626 500	=	58 565 220		
	анг.лири	23 900	=	19 430 700	77 995 920	
Германия	ном.фр.	995 000	=	.....	93 012 600	
				всичко в чужбина:	28 974 927 288	лв.
България	ном.фр.	109 319 500	=	10 219 186 860		
	анг.лири	1 336 400	=	1 086 493 200		
	долари	10 452 000	=	3 031 080 000		
	фр.фр.1928 г.	28 442 500	=	546 522 638		
	фр.фр. текущи	7 419 500	=	6 158 185	14 889 440 883	
				А всичко:	43 864 368 171	

Данните са приблизителни, тъй като Отделът не разполага с точни сведения за движението на облигациите през време на войната.

г. София, 19.I.1951 година

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 38, л. 177. Оригинал. Машинопис.

№ 842

ТАБЛИЦА ЗА ПЛАСМЕНТА В БЪЛГАРИЯ НА ОБЛИГАЦИИТЕ ОТ ВЪНШНИТЕ ДЪРЖАВНИ ЗАЕМИ, ПО ДЪРЖАТЕЛИ

София, 23 януари 1951 г.

Т А Б Л И Ц А

ЗА ПЛАСМЕНТА В БЪЛГАРИЯ НА ОБЛИГАЦИИТЕ ОТ ВЪНШНИТЕ ДЪРЖАВНИ ЗАЕМИ, РАЗПРЕДЕЛЕНИ ПО ДЪРЖАТЕЛИ

	О Б Щ О		Б А Н К И		ДЪРЖАВНИ УЧРЕЖДАНИЯ		В НАСЕЛЕНИЕТО	
	валута	лева	валута	лева	валута	лева	валута	лева
Номинални франка	109 319 500	10 219 186 860	10 881 500	1 017 202 620	8 053 500	285 441 180	95 384 500	8 916 543 060
Английски лири	1 336 400	1 086 493 200	4 900	3 983 700	1 331 500	1 082 509 500	-	-
Долари	10 452 000	3 031 080 000	32 500	9 425 000	9 859 000	2 859 110 000	560 500	162 545 000
Поанкаре фр.фр.	28 442 500	546 522 638	32 500	624 488	19 465 000	374 019 975	8 945 000	171 878 175
Фр. франка текущи	7 419 500	6 158 185	1 780 000	1 477 400	50 000	41 500	5 589 500	4 639 285
ВСИЧКО ЛЕВА		14 889 440 883		1 032 713 208		4 601 122 155		9 255 605 520

София, 23 януари 1951 година

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 38, л. 176. Оригинал. Машинопис.

№ 843

ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ Д-Р М. НЕЙЧЕВ, МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ДИМИТЪР ГАНЕВ, МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ К. ЛАЗАРОВ И УПРАВИТЕЛЯ НА БНБ АТАНАС МЕЧКАРОВ ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРИЯ ПО ВЪНШНИТЕ ДЪРЖАВНИ ЗАЕМИ И ПО НАЦИОНАЛИЗАЦИЯТА КЪМ ЧУЖДЕСТРАННИ ЛИЦА С ПРИЛОЖЕНИ СВЕДЕНИЯ, ТАБЛИЦИ И ПРЕПИСИ ОТ СПОГОДБИ, ПИСМА И МЕМОРАНДУМИ

София, 1 февруари 1951 г.

Строго поверително

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ
Кабинет на Минист[ъ]ра
№ 197
1 февруари 1951 г.
С о ф и я

ДО ПОЛИТБЮРО НА Ц.К. НА Б.К.П.

Д О К Л А Д

от комисията в състав:
М[инистъ]ра на външните работи, Д-р М. Нейчев,
М[инистъ]ра на външната търговия, Д. Ганев,
М[инистъ]ра на финансите, К. Лазаров и
Управителя на Б.Н.Б., Ат. Мечкаров.

Относно: Задълженията по външните държавни заеми и задължения от национализацията към чужденци.

ДРУГАРИ,

В изпълнение резолюцията на председателя на Министерския съвет, др. Вълко Червенков, комисията в посочения състав, прави следните констатации и предложения по въпросите за старите ни задължения и тия във връзка с национализацията към капиталистическите страни.

Задълженията ни към капиталистическите страни могат да се сведат в следните четири групи:

а) Стари финансови задължения от външни държавни заеми.

б) Стари задължения от стоков характер.

в) Задължения във връзка с национализацията.

г) Претенции за изплащане имоти на изселници.

I. По старите финансови задължения от външни заеми.

Положението на външните заеми в лева към 31.XII.1950 година е следното:

Дължимият остатък от капитала по всички заеми в лева по официалния курс на Б.Н.Банка, възлиза на ...43.864 мил.лева.

За същите заеми се дължат лихви към чужбина в размер
на ..... 1.019 мил.лева

По притежание на облигациите задълженията се разпределят по държави по милиона лева така:

	Капитал	Лихви	Общо
Към Англия	2.338	180	2.518
Към С.А.Щати	1.250	95	1.345
Към Франция	12.338	257	12.595
Към Холандия	10.000	413	10.413
Към Швейцария	1.460	82	1.542
Към Белгия	764	31	795

Към Италия	259	20	279
Към Чехословакия	61	1	62
Към Германия	66	-	66
	28.536	1.079	29.615
Във България	15.328	-	-

От изложеното е видно, че държатели чужденци притежават облигации за 28.536 мил. лева капитал. Остатъка от облигациите в размер 15.328 милиона лева капитал се намира в държатели, живущи в България и държавни и обществени организации, разпределени, както следва: в обществените организации 4.579 милиона лева и в частни лица 9.256 – милиона лева.

Подробности за пласмента на облигациите по външните държавни заеми в чужбина и у нас и плащанията на лихви по спогодбата от 7.XII.1948 год. са дадени в сведения приложения №№ 1, 2 и 3.

Погашението на капитала по външните заеми е преустановено през 1925 година, за заемите до 1910 година и през 1932 година за останалите заеми.

Лихвите за облигациите в чужбина са изплащани редовно до 15 май 1940 год. за всички заеми.

В Франция купоните с падежи от 15 май 1940 год. до 31.XII.1945 год.; а за заема от 1923 год. с падежи до 15 май 1950 г. са плащали редовно с девизи от продажба на тютюни на френската режия, през 1941 и 1942 год.

В Швейцария лихвите са били изплащани редовно до сега съгласно спогодбата с портьорите от 7.XII.1948 год. Девизите за изплащане тези лихви са отделяни от нашия износ по спогодбата от 26.XII.[1]946 год.в размер първоначално 20%, а сега 15%.

(Препис от спогодбата – приложение № 4)

Лихвите по външните заеми в България са плащани редовно до 31.XII.1949 год.

С 290-о постановление на Министерския съвет от 7.II.1950 год. бе спрено плащането на лихви и погашения по всички външни и вътрешни заеми, с изключение Заема на свободата. С постановление № 2116 и постановление № 2117 на Министерския съвет от 14.VII.1950 год. бе разрешено на Б.Н.Банка да изплати купоните 4.5% държавен заем 1909 год. с падеж 1.XII.1949 год. и допълнителната провизия на купона от 7.5% български държавни заеми 1928 год. с падеж 15.IX.1949 год., както и купоните от 6.5% външен държавен заем 1923 год. с падеж 15.V.1950 год. в Франция, с провизии по сметка „Финансови плащания на българската държава“ при Банк де пари, съгласно спогодбата от 7.XII.1948 год.

От провизиите в чужбина обаче до края на 1949 год. чуждестранните банки са платили за 1950 год. купони от разни заеми в размер: 3.074.682 фр[енски] франка и 112.693 шв[ейцарски] франка, потвърдени с 2116 и 2117-то Министерски постановления. Непотвърдени изплащания има само в размер: 99 англ[ийски] лири 338 долари, 987.880 фр[енски] франка и 31.632 шв[ейцарски] франка.

В чужбина имаме следните вземания:

В Франция имаме на депо в Банк де Франс 468 клг. злато, закупено със суми от износ на тютюни през 1941 и 1942 год., предназначено за изплащане купоните в Франция поради обезценката на франка.

Златото, превърнато в френски франка 284.000 за един кгр., е равно на около 112.000.000 френски франка. Като се има предвид, че за останалите още непредставени купони за изплащане е необходима една сума на около френски франка 23.000.000, или около 97 кгр. злато, остава един свободен остатък от 371 кгр. злато, което би трябвало да се постави на разположение на Българската народна банка.

Провизии имаме в Холандия, Белгия, Франция, Англия и С.А.Щати, на обща сума 62.340.532.лева, предназначени за изплащане на купоните.

В Швейцария по финансова сметка Б имаме към 1.141.403 швейцарски франка.

В тия суми не се включват авоарите от свободни девизи в чужбина на Б.Н.Банка в резултат

на текущи банкови операции, на обща сума 220.483 швейцарски франка.

За уреждане финансовите задължения от външни държавни заеми към капиталистическите страни съществуват възможностите:

а) Да се поиска отлагане на плащанията на лихви по заемите за 5–10 години. До сега сдруженията на портьорите отказват да преговарят, преди да се изпълни спогодбата от 7.XII.1948 год. Открита е, обаче, възможността да се постигне споразумение с отделни сдружения.

б) Да се отменят договорите и законите за сключените заеми. Това може да стане заедно с изпълнението на правителственото нареждане за отмена всички закони и последствията от тях, издадени преди 9.IX.1944 год. На първо време това може да донесе известно недоволство в държателите на облигации в чужбина. Външната ни търговия с тия страни възлиза на 15.42% от вноса и 7.42% от износа.

в) Да се поиска ревизиране спогодбата от 7.XII.1948 год. поради неблагоприятното условие в същата за страната ни.

II. Стари задължения от търговски характер.

По стари клирингови сметки дължим към Швейцария около 100 милиона лева, които ние редовно погасяваме с заделяне на 10% от стойността на износа ни към Швейцария.

Задължения от същия характер имаме и към Италия около 7 милиона лева, които не са дирени от тях. Те вероятно подлежат на предаване към С.С.С.Р.

Задължения на частни търговски фирми за извършени доставки на кредит за около 90 милиона лева, към Швеция и Швейцария. Размера им се оспорва от Б.Н.Банка, тъй като по-голяма част от тях немат покритие.

Известни задължения от същия характер имат и някои одържавени предприятия, размера им, обаче не е установен.

Незначителният размер на тия задължения позволяват претенциите да се разрешават с оглед на всеки конкретен случай. Това особено се налага спрямо претенцията на Швеция и Швейцария с оглед на търговските ни отношения.

III. Задължения във връзка с национализацията.

Приблизителният размер на задълженията възлиза към 3.600 милиона лева. В тях са включени национализирани имущества по министерствата: Промишлеността, Минните и подземни богатства, Електрификацията, Д.Т.М., Д.П.Петрол, Б.Н.Банка и др.

Данни за разпределение по националност на тия задължения има само за национализираните индустриални и минни предприятия. Чуждото капиталово участие възлиза на лева 3.378.427.915. От тях 819.499.301 лева принадлежат на народно демократическите страни и са уредени със спогодби. Остатъка от 2.558.928.614 лева принадлежи на капиталистическите страни. С тях не са сключвани спогодби. Особена настойчивост за преговори проявяват Швейцария и Италия. (Разпределението на вземанията по държави е дадено в приложение № 5).

По тия задължения намираме, че ще следва да се прилага установения в специалните закони ред на изплащане, без да се прави разлика между вземанията им с тия на българските граждани. Само за конкретни случаи и когато интересите на страната налагат с предварително разрешение на Министерския съвет, следва да се допуска изплащане в брой изцяло или частично.

IV. Претенции за изплащане имоти на изселници.

Приблизителният размер на сегашните претенции възлизат на около 1.600 милиона лева, предявени предимно от изселници за Израел.

Въпроса е поставен по неофициален ред във връзка с опита за водене на търговски преговори с Израел. Претендират с известна малка част от стойността на износа да се изплащат имоти на изселниците, оставени в България.

Подобно искане вероятно ще бъде поставено и от Турция при евентуално водене на търговски проговори.

Тия претенции по същество и по формални съображения са неоснователни. Имотите са техна собственост и те имат пълна възможност да ги стопанисват по установените в страната ни

закони.

По разгледаните въпроси правим следното предложение

1. Да се поиска отлагането на плащането на изтеклите и бъдащи лихви на външните заеми, за срок от 5 до 10 години, спрямо страните, с които имаме търговски интереси. А ако Политбюро вземе решение да се отменят всички закони до 9.IX.1944 г., тогава въпроса ще се реши с това.

Да се анулира спогодбата от 7.XII.1948 г. и други спогодби, с които Народната република България е третирана като неравноправна страна.

В случай, че се вземе решение за анулиране спогодбата спрямо Швейцария и Франция, да се сключат отделни споразумения с оглед търговските интереси на страната.

Да се обезсилят облигациите, намиращи се в България, от външните заеми.

Б.Н.Банка да сведе до минимум авоарите в капиталистическите страни, а за освобождаване златото в Франция се направят и дипломатически постъпки.

2. Старите клирингови и неклирингови задължения да не се изплащат. За конкретни случаи, когато търговските интереси налагат по изключение да се иска разрешение от Министерския съвет.

3. Да не се сключват спогодби с капиталистическите страни за уреждане задълженията по национализация имущества на техни поданици.

4. Да не се поемат задължения за изплащане имотите на изселниците израилтяни и турци.

К О М И С И Я: *Д-р М. Нейчев*
К. Лазаров
Д. Ганев
Ат. Мечкаров

[Приложение]

Т А Б Л И Ц А

за пласимента в България на облигациите от външните държавни заеми
разпределени по държатели –

	О Б Щ О		Б А Н К И		ДЪРЖАВНИ УЧРЕЖДЕНИЯ		В НАСЕЛЕНИЕТО	
	валута	л е в а	валута	л е в а	валута	л е в а	валута	л е в а
?ом.франка	109.319.500	10.219.186.860	10.881.500	1.017.202.620	3.053.500	285.441.180	95.384.500	8.916.543.060
английски лири	1.336.400	1.086.493.200	4.900	3.983.700	1.331.500	1.082.509.500	-	-
долари	10.452.000	3.031.080.000	32.500	9.425.000	9.859.000	2.859.110.000	560.500	162.545.000
поанкаре фр.фр.	28.442.500	546.522.638	32.500	624.488	19.465.000	374.019.975	8.945.000	171.878.175
фр.фр.текущи	7.419.500	6.158.185	1.780.000	1.477.400	50.000	41.500	5.589.500	4.639.285
ВСИЧКО ЛЕВА		14.889.440.883		1.032.713.208		4.601.122.155		9.255.605.520

София, 23 януари 1951 година

[Приложение]

С В Е Д Е Н И Е

За плащанията на лихви по външните държавни заеми по спогодбата от 7 декември 1948 година – разпределени по държави.

1. Англия	анг. лири	136.936,12,0	=	111.329.456		
	шв.франка	1.018.531.06	=	68.445.288	179.774.744	лева
2. С.А Щ.	долари	328.924.68	=	.....	95.388.157	„
3. Франция	шв.франка	3.828.750.50	=	.....	257.292.010	„
4. Холандия	шв.франка	5.678.204.23	=	381.575.325		
	анг.лири	39.052,16,3		31.749.937	413.325.262	„
5. Швейцария	шв.франка	812.507.83	=	54.600.527		
	долари	89.040.59	=	25.821.771		
	англ.лири	2.511,1,1	=	2.041.487	82.463.785	„
6. Белгия	шв.франка	369.660.-	=	24.841.153		
	долари	20.557.94	=	5.961.803	30.802.956	„
7. Италия	англ.лири	10.074,7,0	=	8.190.447		
	долари	39.996.-	=	11.598.840	19.789.287	„
8. Чехия	шв.франка	87.86	=	5.906		
	анг.лири	1.910,10,3	=	1.553.247	1.559.153	„
				всичко:	1.080.395.354	лв.
Прибавя се сумата на купоните още в циркулация във Франция, с падежи до 31.XII.1945 година					19.920.000	„
				всичко:	1.100.315.354	лв.
Приспадат се сумите на платените купони в Швейцария и Холандия					81.463.385	лв.
Остават за плащане:					1.018.851.969	лева

Изчисленията са направени по стойностите на купоните, предвидени в спогодбата от 7.XII.1948 година.

Плащането на купоните, обаче, ще се извърши в съответната валута на държавите, където се плащат.

гр. София, 19.I.1951 година

Приложение *5*

СТРОГО-ПОВЕРИТЕЛНО

З А Д Ъ Л Ж Е Н И Я

към капиталистическите страни по държави в хиляди лева към 31.12.1950 год.

№ по ред	ДЪРЖАВИ	ФИНАНСОВИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ						КЛИРИНГОВИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	
		По стари дълж. заеми к-л лихви 1/	по национализ. индустриални предприятия 2/	по национализ. банкови, минни и др. предпр. 3/	още неотчуждени, но използ. чужди имущ. 4/	претенции за оставени имоти от изселници 5/	О Б Щ О	по стари клирингови сметки	по сегашни текущи клиринги.-
1	Франция	12.595.000	60.437	123.363	54.138	-	12.832.938	-	-
2	Холандия	10.413.000	2.025	844	118.055	-	10.533.924	-	33.000
3	Швейцария	1.542.000	1.105.024	25.707	15.778	-	2.688.509	99.116	230.100
4	Англия	2.518.000	124.658	37.095	35.620	-	2.715.373	-	-
5	С.А.Щ.	1.345.000	266.913	3.762	125.226	-	1.740.901	-	-
6	Израел	-	71.486	6.974	32.315	1.433.282	1.544.057	-	-
7	Белгия	795.000	52.247	130	73.706	-	921.083	-	111.800
8	Италия	279.000	449.007	-	-	-	728.007	7.128	-
9	Испания	-	112.105	-	-	-	112.105	-	-
10	Венецуела	-	52.244	-	-	-	52.244	-	-
11	Гърция	-	32.317	25	-	-	32.342	-	-
12	Швеция	-	527	-	-	-	527	30.000	500
13	Лихтенщайн	-	884	-	-	-	884	-	-
14	Канада	-	120	-	-	-	120	-	-
15	Дания	-	288	-	-	-	288	-	30.900
16	Австралия	-	40	8.896	-	-	8.936	-	-
17	Турция	-	-	3.384	36.788	-	40.172	-	-
18	Неизвестни страни	66.000	228.607	-	-	-	294.607	-	-
19	З.О.З. Германия	-	-	-	-	-	-	-	914.500
20	Австрия	-	-	-	-	-	-	-	405.300
21	Аржентина	-	-	-	-	-	-	-	335.700
22	Финландия	-	-	-	-	-	-	-	29.300
	ВСИЧКО:	29.553.000	2.558.929	210.180	491.626	1.433.282	34.247.017	136.244	2.091.100

Забележка:
1. По данни от службата по държавните дългове при Министерството на финансите
2. По данни от М[инистерст]во на финансите
3. По данни от съотв[етните] ведомства – БНБ, М[инистерст]во на мините и пр.
4. По данни от Държ[авния] Тютюн[ев] Монопол, ДСП „Петрол“ и др.
5. По събрани данни при М[инистерст]во на финансите
Почти всички данни са непълни и изчислявани на различна база, поради което се нуждаят от съществени оточнения; могат да послужат за ориентировка.

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 1237, л. 42–47. Оригинал. Машинопис.

№ 844

ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ АТАНАС МЕЧКАРОВ ЗА ДЕПОЗИРАНОТО ПРЕЗ 1941–1945 Г. ЗЛАТО В БАНК ДЬО ФРАНС ПО СМЕТКА НА БНБ

София, преди 5 септември 1951 г.

СТРОГО ПОВЕРИТЕЛНО

До Председателя на Министерския съвет
др. Вълко Червенков,
Т У К

Д О К Л А Д

от Минист[ъ]ра на финансите Кирил Лазаров и
Председателя на Българската народна банка Атанас Мечкаров.

Относно: Депозираното при Банк дьо Франс злато.

Другарю Председател,

Със спогодба от 12.II.1940 г. между Българското правителство и комитетите на чуждестранните носители на титри от българските външни държавни заеми бе уговорено да се трансферират през 1940 г. само 40% от лихвите по заемите, като останалите 60% се внасят по блокирана сметка в лева при Българската народна банка.

При сключване на спогодбата е било уговорено с отделни писма със същите комитети, че ако английското и френското правителства не закупят тютюни, част от стойността на които да може да служи за изплащане купоните от българските външни държавни заеми, трансферът на лихвите ще бъде преустановен, като сумите се внасят по блокирана сметка в лева при Българската народна банка.

Понеже тези правителства не са закупили тютюни, по решение на тогавашния Министерски съвет от 25 април 1940 г., трансферът на лихвите на българските външни заеми е бил преустановен от 1 април 1940 г.

Впоследствие по отделни спогодби с френското правителство е било уговорено закупуването на български тютюни, като част от тяхната стойност се отделя за изплащане купоните от определени падежи на облигациите от българските външни държавни заеми, намиращи се във Франция.

В спогодбите между българското и френското правителство, сключени на 3.VII.1941 г., 3.XII.1941 г., 23.XII.1942 г. и т.н. е предвиждано, че част от равностойността на изнасяните за Франция тютюни ще се минава по сметка „Финансови плащания на българската държава“ в фр[енски] франка при Банк дьо Пари е де Пеи Ба, Париж, за изплащане на купони с падежи до 31 декември 1945 г. включително. Със свободните суми по тази сметка ще се закупува злато, което ще остане на депо при Банк дьо Франс на името на Българската народна банка и по нареждане на Българската народна банка ще бъде продавано, когато стане необходимо да се подхранва същата сметка за изплащане купони от уговорените падежи. Плащанията от тази сметка по силата на чл. 10 от спогодбата от 23.XII.1942 г. следва да се извършват само по нареждане на Българската народна банка.

Превръщането на сумите по сметката в злато е предвидено, за да се гарантира българската държава от евентуално обезценяване на френския франк.

Тъй като впоследствие настъпи такова обезценяване, от депозираното за изплащане купони с падежи до 31 декември 1945 г. злато остава едно чувствително количество. Именно към

днешна дата при Банк дьо Франс се намира 468 кгр. злато. От това количество около 101 кгр. са необходими за изплащане купоните с падежи до 31.XII.1945 г., които още не са били предявени за изплащане. Остатъкът от 367 кгр. се явява свободен по смисъла на казаните спогодби.

Съобразно с това с п. 2117-то постановление на Министерския съвет от 14.VII.1950 г. бе предписано Българската народна банка да направи постъпки пред съответните отговорни места във Франция за освобождаване остатъка от депозираното злато при Банк дьо Франс, Париж.

Българската народна банка с писмо № 11757 от 31.VII.1950 г. поиска от Банк дьо Пари е де Пеи Ба да бъде освободено въпросното злато.

С писма от 4.X. и 14.XII.1950 г. същата банка ни уведоми, че френското Министерство на финансите счита златото за окончателно причислено за уреждане финансовите задължения на българската държава съгласно разменените между Банк дьо Франс и Българската народна банка писма от 21 и 29 май 1940 г., поради което златото не може да бъде поставено на разположение на Б. н. банка, че спогодбата от 7 декември 1948 г. е едно подновяване на тази от 29 декември 1942 г., в която е предвидено плащанията да бъдат правени по нареждане на Българската народна банка, и че следователно спогодбата от 1948 г. представлява такова нареждане на Българската народна банка.

Писмата от 21 и 29 май 1940 г. са разменени с оглед на предстоящето тогава сключване на спогодбите за плащане купоните на облигациите от българските външни държавни заеми, намиращи се във Франция и със същите се уговаря депозирането на златото при Банк дьо Франс.

След сключване на някои от спогодбите Българската народна банка е разменила допълнителни писма с Банк дьо Франс, че писмата от 21 и 29 май 1940 г. важат и за превръщане в злато сумите, получени от износа по тези спогодби.

Банк дьо Пари е де Пеи Ба с писмото си от 14 декември 1950 г. съобщава, че възнамерява да пристъпи към продажба на златото за плащане на купоните по българските държавни заеми с падежи след 31 декември 1945 г. и за изплащане самите облигации от 6 1/2 % 1923 г., като същевременно иска съгласието на Б. н. банка за същото.

Българската народна банка възрази енергично с писма от 31 декември 1950 г. и 17 февруари 1951 г. и настоя отново да не се извършват никакви продажби на злато за изплащане купоните без предварително нейно съгласие и количеството от 367 кгр. злато да бъде поставено на свободно разположение на Банката.

С телеграма от 16 януари т.г., по силата на постановление № 290-а на Министерския съвет от 7.II.1950 г., Българската народна банка нареди до кореспондентите си в чужбина, изплащачи на купони от българските държавни заеми, да преустановят всякакви плащания.

Това нареждане е изпълнено от всички кореспонденти на Българската народна банка с изключение на Банк дьо Пари е де Пеи Ба, Париж.

Последната продължава изплащането на купони с падежи до 31.XII.1945 г.

По повод писмото на Б. н. банка от 17.II.1951 г. Банк дьо Пари е де Пеи Ба, Париж, с писмо от 26 февруари 1951 г., съобщи, че е отнесла въпроса до френското Министерство на финансите, тъй като френското правителство е сключило спогодбите с българското правителство.

Във връзка с получаването на съобщения за извършени плащания на купони от Банк дьо Пари е де Пеи Ба, Париж, след телеграмата на Б. н. банка от 16 януари 1951 г., Банката рекламира с редица писма, в отговор на които Банк дьо Пари е де Пеи Ба, Париж, съобщава с писма от 31.III. т.г. и т.н., че сумите, с които се изплащат купоните, произхождат от провизии, образувани от Делегата на портьорите от приходите, отнасящи се до службата на заемите, съгласно договорите, че тези провизии са на разположение на портьорите и че не може да се откаже плащането на купоните, докато не бъдат погасени по давност.

Като се има предвид:

1. че от писмата от 21 и 29.V.1940 г. и последвалите спогодби между българското и френското правителство следва да се заключи, че количеството от 367 кгр. злато не е предназначено за изплащане на други плащания на българската държава, извън тези по купоните с падежи до 31.XII.1945 г., за които само е било уговорено плащането;

2. че спогодбата от 7.XII.1948 г., сключена между българското правителство и представители на комитетите на носителите на облигации от българските външни държавни заеми е загуби-

ла валидността си поради това, че не е изпълнено условието по същата да бъдат сключени търговски и платежни спогодби между Народната република България и заинтересуваната държава, по които да бъдат отделени за финансови плащания най-малко 20% от сумите по направения износ от България;

3. че същата спогодба, сключена от Българското правителство, а не от Българската народна банка, не представлява подновяване на спогодбата от 1942 г. и не съдържа нареждане на Българската народна банка за плащане купони с депозираното злато;

4. Че по силата на спогодбите между българското и френското правителство (спогодбата от 23.XII.1942 г. и т.н.) и писмата от 21 и 29.V.1940 г., не може да бъде извършвана продажба на злато от депото при Банк дьо Франс и плащания на купони със суми от сметка „Финансови плащания на българската държава“ при Банк дьо Пари е де Пеи Ба, без да е било дадено нареждане от Българската народна банка,

на мнение сме да се предприемат дипломатически постъпки в подкрепа на исканията на Българската народна банка да бъде освободено количеството от 367 кгр. злато, както и да не се допускат плащания на купони със суми от сметка „Финансови плащания на българската държава“, без да е дадено нареждане за това от Българската народна банка.

Трябва да се има предвид още:

1. че спогодбата от 7.XII.1948 г. е крайно неблагоприятна за страната ни, тъй като в нея се предвижда не само трансфер на текущите купони в пълния им размер, докато по спогодбата от 1940 г. се предвиждаше трансфер в размер на 40%, но и плащане на всички закъснели купони, както и плащания на такива задължения като Отоманския дълг, които не са били плащани по предишните спогодби;

2. че комитетите на носителите на облигации от българските държавни заеми застъпват становището, какво спогодбите от 1948 г. следвало да се изпълни, независимо от това дали са сключени или не търговски спогодби;

3. че въпросът трябва да бъде преценен и от политическа страна, с оглед възможностите да бъдат използувани направените от нас дипломатически постъпки за пропаганда срещу страната ни.

Като имате предвид изложеното, молим, др. Председател, да занимаете Министерския съвет с въпроса, който, ако одобри, да приеме следното

Постановление

Възлага се на Министерството на външните работи да направи необходимите дипломатически постъпки пред френското правителство в подкрепа на искането на Българската народна банка да бъдат освободени 367 кгр. от депозираното при Банк дьо Франс злато, както и да не се допускат плащания на купони със суми от сметка „Финансови плащания на българската държава“, без да е дадено нареждане за това от Българската народна банка.

Министър на финансите: *К. Лазаров*
Председател на Българската
народна банка: *Ат. Мечкаров*

Написано в 3 екз.
1-ия екз. за Председателя на Министерския съвет
2-ия екз. за Министъра на финансите и
3-ия екз. за Председателя на Б. н. банка.

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 1440, л. 9–11. Оригинал. Машинопис.

№ 845

ЗАПИСКА ОТ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ВЪЛКО ЧЕРВЕНКОВ С БЕЛЕЖКИ ЗА ДОКЛАДА НА МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ АТАНАС МЕЧКАРОВ ЗА ДЕПОЗИРАНОТО ПРЕЗ 1941–1945 Г. ЗЛАТО В БАНК ДЬО ФРАНС ПО СМЕТКА НА БНБ

София, 5 септември 1951 г.

Другарю Червенков,

Другарите Кирил Лазаров и Атанас Мечкаров предлагат да се възложи на Министерство на външните работи да направи дипломатически постъпки пред френското правителство за освобождаване на 367 кгр. наше злато, депозирано при Банк дьо пари, въз основа на спогодби от 12.II.1940 година, 3.VII.1941 г., 3.XII.1941 г., 23.XII.1942 г. и др. между Българското Правителство и комитетите на чуждестранните носители на титри от българските външни държавни заеми.

Спогодбите предвиждат да се трансферират във фр[енски] фр[анка] 40% от лихвите по заемите, като останалите 60% се внасят по блокирана сметка в лева при БНБанка – София.

Част от стойността на изнасяните във Франция тютюни трябвало да се използува за изплащане на купони с падежи до 31.XII.1945 г., а с останалата сума се закупувало злато, което оставало на депо при Банк дьо пари и което към днешна дата възлизало на 468 кгр. От това количество 101 кгр. били необходими за изплащане на купони, съгласно спогодбите, а останалите 367 кгр. следвало да се поставят на разположение на Българска народна банка.

Банк дьо пари, обаче, предупредила Българска народна банка, че ще продаде всичкото злато и употреби сумата за изплащане на купони след 31.XII.1945 год. и за изплащане на самите облигации, позовавайки се на спогодбата, сключена на 7.XII.1948 г. между Цоню Цончев, като представител на Българското Правителство, и чуждестранните притежатели на облигации, която не е влязла в сила, понеже няма сключени търговски договори между Франция и България.

Справки:

1. Спогодбите обхващат следните външни държавни заеми:

5%	-	1896 г.
6%	-	1892 г.
5%	-	1902 г.
5%	-	1904 г.
4.5%	-	1907 г.
4.5%	-	1909 г.
6.5%	-	1923 г.
7%	-	1926 г.
7.5%	-	1928 г.

Общо около 30 милиарда лева, при годишни лихви около 1 милиард лева.

2. При Българската народна банка няма събрани на едно място пълна документация на спогодбите, писмата между Банк дьо пари и Българската народна банка, както и писмата между Българска народна банка и комитетите на чуждестранните носители на титри от българските външни държавни заеми.

Кирил Несторов
5.IX.1951 г.

ЕГ.

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 1440, л. 6–8. Оригинал. Машинопис.

№ 846

ПРОТОКОЛ НА ЦЕНТРАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ С ПРИЛОЖЕН ДОКЛАД И С РЕШЕНИЕ ЗА ЛИКВИДИРАНЕ НА ДЕПОЗИТНАТА СЛУЖБА ПРИ БАНКАТА

София, 1 октомври 1963 г.

ПРОТОКОЛ № 24

Заседание на 1 октомври 1963 година
Заседават: Кирил НЕСТОРОВ, Георги ТЕРЗИЕВ, Георги ДИМОВ, Розалин ЧУБРИЕВ, Кръстьо БАКАЛОВ
Отсъствуват: Нешо ЦАРЕВСКИ
Присъствуват: Ал. Велков, Кр. Попов, П. Г. Попов, Й. Наков, Ж. Проданов, Ст. Друмев, д-р К. Попов, В. Кръстев, Г. Петров, Ас. Вълков
Заседанието се откри в 9 часа

Дневен ред:

[...]
3. Доклад относно ликвидиране депозитната служба при банката. Докладва П. Г. Попов.
[...]
По точка 3. Централното управление взе следното

Р Е Ш Е Н И Е:

На основание 29-то постановление на Министерския съвет от 30.I.1954 г. (Изв. бр. 12/1954 г.), допълнено с 221-то постановление на МС от 20.IV.1954 г. (Изв. бр. 36/[19]54 г.) да се ликвидират всички депозити на чужденци, намиращи се при Софийски градски клон, както следва:

1. Запечатани пакети

а) Всички златни монети, кюлчета, пендари и др., които са обект на изкупуване от Главната каса, да ѝ се предадат от комисия;

б) бижутерията от злато, сребро, дубле и др., която представлява търговска стока, след оценката ѝ от Министерство на вътрешната търговия – отдел „Цени“, да се продаде на „Нарман“ или ГТП „Търговия“;

в) останалата златна и сребърна бижутерия да се продаде на ДИП „Златарска промишленост“ за претопяване.

Стойността на всички продадени предмети да се отнесе в приход на Републиканския бюджет при Соф[ийски] градски клон, с[мет]ка 92 § 31.

2. Облигации от външни държавни заеми и акции [на] дружества да се изпратят чрез Главната дирекция за девизните операции на кореспондентите ѝ в странство за ликвидация, като:

а) излезлите от тираж бъдат инкасирани;

б) тези, които не са излезли в тираж и се котират на борсите, да бъдат продадени;

в) облигациите и акциите, за които имаме сведения, че са на ликвидирани вече дружества, да бъдат изписани.

3. Облигации от Б. Д. З.

а) облигациите от външните държавни заеми да бъдат отнесени по депозитната сметка на Министерство на финансите и с негово съгласие да бъдат унищожени;

б) облигациите от вътрешни държавни заеми да бъдат предадени на ДСК за спадане от дълга на държавата.

4. Акции

Всички акции от бивши български банки, акционерни дружества и други да бъдат унищожени от комисия, доколкото не следва да бъдат предадени на държавния архив.

5. Други предмети

Да се предадат безвъзмездно на съответните институти, държавни предприятия и пр. други-

те предмети, ако им са необходими или представляват интерес за тях.

Преди да бъде изпълнено горното решение, въпросът да се съгласува с Министерството на финансите и Министерството на външните работи.

[...]

София, 1 октомври 1963 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ЦУ НА БНБ: *К. Несторов*
СЕКРЕТАР НА ЦУ НА БНБ: *Л. Момекова*

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
другаря КИРИЛ НЕСТОРОВ
Т У К

ДОКЛАД

от ПЕТЪР Г. ПОПОВ, главен счетоводител
РОЗАЛИН ЧУБРИЕВ, началник на управление „Емисионно-касово“
Д-р КОНСТАНТИН ПОПОВ, Главен юрисконсулт

Другарю Председател,

С 29-то постановление на Министерския съвет от 30.I.1954 г. (Изв. бр. 12/1954 г.), допълнено с 221-то постановление на Министерския съвет от 29.IV.1954 г. (Изв. бр. 36/1954 г.), респективно с банкови окръжни №№ 23/10.II.1954 г. и 81/10.V.1954 г., депозитната служба при банката се ликвидира, като всички неизтеглени депозити в определените срокове останаха в полза на държавата.

Депозитите на лица с българско гражданство бяха предадени на държавата съгласно горните постановления.

На основание окр[ъжно] 105 от 29.VII.1954 г. всички неизтеглени депозити на чужди граждани бяха прехвърлени при Софийския градски банков клон на имената на депозантите. Тези депозити и досега не са предадени на държавата.

При издаването на окр[ъжно] 105/[19]54 г. е счетено, че депозитите на чужди граждани, които са станали държавна собственост с изтичане на сроковете по постановлението, следва да се съхраняват в банката, за да се отнеме възможността на чужденците за евентуални рекламации, като се спекулира с това, че те са представлявали някаква особена ценност. До колкото ни е известно, разрешаването на въпроса по този начин е било съгласувано с М[инистерст]вото на финансите. Подобни депозити след сроковете на постановлението не са връщани на чужди граждани. Съществуват два изолирани случаи, когато такива депозити са били върнати на чужди граждани, но това е извършено по силата на конкретни разпореждания на Министерския съвет.

Депозитите на иностранни лица, намиращи се понастоящем в банката, са следните:

ОБЩО ДЕПО

Вид на депозита	Депозанти броя	Ценни книжа броя
Запечатани пакети	-	90
Б. Д. З. 1882 г.	10	125
„ 1896 г.	1	12
„ 1902 г.	19	771

„ 1904 г.	12	774
„ 1907 г.	26	594
„ 1909 г.	1	1.210
„ 1909 г. само куп. листове	1	89
„ 1914 г.	1	10
Б. Н. З. 1921 г.	4	35
Б. Д. З. 1923 г.	84	23.421
„ 1923 г.	1	282
„ 1923 г. „ЕНО“.....	5	42
„ 1923 г. „	17	130
Б. Н. Б. 1924 г.	1	3
Б. Д. З. 1926 г.	1	60
„ 1928 г. стаб.	2	18
„ 1928 г. фр. фр.	3	9
„ 1928 г. „ „	1	8
„ 1941 г.	27	1.822
„ 1942 г. Добруджански	1	340
„ 1943 г.	80	6.738
2% Държавен конверсионен заем 1952 г.	13	764
Б. Д. З. 1946 г. 3%	2	4.967
Д-во Червен кръст 1912 г.	6	279
Софийски градски заем 5% 1906 г.	1	28
Софийски градски заем 1910 г. Шв. ем.	1	20
„ „ „ 1910 г. купони	1	20
Пловдивски градски заем 1906 г.	1	5
Пловдивски евр. община 1937 г.	1	14
Софийска евр. община 1938 г.	1	10
3% Държ. съкровищни свидетелства 1945 г.	92 за	52.454,12
3% „ „ „ 1947 г.	2 „	17.353,76
Акции и дялове от разни банки и акц. дружества в страната и странство	358	713.316
<u>Депо на лица от еврейски произход</u>		
Облигации от Б. д. заеми	17	2.676
Запечатани пакети	-	88
Разни акции от банки и акц. д-ва	118	28.063

Това депо преди 9.IX.1944 г. се е водило по с[мет]ката на Комисаря по еврейските въпроси.

Даваме ви някои сведения във връзка с постъпили искания от разни депозанти и мнение по ликвидацията на тези депозити:

1. Със записка № 272 от 22.VI.1954 г. на Центр[алното] счетоводство до началника на У[правле]ние „Иностранни операции“ се връща писмото на Е. Ф. Николай & Сие, Виена, от 2.V.1954 г., с молба да се отговори на фирмата, „че Банката не може да им изпрати намиращите се на депо акции от бившата Франко-българска банка, тъй като в съгласие със законите ценни книжа не могат да се изнасят, освен с разрешение на Министерство на финансите. Банката е склонна да остави и в бъдеще на хранение ценните книжа, при положение, че дължимото на Банката правопазене се изплаща най-редовно“.

2. Главният юрисконсулт на Банката е дал мнение до Централното счетоводство от 5.XI.1958 г., че съгласно посочените постановления на Министерския съвет неполучените в срока – 15.VI.1954 г. ценни книжа се считат, че са преминали в собственост на държавата, и иностранните лица нямат никакви права върху тях.

3. Централно счетоводство с писмо № ЦС-3-12565 от 11.III.1959 г. е отговорило на Софийския градски клон във връзка с оставените на хранение ценности на иностранни лица, в същия смисъл.

4. Назначената комисия със заповед № 245 от 28.II.1959 г. на Министъра на финансите, която е имала за цел да прегледа депото при БНБ и да отдели за унищожаване ония книжа, които вече нямат стойност, в доклада си от 27.XII.1961 г. точка 3-та е дала мнение, че собствените на чужди поданици депозити следва да се запазят, тъй като повечето от тях представляват по-особени предмети (картини, накити и др.), на които мъчно би могло да се даде реална оценка, а освен това те биха могли да бъдат предмет на международно уреждане.

От изложеното следва, че въпросът за ликвидиране на депозитите на чужди граждани не е намерил досега своето окончателно разрешение. От друга страна постановлението на Министерския съвет е категорично. То е издадено почти преди 10 години и няма никакви основания депозитите, които отдавна са преминали в собственост на държавата, да се съхраняват още в банката и водят при това на името на депозантите.

С оглед на това предлагаме на Централното управление да вземе следното

Р Е Ш Е Н И Е:

На основание 29-то постановление на Министерския съвет от 30.I.1954 г. (Изв. бр. 12/1954 г.), допълнено с 221-то постановление на МС от 20.IV.1954 г. (Изв. бр. 36/[19]54 г.) да се ликвидират всички депозити на чужденци, намиращи се при Софийски градски клон, както следва:

1. Запечатани пакети

а) Всички златни монети, кюлчета, пендари и др., които са обект на изкупуване от Главната каса, да ѝ се предадат от комисия;

б) бижутерията от злато, сребро, дубле и др., която представлява търговска стока, след оценката ѝ от Министерство на вътрешната търговия – отдел „Цени“, да се продаде на „Нармаг“ или ГТП „Търговия“;

в) останалата златна и сребърна бижутерия да се продаде на ДИП „Златарска промишленост“ за претопяване.

Стойността на всички продадени предмети да се отнесе в приход на Републиканския бюджет при Соф[ийски] градски клон, с[мет]ка 92 § 31.

2. Облигации от външни държавни заеми и акции от чужди дружества да се изпратят чрез Главната дирекция за девизните операции на кореспондентите ѝ в странство за ликвидация, като:

а) излезлите в тираж бъдат инкасирани;

б) тези, които не са излезли в тираж и се котират на борсите, да бъдат продадени;

в) облигациите и акциите, за които имаме сведения, че са на ликвидирани вече дружества, да бъдат изписани.

3. Облигации от Б. Д. З.

а) облигациите от външните държавни заеми да бъдат отнесени по депозитната сметка на Министерство на финансите и с негово съгласие да бъдат унищожени;

б) облигациите от вътрешните държавни заеми да бъдат предадени на Д. С. К. за спадане от дълга на държавата.

4. Акции

Всички акции от бивши български банки, акционерни дружества и други да бъдат унищожени от комисия, доколкото не следва да бъдат предадени на държавния архив.

5. Други предмети

Да се предадат безвъзмездно на съответните институти, държавни предприятия и пр. другите предмети, ако им са необходими или представляват интерес за тях.

Преди да бъде изпълнено горното решение, въпросът да се съгласува с Министерството на финансите и Министерството на външните работи.

ГЛАВЕН СЧЕТОВОДИТЕЛ: *П. Г. Попов*
НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ: *Р. Чубриев*
ГЛАВЕН ЮРИСКОНСУЛТ: *К. Попов*

[Върху документа – надпис:]
Др. П. Попов
др. Момекова
Да се разгледа на първото следващо заседание на Център[алното] у[правле]ние – 1.X.[1]963 г. Съгласен съм с предложенията, с изключение искането да се претопи златната и сребърна бижутерия. Стойността на бижутерията е винаги по-висока от тази на метала.
К. Несторов
28.9.[1]963 г.

ЦДА, ф. 132, оп. 26, а.е. 2, л. 126–127, 172–176. Оригинал. Машинопис.

№ 847

ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ ДИМИТЪР ПОПОВ ЗА БЪЛГАРСКИТЕ ВЗЕМАНИЯ ОТ ТРЕТИЯ РАЙХ КЪМ 8 МАЙ 1945 ГОДИНА

София, след 1 януари 1964 г.

ПРЕПИС

Д О К Л А Д

от ДИМИТЪР ПОПОВ – Министър на финансите

ОТНОСНО: българските вземания от III-ия Райх (чл. 26 от Договора за мир с България)

През времето на втората световна война – 1.IX.1939 г. до 8.V.1945 г., между България и Германия съществуваха най-оживени търговски връзки, в резултат на които са образувани големи вземания на български фирми, които са осъществявали тогава нашия износ за Германия. Вземанията на българските граждани произхождат главно от изнесени, но неплатени стоки или от платени на германските доставчици вносни стоки, които не са получени в страната поради събитията през време на войната.

Съгласно чл. 26 – т. 4 от Договора за мир „България от свое име и от името на българските поданици, се отказва от всички претенции спрямо Германия и германските поданици, останали неуредени на 8 май 1945 г., с изключение на претенциите, произтичащи от договори и други задължения, сключени преди 1 септември 1939 г. и правата, придобити преди тази дата. Този отказ ще се смята, че обхваща дълговете, всички междуправителствени претенции, свързани със спогодби, сключени през време на войната и всички претенции за обезщетение за загуба или щети, възникнали през време на войната“.

От този текст се вижда, че е необходимо дългът на Германия да се раздели и разглежда на две части: дълг, произхождащ от договори и задължения, сключени преди 1.IX.1939 г. и дълг, произтичащ от договори през време на войната (от 1.IX.1939 г. до 8.V.1945 г.), който е останал неуреден на 8.V.1945 г.

По отношение на първата част от дълга (по договори от преди 1.IX.1939 г.), е в сила т. 1 от чл. 26 на Договора за мир, която гласи:... „намиращата се в Германия собственост на България и на български поданици, не ще се третира вече като неприятелска собственост и всички ограничения, свързани с един такъв режим, трябва да бъдат отменени“.

По данни, с които разполага Министерството на финансите, тези вземания на България от III-ия Райх възлизат на следните суми:

райхсмарки - 34 124 160 = 13 595 282 дол[ара] 1934 г.

регистър марки	-	293 172	=	73 477	„	„
златни марки	-	35 292	=	14 213	„	„
лева (до 1952 г.)	-	5 840 637	=	71 445	„	„
лева (след 1952 г.)	-	266 839	=	39 241	„	„
долари	-	1 754	=	1 754	„	„
				13 795 412	дол[ара] 1934 г.	

Преизчислението на вземанията в долари 1934 г. е извършено въз основа на курсовете на валутите към 1.IX.1939 г., а именно:

1 райхсмарка - 32,50 лв.
1 рег[истър] марка - 20,50 лв.
1 зл[атна] марка - 0,35842 г чисто злато.

Преизчислен съобразно обезценяването на долара за времето от възникването на вземанията до края на 1965 г. (съгласно статистическия годишник на САЩ 1964 г.), дългът на III Райх ще възлезе на 36 475 069 сег[ашни] долари.

Този дълг към България произхожда главно от салда по сметки на БН Банка с различни германски банкови институти към 31.VIII.1939 г. Необходимо е да се отбележи, че тези текущи сметки не са били замразени към 1.IX.1939 г., а са продължили и след тази дата, така щото салдата към тази дата не могат да ни послужат като основание да ги считаме за безспорни вземания. А това е най-голямото перо от нашите вземания – райсмарки – 33 078 869 и рег[истър] марки 293 172.

Същото се отнася и за голяма част от останалите вземания, които произхождат от дадени аванси и др. срещу доставка на стоки, за които трябва да се предполага, че поръчките са били изпълнени през военния период.

Единствената сума, за която има основание да се претендира, е остатъкът по сметката на Дойче Голдисконт Банк – Берлин, която е от преди 31.VIII.1939 г. и почти не е била движена – погасени са били само 897 500 райсмарки.

Остатъкът по тази сметка към 31.VIII.1939 г. възлиза на 7 102 500 райхсмарки – 2 829 631 дол[ара] 1934 г. или сегашни долари – 7 481 676, изчислени съобразно изменението на покупателната сила на долара за този период.

Българските вземания от III-ия Райх, възникнали по договори след 1.IX.1939 г., които попадат под разпоредбите на т. 4 на чл. 26 от Договора за мир с България, са следните:

райхсмарки	896 566 433	=	356 799 370	дол[ара] 1934 г.
регистър марки	1 103 090	=	276 464	„ „
стари лв. (до 1952 г.) .	4 378 455 503	=	53 556 460	„ „
зл[атни] франка и лв. . . .	95 594 670	=	31 240 088	„ „
шв[ейцарски] франка	979 802	=	224 211	„ „
лева (след 1952 г.)	1 436 833	=	211 299	„ „
англ[ийски] лири	804	=	2 251	„ „
долари	20 000	=	20 000	„ „
фр[енски] фр[анка] (поанкаре) .	5 000	=	33	„ „
турски лири	1 937	=	692	„ „
			442 330 868	дол[ара] 1934 г.

Преизчислението на вземанията в дол[ари] 1934 г. е извършено на същата основа, както тези от преди 1.IX.1939 г.

Преизчислени съобразно изменението на покупателната сила на долара за времето от възникването досега, вземанията ще възлезат на 884 661 736 сегашни долара.

От тези вземания следва да се приспаднат сумите, които дължим за доставено оръжие, за които няма точни данни. По непълни и непроверени сведения от лицата, които са преценявали на

времето този въпрос, тези доставки възлизат на около 10 млрд. тогавашни лева или около 245 млн. сегашни долари.

С чл. 26 от Договора за мир с България ние сме се отказали от всички наши претенции, произтичащи от договори и сделки през време на Втората световна война – от 1.IX.1939 г. до 8.V.1945 г.

Основанието ни да искаме плащането на тези вземания може да бъде чисто моралната страна на въпроса, тъй като тези задължения за германската страна произхождат от едни нормални търговски взаимоотношения, нашите фирми и предприятия са доставили материални ценности, с които се е обогатило тяхното народно стопанство, за сметка на нашата страна. Те нямат основание да отричат тези наши вземания, освен да се позоват на мирния договор.

Досега няма Договор за мир с Германия. Нашият отказ от военновременните ни вземания от Германия е направено едностранно към страните-победителки.

Независимо от това, ние следва да направим опит при водене на разговори с някои отговорни лица на германската държава да предявим нашите вземания и се види какво е становището на германската страна по въпроса.

В решението се предвижда Министерството на финансите да определи размера на дълга на ГФР от общото ни вземане от III Райх. Такова разделяне е невъзможно да се направи, тъй като не е възможно да се установи кои са германските фирми, от чиито сметни отношения с български фирми и предприятия произхожда дългът. Не е известно къде се намират понастоящем германските фирми – в западна или източна Германия, дали съществуват още, в кои други нови фирми са преминали и т.н.

Поради това в случай, че се постави въпрос за частта от дълга, която се пада на ГФР, може да се предложи сумата да бъде разпределена съобразно броя на населението, на базата на националния доход в западна и източна Германия, въз основа на териториалния принцип или комбинация от принципи. Друга възможност няма. В такъв дух следва да се водят евентуалните разговори.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 36, л. 3–7. Препис. Машинопис.

№ 848

РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ НА СПОРАЗУМЕНИЕ МЕЖДУ ПРАВИТЕЛСТВОТО НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И ПРАВИТЕЛСТВОТО НА ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО ВЕЛИКОБРИТАНИЯ И СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ ЗА ОКОНЧАТЕЛНОТО ИЗКУПУВАНЕ НА ОБЛИГАЦИИ ОТ ВЪНШНИ ДЪРЖАВНИ ЗАЕМИ НА КНЯЖЕСТВО БЪЛГАРИЯ И ЦАРСТВО БЪЛГАРИЯ

София, 24 декември 1987 г.

Р Е Ш Е Н И Е № 254

НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
от 24 декември 1987 година

ЗА утвърждаване на междуправителствено споразумение

М И Н И С Т Е Р С К И Я Т С Ъ В Е Т Р Е Ш И:

Утвърждава Споразумение между правителството на Народна република България и правителството на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия относно окончателното изкупуване на някои облигации от външни държавни заеми на Княжество България и Царство България, подписано на 16 септември 1987 г. в Лондон.

София, декември 1987 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Г. Атанасов*

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: *Ив. Шпатов*

_____

С Ъ В Е Т Н И Ц И:
[- - -] [- - -]

_____-

РЕДАКТОР-СТИЛИСТ: [- - -]

СПОРАЗУМЕНИЕ

между
правителството на Народна република България и правителството
на Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия относно
окончателното изкупуване на някои облигации от външни държавни заеми на
Княжество България и Царство България

Правителството на Народна република България и Правителството на Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия (наричано по-долу „Правителството на Обединеното кралство“), се договориха за следното:

ЧЛЕН 1

Това Споразумение се отнася за облигации от следните външни държавни заеми на Княжество България и Царство България:

(а) Външни държавни заеми
- 6 % Държавен ипотекарен заем от 1892 година;
- 5 % Български държавен заем в злато от 1902 година;
- 5 % Български държавен заем в злато от 1904 година;
- 41/2 % Български държавен заем в злато от 1907 година;
- 41/2 % Български държавен заем в злато от 1909 година;
- 61/2 % Български държавен заем от 1923 година;
- 7 % Бежански заем от 1926 година;
- 71/2 % Стабилизационен заем от 1928 година;

(б) Външни заеми, гарантирани от държавата
- 5 % Български заем от 1896 година;
- 5 % Заем на Софийска градска община от 1906 година;
- 5 % Заем на Варненска градска община от 1907 година;
- 41/2 % Заем на Софийска градска община от 1910 година.

ЧЛЕН 2

Правителството на Народна република България не по-късно от 30 дни от влизане в сила на това Споразумение ще посочи банка в Лондон (наричана по-долу „Банката“), като свой агент за изкупуване на облигациите, посочени в чл. 1, представени от лица с националност на Обединеното Кралство, в съответствие с разпоредбите на това Споразумение.

ЧЛЕН 3

(1) Правителството на Народна република България предлага изкупуването на облигациите, посочени в член 1, да се извърши по следния начин:

(а) за облигациите от 7 % Бежански заем от 1926 година и 71/2 % Стабилизационен заем от 1928 година на Царство България, издадени в английски лири – 40 на сто от номиналната стойност на облигациите, платими в английски лири;

(б) за облигациите от заемите, упоменати в точка „а“ по-горе, издадени в щатски долари – 7 на сто от номиналната стойност на облигациите, платими в щатски долари;

(в) по отношение на други облигации, издадени в каквито и да е френски франкове – 7 на сто от номиналната стойност на облигациите във франкове, платими във френски франкове.

(2) Всякакви златни уговорки, съдържащи се в облигациите или купоните, няма да имат сила при изчисляването на сумата на горното предложение (наричано по-долу „Предложението“).

(3) Сумите, платими по отношение на облигации, представени в съответствие с това Споразумение, са посочени в Приложението към него.

ЧЛЕН 4

Правителството на Народна република България ще нареди на Банката да извършва плащане на всяко лице с националност на Обединеното кралство, както следва:

Сумите, определени в член 3 и Приложението към Спогодбата, ще се изплащат в срок от 30 дни от акцепта на Предложението и представянето на облигациите по горепосочените заеми на тези държатели на облигации, които приемат Предложението и предадат на Банката в рамките на срока на Предложението своите облигации заедно с всички неизплатени купони с настъпили падежи.

Това плащане ще се счита за окончателно уреждане.

ЧЛЕН 5

От всяко лице, с националност на Обединеното кралство, представило облигация за изкупуване, се изисква да представи:

(а) декларация в уверение на това, че държателят е лице с националност на Обединеното Кралство, съгласно определението в член 7;

(б) в случай, че някои купони не са представени заедно с облигацията – декларация за причината на тяхното непредставяне.

ЧЛЕН 6

Предложението ще бъде публикувано и открито за акцепт в срок до 30 дни след подписването на това Споразумение и ще остане открито в срок от 2 години след датата на откриването на акцепта.

Облигации, представени след изтичането на този период, няма да подлежат на изкупуване.

ЧЛЕН 7

За целите на това Споразумение терминът „лице с националност на Обединеното Кралство“ означава:

(а) физически лица, които към датата на влизане в сила на това Споразумение са британски граждани, граждани на британски зависими територии, граждани на британски задморски територии, лица с британска националност (задморска), британски поданици и лица с британска протекция;

(б) корпорации и некорпоративни асоциации, създадени според действуващото законодателство в Обединено Кралство Великобритания и Северна Ирландия или на територия, за външните отношения на която Правителството на Обединеното Кралство отговаря към датата на влизане в сила на това Споразумение.

ЧЛЕН 8

След пълното изпълнение на условията на това Споразумение Правителството на Обединеното Кралство ще счита за окончателно уредени всички искове по отношение на облигациите от заемите, упоменати в чл. 1 и в бъдеще няма да предявява пред Правителството на Народна република България и няма да поддържа никакви по-нататъшни претенции към него по отношение на

тези заеми.

ЧЛЕН 9

Всякакви разногласия по тълкуването или прилагането на това Споразумение ще бъдат уреждани чрез взаимно съгласие между двете правителства.

ЧЛЕН 10

Настоящото Споразумение влиза в сила от датата на подписването му.

В уверение на това долуподписаните, надлежно оторизирани за това от своите правителства, подписаха това Споразумение.

Съставено в *Лондон* на *16 септември 1987 г.* в два оригинални екземпляра на български и английски език, като и двата текста имат еднаква сила.

За правителството на Народна република БЪЛГАРИЯ:

[- - -]

За правителството на обединено кралство велико-БРИТАНИЯ И СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ:

[- - -]

ПРИЛОЖЕНИЕ
(към чл. 3)

	ЗАЕМИ	Номинална стойност на облигациите	Плащане
	А. ВЪНШНИ ДЪРЖАВНИ ЗАЕМИ		
6 %	Държавен ипотекарен заем от 1892 г.	Златни франка 500	фр. фр. 35
5 %	Български държавен заем в злато от 1902 г.	„	„
5 %	Български държавен заем в злато от 1904 г.	„	„
4 1/2 %	Български държавен заем в злато от 1907 г.	„	„
4 1/2 %	Български държавен заем в злато от 1909 г.	„	„
6 1/2 %	Български държавен заем от 1923 г.	Френски франка 500	„
7 %	Бежански заем от 1926 г.		
	Емисия в английски лири	100 англ. лири	40 англ. лири
	Емисия в щатски долари	500 щат. долари	35 щат. долари
7 1/2 %	Стабилизационен заем от 1928 г.		
	Емисия в английски лири	100 англ. лири	40 англ. лири
	Емисия в щатски долари	500 щат. долари	35 щат. долари
	Френска емисия	Франкове Поанкаре 2500	фр. фр. 175
	Б. ВЪНШНИ ЗАЕМИ, ГАРАНТИРАНИ ОТ ДЪРЖАВАТА		
5 %	Български заем от 1896 г.	Златни франка 500	фр. фр. 35
5 %	Заем на Софийска градска община от 1906 г.	„	„
5 %	Заем на Варненска градска община от 1907 г.	„	„
4 1/2 %	Заем на Софийска градска община от 1910 г.	„	„

Съотношението се изчислява по същия начин за облигациите с друга номинална стойност.

ЦДА, ф. 136, оп. 80, а.е. 390, л. 1–7. Оригинал. Машинопис.

7.3.2. Дългове към съветски, други „братски“ и западни банки

№ 849

ОБЯСНИТЕЛНА БЕЛЕЖКА ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА И ВЗЕМАНИЯТА НА БНБ В ЧУЖБИНА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1951 ГОДИНА

София, след 1 януари 1952 г.

ОБЯСНИТЕЛНА БЕЛЕЖКА

към сведението за задълженията и вземанията на Б. Н. Банка
спрямо чужбина към 31.XII.1951 год.

I – З А Д Ъ Л Ж Е Н И Я

1. Клирингови спогодби от преди 9.IX.1944 г. – Сметката с Швейцария е в ликвидация; дължимото салдо се погасява чрез заделяне на 10% от всички постъпления в наша полза по редовния клиринг с Швейцария. Сметката с Италия е без движение; няма споразумение за начина на ликвидиране задължението ни по нея.

2. Клирингови спогодби след 9.IX.1944 г. – Наши задължения по действуващи клирингови спогодби.

3. Кредитни и инвестиционни спогодби – Използувани инвестиционни и стокови кредити, частично или изцяло отпуснати ни от СССР, Чехословакия и Унгария. Прилагат се сега действуващите курсове, а именно: 1 рубла = 71,43 лв., 1 крона чех. = 5,70 лв. и 1 долар = 284,72 лв.

4. Финансови спогодби – Уреждат се стари вземания и задължения между България и Чехословакия, обезщетения за национализираните чехословашки имущества и др., съгласно спогодби от 1949 год.

5. Сметки за вътрешни плащания – Преводи за издръжка на легации, студенти и други нетърговски плащания в Австрия и Югославия. От 1950 г. спогодбата с Югославия за тези плащания не се прилага.

6. Сметки при легациите – Извършени преводи срещу легациите, по които покритието ще се даде допълнително.

7. Сметки в „л е в а“ – Чехословакия – Прехвърлен ни остатък от кореспондентската сметка на Живностенска банка – Прага, водена при бившата Пражка банка; ДР Германия – сметка, открита по спогодбата за нетърговски плащания от 1951 год.; Иран – наеми на сграда на ирански поданик.

II – В З Е М А Н И Я

1. Клирингови спогодби – Салда в полза на България по действуващи клирингови спогодби.

2. Стоков кредит – Отпуснат на Н. Р. Албания през 1949 год.

3. Спогодба за нетърговски плащания – Сметка, открита по спогодбата за нетърговски плащания с Д. Р. Германия от 1951 г.

4. Финансови спогодби – Сметка, образувана от заделяне на 15% от всички постъпления в наша полза по клиринговата спогодба с Швейцария. Авоарът е предназначен за погасяване на наши стари финансови задължения към Швейцария.

5. Сметки в неклирингови валути – Наши авоари в неклирингови валути при разни банки в чужбина.

6. Сметки при легациите – Образуван авоар при наши легации, предназначен предимно за тяхната издръжка.

7. Сметки за вътрешни плащания – Сметки в Белгия и Швеция за плащания в тези страни; Франция – авоар от износ на тютюн преди 1945 г. и предназначен за плащания по български държавни заеми.

8. Сметки при разни банки – От продажба на мебели и имущества на нашата бивша легация

в Испания и разни дребни остатъци от кореспондентски сметки.

9. Сметки в „л е в а“ – Финландия – Комисиони по гаранционни удостоверения, издадени от бившата Банка български кредит пред Министерството на финансите, за сметка на Финландска банка, по доставка на кибрит, включително начислените лихви. Финландия оспорва това наше вземане под предлог, че не е извършена доставката по форс-мажорни (военни) причини; Югославия – сумата представлява разлика между следните две сметки:

а) за издръжка на югославянската легация в България и други нестокови плащания до 1950 г. със салдо в наша полза лв. 239,7 млн.

б) за уреждане на сметни отношения – породени до 1945 г., със салдо в полза на Югославия 1,7 млн. лв.

III – ПО ЗАБЕЛЕЖКАТА КЪМ ТАБЛИЦАТА ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА И ВЗЕМАНИЯТА КЪМ ЧУЖБИНА.

1. Блокирани вземания в амер[икански] долари – Банкови авоари в долари, намиращи се в САЩ, блокирани през време на войната като имущество на неприятелска държава, а така също банкови авоари при наши кореспонденти в Швейцария, Белгия и Холандия, които са блокирани, тъй като са били декларирани от кореспондентите ни като български пред американските власти. Последните авоари са били държани от нашите кореспонденти при техни кореспонденти в САЩ.

2. Вземания, възникнали през време на войната и преди нея от преводи в „РМ [райхсмарки]“ – Касае се до следните вземания:

а) вземане от Белгия на сума лв. 1 246 284.-, произхождаща от преводи в „РМ“ по германо-български клиринг.

б) вземания от Италия на сума лв. 81 226.- спорни остатъци в италиански банки, възникнали през време на войната.

в) останалите вземания са от Чехословакия по преводи в „РМ“, които вземания се уреждат от финансовите спогодби с тази страна.

3. Вземания в „л е в а“ от Полската народна банка – Отпуснат кредит от Б. Н. Банка на Банк полски преди войната за закупуване на български тютюни. Досега не е постигнато споразумение за уреждане на старите вземания и задължения между България и Полша.

ЗАДЪЛЖЕНИЯТА И ВЗЕМАНИЯТА НА СТРАНАТА СПРЯМО ВСИЧКИ СТРАНИ КЪМ 31.XII.1951 г. са, както следва:

в милиони лева

	ВСИЧКО	ПЛАТИМИ					
		1952 г.	1953 г.	1954 г.	1955 г.	1956 г.	1957 и следващи
Задължения по клирингови и др. платежни спогодби и кореспондентски сметки	4 879,6	4 879,6	-	-	-	-	-
Задължения по кредитни и инвестиционни спогодби	30 783,4	2 900,4	3 266,6	5 715,8	5 716,2	3 218,5	9 965,9
Общо задължения	35 663,0	7 780,0	3 266,6	5 715,8	5 716,2	3 218,5	9 965,9
Вземания по клирингови и др. платежни спогодби и кореспондентски сметки	4 467,2	4 467,2	-	-	-	-	-
Вземания по кредитни и инвестиционни спогодби	366,9	183,4	183,5	-	-	-	-
Общо вземания	4 834,1	4 650,6	183,5	-	-	-	-
Чисто задължения	30 828,9	3 129,4	3 083,1	5 715,8	5 716,2	3 218,5	9 965,9

ЗАДЪЛЖЕНИЯ – Към чужбина по кредитни и инвестиционни спогодби, разпределени по държави:

в милиони лева

	ВСИЧКО	ПЛАТИМИ					
		1952 г.	1953 г.	1954 г.	1955 г.	1956 г.	1957 и следващи
СССР	26 600,7	2 567,3	2 933,5	5 382,6	5 382,9	2 933,5	7 400,9
ЧЕХОСЛОВАКИЯ	2 850,0	-	-	-	-	285,0	2 565,0
УНГАРИЯ	1 332,7	333,1	333,1	333,2	333,3	-	-
Общо задължения	30 783,4	2 900,4	3 266,6	5 715,8	5 716,2	3 218,5	9 965,9

Задължения по клирингови и платежни спогодби и кореспондентски сметки:

(в милиони лева)

СССР	1 800,1	АВСТРИЯ	281,2
ЧЕХОСЛОВАКИЯ	209,1	АРЖЕНТИНА	194,7
ПОЛША	1 180,0	БЕЛГИЯ	111,3
РОМЪНИЯ	36,6	ЗОЗ ГЕРМАНИЯ	346,3
ДР ГЕРМАНИЯ	75,5	ДАНИЯ	31,7
		ИТАЛИЯ	13,5
		ФИНЛАНДИЯ	27,0
		ХОЛАНДИЯ	24,1
		ШВЕЙЦАРИЯ	207,2
		ШВЕЦИЯ	6,2
		ЮГОСЛАВИЯ	333,2
		ТУРЦИЯ	0,9
		РАЗНИ	1,0
Всичко за СССР и страните с народна демокрация	3 301,3	Всичко за капиталистическите страни	1 578,3
или общо за всички страни	4 879,6		

ВЗЕМАНИЯ – По кредитни спогодби имаме вземане от Албания в размер на 366,9 млн. лв.; платими през 1952 г. 183,4 млн. лв. и през 1953 год. 183,5 млн. лв.
Вземания по клирингови и платежни спогодби и кореспондентски сметки:

(в милиони лева)

СССР	5,2	АРЖЕНТИНА	2,6
ЧЕХОСЛОВАКИЯ	1 234,3	БЕЛГИЯ	0,1
ПОЛША	22,1	ЕГИПЕТ	3,1
УНГАРИЯ	523,5	ФРАНЦИЯ	40,0
РОМЪНИЯ	0,6	ФИНЛАНДИЯ	1,8
АЛБАНИЯ	453,8	ШВЕЙЦАРИЯ	98,4
ДР ГЕРМАНИЯ	1 602,3	ШВЕЦИЯ	5,9
РАЗНИ ДЪРЖАВИ	1,3	ЮГОСЛАВИЯ	387,5
		АНГЛИЯ	38,1
		САЩ	2,2
		РАЗНИ ДЪРЖАВИ	44,4
Всичко за СССР и страните с народна демокрация	3 843,1	Всичко за капиталистическите страни	624,1
или общо за всички страни	4 467,2		

При изчислението на оригиналните валути в „лева“ са прилагани официалните курсове на Б. Н. Банка към 31.XII.1951 г., а именно:

1 рубла	=	71,43	лв.	1 шв. фр.	=	65	лв.
1 крона чех.	=	5,70	„	1 англ. лира	=	797	„
1 амер. долар	=	284,72	„	1 белг. фр.	=	5,70	„
1 фр. фр.	=	0,81	„	1 хол. фл.	=	74,92	„

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 38, л. 119–121. Оригинал. Машинопис.

№ 850

ПРОТОКОЛ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С РЕШЕНИЕ ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА БНБ ДА ДОГОВОРИ ДОПЪЛНИТЕЛНИ КРЕДИТИ ОТ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ СТРАНИ В РАЗМЕР НА 5 000 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА

София, 26 януари 1957 г.

ПРОТОКОЛ „А“ № 25

НА ЗАСЕДАНИЕТО НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП
ОТ 26 ЯНУАРИ 1957 ГОД.

ПРИСЪСТВУВАЛИ ДРУГАРИТЕ:
Георги Дамянов, Райко Дамянов, Тодор Живков, Иван Михайлов, Георги Цанков, Георги Чанков, Вълко Червенков.

В Ъ П Р О С И
НА ДНЕВНИЯ РЕД:

I. За разрешаване на БНБ да договори ползуването на допълнителен кредит от капиталистически страни.
Докладва
др. Р. Дамянов

Р Е Ш Е Н И Е:

За да се осигури навременното снабдяване на народното стопанство с вносни суровини и се предотвратят смущенията в производството, разрешава на Българска народна банка да договори ползуването на кредити от капиталистически страни в размер на 5 милиона долара, извън разрешените до сега 15 милиона долара.

Т. Живков

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 3147, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 851

СПРАВКА ЗА ЗАТРУДНЕНОТО ВАЛУТНО СЪСТОЯНИЕ НА СТРАНАТА И ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ И ЗА ПОЛУЧЕНИТЕ ОТ БНБ КРЕДИТИ

София, 7 август 1958 г.

С П Р А В К А

Относно: валутното състояниена страната.

От началото на годината до края на м. юли т.г. плащанията със социалистическите страни приключиха с пасивно салдо 262,4 млн. лева, при запланирано пасивно салдо общо за годината 158,4 млн. лева. В резултат на това, остатъкът по клиринговите сметки със социалистическите страни от 135,9 млн. рубли в наша полза към 1 януари 1958 г. се измени на 18,5 млн. рубли в тяхна полза към 31 юли т.г.

Въпреки пасивното салдо, в текущите платежни отношения със социалистическите страни не се срещат трудности, тъй като по клиринговите сметки с тези страни няма ограничения на техническия кредит.

Плащанията с капиталистическите държави продължават да се развиват неблагоприятно за нашата страна и има сериозна опасност да се увеличат трудностите през следващите месеци.

Поради това, че през изтеклите седем месеци на годината текущите постъпления от износа и други операции превишават текущите плащания, краткосрочните ни задължения към капиталистическите държави се увеличиха от 15.273.000 долари към 1 януари 1958 г., на 21.000.000 долари.

Поради това неблагоприятно съотношение между постъпленията и плащанията с капиталистическите държави, през целия период от началото на годината банката срещаше големи трудности както по осигуряване на текущите плащания, така и при погасяването на поетите срочни задължения.

При големи усилия и крайно напрежение беше осигурено до сега да се изплащат в срок поетите задължения и да не се злепостави страната ни.

Неколкократно беше изнасян въпросът за валутното състояние пред Министерството на търговията и бяха обсъждани мерки за увеличаване на постъпленията. Сигнализирано беше за изоставането в изпълнението на плана по износа с капиталистическите страни от отделни външнотърговски предприятия, а също и за недостатъци, допуснати от вътрешни предприятия-заготвители. С оглед да се въздействува по-ефикасно чрез лева върху външнотърговските предприятия да ускоряват износа, въведе се практиката неизнесените в срок стоки да се снемат от кредитиране. Взети бяха допълнителни мерки за по-бързото и пълно акумулиране в банката на валутните ресурси и за пресичане опитите на външнотърговските предприятия да отклоняват валутни ресурси и да поемат валутни задължения без предварително съгласие на Банката. За своевременното погасяване на задълженията с разполагаеми валути беше значително подобрена службата по арбитражите и други валутни операции, като същевременно се уредиха и някои въпроси с други банки по извършване на такива операции.

За да се търсят възможности за преодоляване на валутните затруднения, ръководствата на Министерството на търговията и Българската народна банка поддържат тесен контакт.

Независимо от това, за всяко тримесечие Банката сигнализира за констатираните нередности и слабости в работата на външнотърговските предприятия и предлага мероприятия за тяхното отстраняване.

Особено твърдо Банката е поставяла пред външнотърговските предприятия въпроса за редовното и срочно постъпване на валутата от износа.

Установено беше, че на 31 декември 1957 година външнотърговските предприятия имат замразени вземания от капиталистическите страни 8.657.192 валутни лева, равностойни на 1 273 116 долари. От тези вземания само при търговските представителства се намират около 98.000 долари.

Установено беше също така, че някои външнотърговски предприятия изнасят стоки за капиталистическите страни и без знанието на банката си образуват валутни сметки.

Така например: Индустриалимпорт без разрешение на Банката е образувал при шведски търговец валутна сметка, като набраният авоар е бил използуван по негово осмотрение за покупката на една лека моторна кола от Германската федерална република и е преотстъпило 183.916 долари на ДТП „Металимпорт“ за внос на шевни машини и на ДТП „Разноизнос“ – 9.000 долари за покупка на спортни артикули и други.

За всички тези слабости и нарушения Българската народна банка с писмо № 7299 от 12 юни 1958 година изнесе лично пред Министъра на търговията другаря Борис Тасков.

Понеже, въпреки взетите мерки, ресурсите не достигаха да се плащат в срок всички задължения, наложи се Банката да се обърне за временна помощ към Държавната банка на СССР и към банките на други социалистически страни. Временна помощ ни беше оказана от банката на Чехословакия с 950.000 долари и от банката на ГДР с 600.000 долари.

Решаващо значение обаче, за осигуряване срочното плащане на задълженията към капиталистическите страни имаше помощта, която неколкократно ни оказа Госбанк на СССР в размер общо на 3.700.000 долари. Без тази помощ не бяхме в състояние да посрещнем на падежите срочните задължения към капиталистическите банки.

Към 31 юли т.г. валутното състояние на страната по отношение на капиталистическите страни е следното:

а) кредитни задължения ..... 21,0 млн. долари

б) валутна наличност (включително валутния резерв) ... 2,6 „ „

С постановление на Министерския съвет от 28 декември 1957 год. е разрешено на Българската народна банка да ползува краткосрочни кредити от капиталистическите страни в размер до 20 000 000 долари. Към 31 юли т.г. задълженията са 21.000.000 долари или с 1.000.000 долари в повече. Това превишение, обаче, се дължи на временно отсрочване на някои погашения в очакване по-благоприятен курс за арбитражиране на съответната валута. Следователно наличната валута от 2 600 000 долари (включително валутния резерв), покрива превишението на кредитите от 1.000.000 долари над утвърдения лимит и страната остава фактически без каквато и да било наличност.

Междувременно от страна на Министерството на търговията се предявяват нови искания за поемане задължение за внос от капиталистическите страни. Само на 4 август т.г. беше представено искане за откриване на акредитиви за около 2.200.000 долари.

При създаденото положение Банката не може повече да отпуска за внос нито налична валута, нито да ползува нови кредити. Поради това искането на Министерството на търговията беше върнато и по предложение на Банката въпросът беше обсъден на 6 т.м. от отговорни представители на Министерството на търговията, Държавната планова комисия, Министерството на финансите и държавния контрол и Банката. На обсъждането присъствуваше и представител на отдела при Централния комитет. Възложи се на представители от посочените ведомства да представят предложения: До намиране разрешение на въпроса, внос от капиталистическите страни почти ще бъде спрян.

Съществува най-непосредствена опасност следващите месеци валутното състояние още повече да се влоши.

Предстоят големи погашения по използуваните вече кредити – само за м. м. август и септември – около 8.000.000 долари. Има да се извършва планов внос от капиталистическите страни на значителни суми: Същевременно изгледите за постъпления от износа са лоши, особено като се има предвид, че някои от предвидените за износ важни стоки, като царевица, слънчогледово семе, захар и др. са поставени под съмнение поради неблагоприятната реколта.

При това положение разривът в плащанията през следващите месеци, даже без да се взема под внимание минимално необходимия авансов внос, ще достигне грамадни размери и няма да могат да се плащат в срок поетите задължения.

Това налага срочно да се вземат мерки, насочени главно към:

1. Снемане от плана за внос от капиталистическите страни такива стоки, без които, макар и при трудности, няма да се нанесат особени загуби за народното стопанство.

2. Да се направи опит някои стоки, предназначени за социалистическите страни, да бъдат изнесени в капиталистическите страни, доколкото това ще бъде допустимо с оглед поетите задължения, като тези задължения изпълним с отсрочка.

3. Да се потърсят нови ресурси за износ в капиталистическите страни, за сметка на тези, които отпадат, главно от преизпълнение на плановете.

4. Да се вземат срочно мерки по административна и партийна линия срещу многото случаи на неизпълнение плана, некачествено и несвоевременно изпълнение на задълженията, свързани с износа от страна на вътрешни предприятия – заготвители и производители на стоки за износ.

5. Да не се допуска никакъв извънпланов внос от капиталистическите страни, както и внос авансово по плана за 1959 година, без изрично разрешение на Министерския съвет за отделни случаи след намиране на ресурси. Това да важи и за вноса по планирани контингенти, що се отнася до капиталистически страни.

6. Да се ограничат рязко пътуванията в капиталистическите страни, в това число пътуванията без право на валута, тъй като са свързани с значителни разходи в валута по транспорта.

С о ф и я, 7 август 1958 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 2, а.е. 109, л. 82–85. Оригинал. Машинопис.

№ 852

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ НАЧАЛНИКА НА ОТДЕЛ „ИНОСТРАННИ ОПЕРАЦИИ“ В БНБ ЙОРДАН НАКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВЕЛА ЛУКАНОВА ЗА ЗАТРУДНЕНОТО ПОЛОЖЕНИЕ С ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ

София, 3 октомври 1958 г.

Поверително

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА Б. Н. БАНКА
другарката ВЕЛА ЛУКАНОВА
Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от ЙОРДАН НАКОВ, началник отдел „Иностранни операции“

Относно: положението с плащанията с капиталистическите страни.

Другарко Председател,

След като сме изплатили краткосрочните задължения в капиталистическа валута с падежи до 30 септември 1958 година, краткосрочните ни задължения в капиталистическа валута възлизат на около 19.000.000 долара, а разполагаемият остатък на Българската народна банка в свободно и ограничено конвертируема валута възлиза на 777.821 щатски долара.

Плащанията в капиталистическа валута и през IV-то тримесечие на 1958 година ще протекат при напрежение и търсене от Българската народна банка на нови източници за покриване на текущите ни задължения.

По предварителни данни, плащанията в капиталистическа валута през месец октомври и IV-то тримесечие на 1958 година ще бъдат:

А. ПРЕЗ М. ОКТОМВРИ 1958 г.

(в долари)

№ по ред	С ъ д ъ р ж а н и е	Постъпления	Плащания
	I. ПОСТЪПЛЕНИЯ		
1	Разполагаем остатък на БНБ в ограничено и свободно конвертируема валута към 1.X.1958 г.	777.821	
2	Очаквани постъпления от вече извършен износ	241.560	
3	Открити акредитиви за износ в кап. страни със срок 31.X.1958 г.	502.266	
4	От очакван износ на тютюн в Австрия	550.000	
5	От освобождаване на сделка „Суап“ с Австрия	450.000	
	II. ПЛАЩАНИЯ		
1	Краткосрочни задължения в кап. валута с падежи м. октомври 1958 г. включително 1,5 млн. щ. долара към Госбанк и 1 000 000 дем. марки към Нотенбанк – ГДР		5.407.566
2	За текущи нестокови плащания – заплати, навла и др., около		300.000
3	Нестокови плащания на БДЖ към Австрия, задължения за извършен авансов внос от кап. страни без да е съгласувано плащането с БНБ, около		400.000
		2.521.647	6.107.566
	Осигурена валута по клиринга с Франция, Израел и др.	1.027.659	
	Очаквани постъпления от ГФР по сведение на Министерството на търговията от износ на грозде, тютюн и яйца срещу инкасо на документи, около	1.500.000	
		5.049.306	6.107.566
	Или разрив	1.058.260	
		6.107.566	6.107.566

Постъпленията обаче няма да съвпаднат както по време със сроковете на плащанията в капиталистическа валута, така и по валути.

Това особено се отнася до плащането на задължението към Госбанк – 1.500.000 щ. долара с падеж 31.X.1958 г. и 1 000 000 д. м. към Нотенбанк – ГДР с падеж – 27.X.1958 г.

Особено тежко протичат плащанията към Австрия, тъй като вносът от тази страна не намалява, а износът е незначителен, БДЖ имат текущо задължение към австрийските железници за 296.549 долара, които не са платени. Освен това външнотърговските предприятия продължават да контрактуват стоки от Австрия срещу инкасо на документи без Министерството на търговията да съгласува плащането на този внос с БНБ, съгласно заповед № 127 от 22.III.1958 г. При БНБ има такива инкасови документи за извършен внос от Австрия за около 30.000 долара. Валутният отдел при Министерството на търговията в непродължително време след издаване на заповед 127 от 22.III.1958 г. съгласуваше вноса от капиталистическите страни срещу инкасо на документи. От 2 месеца Министерството на търговията не съблюдава тази заповед и се получава старото положение – извършва се внос срещу инкасо на документи главно от Западна Германия и Австрия, плащането на които не е осигурено и се излага авторитета на нашата страна.

От посоченото може да се направи извода, че за срочното плащане на задълженията в капиталистическа валута с падежи м. октомври 1958 г., ако не се намерят нови валутни източници, ще следва да се използува напълно валутният резерв.

Министерството на търговията ще трябва да мобилизира своя апарат за срочно изпълнение на плана за износа в Зап[адна] Германия и Австрия, към които страни са основната част на краткосрочните задължения с падежи м. октомври 1958 г.

Считам, че за плащането към Госбанк, Банката ще се наложи да поиска временна помощ от социалистическите банки.

Б. ПРЕЗ IV-ТО ТРИМЕСЕЧИЕ 1958 г.

Краткосрочните задължения на БНБ в капиталистическа валута с падеж през м. октомври, ноември и декември 1958 г. възлизат общо на 11 770 284 щ. долара, от които

м. октомври 5 407 566 долара
м. ноември 4 300 066 долара
м. декември 2 062 652 долара

Към тях като прибавим текущите нестокови плащания през IV-то тримесечие за навла, заплати и др. около 1.000.000 долара, общо през IV-то тримесечие 1958 г. ще са необходими около 13.000.000 долара, включително 10 000 000 шв[ейцарски] фр[анка] = 2.333.722 долара към Госбанк с падеж 19.XI.1958 г. и 1.050.000 д[ойче] марки към Бундесбанк – ГФР с падеж 31.XII.1958 г.

По предварителни данни на Министерството на търговията през IV-то тримесечие 1958 г. следва да извършат износ в капиталистическите страни за около 30 милиона долара.

Ако този износ се реализира през IV-то тримесечие 1958 г. и валутата от него постъпи до 31.XII.1958 г., Българската народна банка ще може да покрие текущите краткосрочни задължения.

По мое мнение обаче това едва ли ще се реализира, като се има предвид, че 50% от износа – 104.467. 000 валутни лева са от износ на тютюн; машини и съоръжения за около 2.494.000 валутни лева, стомана на блокове за около 8 603 000 валутни лева, памучни тъкани за около 3.593.000 валутни лева, сода бикарбонат за около 2.800.000 валутни лева, калцинирана сода за около 1.197.000 валутни лева, ментово масло 3 700 000 валутни лева, биомицин за около 3.000.000 валутни лева, фасул за около 5.000.000 валутни лева, сирене за около 3 044 000 валутни лева, кашкавал за около 4.000.000 валутни лева, птиче месо за около 11.000.000 валутни лева, доматено пюре за около 4 051 000 валутни лева.

Считам, че голяма част от посочените стоки мъчно ще могат да се продадат през IV-то тримесечие в запланираните количества и постъпленията от тях едва ли ще съвпаднат по време със сроковете на плащане на краткосрочните задължения.

Като се вземе предвид, че към 30.IX.1958 г. задълженията ни в капиталистическа валута по поетите краткосрочни задължения възлизат на около 19.000.000 долара, от които 11 770 000 долара са с падежи до 31.XII.1958 г., сроковете на плащане на разликата от 7.230.000 долара са през I-то тримесечие 1959 г., когато по начало е пасивен балансът ни с капиталистическите страни и се извършва авансов внос.

Тази сума ще се увеличи с краткосрочните кредити, които Българската народна банка ще ползува през IV-то тримесечие на 1958 година за текущ внос от капиталистическите страни.

Следователно, още от сега може да се каже, че трудностите на Българската народна банка за покриване на текущите задължения в капиталистическа валута през I-то полугодие на 1959 г. ще бъдат много по-големи от тези през I-то полугодие на 1956, 1957 и 1958 г. и пасивното салдо към капиталистическите страни към 31.XII.1958 г. [е] много по-голямо от това, което се предвижда в доклада на комисията, натоварена от Министерския съвет с решение № 200/19.VIII.1958 г.

Моля, другарко Председател, за Вашето разпореждане.

София, 3.X.1958 година

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ:
Й. Наков

ЛР/Написани 3 екз.
1 за председателя на БНБ
1 за зам.-председ[ателя] – др. М. Вельов
1 за службата

[Върху документа – надпис:]
Др. Наков
За разрива през м. октомври ако е необходимо да се иска помощ – навреме трябва да видим колко, откъде и в каква именно валута. Да не се допуска закъсняване в плащането.
10.X.[1958 г.] *М. Вельов*

ЦДА, ф. 132П, оп. 2, а.е. 109, л. 64–67. Оригинал. Машинопис.

№ 853

ПИСМО ОТ НАЧАЛНИКА НА ОТДЕЛ „ИНОСТРАННИ ОПЕРАЦИИ“ В БНБ ЙОРДАН НАКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВЕЛА ЛУКАНОВА СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА ЗАТРУДНЕНИЯТА ПО ПОГАСЯВАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА

София, 20 октомври 1958 г.

Поверително

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА Б. Н. БАНКА
другарката ВЕЛА ЛУКАНОВА
Т у к

Копие: ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА Б. Н. БАНКА
другаря МИХАИЛ ВЕЛЬОВ
Т у к

Другарко Председател,

Към 15 октомври 1958 година разполагаемият остатък на Българска народна банка в свободно и ограничено конвертируема валута възлиза на 1 193 277 долара.

Валутният резерв и разполагаемият остатък на Българска народна банка в свободно и ограничено конвертируема валута е 70% в шв[ейцарски] франка и 30% в англ[ийски] лири.

До края на м. октомври 1958 г. следва да погасим по ползуваните краткосрочни кредити в конвертируеми щ[атски] долара около 2 800 000 щ[атски] долара в това число 1 500 000 щ[атски] долара към Държавната банка на СССР и останалите към Еуробанк, Париж.

Незначителни са постъпленията в конвертируема валута от износ в капиталистическите страни. Същите представляват минимален процент спрямо очакваните постъпления по плана на Министерството на търговията за м. октомври 1958 г.

По моя преценка постъпленията в конвертируема валута до края на т.м. също ще бъдат незначителни и с тях не можем да покрием срочните задължения до края на м. октомври 1958 г. Планираните постъпления за м. октомври 1958 г. от износ на тютюни в Западна Германия за около 1 500 000 долара ще постъпят вероятно през м. ноември 1958 г.

Следователно, за покриване на срочните ни задължения с падежи до 31.X.1958 г., които са в щ[атски] долара, за да не накърним валутния резерв, трябва:

1. Да арбитражираме шв[ейцарски] фр[анка] и английски лири до 1 000 000 долара и да потърсим временна помощ от някоя демократична банка около 2 000 000 долара или да арбитражираме целия валутен остатък – разполагаемата валута от Българска народна банка и валутния резерв.

Считам обаче, че е в интерес на валутната каса да потърсим временна помощ – на влог от някоя банка на социалистическа страна 3 000 000 долара, като не извършваме арбитраж на шв[ейцарски] фр[анка] и английски лири по следните причини:

1. Ако арбитражираме шв[ейцарски] фр[анка] и англ[ийски] лири, за да добием щ[атски] долара, ще загубим във валута, тъй като курсът на шв[ейцарските] фр[анка] и англ[ийските] лири спрямо щ[атските] долари е чувствително паднал.

При курс 1 щ[атски] долар = 4,2845 шв[ейцарски] фр[анка], на което съотношение паритетно е изграден и курсът на рублата и лева спрямо шв[ейцарския] фр[анк] – към курса продава на шв[ейцарския] фр[анк] е 4,2915 за 1 щ[атски] долар. Същото е положението и на англ[ийската] лира спрямо долара – 1 английска лира = 2,7902 долара при паритетен курс 2,80 щ[атски] долара.

Ако арбитражираме шв[ейцарски] фр[анка] при този неблагоприятен курс спрямо долара, освен че ще загубим от арбитража около 13 000 шв[ейцарски] франка, ще загубим и втори път от разликата на курса купува и продава на шв[ейцарския] фр[анк] през м. ноември 1958 г., когато трябва да купим шв[ейцарски] франка, за да погасим към Държавната банка на СССР 10 милиона шв[ейцарски] франка с падеж 19.XI.1958 г.

Унгарската народна банка ни предложи кредиторна лихва за наш депозит на шв[ейцарски] фр[анка] за 1 месец 2 ¼% годишно. При Банк Комерсиал Париж получаваме сега 1 7/8% наш аваар в шв[ейцарски] фр[анка] на виждане.

Предлагам да предложим на Унгарската народна банка 8 000 000 шв[ейцарски] фр[анка] на влог до 19.XI.1958 г., като в замяна тя ни предостави на влог 2 500 000 долара със срок 19.XI.1958 г. или при възможност *при* по-дълъг срок.

Това предложение да го направим на Унгарската банка след като се обърнем неофициално до Чехословашката банка да получим на депозит за 1 месец 2 500 000 – 3 000 000 щ[атски] долара.

Моля за Вашето разпореждане.

София, *20* октомври 1958 година.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ:
Й. Наков

ЛР/Написани 3 екз.
1 за председателя на БНБ
1 за зам.-председ[ателя] др. М. Вельов
1 за службата

[Върху документа – надпис:]
Др. Наков
Трябва да направим навреме плана за м. ноември и по-своевременно да предприемаме мерки.
31.X. М. Вельов

ЦДА, ф. 132П, оп. 2, а.е. 109, л. 69. Оригинал. Машинопис.

№ 854

ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВЕЛА ЛУКАНОВА ДО МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА БОРИС ТАСКОВ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА ЗАТРУДНЕНОТО ПОЛОЖЕНИЕ С ПЛАЩАНИЯТА КЪМ АВСТРИЯ И С ИСКАНЕ МИНИСТЕРСТВОТО НА ТЪРГОВИЯТА ДА ВЗЕМЕ МЕРКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА НЕОБХОДИМАТА ВАЛУТА ПО КЛИРИНГА С АВСТРИЯ И ЗА ЕВЕНТУАЛНО НАМАЛЯВАНЕ НА ВНОСА ОТ АВСТРИЯ*

София, 10 ноември 1958 г.

До
МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА
другаря БОРИС ТАСКОВ
Т У К

Относно: клиринговите плащания с Австрия

Другарю Министър,

През последните две години плащанията по клиринга с Австрия не протичат планомерно, тъй като плащанията за внос от тази страна далеч надхвърлят постъпленията от износа. В резултат на това несъответствие между постъпленията и плащанията по клиринга с Австрия, задълженията непрекъснато се увеличават. Това се потвърждава от следните данни:

	дълг към 15.9.1958 г.
1. По клиринговата сметка	1.509.807 дол.
2. Фирмени кредити:	
а) падежирани трати ..... 773.987 дол.	
б) непадежирани трати ..... 173.330 дол.	947.317 дол.
3. Акредитиви без покритие	142.617 дол.
4. По банкови гаранции	269.395 дол.
5. За извършен внос от ДТП „Рудметал“,	

„Химимпорт“ и „Металимпорт“ срещу инкасо на документи, без да е съгласувано плащането с БНБ	17.608 дол.
Всичко:	2.886.744 дол.

В действителност общото задължение възлиза на 3.336.744 долара, тъй като клиринговото салдо е намалено с 450.000 свободни долари, които сме отстъпили на Австрийската народна банка със задължение от нейна страна да ни върне обратно – 250.000 долари на 15 октомври 1958 г. и 200.000 долари на 28 октомври 1958 г., ако имаме възможност на посочените дати да им поставим на разположение клирингови долари по сметката.

Освен това в Банката са постъпили искания за преводи от Българските държавни железници в размер на 296.549 долари в полза на Австрийските държавни железници и от Министерството на търговията за откриване на акредитиви за внос от Австрия за 23.245 долари и нестокови плащания 6.075 долари или общо за 325.869 долари, която сума при сегашното състояние на плащанията с Австрия Банката не може да преведе.

Със завършването на XVIII Международен мострен панаир в Пловдив ще трябва да се преведат в Австрия и неизползуваните суми по панаирните контингенти на австрийските фирми, участвуващи в панаира.

При това положение съществува реална опасност Банката да не може да посрещне в срок поетите задължения и да плаща заплатите на българските представители в Австрия и другите нестокови плащания.

По наше мнение въпросът за плащанията с Австрия е много сериозен и се налага срочно да бъдат взети необходимите мерки от Министерството на търговията за обезпечаване на необходимата валута по клиринга с Австрия, за да се изплатят срочно поетите вече задължения и неотложните текущи нестокови плащания, какъвто е случаят с дълга на Българските държавни железници. Необходимо е също така да се прецени дали не е целесъобразно да се намали вносът от Австрия и евентуалното му преориентиране към други капиталистически страни, към които извършваме по-голям износ. Освен това, считаме, че до изплащане на текущите задължения към Австрия, вносът от тази страна трябва да се извършва само в рамките на свободните остатъци по клиринга с Австрия.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Председател:
/В. Луканова/

ЦДА, ф. 132П, оп. 2, а.е. 109, л. 24–25. Оригинал. Машинопис.

* *Отговора от Министерството на външната търговия на това писмо виж в документ № 855.*

№ 855

ПИСМО ОТ МИНИСТЕРСТВОТО НА ТЪРГОВИЯТА ДО БНБ С ИСКАНЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПЛАЩАНИЯТА В АВСТРИЯ НЕЗАВИСИМО ОТ ЗНАЧИТЕЛНИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ* КЪМ ТАЗИ СТРАНА

София, 20 ноември 1958 г.

НРБ
МИНИСТЕРСТВО
на
Т Ъ Р Г О В И Я Т А
№ *2500 В/17107*

София, ... 195..... г.

ДО
БНБ „Иностранни операции“
Т у к

125499 20.XI.1958
На № В-3-110362/10.XI.1958 г.

Вземайки повод от горното Ваше писмо, Ви съобщаваме, че Министерството на търговията не може да преустанови доставката на стоки от Австрия.

Известна част от поръчаните в Австрия стоки са такива, които можем да получим само от тази страна (напр. някои резервни части), а в рамките на вносния план по икономически съображения се поръчват и други стоки.

Ето защо смятаме, че е наложително да поддържаме плащанията в Австрия, макар и с помощта на трансфери от други клирингови или чрез временни „суапи“ на свободна валута.

Молим БНБ да вземе съответни мерки.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР:
[- - -]

[Върху документа – надписи:]
др. Петров,
да се свърже писмото с образуваната преписка
21.XI.1958 г. [- - -]
Трансфери от други клиринги е изключено, защото нямаме активни салда с кап[италистическите] страни, а извършването на „суап“ предполага, М[инистерство]то на търговията да обезпечи конвертируема валута за тези сделки, която сега не обезпечава, а грижата е оставена изцяло върху гърба на БНБ
24.XI.1958 г. [- - -]

ЦДА, ф. 132П, оп. 2, а.е. 109, л. 22. Оригинал. Машинопис.

* *Задълженията към Австрия виж в документ № 854.*

№ 856

ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВЕЛА ЛУКАНОВА ДО МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА БОРИС ТАСКОВ И МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ С ИСКАНЕ ДА НЕ СЕ РАЗГЛЕЖДА ВНЕСЕНИЯТ В МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА ДОКЛАД ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ РАЗМЕРА НА РАЗРЕШЕНИТЕ ОТ БНБ ЗА ПОЛЗВАНЕ КРАТКОСРОЧНИ КРЕДИТИ ЗА ВНОС НА СТОКИ ОТ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ, ПОРАДИ ЗАТРУДНЕНОТО ВАЛУТНО ПОЛОЖЕНИЕ НА СТРАНАТА

София, 28 ноември 1958 г.

Поверително

До
МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА
другаря БОРИС ТАСКОВ
Т У К

28 ноември 1958 г.

В – 1080

Копие: МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ
И ДЪРЖАВНИЯ КОНТРОЛ
другаря КИРИЛ ЛАЗАРОВ
Т У К

Другарю Министър,

Министерството на търговията е внесло в Министерския съвет доклад, с който предлага да бъде увеличен размера на разрешените за ползуване от Българска народна банка краткосрочни кредити за внос на стоки от капиталистическите страни от 20 милиона на 30 милиона щатски долара.

Във връзка с това Българска народна банка счита за необходимо да постави пред Вас редица въпроси, свързани с валутното състояние на страната.

Към 15 ноември 1958 г. ползуваните от Българска народна банка краткосрочни кредити за внос на стоки от капиталистическите страни възлизат на 18,7 милиона долара.

Ползуваните краткосрочни кредити в капиталистическа валута за внос на стоки от капиталистическите страни към 31 декември 1955 г. са възлизали на 0,45 милиона долара, към 31 декември 1956 г. на 12,3 милиона долара, към 31 декември 1957 г. достигат на 15,3 милиона долара и към 31 декември 1958 г. те ще възлизат на около 18 до 20 милиона долара.

Докато в образуваните задължения по краткосрочните кредити в капиталистическа валута към 31 декември 1956 и 1957 години са включени и кредитите, ползувани за авансов внос за първото тримесечие на съответната следваща година, то към 31 декември 1958 г. ползуваните краткосрочни кредити от около 20 милиона долара се отнасят изключително за внесени стоки от капиталистическите страни за текущата 1958 г.

Когато се разрешаваше въпроса за размера на краткосрочните кредити от капиталистическите страни, се имаше пред вид, че приблизително на сума 19 – 20 милиона долара беше сезонният разрив между постъпленията и плащанията в капиталистическа валута, главно в първото полугодие на 1958 г. Следователно, предполагаше се, че вносно-износният план ще бъде безусловно изпълнен и че ще се осигури пълно погасяване на краткосрочните заеми, свързани с производствените планове за 1958 г., като се създаде възможност краткосрочни заеми наново да бъдат използувани за авансов внос за производството на 1959 г.

Наличието на такава голяма задлъжнялост към капиталистическите страни и неравномерното и непълно изпълнение на износа създадоха в протежение на цялата 1958 г. изключителни затруднения при регулиране на нашите платежни отношения. Ако до сега престижът на нашата страна е бил спасяван, то това се дължи изключително на помощта на някои социалистически страни и на първо място на помощта на Държавната банка на Съветския съюз, на Германската демократична република и на Чехословашката република. По такъв начин от големите валутни затруднения се излизаше само чрез маневриране с кредиторите. Сключваше се краткосрочен заем от една

банка, за да се погаси задължението към друга банка, като размерът на дълга при това положение си оставаше стабилен.

През м. м. септември и октомври тази година Българска народна банка не можа да получи временна помощ от държавните банки на социалистическите страни и излезе от положението с нов временен заем от западно-германската банка Гемайнвиртшафт – Дюселдорф – 4.500.000 дойче марки. Понастоящем банката не разполага с авоари, за да посрещне задълженията си през м. декември.

През м. декември ние трябва да погасим:

а) временната помощ от Чехословашката държавна банка – 500.000 щатски долара;

б) помощта от Германската демократична република в размер на 150 милиона италиански лирети;

в) временния заем от Гемайнвиртшафт – Дюселдорф – 4.500.000 дойче марки.

Освен това трябва да бъдат погасени по сроковете на краткосрочията 4.500.000 дойче марки, 23.500.000 белгийски франка и др., общо за 3.500.000 щатски долара.

Едновременно с това, представени са документи от Министерството на търговията за превеждане на суми на западно-германски фирми, взели участие в Пловдивския мострен панаир за около 1.200.000 дойче марки. Не са изплатени на Австрия 400.000 долара за текущи задължения на Министерство на транспорта към ж. п. администрация на Австрия.

Въпреки че валутното състояние на страната е известно на апарата на Министерство на търговията, с писмо № 2500-В-17107 от 20 ноември, то уведоми банката, че продължава да прави доставки на стоки от Австрия, като препоръчва на банката да извършва трансфери от други клирингови или чрез временно отстъпване на конвертируема валута. Дължим да съобщим, че не са на лице нито възможности за трансфери по клирингови, нито за временно отстъпване на конвертируема валута.

Положението за първите месеци на 1959 г. също се очертава като много тежко. Така например, през м. януари трябва да бъдат погасени 5.200.000 щатски долара. През м. февруари и март по 3 000 000 щатски долара и т.н.

До сега главната част от краткосрочните кредити е получавана за срок от 3 до 6 месеца. Ако се отиде към сключване на краткосрочен кредит за 30 милиона долара при задължение към 31 декември 18–20 милиона долара, това означава да се поеме ангажимент за плащане в първото полугодие на 1959 г. към 30 милиона долара – нещо, което по наше мнение е абсолютно невъзможно. Това би означавало да се постави страната пред пълна невъзможност да плати поетите задължения в капиталистическа валута, да се урони нейния престиж и да се пресече по-нататък възможността за получаване на каквито и да било кредитни улеснения от чужбина. При това положение нашето мнение се свежда към следното:

1. Да се направят грамадни усилия за погасяване на краткосрочните кредити, вземането на които беше свързано с плана за 1958 г., с ресурси, заработени през 1958 г.

2. Да се търсят възможности за краткосрочни кредити за срокове, не по-малки от девет месеца, т.е. да се приеме по тях срок, съвпадащ с усиления износ на страната.

По тая причина ние молим Министерството на търговията да задържи разглеждането на внесения в Министерския съвет доклад до възвръщането на делегацията, която понастоящем е натоварена с преговорите за сключване на дългосрочни кредити и едновременно изяснява възможностите за размерите и сроковете на краткосрочните такива.

Имайки пред вид опита от 1958 г., ние считаме за необходимо да ви уведомим за нашата позиция, че ползуването на краткосрочни кредити от капиталистически страни трябва да бъде поставено в тясна връзка с получаването на нови кредитни улеснения, особено що се касае за сроковете.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Председател:
В. Луканова

ВГ/Написани 3 екз.1 [- - -]
2 за адресанта 28.XI.1958 г.
1 за службата

ЦДА, ф. 132П, оп. 2, а.е. 109, л. 12–13. Оригинал. Машинопис.

№ 857

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВЕЛА ЛУКАНОВА ДО СЕКРЕТАРЯ НА ЦК НА БКП БОЯН БЪЛГАРАНОВ ЗА ЗАТРУДНЕНОТО ПОЛОЖЕНИЕ С ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ

София, преди 26 февруари 1959 г.

Поверително

До
СЕКРЕТАРЯ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА
БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ
другаря БОЯН БЪЛГАРАНОВ
Т у к

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от ВЕЛА ЛУКАНОВА, председател на Българска народна банка

Другарю Българанов,

Считаме за необходимо да Ви занимаем с много сериозното положение, което се създава с плащанията на нашата страна към капиталистическите страни.

Въпросът за плащанията към капиталистическите страни е много важен и вече е назрял, поради което се налага да бъде своевременно обсъден, за да не се изправи страната пред свършен факт, да не може да плаща поетите задължения в капиталистическа валута.

При обсъждане на проекто-плана за вноса и износа и платежния балас за 1959 г., Българската народна банка обърна сериозно внимание за реалната опасност, която крие този проект.

Становището на Българска народна банка беше отразено в бележки, от 6 и 21 януари 1959 г., които изпратихме на Централния комитет на Българската комунистическа партия.

В тези бележки Българска народна банка изтъкна, че фактическият разрив на платежния баланс на нашата страна за 1959 г. е 127,0 млн. валутни лева, а не, както е предвиден в проекта, активно салдо 30,0 млн. валутни лева.

Наред с това Българската народна банка отбеляза, че разривът се покрива с ползуването на дългосрочни кредити от 525 млн. валутни лева, в това число от СССР и народнодемократичните страни 405 млн. валутни лева и от капиталистическите страни 120 млн. валутни лева, като за внос от демократичните страни са включени стоки за 199,2 млн. валутни лева, които не са обезпечени за внос с подписаните спогодби с тези страни и фактически ще се наложи да бъдат внесени от капиталистическите страни.

Банката счете, че заслужава внимание и обстоятелството, че платежният баланс с капиталистическите страни е свързан с някои стоки, които са предвидени за износ в тези страни в такива количества, които ще се реализират трудно.

Макар че не е изтекло дълго време от 1959 г., развитието на вноса и износа с капиталистическите страни показва опасни тенденции за плащанията към тези страни.

На 25 февруари 1959 г. Българската народна банка е поела задължение по краткосрочни кредити в капиталистическа валута за внос на стоки от капиталистическите страни за около 30 млн. долара, равностойни на 204 млн. валутни лева.

Постъпленията от износа към капиталистическите страни са минимални и Българска народна банка покрива срочните плащания по поетите краткосрочни задължения с ползуване на временна помощ от 1–2 месеца от някои банки на социалистически страни.

Освено това, по искане на Министерство на търговията, Българска народна банка е договорила ползуването на краткосрочни кредити от капиталистически банки в размер на 10,3 млн. долара, в това число от ГФР 6,4 млн. долара, за използуването на които вносните предприятия вече контрактуват сделки.

Външнотърговските предприятия с разрешение на Министерство на търговията са договорили други доставки срещу ползуването на нови кредити за около 15 млн. долара.

Или фактически през I-то тримесечие на 1959 г. ще се образуват краткосрочни и средносрочни задължения в капиталистическа валута общо за около 55 млн. долара, равностойни на 374 млн. валутни лева, със срок на плащане края на 1959 и началото на 1960 г.

Задължения в такъв голям размер и със срок на плащане в края на 1959 г. и началото на 1960 г. не е по силите на нашата страна и не ще може да бъде погасено в сроковете за плащания с износ на стоки.

Освен това за изпълнение на производствената програма на предприятията за II-то тримесечие на 1959 г. ще се наложи да се извърши внос от капиталистическите страни, който е предвиден да се реализира от социалистическите страни, съгласно плана за вноса за 1959 г.

Независимо от това, трудности за плащанията ни към капиталистическите страни ще се увеличат и с вноса на инвестиционни обекти от капиталистическите страни, особено що се отнася за вноса на такива обекти от ГФР.

Докато вносът на тези обекти в платежния баланс за 1959 г. е свързан с ползуването на дългосрочни кредити, на практика вносът им ще се извърши срещу ползуването на нови краткосрочни и средносрочни кредити.

По сведения на банката, Министерство на търговията и вносните предприятия договарят вноса на инвестиционни обекти от ГФР, без да *обвързва твърдо* този внос със съответен износ на български стоки.

В резултат на това вносът на инвестиционните обекти няма да се балансира с ползуването на дългосрочни кредити или износ на стокова продукция от България, а с ползуването на нови краткосрочни кредити, без да използуваме възможността за осигуряване пласмента на нашите стоки, включени в плана за износ.

Българска народна банка няма точна информация за тези сделки, но няма съмнение, че те ще се реализират в период на *10–12* месеца и ние ще бъдем изправени пред следното:

Договорите, които ще се сключат с капиталистическите страни за внос на суровини и оборудване, няма да се използуват за обезпечаване на вноса срещу насрещен износ и фактически вносът ще се извърши не с износ, а срещу ползуването на нови кредити със срок на плащане края на настоящата година и началото на 1960 г., когато по начало възможностите на нашата страна са минимални и ще са необходими валутни средства за покриване на текущия внос за 1960 г.

Трябва да отбележим, че външнотърговските предприятия стремително се насочват за извършване на значителна част от вноса от ГФР. Образуваните задължения към тази страна представлява около 80 до 90% от всички задължения, които ние поемаме за внос на стоки от капиталистическите страни.

Обвързването на вноса на нашата страна с ГФР и образуването на големи задължения към тази капиталистическа страна поставя под угроза операциите ни с другите капиталистически страни и въобще срочното плащане на поетите задължения в капиталистическа валута.

Ние считаме, че така, както се развиват нещата, ако не се вземат своевременно необходимите мерки, ще се дойде до такова положение, че нашата страна няма да може да плати с износ поетите краткосрочни и средносрочни кредити и ще се наложи да се постави Съветския Съюз пред свършен факт, на чийто гръб очевидно ще паднат последствията от тези действия.

При това положение считаме, че е необходимо:

1. Да се обсъди наново в Политбюро въпроса за платежния баланс на страната за 1959 г., валутното положение на страната, търговията и ползуването на кредити от капиталистически страни;

2. В случай, че не се намери друго разрешение на въпроса и се счете, че плащанията ни към капиталистическите страни неизбежно ще достигнат до размер, който се очертава сега и ще се явят непреодолими трудности за плащанията на тези задължения, по наше мнение ще трябва на високо равнище да бъде информиран Съветския съюз, за да не го поставим пред свършен факт, когато на всяка цена ще трябва да погасим образуваните от нашата страна огромни задължения в капиталистическа валута, които не ще можем да погасим с износ.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Председател:
(В. Луканова)

ВГ/Написани 2 екз.

[Върху документа – надпис:]
Др. Наков
Аз и вчера имах съмнения, че с такъв материал може да се отива в ЦК на БКП, но днес, след като прочетох, се затвърдих в мнението си. Ще помислим в зависимост от данните на Вельов. Моля да ми дадете обяснения по тези 55 мил[иона] лв. (стр. 2-ра) още днес.*
26.II.[19]59 г. В. Луканова

ЦДА, ф. 132П, оп. 2, а.е. 118, л. 67–70. Оригинал. Машинопис.

* *Очевидно В. Луканова погрешно е посочила сумата в левове вместо в долари.*

№ 858

ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВЕЛА ЛУКАНОВА ДО МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА БОРИС ТАСКОВ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА ЗАТРУДНЕНОТО ВАЛУТНО ПОЛОЖЕНИЕ И ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ

София, 4 март 1959 г.

Поверително

Отдел „Иностранни операции“
10-208 До

МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА
другаря БОРИС ТАСКОВ
Т у к

На № 2500/В от 3 март 1959 г.

Другарю Министър,

Към 3 март 1959 г. Българска народна банка е усвоила лимита от 30.000 хиляди долара, в рамките на които съгласно 151-то разпореждане на Министерския съвет от 1958 г. може да ползува кредити за внос на стоки от капиталистическите страни.

Сроковете за плащане на ползуваните 30.000 хиляди долара ще настъпят, както следва:

През м. март 1959 г.			2.750,1 хил. долара
През II-то тримесечие 1959 г.			5.872,2 хил. долара
През III-то	„	„	9.957,2 „ „
„ IV-то	„	„	8.443,1 „ „
„ I-то	„	1960 г.	2.917,0 „ „
	Или всичко:		29.939,6 хил. долара

Като се вземат пред вид и другите плащания, които следва да се извършат към капиталистическите страни през 1959 г., разривът през отделните тримесечия ще бъде, както следва:

(в хиляди долара)

№ по ред	Съдържание	През месец март	1959 г. Тримесечия II	III	IV	1960 г. I трим.
I	ПРИХОДИ					
1	Износ	4.000	18.000	23.000	65.000	
2	Нестокови плащания	300	2.000	1.000	2.000	
	Всичко приходи	4.300	20.000	24.000	67.000	
II	РАЗХОДИ					
1	Внос	13.000	34.000	23.000	15.000	
2	Нестокови и др. плащания	700	3.000	4.000	4.000	
3	Погашения по кр[аткосрочни] кредити	2.750	5.870	9.957	8.443	2.917
	Всичко разходи	16.450	42.872	36.957	27.443	
III	РАЗРИВ	12.450	22.872	12.957	+39.557	

От горните данни се вижда, че разривът между постъпленията и плащанията през м. март и II-то тримесечие 1959 г. възлиза на 35.322 хиляди долара, което означава, че и при увеличаване на кредитите до размер на 50.000 хил. долара няма да може да се реализира запланирания внос за този период и този лимит ще се окаже недостатъчен още през II-то тримесечие на 1959 г.

Така се очертават плащанията с капиталистическите страни, ако запланираният износ действително се реализира по време със сроковете на плащанията на поетите от Българска народна банка краткосрочни задължения и запланираният внос от социалистическите страни, невключен в сключените спогодби за внос от тези страни за около 200.000 хил. валутни лева, бъде извършен от СССР и другите народнодемократични страни.

В противен случай положението с плащанията с капиталистическите страни ще бъде още по-неблагоприятно и Българска народна банка през II-то и III-то тримесечие 1959 г. ще срещне големи трудности за срочното плащане на поетите задължения в капиталистическа валута, които могат да се окажат и непреодолими.

Безспорно, че трябва да се направят всички усилия за своевременно внасяне на машините, суровините и другите стоки, свързани с производствената програма на производствените, строителни и други предприятия за 1959 г.

При положение обаче, че кредитите, които могат да се ползуват за този внос, са от 9–12 месеца, сроковете за тяхното плащане ще настъпят през м. януари–март 1960 г., когато по начало платежният баланс с капиталистическите страни е пасивен и ще бъдат необходими валутни средства за текущия внос за 1960 г.

Следователно, ако Българска народна банка учреди гаранции и ползува кредити през м. март, II-то и III-то тримесечие 1959 г. за реализиране на текущия внос от капиталистическите страни, към края на 1959 г. задълженията на банката в капиталистическа валута ще възлязат не помалко на 30.000 хил. долара, със срок на плащане I-то тримесечие 1960 г.

Според нас плащането на такава голяма сума през I-то тримесечие на 1960 г. не е по силите на нашата страна, тъй като не може да бъде платена с текущ внос.

Ние считаме, че така, както се развиват плащанията за капиталистическите страни, ако не се вземат своевременно необходимите мерки, ще се дойде до такова положение, че нашата страна няма да може да плати с износ поетите краткосрочни кредити.

Очевидно е, че при такова положение единствената страна, към която можем да се обърнем за помощ, това е Съветският съюз.

За да не поставим обаче СССР пред свършен факт, считаме, че е необходимо своевременно да се информира Съветския съюз за трудностите, които ще срещнем при плащанията на нашите задължения към капиталистическите страни и се направят постъпки още от сега, да ни отпусне при нужда кредит в размер на 20 милиона долара, платими във валутата, в която ще ни бъде от-

пуснат кредит или по споразумение в друга конвертируема валута, със срок на плащане 2 години.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Председател:
В. Луканова

ЛР/Написани 2 екз. [- - -] *4.3.1959 г.*
1 за адресанта
1 за службата

ЦДА, ф. 132П, оп. 2, а.е. 118, л. 59. Оригинал. Машинопис.

№ 859

ПИСМО ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ И ДЪРЖАВНИЯ КОНТРОЛ КИРИЛ ЛАЗАРОВ ДО МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА БОРИС ТАСКОВ С МНЕНИЕ ПО ПРЕДЛОЖЕНИЕТО ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ ЛИМИТА ЗА ПОЛЗВАНЕ НА КРАТКОСРОЧНИ И СРЕДНОСРОЧНИ КРЕДИТИ ОТ БНБ И ВЪНШНОТЪРГОВСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ ДО 50 000 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА

София, 10 март 1959 г.
Поверително

МИНИСТЕРСТВО
на
ФИНАНСИТЕ И ДЪРЖАВНИЯ КОНТРОЛ
Отдел В а л у т е н
№ *П-XI-94*
СОФИЯ, *10.III.*1959 г.

До
МИНИСТЪРА НА ТЪРГОВИЯТА
Т у к

Министерството на финансите и държавния контрол съобщава, че посочения дълг от 16 млн. долари, който се очаква да остане към 31.XII.1959 година отговаря на предвидените приходи и разходи в капиталистическа валута по одобрения валутен план за 1959 година.

Необходимо е да се отбележи, че за да се реализира това салдо, трябва да бъдат изнесени напълно предвидените стоки за капиталистическите страни, а именно: слънчогледово семе 40.000 тона; ориенталски тютюни 30.000 тона, домати 50.000 тона, фиево семе 20.000 тона и други, които спрямо действително извършения износ през 1958 година, бележат чувствително увеличение – за някои стоки от 3 до 10 пъти.

Действително плащанията през първото полугодие не се покриват от постъпленията и има значителен разрив, който трябва да се посрещне с краткосрочни кредити в капиталистическа валута. Тези кредити обаче трябва да се погасят през второто полугодие, като се изпълни предвидения износ за капиталистическите страни. В противен случай исканото увеличение на ползуването на краткосрочни кредити в капиталистическа валута явно би означавало фактическо увеличение на задълженията на страната в края на годината, които ще бъдат прехвърлени за плащане в началото на следващата година, когато ще имаме голяма нужда от капиталистическа валута, във връзка с доставките на суровини и материали за нашата промишленост.

Ето защо Министерството на финансите и държавния контрол е съгласно да бъде увеличен размерът на ползуваните през годината краткосрочни кредити в капиталистически валути при условие, че крайното салдо с капиталистическите страни за годината се запази такова, каквото е предвидено по одобрения валутен план за 1959 год.

МИНИСТЪР: *К. Лазаров*

/НК
ИД/Написано в 2 екземпляра
1 за Министъра на търговията
1 за повер. архива

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 3853, л. 3. Оригинал. Машинопис.

№ 860

ПРОТОКОЛ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП С РЕШЕНИЕ ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ НА ЛИМИТА ЗА ПОЛЗВАНЕ НА КРАТКОСРОЧНИ И СРЕДНОСРОЧНИ КРЕДИТИ ОТ БНБ И ВЪНШНОТЪРГОВСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ ДО 50 000 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА

София, 11 март 1959 г.

ПРОТОКОЛ „А“ № 47

НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ОТ 11 МАРТ 1959 ГОД.

Присъствуват другарите: Боян Българанов, Димитър Ганев, Райко Дамянов, Тодор Живков, Иван Михайлов, Борис Тасков, Георги Цанков, Вълко Червенков, Антон Югов, Младен Стоянов и Станко Тодоров.

По точка 1 присъствуват също така и другарите: Кирил Лазаров, Руси Христозов и Пеко Таков.

ВЪПРОСИ НА ДНЕВНИЯ РЕД:

I. Предложение за увеличаване лимита за ползуване краткосрочни и средносрочни кредити от Българска народна банка и външнотърговските предприятия.

Докладва
др. Б. Тасков

Р Е Ш Е Н И Я:

1. По принцип не възразява да се увеличи лимита за ползуване краткосрочни и средносрочни кредити от Българска народна банка и външнотърговските предприятия до 50 милиона долари.

2. Другарите ~~Борис Тасков~~/*Р. Дамянов*, Руси Христозов, Кирил Лазаров, Иван Пръмов и Вела Луканова в десетдневен срок:

а) да проучат въпросът и да предложат мерки за увеличаване на стоковите ресурси за износ;

б) да прегледат списъка на определените за внос машини и да предложат за снемане на онези от тях, които за сега не са крайно належащи за народното стопанство.

3. Министерството на търговията да направи всичко възможно за осигуряване на редовно снабдяване на предприятията, за да не се допусне спирането на някои от тях, поради липса на суровини.

Т. Живков

ЦДА, ф. 1Б, оп. 6, а.е. 3853, л. 1–2. Оригинал. Машинопис.

№ 861

ПИСМО ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ МИХАИЛ ВЕЛЬОВ ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ТЪРГОВИЯТА С ИСКАНЕ ЗА ПРЕДВАРИТЕЛНО СЪГЛАСУВАНЕ С БНБ НА ВСЯКА ДОСТАВКА НА СТОКИ ОТ ЧУЖБИНА ПОРАДИ ИЗЧЕРПВАНЕ НА ОПРЕДЕЛЕНИЯ ОТ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЛИМИТ ЗА ВНОС НА СТОКИ

София, 6 април 1959 г.

Поверително

Отдел „Иностранни операции“
В-304
6 април 1959 година

До
МИНИСТЕРСТВО НА ТЪРГОВИЯТА
на вниманието на др. Д. АЛЕКСИЕВ
Т у к

Съобщаваме Ви, че към 2 април 1959 г. Българска народна банка е открила акредитиви по договорени банкови и фирмени кредити и учредила гаранции за внос на стоки от капиталистическите страни общо за 47.408.236 долара, в това число само за внос от Германската федеративна република за 25.110.927 долара.

Сроковете за погасяване на кредитите се виждат от приложената справка.

С 324-то разпореждане на Министерския съвет от 17 март 1959 г. относно ползуване на краткосрочни и средносрочни кредити от капиталистическите страни е определен лимит 50,0 млн. долара, които Българска народна банка и външнотърговските предприятия могат да ползуват през 1959 г.

От направената справка от банката се оказа, че освен банковите и фирмени кредити от капиталистическите страни, които са оформени чрез Българска народна банка, външнотърговските предприятия са договорили или са в процес да договорят фирмени кредити, които не са включени в посочената цифра.

Така например, ДТП „Химимпорт“ е договорило доставка на химикали от ГФР чрез австрийската фирма „Хемия“ за 396.370 д[ойче] м[арки] със срок на плащане шест месеца.

Освено това, Министерството на търговията е дало съгласие за някои доставки от ГФР срещу инкасо на документи, без да е съгласувало плащането с БНБ. Тези доставки възлизат нас 1,5 млн. д[ойче] м[арки].

При положение, че определеният лимит 50,0 млн. долара е вече почти усвоен, посочените доставки и някои други, които са в процес на договаряне от външнотърговските предприятия, извън Българска народна банка, може да се поставят банката и Министерството на търговията в нарушение на 324-то разпореждане на Министерския съвет от 17 март 1959 г., когато настъпят сроковете за плащане на авансите или оформяване плащането на доставките с кредит.

Като се вземе пред вид горното, ние считаме, че поемането на задължение от страна на Министерство на търговията и външнотърговските предприятия за доставки, плащането на които ще се извърши срещу аванси, кредити или инкасо на документи, следва да става само след като всеки отделен случай бъде съгласуван с Българската народна банка и съобразен с лимита, определен от Министерския съвет за ползуване на краткосрочни и средносрочни кредити от капиталистическите страни. За поетите задължения от външнотърговските предприятия към капиталистическите страни по фирмени кредити, неоформени по банков път, следва своевременно да бъде уведомявана Българска народна банка, за да ги има пред вид при своите разчети.

Считаме, че ще бъде целесъобразно Министерството на търговията да даде в това отношение нареждания за външнотърговските предприятия.

Приложение:
1 сведения

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Зам.председател:
М. Вельов

ВГ/Написани 2 екз.
1 за адресанта
1 за службата

ЦДА, ф. 132П, оп. 2, а.е. 118, л. 52–53. Оригинал. Машинопис.

№ 862

ПАМЕТНА БЕЛЕЖКА ОТ ПРОВЕДЕНОТО НА 21 МАЙ 1959 Г. В БНБ СЪВЕЩАНИЕ ЗА ПОЛИТИКАТА, КОЯТО ТРЯБВА ДА СЛЕДВА БАНКАТА ПРИ ПОЛЗВАНЕ НА КРЕДИТНИ УЛЕСНЕНИЯ В КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА

София, 25 май 1959 г.

ПАМЕТНА БЕЛЕЖКА

относно политиката, която трябва да се следва от Българска
народна банка при ползуване на кредитни улеснения в капитал[истическа] валута

На 21 май т.г. се състоя съвещание по въпроса за политиката относно кредитните улеснения. На съвещанието присъствуваха др. др. М. Вельов, зам. председател на Б. н. банка, др. Нешо Царевски, Началник Валутно управление, Йордан Наков, зам. н[ачални]к Валутно управление, Антон Антонов, ст[арши] икономист, Ст. Хаджиев, ст[арши] икономист, Иван Бурилков, ст[арши] инспектор, Славчо Петров и Георги Абаджиев – от сл[ужба] „Валутна наличност“.

След станалите разисквания, зам. председателят на Банката др. М. Вельов обобщи резултата, като набеляза следните положения и мероприятия по краткосрочните кредити, които следва да се имат пред вид за правилно ръководство на банковите операции по кредитните улеснения:

1. Като основна форма на ползувани кредитни улеснения от чужбина, да се внедрява банковият кредит и до възможните гаранции да се ограничават краткосрочните фирмени кредити.

За целта Българска народна банка и Министерство на търговията, съгласувано да дадат указания на външнотърговските предприятия да се ограничават до възможния минимум ползуването на краткосрочен фирмен кредит.

Освен това на външнотърговските предприятия да се дадат указания, въпросът за плащането по вносните сделки да се третира на последно място при договаряне на вноса, след като са били договорени цената, местодоставянето, вида и качеството на стоката и пр. При това външнотърговските предприятия при възможност за извършване на плащането в брой или по финансов кредит по текуща сметка, да поставят на чуждестранните контрагенти въпроса за заплащане в брой при отбив. (каса сконто).

2. По формата на банковия кредит. Усилията на Българска народна банка да бъдат насочени към преговаряне за отпускане на финансов кредит по текуща сметка, не свързан с рамбурсна или акцептна форма (документарен акредитив и акцептиране на трата).

Като се вземе под внимание, че в общи линии Банката е обезпечена засега с кредитен лимит, следва да се използуват връзките на Б. н. банка с Ойробанк, Париж и да се насочат усилията както при тази банка, така и при други банки за предоставяне на финансов кредит. Целесъобразно е, при третиране на формата на кредита с отделни капиталистически банки, да се приеме финансов кредит, макар и за сравнително по-ограничени суми и за по-кратък срок, но това да се следва последователно като политика, с оглед постепенно да се внедри тази форма на кредитиране. Финансовият кредит ще даде възможност за по-лесно балансиране плащанията на Б. н. банка и по-голяма маневреност при ползуване и погасяване на кредитните улеснения.

3. Срок на кредитните улеснения. Може да се приеме, че в практиката на Б. н. банка е достигнат вече като генерална линия минимален срок на кредитни улеснения 6 месеца. Усилията следва да бъдат насочени по отношение на рамбурсните кредити или други кредити, свързани с ползуване пряко за стокови доставки – 9 до 12 месеца.

По отношение на финансовите кредити би могло да се приемат и сравнително по-къси срокове, даже и под 6 месеца, с цел внедряване тази форма на кредитиране.

4. Лихва, герб и др. разноски. Усилията следва да бъдат насочени към догонване най-благоприятните условия за отделните категории и срокове кредити.

В това отношение на кредитните улеснения не трябва да се гледа строго национално, т.е. да се обвързват разноските по кредита (стойността на кредита) с размера на сконтовия процент в съответната страна. При широко либерализиране на плащанията в Зап[адна] Европа и въвеждана конвертируемост на западноевропейските капиталистически валути, все по-голямо значение добива многостранното балансиране на стойността на кредита, т.е. насочване към страни със сравнително най-нисък сконтов процент за ползуване на кредитни улеснения.

5. Брой на банките, от които да се ползуват кредитни улеснения. Да се следва линията към насочване към ограничен брой банки за ползуване на кредитни улеснения. Разпръсването на кредитните улеснения при много банки създава име на масова задлъжнялост на Банката към чужбина и не дава възможност да се концентрира трафикът към определен брой банки.

Във връзка с броя на банките, при които се ползуват кредитни улеснения, особено значение добива и въпросът за маневриране с банковия трафик. Този трафик следва да се използува най-рационално за постигане целите, които си поставя Б. н. банка по отношение на определени банки или определена цел – достигане на известни условия по кредитни улеснения, тарифни намаления и пр. За целта следва с трафика да се маневрира много гъвкаво.

Мероприятия:

а) тримесечно да се дава информация на ръководството на Банката за трафика за и от чуждестранните кореспонденти в капиталистическите страни. На базата на тези сведения да се прави анализ за развитието на деловите кореспондентски връзки с чуждестранните банки.

б) Българска народна банка и Министерство на търговията съгласувано да дават периодически указания на външнотърговските предприятия, по износните операции към кои банки в капиталистическите страни да се насочват експортните сделки, респективно финансовото уреждане на тези сделки. По такъв начин да се обхване изцяло трафика по вноса и износа с оглед по-пълното маневриране с него и създаване благоприятни условия за провеждане на целите, които си поставя банката.

6. Отчитане на кредитните улеснения. С цел да се даде възможност на ръководството на Банката да следи развитието на ангажиментите, поети от Б. н. банка и страната към чужбина (капиталистическите страни), да се дава месечно сведение за тези ангажименти в два раздела:

а) Твърди ангажименти – падежирани трати по банкови кредити, доставени стоки по банкови гаранции, ползуван фирмен кредит, при който стоката е доставена в страната.

б) Поети ангажименти от Б. н. банка и външнотърговските предприятия – открити акредитиви по кредитни улеснения, по които не са получени документи, открити акредитиви без покритие, по които не е получена още стоката, неосъществен внос по банкови гаранции, издадени от Б. н. банка

в) Изготвянето на сведението да става с разбивка за 1959 и 1960 година.

7. Форма на плащане по стокообмена с капиталистическите страни. Съгласувано с Министерство на търговията, да се внедри постепенно инкасото на документи по вноса, като се следва линия на ограничаване вноса срещу документарни акредитиви.

Мероприятия:

а) да се отмени установеният сега ред за отпущане на валута по инкасо на документи, като се въведе ред за вноса срещу инкасо по обикновения порядък за разрешаване валута по вноса.

б) да се проучи как може по кредитните улеснения и при ползуване на кредит под каквато и да е форма, формата на плащането да бъде инкасо на документи, а не документарен акредитив.

8. Работата на Банката с българските търговски представители в чужбина. Като се вземе под внимание, че засега е незадоволителна работата на Банката с търговските представители в капиталистическите страни и последните не се използуват при банковите операции в тези страни, да се подобри тази работа, като се проведат следните мероприятия:

а) търговските представители да се използуват по-широко при сондиране банкови и делови кръгове в капиталистическите страни във връзка с кредитните улеснения – договаряне на нови

кредитни улеснения, подобрение условията на кредитните улеснения, подготвяне почвата за сключване на финансови кредити и пр.

б) наред с взаимната работа с Министерство на търговията, Банката да търси сътрудничеството и на българските търговски представители в капиталистическите страни във връзка с мероприятия по подобрение формата на плащане, валутно-финансовите условия на сделките, проучване чуждестранни банки и паричния пазар и пр.

9. По кореспондентските отношения с капиталистическите страни. Българска народна банка да провежда политика на широка кореспондентска мрежа с банки в капиталистическите страни, що се касае до установяване на кореспондентски отношения. Трафикът обаче, който Б. н. банка дава в чужбина, да бъде съсредоточен в сравнително по-ограничен брой банки.

По отношение на Франция, с оглед спазване джентлементското споразумение с Ойробанк, Париж, трафикът да бъде насочван към тази банка.

В Англия трафикът да бъде насочван освен към „Народни“, също и към другите банки на демократичните страни, а така също и към някои банки от „петорката“.

Мероприятия:

а) проучване на кореспондентските отношения на Б. н. банка с банките от капиталистическите страни – от кога датират, какъв трафик се разменя с банката, какви тарифни условия са установени, каква е оценката за работата на банката и пр., с оглед информиране ръководството на Банката.

б) проучване на кореспондентските връзки със страните от Средния и Далечния Изток, като се събере необходимата информация не само чрез местни банки, но и чрез държавните банки на СССР, Чехословакия и ГДР, с оглед установяване на преки кореспондентски отношения и започване на пряка взаимна работа със страните от Средния и Далечния Изток.

София, 25.V.1959 г. [- - -]

[- - -]

ЦДА, ф. 132П, оп. 2, а.е. 118, л. 46–50. Оригинал. Машинопис.

№ 863

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ЗАМЕСТНИК-НАЧАЛНИКА НА ВАЛУТНОТО УПРАВЛЕНИЕ В БНБ ЙОРДАН НАКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВЕЛА ЛУКАНОВА ЗА СРОЧНИТЕ ПЛАЩАНИЯ В КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ПРЕЗ МЕСЕЦИТЕ ЮНИ И ЮЛИ 1959 Г. И ПОЛОЖЕНИЕТО НА КЛИРИНГОВИТЕ СМЕТКИ С КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ

София, 4 юли 1959 г.

Поверително

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА Б. Н. БАНКА
другарката ВЕЛА ЛУКАНОВА
Т у к

Копие: ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА Б. Н. БАНКА
другаря МИХАИЛ ВЕЛЬОВ
Т у к

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от ЙОРДАН НАКОВ, зам.-н-к управление

Относно: срочните плащания в капиталистическа валута през м. юни и юли 1959 г. и положението на клиринговите сметки с капиталистическите страни.

Другарко Председател,

Плащанията на поетите от Българската народна банка краткосрочни задължения за внос на стоки от капиталистическите страни с падежи м. юни 1959 година протекоха така, както беше предвидено в докладната записка от 3 юни 1959 година.

Постъпленията през м. юни 1959 година от износ на стоки в капиталистическа валута бяха незначителни, поради което голяма част от срочните плащания в конвертируема валута се покри с ползуване на 6-месечен финансов кредит от Московска банка, Лондон и отлагане с три месеца на задължението към Еиробанк – Париж от 1,0 милиона долара.

За плащане на извършения внос към Австрия и Норвегия над техническите кредити, предвидени по двустранните клирингови спогодби с тези страни, бяха договорени финансови сделки „СУИЧ“ при благоприятни валутни условия, а именно:

1. С Австрия – отстъпихме 336 000 щ[атски] долара при 4% дизажио, като получихме 350 000 клирингови долара по българо-австрийския клиринг.

2. С Норвегия – отстъпихме 60 000 долара при 5 и 5,30% дизажио.

По данни на Министерството на търговията, разработени от Българската народна банка, нашата страна е продавала стоки през I-то тримесечие на 1959 г. в Австрия при завишение на цените над международните с 2,3% и дизажио 2,2%, а в Норвегия на нивото на международните цени.

Направихме усилия да сключим сделки „СУИЧ“ и за Дания, Холандия, Финландия, но не постигнахме досега резултат.

II. Плащанията през м. юли 1959 г.

Плащанията през м. юли 1959 г. се очертават да протечат, както следва:

1. По ползуваните краткосрочни кредити с падежи м. юли 1959 година	2.625.926 щ[атски] дол[ара]
2. По откритите акредитиви на виждане със срок на доставките до 31.VII.1959 г.	4.248.224 „
3. За нестокови плащания около	300.000 „
Всичко плащания:	7.174.150 щ[атски] дол[ара]

От тази сума следва да се спаднат 1.176.697 долара,
които са обезпечени в рамките на техническите кредити по някои клирингови сметки.

Или през м. юли 1959 г. са необходими на Българската народна банка за посрещане срочните плащания, около 5.997.453 щ[атски] дол[ара].

Тази сума може да се покрие от следните източници:

1. Разполагаем остатък от БНБ в конвертируема валута към 30.VI.1959 г.	991.996 дол[ара]
2. Очаквани постъпления за вече извършен износ в капиталистическа валута, която може да послужи за срочните плащания през м. юли 1959 г.	939.803 дол[ара]
3. Открити акредитиви от капиталистически фирми за български износ със срок на износа до 31.VII. 1959 година	745.700 дол[ара]
На тази сума може да се разчита, ако износът се извърши и произведението във валута се получи през м. юли 1959 година.	
4. Останалата разлика до 5.997.453 долара като се ползува договорения финансов кредит в Д[ойче] М[арки] и щ[атски] долара от Московска банка, Лондон и Еиробанк, Париж в белг[ийски] франка	2.677.499 дол[ара]

Валутното управление, съгласно договорените условия
съобщи на тази банка за финансовите кредити, които ще ползува
през м. юли 1959 г.

x

x x

Необходимо е да отбележим, че докато през миналата 1958 г. през м. юни имаше значителни постъпления от текущия износ в капиталистическите страни, към които ние сме насочили голяма част от нашия внос – ГФР и Австрия, през т.г. и понастоящем те са минимални.

Освен това, натрупани са значителни задължения и към някои страни, с които плащанията се извършват в клирингова валута. Такива страни са главно Австрия и Франция. Тъй като техническите кредити, предвидени в клиринговите двустранни спогодби, сме напълно използували, а срочните плащания далеч надхвърлят текущите постъпления от износ, Валутното управление среща и ще среща в бъдеще големи трудности за набавяне на клирингови щ[атски] долара в Австрия и клирингови фр[енски] фр[анка] във Франция, за плащане на вече извършения внос. Изход може да се намери като Българската народна банка сключи финансови сделки „СУИЧ“. При наличност на конвертируема валута, това ще бъде макар и трудно, но възможно за Австрия, но за Франция проблематично.

За набавяне на клирингова валута за издължаване на срочните плащания към тези страни може да се прибегне и към сделки „СУАП“, като временно се отстъпи конвертируема валута на националните банки на съответните страни до набиране чрез износ на необходимата клирингова валута.

Но сделки „СУАП“ трябва да извършваме само до размер, който можем да набавим чрез износ в определените срокове. В противен случай има реална опасност предоставената от нас конвертируема валута да бъде реализирана от чуждестранните банки, с които сме сключили сделка „СУАП“.

В тази светлина сериозно трябва да се разгледа и реши въпроса до колко е оправдано и разумно да се ползуват в бъдеще нови кредити и особено да се откриват нови акредитиви за виждане към Австрия и Франция, извън възможностите за плащане от текущия износ.

Към Франция сме открили акредитиви на виждане за 329.581.000 фр[енски] фр[анка] и сме ползували 6-месечни рамбурсни кредити за внос за 1.259.000.000 фр[енски] фр[анка] или общо 1.588.581.000 фр[енски] фр[анка]. Насреща на тези задължения имаме налични само 165.640.000 фр[енски] фр[анка] без изгледи за предстоящи близки постъпления от износ във Франция. Във Франция беше извършен износ на тютюни за около 1,5 млн. долара и валутата усвоена. Техническият кредит, предвиден по клиринговата спогодба с Франция, също е отдавна усвоен.

През миналата 1958 г. към м. юли 1958 г. Министерството на търговията беше обезпечило чрез износ във Франция около 700,0 милиона фр[енски] фр[анка] и Българската народна банка балансира постъпленията и плащанията, но тази година образуваните краткосрочни задължения към Франция далеч надхвърлят текущите постъпления и Българската народна банка може да бъде поставена в големи затруднения.

Към Австрия са открити акредитиви на виждане за 984.000 долара и са ползувани фирмени краткосрочни кредити за 1 600 000 долара, или е образувано краткосрочно задължение за 2.584.000 долара, изключая 3,0 млн. долара, които ДТП „Рудметал“ използува от австрийската фирма „Стил Мил“, със срок на плащане 1 година. Техническият кредит по клиринговата сметка с Австрия вече не се поддържа до установения връх от Министерството на търговията чрез износ, а от Българската народна банка чрез сделки „СУИЧ“ и „СУАП“. Лимитът по този кредит е напълно усвоен и в близките дни, след като сме извършили сделки „СУИЧ“ за 350.000 долара и сделка „СУАП“ за 300.000 долара, налага се да пристъпим към нови сделки от този род.

Същото е положението и с останалите капиталистически страни, с които плащанията се извършват по двустранни клирингови сметки. Това се отнася както до Турция, Гърция, Израел, Финландия, Норвегия, Холандия, Дания. Техническите кредити по клиринговите сметки с тези страни са напълно едностранно използувани. Използуван е и техническият кредит от 1,0 млн. долара по клиринга с ФНР Югославия.

От страна на Министерството на търговията се проявява „неразбиране“ за спазване условията по договорените и подписани от тях клирингови спогодби, облечени в правителствени документи. Явен натиск се упражнява от Министерството за превишаване на техническите кредити по клиринговите сметки с капиталистическите страни. В много случаи съпротивлението на Българската народна банка преодоляват като не откриват акредитиви по клиринга, а вноса извършват чрез инкасо на документи, поставят Българската народна банка пред свършен факт и прехвърлят грижата за плащането на сумите над техническите кредити върху Банката.

Клиринговите спогодби с капиталистическите страни са междуправителствени документи и по силата на това Българската народна банка е длъжна да спазва най-строго условията, които те съдържат.

Като се вземе в предвид, че в рамките на техническите кредити се извършват и нестоковите плащания с тези страни, включително и издръжката на българските дипломатически представителства, допускането на стокови плащания над техническите кредити означава не само уронване на престижа на нашата страна, но и създаване на нови затруднения на Българската народна банка за своевременно плащане с клирингова валута на текущите разходи за навла, заплати и др.

По мое мнение Българската народна банка в бъдеще по никакъв начин не трябва да допуска откриване акредитиви на виждане по клиринговите сметки с капиталистическите страни извън възможностите за плащане, осигурени чрез износ. Същевременно трябва да се пресекат и всички стремежи на Министерството на търговията за превишаване на техническите кредити с капиталистическите страни, чрез внос по инкасо на документи.

Противното означава да се демобилизира Министерството на търговията и предприятията от системата на това министерство относно изпълнението на плана за износа и мълчаливо да прехвърлят изцяло върху Българската народна банка грижите и отговорностите за плащанията към капиталистическите страни.

Моля за Вашето разпореждане.

София, *4* юли 1959 година

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Валутно управление
Й. Наков

ЛР/Написани 3 екз.
1 за Председателя на БНБ
1 за Зам.-председателя – др. М. Вельов
1 за службата

[Върху документа – надписи:]
Др. Вельов
Утре след обед бих искала да се видим по тая записка.
9.VII.[19]59 г. В. Луканова
др. Наков
Правилно е в записките за всеки месец да се посочва какво е предвидено за изтеклия месец и какво е било фактически – проверка на разчета.
19.VII.[1959 г.] М. Вельов

ЦДА, ф. 132П, оп. 2, а.е. 118, л. 22–24. Оригинал. Машинопис.

№ 864

ИНФОРМАЦИЯ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ ЗА ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ СТРАНИ ПРЕЗ 1960 ГОДИНА

София, 28 януари 1960 г.

Строго поверително

До
ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА Б К ПАРТИЯ
ДРУГАРЯ ТОДОР ЖИВКОВ
Т у к

ИНФОРМАЦИЯ

от Кирил Несторов, Председател на Българска Народна банка

Относно: плащанията към капиталистическите страни.

Другарю Живков,

По данни на Българска народна банка валутният план за 1959 година към капиталистическите страни за стоковите и нестокови плащания, включително ползуваните кредити, приключи с пасивно салдо 599,7 милиона валутни лева, равностойни на около 88,0 милиона долара, при планирано пасивно салдо 5,0 милиона валутни лева, равностойни на 0,7 милиона долара.

Това пасивно салдо се яви в резултат на неизпълнението на плана за износа, извършване на незапланиран внос, авансов внос и пр.

За срочно извършване на текущия внос по плана за 1959 г. и срочно плащане на поетите краткосрочни задължения в капиталистическа валута, Българска народна банка, с разрешение на Министерския съвет, през 1959 г. договори и използува краткосрочни стокови и финансови кредити от банки и фирми в капиталистическите страни, размерът на които към 31 декември 1959 г. възлиза на около 115,0 милиона долара, при 20,8 милиона долара използувани кредити в капиталистическа валута към 31 декември 1958 година.

От тези кредитни улеснения 80% получихме от Ейробанк – Париж и Московска народна банка – Лондон, в които Съветският съюз има дялово участие, свои представители и чрез които извършва разчетите си с чужбина.

Посочените две банки ни предоставиха краткосрочни финансови и стокови кредити при уверение от наша страна, че с използуваните кредити нашата страна ще посрещне временни разриви по платежния баланс с капиталистическите страни и срочно ще плаща на договорените срокове – 6 до 12 месеца.

Плащането на поетите от Българска народна банка краткосрочни кредити в капиталистическа валута следва да се извърши:

през I-то трим. 1960 г.	43,4 мил. долара
през II-то трим. 1960 г.	33,8 мил. долара
през III-то " 1960 г.	17,1 мил. долара
през IV-то " "	12,2 мил. долара
през 1961 г.	12,1 мил. долара

Същевременно за първите девет месеца на 1960 г. между вноса и износа към капиталистическите страни по план се предвижда разрив около 23,8 милиона долара, в това число:

през I-то трим. 1960 г.	9,3 мил. долара (без авансовия внос)
през II-то „ „	14,4 мил. долара
през III-то „ „	0,1 мил. долара

Съгласно плана постъпленията от износа към капиталистическите страни ще превишават плащанията по вноса, само през IV-то тримесечие на 1960 г. с около 66 милиона долара.

Следователно през първите три тримесечия на 1960 г. за срочно извършване на планирания внос и покриване на падежите поетите от Българска народна банка краткосрочни задължения в капиталистическа валута са необходими общо около 115,4 милиона долара, в това число:

през I-то трим. 1960 г. 52,7 мил. долара
през II-то трим. „ 48,2 мил. долара
през III-то трим. „ 14,5 мил. долара

Очев[ид]но стана, че за покриване на посочения разрив следва да се потърсят кредитни улеснения.

За тази цел съгласно 22-то разпореждане на Министерския съвет от 9 януари 1960 г. беше изпратена тричленна група в Франция, Англия и ГФР за договаряне на нови финансови и стокови кредити и отсрочване плащането на някои от използуваните кредити.

С писмо №-97 от 27 януари 1960 г. Министерството на външните работи уведоми Министъра на външната търговия и Председателя на Българска народна банка, че резултатите от преговорите с Ейробанк – Париж са незадоволителни.

Ейробанк – Париж, на която най-много се разчиташе, че ще ни предостави нови стокови и финансови кредити и отсрочи плащането на някои от ползуваните при нея кредити, е дала съгласие да ни отпусне само стокови кредити в размер на 30,0 мил[иона] долара, като категорично е отказала да ни отпусне финансови кредити и да отложи плащанията на някои задължения, падежите на които ще настъпят през 1960 г.

Ейробанк – Париж е мотивирала отказа си с това, че няма възможност да ни отпусне нови финансови кредити и отсрочи плащането на образуваните при нея наши задължения. Представителите на Ейробанк – Париж обаче неофициално са заявили, че тези въпроси не са от тяхна компетентност и нашата страна може да се отнесе към Държавната банка на СССР.

Освен това Ейробанк – Париж не е приела наново да ползуваме лимитите, които ще се освободят след извършване на погашения на ползуваните кредити.

По изключение Ейробанк – Париж е дала съгласие да отсрочи за плащане през м. април 1960 г. само 6,6 мил[иона] долара, които подлежат на погашение през м. м. февруари и март 1960 г., при около 40,0 мил[иона] долара при тази банка, с падежи м. м. февруари – юни 1960 г.

С това нашето положение няма да се облекчи, тъй като отложените 6,6 мил[иона] долара ще трябва да се погасят през м. април 1960 г., когато по план платежният ни баланс с капиталистическите страни е пасивен и през този месец следва да погасим други краткосрочни задължения в размер на около 13,0 милиона долара или общо 20,0 милиона долара.

Не може да се предвиди засега резултатът от посещението на групата в Московска народна банка – Лондон, от която ползуваме кредити в значителен размер.

От отрицателните отговори, които Московска народна банка – Лондон даде през последните седмици на нашите искания за ползуване на вече договорени с нея финансови кредити, което е намерило място и в съобщението от Париж на българската група, ни дава повод да предполагаме, че резултатите от разговорите, които ще се водят през следващите дни с тази банка в Лондон, също няма да бъдат задоволителни.

Не е излишно да отбележим, че възможностите на Ейробанк – Париж и Московска народна банка – Лондон за предоставяне на финансови и стокови кредити са ограничени от валутните разпоредби на съответните страни и тези банки нямат основания да предоставят дългосрочни кредити на други страни.

Финансови кредити банките в капиталистическите страни изобщо не предоставят на социалистическите страни, освен при специални условия, депозит на злато и др., тъй като това се счита като пряко подпомагане на дадена страна.

Банките в капиталистическите страни предоставят краткосрочни кредити в ограничен размер и то с оглед да осигурят пласмента на стоковата си продукция.

Поради това Българска народна банка през 1959 г. ползува изключително финансови кредити и основната част от поетите стокови кредити от Ейробанк – Париж и Московска народна банка – Лондон.

При това положение не може да се очаква, че българската група и Българска народна банка в бъдеще ще могат да договорят от капиталистическите страни кредитни улеснения в размер, необходим за нашите нужди.

Като се вземе предвид изнесеното по-горе, може да се направи извод, че при цялостно изпълнение на планирания износ през първото полугодие на 1960 г., чрез предоставените стокови кредити от Ейробанк – Париж – 30 милиона долара, ще се осигури до голяма степен извършването на плановия внос през първото полугодие на 1960 г. Това налага Министерството на външната търговия да вземе срочни мерки за извършване на планирания износ и постъпване на валута от този износ през първото полугодие на 1960 г.

Не са обезпечени обаче финансови кредитни улеснения, необходими за първото полугодие на 1960 г. за срочното плащане на поетите досега краткосрочни задължения, за около 66,0 мил[иона] долара.

При така очертаващото се валутно положение на страната съществува близка реална опасност нашата страна и Българска народна банка да се поставят в невъзможност още от м. февруари т.г. да изплащат на падежите поетите краткосрочни задължения.

Ако се допусне това, страната и Българска народна банка ще се изложат като неплатежоспособни и ще загубят доверието, което досега са завоювали в чужбина.

По наше мнение, разрешаването на възникналите проблеми във връзка с плащанията към капиталистическите страни, Българска народна банка сама не може да разреши.

Направени бяха постъпки за среща в Москва на Председателя на Българска народна банка с ръководството на Държавната банка на СССР. Досега обаче не е получено уведомление от съветска страна за насрочване на такава среща.

Според нас налага се плащанията към капиталистическите страни срочно да се обсъди и реши от Политбюро на ЦК на БКП.

Намираме, че с оглед на разрешаването на възникналите проблеми относно плащанията към капиталистическите страни, е целесъобразно да бъдат обсъдени следните въпроси:

1. Да се предоставят допълнителни количества стоки за износ в капиталистическите страни през първото тримесечие на 1960 г.

2. Да се направят постъпки пред социалистическите страни за отсрочване износа в тези страни на някои договорени количества стоки. При съгласие от социалистическите страни тези стоки да бъдат продадени на капиталистическия пазар срещу конвертируема валута.

3. Да се направят постъпки пред социалистическите страни за внос на някои стоки, включени в плана за внос от капиталистическите страни.

4. Да се направи преглед на плана за внос от капиталистическите страни и при възможност да бъдат снети за внос от тези страни стоки, от невнасянето на които няма да се накърни производствената програма на страната.

5. Да се направи преглед на производствените мощности и по пътя на малката механизация да се въведат възможните подобрения, с оглед съкращаване на вноса от капиталистическите страни.

6. Независимо от движението на предидущите въпроси, да се постави срочно, на високо равнище в Съветския съюз въпросът за отсрочване на ползуваните краткосрочни кредити при Ейробанк – Париж и Московска народна банка – Лондон и евентуално да ни [бъде] предоставен от СССР дългосрочен финансов кредит в конвертируема валута в размер до 50,0 милиона долара.

София, 28 януари 1960 г.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
ПРЕДСЕДАТЕЛ: *Й. Наков*
/К. Несторов/

[Върху информацията – надпис:]
Дадено на др. Несторов за доклад пред Първия секретар на ЦК [на] БКП.
28.1.1960 г. Й. Наков

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 15, л. 83–87. Оригинал. Машинопис.

№ 865

ИНФОРМАЦИЯ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИТЕ В КРАЯ НА ЯНУАРИ И НАЧАЛОТО НА ФЕВРУАРИ 1960 Г. СРЕЩИ И РАЗГОВОРИ НА ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БНБ С А. ДУБОНОСОВ, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МОСКОВСКАТА НАРОДНА БАНКА, ЛОНДОН

Лондон, преди 6 февруари 1960 г.

Поверително!

LEGATION OF THE
PEOPLE'S REPUBLIC OF BULGARIA
TRADE DEPARTMENT
№ .....
БНБ Ц. УПРАВЛЕНИЕ
ВХ. № *10-150*
*8.II.*1960 г.

LONDON
1. HALL ROAD, N.W.S.

ДО
М[ИНИСТЪ]РА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ
др. ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ
Копие: ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА Б.Н.Б.
др. КИРИЛ НЕСТОРОВ
С О Ф И Я

ИНФОРМАЦИЯ

Относно: Резултатите от разговорите с Московска Народна Банка – Лондон.

След пристигането ни в Лондон на 28.I.1960 год. имахме няколко срещи с председателя на Московска Народна банка др. Дубоносов. Тъй като Ойробанк – Париж ни отказа финансови кредити, както и отсрочката на погашенията, ние увеличихме исканията за нови финансови кредити от Московска Народна банка до 46 мил[иона] долара, от които 6 мил[иона] долара за м. февруари и по 10 мил[иона] долара за м. м. март, април, май и юни. Другарят Дубоносов подчерта, че това е голяма трудност за него и за възможностите, с които разполага банката.

Капиталът на банката е всичко 500 000 английски лири, а сумата на привлечените средства – около 50 мил[иона] лири или едно съотношение между собствените и привлечени средства 1:100, докато това съотношение за най-големите английски банки е най-много 1:50. Затова му е било обърнато внимание даже от Английската банка.

Явяването на пазара за такива големи суми създава нездрава обстановка. След като проведе много срещи с местни банкери и представители на чужди банки, др. Дубоносов съумя да осигури следните кредити:

1. Московска народна банка отпуска следните търговски кредити:

а) В английски лири – кредит на обща сума 12–13 мил[иона] долара за внос от стерлинговата зона със срок 6 месеца.

б) Западногермански марки – 5 мил[иона] долара със срок от 6 до 12 месеца за внос от Западна Германия.

в) 5–6 мил[иона] долара кредит за внос от Италия със срок 12 месеца при лихва от 6 до 6½% в зависимост от валутата, в която се ползува кредитът.

г) Освен това проучва възможностите да ни предостави 4 мил[иона] долара за внос от други страни (Белгия, Дания, Норвегия, Швеция) със срок от 6 до 12 месеца.

2. Московска народна банка отсрочва всичките ни плащания за м. февруари и март (с изключение на английските лири), възлизащи общо на около 6 мил[иона] долара. Плащането на марките се отсрочва с 9 месеца, а срокът на останалите валути ще бъде уточнен допълнително.

3. Московска народна банка ни предоставя финансов кредит в размер на 5 мил[иона] долара за м. февруари и 5 мил[иона] долара за м. март. За м. април др. Дубоносов даде обещание да направи всичко възможно, за да ни осигури 10 мил[иона] долара финансов кредит. За тази сума Б.

Н. Б. ще трябва да се обърне отново с писмо през м. март до Московска народна банка.

Тези кредити са със срок от 6 месеца. Окончателните им условия ще ни бъдат съобщени допълнително.

Може да се счита, че от Московска народна банка ние получихме 20 мил[иона] долара финансов кредит, 27 мил[иона] долара търговски кредит и 6 мил[иона] долара отсрочка на погашенията.

Наред с това др. Дубоносов обеща да обсъди отново въпроса за предоставяне на финансови кредити за следващите месеци, след като се върне от Москва в края на м. февруари. При възможност, по наша покана, др. Дубоносов би могъл да посети София в края на м. март или началото на м. април за обсъждането на тези въпроси. Той ще замине за Москва към 10.II. т.г.

След проведените досега в Париж и Лондон срещи могат да се направят следните изводи:

1. Осигурени са необходимите търговски краткосрочни кредити за цялостното обезпечаване на планирания внос от капиталистическите страни през 1960 година.

2. С получените отсрочки при Ойробанк – Париж и Московска народна банка – Лондон, както и с новите финансови кредити, се решава задачата за погашенията на използуваните вече кредити до края на м. април т.г.

Изхождайки от големите трудности, които се срещат при осигуряване на финансови кредити и отлагане на плащанията, считаме за целесъобразно още отсега да препоръчаме:

а) Целият внос да се извършва на кредит, като постъпленията от износа се използуват изключително за погашения на ползуваните кредити.

б) Осигурените в повече краткосрочни търговски кредити да се използуват за превръщането им чрез реекспорт във финансови кредити. За целта трябва да се дадат веднага на ДТП „Рудметал“, ДТП „Индустриалимпорт“, ДТП „Химимпорт“ и ДСП „Булет“ указания за закупуване на кредит подходящи стоки от западните страни, които биха могли да се реекспортират срещу налично заплащане в други страни. Подобни операции в много по-малък мащаб са били извършвани вече по триъгълника Египет – България – ГФР, както и по триъгълника Югославия – България – ГФР.

Освен това ние имахме срещи с представители на Мидланд банк и Уестминстер банк, с които информативно обсъждахме положението на кредитния пазар и възможностите за намиране на дългосрочни кредити. Те се отнесоха доста студено към тези въпроси и подчертаха, че кредитите се договарят от английските износители и на тях се отпускат, а за това е необходимо разрешение от английските власти и правителствена гаранция. Тези кредити се разглеждат конкретно за всеки отделен случай.

По възможностите за получаване на дългосрочни кредити ще се спрем подробно след срещите в ГФР и Италия.

ТЪРГ[ОВСКИ] СЪВЕТНИК: *Ем. Разлогов*
Н. В. Царевски
М. Балабанов

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 15, л. 48–51. Оригинал. Машинопис.

№ 866

СПРАВКА ЗА ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ СТРАНИ ВЪВ ВРЪЗКА С КРАТКОСРОЧНИТЕ КРЕДИТИ, ДОГОВОРЕНИ С МОСКОВСКАТА НАРОДНА БАНКА, ЛОНДОН

София, 6 февруари 1960 г.

Поверително

С П Р А В К А

Относно: плащанията към капиталистическите страни след договаряне на краткосрочни кредити от Московска банка, Лондон (писмо № 126 от 5.II.1960 г. на Министерството на външните работи).

Българската група в Лондон е договорила краткосрочни стокови и финансови кредити с Московска банка, Лондон.

А. ТЪРГОВСКИ КРЕДИТИ

4,5 млн. англ[ийски] лири = 13,0 млн. долара
със срок 6 месеца
5–6 млн. долара за използуване за доставки
в Италия, със срок 1 година 5,0 „ „
21,0 д[ойче]м[арки] за доставки в ГФР = 5,0 „ „
със срок 6 месеца

Не се съобщава за сроковете, през които тези кредити могат да се използуват.

Б. ФИНАНСОВИ КРЕДИТИ

5,0 млн. долара за използуване през м. февруари 1960 г.,
със срок 6 месеца
5,0 млн. долара за използуване през м. март 1960 г.,
със срок 6 месеца
10,0 млн. долара за използуване през м. април 1960 г.,
което не е окончателно решено.

В. ОТЛАГАНЕ НА НЯКОИ СРОЧНИ ПЛАЩАНИЯ

Отлагат се с 9 месеца плащанията с падежите м. февруари и март 1960 г. с изключение на тези в англ[ийски] лири, т.е. отлагат се за м. ноември 1960 г. 6,2 млн. долара.

При това се получава следното положение с плащанията в капиталистическа валута.

1. Обезпечава се срочно плащане на поетите от Българската народна банка краткосрочни задължения през м. февруари 1960 г.

2. През м. март 1960 г. подлежат за плащане по предварителни данни общо около 18,0 млн. долара.

Като спаднем от тази сума 10,7 млн. долара, в това число:

а) 2,7 млн. долара, отсрочени от Еиробанк, Париж за плащане през м. април 1960 г. и 3 млн. долара, отсрочени от Московска банка, Лондон за м. ноември 1960 г.;

б) 5,0 млн. долара предоставен финансов кредит от Московска банка, Лондон.

Остават за плащане около 7 млн. долара. Следователно, като се вземат предвид, че през м. март 1960 г. ще постъпят от износ на стоки около 2 млн. долара, ще останат да се търсят около 5,0 млн. долара.

3. С падежи м. април 1960 г. задълженията са около 19 млн. долара, от които само към Еиробанк, Париж около 16 млн. долара.

Или за пълно покриване на плащанията през м. април 1960 г. следва да се търсят около 9

млн. долара (без постъпленията от износ през м. април), ако Московска банка, Лондон предостави 10,0 млн. долара финансов кредит.

Тъй като финансовите кредити, които предоставя Московска банка, са в долари, а задълженията ни са главно в д[ойче] марки, белг[ийски] франкове и пр., които имат твърд и висок курс, Българската народна банка ще трябва да арбитражира, от което ще понася загуби от курсови разлики. Кредитите, които предоставя Московска банка, Лондон, са:

1. Главно 6-месечни с изключение на кредитните улеснения за внос от Италия и отсрочките, които прави от м. февруари и м. март за м. ноември.

2. Лихвите, които ще плащаме по кредитите при Московска банка, Лондон, са по-високи с около 0,5–1% от тези, които плащаме при Еиробанк, Париж.

От предоставените кредити от Московска банка, Лондон в англ[ийски] лири и долари за внос от Италия, едва ли ще се използуват напълно.

Остават открити въпросите:

1. За посрещане на една част от плащанията с падежи м. март и април 1960 г. и цялостно на падежите през следващите месеци на 1960 година.

2. Доколко е целесъобразно да се ползуват и в бъдеще краткосрочни кредити със срок 6–9 месеца за внос на стоки от капиталистическите страни, като се образува едно голямо краткосрочно задължение в капиталистическа валута, което расте с всеки изминат месец.

София, 6.II.1960 година

ЗАМ.-Н[АЧАЛНИ]К УПРАВЛЕНИЕ: *Й. Наков*

ЛР/Написани 2 екз.
1 за Председателя на БНБ
1 за Валутното управление
№ 111/6.II.1960 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 15, л. 43–44. Оригинал. Машинопис.

№ 867

ЗАПИСКА ЗА ПРОВЕДЕНИТЕ СРЕЩИ И РАЗГОВОРИ НА ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БНБ С ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БАНКОВИ И ФИНАНСОВИ ИНСТИТУЦИИ ВЪВ ФРАНЦИЯ, АНГЛИЯ, ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ И ИТАЛИЯ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КРАТКОСРОЧНИ КРЕДИТИ И ПРОУЧВАНЕ НА УСЛОВИЯТА ЗА СРЕДНОСРОЧНО И ДЪЛГОСРОЧНО КРЕДИТИРАНЕ НА ИЗНОСА ОТ ТЕЗИ СТРАНИ

София, 16 февруари 1960 г.

ЗАПИСКА

за срещите с банките в капиталистическите страни

От 20 януари 1960 г. до 15 февруари 1960 г. беше командирована група в състав: Емил Разлогов, Нешо Царевски и Михаил Балабанов във Франция, Англия, Западна Германия и Италия, с цел да намери краткосрочни кредити и проучи условията за средносрочното и дългосрочното кредитиране на износа от тези страни.

Групата извърши редица срещи с представители на банкови и други институции в посочените страни, за да разисква посочените въпроси.

Първата среща беше на 22 януари 1960 г. – петък – с представителите на Ойробанк – Париж, на която присъствуваха Хилсум, председател на банката, Алексеев, зам.-председател, Пейон – генерален секретар и Ги де Боасон.

На тази среща ние поставихме искания за предоставяне на финансов кредит в размер на 14 млн. долара (8 млн. долара в Д[ойче]М[арки] и 6 млн. долара в долари), от които 8 млн. долара за

I-то тримесечие и 6 млн. долара за II-то тримесечие. Срок 2 години.

Освен това ние поискахме 27 млн. долара търговски кредити със срок 1–2 години, от които 15 млн. долара в Д[ойче]М[арки], 5 млн. в долари, 2 млн. долара в английски лири и 5 млн. долара във фр[енски] франка.

Беше депозирано също искане за отсрочка с 12 месеца на падежите в Д[ойче]М[арки] и долари, които подлежат на погашения от февруари до септември 1960 г. на обща сума около ... млн. долара.

След тази среща представителите на Ойробанк обещаха да проверят всички възможности преди да ни дадат своя отговор. Хилсум и Алексеев обаче ни предупредиха, че въпросът за такива големи кредити е много сериозен, че Ойробанк има да подпомага всички социалистически страни, а не разполага с големи ресурси и възможности.

На втората среща, която се състоя на 26 януари 1960 г. (вторник) представителите на Ойробанк изтъкнаха сериозността на положението с нашите кредити и заявиха, че по своите функции Ойробанк извършва краткосрочно кредитиране на вносните операции, но Банката не може да отпуска значителни суми във вид на финансови ресурси. Банката отпуска при това кредити за малки срокове за покриване на сезонни и други временни разриви в нашия баланс и тя не може да финансира нашите постоянни пасивни салда. Затова тя не финансира за дълги срокове и няма въобще възможност за това. Ойробанк има собствен капитал всичко 3 млн. долара и затова тя кредитира нашите страни като получава сама кредити от капиталистическите банки. Само по изключение Ойробанк давала финансови кредити и то за крайно малки срокове. В отделните случаи това биха могли да правят и в бъдеще.

Хилсум заяви, че Ойробанк е дала досега много големи кредити на България, които са гарантирани от БНБ и те считат тази гаранция за стопроцентова, че националната банка на една страна не може никога да изпадне в състояние на неплатежоспособност. Достатъчен е един случай на неплатеж от страна на БНБ, за да се ликвидира цялата база за по-нататъшното получаване на кредити. Затова Ойробанк сериозно предупреждава, че всяка гаранция на БНБ трябва да бъде покривана точно и акуратно на падежа.

Тук Хилсум явно се боеше от възможността за неплащане в срок от БНБ и заяви: „Ние кредитираме вас за извършване на закупки, но не можем после да плащаме вместо вас, т.е. сами да погасяваме своите кредити. Ако не погасите вие на нас, ние не ще можем да погасим на капиталистическите банки. Вие използувате кредитите, а сега не можете да платите. Затова в случая нашето положение като кредитори е по-лошо, щом като имаме лоши длъжници“.

Тонът и държанието на Хилсум на тази среща бяха много остри и даже груби. Алексеев го поддържаше по всички въпроси, но се опитваше само да смекчи положението и да подобри атмосферата.

Ние заявихме на Ойробанк, че БНБ винаги е била редовен платец и няма никакво основание нашите кредитори да се боят, че тя акуратно ще посрещне всичките си задължения в съответните срокове, но че ние търсим известни източници, за да увеличим още повече търговията си с капиталистическите страни.

След тези напрегнати разговори Ойробанк ни предложи чрез Хилсум и Алексеев следното:

1. Ойробанк отпуска на БНБ исканите търговски кредити, които могат да бъдат увеличени евентуално до 30 млн. долара. Това е краткосрочен кредит за посрещане на нашите нужди по вноса. По валути той се разпределя примерно така: 6 млн. долари, 17 млн. долара в Д[ойче]М[арки], 2 млн. долара във фр[енски] франка, 4 млн. долара в анг[лийски] лири. (Впоследствие се договорихме с Московска народна банка – Лондон да кредитира целия наш внос в английски лири и затова ще следва да уведомим Ойробанк, като поискаме кредитът в анг[лийски] лири да се трансформира в друга валута). Сроковете на кредита в Д[ойче]М[арки] са 9 месеца, на доларите – половината 6 месеца и половината 9 месеца. Кредитът в останалите валути има срок 6 месеца.

Трябва да се подчертае, че този кредит не се предоставя във вид на лимит и не увеличава съответно лимитите по досега ползуваните кредити, т.е. след погасяването им отделните търговски кредити не се възобновяват. За техническото оформяне на кредита Ойробанк ще ни изпрати писмо.

2. Ойробанк отказа категорично да ни даде нови финансови кредити.

3. Ойробанк по принцип отказва да отсрочва погашенията на отделните плащания, тъй като това противоречи на нейните задачи и на принципите, върху които е изградена работата ѝ както със социалистическите, така и с капиталистическите банки, на които тя е длъжник.

Същевременно, за да ни осигурят време за намиране на средства за посрещане на нашите нужди, Ойробанк се съгласи да отсрочи част от падежите за м. м. февруари и март до 1 април на обща сума около 5 млн. долара. В случай, че и тогава не сме в състояние да погасим, ще ни дадат още едно последно отсрочване до 1 май 1960 г. Освен това Ойробанк ще отсрочи с 6 месеца погашенията на около 6 млн. долара други кредити, съгласно тяхното писмо от 12 август 1959 г.

Наред с горното, представителите на Ойробанк открито ни посъветваха да се отнесем до Госбанк – Москва, за да осигурим средства за плащане. Те смятат, че ние не можем да минем без помощта на СССР и Госбанк.

Бяха разисквани и някои други въпроси.

По въпроса за доставката на винарската изба Ойробанк се съгласи да поеме финансирането ѝ за срок от две години. Общата сума е малка – около 850 000 долара.

Ние запитахме Ойробанк какви са възможностите за изпращане на 1–2 наши служители за обмяна на опит и специализация при тях. Беше ни отговорено, че на специализация не е възможно да се изпращат, тъй като е необходимо разрешение на френските власти, които ще искат да изпратят свои специалисти в БНБ на реципрочни начала. Възможно е да се изпратят тези лица в нашето търговско представителство, а от там ще посещават Ойробанк за информации и срещи.

На 27 януари 1960 г. беше проведена нова среща, на която представителите на Ойробанк се опитаха да смекчат положението, създадено на втората среща. Те бяха по-внимателни. Така те се държаха и на обеда, който ни бе даден от тях и дадоха да се разбере, че биха разгледали допълнително някои възможности (за финансови кредити и отсрочки), след като ние посетим Англия, Западна Германия и Италия и се види общият резултат. Затова те предложиха да се върнем отново в Париж след тези срещи. Тъй като от тази среща не може да се очаква нещо значително, ние се отказахме от нея, като им съобщихме, че тази среща би могла да се състои между тях и др. Разлогов като наш търговски представител в Париж. Затова е необходимо да се направи точен разчет и се съобщи на др. Разлогов, за да знае какво следва да поиска сега от Ойробанк.

Ойробанк ни заяви, че кредитите със срок 9 месеца плюс три месеца продължение бяха предвидени като изключение, но станаха система и вече злепоставят нея пред другите банки.

От Ойробанк ние се интересувахме и относно режима на дългосрочното кредитиране на френския износ. От разговорите се изясни, че дългосрочните кредити по износа във Франция се дават на фирмите-износителки. За отпускането на такъв кредит е необходимо разрешение на специалната правителствена комисия. Въз основа на това разрешение се получава държавна гаранция на кредита. Едва след всичко това банката на износителя го кредитира. Последната реесконтира тратите във Френската държавна банка, тъй като банката на износителя обикновено не кредитира със собствени средства.

Във Франция имахме среща и с представителите на една от най-големите банки – Сосиете Женерал, Париж. Те бяха научили за нашето пристигане и сами ни потърсиха, като ни поканиха да се срещнем. Срещата се състоя в банката, откъдето ни поканиха на обед и там фактически се водиха разговорите. На обеда от наша страна присъствуваха Царевски и Балабанов, а от тяхна страна – Жан Юрет, Андре Олбек и Толера.

Представителите на тази банка се интересуваха от нашата мисия и изявиха желание да развием отношенията си с тях, като подчертаха същевременно, че те не искат да конкурират Ойробанк, с която работят много добре. Съобщиха ни, че са пуснали вече писмо до БНБ, с което като начало предоставят известни кредитни улеснения. Подчертаха, че тази сума е само начална, че ако се развият повече нашите отношения, те биха могли да увеличат сумата на кредитите.

Г-н Олбек се интересуваше живо от арбитражните операции и даде своя адрес, като взе името на др. Антонов. Той помоли при нужда да се обърне към тях за арбитражни операции, които те биха могли да изпълнят при изгодни за нашите условия.

По разговорите личеше, че те са заинтересовани от развитията на операциите с БНБ, поради което ни поканиха на среща. По същите причини г-н Толера беше в София. Но не е изключено в тази тяхна покана да има и друг мотив. От Ойробанк бяхме предупредени, че представители на

френските власти са правили изявления относно развитието на плащанията между Франция и България, като са заявили, че те са обезпокоени от развоя на тези плащания. Това е станало по времето, когато там е било известено, че във Франция ще отиде др. Несторов. Поради това Пейон – генерален секретар на Ойробанк, не изключваше възможността френските власти да са възложили на тази банка да се срещне с нас и разбере някои въпроси, които ги интересуват. Изглежда, че въпросът на г-н Юрет относно това, не считаме ли ние, че френско-българският клиринг е вече излишен, не беше случаен.

В Лондон пристигнахме на 28 януари 1960 г. При първата среща с др. Дубоносов – председател на Московска народна банка, ние имахме общ разговор, в който искахме да узнаем възможностите на тази банка. Затова конкретните наши искания поставихме на втората среща.

На нас стана ясно, че др. Дубоносов се отнася с много голямо разбиране към нашите искания и проявява голямо желание да ни услужи. На срещите присъствуваше и др. Воронин – главен счетоводител. Предвид на благоприятния изход от разговорите с Ойробанк, ние коригирахме набелязаните преди това наши искания към Москау народни банк и помолихме да ни осигурят 46 млн. долара нов финансов кредит, от които 6 млн. долара за м. февруари и по 10 млн. долара за м. м. март, април, май и юни. Освен това ние предявихме искания и за получаване на търговски кредити за внос на стоки на обща сума около 40 млн. долара и за отсрочка на някои погашения.

Другарят Дубоносов подчерта, че това ще представлява за него извънредно голяма трудност, тъй като възможностите на банката не са така големи. Сумата на собствените средства на банката възлиза на 500 000 анг[лийски] лири всичко, а сумата на привлечените средства и ресурси – около 50 млн. лири. Това дава едно съотношение между собствени и мобилизирани чужди средства 1:100, докато това съотношение за най-големите английски банки е най-много 1:50. За това неблагоприятно съотношение на др. Дубоносов е било обърнато внимание даже от Английската банка.

От друга страна, явяването на паричния пазар с търсене на такава голяма сума наведнъж, създава нездрава обстановка.

Другарят Дубоносов, както и представителите на Ойробанк, ни обърнаха внимание за това, че би било по-добре, ако ние бяхме там в края на ноември или началото на декември. Др. Дубоносов ни обърна също така внимание, че финансови кредити могат да се ползуват като изключение, но не и основна форма, както това е в нашите отношения с тях. Основата на нашите банкови отношения следва да бъдат търговските кредити. Той ни съобщи също така, че не е успял да договори исканите от нас 30 млн. Д[ойче]М[арки] със срок 2–3 години за внос от Западна Германия. Затова този въпрос вече отпада.

Другарят Дубоносов проведе много срещи и има разговори с представители на ред банки, за да осигури кредити. Това наложи да се удължи и нашият престой в Лондон, наред със забавянето на западногерманската виза.

В резултат на всичко това др. Дубоносов ни даде следните обещания, които ще ни бъдат съобщени писмено:

1. Москау народни банк ще отпусне на БНБ следните търговски кредити:

а) в анг[лийски] лири – кредит на обща сума 12–13 млн. долара за внос от Англия и от стерлинговата зона със срок 6 месеца, тъй като английското законодателство не разрешава да се отпуска кредит в английски лири за срок повече от 6 месеца;

б) в западногермански марки 5 млн. долара със срок от 6 до 12 месеца за внос от Западна Германия. При ползуването на този кредит ние ще откриваме акредитивите в Западна Германия и документите ще се движат директно между БНБ и западногерманските банки, а плащането ще се извършва чрез рамбурсиране при Московска народна банка – Лондон;

в) 5–6 млн. долара кредит за внос от Италия със срок 12 месеца при лихва 6 до 6,5%, в зависимост от валутата, в която се ползува кредитът;

г) проучва се въпросът за намиране на 4 млн. долара кредит за внос от някои други страни (Белгия, Дания, Норвегия, Швеция), със срок 6 до 12 месеца.

2. Московска народна банка ще отсрочва всичките ни падежи за м. м. февруари и март (с изключение на английските лири, за които Законът не разрешава по-голям срок), възлизащи общо на около 6 млн. долара. Плащането на марките се отсрочва с 9 месеца, а срокът на останалите ва-

лути ще бъде уточнен допълнително.

3. Московска народна банка ще отпусне 5 млн. долара финансов кредит за м. февруари и 5 млн. долара за м. март. За м. април др. Дубоносов даде обещание да осигури 10 млн. долара финансов кредит. За тази сума БНБ трябва да се обърне отново с писмо до Московска народна банка през м. март. Тези кредити ще имат общо взето 6-месечен срок, но точните им условия ще ни бъдат съобщени допълнително. Сумите за останалите месеци ще се разискват отново, след като др. Дубоносов се завърне от Москва, където ще бъде до края на м. февруари. По наша покана той би посетил София в края на м. март или началото на м. април, за да обсъдим тези въпроси.

В цяло от Москау народни банк ни е дадено съгласие за около 27 млн. долара търговски кредит, 20 млн. долара финансов кредит и 6 млн. долара отсрочки на погашенията.

При разговорите с др. Дубоносов бяха обсъдени и някои други въпроси. Др. Дубоносов съобщи, че БНБ не държи на хранение никакви средства в Московска народна банка. Той моли да се държи на сметка при него една част от валутната ни наличност, което ще подобри позициите на неговата банка. От друга страна, той даде съвет да се образува по-голям валутен резерв от наша страна и да не се боим, че лихвата на този резерв ще е по-малка от лихвата, която ние плащаме за кредитите. Този резерв ще ни помогне да погасяваме в срок, да маневрираме с него и пак да го попълваме.

Този съвет е напълно правилен и навременен. Необходимо е да се осъществи решението на нашето правителство за образуване на валутен резерв от 10 млн. долара. Ако ние имаме такъв резерв при Ойробанк и Московска народна банка, много по-лесно бихме могли да получим финансови кредити, когато се нуждаем. Той ще ни осигури и постоянна платежоспособност.

Др. Дубоносов препоръчва също така да не искаме чести отсрочвания на падежите, което говори лошо за авторитета на една национална банка, а да погасяваме и веднага след това (или след 2–3 дни) да искаме друг кредит. Той сам никога не иска отсрочки от банките, които кредитират Московска народна банка. Особено е желателно да се погасяват падежите, които настъпват в края на месеците и след това в началото на следващия месец да се иска нов кредит. Това ще осигури и по-голям оборот по сметките, което не е без значение за английските власти, които контролират дейността на банката.

По отношение на нашето желание да изпратим двама души на специализация, др. Дубоносов прие това и обеща, че ще направи всичко възможно да бъдат запознати с всички операции, с английския валутен пазар и пр., за да станат добри наши работници.

Др. Дубоносов обърна внимание, че падежите в английски лири трябва много строго да се следят и нашата сметка в английски лири да не излиза на червено. Досега ние системно държим тази сметка на червено, което не е позволено от английските власти. Дадохме обещание, че ние, подобно на практиката на Госбанк, ще държим по нашата сметка в английски лири определен резерв (около 40–50% от сумата на откритите акредитиви без покритие), за да могат редовно да се посрещат нашите плащания. Освен това, необходимо е да упълномощим Московска народна банка при липса на английски лири по нашата сметка да арбитражира други валути (от нашите сметки или за сметка на отпуснатите ни кредити), за да покрие задълженията в лири.

В цяло др. Дубоносов положи много грижи, за да удовлетвори нашите искания. Освен редовните срещи с него и др. Воронин, бяхме заедно на кино и един път на театър, един път на обед, даден от тях и на вечеря, дадена от нас.

В Лондон ние имахме среща също така с представители на Английската банка и двете големи банки, които влизат в голямата петорка – Мидланд банк и Уестминстър банк.

В Английската банка ние се срещнахме с Рудхем и Пескут. Конкретни въпроси не сме обсъждали. Ние се интересувахме от общия ред на дългосрочното кредитиране на износа, а те се интересуваха от общото развитие на нашата страна.

В Мидланд банк се срещнахме с Филип Шоу – помощник на главния директор по чуждестранните операции и Банкс – помощник-директор. Специални въпроси не обсъждахме, тъй като от самото начало пролича студеното им отношение към нас. Ние се информирахме за реда на дългосрочното кредитиране на английския износ. Те заявиха, че могат да предоставят кредити само на английските износители и то до една година за машини. За целта експортьорът получава гаранция от държавния департамент за гарантиране на експортните кредити. Относно покупката на кораби

ни съобщиха, че има създадена специална фирма за кредитиране износа на корабите. Тя кредитира до 5 години, но при някои условия може и повече (ако има гаранция за по-дълъг срок).

Представителите на тази банка заявиха, че за първи път са посетени от БНБ, че са радостни от тази среща и се надяват втори път да ни видят в София. Шоу е бил в редица социалистически страни, но не е идвал в България.

В Уестминстър банк се срещнахме със Смит – директор по операциите с чужбина и Уест – негов помощник. Освен това на срещата присъствуваше и един служител, който говореше на руски език.

Представителите на тази банка ни посрещнаха много любезно, което се обяснява с желанието им да привлекат повече наши операции. Преди няколко години Уестминстър банк е била основният ни кореспондент в Англия.

На втората ни среща с представителите на тази банка, по време на дадения ни обед, обсъдихме информативно режима на дългосрочното кредитиране в Англия. Разговаряхме относно паричния пазар, възможностите за сътрудничество и особено за дългосрочните кредити. Беше ни заявено, че за дългосрочен кредит в Англия се обръщат самите износители към своите банки. Такъв кредит се отпуска само за инвестиционни обекти, като за целта е необходима гаранция от департамента за гарантиране на експортните кредити. Срокът за кредитите на такива обекти би могъл да достигне 5 години. Те считат, че нито една от клиринговите банки в Англия не ще се съгласи да измени този режим.

От разговора в Английската банка разбрахме, че в департамента за гарантиране на експортните кредити за България е определена квота от 400 хил[яди] англ[ийски] лири. Подхвърли ни се, че тази квота „не е неизменна“.

В Западна Германия имахме само 3 дни на разположение, поради което не можахме да посетим някои от набелязаните банки. Освен това ние се разделихме, като др. Балабанов посети Берлин, а Разлогов и Царевски – Хамбург, Дюселдорф, Есен и Франкфурт.

В Хамбург на 8 февруари 1960 г. ние се срещнахме с представители на Банк фюр Гемайнвиртшафт – господата Фламерсфелд – директор, Форхолц – прокурист и Херман – служител. Те бяха много любезни. Както по време на разговора, така и по време на обеда, който ни дадоха, те подчертаха, че нашите отношения се развиват добре и те желаят да ги разширят още повече. Имат намерение да посетят България по време на Пловдивския панаир. Предложиха да включваме плащанията чрез тяхната банка в тези случаи, когато имаме свобода да избираме. Дадоха ни карта с районно разпределение на плащанията между тях и другите клонове на същата банка с молба да го спазваме по възможност. Помолиха също така различията по акредитивите с нас да уреждаме по телекса, а не с писма за по-бързо.

Обещаха да удовлетворят нашето искане за увеличаване на кредитния лимит от 3 на 6 млн. Д[ойче]М[арки], от който половината със срок от 9–12 месеца и половината 3–6 месеца, за което незабавно ще ни уведомят писмено. По отношение на средносрочните кредити ни съобщиха, че те не се занимават с това, а има полудържавни институти като Кредитаншталд и други.

В Хамбург опитахме да влезем във връзка и се срещнем с „Хермес“, но тази среща ни беше отказана под претекст, че отсъствува председателят и че те не решават фактически никакви въпроси, които биха интересували нас.

В Дюселдорф на 9 февруари 1960 г. се срещнахме с представители на Комерцбанк – Еберхард и Ян.

Те ни посрещнаха също много внимателно и се интересуваха живо от нашето стопанско развитие. Г-н Еберхард се готви да посети България през време на Пловдивския панаир.

Представителите на тази банка дадоха обещание да увеличат кредитния лимит при по-благоприятни срокове, за което ще ни уведомят. Поради претрупаност ние отказахме обеда, който те искаха да ни устроят. Специално г-н Ян се интересуваше от литературата за стопанското развитие на България, каквато ние му обещахме.

От българска страна на срещата присъствуваха Царевски и Дончев.

Втората среща в Дюселдорф същия ден ние имахме със Симонбанк, на която присъствуваха – самият Симон, Фраст и Корф.

Те ни посрещнаха много любезно и по всичко личеше тяхното голямо желание да развиват отношенията си с нас. Но от разговора разбрахме, че като новообразувана банка те не разполагат

с големи капитали и нейните възможности са много малки. Съобщиха ни, че са отпуснали неголям кредит на БНБ, който вече е използуван.

Същия ден се срещнахме с представителите на Банк фюр Гемайнвиртшафт – Дюселдорф – г-н Шнелер, който неотдавна беше в София. Той беше напуснал банката в един близък град по случай откриването на техен банков клон там и беше се върнал нарочно, за да се срещне с нас. Той ни съобщи, че нашето искане за увеличаване на кредитния лимит от 15 на 20 млн. дойчмарки е удовлетворено и представителите на тяхната банка се намират в момента в София. Освен това г-н Шнелер ни съобщи, че тяхната банка е готова да финансира закупките от Круп за 10–12 млн. дойчмарки при следните условия:

а) 10% се плащат при поръчката;

б) 10% при извършването на отделните доставки.

Тези суми ще се изплатят на Круп от банката, която ще кредитира направо нас;

в) за останалите 80% банката ще кредитира направо Круп в процеса на производството до доставката. След доставката тя ще ни отпусне кредит, за да ги изплатим със срок 5 години. За този кредит банката няма да иска никакво правителствено разрешение, нито гаранция [на] „Хермес“. Това е право на банката сама да кредитира. Необходима е гаранция само от БНБ.

На нашия въпрос можем ли да използуваме тази сума за плащане на други инвестиционни обекти от други фирми, ни беше отговорено положително.

Нашите разговори продължиха и през време на обеда, който ни беше даден в самата банка с храна от стола. Ние запитахме информативно дали банката ще бъде в състояние да финансира дългосрочно един цех за студено валцоване на обща сума около 20 млн. Д[ойче]М[арки]. Г-н Шнелер ни обясни, че това не ще е по силите на една банка, затова по инициатива на германския износител ще трябва да се образува банков концерн от няколко банки, който ще може да осъществи кредитирането на доставката на един такъв крупен обект.

Г-н Шнелер даде информация, че тяхната банка работи с всички социалистически страни, на които е дала кредити за около 100 млн. Д[ойче]М[арки] и затова тя не разполага с големи свободни средства.

Поради това, че тя е банка на профсъюзите, необходимо е решенията на управителния съвет да бъдат потвърдени от отделните профсъюзи. Това ще бъде необходимо и за посочения кредит за доставка от Круп. Той обаче се надява, че това решение ще бъде потвърдено.

Вечерта на същия ден ние посетихме гр. Есен и се срещнахме с г-н Байц – директор на фирмата Круп. Г-н Байц сърдито подчерта, че са дадени вече всички искани от България условия, за да се доставят багерите на кредит до 7 години. Остава сега нашата страна да приеме тези условия, за да се извърши доставката. Според него това ще бъде началото, за да се реши доставянето и на други обекти на кредит. Той подчерта, че в Бон, в западногерманските банки и в него лично е залегнало убеждението, че банките на социалистическите страни плащат много акуратно, за разлика от някои съседи на България.

На 10 февруари 1960 г. ние имахме среща във Франкфурт. Първо ние посетихме Дойчебанк. Бяхме приети от трима представители на тази банка, един от които беше неин директор, които не ни дадоха и визитните си картички. Те се интересуваха живо от развитието на нашето стопанство и външната търговия. По отношение дългосрочното кредитиране, от тях узнахме, че в Бон се подготвя някакъв нов закон, който ще излезе след 3–4 месеца. Този закон щял да разреши кредитирането на износа до 7–10 години без гаранция на „Хермес“. Това се прави с оглед да се избегнат клаузите на Бернската забрана да се дават гаранции на експортните кредити за повече от 5 години. Западна Германия се нуждае от външен пазар и с това ще подобри експортните кредити, за да конкурира на външния пазар. „Хермес“ пак ще гарантира само до 5 години, но без него ще се кредитира до 7–10 години.

По отношение на краткосрочните кредити представителите на Дойчебанк заявиха, че те вече са раздали кредити на германските износители за около 16 млн. Д[ойче]М[арки], които са изнесли стоки за България. Директни кредити направо на БНБ биха могли да дадат до 3–6 месеца максимум. „Нашата банка не е Гемайнвиртшафт, която може да фалира при една стачка на някои от профсъюзите“ – заявиха те. Ние не проявихме интерес към кредити с такива неблагоприятни срокове.

Същия ден имахме среща с представители на Дойче Бундесбанк (Държавната емисионна банка). Присъствуваха трима души, един от които член на директориума. Те ни посрещнаха добре. Разговаряхме относно режима на дългосрочните кредити в Западна Германия. Те ни съобщиха, че в Западна Германия няма конкретни законни условия относно режима на дългосрочните кредити. Всичко зависи от конкретния случай, от обекта и фирмата. Ако обектът е инвестиционен, то върху него се разпростира системата на средносрочното кредитиране. В тези случаи съществува практиката фирмите да осигуряват кредита при „Хермес“, който е фактически правителствена организация. Срокът на тези гаранции е 5 години и само по изключение може да бъде повече.

По начало германските експортни фирми не са задължени да търсят гаранцията на „Хермес“, но на практика те почти винаги прибягват до него. Фирмите свободно могат да решават въпроса за кредитирането, но ако те искат да излязат извън 5-годишния срок, те трябва да отидат в правителството, за да искат едно специално третиране на дадения случай. Такъв е случаят с Индия, на която правителството е взело решение да се дават кредити с по-дълъг срок, тъй като СССР и Англия ѝ предлагат по-благоприятни кредити при построяването на металургичните заводи.

Освен това със средносрочни кредити се занимава и Кредитанщалд (кредитен институт за възстановяване). Този институт отначало е финансирал само вътрешното строителство, но впоследствие се развива и като институт за средносрочно и дългосрочно кредитиране на някои експортни инвестиционни доставки. След като чуждата фирма-купувач води преговори с германската фирма-износител и между тях се постигне съгласие, последната отнася въпроса до този институт, който от своя страна съгласува въпросите пак с „Хермес“. За да се разчита на съдействието на Кредитанщалд, трябва да се преговаря с някоя германска фирма, която да даде своето ходатайство.

Ние съобщихме на Бундесбанк, че условията за средносрочно и дългосрочно кредитиране в някои други страни са по-благоприятни и този режим в Западна Германия пречи на нейната конкурентна способност. Представителите на тази банка заявиха, че ГФР е конкурентноспособна и затова говори бързото развитие на нейния износ. Тук те приведоха неверни данни за увеличение на износа, за да ни убедят в това. Но все пак те подчертаха, че техните фирми са особено заинтересовани от сделките със социалистическите страни и особено с България.

В Берлинербанк срещата се състоя с члена на управителния съвет, директора Матияс Шмид, който е бил в България през 1959 г. Срещата мина в много благоприятна атмосфера. Тази банка заяви, че е готова да увеличи кредитния лимит по наше искане, но засега не е изчерпан още съществуващият лимит. Тя е готова също така да финансира тристранни сделки с износ от ГФР за трети страни. Стана известно също така, че тази банка ще участвува съвместно с Гемайнвиртшафт, Дюселдорф, в финансирането на доставките от Круп.

В Италия срещите се оказаха доста интересни, но за тях ние разполагахме само с два дена, поради което не можахме да посетим Милано.

В Рим имахме срещи с представители на Банко Национале дел Лаворо, Банко ди Рома, Ефибанка. Освен това, срещнахме се с генералния секретар на Министерството на външната търговия Нотр Анжели.

В Банка Национале дел Лаворо ние бяхме приети на 12.II.1960 г. от Порино и Самуели, които се отнесоха много внимателно към нас. Преди започване на разговорите г-н Порино предложи да почетем паметта на др. ВЕЛЬОВ, за когото той е запазил отлични спомени.

Г-н Порино съобщи, че освен отпуснатите ни 3 млн. долара кредит чрез Московска народна банка, Лондон, те са ни отпуснали още 4 млн. долара за внос от Италия. Сроковете за тези кредити се разбират 3–6–9–12 месеца. Той подчерта при това, че кредит със срок 9–12 месеца е необичаен за тях, тъй като капиталът им се контролира от държавата. Примерно 99% от капитала на банката е държавен. Лихвите са различни в зависимост от валутата, в която ще се ползува – около 5,5% за доларите и анг[лийските] лири, 4,1,4% – 4,5% за шв[ейцарските] фр[анкове] и 7% за ит[алианските] лири, плюс известни комисионни. Ние поискахме увеличение на кредитния лимит с 2 млн. долара при срок 9–12 месеца. Порино обеща да внесе в дирекцията на банката предложение за удължаване срока на сегашните кредити до 1 година, а след тяхното използуване можем да поискаме увеличение до 5 млн. долара при срок пак до 1 година.

Освен това Порино засегна и някои други въпроси през време на устроения ни от тях обед:

1. Той помоли да уредим въпроса относно направената от БНБ рекламация с писмо № 34556 от 4 август 1959 г. за платена 0,15% комисионна, който въпрос другарят Наков обещал да уреди, но не му и отговорил. Това било единствената печалба за банката и тя се изисквала от италианските власти.

2. Той помоли да не отклоняваме откриването на акредитиви при тях, когато италианските фирми са искали това. Получава се понякога даже неудобно за тях положение. Така например, преди една-две години те са подготвили фактически операцията по закупката на тютюна, но акредитивът е бил открит при друга банка и едва впоследствие бил изменен. Предлага закупката на 50 000 тона тютюн, която се подготвя да мине чрез тях.

Порино обеща да ни прати една книга, в която е описана системата на италианските банки. Има пратена подобна информация от Кърдинов до Балабанов.

Същия ден след обед ние посетихме и Ефибанка, където бяхме приети от Лоренцо Вертини и Паоло Цянцимино. Това е специален институт за средносрочно кредитиране, в който участвува и Банка Национале дел Лаворо. Представителите на този институт отначало бяха доста сдържани, но след като разбраха, че ние им отговаряме също така сдържано и не предявяваме никакви искания към тях, те измениха тактиката си, от което се разбра, че те проявяват значителен интерес към операциите с България.

Вечерта на 12 февруари 1960 г. ние бяхме приети от генералния секретар на Министерството на външната търговия г-н Нотр Анжели. Той заема важно място в Италия и [е] член на правителствената комисия, която дава разрешения за отпускането на средносрочни кредити по износа.

Нотр Анжело беше доста любезен. Той заяви, че търговията между Италия и България от 1953 г. се е увеличила и че условията са благоприятни за още по-голямото ѝ развитие. Освен това той подчерта, че едно евентуално искане за получаване на средносрочен кредит за инвестиционни обекти би се посрещнало благоприятно в правителствената комисия. От това се разбира, че той лично ще подкрепи такова предложение. На 13 февруари 1960 г. ние имахме среща с представители на Банко ди Рома – Бароне и Дескович. През време на разговора за малко дойде да ни поздрави Ланой – началникът на службата за операции с чужбина.

Представителите на тази банка ни дадоха съгласие да ползуваме 5 млн. долара кредити със срок до 12 месеца. Освен това ни дадоха обещание, че след използуването им те ще разгледат благоприятно всяко наше искане за увеличаване на тези суми.

През време на дадения ни обед те изтъкнаха, че имат свои клонове в Египет, Сирия, Швейцария и др. Те предложиха по наше искане да ни свържат с тези клонове, които биха могли да ни отпуснат кредит. Това представлява интерес за кредитиране на нашите покупки на памук в Египет и Сирия.

Ние се интересувахме дали техният филиал в Швейцария извършва финансови и арбитражни операции. Отговориха ни, че този клон извършва много арбитражи и предоставя финансови кредити. Отговориха ни също, че бихме могли чрез този филиал да потърсим клирингови френски франка. (За същата операция Ойробанк ни съобщи, че тя е невъзможна за тях). На 17 февруари 1960 г. при тях ще бъде директорът на швейцарския клон и те ще му поставят тези въпроси.

Целесъобразно е да потърсим връзката с този филиал чрез търговския представител в Швейцария др. М. Кралев или пък по време на годишното събрание на Международната банка* да се установи контакт с нея, за да потърсим от там финансови кредити.

София, 16 февруари 1960 година

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 15, л. 23–38. Оригинал. Машинопис.

---

* *Вероятно се има предвид Банката за международни разплащания в Базел, в която БНБ е член и акционер.*

№ 868

ПИСМО ОТ ЗАМЕСТНИК-НАЧАЛНИКА НА ВАЛУТНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ ЙОРДАН НАКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА ИЗВЪРШЕНИТЕ ПЛАЩАНИЯ КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ СТРАНИ ПРЕЗ ФЕВРУАРИ 1960 Г. И ЗА ПЛАЩАНИЯТА ПРЕЗ МАРТ 1960 ГОДИНА

София, 1 март 1960 г.

Поверително

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА Б. Н. БАНКА
другаря КИРИЛ НЕСТОРОВ
Т у к

Копие: НАЧАЛНИКА НА ВАЛУТНОТО УПРАВЛЕНИЕ
другаря НЕШО ЦАРЕВСКИ
Т у к

Относно: извършените плащания към капиталистическите страни
през м. февруари 1960 г. и плащанията през м. март 1960 година.

Другарю Председател,

През м. февруари 1960 година подлежаха за плащане по поетите от Българската народна банка краткосрочни задължения, без отсрочените от Еиробанк – Париж и Московска банка – Лондон – 10,1 милиона долара.

От износ в капиталистическите страни през м. февруари 1960 г. са постъпили 3,5 милиона долара.

Или през м. февруари 1960 г. за срочното плащане на краткосрочните ни задължения в капиталистическа валута послужиха:

1. 4,6 милиона долара, разполагаем остатък на Българската народна банка към 31 януари 1960 г.

2. 3,5 милиона долара, получени през м. февруари от износ на стоки в капиталистическите страни.

Тъй като постъпленията от износа в капиталистическите страни не съвпаднаха със сроковете на плащанията и не бяха достатъчни да покрият всички срочни плащания, Българската народна банка ползува през м. февруари 1960 г. краткосрочни финансови кредити общо за 5,5 милиона долара, в това число: от Московска банка – Лондон 3 милиона долара, 3,5 Д[ойче] марки = 833 хиляди долара и от Унгарската държавна банка, Лондон 5,0 Д[ойче] М[арки] = 1,2 милиона долара.

През м. февруари 1960 г. най-трудно протекоха плащанията с Франция и Австрия. С тези страни стокообменът се извършва в клирингова валута.

Трудностите на плащанията с Франция идват от това, че Министерството на външната търговия не полага достатъчно усилия за съгласуваност на вноса и износа и уравновесяване на платежния баланс с Франция.

Образувани са краткосрочни задължения във фр[енски] фр[анкове] със срок на плащане 6 месеца в размер над 30,0 милиона фр[енски] фр[анка] при средногодишни постъпления от Франция на около 20 милиона фр[енски] фр[анка].

През м. февруари 1960 г. беше използуван напълно предоставеният ни кредит от Еиробанк – Париж – 15 милиона фр[енски] фр[анка], като на исканията на вносните предприятия за внос от Франция във фр[енски] фр[анкове] над този кредит Българската народна банка не даде ход, за което уведоми и Министерството на външната търговия.

През м. февруари 1960 г. изтичаха сроковете на две сделки „СУАП“ с Банк дьо Франс в размер на 1,0 милион долара.

Българската народна банка трябваше да върне на Банк дьо Франс – Париж – около 5 000 000 фр[енски] фр[анка] и си получи отстъпените временно 1,0 милион долара.

По наше искане Банк дьо Франс – Париж отсрочи с 3 месеца връщането на 2,5 милиона фр[енски] фр[анка] и 2,5 милиона фр[енски] фр[анка] поиска да уредим.

Както за уреждането на 2,5 милиона фр[енски] фр[анка] по сделка „Суап“ с Банк дьо Франс, Париж, така и за плащане на извършения внос от Франция по открити акредитиви без покритие през м. декември 1959 г. и м. януари 1960 г., Валутното управление арбитражира щ[атски] долара по курса на деня.

С арбитраж на конвертируема валута се изплатиха и срочните плащания в бел[гийски] фр[анкове] в размер на около *20* милиона белг[ийски] франка, за погасяването на които не се реализираха постъпления от износ.

Към Австрия са открити акредитиви без покритие за 1,63 милиона долара и е използуван технически кредит по клиринга 0,37 милиона долара или общо 2,0 милиона долара при плафон по клиринга с Австрия 1,5 милиона долара.

Постъпленията през м. февруари от износ в Австрия бяха незначителни и не се очертават в близките дни постъпления. За балансиране на плащанията с Австрия през м. февруари 1960 г. Българската народна банка купи срещу свободна валута при 4,25 дизажио, по клиринга с Австрия 90 хиляди долара.

До уравновесяване на плащанията с Австрия се наложи Валутното управление да не дава ход на нови искания на вносните предприятия за внос от Австрия, за което уведоми Валутния отдел при Министерството на външната търговия.

* * *

Към 1 март 1960 година клирингови сметки с почти всички капиталистически страни са използувани, включително откритите акредитиви без покритие.

Няма възможност за внос срещу клирингова валута с Франция, Австрия, Гърция (с изключение на риба и маслини в размер на 300 000 долара), Аржентина, Норвегия, Финландия (изключая даденото съгласие от Българската народна банка за авансов внос за около 150 хиляди долара), Израел, ФНР Югославия, Швейцария (изключая даденото съгласие на Българската народна банка за авансов внос в размер на около 800 хил[яди] шв[ейцарски] фр[анка]) и Швеция.

Срочните плащания с падежи месец март 1960 г. (след като изключим отсрочените плащания към Еиробанк, Париж и Московска банка, Лондон), възлизат заедно с акредитивите без покритие на 14,3 милиона долара.

За погасяване на тази сума ще използуваме:

1. Разполагаемия остатък на Българската народна банка в конвертируема валута към 26.II.1960 година	4,80 млн. дол.
2. Очаквани постъпления, които могат да послужат за плащане на задълженията:	
а) в конвертируема валута	0,87 „ „
б) в клирингова валута	0,14 „ „
3. По открити акредитиви за износ в капиталистическите страни със срок 1–31 март 1960 г., ако се реализират постъпленията през м. март в сроковете на плащанията	2,60 „ „
Всичко постъпления:	8,41 млн. дол.

= = = = = = = = = = =

Или разликата от 5,9 милиона долара следва да покрием като ползуваме предоставения ни финансов кредит от Московска банка, Лондон.

Тъй като значителна част от срочните плащания през месец март 1960 г. са в Д[ойче] М[арки], белг[ийски] фр[анкове] и ит[алиански] лири (курсовете на тези валути са твърди и високи), за плащането им Валутното управление ще трябва да арбитражира долари, от което ще понесе загуба от курсови разлики.

По моя преценка и да не съвпаднат по срокове постъпленията с плащанията през м. март 1960 г., след като получим от Московска банка, Лондон 7 милиона долара, могат да се явят незна-

чителни трудности, които ще преодолеем без големи затруднения.

През м. март 1960 г. предлагам:

1. Българската народна банка да дава съгласие за извършване на внос срещу инкасо на документи от капиталистически страни само в рамките на свободните остатъци по клиринговите сметки.

2. Да разрешава плащане за текущ внос срещу конвертируема валута срещу инкасо на документи и акредитиви без покритие за доставки до 10 (5) хиляди долара. [В полето – ръкописна бележка:] *Да, но до 5 х[иляди] д[олара]*.

До този размер не е целесъобразно да се откриват акредитиви за внос на стоки от капиталистическите страни срещу ползуване на кредитни улеснения, тъй като би се изложила нашата страна.

3. Да не се откриват акредитиви за внос от Франция, Австрия, ФНР Югославия над плафоните по клиринговите сметки и възможностите на Министерството на външната търговия за балансиране на плащанията с отделните капиталистически страни.

Необходимо е Министерството на външната търговия да мобилизира усилията на работниците от външнотърговските предприятия и министерството за уравновесяване на плащанията с капиталистическите страни, с които стокообменът се извършва в клирингова валута на база плана за вноса и износа.

4. Размерът на плащанията през м. април 1960 г. е около 22,0 милиона долара.

Изключено е тази сума да може да се плати по друг начин освен чрез получаване на финансов кредит или отсрочване на плащанията към Еиробанк – Париж и Московска банка – Лондон и получаване обещаните 10,0 милиона долара от Московска банка – Лондон.

По тази причина въпросът за плащанията през м. април 1960 година трябва да бъде постоянна задача през м. март 1960 г. на Българската народна банка, Министерството на външната търговия и Правителството.

София, 1 март 1960 година

ЗАМ.-НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ: *Й. Наков*

ЛР/Написани 3 екз.
1 за председателя на БНБ
1 за н[ачални]ка на Вал[утно] у[правле]ние
1 за службата
№ 165/1.III.1960 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 15, л. 8–11. Оригинал. Машинопис.

№ 869

ПИСМО ОТ МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ ДО МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА РАЗГОВОРА НА БЪЛГАРСКИЯ ТЪРГОВСКИ ПРЕДСТАВИТЕЛ В БЕРН С ДИРЕКТОРА ЗА ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА В ЮНИОН ДЕ БАНК СЮИС ЗА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КРЕДИТИ ОТ ТАЗИ БАНКА

София, 29 март 1960 г.

екз. № 2

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ
отдел шести
№ 452/29.III.[19]60 г.

ДО М[ИНИСТЪ]РА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ
ДРУГАРЯ Г. КУМБИЛИЕВ

копие: ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БН БАНКА
ДРУГАРЯ К. НЕСТОРОВ
Т У К

Търговският представител в Берн Кралев съобщава, че на 24 т.м. няколко часа е разговарял с директора на Юнион банк дьо Сюис – Цюрих г[осподи]н Гран Жан, който на 3 май в 15.30 часа щял да пристигне със самолет в София от Букурещ и на 5 май сутринта щял да отлети за Белград. Във връзка с това Кралев намира за целесъобразно да Ви съобщи следното:

1. Това посещение е първото след Втората световна война, с цел установяване по-тесен контакт с БН Банка.

2. Господин Гран Жан има за задача да постави и проучи известни въпроси, включително за предоставяне на къси и средносрочни кредити.

3. Запитан какво мисли за дългосрочните кредити, същият заявил, че този въпрос също може да се дискутира.

4. Подобни кредити от близо една година ползували Чехословакия, Унгария и Румъния.

5. Той отговарял за страните с народна демокрация и в течение на две седмици щял да посети всички наши страни с изключение на Съветския съюз.

6. Разказал съвършено открито, че след влизането на Швейцария в малката свободна зона, тя губела пазара на своите стоки в страните на Общия пазар. Затова тя била принудена да търси по-тесен контакт с източните страни, за компенсиране на загубите.

Търговският представител моли др. Несторов също да приеме г[осподи]н Гран Жан и му окаже необходимото внимание и гостоприемство.

[за] МИНИСТЪР: *[- - -]*

[Върху документа – резолюция:]
др. Антонов
да се приложи към образуваната преписка.
31.3.1960 г. Й. Наков

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 8, л. 155. Оригинал. Машинопис.

№ 870

ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ СРЕЩИТЕ МУ В ПРАГА, БЕРЛИН, ВАРШАВА И БУДАПЕЩА С ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ НА ЦЕНТРАЛНИТЕ БАНКИ НА ЧЕХОСЛОВАКИЯ, ГЕРМАНСКАТА ДЕМОКРАТИЧНА РЕПУБЛИКА, ПОЛША И УНГАРИЯ ЗА ПРОУЧВАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА КРЕДИТИ В КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА

София, 4 април 1960 г.
Поверително

Д О К Л А Д

от КИРИЛ НЕСТОРОВ, председател на Българската народна банка

Относно: резултатите от посещението на държавните банки на Чехословакия, ГДР, Полша и Унгария.

С разпореждане на Министерския съвет № от 1960 година бях командирован заедно с началника на Валутното управление др. Нешо Царевски в Чехословакия, ГДР, Полша и Унгария за проучване възможностите за получаване на кредити в капиталистическа валута.

В Държавната банка на Чехословакия ние имахме срещи с председателя на същата др. Пол,

зам.-председателя др. Пул, главния директор по валутните въпроси др. Ковачик и други.

В разговорите с ръководството на Чехословашката банка стана ясно, че те също така ползуват кредити от банки в капиталистическите страни, макар и в по-малки размери. Освен това представителите на Чехословашката банка заявиха, че те използуват кредити и за маневриране с цените и условията на международния пазар. Те купуват редица стоки, когато са най-евтини и задържат продажбата на износните стоки докато се получат най-благоприятни цени.

На нашето искане да ни предоставят кредити в капиталистическа валута представителите на Чехословашката държавна банка отговориха, че те не са в състояние да направят това сега, тъй като сами се нуждаят от капиталистическа валута и ползуват кредити от банки в капиталистическите страни. Те обаче дадоха обещание, че при възможност могат да предоставят на нашата банка известни кредити, но за срокове от 2 до 3 седмици.

Чехословашката банка ползува кредити и от Международната банка в Базел срещу залог на злато. Тя е получила 20 милиона шв[ейцарски] франка заем, като 2/3 от тази сума е обезпечила със злато.

В ГДР ние се срещнахме с президента на Държавната емисионна банка др. Шмид, главния директор по валутните въпроси др. Кулеса и други. От тях ние разбрахме, че ГДР също ползува кредити в капиталистическа валута от Ейробанк, Париж и Московска народна банка, Лондон. В последно време Германската банка е получила кредити от Унгарската банка. Първоначално др. Шмид обеща да потърси възможности за отпускане поне на някои неголеми суми, но впоследствие заяви, че в момента те не разполагат с почти никакви възможности. В последния ден на нашето пребиваване президентът на банката беше зает в Колегиума на Министерството на финансите и ние се срещнахме с др. Кулеса, който ни съобщи, че след като са проверили всички възможности, не са в състояние да ни предоставят засега никакви кредити в капиталистическа валута. Той даде обещание, че в следващите тримесечия, ако се явят някакви възможности, ще ни уведомят и ще ни предоставят за малки срокове известни кредити. Ясно е, че ГДР не разполага със свободни средства, защото сама ползува кредити в капиталистическа валута. Германската банка би могла навярно да отпусне незначителни суми от своите резерви, но изглежда, че за това не се даде съгласие от съответните места.

Във Варшава ние бяхме посрещнати много добре от президента на Полската народна банка др. Дрошняк, заместниците му Баер, Глук и Блас, както и от другите ръководни другари при същата. Имахме среща с Министъра на финансите и Министъра на външната търговия.

Пред полската банка ние не поставихме направо въпроса за получаване на кредити, а запитахме само бихме ли могли да сътрудничим посредством взаимно предоставяне на кредити в капиталистическа валута за кратки срокове при нужда. Но президентът на Полската банка беше узнал по друг път, че ние имаме известни затруднения в капиталистическа валута и затова той заяви, че засега нямат възможност да предоставят временни кредити в капиталистическа валута, но ще се постараят да ни помогнат. Той обеща в следващите месеци да потърси възможност да ни предостави временно 1-2 милиона долара. Самата Полша ползува големи кредити в капиталистическа валута, в това число и държавни кредити от САЩ. Затова от нея не може да се очаква някакъв значителен кредит.

Във Варшава ние се срещнахме с пребиващия там председател на Държавната банка на СССР др. Коровушкин, когото информирахме за нашето валутно състояние и трудностите, които срещаме за погасяване на краткосрочните ни задължения. Във внимателна форма др. Коровушкин подчерта, че трябва да се заемем със собствени сили и ресурси да погасим тези задължения, тъй като не можем да разчитаме на капиталистическа валута от другите социалистически страни, които сами се нуждаят от такава. По отношение на нашите задължения към Ейробанк, Париж и Московска народна банка, Лондон др. Коровушкин каза, че тези банки са ни отпуснали повече средства, отколкото е трябвало, доверявайки [се] на нашите гаранции. За отпускането на тези кредити те са поели съответни ангажименти пред банки в капиталистическите страни. Всяко несвоевременно плащане може да злепостави двете съветски банки.

В Унгария бяхме посрещнати много добре от председателя на Унгарската национална банка др. Санто, директора-разпоредител по валутните въпроси др. Йодър и др. Срещнахме се също и с Министъра на финансите. Унгарската банка разполага с известни резерви в капиталистическа

валута, които използува за опериране на капиталистическия пазар. Ръководителите на банката обещаха да ни помогнат за тримесечен срок [с] известни количества в шв[ейцарски] франка и английски лири. На 2 април те ни предложиха 5 милиона шв[ейцарски] франка и 200 000 англ[ийски] лири. Има изгледи да получим от тях и в следващите месеци неголеми суми в различни капиталистически валути.

В цяло от банките на социалистическите страни ние ще получим ограничени суми капиталистическа валута и то на срок максимално до 3 месеца. Това може само временно да обезпечи нашите валутни трудности, но не ги отстранява. Ако не се намерят други източници, има опасност в следващите месеци да се влоши още повече нашето положение, тъй като трябва в срок да погасим помощите, които получаваме за кратки срокове от социалистическите банки.

София, април 1960 година

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Председател:
/К. Несторов/

ЛР/Написани 3 екз.
№ 327/4.IV.1960 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 8, л. 47–49. Оригинал. Машинопис.

№ 871

ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ ЗА НАПРАВЕНИТЕ ПРОУЧВАНИЯ ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА ДЪЛГОСРОЧНИ КРЕДИТИ ОТ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ

София, 6 април 1960 г.

Поверително

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
другаря АНТОН ЮГОВ
Т у к

Д О К Л А Д

от ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ, Министър на външната търговия и
КИРИЛ НЕСТОРОВ, Председател на Българската народна банка

Другарю Югов,

В изпълнение на възложената задача за проучване възможностите за получаване на дългосрочни кредити от капиталистическите страни, от Министерство на външната търговия и Българска народна банка бе командирована специална група служители във Франция, Англия, ГФР и Италия. Групата посети редица капиталистически банки и води разговори с представители на заинтересовани фирми. Освен това проучвания бяха направени и чрез българските търговски представителства и от страна на „Металимпорт“ и „Техноимпекс“ при договаряне на конкретни доставки за внос от капиталистическите страни.

Изводите от направените проучвания и от досегашните преговори с капиталистическите фирми се свеждат към следното:

I.

Кредити за внос на стоки със срок на изплащане 4–5 години и повече могат да се получат само за крупни инвестиционни обекти: комплектни съоръжения, заводи, инсталации, локомотиви,

кораби и т.н. на стойност над 3-4 милиона долара всеки.

При подобни кредити по начало се изисква едно предварително плащане средно на 20% от стойността в брой при договаряне на доставките, а 80% от стойността се кредитира. Погасяването на кредита започва най-късно 6 месеца след последната доставка на равни части всяко полугодие. При тези условия крайният срок за петгодишен кредит се отнася само за една десета част от него. Първите 10% от кредита се погасяват в първите 6 месеца след доставката, следващите 10% – 12 месеца след доставката и т.н. Лихвата по тези кредити, заедно с другите разноски в най-добрите случаи е 6%, а може да стигне и 7–8% годишно.

Това са общите черти на инвестиционните кредити, които бихме могли да получим от западните страни.

Във Франция подобни кредити се дават фактически за сметка на държавния бюджет, тъй като Банк де Франс покрива търговските банки, които са дали първоначалния кредит. Дългосрочни кредити от Франция се получават само с разрешението на Държавния институт за осигуряване на експортните кредити.

В Англия дългосрочните кредити се разрешават от Английската банка. Освен това, необходима е още гаранцията на английския институт за гарантиране на експортните кредити. Само много големи фирми биха могли да минат без нея. Макар и неофициално, тези кредити се съгласуват и с Министерството на търговията.

Сравнително по-широки са възможностите в ГФР и Италия, тъй като редица фирми и банки в тези страни имат необходимите средства и могат да издействуват разрешения от властите за предоставяне на експортни кредити.

И в четирите страни обаче дългосрочни кредити могат да се получат само за доставка на крупни обекти и в рамките на посочените по-горе условия.

II.

Значително по-ограничени са възможностите да се получи кредит за внос на суровини и потребителски стоки. Във Франция и Англия съществуващите разпоредби са твърде строги и ограничават подобен кредит до 6 месеца. Само по изключение и при заобикаляне на съществуващите правила може да се стигне до една година.

В ГФР и Италия има известни възможности да се получи кредит за 1-2 години за внос на метали и текстилни суровини от изкуствен произход, както и на по-големи партиди химически произведения. Има предложения за подобни средносрочни кредити и за по-малки машини или леко оборудване.

Общата сума на подобни кредити за една–две години не би могла да надмине, според нашите преценки, 10 милиона долара.

III.

~~Проучванията също така показаха, че не съществуват възможности да се получат финансови кредити за дълги срокове.~~

~~Посетените приятелски банки във Франция и Англия изразиха големи съмнения за собствените си възможности, а напоследък ни съобщиха, че не разполагат с финансови средства дори за срокове на изплащане до една година.~~

Да се излезе с искане от Българската народна банка за финансови кредити със срок 4-5 години пред капиталистическите банки смятаме за нецелесъобразно. Такива кредити те не ще отпуснат, а политическият ефект от подобна постъпка *особено след последните разговори с Госбанк и поетите от нас ангажименти да ликвидираме задължеността си пред тях,* ще бъде крайно отрицателен.

При това положение, въпросът за получаване на дългосрочни кредити от капиталистическите страни трябва да се разглежда само в конкретна връзка с инвестиционните обекти, останали в плана за внос от тези страни.

Съгласно решението на Политбюро от 3 март т.г. през следващите две години се набелязват обекти с инвестиционен характер за внос от капиталистическите страни на обща стойност 45 милиона долара. От тях най-крупна е доставката на валцверка за Кремиковци – около 20 милиона долара.

При положение, че ползуваме кредити за всички тези обекти, то общата сума на кредита ще бъде *най-много* 36 милиона долара, *а* 9 милиона долара трябва да се предплатят. Погасяването на тези кредити ще започне през 1962 година и ще завърши най-късно през 1967 година. През 1963 и 1964 години ще се погасяват примерно по 6 милиона долара, а впоследствие сумите ще намаляват.

Проучванията обаче показват, че не е целесъобразно да построяваме разчетите за следващите години върху предположенията, че ще ползваме кредити за цялата посочена сума. Това няма да бъде икономически оправдано. До пълното погасяване на заемите ние ще плащаме годишно по 2-3 милиона долара лихви, които съответно ще увеличат стойността на доставените обекти и ще дадат отражение върху състоянието на платежния баланс на страната.

Независимо от всичко това, преговорите за доставки на кредит винаги крият в себе си известни трудности при договаряне на цените. Както това показаха преговорите за доставките на локомотивите, фирмите се стараят да си запазят значителни резерви в цените. Поради това доставките на кредит в известна степен оскъпяват вноса.

Ето защо смятаме, че при решаването на въпроса за доставка на кредит на отделни инвестиционни обекти от капиталистическите страни, ще трябва да се прави внимателен анализ на стопанската изгода, като се вземе предвид действителния размер на ползувания кредит и средния му срок, а също така и всички допълнителни разходи. Тези разходи следва да се съпоставят с търсения стопански ефект от дадения обект, а не да се разхвърлят върху цялото стопанство.

В разчетите за 1961–1965 г. не бива да се залагат суми за ползване на дългосрочни кредити. Доколкото през съответните години се окажат възможности, те трябва да се използват, като за всеки случай се взема отделно решение.

В този смисъл следва да се дадат указания на Държавната планова комисия, които да се имат предвид още при съставянето на плана за 1961 и 1962 години. ~~В плана за тези години следва да се заложи доставки на дългосрочен кредит от капиталистическите страни, които да съответствуват на обема на предвидените за внос инвестиционни обекти.~~

София, *май* 1960 година

МИНИСТЪР НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ:
/Г. Кумбилиев/
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА Б. Н. БАНКА:
/К. Несторов/

ЛР/Написани 3 екз.
1 за Председателя на МС
1 за М-ра на външната търговия
1 за Председателя на БНБ
№ 342/6.IV.1960 г.

[Върху доклада – резолюция:]
Др. Дацков
М[инистерство]то на в[ъншната] т[ърговия] смята, че не е нуждно да се праща този доклад. Ако от М[инистерски] с[ъвет] поискат, трябва да ги уведомим писменно за това, за да го снемат от дневния ред.
25.VI.[19]60 г. *Н. В. Царевски*

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 8, л. 117–120. Чернова. Машинопис.

№ 872

ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ПЛАЩАНИЯТА В КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА, С ПРЕДЛОЖЕНИ МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ВАЛУТНОТО ПОЛОЖЕНИЕ И ЛИКВИДИРАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА

София, 16 май 1960 г.

Строго поверително

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
другаря АНТОН ЮГОВ
Т у к

Д О К Л А Д

от КИРИЛ НЕСТОРОВ, председател на Българска народна банка

Относно: състоянието на нашите плащания в капиталистическа валута.

Другарю Председател,

Сумата на нашите задължения в капиталистическа валута в края на месец април възлезе на 129,4 милиона долара. Тази сума се разпределя, както следва:

към Ойробанк, Париж	55,7	милиона долара
към Московска народна банка, Лондон	20,4	„ „
Унгарската народна банка	5,4	„ „
Чехословашката държавна банка	3,2	„ „
Живностенска банка, Лондон	2,9	„ „
Банк ов Чайна, Лондон	2,4	„ „
Общо:	90,0	милиона долара

към западногермански банки	10,3	милиона долара
към италиански банки	6,3	„ „
фирмени кредити в различни страни ...	5,2	„ „
дадени гаранции на фирми и банки	15,9	„ „
акредитиви без покритие	1,7	„ „
Общо:	39,4	милиона долара

Съгласно достигнатата договореност с Държавната банка на СССР нашите задължения към Ойробанк, Париж и Московска народна банка, Лондон следва да се сведат в края на годината от 76,1 милиона долара до 60 милиона долара, т.е. следва да се погасят 16,1 милиона долара от тях. През следващите две години тези задължения трябва да бъдат изцяло ликвидирани. За целта ще бъде необходимо да се погасят 30 милиона долара до края на 1961 година и 30 милиона долара до края на 1962 година.

Задълженията към Унгарската, Чехословашката и другите приятелски банки имат изключително малки срокове и следва да бъдат погасени в течение на следващите няколко месеца.

Задълженията ни към капиталистическите банки и фирми в размер на 39,4 милиона долара подлежат за погасяване, както следва: 8,4 милиона долара до края на II-то тримесечие, 10 милиона долара през III-то тримесечие, 16,8 милиона долара през IV-то тримесечие и 4,2 милиона долара през 1961 година.

Половината от тези суми са задължения, договорени във формата на кредитен лимит и мо-

гат след погасяването им веднага да бъдат използувани отново за внос на други стоки.

Другата част от тези задължения (дадените гаранции, откритите акредитиви без покритие и фирмените кредити) следва да бъдат окончателно погасени в деня на техните падежи.

Общо до края на 1960 година следва да бъдат погасени 65,2 милиона долара, които се разпределят, както следва: 18,9 милиона долара през II-то тримесечие, 13,4 милиона долара през III-то тримесечие и 32,9 милиона долара през IV-то тримесечие.

До края на 1960 година трябва да се изнесат по план стоки в капиталистическите страни за 104 милиона долара и да се внесат стоки за 38 милиона долара, при което ще се реализира активно салдо от 66 милиона долара. От тази сума ще бъдат употребени за нетърговски плащания около 10 милиона долара или ще останат на разположение 56 милиона долара. Тази сума може да се получи само ако планът за износ в капиталистическите страни бъде изпълнен стопроцентно.

При това положение Българската народна банка ще посрещне всички предстоящи погашения до края на годината и ще намали сумата на нашите задължения в капиталистическа валута от 129 милиона долара до 73 милиона долара в края на 1960 година. Около 8 милиона долара от тази сума могат да бъдат погасени за сметка на валутния резерв. Сумата на нашите задължения тогава ще бъде сведена до 65 милиона долара, от които 60 милиона долара ще бъдат задължения към Ойробанк и Московска народна банка и 5 милиона долара – към банки и фирми в капиталистически страни.

Министерството на външната търговия обаче преценява още сега, че планът за износ в капиталистическите страни няма да бъде изпълнен с около 24 милиона долара и че има неосигурени стоки от социалистическите страни, които може би ще се внесат от капиталистическия пазар за около 6-7 милиона долара.

Ако се допусне такова неизпълнение на плана по износа и прехвърляне на внос от социалистическите в капиталистическите страни, чистото постъпление в капиталистическа валута ще бъде намалено и ще бъде крайно недостатъчно за посрещане на нашите нужди в капиталистическа валута през 1960 година. Предвид на това Българска народна банка счита, че следва да се задължат Държавната планова комисия, Министерството на външната търговия и всички министерства, ведомства и окръжни народни съвети, произвеждащи стоки за износ, да вземат всички необходими мерки за стопроцентно изпълнение на плана за износ в капиталистическите страни. Не бива да се допуска също така никакъв допълнителен внос от капиталистическите страни за сметка на плана за внос от социалистическите страни.

Необходимо е освен това в проектоплана за 1961 година да се заложи реален износ, който ще гарантира необходимия внос на суровини и материали и ще обезпечи освен това 30 милиона долара излишък за погасяване на част от задълженията ни. Българската народна банка счита, че с плана за 1961 година трябва да се създадат условия за набиране на валутен резерв поне от 10 милиона долара, който ще създаде минимални условия за развързване ръцете на Партията и Правителството в търговията ни с капиталистическите страни. Поради големия размер на нашите задължения в капиталистическа валута и неритмичното изпълнение на износа, наложително е да се разреши на Българската народна банка да държи един по-значителен валутен резерв, който ще позволи да се оперира при всички случаи и да се посрещат редовно падежите ни.

Затова ние предлагаме от получените от Държавната банка на СССР средства поне 5 милиона долара да бъдат неприкосновен резерв. Ползуването му да става само с разрешение на Политбюро на ЦК на БКП.

Ликвидирането на нашите задължения в капиталистическа валута изисква големи усилия от нашата страна и ще предизвика известно напрежение в народното стопанство. Това налага да се мобилизират всички сили в борбата за изпълнението на плана по износа, за ограничаване на вноса и за икономното разходване на капиталистическата валута. Външнотърговските предприятия все повече се увличат в ползуването на фирмени кредити и настояват Българската народна банка да ползува нови кредити от западногермански банки. Ние считаме, че тази тенденция е неправилна. Преодоляването на сегашните трудности става с помощта на СССР, към когото са основните ни задължения. Ако ние увеличим сумата на нашите задължения към капиталистическите банки и фирми, страната ни може да се изправи пред по-големи валутни затруднения, от които трудно ще се избавим. Затова по наше мнение не би трябвало да се прибягва до по-нататъшно ползуване на нови фирмени и банкови кредити от капиталистическите страни.

Предвид на изложеното, считаме, че е необходимо да се осъществят следните мероприятия за подобряване на валутното ни състояние и за ликвидиране на задълженията в капиталистическа валута:

1. Да се задължат Министъра на външната търговия и Председателя на Държавната планова комисия да разработят мероприятия за стопроцентното изпълнение на плана по износа за капиталистическите страни и за осигуряване на своевременнното постъпление на валутата с оглед сумата на нашите задължения в капиталистическа валута да бъде сведена в края на 1960 година до 65 милиона долара.

2. Сумата на нашите задължения към Банк Комерсиал Пур л'Ероп дю Норд, Париж и Московска народна банка, Лондон да бъде сведена до края на 1960 година до 60 милиона долара, в края на 1961 година – до 30 милиона долара и до края на 1962 година да бъде погасена изцяло.

3. Министърът на външната търговия и Председателят на Българската народна банка да не допускат внос от капиталистическите страни, по-голям от реализирания износ за всеки месец.

4. Председателят на Държавната планова комисия, Министърът на външната търговия, Министърът на финансите и Председателят на Българската народна банка да осигурят активно салдо на платежния баланс към капиталистическите страни с оглед образуването още през 1961 година на валутен резерв от 10 милиона долара.

Да се задължи Председателят на Българската народна банка да задържи от получените от Държавната банка на СССР средства 5 милиона долара като неприкосновен резерв. Разходването му да става само с разрешение на Политбюро на ЦК на БКП.

5. Да се прекрати по-нататъшното ползуване на нови търговски кредити от капиталистическите банки. Ползуването на такива може да става само по изключение и с разрешение на Министерския съвет за всеки конкретен случай.

6. Председателят на Държавната планова комисия, Министърът на финансите, Министърът на външната търговия и Председателят на Българската народна банка да предложат в Министерския съвет в едномесечен срок план за осъществяване на набелязаните мероприятия.

София, *16* май 1960 година

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Председател:
К. Несторов

ЛР/Написани 2 екз.
1 за адресанта
1 за службата
№ 478/16.V.1960 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 8, л. 37–41. Оригинал. Машинопис.

№ 873

ПИСМО ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МОСКОВСКАТА НАРОДНА БАНКА В ЛОНДОН А. ДУБОНОСОВ С ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА ПОСТИГНАТАТА ДОГОВОРЕНОСТ ЗА ПОГАСЯВАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БНБ КЪМ МОСКОВСКАТА НАРОДНА БАНКА

София, 4 юни 1960 г.

Председателю Правления
Моснарбанка в Лондоне
А. И. Дубоносову.

4-го июня, 1960 г.

В осуществлении договоренности, достигнутой между Председателем Правления Болгарс-

кого Народного Банка, г. София, тов. К. Несторовым, и Председателем Правления Моснарбанка, г. Лондон, тов. Дубоносовым А. И., относительно кредитов, предоставленных Болгарскому Народному Банку Моснарбанком, подтверждаю технический порядок выполнения указанной договоренности:-

I. Болгарский Народный Банк предоставляет право Моснарбанку использовать имеющиеся в Моснарбанке средства Болгарского Народного Банка в размере до 2 млн. долларов США для временного погашения предстоящих платежей по финансовым кредитам.

Указанные суммы будут восстанавливаться по просьбе Болгарского Народного Банка, который будет извещать об этом Моснарбанк за 7-10 дней до восстановления суммы.

2. В зависимости от обстоятельств Моснарбанк может при пролонгации финансовых кредитов заменять одну валюту другой по своему усмотрению, с тем, однако, что стоимость кредита в новой валюте не будет превышать стоимости кредита в той валюте, в которой он был первоначально предоставлен. Моснарбанк будет превращать одну валюту в другую по наиболее благоприятному курсу.

3. Болгарскому Народному Банку предоставляется право, по согласованию с Моснарбанком, превращать одну форму кредита в другую, в частности погашать финансовые кредиты и в пределах погашенной суммы пользоваться в Моснарбанке коммерческим кредитом.

4. В соответствии с договоренностью общая сумма задолженности Болгарского Народного Банка будет доведена к концу 1960 года до 15 млн. долларов США. По состоянию на 1-ое июня 1960 года задолженность Болгарского Народного Банка составляет в круглых цифрах 18 млн. долларов США.

С совершенным почтением
Заместитель Председателя
Правления Болгарского Народного Банка
в Софии
Н. В. Царевски

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 8, л. 114–115. Оригинал. Машинопис.

№ 874

ПИСМО ОТ BANQUE COMMERCIALE POUR L'EUROPE DU NORD ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ С НАСТОЯТЕЛНО ИСКАНЕ ЗА ПОГАСЯВАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БНБ КЪМ ТАЗИ БАНКА*

Париж, 17 юни 1960 г.

На вниманието на г[осподин] Председателя НЕСТОРОВ

Чест имаме да ви потвърдим разговорите ни в Париж с г[осподин] заместник-председателя ЦАРЕВСКИ и г[осподин] ДАЦКОВ, началник на Валутното ви управление, през време на които разгледахме развитието през идущите месеци на операциите между нашите две Банки. По-долу даваме резюме на главните точки на разговорите:

1. Вашите представители ни потвърдиха вашето задължение да изплатите задълженията си към нас в конвертируеми валути до размер на:

– $ сметководни 2 000 000 през течението на м. ноември 1960 г.

– $ сметководни 7 700 000 през течение на м. декември 1960 г.

Впрочем, що се отнася до задълженията ви във френски франка, чийто размер възлизаше на 31 май 1960 г. на

Н[ови френски] Ф[ранка] 11 500 000 приблизително

ние наново настояхме на особеното значение всичките ви задължения да бъдат уредени своевременно поради това, че френските валутни наредби забраняват безусловно превишенията

по сметка.

От наша страна, ние с удоволствие предвиждаме, доколкото тези задължения се уредят предварително и успоредно с изплащането им, да ви предоставим нови акцептни кредити във френски франкове за финансиране на допълнителен внос в размер на

НФ 10 000 000 максимум.

2. Ние ви потвърдихме, че в общ интерес, както за да се обезпечи най-добре ликвидността на тия операции, така и за да ви избегнем допълнителни чувствителни разноски, ние придаваме особено значение обикновените продължения на кредити на база, която може да е само финансова, да бъдат намалени до възможния минимум от общата цифра на вашите задължения към нас, като се разбира, че тази последна цифра ще остане без промяна така, както е определена за 31 декември 1960 г. от разпорежданията, предвидени в горния параграф.

В тоя дух ние настояваме Банката ви да вземе всички необходими мерки, за да концентрира при нас и да задели за уреждане на текущи операции максимума от постъпленията на конвертируеми валути, които предвиждате до края на настоящата година, независимо от плащанията, споменати в параграф 1.

От наша страна, ние ще бъдем готови да поставим допълнително на ваше разположение, до размер на така заплатените суми, нови краткосрочни кредитни улеснения за уреждане на бъдещия ви внос.

Характерният белег на тия кредитни улеснения ще бъде, че ще могат да се мобилизират при нашите кореспонденти в страните износителки и ще са по-евтини за вас, отколкото отсрочването на финансовите кредити.

В тоя дух г[осподин] заместник-председателят ЦАРЕВСКИ бе така любезен да предвиди да ни задели за третото тримесечие сумите в конвертируеми валути, първоначално запазени за плащането в брой на внос на скромна стойност, чието уреждане и краткосрочно финансиране ще осигурим със съдействието на нашите кореспонденти в съответните страни.

Ние разчитаме, че вие ще отдадете на тоя аспект на нашето сътрудничество едно особено внимание и ще ви бъде възможно в най-близко време да ни дадете някои конкретни указания (относно сумите, валутите и страните за произхода на стоките) за вашите намерения и възможности.

3. Като последствие на разговорите с вашите представители, ние извършихме проучвания и разисквания за възможностите на пазара и ние ви уведомяваме в тук приложените обяснителни бележки за техниката и условията на отсрочванията на текущите финансирания в разни конвертируеми валути.

Тези условия се основават на общата схема, изработена с вашите представители, от която произлиза, че общата стойност на окончателните плащания, които ще извършите през месеците ноември и декември т.г., е приблизително равна на общата сума на задълженията в марки, чието уреждане трябва да се отсрочи и чиито първоначални падежи бяха определени, от една страна, през февруари и март т.г., и от друга страна, между 19 май 1960 г. и 30 юни 1960 г. Именно тези падежи в марки счетохме, че трябва да се отсрочат приблизително със само шест месеца, считано от днес, тъй като при сегашното положение на пазара финансирането в марки е най-скъпо.

Едно чувствително по-дълго отсрочване трябва, напротив, да се предвиди за останалите ви падежи, било в марки, било в другите конвертируеми валути, независимо дали се касае до вече настъпили, но още неуредени падежи, било за падежи, които ще настъпят до 30 септември 1960 г.

Мислим, че е за предпочитане да не се определя нищо понастоящем, що се отнася до задълженията ви с падеж през четвъртото тримесечие на настоящата година и сметнахме, че е по-добре да се отложи разглеждането на тоя въпрос за по-късна дата в светлината на допълнителната информация, с която ще разполагаме тогава и главно на данните, които ще бъдете любезни да ни съобщите в отговор на предшествуващата алинея.

Искаме най-сетне да настоим за значението да ни изпращате в най-кратките срокове исканите от нас трати, извлечение от които ви даваме или ще ви дадем с отделна поща.

Ние ви благодарим за вашето внимание и в очакване да ви четем, молим ви да приемете израза на отличните ни чувства.

[- - -]

НАЧИНИ И УСЛОВИЯ ЗА ОТСРОЧВАНЕ НА ФИНАНСИРАНЕТО В МАРКИ, ЧИИТО ПЪРВОНАЧАЛНИ ПАДЕЖИ СА НАСТЪПИЛИ ИЛИ ЩЕ НАСТЪПЯТ

– ОТ ЕДНА СТРАНА, ПРЕЗ ТЕЧЕНИЕ НА МЕСЕЦИТЕ ФЕВРУАРИ И МАРТ 1960
– ОТ ДРУГА СТРАНА, МЕЖДУ 19 МАЙ 1960 И 30 ЮНИ 1960 г.

Напомняме, че понастоящем съществуват две сметки в марки на наше име по книгите ви, а именно:

– една сметка, чийто остатък възлиза на ДМ 20 793 787,47

чийто падеж е определен за 30 юни 1960 г. и по която са осчетоводени падежите ви през месеците февруари и март 1960 г., неплатени своевременно.

– една втора сметка, в която са записани задълженията ви в марки с падежи, настъпили от 19 май 1960 г. насам и които не са платени своевременно.

С отделна поща ви изпращаме извлечение на тратите с настъпил падеж и неплатени и ви молим да ни изпратите трати за подновяване, издадени на датата на първоначалните падежи, за нов период от 9 месеца или от 6 месеца, така че падежите на отсрочените трати да бъдат изключително през месеците ноември или декември.

Молим ви също така да ни изпратите трати за подновяване за 6 месеца за всеки падеж в марки, който ще настъпи преди 30 юни т.г.

Ние ще пристъпим:

1. към приключване на горните сметки към датата на 31 май 1960 г., като с лихвите по уговорения процент от: 5 3/4% ще задължим обикновената ви сметка в марки при нас,

2. към акцептиране и сконтиране на тратите за подновяване, които ще ни изпратите, както искаме по-горе, веднага с получаването им.

Сконтото ще се изчислява:

а) за тратите, чиято дата на издаване ще бъде преди 1 юни 1960, само за периода между 1 юни 1960 и падежа им,

б) за тратите, издадени след 1 юни 1960 г., за цялото им времетраене, считано от датата на издаването.

За това сконто, на основание сегашните условия на пазара и до второ нареждане, ще прилагаме следните условия:

– комисиона за отсрочване	1/4% глобално
– акцептна комисиона	1% годишно
– сконтова лихва	6% годишно
	7,25

НАЧИНИ И УСЛОВИЯ ЗА ОТСРОЧВАНЕ НА ФИНАНСИРАНЕТО В МАРКИ, В ДОЛАРИ, В ЛИРИ СТЕРЛИНГИ И В БЕЛГИЙСКИ ФРАНКОВЕ, ЧИИТО ПЪРВОНАЧАЛНИ ПАДЕЖИ СА НАСТЪПИЛИ ИЛИ ЩЕ НАСТЪПЯТ:

– ОТ ЕДНА СТРАНА, МЕЖДУ 19 МАЙ 1960 И 30 СЕПТЕМВРИ 1960,
що се отнася до финансирането в долари,
– ОТ ДРУГА СТРАНА, МЕЖДУ 1 ЮНИ И 30 СЕПТЕМВРИ 1960,
що се отнася до падежите в други валути.

Да поясним, че ние възнамеряваме да обезпечим отсрочването на финансирането, първоначално уговорено в белгийски франкове и в щатски долари.

Белгийските франкове, необходими за уреждането на тия падежи, ще ни се набавят чрез отстъпване на щатски долари и ние ще ви искаме, във всеки случай, да ни изпращате трати за подновяване, издадени за така продадените суми в долари за уреждане на всеки един от падежите в белгийски франкове.

Пояснаваме също така, че за отсрочването на сметката в долари, която имаме при вас под името Сметка № 4, за остатъка от:

$ 400 000.-

с падеж 28 юли 1960 г., ние ще ви поискаме своевременно да ни изпратите трата за същата сума, издадена на 29 юли 1960 г. от някой ваш клиент, по ваш избор, теглена срещу нас за 6 месеца от датата на издаването, която ние ще акцептираме и сконтираме.

С отделна поща ние ви изпращаме или ще ви изпратим списък на тратите с настъпил падеж, в тия разни валути, с който ви искаме да ни изпратите трати за подновяване за период от 6 месеца от датата на първоначалния падеж.

Що се отнася до тратите за подновяване, издадени в щатски долари и в марки, след получаването им ние ще ги акцептираме и сконтираме при следните условия: (на базата на сегашните условия на пазара и до второ нареждане:

1. за тратите в марки
– комисиона за отсрочка 1/2% глобално
– акцептна комисиона 1% годишно 7^{50}%
– сконтова лихва 6% годишно
2. за тратите в долари
– комисиона за отсрочване 1/2% глобално 6^{75}%
– акцептна комисиона 1 1/2% годишно
– сконтова лихва 4 3/4% годишно

Що се отнася до тратите в лири стерлинги, ние ще ги задържим като покритие на сметка в лири стерлинги № 3, която молим да откриете по книгите си на наше име.

Тази сметка ще се приключва за лихвите в края на всеки месец на базата на следните условия:

– комисиона за сметката, изчислена върху дебитното движение на сметката 1/2%
– дебиторни лихви процент, равен на общата стойност на финансирането под формата на акцептен кредит за 180 дена в сила в Лондон на датата на всяко приключване, било − на базата на днешните условия − за сведение:
6,075% годишно
0,50
6,575

[Върху писмото – резолюция и два надписа:]
Др. Наков
За най-внимателно проучване и изпълнение на поетите ангажименти. Ако имате бележки, доложете ми ги.
6.VII.[1]960 г. *К. Несторов*
Нямам бележки *Й. Наков*
Др. Бурилков
За сведение *Й. Наков*
7.7.1960 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 13, л. 108–112. Превод. Машинопис.

* *Оригиналът на писмото е написан на френски език.*

№ 875

ДОКЛАД ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ЗА КОМАНДИРОВКАТА МУ В ЛОНДОН И ПАРИЖ ЗА УРЕЖДАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА КЪМ МОСКОВСКАТА НАРОДНА БАНКА, ЛОНДОН И ОЙРОБАНК*, ПАРИЖ

София, 21 юни 1960 г.

Поверително

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА Б. Н. БАНКА
другаря КИРИЛ НЕСТОРОВ
Т у к

Д О К Л А Д

от НЕШО ЦАРЕВСКИ, зам.-председател на Българска народна банка

Относно: уреждането на нашите срочни погашения към Ойробанк, Париж и Московска народна банка, Лондон.

Другарю Председател,

С разпореждане на Министерския съвет № П-776 от 14 май 1960 година бяхме командировани заедно с другаря Неделчо Дацков в Англия и Франция за уреждане на въпроса за погасяване на нашите задължения към Московска народна банка, Лондон и Ойробанк, Париж.

В Лондон ние се срещнахме с председателя на Московска народна банка другаря Дубоносов и неговия сътрудник другаря Воронин. В резултат на преговорите ние си разменихме писма, с които се договорихме за следното:

1. Общата сума на нашите задължения от 18 милиона долара ще бъде сведена до 15 милиона долара в края на 1960 година. До края на годината сумата на тези задължения може да не бъде намалявана, но тя не ще бъде и увеличавана.

2. През време на преговорите представителите на Московска народна банка не поставиха въпрос за английските лири и от духа на разговорите се разбираше, че и те подлежат на отсрочване. В последния момент обаче, след като обменните писма бяха подписани вече, другарят Воронин заяви, че английските лири не могат да се отсрочват и тяхното погашение следва да се извършва на падежите, защото английските закони не позволяват по-дълъг срок на кредит в английски лири от 6 месеца. Ние предложихме да се погасяват кредитите в английски лири с новопредоставени ни кредити в други валути. Другарят Воронин ни препоръча да се обърнем с писмо до другаря Дубоносов по този въпрос.

Наред с това обаче другарят Дубоносов ни уреди среща с представителите на Живнобанк и Китайската банка в Лондон, с които договорихме отсрочка на задълженията ни към тях до края на годината в размер на 5.280.000 долара. Фактически, това са кредити, също принадлежащи на Московска народна банка, но оформени чрез тези две банки. Тъй като общата сума на нашите задължения в английски лири към Московска народна банка възлиза на около 4,5 милиона долара, то получените отсрочки при посочените две банки ще ни дадат възможност да погасяваме редовно задълженията в английски лири, още повече, че 1,6 милиона долара от тях подлежат на погашение през периода от септември до декември 1960 година, когато ние и без това следва да намаляваме сумата на нашите задължения. Затова считам, че е целесъобразно засега да не се обръщаме с писмо до Московска народна банка, а да погасяваме падежите в лири, като същевременно ползуваме в тези предели търговски кредити. Ако в следващите месеци се затрудни валутното ни положение, ние можем да се обърнем с такова писмо до Московската народна банка.

3. За Московска народна банка не е удобно да отсрочва нашите падежи непрекъснато, за-

щото ще стане ясно пред английските власти и банки (а служителите на Московска народна банка са англичани), че Българска народна банка не погасява задълженията си. Това ще даде лошо отражение. За да се избегне това неудобство, Българска народна банка предоставя право на Московска народна банка да ползува суми от нашата сметка в размер до 2 милиона долара за временно погасяване на настъпващите падежи. Впоследствие Московска народна банка ще попълва тези суми с нови финансови кредити и пак ще погасява с тях, т.е. те ще ѝ служат като маневрен фонд. В същото време ние винаги ще можем да разполагаме с тези суми, като известяваме Московска народна банка 7-10 дена по-рано. Наред с другото, тази форма е изгодна за нас и с това, че ще намали до известна степен лихвите, които плащаме, тъй като кредитите ще се водят за определено време като погасени.

В Париж ние се срещнахме с председателя на Ойробанк – Хилсум, зам.-председателя другаря Алексеев и членовете на ръководството Ги де Боасон и Пейон.

Хилсум се държа доста остро и настояваше да почнем още отсега да погасяваме задълженията си. Освен това той настояваше да му дадем данни за нашия план по вноса и износа, платежния баланс и т.н., за да се увери, че ние сме в състояние да погасяваме. Ние заявихме, че такива данни не можем да дадем и бяхме подкрепени от другаря Алексеев. Хилсум даже зададе въпроса: „Как вие ще погасите цялата разлика над 45 милиона долара наведнаж в края на годината, щом не сте в състояние до декември да погасите нищо? Защо погасявате на другите банки, а не погасявате на нас? Защо сте дошли, щом нищо ново няма да ни кажете?“.

След няколко срещи се договорихме върху следното:

1. Сумата на нашите задължения към Ойробанк ще бъде сведена в края на годината до 45 милиона долара. Разликата над тази сума следва да бъде погасена, както следва: 2 милиона долара през ноември и остатъкът през декември тази година.

2. По отношение на кредита във френски франка, представителите на Ойробанк заявиха категорично, че те не могат да го отсрочват, защото френските власти не им разрешават това. Ние не поехме ангажимент, че ще погасяваме тези падежи, но бяхме помолени лично от другаря Алексеев да потърсим възможност да уредим тези задължения, като същевременно ползуваме нови кредити във фр[енски] франка в предела на извършеното погашение. Същевременно представителите на Ойробанк бяха сондирали с председателя на Румънската банка другаря Майорану и зам.-председателя на същата другаря Дойч, които бяха в Париж, възможността да получим помощ от последната за погасяване на фр[енски] франка. Другарят Дойч ми заяви, че те биха разгледали този въпрос, ако ние се обърнем към тях.

Считам за целесъобразно да поемем погасяването на задълженията във фр[енски] франка, тъй като общата им сума не е голяма (около 2,2 милиона долара), при което 1,3 милиона долара подлежат на погасяване през септември и октомври, когато трябва да се осъществи по-голям износ в капиталистическите страни. Ако това ни затрудни, ние можем да се обърнем към Румънската народна банка за 2 милиона долара кредит, който се надявам, че може да ни бъде отпуснат.

3. Представителите на Ойробанк неколкократно изтъкнаха, че ангажирането им с 45 милиона долара финансов кредит не е по силите им. Затова те настояват нашата страна да не извършва никакъв внос за налично плащане, а с набраните средства да погасяваме кредити при тях, като за същата сума осъществява внос срещу нов търговски кредит, който те ще ни предоставят. Ние поехме обещание, че при възможност ще провеждаме такива операции.

По отношение на погасяването на остатъка от 60 милиона долара през 1961 година конкретни преговори не сме водили, но подчертахме, че ние ще ги погасяваме в края на 1961 година. Представителите на Московска народна банка не възразиха на това, но представителите на Ойробанк поискаха да погасяваме равномерно през всички месеци. Ние подчертахме сезонността на нашия износ, но те изказаха съмнение как ще погасим 45 милиона долара в края на годината, ако не набираме за целта суми през всички месеци. Другарят Алексеев впоследствие ни каза, че ние можем да набележим известни минимални суми, които да погасим през първите 9 месеца на годината.

При това положение през третото тримесечие на 1960 година остават за погашение общо 22 милиона долара, от които 4,7 милиона долара са погашения във фр[енски] франка и английски лири. Последните автоматически ще бъдат възобновявани и използувани отново. Към тази сума следва да се прибавят 3 милиона долара нетърговски разходи или общо за третото тримесечие са

необходими 25 милиона долара в конвертируема валута.

Като източник могат да послужат 10 милиона долара от валутната наличност и 15 милиона долара от износа. По план следва да постъпят от износ в капиталистическите страни през третото тримесечие 23,7 милиона долара, но около 1/3 от тези постъпления ще се реализира в клирингова валута и не ще може да послужи за източник за погасяване.

ЛР/Написани 2 екз.
№ 586/21.VI.1960 г.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Зам. председател:
Н. В. Царевски

[Върху доклада – резолюция:]
др. Царевски, Дацков, Наков
Седнете и изгответе въз основа на плановете за внос и износ погасителен план за всички месеци до края на годината. Явно е, че с своето държание Хилсум прекалява, но ще трябва да търпим докато се измъкнем от затруднението.

Срок 5 дни
К. Несторов

6.VII.[1]960 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 8, л. 108–111. Оригинал. Машинопис.

* *Banque Commerciale pour l'Europe du Nord.*

№ 876

ИНФОРМАЦИЯ ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ ЗА ВАЛУТНОТО СЪСТОЯНИЕ НА СТРАНАТА

София, 27 юли 1960 г.

Поверително

До
ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК на БКП
№ 10-1666/28.VII.[19]60 г. другаря ТОДОР ЖИВКОВ
Т у к

И Н Ф О Р М А Ц И Я

от КИРИЛ ЛАЗАРОВ, Министър на финансите и
КИРИЛ НЕСТОРОВ, председател на Българска народна банка

Относно: валутното състояние на страната.

Другарю Живков,

Валутното състояние на страната се характеризира със значително напрежение в нашите международни плащания и особено в плащанията ни към капиталистическите страни.

До края на 1954 година нашите задължения бяха само към социалистическите страни, докато сметките ни с капиталистическите страни имаха активни салда в наша полза. Така например, в края на 1954 година ние имахме задължения към социалистическите страни (главно към СССР) в размер на 1.578 милиона лева и вземания от капиталистическите страни в размер на 14,7 милиона лева.

От 1955 година, с изключение на 1957 година, нашият платежен баланс приключва с пасивни салда както със социалистическите, така и с капиталистическите страни. Пасивните салда към социалистическите страни се покриваха главно с дългосрочни инвестиционни кредити при изгодни условия, което се отрази благоприятно на нашето стопанство. За уравновесяване на платежния ни баланс с капиталистическите страни се ползуваха краткосрочни банкови и фирмени кредити. Нарастнаха и нашите задължения по клиринговите сметки.

Платежният баланс на страната от 1955 до 1959 година приключи със следните салда в милиони лева:

Салдо + -	1955 г.	1956 г.	1957 г.	1958 г.	1959 г.
	- 401,1	- 223,1	+ 276,7	- 152,9	- 901,0

В резултат на това чистите задължения на страната към чужбина на 31 декември 1959 година достигнаха 2 968,4 милиона лева, от които 2 096,6 милиона лева към социалистическите страни и 871,8 милиона лева към капиталистическите страни. Към 30 юни 1960 година задълженията възлизат съответно на 2 867,3 милиона лева и 753,8 милиона лева.

Изменението на валутното състояние през първото полугодие на настоящата година идва от:

I. СТОКОВИ ОПЕРАЦИИ — В хиляди лева

	ПРИХОД	РАЗХОД
а) Валутни постъпления и плащания	1.449.085,1	1.682.607,4
б) По кредитни спогодби	7.055,5	351.345,5
Всичко по стокови операции:	1.456.140,6	2.033.952,9
II. НЕСТОКОВИ ОПЕРАЦИИ:		
а) Постъпления и плащания	79.773,6	202.331,8
Общо постъпления и плащания:	1.535.914,2	2.236.284,7

Или плащанията през полугодието надвишават постъпленията със 700.370.500 лева, които са отежнили кредитните и клирингови сметки.

III. КРЕДИТНИ ОПЕРАЦИИ		
а) Ползувани и погасени кредити	653.201,1	445.383,7
Всичко ведно с кредитите:	2.189.115,3	2.681.668,4

Към 30 юни тази година постъпленията общо в социалистическа и капиталистическа валута от износ на стоки спрямо годишния план са реализирани 37%, а спрямо шестмесечието на 115%. Плащанията за внос на стоки спрямо годишния план са реализирани 49%, а спрямо плана за шестмесечието на 89%.

Общо в социалистическа и капиталистическа валута нестоковите операции спрямо годишния план постъпленията са реализирани в размер на 31%, а спрямо плана за шестмесечието 81%. Плащанията спрямо годишния план са реализирани 46%, а за шестмесечието 93%.

Въпреки че планът общо по износа за шестмесечието е изпълнен, не са изнесени редица селскостопански и промишлени стоки.

Заготвителните организации не са предоставили стоки за износ за повече от 60 милиона лева, като машини и съоръжения за 1 621 хиляди лева, парен бук – 5 460 м. кубически, домати 67 000 тона, свинско месо – 4 214 тона, живи свине – 3 090 тона, ретортни въглища – 13 800 тона, паркет, олово на блокове и други.

Планът за вноса е преизпълнен.

Например „Техноимпекс“ е внесъл в повече комплектни съоръжения за 88 милиона лева, „Металимпорт“ – машини и съоръжения за 48 милиона лева, „Рудметал“ – метали за 27 милиона лева, „Химимпорт“ – химикали за 13 милиона лева. Общото преизпълнение възлиза на 116 милиона валутни лева.

Някои предприятия са превишили вноса от капиталистическите страни, като „Химимпорт“ с 4,4 милиона лева, „Индустриалимпорт“ – 3,5 милиона лева и други. По редица вносни позиции планът за годината още през първото шестмесечие е изпълнен и преизпълнен. Преизпълнен е пла-

нът за внос на азотни торове, автогумите, катанка и др.

Независимо от преизпълнението на плана по вноса, има сериозно изоставане на плана в групата „Подемно-транспортни съоръжения“, електромотори и други, които спънаха дейността на Министерството на транспорта и съобщенията.

Нестоковите постъпления и плащания се изпълняват ритмично. В приходната част изостават сериозно постъпленията от продажба на валута от акредитираните у нас дипломатически и други мисии, главно капиталистическите. В разходната част има извънредни разходи по статия „Търговски операции“, за комисионни, пенални, сюрвейанс и други, платени от Министерството на външната търговия.

Състояние на нашите плащания към социалистическите страни

На страните от социалистическия лагер се пада основната част от нашите международни плащания. Социалистическите страни заеха 74% от външнотърговския обмен през 1959 година. С тях ние имаме и значителни нетърговски плащания.

Нашата страна внася от социалистическите страни и предимно от СССР големи количества машини, съоръжения, комплектни обекти и др., които изиграха решаваща роля в индустриализацията на страната и механизацията на селското стопанство. Но нашият износ за тези страни не е достатъчен да покрие вноса, поради което сумата на нашите задължения към тях се увеличава.

Платежният ни баланс към социалистическите страни от 1954 година насам приключва, както следва:

В милиони лева

Салдо + -	1955 г.	1956 г.	1957 г.	1958 г.	1959 г.	Преоценки и др.
	- 380,7	- 67,5	+ 362,1	- 62,4	- 301,3	- 68,8

В резултат на посочените салда сумата на нашите задължения към социалистическите страни от 1.578 милиона лева в края на 1954 година достигна 2.096,6 милиона лева в края на 1959 година, и 2.867,3 милиона лева към 30 юни 1960 година. Основната част от тези задължения представлява дългосрочни кредити и една относително малка част се пада на задълженията по клиринговите сметки.

Сумата на тези задължения се разпределя по страни, както следва: СССР – 2.304,5 милиона лева, Чехословакия – 376,3 милиона лева, ГДР – 80,5 милиона лева и 106 милиона лева останалите социалистически страни.

Въпреки непрекъснатото увеличение на задълженията ни към социалистическите страни, използването на кредити при изключително нисък лихвен процент и благоприятни условия се отразява благотворно върху нашето стопанство и спомага за неговото ускорено развитие. Посредством кредита СССР и другите братски страни ни оказват голяма помощ. Затова в цяло плащанията ни със социалистическите страни се осъществяват без особени затруднения в съгласие с подписаните спогодби за стокообмен.

В течение на първото полугодие на 1960 година сумата на пасивното салдо по клиринговите ни сметки със социалистическите страни се увеличи от 89,0 милиона лева на 31 декември 1959 година на 562,8 милиона лева на 30 юни 1960 година. Особено чувствително е увеличението на задълженията ни по клиринговите сметки със Съветския съюз – 118,3 милиона рубли, Чехословакия – 122,7 милиона рубли, Румъния – 30,9 милиона рубли, ГДР – 24,8 милиона рубли и др. Към Съветския съюз не се олихвяват по клиринга задължения до 60,0 милиона рубли, към Чехословакия – до 25,0 милиона рубли, към ГДР – 7,0 милиона рубли и към Румъния – 5,0 милиона рубли. При положение, че нашата страна е превишила размера на безлихвените плафони към тези страни, върху превишението плащаме 2% годишна лихва. Чехословашката държавна банка през месец май 1960 година поиска съдействието на Българската народна банка за намаляване на клиринговото салдо.

Във връзка с това, необходимо е Министерството на външната търговия да вземе мерки за намаляване на салдата по клиринговите сметки със социалистическите страни.

След като на капиталистическия пазар на домати и други плодове и зеленчуци излезат и производителите от капиталистическите страни, цените спадат чувствително, докато цените за съ-

щите стоки на социалистическия пазар са значително по-високи. През миналата година е извършен износ в ГФР и Австрия на домати за тон от 5-15 долара, които едва са покривали транспортните разходи, когато същевременно нашата страна беше в неизпълнение на договорените си задължения към Чехословакия и ГДР за домати при цена 260 рубли, равностойни на 65 долара.

При това положение, целесъобразно е от валутна и стопанска гледна точка, когато конюнктурата на капиталистическия пазар стане неблагоприятна за някои наши произведения, да се намалят количествата за износ към тези страни и се насочат към социалистическите страни, какъвто е случаят с доматите или се преработят в страната в продукти, за които има пазар и от продажбата им впоследствие ще се добие добър резултат в лева и валута.

По този начин могат да се намалят част от задълженията по клиринговите сметки със социалистическите страни и да се постигне задоволителна възвръщаемост на някои наши произведения.

Състояние на плащанията с капиталистическите страни

В течение на последните няколко години платежният баланс на страната към капиталистическите страни приключи със значителни пасивни салда. Това се дължи преди всичко на неизпълнението на плана по износа и някои слабости, свързани с планирането.

Пасивните салда на платежния баланс на страната към капиталистическите страни от 1955 до 1959 година се движат, както следва:

В милиони лева

Салдо + -	1955 г.	1956 г.	1957 г.	1958 г.	1959 г.
	- 20,4	- 155,6	- 85,4	- 90,5	- 599,7

В резултат на тези пасивни салда задълженията на нашата страна към капиталистическите страни от 14,7 милиона валутни лева в наша полза в края на 1954 година достигнаха на 871,8 милиона валутни лева в полза на капиталистическите страни в края на 1959 година.

Образуваните задължения към капиталистическите страни са предимно ползувани краткосрочни кредити от капиталистически банки и фирми.

През 1959 година кредитите станаха главен източник за покриване на нашия внос от капиталистическите страни. От общата сума на реализирания внос от капиталистическите страни през 1959 година в размер на 798,7 милиона лева, само 424,0 милиона лева са покрити с редовен износ или 53%, докато останалата част е покрита с кредити.

Към 30 юни 1960 година при планирано за годината активно салдо 105,2 милиона валутни лева, валутният план на страната приключи с пасивно салдо 98,3 милиона валутни лева.

Това салдо за полугодието е резултат на:

I. СТОКОВИ ОПЕРАЦИИ — В хиляди лева

	ПРИХОД	РАЗХОД
а) Валутни постъпления и плащания	249.266,9	126.992,9
б) Плащания по кредитни спогодби	-	177.205,8
Всичко по стокови операции:	249.266,9	304.198,7
II. НЕСТОКОВИ ОПЕРАЦИИ:		
а) Постъпления и плащания	16.829,9	60.226,1
Общо постъпления и плащания:	266.096,8	364.424,8

Или плащанията надвишават постъпленията с 98.328.000 лева, които са отежнили положението на плащанията ни с капиталистическите страни.

Към 30 юни тази година от стоковите операции в капиталистическа валута спрямо годишния план са реализирани постъпления от износ на стоки в размер на 30%, а спрямо плана за шестмесечието на 116%. Плащанията за внос на стоки спрямо годишния план са реализирани 48%, а за шестмесечието 59%.

За същия период по нестоковите операции спрямо годишния план са реализирани постъпления 40,8%, а за шестмесечието 103%. Плащанията спрямо годишния план са изпълнени 42%, а

спрямо шестмесечието – 79%.

Не е изпълнен планът за износ в капиталистическите страни през първото шестмесечие за: розово масло 60%, дървообработващи машини 65%, суров нефт 49%, тютюни 26%, копринени тъкани 87%, живи животни 68%, свинско месо 63%, прокат черни метали 50%, изолатори 54%, парен бук 56%, паркет 70%, домати 42%, машини и съоръжения 30% и други. Не са изнесени от планираните количества за износ електротелфери и вълнена конфекция.

При образуваното голямо задължение към капиталистическите страни през 1959 година, валутният план с тези страни за 1960 година беше балансиран с ползуването на нови кредити в капиталистическа валута в размер на 603,0 милиона валутни лева, равностойни на 88,7 милиона долара. Във връзка с това с разпореждане № П-22 от 9 януари 1960 година Министерският съвет разреши на Българска народна банка да поема кредитни ангажименти до 30 юни 1960 година в размер на 160,0 милиона долара.

На 31 март 1960 година поетите краткосрочни ангажименти от Българска народна банка достигнаха 129,0 милиона долара. Тези задължения надхвърлиха чувствително годишните постъпления от износ на стоки в капиталистическите страни. Това наложи да се вземат мерки за ограничаване на ползуването на нови краткосрочни кредити от капиталистическите страни, намаляване вноса, увеличаване на износа и отсрочване на част от поетите от банката задължения. Наред с това, за да посрещнат в срок краткосрочните задължения, които не беше целесъобразно да се отсрочат, Българска народна банка потърси временно помощ от държавните банки на СССР, Чехословакия, Унгария и др.

Във връзка с това Министерският съвет с П-87-то постановление от 7 април 1960 година намали плана за вноса от капиталистическите страни с 13,8 милиона долара и увеличи износа с 13,6 милиона долара.

Българската народна банка получи отсрочка на част от задълженията и временна помощ в конвертируема валута от държавните банки на Съветския съюз, Чехословакия и Унгария. По такъв начин краткосрочните кредити към капиталистическите страни към 30 юни 1960 година са сведени на 109,9 милиона долара.

След получените отсрочки от Банк Комерсиал пур л'Ейроп дю Норд – Париж и Московска народна банка, поетите краткосрочни задължения от Българска народна банка следва да се погасят:

през м. август 1960 г.	8,9	милиона	долара
„ м. септември 1960 г.	7,8	„	„
„ м. октомври 1960 г.	4,7	„	„
„ м. ноември 1960 г.	5,8	„	„
„ м. декември 1960 г.	14,7	„	„
„ 1961 г. (главно през I-то тримесечие на 1961 г.)	68,0	„	„

Планираните постъпления от износ в капиталистическите страни надвишават плановия внос от тези страни през третото тримесечие [на] 1960 година със 7,8 милиона долара, а през четвъртото тримесечие [на] 1960 година с 58,2 милиона долара.

Съгласно решението на Политбюро на ЦК на БКП и Министерския съвет поетите ангажименти от Българска народна банка в капиталистическа валута следва да се сведат към 31 декември 1960 година на 65,0 милиона долара.

Като прибавим към това и задължението с П-22-то разпореждане на Министерския съвет от 9 януари 1960 година да се ползуват кредитни улеснения от капиталистическите страни до 30 юни 1960 година, налага се плащанията в капиталистическа валута до края на 1960 година да се извършват в рамките на наличната и реализираната валута от износ.

При ритмично изпълнение на плана за износа в капиталистическите страни до края на 1960 година, възможно е да се изпълни запланираният внос от тези страни, без да се ползуват нови кредити и Българска народна банка да сведе краткосрочните задължения към тези страни до 65,0 милиона долара.

При това положение смятаме, че текущите задължения на падежите Българска народна банка би могла да покрива през м. август и септември 1960 година с останалата част от неусвоената помощ в конвертируема валута от Съветския съюз и текущите постъпления от износ в капи-

талистическите страни, а тези с падежи четвъртото тримесечие [на] 1960 година – изключително с постъпленията от износа. Същевременно обаче не трябва да се ползуват нови кредити от капиталистическите банки и фирми, а вносът от капиталистическите страни следва да се извършва със страните, с които плащанията се извършват в клирингова валута – в рамките на договорените плафони, а с останалите капиталистически страни в конвертируема валута в кръга на останалата свободна валута след плащане на падежите.

Заслужава да отбележим, че поради инфлационни и други причини конюнктурата на капиталистическия кредитен пазар в последно време е неблагоприятна. Сконтовият процент в Англия беше увеличен на 6%, а в ГФР на 5%, в резултат на което стойността на краткосрочните кредити от банки и фирми в тези страни достигна до 7-7,5% годишно. При тези условия не е изгодно да се ползуват краткосрочни кредити за внос на стоки от тези страни. От 1 януари до 30 юни 1960 година нашата страна е платила за лихви по ползуваните краткосрочни кредити 17,6 милиона валутни лева, равностойни на 2,6 милиона долара. Ползуването на нови кредити при посочените високи лихви означава общата сума на платените лихви да достигне във валута над 10% от средния размер на планирания годишен внос от капиталистическите страни през 1959 и 1960 година.

Още отсега се вижда, че и при свеждане на краткосрочните задължения към капиталистическите страни на 65,0 милиона долара в края на 1960 година, нашата страна ще бъде изправена пред значителни трудности още в началото на 1961 година както по отношение срочните плащания на останалите задължения, така и за вноса на материали и други стоки, необходими за строителството, производството и размяната.

Безспорно е, че за преодоляване на трудностите по разплащанията ни към капиталистическите страни до края на 1960 година, необходимо е да се предприемат сериозни мерки за осъществяване на набелязаните вече мероприятия за съкращаване вноса и увеличаване на износа, като не се допуска нов допълнителен внос от капиталистическите страни.

Що се отнася до плащанията с капиталистическите страни през 1961 година, по наше мнение се налага да се осигури в плана за 1961 година значително превишаване на износа над вноса от капиталистическите страни. Тази линия следва да намери място и в перспективния план за следващите години до 1965 година с оглед до края на 1962 година да се ликвидират всички задължения и от 1963 година се отпочне образуването на валутен резерв в капиталистическа валута. Образуването на валутен резерв ще създаде реална предпоставка при вноса и износа да се използува пълно конюнктурата на капиталистическия пазар.

София, юли 1960 година

МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ:
С. Дълбоков
/К. Лазаров/

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА Б. Н. БАНКА:
К. Несторов

ЛР/Написани 2 екз.
1 за адресанта
1 за службата
№ 721/27.VII.1960 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 8, л. 71–79. Оригинал. Машинопис.

№ 877

ДОКЛАД ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ НЕШО ЦАРЕВСКИ ДО СЕКРЕТАРЯ НА ЦК НА БКП БОЯН БЪЛГАРАНОВ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА В КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА И ТЯХНОТО УРЕЖДАНЕ

София, 2 август 1960 г.

Поверително

До
СЕКРЕТАРЯ НА ЦК НА
БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ
другаря БОЯН БЪЛГАРАНОВ

№ 10-1724/2.VIII.[19]60 г.

Т У К

Д О К Л А Д

от НЕШО ЦАРЕВСКИ, Зам.-председател на Българска народна банка

Относно: поетите ангажименти в капиталистическа валута и тяхното уреждане.

Другарю Българанов,

Сумата на поетите от нас задължения и ангажименти в капиталистическа валута достигнаха 115 млн. долара в края на 1959 г. В резултат на големия разрив между вноса и износа през първото полугодие сумата на задълженията достигна 129 млн. долара в края на март и остана на това ниво до края на м. април. От тази сума 75 млн. долара бяха задължение към Ойробанк, Париж и Московска народна банка, Лондон.

В началото на м. май между Държавната банка на СССР и Българска народна банка се водиха преговори в Москва, на които беше договорено разсрочване на падежите към двете посочени банки до края на 1962 г. Българската народна банка пое задължение да сведе сумата на нашите задължения към Ойробанк, Париж и Московска народна банка, Лондон до 60 млн. долара до края на 1960 г., да погаси 30 млн. долара от тях до края на 1961 г. и останалите 30 млн. долара до края на 1962 г. В течение на същия срок следва да бъдат погасени нашите задължения в капиталистическа валута и към другите банки.

По указание на Партията и Правителството Българска народна банка взе курс на силно ограничаване ползуването на нови кредити в капиталистическа валута, ограничаване вноса и увеличаване на износа с цел да не се допуска по-нататъшно увеличаване на задълженията ни и да се пристъпи към тяхното намаляване.

В резултат на тези мерки обемът на нашите задължения в капиталистическа валута беше доведен до 115 млн. долара в края на полугодието, вместо 160 млн. долара, както се предвиждаше с разпореждане П-22 от 9.I.1960 г. на Министерския съвет. Това намаление беше постигнато главно за сметка на предоставените ни от Държавната банка на СССР валутни средства.

На 31.VII.1960 г. сумата на нашите задължения в конвертируема валута спадна на 110 млн. долара. Освен това страната ни има задължения по различните клирингови сметки с отделните капиталистически страни в размер на 4,2 млн. долара.

От общата сума на ползуваните кредити и поети ангажименти 50,7 млн. долара се падат на Ойробанк, Париж, 16,3 млн. долара на Московска народна банка, Лондон, 8 млн. долара на банки от социалистическите страни, 15 млн. долара на западногермански, италиански и други капиталистически банки, 20 млн. долара – дадени гаранции и открити акредитиви без покритие.

Съгласно поетите от нас задължения в края на 1960 г. сумата на нашите кредити към Ойробанк следва да бъде доведена до 45 млн. долара, а към Московска народна банка – на 15 млн. долара. За тази цел следва да погасим 7 млн. долара към двете банки в края на годината, което е напълно реално. Следва да се отбележи, че на Ойробанк дължим 10,4 млн. фр[енски] фр[анка] (2,1

млн. долара) и на Московска народна банка – 1 млн. англ[ийски] лири (2,8 млн. долара), които не могат да бъдат отсрочвани повече от 6 месеца, съгласно валутните режими в тези страни. Нашата страна разполага със средства за посрещане тези погашения.

Падежите на нашите задължения в капиталистическа валута се разпределят по срокове, както следва (в млн. долара): август – 9, септември – 7,8, октомври – 4,7, ноември – 5,8, декември – 14,7 и 1961 г. – 68. Общо до края на 1960 г. следва да бъдат погасени 42 млн. долара. Тази сума може да бъде погасена при стопроцентното изпълнение на плана за износ в капиталистическите страни. При план за годината 122 млн. долара, до края на юли са изнесени стоки за около 42 млн. долара и остава да бъдат изнесени стоки за 80 млн. долара. От тях 25 млн. долара ще покрият неосъществения внос, 5 млн. долара ще погасят пасивното салдо на нетърговските разходи и 50 млн. долара ще послужат за погасяване на падежите. В случай на разрив между постъпленията и плащанията в близките седмици Българска народна банка ще използува разполагаемия резерв от 12 млн. долара. За да се осигури стопроцентното изпълнение на плана по износа, необходимо е да се въведе постоянен контрол, като се следят отделните позиции и техният график. Следва да се подчертае, че по данни на външнотърговските предприятия вече се очертават някои позиции, по които планът за износ не ще се изпълни по обем – масло, живи свине, консерви, фий, ориз, домати, тютюн, пулпове, сушен кромид лук, доматено пюре, доматен сок, розово масло, прокат от черни метали и др. От други стоки, макар и да бъдат изнесени по количество, не ще се реализира планираната валута, поради спадане на цените – свинска мас, птиче месо, конско месо, червен пипер, компоти, суров нефт и др. Това налага да се маневрира много умело, като се заменят едни позиции с други, за да се осигури постъплението на планираната валута.

От изключителна важност е и въпросът за плащанията ни през 1961 г. През 1961 г. нашите задължения следва да се сведат до 30 млн. долара и нови кредити от Ойробанк, Париж и Московска народна банка, Лондон, ние не ще можем да ползуваме. Това налага да се намали значително планът за внос от капиталистическите страни и се разбие така по тримесечия, че в течение на първото полугодие постъпленията от износа да бъдат достатъчни за покриване на вноса, а през второто полугодие да се осигури активно салдо, с което да се погасят около 30-35 млн. долара. Аналогично е положението и за 1962 г.

ЕЛ/Написано в 3 екз. БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
1 за адресанта Зам.-Председател:
2 за службата
№ 735/2.VIII.1960 г *Н. В. Царевски*

[Върху доклада – надпис, с указание да се разположи преди последния абзац:]
В същото време следва да се вземат строги мерки против увеличаването на вноса от капиталистическите страни. В последно време натиска за извънпланов внос срещу капиталистическа валута все повече се засилва. Така например взе се решение за допълнителен кредит от Австрия за 6 млн. дол[ара], поставя се въпросът за нов внос на хартия, за извънпланов внос на породисти крави и т.н. Всичко това ще усложни нашите плащания както през 1960 г., така и през 1961 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 8, л. 59–61. Оригинал. Машинопис.

№ 878

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ЗАМЕСТНИК-НАЧАЛНИКА НА ВАЛУТНО УПРАВЛЕНИЕ В БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ЗА ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ПРЕЗ МЕСЕЦИТЕ АВГУСТ И СЕПТЕМВРИ 1960 ГОДИНА

София, 2 септември 1960 г.

Б Н Б Ц. УПРАВЛЕНИЕ
№ Вз. 905
2.IX.1960 г.

Поверително

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА Б. Н. БАНКА
другаря КИРИЛ НЕСТОРОВ
Т у к
ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА Б. Н. БАНКА
другаря НЕШО ЦАРЕВСКИ
Т у к

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от ЙОРДАН НАКОВ, зам.-н-к управление

Относно: плащанията към капиталистическите страни през м. август и плащанията към тези страни през м. септември 1960 година.

Другарю Председател,

При план за износ в капиталистическите страни през третото тримесечие 1960 година 23,7 милиона долара, по данни на Българската народна банка през първите два месеца на тримесечието са постъпили 12,9 милиона долара, от които през м. август 1960 година – 5,6 милиона долара. За да бъде изпълнен планът за износ в капиталистическите страни за третото тримесечие 1960 година, през м. септември 1960 година следва да постъпят от износ в капиталистическите страни 10,8 милиона долара.

По данни на управление „Износ“ при Министерството на външната търговия, търговският план за износа през двата месеца на третото тримесечие е изпълнен на около 60 милиона валутни лева, равностойни на около 8.8 милиона долара.

Различието между цифрите на валутния план и търговския план се дължи на това, че докато първият отчита резултатите въз основа на фактическите постъпления, вторият план – на база фактическия износ, минал българската граница. Очевидно е, че в разчета за постъпленията по валутния план за м. юли 1960 г. са включени и постъпленията от извършен износ по търговския валутен плен към 30 юни 1960 година.

През същите два месеца на третото тримесечие 1960 година са извършени плащания за внос на стоки от капиталистическите страни за 9,4 милиона долара, в това число за м. август 1960 г. 5,4 милиона долара и са погасени срочни плащания към капиталистическите банки и фирми 13,0 милиона долара, в това число през м. август 1960 г. 4,9 милиона долара.

Общо плащанията по вноса и срочните задължения през първите два месеца на третото тримесечие 1960 година превишават постъпленията от износ в капиталистическите страни с 9,5 милиона долара, от които през м. август – 4,7 милиона долара.

За покриване на този разрив и пасивното салдо по нестоковите плащания към капиталистическите страни, Валутното управление използува част от получената валута от Държавната банка на СССР.

Както се предвиждаше, от износ във Франция не постъпи валута и за плащане на задълженията във фр[енски] фр[анкове] с падежи м. август 1960 година Българската народна банка продаде 750 000 долара по курс на деня. През м. август 1960 година се извърши продажба още на

1 750 000 долара, като се набавиха за текущите плащания 5 129 100 западногермански марки, 25 100 000 белг[ийски] фр[анка] и 137 750 датски крони.

Плащанията през м. август 1960 година бяха облекчени с отсрочване с три месеца на 5,0 милиона дойче марки, дължими към Унгарската държавна банка и три гаранции общо за 289 681 египетски лири за внос на памук от Египет.

Докато постъпленията от износ в капиталистическите страни в началото на м. август 1960 година бяха сравнително задоволителни, то в края на м. август 1960 година постъпленията значително намаляха. Това е резултат на усвоените контингенти за износ на домати, плодове и зеленчуци в Г[ерманска] Ф[едерална] Р[епублика], Австрия и другите капиталистически страни, намаляване на цените на тези стоки на капиталистическия пазар и пр.

* * *

Задълженията към капиталистическите страни с падежи м. септември 1960 година възлизат на 10,1 милиона долара, от които

14.858.937 д[ойче] марки	= 3.432.594	долара
557.227 англ[ийски] лири	= 1.560.236	„
101.803.635 итал[иански] лири	= 163.935	„
502.108 шв[ейцарски] франка	= 116.229	„
205.860 щ[атски] долара	= 205.860	„
42.903 щ[атски] долара по клиринга с Австрия	= 42.903	„
19.000.000 д[ойче] марки	= 4.556.270	„

към китайската и чехословашката банки в Англия.

Задълженията в размер на 19,0 милиона дойче марки към китайската и чехословашката банки са договорени със срок три месеца с право на продължаване с още три месеца. Общият срок от шест месеца изтича през м. септември 1960 година.

В разговорите в Лондон през м. май 1960 година двете банки са изявили готовност да отсрочат плащането на тези задължения до края на 1960 година. При това положение целесъобразно е Валутното управление да направи необходимите постъпки пред китайската и чехословашката банки в Лондон за отсрочване плащанията на задълженията с падежи м. септември 1960 година.

С отсрочване плащането към китайската и чехословашката банки в Лондон на 4.556.270 долара, общата сума на задълженията с падежи м. септември 1960 година възлиза на 5,5 милиона долара, в това число 5,0 милиона дойче марки към Унгарската държавна банка.

Към 5,5 милиона долара трябва обаче да се прибавят 2.372.015 долара, открити салда в полза на банки в капиталистическите страни по кореспондентските ни сметки. Тези открити салда са образувани през м. август 1960 година и следва веднага да погасим, тъй като са изтекли сроковете на договорените пощенски кредити при съответните банки.

По изключение Банко ди Рома, Италия предлага за покриване на откритото салдо по кореспондентската ни сметка в италиански лири, равностойни на около 500.000 долара, да ни отпусне заем в щ[атски] долара, платими в края на м. октомври 1960 година. Този срок не ни устройва, тъй като от една страна е кратък, а от друга, по моя преценка, не [е] целесъобразно да образуваме ново задължение с лихва – 5% при наличност на конвертируема валута, от която получаваме лихва 2,75%.

Източници за покриване на тези плащания могат да послужат:

1. Разполагаем остатък в конвертируема валута	
2. Очаквани постъпления от вече извършен износ в капиталистическите страни, които могат да послужат за погасяване на поетите от Бълг. народна банка задължения	718.293
3. Открити акредитиви за износ в капиталистическите страни със срок на акредитивите до 30.IX.1960 година (ако се реализира износът и валутата постъпи до 30.IX.1960 година)	852.000
4. Разполагаем авоар от строителството в Сирия 1 236 000 сирийски лири = ...	320.000
	1.570.293

5. Налична валута, получена от Държавната
банка на СССР 10.220.000
(включително получените през м. август 1960 година
3.616.000 долара и 1.500.000 долара за получаване
от Московска банка, Лондон

Всичко: 11.790. 293 долара

По непотвърдени данни на Министерството на външната търговия, срещу износ на плодове и зеленчуци и срещу инкасо на документи в капиталистическите страни се очаква да постъпят около 1.000.000 долара, от износ на тютюни в ГФР 300.000 долара, от износ на сирене и кашкавал в Сирия около 200.000 долара, на тютюни и др. стоки в Австрия около 500 000 долара.

Тези постъпления трябва да се вземат при резерва, тъй като видимо е, че и Министерството на външната търговия не е сигурно, че те ще се реализират през м. септември 1960 година.

Очевидно е, че за покриване на задълженията с падежи м. септември ще послужи част от получената валута от СССР.

През следващите месеци до края на 1960 година следва да погасим от поетите задължения
през м. октомври около ..... 4,7 млн. долара
през м. ноември около ..... 5,7 „ „
през м. декември около ..... 18,2 „ „

Плащанията през м. октомври и ноември са сравнително не големи, те спокойно могат да се покрият от останалата част на получената валута от СССР и текущите постъпления. Размерът на плащанията през м. декември 1960 година е значителен, но при 65 милиона долара износ в капиталистическите страни през четвъртото тримесечие съществуват реални възможности за осигуряване на необходимата валута.

През м. септември 1960 година предлагам Валутното управление да проведе следните мероприятия:

1. Веднага да се арбитражират долари и напълно се покрият откритите салда по кореспондентските ни сметки при някои западногермански и италиански банки и Еиробанк, Париж.

2. Да се направят постъпки пред китайската и чехословашката банки в Лондон да отсрочат с три месеца до края на 1960 година плащането на 19 милиона дойче марки.

3. През м. септември 1960 година строго да се съблюдават плафоните по клиринговите сметки с капиталистическите страни и се откриват акредитиви в рамките на техническите кредити.

4. Да не се откриват нови акредитиви за внос от Франция, като се ползуват нови кредити във фр[енски] фр[анкове], тъй като не съществуват възможности Министерството на външната търговия чрез износ във Франция да покрие поетите задължения.

5. Внос срещу конвертируема валута да се разрешава при форма на плащане – на виждане в съотношение с изпълнение на плана за износа в конвертируема валута за третото тримесечие.

6. Да се погаси предсрочно в рамките на плафона по клиринга с Египет и образувания аваар общо 250 000 ег[ипетски] лири = 725 000 долара, учредени от Българска народна банка гаранции за внос на памук от Египет.

7. За откриване на акредитиви в конвертируема валута и погашенията на задълженията към капиталистическите страни да се използува кредита от Стил Мил – Австрия в размер на 6,0 милиона долара.

Моля, другарю Председател, за Вашите разпореждания.

София, 2 септември 1960 година

ЗАМ.-Н-К УПРАВЛЕНИЕ: *Йордан Наков*

ЛР/Написани 3 екз.
1 за Председателя на БНБ
1 /2 за зам.-председателя др. Н. Царевски
1 /3 за службата
№ 822/2.IX.1960 година

[Върху докладната записка – резолюция и надпис:]
Др. Наков,
Да се използуват до 4 млн. дол[ара], с които да се покрият всички червени салда при чуждите банки и се посрещат предстоящите падежи. Постъпки за отсрочване пред Кит[айската] б[анка] в Лондон да не се правят, а задължението да се погаси на падежа като се използуват 300 х[иляди] англ. лири съгласно писмото на Кит[айската] банка от Пекин. За да не се понасят загуби от арбитражи, проверете какви валути можем да получим от Стил-Мил в размера до 1 млн. дол[ара] – разбрах, че са били готови да ни предоставят англ. лири, а може би и марки. В такъв случай можем да вземем от тях и погасим падежи и червени салда без арбитражи. Да се погасят предсрочно задълженията в ег[ипетски] лири.
7.9.[19]60 Н. В. Царевски
Вземах си бележка.
8.9.1960 г. Й. Наков

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 8, л. 22–26. Оригинал. Машинопис.

№ 879

ПИСМО ОТ BANQUE COMMERCIALE POUR L'EUROPE DU NORD ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ С ИСКАНЕ ЗА ПОГАСЯВАНЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БНБ КЪМ ТАЗИ БАНКА*

Париж, 22 септември 1960 г.

Към № 10 – 992/29.IX.60 г.

Банк Комерсиал пур л'Йороп дю Нор
Париж, 22 септември 1960.

Поверително

На вниманието на г[осподин] Председателя Несторов

Господа,

Позоваваме се на нашите разговори в Париж с г[осподин] Зам. председателя Царевски и г[осподин] Дацков, в началото на м. юни 1960, както и на нашето писмо от 17 юни.

Както бе предвидено, ние трябва сега да уточним всички наши общи операции и желаем да поясним начините и условията, при които те ще се развиват през следващите месеци.

Ние желаем да засегнем особено следните точки:

1. Окончателното частично погасяване на вашите задължения към нас през четвъртото тримесечие на 1960 г.

2. Намаляването, в най-големия възможен размер, на финансовата част на съдействието, което ви указваме и в замяна на това поставянето на ваше разположение на нови кредитни улеснения от търговски характер за заплащането на вашия внос през четвъртото тримесечие на 1960 г.

3. Данните и перспективите за двете първи тримесечия на 1961 г.

I. Ние бяхме забелязали с вашите представители, че размерът на задълженията в конвертируеми валути, които вашата Банка се е задължила да уреди окончателно през четвъртото тримесечие (както вие благоволихте да потвърдите с вашето писмо от 8 юли 1960 г.) се равнява на глобалната стойност на финансирането в марки, чието финансово отсрочване ви осигурихме съгласно нашето писмо от 17 юни 1960 г. и чиито нови падежи ще настъпят до края на декември 1960 г.

Ние възнамеряваме, прочее, както ви бяхме посочили това с писмото ни от 17 юни, да уредим окончателно всяка от тези трати на падежа им и до размера на общата сума от

ДМ 42 676 106

чрез задължение на вашата текуща сметка в дойче марки по нашите книги, която вие ще бъдете любезни следователно да подхранвате.

II. Ние бяхме изтъкнали пред вашите представители и ви го потвърдихме с нашето писмо от 17 юни, че в наш общ интерес отдаваме съществено значение съотношението на финансовите отсрочки в общия размер на улесненията да бъде намалено до възможния минимум.

За тази цел г[осподин] Зам. председателят Царевски и г[осподин] Дацков бяха любезни да предвидят още за третото тримесечие на 1960 г. и, въпреки относително слабия размер на предвидените за този период операции, да платят при нашата Банка, в частично уреждане на вашите задължения, сумите в конвертируеми валути, които първоначално бяха резервирани за заплащането в брой на някои вносни сделки.

Уговорено бе, че до размера на така заплатените суми, нашата Банка ще обезпечи плащането и краткосрочното кредитиране на вашия внос, със съдействието на нашите кореспонденти в страните износителки, т.е. за нас под една по-ликвидна форма, а за вас по-малко обременителна, отколкото финансовите отсрочки.

За наше съжаление и независимо от операциите с Франция, по които разговаряхме нарочно, тези проекти не бяха реализирани, макар че вашата Банка ни възложи, само през месец юли и август, да платим в брой, чрез задължение на тези сметки при нас, разни вносни доставки за обща сума от около

1 милион сметководни долара.

Ние си спомняме за указанието, което вашите представители ни дадоха, че се предвижда един по-оживен внос през четвъртото тримесечие, което същевременно е период на вашите главни постъпления от износа; като се има предвид, от друга страна, че салдото на вашите задължения към нас, чиито падежи ще настъпят през това тримесечие, след горепосочените погашения, ще надвиши:

18 милиона сметководни долара

Ние се позволяваме да настоим отново да благоволите да преразгледате този въпрос.

Не се съмняваме, че ще ви бъде възможно да задоволите нашето повторно искане и ще ни бъде приятно, ако вие бихте могли да ни съобщите, колкото е възможно по-скоро: размера, страната, вида и валутата на плащането на вноса, който бихте желали нашата Банка да финансира през въпросните месеци.

Веднага след получаването на тези информации от ваша страна, ние не ще пропуснем да ви съобщим нашите конкретни предложения, като, разбира се, тези финансови улеснения бъдат поставени на ваше разположение на базата и в размер максимум на погашенията, които бихте извършили предварително в допълнение на предвидените окончателни погашения.

III. За да ни дадете възможност да вземем всички полезни мерки и да ви осигурим при най-добри условия запазването на нашето съдействие, което, не се съмняваме, вие разбирате, че представлява една задача, която особено ни занимава, ние ви умоляваме също да ни осведомите, по възможност в най-кратък срок, относно вашите намерения по следните две точки:

а) какви са окончателните погашения, които вие възнамерявате да направите през всяко от тези две първи тримесечия на 1961 г., за да обезпечите, съгласно нашите общи споразумения, прогресивното намаление на вашето глобално задължение към нас.

б) какви са финансовите улеснения, които вие бихте желали да ви окажем за плащането на вашия внос през всяко от тези две първи тримесечия на 1961 г., като разбира се, тези кредитни улеснения ще бъдат поставени на ваше разположение в зависимост от погасяването на вашите сегашни задължения, което ще извършите извън тези, предвидени в предшествуващия параграф.

Разчитаме на вашата старателност, за да проучим заедно тези въпроси, и с надеждата да ви четем в най-скоро време,

Умоляваме ви да приемете, Господа, израза на нашите най-добри чувства.

Банк Комерсиал пур л'Йороп дю Нор
Подп. Пейон и Хилсум

Пр[евел:] С. Г. С.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 13, л. 93–95. Превод. Машинопис.

* *Оригиналът на писмото е написан на френски език.*

№ 880

ИНФОРМАЦИЯ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО СЕКРЕТАРЯ НА ЦК НА БКП БОЯН БЪЛГАРАНОВ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРИЯ В КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА

София, 21 октомври 1960 г.

Поверително

До
СЕКРЕТАРЯ НА
ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ на БКП
другаря БОЯН БЪЛГАРАНОВ
Т у к

ИНФОРМАЦИЯ

от КИРИЛ НЕСТОРОВ, председател на Българска народна банка

Относно: състоянието на задълженията ни
в капиталистическа валута.

Другарю Българанов,

Сумата на нашите задължения в капиталистическа валута към днешна дата възлизат на 109 милиона долара, които се разпределят, както следва:

Ойробанк, Париж	50,3	млн.	долара
Московска банка, Лондон	16,7	„	„
Банки на социалистическите страни	7,2	„	„
Западногермански банки	11	„	„
Италиански и други банки	7,6	„	„
Фирмени кредити	5,7	„	„
Открити от нас гаранции и акредитиви	10,5	„	„

Освен това Банката има задължения и поети ангажименти в клирингова валута в размер на 8 милиона долара. Основната част от тях са към Югославия, Австрия и Франция.

Общият размер на дължимите от нас кредити трябва да бъде сведен до 71 милиона долара към 31 декември 1960 година. За да изпълним това задължение, ние следва да погасим до края на годината 38 милиона долара конвертируема валута. Единствен източник за погасяването на тези задължения ще бъдат само постъпленията от износа. Тези постъпления обаче са все още крайно недостатъчни.

До края на 1960 година следва да бъдат изнесени стоки за 65 милиона долара. От данните на Министерството на външната търговия и Държавната планова комисия се вижда, че планът за износ в капиталистическите страни няма да бъде изпълнен с минимум 20 милиона долара. Няма да бъде изпълнен планът за износ на тютюн, розово масло, нивалин, копринени тъкани, парен бук, паркет, домати, грозде, живи свине, заклани птици, краве масло, яйца, белени домати, сушен лук, сушени сливи, зеленчукови консерви и редица други стоки. Част от тези стоки не се изнасят поради неосигуряване пазар от страна на външнотърговските предприятия, а други – поради недостатъчно производство и изкупуване или лошо качество.

При това положение ние можем да разчитаме на не повече от 45 милиона долара износ до края на годината, от които само 30 милиона долара ще бъдат в конвертируема валута, която може да се използува за погасяване на ползуваните кредити. Същевременно за изпълнението на плана

по вноса до края на годината са необходими 10 милиона долара конвертируема валута и 3 милиона долара по нетърговските плащания или Българската народна банка ще разполага само със 17 милиона долара конвертируема валута за погасяване на предстоящите падежи в размер на 38 милиона долара. Остават без източник за погасяване 21 милиона долара. Ако тези средства не бъдат осигурени, Българската народна банка не ще изпълни поетите задължения да сведе обема на кредитите до 71 милиона долара и тяхната сума на 31 декември 1960 година ще възлезе минимум на 92 милиона долара.

Горният разчет е извършен без да се вземе предвид, че една значителна част от постъпленията по износа ще бъдат реализирани през 1961 година. Тук не е взет под внимание също така и авансовият внос, който ще се наложи до края на 1960 година. Тези фактори ще утегчат още повече нашето валутно положение.

В настоящия момент Българската народна банка е из0ползувала всички договорени с чуждестранните банки кредити. Повече кредити ние не можем да ползуваме както за нов внос, така и за други плащания. Затова, ако до края на годината не бъдат погасени предвидените суми, ние не ще бъдем в състояние през първото полугодие на 1961 година да осигурим вноса от капиталистическите страни.

Поради сезонността на голяма част от нашия износ през първото полугодие нашият износ е много по-малък от вноса. Така например през първото полугодие на 1960 година вносът от капиталистическите страни беше два пъти по-голям от износа. През първото полугодие на 1961 година следва да бъдат внесени по досегашния проектоплан стоки за 60 милиона долара, а ще се изнесат за не повече от 30–35 милиона долара.

Значителна част от постъпленията от износа ще бъде реализирана в клирингова валута, а друга част ще бъде погълната за нетърговски разходи. Затова в разположение на Българска народна банка ще постъпят не повече от 15–18 милиона долара конвертируема валута, която не ще бъде достатъчна за погасяване на настъпващите падежи по кредитите.

Поради тези причини вносът от капиталистическите страни през първото полугодие на 1961 година може да се осъществи само на кредит, който да бъде погасен през второто полугодие. Но за да имаме възможност да ползуваме краткосрочни кредити през 1961 година, ние следва на всяка цена да погасим предстоящите падежи до края на 1960 година. В противен случай всички договорени кредити с капиталистическите банки ще останат заети и не ще могат да бъдат използувани повторно.

За тази цел ние считаме, че следва да се води упорито борбата за стопроцентното изпълнение на плана по износа до края на годината и същевременно да се вземат мерки за още по-голямо съкращаване на вноса от капиталистическите страни през 1961 година.

За да се изпълни планът по износа до края на годината, следва да постъпват в Българската народна банка близо 1 милион долара дневно. За сравнение ще посочим, че за изтеклото деветмесечие среднодневните постъпления са били 180 000 долара, а от 1 до 20 октомври – 200 000 долара. Ако темповете на износа не се усилят рязко, нашето валутно положение ще бъде значително влошено.

София, октомври 1960 година

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Председател:
/К. Несторов/

ЛР/Написани 2 екз.
1 за адресанта
1 за службата
№ 1051/21.X.1960 г.

[Върху документа – надпис:]
Дадено на др. Българанов и на др. председател. *Н. В. Царевски*

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 13, л. 1–3. Копие. Машинопис.

№ 881

ИНФОРМАЦИЯ ОТ НАЧАЛНИКА НА ВАЛУТНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА БНБ НЕДЕЛЧО ДАЦКОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ЗА ИЗВЪРШЕНИТЕ ПЛАЩАНИЯ КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ ПРЕЗ ОКТОМВРИ 1960 Г. И ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БНБ В КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА ПРЕЗ НОЕМВРИ 1960 ГОДИНА

София, 8 ноември 1960 г.

Поверително

БНБ Ц. УПРАВЛЕНИЕ
ВХ. № П *В-1125*
*8.XI.*19*60* г.

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
другаря КИРИЛ НЕСТОРОВ
Т у к

Копие: ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
другаря НЕШО ЦАРЕВСКИ
Т у к

ИНФОРМАЦИЯ

от НЕДЕЛЧО ДАЦКОВ,
началник на Валутното управление

Относно: извършените плащания към капиталистическите страни през месец октомври и задълженията ни през месец ноември 1960 година.

Другарю Председател,

По данни на Валутно счетоводство към 31 октомври 1960 г. Банката е поела ангажименти за плащане към банки и фирми в капиталистическите страни в размер на 108 361 635 долара, които по начина на ползуване се разпределят, както следва:

1. Банкови кредити	90 759 370 долара
2. Фирмени кредити	6 310 020 долара
3. Гаранции	8 042 010 долара
4. Акредитиви без покритие	3 250 235 долара
	108 361 635 долара
	= = = = = = = = = = =

Към тази сума следва да се прибавят и пасивните салда по кореспондентските ни сметки при банки в чужбина в размер на 1,5 млн. долара, възникнали от несвоевременното изплащане на задълженията ни по ползуваните банкови кредити, инкаса и акредитиви без покритие.

Общо задълженията ни към 31 октомври, включително пасивните салда, възлизат на 109,9 милиона долара.

Външнотърговските предприятия предявяват искания по плана за внос за 1960 година за откриване на акредитиви и изплащане на внос срещу инкасо на документи за още около 10,0 млн. долара в конвертируема и клирингова валута.

Съгласно дадените указания от Министерския съвет задълженията ни на 31 декември 1960 г. трябва да бъдат сведени до 71,0 милиона долара, включително отсрочките, получени от Ойробанк, Париж и Народни [банк], Лондон, в размер на 60,0 милиона долара. Свеждането на задълженията до този размер означава, че до края на годината трябва да бъдат погасени 38,9 мили-

она долара, без да се поемат нови задължения към банки и фирми в капиталистическите страни.

Изпълнението на плана за износ през м. октомври обаче показва, че между постъпленията по плана, очакваните постъпления от Министерството на външната търговия и реалните постъпления съществува значителен разрив. През м. октомври по плана за износ следваше да постъпят на разположение на Банката за посрещане на текущи плащания 23,4 милиона долара, а са постъпили само 6,1 милиона долара, при очаквани постъпления по данни на Министерството на външната търговия около 12,0 милиона долара.

По плана за четвъртото тримесечие ежедневно трябваше да постъпват по 770 хиляди долара, а са постъпвали фактически само по 203 хиляди долара.

Недостатъчните постъпления за посрещане на текущите плащания принудиха Банката да използува договорените възможности за отсрочка на задълженията ни при Московската народна банка, Лондон в размер на 4 милиона Д[ойче]М[арки], да иска и отсрочка на задълженията към Банко ди Рома, Рим, по ползуваните 180-дневни кредитни улеснения в размер на 705 хиляди долара.

Поради тези причини Българска народна банка използува и финансов кредит при фирмата „Стил-Мил“ в размер на 3 милиона ДМ за намаляване пасивните салда по кореспондентските ни сметки при банки в ГФР, 300 хиляди английски лири за погасяване задълженията към Унгарската народна банка и 440 хиляди долара за посрещане на част от задълженията ни към Банко ди Рома, Рим. Използувани бяха и 1 157 хиляди долара от депозита при Московската народна банка, Лондон, също за погасяване на задълженията към Банко ди Рома, Рим, въпреки това не бяха посрещнати задълженията към същата банка в размер на около 500 хиляди долара.

Общо през месеца са постъпили 6 126 258 долара, от които клирингови 3 143 013 и са извършени плащания в размер на 5 023 607, от които клирингови 1 690 582.

При това положение задълженията на Банката в конвертируема валута са се изменили през м. октомври, както следва:

Общо задължения на 1 октомври 1960 г.	111,1 млн. долара
Открити нови акредитиви и ползувани	5,6 млн. долара
	116,7 млн. долара
Извършени плащания в конвертируема валута	8,3 млн. долара
	108,4 млн. долара
Пасивни салда към 31 октомври 1960 г.	1,5 млн. долара
Задължения към 1 ноември 1960 година	109,9 млн. долара

Значителният ръст на постъпленията по клиринговите сметки доведе до изменение в съотношението между плафона и използуваната сума по тези сметки, при някои от които се появиха активни салда, както следва:

(в хиляди)

			Плафон	Салдо в тяхна полза	Салдо в наша полза	Поети, но още неизплатени ангажименти
1.	Австрия	долара	1 500	-	538	1 300
2.	Финландия	долара	500	297	-	-
3.	Гърция	долара	400	-	415	-
4.	Израел	долара	250	315	-	500
5.	Турция	долара	500	268	-	30
6.	Югославия	долара	1 000	1 390	-	200
7.	Уругвай	долара	250	-	63	-
8.	Испания	долара	750	672	-	35
9.	Швейцария	шв.фр.	-	-	2 659	640
10.	Египет	ег.лири	200	125	-	73
11.	Швеция	шв.кр.	-	-	381	1 300
12.	Норвегия	н.кр.	1 000	635	-	2
13.	Индия	инд.р.	2 500	-	110	-

От справката се вижда, че към 1 ноември Банката разполага с активни салда по платежните спогодби с Австрия, Гърция, Швейцария, Швеция и Индия, които в края на миналата година показаха пасивни салда. Особено характерно в това отношение е положението с Швейцария за посрещане на плащанията, към която в миналото Банката е изразходвала значителни средства в свободни девизи за набавяне на клирингова валута. В това отношение като се вземе под внимание, че вносът от Швейцария е незначителен в сравнение с миналата година, може да се направи извода, че външнотърговските предприятия недостатъчно насочват своите усилия за доставка на стоки от тази страна вместо от ГФР и други капиталистически страни. Банката неведнъж е сигнализирала пред Министерството на външната търговия да използува разполагаемия остатък по сметките ни в тази страна.

Подобно е положението и по сметките ни с Австрия, Гърция и Индия.

Падежираните задължения на Банката за м. ноември възлизат на 5 791 460 долара, които се разпределят по валути, както следва:

ДМ	9 340 210	=	долара	2 240 810
фр. фр.	1 642 620	=	„	393 910
долара	2 628 950	=	„	2 628 950
англ. л.	86 755	=	„	242 970
б. фр.	6 893 795	=	„	137 870
х. фл.	552 565	=	„	146 950
				5 791 460

Към тази сума следва да се прибавят и 2 000 000 долара задължения към Ойробанк, Париж, които следва да бъдат погасени през м. ноември съгласно споразумението ни с тази банка. От погасяването на тази сума, както и на сумата от 7,7 милиона долара през м. декември ще зависи доколко Ойробанк, Париж ще бъде в състояние да ни отпусне нови търговски кредити за доставка на стоки през 1961 година.

За посрещане на задълженията ни през м. ноември във фр[енски] франка, б[елгийски] франка и холандски флорини, поради недостатъчните постъпления от износ, за набавяне на тези валути ще се наложи да бъдат арбитражирани при неизгодни условия около 680 000 долара.

По данни на Министерството на външната търговия през м. ноември се очакват постъпления в размер на 18,6 милиона долара. По постъпили документи в Банката по извършен вече износ към 1 ноември тези постъпления възлизат на 1,6 милиона долара общо в клирингова и конвертируема валута. Очакват се нови документи за още около 4,5 милиона долара, известна част от които ще бъдат платени през м. декември.

Също по данни на Министерството на външната търговия се очакват да постъпят през м. декември 18,3 млн. долара или общо за двата месеца 36,9 млн. долара. За същото време по плана следва да постъпят 53,2 млн. долара, т.е. планът ще бъде изпълнен едва на 69%.

Практиката показва, че 1/3 до 1/2 от постъпленията са в клирингова валута. При това положение дори при пълно реализиране на очакваното постъпление от Министерството на външната търговия не ще може да се осигурят около 18–20 милиона долара за свеждане на задълженията на Банката към 31 декември 1960 г. до 71,0 млн. долара, съгласно дадените нареждания от Министерския съвет.

С оглед на очакваните постъпления през м. ноември предлагаме:

1. Да се използува остатъка от 1 000 000 долара по финансовия кредит от Стил Мил за погасяване на част от задълженията ни към Банко ди Рома, Рим.

2. Да не се искат отсрочки по кредитните улеснения при Банко ди Рома, Рим в размер на 230 000 долара, тъй като възможното продължение от 180 дни би означавало изплащането на тази сума да се извърши през м. април 1961 г., когато постъпленията от износ са незначителни.

3. Срочно да се проведе съвещание в Банката с участието на отговорни ръководители от Министерството на външната търговия, на което да се разгледа съществуващото положение по износа и състави график за постъпленията съобразно нуждите на Банката.

Молим, другарю Председател, за Вашите разпореждания.

София, ноември 1960 година

Н-К ВАЛУТНО УПРАВЛЕНИЕ: *Н. Дацков*

ЛР/Написани 3 екз.
1 за председателя на БНБ
1 за зам.-председ. др. Н. Царевски
1 за службата
№ 1112/3.XI.1960 г.

[Върху информацията – резолюция:]
Др. Царевски
Ясна е картината. Действайте така, че да не допуснем в никакъв случай излагане на страната. Борба с зъби и с нокти, но престижа на страната не бива да се изложи. Възможности за плащане има, само че трябва да се борим за осъществяване на износа. Първите две точки приемам напълно, а третата решете Вие.
9.XI.[1]960 г. *К. Несторов*

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 13, л. 11–15. Оригинал. Машинопис.

№ 882

ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО СЕКРЕТАРЯ НА ЦК НА БКП БОЯН БЪЛГАРАНОВ С ПРИЛОЖЕНА СПРАВКА ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БНБ ЗА ПЛАЩАНЕ КЪМ БАНКИ И ФИРМИ В КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ СТРАНИ КЪМ 31 ОКТОМВРИ 1960 ГОДИНА

София, 8 ноември 1960 г.

Поверително

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ
Валутно управление
№ *В – 2676*
8 ноември 1960 г.
София

До
СЕКРЕТАРЯ НА
ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ на БКП
другаря БОЯН БЪЛГАРАНОВ
Т у к

Другарю Секретар,

Изпращаме Ви справка относно задълженията на Банката към 31 октомври 1960 година и възможностите за тяхното погасяване.

Приложение:
1 справка

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Председател:

(К. Несторов)

ЛР/Написани 2 екз.
1 за адресанта
1 за службата
№ 1119/4.XI.1960 г.

Поверително

С П Р А В К А

Относно: поетите ангажименти за плащане от Българска народна банка към банки и фирми в капиталистическите страни към 31 октомври 1960 година.

Към 31 октомври 1960 година задълженията на Банката към банки и фирми в капиталистическите страни възлизат на 108,4 млн. долара. Към тази сума следва да се прибавят и задълженията по пасивните салда при разни банки в размер на 1,5 млн. долара. Общо задълженията на Банката в конвертируема валута към 31 октомври 1960 година ще възлезат на 109,9 млн. долара.

Посочените пасивни салда са в резултат на несвоевременното изплащане на задълженията ни по ползуваните кредитни улеснения към банки в ГФР и Банко ди Рома, Рим.

През м. октомври Банката извърши плащания към банки и фирми в капиталистическите страни в размер на 5,0 млн. долара, от които 1,7 млн. долара в клирингова валута и 3,3 млн. долара в конвертируема валута. За същото време в разположение на Банката са постъпили 6,1 млн. долара, от които клирингова 3,1 млн. долара.

Реализираното превишение на постъпленията над плащанията за месеца в размер на 1,1 млн. долара Българска народна банка използува за посрещане на текущите задължения в размер на 3,6 млн. долара, като заедно с това използува и 1 157 хиляди долара от депозита при Московска народна банка, Лондон и 2,0 млн. долара от финансовия кредит при Стил Мил. Част от задълженията на Банката, подлежащи на плащане до края на месеца, не можаха да бъдат посрещнати и тяхното погасяване трябва да се извърши през м. ноември.

Задълженията на Банката през м. ноември възлизат на 5,8 млн. долара. Към тази сума следва да се прибавят и 2,0 млн. долара задължения към Ойробанк, Париж, които трябва да се погасят съгласно постигнатата договореност с тази банка също през м. ноември. Общо задълженията на Банката за м. ноември възлизат на 7,8 млн. долара.

За посрещане на горните задължения Банката може да разчита на:

– очаквани постъпления (според данни на Министерство на външната търговия) около 18,6 млн. долара.

Изпълнението на плана за износа обаче показва, че през м. октомври от 23,4 млн. долара, Министерство на външната търговия очакваше да постъпят около 12,0 млн. долара. Фактически са постъпили едва 6,1 млн. долара, от които половината по клиринговите сметки.

Очакваните постъпления по представените документи в Банката за вече извършен износ към 1 ноември са 276 хиляди долара конвертируема валута и 1 276 хиляди долара клирингова валута. Наред с представените вече се очакват да постъпят нови документи по износа за още около 4,5 млн. долара, по които значителна част от валутата ще постъпи през м. декември.

От това доколко банката ще изчисти падежираните задължения за м. ноември и декември до голяма степен зависи *обезпечаването на* необходимата валута за авансовия внос и ползуването на нови кредитни улеснения за вноса през 1961 година.

Задълженията през м. ноември по валути се разпределят, както следва:

ДМ	9 340 210	=	долара	2 240 810
фр. фр.	1 642 620	=	„	393 910
долара	4 628 950	=	„	4 628 950
англ. л.	86 755	=	„	242 970
б. фр.	6 893 795	=	„	137 870
х. фл.	552 565	=	„	146 950
			долара	7 791 460

За посрещане на горните задължения и особено на ДМ, фр[енски] франка, б[елгийски] франка и х[оландски] флорини, за които не се очакват достатъчни постъпления от износ, Банката ще бъде принудена да арбитражира свободни валути при неизгодни условия.

Състоянието на сметките по клиринговите спогодби към 31 октомври 1960 година е, както следва:

(в хиляди)

	Страна		Плафон	Салдо в тяхна полза	Салдо в наша полза	Поети, но още неизплатени ангажименти
1.	Австрия	долара	1 500	-	538	1 300
2.	Финландия	долара	500	297	-	-
3.	Гърция	долара	400	-	415	-
4.	Израел	долара	250	315	-	500
5.	Турция	долара	500	268	-	30
6.	Югославия	долара	1 000	1 390	-	200
7.	Уругвай	долара	250	-	63	-
8.	Испания	долара	750	672	-	35
9.	Швейцария	шв.фр.	-	-	2 660	640
10.	Египет	ег.лири	200	125	-	73
11.	Швеция	шв.кр.	-	-	380	1 300
12.	Норвегия	н.кр.	1 000	635	-	2
13.	Индия	инд.р.	2 500	-	110	-

При това положение Банката има възможност да открива нови акредитиви по клиринговите сметки само за Швейцария, Австрия, Гърция и Индия. Трябва да се отбележи, че по клиринга с Швейцария разполагаме от дълго време със значително активно салдо, поради недостатъчни усилия от Министерство на външната търговия за насочване на по-голям внос от тази страна.

Възможностите на Банката за откриване на акредитиви от други капиталистически страни са твърде ограничени.

За Франция могат да бъдат открити акредитиви по кредита във фр[енски] франка само в размер на погашенията.

За ГФР може да се откриват акредитиви при Банквирт, Дюселдорф и Банквирт, Хамбург и Симонбанк в размер на погашенията. Значителна част от предоставените ни кредитни улеснения при тези банки са със срок от 180 дни. Считаме, че откриването на акредитиви за такъв срок е неизгодно, тъй като плащанията ще настъпят през м. април – май 1961 г., когато постъпленията са незначителни.

За Англия – по кредита при Московска народна банка, Лондон в англ[ийски] лири до размер на погашенията.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Валутно управление
Н-к управление:
/Н. Дацков/

ЛР/Написани 2 екз.
1 за секретаря на ЦК на БКП др. Б. Българанов
1 за службата
№ 1118/4.XI.1960 г.

[Върху писмото – надпис:]
На 8.XI. др. Дацков ги върна за унищожение
8.XI.[19]60 г. [- - -]

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 13, л. 67–70. Оригинал. Машинопис.

№ 883

ИНФОРМАЦИЯ ОТ ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ГЕОРГИ ТЕРЗИЕВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ ЗА ЗАТРУДНЕНОТО ПОЛОЖЕНИЕ С ПЛАЩАНИЯТА КЪМ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ

София, 28 декември 1960 г.

Поверително

В-3014/28.XII.60 г.

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
другаря АНТОН ЮГОВ
Т у к

И Н Ф О Р М А Ц И Я

от ГЕОРГИ ТЕРЗИЕВ, зам. председател на Българска народна банка

Относно: плащанията с капиталистическите страни.

Другарю Председател,

В края на годината считаме за необходимо да Ви информираме за положението с плащанията към капиталистическите страни.

Българска народна банка и през месец декември 1960 година среща големи затруднения за балансиране плащанията с капиталистическите страни както по вноса, така и за погасяване на поетите задължения.

При одобрен годишен план за износа 121,9 милиона долара и очаквано изпълнение от Държавната планова комисия 113,4 милиона долара, до 27 декември 1960 година са постъпили от износ в капиталистическите страни, без преходните остатъци от 1959 година, 76,4 милиона долара, включително приходите от строителството в чужбина и специален износ.

За да се реализира очакваното изпълнение на износа 113,4 милиона долара, необходимо е от 27 до 31 декември 1960 година да се извърши износ в капиталистическите страни за около 37 милиона долара. Износ в такъв размер за пет дни не може да се реализира. При Българска народна банка има открити акредитиви за износ само за около 7,8 милиона долара, по които износът не е още извършен и не може изцяло да се извърши до края на годината. По такъв начин до 31 декември 1960 година ще бъде извършен износ с около 30 милиона долара по-малко от очакваното изпълнение.

Същевременно очакваното изпълнение на плана по вноса от капиталистическите страни в размер на 94,7 милиона долара ще бъде реализирано.

При такова изпълнение на вноса и износа, размерът на краткосрочните задължения към капиталистическите страни, по предварителни данни ще бъде сведен в края на 1960 година на около 95 милиона долара, вместо 71 милиона долара или с 24 милиона долара повече от размера на задълженията, който трябваше да бъде достигнат в края на годината.

При това положение, тъй като в плана за 1961 година е заложено очаквано изпълнение на краткосрочните задължения към капиталистическите страни за 1960 година в размер на 78 милиона долара, планът за 1961 година ще остане необвързан със 17 милиона долара. Тази сума евентуално ще бъде намалена с част от постъпленията от износа на стоки по плана за 1960 година, които трябва да се заделят и изнесат през 1961 година, съгласно 2248 разпореждане на Министерския съвет от 26 декември 1960 година. По предварителни данни на Министерството на външната търговия тези стоки възлизат на около 14 милиона долара. Трябва да се има пред вид обаче, че голяма част от тази сума ще постъпи в клирингова валута и не може да бъде използувана за погашение. Освен това, до днес външнотърговските предприятия са предявили искания за кредитиране на

такива стоки само за 220 милиона вътрешни лева, равностойни на 8 милиона долара. При това част от тези стоки ще се изнася и за социалистическите страни.

За останалите пет дни до края на 1960 година Българска народна банка трябва да погаси в договорените срокове около 7 милиона долара. Тези задължения, макар и при много големи затруднения, ще бъдат погасени. По такъв начин задълженията с падежи до края на 1960 година ще бъдат уредени.

Както беше посочено, поради неизпълнение на плана за износа, Българска народна банка не можа да сведе краткосрочните задължения в капиталистическа валута до 71 милиона долара. Поради това всички лимити по договорените кредити бяха усвоени и се създадоха пречки за извършване на нов внос от капиталистическите страни срещу кредити. Сега възможностите за откриване акредитиви за внос от капиталистическите страни срещу кредитни улеснения са минимални. По указание на Министерството на външната търговия външнотърговските предприятия търсят кредитни възможности чрез капиталистически фирми. Масовото търсене на краткосрочни кредити обаче неминуемо ще се отрази неблагоприятно на валутно-финансовите условия по сделките с капиталистическите страни.

Доколкото през 1960 година се извършиха погашения по поетите от Българска народна банка задължения в капиталистическа валута, това стана главно с получената конвертируема валута от Съветския съюз. При задължение в капиталистическа валута към м. м. март – април 1960 година около 129 милиона долара, те сега са сведени на 102 милиона долара. Намалението от 27 милиона долара е резултат на получените от СССР и изразходвани за погасяване на краткосрочни кредити 22,7 милиона долара. Фактически с постъпления от износ и други приходи са погасени само 4,3 милиона долара, които даже не покриват платените лихви през годината. През 1960 година ние ще платим за лихви по ползуваните кредити от капиталистическите страни около 7 милиона долара. За да получи тази валута, нашата страна трябва да изнесе в капиталистическите страни стоки по вътрешните цени, равностойни на около 190 милиона лева. Това представлява голямо бреме за бюджета и народното стопанство.

Независимо от това, очевидно е, че краткосрочните кредити не могат да служат за покриване на постоянните разриви в платежния баланс. Направената от Министерството на външната търговия и Държавната планова комисия разбивка на платежния баланс с капиталистическите страни за 1961 година показва недостиг от около 54,6 милиона долара за първото полугодие на 1961 година. При всички случаи този разрив не може да се покрие с краткосрочни кредити и е необходимо още от сега да се вземат необходимите мерки за обезпечаване на текущия внос.

За да не се постави Българска народна банка в неплатежоспособност, целесъобразно е през 1961 година Банката да отпуска валута за внос на стоки от капиталистическите страни само в рамките на получената валута от износа и плафоните по клиринговите сметки с капиталистическите страни, след като се платят текущите задължения.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Зам.-председател:
Г. Терзиев

София, 28 декември 1960 година

ЦДА, ф. 132П, оп. 4, а.е. 6, л. 89–91. Оригинал. Машинопис.

№ 884

ПИСМО ОТ ТЪРГОВСКИЯ СЪВЕТНИК В ПОСОЛСТВОТО НА БЪЛГАРИЯ В ПАРИЖ ЕМИЛ РАЗЛОГОВ ДО ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЖИВКО ЖИВКОВ СЪС СВЕДЕНИЯ ЗА СРЕЩАТА СИ С ГИ ДЕ БОАСОН, РЪКОВОДЕН СЛУЖИТЕЛ В BANQUE COMMERCIALE POUR L'EUROPE DU NORD, ВЪВ ВРЪЗКА С ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА НОВ КРАТКОСРОЧЕН КРЕДИТ ОТ ТАЗИ БАНКА В РАЗМЕР НА 25 000 000 ЩАТСКИ ДОЛАРА

Париж, 28 декември 1960 г.

LEGATION DE LA REPUBLIQUE
POPULAIRE BULGARE

Поверително.

До
Заместник-Председателя на
Министерския съвет
Другаря Живко Живков
С о ф и я

Преди няколко дни имах среща с другаря Ги де Буассон. Той ме помоли да Ви съобщя следното във връзка с изразеното от Вас искане за нов краткосрочен кредит в размер до 25 милиона долара.

Въпроса за предоставянето на такъв кредит Оиробанк не може да реши сама. Необходимо е съгласието на Госбанк – СССР. Такова съгласие Оиробанк не може да поиска, понеже такова искане ще бъде в разрез с всички досегашни заявления на Оиробанк за трудностите, които се срещат с издирването на допълнителни кредити. Следователно искането пред Госбанк – СССР трябва да се направи от нас. Госбанк ще запита за мнение Ойробанк, която ще отговори, че евентуално би могла да ни осигури допълнително до 10-15 милиона долара. За по-големи суми няма възможности.

Във връзка с въпроса за краткосрочното кредитиране ние получаваме от централите указания да искаме доставката на редица стоки (метали, хартии и др.) на кредит (фирмен). Естествено, такъв кредит е много по-скъп от банковия кредит и следователно е много по-неизгоден. Ние считаме, че съществуват възможности за получаване на допълнителни краткосрочни кредити при някои крупни френски банки и тези възможности, според нас, би трябвало преди всичко да се използуват. Едва след това при нужда би могло да се прибегне до фирмено кредитиране.

Тъй като ние нямаме никакви указания, ние естествено нищо не правим по тези въпроси.

С другарски поздрав
ТЪРГОВСКИ СЪВЕТНИК: *Ем. Разлогов*

ЕР/АА
[Върху документа – надпис:]
Др. Несторов
за доклад
4.I.61 г.
Ж. Живков

ЦДА, ф. 132П, оп. 4, а.е. 6, л. 101. Оригинал. Машинопис.

№ 885

ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ЗА ВАЛУТНОТО ПОЛОЖЕНИЕ КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1960 Г. С ПРЕДЛОЖЕНИ МЕРКИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ЗАТРУДНЕНИЯТА ПО ПОГАСЯВАНЕ НА ПОЛЗВАНИТЕ ЧУЖДЕСТРАННИ ВАЛУТНИ КРЕДИТИ

София, 31 декември 1960 г.

Поверително

БНБ Ц. УПРАВЛЕНИЕ
ВХ. № П *10-1377*
31.XII.1960 г.

ДОКЛАД

от КИРИЛ НЕСТОРОВ,
председател на Българска народна банка

Относно: валутното положение на страната.

Общата сума на нашите задължения в конвертируема капиталистическа валута към днешна дата възлиза на 110 милиона долара, от които 91 милиона долара банкови кредити, 6 милиона долара кредити от фирми, 8 милиона долара дадени от нас гаранции и 5 милиона долара открити акредитиви без покритие и непогасени суми по нашите сметки в чужбина.

Въпреки нееднократните мерки от страна на Централния комитет на БКП и Министерския съвет, Министерството на външната търговия не взе енергични мерки за осигуряване изпълнението на плана по износа. Министерството на външната търговия нереално разби плана по тримесечия, с което повече от половината на износа за капиталистическите страни беше заложена в четвъртото тримесечие на годината. Използувайки тази нереална разбивка и преходните остатъци от 1959 г., външнотърговските предприятия отчитаха благополучно изпълнението на плана по износа през първото полугодие и отчасти през третото тримесечие. Голямото неизпълнение на плана се очерта особено силно от месец октомври насам. При план за износ в капиталистическите страни за четвъртото тримесечие от 444,7 милиона лева Министерството на външната търговия отчита изпълнение за м. октомври от 39,8 милиона лева или 9% от тримесечния план. Като се вземе предвид, че последната сума е завишена със 7 милиона лева за неизнесено сребро и др. стоки, фактическото изпълнение на плана е само 7%. Общо годишният план по износа за капиталистическите страни за изтеклите 10 месеца е изпълнен едва на 46%. Особено недостатъчно е изпълнението на годишния план за машини и съоръжения (34%), прокат и черни метали (30%), цинк на блокове (23%), розово масло (34%), живи свине (27%), живи коне (23%), червен пипер (19%), фасул (16%), месно-зеленчукови консерви (1%), кашкавал (27%), сушени зеленчуци (14%), ябълки (10%), птиче месо (29%), сушени сливи (9%), грозде (26%), копринени тъкани (12%) и много други.

В същото време годишният план за внос от капиталистическите страни за десетмесечието е изпълнен 93,5%.

Всичко това усилва валутните трудности на нашата страна. Българската народна банка има задължение да сведе сумата на ползуваните кредити в капиталистическа валута до 71 милиона долара на 31 декември 1960 година, т.е. през ноември и декември следва да се погасят 39 милиона долара. Това може да се осъществи само ако Министерството на външната търговия осигури стопроцентното изпълнение на плана по износа. За тази цел ежедневно до края на годината трябва да постъпват над 1 милион долара. Фактически за изтеклите 10 дена от м. ноември среднодневните постъпления се движат между 180–200 000 долара.

В резултат на това Българската народна банка не е в състояние редовно да погасява настъпващите падежи по ползуваните кредити. В настоящия момент стоят непогасени просрочени за-

дължения на Българска народна банка към италиански и западногермански банки в размер на 3,6 милиона долара. ~~Тези банки непрекъснато отправят запитвания към нас кога ще извършим погасяването~~. Освен това до края на м. ноември настъпват сроковете на около 4,7 милиона долара задължения към различни капиталистически банки, за които не са подсигурени източници. На 17 ноември настъпва падежът на 5 милиона западногермански марки при Унгарската народна банка, които са отсрочвани досега 3 пъти и следва на всяка цена да бъдат погасени. По споразумение с Ойробанк, Париж, ние поехме задължение да погасим 7 милиона долара до края на годината, от които 2 милиона долара през м. ноември. Ръководството на тази банка се обърна няколко пъти с остри писма към нас, с които ни предупреждава да вземем мерки за намаляване сумата на финансовите кредити. Преди няколко дена ние бяхме известени, че директорът на тази банка Ги де Боасон ще пристигне през следващата седмица в София за уреждане на въпросите относно нашите задължения. Ойробанк ще настоява да поемем строг график за погасяване на нашите задължения, което ние не сме в състояние да направим при сегашния ход на изпълнението на плана по износа.

Наред с това Министерството на външната търговия непрекъснато настоява да се открият нови акредитиви за около 10 милиона долара и да се извършат някои допълнителни плащания. Българската народна банка не е в състояние да извършва никакви други плащания, докато не бъде осигурено погасяването на настъпващите падежи по ползуваните досега кредити. Що се отнася до откриването на акредитиви за сметка на нови краткосрочни кредити, ние считаме, че това засега е невъзможно поради следните причини.

Първо, нашата страна е поела твърд ангажимент да намали сумата на нашите задължения в капиталистическа валута още през 1960 година.

Второ, проектоплатежният баланс за 1961 година е съставен при голям пасив през първите 9 месеца, поради което е изключена възможността да се поемат отсега нови кредити, сроковете на които ще паднат до септември 1961 г. Ние бихме могли да открием някои акредитиви само по кредити със срок не по-малък от една година. Тези кредити ще бъдат погасявани в края на 1961 г., когато се надяваме, че постъпленията от износа ще бъдат по-значителни.

В цяло трябва да подчертаем, че поради неизпълнението на плана по износа нашата страна е изправена пред неплатежоспособност. Досега ние удържахме на трудностите благодарение на получените от СССР средства в размер на 22,6 милиона долара. Тези средства вече се стопиха и от тях останаха само 2 милиона долара, които са недостатъчни да погасят даже червените ни салда.

Предвид на гореизложеното, Българската народна банка счита, че е необходимо да се предприеме следното:

1. Да се задължат Министерството на външната търговия, Държавната планова комисия, Комитета по промишлеността и окръжните народни съвети да осигурят стопроцентното изпълнение на плана по износа.

2. Да се прекрати по-нататъшното увеличение сумата на нашите задължения в капиталистическа валута и да се ползуват нови кредити само със срок не по-малък от 9–12 месеца.

3. Да се вземат мерки за реално обвързване на валутния план за 1961 г., като се намали до минимум вноса от капиталистическите страни.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Председател:

ЛР/Написано в 1 екз. – чернова
№ 1148/11.XI.1960 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 13, л. 8–10. Чернова. Машинопис.

№ 886

ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП ТОДОР ЖИВКОВ ЗА ДОГОВОРЕНИТЕ КРЕДИТИ ОТ БАНКИ ВЪВ ФРАНЦИЯ, АНГЛИЯ, ШВЕЙЦАРИЯ И ИТАЛИЯ

София, 17 април 1961 г.

Поверително

До
ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР на ЦК на БКП
другаря ТОДОР ЖИВКОВ
Т у к

№ 10-1109/22.IV.[19]61 г.

Д О К Л А Д

от КИРИЛ НЕСТОРОВ, председател на Българска народна банка

Относно: договорените кредити във Франция, Англия, Швейцария и Италия.

От 11 февруари до 4 март тази година заедно с другарите Н. Царевски, зам.председател на банката и В. Тодоров, началник Валутно управление при Министерство на външната търговия, посетихме редица банки във Франция, Англия, Швейцария и Италия, с които договорихме някои кредити за внос на стоки от капиталистическите страни. Някои от кредитите бяха договорени окончателно, а други ще бъдат предложени на Българската народна банка допълнително, след като се обсъди нашето искане в централите на съответните банки.

Във всички посочени страни посетихме националните банки. Срещите с управителите на националните банки имаха за задача само да се установи личен контакт. Тези срещи минаха в добра атмосфера.

Освен с националните банки имахме срещи с представителите на много други банки, с които разговаряхме конкретно по въпроса за кредитирането на нашите покупки от тези страни.

Във Франция водихме преговори с Банк комерсиал пур л'Ероп дю Норд (Еробанк), Креди Лионе, Сосиете Женерал и Френската банка за външна търговия.

С представителите на Еробанк се договорихме, че всички погашения се отлагат за четвъртото тримесечие на 1961 година, когато следва да погасим 22 милиона долара. За целта подписахме и съответен договор. Искането ни за нов финансов кредит беше отхвърлено категорично.

Освен това беше постигнато съгласие да бъде използуван от наша страна нов кредит от близо 2,5 милиона долара, с който общата сума на нашите задължения ще достигне 44,5 милиона долара, вместо 42,1 милиона долара, колкото те бяха по време на нашите срещи.

При останалите три банки бяха договорени 2 милиона долара, използваеми във френски франка, за внос от Франция при 6-месечен срок и 4,5% годишна лихва.

Общо във Франция беше договорен нов кредит от 4,5 милиона долара.

В Англия водихме разговори с Московска народна банка, Уестмистербанк, Мидланд банк, Броун Шиплей и Амсбашер и Ко.

С Московска народна банка се договорихме, че не ще извършваме погашения до края на м. септември включително, а за погашенията през четвъртото тримесечие ще се договаряме допълнително. Представителите на тази банка подчертаха, че не могат да ни предоставят никакви нови кредити, тъй като лимитът от 15 милиона долара е използуван от наша страна изцяло. Те обаче ни оказаха много ценно съдействие за свързване с английските банки.

От останалите банки в Англия поискахме общо кредити в размер на 1,4 милиона английски лири. Всички банки обещаха да разгледат нашите предложения в своите централни управления и в най-кратък срок да ни уведомят за резултата. По наша преценка ние смятаме, че ще получим от

тези банки около 1–1,2 милиона лири, равностойни на около 3 милиона долара. Тези кредити могат да се използуват за внос само от Англия и техният срок по силата на английското валутно законодателство не може да бъде по-дълъг от 6 месеца.

В Швейцария ние се срещнахме с представителите на Банката за международни плащания, Юнион дьо банк Сюис и Сосиете дьо банк Сюис.

Банката за международни плащания даде обещание да обсъди въпроса за един кредит от 5 милиона шв[ейцарски] франка и [ще] ни отговори в течение на близките месеци. Има изгледи да получим този кредит. Особено трябва да подчертаем, че за първи път тази банка отстъпи от своето искане да ни даде кредит само под залог на злато.

Представителите на Юнион дьо банк Сюис обещаха на първо време да ни предложат 2 милиона шв[ейцарски] франка кредит със срок 6–9 месеца, като подчертаха, че този кредит може да се разширява почти неограничено, ако нашите покупки от Швейцария се разширят. Те предложиха също така кредит със срок няколко години за покупка на машини и инвестиционни стоки от Швейцария.

В Швейцария ще може да се разполага общо с около 2 милиона долара кредит за покупка на швейцарски стоки.

Общо във Франция, Англия и Швейцария до сега са договорени кредити за 9,5 милиона долара.

В Италия се срещнахме с представителите на Банка национале дел Лаворо, Банко ди Рома и Кредито Италиано. По наша оценка общата сума на възможните кредити от тази страна сега възлиза на около 20 милиона долара.

Следва да се подчертае, че за сега Българската народна банка се ползува с голям авторитет в чужбина, тъй като ние сме устоявали на всички падежи и в срок акуратно сме погасявали всичките си задължения. За това твърде много ни помогнаха двете приятелски банки в Лондон и Париж, особено в най-трудните моменти. В бъдеще обаче ние не ще можем да разчитаме на тяхната помощ и това ще влоши нашите възможности за своевременно погасяване на падежите. Освен това все по-голяма част от нашите задължения се прехвърлят в капиталистически банки. Докато в края на 1959 година двете приятелски банки заемаха 66% в ползувания от нас кредит в капиталистическа валута, в края на 1960 година – 63%, понастоящем те заемат 54%. Относителният дял на капиталистическите банки ще нарастне още повече след използуването на сега договорените кредити. При тези банки не е мислимо отсрочване на падежи, както към приятелските банки. Затова е необходимо да се осигурят своевременно средства от износа за погасяване на всички настъпващи падежи.

Нашата страна не разполага вече с финансови кредити, които биха могли да се използуват за погасяване на ползуваните търговски кредити. Тъй като ние ползуваме кредити с малки срокове (3–6–9 месеца), в близките месеци ще настъпят погашения за значителни суми, които Българската народна банка не ще бъде в състояние да погаси, ако изпълнението на плана по износа продължи да изостава.

Според Министерството на външната търговия през първото тримесечие [на] 1961 година планът на износа за първото тримесечие [на] 1961 година към капиталистическите страни е изпълнен със 77%.

По данни на Българска народна банка планът за постъпленията от износ на стоки от капиталистическите страни е изпълнен за първото тримесечие 1961 година само 56,5%. Това се дължи главно на неизпълнението на износа за някои страни. Така например не е извършен никакъв износ в капиталистическите страни на акумулатори, силови трансформатори, електрокари, моторни помпи, стомана на блокове и мебели, а планът за износа на стругове е изпълнен с 14%, сода каустик 15%, калцинирана сода 23%, калциев карбид 37%, цимент 6%, парен бук 7%, шперплат 19%, паркет 8%, живи свине 4%, живи коне 6% и пр.

Неизпълнението на плана за износа се отрази неблагоприятно върху плащанията на страната към капиталистическите страни. И през първото тримесечие на 1961 година краткосрочните кредити бяха основен източник за извършване на текущия внос от капиталистическите страни и срочните плащания в капиталистическа валута. По тази причина краткосрочните задължения в капиталистическа валута от 91 милиона долара към 31 декември 1960 година нарастнаха на 1 април

1961 година на 106,6 милиона долара.

Падежите на тези задължения са: през м. април – 5,7 милиона долара, м. май – 2,5 милиона долара, м. юни – 6,5 милиона долара, третото тримесечие – 12,3 милиона долара, четвъртото тримесечие – 36,4 милиона долара и след 31 декември 1961 година – 43,2 милиона долара.

При пълно изпълнение на плана за износа през второто и трето тримесечие ще са необходими още 28,2 милиона долара, за да се покрият плащанията по текущия внос и поетите ангажименти от Българската народна банка. Възможностите обаче за получаване на нови кредити от банки и фирми в капиталистическите страни са ограничени. Налага се да се вземат сериозни мерки за ритмично изпълнение на планирания износ и извършване на износа, който не е реализиран през първото тримесечие, като съответно се задължат заготвителите на стоки за износ, за да се осигурят достатъчно постъпления за погасяване на поетите задължения и извършване на текущия внос.

В случай, че не се осигурят средства чрез износ или други допълнителни източници, Българска народна банка няма да бъде в състояние да осигури кредити за извършване на целия внос от капиталистическите страни.

Необходимо е също така, да се задължи Министерството на външната търговия да насочи по-голямата част от вноса към Австрия, Швейцария и Италия с оглед да се съкрати вносът от ГФР, където не разполагаме с достатъчно кредити.

София, април 1961 година

ПРЕДСЕДАТЕЛ: /К. Несторов/

ЛР/Написани 2 екз.
1 за адресанта
1 за службата
№ 473/17.IV.1961 г.

[Върху документа – надпис:]
Въпроса е докладван устно на др. др. Т. Живков, А. Югов, Б. Българанов и Ж. Живков.
22.IV.[19]61 Н. В. Царевски

ЦДА, ф. 132П, оп. 4, а.е. 49, л. 51–55. Оригинал. Машинопис.

№ 887

ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ АНТОН ЮГОВ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ДА СЕ РАЗРЕШИ НА БНБ ДА ПОКАНИ НА ПОЧИВКА В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 1961 Г. ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ НА ДЪРЖАВНАТА БАНКА НА ЧЕХОСЛОВАКИЯ, НА УНГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА БАНКА, НА BANQUE COMMERCIALE POUR L'EUROPE DU NORD, ПАРИЖ, И МОСКОВСКАТА НАРОДНА БАНКА, ЛОНДОН

София, 20 април 1961 г.

Поверително

№ 10-1094/20.IV.61 г.

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
другаря АНТОН ЮГОВ
Т у к

Д О К Л А Д

от КИРИЛ НЕСТОРОВ, председател на Българска народна банка

Другарю Югов,

Българската народна банка е установила тесен контакт с банките на всички социалистически страни. Особено ценно е за нас сътрудничеството ни с Държавната банка и Банката за външна търговия на СССР, както и с националните банки на Чехословакия и Унгария. При уреждане на плащанията по стокообмена, погашенията на ползуваните кредити и други ние често прибягваме до съдействието на посочените банки.

През последните няколко години нашата страна усили ползуването на краткосрочни кредити в капиталистическа валута за обвързване на платежния баланс. Основната част от тези кредити ние получаваме от банките на приятелските страни. Близо две трети от нашите задължения в капиталистическа валута се падат на двете съветски банки в Париж и Лондон.

Значителна помощ в капиталистическа валута ни оказват освен това националните банки на Чехословакия и Унгария.

През 1961 година ние сме принудени да се обърнем отново за съдействие към тези банки, за да осигурим своевременно вноса от капиталистическите страни и погашенията на ползуваните кредити в капиталистическа валута.

С цел да се засили още повече контактът между Българската народна банка и държавните банки на СССР, Чехословакия и Унгария, считам за целесъобразно да се разреши Българска народна банка да покани на почивка в България през 1961 година следните другари:

1. Д-р ОТАКАР ПООЛ – председател на Държавната банка на Чехословакия;
2. ШУИОК БЕЛА – председател на Унгарската национална банка;
3. ФОДОР АНДРАШ – директор-разпоредител на Унгарската национална банка;
4. ШАРЛ ХИЛСУМ – председател главен директор на Банк Комерсиал пур л'Ейроп дю Нор, Париж;
5. А. И. ДУБОНОСОВ – председател на Московската народна банка, Лондон.

Моля, другарю Югов, Вашето съгласие да бъдат официално поканени на почивка у нас посочените ръководители на приятелските ни банки заедно със своите семейства за сметка на нашата страна.

За поканване на председателя на Държавната банка на Съветския съюз ние получихме от Вас разрешение и сме го поканили.

София, *20* април 1961 година

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Председател:
К. Несторов

ЛР/Написани 2 екз.
1 за адресанта
1 за службата
№ 479/18.IV.1961 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 4, а.е. 6, л. 40–41. Оригинал. Машинопис.

№ 888

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ КИРИЛ ЛАЗАРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ДА СЕ СЪГЛАСУВАТ ПРЕДВАРИТЕЛНО С МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ И ДА МУ СЕ ИЗПРАЩАТ ПРЕПИСИ ОТ ВСИЧКИ СПОГОДБИ, СКЛЮЧЕНИ ОТ БЪЛГАРСКИ ИНСТИТУЦИИ С ЧУЖБИНА, КОИТО СЪДЪРЖАТ ВАЛУТНО-ФИНАНСОВИ КЛАУЗИ И АНГАЖИРАТ СТРАНАТА С ПЛАЩАНИЯ

София, 19 май 1961 г.

М-ВО НА ФИНАНСИТЕ
№ XI-158/19.V.1961 г.

СТРОГО СЕКРЕТНО!
Екз. № .....

ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
Т У К

Вх. № П-8-27

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от КИРИЛ ЛАЗАРОВ – министър на финансите

ДРУГАРЮ ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Министерствата и ведомствата сключват с чужбина редица спогодби, явни и строго секретни и почти във всички от тях се поемат валутно-финансови задължения.

Констатират се случаи, когато поради секретността на спогодбите или по други причини не се изпращат преписи и не се уведомява Министерството на финансите.

Това става причина за следните нередности:

1. Не се предвиждат средства в лева и валута при настъпване сроковете за плащане в съответната година. Понеже сумите обикновено са значителни, създават се големи затруднения за отделянето им от текущия бюджет и валутен план. Плащанията трябва да се извършат за сметка на други редовно планирани важни по същество разходи.

2. Министерствата и ведомствата не държат сметка за настъпващите срокове на плащания, а изплащането на задълженията се извършва при поискване от заинтересованите страни.

В повечето случаи това става със Съветския съюз.

По такъв начин страната ни се излага, че в определените срокове не изплащаме задълженията си.

Ежегодно Министерството на финансите съставя разчетен баланс, в който отразява всички възникнали задължения от страната към чужбина. В случаите, когато не са известни подписани спогодби, разчетният баланс не отразява цялостно задълженията, както общо, така и по страни. По такъв начин Министерството на финансите се лишава от възможността да информира правилно Правителството за задълженията ни към чужбина.

Считам, че трябва да се сложи по-добър порядък в това отношение.

Опитът от Съветския съюз показва, че Министерството на финансите предварително дава мнение по всички спогодби, независимо от характера им, и след подписването им получава преписи от тях.

С оглед на това предлагам да се вземат следните мерки:

1. Министерствата, ведомствата и организациите да вземат предварително мнението на Министерството на финансите по всички спогодби, които сключват с чужбина и ангажират страната ни с плащания.

2. Да се изпращат на Министерството на финансите преписи от всички спогодби, сключени с чужбина, които имат валутно-финансови клаузи.

В случай на особено поверителни спогодби би следвало да се обмисли въпросът за начина,

по който да се информира ръководството на Министерството на финансите, било чрез изпращане на извлечения от спогодбите или отделни писма, в които да се указват валутно-финансовите задължения, които поема страната ни или по начин, който в тия случаи се окаже най-подходящ.

Моля нареждането Ви.

МИНИСТЪР: /п/ К. Лазаров

Размножено в 28 екз. и разпратено по списък
ЦМ.

ЦДА, ф. 132П, оп. 4, а.е. 6, л. 87–88. Оригинал. Машинопис.

№ 889

ПИСМО ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЖИВКО ЖИВКОВ С МНЕНИЕ ПО ПРЕДЛОЖЕНИЕТО НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ ЧАСТ ОТ НАБРАНАТА КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА ОТ БЪЛГАРСКИЯ ИЗНОС В СЛАБОРАЗВИТИТЕ СТРАНИ ДА СЕ ИЗПОЛЗВА ЗА ВНОС НА СТОКИ ОТ ТЕЗИ СТРАНИ

София, 4 юли 1961 г.

Строго поверително

Валутно управление
IV-2-1687

6 юли 1961 г.

На № А-11-52/8.VI.1961 г.

До
ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
другаря ЖИВКО ЖИВКОВ
Т у к

Другарю Зам.-председател,

Българската народна банка по принцип е съгласна с предложението на Министерството на външната търговия част от набраната конвертируема валута от износа в слаборазвитите страни, с които нямаме клирингови спогодби, да се използува за внос на стоки от тези страни. Предложението има за цел разширяване на стокообмена с редица страни от Азия, Африка и Латинска Америка и отговаря на нашата външнотърговска политика.

Това предложение се прави обаче в един момент, когато нашата страна е поела големи задължения в конвертируема валута, които срочно трябва да се уредят. При погасяването на тези задължения Българска народна банка среща особено сериозни затруднения поради това, че планът за износ в капиталистическите страни не се изпълнява. Нашите задължения в капиталистическа валута не само не намаляват, но се увеличават. В края на 1960 година те възлизаха на 91 млн. долара, а през м. юни 1961 година нараснаха на 113 млн. долара.

Поради неизпълнението на плана за износ към капиталистическите страни Българската народна банка беше принудена да ползува нови финансови кредити от Банката за международни плащания – Базел – 4 млн. шв[ейцарски] франка и от Унгарската народна банка – 2 млн. ДМ. Освен това с редица приятелски банки отсрочваме от тримесечие на тримесечие нашите задължения в конвертируема валута, за което нашата страна се обременява с големи лихви.

Имайки пред вид срочните задължения на нашата страна в конвертируема валута, от една страна, и неизпълнението на плана за износ за капиталистическите страни, от друга, Българската народна банка не би била в състояние да заделя конвертируема валута за внос от слаборазвитите страни през настоящата година. Блокирането на валутата, добита от износа в слаборазвитите страни за внос, фактически превръща търговията с тези страни в клирингова. Ние считаме, че постъп-

ленията в свободна валута трябва да бъдат насочени за погашение на поетите задължения в чужбина, които повече не могат да бъдат отсрочвани.

Уместно ще бъде обаче при съставянето на вносноизносния план за 1962 г. да се вземе под внимание искането на Министерството на външната търговия, като се завиши вносът срещу свободноконвертируема валута от слаборазвитите страни.

Приложение: доклад на др. Кумбилиев.

ЛР/Написани 2 екз. ПРЕДСЕДАТЕЛ: *К. Несторов*
1 за адресанта
1 за службата
№ 753/4.VII.1961 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 4, а.е. 6, л. 39. Оригинал. Машинопис.

№ 890

ДОКЛАД ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЖИВКО ЖИВКОВ ЗА ЗАТРУДНЕНИЯТА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА

София, 24 септември 1962 г.

Строго поверително

10-2933/25.IX.1962 г.

До
ЗАМ[ЕСТНИК-]ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
другаря ЖИВКО ЖИВКОВ
Т у к

Другарю Зам.председател,

Във връзка с плащанията в капиталистическа валута, смятаме за необходимо да Ви информираме за някои трудности, които изискват да се вземат незабавно спешни мерки.

При план за постъпленията от износ на стоки в капиталистическа валута за деветмесечието 102,9 милиона долара и за годината 183,3 милиона долара, от 1 януари до 22 септември 1962 година са постъпили 89,0 милиона долара. Очевидно е, че изпълнението на плана за постъпленията от износ на стоки изостава. Особено е застрашително положението с плащанията в конвертируема валута. Съгласно разбивката на плана за постъпленията от износ в конвертируема валута, направена от Министерството на външната търговия и съгласувана с Държавната планова комисия, Министерството на финансите и Българска народна банка, до края на месец септември 1962 година трябваше да постъпят в конвертируема валута 57,2 милиона долара, а са постъпили до 22 септември 1962 година само 43,5 милиона долара. До края на месец септември 1962 година се очаква да постъпят не повече от около 1 милион долара конвертируема валута, с което планът за постъпленията в конвертируема валута от износ на стоки за деветмесечието няма да бъде изпълнен с 12,7 милиона долара, или с 22,2%. От 1 до 22 септември 1962 година е постъпила конвертируема валута само 2,4 милиона долара, или средноденвно около 100 хиляди долара, а трябваше за догонване изпълнението на плана да постъпват дневно 620 хиляди долара. В посочените постъпления в конвертируема валута през деветмесечието не са включени 5,4 милиона долара, които Българска народна банка получи от Комитбанка – Милано в кредит до износа на слънчогледово семе, който трябва да се извърши през четвъртото тримесечие на 1962 година и началото на 1963 година.

С изоставането на изпълнението на плана за постъпленията от износ на стоки в конвертируема валута, Българска народна банка се поставя в изключително тежко положение. Изчерпани са всички резерви и възможности за получаване на финансови кредити от чужбина и с неизпълне-

нието на плана за постъпленията на стоки в конвертируема валута страната се поставя в невъзможност своевременно да извърши погашенията към чужбина.

За погашения с падежи до края на месец септември 1962 година и други текущи плащания са необходими около 5 милиона долара, а налице са само около 1,5 милиона долара, от които по сметките на Българска народна банка 0,5 милиона долара и правителствения резерв 1,0 милиона долара. Само за извършване на погашенията до края на месец септември не достигат около 3,5 милиона долара. В погашенията до края на месец септември са включени над 1,0 милиона долара просрочени плащания към италиански и белгийски банки и фирми в Сирия.

През м. май и юни 1962 година със срок 3 и 4 месеца бяха учредени гаранции за внос на памук от Сирия за над 2,0 милиона долара. От тези гаранции, от 20 до 30 септември 1962 година, произлизат плащания за около 1,8 милиона долара. Българска народна банка при предявяване на исканията за учредяване на гаранциите, отклони искането на Министерството на външната търговия, тъй като смяташе, че то няма да може да осигури в срок 3-4 месеца необходимата валута за плащането на памука. Последствие обаче гаранциите бяха учредени с Ваше съгласие и при настояване и гаранции на Министерството на външната търговия, че ще обезпечи необходимата валута на падежите чрез износ на стоки. Министерството на външната търговия обаче не е осигурило необходимата валута за плащането на памука от Сирия, Министерството на строежите отказва да предостави валута от строителството за плащане на памука и по тази причина гаранциите на Българска народна банка за памука от Сирия с падежи от 20 до 24 септември са просрочени.

Неизпълнението на плана за постъпленията от износ на стоки в конвертируема валута, което особено се увеличи през третото тримесечие, създава основателна тревога за изпълнението на плана за износа в капиталистическа валута през четвъртото тримесечие на 1962 година, когато трябва да постъпят 80,4 милиона долара (без неизпълнението от началото на годината), от които 51,7 милиона долара конвертируема валута. Това се обуславя най-вече от обстоятелството, че само през четвъртото тримесечие 1962 година са падежите на около 32 милиона долара (без просрочените плащания от месец септември 1962 година).

Молим, другарю Зам.председател, за Вашето нареждане да се вземат спешно мерки за изпълнението на плана за постъпленията в конвертируема валута от износ на стоки и осигуряване на валута за плащане на просрочените и текущите погашения към чужбина.

София, *24* септември 1962 година

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА:
/К. Несторов/

ЛР/Написани 2 екз.
1 за адресанта
1 за службата
№ 1152/24.IX.1962 г.

[Върху документа – надпис:]
Подписан от др. Председател и лично предаден на др. Ж. Живков
26.IX.[19]62 г. *Н. В. Царевски*

ЦДА, ф. 132П, оп. 4, а.е. 53, л. 38–40. Оригинал. Машинопис.

№ 891

ИНФОРМАЦИЯ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА ПО ВАЛУТНИТЕ ВЪПРОСИ И ТЪРГОВСКИТЕ БАЛАНСИ ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЛЪЧЕЗАР АВРАМОВ ЗА ВЛОШАВАЩОТО СЕ ВАЛУТНО ПОЛОЖЕНИЕ НА СТРАНАТА И ЗАТРУДНЕНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ПЛАЩАНИЯТА В КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1962 ГОДИНА

София, 26 януари 1963 г.

Лично строго поверително

До
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ПО ВАЛУТНИТЕ ВЪПРОСИ
И ТЪРГОВСКИТЕ БАЛАНСИ ПРИ
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
другаря Лъчезар АВРАМОВ
Т у к

И Н Ф О Р М А Ц И Я

от Кирил НЕСТОРОВ, председател на Българска народна банка

Относно: състоянието на плащанията в капиталистическа валута към 31 декември 1962 г.

Другарю Председател,

По плана за 1962 г. платежният баланс на страната в капиталистическа валута по текущи операции, без реекспорта, първоначално беше обвързан с 27,3 милиона долара активно салдо. С корекциите през течение на годината активното салдо по плана остана в размер на 8 милиона долара. Фактически обаче, платежният баланс, без реекспорта, приключи с пасивно салдо в размер на 22,9 милиона долара. В резултат на това задълженията на нашата страна в капиталистическа валута се увеличиха от 133 милиона долара в началото на годината на 165,2 милиона долара в края на годината. Валутното положение на страната през 1962 г., вместо да се подобри, продължи да се влошава.

Както е известно, основно място във валутния план заемат плащанията по стокообмена с чужбина. Планът за постъпленията в капиталистическа валута от износ на стоки обаче, не беше изпълнен, докато плащанията по вноса превишиха планираните суми.

През 1962 г. бяха планирани да постъпят от износ за капиталистическите страни 183,3 милиона долара, а фактически постъпиха само 152,5 милиона долара, или с 30,8 милиона долара планът не беше изпълнен. През течение на годината бяха направени значителни корекции на плана за износ, като се снеха от износа редица стоки. С направените корекции първоначалният план за постъпленията от износа беше намален с 22,4 милиона долара. Коригираният план възлезе на 160,9 милиона долара, но и той не беше изпълнен с 8,4 милиона долара. При това в отчетните данни за изпълнението на постъпленията от износа са включени и 7,6 милиона долара от получени аванси в края на годината срещу стоки, които не са изнесени през 1962 г. и ще се изнасят през 1963 г. Освен това, по указание на Комисията по валутните въпроси и търговските баланси, Българската народна банка отчете като постъпления за 1962 г. всички суми, постъпили в Банката до 7 януари 1963 г. включително, с което отчетът беше завишен с около 3,2 милиона долара. Ако се приспаднат горните две суми, неизпълнението на плана за постъпленията в капиталистическа валута от износ на стоки ще бъде значително по-голямо – 41,6 милиона долара спрямо първоначалния план и 19,2 милиона долара спрямо коригирания план.

Същевременно, разходите за внос на стоки от капиталистическите страни надхвърлиха пла-

нираните суми. В първоначалния план плащанията по вноса бяха предвидени в размер на 144,9 милиона долара, а след направените корекции – на 142,8 милиона долара. Фактически за внос на стоки от капиталистическите страни през 1962 г. бяха изплатени 158,3 милиона долара, или с 13,4 милиона долара над първоначалния план и с 15,5 милиона долара над коригирания план. Превишението на плана за разходите се дължи на извършените плащания за авансовия внос за 1963 г. и за внос на стоки по отделни решения на Министерския съвет, за които не бяха предвидени необходимите средства.

Неизпълнението на плана за постъпленията в капиталистическа валута от износ на стоки и превишението на плана за разходите по вноса е основната причина за увеличението на задълженията на нашата страна в капиталистическа валута. През последните години тези задължения постоянно нарастват. Това се вижда от следните данни за поетите от Българска народна банка ангажименти към чужбина в капиталистическа валута:

(в милиони долари)

Д А Т А	Задължения	Увеличение + Намаление -	В % към:	
			1958 г.	Всяка предшестваща година
31.XII.1958 г.	20,8	-	100	-
31.XII.1959 г.	115,0	+ 94,2	553	553
31.XII.1960 г.	91,5	- 23,5	440	80
31.XII.1961 г.	133,0	+ 33,5	639	145
31.XII.1962 г.	165,2	+ 32,2	794	124

Очевидно е, че от началото на 1959 г. до края на 1962 г., само за 4 години, сумата на нашите задължения в капиталистическа валута е увеличена почти 8 пъти. Тези задължения са почти изцяло в конвертируема валута, а сегашният им размер превишава повече от 1,5 пъти постъпленията от износ в конвертируема валута по плана за износа за 1963 г. При това в по-голямата си част те са краткосрочни задължения, със срокове за плащане 3, 6 и 9 месеца, поради което всяко по-голямо неизпълнение или забавяне на постъпленията от износа може да постави нашата страна в състояние на неплатежоспособност. Само през 1962 г. за лихви по задълженията в капиталистическа валута нашата страна заплати около 6 милиона долара. Тези задължения са тежко бреме за нашата икономика и е крайно време да се вземат действително ефикасни мерки за тяхното значително намаляване и за свеждането им в нормални за нашата страна размери.

Постоянното нарастване на задълженията ни в капиталистическа валута е резултат на приключване на платежния баланс на страната през последните години с пасивно салдо, което се вижда от следните данни:

(в милиони долари)

Години	Постъпления			Плащания			Салдо пасивно – активно +	
	план	изпълнение	%	план	изпълнение	%	план	изпълнение
1958	74,0	54,3	73	64,5	70,3	109	+ 9,5	- 16,0
1959	126,0	69,1	55	125,3	157,2	125	+ 0,7	- 88,1
1960	129,5	95,3	74	116,7	96,4	83	+ 12,8	- 1,1
1961	147,0	118,7	81	123,4	140,1	113	+ 23,6	- 21,4
1962*/	196,4	168,1	85	169,1	191,0	113	+ 27,3	- 22,9
1958–1962 г. Всичко:	672,9	505,5	75	599,0	655,0	109	+ 73,9	- 149,5

*/ По първоначалния план, без реекспорта.

Данните показват, че общо за времето от 1 януари 1958 г. до 31 декември 1962 г. са планирани постъпления в капиталистическа валута в размер на 673 милиона долара, а са реализирани само 505 милиона долара или със 167 милиона долара – 25% по-малко от планираните суми. За същото време са планирани разходи за 599 милиона долара, а са разходвани 655 милиона долара или с 56 милиона долара – с 9% повече от плана. В резултат на това, вместо 74 милиона долара активно салдо по плана, за последните пет години е реализирано 150 милиона долара пасивно салдо, което стана причина за голямото увеличение на нашите задължения.

Системното неизпълнение на валутния план на страната се дължи на много причини. Редица промишлени, селскостопански и заготвителни предприятия и организации не изпълняват плана си за производство и заготовка на стоки за износ или предоставят неподходящи за капиталистическия пазар стоки. Сериозни трудности се срещат по транспортирането на износните стоки. От друга страна Министерството на външната търговия и неговите органи допускат значителни слабости в своята работа. Безспорно в най-голяма степен изпълнението на валутния план зависи от по-нататъшното подобряване на работата както на производствените и заготвителни предприятия и организации, така и на външнотърговските предприятия и на другите органи от системата на външната търговия.

Наред с това обаче, Българската народна банка счита, че системното неизпълнение на валутния план в капиталистическа валута и главно неизпълнението на плана за постъпленията от износа и преизпълнението на плана за разходите по вноса се дължи преди всичко на нереалното планиране. Често се залагат за износ големи количества неосигурени от производството или нетърсени на капиталистическия пазар стоки, като с това нереално се обвързва планът. Впоследствие се оказва, че е невъзможно да се осъществи запланираният износ и същият се намалява. Същевременно планът за разходите по вноса се изпълнява и преизпълнява, тъй като през течение на годината се вземат решения за редица допълнителни разходи. Систематически нереално се съставя и нетърговският валутен план на страната в капиталистическа валута. В резултат при съставянето му валутният план се обвързва само формално, а фактически не се изпълнява. Поради това пасивното салдо на платежния баланс в капиталистическа валута систематически се увеличава. Същото се покрива с ползуването на все нови и нови кредити, които вече стават непосилни за нашата страна.

Излагайки всичко това, Българска народна банка вижда сериозна тревога във влошаващото се валутно положение на страната. Ако не се вземат ефикасни мерки и по линията на валутното планиране, по наше мнение страната може да бъде изправена пред сериозни икономически трудности.

В тази връзка ние считаме, че е необходимо:

1. Да се анализира състоянието на валутното планиране у нас както на стоковите, така и на нестоковите постъпления и плащания и да се вземат ефикасни мерки за реално съставяне на валутния план на страната в капиталистическа валута.

2. Да се преустанови намаляването на плана за износа през течение на годината и да не се вземат никакви допълнителни решения за внос на стоки и други валутни разходи без да се осигуряват нови реални валутни източници. За да не се развързва платежният баланс на страната, ако се налагат допълнителни валутни разходи, същите да се извършват само след реализиране на извънпланови приходи.

София, 26 януари 1963 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ВГ/Написани 3 екз.
1 за адресанта
2 за службата
№ 71/26.I.1963 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 4, а.е. 60, л. 124–128. Оригинал. Машинопис.

№ 892

СПРАВКА ЗА ВОДЕНИТЕ ВЪВ ФРАНКФУРТ НА МАЙН НА 14 И 24 ФЕВРУАРИ И НА 11 ЮНИ 1967 Г. РАЗГОВОРИ НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ КИРИЛ НЕСТОРОВ И ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ НА БНБ КРЪСТЮ ДАНОВ И НЕШО ЦАРЕВСКИ С ПРЕЗИДЕНТА НА ДОЙЧЕ БУНДЕСБАНК КАРЛ БЛЕСИНГ И ЧЛЕНОВЕ НА НЕЙНИЯ УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ ЗА ИЗРАВНЯВАНЕ НА ПАСИВНОТО САЛДО НА БЪЛГАРИЯ С ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ

Франкфурт на Майн, 14 и 24 февруари и 11 юни 1967 г.

С П Р А В К А

за водените разговори

При посещението на др. Царевски в ГФР са проведени две срещи с представители на Дойче Бундесбанк, Франкфурт/Майн. Едната предварителна среща е проведена на 14.II.1967 година, на която са присъствували Маринов – директор и Радев – икономист от наша страна и г-н Тюнгелер – директор, г-н Фон дер Липе – личен референт на президента Блесинг, Ервин Блументал, Унтертан от германска страна.

Разговорът започна с обща информация на др. Царевски относно външната търговия между ГФР и НРБ. Той е изтъкнал, че в резултат на усилване покупките от ГФР в последните три години се е образувало значително пасивно салдо на НРБ и че е нужно да се намери изход, докато чрез усилване на нашия износ постигнем изравняване. Като втора възможност за такова изравняване др. Царевски е посочил ограничаване на вноса ни от ГФР.

Представителите на Дойче Бундесбанк са изразили единодушно мнение, че първата възможност е единствено нормалната. На това др. Царевски е отговорил, че се нуждаем от средносрочно кредитиране до 4–5 години.

Представителите на Дойче Бундесбанк са заявили, че това не влиза в техните компетенции и че изход може би ще трябва да се търси в правителствени срещи и създаването на банков консорциум, който да осъществи това кредитиране. Защото, са изтъкнали те, банките разполагат с ликвидните си средства и трудно биха ги ангажирали в средносрочно кредитиране.

На 24.II.1967 година е проведена втората среща с Дойче Бундесбанк в Франкфурт/Майн, на която са присъствували другарите Царевски, А. Григоров – търговски представител и Маринов, а от страна на Дойче Бундесбанк г-н Блесинг – президент на банката.

Г-н Блесинг се е показал като добре информиран по въпросите, които желаели нашите представители да поставят в същата светлина, както пред кредитния институт за възстановяване, от което може да се предполага, че във времето между двете срещи е бил информиран от г-н Тийсен за водения при него разговор. Той е пояснил, че Федералната банка като емисионна банка не се занимава с въпросите на кредитирането и финансирането, но разбирайки нашите проблеми, е готов при редовните си седмични посещения в Бон в близко време да разговаря с Министъра на финансите – Щраус и други компетентни лица по проблемите и начина на решаването им. Казал е, че по въпроса не би могло да се очаква веднага едно кардинално решение, защото се изисква време докато компетентните лица бъдат запознати с него и започнат да го дискутират. Той си представял необвързващо, че проблемът ще се решава на части и крачка по крачка. Обещал е по развитието на нещата да информира търговския представител др. Григоров. Изразил е също готовността на западногерманската страна да разгледа въпроса за дългосрочно кредитиране на покупки на големи комплектни обекти за България. Между другото пояснил, че в икономическите си отношения с развиващите се страни са имали случаи на пряко финансиране от страна на ГФР. Поискал е да знае, говорено ли е с някого от компетентните ведомства в Бон по проблема за финансирането, на което му беше отговорено от др. Григоров, че при посещението на др. Пенков – заместник-министър на външната търговия, в разговори с държавния секретар Лаар от Министерството на външните работи и държавния секретар Неф от Министерството на стопанството е бил третиран ин-

формативно.

На 11 юни се състоя среща с председателя на Дойче Бундесбанк г-н Карл Блесинг, на която присъствуваха още г-н Х. Трьогер, зам.-председател, г-н Йоханес Тюнгелер, г-н Виктор фон дер Липе.

От наша страна на срещата присъствуваха др. Кирил Несторов – председател на БНБ, др. К. Данов – първи зам.-председател на БНБ и др. Асен Златаров – директор при БВБ.

На срещата г-н Блесинг се интересуваше за българската икономика, в отговор на който въпрос др. Несторов изложи основните насоки на икономическото развитие на България, като се спря по-специално на развитието на икономиката, химическата промишленост и подчерта модерния и интензивен характер на българското селско стопанство.

Г-н Блесинг се интересуваше също така от развитието на външната търговия на България и нейната структура.

Д-р Несторов очерта значителните изменения в структура[та] на износа на НРБ, като изтъкна също така, че по обем външната търговия на България вече надминава тази на своите съседки – Балканските страни, което направи особено впечатление на г-н Блесинг и останалите представители на Дойче Бундесбанк.

В тази връзка по-нататък др. Несторов подчерта, че се наблюдават известни неблагоприятни тенденции в развитието на стокообмена между НРБ и ГФР, в смисъл на твърде значително и систематично превишение на вноса от ГФР от българския износ.

Г-н Блесинг потвърди, че същината на проблема му е известна, че според него редица от ограниченията на българския внос в ГФР се дължат и на задълженията, които ГФР е поела към страните – членки на Общия пазар, като например въпросът за квотите на селскостопанските произведения. Той подчерта, че разрешаването на проблема следва да се търси при запазване взаимния интерес на двете страни, при което изтъкна, че ще е полезно организирането на някои срещи с деловите кръгове и компетентните власти в Бон, за което той лично щял да съдействува. За тази цел той обеща да изпрати и официална покана до др. Несторов.

Др. Несторов благодари за поканата и подчерта целесъобразността от взаимни контакти и посещения на делови дейци от двете страни.

На 25.VIII.1967 г. на среща между др. Веселин Тодоров – председател на БВБ и др. Калинов – директор, с представители на фирмата Кутино Каро, Хамбург, придружени от съветника на търговското представителство на ГФР в НРБ г-н Гьотц Фрайхер фон Грол, последният подчерта, че увеличаването на плафона при Хермес за България, което увеличение многократно е било поставяно за положително разрешение от министерствата на икономиката и външните работи, но е срещнало неодобрението на Министерството на финансите и Дойче Бундесбанк. Мотивите за отрицателното становище на последната се коренели в информации за финансовото състояние на България, направени от швейцарска банка, чието име той не знаел. Освен това г-н фон Грол съобщи, че наскоро е било взето решение, с което се дава право на немските експортьори да ползуват кредити при съвместни доставки с предприятия от Румъния, Югославия и България за развиващите се страни.

ЦДА, ф. 132П, оп. 1, а.е. 36, л. 15–18. Оригинал. Машинопис.

№ 893

СВЕДЕНИЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1977 ГОДИНА

София, след 31 декември 1977 г.

Строго поверително
от особена важност
Екз. № 2

СВЕДЕНИЕ

за задълженията на Българската външнотърговска банка в конвертируема валута към 31.XII.1977 г., разпределени по срокове на плащане

(в млн. вал. лева)

Срок на плащане	Инвести-ционни кредити	Банкови кредити			Всичко главница	Лихви
		Стокови кредити	Фин. дълго-срочни	Фин. кратко-срочни		
1. Неотменяеми задължения с определен падеж:						
м. януари	17,6	38,1	5,5	197,3	258,5	15,1
м. февруари	2,5	39,6	8,6	216,9	267,6	18,1
м. март	6,4	49,1	21,0	104,2	180,7	14,8
II трим.	18,5	151,6	60,8	510,5	741,4	55,8
III трим.	17,2	134,5	52,7	54,0	258,4	13,9
IV трим.	20,4	148,7	96,8	49,4	315,3	17,6
Всичко 1978 г.	82,6	561,6	245,4	1 132,3	2 021,9	135,3
1979 г.	65,3	193,9	315,9	7,1	582,2	40,5
1980 г.	55,2	13,1	352,4	16,0	436,7	30,0
1981 г.	39,4	5,5	298,3	12,4	355,6	14,9
1982 г.	29,8	5,9	108,6	4,1	148,4	9,0
1983 г.	10,9	3,3	18,1	-	32,3	7,3
1984 г.	13,9	5,5	21,4	-	40,8	11,9
Общо:	297,1	788,8	1 360,1	1 171,9	3 617,9	248,9
2. Неотменяеми задължения без определен падеж по реализиран внос	570,0	28,9	-	-	598,9	
Общо:	867,1	817,7	1 360,1	1 171,9	4 216,8	248,9
3. Неотменяеми задължения без определен падеж по предстоящия внос	84,8	136,7	-	-	221,5	
Общо:	951,9	954,4	1 360,1	1 171,9	4 438,3	248,9

ЦДА, ф. 132П, оп. 11, а.е. 1, л. 9. Оригинал. Машинопис.

№ 884

СВЕДЕНИЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРИЯ КЪМ ДРУГИ СТРАНИ ЗА ПЕРИОДА 1973-1977 ГОДИНА

София, 10 март 1978 г.

Строго поверително
от особена важност
Екз. № 1

СВЕДЕНИЕ

за задълженията на страната за 1973, 1974, 1975, 1976 и 1977 година

(в млн.)

	1973 г.		1974 г.		1975 г.		1976 г.		1977 г.		Изменение за периода	
	лв.	дол.	лв.	дол.	лв.	дол.	лв.	дол.	лв.	дол.	лева	щ. дол.
1. Падежирани задължения	1 461,1	1 506,3	2 212,8	2 281,2	3 115,8	3 233,8	3 813,0	3 978,1	4 465,7	4 796,7	3 004,6	3 290,4
в т.ч.												
депозити	447,3	461,1	534,2	550,7	665,1	690,3	1 062,4	1 108,4	1 171,9	1 258,8	724,6	797,7
2. Непадежирани задължения	155,2	160,0	407,3	419,9	266,9	277,0	319,2	333,0	221,5	237,9	66,3	77,9
Всичко:	1 616,3	1 666,3	2 620,1	2 701,1	3 382,7	3 510,8	4 132,2	4 311,1	4 687,2	5 034,6	3 070,9	3 368,3

ОТ/Написано в 2 екз.
Екз. № 1 – за проф. В. Никифоров
Екз. № 2 – к. д.
Изпълнител: Д. Белчев
№ 467[а]/10.III.1978 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 11, а.е. 1, л. 4. Оригинал. Машинопис.

№ 895

СПРАВКА ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ КЪМ ГЕРМАНСКАТА ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА И ЗА ВЪПРОСИТЕ, КОИТО МОЖЕ ДА СЕ ПОСТАВЯТ ОТ БЪЛГАРСКА СТРАНА ПРИ РАЗГОВОРИТЕ С ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ГЕРМАНСКАТА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ ВИЛИ БРАНТ*

София, преди 7 юни 1978 г.

КРАТКА СПРАВКА

за задълженията на НРБ към ГФР и за въпросите,
които биха могли да се поставят от наша страна при разговорите с г-н В. Бранд

1. Състояние на задълженията ни към ГФР:

	в млн. вал. лв.	в млн. долари
общо	555	609
в това число:		
средносрочни финансови кредити	236	259

стокови кредити	215	236
инвестиционни кредити	65	71
краткосрочни финансови кредити (горещи пари)	39	43

От приведените данни се вижда, че структурата на нашите задължения към ГФР е сравнително добра. Преобладават средносрочните финансови кредити, което означава, че нашата страна е получила от банките на ГФР главно сухи пари, с които е обвързвала платежния си баланс и е извършвала всички видове разплащания. Най-малък е размерът на горещите пари, което също е добре.

Следва да се има предвид, че приведените цифри се отнасят за определена дата и подлежат на изменения. През последно време привличането на кредити от наша страна от банките в ГФР се увеличи главно за сметка на средносрочните финансови кредити, което преди всичко доведе до споменатото подобряване в структурата на нашите задължения към ГФР и за нарастване на нашия дълг към тази страна.

2. Въпроси, които биха могли да се поставят пред В. Бранд в разговорите с него.

Целесъобразно ще бъде да се изтъкне, че общо взето взаимоотношенията с ГФР както в областта на икономиката, така и в областта на банковото дело се развиват сравнително добре.

Нужно е да се подчертае също така, че съществуват редица неизползвани възможности, които, ако се използват, могат да съдействуват за още по-добро развитие на двустранните отношения. По-специално такива възможности са:

а) ГФР да съдействува за чувствително увеличаване на износа на България за ГФР и особено на машиностроителна, електронна и електротехническа продукция;

б) ГФР по-активно да насърчава фирмите си и да им създава по-добри условия за по-пълно и по-широко използване на различните форми на промишлено кооперииране и за съвместна дейност в трети страни;

в) ГФР да използва финансовите си възможности и да предостави на нашата страна дългосрочен финансов държавен кредит в размер например на около 500 млн. долара, който да се използва за свободни разплащания, необвързани с конкретни сделки. Това би било важен фактор за стимулиране по-нататъшното развитие на отношенията ни с ГФР;

г) В ГФР е създаден и работи специален държавен институт, който се нарича институт „Хермес“ и има за задача да издава гаранции на банките на ГФР, когато те предоставят кредити при износа на инвестиционни обекти от ГФР за чужбина. Целесъобразно ще бъде да се поиска от В. Бранд да окаже помощ този институт на ГФР да увеличи лимитите си за издаване на гаранции пред банките на ГФР, за да могат те на свой ред да предоставят кредити за НРБ при износа на инвестиционно оборудване от ГФР;

д) ГФР да съдействува за създаването, поддържането и развитието на по-добра атмосфера за осъществяване на съвместната дейност между банките на двете страни;

е) Все в духа на засилване на сътрудничеството между банките на ГФР и НРБ ще бъде целесъобразно да се поиска ГФР да ни окаже съдействие за откриване на постоянно представителство на Българската външнотърговска банка в ГФР – в Франкфурт на Майн.

ЦДА, ф. 132П, оп. 11, а.е. 1, л. 10–12. Оригинал. Машинопис.

* *Официалното посещение на Вили Брант в България е на 7–8 юни 1978 г.*

№ 896

СВЕДЕНИЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ПО СТРАНИ И ВИДОВЕ КРЕДИТИ КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1978 ГОДИНА

София, 30 януари 1979 г.

Строго поверително
от особена важност
Екз. № *1*

СВЕДЕНИЕ

за задълженията на БВБ по страни и видове кредити към 31.XII.1978 г.

(в млн. вал. лева)

СТРАНИ	Неотменяеми задължения с определен падеж				ВСИЧКО
	Инвести-ционни кредити	Стокови кредити	Финансови дълго-срочни	Финансови кратко-срочни	
1	2	3	4	5	6
Австрия	8,4	67,8	43,3	32,7	152,2
Англия	21,6	176,6	272,0	133,5	603,7
Белгия	2,5	23,8	26,0	29,6	81,9
ГФР	73,4	219,6	196,5	38,1	527,6
Дания	0,2	7,1	-	2,5	9,8
Испания	-	10,4	0,6	4,1	15,1
Италия	27,4	68,7	15,4	64,1	175,6
Либия	-	2,8	-	-	2,8
САЩ	-	32,1	246,5	8,0	286,6
Сингапур	-	11,2	-	-	11,2
Финландия	-	-	-	0,9	0,9
Франция	95,6	72,5	92,1	144,6	404,8
Холандия	-	24,6	10,9	15,6	51,1
Швейцария	20,1	113,4	29,9	33,5	196,9
Швеция	15,6	39,4	0,3	9,2	64,5
Югославия	-	1,2	-	-	1,2
Япония	37,9	27,7	189,2	-	254,8
МИБ	2,2	-	-	18,9	21,1
МБИС	-	-	131,6	272,8	404,4
Норвегия	45,5	-	-	-	45,5
Люксембург	-	-	62,7	61,7	124,4
Канада	-	-	102,0	-	102,0
Иран	-	1,5	80,9	-	82,4
Кувейт	-	-	0,9	-	0,9
Хонг-Конг	-	-	9,0	-	9,0
Румъния	-	-	-	6,8	6,8
Австралия	-	5,3	-	-	5,3
Унгария	1,0	-	-	-	1,0
ГДР	-	-	-	19,0	19,0
Ирак	-	-	-	243,0	243,0
Йемен	-	-	-	8,8	8,8
Интеркомерс	-	-	-	8,8	8,8
Булстрад	-	-	-	7,2	7,2
Общо	351,4	905,7	1 509,8	1 163,4	3 930,3
Лихви	-	-	-	-	286,5
					4 216,8

Забележка:	1. Неотменяеми задължения без определен падеж по реализиран внос	417,9
	2. Неотменяеми задължения без определен падеж по предстоящ внос	146,1
	Общо:	4 780,8

ОТ/Написано в 2 екз.
Екз. № 1 – проф. В. Никифоров
Екз. № 2 – к. д.
Изпълнител: Д. Белчев
№ *222*/30.I.[19]79 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 11, а.е. 112, л. 1–2. Оригинал. Машинопис.

№ 897

СВЕДЕНИЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКАТА БАНКА КЪМ 30 НОЕМВРИ 1979 ГОДИНА

София, 10 декември 1979 г.

Строго поверително
от особена важност
Екз. № *5*

С В Е Д Е Н И Е

за задълженията на БВБ в конвертируема валута
към 30.XI.1979 г., разпределени по срокове на плащане

(в млн. вал. лева)

Срок на плащане	Инвести-ционни кредити	Банкови кредити			Всичко главница	Лихви
		стокови кредити	фин. дълго-срочни	фин. кратко-срочни		
1. Неотменяеми задължения с определен падеж:						
м. декември 1979 г.	42,0	64,3	29,2	96,2	231,7	18,5
I трим. 1980 г.	23,8	170,9	173,6	221,0	589,3	83,9
II трим. 1980 г.	41,8	191,1	78,9	198,2	510,0	53,4
III трим. 1980 г.	18,9	202,7	153,7	166,6	541,9	26,4
IV трим. 1980 г.	40,8	126,6	63,3	11,7	242,4	10,4
Всичко 1980 г.	125,3	691,3	469,5	597,5	1883,6	174,1
1981 г.	102,8	303,9	326,7	38,9	772,3	27,4
1982 г.	91,0	25,2	250,3	7,1	373,6	10,9
1983 г.	71,6	21,2	208,9	1,7	303,4	13,2
1984 г.	62,9	4,5	171,9	2,5	241,8	3,6
1985 г.	56,0	3,6	95,6	-	155,2	1,9
1986 г.	67,9	-	83,2	-	151,1	0,9
Общо	619,5	1114,0	1635,3	743,9	4112,7	250,5

2. Неотменяеми задължения без определен падеж по реализиран внос	22,2	84,2			106,4	
Общо	641,7	1198,2	1635,3	743,9	4219,1	250,5
3. Неотменяеми задължения без определен падеж по предстоящ внос	121,5	182,2			303,7	
Общо	763,2	1380,4	1635,3	743,9	4522,8	250,5

ОТ/Написано в 6 екз.
№ *3030/10.XII.*1979 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 11, а.е. 112, л. 70. Оригинал. Машинопис.

№ 898

СВЕДЕНИЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА И МИНЕРАЛБАНК В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1981 ГОДИНА

София, 3 март 1982 г.

Строго поверително
от особена важност
Екз. № 5

С В Е Д Е Н И Е

за задълженията на БВБ и Минералбанк в конвертируема валута към 31 декември 1981 година, разпределени по срокове на плащане

(в млн. вал. лева)

Срок на плащане		Инвестиционни кредити	Банкови кредити			Всичко главница	Лихви
			Стокови кредити	Фин. дългосрочни	Фин. краткосрочни		
1		2	3	4	5	6	7
1. Неотменяеми задължения с определен падеж							
А) на БВБ							
м. януари	1982 г.	5,2	46,6	18,3	48,6	118,7	40,4
м. февруари	1982 г.	5,5	39,6	13,0	62,2	120,3	21,1
м. март	1982 г.	6,3	75,5	7,1	179,0	267,9	32,2
II трим.	1982 г.	45,2	228,7	44,5	59,1	377,5	35,0
III трим.	1982 г.	17,5	270,8	26,5	1,4	316,2	6,8
IV трим.	1982 г.	59,2	169,4	70,0	20,3	318,9	8,5
Всичко	1982 г.	138,9	830,6	179,4	370,6	1 519,5	144,0
	1983 г.	128,2	271,1	192,2	1,5	593,0	20,6
	1984 г.	96,9	40,5	166,3	2,8	306,5	9,0
	1985 г.	88,5	13,0	144,5	-	246,0	5,3
	1986 г.	59,7	-	87,3	-	147,0	1,8

	1987 г.	44,4	-	18,8	-	63,2	0,6
	1988 г.	23,7	-	34,3	-	58,0	0,4
Всичко		580,3	1 155,2	822,8	374,9	2 933,2	181,7
б) на Минералбанк		18,3	54,2	-	-	72,5	3,2
Общо		598,6	1 209,4	822,8	374,9	3 005,7	184,9
2. Неотменяеми задължения без определен падеж по реализиран внос							
А) на БВБ		162,1	106,1	-	-	268,2	
Б) на Минералбанк		-	1,4	-	-	1,4	
Общо		760,7	1 316,9	822,8	374,9	3 275,3	184,9
3. Неотменяеми задължения без определен падеж по предстоящ внос							
А) на БВБ		134,5	186,3			320,8	
Б) на Минералбанк		-	6,1	-	-	6,1	
Общо		895,2	1 509,3	822,8	374,9	3 602,2	184,9

СЗ/Написано в 6 екз.
№ *520/3.III.*1982 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 12, а.е. 96, л. 1–2. Оригинал. Машинопис.

№ 899

СВЕДЕНИЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА И МИНЕРАЛБАНК В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1982 ГОДИНА

София, 17 февруари 1983 г.

Строго поверително
от особена важност
Екз. № 5

Българска народна банка
Вх. № 270
Получено 7.II.1983 г.

СВЕДЕНИЕ

за задълженията на БВБ и Минералбанк в конвертируема валута към 31 декември 1982 година

Вид на задълженията	Инвести-ционни кредити	Банкови кредити			Всичко глав-ница	Лихви
		Стокови кредити	Финан. дългоср.	Финан. краткоср.		
1. Неотменяеми задъл жения с определен падеж						
А. На БВБ	518,5	1 006,9	647,6	426,2	2 599,2	104,8
Б. На Минералбанк	22,9	68,9	-	-	91,8	3,7
Общо (1)	541,4	1 075,8	647,6	426,2	2 691,0	108,5

2. Неотменяеми задължения без определен падеж по реализиран внос						
А. На БВБ	149,4	174,7	-	-	324,1	
Б. На Минералбанк	-	4,7	-	-	4,7	
Общо	149,4	179,4	-	-	328.8	
Общо (1 и 2)	690,8	1 255,2	647,6	426,2	3 019,8	108,5
3. Неотменяеми задължения без определен падеж по предстоящ внос и кредити, които са в реализация						
А. На БВБ	97,9	146,9	-	-	244,8	
Б. На Минералбанк	1,3	3,2	-	-	4,5	
Общо	99,2	150,1	-	-	249,3	
Общо (1, 2 и 3)	790,0	1 405,3	647,6	426,2	3 269,1	108,5

Написано в 6 екз.
Р № *296/17.II.*1983 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 12, а.е. 97, л. 1. Оригинал. Машинопис.

№ 900

СВЕДЕНИЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА И МИНЕРАЛБАНК В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА КЪМ 31 ЯНУАРИ 1983 ГОДИНА

София, 9 март 1983 г.

Строго поверително
от особена важност
Екз. № 6

Българска народна банка
Вх. № 622
Получено 9.III.1983 г.

СВЕДЕНИЕ

за задълженията на БВБ и Минералбанк в конвертируема валута към 31 януари 1983 година

в млн. вал. лева

Вид на задълженията	Инвести-ционни кредити	Банкови кредити			Всичко глав-ница	Лихви
		Стокови кредити	Финан. дългоср.	Финан. краткоср.		
1. Неотменяеми задължения с определен падеж						
А. на БВБ	529,1	1 008,2	634,8	404,6	2 576,7	101,7
Б. на Минералбанк	24,1	71,7	-	-	95,8	4,1
Общо (1)	553,2	1 079,9	634,8	404,6	2 672,5	105,8

2. Неотменяеми задължения без определен падеж по реализиран внос						
А. на БВБ	128,9	174,1			303,0	
Б. на Минералбанк	-	2,3			2,3	
Общо	128,9	176,4			305,3	
Общо (1 и 2)	682,1	1 256,3	634,8	404,6	2 977,8	105,8
3. Неотменяеми задължения без определен падеж по предстоящ внос и кредити, които са в реализация						
А. на БВБ	104,6	156,9			261,5	
Б. на Минералбанк		3,1			3,1	
Общо	104,6	160,0			264,6	
Общо (1, 2 и 3)	786,7	1 416,3	634,8	404,6	3 242,4	105,8

СЗ/Написано в 6 екз.
№ *593/9.III.*1983 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 12, а.е. 97, л. 2. Оригинал. Машинопис.

№ 901

ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ С РЕШЕНИЕ ДА СЕ ПРЕДОСТАВЯТ НА ФОНД „РАЗВИТИЕ НА МАТЕРИАЛНО-ТЕХНИЧЕСКАТА БАЗА“ И ФОНД „СТОПАНСКИ РИСК“ НА БАНКАТА ОБЩО 40 000 000 ЛЕВА ЗА ПОКРИВАНЕ НА ОТРИЦАТЕЛНИТЕ КУРСОВИ РАЗЛИКИ, ПОЛУЧЕНИ ОТ ОБСЛУЖВАНЕ НА ВЪНШНИЯ ДЪЛГ НА СТРАНАТА В НЕСОЦИАЛИСТИЧЕСКА ВАЛУТА

София, 25 март 1986 г.

ПРОТОКОЛ № 6

Заседание на 25 март 1986 г.

Заседават: др. др. В. Коларов, Цв. Петков, Ив. Драгневски, Т. Чавдаров, Г. Карамфилов, К. Заркова, Г. Колев, Ас. Владимиров, Д. Ананиев.

Отсъствуват др. Р. Георгиев, П. Василева

Заседанието се откри в

Дневен ред:

1 . Предложение за предоставяне от фонд „Развитие на материално-техническата база“ и фонд „Стопански риск“ на Българската народна банка на средства за покриване на отрицателни курсови разлики.

Докладва: В. Коларов

Управителният съвет на Българската народна банка, като взе предвид създадените затруднения в бюджета в резултат на тежките климатични условия и енергийната недостатъчност през 1985 г. с оглед да се подпомогне приключването на сметките на бюджета и на банката за 1985 година, взе следното

Р Е Ш Е Н И Е:

Дава съгласие да се предоставят от фонд „Развитие на материално-техническата база“ на банката – 17 млн. лева и от фонд „Стопански риск“ на банката – 23 млн. лева за покриване на отрицателните курсови разлики, получени от обслужване на външния дълг на страната в несоциалистическа валута.

Сумите да се преведат на Българската външнотърговска банка направо по сметката за курсовите разлики, с дата 31 декември 1985 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА БНБ: *В. Коларов*
СЕКРЕТАР НА УС НА БНБ: *Св. Бисова*

Членове на УС на БНБ:
др. Цв. Петков
„ Ив. Драгневски
„ Т. Чавдаров
„ Г. Карамфилов
„ К. Заркова
„ Г. Колев
„ Ас. Владимиров
„ Д. Ананиев

ЦДА, ф. 132, оп. 34, а.е. 1, л. 54. Оригинал. Машинопис.

№ 902

ПИСМО ОТ ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪРА НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ ЛЮБЕН ГОЦЕВ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ С ПРИЛОЖЕНА ПАМЕТНА БЕЛЕЖКА ОТ ПЪЛНОМОЩНИЯ МИНИСТЪР В ПАРИЖ МАРИН ДИКОВ ЗА СРЕЩАТА МУ С ПРЕЗИДЕНТА НА ARAC ЖОРЖ ДУСЕН И С ГЛАВНИЯ СЕКРЕТАР НА КМЕТСТВОТО НА ГР. ВИЛ ЖУИФ РОЖЕ ГОНКАЛВЕС, ПРЕДЛАГАЩИ ДА ПОСРЕДНИЧАТ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ЛИХВИТЕ ПО ВЪНШНИЯ ДЪЛГ НА БЪЛГАРИЯ

София, 14 декември 1988 г.

ПОВЕРИТЕЛНО!
Екз. № 1

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ
П – 1634

ДО
ДР. ВАСИЛ КОЛАРОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БЪЛГАРСКА
НАРОДНА БАНКА

Приложено, изпращаме Ви получените от посолството на НРБ в Париж паметна бележка на др. Марин Диков – пълномощен министър и писмо от др. Роже Гонкалвес до др. Марин Диков, касаещи важни практически въпроси на Вашата валутно-финансова дейност.

ПРИЛОЖЕНИЕ: по текста – 5 л. ФК 969 и
8 л. неповерителни

ЗАМ. МИНИСТЪР, *Л. Гоцев*

Отп. в 2 екз.

Рег. № 1634
14.12.1988 г.

[Върху документа – надпис:]
Др. Драгневски
За предложение на мерки в срок
В. Коларов

[Върху документа − печат:]
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Поверителна служба СОФИЯ
Вх. № 1892
Получено на 19.XII.1988 г.

Към вх. № 1892/19.XII.1988 г.

[...] Вх. № *П – 1873*
Поверително!
ФК – 969/5 л.

ПАМЕТНА БЕЛЕЖКА

от Марин Диков – пълномощен министър

ОТНОСНО: Проведена беседа с др. Жорж Дусен, президент на ARAC, един от председателите на Асоциация „Франция – България“ и с др. Роже Гонкалвес – генерален секретар на кметството на гр. Вил Жуиф, един от секретарите на Асоциацията.

На 7 ноември т.г. бях поканен на обяд от др[угарите] Жорж Дусен и Роже Гонкалвес, по време на който бяха засегнати редица въпроси, свързани с дейността на Асоциация „Франция – България“. Особено внимание заделихме на проблема как да се намерят необходимите средства за закупуването на една или няколко съседни сгради, които да служат не само за седалище на Асоциацията с необходимите ѝ помещения и съвременни технически средства, но и как да се организират в част от тази сграда (сгради) такива дейности, които да осигурят на първо време поне нейната издръжка. Също така за най-рационалното създаване, съобразно изискванията на френските закони на съответните организми за легализиране, закупуване и експлоатация на един подобен „комплекс“.

1. По намиране необходимите средства др. Роже Гонкалвес заяви, че има солидни връзки със Световната банка и с няколко от най-големите, особено западногермански банки и че поема ангажимента да подпомогне България да бъде сведен процента на лихвите на всичките ѝ външни дългове до 8–9%. Разликата до сегашния среден процент на лихвите (той предполага, че е навярно поне 12%), да послужи не само за значителни валутни икономии на страната, но същевременно да даде възможност за заделянето на необходимите средства за закупуването в Париж на такива по размери и по предназначение помещения, включително и за седалище на Асоциацията, които да дадат възможност не само нейният, както бе споменато, но даже и известна част от бюджета на посолството да се покрива с постъпващите от тях доходи.

Другарите Жорж Дусен и Роже Гонкалвес ме увериха, че последният, стига да има желание от наша страна, има възможност да доведе в България за преговори на съответното равнище президента на Световната банка или на някоя друга, напр. западногерманска, в резултат на което да бъде решен положително въпросът за намаляване процентите на лихвите на външните ни западни дългове.

Др. Гонкалвес сподели, че по сигурни сведения, по време на пребиваването на канцлера Кол в Москва, с него е бил и президентът на една от най-големите във ФРГ и в света банки. Там, по време на преговорите със съветските другари, са се договорили процентът на лихвите на външните банкови (западни) кредити на СССР да бъде намален с до 6 пункта – от 15 на 9 процента.

2. По издръжката на самата Асоциация.

Според другарите – съветвали са се с редица специалисти, най-подходящо ще бъде да бъдат закупени, и то срещу кредит със 7 до 8 процента лихва (има се предвид, че инфлацията ще продължава и че няма смисъл да се заплаща с налични пари) една или няколко съседни сгради, които, освен за седалище на Асоциацията, да имат и помещения за зали с различно предназначение – за изложби, кино и видео-прожекции, конференции и пр. Същевременно да създават възможност за откриване на хотел и български ресторант и кафене към него, за магазин за продажба на български сувенири, стоки на леката и хранителната промишленост, на книжарница, където да се предлагат и български плочи, лазерни дискове, радио и видео-касети и др. п.

Целта е с доходите от хотела, ресторанта, магазина, книжарницата и др[уги] п[одобни] не само да се поеме цялата издръжка на Асоциацията, но и да останат суми за покриване даже на част от бюджета на посолството.

3. По най-целесъобразното организиране, в съответствие с френското законодателство на легализирането и експлоатацията на споменатия „комплекс".

Според другарите най-правилно ще бъде да се създаде Société Civile Immobilière (S. C. I.). Желателно е да бъде образувано от най-малко 3-ма членове със символичен капитал от 2000 фр[анка]. Същите може да бъдат посочени от българската държава. Препоръчително е да са френски граждани или фирми, макар че е възможно и да са български. Същото дружество ще има за задача да потърси и закупи (или наеме) за нуждите на България, съответно и на Асоциацията, помещенията.

С един протокол, надлежно заверен (това било допустимо по френските закони) и пазен в касите на българското посолство в Париж, или в България, се оставя празно мястото на истинските собственици, т.е. българската държава, министерство, фирми и пр. и винаги може да бъде попълнен – т.е. и веднага след заверката му.

Чрез подобна една манипулация – т.е. създаването на цитираното S. C. I., значително щяло да бъде облекчено данъчното натоварване. Същевременно, при наличието на една гаранция от страна на нашата държава, дружеството би могло да получи и необходимия банков кредит за осъществяване операцията.

Същото дружество след това ще даде пълномощия на едно Société à responsabilité limitée (SARL), което да се занимава с експлоатацията на вече закупените или наети помещения – хотел, ресторант, зали с различно предназначение, седалището на Асоциацията и т. п. Това дружество е необходимо да има поне двама акционери с минимум капитал от 50 000 фр[енски] фр[анка]. То следва да назначи платено лице, което да ръководи експлоатацията на съответните имоти. То може да бъде и български гражданин. Естествено, назначава се и останалият необходим персонал.

Другарите Дусен и Гонкалвес предлагат да се действувало възможно най-бързо, тъй като в момента съществува благоприятна обстановка, вкл. и от фискалната страна.

Считам, че предложението наистина е много интересно, излиза от сериозни, добре познати на нас другари и вероятно би могло да реши не само някои наши „парижки" проблеми, но и общонационални – ако има сполучлива реализация.

Др. Гонкалвес е готов, ако е нужно, незабавно да дойде в България за допълнителни обяснения, или да уговори, ако го упълномощим, идването в страната на някои от споменатите в началото крупни банкери, на техни разноски, за конкретни преговори.

Прилагам текст на френски език, където др. Гонкалвес обяснява накратко по какъв начин се реализира във Франция една подобна операция за недвижими имоти.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Съгласно текста.

ИЗГОТВИЛ: *М. Диков*

Превод от френски език

17 ноември 1988 г.
От г-н Роже ГОНКАЛВЕС
ДО
Г-н Марин ДИКОВ
Пълномощен министър в
Посолството на България
Париж

Господин Министър,

С настоящото дължа да Ви благодаря за чудесния прием, който ни оказахте миналата седмица.

Възползувам се също от това писмо, за да Ви потвърдя няколко момента от нашия разговор, а именно, че с помощта на Кабинет ПЕРЕН – авеню Ниел № 18, ПАРИЖ – 17, аз предлагам да подпомогна българската държава да се опита да намали своя външен дълг.

Ние ще можем да стигнем до добър край с една специфична финансова техника, с умение и активна банкова поддръжка; за да се направи това, г-н Тиери ПЕРЕН и аз самият предлагаме да се срещнем с отговорните дейци на българската държава на най-високо равнище, за да им представим проекта.

Г-н ПЕРЕН може да отиде в България с оглед да направи предварителни финансови проучвания и анализи на договорите, по които може да се преговаря отново според специфичния начин, препоръчан от неговия собствен кабинет.

Като се държи сметка за факта, че г-н Перен и аз самият не искаме никакво изплащане на направените разноски под никаква форма в случай на неизползуване или при несполука на нашите анализи, ние считаме, че няма голям риск в нашите бъдещи отношения.

Всъщност, Кабинетът ПЕРЕН удържа хонорари по договорите само след реализирането на операциите.

Ако се вземе решение и българската държава намали своите финансови разходи по външния си дълг, това би могло да позволи интересни възможности:

– или намаляването на споменатия дълг

– или възможността за закупуване на стоки отвън, било на ниски цени, било безплатни

– или предложението, което г-н Жорж ДУСЕН Ви припомни въодушевено относно едно инвестиране в хотел-ресторант и други помещения.

Оставайки на Ваше пълно разположение и с надеждата за положителен отговор,

Моля Ви да приемете, г-н Министър, израза на моето високо уважение.

Г-н Роже ГОНКАЛВЕС
(подпис)

Г-н Жорж ДУСЕН
Видяно на 18.11.[19]88 г.
и подпис)

Превод от френски език

ТЕХНИЧЕСКА БЕЛЕЖКА ЗА ОПЕРАЦИЯ ПО НЕДВИЖИМИ ИМОТИ ВЪВ ФРАНЦИЯ

Тази операция по недвижими имоти може да позволи уреждането на много проблеми за решаване („витрина“ за България, административни помещения, места за даване на подслон, дори и за хранене, седалище за асоциации: „Франция – България“, „Знаме на мира“ и т.н.).

Какво юридическо и финансово решение?

а) „Гражданско дружество за недвижими имоти“ (S. C. I.)

Би било съставено от акционери, назначени от страната.

Тази структура е разбираема по отношение на данъчните служби.

Много предимства: частите собственост могат да бъдат продадени отново или преотстъпени.

Гражданското дружество за недвижими имоти може да дава под наем на когото си пожелае. Събраните наеми позволяват влизането на постъпления в инвестираните фондове.

б) „Дружество с ограничена отговорност“ (S. A. R. L.)

Едно дружество с ограничена отговорност е хибридно дружество, на половин път между „дружество на капитали“ и „дружество на лица“. То е едновременно „дружество на капитали“ – всъщност е необходим социален капитал минимум от 50 000 франка и членовете му не са отговорни за неговия пасив – а също и „дружество на лица“, защото неговите членове се вземат под внимание. По този начин прехвърлянето на части се контролират стриктно. То не може да се позовава публично на спестовност.

Неговият данъчен режим не е същият като този на дружествата на капитали. Те могат да изберат режим на облагане, приложим към дружествата на лица.

Следователно, това дружество с ограничена отговорност може:

Да експлоатира: хотел (който може да разреши също и проблеми по приютяване на делегации)
ресторант
независимо каква търговия, например продажба на чужди продукти
книжарница

Дружеството с ограничена отговорност (S. A. R. L.) ще плаща наем на гражданското дружество за недвижими имоти (S. C. I.).

Тази лаконична бележка няма претенциите за изчерпателност, но в нея се набляга на две много важни точки:

1) България, която инвестира, остава собственик. Гражданското дружество за недвижими имоти (S. C. I.), с назначените акционери, остава напълно господар на положението и прави, каквото пожелае.

2) Даването от страна на гражданското дружество за недвижими имоти (S. C. I.) под наем на дружеството с ограничена отговорност (S. A. R. L.) позволява на дружеството с ограничена отговорност (S. A. R. L.) да експлоатира, каквото желае. Гражданското дружество за недвижими имоти (S. C. I.) възвръща инвестициите си чрез наем, дългосрочно.

Дружеството с ограничена отговорност (S. A. R. L.) не е нито юридически, нито финансово свързано с гражданското дружество за недвижими имоти (S. C. I.). Те са независими едно от друго, но се допълват.

Разбира се, с това решение може също да се уреди проблема за „Франция – България“. Финансово става въпрос за това, да се знае кой какво плаща. Ако „има наем“, каква е неговата сума? Ако „няма наем“, кой плаща наемането на помещенията?

По повод на дейностите, които са финансово рентабилни: хотел, ресторант, продажба на продукти, книжарница и т.н. (остава да се определят).

Да се проучи кой поема разходите? Могат да се разгледат многобройни случаи. Роже ГОНКАЛВЕС, който има навика да разглежда тези проблеми в професионалната си дейност, както и аз самият, сме на разположение, за да отидем по-далеч в подробностите и в обсъждането.

Във връзка с решаването на тези проблеми, с Роже ГОНКАЛВЕС могат да бъдат засегнати също и перспективите за финансови операции, благотворни за икономиката на България.

Жорж ДУСЕН
6 ноември 1988 г.
/подпис/

ЦДА, ф. 132П, оп. 15, а.е. 12, л. 1–14. Оригинал. Машинопис.

№ 903

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ И ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ИВАН ДРАГНЕВСКИ ДО ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДЪРЖАВНИЯ СЪВЕТ ТОДОР ЖИВКОВ ЗА ЗАТРУДНЕНОТО ВАЛУТНО ПОЛОЖЕНИЕ НА СТРАНАТА И С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ИЗРАБОТВАНЕ НА НОВ РЕЗЕРВЕН ВАЛУТЕН ПЛАН ЗА 1989 ГОДИНА

София, 18 юли 1989 г.

Строго поверително
от особена важност

ДО
ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА
Ц К НА Б К П И
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ДЪРЖАВНИЯ СЪВЕТ
ДРУГАРЯ ТОДОР ЖИВКОВ

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от Васил Коларов – председател на Българската народна банка и
Иван Драгневски – председател на Българската външнотърговска банка

Уважаеми другарю ЖИВКОВ,

През последните седмици, въпреки ясните официални изявления и позиции на нашата страна и на най-отговорните ѝ ръководители, редица авторитетни западни средства за масова информация, като списанието „Икономист“, вестник „Интернешънъл Хералд Трибюн“ и др., публикуват тенденциозни материали във връзка с така наречения от тях „турски изселнически въпрос в България“.

В тях на обществеността се внушава, че едва ли не българската икономика се разпадала, рязко намалявали експортните ресурси в конвертируема валута, многократно пораствал рискът да се дават кредити или да се влагат под друга форма пари в България.

Вероятно като вземат повод от подобни материали, през последните дни банките в редица най-развити капиталистически страни като Франция, САЩ, Великобритания, Швейцария, Холандия и в определена степен – ФРГ и Япония, по същество прекратиха предоставянето на всякакви нови кредити на Българската външнотърговска банка.

Разбира се, няма съмнение, че изкуствено раздухваният проблем с пътуванията на българите мюсюлмани се използва само като повод за икономическо и политическо въздействие, за дестабилизиране на страната ни.

По същество, не повод, а същинска причина за това неблагоприятно развитие на нещата, е недоброто състояние на валутните ни баланси в конвертируема валута от 1986 година насетне.

Вече четвърта година поред, както знаете, икономиката ни не се адаптира към рязко влошилите се от 1985 година условия на международните пазари.

В резултат на това всяка година от 1986 г. чистият дълг на страната в конвертируема валута нарастваше с около 1,5–1,8 млрд. щатски долара.

И през първото полугодие на 1989 година валутните разходи превишиха валутните постъпления с над 1 млрд. щатски долара.

При създалата се принципно нова обстановка, се очертава до края на тази година банката да допуска фирмите да правят нови валутни разходи само до размер на остатъка от валутата, която самите фирми получат от износ, след като най-напред внесат в държавата определените им задължителни вноски.

При най-добро стечение на обстоятелствата, т.е. когато фирмите разкрият и реализират изцяло поръчания допълнителен валутен ефект преди края на тази година, през второто полугодие фирмите биха могли да похарчат максимум около 800 млн. валутни лева.

В най-лошия случай, ако фирмите не реализират никакъв допълнителен валутен ефект до края на годината, банката може да допусне фирмите да похарчат през второто полугодие най-много около 300 млн. валутни лева.

За да се почувствува колко променена е обстановката, ще отбележим, че през първото полугодие икономиката ни изразходва за внос на стоки около 1 300 млн. валутни лева. А до края на годината, в най-лошия случай, фирмите ще могат да похарчат едва около 300 млн. валутни лева.

При това положение се очертава крайното салдо за годината да бъде не по-лошо от около 1 млрд. щатски долара пасив.

За да бъдат най-малки пораженията за икономиката и социалните програми от едно подобно рязко намаляване на валутните разходи на страната, правилно ще бъде да се възложи на Министерството на икономиката и планирането и другите компетентни органи да подработят и докладват в Правителството, а то – в Политбюро на ЦК на БКП, нов резервен план за тази година.

По този начин „отстъплението“ във валутните разходи на страната няма да бъде хаотично и ще доведе до най-малки сътресения.

Естествено, новата ситуация в отношенията на западните банки към нашата страна изисква на всички равнища на управление да настъпи коренна промяна в мисленето. Налага се да се осъзнае, че занапред валутни разходи могат да се осъществяват само в рамките на валутата, която е постъпила у нас, и след като от нея Българската външнотърговска банка с пълно предимство е погасила съответните падежи и лихви по кредитите.

София, 18 юли 1989 година

Изх. № 388
Екз. № 1 – за другаря Тодор Живков
Екз. № 2 – за другаря Георги Атанасов
Екз. № 3 – към делото в БНБ

С УВАЖЕНИЕ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БНБ: (В. Коларов)
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ББВБ: (Ив. Драгневски)

[Върху документа – надпис:]
Проект.
Предадено на П[етко] Данчев

ЦДА, ф. 132П, оп. 15, а.е. 2, л. 1–4. Оригинал. Машинопис.

№ 904

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ВАСИЛ КОЛАРОВ ДО КАНДИДАТ-ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП И МИНИСТЪР НА ИКОНОМИКАТА И ПЛАНИРАНЕТО СТОЯН ОВЧАРОВ С МНЕНИЕ ЗА ВЪЗМОЖНОСТТА ЗА ИЗПАДАНЕ НА БЪЛГАРИЯ В НЕПЛАТЕЖОСПОСОБНОСТ В РЕЗУЛТАТ НА ПРОЕКТИРАНИТЕ ВЪВ ВАЛУТНИЯ ПЛАН В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА ЗА 1990 Г. НОРМАТИВИ И РЕГУЛАТОРИ И С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА УСКОРЯВАНЕ НА РАБОТАТА ПО ИЗРАБОТВАНЕ И ПРИЕМАНЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ПОСТЕПЕНЕН ПРЕХОД КЪМ КОНВЕРТИРУЕМОСТ НА ЛЕВА

София, 19 октомври 1989 г.

СТРОГО ПОВЕРИТЕЛНО

ДО КАНДИДАТ-ЧЛЕНА НА
ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП И
МИНИСТЪР НА ИКОНОМИКАТА И
ПЛАНИРАНЕТО
ДРУГАРЯ СТОЯН ОВЧАРОВ

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от Васил Коларов, председател на Българската народна банка

ДРУГАРЮ ОВЧАРОВ,

В изпълнение на поръчаното от другаря Георги Атанасов, освен онова, което споделих порано пред ръководствата на Министерския съвет и на заседанието на Министерския съвет, при разговора, който водихме с Вас вчера, както и след срещата ми с другаря Георги Панков, бих желал допълнително да поясня следното.

1. Както вече бе казано и обосновано по-конкретно, предлаганите в чл. 19 до чл. 22 от проекта за постановление на Министерския съвет (относно икономическите условия ... за разработването и изпълнението на плана за 1990 година) нормативи и регулатори за валутата по второ направление, разгледани в съчетание с разчетите на Министерството на икономиката и планирането за валутния план в конвертируема валута за 1990 година, водят страната ни към неплатежоспособност.

2. Нормативите и регулаторите, в това число за валутата по второ направление, особено на фона на разчетите на Министерството на икономиката и планирането по валутния план в конвертируема валута за 1990 година, не осигуряват радикален маньовър във валутната област, за който говори в доклада си от 13 юли т.г. другарят Тодор Живков.

Предлагам при по-нататъшната работа по плана за 1990 година да завърши разработването и обсъждането на програмата за постепенния преход към конвертируемост на лева и механизма на стопанската сметка и в конвертируеми левове, чрез които да се гарантира изпълнението на отговорните задачи в тази област, съдържащи се и произтичащи от доклада на другаря Тодор Живков от 13 юли.

София, 19 октомври 1989 година

ПРЕДСЕДАТЕЛ: *В. Коларов*

№ 542/19.X.[19]89 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 15, а.е. 10, л. 3–4. Оригинал. Машинопис.

№ 905

ПИСМО ОТ МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА БНБ ИВАН ДРАГНЕВСКИ С ПРИЛОЖЕНИ СПРАВКИ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА И ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ В КОНВЕРТИРУЕМА ВАЛУТА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 1989 Г.

София, 22 февруари 1990 г.

Строго поверително
Екз. № 3

НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ
.....
.....
№ 013
София, 22.II.1990 год.

др. ИВАН ДРАГНЕВСКИ – ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

По поръчение на др. Б. Белчев приложено изпращаме Ви за ползване справки за задълженията на БВБ и търговските банки в конвертируема валута към 31.12.1989 г. в долари и валутни лева.

Справките са подготвени на основата на информация на БВБ.

Приложение: справка № 011 в 1 екз. от 1 л.;
справка № 012 в 1 екз. от 1 л.

ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР: [- - -]

Отпечатано в 5 екз.
№ 013/22.II.1990 г.

[Върху документа – печат:]
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Поверителна служба СОФИЯ
Вх. № 739
Получено на 23.II.1990 г.

[Върху документа – надпис:]
В. [...]
Поверителна служба за класиране
[- - -]

Към Вх. № 739/23.II.1990 г.

Строго поверително
Екз. № 3

С П Р А В К А

за задълженията на БВБ и търговските банки в конвертируема валута
към 31.12.1989 година

(в млн. вал. лв.)
при 100 долара=80,90 лева

Показатели	Инвест. кредити	Стокови кредити	Дългоср. финанс. кредити	Депозити	Общо главница (2+3+4+5)	Всичко падежирани лихви	Всичко задължения (6+7)
1. Неотменяеми задължения с фиксиран падеж	996,8	2365,9	3088,4	844,1	7295,2	350,8	7646,0
2. Неотменяеми задължения без определен падеж по реализиран внос	137,4	164,0	-	-	301,4	-	301,4
ОБЩО т. 1 + т. 2	1134,2	2529,9	3088,4	844,1	7596,6	350,9	7947,4
3. Неотменяеми задължения без определен падеж по предстоящ внос и акредитиви, които са в реализация	283,5	543,8	-	-	827,3	-	827,3
ОБЩО т. 1 + т. 2 + т. 3	1417,7	3073,7	3988,4	844,1	8423,9	350,8	8774,7

Отпечатано в 5 екз.
№ 011/22.II.1990 г.

към Вх. № 739/23.II.1990 г.

Строго поверително
Екз. № 3

С П Р А В К А

за задълженията на БВБ и търговските банки в конвертируема валута
към 31.12.1989 година

(в млн. дол[ари].)
при 100 долара=80,90 лева

Показатели	Инвест. кредити	Стокови кредити	Дългоср. финанс. кредити	Депозити	Общо главница (2+3+4+5)	Всичко падежирани лихви	Всичко задължения (6+7)
1. Неотменяеми задължения с фиксиран падеж	1232,1	2924,5	3817,6	1043,4	9017,6	433,6	
2. Неотменяеми задължения без определен падеж по реализиран внос	169,8	202,7	-	-	372,6	-	
ОБЩО т. 1 + т. 2	1402,0	3127,2	3817,6	1043,4	9390,1	433,6	
3. Неотменяеми задължения без определен падеж по предстоящ внос и акредитиви, които са в реализация	350,4	672,2	-	-	1022,6	-	
ОБЩО т. 1 + т. 2 + т. 3	1752,4	3799,4	3817,6	1043,4	10412,7	433,6	

Отпечатано в 5 екз.
№ 012/22.II.1990 г.

ЦДА, ф. 132П, оп. 15, а.е. 15, л. 1–3. Оригинал. Машинопис.

№ 906

ПИСМО ОТ ПОСЛАНИКА НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ В РЕПУБЛИКА ПОЛША ИВАН ГРУЕВ ДО МИНИСТЕРСТВАТА НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ, НА ФИНАНСИТЕ, НА ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ВРЪЗКИ И ДО БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА С ПРИЛОЖЕНА ИНФОРМАЦИЯ ОТ ТРЕТИЯ СЕКРЕТАР В БЪЛГАРСКОТО ПОСОЛСТВО ВЪВ ВАРШАВА ВЪЛКО ГОЧЕВ ЗА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА ПЛАНА „БРЕЙДИ“ В ПОЛША

Варшава, 28 февруари 1990 г.

№ 334

55-56-39
20-761/09.03.90 г.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ
ЗАМ.-МИНИСТЪРА
ДРУГАРЯ ФИЛИП ИШПЕКОВ
ОТДЕЛ „ВТОРИ“
ОТДЕЛ „ВЪНШНОПОЛИТИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ
ОТДЕЛ „ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА“
МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА И ПЛАНИРАНЕТО
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ВРЪЗКИ
ЦВТКМП при МВИВ

Приложено, изпращаме Ви информацията на Вълко Гочев – трети секретар в посолството на НРБ във Варшава относно „възможностите за прилагането на „Плана Брейди“ в Полша“.

Приложение: съгласно текста.

,ПОСЛАНИК: *Иван Иванов*
/Иван Груев/

[Върху документа – резолюция:]
Чл. на УС на БНБ – на подпис. [- - -]

ИНФОРМАЦИЯ

от Вълко Гочев – трети секретар
в посолството на НРБ във Варшава

относно: възможностите за прилагането на
„Плана Брейди“ в Полша

На няколкочасово посещение във Варшава пристигна държавният секретар по финансите Николас Брейди – известен автор на така наречения „План Брейди“, който дава възможност на длъжниците да погасят част от дълговете си, а на кредиторите – в лицето на частните търговски банки – да възстановят частично средствата по предоставените кредити. Той се срещна с министъра на финансите на Полската република Балцерович и направи изявление по въпроса за възможностите разработения от него план да се приложи и за Полша.

Брейди отбеляза, че той е пристигнал, за да се запознае със спецификата на полската ситу-

ация и да разбере доколко неговия план може да се приложи, а след това ще се прецени какви крачки да бъдат предприети. В разговорите си в министерството на финансите Брейди е заявил, че САЩ желаят да създадат две банки, които да оперират с определената на Полша помощ за Фонда за развитие на предприемчивостта.

Освен помощта от хранителни продукти Полша получи от правителството на САЩ 200 млн. щ. д. безвъзмездна помощ за Фонда за стабилизация, 240 млн. щ. д. за Фонда за развитие на предприемчивостта (също безвъзмездна, но фондът още не функционира) и 200 млн. щ. д. кредити – гарантирани от американския EXIM Bank. От 260 млн. щ. д. предоставени от Световната банка за програмата за Развитие на промишления износ, до момента са предоставени реално 134,5 млн. щ. д., а от 100-те предприятия предложени от министъра на промишлеността западните експерти са избрали само 6.

Американският план за намаляване на дълговете на страните-длъжници гласи: кредиторите нямат друг изход освен да правят отстъпки на длъжниците. Могат да бъдат ефективни само онези, които получат шанс за стопански успех.

Представената през пролетта на миналата година концепция получи подкрепата на Световната банка и Международния валутен фонд, които поставят за всяка страна, която иска да се възползува от предимствата на този план, строги предварителни условия.

В досегашният опит за преодоляването на световната криза на длъжниците са били ангажирани главно държавните банки. Планът Брейди за първи път успя да приобщи за тази акция и търговските банки, които до този момент реагираха изключително нееластично на всички сигнали за неплатежоспособност. Споразумение за намалението на дълговете с тези банки подписа правителството на Мексико на 4.02.1989 година. Дълговете на тази страна трябва да намалеят в течение на годината от 95 на 80 млрд. щ. д. Самата новина за подписване на договора повиши доверието на местния и чуждия капитал към мексиканската икономика. Инвестициите на частния капитал през 1989 година се оценяват на 3 млрд. щ. д. Една от формите за намаляване на дълга предвидени в Плана Брейди е откупуването на дълговете с отстъпка от самите длъжници. Правата върху дълговете могат да се откупят от кредиторите на международния капиталов пазар. Колкото по-малко е доверието за изплащане на дълговете, толкова по-ниска е пазарната цена на 1 долар дълг.

Фондовете за откупуването на дълговете произлизат от средства на международните финансови институции особено Международния валутен фонд и Световната банка, както и специализирани правителствени фондове на богати държави-кредитори като U.S. Agency for International Development. Япония възнамерява да подпомогне в най-близко време с 10 млрд. щ. д. Мексико, Филипините и Корсика. Фондовете за откупуването на дълговете се признават за дългосрочни нисколихвени кредити.

През ноември м.г. Чили откупи 140 млн. щ. д. от своя дълг от търговските банки заплащайки 59% от стойността им. (От 1985 година Чили намали по този начин своя дълг с повече от 50%). През януари Филипините намалиха своите задължения с 20% плащайки за 1,3 млрд. щ. д. – половината. През пролетта на т.г. предстои Корсика да подпише споразумение с нейните кредитори, което предвижда откупуването на дълга си за 20% от номиналната му стойност. Планът Брейди постигна отлични резултати за силно задлъжнелите икономики на страните от третия свят. Държавите от източна Европа не влизат в обхвата на този план. В тази насока положителни резултати може да донесе сегашната визита на Брейди в Европа, което предвижда посещения във Франкфурт (финансовия център на ФРГ), Рим, Париж, Лондон, Брюксел и Варшава. През този месец Полша постигна споразумение с Парижкия клуб обединяващ държавните кредитори. Остава да бъде решен въпросът за полските дългове в частните търговски банки. Не трябва да се разчита, обаче, на извънредни отстъпки защото принципната цел на плана не е анулиране на дълговете, а оздравяване на длъжниците дотолкова, че да могат някога да погасят своите дългове.

Информацията е подготвена на базата на публикации в полския печат.

ИЗГОТВИЛ: *Вълко Гочев*

ЦДА, ф. 132, оп. 34, а.е. 18, л. 56–60. Оригинал. Машинопис.

№ 907

ПРОТОКОЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БНБ С РЕШЕНИЕ БЪЛГАРСКАТА ВЪНШНОТЪРГОВСКА БАНКА ДА ВЪЗСТАНОВИ НА БНБ ЛЕВОВАТА РАВНОСТОЙНОСТ НА ВАЛУТАТА, ИЗПОЛЗВАНА ОТ СРЕДСТВАТА НА ВАЛУТНИЯ ФОНД НА БНБ, ЗА ПЛАЩАНИЯ ПО ВЪНШНИЯ ДЪЛГ НА ДЪРЖАВАТА ПРЕДИ ОБЯВЯВАНЕ НА МОРАТОРИУМА

София, 3 декември 1990 г.

ПРОТОКОЛ № 83-Б

Заседание на 3 декември 1990 година

Заседават: Ив. Драгневски, Т. Чавдаров, Г. Колев, Р. Нацева, Ат. Атанасов, Д. Ананиев, Я. Калъчева, Ст. Млъзев, Л. Филипов, Вл. Владимиров, Ст. Вътев

Отсъствуват:

Присъствуват:

Заседанието се откри в 14 часа

Дневен ред:

1. Обсъждане предложението на В. Ранков – председател на Българската външнотърговска банка за закриване салдата по някои валутни фондове на БНБ и разчитане на левовата им равностойност.

Докладва: Г. Колев

[...]

По т. 1 от дневния ред, Управителният съвет взе следните

РЕШЕНИЯ:

1.1. Във връзка с използуваната от Българската външнотърговска банка ефективно валута по Валутния фонд на БНБ, воден по сметка 441 952 399 – 4 при БВБ, за плащания по външния дълг на държавата преди установяване на мораториума, Българската външнотърговска банка да отрази тези плащания след доказването им и във валутната сметка на БНБ, като едновременно с това се възстанови на БНБ левовата равностойност на валутата по курса към деня на взетите операции във валутата.

1.2. Останалите сметки, отнасящи се до Валутния фонд на БНБ, открити при БВБ, да продължат да се водят по установения досега ред.

[...]

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА БНБ: *Ив. Драгневски*
СЕКРЕТАР НА УС НА БНБ: *Св. Бисова*

[Върху писмото – бележка:]
Не съм съгласен с това решение по т. 1. за закриване на с/ка в валутния фонд [- - -]
О[собено] М[нение] т. 2. Не съм съгласен с реш. 1.1. [- - -]
Съгласен съм с реш. по т. 2 след утвърждаването на изискванията за ликвидност на влоговете [- - -]

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
г-н ИВАН ДРАГНЕВСКИ

ДОКЛАД

От Веселин Ранков – председател на Българска външнотърговска банка

Относно: закриване на салдата по някои валутни фондове на Българска народна банка и разчитане на левовата им равностойност с БВБ и Министерство на финансите

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ДРАГНЕВСКИ,

По баланса на Българска външнотърговска банка се водят сметки на Българската народна банка по следните валутни фондове:

1. С/ка 411 950 399 8 „Фонд кредитиране във валута“ със салдо към 10.10. т.г. 99 425 263,06 лева. Средствата в него са набирани от комисионите, които са събирани в размер на 0,75 на сто върху разрешените от БНБ валутни кредити.

2. С/ка 411 951 399 6 „БНБ валутен фонд от банкови операции със средства на БНБ“. Сметката към 10.10. т.г. е със салдо 158 871 248,10 лева и средствата са формирани от:

а) получени дивиденти за делово участие на МБИС, МИБ и Банката за международни плащания – Базел;

б) постъпления от продажби на злато, сребро;

в) лихви по предоставени от БВБ депозити на чуждестранни банки от средствата по този фонд.

3. С/ка 411 952 399 4 „БНБ – валутен фонд от банкови операции със средствата на БВБ“. Салдото по сметката към 10.10. т.г. е 4 154 518 161,15 лева. Средствата по фонд са формирани от:

а) получени лихви по текущи кореспондентски сметки на БВБ;

б) получени лихви от предоставените депозити на чужди банки от оперативния валутен фонд (резерв) на БВБ.

4. Сметка 411 955 399 7 „БНБ – валутен фонд за насърчаване на научно-техническите постижения“ със салдо по същата към горепосочената дата 3 628 639,34 лева.

5. Сметка 411 956 399 5 „Валутен фонд на БНБ“ със салдо към 10.10. т.г. 61 288 872,81 лева. Сметката е открита през месец ноември 1985 година и по нея са отнесени 100 хил. вал. лева, откупени от сметка 873 950 – 0, както и с прехвърлени суми от следните закрити валутни фондове:

411 953 – 3 „Откупена от стопански комплекси несоц. валута“ 10.440.662,87 вал. лева

411 520 – 0 „Пром. кооперирани с несоц. страни в несоц. валута“- 5.000.000 вал. лева

6. Сметка 411 957 399 3 „Лихви по влогови сметки“ със салдо към 10.10.1990 година 362 962,05 лева. По сметката са отнесени изплатените суми от БВБ за обработване на влоговите сметки при бившите клонове на БНБ.

7. Сметка 665 169 399 8 „Валутен фонд предоставените кредити“ със салдо 378 715 311,33 лева, по която са отнасяни:

а) начислените лихви по предоставените валутни кредити;

б) 0,75 на сто – начислените комисиони по разрешените кредити.

По отношение на салдото по тази сметка следва да се има предвид, че заверенията на сметката от лихви не са реални плащания от кредитополучателите, а лихвите са начислявани по заемните сметки и отнасяни в заверение на сметка 665 169 399 8.

Господин Драгневски,

Както е известно, валутните средства, съответстващи на кредиторската ни задлъжнялост към Българската народна банка, са използувани за обслужване на външния дълг и плащанията на страната, но при тези плащания никога не е намаляван валутният източник, т.е. валутните фондо-

ве на БНБ, в резултат на което по баланса на Българска външнотърговска банка продължава да се отчита кредиторската ѝ задлъжнялост към БНБ, която следва да бъде ликвидирана.

Общото салдо на валутните фондове на Българска народна банка към 10.10.1990 година в левова равностойност възлиза на 4 856 810 457,84 лева.

Българска външнотърговска банка предлага следния вариант за ликвидиране на част от кредиторската си задлъжнялост към БНБ:

– да бъдат закрити сметки 411 951 399 6 с остатък 158 871 248,10 лева; сметка 411 952 399 4 с остатък 4 154 518 161,15 лева; сметка 411 955 399 7 с остатък 3 628 639,34 лева; сметка 411 956 399 5 със салдо 61 288 872,81 лева и сметка 665 169 399 8 с остатък в размер на 378 715 311,33 лева. Общото салдо на предложените за закриване валутни фондове в лева възлиза на 4 757 022 232,73 лева към 10.10.1990 година.

Що се отнася до увеличената левова равностойност на валутните фондове, резултат на извършената девалвация на лева към чуждестранните валути в случая 3 480 551 834,59 лева, считаме за целесъобразно да бъде закрита от сметката, отчитаща резултата от девалвацията.

Останалата левова равностойност на валутните фондове (без този, отчитан по сметка 665 169 399 8 с остатък в размер на 1 174 848 236,08 лева) трябва да бъде преведена от Българска външнотърговска банка и Министерство на финансите в полза на Българската народна банка, която е заплащала левовата равностойност на валутата по коефициентен курс, при което частта над официалния курс на лева към чуждестранните валути е отнасяна в полза на Министерство на финансите.

Фондовете на БНБ са формирани през периода на 1978–1989 години.

Средният валутен коефициент за същия период е 1.39. На база на така определения валутен коефициент за този период по сметката на Министерство на финансите са постъпили 458 190 812,08 лева.

При закриване на салдото по сметка 665 169 399 8 – левовата равностойност по курса на деня валутни лева 101 622 162,06 изцяло да бъде заплатена от Българската външнотърговска банка.

Също така Българска външнотърговска банка предлага, при несъгласие от страна на Министерството на финансите да изплати сумата в размер на 458 190 812,08 лева, същата да бъде изплатена от БВБ с оглед ликвидиране на кредиторската задлъжнялост към Българска народна банка.

Посочените в докладната записка стойности ще се изменят към датата на вземането на операциите.

01.11.1990 г. С уважение: *В. Ранков*

ЦДА, ф. 132, оп. 34, а.е. 17, л. 161, 165–169. Оригинал. Машинопис.

Показалец на институциите

ARAC 640
EXIM Bank 650
LEMART HOLDINGS INVESTMENTS LTD. 101
Société Civile Immobilière (S. C. I.) 641
Société à responsabilité limitée (SARL) 641
U.S. Agency for International Development 650

А

„Автоекспорт“ 277
Аграрно-промишлен комплекс – Исперих 275
„Агрокомплект“ 273, 493
„Агрохимическо обслужване“, стопанско обединение 75
„Айзенгисерай“ 263
Албанска народна банка 317
„Ален мак“, Пловдив 260
„Амсбашер & ко“ 617
Андре и с-ие – Лозана 237, 239
Асоциация „Индустрия за човека“ 76
Асоциация „Франция – България“ 640

Б

Балканбанк 95, 97, 100
„Балканкар“, научно-производствено обединение 277, 445, 449
„Балканкаримпекс“ 255, 256, 277
„Балкантранс“ 433
„Балкантурист“ 43, 122, 127, 129, 130, 354, 405, 430
Байерише ферайнсбанк – Мюнхен 305
Банк ъф Америка 171
Банк де Пари е де Пеи Ба, Женева 506
Банк де Пари е де Пеи Ба, Париж 505, 506, 508, 509, 512, 517, 518, 520,
Банк де регелман ентернасионо, Базел 341, 342
Банк дьо Франс 38, 512, 517, 518, 574, 575, 580
Банк комерсиал – Париж 203, 214, 541
Банк комерсиал пур л’Ероп дю нор (Ейробанк/Ойробанк) – Париж 212, 325–329, 386, 391, 402, 412, 540, 553, 555, 556, 559–569, 573–576, 578, 582–584, 589, 590, 595, 597, 598, 601–604, 606, 608, 610, 614, 616, 617, 620
Банк полски 532
Банк фюр Гемайнвиртшафт, Дюселдорф 570, 571
Банк ъф Ингланд 562, 568–570, 580
Банк ъф Калифорния 171
Банк ъф Чайна, Лондон 582
Банка „Биохим“ 100
Банка „Български кредит“ 532
Банка за външна търговия 620
Банка за международни (раз)плащания – Базел 171, 232, 337–340, 573, 578, 618, 622, 652
Банка за стопански инициативи („Минералбанк“) 95, 97, 100, 636–638
Банка национале дел лаворо 572, 573, 618
Банквирт, Дюселдорф 611
Банквирт, Хамбург 611
Банко ди Рома 572, 573, 600, 607, 608, 618
„Банксервиз“ 95
Бауфининвест, италианска фирма 101
„Биотехнологическа и химическа промишленост“ 448, 449
„Битова техника“ ДСО 271
„Братя Карагунис“ 214, 215, 217
„Булгаргеомин“ 445, 452, 453
„Булгарконсерв“ 254, 429
„Булгарконсулт“ 274
„Булгарплод“ 274, 275, 445
„Булгарплодекспорт“ 190, 197, 219, 221, 222, 225, 232, 275, 373, 374, 408, 429
„Булгартабак“ 192, 225, 232, 233, 409
„Булет“ 43, 145, 146, 225, 429, 563
„Булсинг“, Сингапур 255
„Булстрад“ 339, 633
„Бумедиен“ 238
„Бунго“ 429
Бундесбанк 539, 572
„Бъдеще“, Бутово 285
Българо-съветско минно дружество 376
Българска академия на науките 410
Българска асоциация за туризъм и отдих (БАТО) 449
Българска външнотърговска банка (БВБ/БВТБ) 46–50, 53, 73, 74, 76, 96, 98–100, 103–105, 157, 163, 169, 173–175, 182, 251–253, 255–257, 260, 264, 272, 278, 279, 286, 304–311, 313, 335, 336, 433, 444, 629, 630, 632, 634–639, 644, 647, 648, 651–653
Българска индустриална стопанска асоциация (БИСА) 283

„Българска кинематография“, София 82–85, 87, 88

„Българска роза“ 189–191

„Български държавни железници (БДЖ)“ 538, 542

Български земеделски народен съюз (БЗНС) 58

Български професионални съюзи (БПС) 58, 262

Български търговски флот 433, 434

В

В. „Държавен вестник“ 182, 508

В. „Интернешънъл хералд трибюн“ 644

„В. Пискова“, Русе 221

В. „Работническо дело“ 167, 168

„Валорбанк“ 317

„Васил Коларов“ – Габрово 221

„Васил Коларов“ – София, слаботоков завод 385

„Веда“ ИВТ 75

„Вентилационна и пречиствателна техника“ – Бургас, стопански комбинат 272

Взаимоспомагателна каса на БНБ 83

„Воден транспорт“, стопанско обединение 445

Г

„Гемайнвиртшафт“, Дюселдорф 545, 571, 572

Генерална асоциация за тарифите и търговията (ГАТТ) 176

„Георги Дамянов“, медодобивен завод 38, 345

„Георги Димитров“, Варна, кораборемонтен завод 376

„Георги Димитров“ – София 221

Главно управление на Дунав-мост 458

„Горско стопанство и горска промишленост“ 449

„Горубсо“ 355

Госбанк на СССР 129, 132, 320, 322–327, 329, 332, 385, 386, 458, 463–465, 536, 538–540, 544, 560, 561, 567, 569, 578, 580, 582–584, 597, 599, 614, 620

Д

„Девня“ 60

„Десислава“, стопанско обединение 75

„Деспред“ 196, 339, 360, 374, 376

„Детска радост“, държавно промишлено предприятие 250

Ди ерсте йостеррайхише шпааркассе банк – Виена 305

Димитровски комунистически младежки съюз (ДКМС) 58

Дирекция за представителства и търговия 46

Дирекция на държавната сигурност, София 184

„Дискови запаметяващи устройства“ 449

„Доверие“ 99

„Дограма“, СК 445

Дойче Бундесбанк 263, 572, 628, 629

Дойче голдисконтбанк, Берлин 526

Дойчебанк, Франкфурт на Майн 301, 571

„Дунавска коприна“, Русе 221

Държавен комитет за наука и технически прогрес 68

Държавен комитет по планиране 45, 56, 154, 155, 157, 242, 244, 245, 247, 251, 266, 439

Държавен контрол 201

Държавен застрахователен институт (ДЗИ) 351, 354, 359, 405

Държавен институт за осигуряване на експортните кредити 580

Държавен комитет за изследвания и технологии 74

Държавен комитет за наука и технически прогрес 56, 433

Държавен комитет по туризма 68–70

Държавен контрол 199, 204, 209

Държавен съвет 262, 436, 438, 488

Държавен тютюнев монопол 516

Държавна банка на Румънската народна република 458

Държавна банка на Чехословакия 577, 620

Държавна концертна дирекция 37

Държавна планова комисия 34, 73, 74, 114, 119, 124, 142, 187, 198, 210, 296, 297, 299, 300, 321–323, 327, 355, 366, 379, 380, 384, 386, 388, 389, 394–396, 399, 403, 405, 415, 420–423, 462, 536, 581, 583, 584, 604, 612, 613, 616, 623

Държавна сигурност 184

Държавна спестовна каса (ДСК) 95, 96, 149, 521, 524

Е

„Електроимпекс“ 225, 256, 409

„Електрон“, държавно стопанско обединение 264, 265

„Електроника“ 100, 448, 449

„Елпром“, стопанско обединение 445

Ефибанка 572, 573

Ж

Живностенска банка, Лондон 582

Живностенска банка (Живнобанк), Прага 589, 531, 454

З

Завод за металорежещи машини, София 263, 271, 385

Земеделска и кооперативна банка 95, 97

Зенгисерай Антон Рьопер ГмБХ & ко 263

„Злата“, мина 331

„Златарска промишленост“ 47, 521, 524

ЗПД – Пазарджик 272

И

Известия на Президиума на Народното събрание 167, 168

„Изот“, държавно стопанско обединение 272, 277

„Изотимпекс“ 254, 256, 272

„Имекстраком“, Вадуц, Лихтенщайн 50, 238, 239

„Индустриалимпорт“ 40, 190, 191, 193, 216, 221, 226, 255, 276, 373, 429, 563, 592

„Индустрия за човека“ 449

„ИНКОМС“ 449

„Интеркомерс“ 255, 633

Ирвинг тръст къмпани, Ню-Йорк 508

К

КАТП 449

„Кварц“, стопанско обединение 276

„Квеле“ – ФРГ 262

„Келер“ – ФРГ 285

„Кинтекс“, държавно търговско предприятие 273

Китайска банка – Лондон 589

Климент Ворошилов, слаботоков завод 61

КНИК 351

Комбинат за минерални торове, Варна 244

Комерцбанк 570

Комисия за държавен контрол 34, 210, 211, 218

Комисия по валутните въпроси и търговските баланси 240

Комисия по цените 154, 157

Комитбанк, Милано 623

Комитет за външноикономически връзки 253, 256

Комитет за държавен и народен контрол 256

Комитет за приятелство и културни връзки с чужбина 375

Комитет за стопанска координация 56, 433

Комитет по материално стопанство 181, 450, 451

Комитет по промишлеността 418, 616

Комунистическа партия на Съветския съюз (КПСС) 328, 329, 490

„Коопимпекс“ 250

„Корабоимпекс“ 256

„Корабостроене“, държавно стопанско обединение 433

„Кораловаг“, Сталин (Варна) 354

„Корбсо“ 355

„Кореком“ 43–49, 52–54, 145, 146, 261, 262, 405

„Краностроене“, стопански комбинат 445

„Креди лионе“ 617

„Кредитаншталт“ 570, 572

„Кредито италиано“, Милано 227m 618

„Кремиковци“, металургичен комбинат 60, 244

„Круп“ 571

„Кутино каро“, Хамбург 629

Л

Ландън енд бишопсгейт интернешънъл инвестмънт мениджмънт 305, 306

„Лемарт“ 101

„Ленин“, Димитрово, завод 385

„Ленин“, металургичен завод 418

„Лесоимпекс“ 255

„Лиляна Димитрова“, фабрика 259

Лондонски пазар на злато 333, 334, 341

„Луана фиди“ 101

М

„Малчика“, София 221

„Марица“, Пловдив 221

„Маршрутни хотели“ 262

„Машинимпекс“ 225, 409

„Машиноекспорт“ 250, 255, 256, 264, 271, 277

Междуведомствен координационен съвет по износа и вноса 270

Международен валутен фонд (МВФ) 40, 169–172, 650

Международен фонд на социалистическите страни 161

Международна банка за икономическо сътрудничество (МБИС) 161, 162, 166, 254, 281, 282, 470–482, 487, 633, 652,

Международна инвестиционна банка (МИБ) 633, 652

„Месоцентрала“, София 385

„Металимпорт“, Берлин 361

„Металимпорт“, държавно търговско предприятие 189–191, 373, 536, 542, 579, 592

„Метални конструкции“, стопански комбинат 273

„Металолеене“, държавно стопанско обединение 277

„Металорежещи машини и роботи“, стопанско обединение 75

„Металургия и минерални суровини“ 449

„Металургия“, стопанско обединение 75, 445

„Металхим“, държавно стопанско обединение 263–265, 449, 445

Мидланд банк 563, 569, 617

Министерски съвет 32–34, 37, 39, 42, 46, 49, 51, 52, 59, 61, 64–66, 68, 73–75, 77, 79, 91, 93, 94, 114, 131, 144–146, 154, 157, 174, 179, 180, 182–184, 186, 191, 192, 195, 198, 200, 207–209, 218, 220, 222, 224, 233, 237, 239, 240, 242, 247–249, 251, 255, 258, 266–279, 283, 292, 301, 306, 315, 316, 324, 327, 334, 345, 346, 350, 351, 355, 360, 373, 375, 379, 383, 384, 396, 399, 400, 404–406, 415, 416, 418, 420–422, 426, 428, 430–435, 438, 439, 444, 445, 450–452, 458–460, 466, 488, 495, 511–513, 518, 519, 521–524, 536, 537, 544, 545, 548, 552, 559, 560, 577, 581, 584, 589, 595, 597, 606, 608, 612, 615, 626, 646

Министерство външната търговия 360

Министерство вътрешните работи 43, 55, 97, 321, 355, 360, 434,

Министерство на външната търговия 32, 36, 40, 41, 43, 45, 47, 50, 56, 64, 65, 114, 145, 146, 157, 184, 187, 191, 192, 220–222, 224–228, 237, 240–242, 251–253, 255–258, 260, 261, 266, 268, 278, 292, 317, 318, 326, 327, 329, 330, 351, 353, 355, 358, 360, 361, 368, 383–385, 387–390, 392, 396, 397, 399, 400, 402, 404, 409, 410, 415, 418–424, 426, 428, 430, 433, 434, 438, 459, 462, 489, 494, 561, 572–576, 579, 583, 593, 599, 601, 604, 607, 608, 610–613, 615–619, 622–624, 627

Министерство на външната търговия и външнотърговските връзки 222

Министерство на външните работи 43, 44, 68, 74, 351, 433, 520, 522, 524, 560, 564, 628

Министерство на външноикономическите връзки 78, 80, 86, 93, 178–182, 449–453

Министерство на вътрешната търговия 43, 151, 154, 155, 157, 193, 263, 327, 355, 418, 521, 524

Министерство на вътрешната търговия и услугите 261

Министерство на горите и горската промишленост 261

Министерство на доставките 195

Министерство на електрификацията и на промишлеността 351

Министерство на електрониката и електротехника 261, 268

Министерство на електрониката и електротехниката 68, 439

Министерство на енергетиката 67–69

Министерство на земеделието 155, 183

Министерство на земеделието и хранително-вкусовата промишленост 259–261

Министерство на икономиката и планирането 80–82, 84, 93, 173–175, 178, 179, 181, 182, 450–453, 645, 646

Министерство на леката и хранително-вкусовата промишленост 193, 261

Министерство на леката промишленост 263

Министерство на машиностроенето 248, 249, 267, 268, 276, 277, 433

Министерство на машиностроенето и металургията 439

Министерство на металургията и минералните ресурси 268

Министерство на народното здраве 360

Министерство на националната отбрана на Алжир 241

Министерство на пощите 355, 359, 360

Министерство на правосъдието 355

Министерство на промишлеността 188

Министерство на просветата и културата 37, 410

Министерство на пътните съобщения на СССР 457

Министерство на снабдяването и държавните резерви 56, 251, 252, 434

Министерство на стопанството 628

Министерство на строежите 624

Министерство на строежите и архитектурата 247–249

Министерство на строителството и архитектурата 70

Министерство на строителството и строителните материали 268

Министерство на тежката промишленост 195, 318

Министерство на транспорта 147, 185, 262, 355, 361, 545

Министерство на транспорта и съобщенията 146, 195, 196, 593

Министерство на труда и социалните грижи 56

Министерство на търговията 43, 73, 74, 195, 197–203, 206, 207, 209, 210, 212, 215, 217, 283, 284, 294, 296, 298, 299, 372, 379, 446, 535, 536, 538–540, 542–547, 551–553, 555–558, 580

Министерство на финансиите 35, 43, 52, 56, 65, 67, 74, 114, 132, 145, 146, 154, 157, 191, 208–211, 217, 242, 245, 253, 259, 327, 345, 346, 351, 355, 360, 362, 383, 384, 389, 390, 394, 396, 404, 405, 410, 415, 420–422, 424, 431, 433, 434, 446, 462, 508, 516, 518, 522, 524, 525, 527, 532, 578, 621–623, 629, 652, 653

Министерство на финансите и държавния контрол 195, 196, 198, 536, 550

Министерство на финансите и на външните работи 351
Министерство на финансите на СССР 129
Министерство на химическата промишленост 266
Министерство на химията и металургията 246
Министерство на хранителната промишленост 195, 198
Министерство народната отбрана 33, 110, 111, 355
Министерство народното здраве 355
Министерство промишлеността 355
„Монголболгарметал“ 344, 452, 453
„Монтажи“, стопански комбинат 445
„Морган гаранти тръст & ко“ 171
Московска народна банка – Лондон (Москоу народни банк) 228, 301, 325–329, 333–336, 386, 391, 396, 402, 412, 556, 559–566, 568, 569, 572, 574–576, 578, 582–585, 589, 590, 595, 597, 598, 601, 604, 606, 607, 610, 611, 617, 620

Н

„Нармаг“ 315, 521, 524
„Нефтохим“ 151
Нешънъл уестминстър банк 305

О

Общ пазар 171
Общество на народите 503
Оловнодобивен завод – гара Курило 385
Организация за военно-техническа помощ на населението 68
Организация за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) 446
Отечествен фронт (ОФ) 58

П

Парижки клуб 650
„Партизанин“, Първомай 385
„Пека-Софстрой“ 284–286
„Петрол“, държавно стопанско предприятие 191, 516
Пловдивски мострен панаир 375
„Полимет“ 345, 346
Политбюро на ЦК на БКП 33, 57, 58, 62–67, 69, 70, 114, 119, 124, 131, 133, 174, 175, 184, 187, 188, 227, 247, 248, 250, 262, 263, 310, 311, 329, 388, 395, 418, 432, 434, 435, 438, 459, 460, 462, 464, 468, 469, 488, 514, 534, 547, 561, 580, 583, 584, 595, 645
Полска народна банка 532, 578
Пражка кредитна банка 454, 531
Приборостроене и автоматизация, държавно стопанско обединение 272
„**Програмни продукти и системи“,** стопанско обединение 75
„Промишлено строителство“, държавно стопанско обединение 273
„Първи май“, Варна 221

Р

„**Разноизнос“,** държавно търговско предприятие 62, 221, 225, 373, 429, 536
„**Разпространение на филми“**, държавно предприятие 82
„Райнише машиненфабрик“ 263
„Растем“, Холандия 255
„Респром“, ДСО 265
„Родопа“, ДСО 76, 274
„Родопаимпекс“ 62, 275
„Рудметал“ 190–192, 203, 213, 220, 222, 225–227, 246, 255, 256, 344, 373, 412, 541, 563, 592
„Руен“, стопанско обединение 75
Румънска народна банка 402, 590

С

Сдружение „Валутни търгове“ 173
Селскостопанско строителство и хидромелиорации, стопанско обединение 445
„Сибикар“, Италия 255
„Сикомин“, акционерно дружество 237, 239
Сирийска национална банка 40
„Сладководно рибовъдство“, стопанско обединение 75
Смесена българо-румънска организация „Дунав-мост“ 457
Сосиете дьо банк Сюис 618
„Сосиете женерал“, Париж 567, 617
„Софбим“ – Франция 255
Софийски градски клон на БНБ 521–524
Софийски градски народен съвет (СГНС) 51, 52, 54, 250
„Софстрой“, СО 284–286
Сп. „Икономист“ 644
„Спортпром“, завод 259
„Станке Димитров“, Мездра 221
„Стара планина“, държавно стопанско обединение 151
„Стил Мил“, Австрия 402, 557, 601, 602, 607, 608, 610
„Стил-Мил“, Лихтенщайн 412
Стопанска банка 95, 97, 100, 344, 345
Строителна банка 95, 97, 286

„**Строителна керамика и ефективни материали“, държавно стопанско обединение** 151, 273

„Строителна техника“, стопанско обединение 445

„Строителство“, строително управление 51

„Стройимпекс“ 274

Съвет за икономическа взаимопомощ (СИВ) 59, 61, 114, 156, 158–165, 197, 243, 453, 470, 472–476, 478, 482

Т

ТБ – Пловдив 96, 97

ТБ „Биохим“ 95

ТБ „Възраждане“ 100–102

ТБ „Електроника“ 95

„Тежко машиностроене“ 448, 449

„Тексим“, държавно стопанско обединение 49, 50, 237–239, 241, 242, 434

„Текстил“, Берлин 429

„Техноекспорт“, държавно стопанско обединение 225, 256

„Техноекспортстрой“ 445, 493

„Техноимпекс“ 579, 592

„Техноимпорт“, държавно търговско предприятие 225, 397

„Технология на металите“, научно-производствено обединение 263, 276

ТЕЦ „Марица-изток“ 412

„Транскомплект“ 273

Транспортна банка 95, 100

„Транспортна, селскостопанска и строителна техника“ 448, 449

„Турист“, държавно стопанско обединение 151

Турска централна банка 213

„Търговия“, градско търговско предприятие 521, 524

Търговска палата, София 197, 215

У

Уестминстер банк 563, 569, 570, 617

Унгарска народна банка 301, 331, 541, 574, 578, 582, 600, 620

Ф

„Фармахим“, София, държавно стопанско обединение 62, 260

„Фламерсфелд“ 570

Франко-българска банка 508

Фърст нешънъл сити банк 172

Х

„Хемпро“, Югославия 212

„Хемус“ 99

„Хермес“ 570, 571, 629, 632

„Хидрострой“, държавно стопанско обединение 273, 274

„Химимпорт“ 62, 190, 212, 216, 225, 246, 256, 374, 409, 429, 542, 552, 563, 592

„Химическа промишленост“, стопанско обединение 75

Химкомбинат, Свищов 244

„Хойслер“, австрийска фирма 222

„Хранекспорт“, държавно търговско предприятие 189, 190, 197, 212–216, 221, 223, 225, 232, 373, 374, 409, 429

„Хранмаш“, държавно стопанско обединение 271

Ц

Централен кооперативен съюз 155, 193–195, 198, 355

Централен съюз на трудово-производителните кооперации 155

Централен дом на журналиста 355

Централно статистическо управление (ЦСУ) 90, 135, 136, 157

Център за нови стоки и мода (ЦНСМ) 75

„Цимент и вародобив“, държавно стопанско обединение 272, 273

„Цимент и мрамор“, външнотърговското предприятие 62

ЦНИКА, ТЦ 75

Ч

Чейз манхатън банк 171

Чехословашка народна банка 386, 456, 541, 545, 578, 582, 593

Ю

Югославска народна банка 291

ЮНЕСКО 375

Юнион банк дьо Сюис, Цюрих 508, 577, 618

Именен показалец

А

Абаджиев, Георги 553

Аврамов, Лъчезар 45, 51–54, 124, 128, 237, 432, 469, 625

Аврамов, Лъчезар 225

Алеков, я. 184, 454

Алексеев 565, 566, 590

Алексиев, Добри 259, 382, 469, 552

Алексиев, Тр. 252, 259

Ананиев, Димитър 96, 101, 103, 106, 173, 281, 282, 284, 310, 344, 638, 639, 651

Анжели, Нотр 572, 573

Антонов, Антон 36, 317, 553, 577

Арсов, П. 96

Атанасов 180, 448, 450

Атанасов, Ат. 103, 106, 344, 651

Атанасов, Георги 75,–78, 81, 82, 85, 88, 175, 176, 182, 307, 311, 443, 448, 498, 528, 645, 646,

Атанасов, Д. 98

Б

Баер 578

Баждаров, Димитър 134, 139

Байц 571

Бакалов, Кръстьо 243, 521

Балабанов, Михаил 563, 565, 567, 570, 573

Балцерович 649

Банкс 569

Банов, Г. 252

Бароне 573

Баръмов, А. 67

Бела, Бен 238

Бела, Шуиок 620

Белли, Джино 101

Беломъжов, Веселин 34

Белчев, Б. 647

Белчев, Димитър 308, 310, 311, 331, 631, 634

Бернщайн, професор 170

Бецова 495

Бисова, Светла 96, 103, 107, 174, 282, 285, 312, 345, 639, 651

Блас 578

Блесинг, Карл 628, 629

Близнаков, Емил 332, 333, 335, 336, 341, 342

Блументал, Ервин 628

Бобев, Б. 419

Божилов, Славчо 286

Божинов, Т. 261, 264, 265

Бойчев, В. 253

Боков, Георги 134

Бонев, Станиш 68, 246, 261

Бранд, Вили 631, 632

Брейди, Николас 649, 650

Будинов, Иван 51, 52, 241, 242, 468, 469

Бурилков, Иван 36, 458, 553, 588

Българанов, Боян 134, 247, 249, 299, 382, 406, 432, 466, 546, 551, 597, 604, 605, 609, 611, 619

Бъркалов, П. 88, 268

Бърнс 170

Бъчваров, Иван 299

Бъчваров, Ст. 382

В

Василев 194

Василева, В. 106

Василева, П. 173, 281, 638

Величков, Н. 173, 284, 286, 310

Велков, Ал. 521

Велков, Александър 243

Велчев, Борис 57

Вельов, Михаил 167, 168, 188, 189, 194, 199, 210, 211, 217, 539–541, 548, 552, 553, 555, 558

Вергиев 382

Вертини, Лоренцо 573

Вескова, А. 243

Владигеров, Тодор 508

Владимиров, Ас. 281, 282, 638, 639

Владимиров, Владимир Иванов 87, 101–103, 106, 107, 173, 284, 310, 341, 344, 345, 651

Войнов, Ат. 35, 183, 194, 218, 379, 405, 508, 509

Воронин 568, 569, 589

Вражалски, Димитър 252, 303

Вълков, Ас. 521

Вълчев 49, 250

Вълчева, Дража 57

Вътев, Ст. 103, 651

Г

Ганев, Димитър 34, 133, 186, 186, 187, 299, 458, 511, 514, 551

Ганчев, Тодор 303

Георгиев, А. 228

Георгиев, Ангел 167, 188, 189, 192, 227, 330

Георгиев, Р. 281, 638

Георгиев, Христо 189

Гигов, Ст. 106

Глук 578

Гонкалвес, Роже 639–643

Готие, Пол 499, 502, 506

Готуранов, Никола 189

Гоцев, Л. 639

Гочев, Вълко 649, 651

Гран, Жан 577

Грашнов, М. 249

Григоров, А. 628

Григоров, Митко 133

Грозданов, Спас Велков 193

Грозев, Драгомир 187, 252

Грол 629

Груев, Иван 649

Гуговски, Нейчо 55, 330

Д

Дамянов, Георги 115, 300, 349, 534

Дамянов, Райко 34, 35, 115, 133, 187, 194, 196, 218, 292, 296, 297, 300, 382, 462, 466, 534, 551

Данов, Кръстю 302, 629

Данчев, Петко 645

Д'Арома 243

Дацков, Неделчо 38, 41, 134, 139, 143, 227, 388, 397, 414, 420, 424, 581, 585, 589, 591, 602, 603, 606, 609, 611

Де Буасон, Ги 565, 590, 614, 616

Де Грааф, ю. Ж. Н. 499, 502, 506

Дескович 573

Джуров, Добри 57

Диков, Марин 639–642

Дилчева, В. 303

Димиев, Димитър 330, 331, 458

Димов 139

Димов, Георги 134, 227, 228, 243, 302, 330, 521

Димов, Димитър 133, 299, 466

Димов, Иван 134

Динев, К. 382

Дичев, Димо 34

Добрев, Ас. 252

Дойнов, Огнян 284

Дойч 590

Дончев 194, 570

Доцев, Владимир 303, 304

Драгневски, Иван 95, 96, 102–107, 173, 278, 280–282, 304, 306, 308, 310, 311, 344, 495, 638–640, 644, 645, 647, 651, 652

Драгойчева, Цола 57

Дрошняк 578

Друмев, Ст. 243, 521

Дубоносов, А. И. 334, 562, 563, 568, 569, 584, 585, 589, 620

Дук, Нгием Ба 469

Дусен, Жорж 640–643

Душев, Стефан 508

Дълбоков, Сава 134, 250, 596

Дюлгеров 434

Е

Еберхард 570

Евтимов, Г. 261

Ж

Ждраков, Д. 261

Живков, Живко 42, 45, 49, 57, 108, 114, 115, 133, 134, 147, 227, 245, 246, 258, 309, 338, 405, 406, 415, 418, 432, 436, 439, 459, 461, 482, 559, 591, 614, 619, 622–624

Живков, Тодор 57, 58, 63, 71, 115, 133, 134, 157, 241, 247, 264, 304, 307, 311, 329, 333–338, 380, 418, 432, 434, 436, 438, 443, 466, 469, 488, 490, 534, 551, 559, 591, 617, 619, 644–646

Жулев, Стоян 261

З

Зарев, Кирил 147, 163, 169, 251, 302, 303, 498,

Заркова, Катерина 95, 173, 281, 282, 284, 310, 312, 638, 639

Златаров, Асен 341, 629

И

Иванов, Иван 649

Иванов, К. 261

Иванов, Л. 106

Иванов, Недю 252

Илиев, Драган 303

Илиев, Иван 76, 498

Ишпеков, Филип 261, 649

Й

Йовчева, П. 252

Йодър 578

Йорданов, Георги 76, 84, 85, 87, 498

Йорданов, Жеко 134

Йосифов, Костадин 252, 312

К

Кайраков, Д. 251, 252

Калинов, Димитър 36, 38, 252, 253, 330, 406, 502, 505, 507, 629

Калинов, Тодор 499

Калъчева, янка 103, 106, 281, 344, 651

Каналев 139

Капитанов 431

Карагунис 205, 206

Карагьозова, Е. 319

Караджов, Стоян 57

Караколева, О. 87

Караманев, Георги 76, 498

Карамфилов, Г. 281, 282, 310, 638, 639

Касабов, А. 184, 454

Кирацов, Пеню 57

Кирев, Васил Деков 193

Кирилов, Йордан 83

Киров, Иван 189, 190, 192

Киряков, К. 88

Ковачик 578

Козовска, Марина 101

Кол 640

Коларов, Васил 86, 87, 173–175, 252, 278, 280–282, 284–286, 304, 306, 307, 310–312, 443, 453, 455, 638–640, 644–646

Коларов, К. 252

Колев, Ганчо 95, 103, 106, 173, 281, 282, 284, 312, 344, 638, 639, 651

Колев, Крум 252

Колчев 455

Конъли 170

Коровушкин, А. 129, 578

Корф 570

Кралев, М. 573, 577

Крежов, А. 319

Кръстев, Ал. 252

Кръстев, В. 521

Кръстев, Стефан 98, 99

Кубадински, Пенчо 54, 57, 133, 247–249

Кулеса 578

Кумбилиев, Георги 118, 119, 124, 224, 415, 418, 562, 576, 579, 581, 623,

Куюмджийски, Ангел 508

Кърдинов 573

Кьосев, Ст. 261

Кюнц 340

Л

Лаар 628

Лазаров, Кирил 33, 34, 119, 123, 124, 128, 131, 133, 134, 144, 147, 217, 300, 315, 320, 322, 369, 379, 382, 398, 415, 418, 458, 462, 464, 465, 511, 514, 517, 520, 544, 550, 551, 591, 596, 621, 622

Лазаров, Никола 303

Ланой 573

Лилов, Александър 57, 63

Луканов, Андрей 67–69, 76, 82, 176, 180, 259, 261, 438, 440, 448, 451, 498

Луканов, Карло 299

Луканова, Вела 114, 211, 215, 217, 218, 300, 462, 468, 537, 540, 542, 545, 546, 548, 550, 551, 555, 558

М

Майорану 590

Максуел, Роберт 305

Мандаджиев, Иван 252

Мандел, Х. 338, 339, 340

Манев, Г. 218

Манолов, Любомир 188, 189

Манолов, Н. 302

Маринов, М. 106, 628

Марков, Борис 342, 343

Марков, Ив. 251, 252

Марков, Ст. 76

Мартен, Леон 499, 502, 506

Мартин 170

Мечкаров, Атанас 32, 34, 167, 168, 187–189, 292, 293, 315, 362, 366, 511, 514, 517, 519, 520

Милов 134

Мирошченко, К. 464

Митова, Красимира 101

Михайлов, Иван 54, 57, 115, 133, 247, 299, 436, 466, 534, 551

Мишев, Кирил 429

Младенов, Петър 57

Млъзев, Ст. 103, 106, 344, 651

Момекова, Л. 243, 522, 525

Мохамед Али Насър, 488, 490

Мранков, Таня 101

Н

Найденов, Георги 49, 50

Наков, Георги 188, 190, 215, 405, 548, 558, 573, 588, 591, 602

Наков, Йордан Димитров 188, 189, 211, 213, 216, 225, 227, 317, 330, 424, 431, 521, 537, 539, 541, 553, 555, 558, 561, 565, 576, 577, 588, 599, 601, 602

Нанов 194

Нацева, В. 252

Нацева, Р. 87, 103, 344–346, 651

Нейчев, М. 511, 514

Нейчев, Никола 189

Несторов, Кирил 38, 50, 55, 116, 118, 119, 124, 128, 129, 131, 133, 134, 144, 147, 225, 227, 228, 240, 243, 300, 301, 325, 327, 330, 333–338, 382, 384, 387, 388, 400, 402, 405, 406, 414, 415, 418, 483, 520–522, 525, 559, 561, 562, 568, 574, 577, 579, 581, 582, 584, 585, 588, 589, 591, 596, 599, 602, 604–606, 609, 614, 615, 619, 620, 623–625, 629

Неф 628

Никифоров, Веселин 71, 252, 253, 261, 262, 442, 631, 634

Николов, Начо 332, 336, 341–343

Николов, Стр. 53

Николов, Хр. 322

Никсън 169–171

О

Овчаров, Стоян 82, 180, 174, 176, 646

Огнянов, А. 318

Олбек, Андре 567

П

Павлов, Георги 246

Павлов, Тодор 57, 436

Павурджиева, Ст. 484

Палийски, Иван 32, 188, 189, 362, 366

Панайотов 184

Панков, Георги 252, 646

Парушев 495

Паспалева 318

Патоличев, Н. 119

Пауновска, Ваня 106

Пейон 565, 568, 590, 603

Пенев, Манол 32

Пенева, Б. 88

Пенков 628

Перен, Тиери 642

Перпелиев, Иван 194, 196

Пескут 569

Петков, Г. 344

Петков, Петър Йош. 189

Петков, Хр. 259

Петков, Цв. 251, 281, 282, 346, 442, 638, 639

Петров 543

Петров, Г. 190, 521

Петров, Климент 189

Петров, Н. 252

Петров, Славчо 215, 553

Петров, Чудомир 375

Пийк 499

Пийк, А. 502, 506

Пол 577

Поол, Отакар, Д-Р 620

Попкочева, Надежда 330

Попов, Петър Г. 188, 189, 243, 452, 521, 525

Попов, Димитър 41, 147, 155, 162, 431, 525

Попов, Иван 57

Попов, Константин 87, 243, 330, 521, 522, 525

Попов, Кръстьо 243, 452, 453, 521

Попов, Петър 167, 330, 525

Поптомов, В. 188

Порино 572, 573

Порязов, Делчо 252

Прахов, Тодор 133, 299

Приходов 115

Проданов, Желаз 243, 330, 521

Пръмов, Иван 57, 299, 382, 551

Пул 578

Р

Радев 628

Разлогов, Емил 223, 563, 565, 567, 570, 614

Райт, Р. Ш. 499, 502

Ралчев, Лазар 243

Ранков, Веселин 87, 103–105, 281, 308, 310, 311, 313, 651–653

Роа, Франсоа Ван 502, 506

Ройс, Хенри 170

Роол, Ежен 499

Росл 502, 506

Рудхем 569

Рюеф, Жак 171

С

Самуели 572

Санто 578
Свешников, **М**. 464
Сергини 238, 239
Симон 570
Славов, **Иван** 189
Смит 570
Сотиров, **Николай** 184, 342, 343
Спирков, **Й**. 194
Стайков 82
Стайков, **Г**. 318
Стайков, **Енчо** 133, 466
Стайков, **Л**. 84
Стайков, **Людмил** 84
Сталин 354, 455
Стаматов, **Костадин** 98
Стаменов, **Ив**. 252
Станев 139
Стефанов, **В**. 302
Стефанов, **Н**. 217, 218
Стефанов, **П**. 484, 486
Стойчев, **Тодор** 57
Стоянов, **Младен** 133, 299, 551
Сюлемезов, **Стоян** 299

Т

Таканяцов, **Андрей** 330
Таков, **Пеко** 56, 57, 551
Танчев 246
Тасков, **Борис** 196, 198, 299, 300, 466, 536, 541, 544, 548, 551
Теллалов, **Константин** 57
Теофилова, **Т**. 252
Терзиев, **Георги** 167, 188, 189, 225, 227, 330, 521, 612, 613
Тишинов, **Христо** 189, 190, 192
Тодоринов, **Г**. 189
Тодоринов, **Любен** 167, 188
Тодоров, **В**. 139, 166, 173, 252, 303, 617
Тодоров, **Веселин** 163, 251, 432, 629
Тодоров, **Веско** 134, 302
Тодоров, **С**. 249, 489
Тодоров, **Станко** 42, 57, 58, 119, 124, 128, 134, 258, 268, 299, 382, 415, 418, 551
Толера 567
Тотев, **Тотьо** 243, 302, 342, 343
Трифонова, **Р**. 281
Тричков, **Кръстю** 57, 262
Трьогер, **Х**. 629
Тюнгелер, **Йоханес** 628, 629

У

Уайт, **С.И. Н**. 499, 502

Ф

Филен, **К**. 87
Филипов 68, 270, 271
Филипов, **Георги** [**Гриша**] 57, 68–70, 134, 261, 262, 264, 269, 270, 382, 434, 442
Филипов, **Л**. 96, 103, 344, 651
Филипов, **Ф**. 260
Фон Грол, **Гьотц-Фрайхер** 629
Фон дер Липе, **Виктор** 628, 629
Форхолц 570
Фраст 570
Фъртунов, **Д**. 267

Х

Хаджиев, **Ст**. 318, 553
Хараламбов, **Христо** 252
Харалампиев, **Ил**. 261
Хараланов, **А**. 228
Хараланов, **Ан**. 330
Хардалиев, **А**. 318
Хилсум, **Шарл** 565, 566, 590, 591, 603, 620
Христов, **В**. 167, 189
Христов, **Христо** 261, 266, 270, 271, 495
Христозов, **Руси** 33, 34, 134, 299, 300, 462, 551
Хрушчов, **Н**. **С**. 328

Ц

Цанков, **В**. 243
Цанков, **Георги** 133, 466, 534, 551
Царевски, **Нешо** 49, 50, 53, 116, 118, 134, 139, 226–228, 237, 241, 243, 301, 330–334, 336, 339, 388, 389, 394, 397, 400, 402, 405, 405, 414, 423, 431, 521, 553, 563, 565, 567, 570, 574, 577, 581, 585, 586, 589, 591, 597–599, 601–603, 605, 606, 609, 617, 619, 624, 628
Цветков, **Ц**. 252
Цекова, **Ст**. 382, 384
Цолов, **Тано** 41, 54, 56, 57, 133, 432, 434
Цонев, **Владимир Ганев** 375
Цонев, **Ст**. 194, 302, 405
Цончев, **Цоню** 499, 502, 505, 507, 508, 520
Цянцимино, **Паоло** 573

Ч

Чавдаров, **Т**. 95, 101, 103, 106, 173, 281, 282, 284, 286, 310, 344, 345, 638, 639, 651

Чанков, **Георги** 188, 534

Червенков, **Вълко** 35, 115, 133, 187, 315, 455, 466, 511, 517, 520, 534, 551

Чикичев, **А**. 243

Чубриев, **Розалин** 41, 188, 189, 227, 228, 252, 303, 330, 331, 334, 335, 342, 343, 521, 522, 525

Ш

Шмид, **Матияс** 572, 578

Шнелер 571

Шолев, **Ив**. 75, 268

Шоу, **Филип** 569, 570

Шпатов, **Иван** 75–78, 81, 82, 88, 269, 307, 489, 498, 528

Щ

Щраус

Ю

Югов, **Антон** 115, 134, 144, 188, 194, 196, 217, 227, 237, 297, 299, 300, 302, 320, 322, 324, 329, 379, 384, 405, 464, 466, 551, 579, 582, 612, 619, 620, 628

Юрет, **Жан** 567, 568

Я

Ян 570

Янев, **Кр**. 252

Янков, **Коста** 330

Географски показалец

А

Австралия 516, 633

Австрия 39, 206, 216, 219, 220, 222, 227, 248, 294, 305, 357, 358, 362–365, 367, 373, 401, 402, 516, 531, 533, 538, 541–543, 545, 556, 557, 574–576, 594, 598, 600, 601, 604, 607, 608, 611, 619, 633

Аден 488, 494

Азия 274, 622

Албания 127, 317, 354, 362–365, 367, 413, 483, 533

Алжир 239, 241, 276, 441, 447, 484, 491, 492

Алжирска народнодемократична република 241

Англия 36, 122, 127, 171, 185, 221, 227, 228, 294, 305, 358, 359, 361–365, 367, 374, 399, 414, 429, 460, 509, 511, 512, 515, 516, 533, 555, 560, 565, 567, 568, 570, 572, 579, 580, 589, 596, 611, 617, 618, 633

Ангола 441, 491–493

Аржентина 289, 357, 360, 362–365, 367, 442, 516, 533, 575

Афганистан 442, 492

Африка 274, 622

Б

Базел 171, 232, 337–342, 578, 622, 652

Байкало-Амурска магистрала 61

Бангладеш 442

Бахрейн 441

Белгия 36, 40, 171, 227, 228, 288, 294, 362–365, 367, 401, 499, 505, 510–512, 515, 516, 531–533, 562, 568, 633

Белград 577

Бенин 492

Берлин 184, 361, 429, 526, 570

Берн 317, 338, 340, 577

Благоевград 99

Ботевград 99, 434

Бразилия 442

Брюксел 650

Букурещ 478, 577

Букьовци 412

Бургас 99, 104, 222, 244, 272

Бутово 285

В

Вадуц 238, 239

Варна 99, 104, 221, 222, 244, 326, 327, 376, 508

Вашингтон 172

Велико Търново 321–323

Венецуела 442, 516

Видин 99

Виена 305, 523

Виетнам 413, 483

Враца 99, 412

Г

Габрово 99, 221

Гана 484, 492

Гара Курило 385

Гара Черепиш 248

Гвинея 413, 441, 484

Германия 31, 184, 185, 288, 358, 361, 404, 510, 512, 525, 527

Германска демократична република/ Демократична република Германия (ГДР) 112, 127, 132, 193, 325, 351, 357, 361–365, 367, 385, 387, 412, 446, 448, 474, 475, 477, 479, 483, 486, 487, 531, 533, 538, 544, 545, 555, 577, 578, 593, 594, 633

Германска федерална република/Федерална република Германия (ГФР/ФРГ) 36, 40, 81, 140–143, 171, 221, 222, 225–227, 250, 263, 285, 294, 386, 404, 429, 460, 527, 536, 538, 539, 547, 552, 557, 560, 563, 564, 572, 579, 580, 594, 601, 608, 611, 619, 628, 629, 631–633, 640, 644, 650,

Горна Оряховица 291

Гоце Делчев 99

Гърция 206, 214, 215, 276, 294, 367, 373, 429, 441, 516, 557, 575, 607, 608, 611

Д

Далечен Изток 555

Дания 39, 220, 221, 234, 367, 516, 533, 556, 557, 562, 568, 633

Деде Агач 215

Демократична република Виетнам 468, 469

Джебел 84

Дунав 376

Дунав мост 485

Дюселдорф 545, 570, 571, 611

Е

Европа 338, 650

Египет 276, 362–365, 367, 39, 461, 484, 493, 533, 563, 573, 600, 601, 607, 611

Есен 570

Етиопия 441, 484, 492, 494

З

Замбия 492

Западна Германия 31, 32, 122, 127, 140, 212, 219, 221, 234, 367, 374, 402, 461, 538, 540, 562, 565, 567, 568, 570–572

Западна Европа 169, 234, 275, 554

Зимбабве 492, 493

И

Израел 223, 294, 362–365, 442, 513, 516, 538, 557, 575, 607, 611

Индия 375, 442, 461, 572, 607, 608, 611

Индонезия 442

Ирак 273, 276, 441, 447, 633

Иран 273, 276, 442, 531, 633

Испания 516, 532, 607, 611, 633

Италия 39, 122, 127, 171, 185, 214, 222, 255, 288, 358, 359, 361–367, 373, 375, 386, 399, 402, 429, 460, 461, 510, 512, 513, 515, 516, 531–533, 562–565, 567, 568, 572, 573, 579, 580, 600, 617–619, 633

Й

Йемен 441, 633

Йордания 221, 441

К

Казанлък 99

Карлово 99

Кения 441

Китайска народна република 357, 359, 361–365, 367, 385, 393, 402

Колумбия 442

Конго (Бразавил) 441, 492, 493

Конго (Киншаса) 441

Корсика 650

Коста Рика 442

Куба 484

Кувейт 441, 633

Кърджали 99

Кюстендил 99

Л

Лаос 442

Латинска Америка 622

Лесото 492

Либерия 441

Либия 273, 276, 441, 447, 633

Ливан 441

Лихтенщайн 238, 239, 412, 516

Ловеч 99

Лозана 237, 239, 239

Лондон 170, 228, 301, 325, 326, 327, 328, 329, 333–336, 338, 386, 402, 429, 508, 527, 530, 556, 559–566, 568, 569, 572, 574–576, 578, 582, 584, 585, 588, 589, 597, 598, 600–602, 604, 606, 607, 610, 611, 618, 620, 650

Люксембург 227, 633

М

Мавритания 441

Мадагаскар 441

Малайзия 442

Малая 228

Мали 442, 484

Манагуа 496, 497

Мароко 413, 441

Мездра 99, 221

Мексико 442, 650

Милано 227, 623

Михайловград 99, 104

Мозамбик 441, 491, 492, 494

Монголия 483

Монголска народна република (МНР) 416, 452, 474, 475,

Москва 129, 134, 144, 163, 322, 323, 328, 332, 335, 457, 458, 463, 470, 476, 490, 561, 563, 567, 597, 640

Мюнхен 221, 305

Н

Народна република Албания 353, 357, 416, 412, 531

Народна република Ангола 494

Народнодемократична република Йемен 488–492, 494

Нигерия 277, 441, 492, 493

Никарагуа 273, 277, 491, 492, 496, 497

Николаево, Казанлъшко 385

Норвегия 36, 39, 220, 221, 227, 399, 556, 557, 562, 568, 575, 607, 611, 633

Ню Йорк 101, 508

О

Обединени арабски емирства (ОАР) 441

Обединено Кралство Великобритания и Северна Ирландия 288, 305, 499, 501, 527–529, 644

П

Пазарджик 99, 104

Пакистан 442, 461, 493

Панама 442

Парагвай 442

Париж 38, 203, 212, 214, 325–329, 338, 386, 402, 508, 509, 517, 518, 540, 541, 553, 555, 556, 559–565, 567, 574–576, 578, 582, 584, 589, 590, 595, 597, 598, 601, 602, 604, 606, 608, 610, 616, 618, 620, 639–642, 650

Пекин 602

Перник 99

Петрич 99, 221

Плевен 99, 104, 321–323

Пловдив 96, 97, 99, 104, 221, 260, 508

Полска народна република (ПНР) 446, 473, 474, 475, 479, 480, 487

Полша 44, 109, 112, 234, 325, 355, 357, 362–365, 367, 385, 393, 402, 485, 532, 533, 577, 578, 649, 650

Първомай 99, 385

Р

Р. Дунав 275, 457, 458

Разград 99

Република Никарагуа 496

Република Турция 82

Рим 572, 607, 608, 650

Руанда 441

Румъния 109, 357, 361–365, 367, 385, 393, 458, 482, 533, 577, 593, 629, 633

Румънска народна република 132, 387, 457, 458

Русе 99, 221, 376

С

Салвадор 442

Сандански 69, 70

Саудитска Арабия 441

Свиленград 215

Свищов 244, 321–323

Северна Ирландия 527, 528

Силистра 82, 99

Сингапур 255, 442, 633

Сирия 39, 40, 221, 222, 276, 441, 447, 484, 492, 573, 600, 601, 624

Сливен 99

Смолян 99

Социалистическа република Румъния (СРР) 446, 448, 474, 478–480, 487, 475

Социалистичечска федеративна република Югославия (СФРЮ) 446

Среден Изток 461, 555

Средец 99

Средногорие 345

Станке Димитров 99

Стара Загора 60, 99, 248

Судан 441

Суецки канал 461

Съединени американски щати (САЩ) 40, 585, 134, 140, 169, 170, 171, 172, 357, 359, 361, 367, 401, 429, 447, 526, 532, 533, 578, 633, 644, 650, 509, 515, 516, 362, 363, 364, 365, 366, 511, 512, 501, 289, 508

Съюз на съветските социалистически републики (СССР) 55, 61, 109–117, 119, 121, 124, 126, 129, 131–135, 138, 143–145, 156, 158, 179, 184, 185, 187, 234, 244, 266, 267, 270–275, 277, 293, 294, 320, 321, 324, 326, 328, 334, 350–357, 361–365, 367, 378, 385, 387, 405, 412, 444, 446–448, 453, 457–460, 463, 465, 467, 474, 475, 477, 479, 480, 482, 484, 485, 487, 490, 513, 531, 533, 536, 540, 544, 546, 547, 549, 555, 559–561, 567, 572, 577, 578, 582–584, 591, 593, 595, 597, 599, 601, 613, 614, 616, 620, 621, 640

Т

Тайланд 442

Того 441

Толбухин (Добрич) 100, 321–323

Троян 99

Трън 331

Тунис 441, 484, 492, 494

Турция 39, 41, 212, 214, 217, 221, 294, 361–366, 513, 516, 533, 557, 607, 611

Тутракан 82

Търговище 100

У

Уганда 441

Унгария 44, 109, 325, 353, 354, 357, 362, 363, 364, 365, 367, 385, 386, 393, 461, 485, 531, 577, 578, 595, 620, 633, 533

Унгарска народна република (УНР) 387, 412, 446, 448, 474, 475, 479, 480, 487

Уругвай 607, 611

Ф

Федеративна народна република Югославия (ФНРЮ) 575, 576

Филипини 442, 650

Финландия 362–367, 516, 532, 533, 556, 557, 575, 607, 611, 633

Франкфурт на Майн 301, 570, 571, 628, 632, 650

Франция 36, 38, 40, 60, 122, 127, 205, 212, 220, 227, 255, 294, 351, 362–367, 374, 375, 414, 499, 509, 511, 512, 514–517, 520, 531, 533, 538, 557, 560, 565, 568, 574–576, 579, 580, 589, 599, 601, 603, 604, 611, 617, 618, 633, 644

Х

Хага 226

Хамбург 570, 611, 629

Ханой 469

Харманли 262

Хасково 100, 421

Холандия 171, 212, 220, 234, 255, 289, 362–367, 401, 429, 510–512, 515, 516, 533, 556, 557, 633, 644

Хонконг 633

Ц

Царство България 528, 527

Цейлон 442

Цюрих 317, 338, 340, 508, 577

Ч

Чепеларе 99

Червен бряг 321–323

Черно море 376

Чехия 382, 486, 510, 515

Чехословакия 44, 108, 109, 112, 291, 325, 351, 353–355, 357, 361–365, 367, 386, 393, 402, 454, 512, 531–533, 536, 555, 577, 593–595, 620

Чехословашка република 385, 387, 544

Чехословашка социалистическа република (ЧССР) 175, 446, 448, 473–475, 477, 479, 487

Чикаго 259

Чили 650

Ш

Швейцария 39, 122, 127, 183, 185, 214, 221, 239, 288, 317, 358, 359, 361–367, 374–376, 396, 399, 402, 413, 414, 429, 501, 510–516, 531, 533, 573, 575, 577, 607, 608, 611, 617–619, 633, 644

Швеция 36, 40, 171, 221, 228, 289, 362–366, 376, 414, 513, 516, 531, 533, 562, 568, 575, 607, 608, 611, 633

Шумен 100

Ю

Югославия 39, 212, 213, 228, 276, 291, 359, 362–366, 376, 433, 434, 484, 531–533, 557, 563, 604, 607, 611, 629, 633

Южен Йемен 442

Я

Ямбол 100, 244, 422

Ямбург 444

Япония 169, 401, 633, 644, 650

Абревиатури

АПК – аграрно-промишлен комплекс
АУП – административно-управленски персонал
БАТО – Българска асоциация за туризъм и отдих
БВБ – Българска външнотърговска банка
БВР – Бюро за взаимни разчети
БДС – Български държавен стандарт
БЗНС – Български земеделски народен съюз
БИБ – Българска инвестиционна банка
БИСА – Българска индустриална стопанска асоциация
БКП – Българска комунистическа партия
БМП – Банка за международни [раз]плащания
БМС – Бюро на Министерския съвет
БПС – Български професионални съюзи
БРИПС – Банка за развитие на индустрията за потребителски кредити
БСИ – Банка за стопански инициативи
ВТД – външнотърговско дружество
ВТО – външнотърговско обединение
ВТП – външнотърговско предприятие
ГДР – Германска демократична република
Госбанк – централната банка на СССР
ГП – градско предприятие
ГПК – Граждански процесуален кодекс
ГТП – градско търговско предприятие
ГФР – Германска федерална република
ДАЗ – държавен авторемонтен завод
ДАП – държавно автомобилно предприятие
ДВСН – Държавен ветеринарно-санитарен надзор
ДВТК – Държавен вълненотекстилен комбинат
ДДЗ – държавен дървопреработвателен завод
ДДС – Дирекция на държавната сигурност
ДЗС – държавно земеделско стопанство
ДИП – държавно индустриално предприятие
ДКМС – Димитровски комунистически младежки съюз
ДКНТП – Държавен комитет за наука и технически прогрес
ДКП – Държавен комитет по планиране
ДКФ – Държавен и кооперативен фонд
ДМ – германска марка
ДМЗ – държавен машиностроителен завод
ДМТС – държавна машино-тракторна станция
ДОЗ – държавен обувен завод
ДП – държавно предприятие
ДПЗХ – държавно предприятие за зърнени храни
ДПК – Държавна планова комисия
ДРГ – Демократична република Германия
ДСК – Държавна спестовна каса
ДСНМ – Димитровски съюз на народната младеж
ДСО – държавно стопанско обединение
ДСП – държавно стопанско предприятие
ДТП – държавно търговско предприятие
ДЦЗ – държавен циментов завод
ЕИЦ – електронноизчислителен център
ЕТНС – единни трудови норми в строителството
ЗКБ – Земеделска и кооперативна банка
ЗММ – завод за металорежещи машини
ЗНЧИМП – Закон за национализация на частните индустриални и минни предприятия
ЗОЗ Германия – Западна окупационна зона Германия
ЗСГ – Закон за собствеността на гражданите
ИВП – (фонд) „Икономическо въздействие и подпомагане“
ИК на ОНС – Изпълнителен комитет на окръжен народен съвет
ИНРА – Институт за рационализации
КЕССИ – Комитет по единна система за социална информация
КИНТС – Комисия за икономическо и научно-техническо сътрудничество
КНИК – Комитет за наука, изкуство и култура
КПСС – Комунистическа партия на Съветския съюз
МБИС – Международна банка за икономическо сътрудничество
МВТУ – Министерство на вътрешната търговия и услугите
МГГП – Министерство на горите и горската промишленост
МЕЕ – Министерство на електрониката и електротехниката
МЗХП – Министерство на земеделието и хранителната промишленост
МИБ – Международна инвестиционна банка
МЛП – Министерство на леката промишленост
МНР – Монголска народна република
МС – Министерски съвет
МСП – малки и средни предприятия

МТС – материално-техническо снабдяване

МТС – машино-тракторна станция

МТСГ – Министерство на труда и социалните грижи

МФ – Министерство на финансите

МФДК – Министерство на финансите и държавния контрол

НАПС – Национален аграрно-промишлен съюз

НИИ – научноизследователски институт

НПСК – научно-производствен стопански комплекс

НФ – нов френски франк

ОАПС – окръжен аграрно-промишлен съюз

ОЗЗУ – Обединени заводи за дискови запаметяващи устройства

ОК – окръжен комитет (на БКП)

ОКС – окръжен кооперативен съюз

ОНС – окръжен народен съвет

ОПП – обединено промишлено предприятие

ОРПС – Общ работнически професионален съюз

ОСТПЗК – Общ съюз на трудово-производителните и занаятчийските кооперации

ОТН – отдел за техническа норма

ОТП – окръжно търговско предприятие

ОФ – Отечествен фронт

ПАО – промишлено-аграрно обединение

ПЖК – племенно-животновъден комплекс

ПИМ – Правилник за икономическия механизъм

ПКК – Политически консултативен комитет (на държавите – участнички във Варшавския договор)

ПКС – Правилник за капиталното строителство

ПМС – постановление на Министерския съвет

ПНР – Полска народна република

ПСД – Правилник за стопанската дейност

ПСД – проектосметна документация

ПТО – промишлено-търговско обединение

ПТТС – пощенска, телеграфна и телефонна станция

ПУЦ – професионален учебен център

РБМС – разпореждане на Бюрото на Министерския съвет

РКС – районен кооперативен съюз

РНР – Румънска народна република

РПК – районна потребителна кооперация

РТУ – (фонд) „Развитие и техническо усъвършенстване“

СБ – Стопанска банка

СБКМ – (фонд) „Социално-битови и културни мероприятия“

СГНС – Софийски градски народен съвет

СД „МПБУ“ – Стопанска дирекция „Местна промишленост и битови услуги“

СИВ – Съвет за икономическа взаимопомощ

СИФ – c.i.f. (стойност, застраховка, навло)

СМК – строително-монтажен комбинат

СМП – строително-монтажно предприятие

СМЦ – стоково-материални ценности

СНХК – Стопански нефтохимически комбинат (Плевен)

СО – стопанско обединение

СРР – Социалистическа република Румъния

ССД – сдружение за съвместна дейност

ССО – самоуправляваща се стопанска организация

СССР – Съюз на съветските социалистически републики

СТЗ – слаботоков завод

СФРЮ – Социалистическа федеративна република Югославия

ТИД – технико-икономически доклад

ТИЗ – технико-икономическо задание

ТИС – търговско-икономическа служба

ТКЗС – трудовокооперативно земеделско стопанство

ТП станция – телеграфо-пощенска станция

ТПК – трудово-производителна кооперация

ТПО – трудово-производствено обединение

ТХК – технологичен химически комбинат

УДСДР – Управление за държавно снабдяване и държавен резерв

УНР – Унгарска народна република

ФКП – Френска комунистическа партия

ФНР (Югославия) – Федеративна народна република (Югославия)

ФОБ – f.o.b. (франко борд)

ФРГ – Федерална република Германия

ФРЗ – фонд „Работна заплата“

ЦК – Централен комитет

ЦКПС – Централен комитет на професионален съюз

ЦКРК – Централна контролно-ревизионна комисия

ЦКС – Централен кооперативен съюз

ЦС – централен съвет

ЦСТПК – Централен съюз на трудово-производителните кооперации

ЦСУ – Централно статистическо управление

ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ „АРХИВИ“
БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

СБОРНИК ДОКУМЕНТИ

том пети
1948–1990 г.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

Първо издание

Издателска и предпечатна подготовка
Отдел „Печатни издания“ на БНБ

Формат 1/16/70 × 100

Обем 41.5 п.к.

„Образование и наука“ ЕАД

С настоящото издание завършва мащабният проект на Българската народна банка и Държавна агенция „Архиви“ за публикуване на обширен масив от документи, свързани с историята на централната банка от учредяването ѝ през 1879 г. до повратната 1990 г. В петте тома, обнародвани през 1998–2009 г. развитието на БНБ е проследено в детайли и цялостност, каквито не е представяна публично нито една друга ключова българска държавна институция. Заедно с това събраните материали далече надхвърлят ведомствената рамка, очертавайки забележително богата картина на стопанския и финансов живот в страната в течение на 111 години.

Петият сборник с документи обхваща 1948–1990 г. и е посветен на дейността на БНБ в условията на комунистическия режим в България. През този уникален период е изградена и функционира централноплановата икономика, където ролята на парите и на финансовата система са крайно ограничени и деформирани. Поместените архивни свидетелства отразяват промените в институционното устройство на банката и на останалите компоненти от банковата система, принципите и практиката на паричната емисия и на кредитирането, натрупването на вътрешен държавен дълг, валутния ред и регулирането на външната търговия. Значителен интерес представляват документите за трите остри кризи с външния дълг от началото на 60-те, края на 70-те и на 80-те години на XX век, както и за предприетите около тях опити за макроикономическа стабилизация. Като цяло, запазеното привнася важни нови нюанси и разнообразие в представите ни за привидно монолитния отрязък от време, откроява характерни лица и типажи, очертава по-фина периодизация, изважда скрити институционални и персонални конфликти. Много от приведените факти, решения и позиции позволяват по-добре да бъдат разбрани трудностите и противоречивостта на прехода след 1990 г.

Появата на настоящия том стана възможна само благодарение на обстоятелството, че през 1999 г. БНБ разсекрети своите архивни фондове. Самото им отваряне обаче не е достатъчно – техният пълноценен граждански живот е немислим без по-достъпно обществено присъствие, каквото осигурява проектът на Българската народна банка и Държавна Агенция „Архиви“. Голям брой от документите в сборника произхождат именно от някогашните поверителни фондове на банката. Освен тях са включени архиви на Централния комитет на БКП, на Министерския съвет и други институции.